Plut. 15

P 15
C 16

Cod 16

Laur- Plut- 15 Cod- 16

Plut. XV - 16

In hoc volumine continentur

Liber Tobie

Iudith

Hester

Iob

Psalterium David

Proverbia Salomonis

Ecclesiastes

Canticum canticorum

Liber Sapientie

Liber Iesu filii Syrac

Esaias propheta

Hieremias

Baruch

Ezechiel

Daniel

Liber xii. Prophetarum

Libri Machabeorum

OBIAS EX
TRIBV ET
ciuitate Nep
talim que ē
superioribus
Galilee supra
Naason post
uiam que du
cit ad occidentem in sinistro habens ciuitatē
sephet. cum captus esset in diebus Salmanasar
regis Assyriorum in captiuitate tamen po
situs uiam ueritatis non deseruit ita ut
omnia que habere poterat quotidie concap
tiuis fratribus q erant ex eius genere impar
tiret. Cumq esset iunior omnibus in tribu
Neptalim. nihil tamen puerile gessit in o
pere. Deniq cum irent omnes ad uitulos au
reos quos hieroboam fecerat rex isrl. hic solus
fugiebat consortia omn. & pgebat ad hie
rusalem ad templum domini & ibi adora
bat dominum deum isrl omnia primitiua
sua. & decimas suas fideliter offerens ita
ut in tertio anno proselitis & aduenis minis
traret omnem decimationem. Hec & his
similia secundum legem dei puerulus ob
seruabat. Cum uero factus fuisset uir acce
pit uxorem Annam de tribu sua. genuitq
ex ea filium nomen suum imponens ei quē
ab infantia timere deum docuit & abstinere
ab omni peccato. Igitur dum per captiuitatem
deuenisset cum uxore sua & filio in ciuita
tem Niniue cum omni tribu sua. & cum
omnes ederent ex cibis gentilium iste custo
diuit animam suam & numquam contaminatus
est in escis eorum. Et quoniam memor fuit dni
in toto corde suo dedit illi deus gratiam
in conspectu Salmanasar regis. & dedit il
li potestatem quocumq uellet ire habens
libertatem quecumque facere uoluisset.
Pergebat enim per omnes q erant in capti
uitate & monita salutis dabat eis. Cum
autem uenisset in Rages ciuitatem medorum
& ex his quibus honoratus fuerat a rege ha
buisset decem talenta argenti & cum in
multa turba generis sui gabellum egen
tem uideret q erat ex tribu eius sub cy
rographo dedit illi memoratum pondus
argenti. Post multum uero temporis mor

tuo Salmanasar rege cum regnaret Senna
cherib filius eius pro eo. & filios isrl exoso
haberet in conspectu suo. Tobias quotidie
pergebat p omnem cognationem suam. &
consolabatur eos. diuidebatq unicuiq prout
poterat de facultatibus suis. Esurientes ale
bat. nudisq uestimenta prebebat. & mor
tuis atq occisis sepulturam sollicitus exhi
bebat. Deniq cum reuersus esset Rex Se
nacherib fugiens a judea plagam quam
circa eum fecerat deus pp blasphemiam su
am. & iratus multos occideret ex filiis isrl.
T obias sepelliebat corpora eorum. At ubi
nuntiatum est Regi. iussit eum occidi
& tulit omnem substantiam eius. Tobias
uero cum filio suo & cum uxore fugiens
nudus latuit. qa multi diligebant eum.
P ost dies uero quadraginta qnq occiderut
regem filii ipsius. Et reuersus est Tobus
in domum suam. omnisq facultas eius
restituta est ei.

Post hec uero cum esset di
es festus domini. & factu
esset prandium bonum in
domo Tobie. dixit filio suo
V ade & adduc aliquos de tribu nostra
timentes deum ut epulentur nobiscum.
C umq abisset. reuersus nuntiauit. & unus
ex filiis isrl iugulatum iacere in platea.
S tatimq exiliens de accubitu suo relinquens prandium ieiunus peruenit ad cor
pus. tollensq illud portauit ad domum
suam occulte. ut dum sol occubuisset
caute sepelliret eum. Cumq occultasset
corpus manducauit panem cum luctu
& tremore. memorans illum sermonem.

quem dixit dominus per Amos prophe
tam. Dies festi uestri conuertentur in la
mentationem & luctum. Cum uero sol oc
cubuisset. abiit. & sepeliuit eum. Argue
bant autem eum omnes pximi eius dicen
tes. Jam huius rei causa interfici iussus es
& uix effugisti mortis imperium. & ite
rum sepel mortuos. Sed Tobias plus ti
mens deum q regem rapiebat corpora
occisorum & occultabat in domo sua. & i
mediis noctibus sepelliebat ea. Contigit
autem ut quadam die fatigatus a sepul
tura ueniens domum iactasset se iuxta
parietem & obdormisset. & ex nido hiru
dinum dormienti illi calida stercora inci
derent super oculos eius fieretq cecus.
hanc autem temptationem ideo permisit dns
euenire illi ut posteris daret exemplum
patientie eius sicut & sancti Job. Nam
cum ab infantia sua sep deum timuerit &
mandata eius custodierit. non est contris
tatus contra deum q plaga cecitatis eue
nerit ei. sed immobilis in dei timore per
mansit. agens gratias deo omnibus diebus
uite sue. Nam sicut beato Iob insultabant
reges. ita isti parentes & cognati eius ir
ridebant uitam eius dicentes. Ubi est
spes tua. pro qua elemosinas & sepultu
ras faciebas. Tobias uero increpabat eos
dicens. Nolite ita loq. qm filii sanctoru
sumus & uitam illam expectabamus. qua
ds daturus est his q fidem suam nunquam
mutant ab eo. Anna uero uxor eius ibat
ad opus textrinum quotidie. & de labore
manuum suarum uictum quem consequi
potuisset deferebat. Unde factum est ut
hedum caprarum accipiens detulisset do

ini. Cuius cum uocem balantis uir eius i
audisset dixit. Uidete ne forte furtiuus
sit. Reddite eum dominis suis quia non
licet nobis aut edere ex furto aliquid aut
contingere. Ad hec uxor eius irata respon
dit. Manifeste uana facta est spes tua et
elemosyne tue modo apparuerunt. Atque
his et aliis huiusmodi uerbis exprobrabat ei.

Tunc Tobias ingemuit et i
coepit orare cum lachrymis
dicens. Iustus es domine et
omnia iudicia tua iusta sunt
et omnes uie tue misericordia et ueritas
et iudicium. Et nunc domine memor esto
mei. et ne uindictam sumas de peccatis
meis neque reminiscaris delicta mea uel pa
rentum meorum. Quoniam non obediui
mus preceptis tuis ideo traditi sumus in di
reptionem et captiuitatem et mortem et
in fabulam. et in improperium omnibus na
tionibus in quibus dispersisti nos. Et nunc do
mine magna iudicia tua quia non egimus
secundum precepta tua et non ambula
uimus sinceriter coram te. Et nunc do
mine secundum uoluntatem tuam fac me
cum et precipe in pace recipi spiritum i
meum. Expedit enim mihi mori magis
quam uiuere. Eadem itaque die contigit ut Sa
ra filia Raguelis in Rages ciuitate Me
dorum. et ipsa audiret improperium ab
una ex ancillis patris sui. quoniam tradi
ta fuerat septem uiris. et demonium nomi
ne Asmodeus occiderat eos mox ut ingres
si fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa
sua increparet puellam respondit ei di
cens. Amplius ex te non uideamus filium

aut filiam super terram interfectrix uirorum
tuorum. Numquid et occidere me uis sicut etiam
occidisti septem uiros? Ad hanc uocem per
rexit in superius cubiculum domus sue. et i
tribus diebus et tribus noctibus non manduca
uit neque bibit. sed in oratione persistens cum
lachrymis deprecabatur deum ut ab isto im
properio liberaret eam. Factum est autem
die tertia dum compleret orationem bene
dicens dominum dixit. Benedictum est
nomen tuum deus patrum nostrorum qui cum ira
tus fueris misericordiam facies. et in tem
pore tribulationis peccata dimittis his qui
inuocant te. Ad te domine faciem meam
conuerto. ad te oculos meos erigo. Peto do
mine ut de uinculo improperii huius absol
uas me. aut certe desuper terram eripias me.
Tu scis domine quia numquam concupiui uirum
et mundam seruaui animam meam ab om
ni concupiscentia. Numquam cum ludentibus o
miscui me. neque cum his qui in leuitate ambu
lant participem me prebui. Uirum autem
cum timore tuo non cum libidine mea con
sensi suscipere. Et aut ego indigna fui illis
aut illi forsitan mihi non fuerunt digni. quia
forsitan uiro alii conseruasti me. Non est
enim in hominis potestate consilium tuum. hoc
autem pro certo habet omnis qui colit te. quia
uita eius si in probatione fuerit coronabitur.
si autem in tribulatione fuerit liberabitur.
et si in corruptione fuerit ad misericordiam
tuam uenire licebit. Non enim delectaris
in perditionibus nostris. quia post tempestatem
tranquillum facis. et post lachrymationem
et fletum gaudium et exultationem infun
dis. Sit nomen tuum deus Israel benedictum
in secula. In illo tempore exaudite sunt

preces amborum in conspectu glorie summi
dei. & missus est angelus domini sanctus
Raphael ut curaret eos ambos quorum uno
tempore sunt orationes in conspectu domi
ni recitate.

Igitur cum Tobias putaret
orationem suam exaudiri ut
mori potuisset. uocauit ad
se Tobiam filium suum dix
q. ei. Audi fili mi uerba oris
mei. & ea in corde tuo quasi fundamentum
construe. Cum acceperit ds animam me
am corpus. corpus meum sepeli & honorem
habebis matri tue omnibus diebus uite eius.
Memor enim esse debes que & qta pericula
passa sit propter te in utero suo. Cum aut
& ipsa compleuerit tempus uite sue sepel
lies eam circa me. Omnibus autem diebus ui
te tue in mente habeto deum & caue ne a
liquando peccato consentias & pretermit
tas precepta dei nri. Ex substantia tua fac
elemosynam. & noli auertere faciem tuam
ab ullo paupere. Ita enim fiet ut nec a te auer
tatur facies domini. Quomodo potueris ita
esto misericors. Si multum tibi fuerit. abun
danter tribue. si exiguum tibi fuerit. etiam
exiguum libenter impartiri stude. Premium
enim bonum tibi thesaurizas in die necessi
tatis. qm elemosyna ab omni peccato & a
morte liberat. & non patietur animam
ire in tenebras. Fiducia magna erit coram
summo deo elemosyna. omnibus facientibus
eam. Attende tibi fili mi ab omni fornicatio
ne. & preter uxorem tuam numq patiaris
crimen scire. Superbiam numq in tuo sensu aut
in tuo uerbo dominari permittas. In ipsa enim
initium sumpsit omnis perditio. Quicumque
tibi aliqd operatus fuerit. statim ei mercedem
restitue. & merces mercennarii tui apud te
omnino non remaneat. Quod ab alio oderis fie
ri tibi. uide ne tu aliquando alteri facias. Pa
nem tuum & uinum tuum sup sepulturam
iusti constitue. & noli ex eo manducare &
bibere cum peccatoribus. Consilium semper
a sapiente perqre. Omni tempore benedic
deum. & pete ab eo ut uias tuas dirigat.
& omnia consilia tua in ipso pmaneant. In
dico & tibi fili mi dedisse me decem talen
ta argenti dum infantulus esses Gabelo in Ra
ges ciuitate Medorum. & cyrographum e
ius apud me habeo. Et ido perqre quomodo
ad eum peruenias & recipias ab eo supra me
moratum pondus argenti & restituas ei cy
rographum suum. Noli timere fili mi. pa
uperem qdem uitam gerimus. sed multa
bona habebimus si timuerimus deum & re
cesserimus ab omni peccato & fecerimus
bene.

Tunc respondit Tobias pa
tri suo & dixit. Omnia q
cunque precepisti mihi fa
ciam pater. Quomodo autem
pecuniam hanc inqram ignoro. Ille me ne
scit. & ego eum ignoro. Quod signum da
bo ei? Sed neq uiam p quam pergatur illuc
aliqn cognoui. Tunc pater suus respondit
illi & dixit. Chirographum qdem illius
apud me habeo. quod dum illi ostenderis
statim restituet. Sed perge nunc & inqre
tibi aliquem fidelem uirum q. eat tecum sal
ua mercede sua. dum adhuc uiuo & recipi
as eam. Tunc egressus Tobias inuenit iuue
nem splendidum stantem precinctum & qsi

paratum ad ambulandum Et ignorans quod angelus dei esset salutauit eum et dixit Unde te habemus bone iuuenis? At ille respondit Ex filiis israel Et Tobias dixit ei Nosti uiam que ducit in regionem medorum? Cui respondit Noui et omnia itinera eius frequenter ambulaui et mansi apud Gabelum fratrem nostrum qui moratur in rages ciuitate medorum que posita est in monte egbathanis Cui Tobias ait Sustine me obsecro donec hec nuntiem patri meo Tunc ingressus Tobias indicauit uniuersa hec patri suo Super que admiratus pater rogauit ut introiret ad eum Ingressus itaque salutauit eum et dixit Gaudium tibi sit semper. Et ait Tobias Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo et lumen celi non uideo? Cui ait iuuenis forti animo esto in proximo est ut a deo cureris. Dixit itaque illi Tobias Numquid poteris perducere filium meum ad Gabelum in Rages ciuitatem Medorum? Et cum rediens restituam tibi mercedem tuam. Et dixit ei angelus Ego ducam et reducam eum ad te. Cui Tobias respondit Rogo te indica mihi de qua domo aut de qua tribu es tu? Cui Raphael angelus dixit Genus queris mercenarii an ipsum mercenarium qui cum filio tuo eat? Sed ne forte sollicitum te reddam ego sum Azarias Ananie magni filius Et Tobias respondit Ex magno genere es tu Sed peto ne irascaris quod uoluerim cognoscere genus tuum Dixit autem illi angelus Ego sanum et sanum tibi reducam filium tuum. Respondens autem Tobias ait Bene ambuletis et sit dominus in itinere uestro et angelus eius comitetur uobiscum

Tunc paratis omnibus que erant in uia portanda fecit Tobias uale patri suo et matri sue et ambulauerunt ambo simul. Cumque profecti essent cepit mater eius flere et dicere Baculum senectutis nostre tulisti et transmisisti a nobis Numquam fuisset ipsa pecunia pro qua misisti eum Sufficiebat nobis paupertas nostra ut diuitias computaremus hoc quod uidebamus filium nostrum. Dixitque ei Tobias Noli flere Saluus perueniet filius noster et saluus reuertetur ad nos et oculi tui uidebunt illum. Credo enim quod angelus dei bonus comitetur ei et bene disponet omnia que circa eum geruntur ita ut cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc uocem cessauit mater eius flere et tacuit.

Profectus est autem Tobias et canis secutus est eum et mansit prima mansione iuxta fluuium tigris Et exiuit ut lauaret pedes suos et ecce piscis immanis exiuit ad deuorandum eum Quem expauescens Tobias clamauit uoce magna dicens Domine inuadit me Et dixit ei angelus Apprehende branchiam eius et trahe eum ad te Quod cum fecisset attraxit eum in siccum et palpitare cepit ante pedes eius Tunc dixit ei angelus Exentera hunc piscem et cor eius et fel et iecur repone tibi. Sunt enim hec necessaria ad medicamenta utiliter Quod cum fecisset assauit carnes eius et secum sustulerunt in uia cetera salierunt que sufficerent eis quousque peruenirent in rages ciuitatem Medorum Tunc interrogauit Tobias angelum et dixit ei Ob

secro te Azaria frater ut dicas mihi quod
remedium habebunt ista que de pisce ius seruat
sisti. Et respondens angelus dixit ei. Cor
dis eius particulam si super carbones pona
fumus eius extricat omne genus demonio
rum siue a uiro siue a muliere ita ut ul
tra non accedat ad eos. Et fel ualet ad
ungendos oculos in quibus fuerit albugo &
sanabuntur. Et dixit ei Tobias. Ubi uis ut
maneamus? Respondensque angelus ait.
Est hic raguel nomine uir propinquus de
tribu tua. & hic habet filiam nomine Saram.
sed neque masculum neque feminam ullam
habet aliam preter eam. Tibi debetur om
nis substantia eius. & oportet eam te acci
pere coniugem. Pete ergo eam a patre
eius. & dabit tibi eam uxorem. Tunc res
pondit Tobias & dixit. Audio quia tradi
ta est septem uiris & mortui sunt. sed &
hoc audiui quia demonium occidit illos. Ti
meo ergo ne forte & mihi hec eueniant. et
cum sim unicus parentibus meis deponam
senectutem illorum cum tristitia ad inferos.
Tunc angelus Raphael dixit ei. Audi me
& ostendam tibi qui sunt quibus preualere po
test demonium. Hi namque qui coniugium ita
suscipiunt ut deum a se & a sua mente
excludant & sue libidini ita uacent si
cut equus & mulus quibus non est intellectus
habet potestatem demonium super eos. Tu au
tem cum acceperis eam ingressus cubiculum
per tres dies continens esto ab ea. & nil ali
ud nisi orationibus uacabis cum ea. Ipsa au
tem nocte incenso iecore piscis fugabitur
demonium. Secunda uero nocte in copula
tione sanctorum patriarcharum admitteris.
Tertia autem nocte benedictionem conseque
ris ut filii ex uobis procreentur incolumes.
Transacta autem tertia nocte accipies uir
ginem cum timore domini amore filiorum
magis quam libidinis ductus ut in semine
Abrae benedictionem in filiis consequaris.

Ingressi sunt autem ad
Raguelem. & suscepit eos
raguel cum gaudio. Intuens
que Tobiam Raguel. dixit
Anne uxori sue. Quam similis est iuuenis
iste consobrino meo. Et cum hec dixisset
ait. Unde estis iuuenes fratres nostri? At
illi dixerunt. Ex tribu Neptalim sumus
ex captiuitate niniue. Dixitque illis Ragu
el. Nostis Tobiam fratrem meum? Qui dixe
runt. Nouimus. Cumque multa bona loque
retur de eo. dixit angelus ad raguel. To
bias de quo interrogas pater istius est. Et
misit se Raguel & cum lachrymis oscula
tus est eum. & plorans super collum eius
dixit. Benedictio sit tibi fili mi quia boni
& optimi uiri filius es. Et anna uxor eius
et Sara ipsorum filia lachrymate sunt.
Postquam autem locuti sunt. precepit Ragu
el occidi arietem & parari conuiuium.
Cumque hortaretur eos discumbere ad pran
dium Tobias dixit. Hic ego hodie non
manducabo neque bibam nisi prius petitio
nem meam confirmes & promittas mihi da
re Saram filiam tuam. Quo audito uerbo
Raguel expauit. sciens quid euenerit il
lis septem uiris qui ingressi sunt ad eam. et
timere coepit ne forte & huic similiter con
tingeret. Et cum nutaret & non daret
petenti ullum responsum. dixit ei angelus.
Noli timere dare eam isti. quoniam huic

timenti deum debetur coniux filia tua. p
P roptera alius non potuit habere illam. Tūc
dixit Raguel. Non dubito q deus pre
ces & lachrymas meas in conspectu suo ad
miserit. Et credo qm ideo fecit uos uenire
ad me: ut & ista coniungeretur cognationi
sue secundum legem Moysi. Et nunc noli
dubium gerere q tibi eam tradam. Et ap
prehendens dexteram filie sue dextere Tobi
tradidit dicens. Deus Abraam & deus
J saac & ds Jacob uobiscum sit. & ipse con
iugat uos impleatq benedictionem suam i
uobis. Et accepta charta fecerunt cōscrip
tionem coniugii Et post hec epulati sunt
benedicentes deum. Vocauitq raguel ad
se Annam uxorem suam. & precepit ei
ut prepararet alterum cubiculum. Et in
troduxit illuc Saram filiam suam & la
chrymata est. Dixitq ei: Forti animo esto
filia. Dominus celi det tibi gaudium pro
tedio qd perpessa es.

Ostq uero coenauerunt in
troduxerunt iuuenem ad
eam. Recordatus itaq To
bias sermonum angeli pro
tulit de cassidili suo partem iecoris posui
q eam super carbones uiuos. Tunc Rapha
el angelus apprehendit demonium & re
ligauit illud in deserto superioris egypti.
T unc hortatus est uirginem Tobias. dixitq
ei. Sara exurge & deprecemur deum ho
die & cras & secundum cras. qa his tribus
noctibus deo iungimur: tertia autem tās
acta nocte: nostro erimus coniugio. Filii
quippe sanctorum sumus & non possum
ita coniungi sicut gentes q ignorant deū.

Surgentes autem pariter instanter ora
bant ambo sit: ut sanitas daretur eis. Dixitq
Tobias. Domine ds patrum nostrorum be
nedicant te celi terre mareq & fontes et
flumina & omnes creature tue que in eis
sunt. Tu fecisti Adam de limo terre: dedi
tiq ei adiutorium Euam. Et nunc domine
tu scis qa non luxurie cā accipio sororem
meam coniugem. sed sola posteritatis di
lectione in qua benedicatur nomen tuum i
secula seculorum. Dixit itaq Sara. Mise
rere nobis domine: miserere nobis & con
senescamus ambo pariter sani. Et factum
est circa pullorum cantum accersiri iussit
Raguel seruos suos & abierunt cum
eo pariter ut foderent sepulchrum. Dice
bat enim ne simili modo euenerit ei quo
& ceteris aliis septem uiris q sunt ingressi
ad eam. Cūq parasset fossam: reuersus Ra
guel ad uxorem suam dixit ei. Mitte
unam ex ancillis tuis & uideat si mor
tuus est ut sepeliam eum antequam illuces
cat. At illa misit unam ex ancillis suis. Que
ingressa cubiculum repperit eos saluos et
incolumes secum pariter dormientes Et
reuersa nuntiauit bonum nuntium. Et
benedixerunt dominum Raguel uidelicet
et Anna uxor eius & dixerunt. Bene
dicimus te domine ds Isrl qa non con
tigit nobis quemadmodum putabamus.
Fecisti enim nobiscum misericordiam tu
am & exclusisti a nobis inimicum per
sequentem nos. Misertus es autem duobus
unicis. Fac eos domine plenius benedice
re te. & sacrificium laudis tue & sue sa
nitatis offerre ut cognoscat uniuersitas
gentium qa tu es ds solus in uniuersa terra

ra. Statimq; precepit seruis suis Ra
guel ut replerent terra fossam quam fe
cerant priusq; elucesceret. Vxori autem
sue dixit ut instrueret conuiuium et p̄
pararet omnia que in cibos erant iter age
tibus necessaria. Duas quoq; pingues uaccas
et quattuor arietes occidi fecit et parari
epulas omnibus uicinis suis cunctisq; amicis.
Et adiurauit Raguel Tobiam ut duas eb
domadas moraretur apud eum. De omni
bus autem que possidebat raguel dimidiā
partem dedit Tobie. et fecit hanc scripturā
ut pars dimidia que sup erat post obitū
eorum Tobie dominio deueniret.

Tunc uocauit Tobias ange
lum ad se quem q̄dem ho
minem existimabat dixit
q; ei Azaria frater. Peto ut
auscultes uerba mea. Si meipsum tradam
tibi seruum non ero condignus prudentie
tue. Tamen obsecro te ut assumas tibi ani
malia siue seruitia et uadas ad Gabellum
in Rages ciuitatem Medorum reddasque
ei chirographum suum et recipias ab eo pe
cuniam et roges eum uenire ad nuptias
meas. Scis enim ipse q̄m numerat pater di
es meus. et si tardauero una die plus con
tristabitur anima eius. Et certe uides quō
adiurauit me raguel cuius adiuramen
tum spernere non possum. Tunc Raphael
assumens quattuor ex seruis Raguelis et
duos camelos in rages ciuitate Medorum
perrexit. et inueniens Gabelum dedit ei
chirographum suum et recepit omnem pe
cuniam. Indicauitq; ei de Tobia filio Tobi
omnia que gesta sunt. feceitq; eum secum

uenire ad nuptias. Cumq; ingressus esset i
domum raguelis inuenit Tobiam discum
bentem et exiliens obsculati sunt se inuicē.
Et fleuit Gabelus benedixitq; deum et
dixit. Benedicat te dn̄s isrl̄ q̄a filius es op
timi uiri et iusti et timentis deum et ele
mosynas facientis. Et dicatur benedictio su
per uxorem tuam et super parentes uestros
et uideatis filios uestros et filios filiorum
uestrorum usq; in tertiam et quartam ge
nerationem. et sit semen urm̄ benedictum
a deo isrl̄. q; regnat in secula seculorum.
Cumq; omnes dixissent Amen accesse
runt ad conuiuium. Sed cum timore do
mini nuptiarum conuiuium exercebant.

Cum uero moras faceret To
bias causa nuptiarum solli
citus erat pater eius Tobias
dicens. Putas quare mora
tur filius meus aut quare detentus est
ibi? Putasne Gabelus mortuus est et ne
mo reddet illi pecuniam? Coepit autem
contristari nimis ipse et Anna uxor eius
cum eo. et coeperunt ambo simul flere
re eo q; die statuto minime reuerteretur
filius eorum ad eos. Flebat igitur mater
eius irremediabilibus lachrymis atq; dice
bat. Heu me fili mi ut quid te misimus pe
regrinari lumen oculorum nostrorum
baculum senectutis nostre. solatium ui
te nostre. spem posteritatis nostre. Om
nia in te uno habentes te non debuimus
dimittere a nobis. Cui dicebat Tobias
Tace et noli turbari sanus est filius nr̄
satis fidelis est uir ille cum quo misimus
eum. Illa autem nullo modo consolari po

terat' sed quotidie exiliens circu͂spicie
bat & circuibat uias omnes p quas spes
remeandi uidebatur' ut procul uideret
eum si fieri posset uenientem. At uero
R aguel dicebat ad generum suum Mane
hic & ego mittam nuntium salutis de te
ad Tobiam patrem tuum. Cui Tobias ait'
E go noui qa pater meus & mater mea mo͂
dies computant' & cruciatur sp̄itus eorum
in ipsis. Cu͂q. uerbis multis rogaret Ra
guel Tobiam. & ille eum nulla ratione
uellet audire tradidit' ei Saram & di
midiam partem omnis substantie sue in
pueris in puellis in pecudibꝰ in camelis
& in uaccis & pecunia multa & saluu͂
atq. gaudentem dimisit eum a se dicens
A ngelus domini sanctus sit in itinere u͂ro
perducatq. uos incolumes & inueniatis o͂
nia recte' circa parentes u͂ros & uideant'
oculi mei filios uestros priusq͂ moriar'.
E t apprehendentes filiam suam osculati
sunt eam & dimiserunt ire' monentes ea͂
honorare soceros diligere maritum. rege͂
familiam gubernare domum & seipsam
irreprehensibilem exhibere'.

Cumq. reuerterentur per
uenerunt ad Carram que
est in medio itinere con
tra Niniuem undecimo
die. Dixitq. angelus Tobia frater' scis que
admodum reliqsti patrem tuum. Si placet
itaq. tibi precedamus. & lento gradu in
sequantur' iter' nostrum familie' simul cu͂
coniuge' tua. & cum animalibꝰ. cumq. hec
placuisset ut irent. dixit Raphael ad
T obiam Tolle tecum ex felle pisces erit eni͂
necessarium. Tulit itaq. Tobias ex felle illo
& abierunt. Anna autem sedebat secus ui
am quotidie' in supercilio montis unde re
spicere poterat de longinquo Et dum ex
eodem loco specularetur' aduentum eius
uidit a longe & illico agnouit uenientem
filium suum. currensq. nuntiauit' uiro suo
dicens Ecce' uenit filius tuus. Dixitque
Raphael ad Tobiam At ubi introieris do
mum tuam. statim adora dominum deum
tuum & gratias agens ei. accede' ad pr͂em
tuum & osculare' eum. Statimq. lini super
oculos eius ex felle isto pisces qd͂ portas te
cum. Scias enim qm͂ mox aperientur' oculi
eius & uidebit pater' tuus lumen celi. &
in aspectu tuo gaudebit. Tunc precurrit ca
nis q sil' fuerat in uia. & q͂i nuntius blan
dimento sue caude gaudebat'. Et exurge͂s
cecus pater' cepit offendens pedibꝰ curre
re & data manu puero occurrit in obuia͂
filio suo Et suscipiens osculatus est eum cu͂ — adueniens
uxore sua. & ceperunt flere' pre gaudio
Cumq. adorassent deum & gratias egisset
consederunt' Tunc sumens Tobias de' felle
pisces liniuit oculos patri suo Et sustinuit
quasi dimidi' fere' horam & cepit albugo
ex oculis eius q͂i membrana oui egredi.
Quam apprehendens Tobias traxit ab ocu
lis eius statimq. uisum recepit Et glo
rificabatur' deum ipse uidelicet et uxor
eius. & omnes q sciebant eum Dicebatq.
Tobias Benedico te domine ds̄ isr̄t. quia
tu castigasti me' & tu saluasti me'. Et ec
ce ego uideo Tobiam filium meum Ingres
sa est etiam post septem dies sara uxor
filij eius & omnis familia & pecora sana
& cameli & pecunia multa uxoris sed

& illa pecunia quam receperat a Gabelo
E t narrauit parentibus suis omnia beneficia
dei que fecisset circa eum per hominem qui
eum duxerat. Veneruntque Achior & Na
bath consobrini Tobie gaudentes ad Tobi
am. & congratulantes ei de omnibus bonis
que circa illum ostenderat deus. Et per sep
tem dies epulantes omnes cum gaudio ma
gno gauisi sunt.

Tunc uocauit ad se Tobias
filium suum dixitque ei Quid
possumus dare uiro isti sanc
to qui uenit tecum? Respon
dens Tobias dixit patri suo. Pater quam
mercedem dabimus ei aut quid dignum po
terit esse beneficiis eius? Me duxit & re
duxit sanum pecuniam a Gabelo ipse re
cepit uxorem ipse me habere fecit & de
monium ab ea ipse compescuit gaudium
parentibus eius fecit me ipsum a deuora
tione piscis eripuit te quoque uidere fecit
lumen celi & bonis omnibus per eum reple
ti sumus. Quid illi ad hec poterimus dignum
dare? Sed peto te pater mi ut roges eum
si forte dignabitur medietatem de om
nibus que allata sunt sibi assumere. Et i
uocantes eum pater scilicet & filius tulerunt
in partem & rogare ceperunt ut digna
retur dimidiam partem omnium que attu
lerant acceptam habere. Tunc dixit eis i
occulte. Benedicite deum celi & coram
omnibus uiuentibus confitemini ei quia fecit
uobiscum misericordiam suam. Etenim a
sacramentum regis abscondere bonum est. opera
autem dei reuelare & confiteri honorificum
est. Bona est oratio cum ieiunio & ele

mosyna magis quam thesauros auri recondere
re quoniam elemosyna a morte liberat &
ipsa est que purgat peccata. & facit inue
nire uitam eternam. Qui autem faciunt i
peccatum & iniquitatem hostes sunt anime
sue. Manifesto ergo uobis ueritatem. &
non abscondam a uobis occultum sermo
nem. Quando orabas cum lacrimis &
sepeliebas mortuos & derelinquebas pran
dium tuum & mortuos abscondebas per
diem in domo tua. & nocte sepeliebas eos
ego obtuli orationem tuam domino. Et
quia acceptus eras deo necesse fuit ut ten
tatio probaret te. Et nunc misit me domi
nus ut curarem te & Saram uxorem filii
tui a demonio liberarem. Ego enim sum
Raphael angelus unus ex septem qui asta
mus ante dominum. Cumque hec audissent
turbati sunt & trementes ceciderunt su
per terram in faciem suam. Dixitque eis an
gelus. Pax uobis Nolite timere. Etenim
cum essem uobiscum per uoluntatem dei eram; ;ipsum benedicite et cantate illi
uidebar quidem uobiscum manducare &
bibere sed ego cibo inuisibili & potu qui
ab hominibus uideri non potest utor. Tem
pus est ergo ut reuertar ad eum qui me
misit. uos autem benedicite deum & i
narrate omnia mirabilia eius. ipsum be
nedicite. & cantate ei. Et cum hec dixis
set ab aspectu eorum ablatus est & ultra
eum uidere non potuerunt. Tunc prostrati
per horas tres in faciem. benedixerunt i
deum. Et exurgentes narrauerunt om
nia mirabilia eius.

Periens autem Tobias semo
os suum benedixit domi
nus & dixit Magnus es
domine in eternum & in
omnia secula regnum tuum quoniam tu
flagellas & saluas deducis ad inferos &
reducis & non est q effugiat manum tua.
C onfitemini domino filii isrl & in conspec
tu gentium laudate eum qm ideo disper
sit uos inter gentes que ignorant eum ut
uos enarretis mirabilia eius & faciatis sci
re eos qa non est alius deus omnipotens
preter eum. Ipse castigauit nos propter in
quitates nostras & ipse saluabit nos propter
misericordiam suam. Aspicite ergo que fe
cit nobiscum & cum timore & tremore
confitemini illi regemq seculorum exal
tate in operibus uestris. Ego autem in ter
ra captiuitatis mee confitebor illi. quoni
am ostendit maiestatem suam in gentem
peccatricem. Conuertimini itaq peccatores
& facite iustitiam coram domino. creden
tes q faciat uobiscum misericordiam suam.
E go autem & anima mea in eo letabimur.
B enedicite domino omnes electi eius agite
dies letitie. & confitemini illi. hierusalem
ciuitas dei castigauit te dominus in operi
bus manuum tuarum Confitere domino i
bonis tuis & benedic deum seculorum ut
reedificet in te tabernaculum suum. & re
uocet ad te omnes captiuos. & gaudeas in
omnia secula seculorum. Luce splendida
fulgebis & omnes fines terre adorabunt
te Nationes ex longinquo ad te uenient
& munera deferentes adorabunt in te do
minum & terram tuam in sanctificatione
habebunt. Nomen enim magnum inuoca
bunt in te Maledicti erunt q contempse
rint te & condemnati erunt omnes qui
blasphemauerint te benedicti erunt qui e
dificauerint te. Tu autem letaberis in filiis
tuis quoniam omnes benedicentur & con
gregabuntur ad dominum Beati omnes q
diligunt te & q gaudent sup pace tua.
Anima mea benedic dominum qm libera
uit hierlm ciuitatem suam a cunctis tri
bulationibus eius dominus ds noster. Be
atus ero si fuerint reliquie seminis mei
ad uidendam claritatem hierlm. Porte
hierlm ex sapphyro & smaragdo edifi
cabuntur & ex lapide precioso omnis cir
cuitus murorum eius. Ex lapide candido
& mundo omnes platee eius sternentur et
p uicos eius alleluia cantabitur. Benedic
tus dominus q exaltauit eam ut sit regnum
eius in secula seculorum sup eam AMEN.

ET consumati sunt sermo
nes Tobie. Et postq illumi
natus est Tobias uixit an
nis quadraginta duobus &
uidit filios nepotum suorum. Completis
itaq annis centum duobus sepultus est
honorifice in niniue. Quinquaginta nanq
& sex annorum lumen oculorum amisit.
sexagenarius uero recepit. Reliquum
uero uite sue in gaudio fuit. & cum bo
no psfcu timoris dei perrexit in pace. In
hora autem mortis sue uocauit ad se To
biam filium suum & septem iuuenes filios
suos nepotes dixitq eis Prope erit inte
ritus niniue. Non enim excidit uer
bum domini & fratres nostri q dispsi sunt
a terra isrl reuertentur ad eam. Omnis

6

autem deserta terra eius replebitur & domus dei que in ea incensa est iterum re edificabitur ibique revertent omnes timentes deum & relinquent gentes idola sua & venient in hierusalem & inhabitabunt in ea omnes gentes terre adorantes deum israhel. Audite ergo filii mei patrem vestrum. Servite domino in veritate & inquirite ut faciatis que placita sunt illi. Et filiis vestris mandate ut faciant iustitias & elemosynas ut sint memores dei & benedicant deum in omni tempore in veritate & in tota virtute sua. Nunc ergo filii audite me & nolite manere hic. Sed quacumque die sepelieritis matrem vestram circa me in uno sepulchro ex eo dirigite gressus vestros ut exeatis hinc. Video enim quia iniquitas eius finem dabit ei. Factum est autem post obitum matris sue Tobias abscessit ex Ninive cum uxore sua & filiis & filiorum filiis & reversus est ad soceros suos. Invenitque eos incolumes in senectute bona & curam eorum gessit. Et ipse clausit oculos eorum & omnem hereditatem domus Raguelis ipse percepit. viditque quintam generationem filios filiorum suorum. Et completis annis nonaginta & novem in timore domini cum gaudio sepellierunt eum. Omnis autem cognatio eius & omnis generatio eius in bona vita & in sancta conversatione permansit. ita ut accepti essent tam deo quam hominibus & cunctis habitantibus terram.

APUD hebreos liber Iudith inter agiographa legitur cuius auctoritas ad roboranda illa que in contentionem veniunt minus idonea iudicatur. Chaldeo tamen sermone conscriptus inter historias computatur. Sed quia hunc librum synodus nicena in numero sanctarum scripturarum legitur computasse acquievi postulationi vestre immo exactioni & sepositis occupationibus quibus vehementer artabar huic unam lucubratiunculam dedi magis sensum e sensu quam ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem vitiosissimam amputavi sola ea que intelligentia integra in verbis chaldeis invenire potui latinis expressi. Accipite Iudith viduam castitatis exemplum & triumphali laude perpetuis eam preconiis declarate. Hanc enim non solum feminis sed & viris imitabilem dedit qui castitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit ut invictum omnibus hominibus vinceret et insuperabilem superaret.

RPHAXAT
ITAQVE
rex medorum
subiugauerat
multas gen
tes imperio
suo & ipse e
dificauit ci
uitatem potentissimam quam appellauit
egbathanis. Ex lapidibus quadratis & i
sectis fecit muros eius in altitudine cubito
rum septuaginta. & in latitudine cubito
rum triginta. turres uero eius posuit in
altitudine cubitorum centum. Per quadrum uero earum. latus utrumque uicenorum
pedum spatio tendebatur. posuitque portas i
eius in altitudine turrium. Et gloria
batur quasi potens in potentia exercitus sui
& in gloria quadrigarum suarum. Anno igi
tur duodecimo regni sui Nabuchodonosor
rex assyriorum qui regnabat in ninive ci
uitate magna pugnauit contra Arphaxat
& obtinuit eum in campo magno qui appella
tur ragau circa euphraten & tigrin &
iadason in campo erioch regis elicorum.

Tunc exaltatum est regnum Nabuchodo
nosor & cor eius eleuatum est. Et misit ad
omnes qui habitabant in cilicia & damasco
& libano & ad gentes que sunt in carme
lo & cedar & inhabitantes galileam in
campo magno esdrelon & ad omnes qui erant
in samaria & trans flumen iordanem usque
hierusalem & omnem terram iesse. quousque per
ueniatur ad montes ethiopie. Ad hos omnes
misit nuntios Nabuchodonosor rex Assyrio
rum qui omnes uno animo contradixerunt e
remiserunt eos uacuos ac sine honore abierunt.
Tunc indignatus Nabuchodonosor rex ad
omnem terram illam iurauit per thronum e
regnum suum quod defenderet se de omnibus
regionibus his

ANno tertiodecimo Nabu
chodonosor regis uicesima
& secunda die mensis primi
factum est uerbum in domo
Nabuchodonosor regis Assyriorum ut de
fenderet se. Vocauitque omnes maiores natu
omnesque duces bellatores suos & habuit cum
eis mysterium consilii sui. Dixitque cogita-

tionem suam in eo esse. ut omnem terram
suo subiugaret imperio. Quod dictum cum
placuisset omnibus uocauit Nabuchodono
sor rex Holofernem principem militię
suę & dixit ei. Egredere aduersus omne
regnum occidentis. & contra eos precipue
qui contempserunt imperium meum. Non
parcet oculus tuus ulli regno. omnemque ur
bem munitam subiugabis mihi. Tunc holofer
nes uocauit duces & magistratus uirtutis
Assyriorum & dinumerauit uiros in expe
ditione sicut precepit ei Rex centum ui
ginti milia peditum pugnatorum. & equites
sagittarios duodecim milia. Omnemque expe
ditionem suam fecit preire in multitudine
innumerabilium camelorum. cum his que
exercitibus sufficerent copiose. boum quoque
armenta gregesque ouium quorum non erat
numerus. Frumentum ex omni syria in
transitu suo parari constituit. Aurum uero et
argentum de domo regis assumpsit multum
nimis. Et profectus est ipse & omnis exer
citus cum quadrigis & equitibus & sagittariis.
qui cooperuerunt faciem terrę sicut locustę.
C umque pertransisset fines assyriorum uenit
ad magnos montes ange qui sunt a sinistro
cilicię. ascenditque omnia castella eorum
& obtinuit omnem munitionem. Effregit
autem ciuitatem opulentissimam Melothi
predauitque omnes filios Tharsis & filios ismahel
qui erant contra faciem deserti & ad au
strum terrę celleon. Et transiuit Eufraten
& uenit in mesopotamiam & fregit om
nes ciuitates excelsas que erant ibi a tor
rente Mambre usque quo perueniatur ad
mare. & occupauitque terminos eius a cilicia
usque ad fines iapheth qui sunt ad austrum.

Adduxitque omnes filios Madian & preda
uit omnem locupletationem eorum. om
nesque resistentes sibi occidit in ore gladii.
Et post hoc descendit in campos Damasci
in diebus messis & succendit omnia sata
omnesque arbores & uineas fecit incidi. & ce
cidit timor illius super omnes inhabitan
tes terram.

TVnc miserunt legatos suos
uniuersarum urbium ac 36
prouinciarum Reges ac prin
cipes syrię scilicet & Meso
potamię & syrię sobal & libyę atque cili
cię. qui uenientes ad holofernem dixerunt.
Desinat indignatio tua circa nos. Melius
est enim ut uiuentes seruiamus Nabucho
donosor regi magno & subditi simus tibi
quam morientes cum interitu nostro ipsi ser
uitutis nostrę damna patiamur. Omnis ci
uitas nostra. omnisque possessio omnes mon
tes & colles & campi et armenta boum.
gregesque ouium & caprarum equorumque
& camelorum & uniuersę facultates nostrę
atque familię in conspectu tuo sunt. Sint omnia
sub lege tua. Nos etiam & filii nostri ser
ui tui sumus. Veni nobis pacificus dominus
& utere seruitio nostro sicut placuerit tibi.
Tunc descendit de montibus cum equitibus 37
in uirtute magna et obtinuit omnem ciui
tatem. & omnem inhabitantem terram. De
uniuersis autem urbibus assumpsit sibi auxilia
rios uiros fortes & electos ad bellum. Tan
tusque metus prouinciis illis incubuit. ut uni
uersarum urbium habitatores principes et
honorati simul cum populis exirent in ob
uiam uenienti. excipientes eum cum co

ronis & lampadibus ducentes choros in tympanis & tibiis. Nec ista tamen facientes ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt.

Nam & ciuitates eorum destruxit & lucos eorum excidit. Preceperat enim illi Nabuchodonosor rex, ut omnes deos terre exterminaret, uidelicet ut ipse solus diceretur deus ab his nationibus que potuisset Holofernis potentiam subiugari. Pertransiens autem syriam sobal & omnem appamiam omnemque Mesopotamiam uenit ad Idumeos in terra Gabaa. accepitque ciuitates eorum. & sedit ibi per triginta dies in quibus diebus adunari precepit uniuersum exercitum uirtutis sue.

Tunc audientes hec filii israhel qui habitabant terram iuda. timuerunt ualde a facie eius. Tremor etiam & horror inuasit sensus eorum ne hoc faceret hierusalem & templo domini quod fecerat ceteris ciuitatibus & templis earum. Et miserunt in omnem samariam per circuitum usque hiericho & preoccupauerunt omnes uertices montium & muris circumdederunt uicos illos. & congregauerunt frumenta in preparatione pugne. Sacerdos etiam Eliachim scripsit ad uniuersos qui erant contra Esdrelon que est contra faciem campi magni iuxta dotaim. & uniuersis per quos uie transitus esse poterat ut obtinerent ascensus montium per quos uia esse poterat ad hierusalem. & illic custodirent ubi angustum iter esse poterat inter montes. Et fecerunt filii israhel secundum quod constituerat eis sacerdos domini Eliachim. Et clamauit omnis populus ad dominum instantia magna. & humiliauerunt animas suas in ieiuniis & orationibus ipsi & mulieres eorum. Et induerunt se sacerdotes ciliciis infantes prostrauerunt contra faciem templi domini & altare domini operuerunt cilicio. Et clamauerunt ad dominum deum israhel unanimiter ne darentur in predam infantes eorum. & uxores eorum in diuisionem. & ciuitates eorum in exterminium & sancta eorum in pollutionem, [& fierent in obprobrium gentibus]. Tunc Eliachim sacerdos domini magnus circuiuit omnem israhel. allocutusque est eos dicens Scitote quoniam exaudiet dominus preces uestras si manentes permanseritis in ieiuniis & orationibus in conspectu domini. Memores estote Moysi serui domini qui Amalech confidentem in uirtute sua & in potentia sua & in exercitu suo & in clypeis suis & in curribus suis & in equitibus suis non ferro pugnando sed precibus sanctis orando deiecit. Sic erunt uniuersi hostes israhel si perseueraueritis in hoc opere quod coepistis. Ad hanc igitur exhortationem eius deprecantes dominum permanebant in conspectu domini ita ut & hi qui offerebant domino holocausta precincti ciliciis offerrent sacrificia domino & erat cinis super capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant deum ut uisitaret populum suum israhel.

Nuntiatumque est holoferni principi militie Assyriorum quod filii israhel prepararent se ad resistendum ac montium itinera conclusissent. & furore nimio exarsit in iracundia magna. Uocauitque omnes principes Moab & duces

Ammon & dixit eis. Dicite mihi qs sit po
pulus iste. q montana obsidet. aut que et
quales & quante sint ciuitates eorum. que
etiam sit uirtus eorum aut que sit multi
tudo eorum. ut qs rex militie illorum &
quare pre omnibus q habitant in oriente isti
contempserunt nos & non exierunt in ob
uiam nobis ut susciperent nos cum pace.
Tunc Achior dux omnium filiorum Ammon
respondens ait. Si digneris audire domine
dicam ueritatem in conspectu tuo de popu
lo isto q in montanis habitat & non egre
dietur uerbum falsum ex ore meo. Populus
iste ex progenie chaldeorum est. hic pri
mum in Mesopotamia habitauit. quoniam
noluerunt seq deos patrum suorum q erant
in terra chaldeorum. Deserentes itaque ce
ceremonias patrum suorum que in multi
tudine deorum erant unum deum celi
coluerunt. q & precepit eis ut exirent in
de & habitarent in charran. Cumq operu
isset omnem terram fames descenderunt
in Egyptum illicq per quadringentos an
nos sic multiplicati sunt. ut dinumerari e
orum non posset exercitus. Cumq grauas
set eos rex Egypti atq in edificationibus
urbium suarum in luto & latere subiugas
set eos. clamauerunt ad dominum suum et
percussit totam terram Egypti plagis ua
riis. Cumq eiecissent eos Egypti a se & ces
sasset plaga ab eis. & iterum eos uellent
capere & ad suum seruitium reuocare: fu
gientibus his ds celi mare aperuit. ita ut
hinc inde aque quasi murus solidarentur.
& isti pede sicco fundum maris perambu
lando transirent. In quo loco dum innume
rabilis exercitus Egyptiorum eos persequeretur. ita aqs coopertus est. ut nō remane
ret ut unus q factum posteris nuntiaret.
Egressus etiam mare rubrum deserta syna
montis occurrerunt. in qbus nunq homo
habitare potuit. ut filius hominis requeuit.
Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bi
bendum. & p annos quadraginta annonam
de celo consecuti sunt. Vbicunq ingressi
sunt sine arcu & sagitta. & absq scuto &
gladio. deus eorum pugnauit p eis & uicit
& non fuit q insultaret populo isti. nisi qn
recessit a cultu domini dei sui. Quotiens
cunq autem preter ipsum deum alterum
coluerunt. dati sunt in predam & in gla
dium & in obprobrium. Quotiescumque au
tem penituerunt se recessisse a cultura i
dei sui. dedit eis deus celi uirtutem resi
stendi. Deniq chananeum regem & iebuse
um & pherezeum & etheum & eueum &
Amorreum. & omnes potentes in Esebon
prostrauerunt & terras eorum & ciuita
tes eorum ipsi possederunt. & usq dum nō
peccarent in conspectu dei sui erant cum il
lis bona. Deus enim illorum odit iniqtatem.
Nam & ante hos annos cum recessissent a
uia quam dederat illis ds ut ambularent
in ea exterminati sunt preliis a multis i
nationibus & plurimi eorum captiui adduc
ti sunt in terram nō suam. Nuper autem re
uersi ad dominum deum suum ex disper
sione qua dispersi fuerant adunati sunt &
ascenderunt montana hec omnia. & iterum
possident hierusalem ubi sunt sancta sanctorum.
Nunc ergo mi domine perquire si est alia i
niqtas eorum in conspectu dei eorum ascen
damus ad illos quoniam tradens tradet il
los ds eorum tibi & subiugati erunt sub

uigo potentie tue. Si uero non est offen
sio populi huius coram deo suo non pote
rimus resistere illi. quoniam ds eorum de
fendet illos & erimus in obprobrium uniue
se terre. Et factum est cum cessasset loq.
Achior uerba hec. irati sunt omnes magna
tes holofernis & cogitabant interficere eu
dicentes ad alterutrum. Qs est iste q fi
lios isrl posse dicat resistere regi Nabuch
donosor & exercitibus eius. homines inermes
et sine uirtute. & sine peritia artis pugne.
Ut ergo agnoscat Achior. qm fallit nos
ascendimus in montana. & cum capti fue
rint potentes eorum tunc cum eisdem
gladio transuerberabit. ut sciat omnis
gens quoniam Nabuchodonosor deus ter
re est & preter ipsum alius non est.

Actum est autem cum
cessassent loq. indignatus
Holofernes uehementer
dixit ad Achior. Qm pro
phetasti nobis dicens q gens isrl defen
datur a deo suo ut ostendam tibi quoniam
non est ds nisi Nabuchodonosor. cum
percusserimus eos omnes sicut hominem
unum. tunc & ipse cum illis Assyriorum
gladio interibis. & omnis isrl tecum per
ditione disperiet. et probabis qm Nabu
chodonosor dominus sit uniuerse terre.
Tuncq gladius militie mee transiet per latera
tua & confixus cades inter uulneratos isrl
& non respirabis ultra donec extermine
ris cum illis. Porro autem si prophetiam tuam
ueram existimas non concidat uultus tu
us & pallor q faciem tuam obtinet absce
dat a te. si uerba mea hec putas im

plere non posse. Ut autem noueris quia
simul cum illis hec experieris. ecce ex
hac hora illorum populo sociaberis ut du
dignas mei gladii penas exceperint ipse
simul ultioni subiaceas. Tunc holofernes pre
cepit seruis suis ut comprehenderent Achi
or. & ducerent eum in Bethuliam & tra
derent eum in manus filiorum isrl. Et ac
cipientes eum serui holofernis pfecti sunt
per campestria. sed cum appropinquassent
ad montana exierunt contra eos fundibu
larii. Illi autem diuertentes a latere mon
tis ligauerunt Achior ad arborem ma
nibus & pedibus & sic uinctum de restibus
dimiserunt eum. et reuersi sunt ad domi
num suum. Porro filii isrl descendentes de
Bethulia uenerunt ad eum. Quem soluen
tes duxerunt ad Bethuliam atq in me
dium populi illum statuentes pcontati
sunt. qd rerum esset q illum uinctum
Assyrii reliqssent. In diebus illis erant il
lic principes. Ozias filius Micha de tribu
Symeon & Charmi q & Gothoniel. In me
dio itaq seniorum & in conspectu omnium
Achior dixit omnia que locutus fuerat
ab holoferne interrogatus & qualiter
populus Holofernis uoluisset pp hoc uer
bum interficere eum & quemadmodum
ipse holofernes iratus iussent eum israeli
tis hac de causa tradi ut dum uicerit filios
isrl. tunc & ipsum Achior diuersis iubeat
interire suppliciis propter hoc q dixisset
ds celi defensor eorum est. Cumq Achi
or uniuersa hec exposuisset. omnis popu
lus cecidit in faciem adorantes dominum
& communi lamentatione & fletu unani
mes preces suas domino effuderunt di

centes Domine ds celi & terre intuere su
perbiam eorum & respice ad nostram hu
militatem & faciem sanctorum tuorum
attende & ostende quoniam non dereli
quis presumentes de te & presumentes de
se & de sua uirtute gloriantes humilias.
F inito itaque fletu & per totam diem oratio
ne populorum completa consolati sunt
Achior dicentes. Deus patrum nostrorum
cuius tu uirtutem predicasti ipse tibi hanc
dabit uicissitudinem ut eorum magis tu
interitum uideas. Cum uero dominus ds
noster dederit hanc libertatem seruis suis
sit & tecum ds in medio nostri ut sicut
placuerit tibi ita cum tuis omnibus con
uerseris nobiscum Tunc Ozias finito con
silio suscepit eum in domum suam & fe
cit cenam magnam Et uocatis omnibus
presbiteris sit expleto ieiunio refecerunt.
P ostea uero conuocatus omnis populus per
totam noctem intra ecclesiam orauerunt
petentes auxilium a deo isrl.

Olofernes autem altera
die precepit exercitibus suis
ut ascenderent contra Be
thuliam. Erant autem pe
dites bellatorum centum uiginti milia &
equites uiginti duo milia preter preparatione
uirorum illorum quos occupauerat cap
tiuitas & adducti fuerant de prouinciis
& urbibus uniuerse iuuentutis. Omnes i
parauerunt se pariter ad pugnam contra
filios isrl. & uenerunt per crepidinem mon
tis usque ad apicem qui respicit super dothain
a loco qui dicitur Belma usque ad chelmon
qui est contra Esdrelon. Filii autem israel

ut uiderunt multitudinem illorum prostra
uerunt se super terram mittentes cinere
super capita sua unanimes orantes ut
ds isrl misericordiam suam ostenderet su
per populum suum. Et assumentes arma
sua bellica sederunt per loca que angusti
itineris tramitem dirigunt inter monto
sa. & erant custodientes ea tota die et
nocte. Porro holofernes dum circuit per
gyrum repperit quod fons qui influebat aq
ductum illorum a parte australi extra
ciuitatem dirigeret et incidi precepit
aqueductum illorum. Erant tamen
non longe a muris fontes ex quibus furtim
uidebantur haurire aquam ad refocillan
dum potius quam ad potandum. Sed filii
Ammon & Moab accesserunt ad holo
fernem dicentes. Filii isrl non in lancea
nec in sagitta confidunt. sed montes de
fendunt illos & muniunt illos colles in
precipitio constituti. Ut ergo sine con
gressione pugne possis superare eos po
ne custodes fontium ut non hauriant ex
eis & sine gladio interficies eos uel cer
te fatigati tradent ciuitatem suam quam
putant in montibus positam superari non
posse. Et placuerunt uerba hec coram
holoferne & coram satellitibus eius & con
stituit per gyrum centenarios per singu
los fontes. Cumque ista custodia per dies ui
ginti fuisset expleta defecerunt cister
ne & collectiones aquarum omnibus in
habitantibus Bethuliam ita ut non esset
intra ciuitatem unde satiarentur ut uno
die quidem ad mensuram dabatur populis aqua
quotidie. Tunc ad Oziam congregati
omnes uiri femineque iuuenes & paruuli

omnes simul una uoce dixerunt. Iudicet
ds inter nos et te quoniam fecisti in nos
mala nolens loq pacifice cum Assyriis et
propter hoc uendidit nos ds in manibus eo
rum. Et ido non est q adiuuet cum proste
namur ante oculos eorum in siti et in
perditione magna. Et nunc congrega
te uniuersos q in ciuitate sunt ut sponte
tradamus nos oms populo holofernis. Me
lius est enim ut captiui benedicamus do
minum uiuentes q moriamur et simus i
obprobrium omni carni cum uideamus
uxores nostras et infantes nostros mori
ante oculos nostros. Contestamur hodie
celum et terram et deum patrum nrorum
q ulciscatur nos secundum peccata nostra ut
iam tradatis ciuitatem in manum militie
H olofernis ut sit finis noster breuis in ore
gladii q longior efficitur in ariditate sitis.
E t cum hec dixissent factus est fletus et
ululatus magnus in ecclesia omnibus et p
multas horas una uoce clamauerunt ad
deum dicentes. Peccauimus cum patribus
nostris iniuste egimus iniquitatem fecimus.
T u q pius es miserere nostri et in tuo flagel
lo uindica iniquitates nostras et noli tradere
confitentes te populo q ignorat te ut i
non dicant inter gentes ubi est ds eorum.
C t cum fatigati his clamoribus et his fleti
bus lassati siluissent. exurgens Ozias in
fusus lacrimis dixit. Equo animo esto
te fres et hos quinque dies expectemus
a domino misericordiam. Forsitan enim
indignationem suam abscidet et dabit
gloriam nomini suo. Si autem transactis
qnque diebus non uenerit adiutorium
faciemus hec uba que locuti estis.

T factum est cum audis
set hec uerba Iudith uidua
que erat filia Merari. fi
lii Idox. filii Ioseph filii
Ozie filii Elai. filii Iamnor. filii Gede
on. filii Raphoim filii Achitob filii Mel
chie. filii Enam filii Nathanie. filii Sa
lathiel filii Symeon filii Ruben et
uir eius fuit Manasses q mortuus est
in diebus messis ordeacee. instabat enim
super alligantes manipulos in campo et
uenit estus super caput eius et mortuus
est in Betbulia ciuitate sua et sepultus
est illic cum patribus suis. Erat autem
Iudith relicta eius uidua iam annis tri
bus et mensibus sex. et in superioribus do
mus sue fecit sibi secretum cubiculum in
quo cum puellis suis clausa morabatur
et habens super lumbos suos cilicium ie
iunabat omnibus diebus uite sue preter
sabbata et neomenias et festa domus i
srl. Erat autem eleganti aspectu nimis
cui uir suus reliquerat diuitias multas
et familiam copiosam ac possessiones ar
mentis boum et gregibus ouium plenas.
Et erat hec in omnibus famosissima. q
tiam timebat dominum ualde. nec erat
q loqueretur de illa uerbum malum. Hec
itaq cum audisset qm Ozias promisis
set q transacto qnto die traderet ciui
tatem. misit ad presbyteros Chabri et i
Charmi. Et uenerunt ad illam et dixit
illis. Quod est hoc uerbum in quo con
sensit Ozias. ut tradat ciuitatem Assy
riis si intra qnq dies non uenerit uobis
adiutorium? Et q estis uos qui tenta

tis dominum? Non est iste sermo qui
misericordiam prouocet. sed potius q iram
excitet. et furorem accendat. Posuistis uos
tempus miserationis domini & in arbitriu
uestrum diem constituistis ei. Sed qa pa
tiens dominus est. in hoc ipso poeniteamus.
& indulgentiam eius fusis lachrymis postu
lemus. Non enim quasi ds homo commi
nabit. neq sicut filius hominis ad iracun
diam inflammabitur. Et ideo humiliemus
illi animas nostras. & in spiritu constituti
humiliato seruientes illi. dicamus flentes
domino ut secundum uoluntatem suam sic
faciat nobiscum cito misericordiam suam.
ut sicut conturbatum est cor nostrum in
superbia eorum. ita etiam de nostra humili
tate glorieimur. quoniam non sumus secu
ti peccata patrum nostrorum q dereliquerunt
runt deum suum & adorauerunt deos ali
enos. pro quo scelere dati sunt in gladium
& in rapinam & in confusionem inimicis
suis. Nos autem alterum deum nescimus
preter ipsum. Expectemus humilem con
solationem eius & exquiret sanguinem nos
trum de afflictionibus inimicorum nostrorum.
& humiliabit omnes gentes quecumq insur
gunt contra nos & faciet illas sine honore
dominus ds israel nr. Et nunc fratres quo
niam uos q estis presbyteri in populo dei
& ex uobis pendet anima illorum ad elo
quium uestrum corda eorum erigite. ut me
mores sint qa tentati sunt patres nostri
ut probarentur si uere colerent deum suum.
Memores esse debent quomodo pater noster
Abraam tentatus est & per multas tribu
lationes probatus dei amicus effectus est.
Sic Isaac. sic Jacob. sic Moyses. & omnes q

placuerunt deo per multas tribulationes
transierunt fideles. Illi autem q tentationes
non susceperunt cum timore domini. & im
patientiam suam. & improperium murmu
rationis sue contra dominum protulerunt.
exterminati sunt ab exterminatore & a ser
pentibus perierunt. Et nos ergo non ulciscamur
mur nos pro his que patimur. sed reputan
tes peccatis nostris hec ipsa supplicia mino
ra esse flagella domini quasi serui q corri
pimur ad emendationem & non ad perdi
tionem nram euenisse credamus. Et dixerunt
illi Ozias & presbyteri. Omnia que locuta
es uera sunt. & non est in sermonibus tuis ul
la reprehensio. Nunc ergo ora pro nobis qm
mulier sancta es & timens deum. Et dixit
illis Judith. Sicut qd potui loqui dei esse
cognoscitis. ita qd facere disposui probate si
ex deo est. & orate ut firmum faciat ds con
silium meum. Stabitis uos ad portam nocte
ista & ego exeam cum Abra mea. & ora
te ut sicut dixistis in diebus quinq respiciat
dominus populum suum israel. Vos autem
nolo ut scrutemini actum meum. & usque
dum renuntiem uobis nihil aliud fiat nisi
oratio pro me ad dominum deum nostrum.
Et dixit Ozias princeps iude. Vade in
pace. & dominus sit tecum in ultionem ini
micorum nostrorum. & reuertentes abierunt.

Quibus ascendentibus Judith in
gressa est oratorium suum.
& induens se cilicio posuit
cinerem super caput suum.
& prosternens se domino clamabat ad domi
num dicens. Domine ds patris mei Syme
on q dedisti illi gladium in defensionem

alienigenarum q uiolatores extiterunt
in coinquinatione sua. & denudauerunt fe
mur uirginis in confusionem & dedisti
mulieres illorum in prædam & filias illorum
in captiuitatem & omnem prædam in di
uisionem seruis tuis q zelauerunt zelum
tuum subueni queso te domine deus me
us mihi uiduę. Tu enim fecisti priora. &
illa post illa. cogitasti & hoc factum est
qđ ipse uoluisti. Omš enim uię tuę para
te sunt & tua iudicia in tua prouidentia
posuisti. Respice castra Assyriorum nunc
sicut tunc castra egyptiorum uidere dig
tus es quando post seruos tuos armati cu
rebant confidentes in quadrigis & in eq
tatu suo & in multitudine bellatorum. Sed
aspexisti super castra eorum. & tenebre
fatigauerunt eos Tenuit pedes eorum i
abyssus & aquę operuerunt eos. Sic fiant
& isti domine q confidunt in multitudine
sua & in curribus suis & in contis & in sa
gittis suis & in lanceis & gloriantur &
nesciunt qa tu ipse es ds noster q conteris
bella ab initio. & dominus nomen est tibi
E rige brachium tuum sicut ab initio. & alli
de uirtutem eorum in uirtute tua. Cadat
uirtus eorum in iracundia tua q promit
tunt se uiolare sancta tua & polluere ta
bernaculum nominis tui & deicere gla
dio suo cornu altaris tui Fac domine ut
gladio proprio eius superbia amputetur.
C apiatur laqueo oculorum suorum in me
& percuties eum ex labiis charitatis meę.
D a mihi in animo constantiam ut contem
nam illum & uirtutem ut euertam illum
E rit enim hoc memoriale nominis tui cum
manus feminę deiecerit eum. Non enim

in multitudine est uirtus tua domine
neq in equorum uiribus uoluntas tua. Nec
superbi ab initio placuerunt tibi sed hum
lium & mansuetorum semper tibi placuit
deprecatio. Deus celorum creator aquarum
& dominus totius creaturę exaudi me mi
seram deprecantem & de tua misericordia
præsumentem. Memento domine testamen
ti tui & da uerbum in ore meo & in cor
de meo consilium corrobora ut domus tua
in sanctificatione permaneat. & omnes gen
tes agnoscant qa tu es ds & non est a
lius præter te.

A ctum est autem cum ces
sasset clamare ad dominum
surrexit de loco in quo ia
cuerat prostrata ad domi
num. Vocauitq. Abram suam & descen
dens in domum suam abstulit a se cilicium
& exuit se uestimentis uiduitatis suę. Et
lauit corpus suum & unxit se myrro opti
mo & discriminauit crinem capitis sui &
imposuit mitram super caput suum & in
duit se uestimentis iocunditatis suę. In
duit quoq sandalia pedibus suis assumpsit
q dextraniola & lilia & in aures et anulos
& omnibus ornamentis suis ornauit se. Cui
etiam dominus contulit splendorem quo
niam omnis ista compositio non ex libidine
sed ex uirtute pendebat. Et ideo dominus
hanc in illa pulchritudinem ampliauit ut
incomparabilem decore omnium oculis ap
pareret. Imposuit itaq. Abre suę ascopam
uini & uas olei & polentam & lapates et
panes & caseum & pfecta est. Cumque
uenissent ad portas ciuitatis inuenerunt

expectantem Oziam. & presbyteros ciuita
tis. Q cum uidissent eam. stupentes mira
ti sunt nimis pulchritudinem eius Nihil
tamen interrogantes eam. dimiserunt tran
sire dicentes Deus patrum nrorum det tibi
gratiam & omne consilium tui cordis sua
uirtute corroboret. et glorietur super te hie
rusalem & sit nomen tuum in numero sanc
torum & iustorum. Et dixerunt hi qui il
lic erant omnes una uoce fiat fiat. Iudith
uero orans dominum transiuit p portas ip
sa & Abra eius Factum est autem cum
descenderet montem circam ortum diei oc
currerunt ei exploratores Assyriorum &
tenuerunt eam dicentes. Vnde uenis aut
quo uadis. Que respondit Filia sum hebre
orum Ideo ego fugi a facie eorum quoniam
futurum agnoui q dentur uobis in depre
dationem pro eo q contemnentes uos no
luerunt tradere seipsos ut inuenirent mi
sericordiam in conspectu uestro Hac de ca
usa cogitaui mecum dicens Vadam ad fa
ciem principis Holofernis ut indicem illi
secreta illorum & ostendam illi quo adi
tu possit obtinere eos. ita ut non cadat uir
unus de exercitu eius. Et cum audissent
uiri illi uerba eius considerabant faciem e
ius. & erat in oculis eorum stupor. quoni
am pulchritudinem eius mirabantur nimis
E t dixerunt ad eam. Conseruasti animam
tuam eo q tale repperisti consilium ut
descenderes ad dominum nostrum. Hoc autem
scias quoniam cum steteris in conspectu eius
bene tibi faciet. et eris gratissima in cor
de eius. Duxeruntque illam ad tabernacu
lum holofernis nuntiantes eam. Cumque
intrasset ante faciem eius. statim captus

est in suis oculis holofernes Dixeruntque
ad eum satellites eius. Quis contemnat
populus hebreorum q tam decoras muli
eres habent ut non p his merito pugnare
contra eos debeamus. Videns itaque Iudith
holofernem sedentem in conopeo qd erat
ex purpura & auro & smaragdo & lapi
dibo preciosis intextum & cum in faciem
eius intendisset. adorauit eum prosterne
nens se super terram. & eleuauerunt eam
serui holofernis iubente dno suo.

r Vnc Holofernes dixit ei
Equo animo esto & noli
pauere in corde tuo quo
niam ego numq nocui ui
rum q uoluit seruire Nabuchodonosor
regi. Populus autem tuus si non contem
psisset me. non alleuassem lanceam meam
super eum. Nunc autem dic mihi qua
ex causa recessisti ab illis. & placuit tibi ut
uenires ad nos. Et dixit illi Judith Sume
uerba ancille tue. quoniam si secutus fu
eris uerba ancillae tuae perfectam rem fa
ciet dominus tecum. Viuit enim Na
buchodonosor rex terre & uiuit uirtus
eius que est in te ad correptionem omnium
animarum errantium. quoniam non solum
homines seruient illi p te sed & bestie a
gri obtemperant illi. Nuntiatur enim ani
mi tui industria uniuersis gentibo & in
dicatum est omni seculo quoniam tu so
lus bonus & potens es in omni regno eius
& disciplina tua omnibo prouinciis predi
catur. Nec hoc latet qd locutus est
Achior nec illud ignoratur quod ei iusse
ris euenire. Constat enim deum nostrum

sic peccatis offensum ut mandauerit per
prophetas suos ad populum q tradat eum
pro peccatis suis. Et quoniam sciunt se of
fendisse deum suum filij isrl tremor tuus
super ipsos est. Insuper etiam fames inuasit
eos & ab ariditate aque iam inter mortu
os computantur. Deniq hoc ordinant ut in
terficiant pecora sua & bibant sanguinem
eorum & sancta domini sui que precepit
ds non contingi in frumento uino & oleo
hec cogitauerunt impendere & uolunt
consumere que nec manib deberent con
tingere. Ergo quoniam hec faciunt cer
tum est q in perditionem dabuntur. Qd
ego ancilla tua cognoscens fugi ab illis
& misit me dominus hec ipsa nuntiare tibi
Ego enim ancilla tua deum colo & nunc
apud te & exiet ancilla tua & orabo
deum. & dicet mihi quando eis reddat
peccatum suum & ueniens nuntiabo tibi
ita ut ego adducam te per medium hieru
salem & habebis omnem populum israel
sicut oues qbs non est pastor & non la
trabit ut unus canis contra te quoniam
hec mihi dicta sunt per prouidentiam dei
Et quoniam iratus est ill ds hec ipsa mis
sa sum nuntiare tibi. Placuerunt autem
omnia uerba hec coram holoferne & co
ram pueris eius & mirabant ad sapientiam
eius. & dicebant alter ad alterum. Non
est talis mulier super terram in aspectu in
pulchritudine & in sensu uerborum. Et
dixit ad illam holofernes. Benefecit ds
q misit te ante populum ut des illum tu
in manib nostris. Et quoniam bona est
promissio tua si fecerit mihi hoc deus tu
us erit & deus meus & tu in domo na

buchodonosor magna eris & nomen tuum
nominabitur in uniuersa terra.

Tunc iussit eam introire ubi
repositi erant thesauri eius
& iussit illic manere eam.
et constituit qd daretur
illi de conuiuio suo. Cui respondit Iudith
& dixit. Nunc non potero manducare ex
his que mihi precipis tribui ne ueniat sup
me offensio. Ex his autem que mihi detu
li manducabo. Cui holofernes ait. Si de
fecerint tibi ista que tecum detulisti qd
faciemus tibi. Et dixit Iudith. Viuit a
nima tua domine meus quoniam non ex
pendet omnia hec ancilla tua. donec fa
ciat ds in manu mea hec que cogitaui. Et
induxerunt illam serui eius in tabernacu
lum quo preceperat & petiit dum intro
iret ut daretur ei copia nocte & ante lu
cem egrediendi foras ad orationem & de
precandi dominum. Et precepit cubicu
lariis suis ut sicut placeret illi exiret & in
troiret ad orandum deum suum per tri
duum. Et exibat noctib in uallem Be
thulie & baptizabat se in fontem aque.
Et ut ascendebat orabat dominum de
um isrl ut dirigeret uiam eius ad libera
tionem populi sui. Et introiens munda
manebat in tabernaculo usq dum accipe
ret escam suam in uesperum. Et factum
est quarto die holofernes fecit cenam
seruis suis. & dixit ad Vagao eunuchum.
Vade & suade hebream illam ut spon
te consentiat habitare mecum. Foedum
est enim apud Assyrios si femina irride
at uirum agendo ut immunis ab eo tra

feat. Tunc introivit Vagao ad Judith &
dixit. Non vereatur bona puella introire
ad dominum meum. ut honorificetur an
te faciem eius. & manducet cum eo &
bibat vinum in iocunditate. Cui Judith
respondit. Que ego sum ut contradicam
domino meo? Omne quod erit ante ocu
los eius bonum & optimum faciam. Quod
autem illi placuerit. hoc mihi erit optimum
omnibus diebus vite mee. Et surrexit &
ornavit se vestimentis suis & ingressa
stetit ante faciem eius. Cor autem holo
fernis concussum est. erat enim ardens
in concupiscentia eius. Et dixit ad eam
H olofernes. Bibe nunc & accumbe in iocun
ditate: quoniam invenisti gratiam coram
me. Et dixit Judith. Bibam domine
quoniam magnificata est anima mea ho
die pre omnibus diebus meis. Et accepit et
manducavit & bibit coram ipso ea que
paraverat illi ancilla eius. Et iocundus
factus est holofernes ad eam bibitque vinum
multum nimis quantum numquam biberat in
vita sua.

Ut autem sero factum est
festinaverunt servi illius
ad hospitia sua & conclusit
Vagao ostia cubili & abiit.
E rant autem omnes fatigati a vino. Eratque
Judith sola in cubiculo. Porro Holofernes
iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus.
D ixitque Iudith puelle sue ut staret foris an
te cubiculum & observaret. Stetitque Judith
ante lectum orans cum lacrymis & labio
rum motu in silentio dicens. Confirma me
domine deus Israel & respice in hac hora ad

opera manuum mearum ut sicut promisisti
Hierusalem civitatem tuam erigas. & hoc quod cre
dens per te posse fieri cogitavi perficiam. Et
cum hec dixisset accessit ad columnam que
erat ad caput lectuli eius & pugionem e
ius qui in ea ligatus pendebat exolvit. Cum
que evaginasset illum apprehendit comam
capitis eius & ait. Confirma me domine
deus in hac hora. & percussit bis in cervice e
ius & abscidit caput eius & abstulit cono
peum eius a columnis & evolvit. & evol
vit corpus eius truncum. Et post pusillum
exivit & tradidit caput holofernis ancil
le sue. et iussit ut mitteret illud in peram
suam. Et exierunt due secundum consu
etudinem suam quasi ad orationem & tran
sierunt castra & gyrantes vallem venerunt
ad portam civitatis. Et dixit Iudith a lon
ge custodibus murorum. Aperite portas quoniam
nobiscum est deus qui fecit virtutem in Israel. Et
factum est cum audissent viri vocem eius
vocaverunt presbyteros civitatis. Et occur
rerunt ad eam omnes a minimo usque ad
maximum quoniam speraverunt eam iam
non esse venturam. Et accendentes lumina
ria congyraverunt circa eam universi. Illa
autem ascendens in eminentiorem locum
iussit fieri silentium. Cumque omnes tacuis
sent dixit Judith. Laudate dominum deum
nostrum qui non deseruit sperantes in se. & in
me ancillam suam adimplevit misericordiam
suam quam promisit domui Israel & interfecit
in manu mea hostem populi sui in hac noc
te. Et proferens de pera caput holofernis
ostendit illis dicens. Ecce caput Holofer
nis principis militie Assyriorum. Et ecce co
nopeum illius in quo recumbebat in ebrie

tate sua

tate sua ubi & p manum foemine percus
sit illum dominus ds noster. Vivit autem
ipse dominus quoniam custodivit me an
gelus eius. & hinc euntem & ibi commoran
tem & inde huc revertentem & nō permisit
me dominus ancillam suam coinquinari. sed
sine pollutione peccati revocavit me vobis
gaudentem in victoria sua in evasione mea.
in liberatione vrā. Confitemini illi omīs q̄
niam bonus. quoniam in seculum misericor
dia eius. Universi autem adorantes dominū
dixerunt ad eam. Benedixit te dominus
in virtute sua. qa per te ad nihilum rede
git inimicos nostros. Porro Ozias princeps
populi isrt dixit ad eam. Benedicta es tu
filia a domino deo excelso prae omnibꝰ mu
lieribus super terram. Benedictus dominꝰ
q creavit caelum & terram q te direxit ī
vulnera capitis principis inimicorum nrōꝝ
qa hodie nomen tuum ita magnificavit ut
non recedat laus tua de ore hominum qui
memores fuerint virtutis domini in aeter
num. p qbus non pepercisti animae tuae prop
ter angustias & tribulationem generis tui.
sed subvenisti ruinae ante conspectum dei
nostri. Et dixit omnis populus fiat fiat.
P orro Achior vocatus venit. Et dixit ei Iu
dith. Deus isrt cui tu testimonium dedisti
q ulciscatur se de inimicis suis ipse caput om
nium incredulorum incidit in hac nocte ī
manu mea. Et ut pbes qa ita est ecce ca
put holofernis qui in contemptu superbiae
suae deum Isrt contempsit & tibi interitū
minabatur dicens cum captus fuerit populꝰ
Isrt gladio pforari praecipiam latera tua. Vi
dens autem Achior caput holofernis an
gustiatus prae pavore cecidit in faciem suā

super terram & aestuavit anima eius. Postea
vero q resumpto spiritu recreatus est proci
dit ad pedes eius & adoravit eam & dixit.
Benedicta tu a deo tuo in omni tabernacu
lo Iacob. qm in omni gente quae audierit
nomē tuum magnificabitur sup te ds Israel.

[D]ixit autem Iudith ad om
nem populum. Audite me
fratres. Suspendite caput i
hoc super muros nostros. &
erit cum exierit sol accipiat unusquisque ar
ma sua & exite cum impetu nō ut descen
datis deorsum sed quasi impetum facien
tes. Tunc exploratores necesse erit ut fu
giant ad principem suum excitandum ad
pugnam. Cumq duces eorum concurrerint
ad tabernaculum holofernis & invenerint
eum truncum in suo sanguine volutatum
decidet super eos timor. Cūq cognoveritis
fugere eos ite post illos securi quoniam do
minus conteret eos sub pedibꝰ vestris. Tunc
Achior videns virtutem quam fecit deus
Isrt relicto gentilitatis ritu credidit deo &
circūcidit carnem praeputii sui & appositus
est ad populum isrt & omnis successio ge
neris eius usq in hodiernum diem. Mox au
tem ut ortus est dies suspenderunt super
muros caput Holofernis. accepitq unusqs
que vir arma sua & egressi sunt cum gran
di strepitu & ululatu. Quod videntes ex
ploratores ad tabernaculum holofernis
cucurrerunt. Porro hi q in tabernaculo erant
venientes & ante ingressum cubiculi per
strepentes excitandi gratia inquietudines
arte moliebantur ut non ab excitantibus
sed a sonantibꝰ Holofernes evigilaret. Nul

lus enim audebat cubiculum uirtutis as
syriorum pulsando aut intrando aperire.
Sed cum uenissent eius duces ac tribuni &
uniuersi maiores exercitus assyriorum .
dixerunt cubiculariis Intrate & excita
te illum quoniam egressi mures de caue
rnis suis ausi sunt prouocare nos ad proe
lium. Tunc ingressus Vagao cubiculum
eius stetit ante cortinam. & plausum fe
cit manibus suis suspicabatur enim illum cu
Judith dormire. Sed cum nullum motum
iacentis sensu aurium caperet accessit
proximans ad cortinam & eleuans eam
uidensque cadauer absque capite Holofer
nis in suo sanguine tabefactum iacere
super terram. exclamauit uoce magna
cum fletu & scidit uestimenta sua. Et
ingressus tabernaculum Judith non in
uenit eam Et exiluit foras ad popu
lum & dixit Vna mulier hebrea fecit
confusionem in domo Regis Nabucho
donosor. Ecce enim holofernes iacet in
terra & caput eius non est in illo. Quod
dum audissent principes uirtutis assyri
orum sciderunt omnes uestimenta sua.
& intollerabilis timor & tremor cecidit
super eos. et turbati sunt animi eorum
ualde. Et factus est clamor incompa
rabilis in medio castrorum eorum.

Vnique omnis exercitus
decollatum Holofernem
audisset fugit mens &
consilium ab eis & solo
tremore & metu agitati fuge presidia
sumunt ita ut nullus loqueretur cum proxi
mo suo. sed inclinato capite relictis om

nibus euadere festinabant hebreos quos
armatos super se uenire audierant fugien
tes per uias camporum & semitas collium.
Videntes itaque filii israhel fugientes secuti
sunt illos. descenderuntque clangentes tu
bis & ululantes post ipsos Et quoniam assy
rii non adunati in fugam ibant precipites
filii autem israhel uno agmine persequentes
debilitabant omnes quos inuenire potu
issent. Misitque Ozias nuntios per omnes ciui
tates & regiones israhel. Omnis itaque regio
omnisque urbs electam iuuentutem armatam
misit post eos & persecuti sunt eos in ore
gladii quousque peruenirent ad extremi
tatem finium suorum. Reliqui autem qui
erant in Bethulia ingressi sunt castra
assyriorum & predam quam fugientes as
syrii reliquerant abstulerunt secum. ita
ut non esset numerus in pecoribus in iume
tis & uniuersis mobilibus eorum ut a mi
nimo usque ad magnum omnes diuites fie
rent de predationibus eorum. Joachim autem
summus pontifex de hierusalem uenit in
Bethuliam cum uniuersis presbyteris su
is ut uideret Judith Que cum exisset ad
illum benedixerunt illam omnes una uo
ce dicentes. Tu gloria hierusalem. tu Letitia
israhel. tu honorificentia populi nostri quia
fecisti uiriliter & confortatum est cor
tuum eoque castitatem amaueris & post
uirum tuum alterum nescieris. ideo & ma
nus domini confortauit te. & ideo eris
benedicta in eternum & dixit omnis po
pulus fiat fiat. Per dies autem triginta
uix collecta sunt spolia assyriorum a
populo israhel. Porro autem uniuersa que
holofernis peculiaria fuisse probata sunt

et omnis tam ...
ualde. he...
uictores ...
st ad bethu...
omnia q...
illorum abst...

dederunt Judith in auro & argento &
uestib; & gemmis & omni supellectili
& tradita sunt omnia illi a populo. Et
omnes populi gaudebant cum mulierib'
& uirginib; & iuuenib; in organis et ci
tharis.

TVnc cantauit canticum i
hoc domino Judith dicens
Incipite domino in tympa
nis. cantate domino in cym
balis. modulamini illi psalmum nouum. i
exultate & inuocate nomen eius. Dominu'
conterens bella. dominus nomen est illi. i
q ui posuit castra sua in medio populi sui. ut
eriperet nos de manu omnium inimicor.
nostrorum. Venit Assur ex montib; ab a
quilone in multitudine fortitudinis suę. cu
ius multitudo obturauit torrentes & eq.
eorum cooperuerunt ualles. Dixit se incen
surum fines meos & iuuenes meos occi
surum gladio. infantes meos dare in pre
dam & uirgines in captiuitatem. Domin'
autem omnipotens nocuit eum & tradi
dit eum in manus feminę. & confudit e
um. Non enim cecidit potens eorum a
iuuenib; nec filii titan percusserunt eum.
nec excelsi gigantes inposuerunt se illi.
sed Judith filia Merari in spē faciei suę di
soluit eum. Exuit enim se uestimento i
uiduitatis & induit se uestimento leti
tię in exultatione filiorum isrł. Vnxit
faciem suam unguento. colligauit cinci
nos suos mitra ad decipiendum illum. Sā
dalia eius rapuerunt oculos eius pulchri
tudo eius captiuam fecit animam eius. a
putauit pugione ceruicem eius. Horrue
runt persę constantiam eius & medi au
daciam eius. Tunc ululauerunt castra assy
riorum quando apparuerunt humiles mei
arescentes in siti. Filii puellarum compunxe
runt eos & sicut pueros fugientes occide
runt eos. perierunt in prelio a facie do
mini dei mei. hymnum cantemus domi
no hymnum nouum cantemus deo nostro.
a donai domine magnus es tu & precla
rus in uirtute. & quem superare nemo
potest. Tibi seruiat omnis creatura tua. i
qa dixisti & facta sunt. misisti spiritum
tuum & creata sunt & non est q resistat
uoci tuę. Montes a fundamentis moue
buntur cum aqs petrę sicut cera liquesce
ant ante faciem tuam. Qui autem timent te
magni erunt apud te per omnia. Vę gē
ti insurgenti super genus meum. Domin'
enim omnipotens in eis. in die iudicii ui
sitabit illos. Dabit enim ignem & uer
mes in carnes eorum. ut urantur & sen
tiant usq; in sempiternum. Et factum ē
post hec omnis populus post uictoriam
uenit in hierusalem adorare dominum
& mox ut purificati sunt. obtulerunt
omnes holocausta. & uota & repromissio
nes suas. Porro Judith uniuersa uasa bel
lica holofernis quę dedit illi populus &
conopeum qd ipa sustulerat obtulit in
anathema obliuionis. Erat autem popu
lus iocundus secundum faciem sanctor.
& per tres menses gaudium huius uic
torię celebratum est cum Judith. Post
dies autem illos unusquisque rediit i sua.
& Judith magna facta est in Bethulia.
et preclarior erat uniuersę terrę israel.
Erat etiam uirtuti castitas adiuncta.

ita ut nō cognosceret uirum omnibus
diebus uitæ suæ ex quo defunctus est
Manasses uir eius. Erat autem diebus festis
procedens cum magna gloria. Mansit que
autem in domo uiri sui annos centum
quinque & dimisit abram̄ suam liberam
& defuncta est ac sepulta cum uiro suo
in bethulia luxitque illam omnis populus
diebus septem. In omni autem spatio uitæ
eius nō fuit q perturbaret isrl̄ & post
mortem eius annis multis. Dies autem u
ictoriæ huius festiuitatis ab hebreis in
numero sanctorum dierum accipitur &
colitur a judeis ex illo tempore usque in
presentem diem.

LIBRUM HESTER uariis translatoribus constat esse u
itiatum quem ego
de archiuis hebreorum reuelans uer
bum e uerbo expressius transtuli. Quem
librum editio uulgata laciniosis hinc in
de uerborum finibus trahit. addens ea quæ
ex tempore dici poterant & audiri sicut
solitum est scolaribus disciplinis sumpto
themate excogitare quibus uerbis uti potu
it q iniuriam passus est. uel ille qui in
iuriam fecit. Vos autem o Paula & Eusto
chium quoniam & bibliothecas hebreorum
studuistis intrare & interpretum certa
mina comprobastis. tenentes hester he
braicum librum per singula uerba nr̄am
translationem aspicite. ut possitis agnoscere

me nihil etiam augmentasse addendo si
fideli testimonio simpliciter sicut in hebreo
habetur historiam hebraicam latine lin
guæ tradidisse. Nec affectamus laudes
hominum nec uituperationes expauesci
mus deo enim placere curantes minas
hominum penitus non timemus. quoniam
dš dissipat ossa eorum q hominibus placere
desiderant. & secundum apostolum qui
eiusmodi sunt serui christi esse nō possunt.
Rursum in libro Hester alphabetum ex
minio usque ad theta litteram fecimus di
uersis in locis. uolentes scilicet septuaginta
interpretum ordinem per hoc insinuare
studioso lectori. Nos enim iuxta morem
hebraicum ordinem prosequentes etiam in sep
tuaginta editione maluimus.

N DIEB
ASSVE
ri q regnauit
ab india usq;
ethiopiam
super centum
XXVII prouin
cias quando
sedit in solio regni sui. Susa ciuitas regni e
ius exordium fuit. Tertio igitur anno impe
rii sui fecerat grande conuiuium cunctis
principibus & pueris suis fortissimis persa
rum & Medorum inclytis & prefectis p
uinciarum coram se. ut ostenderet diui
tias glorie regni sui ac magnitudinem
atq; iactantiam potentie sue multo tem
pore. centum uidelicet et octoginta die
bus. Cumq; implerentur dies conuiuii in
uitauit omnem populum q inuentus est
in susis a maximo usq; ad minimum. &
iussit septem diebus conuiuium prepara
ri in uestibulo horti & nemoris quod re
gio cultu & manu consitum erat. Et pen
debant ex omni parte tentoria aerei o

coloris & carbasini ac hyacinthini suste
tata funibus byssinis atq; purpureis. qui e
burneis circulis inserti erant. & columnis
marmoreis fulciebantur. Lectuli quoq;
aurei & argentei super pauimentum sma
ragdino & pario stratum lapide dispositi
erant. quod mira uarietate pictura decora
bat. Bibebant autem q inuitati erant
aureis poculis & aliis atq; aliis uasis cibi
inferebant. Vinum quoq; ut magnificen
tia regia dignum erat abundans & pre
cipuum ponebatur. Nec erat q nolen
tes cogeret ad bibendum sed sicut Rex
statuerat preponens mensis singulos de
principibus suis ut sumeret unusquisque
quod uellet. Vasthi quoq; regina fecit
conuiuium feminarum in palatio ubi
rex Assuerus manere consueuerat. Itaq;
die septimo cum rex esset hilarior &
post nimiam potionem incaluisset me
ro precepit Mauman & Bazatha &
Arbona & Bagatha & Abgatha & Za
rath & Charcas septem eunuchis q in
conspectu eius ministrabant. ut introdu

cerent reginam Vasthi coram rege: posi-
to super caput eius diademate: ut osten-
deret cunctis populis et principibus eius
pulchritudinem. Erat enim pulchra val-
de. Que renuit. et ad Regis imperium i
quod per eunuchos mandaverat venire con-
tempsit. Unde iratus Rex et nimio fu-
rore succensus. interrogavit sapientes qui
ex more regio semper ei aderant. et illorum
faciebat cuncta consilio scientium leges
ac iura maiorum. erant autem primi et
proximi Charsena et Zethar et Adme-
tha et Tharsis et Mares et Marsana et
m anuchan. septem duces persarum atque
medorum. qui videbant faciem regis. et
primi post eum residere soliti erant. cui
sententie Vasthi regina subiaceret. que
Assueri regis imperium quod per eunu-
chos mandaverat facere noluisset. Re-
pondit que Mamucha audiente rege at-
que principibus. Non solum regem Le-
sit regina Vasthi. sed et omnes princi-
pes et populos qui sunt in cunctis provin-
ciis regis Assueri. Egredietur enim ser-
mo regine ad omnes mulieres ut con-
temnant viros suos et dicant. Rex i
Assuerus iussit ut regina Vasthi in-
traret ad eum et illa noluit. atque hoc i
exemplo omnes principum coniuges per-
sarum atque Medorum parvipendent im-
peria maritorum. Unde Regis iusta est
indignatio. Si tibi placet egrediatur e-
dictum a facie tua et scribatur iuxta le-
gem persarum atque Medorum quam preter-
iri illicitum est. ut nequaquam ultra Vasthi
ingrediatur ad regem sed regnum illius
altera qua melior est illa accipiat. Et

hoc in omne quod latissimum est provin-
ciarum tuarum divulgetur imperium et i
cuncte uxores tam maiorum quam minorum
deferant maritis suis honorem. Placuit i
consilium eius Regi et principibus fecitque
iuxta consilium Mamucha et misit epi-
stolas ad universas provincias regni sui
ut quaeque gens audire et legere poterat i
diversis linguis et litteris esse viros prin-
cipes ac maiores in domibus suis et hoc per
cunctos populos divulgari.

His itaque gestis postquam
Regis Assueri indignatio
deferbuerat recordatus est
Vasthi que fecisset vel que
passa esset. dixeruntque pueri regis ac mi-
nistri eius. Querantur Regi puelle vir-
gines ac speciose et mittantur qui conside-
rent per universas provincias puellas specio-
sas et virgines. et adducant eas ad civi-
tatem Susan. et tradant in domum femi-
narum sub manu Egei eunuchi qui est pre-
positus et custos mulierum regiarum et
accipiant mundum muliebrem et cetera
ad usus necessaria. Et quecumque inter om-
nes oculis regis placuerit ipsa regnet pro
Vasthi. Placuit sermo regi et ita ut
suggesserant iussit fieri. Erat vir Iudeus
in Susis civitate vocabulo Mardocheus fi-
lius Iair filii Semei filii Cis de stirpe ge-
mini. qui translatus fuerat de Hierusalem eo i
tempore quo Iechoniam regem Iuda Na-
buchodonosor rex Babylonis transtule-
rat qui fuit nutricius filie fratris sui Edis-
se que altero nomine vocabatur Hester
et utrumque parentem amiserat pulchra ni-

mis & decora facie. Mortuisq; patre eius
ac matre. Mardocheus sibi eam adoptauit
in filiam. Cumq; percrebuisset regis imperium
& iuxta mandatum illius multe pulchre
uirgines adducerentur Susan et Egeo tra-
derentur eunucho. Hester quoq; inter ce-
teras puellas ei tradita est. ut seruaretur
in numero feminarum. Que placuit ei. &
inuenit gratiam in conspectu illius. ut ac- & p(re)cepit eunucho
celeraret mundum muliebrem & traderet
ei partes suas & septem puellas speciosissi-
mas de domo regis & tam ipsam q(uam) pedisse-
quas eius ornaret atq; excoleret. Que no-
luit indicare ei populum & patriam su-
am. Mardocheus enim preceperat ei ut de
hac re omnino reticeret. q(ui) deambulabat q(uo)-
tidie ante uestibulum domus in qua elec-
te uirgines seruabantur. curam agens sa-
lutis Hester & scire uolens q(ui)d ei accideret.
Cum autem uenisset tempus singularum p(er)
ordinem puellarum ut intrarent ad regem
expletis omnib(us) que ad cultum muliebrem
pertinebant. mensis duodecimus uerteba-
tur. ita duntaxat ut sex mensib(us) oleo un-
gerentur myrtino & aliis sex q(ui)busdam i(n)
pigmentis & aromatib(us) uterentur. Ingre-
dientesq; ad regem q(ui)cquid postulassent
ad ornatum pertinens accipiebant & ut
eis placuerat composite de triclinio femi-
narum ad regis cubiculum transibant. Et
que intrauerat uespere egrediebatur mane
atq; inde in secundas edes deducebantur
que sub manu Sasagazi eunuchi erant q(ui)
concubinis regis presidebat. nec habebat
potestatem ad Regem ultra redeundi ni-
si uoluisset rex & eam uenire iussisset ex
nomine. Euoluto autem tempore per

ordinem instabat dies quo hester filia
Abihail fratris Mardochei quam sibi ado-
ptauerat in filiam deberet intrare ad regem.
Que non quesiuit muliebrem cultum. sed
quecumq; uoluit Egeus eunuchus custos uir-
ginum. hec ei ad ornatum dedit. Erat e(n)i(m)
formosa ualde & incredibili pulchritudi(n)e
omnium oculis gratiosa. & amabilis uideba-
tur. Ducta est itaq; ad cubiculum Regis
Assueri mense decimo q(ui) uocatur thebeth i(n)
septimo anno regni eius & adamauit eam
Rex plusq(uam) omnes mulieres. habuitq; gra-
tiam & misericordiam coram eo super
omnes mulieres & posuit diadema regni
in capite eius. fecitq; eam regnare in loco i(n)
Vasthi. Et iussit conuiuium preparari p(er)-
magnificum cunctis principib(us) & seruis
suis. pro coniunctione & nuptiis Hester.
Et dedit requiem uniuersis prouinciis. ac do-
na largitus est iuxta magnificentiam prin-
cipalem. Cumq; & secundo quererentur uir-
gines & congregarentur Mardocheus ma-
nebat ad ianuam regis. necdum p(ro)dide-
rat Hester patriam & populum suum i(n)-
iuxta mandatum eius. Quicquid enim il-
le precipiebat obseruabat Hester. & ita
cuncta faciebat ut eo tempore solita e-
rat quo eam paruulam nutriebat. Eo igi-
tur tempore quo Mardocheus ad regis ia-
nuam morabatur. irati sunt Bagathan & Tha-
res duo eunuchi regis q(ui) ianitores erant et
in primo palatii limine residebant. uolue-
runtq; insurgere in regem & occidere eum.
Quod Mardocheus non latuit. Statimq;
nuntiauit regine hester. & illa regi ex i(n)
nomine Mardochei q(ui) ad se rem detule-
rat. Quesitum est & inuentum & appe-

sus est uterq; eorum in patibulo. Et ius
sit Rex ut in libro memoriali scriberetur
ut pro uita sua aliqd repensaret ei. Ma
datumq; l est historiis & annalibus tra
ditum coram Rege.

Ost hec Rex Assuerus exal
tauit Aman filium Ama
dathi q erat de stirpe
Agag & posuit solium
eius super omnes principes quos habebat
Cunctiq; serui regis q in foribus palatii uer
sabantur flectebant genua. & adorabant
Aman. Sic enim preceperat eis imperator
Solus Mardocheus non flectebat genu.
neq; adorabat eum. Cui dixerunt pue
ri regis q ad foras palatii residebant.
Cur preter ceteros non obseruas manda
tum regis? Cumq; hoc crebrius dicerent
& ille nollet audire. nuntiauerunt Aman
scire cupientes utrum perseueraret in sen
tentia. Dixerat enim eis se esse iudeum.
Quod cum audisset Aman & experimen
to probasset q Mardocheus non sibi flec
teret genu nec se adoraret. iratus est
ualde & pro nihilo duxit in unum Mar
docheum mittere manus suas. audierat
enim q esset gentis iudee. magisq; uoluit
omnem iudeorum q erant in regno Assu
eri perdere nationem. Mense primo cu
ius uocabulum est Nisan anno duode
cimo regni Assueri missa est sors in ur
nam. que hebraice dicitur phur coram
Aman. quo die & quo mense gens iu
deorum deberet interfici. & exiuit men
sis duodecimus q uocatur Adar. Dixitq;
Aman regi Assuero. Est populus per

omnes prouincias regni tui dispersus &
a se mutuo separatus nouis utens legibus
& ceremoniis insuper & Regis scita con
temnens. Et optime nosti q non expedi
at regno tuo ut insolescat per licentiam.
Si tibi placet decerne ut pereat & decem
milia talentorum appendam archariis
gaze tue. Tulit ergo Rex anulum quo
utebatur de manu sua. & dedit eum A
man filio Amadathi de progenie Agag hos
ti iudeorum. dixitq; ad eum Argentum
qd tu polliceris tuum sit. de populo age
quod tibi placet. Vocatiq; sunt scribe re
gis mense primo Nisan tertiadecima die
eiusdem mensis. & scriptum est ut iusse
rat Aman ad omnes satrapas regis. & iu
dices prouinciarum diuersarumq; gentium
ut queq; gens legere poterat & audire
pro uarietate linguarum ex nomine re
gis Assueri & littere signate ipsius anulo
misse sunt per cursores Regis ad uniuer
sas prouincias ut occiderent atq; delerent
omnes iudeos a puero usq; ad senem par
uulos & mulieres uno die. hoc est ter
tiodecimo mensis duodecimi q uocatur
Adar & bona eorum diriperent. Summa
autem epistolarum hec fuit ut omnes pro
uincie scirent & pararent se ad predic
tam diem. Festinabant cursores q missi
erant regis imperium explere. Statimq;
in susis pependit edictum Rege & A
man celebrante conuiuium & cunctis iu
deis q in urbe erant flentibus.

Ue cum audisset Mardo
cheus. scidit uestimenta
sua. & indutus est sacco i
spargens cinerem capiti
& in platea medie ciuitatis uoce magna
clamabat ostendens amaritudinem ani
mi sui. & hoc eiulatu usq. ad fores pala
tii gradiens. Non enim erat licitum in
dutum sacco aulam regis intrare. In om
nibus quoq. prouinciis oppidis ac locis ad
que crudele regis dogma peruenerat. i
planctus ingens erat apud iudeos. ieiu
nium ululatus & fletus sacco & cinere
multis pstratu utentibus. Ingresse autem
sunt puelle hester & eunuchi nuntia
ueruntq. ei. Quod audiens consternata
est. & uestem misit ut ablato sacco in
dueret eum. Quam accipere noluit. Ac
citoq. Athach eunucho quem rex mini
strum ei dederat. Precepit ut iret ad
M ardocheum & disceret ab eo cur hoc fa
ceret. Egressusq. Athach iuit ad Mar
docheum & inueniens stantem in platea
ciuitatis ante ostium palatii. Qui indicauit
ei omnia que acciderant. quomodo A
man promisisset ut in thesauros regis
pro iudeorum nece inferret argentum. i
exemplar quoq. edicti quod pendebat in
susis dedit ei ut regine ostenderet &
moneret eam ut intraret ad regem et
deprecaretur eum pro populo suo. Re
gressus Athach nuntiauit hester omnia
que Mardocheus dixerat. Que respon
dit ei & iussit ut diceret Mardocheo. i
O mnes serui Regis & cuncte que sub dici
tione eius sunt norunt prouincie. quod siue
uir siue mulier non uocatus interius atrium
Regis intrauerit absq. ulla cunctatione
statim interficiatur. nisi forte Rex auream
uirgam ad eum tetenderit pro signo cle
mentie atq. ita possit uiuere. Ego igitur
quomodo ad regem intrare potero que
triginta iam diebus non sum uocata ad
eum? Quod cum audisset Mardocheus
rursum mandauit hester dicens. Ne
putes quod animam tuam tantum liberes quia
in domo regis es pre cunctis iudeis. Si
enim nunc silueris per aliam occasionem
liberabuntur iudei. & tu & domus patris
tui peribitis. Et quis nouit utrum idcir
co ad regnum ueneris. ut in tali tempore
parareris? Rursumq. Hester hec Mardo
cheo uerba mandauit. Vade et con
grega omnes iudeos quos in susis repe
reris. & orate pro me. Non comedetis
et non bibetis tribus diebus & tribus noc
tibus & ego cum ancillis meis similiter
ieiunabo & tunc ingrediar ad regem
contra legem faciens inuocata. tradens
que me morti & periculo. Iuit itaq. Mar
docheus & fecit omnia que hester ei
preceperat.

Ie autem tertio induta
est hester regalibus uesti
mentis & stetit in atrio
domus regie quod erat
interius contra basilicam Regis. At ille se
debat super solium suum in consistorio
palatii contra ostium domus. Cumq.
uidisset hester Reginam stantem pla
cuit oculis eius & extendit contra
eam uirgam auream quam tenebat i
manu. Que accedens osculata est i

summitatem uirge eius dixitq. ad eam
rex. Q.d uis hester regina? Que est
petitio tua? Etiam si dimidiam partem
regni petieris dabit tibi. At illa respon
dit. Si regi placet obsecro ut uenias ad
me hodie & Aman tecum ad conuiuiu̅
quod paraui. Statimq. Rex uocate in
quit cito Aman ut hester obediat uolu̅
tati. Venerunt itaq. Rex et Aman ad
conuiuium quod eis regina parauerat.
D ixitq. ei Rex postq̅ uinum biberat abun
danter. Quid petis ut detur tibi. & pro
qua re postulas? Etiam si dimidiam par
tem regni mei petieris impetrabis. Cui
respondit hester. Petitio mea & preces
sunt iste. Si inueni in conspectu regis gra
tiam & si regi placet ut det mihi quod
postulo & meam impleat petitionem. ue
niat rex et Aman ad conuiuium quod
paraui eis. & cras aperiam regi uolunta
tem meam. Egressus est itaq. illo die
A man letus & alacer. Cu̅q. uidisset Ma
docheum sedentem ante fores palatii &
non solum non assurrexisse sibi. sed nec
motum quidem de loco sessionis sue. in
dignatus est ualde. & dissimulata ira
reuersus in domum suam. conuocauit ad
se amicos suos & Zares uxorem suam. et
exposuit illis magnitudinem diuitiaru̅
suarum filiorumq. turbam. & quanta
eum gloria super omnes principes &
seruos suos Rex eleuasset. Et post hec
ait. Regina quoq. hester nullum aliu̅
uocauit ad conuiuium cum rege preter
me. apud quam & cras cum Rege pran
surus sum. Et cum hec omnia habeam
nihil me habere puto q̅diu uidero Ma
docheum iudeum sedentem ante foras
regias. Responderuntq. ei Zares uxor
eius & ceteri amici. Iube parari excelsam
trabem habentem altitudinis q̅nquagin
ta cubitos. & dic mane regi ut appenda
tur super eam Mardocheus. & sic ibis cu̅
rege letus ad conuiuium. Placuitq. ei
consilium & iussit excelsam preparari
crucem.

octem illam duxit rex
insomnem. iussitq. sibi af
ferri historias & annales
priorum temporum. Que
cum illo presente legerentur. uentum
est ad illum locum ubi scriptum erat quo̅
nuntiasset Mardocheus insidias Baga
tha̅ & Thares eunuchoru̅ regem Assue
rum iugulare cupientium. Quod cum
audisset Rex ait. Q.d p̄ hac fide hono
ris ac premii Mardocheus consecutus
est? Dixerunt serui illius ac ministri.
Nihil omnino mercedis accepit. Stati̅
q. rex. quis est inq̅t in atrio? Aman q̅p
pe interi atrium domus regie intrauerat.
ut suggereret Regi. & iuberet Mar
docheum affigi patibulo q̅d ei fuerat
preparatum. Responderunt pueri
Aman stat in atrio. Dixitq. Rex in
grediatur. Cumq. esset ingressus ait il
li. Q.d debet fieri uiro quem rex ho
norare desiderat? Cogitans autem in
corde suo Aman. & reputans q. nullum
alium rex nisi se uellet honorare. Res
pondit. Homo quem rex honorare cu
pit d3 indui uestib3 regiis & imponi su
per equum q. de sella regis est. & acci

pere regium diadema super caput suum
& primus de regis principibus ac tyrannis
teneat equum eius & per plateam ciuitatis
incedens clamet et dicat. Sic honorabitur
quecunque rex uoluerit honorare. Dixitque
ei rex: Festina et sumpta stola & equo fac
ut locutus es Mardocheo iudeo qui sedet i
ante foras palatii. Caue ne quicquam de his que
locutus es pretermittas. Tulit itaque Aman
stolam & equum indutumque Mardocheum
in platea ciuitatis & impositum equo pre
cedebat atque clamabat. Hoc honore condi
gnus est quecunque rex uoluerit honora
re. Reuersusque est Mardocheus ad ianu
am palatii et Aman festinauit ire in domum
suam lugens & operto capite narrauitque
Z aresi uxori sue & amicis omnia que eue
nissent sibi. Cui responderunt sapientes quos
habebat in consilio et uxor eius. Si de se
mine iudeorum est Mardocheus ante quem
cadere coepisti non poteris ei resistere sed
cades in conspectu eius. Adhuc illis loquen
tibus uenerunt eunuchi regis & cito eum
ad conuiuium quod regina parauerat per
gere compulerunt.

Intrauit itaque Rex &
Aman ut biberent cum re
gina. Dixitque ei Rex etiam
secunda die postquam uino in
caluerat. Que est petitio tua Hester ut
detur tibi & quid uis fieri? Etiam si dimi
diam partem regni mei petieris impetra
bis. Ad quem illa respondit. Si inueni
gratiam in oculis tuis o rex & si placet do
na mihi animam meam pro qua rogo et
populum meum pro quo obsecro. Tradi

ti enim sumus ego & populus meus ut con
teramur iugulemur & pereamus. Atque
utinam in seruos & famulas uenderemur
esset tollerabile malum & gemens tace
rem. nunc autem hostis noster est cuius i
crudelitas redundat in regem. Respon
densque rex Assuerus ait. Quis est iste e
cuius potentie ut hec audeat facere?
Dixitque Hester. hostis & inimicus noster
pessimus iste est Aman. Quod ille au
diens illico obstupuit. uultum regis ac
regine ferre non sustinens. Rex autem
iratus surrexit & de loco conuiuii in
trauit in hortum arboribus consitum. A
man quoque surrexit ut rogaret hester
reginam pro anima sua. intellexit enim
a rege sibi paratum malum. Qui cum re
uersus esset de horto nemoribus consito
& intrasset conuiuii locum reppererit A
man super lectum corruisse in quo iace
bat hester & ait. Etiam reginam uult
opprimere me presente in domo mea.
Necdum uerbum de ore regis exierat &
statim operuerunt faciem eius. Dixitque
Arbona unus de eunuchis qui stabant in
ministerio regis. En lignum quod paraue
rat Mardocheo qui locutus est pro rege
stat in domo Aman. habens altitudinis
quinquaginta cubitos. Cui dixit Rex
Appendite eum in eo. Suspensus est itaque
Aman in patibulo quod parauerat Mar
docheo & regis ira quieuit.

Die illo dedit Rex Assue
rus hester regine domum
Aman aduersarii iudeorum
& Mardocheus ingressus

est ante faciem regis. Confessa est enim
ei hester q esset patruus suus. Tulitque rex
anulum quem ab Aman recipi iusserat. &
tradidit Mardocheo. Hester autem con
stituit Mardocheum sup domum suam.
N ec his contenta pcidit ad pedes regis. fle
uitq & locuta ad eum orauit ut malitiã
Aman agagite & machinationes eius pes
simas quas excogitauerat contra iudeos.
iuberet irritas fieri. At ille ex more scep
trum aureum pretendit manu. quo signũ
clementie monstrabatur. Illaq consurgẽ
stetit ante eum & ait. Si placet regi et
si inueni gratiam in oculis eius. & depre
catio mea non ei uidetur esse contraria.
obsecro ut nouis epistolis. ueteres Aman
litteræ insidiatoris & hostis iudeorum q
bus eos in cunctis regis prouinciis ip perire
preceperat corrigantur. Quomodo enĩ
potero sustinere necem & interfectionem
populi mei? Respondit rex Assuerus
hester regine & Mardocheo iudeo. Do
mum Aman concessi Hester regine. &
ipsum iussi affigi cruci. qa ausus est ma
nu mittere in iudeos. Scribite ergo iude
is sicut uobis placet ex regis nomine. i
signantes litteras anulo meo. hec enim cõ
suetudo erat ut epistolis que ex Regis
nomine mittebantur & illius anulo signa
te erant. nemo auderet contra dicere. Ac
citisq scribis & librariis Regis. erat aũt
tempus tertii mensis q appellat siban. ui
cesima & tertia illius die. scripte sunt e
pistole. ut Mardocheus uoluerat ad iu
deos & ad principes procuratoresq & i
udices. q centum uigintiseptem puinciis
ab india usque ethiopiam presidebant.

prouincie atq prouincie. populo & populo
iuxta linguas & litteras suas & iudeis prout
legere poterant & audire. Ipse epistole q
ex regis nomine mittebant anulo illius i
obsignate sunt & misse pro ueredarios q
per omnes. q per omnes prouincias discur
rentes ueteres litteras nouis nuntiis pre
uenirent. Quibus imperauit Rex. ut con
uenirent iudeos psingulas ciuitates & i
unum preciperent congregari ut starent
pro animabus suis. & omnes inimicos suos
cum coniugibus ac liberis & uniuersis do
mibus interficerent atq delerent. Et con
stituta est per omnes prouincias una ul
tionis dies. id est tertiadecima die men
sis duodecimi Adar. Summaq epistole hec
fuit ut in omnibus terris ac populis q regis
Assueri subiacebant imperio. notum fieret
paratos esse iudeos ad capiendam uindic
tam de hostibus suis. Egressiq sunt ueredã
rii celeres nuntios perferentes. & edictũ
regis pependit in susis. Mardocheus aũt
de palatio & de conspectu regis egrediens
fulgebat uestibus regiis hiacynthinis uide
licet. et aerinis. coronam auream portãs
in capite. & amictus serico pallio atque i
purpureo. Omnisq ciuitas exultauit atq
Letata est. Iudeis autem noua lux oriri
uisa est. gaudium honor et tripudium.
Apud omnes populos urbes atq prouin
cias quocumq regis precepta ueniebant.
mira exultatio. epule atq conuiuia. &
festus dies intm ut plures alterius gen
tis & secte eorum religioni & ceremoniis
iungerentur. Grandis n. cunctos iudaici
nõis terror inuaserat.

Gitur duodecimi mensis
quem Adar uocari ante iam
diximus tertiadecima die
quando cunctis iudeis in
terfectio parabatur. & hostes eorum inhia
bant sanguini uersa uice superiores iu
dei esse ceperunt & se de aduersariis u
lciscerentur. Congregatique sunt per singulas
ciuitates & oppida et loca ut extende
rent manum contra inimicos & persecu
tores suos. Nullusque ausus est resistere
eo quod omnes populos magnitudinis eorum
fortitudo penetrarat. Nam & prouincia
rum iudices duces & procuratores omnisque
dignitas que singulis locis & operibus pre
erant extollebant iudeos timore Mar
dochei quem principem esse palatii & plu
rimum posse cognouerant. Fama quoque
nominis eius crescebat quotidie & per
cunctorum ora uolitabat. Itaque percus
serunt iudei inimicos suos plaga magna
& occiderunt eos reddentes eis quod si
bi parauerant facere. intantum ut etiam in
susis quingentos uiros interficerent extra
decem filios Aman agagite hostis iudeo
rum quorum ista sunt nomina. phar
san Dalphon & Delphon & Esphatha &
Ephoratha & Adalia & Aridatha &
Ephermescha Arisai & Aridai & Vaisa
tha. Quos cum occidissent predas de
substantiis eorum agere noluerunt. Sta
timque numerus eorum qui occisi erant in
susis ad regem relatus est. Qui dixit re
gine. In urbe susis interfecerunt iudei
quingentos uiros & alios decem filios A
man. Quantam putas eos exercere cedem
in uniuersis prouinciis? Quid ultra pos

tulas. & quid uis ut fieri iubeam? Cui il
la respondit. Si regi placet detur pote
stas iudeis. ut sicut fecerunt hodie in susis
sic & cras faciant & decem filii Aman
in patibulis suspendantur. Precepit rex
ut ita fieret. Statimque in susis pependit
edictum & decem filii Aman suspensi sunt.
Congregatis iudeis quartadecima die
mensis Adar interfecti sunt in susis tre
centi uiri. nec eorum ab illis direpta sub
stantia est. sed et per omnes prouincias que
ditioni regis subiacebant pro animabus suis
steterunt iudei interfectis hostibus ac per
secutoribus suis. intantum ut septuaginta
quinque milia occisorum implerent. & nullus
de substantiis eorum quicquam contingeret.
Dies autem tertiusdecimus mensis Adar
unus apud omnes interfectionis fuit. & quo
quartadecima die cedere desierunt. Quem
constituerunt esse solemnem ut in eo om
ni tempore deinceps uacarent epulis ga
udio atque conuiuiis. At hi qui in urbe su
sis cedem exercuerant tertiodecimo & in
quartodecimo die eiusdem mensis in ce
de uersati sunt. quintodecimo autem die
percutere desierunt. Et ideo eundem
diem constituerunt solemnem epularum
atque letitie. Hi uero iudei qui in oppidis
non muratis ac uillis morabantur quar
tumdecimum diem mensis Adar conui
uiorum & gaudii decreuerunt. ita ut
exultent in eo & mittant sibi mutuo par
tes epularum & ciborum. Scripsit itaque
Mardocheus omnia hec & litteris com
prehensa misit ad iudeos qui in omnibus re
gis prouinciis morabantur tam in uicino
positis quam procul. ut quartadecimam & quin

tadecimam diem mensis Adar pro festis
susciperent & reuertente sp anno solemni
celebrarent honore. qa in ipsis diebo se ulti
sunt iudei de inimicis suis & luctus atq;
tristitia in hilaritatem gaudiumq; conuer
si sunt. essentq; dies isti epularum atque
letitie. & mitterent sibi inuicem obo
partes & pauperibo munuscula largiren
tur. Susceperuntq; iudei in solemnem ritū
cuncta que eo tempore facere coeperant
& que Mardocheus litteris facienda mā
dauerat. Aman enim filius Amadati stir
pis Agag hostis & aduersarius iudeorū.
cogitauit contra eos malum. ut occiderę
illos atq; deleret. et misit phur quod nr̄a
lingua uertitur in sortem. & postea in
gressa est Hester Regem obsecrans ut i
conatus eius litteris regis irriti fierent. &
malum qđ contra iudeos cogitauerat re
uerteretur in caput eius. Deniq; & ipsum
& filios eius affixerunt cruci. atq; ex il
lo tempore dies isti appellati sunt phurī
id est sortium. eo q̄ phur id est sors in urnā
missa fuerit. Et cuncta que gesta sunt epi
stolę id est libri huius uolumine continē
tur queq; sustinuerunt. & quę deinceps
immutata sunt. susceperunt iudei super se i
& semen suum. & super cunctos q̄ religio
ni eorum uoluerunt copulari. ut nulli li
ceat duos hos dies absq; solemnitate transi
gere quos scriptura testatur & certa
expetunt tempora. annis sibi iugiter suc
cedentibo. Isti sunt dies quos nulla unq̄
delebit obliuio & per singulas generatio
nes cunctę in toto orbe puincię celebra
bunt. nec est ulla ciuitas in qua dies phu
rim id est sortium nō obseruentur a iu

deis & ab eorum pgenię que his ceremo
niis obligata est. Scripseruntq; Hester re
gina filia Abiahil & Mardocheus iudeus
etiam secundam epistolam ut omni stu
dio dies ista solemnis sanciretur in posterū.
Et miserunt ad omnes iudeos q in centum
uigintiseptem prouinciis regis Assueri uer
sabantur ut haberent pacem & susciperēt
ueritatem obseruantes dies sortium & i
suo tempore cum gaudio celebrarent. si
cut constituerāt Mardocheus et Hester.
Et illi obseruanda susceperunt a se & a
semine suo ieiunia atq; clamores & sortiū
dies & omnia quę libri huius q uocatur
hester historia continentur.

Rex uero Assuerus omnes
terram et cunctas maris
insulas fecit tributarias. i
cuius fortitudo & imperi
um & dignitas atq; sublimitas qua exal
tauit Mardocheū scripta sunt in libris i
medorum atq; persarū. & quomodo Mar
docheus iudaici generis secundus a rege
Assuero fuerit. & magnus apud iudeos
& acceptabilis plebi fratrum suorum. quę
rens bona populo suo & loquens ea quę
ad pacem seminis sui pertinerent. Que ha
bentur in hebreo plena fide expressi. hęc
autem que sequuntur scripta repperi in
editione uulgata. que grecorum lingua e
litteris continentur. & interim post finem
libri hoc capitulum ferebatur. quod iuxta i
consuetudinem nostram obelo id est ue
ru prenotauimus. Dixitq; Mardocheus
A deo facta sunt ista. Recordatus sum s
somnii qđ uideram. hec eadem significa

tis. nec eorum quicq; irritum fuit. Paruus
fons q creuit in fluuium & in lucem solesq;
conuersus est. & in aquas plurimas redun
dauit. hester est. quam rex accepit uxo
rem & uoluit esse Reginam. Duo aut
dracones. ego sum & Aman. Gentes que
conuenerant hi sunt q conati delere nom
iudeorum. Gens autem mea isrl est. que
clamauit ad dominum & saluum fecit po
pulum suum. liberauitq; nos ab omnibus
malis. & fecit signa magna atq; porten
ta inter gentes. & duas sortes esse precé
pit. unam populi dei. & alteram cuncta
rum gentium. Venitq; utraq; sors in stat
tum ex illo iam tempore coram deo uniuer
sis gentibus. & recordatus est dominus
populi sui. ac misertus hereditati suę. Et
obseruabunt dies isti in mense Adar. quar
tadecima & quintadecima die eiusdem men
sis cum omni studio & gaudio in unum cœ
tum populi congregati. in cunctas dein
ceps generationes populi isrl.
Anno quarto regnantibus Ptolemeo & Cle
opatra. attulerunt Dositheus q se sacer
dotem & leuitici generis ferebat. & Pto
lemeus filius eius hanc epistolam phurim
quam dixerunt interpretatum esse Lysi
macum Ptolemei filium in hierusalem. hoc
quoq; principium erat in editione uulgata
quod nec in hebreo nec apud ullum fer
tur interpretum.

Si autem fis
cellam iunco texerem
aut palmarum folia
complicarem. ut in
sudorem uultus o
mei comederem pa
nem. & uentris opus sollicita mente per
tractarem. nullus morderet. nemo repre
henderet. Nunc autem qa iuxta senten
tiam saluatoris uolo operari cibum qui
non perit. & antiquam diuinorum uolumi
num uiam sentibus uirgultisq; purgare. er
ror mihi geminus ingeritur. corrector uitio
rum falsarius uocor. & errores non auferre
sed serere. Tanta est enim uetustatis con
suetudo ut etiam confessa plerisq; uitia pla
ceant dum magis pulchros habere uolunt
codices q emendatos. Quapropter o fratres
dilectissimi uniceum nobilitatis & humili
tatis exemplar. pro flabello calathis spor
tellisq; munusculis monachorum. spiritalia
hec & mansura dona suscipite. ac beatus
Iob q adhuc apud latinos iacebat in ster
core & uermibus scatebat errorum. integrum
inmaculatumq; gaudete. Quomodo enim
post probationem atq; uictoriam duplicia sunt
& uniuersa reddita. ita ego in lingua nostra
ut audacter loquar feci eum habere que
amiserat. Igitur & uos et unumquenque
lectorem solita prefatione commoneo. &
in principiis librorum eadem semper annec
tens rogo. ut ubicumq; semper precedentes
uirgulas uideritis. sciatis ea que subiec
ta sunt in hebraicis uoluminibus non haberi.
Porro ubi stellę imago prefulserit. ex he
breo in sermone nostro addita sunt. Nec
non & illa quę haberi uidebantur & ita.

corrupta erant: ut sensum legentibꝫ tol
lerent. orantibꝫ uobis magno labore cor
rexi. magis utile qđ ex odio meo ecclesiis
christi uenturum ratus. q̃ ex aliorum ne
gocio.

COGOR per singulos
scripturę diuinę libros
aduersariorum respon
dere maledictis. qui in
terpretationem meam
reprehensionem septuaginta interpretum
criminantur. quasi non & apud grecos a
q̃la symmachus & Theodotion uel uer
bum e uerbo. uel sensum e sensu. uel ex u
troq. commixtum & medię temperatum
genus translationis expresserint. & omnia
ueteris instrumenti uolumina Origenes
obelis asteriscisq. distinxerit. quos uel
additos uel de Theodotione sumptos trãs
lationi antiquę inseruit. probans defuisse. qđ
additum est. Discant igitur obtrectato
res mei recipere in toto qđ in partibꝫ susce
perunt. aut interpretationem meam cum
asteriscis suis radere. Neq. enim fieri po
test. ut quos plura intermisisse susceperint
non eosdem etiam in quibusdam errasse fa
teantur. precipue in Job. cui si ea quę sub
asteriscis addita sunt subtraxeris. pars
maxima detruncabitur. & hoc dumtaxat
apud grecos. Ceterum apud latinos ante
eam translationem quam sub asteriscis &
obelis nuper edidimus. septingenti fer
me aut octingenti uersus desunt. ut de

curtatus & laceratus corrosusq. liber fœ
ditatem sui publice legentibꝫ prebeat. hęc
autem translatio nullum de ueteribꝫ seq.
tur interpretem. sed ex ipso hebraico ara
bicoq. sermone. & interdum syro. nunc ũbã
nunc sensus. nunc simul utrumq. resonabit.
Obliquus enim etiam apud hebreos totus
liber fertur & lubricus. & quod greci rhe
tores uocant schematismenos. dum q aliud
loquitur. aliud agit. Ut si uelis anguillam
uel murenulam strictis tenere manibꝫ. q̃to
fortius presseris tanto citius elabitur. Me
mini me ob intelligentiam huius uoluminis
Lyddeum quendam preceptorem. q apud
hebreos primus haberi putabatur non par
uis redemisse nummis. cuius doctrina an
aliquid profecerim nescio. hoc unum scio non
potuisse me interpretari nisi quod ante in
tellexeram. A principio itaq. uoluminis
usq. ad uerba Job apud hebreos prosa oratio
est. Porro a uerbis Job in quibꝫ ait. Pere
at dies in qua natus & nox in qua dictum
est. conceptus est homo usq. ad eum locũ
ubi ante finem uoluminis scriptum est. I
deirco ipse me reprehendo & ago poeni
tentiam in fauilla et cinere. hexametri uer
sus sunt. dactylo spondeoq. currentes. &
propter linguę idioma crebro recipientes
& alios pedes. non earundem syllabarum. sed
eorundem temporum. Interdum quoque
rhythmus ipse dulcis & tinnulus fertur
numeris pedum solutis. quod metrici ma
gis q̃ simplex lector intelligunt. A supra
dicto autem uersu usq. ad finem libri par
uum coma quod remanet. prosa oratione
contexitur. Quod si cui uidetur incredulum
metra. s. esse apud hebreos. & in morem

nostri flacci graeciq; pindari & alcei e
sapho. ut psalterium ut lamentationes i
hieremie. ut omnia ferme scripturarum
cantica comprehendi. legat Philonem. Io
sephum. Origenem. Cesariensem Eusebium
& eorum testimonio me uerum dicere co
probabit. Audiant quippe canes mei. idcir
co me in hoc uolumine laborasse. non ut
interpretationem antiquam reprehenderem.
sed ut ea que in illa. aut obscura sunt au
omissa aut certe scriptorum uitio deprauata.
manifestiora nostra interpretatione fie
rent. & hebreum sermonem ex parte di
dicimus & in latino pene ab ipsis cunabu
lis inter grammaticos & rhetores & phi
losophos detriti sumus. Quod si apud gre
cos post septuaginta editionem iam christi
euangelio choruscante iudeus aquila & i
Symmachus ac theodotion iudaizantes o
heretici sunt recepti qui multa mysteria sal
uatoris subdola interpretatione celarunt
& tamen in hexaplis habentur apud eccle
sias et explanantur ab ecclesiasticis ui
ris. quanto magis ego christianus & de paren
tibus christianis natus & uexillum crucis
in mea fronte portans. cuius studium fu
it omissa repetere deprauata corrigere
& sacramenta ecclesie puro & fideli ape
rire sermone. ut a fastidiosis ut a mali
gnis lectoribus non debeo reprobari. Habe
ant qui uolunt ueteres libros. ut in membra
nis purpureis auro argentoq; descriptos
ut uncialibus ut uulgo aiunt litteris one
ra magis exarata quam codices. dummodo m
meisq; permittant pauperes habere scedu
las & non tam pulchros codices quam emen
datos. Utraq; autem editio & septuagin
ta iuxta grecos & mea iuxta hebreos in
latinum meo labore translata est. Eligat
unusquisq; quod uult & studiosum me ma
gis quam maliuolum probet.

INTERRA quidem i
habitasse Iob Ausitidi in
finibus Idumee et Ara
bie et erat ante nomen
Iobab. Et accepit uxo
rem Arabissam & genuit filium quem uo
cauit Ennon. Erat autem ipse filius qui
dem zare de Esau filiis filius de matre
uero Bosra. ita ut sit quintus ab Abraam.
& hi sunt reges qui regnauerunt in Edom
in qua & ipse regnauit. sed primus in ea
regnauit Balach filius Beor & nomen
eiusdem ciuitatis Nachaba. Post hunc
autem Balach post eum Iobab qui uoca
tur Iob. Post Iob autem Cusram qui erat
dux ex Themanorum regione. Et post illum
regnauit Adar filius Barath qui excidit
Madian in campo Moab & nomen ciui
tatis eius chethemith

IRERAT
INTER
ra hus nomi
ne Iob. Et e
rat uir ille
simplex &
rectus ac ti
mens deum
& recedens a malo. Natiq; sunt ei septe
filii & tres filię. Et fuit possessio eius sep
tem milia ouium & tria milia camelorum.
qngenta quoq; iuga boum & qngente asi
ne ac familia multa nimis. Eratq; uir ille
magnus inter omnes orientales. Et ibant
filii eius & faciebant conuiuia per domos
unusquisq; in die suo. Et mittentes uocabant
tres sorores suas ut comederent & bibe
rent cum eis. Cumq; in orbem transissent
dies conuiuii mittebat ad eos Iob. & sanc
tificabat illos consurgensq; diluculo offe
rebat holocausta p singulos. Dicebat enim
N e forte peccauerint filii mei & benedixe
rint deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob
cunctis diebus. Quadam die cum uenis

sent filii dei ut assisterent coram domi
no affuit inter eos & Sathan. Cui dixit
dominus Vnde uenis? Qui respondens ait
Circuiui terram & perambulaui eam.
Dixitq; dominus ad eum. Numqd con
siderasti seruum meum Iob q non sit ei si
milis in terra. homo simplex et rectus ac
timens deum & recedens a malo? Cui
respondens Sathan ait: Numquid frustra
Iob timet deum? Nonne tu uallasti eum
ac domum eius. uniuersamq; substantiam
eius per circuitum? Operibus manuum eius
benedixisti. & possessio eius creuit in ter
ra. Sed extende paululum manum tuam.
& tange cuncta que possidet. nisi in fa
ciem benedixerit tibi. Dixit ergo dominus
ad sathan. Ecce uniuersa que habet in ma
nu tua sunt. tantum in eum ne extendas
manum tuam. Egressusq; est sathan a facie
domini. Cum autem quadam die filii &
filię eius comederent & biberent uinum
in domo fratris sui primogeniti nuntius
uenit ad Iob q diceret. Boues arabant &
asine pascebantur iuxta eos. & irruerunt

sabei tuleruntq; omnia. & pueros per
cusserunt gladio & euasi ego solus ut nun
tiarem tibi. Cuq; adhuc ille loqueretur.
uenit alter & dixit. Ignis dei cecidit e ce
lo & tactas oues puerosq; consumpsit &
effugi ego solus ut nuntiarem tibi Adhuc
loquebat' ille uenit alius & dixit. Chal
dei fecerunt tres turmas & inuaserunt
camelos & tulerunt eos necnon & pueros
percusserunt gladio. & ego fugi solus ut
nuntiarem tibi Adhuc loquebat' ille. &
ecce alius intrauit & dixit. Filiys tuis et
filiab; uescentib; & bibentib; uinum in
domo fratris sui primogeniti. repente uen
tus uehemens irruit a regione deserti &
concussit quattuor angulos domus que
corruens oppressit liberos tuos & mor
tui sunt & effugi ego solus ut nuntiarem
tibi Tunc surrexit Job & scidit uestimen
ta sua. & tonso capite corruens in terram
adorauit & dixit. Nudus egressus sum
de utero matris mee & nudus reuertar
illuc. Dominus dedit dominus abstulit sic
domino placuit ita factum est sit nomen
domini benedictum. In omnib; his non
peccauit Job labiys suis. neq; stultum qd
contra deum locutus est.

Factum est autem cum
quadam die uenissent fili
dei & starent coram domi
no. uenisset quoq; Sathan
inter eos & staret in conspectu eius ut di
ceret dominus ad Sathan Unde uenis?
Qui respondens ait. Circuiui terram &
perambulaui eam. Et dixit dominus ad
Sathan. Numqd considerasti seruum
meum Job q non sit ei similis in terra. uir
simplex & rectus ac timens deum & re
cedens a malo & adhuc retinens innocen
tiam. Tu autem commouisti me aduersus
eum. ut affligerem eum frustra. Cui res
pondens Sathan ait. Pellem pro pelle &
cuncta que habet homo dabit pro anima
sua. Alioqn mitte manum tuam & tange
os eius & carnem et tunc uidebis q in fa
ciem benedicat tibi Dixit ergo dominus
ad Sathan. Ecce in manu tua est. uerum
tamen animam illius serua. Egressus igit'
Sathan a facie domini percussit Job ulce
re pessimo a planta pedis usq; ad uerticem
eius. Qui testa saniem radebat sedens in ster
quilinio. Dixit. aut illi uxor sua. Adhuc
tu permanes in simplicitate tua? Benedic
deo & morere. Qui ait ad illam. Quasi
una de stultis mulierib; locuta es. Si bo
na suscepimus de manu domini mala quare
non sustineamus? In omnib; his non
peccauit Job labiys suis. Igit' audientes tres
amici Job omne malum qd accidisset ei
uenerunt singuli de loco suo. Eliphaz The
manithes & Baldath suites. & Sophar
Naamathites. Condixerant enim ut pa
riter uenientes uisitarent eum & consola
rentur. Cumq; eleuassent procul oculos
suos no cognouerunt eum Et exclaman
tes plorauerunt scissisq; uestib; sparserunt
puluerem super caput suum in celum.
Et sederunt cum eo in terra septem die
b; & septem noctib; & nemo loquebatur
ei uerbum. Uidebant enim dolorem ee
uehementem.

Post hec aperuit Job os suu͂ & maledixit diei suo & locutus est. Pereat dies in qua natus sum & nox in qua dictum est conceptus est homo. Dies ille uertatur in tenebras Non requirat eu͂ d͞s desup. nec illustretur lumine. Obscurent eum tenebre & umbra mortis. Occupet eum caligo & inuoluatur amaritudine. Noctem illam tenebrosus turbo possideat. Non computet͂ in dieb; anni. nec in numerett͂ in mensib;. Sit nox illa solitaria nec laude digna. Maledicant ei q. maledicunt diei q. parati sunt suscitare leuiathan Obtenebrentur stelle caligine eius Expectet lucem & non uideat nec ortum surgentis aurore. Quia non conclusit ostia uentris q. portauit me. nec abstulit mala ab oculis meis. Quare non in uulua mortuus sum. egressus ex utero non statim perij.? Quare exceptus genib;. cur lactatus uberib;.? Nunc enim dormiens silerem. & somno meo requiescerem cum regib; & co͂sulib; terre. qui edificant sibi solitudine͂ aut cum principib; q. possident aurum. & replent domos suas argento Aut sicut abortiuum absconditum no͂ subsisterem. uel q. concepti no͂ uiderunt lucem. Ibi impij cessauerunt a tumultu & ibi requieuerunt fessi robore. & quondam uincti pariter sine molestia. Non audierunt uocem exa͂ctoris. Paruus & magnus ibi sunt & seruu͂ liber a domino suo. Quare misero data ē lux & uita his q. in amaritudine anime sunt.? Q. expectant mortem & non uenit quasi effodientes thesaurum. gaudentq; uehementer cum inuenerint sepulchrum. Viro cuius abscondita est uia & circu͂dedit eum deus tenebris. Anteq͂ comedam suspiro & quasi inundantis aque sic rugitus meus. q͞a timor quem timebam euenit mihi & q͞d uerebar accidit. Nonne dissimulaui.? Nonne silui.? Nonne quieui.? Et uenit super me indignatio.

Respondens autem Eliphaz themanites dixit. Si cepe rimus loq. tibi. forsitan moleste accipias. Sed conceptum sermonem tenere q͞s poterit.? Ecce docuisti multos & manus lassas roborasti. Vacillantes confirmauerunt sermones tui & genua trementia confortasti. Nunc aut͂ uenit super te plaga & defecisti. tetigit te & conturbatus es Vbi timor tuus fortitudo tua & patientia tua & perfectio uiarum tuarum.? Recordare obsecro te quis unq͂ innocens perijt.? aut quando recti deleti sunt.? Quin potius uidi eos q. operantur iniquitatem & seminant dolores. & metunt eos flante deo perisse. & spiritu ire eius esse consumptos. Rugitus leonis & uox leene. & dentes catulorum leonum contriti sunt Tigris perijt eo q. non habe͂t predam. & catuli leonis dissipati sunt. Porro ad me dictum est uerbum absconditum & quasi furtiue suscepit auris mea uerba susurrij eius. In horrore uisionis nocturne quando sopor solet occupare homines pauor tenuit me & tremor et omnia ossa mea perterrita sunt. Et cum spiritus me presente transiret inhorruerunt pili carnis mee. Stetit q͞dam cuius non agnoscebam uultum imago coram

oculis meis & uocem quasi aure lenis au
diui. Nunqd homo dei comparatione ius
tificabitur aut factore suo purior erit ui
ur. Ecce q seruiunt ei non sunt stabiles
& in angelis suis repperit prauitatem. Qto
magis hi q habitant domos luteas q terre
num habent fundamentum consumentur
uelut a tinea de mane usq ad uesperam s
succendentur & qa nullus intelligit in e
ternum peribunt. Qui autem reliq fuerint
auferentur ex eis morientur & non in
sapientia.

Uoca ergo si est q tibi respo
deat & ad aliquem sanc
torum conuertere. uirum
stultum interficit iracun
dia. & paruulum occidit inuidia. Ego ui
di stultum firma radice. & maledixi pul
chritudini eius statim. Longe fient filii e
ius a salute. & conterentur in porta. et non
erit q eruat. Cuius messem famelicus co
medet et ipsum rapiet armatus & bibent
sitientes diuitias eius. Nihil in terra sine
causa fit & de humo non egredietur do
lor. homo nascitur ad laborem & auis ad
uolatum. Quamobrem ego deprecabor
dominum & ad deum ponam eloquium
meum. q facit magna & inscrutabilia. e
mirabilia absq numero. Qui dat pluuiam
super faciem terre. & irrigat aqs uniuer
sa. Q ponit humiles in sublime & merē
tes erigit sospitate. Qui dissipat cogitatio
nes malignorum. ne possint implere manus
eorum qd ceperant. Qui apprehendit sa
pientes in astutia eorum. & consilium pra
uorum dissipat. Per diem incurrent tene
bras & quasi in nocte sic palpabunt in
meridie. Porro saluum faciet egenum a
gladio oris eorum & de manu uiolenti
pauperem. Et erit egeno spes iniqtas aut
contrahet os suum. Beatus homo q corri
pitur a domino Increpationem ergo dni ne
reprobes qa ipse uulnerat & medetur. pc
cutit & manus eius sanabunt. In sex tri
bulationibus liberabit te & in septima nō
tanget te malum. In fame eruet te de mor
te & in bello de manu gladii. A flagel
lo lingue absconderis & non timebis ca
lamitatem cum uenerit. In uastitate & fa
me ridebis & bestias terre nō formidabis.
Sed cum lapidibus regionum pactum tu
um & bestie terre pacifice erunt tibi.
Et scies q pacem habeat tabernaculum su
um. & uisitans speciem tuam nō pecca
bis Et scies quoniam multiplex erit se
men tuum. & progenies tua quasi herba
terre. Ingrediaris in abundantia sepul
chrum sicut infertur aceruus tritici in tem
pore suo. Ecce hoc ut inuestigauimus ita
est. qd auditum mente pertracta.

Respondens aut Job dixit
Utinam appenderentur
peccata mea qbus iram
merui. & calamitas qua
patior in statera. quasi harena maris hec
grauior appareret. Unde & uerba mea
dolore sunt plena. qa sagitte domini in
me sunt quarum indignatio ebibit spiri
tum meum. & terrores domini militant
contra me. Nunqd rugiet onager cum
habuerit herbam. aut mugiet bos cum an
te presepe plenum steterit. Aut ut potent

comedi insulsum qđ non est sale condi
tum? Aut potest aliquis gustare quod
gustatum affert mortem? Animę enim
esurienti etiam amara dulcia esse uiden
tur. Que prius nolebat tangere anima
mea nunc pre angustia cibi mei sunt. Q͞s
det ut ueniat petitio mea & qđ expecto
tribuat mihi d͞s. & q̄ cepit me ipse me co͞
terat? Soluat manum suam & hec mihi (et sucidat me)
sit consolatio ut affligens me dolore non
parcat. nec contradicam sermonibꝯ s͞ci. o
Que est enim fortitudo mea ut sustineam. aut
q͞s finis meus ut patienter agam? Nec
fortitudo lapidum fortitudo mea. nec ca
ro mea enea est. Ecce non est auxilium
mihi in me & necessarii quoq; mei recces
serunt a me. Q͞ tollit ab amico suo mise
ricordiam timorem domini dereliquit.
Fratres mei preterierunt me sicut torrens
q̄ raptim transit in conuallibꝯ. Q͞ timent
pruinam. irruet super eos nix. Tempore
quo fuerint dissipati peribunt & ut in
caluerint soluentur de loco suo. Inuolute
sunt semite gressuum eorum ambulabunt
in uacuum & peribunt. Considerate se
mitas thema͞. itinera saba. & expectate
paulisper. Confusi sunt q͞a sp͞aui. Vene
runt quoq; usq; ad me & pudore cooperti
sunt. Nunc uenistis & modo uidentes pla
gam meam timetis. Numqđ dixi afferte
mihi & de substantia uestra donate mihi
ut liberate me de manu hostis & de manu
robustorum eruite me. Docete me & ego
tacebo & siqđ forte ignoraui instruite
me. Quare detraxistis sermonibꝯ uerita
tis cum e uobis nullus sit q̄ possit argue
re me? Ad increpandum t͞m eloqa con
cinnatis & in uentum uerba p͞fertis. Sup͞
pupillum irruitis & subuertere nitimini a
micum uestrum. Veruntamen qđ cepis
tis explete. Prebete aurem & uidete an
mentiar. Respondete obsecro absque co͞
tentione. & loquentes id quod iustum ē
iudicate. Et non inuenietis in lingua mea
iniquitatem. nec in faucibꝯ meis stultitia
personabit.

ilitia est uita hominis su
per terram & sicut dies
mercenarii dies eius. Sicut
ceruus desiderat umbram
et sicut mercenarius prestolatur finem
operis sui. sic & ego habui menses uacuos
& noctes laboriosas enumeraui mihi. Si
dormiero dicam quando consurgam. &
rursum expectabo uesperam & replebor
doloribus usq; ad tenebras. Induta est
caro mea putredine & sordibꝯ pulueris
cutis mea aruit & contracta est. Dies
mei uelocius transierunt q̄ a texente tela
succiditur & consumpti sunt absq; ulla spe.
Memento q͞a uentus est uita mea. & no͞
reuertetur oculus meus ut uideat bona
nec aspiciet uisus hominis. Oculi tui in me
& non subsistam. Sicut consumitur nubes
et pertransit. sic q̄ descendit ad inferos
non ascendet. nec reuertetur ultra in
domum suam neq; cognoscet eum ampli
us locus eius. Quapp̄ & ego non parcam
ori meo. loquar in tribulatione spiritus mei
confabulabor cum amaritudine anime mee.
Numqđ mare ego sum aut cetus q͞a cir
cumdedisti me carcere? Si dixero con
solabitur me lectulus meus & releuabor lo

quens mecum in strato meo. terrebis me
per somnia. & per uisiones horrore con-
cuties. Quamobrem elegit suspendium a-
nima mea. & mortem ossa mea. Despera-
ui. Nequaquam ultra iam uiuam. Parce mi
nihil enim sunt dies mei. Quid est homo
quia magnificas eum. aut quid apponis er-
ga eum cor tuum. Visitas eum diluculo
& subito probas illum. Usquequo non par-
cis mihi nec dimittis me. ut glutiam sa-
liuam meam. Peccaui. quid faciam tibi o
custos hominum. Quare posuisti me con-
trarium tibi. & factus sum mihimet ipsi
grauis. Cur non tollis peccatum meum.
& quare non aufers iniquitatem meam.
Ecce nunc in puluerem dormiam. & si ma-
ne me quesieris non subsistam.

Espondens autem Baldath
suites dixit. Usquequo lo-
queris talia. & spiritus mul-
tiplex sermonis oris tui.
Numquid deus supplantat iudicium. aut omni-
potens subuertit quod iustum est. Etiam
si filii tui peccauerunt ei. & dimisit eos in
manu iniquitatis sue. tu tamen si diluculo
consurrexeris ad eum. & omnipotentem fu-
eris deprecatus si mundus & rectus inces-
seris statim euigilabit ad te. & pacatum
reddet habitaculum iustitie tue. intantum
ut si priora tua fuerint parua. & nouissi-
ma tua multiplicentur nimis. Interroga enim
generationem pristinam. & diligenter in-
uestiga patrum memoriam. hesterni quip-
pe sumus & ignoramus quoniam sicut um-
bra dies nostri sunt super terram. ipsi
docebunt te. Loquentur tibi & de cor-
de suo proferunt eloquia. Numquid uirere
potest scirpus absque humore. aut crescere
carectum sine aqua. Cum adhuc sit in
flore nec carpatur manu. ante omnes her-
bas arescit. sic uie omnium qui obliuiscen-
tur deum. & spes hypocrite peribit. Non
ei placebit uecordia sua. & sicut tela ara-
nearum fiducia eius. Innitetur super domum
suam. & non stabit. fulciet eam & non
consurget. Humectus uidetur antequam
ueniat sol. & in hortu suo germen eius e-
greditur. Super aceruum petrarum ra-
dices eius densabuntur. & inter lapides com-
morabitur. Si absorbuerit eum de loco suo
negabit eum & dicet. Non noui te. hec
est enim letitia uite eius ut rursum de
terra alii germinentur. Deus non proiciet
simplicem. nec porriget manum malignis.
donec impleatur risu os tuum. & labia tua
iubilo. Qui oderunt te induentur confusi-
one. & tabernaculum impiorum non subsistet.

Et respondens Job ait. Ve-
re scio quod ita sit. & quod non
iustificetur homo compo-
situs deo. Si uoluerit con-
tendere cum eo. non poterit respondere
ei unum pro mille. Sapiens corde est. &
fortis robore. Quis restitit ei & pacem
habuit. Qui transtulit montes. & nescierunt
hi quos subuertit in furore suo. Qui com-
mouet terram de loco suo & columne eius
concutiuntur. Qui precipit soli & non
oritur. & stellas claudit quasi sub signa-
culo. Qui extendit celos solus. & gradi-
tur super fluctus maris. Qui facit arcturum
& oriones & hyadas & interiora austri.

Q facit magna & inscrutabilia et mirabilia,
quorum non est numerus. Si uenerit ad me
non uidebo eum. si abierit nō intelligam.
S i repente interroget quis respondebit ei?
V el quis dicere ei potest cur ita facis? Deus
cuius ire nemo resistere potest & sub quo
curuantur qui portant orbem. Quantus ergo
sum ego ut respondeam ei & loquar uer
bis meis cum eo? Qui etiam si habuero quip
piam iustum nō respondebo sed meum iu
dicem deprecabor. E t cum inuocantem
me exaudierit nō credo quod audierit uocem
meam. In turbine enim conteret me. & mul
tiplicauit uulnera mea etiam sine causa.
N on concedit requiescere spiritum meum &
implet me amaritudinibus. Si fortitudo quę
ritur robustissimus est. Si ęquitas iudicii
nemo audet pro me testimonium dicere.
S i iustificare me uoluero os meum conde
nabit me. Si innocentem ostendero prauum
me comprobabit. Etiam si simplex
fuero hoc ipsum ignorabit anima mea. &
tedebit me uitę meę. Unum est quod lo
cutus sum & innocentem & impium ipse
consumit. Si flagellat occidat semel & nō
de poenis innocentium rideat. Terra data
est in manus impii. uultum iudicum eius
operit. Quod si non ille est quis ergo est?
D ies mei uelociores fuerunt cursore. fuge
runt & non uiderunt bonum. Pertransie
runt quasi naues poma portantes sicut a
quila uolans ad escam. Cum dixero nequa
quam ita loquar. commuto faciem meam
& dolore torqueor. Verebar enim omnia
opera mea sciens quod non parceres delin
quenti. Si autem et sic impius sum quare
frustra laboraui? Si lotus fuero quasi
aquis niuis & fulserint uelut mundissime
manus meę tamen sordibus intinges me &
abominabuntur me uestimenta mea. Neque
enim uiro qui similis mei est respondebo. nec
qui mecum in iudicio ex quo possit audiri.
N on est qui utrumque ualeat arguere & ponere
manum suam in ambobus. Auferat a me
uirgam suam & pauor eius non me terreat.
L oquar & non timebo eum. Neque enim pos
sum metuens respondere.

T Edet animam meam uitę
meę. dimittam aduersum me
eloquium meum. Loquar in
amaritudine animę meę. di
cam deo noli me condemnare. Indica mihi
cur me ita iudices? Numquid bonum tibi
uidetur si calumnieris me & opprimas me
opus manuum tuarum. & consilium impi
orum adiuues? Numquid oculi carnei tibi
sunt. aut sicut uidet homo & tu uidebis?
Numquid sicut dies hominis dies tui. & an
ni tui sicut humana sunt tempora. ut quę
ras iniquitatem meam & peccatum meum
scruteris? Et scias quia nihil impium fecerim
cum sit nemo qui de manu tua possit erue
re. Manus tuę fecerunt me. & plasmaue
runt me totum in circuitu. & sic repente
precipitas me? Memento quęso quod sicut
lutum feceris me & in puluerem reduces
me. Nonne sicut lac mulsisti me. & sicut
caseum me coagulasti? Pelle & carnibus
uestisti me. ossibus & neruis compegisti me.
Vitam & misericordiam tribuisti mihi. &
uisitatio tua custodiuit spiritum meum.
L icet hęc celes in corde tuo. scio tamen
quia uniuersorum memineris. Si peccaui

& ad horam pepercisti mihi . cur ab ini
quitate mea. mundum me esse nō pateris.
E– si impius fuero ue mihi est . & si iustus nō
leuabo caput . saturatus afflictione & mi
seria . Et pp superbiam quasi leenam ca
pies me . reuersusq; mirabiliter me crucias
I nstauras testes tuos contra me . & multipli
cas iram tuam aduersum me . & pene mili
tant in me . Quare de uulua eduxisti
me . Qui utinam consumptus essem ne ocu
lus me uideret . Fuissem quasi non essem
de utero translatus ad tumulum . Numquid
non paucitas dierum meorum finietur bre
ui . Dimitte ergo me ut plangam paulu
lum dolorem meum antequā uadam & nō
reuertar ad terram tenebrosam & oper
tam mortis caligine . terram miserie & te
nebrarum . ubi umbra mortis & nullus or
do sed sempiternus horror inhabitans.

R espondens autem Saphar
Naamathites dixit . Num
quid qui multa loquitur non
audiet . aut uir uerbosus i
ustificabitur . Tibi soli tacebunt homines e
cum ceteros irriseris a nullo confutaberis .
D ixisti enim . Purus est sermo meus & mun
dus sum in conspectu tuo . Atq; utinam ds
loqueretur tecum & aperiret labia sua tibi
ut ostenderet tibi secreta sapientie & q
multiplex esset lex eius & intelligeres
q multo minora exigaris ab eo q meretur
iniquitas tua . Forsitan uestigia dei compre
hendes & usq; ad perfectum omnipotentem
reperies . Excelsior celo est . Et quid faci
es . Profundior inferno & unde cognosces .
L ongior terra mensura eius . & latior mari

Si subuerterit omnia uel in unum coar
tauerit quis contradicet ei . ut quis dicere ei
potest cur ita facis . Ipse enim nouit ho
minum uanitatem . & uidens iniquitatem no
ne considerat . Vir uanus in superbiam
erigitur . & tamquā pullum onagri se libe
natum putat . Tu autem firmasti cor tuum
et expandisti ad eum manus tuas . Si ini
quitatem que est in manu tua abstuleris a te
& non manserit in tabernaculo tuo iniusti
tia . tunc leuare poteris faciem tuam absq;
macula . & eris stabilis & nō timebis . Mi
serie quoq; obliuisceris & quasi aquarum
que preterierunt non recordaberis . & quasi
meridianus fulgor consurget tibi ad ues
peram . Et cum te consumptum putaue
ris orieris ut lucifer & habebis fiduciam
proposita tibi spe . & defossus securus dor
mies . Requiesces & nō erit qui te exterreat .
Et deprecabuntur faciem tuam plurimi . O
culi autem impiorum deficient . et effugium
peribit ab eis & spes illorum abominatio
anime.

R espondens autem Iob dixit .
Ergo uos estis soli homines
& uobiscum morietur sapien
tia . Et mihi est cor sicut
& uobis nec inferior uestri sum . Quis enim
hec que nostis ignorat . Qui deridetur
ab amico suo sicut ego . inuocabit deum et
exaudiet eum . Deridetur enim iusti sim
plicitas . contempta apud cogitationes di
uitum parata ad tempus statutum . Abun
dant tabernacula predonum & audacter
prouocant deum cum ipse dederit omnia
in manus eorum . Nimirum interroga iu

menta & docebunt te. & uolatilia celi. et
indicabunt tibi. Loquere terre & respon
debit tibi. & narrabunt pisces maris. Quis
ignorat quod omnia hec manus domini fece
rit? In cuius manu anima omnis uiuentis
& spiritus uniuerse carnis hominis? Nonne
auris uerba diiudicat. & fauces comeden
tis saporem? In antiquis est sapientia. & in
multo tempore prudentia. Apud ipsum est
sapientia & fortitudo. ipse habet consilium
& intelligentiam. Si destruxerit nemo
est qui edificet. Si incluserit hominem. nul
lus est qui aperiat. Si continuerit aquas.
omnia siccabuntur. si emiserit eas subuer
tent terram. Apud ipsum est fortitudo et
sapientia. Ipse nouit & decipientem. & eum
qui decipitur. Adducit consiliarios in stul
tum finem. & iudices in stuporem. Balthe
um regum dissoluit. & precinxit fune re
nes eorum. Ducit sacerdotes inglorios. &
optimates supplantat. Commutans labium
ueracium. & doctrinam senum auferens.
E ffundit despectionem super principes. et
eos qui oppressi fuerant releuat. Qui reuelat
profunda de tenebris. & producit in lucem
umbram mortis. Qui multiplicat gentes. et
perdit eas. & subuersas in integrum resti
tuit. Qui immutat cor principum popu
li terre. & decipit eos. ut frustra incedant
per inuium. Palpabunt quasi in tenebris
& non in luce. et errare eos faciet. quasi
ebrios.

Ecce omnia hec uidit ocu
lus meus. & audiuit auris
mea. & intellexi singula.
Secundum scientiam uestram

& ego noui. nec inferior uestri sum. Sed
tamen ad omnipotentem loquar. & dis
putare cum deo cupio. prius uos ostendens
fabricatores mendacii. & cultores peruer
sorum dogmatum. Atque utinam taceretis.
ut putaremini esse sapientes. Audite er
go correptiones meas. & iudicium labio
rum meorum attendite. Numquid deus indiget
uestro mendacio. ut pro illo loquamini
dolos? Numquid faciem eius accipitis. & pro
deo iudicare nitimini? Aut placebit ei
quem celare nihil potest. aut decipietur ut
homo uestris fraudulentiis? Ipse uos argu
et. quoniam in abscondito faciem eius ac
cipitis. Statim ut se commouerit. turba
bit uos. & terror eius irruet super uos.
Memoria uestra comparabitur cineri. & re
digentur in lutum ceruices uestre. Ta
cete paulisper. ut loquar quodcumque mihi
mens suggesserit. Quare lacero carnes me
as dentibus meis. & animam meam por
to in manibus meis? Etiam si occiderit
me. in ipso sperabo. Uerumtamen uias me
as in conspectu eius arguam. & ipse erit
saluator meus. Non enim ueniet in con
spectu eius omnis hypocrita. Audite ser
monem meum. & enigmata percipite auri
bus uestris. Si fuero iudicatus. scio quod
iustus inueniar. Quis est qui iudicetur me
cum? Ueniat. Quare tacens consumor?
Duo tantum ne facias mihi. & tunc a facie
tua non abscondar. Manum tuam longe
fac a me. & formido tua non me terre
at. Uoca me. & ego respondebo tibi.
aut certe loquar. & tu responde mihi.
Quantas habeo iniquitates & peccata. sce
lera mea atque delicta ostende mihi. Cur

faciem tuam abscondis. & arbitraris me ini
micum tuum. Contra folium quod uento ra
pitur ostendis potentiam tuam. & stipulam
siccam persequeris. Scribis enim contra me ama
ritudines & consumere me uis peccatis ado
lescentie mee. Posuisti in neruo pedem me
um & obseruasti omnes semitas meas &
uestigia pedum meorum considerasti. Qui
quasi putredo consumendus sum. & quasi
uestimentum quod comeditur a tinea.

Homo natus de muliere bre
ui uiuens tempore repletur
multis miseriis. Qui quasi flos
egreditur & conteritur &
fugit uelut umbra. & numquam in eodem sta
tu permanet. Et dignum ducis super huius
cemodi aperire oculos tuos & adducere eum
tecum in iudicium. Quis potest facere mun
dum de inmundo conceptum semine.
N onne tu qui solus es. Breues dies hominis sunt
numerus mensium eius apud te est. Con
stituisti terminos eius qui preteriri non pote
runt. R ecede paululum ab eo ut quiescat
donec optata ueniat & sicut mercennarii
dies eius. Lignum habet spem. Si precisum
fuerit rursum uirescit. & rami eius pul
lulant. Si senuerit in terra radix eius et
in puluere emortuus fuerit truncus illius
ad odorem aque germinabit & faciet co
mam quasi cum primum plantatum est.
H omo uero cum mortuus fuerit & nuda
tus atque consumptus. ubi queso est. Quo
si recedant aque de mari & fluuius ua
cuefactus arescat sic homo cum dormie
rit non resurget. Donec atteratur celum non
euigilabit. nec consurget de somno suo.

Quis mihi hec tribuat ut in inferno prote
gas me & abscondas me donec pertranseat
furor tuus & constituas mihi tempus in
quo recorderis mei. Putasne mortuus
homo rursum uiuet. Cunctis diebus quibus
nunc milito expecto donec ueniat immu
tatio mea. Vocabis me & ego & ego respon
debo tibi. Operi manuum tuarum porriges
dexteram. Tu quidem gressus meos dinumeras
ti. sed parce peccatis meis. Signasti quasi
in sacculo delicta mea. sed curasti iniquita
tem meam. Mons cadens defluit &
saxum transfertur de loco suo. Lapides
excauant aque & alluuione paulatim
terra consumitur & hominem ergo simili
ter perdes. Roborasti eum paululum ut
in perpetuum transiret. Inmutabis faciem
eius & emittes eum. Siue nobiles fuerint
filii eius siue ignobiles. non intelliget. At
tamen caro eius dum uiuet dolebit. &
anima illius sub semetipso lugebit.

Respondens autem Eliphaz
themanites dixit. Num
quid sapiens respondebit quasi
in uentum loquens. &
implebit ardore stomachum suum. Ar
guis uerbis eum qui non est equalis tibi &
loqueris quod tibi non expedit. Quantum
in te est euacuasti timorem & tulisti pre
ces coram deo. Docuit enim iniquitas tua
os tuum & imitaris linguam blaspheman
tium. Condemnabit te os tuum & non
ego. & labia tua respondebunt tibi. Num
quid primus homo tu natus es. & ante
omnes colles formatus. Numquid consilium
dei audisti & inferior te erit eius sa

pientia. Quid nosti quod ignoremus? quid
intellegis quod nesciamus. Et senes & an
tiq. sunt in nobis multo uetustiores q patri
bus tui. Numquid grande est ut consoletur
te ds? Sed uerba tua praua hoc perhibent.
Quid te eleuat cor tuum & quasi magna co
gitans attonitos habes oculos? Quid tumet
contra deum spiritus tuus. ut proferas de
ore tuo huiuscemodi sermones? Quid est homo
ut immaculatus sit. & ut iustus appareat
natus de muliere. Ecce inter sanctos eius
nemo immutabilis. & celi non sunt mundi
in conspectu eius. quanto magis abominabilis
& inutilis homo q bibit quasi aquam iniq
tatem. Ostendam tibi audi me. quod ui
di narrabo tibi. Sapientes confitentur &
non abscondunt patres suos. Quibus solis da
ta est terra. & non transibit alienus per
eos. Cunctis diebus suis impius superbit
& numerus annorum incertus est tyran
nidis eius. Sonitus terroris semper in auribus il
lius. & cum pax sit ille semper insidias suspi
catur. Non credit q reuerti possit de te
nebris ad lucem. & circumspectans undiq
gladium. Cum se mouerit ad queren
dum panem. nouit q paratus sit in ma
nu eius tenebrarum dies. Terrebit eum
tribulatio & angustia uallabit eum si
cut regem q preparatur ad prelium. Te
tendit enim aduersus deum manum suam.
& contra omnipotentem roboratus est.
Cucurrit aduersus eum erecto collo & pin
gui ceruice armatus est. Operuit faciem eius
crassitudo & de lateribus eius aruina de
pendet. Habitauit in ciuitatibus desola
tis & in domibus desertis que in tumu
los sunt redacte. Non ditabitur nec p
seuerabit substantia eius nec mittet in ter
ram radicem suam. Non recedet de tene
bris. Ramos eius arefaciet flamma & au
feretur spiritu oris eius. Non credat frustra er
rore deceptus q aliquo pretio redimendus
sit. Antequam dies eius impleatur peribit &
manus eius arescent. Ledetur quasi uinea in
primo flore botrus eius & quasi oliua proici
ens florem suum. Congregatio enim hypo
crite sterilis & ignis deuorabit taberna
cula eorum q munera libenter accipiunt. Con
cepit dolorem & peperit iniquitatem et ute
rus preparat dolos.

Respondens autem Iob dixit.
Audiui frequenter talia.
Consolatores onerosi uos om
nes estis. Numquid habebunt
finem uerba uentosa. Aut aliquid tibi mo
lestum est si loquaris. Poteram & ego simi
lia uestri loqui. Atque utinam esset anima uestra p
anima mea. Consolarer et ego uos sermo
nibus & mouerem caput meum super uos.
Roborarem uos ore meo & mouerem la
bia mea quasi parcens uobis. Sed quid agam?
Si locutus fuero non quiescet dolor meus. et
si tacuero non recedet a me. Nunc autem
oppressit me dolor meus & in nihilum re
dacti sunt omnes artus mei. Rugae mee
testimonium dicunt contra me. & suscita
tur falsiloquus aduersus faciem meam con
tradicens mihi. infremuit contra me den
tibus suis. hostis meus terribilibus oculis me
intuitus est. Aperuerunt super me ora sua
et exprobrantes percusserunt maxillam
meam. Saturati sunt penis meis. Conclusit
me deus apud iniquum & manibus impiorum

me tradidit. Ego ille quondam opulentus
repente contritus sum. tenuit ceruicem
meam. Confregit me. & posuit me sibi q̄si
in signum. Circūdedit me lanceis suis. cō
uulnerauit lumbos meos. Non pepercit. et
effudit in terra uiscera mea. Concidit me
uulnere super uulnus. irruit in me quasi
gigas. Saccum consui sup cutem meam. et
operui cinere carnem. Facies mea intumuit
a fletu & palpebre mee caligauerunt. hec
passus sum absq; iniqtate manus mee. cum
haberem mundas ad deum preces. Terra ne
operias sanguinem meum neq; inueniat in
te locum latendi clamor meus. Ecce enim
in celo testis meus. & conscius meus in ex
celsis. Verbosi amici mei. ad deum stillat o
culus meus. Atq; utinam sic iudicaretur
uir cum deo. quomodo iudicatur filius homi
nis cum collega suo. Ecce enim breues an
ni transeunt. & semitam p quam non reuer
tar ambulo.

Piritus meus attenuabitur.
dies mei breuiabunt. & so
lum mihi superest sepulchrum.
Non peccaui & in amari
tudinibꝰ moratur oculus meus. Libera me et
pone me iuxta te. & cuiusuis manus pu
gnet contra me. Cor eorum longe fecis
ti a disciplina. propterea non exaltabuntur.
P redam pollicetur sociis. & oculi filiorum e
ius deficient. Posuit me quasi in prouer
bium uulgi & exemplum sum coram eis.
C aligauit ad indignationem oculus meus.
& membra mea q̄si in nihilum redacta sūt.
S tupebunt iusti sup hoc. & innocens con
tra hypocritam suscitabitur. Et tenebit ius
tus uiam suam & mundis manibꝰ addet
fortitudinem. Igitur omnes uos conuerti
mini & uenite. & non inueniam in uo
bis ullum sapientem. Dies mei transierūt
cogitationes mee dissipate sunt torquen
tes cor meum. Noctem uerterunt in diem
& cursum post tenebras spero lucem. Si sus
tinuero infernus domus mea est. & in te
nebris straui lectulum meum. Putredini
dixi pater meus es. mater mea. & soror
mea uermibꝰ. Ubi est ergo nunc prestola
tio mea. & patientiam meam quis considerat.
In profundissimum infernum descendēt
omnia mea. Putasne saltem ibi erit requi
es mea.

Espondens autem Baldath
Suites dixit. Usq; ad quē
finem uerba iactabis. In
tellige prius & sic loqua
mur. Quare reputati sumus ut iumenta.
& sorduimus coram te. Qui perdis ani
mam tuam in furore tuo. Numquid prop
ter te derelinquetur terra. & transferentur
rupes de loco suo. Nonne lux impii extin
guetur. nec splendebit flamma ignis eius.
Lux obtenebrescet in tabernaculo illius et
lucerna que super eum est extinguetur.
Artabuntur gressus uirtutis eius. & preci
pitabit eum consilium suum. Immisit enim
in rete pedes suos. & in maculis eius am
bulat. Tenebitur planta illius laqueo. &
exardescet contra eum sitis. Abscondita
est in terra pedica eius. & decipula illius
super semitam. Undiq; terrebunt eum
formidines & inuoluent pedes eius. At
tenuetur fame robur eius & inedia in

uadat costas illius. Deuoret pulchritudi
nem cutis eius & consumat brachia illius
primogenita mors. Auellatur de taberna
culo suo fiducia eius & calcet super eum
quasi rex interitus habitet in taberna
culo illius socij eius q non est. Aspergatur
in tabernaculo eius sulphur. Deorsum ra
dices eius siccentur. sursum autem atteratur
messis eius. Memoria illius pereat de ter
ra. & non celebretur nomen eius in plate
is. Expellet eum de luce in tenebras & de
orbe transferet eum. Non erit semen eius
neq. progenies in populo suo nec ulle reli
qe in regionibus eius. In die eius stupebunt
nouissimi & primos inuadet horror. Hec
sunt ergo tabernacula iniq. & iste locus
eius q ignorat deum.

Respondens autem Job dixit.
Usque quo affligitis animam
meam & atteritis me ser
monibus. En decies confun
ditis me. & nō erubescitis opprimentes me.
Nempe & si ignoraui mecum erit ignorantia
mea. At uos contra me erigimini & argui
tis me obprobrijs meis. Saltem nunc intelli
gite. qa deus nō e quo iudicio afflixerit
me. & flagellis suis me cinxerit. Ecce cla
mabo uim patiens. & nemo audiet. Uoci
ferabor. & non est q iudicet. Semitam
meam circūsepit & transire non possum
& in calle meo tenebras posuit. Spoliauit
me gloria mea. & abstulit coronam de
capite meo. Destruxit me undiq. & pe
reo. & quasi euulse arbori abstulit spem
meam. Iratus est contra me furor eius
& sic me habuit quasi hostem suum. Si

mul uenerunt latrones eius & fecerunt si
bi uiam per me. & obsiderunt in gyrum ta
bernaculum meum. Fratres meos longe fe
cit a me. & noti mei quasi alieni recesse
runt a me. Dereliquerunt me propin
qui mei. & q me nouerant obliti sunt mei.
Inqlini domus mee & ancille mee sicut ali
enum habuerunt me. & quasi peregrinus
fui in oculis eorum. Seruum meum uoca
ui & nō respondit. ore proprio deprecabar
illum. Halitum meum exhorruit uxor mea
& orabam filios uteri mei. Stulti quoq. de
spiciebant me. & cum ab eis recessissem de
trahebant mihi. Abominati sunt me quon
dam consiliarij mei. & quem maxime dili
gebam auersatus est me. Pelli mee consump
tis carnibus adhesit os meum. & derelicta
sunt tantummodo labia circa dentes me
os. Miseremini mei miseremini mei saltem
uos amici mei. qa manus domini tetigit me.
Quare persequimini me sicut d̄s. & carnibus
meis saturamini. Qs mihi tribuat ut scri
bantur sermones mei. Qs mihi det ut exa
rentur in libro stilo ferreo & plumbi lami
na. ut certe sculpantur in silice. Scio enim
q redemptor meus uiuit. & in nouissimo
die de terra surrecturus sum. Et rursum
circumdabor pelle mea. & in carne mea
uidebo deum. Quem uisurus sum ego ipse
& oculi mei conspecturi sunt. & non alius.
Reposita est hec spes mea in sinu meo.
Quare ergo nunc dicitis persequemur eum
& radicem uerbi inueniamus contra eum.
Fugite ergo a facie gladij quoniam ultor
iniqtatum gladius est. & scitote esse iudi
cium.

Respondens autem Sophar Naamathites dixit. Idcirco cogitationes meę varię succedunt sibi. & mens in diversa rapitur. Doctrinam qua me arguis audiam. & spiritus intelligentię meę respondebit mihi. Hoc scio a principio ex quo est positus homo super terram. quod laus impiorum brevis sit. & gaudium hypocritę ad instar puncti. Si ascenderit usque ad cęlum superbia eius. & caput eius nubes tetigerit. quasi sterquilinium in fine perdetur. & qui eum viderant dicent ubi est? Velut somnium avolans non invenietur. transiet sicut visio nocturna. Oculus qui eum viderat non videbit. neque ultra intuebitur eum locus suus. Filii eius atterentur egestate. & manus illius reddent ei dolorem suum. Ossa eius implebuntur vitiis adolescentię eius. & cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore eius malum abscondit illud sub lingua sua. Parcet illi & non derelinquet illud. & celabit in gutture suo. Panis eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus. Divitias quas devoravit evomet. et de ventre illius extrahet eas deus. Caput aspidum suget. et occidet eum lingua viperę. Non videat rivulos fluminis torrentis. mellis & butyri. Luet que fecit omnia. nec tamen consumetur. Iuxta multitudinem adinventionum suarum sic & sustinebit. quoniam confringens nudavit pauperis domum rapuit & non ędificavit eam. nec est satiatus venter eius. Et cum habuerit que concupierat possidere non poterit. Non remansit de cibo eius & propterea nihil permanebit de bonis eius. Cum satiatus fuerit artabitur. ęstuabit & omnis dolor irruet super eum. Utinam impleatur venter eius ut emittat in eum iram furoris sui. & pluat super illum bellum suum. Fugiet arma ferrea. & irruet in arcum ęreum. eductus & egrediens de vagina sua. & fulgurans in amaritudine sua. Vadent & venient super eum horribiles. omnes tenebrę absconditę sunt in oculis eius. Devorabit eum ignis qui non succenditur. affligetur in tabernaculo suo. Revelabunt cęli iniquitatem eius. & terra consurget adversus eum. Apertum erit germen domus illius. detrahetur in die furoris dei. Hęc est pars hominis impii a deo. & hereditas verborum eius a domino.

Respondens autem Iob dixit. Audite quęso sermones meos & agite pęnitentiam. Sustinete me ut ego loquar. & post mea si videbitur verba ridete. Numquid contra hominem disputatio mea est. ut merito non debeam contristari. Attendite me. & obstupescite & superponite digitum ori vestro. Et ego quando recordatus fuero pertimesco. & concutit carnem meam tremor. Quare ergo impii vivunt. sublevati sunt. confortatique divitiis? Semen eorum permanet coram eis propinquorum turba. & nepotum in conspectu eorum. Domus eorum securę sunt & pacatę. & non est virga dei super illos. Bos eorum concepit & non abortivit. vacca peperit. & non est privata fetu suo. Egrediuntur quasi greges parvuli eorum. & infantes eorum exultant lusibus. Tenent tympanum & citharam. & gaudent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dies suos.

& in puncto ad inferna descendunt. Qui
dixerunt deo. recede a nobis. & sciam ui
arum tuarum nolumus. Q̃s est omnipotẽs
ut seruiamus ei? Et qd nobis prodest si
orauerimus illum? Veruntamen qa non
sunt in manu eorum bona sua. consilium i
piorum longe sit a me. Quotiens lucerna
impiorum extinguetur & superueniet eis
inundatio & dolores diudet furoris sui?
Erunt sicut palee ante faciem uenti. & sicut
fauilla quam turbo dispgit. Deus seruabit
filiis illius dolorem patris & cum reddide
rit tunc sciet. uidebunt oculi eius inter
fectionem suam. & de furore omnipotentis
bibet. Quid enim ad eum pertinet de dom'
sua post se? Et si numerum mensium eius
dimidiũetur? Nunqd deum docebit qspi
am sciẽm q, excelsos iudicat? Iste moritur
robustus & sanus diues & foelix uiscera e
ius plena sunt adipe & medullis ossa illi'
irrigant. Alius uero moritur in amaritu
dine anime sue absq; ullis opibus & tamen
simul in puluere dormient & uermes ope
rient eos. Certe noui cogitationes uras. &
sententias contra me iniquas. Dicitis enĩ.
Ubi est domus principis. & ubi tabernacula
impiorum? Interrogate quemlibet de uiato
ribus. & hec eadem illum intelligere cogno'
cetis. Qa in die perditionis seruatur mal'
& ad diem furoris ducet. Q̃s arguet corã
eo uias eius. & que fecit qs reddet illi. Ipse
ad sepulchra ducet. et in congerie mortuo
rum uigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti &
post se omnem hominem trahet. & ante se
innumerabiles. Quomodo igitur consola
mini me frustra. cum responsio uestra re
pugnare ostensa sit ueritati.

Respondens autem Eliphaz
themanites dixit. Nunqd
deo potest comparari homo
& cum perfecte fuerit scien
tie. Quid prodest deo si iustus fueris. aut i
qd ei confers si inmaculata fuerit uita tua.
Nunqd timens arguet te. & ueniet tec'
in iudicium. & non propter malitiam tuam
plurimam & infinitas iniqtates tuas? Abs
tulisti enim pignus fratrum tuorum sine cã.
& nudos spoliasti uestibus. Aquam lasso
non dedisti. & esurienti subtraxisti panem.
In fortitudine brachii tui possidebas terram
& potentissimus obtinebas eam. Viduas
dimisisti uacuas. & lacertos pupillorum co'
minuisti. Propterea circũdatus es laqueis
& conturbat te formido subita. Et puta
bas te tenebras non uisurum. & impetum
aquarum inundantium non oppressum
iri. An cogitas q, deus excelsior celo sit et
super stellarum uerticem sublimetur? Et
dicis. Q̃d enim nouit ds? Et quasi per
caliginem iudicat. Nubes latibulum eius
nec nostra considerat. & circa cardines ce
li perambulat. Nunqd semitam seculorum
custodire cupis quam calcauerunt uiri
iniq, qui sublati sunt ante tempus suum.
& fluuius subuertit fundamentum eorum?
Qui dicebant deo recede a nobis & quasi
si nihil possit facere omnipotentes estima
bant eum. cum ille impleset domos eorum
bonis. Quorum sñia procul sit a me. Vi
debunt iusti & letabuntur & innocens sub
sannabit eos. Nonne succisa est erectio i
eorum. & reliqas eorum deuorauit ignis?
Acqesce igitur ei & habeto pacem & per

hec habebis fructus optimos. Suscipe ex
ore illius legem & pone sermones eius in
corde tuo. Si reuersus fueris ad omnipoten
tem ędificaberis. & longe facies iniquitatem
a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem
& pro silice torrentes aureos. Eritque om
nipotens contra hostes tuos. & argentum
coaceruabitur tibi. Tunc super omnipoten
tem deliciis afflues & eleuabis ad deum
faciem tuam. Rogabis eum & exaudiet
te. & uota tua reddes. Decernes rem & ue
niet tibi. & in uiis tuis splendebit lumen.
Qui enim humiliatus fuerit erit in gloria. &
qui inclinauerit oculos suos ipse saluabitur.
Saluabitur innocens. saluabitur autem mundi
tia manuum suarum.

Espondens autem Job ait.
Nunc quoque in amaritudine
est sermo meus. & manus
plage meę aggrauata est su
per gemitum meum. Quis mihi tribuat ut
cognoscam & inueniam illum & ueniam
usque ad solium eius. Ponam coram eo iu
dicium & os meum replebo increpationibus
ut sciam uerba que mihi respondeat. & in
telligam quid loquatur mihi. Nolo multa
fortitudine contendat mecum nec magni
tudinis suę mole me premat. Proponat equi
tatem contra me. & perueniat ad uictori
am iudicium meum. Si ad orientem iero
non apparet. si ad occidentem non intelli
gam eum. si ad sinistram quid agam. Non
apprehendam eum. Si me uertam ad dex
teram non uidebo illum. Ipse uero scit uiam
meam & probabit me quasi aurum quod
per ignem transit. Vestigia eius secutus
est pes meus. uiam eius custodiui. & non
declinaui ex ea. A mandatis labiorum e
ius non recessi. & in sinu meo abscondi uer
ba oris eius. Ipse enim solus est. & nemo
auertere potest cogitationem eius. & ani
ma eius quęcumque uoluit hoc fecit. Cumque
expleuerit in me uoluntatem suam. & alia
multa similia presto sunt ei. Et idcirco a
facie eius turbatus sum. & considerans eum
timore sollicitor. Deus molliuit cor meum
& omnipotens conturbauit me. Non enim
perii propter imminentes tenebras. nec fa
ciem meam operuit caligo.

b omnipotente non sunt
abscondita tempora. qui
autem nouerunt eum. igno
rant dies illius. Alii ter
minos transtulerunt. diripuerunt greges
& pauerunt eos. Asinum pupillorum a
begerunt. & abstulerunt pro pignore bo
uem uiduę. Subuerterunt pauperum uiam
& oppresserunt pariter mansuetos terrę.
Alii quasi onagri in deserto egrediuntur
ad opus suum. uigilantesque ad prędam pre
parant panem liberis. Agrum non suum
demetunt. & uineam eius quem ui oppres
serunt uindemiant. Nudos dimittunt
homines indumenta tollentes quibus non est
operimentum in frigore. quos imbres mon
tium rigant. & non habentes uelamen am
plexantur lapides. Vim fecerunt depre
dantes pupillos. & uulgum pauperem spo
liauerunt. Nudis & incedentibus absque
uestitu & esurientibus tulerunt spicas. In
ter aceruos eorum meridiati sunt qui calca
tis torcularibus sitiunt. De ciuitatibus

fecerunt uiros gemere & anima uulnera
torum clamauit & deus multum abire i
non patitur. Ipsi fuerunt rebelles lumini
N nescierunt uias eius nec reuersi sunt per
semitas illius Mane primo consurgit ho
micida. interficit egenum & pauperem.
per noctem uero erit quasi fur. Oculus a
dulteri obseruat caliginem dicens non
me uidebit oculus. & operiet uultum su
um. Perfodiunt in tenebris domos sicut
in die condixerant sibi. & ignorauerunt
lucem. Si subito apparuerit aurora arbi
trantur umbram mortis & sic in tenebris
quasi in luce ambulant. Leuis est super
faciem aque. Maledicta sit pars eius in
terra nec ambulet per uiam uinearum Ad
nimium calorem transiet ab aquis niuium &
usque ad inferos peccatum illius. Obliuiscatur
eius misericordia Dulcedo illius uermes i
N on sit in recordatione. sed conteratur sicut
lignum infructuosum. Pauit enim steri
lem. & que non parit & uidue bene non
fecit. Detraxit fortes in fortitudine sua
& cum steterit non credet uite sue. Dedit
ei deus locum penitentie & ille abutitur
eo in superbia. Oculi autem eius sunt in
uiis illius. Eleuati sunt ad modicum & non
subsistent & humiliabuntur sicut omnia
& auferentur & sicut summitates spicarum
conterentur. Quod si non est ita. quis
me potest arguere esse mentitum & pone
re ante deum uerba mea.

R Espondens autem Baldath
Suites dixit. Potestas et ter
ror apud eum est qui facit
concordiam in sublimibus
suis Numquid est numerus militum eius.
Et super quem non surget lumen illius. i
N unquid iustificari potest homo compa
ratus deo. aut apparere mundus natus i
de muliere. Ecce luna etiam non splendet
& stelle non sunt munde in conspectu eius
quanto magis homo putredo & filius hominis
uermes.

R Espondens autem Iob dixit.
C uius adiutor es. numquid
becillis Et sustentas brachi
um eius qui non est fortis. i
C ui dedisti consilium. Forsitan illi qui non
habet sapientiam & prudentiam tuam i
ostendisti plurimam. Quem docere uolu
isti. Nonne eum qui fecit spiramentum. Ec
ce gigantes gemunt sub aquis & qui habitant
cum eis. Nudus est infernus coram illo &
nullum est operimentum perditioni. Qui i
extendit aquilonem super uacuum & appen
dit terram super nihili. Qui ligat aquas in nu
bibus suis ut non erumpant pariter deorsum.
Qui tenet uultum solii sui. & expandit super
illud nebulam suam. Terminum circumdedit
aquis. usque dum finiantur lux & tenebre. Co
lumne celi contremiscunt & pauent ad i
nutum eius. In fortitudine illius repente o
maria congregata sunt & prudentia eius
percussit superbum. Spiritus eius ornauit
celos & obstetricante manu eius eductus est
coluber tortuosus. Ecce hec ex parte dicta
sunt uiarum eius. Et cum uix paruam stil
lam sermonis eius audierimus. quis poterit
tonitruum magnitudinis illius intueri.

Addidit quoque Iob assumens
parabolam suam et dixit
Vivit deus qui abstulit iu
dicium meum. et omnipo
tens qui ad amaritudinem adduxit animam
meam. quia donec superest halitus in me et
spiritus dei in naribus meis. non loquentur
labia mea iniquitatem. nec lingua mea me
ditabitur mendacium. Absit a me ut ius
tos vos esse iudicem. Donec deficiam non
recedam ab innocentia mea. Iustificationem
meam quam coepi tenere non deseram. ne
N que enim reprehendit me cor meum in om
ni vita mea. Sicut impius inimicus meus
et adversarius meus quasi iniquus. Quae est
spes hypocritae si avare rapiat et non liberet
deus animam eius. Numquid deus audiet cla
morem eius cum venerit super eum angus
tia. Aut poterit in omnipotente delecta
ri et invocare deum omni tempore. Doce
bo vos per manum dei quae omnipotens habe
at nec abscondam. Ecce vos omnes nostis
et quid sine causa vana loquimini. Haec est
pars hominis impii apud deum et heredi
tas violentorum quam ab omnipotente
suscipient. Si multiplicati fuerint filii eius
in gladio erunt et nepotes eius non satura
buntur pane. Qui reliqui fuerint ex eo sepelli
entur in interitu et viduae illius non plo
rabunt. Si comportaverit quasi terra ar
gentum et sicut lutum praeparaverit ves
timenta. praeparabit quidem sed iustus ves
tietur illis. et argentum innocens dividet.
C dificavit sicut tinea domum suam et sicut
custos fecit umbraculum. Dives cum dor
mierit nihil secum afferet. aperiet oculos
suos et nihil inveniet. Apprehendet eum

quasi aqua inopia nocte opprimet eum tem
pestas. Tollet eum ventus urens et auferet
et velut turbo rapiet eum de loco suo. E
mittet super eum et non parcet de manu
eius fugiens fugiet. Stringet super eum
manus suas et sibilabit super illum intu
ens locum eius.

Habet argentum venarum
suarum principia. et auro
locus est in quo conflatur.
Ferrum de terra tollitur et
lapis solutus calore in aes vertitur. Tempus
posuit tenebris et universorum finem ipse
considerat. Lapidem quoque caliginis et um
bram mortis dividit torrens a populo pe
regrinante. eos quos oblitus est pes ege
ntis hominis et invios. Terra de qua oricba
tur panis in loco suo igni subversa est. Lo
cus sapphyri lapides eius et glebae illius
aurum. Semitam ignoravit avis nec intu
itus est eam oculus vulturis. Non calca
verunt eam filii institorum nec pertransivit
per eam leaena. Ad silicem extendit manum
suam. subvertit a radicibus montes. In pe
tris rivos excidit. et omne pretiosum vidit
oculus eius. Profunda quoque fluviorum
scrutatus est et abscondita produxit in lu
cem. Sapientia vero ubi invenitur et quis
est locus intellegentiae. Nescit homo pre
tium eius. nec invenitur in terra suaviter
viventium. Abyssus dicit non est in me
et mare loquitur non est mecum. Non da
bitur aurum obrizum pro ea nec appen
detur argentum in commutatione eius.
Non conferetur tinctis Indiae coloribus
nec lapidi sardonycho pretiosissimo vel

sapphyro. Non adequabitur ei aurum
uel uitrum. nec commutabuntur pro ea uasa
auri excelsa et eminentia nō commorabun
tur comparatione eius. Trahitur autem sa
pientia de occultis. Non adequabitur ei to
patius de ethiopia. nec tincture mundis
sime componentur. Unde ergo sapien
tia uenit. & quis est locus intelligentie.
A bscondita est ab oculis omnium uiuenti
um. uolucres quoque celi latet. Perditio et
mors dixerunt. auribus nostris audiuimus
famam eius. Deus intelligit uiam eius &
ipse nouit locum illius. Ipse enim fines mun
di intuetur. & omnia que sub celo sunt
respicit. Qui fecit uentis pondus & aquas
appendit in mensura. Quando ponebat
pluuiis legem. & uiam ꝑcellis sonantibus.
tunc uidit illam & enarrauit & preparauit
& inuestigauit & dixit homini.
E cce timor domini ipsa est sapientia & re
cedere a malo intelligentia.

Addidit quoque Iob assumens
parabolam suam & dixit.
Quis mihi tribuat ut sim
iuxta menses pristinos se
cundum dies quibus deus custodiebat me.
Q uando splendebat lucerna eius super ca
put meum. & ad lumen eius ambulabā
in tenebris. Sicut fui in diebus adolescen
tie mee. quando secreto ds̄ erat in ta
bernaculo meo. Quando erat omnipotens
mecum. in circuitu meo pueri mei. Quan
do lauabam pedes meos butyro. & petra
fundebat mihi riuos olei. Quando proce
debam ad portam ciuitatis & in platea
parabam cathedram mihi. Videbant me

iuuenes & abscondebantur. & senes assur
gentes stabant. Principes cessabant loqui
& digitum superponebant ori suo. Vocem
suam cohibebant duces & lingua eorum
gutturi suo adherebat. Auris audiens be
atificabat me. & oculus uidens testimo
nium reddebat mihi eo ꝙ liberassem pa
uperem uociferantem & pupillum cui nō
erat adiutor. Benedictio perituri super me
ueniebat. & cor uidue consolatus sum.
Iustitia indutus sum. & uestiui me sicut
uestimento & diademate iudicio meo.
Oculus fui ceco & pes claudo. Pater erā
pauperum. & causam quam nesciebam di
ligentissime inuestigabam. Conterebam
molas iniqui. & de dentibus illius auferebā
predam. Dicebamque. In nidulo meo mori
ar. & sicut palma multiplicabo dies. Ra
dix mea aperta est secus aquas. & ros mo
rabitur in messione mea. Gloria mea sem
per innouabitur. & arcus meus in manu mea
instaurabitur. Qui me audiebant expecta
bant sententiam. & intenti tacebant ad consi
lium meum. Verbis meis addere nihil au
debant. & super illos stillabat eloquium
meum. Expectabant me sicut pluuiam.
& os suum aperiebant quasi ad imbrem
serotinum. Siquando ridebam ad eos nō
credebant. & lux uultus mei non cade
bat in terram. Si uoluissem ire ad eos se
debam primus. Cumque sederem quasi rex
circumstante exercitu. eram tamen merren
tium consolator.

Vnc autem deridet me iu
niores tempore quorum
non dignabar patres pone
re cum canibus gregis mei.
Quorum uirtus manuum mihi erat pro ni
hilo & uita ipsa putabantur indigni Ege
state & fame steriles q rodebant in solitu
dine squalentes calamitate & miseria &
mandebant herbas & arborum cortices e
radix iuniperorum erat cibus eorum Q
de conuallibus ista rapientes cum singula
repperissent ad ea cum clamore currebant
In desertis habitabant torrentium & in
cauernis terre uel super glaream Qui inter
huiuscemodi letabantur & esse sub sentibus
delitias computabant Filij stultorum et
ignobilium & in terra penitus non parē
tes Nunc autem in eorum canticum uer
sus sum & factus sum eis in prouerbium Abo
minantur me & longe fugiunt a me &
faciem meam conspuere non uerentur
Pharetram enim suam aperuit & afflixit
me & frenum posuit in os meum Ad dex
teram orientis calamitates meę illico surre
xerunt Pedes meos subuerterunt oppre
serunt quasi fluctibus semitis suis Dissipa
uerunt itinera mea insidiati sunt mihi e
preualuerunt & nō fuit q ferret auxiliū
Quasi rupto muro & aperta ianua irruerūt
super me & ad meas miserias deuoluti st.
Redactus sum in nihilum Abstulit quasi
uentus desiderium meum & uelut nubes
pertransiyt salus mea. Nunc autem in me
metipso marcescit anima mea & possidet
me dies afflictionis Nocte os meum per
foratur doloribus & q me comedunt non
dormiunt In multitudine eorum consu

mitur uestimentum meum & quasi capi
tio tunicę succinxerunt me Comparatus
sum luto & assimilatus sum fauille et ci
neri Clamo ad te & non exaudis me sto
& non respicis me Mutatus es mihi in cru
delem & in duritia manus tuę aduersaris
mihi Eleuasti me & quasi super uentum
ponens elisisti me ualde Scio quia morti
trades me ubi constituta est domus omi
uiuenti Veruntamen non ad consumptio
nem eorum emittis manum tuam & si co
ruerint ipse saluabis Flebam quondam su
per eo q afflictus erat & compatiebatur
anima mea pauperi Expectabam bona
et uenerunt mihi mala prestolabar lucem
& eruperunt tenebre Interiora mea effer
buerunt absque ulla requie preuenerunt me
dies afflictionis Merens incedebam sine
furore consurgens in turba clamabam
Frater fui draconum & socius strutionū
Cutis mea denigrata est super me & os
sa mea aruerunt pre caumate Versa est
in luctum cithara mea & organum meū
in uocem flentium.

Pepigi foedus cum oculis meis
ut ne cogitarem quidem de
uirgine Quam enim par
tem haberet in me deus de
super & hereditatem omnipotens de ex
celsis Numquid non perditio est iniquo &
alienatio operantibus iniustitiam? Nonne
ipse considerat uias meas & cunctos
gressus meos dinumerat? Si ambulaui in
uanitate & festinauit in dolo pes meus
appendat me in statera iusta & sciat
deus multiplicitatem meam. Si declina

ui gressus meus de uia & si secutus est
oculus meus cor meum & manibus meis
adhesit macula seram & alius comedat
& progenies mea eradicetur. Si deceptum
est cor meum super muliere & si ad osti
um amici mei insidiatus sum scortum al
terius sit uxor mea & super illam incur
uentur alii. Hoc enim nephas est & ini
quitas maxima. ignis usque ad perditionem
deuorans & omnia eradicans genimina.
Si contempsi subire iudicium cum seruo
meo & ancilla mea. cum disceptarent
aduersum me. Quid enim faciam cum sur
rexerit ad iudicandum deus & cum quae
sierit quid respondebo illi. Numquid non in
utero fecit me qui et illum operatus est &
formauit me in uulua unus. Si negaui quod
uolebant pauperibus. & oculos uiduae expec
tare feci. Si comedi buccellam meam so
lus & non comedit pupillus ex ea. Quia
ab infantia mea creuit miseratio & de u
tero matris meae egressa est mecum. Si
despexi pretereuntem eo quod non habue
rit indumentum. & absque operimento pa
uperem. Si non benedixerunt mihi latera
eius & de uelleribus ouium mearum ca
lefactus est. Si leuaui super pupillum ma
num meam. etiam cum uiderem me in
porta superiorem humerus meus a iunctu
ra sua cadat. & brachium meum cum suis
ossibus confringatur. Semper enim quasi
tumentes super me fluctus timui deum
& pondus eius ferre non potui. Si putaui
aurum robur meum & obrizo dixi fidu
cia mea. Si letatus sum super multis diui
tiis meis & quia plurima repperit manus
mea. Si uidi solem cum fulgeret & lu
nam incedentem clare & letatum est in
abscondito cor meum & osculatus sum
manum meam ore meo. quae est iniquitas
maxima. & negatio contra deum altissi
mum. Si gauisus sum ad ruinam eius qui
me oderat. & exultaui quod inuenisset eum
malum. Non enim dedi ad peccandum
guttur meum. ut expeterem maledicens
animam eius. Si non dixerunt uiri taber
naculi mei. quis det de carnibus eius ut sa
turemur. Foris enim mansit peregrinus osti
um meum uiatori patuit. Si abscondi qua
si homo peccatum meum. & celaui in sinu
meo iniquitatem meam. Si expaui ad multi
tudinem nimiam & despectio propinquorum
terruit me. & non magis tacui nec egressus
sum ostium. Quis mihi tribuat auditorem
ut desiderium meum audiat omnipotens
& librum scribat ipse qui iudicat. ut in humero
meo portem illum & circumdem illum quasi
coronam mihi. Per singulos gradus meos
pronuntiabo illum. & quasi principi offeram
eum. Si aduersum me terra mea clamat. et
cum ipsa sulci eius deflent. Si fructus eius
comedi absque pecunia. et animam agricola
rum eius afflixi. pro frumento oriatur mihi
tribulus. & pro hordeo spina.

32

Miserunt autem tres uiri
isti respondere iob eo quod ius
tus sibi uideretur. Et iratus
indignatusque est Heliu fili
us Barachel Buzites de cognatione Ram.
Iratus est autem aduersus iob eo quod iustum
se esse diceret coram deo. Porro aduer
sum amicos eius indignatus est eo quod non
inuenissent responsionem rationabilem. sed

tantummodo condemnassent Job. Igitur
Heliu expectavit Job loquentem, eo quod seniores
essent qui loquebantur. Cum autem vidisset
quod tres respondere non potuissent, iratus
est vehementer. Respondensque Heliu
filius Barachel Buzites dixit: Junior sum
tempore, vos autem antiquiores. Idcirco dimisso
capite veritus sum vobis indicare
meam sententiam. Sperabam enim quod aetas
prolixior loqueretur, et annorum multitudo
doceret sapientiam. Sed ut video spiritus
est in hominibus, et inspiratio omnipotentis
dat intelligentiam. Non sunt longevi
sapientes, nec senes intelligunt iudicium.
Ideo dicam: audite me, ostendam vobis et
ego meam sapientiam. Expectavi enim
sermones vestros, audivi prudentiam vestram,
Donec disceptaremini sermonibus vestris. Et
donec putabam vos aliquid dicere, considerabam.
Sed ut video non est qui possit arguere
Job, et respondere ex vobis sermonibus
eius. Ne forte dicatis: Invenimus sapientiam,
deus proiecit eum, non homo. Nihil
locutus est mihi, et ego non secundum sermones
vestros respondebo illi. Extimuerunt,
nec responderunt ultra, abstulerunt
que a se eloquium. Quoniam igitur expectavi,
et non sunt locuti, steterunt nec responderunt
ultra, respondebo et ego partem meam,
et ostendam scientiam meam. Plenus
sum enim sermonibus, et coartat me spiritus
uteri mei. En venter meus quasi mustum
absque spiraculo, quod lagunculas novas
dirumpit. Loquar et respirabo paululum,
aperiam labia mea et respondebo. Non
accipiam personam viri, et deum homini
non equabo. Nescio enim quamdiu subsistam,
et si post modicum tollat me factor meus.

Audi igitur Job eloquia
mea, et omnes sermones
meos ausculta. Ecce aperui
os meum, loquatur
lingua mea in faucibus meis. Simplici corde
meo sermones mei, et sententiam labia
mea puram loquentur. Spiritus dei
fecit me, et spiraculum omnipotentis
vivificavit me. Si potes responde mihi,
et adversus faciem meam consiste. Ecce
et me sicut et te fecit deus, et de eodem
luto ego quoque formatus sum. Verumtamen
miraculum meum non te terreat,
et eloquentia mea non sit tibi gravis.
Dixisti ergo in auribus meis, et vocem
verborum tuorum audivi. Mundus
sum ego et absque delicto, immaculatus,
et non est iniquitas in me. Quia querelas
in me repperit, ideo arbitratus est me inimicum
sibi. Posuit in nervo pedes meos,
custodivit omnes semitas meas. Hoc est
ergo in quo non es iustificatus. Respondebo
tibi, quia maior sit deus homine.
Adversus eum contendis, quod non ad
omnia verba responderit tibi. Semel loquitur
deus, et secundo idipsum non repetit.
Per somnium in visione nocturna, quando
irruit sopor super homines et dormiunt
in lectulo, tunc aperit aures virorum,
et erudiens eos instruit disciplina, ut
avertat hominem ab his que fecit, et
liberet eum de superbia, eruens animam
eius a corruptione, et vitam illius
ut non transeat in gladium. Increpat
quoque per dolorem in lectulo, et

omnia ossa eius marcescere facit. Abo-
minabitur ei fit in uita sua panis & ani-
mę illius cibus ante desiderabilis. Tabescet
caro eius & ossa quę tecta fuerant nuda-
buntur. Appropinquabit corruptioni
anima eius & uita illius mortiferis. Si
fuerit pro eo angelus loquens unus de mi-
libus ut annuntiet hominis ęquitatem. mi-
serebitur eius & dicet. Libera eum ut non
descendat in corruptionem. Inueni in quo
ei propitier. Consumpta est caro eius a s-
suppliciis reuertatur ad dies adolescen-
tię suę. Deprecabitur deum & placabit-
ur ei. & uidebit faciem eius in iubilo.
& reddet homini iustitiam suam. Res-
piciet homines & dicet. Peccaui et uere
deliqui. & ut eram dignus non recepi. Libe-
rabit animam suam ne pergeret in inte-
ritum. sed uiuens lucem uideret. Ecce
hęc omnia operatur deus tribus uicibus per
singulos. ut reuocet animas eorum a cor-
ruptione. & illuminet luce uiuentium.
Attende Iob & audi me. et tace dum
ego loquor. Si autem habes quod loquaris
responde mihi. Loquere. Volo enim te
apparere iustum. Quod si non habes au-
di me. tace & docebo te sapientiam.

Pronuntians itaque heliu
etiam hęc locutus est.
Audite sapientes uerba
mea. & eruditi auscul-
tate me. Auris enim uerba probat. & guttur
escas gustu diiudicat. Iudicium eliga-
mus nobis & inter nos uideamus quid
sit melius. Quia dixit Iob iustus sum. &
deus subuertit iudicium meum. In iudi-
cando enim me mendacium est. uiolenta sa-
gitta mea absque ullo peccato. Quis est uir ut
est Iob qui bibit subsannationem quasi aquam.
qui graditur cum operantibus iniquitatem & am-
bulat cum uiris impiis. Dixit enim. Non
placebit uir deo etiam si cucurrerit cum
eo. Ideo uiri cordati audite me. Absit a
deo impietas & ab omnipotente iniquitas.
Opus enim hominis reddet ei & iuxta
uias singulorum restituet eis. Vere enim
deus non condemnabit frustra. nec omnipo-
tens subuertet iudicium. Quem constituit
alium super terram. aut quem posuit super
orbem quem fabricatus est. Si direxerit ad
eum cor suum spiritum illius & flatum
ad se trahet. Deficiet omnis caro simul & ho-
mo in cinerem reuertetur. Si habes ergo in-
tellectum audi quod dicitur & ausculta
uocem eloquii mei. Numquid qui non amat
iudicium sanari potest. Et quomodo tu
eum qui iustus est intantum condemnas.
Qui dicit regi apostata. qui uocat duces im-
pios. Qui non accepit personas principum
nec cognouit tyrannum cum disceptaret
contra pauperem. Opus enim manuum e-
ius sunt uniuersi. Subito morientur. et
in media nocte turbabuntur populi & per-
transibunt & auferent uiolentum absque
manu. Oculi enim eius super uias hominum
& omnes gressus eorum considerat. Non
sunt tenebrę & non est umbra mor-
tis ut abscondantur ibi qui operantur iniqui-
tatem. Neque enim ultra in hominis pote-
state est ut ueniat ad deum in iudicium.
Conteret multos innumerabiles & sta-
re faciet alios pro eis. Nouit enim opera
eorum. & idcirco inducet noctem & con-

terentur. Quasi impios percussit eos in
loco uidentium. Qui quasi de industria
recesserunt ab eo & omnes uias eius intel
ligere noluerunt. ut peruenire facerent
ad eum clamorem egeni & audiret uo
cem pauperum. Ipso enim concedente pa
cem. quis est qui condemnet? Ex quo abscon
derit uultum quis est qui contempletur
eum? Et super gentes & super omnes ho
mines Qui regnare facit hominem hypo
critam propter peccata populi. Quia ergo ego
locutus sum ad deum te quoque non prohi
bebo. Si erraui tu doce me. Si iniquitatem
locutus sum/ultra non addam. Numquid
a te deus expetit eam quia displicuit tibi?
T u enim coepisti loqui & non ego. Quod si
quid nosti melius loquere. Viri intelli
gentes loquantur mihi & uir sapiens au
diat me. Job autem stulte locutus est
& uerba illius non sonant disciplinam. Pa
ter mi probetur Iob usque ad finem. Ne de
sinas ab homine iniquitatis. qui addidit sup
peccata sua blasphemiam. Inter nos interi
rim constringatur & tunc ad iudicium
prouocet sermonibus suis deum.

Igitur Helui hec rursum
locutus est. Numquid equum
uidetur tibi tua cogitatio
ut diceres iustior deo sum?
D ixisti enim. Non tibi placet quod rectum
est. uel quid tibi prodent si ego peccaue
ro? Itaque ego respondebo sermonibus tuis
& amicis tuis tecum. Suspice celum &
intuere & contemplare ethera quod altior
te sit. Si peccaueris quid ei nocebis? Et
si multiplicate fuerint iniquitates tue quid
facis contra eum? Porro si iuste egeris
quid donabis ei aut quid aut quid de ma
nu tua accipiet? Homini qui similis tui est
nocebit impietas tua. & filium hominis
adiuuabit iustitia tua. Propter multitu
dinem calumniatorum clamabunt & eiu
labunt propter uim brachii tyrannorum. Et non
dixit. Ubi est deus qui fecit me qui dedit car
mina in nocte. Qui docet nos super iumen
ta terre & super uolucres celi erudit nos.
Ibi clamabunt & non exaudiet propter
superbiam malorum. Non ergo frustra
audiet deus & omnipotens causam sin
gulorum intuebitur. Etiam cum dixe
ris. non considerabit iudicare coram illo
& expecta eum. Nunc enim non infert
furorem suum nec ulciscitur scelus ualde.
Ergo Job frustra aperit os suum & absque
scientia uerba multiplicat.

Addens quoque Helui hec lo
cutus est. Sustine me pa
ululum & indicabo tibi.
Adhuc enim habeo quod pro
deo loquar. Repetam scientiam meam
a principio & operatorem meum probabo
iustum. Vere enim absque mendacio ser
mones mei & perfecta scientia probabitur
tibi. Deus potentes non abiicit cum et ipse
sit potens. sed non saluat impios & iudi
cium pauperibus tribuit. Non auferet
a iusto oculos suos & reges in solio col
locat in perpetuum & illic eriguntur.
Et si fuerint in cathenis & uinciantur
funibus paupertatis indicabit eis opera
eorum et scelera eorum quia uiolenti fu
erunt. Reuelabit quoque aurem eorum

ut corripiat & loquetur ut reuertantur
ab iniquitate. Si audierint & obseruaue-
rint complebunt dies suos in bono & an-
nos suos in gloria. Si autem non audierint
transibunt per gladium & consumentur
in stultitia. Simulatores & callidi prouo-
cant iram dei neque clamabunt cum uinc-
ti fuerint. Morietur in tempestate anima
eorum & uita eorum inter effeminatos.
Eripiet de angustia sua pauperem & re-
uelabit in tribulatione aurem eius. Igitur
saluabit te de ore angusto latissime &
non habentis fundamentum subter se. Re-
quies autem mense tue erit plena pinguedi-
ne. Causa tua quasi impii iudicata est.
causam iudiciumque recipies. Non te er-
go superet ira ut aliquem opprimas nec
multitudo donorum inclinet te. Depone
magnitudinem tuam absque tribulatione
& omnes robustos fortitudine. Ne pro-
trahas noctem ut ascendant populi pro
eis. Caue ne declines ad iniquitatem. Hanc
enim cepisti sequi post miseriam. Ecce deus
excelsus in fortitudine sua & nullus ei
similis in legislatoribus. Quis poterit scruta-
ri uias eius aut quis audet ei dicere ope-
ratus es iniquitatem. Memento quod ignores
opus eius de quo cecinerunt uiri. Omnes
homines uident eum unusquisque intuetur
procul. Ecce deus magnus uincens scientiam
nostram. Numerus annorum eius inesti-
mabilis. Qui aufert stillas pluuie & ef-
fundit imbres ad instar gurgitum qui
de nubibus fluunt que pretexunt cunc-
ta desuper. Si uoluerit extendere nubes
quasi tentorium suum & fulgurare lumine
suo desuper cardines quoque maris ope-
riet. Per hec enim iudicat populos &
dat escas multis mortalibus. In manibus abscon-
dit lucem & precipit ei ut rursus adue-
niat. Annuntiat de ea amico suo quod pos-
sessio eius sit & ad eam possit ascendere.

[S]uper hoc expauit cor me-
um & emotum est de
loco suo. Audiet auditionem
in terrore uocis eius & so-
num de ore illius procedentem. Subter
omnes celos ipse considerat & lumen
illius super terminos terre. Post eum ru-
giet sonitus tonabit uoce magnitudinis
sue & non inuestigabitur cum audita fu-
erit uox eius. Tonabit deus in uoce sua mi-
rabiliter qui facit magna & inscrutabilia. Qui
precipit niui ut descendat in terram &
hyemis pluuiis & hymbri fortitudinis sue.
Qui in manu omnium hominum signat ut
nouerint singuli opera sua. Ingredietur
bestia latibulum suum & in antro suo mo-
rabitur. Ab interioribus egredietur tempes-
tas. & ab arcturo frigus. Flante deo concres-
cit gelu & rursum latissime funduntur aque.
Frumentum desiderat nubes & nubes spar-
gunt lumen suum. Que lustrant cuncta
per circuitum quocumque eas uoluntas gu-
bernantis duxerit ad omne quod prece-
perit illis super faciem orbis terrarum. Si-
ue in una tribu siue in terra sua siue in
quocumque loco misericordie sue eas iusse-
rit inueniri. Ausculta hec Job. sta & con-
sidera mirabilia dei. Numquid scis quan-
do preceperit deus pluuiis ut ostenderent lu-
cem nubium eius. Numquid nosti semitas
nubium magnas & perfectas scientias. Non

ne uestimenta sua calida sunt cum pflata
fuerit terra austro? Tu forsitan cum eo fa
bricatus es celos q solidissimi quasi ere
fusi sunt. Ostende nobis qd dicamus illi.
N os quippe inuoluimur tenebris. Qs nar
rabit ei que loquor? Etiam si locutus fue
rit homo deuorabitur. at nunc non uide
nt lucem. Subito aer cogetur in nubes &
uentus transiens fugabit eas. Ab aqlone
aurum uenit & a deo formidolosa lauda
tio. Digne eum inuenire non possumus.
M agnus fortitudine & iudicio & iustitia &
enarrari nō potest. Ideo timebunt eum
uiri & non audebunt contemplari omnes
q sibi uidentur esse sapientes

Espondens autem domi
nus Iob de turbine dixit
Quis est iste inuoluens sē
tentias sermonibꝰ imperitis?
A ccinge sicut uir lumbos tuos. interrogabo
te. & responde mihi. Ubi eras quando po
nebam fundamenta terre? Indica mihi si
habes intelligentiam. Qs posuit mensuras
eius si nosti uel qs tetendit super eam li
neam? Super quo bases illius solidate sūt?
ut qs demisit lapidem angularem eius
cum me laudarent simul astra matutina
& iubilarent omnes filii dei? Quis conclu
sit ostiis mare quando erumpebat quasi
de uulua procedens cum ponerem nubem
uestimentum eius & caligine illud qua
si pannis infantie obuoluerem? Circumdedi
illud terminis meis & posui uectem et os
tia & dixi. Usq. huc uenies & nō proce
des amplius & hic confringes tumentes fluc
tus tuos. Numqd post ortum tuum prę

cepisti diluculo & ostendisti aurore locum
suum. Numqd tenuisti concutiens extre
ma terre & excussisti impios ex ea. Re
stituetur ut lutum signaculum & stabit
sicut uestimentum. Auferetur ab impiis
lux sua & brachium excelsum confrin
getur. Numqd ingressus es profundum
maris & in nouissimis abyssi deambulasti?
N umqd aperte sunt tibi porte mortis &
ostia tenebrosa uidisti? Numqd conside
rasti latitudinem terre. Indica mihi si no
sti omnia in qua uia lux habitet. et tene
brarum qs locus sit. ut ducas unumqdq.
ad terminos suos & intelligas semitas do
mus eius. Sciebas tunc q nasciturus esses et
numerum dierum tuorum noueras? Num
qd ingressus es thesauros niuis aut thesa
uros grandinis aspexisti que preparaui
in tempus hostis in diem pugne & belli?
Per quam uiam spargitur lux. diuiditur
lux sup terram? Quis dedit uehementis
simo imbri cursum & uiam sonantis toni
trui ut plueret super terram absq. homine
in deserto ubi nullus mortalium commo
ratur. ut impleret inuiam & desolatam et
produceret herbas uirentes? Qs est plu
uie pater. ut qs genuit stellas roris? De
cuius utero egressa est glacies & gelu de
celo qs genuit? In similitudinem lapidis
aque durantur & superficies abyssi constrin
gitur. Nunquid coniungere ualebis mi
cantes stellas pliades aut gyrum arcturi
poteris dissipare? Numqd producis luci
ferum in tempore suo & uesperum sup
filios terre consurgere facies? Nunquid
nosti ordinem celi & pones rationem eius
in terra? Numqd eleuabis in nebula uo

cem tuam & impetus aquarum operiet
te. Numqd mittes fulgura et ibunt &
reuertentia dicent tibi. assumus. Quis
posuit in uisceribus hominis sapientiam
uł qs dedit gallo intelligentiam. Quis e
narrabit celorum rationem & concentum
celi qs dormire faciet. Quando fundaba
tur puluis in terra & glebe compingeban
tur. Numqd capies leene predam & an
imam catulorum eius implebis. quando cu
bant in antris & in specubus insidiantur.
Quis preparat coruo escam suam quando
pulli eius clamant ad deum uagientes eo
q non habent cibos.

Numqd nosti tempus par
tus ibicum in petris uel
parturientes ceruas obser
uasti. Dinumerasti men
ses conceptus earum & scisti tempus
partus earum. Incuruantur ad fetum &
pariunt & rugitus emittunt. Separan
tur filij earum & pergunt ad pastum e
grediuntur & non reuertentur ad eas. Quis
dimisit onagrum liberum & uincula eius
qs soluit. Cui dedi in solitudine domum
& tabernacula eius in terra salsuginis. Co
temnit multitudinem ciuitatis clamorem
exactoris non audit. Circumspicit montes
pascue sue & uirentia queq perquirit. Num
qd uolet rhinoceros seruire tibi aut mo
rabitur ad presepe tuum. Numqd alliga
bis rhinocerota ad arandum loro tuo. aut
confringet glebas uallium post te. Num
qd fiduciam habebis in magna fortitudi
ne eius & derelinques ei labores tuos.
Numquid credes illi quoniam sementem

reddat tibi & aream tuam congreget.
Penna strutionis similis est pennis hero
dij & accipitris que derelinquit oua sua in
terra tu forsitan in puluere calefacies ea.
Obliuiscitur q pes conculcet ea. aut bestia
agri conterat. Duratur ad filios suos quasi
non sint sui frustra laborauit nullo timore
cogente. Priuauit enim eam deus sapientia
nec dedit illi intelligentiam. Cum tem
pus fuerit in altum alas erigit deridet e
quum & ascensorem eius. Numquid pre
bebis equo fortitudinem aut circumdabis
collo eius hinnitum. Numqd suscitabis e
um quasi locustas. Gloria narium eius ter
ror terram ungula fodit. Exultat audac
ter in occursum pergit armatis. Contem
nit pauorem nec cedit gladio. Super ip
sum sonabit pharetra. uibrabit hasta &
clypeus. Feruens & fremens sorbet terram
nec reputat tube sonare clangorem. Ubi
audierit buccinam dicet uah procul odo
ratur bellum exhortationem ducum &
ululatum exercitus. Numqd per sapien
tiam tuam plumescit accipiter expan
dens alas suas ad austrum. Numqd ad
preceptum tuum eleuabitur aqla & in
arduis ponet nidum suum. In petris ma
net in preruptis silicibus commoratur atque
inaccessis rupibus. Inde contemplatur escam
& de longe oculi eius prospiciunt. Pulli eius
lambunt sanguinem & ubicumq cadauer
fuit statim adest. Et adiecit dominus et
locutus est ad Job. Numqd qui conten
dit cum deo tam facile conquiescit. Utiq
qui arguit deum debet & respondere ei.
Respondens autem Job domino dixit.
Qui leuiter locutus sum respondere qd po

sum. Manum meam ponam super os me
um. Unum locutus sum quod utinam non
dixissem & alterum quibus ultra non addam.

Espondens autem domi
nus Iob de turbine dixit.
Accinge sicut vir lumbos
tuos. interrogabo te, & in
dica mihi. Numquid irritum facies iudicium
meum & condemnabis me ut iustificeris.
E t si habes brachium sicut deus & voce simi
li tonas. circumda tibi decorem. & in subli
me erigere & esto gloriosus, & speciosis in
duere vestibus. Disperge superbos in furore
tuo. & confunde eos & respiciens omnem
arrogantem humilia. Respice cunctos su
perbos & confunde eos & contere impios
in loco suo. Absconde eos in pulvere simul
& facies eorum demerge in foveam & e
go confitebor quod salvare te possit dextera
tua. Ecce behemoth quem feci tecum foe
num quasi bos comedet. Fortitudo eius in
lumbis eius. & virtus illius in umbilico ve
ntris eius. Stringit caudam suam quasi ce
drum. nervi testiculorum eius perplexi
sunt. Ossa eius velut fistule eris. cartila
go illius quasi lamine ferree. Ipse est prin
cipium viarum dei. Qui fecit eum. applica
bit gladium eius. huic montes herbas ferunt.
O mnes bestie agri ludent ibi sub umbra dor
mit in secreto calami in locis humentibus.
P rotegunt umbre umbram eius circunda
bunt eum salices torrentis. Ecce absorbe
bit fluvium & non mirabitur. & habet fi
duciam quod influat iordanis in os eius. In
oculis eius quasi hamo capiet eum & in
sudibus perforabit nares eius. An extrahe
re poteris leviathan hamo & fune liga
bis linguam eius. Numquid pones circulum
in naribus eius. aut armilla perforabis maxil
lam eius. Numquid multiplicabit ad te
preces aut loquetur tibi mollia. Numquid
feriet tecum pactum & accipies eum ser
vum sempiternum. Numquid illudet ei
quasi avi. aut ligabis eum ancillis tuis.
Concident eum amici divident illum
negociatores. Numquid implebis sagenas
pelle eius. & gurgustium piscium capite
illius. Pones super eum manum tuam.
Memento belli. nec ultra addas loqui. Ec
ce spes eius frustrabitur eum & videntibus
cunctis precipitabitur.

N on quasi crudelis suscita
bo eum. Quis enim resiste
re potest vultui meo & quis
ante dedit mihi ut redda
ei. Omnia que sub celo sunt mea sunt.
Non parcam ei verbis potentibus & ad
deprecandum compositis. Quis revelabit
faciem indumenti eius & in medium oris
eius quis intrabit. Portas vultus eius quis
aperiet. Per gyrum dentium eius formi
do. corpus illius quasi scuta fusilia. com
pactum squamis se prementibus. Una uni
coniungitur & ne spiraculum quidem in
cedit per eas. Una alteri adherebit. & te
nentes se nequaquam separabuntur. Sternu
tatio eius splendor ignis & oculi eius ut
palpebre diluculi. De ore eius lampades pro
cedunt tede ignis accense. de naribus eius
procedit fumus sicut olle succense atque fer
ventes. Halitus eius prunas ardere facit
& flamma de ore eius egreditur. In col

lo eius morabit̃ fortitudo & faciem eius
precedet egestas. Membra carnium eius
coherentia sibi. Mittet contra eum fulmi
na. & ad locum alium nõ ferentur. Cor e
ius indurabit̃ tanq̃ lapis. & stringet̃ q̃si
malleatoris incus. Cum sublatus fuerit
timebunt angeli & territi purgabuntur.
C um apprehenderit eum gladius subsistere
nõ poterit neq; hasta neq; torax. R eputa
bit enim quasi paleas ferrũ. & quasi lignũ
putridum es. Non fugabit eum uir sagit
tarius in stipulam uersi sunt ei lapides fun
de. Quasi stipulam estimabit malleum. e
deridebit uibrantem hastam. Sub ipso erunt
radij solis. & sternet sibi aurum quasi lu
tum. Feruescere facit quasi ollam profũ
dum maris. & ponet quasi cũ unguenta
bulliunt. Post eum lucebit semita. estimabit
abyssum quasi senescentem. Non est sup
terram p̃tãs que comparetur ei q factus ẽ
ut nullum timeret. Omne sublime uidet.
ipse est rex super uniuersos filios supbię.

R Espondens autem Job do
mino dixit. Scio q̃a omnia
potes & nulla te latet
cogitatio. Q̃s est iste qui
celat consilium absq; scientia? Ideo in
sipienter locutus sum. & que ultra modũ
excedunt scientiam meam. Audi & ego
loquar. interrogabo te & responde mihi.
A uditu auris audiui te. nunc autem ocu
lus meus uidet te. Idcirco ipse me rep̃hen
do & ago penitentiam in fauilla & ci
nere. Postq̃ autem locutus est dominus
uerba hec ad Iob dixit ad Eliphaz the
maniten. Iratus est furor meus in te &
in duos amicos tuos. quoniam nõ estis lo
cuti coram me rectum sicut seruus meus
Iob. Sumite ergo uobis septem thauros e
septem arietes. & ite ad seruum meum
Iob. & offerte holocaustum pro uobis. Iob
autem seruus meus orabit pro uobis. Faci
em eius suscipiam. ut nõ uobis imputetur
stultitia. Neq; enim locuti estis coram me
rectum sicut seruus meus Job. Abierunt er
go Eliphaz themanites & Baldath suites
& Sophar naamathites. et fecerunt sicut
locutus fuerat dominus ad eos. & suscepit
dominus faciem Job. Dominus quoq; con
uersus est ad penitentiam Iob. cum oraret ille
pro amicis suis. Et addidit dominus om
nia quecumq; fuerant Iob duplicia. Ve
nerunt autem ad eum omnes fratres sui
& uniuerse sorores sue. & cuncti q̃ nouerant
eum prius & comederunt cum eo
panem in domo eius. Et mouerunt sup
eum caput & consolati sunt eum super
omni malo quod intulerat dominus su
per eum. & dederunt ei unusquisque ouem
unam. & in aurem auream unam. Domi
nus autem benedixit nouissimis Job ma
gis q̃ principio eius. Et facta sunt ei quat
tuordecim milia ouium. & sex milia came
lorum. & mille iuga boum. & mille asine.
& fuerunt ei septem filij & tres filie. Et
uocauit nomen unius diem & nomẽ secun
de Cassiam & nomen tertie Cornustibij.
Nõ st̃ aũt inuente mulieres speciose sicut
filie Job in uniuersa terra. Deditq; eis pater
suus hereditatem inter fratres earum. Vixit
aut Iob post flagella hec centum quadra
ginta annis. & uidit filios suos & filios fi
liorum suorum usq; ad quartam genera

tiones & mortuus est senex & plenus dierum.

SALTERIUM
rome dudum posi
tus emendaram et
iuxta septuaginta
interpretes. licet
cursim magna tamen
ex parte correxeram. Quod quia rursum ui
dens o Paula & Eustochium scriptorum
uitio deprauatum plusque antiquum errorem
quam nouam emendationem ualere. me cogitis
ut ueluti quoddam nouali scissum iam ar
uum exerceam & obliquis sulcis renascentes
spinas eradicem. equum esse dicentes. ut
quod crebro male pullulat. crebrius succida
tur. Unde consueta prefatione commoneo
tam uos quibus forte labor iste desudat. quam eos
qui exemplaria istiusmodi habere uoluerint. ut
que diligenter emendaui cum cura & di
ligentia transcribantur. Notet sibi unusquis
quisque uel iacentem lineam uel radientia signa.
idest obelos uel astericos. & ubicumque uide
rit uirgulam precedentem ab ea usque ad
duo puncta que impressimus sciat in sep
tuaginta translatoribus plus haberi. Ubi au
tem perspexerit stelle similitudinem de
hebreis uoluminibus additum nouerit. eque
usque ad duo puncta. iuxta Theodotionis
dumtaxat editionem. qui simplicitate sermo
nis a septuaginta interpretibus non discor
dat. Hec ergo & uobis et studioso cuique
fecisse me sciens. non ambigo multos fore.
qui uel inuidia. uel supercilio malint contemnere

uideri preclara quam discere. & de turbulen
to magis riuo quam de purissimo fonte potare.

EATUS
VIR QU
non abiit i
consilio im
piorum &
in uia pecca
torum non
stetit & in
cathedra pestilentie non sedit. Sed in le
ge domini uoluntas eius & in lege eius me
ditabitur die ac nocte. Et erit tamquam lignum
quod plantatum est secus decursus aquarum. quod
fructum suum dabit in tempore suo. Et fo
lium eius non defluet et omnia quecumque
faciet prosperabuntur. Non sic impii non
sic sed tamquam puluis quem proicit uentus
a facie terre. Ideo non resurgunt impii in
iudicio. neque peccatores in concilio iustorum.
Quoniam nouit dominus uiam iustorum &
iter impiorum peribit.

Quare fremuerunt gentes. &
populi meditati sunt inania.
Astiterunt reges terre &
principes conuenerunt in unum aduer
sus dominum & aduersus christum eius
Dirumpamus uincula eorum & proiciamus
a nobis iugum ipsorum. Qui habitat in ce
lis irridebit eos & dominus subsannabit
eos. Tunc loquetur ad eos in ira sua. & in
furore suo conturbabit eos. Ego autem con
stitutus sum Rex ab eo super syon mon
tem sanctum eius. predicans preceptum
eius. Dominus dixit ad me: filius meus
es tu ego hodie genui te. Postula a me et
dabo tibi gentes hereditatem tuam. & pos
sessionem tuam terminos terre. Reges e
os in uirga ferrea & tamquam uas figuli con
fringes eos. Et nunc reges intelligite eru
dimini qui iudicatis terram. Seruite domino
in timore. & exultate ei cum tremore. Ap
prehendite disciplinam nequando irascatur
dominus & pereatis de uia iusta. Cum ex
arserit in breui ira eius. beati omnes qui
confidunt in eo.

Omine qd multiplicati
sunt qui tribulant me.
multi insurgunt aduer
sum me. Multi dicunt
anime mee non est salus ipsi in deo eius.
T u autem domine susceptor meus es gloria
mea & exaltans caput meum. Voce mea
ad dominum clamaui & exaudiuit me
de monte sancto suo. Ego dormiui & so
poratus sum & exurrexi qa dominus
suscepit me. Non timebo milia populi cir
cundantis me. exurge domine saluum me
fac ds meus. Quoniam tu percussisti om
nes aduersantes mihi sine causa dentes
peccatorum contriuisti. Domini est salus
& super populum tuum benedictio tua.

Um inuocarem exaudi
uit me ds iustitie mee
in tribulatione dilatasti
mihi. Miserere mei & ex
audi orationem meam. Filij hominum usq
quo graui corde ut qd diligitis uanita
tem & queritis mendacium. Scitote quo
niam mirificauit dominus sanctum suum
dominus exaudiet me cum clamauero
ad eum. Irascimini & nolite peccare que
dicitis in cordibus uestris & in cubilibus
uestris compungimini. Sacrificate sacrificio
um iustitie & sperate in domino multi
dicunt qs ostendit nobis bona. Signatum
est super nos lumen uultus tui domine.
dedisti letitiam in corde meo. A fructu
frumenti uini & olei sui multiplicati sunt.
In pace in id ipsum dormiam & requiescam.
Quoniam tu domine singulariter in spe con
stituisti me.

Erba mea auribus percipe
domine intellige clamo
rem meum. Intende uoci
orationis mee rex meus
& ds meus. Quoniam ad te orabo domi
ne mane exaudies uocem meam. Mane
astabo tibi & uidebo quoniam non deus
uolens iniquitatem tu es. Neque habitat
iuxta te malignus neque permanebunt
iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui
operantur iniquitatem perdes omnes qui lo
quuntur mendacium. Virum sanguinum
& dolosum abominabitur dominus. ego au
tem in multitudine misericordie tue. In
troibo in domum tuam adorabo ad tem
plum sanctum tuum in timore tuo. Domi
ne deduc me in iustitia propter inimicos
meos dirige in conspectu tuo uiam meam.
Quoniam non est in ore eorum ueritas
cor eorum uanum est. Sepulchrum patens
est guttur eorum. linguis suis dolose age
bant iudica illos ds. Decidant a cogi
tationibus suis secundum multitudinem im
pietatum eorum expelle eos quoniam ir
ritauerunt te domine. Et letentur om
nes qui sperant in te in eternum exulta
bunt & habitabis in eis. Et gloriabuntur
in te omnes qui diligunt nomen tuum
quoniam tu benedices iusto. Domine ut
scuto bone uoluntatis tue coronasti nos.

Omine ne in furore tuo ar
guas me neq; in ira tua co
ripias me Miserere mei
domine quoniam infir
mus sum. sana me domine qm conturba
ta sunt ossa mea Et anima mea turbata
est ualde sed tu domine usq; quo Con
uertere domine & eripe animam meam
saluum me fac propter misericordiam tuam.
Quoniam non est in morte q memor sit tui
in inferno autem qs confitebitur tibi Labo
raui in gemitu meo. lauabo per singulas
noctes lectum meum lacrymis meis stra
tum meum rigabo Turbatus est a furore
oculus meus. inueteraui inter omnes inimi
cos meos. Discedite a me omnes q operami
ni iniqtatem quoniam exaudiuit domi
nus uocem fletus mei Exaudiuit domi
nus deprecationem meam dominus ora
tionem meam suscepit. Erubescant & con
turbentur uehementer omnes inimici mei
conuertantur & erubescant ualde ueloci
ter.

Omine ds meus in te
speraui saluum me fac
ex omnibus persequentib
me & libera me. Nequan
rapiat ut leo animam meam dum non
est q redimat neq; qui saluum faciat
Domine ds meus si feci istud si est iniqtas
in manibus meis. Si reddidi retribuen
tibus mihi mala decidam merito ab ini
micis meis inanis. Persequatur inimicus
animam meam & comprehendat & con
culcet in terra uitam meam & gloriam
meam in puluerem deducat Exurge
domine in ira tua. & exaltare in finibus
inimicorum meorum. Et exurge domine
ds meus in precepto qd mandasti & sy
nagoga populorum circumdabit te Et pp
hanc in altum regredere dominus iudicat
populos Iudica me domine secundum
iustitiam meam & secundum innocentiam
meam super me. Consumetur neqtia pec
catorum & diriges iustum. scrutans cor
da & renes deus. Iustum adiutorium me
um a domino q saluos facit rectos corde.
Deus iudex iustus fortis & patiens num
quid irascitur per singulos dies. Nisi con
uersi fueritis gladium suum uibrabit ar
cum suum tetendit & parauit illum. Et
in eo parauit uasa mortis sagittas suas ar
dentibus effecit. Ecce parturit iniustitiam
concepit dolorem & peperit iniqtatem
Lacum aperuit & effodit eum. & inci
dit in foueam quam fecit. Conuertetur
dolor eius in caput eius & in uerticem
ipsius iniqtas eius descendet. Confitebor
domino secundum iustitiam eius & psal
lam nomini domini altissimi.

Omine dominus noster
quam admirabile est nomen
tuum in uniuersa terra.
Quoniam eleuata est
magnificentia tua super celos. Ex ore in
fantium & lactentium perfecisti laudem
propter inimicos tuos. ut destruas inimi
cum & ultorem. Quoniam uidebo celos

tuos opera digitorum tuorum lunam &
stellas que tu fundasti. Q.d est homo.
q memor es eius. aut filius hominis quo
niam uisitas eum. Minuisti eum paulo
minus ab angelis gloria & honore coro
nasti eum & constituisti eum super ope
ra manuum tuarum. Omnia subiecisti sub
pedibs eius. oues & boues uniuersas insu
per & pecora campi. Volucres celi &
pisces maris. q perambulant semitas ma
ris. Domine dominus noster q admirabi
le est nomen tuum in uniuersa terra.

Onfitebor tibi domine
in toto corde meo. nar
rabo omnia mirabilia tua.
Letabor et exultabo i
te psallam nomini tuo altissime. In con
uertendo inimicum meum retrorsum. in
firmabuntur & peribunt a facie tua.
Quoniam fecisti iudicium meum & causam
meam sedisti super thronum q iudicas
iustitiam. Increpasti gentes & perijt im
pius nomen eorum delesti in eternum
& in seculum seculi. Inimici defecerunt
framee in finem & ciuitates eorum des
truxisti. Perijt memoria eorum cum so
nitu & dominus in eternum pmanet.
Parauit in iudicio thronum suum & ipse
iudicabit orbem terre in equitate. iudica
bit populos in iustitia. Et factus est do
minus refugium pauperi adiutor in opor
tunitatibs in tribulatione. Et sperent
in te q nouerunt nomen tuum. quoniam
non dereliquisti querentes te domine.
Psallite domino q habitat in syon. annun
tiate inter gentes studia eius. Quoniam
requirens sanguinem eorum recordatus est.
non est oblitus clamorem pauperum.
Miserere mei domine uide humilitatem
meam de inimicis meis. Qui exaltas me
de portis mortis. ut annuntiem omnes la
udationes tuas in portis filie syon. Exulta
bo in salutari tuo. infixe sunt gentes in in
teritu quem fecerunt. In laqueo isto que
absconderunt comprehensus est pes eorum.
Cognoscetur dominus iudicia faciens in
operibs manuum suarum comprehensus
est peccator. Conuertantur peccatores in
infernum. omnes gentes que obliuiscuntur
deum. Quoniam non in finem obliuio erit
pauperis patientia pauperum non peribit in
finem. Exurge domine non confortetur
homo. iudicentur gentes in conspectu tuo.
Constitue domine legislatorem super eos.
ut sciant gentes quoniam homines sunt.
Vt q.d domine recessisti longe. despicis
in oportunitatibs in tribulatione. Dum
superbit impius incenditur pauper. com
prehenduntur in consilijs quibs cogitant.
Quoniam laudatur peccator in desiderijs
anime sue. & iniquus benedicitur. Exa
cerbauit dominum peccator. secundum
multitudinem ire sue non queret. Non
est deus in conspectu eius inquinate sunt
uie illius in omni tempore. Auferuntur
iudicia tua a facie eius omnium inimico
rum suorum dominabitur. Dixit enim
in corde suo non mouebor generatione in
generationem sine malo. Cuius maledic
tione os plenum est & amaritudine &
dolo. sub lingua eius labor & dolor. Se
det in insidijs cum diuitibs in occultis.

ut interficiat innocentem Oculi eius in
pauperem respiciunt insidiatur in absco
dito quasi leo in spelunca sua Insidiatur
ut rapiat pauperem rapere pauperem du
attrahit eum In laqueo suo humiliabit eum
inclinabit se & cadet cum dominatus fu
erit pauperum Dixit enim in corde suo
oblitus est deus auertit faciem suam ne ui
deat in finem Exurge domine deus &
exaltetur manus tua ne obliuiscaris pa
uperum Propter quid irritauit impius de
um dixit enim in corde suo non requi
S· ides quoniam tu laborem & dolorem con
sideras ut tradas eos in manus tuas Tibi
derelictus est pauper orphano tu eris ad
iutor Contere brachium peccatoris &
maligni queretur peccatum illius & non
inuenietur Dominus regnabit in eternum
& in seculum seculi peribitis gentes de
terra illius Desiderium pauperum exau
diuit dominus preparationem cordis e
orum audiuit auris tua Iudicare pupil
lo & humili ut non apponat ultra magni
ficare se homo super terram

N domino confido quo
dicitis anime mee trans
migra in montem sicut
passer Quoniam ecce pec
catores intenderunt arcum parauerunt
sagittas suas in pharetra ut sagittent in
obscuro rectos corde Quoniam quem per
fecisti destruxerunt iustus autem quid
fecit Dominus in templo sancto suo do
minus in celo sedes eius Oculi eius in
pauperem respiciunt palpebre eius interro
gant filios hominum Dominus interro
gat iustum & impium qui autem diligit ini
quitatem odit animam suam Pluet super
peccatores laqueos ignis & sulphur et spiritus
procellarum pars calicis eorum Quoniam
iustus dominus & iustitias dilexit equi
tatem uidit uultus eius.

ALuum me fac domine
quoniam defecit sanctus
quoniam diminute sunt ueri
tates a filiis hominum.
Vana locuti sunt unusquisque ad proximum
suum labia dolosa in corde locuti sunt.
Disperdat dominus uniuersa labia dolo
sa & lingua magniloquam Qui dixerunt
linguam nostram magnificabimus labia nostra
a nobis sunt quis noster dominus est. Propter
miseriam inopum & gemitum pauperum
nunc exurgam dicit dominus Ponam in
salutari fiducialiter agam in eo Eloquia
domini eloquia casta argentum igne exa
minatum probatum terre purgatum septu
plum Tu domine seruabis nos & custodi
es nos a generatione hac in eternum In
circuitu impii ambulant secundum alti
tudinem tuam multiplicasti filios hominum.

Squequo domine obli
uisceris me in finem usque
quo auertis faciem tuam
a me Quamdiu ponam
consilia in anima mea dolorem in corde
meo per diem S· squequo exaltabitur
inimicus meus super me respice & exau
di me domine deus meus Illumina oculos
meos ne umquam obdormiam in morte nequando

dicat inimicus meus preualui aduersus
eum. Qui tribulant me exultabunt si
motus fuero ego autem in misericordia
tua speraui. Exultabit cor meum in sa
lutari tuo cantabo domino q bona tri
buit mihi & psallam nomini domini al
tissimi.

d Ixit insipiens in corde
suo non est ds. Corrup
ti sunt & abominabiles
facti sunt in studiis suis
non est q faciat bonum non est usq ad
unum. Dominus de celo pspexit super
filios hominum ut uideat si est intelli
gens aut requirens deum. Omnes decli
nauerunt sit inutiles facti sunt non est
q faciat bonum non est usq ad unum.
S epulchrum patens est guttur eorum li
guis suis dolose agebant uenenum aspi
dum sub labiis eorum. Quorum os male
dictione & amaritudine plenum est ue
loces pedes eorum ad effundendum san
guinem. Contritio & infelicitas in uiis
eorum & uiam pacis nō cognouerunt
non est timor dei ante oculos eorum. o
N onne cognoscent omnes q operantur ini
quitatem qui deuorant plebem meam si
cut escam panis. Dominum non inuoca
uerunt illic trepidauerunt timore ubi nō
erat timor. Quoniam dominus in gene
ratione iusta est. consilium inopum con
fudistis quoniam dns spes eius est. Qs
dabit ex syon salutare isrl. cum auer
tit dominus captiuitatem plebis sue exul
tabit Jacob & Letabitur isrl.

Omine qs habitabit in ta
bernaculo tuo aut quis
requiescet in monte sancto
tuo. Quis ingreditur si
ne macula & operatur iustitiam q loq
tur ueritatem in corde suo q non egit
dolum in lingua sua. Nec fecit pximo
suo malum & obprobrium non accepit ad
uersus pximos suos. Ad nihilum deduc
tus est in conspectu eius malignus timen
tes autem dominum glorificat. Q iurat
pximo suo & nō decipit. q pecuniam suā
nō dedit ad usuram. & munera super
innocentem nō accepit. Q facit hec nō
mouebitur in eternum.

c Onserua me domine qm
speraui in te. dixi domi
no ds meus es tu quoniā
bonorum meorum non
eges. Sanctis q sunt in terra eius mirifica
uit omnes uoluntates meas in eis. Multipli
cate sunt infirmitates eorum postea acce
lerauerunt. Non congregabo conuen
ticula eorum de sanguinibus nec memo
ero nominum eorum p labia mea. Domin
pars hereditatis mee & calicis mei tu es
q restitues hereditatem meam mihi. Fu
nes ceciderunt mihi in preclaris etenim
hereditas mea preclara est mihi. Bene
dicam dominum q tribuit mihi intellec
tum insuper & usq ad noctem increpue
runt me renes mei. Prouidebam dominū
in conspectu meo semper quoniam a
dextris est mihi ne commouear. Propter
hoc Letatum est cor meum & exulta
uit lingua mea. insuper & caro mea

requiescet in spe. Quoniam non derelinques
animam meam in inferno nec dabis scm
tuum uidere corruptionem. Notas mihi
fecistis uias uite adimplebis me letitia
cum uultu tuo delectationes in dextera
tua usque in finem.

Exaudi domine iustitiam
meam intende depreca
tionem meam. Auribus
percipe orationem meam
nō in labijs dolosis. De uultu tuo iudicium
meum prodeat oculi tui uideant equitatem.
P robasti cor meum & uisitasti nocte igne
me examinasti & non est inuenta in me
iniquitas. Ut non loquatur os meum opera
hominum pp uerba labiorum tuorum ego
custodiui uias duas. Perfice gressus meos
in semitis tuis ut non moueantur uestigia
mea. Ego clamaui quoniam exaudisti
me ds inclina aurem tuam mihi & exaudi
uerba mea. Mirifica misericordias tuas
q saluos facis sperantes in te. A resisten
tibus dextere tue custodi me ut pupillam
oculi. Sub umbra alarum tuarum protege
me a facie impiorum q me afflixerunt.
I nimici mei animam meam circumdederunt
adipem suum concluserunt os eorum lo
cutum est superbiam. Proicientes me nunc
circumdederunt me oculos suos statuerunt
declinare in terram. Susceperunt me sicut
leo paratus ad predam & sicut catulus
leonis habitans in abditis. Exurge dne
preueni eum & supplanta eum eripe a
nimam meam ab impio frameam tuam ab
inimicis manus tue. Domine a paucis de
terra diuide eos in uita eorum & de

absconditis tuis adimpletus est uenter
eorum. Saturati sunt filijs & dimiserunt
reliquias suas paruulis suis. Ego autem in
iustitia apparebo conspectui tuo satiabor
cum apparuerit gloria tua.

Diligam te domine for
titudo mea. dominus
firmamentum meum &
refugium meum & libe
rator meus. Deus meus adiutor meus et
sperabo in eum. Protector meus & cornu
salutis mee & susceptor meus. Laudans
inuocabo dominum & ab inimicis meis
saluus ero. Circumdederunt me dolores
mortis & torrentes iniquitatis conturba
uerunt me. Dolores inferi circumdederunt me
preoccupauerunt me laquei mortis. In
tribulatione mea inuocaui dominum &
ad deum meum clamaui. Et exaudiuit
de templo sancto suo uocem meam & cla
mor meus in conspectu eius introiuit in
aures eius. Commota est & contremuit
terra fundamenta montium contur
bata sunt & commota sunt quoniam
iratus est eis. Ascendit fumus in ira eius
& ignis a facie eius exarsit carbones succe
nsi sunt ab eo. Inclinauit celos & descendit
& caligo sub pedibus eius. Et ascendit super
cherubin & uolauit uolauit super pennas
uentorum. Et posuit tenebras latibulum
suum in circuitu eius tabernaculum eius.

tenebrosa aqua in nubibus aeris. Pre ful
gore in conspectu eius nubes transierunt.
grando & carbones ignis. Et intonuit
de celo dominus & altissimus dedit uo
cem suam grando & carbones ignis. Et
misit sagittas suas et dissipavit eos fulgu
ra multiplicavit & conturbavit eos. Et
apparuerunt fontes aquarum & revela
ta sunt fundamenta orbis terrarum. Ab
increpatione tua domine ab inspiratione
spiritus ire tue. Misit de summo & acce
pit me & assumpsit me de aquis multis.
E ripuit me de inimicis meis fortissimis &
ab his qui oderunt me. quoniam conforta
ti sunt super me. Preuenerunt me in die
afflictionis mee & factus est dominus
protector meus. Et eduxit me in latitu
dinem. saluum me fecit. quoniam uoluit
me. Et retribuet mihi dominus secundum
iustitiam meam. et secundum puritatem
manuum mearum retribuet mihi. Quia cu
stodiui uias domini nec impie gessi a deo
meo. Quoniam omnia iudicia eius in con
spectu meo & iustitias eius non repuli a
me. Et ero inmaculatus cum eo & obser
uabo me ab iniquitate mea. Et retribuet
mihi dominus secundum iustitiam meam
& secundum puritatem manuum mearum
in conspectu oculorum eius. Cum sancto
sanctus eris & cum uiro innocente inno
cens eris. Et cum electo electus eris &
cum peruerso peruerteris. Quoniam tu
populum humilem saluum facies & ocu
los superborum humiliabis. Quoniam tu
illuminas lucernam meam domine. deus
meus illumina tenebras meas. Quoniam in te e
ripiar a temptatione & in deo meo trans

grediar murum. Deus meus impolluta uia
eius eloquia domini igne examinata. protec
tor est omnium sperantium in se. Quoniam
quis deus preter dominum aut quis deus pre
ter deum nostrum. Deus qui precinxit
me uirtute & posuit inmaculatam uiam
meam. Qui perfecit pedes meos tanquam
ceruorum & super excelsa statuens me.
Qui docet manus meas ad prelium &
posuisti ut arcum ereum brachia mea. Et
dedisti mihi protectionem salutis tue &
dextera tua suscepit me. Et disciplina tua
correxit me in finem & disciplina tua ipsa
me docebit. Dilatasti gressus meos subtus
me & non sunt infirmata uestigia mea. Per
sequar inimicos meos & comprehendam
illos & non conuertar donec deficiant.
Confringam illos nec poterunt stare. ca
dent subtus pedes meos. Et precinxisti
me uirtute ad bellum & supplantasti in
surgentes in me subtus me. Et inimicos
meos dedisti mihi dorsum & odientes me
disperdisti. Clamauerunt nec erat qui sal
uos faceret ad dominum nec exaudiuit
eos. Et comminuam eos ut puluerem an
te faciem uenti ut lutum platearum de
lebo eos. Eripies me de contradictionibus
populi constitues me in caput gentium.
Populus quem non cognoui seruiuit mihi
in auditu auris obediuit mihi. Filii alieni
mentiti sunt mihi. filii alieni inueterati sunt
& claudicauerunt a semitis suis. Viuit
dominus & benedictus deus meus et exal
tetur deus salutis mee. Deus qui das uin
dictas mihi & subdis populos sub me. li
berator meus de inimicis meis iracundis.
Et ab insurgentibus in me exaltabis me.

a uiro iniquo eripies me. Propterea con
fitebor tibi in nationibus domine & no
mini tuo psalmum dicam. Magnificas sa
lutes regis eius & faciens misericordiam
christo suo Dauid & semini eius usque in se
culum.

Celi enarrant gloriam dei
& opera manuum eius an
nuntiat firmamentum. Di
es diei eructat uerbum
et nox nocti indicat scientiam. Non sunt
loquele neque sermones quorum non audian
tur uoces eorum. In omnem terram exiuit
sonus eorum & in fines orbis terre uer
ba eorum. In sole posuit tabernaculum su
um & ipse tamquam sponsus procedens de
thalamo suo. Exultauit ut gigas ad cur
rendam uiam a summo celo egressio eius.
Et occursus eius usque ad summum eius nec
est qui se abscondat a calore eius. Lex
domini immaculata conuertens animas
testimonium domini fidele sapientiam
prestans paruulis. Iustitie domini recte
letificantes corda preceptum domini lu
cidum illuminans oculos. Timor domini
sanctus permanet in seculum seculi iu
dicia domini uera iustificata in semetipsa.
Desiderabilia super aurum & lapidem pre
ciosum multum & dulciora super mel et
fauum. Etenim seruus tuus custodit ea
in custodiendis illis retributio multa. De
licta quis intelligit ab occultis meis mun
da me & ab alienis parce seruo tuo. Si
mei non fuerint dominati tunc immacula
tus ero & emundabor a delicto maximo.
Et erunt ut complaceant eloquia oris mei et
meditatio cordis mei in conspectu tuo
semper. Domine adiutor meus & redemp
tor meus.

Exaudiat te dominus in
die tribulationis prote
gat te nomen dei Jacob.
Mittat tibi auxilium
de sancto & de syon tueatur te. Me
mor sit omnis sacrificii tui & holocaustum
tuum pingue fiat. Tribuat tibi secundum
cor tuum & omne consilium tuum con
firmet. Letabimur in salutari tuo & in
nomine dei nostri magnificabimur. Im
pleat dominus deus petitiones tuas nunc
cognoui quoniam saluum fecit dominus
christum suum. Exaudiet illum de celo
sancto suo in potentatibus salus dextere eius.
Hi in curribus & hi in equis nos autem in
nomine dei nostri inuocabimus. Ipsi obli
gati sunt & ceciderunt nos autem sur
reximus & erecti sumus. Domine saluum
fac regem & exaudi nos in die qua in
uocauerimus te.

Domine in uirtute tua le
tabitur rex & super
salutare tuum exulta
bit uehementer. Deside
rium cordis eius tribuisti ei & uolunta
te labiorum eius non fraudasti eum. Quo
niam preuenisti eum in benedictionibus
dulcedinis posuisti in capite eius coronam
de lapide precioso. Uitam petiit a te &
tribuisti ei longitudinem dierum in se
culum & in seculum seculi. Magna est
gloria eius in salutari tuo gloriam &

magnum decorem impones super eum.
Quoniam dabis eum in benedictionem in
seculum seculi Letificabis eum in gaudio
cum uultu tuo Quoniam rex sperat in
domino & in misericordia altissimi non
commouebitur. Inueniatur manus tua o
mnibus inimicis tuis. dextera tua inueniat o
mnes qui te oderunt. Pones eos ut clibanum
ignis in tempore uultus tui dominus in
ira sua conturbabit eos & deuorabit eos
ignis. Fructum eorum de terra perdes &
semen eorum a filiis hominum. Quoniam
declinauerunt in te mala. cogitauerunt
consilia que non potuerunt stabilire. o
Quoniam pones eos dorsum in reliquiis tu
is preparabis uultum eorum. Exaltare
domine in uirtute tua. cantabimus & psal
lemus uirtutes tuas ad uincendum pro
ceruia matutina.

Eus deus meus respice
in me quare me dereli
quisti longe a salute mea
uerba delictorum meo
rum Deus meus clamabo per diem & non
exaudies & nocte & non ad insipientiam
mihi. Tu autem in sancto habitas laus israel.
In te sperauerunt patres nostri sperauerunt
& liberasti eos. Ad te clamauerunt &
salui facti sunt in te sperauerunt & non
sunt confusi. Ego autem sum uermis &
non homo. obprobrium hominum & ab
iectio plebis. Omnes uidentes me derise
runt me. locuti sunt labiis & mouerunt
caput. Sperauit in domino eripiat eum.
saluum faciat eum quoniam uult eum. Quo
niam tu es qui extraxisti me de uentre spes
mea ab uberibus matris meę. in te proiectus
sum ex utero. De uentre matris meę deus
meus es tu ne discesseris a me. Quoniam
tribulatio proxima est quoniam non est qui
adiuuet Circumdederunt me uituli mul
ti tauri pingues obsederunt me. Aperue
runt super me os suum sicut leo rapiens &
rugiens. Sicut aqua effusus sum & disper
sa sunt omnia ossa mea. Factum est cor
meum tamquam cera liquescens in medio uen
tris mei Aruit tamquam testa uirtus mea. &
lingua mea adhesit faucibus meis & in pul
uerem mortis deduxisti me. Quoniam cir
cumdederunt me canes multi. concilium
malignantium obsedit me. Foderunt ma
nus meas & pedes meos. dinumerauerunt
omnia ossa mea. Ipsi uero considerauerunt
& inspexerunt me. diuiserunt sibi uesti
menta mea & super uestem meam miserunt
sortem Tu autem domine ne elongaueris
auxilium tuum a me ad defensionem me
am conspice. Erue a framea deus animam
meam & de manu canis unicam meam. Sal
ua me ex ore leonis & a cornibus unicor
nium humilitatem meam Narrabo nomen
tuum fratribus meis in medio ecclesię lauda
bo te. Qui timetis dominum laudate eum
uniuersum semen Jacob glorificate eum. Ti
meat eum omne semen israel. quoniam non
spreuit neque despexit deprecationem paupe
ris Nec auertit faciem suam a me. & cum
clamarem ad eum exaudiuit me. Apud te
laus mea in ecclesia magna uota mea red
dam in conspectu timentium eum. Edent
pauperes & saturabuntur & laudabunt do
minum qui requirunt eum uiuent corda e
orum in seculum seculi. Reminiscentur

& conuertentur ad dominum uniuersi fi
nes terre. Et adorabunt in conspectu eius
uniuerse familie gentium. Quoniam do
mini est regnum & ipse dominabitur gen
tium. Manducauerunt & adorauerunt om
nes pingues terre. in conspectu eius cadent
omnes qui descendunt in terram. Et anima
mea illi uiuet. & semen meum seruiet ipsi
A nnuntiabitur domino generatio uentura.
et annuntiabunt celi iustitiam eius popu
lo qui nascetur quem fecit dominus.

Dominus regit me & nihil
mihi deerit in loco pascue
ibi me collocauit. Super
quam refectionis educa
uit me. animam meam conuertit. Deduxit
me super semitas iustitie. propter nomen
suum. Nam & si ambulauero in medio
umbre mortis non timebo mala. quoniam
tu mecum es. Virga tua & baculus tuus
ipsa me consolata sunt. Parasti in conspec
tu meo mensam aduersus eos qui tribulant
me. Impinguasti in oleo caput meum. &
calix meus inebrians quam preclarus est. Et
misericordia tua subsequetur me. omnibus
diebus uite mee. Et ut inhabitem in domo
domini. in longitudine dierum.

Domini est terra & ple
nitudo eius orbis ter
rarum & uniuersi qui in
habitant in eo. Quia ipse
super maria fundauit eum. & super flu
mina preparauit eum. Quis ascendet in
montem domini aut quis stabit in loco
sancto eius. Innocens manibus & mundo
corde qui non accepit in uano animam suam.
nec iurauit in dolo proximo suo. Hic acci
piet benedictionem a domino & miseri
cordiam a deo salutari suo. Hec est gene
ratio querentium eum querentium faciem
dei Jacob. Attollite portas principes uestras
& eleuamini porte eternales & introibit
rex glorie. Quis est iste Rex glorie? do
minus fortis et potens. dominus potens in
prelio. Attollite portas principes uestras
& eleuamini porte eternales & introibit
Rex glorie. Quis est iste rex glorie?
dominus uirtutum ipse est Rex glorie.

Ad te domine leuaui ani
mam meam deus meus in
te confido non erubescam.
Neque irrideant me ini
mici mei & enim uniuersi qui sustinent te
non confundentur. Confundantur om
nes iniqua agentes superuacue. Vias tuas
domine demonstra mihi. & semitas tuas
edoce me. Dirige me in ueritate tua &
doce me. quia tu es saluator meus & te
sustinui tota die. Reminiscere miseratio
num tuarum domine & misericordiarum
tuarum. que a seculo sunt. Delicta iu
uentutis mee & ignorantias meas ne me
mineris. Secundum misericordiam tuam
memento mei tu propter bonitatem tuam do
mine. Dulcis & rectus dominus propter
hoc legem dabit delinquentibus in uia.
Diriget mansuetos in iudicio. docebit
mites uias suas. Vniuerse uie domini
misericordia & ueritas. requirentibus testa
mentum eius et testimonia eius. Propter
nomen tuum domine propitiaberis pecca

to meo. multum est enim. Quis est homo
q timet dominum. legem statuit ei in uia
quam elegit. Anima eius in bonis demo
rabitur. & semen eius hereditabit terram.
Firmamentum est dominus timentibus eum
& testamentum ipsius ut manifestetur illi.
Oculi mei semper ad dominum. quoniam ipse
euellet de laqueo pedes meos. Respice in
me et miserere mei. qa unicus & pauper
sum ego. Tribulationes cordis mei multipli
catę sunt. de necessitatibus meis erue me.
Vide humilitatem meam & laborem meum
& dimitte uniuersa delicta mea. Respice
inimicos meos quoniam multiplicati sunt
& odio iniquo oderunt me. Custodi ani
mam meam & erue me non erubescam
quoniam speraui in te. Innocentes & rec
ti adheserunt mihi. qa sustinui te. Libe
ra deus isrl ex omnibus tribulationibus suis.

dica me domine quoni
am in innocentia mea in
gressus sum. & in domi
no sperans nō infirmabor.
Proba me domine & tempta me. ure renes
meos & cor meum. Quoniam misericordia
tua ante oculos meos est. & complacui in
ueritate tua. Non sedi cum concilio ua
nitatis. & cum iniqua gerentibus non in
troibo. Odiui ecclesiam malignantium et
cum impiis non sedebo. Lauabo inter in
nocentes manus meas. & circumdabo alta
re tuum domine. Ut audiam uocem la
udis & enarrem uniuersa mirabilia tua.
Domine dilexi decorem domus tuę & lo
cum habitationis glorię tuę. Ne pdas
cum impiis deus animam meam. & cum
uiris sanguinum uitam meam. In quorum
manibus iniquitates sunt. dextera eorum re
pleta est muneribus. Ego autem in innocen
tia mea ingressus sum. redime me & miserere
mei. Pes enim meus stetit in directo. in ec
clesiis benedicam te domine.

Ominus illuminatio mea
& salus mea. quem time
bo. Dominus protector
uitę meę. a quo trepi
dabo. Dum appropiant sup me nocentes
ut edant carnes meas. Qui tribulant me
inimici mei. ipsi infirmati sunt & ceciderunt.
Si consistant aduersus me castra. non ti
mebit cor meum. Si exurgat aduersum
me prelium. in hoc ego sperabo. Unam pe
tii a domino hanc requiram. ut inhabitem in
domo domini omnibus diebus uitę meę.
Ut uideam uoluntatem domini. & uisitem
templum eius. Quoniam abscondit me in
tabernaculo suo in die malorum. protexit me
in abscondito tabernaculi sui. In petra exal
tauit me. & nunc exaltauit caput meum
super inimicos meos. Circuiui & immolaui
in tabernaculo eius hostiam uociferationis.
cantabo & psalmum dicam domino. Exa
udi domine uocem meam qua clamaui ad
te. miserere mei & exaudi me. Tibi dixit
cor meum exquisiuit te facies mea. faciem
tuam domine requiram. Ne auertas faciem
tuam a me. ne declines in ira a seruo tuo.
Adiutor meus esto ne derelinquas me.
neq; despicias me ds salutaris meus. Quo
niam pater meus & mater mea dereliquer
runt me. dominus autem assumpsit me.

L egem pone mihi domine in uia tua &
dirige me in semita recta propter inimi
cos meos. Ne tradideris me in animas
tribulantium me quoniam insurrexerũt
me testes iniq. & mentita est iniqtas sibi.
C redo uidere bona domini in terra uiuen
tium. E xpecta dominum uiriliter age
& confortetur cor tuum & sustine dñm.

D te domine clamabo
deus meus ne sileas a me
neqñ taceas a me. & as
similabor descendentib;
in lacum. Exaudi domine uocem oratio
nis meę dum oro ad te dum extollo ma
nus meas ad templum sanctum tuum. Ne
simul tradas me cum peccatorib; & cum o
perantibus iniqtatem ne perdas me. Qui
loquuntur pacem cum pximo suo. mala
autem in cordib; eorum. Da illis secundũ
opa eorum. & secundum neqtiam adinuẽ
tionum ipsorum. Secundum opera ma
nuum eorum tribue illis. redde retributio
nem eorum ipsis. Quoniam non intellexe
runt opa domini & in opera manuum eiꝰ
destrues illos & non ędificabis eos. Bene
dictus dominus. quoniam exaudiuit uo
cem deprecationis meę. Dominus adiutor
meus & protector meus. & in ipso spera
uit cor meum et adiutus sum. Et reflo
ruit caro mea. & ex uoluntate mea con
fitebor ei. Dominus fortitudo plebis suę
& protector saluationum christi sui est.
S aluum fac populum tuum domine & be
nedic hereditati tuę & rege eos & extol
le illos usq. in ęternum.

commi[nuet] cas tanq uitulum libani.

A fferte domino filii dei.
afferte domino filios ari
etum. A fferte domino
gloriam et honorem affe
rte domino gloriam nomini eius. adorate
dominum in atrio sancto eius. Vox dñi
super aquas. ds maiestatis intonuit. domi
nus sup aquas multas. Vox domini in
uirtute. uox domini in magnificentia.
Vox domini confringentis cedros & co
nfringet dominus cedros libani. & dilec
tus quemadmodum filius unicornium.
Vox domini intercidentis flammam ignis.
uox domini concutientis desertum. &
commouebit dominus desertum cades.
Vox domini preparantis ceruos & reue
labit condensa. & in templo eius omnes
dicent gloriam. Dominus diluuium ĩha
bitare facit. & sedebit dominus rex in
ęternum. Dominus uirtutem populo suo
dabit. dominus benedicet populo suo in
pace.

E xaltabo te D omine quoniam suscepis
ti me nec delectasti ini
micos meos super me. Do
mine ds meus clamaui
ad te. & sanasti me. Domine eduxisti ab
inferno animam meam saluasti me a de
scendentib; in lacum. Psallite domino scĩ
ti eius & confitemini memorię sanctitatis
eius. Quoniam ira in indignatione eius &
uita in uoluntate eius. A d uesperum de
morabitur fletus & ad matutinum leti
tia. E go autem dixi in abundantia mea
non mouebor in ęternum. Domine in

uoluntate tua prestitisti decori meo uir
tutem. Auertisti faciem tuam a me & fac
tus sum conturbatus. Ad te domine cla
mabo & ad deum meum deprecabor. Que
utilitas in sanguine meo dum descendo in
corruptionem. Nunqd confitebit tibi po
pulus aut annuntiabit ueritatem tuam. A
A udiuit dominus & misertus est mei do
minus factus est adiutor meus. Conuer
tisti planctum meum in gaudium mihi cō
scidisti saccum meum & circumdedisti me
Letitia. Ut cantet tibi gloria mea et nō
compungar domine ds meus in eternum
confitebor tibi

N te domine speraui nō
confundar in eternum in
iustitia tua libera me. In
clina ad me aurem tuam
accelera ut eruas me. Esto mihi in deum
protectorem & in domum refugii ut saluū
me facias. Quoniam fortitudo mea et re
fugium meum es tu. & pp nomen tuum
deduces me & enutries me. Educes me
de laqueo hoc quem absconderunt mihi
qm tu es protector meus. In manus tuas
dne commendo spiritum meum redemisti me
domine ds ueritatis. Odisti obseruantes
uanitates superuacue. Ego autem in do
mino speraui exultabo & Letabor in mise
ricordia tua. Quoniam respexisti humili
tatem meam saluasti de necessitatibus ani
mam meam. Nec conclusisti me in manib
inimici statuisti in loco spatioso pedes me
os. Miserere mei domine quoniam tribu
lor conturbatus est in ira oculus meus a
nima mea et uenter meus. Quoniam de

fecit in dolore uita mea & anni mei in ge
mitibus. Infirmata est in paupertate uirtus mea
& ossa mea conturbata sunt. Sup omnes
inimicos meos factus sum obprobrium uicinis
meis ualde & timor notis meis. Qui uide
bant me foras fugerunt a me. obliuioni da
tus sum tanq mortuus a corde. Factus sum
tanq uas perditum quoniam audiui uitu
perationem multorum commorantium in
circuitu. In eo dum conuenirent simul ad
uersum me accipere animam meam con
siliati sunt. Ego autem in te speraui do
mine dixi ds meus es tu in manibus tuis so
rtes mee. Eripe me de manu inimicorum
meorum & a psequentibus me. Illustra
faciem tuam sup seruum tuum saluum
me fac in misericordia tua domine non
confundar qm inuocaui te. Erubescant i
mpii & deducantur in infernum muta fiāt
labia dolosa. Que loquunt aduersus iustū
iniqtatem in superbia & in abusione. Quā
magna multitudo dulcedinis tue domine
quam abscondisti timentibus te. Perfecisti
eis q. sperant in te in conspectu filiorum ho
minum. Abscondes eos in abscondito facie
tue a conturbatione hominum. Proteges
eos in tabernaculo tuo a contradictione li
nguarum. Benedictus dominus quoniam mi
rificauit misericordiam suam mihi in ciuita
te munita. Ego autem dixi in excessu men
tis mee proiectus sum a facie oculorum tu
orum. Ideo exaudisti uocem orationis mee
dum clamarem ad te. Diligite dominum
omnes sancti eius quoniam ueritatem re
qret dominus & retribuet abundanter
facientibus supbiam. Viriliter agite & cō
fortetur cor uestrum omnes q speratis

in domino.

Eati quorum remisse sunt
iniquitates & quorum tec
ta sunt peccata. Beatus
uir cui non imputauit do
minus peccatum nec est in spiritu eius do
lus. Quoniam tacui inueterauerunt ossa
mea dum clamarem tota die. Quoniam
die ac nocte grauata est sup me manus tua
conuersus sum in erumna mea dum con
figitur spina. Delictum meum cognitum
tibi feci & iustitiam meam non abscondi.
D ixi confitebor aduersum me iniustitiam
meam domino & tu remisisti impietatem
peccati mei. Pro hac orabit ad te omnis
sanctus in tempore oportuno. Verunta
men in diluuio aquarum multarum ad eum
non approximabunt. Tu es refugium meum
a tribulatione que circumdedit me. exulta
tio mea erue me a circumdantibus me. In
tellectum tibi dabo & instruam te in uia
hac qua gradieris firmabo super te oculos
meos. Nolite fieri sicut equus & mulus
quibus non est intellectus. In chamo & freno
maxillas eorum constringe qui non approxi
mant ad te. Multa flagella peccatoris
sperantes autem in domino misericordia cir
cumdabit. Letamini in domino & exultate
iusti. & gloriamini omnes recti corde.

Xultate iusti in domino
rectos decet collaudatio.
Confitemini domino in
cithara in psalterio decem
cordarum psallite illi. Cantate ei canticum
nouum bene psallite ei in uociferatione.
Quia rectum est uerbum domini & omnia
opera eius in fide. Diligit misericordiam et
iudicium misericordia domini plena est
terra. Verbo domini celi firmati sunt. &
spiritu oris eius omnis uirtus eorum. Con
gregans sicut in utre aquas maris ponens
in thesauris abyssos. Timeat dominum om
nis terra. ab eo autem commoueantur om
nes inhabitantes orbem. Quoniam ipse dixit
& facta sunt ipse mandauit & creata sunt.
Dominus dissipat consilia gentium. repro
bat autem cogitationes populorum & re
probat consilia principum. Consilium autem
domini in eternum manet. cogitationes
cordis eius in generatione & generationem.
Beata gens cuius est dominus deus eius
populus quem elegit in hereditatem sibi.
De celo respexit dominus uidit omnes fi
lios hominum. De preparato habitaculo suo
respexit super omnes qui habitant terram.
Qui finxit sigillatim corda eorum qui
intelligit omnia opera eorum. Non sal
uatur rex per multam uirtutem & gigas
non saluabitur in multitudine uirtutis sue
fallax equus ad salutem in abundantia autem
uirtutis sue non saluabitur. Ecce oculi
domini super metuentes eum. & in eis qui
sperant super misericordia eius. Ut eruat
a morte animas eorum & alat eos in fame.
Anima nostra sustinet dominum quoniam
adiutor & protector noster est. Quia in
eo letabitur cor nostrum & in nomine
sancto eius sperauimus. Fiat misericordia
tua domine super nos quemadmodum spe
rauimus in te.

B enedicam dominum in omni tempore semper laus eius in ore meo. In domino laudabitur anima mea
audient mansueti & laetentur. Magnificate dominum mecum & exaltemus nomen eius in idipsum. Exquisivit dominum
et exaudivit me & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. Accedite ad eum
& illuminamini et facies vestrae non confundentur. Iste pauper clamavit & dominus exaudivit eum & de omnibus eius [tribulationibus]
salvavit eum. Immittit angelus domini in circuitu timentium eum & eripiet eos. Gustate & videte quoniam suavis est dominus beatus vir qui sperat in eo. Timete dominum omnes sancti eius quoniam non
est inopia timentibus eum. Divites eguerunt
& esurierunt inquirentes autem dominum non minuentur omni bono. Venite filii audite me timorem domini docebo vos.
Q uis est homo qui vult vitam diligit dies videre bonos? Prohibe linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolum.
D iverte a malo & fac bonum inquire pacem & persequere eam. Oculi domini super iustos & aures eius in preces eorum. Vultus autem domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum. Clamaverunt iusti & dominus exaudivit eos & ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos. Iuxta est dominus his qui tribulato sunt corde & humiles spiritu salvabit.
M ultae tribulationes iustorum & de omnibus his liberabit eos dominus. Custodit dominus omnia ossa eorum unum ex his non
conteretur. Mors peccatorum pessima & qui oderunt iustum delinquent. Redimet dominus animas servorum suorum & non delinquent omnes qui sperant in eo.

I udica domine nocentes me expugna impugnantes me. Apprehende arma & scutum et exurge in adiutorium mihi. Effunde frameam & conclude adversus eos qui persequuntur me. Dic animae meae salus tua ego sum. Confundantur et revereantur quaerentes animam meam. Avertantur retrorsum & confundantur cogitantes mihi mala. Fiant tamquam pulvis ante faciem venti, & angelus domini coartans eos. Fiant viae illorum tenebrae & lubricum, et angelus domini persequens eos. Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui supervacue exprobraverunt animam meam. Veniat illi laqueus quem ignorat & captio quam abscondit apprehendat eum & in laqueum cadat in idipsum. Anima autem mea exultabit in domino. & delectabitur super salutari suo. Omnia ossa mea dicent domine quis similis tibi? Eripiens inopem de manu fortiorum eius, egenum & pauperem a diripientibus eum. Surgentes testes iniqui quae ignorabant interrogabant me. Retribuebant mihi mala pro bonis sterilitatem animae meae. Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio. Humiliabam in ieiunio animam meam & oratio mea in sinu meo convertetur. Quasi proximum & quasi fratrem nostrum sic complacebam. quasi lu

gens & contristatus sic humiliabar. Et
aduersum me Letati sunt & conuenerūt
congregata sunt super me flagella et ign°
raui. Dissipati sunt nec compuncti temta
uerunt me subsannauerunt me subsanna
tione frenduerunt super me dentibꝫ suis
D omine quando respicies restitue animā
meam a malignitate eorum a leonibus
unicam meam. C onfitebor tibi in eccle
sia magna in populo graui laudabo te.
N on supgaudeant mihi q aduersant mihi
inique q oderunt me gratis & annuūt
oculis. Quoniam mihi qdem pacifice lo
quebant & in iracundia terre loquen
tes dolos cogitabant. Et dilatauerunt
super me os suum. dixerunt euge euge;
uiderunt oculi nostri. Vidisti domine ne
sileas. domine ne discedas a me. Exurge &
intende iudicio meo ds meus & dominus
meus in causam meam. Iudica me secun
dum iustitiam tuam domine ds meus &
non supergaudeant mihi. N on dicant in
cordibꝫ suis euge euge animę nostrę. nec
dicant deuorabimus eum. Erubescant &
reuereant simul. q gratulantur malis meis.
I nduant confusione & reuerentia q ma
ligna loquuntur super me. Exultent et
letentur q uolunt iustitiam meam. & di
cant semper magnificetur dominus q uo
lunt pacem serui eius. Et lingua mea me
ditabit iustitiam tuam tota die laudem
tuam.

Dixit iustus ut delinquat
in semetipso non est timor
dei ante oculos eius. Quo
niam dolose egit in con
spectu eius. ut inueniat iniqtas eius ad o
dium. Verba oris eius iniqtas & dolus
noluit intellegere ut bene ageret. Iniqta
tem meditatus est in cubiculo suo astitit
omni uię non bonę. malitiam autem non
odiuit. Domine in celo misericordia tua
& ueritas tua usq ad nubes. Iustitia tua si
cut montes dei. iudicia tua abyssus multa.
Homines & iumenta saluabis domine. que
admodum multiplicasti misericordiam tuam
deus. Filij autem hominum in tegmine a
larum tuarum sperabunt. Inebriabuntur
ab ubertate domus tuę. & torrente uo
luptatis tuę potabis eos. Quoniam apud te
est fons uitę. & in lumine tuo uidebimus
lumen. Pretende misericordiam tuam sci
entibꝫ te. & iustitiam tuam his q recto sut
corde. Non ueniat mihi pes supbię. & ma
nus peccatoris nō moueat me. Ibi ceciderūt
q operantur iniqtatem. expulsi sunt nec po
tuerunt stare.

Noli emulari in malignan
tibꝫ. neque zelaueris faci
entes iniqtatem. Quoniā
tanquam fenum uelociter
arescent. quemadmodum olera herbarum
cito decident. Spera in domino & fac bo
nitatem & inhabita terram & pasceris in
diuitijs eius. Delectare in domino. & da
bit tibi petitionēs cordis tui. Reuela
domino uiam tuam & spera in eo. & ipse
faciet. Et educet quasi lumen iustitiam

tuam. &

tuam & iudicium tuum tamquam meridiem
subditus esto domino & ora eum Noli
emulari in eo qui prosperatur in uia sua in
homine faciente iniustitiam. Desine ab ira
& derelinque furorem noli emulari ut ma
ligneris. Quoniam qui malignantur extermi
nabuntur. sustinentes autem dominum ipsi
hereditabunt terram Et adhuc pusillum
& non erit peccator & queres locum eius
et non inuenies Mansueti autem heredi
tabunt terram & delectabuntur in multi
tudine pacis Obseruabit peccator iustum
& stridebit super eum dentibus suis Dominus
autem irridebit eum quoniam prospicit quod
ueniet dies eius Gladium euaginauerunt
peccatores intenderunt arcum suum Ut
decipiant pauperem et inopem ut trucident
rectos corde Gladius eorum intret in
corda ipsorum & arcus eorum confrin
gatur Melius est modicum iusto super
diuitias peccatorum multas Quoniam
brachia peccatorum conterentur confirmat
autem iustos dominus Nouit dominus
dies immaculatorum & hereditas eorum
in eternum erit Non confundentur in
tempore malo & in diebus famis saturabun
tur quia peccatores peribunt. Inimici uero
domini mox ut honorificati fuerint & e
xaltati deficientes quemadmodum fumus
deficient Mutuabitur peccator & non
soluet iustus autem miseretur & tribuet.
Quia benedicentes ei hereditabunt terram
maledicentes autem disperibunt Apud do
minum gressus hominis dirigetur & uiam
eius uolet Cum ceciderit non collidetur
quia dominus supponit manum suam. Iuni
or fui etenim senui & non uidi iustum de

relictum nec semen eius querens panem.
Tota die miseretur & commodat & semen
illius in benedictione erit Declina a ma
lo & fac bonum & inhabita in seculum se
culi. Quia dominus amat iudicium & non
derelinquet sanctos suos in eternum con
seruabuntur. Iniusti punientur & semen
impiorum peribit Iusti autem heredita
bunt terram. & inhabitabunt in seculum
seculi super eam. Os iusti meditabitur sapien
tiam & lingua eius loquetur iudicium.
Lex dei eius in corde ipsius & non sup
plantabuntur gressus eius Considerat pec
cator iustum & querit mortificare eum.
Dominus autem non derelinquet eum in
manibus eius nec dampnabit eum cum iudi
cabitur illi Expecta dominum & custodi
uiam eius & exaltabit te ut hereditate
capias terram cum perierint peccatores
uidebis Vidi impium superexaltatum. &
eleuatum sicut cedros libani Et transiui
& ecce non erat & quesiui eum & non
est inuentus locus eius Custodi innocen
tiam & uide equitatem. quoniam sunt re
liquie homini pacifico. Iniusti autem dispe
ribunt simul reliquie impiorum interibunt
Salus autem iustorum a domino & protec
tor eorum in tempore tribulationis Et
adiuuabit eos dominus & liberabit eos.
& eruet eos a peccatoribus & saluabit eos
quia sperauerunt in eo.

Domine ne in furore tuo
arguas me neque in ira tua
corripias me. Quoniam sa
gitte tue infixe sunt mihi

& confirmasti sup me manum tuam. Non
est sanitas in carne mea a facie ire tue
non est pax ossibus meis a facie peccatorum
meorum. Quoniam iniquitates mee supgres
se sunt caput meum & sicut onus graue
grauate sunt super me. Putruerunt & cor
rupte sunt cicatrices mee a facie insipien
tie mee. Miser factus sum & curuatus sum
usque in finem tota die contristatus ingre
diebar. Quoniam lumbi mei illusionibus.
& non est sanitas in carne mea. Afflic
tus sum & humiliatus sum nimis rugie
bam a gemitu cordis mei. Domine ante te
omne desiderium meum. & gemitus meus
ad te non est absconditus. Cor meum con
turbatum est dereliquit me uirtus mea. &
lumen oculorum meorum & ipsum non est
mecum. Amici mei & proximi mei aduer
sum me appropinquauerunt & steterunt.
Et qui iuxta me erant de longe steterunt &
uim faciebant qui querebant animam. Et
qui inquirebant mala mihi locuti sunt ua
nitates & dolos tota die meditabantur.
Ego autem tamquam surdus non audiebam. &
sicut mutus non aperiens os suum. Et fac
tus sum sicut homo non audiens & non
habens in ore suo redargutiones. Quoniam
in te domine speraui. tu exaudies me domine
deus meus. Quia dixi nequando supergau
deant mihi inimici mei. & dum commouen
tur pedes mei super me magna locuti sunt.
Quoniam ego in flagella paratus sum &
dolor meus in conspectu meo semper.
Quoniam iniquitatem meam annuntiabo. &
cogitabo pro peccato meo. Inimici autem
mei uiuunt & confirmati sunt super me
& multiplicati sunt qui oderunt me inique.
Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant
mihi quoniam sequebar bonitatem. Ne
derelinquas me domine deus meus. ne disce
seris a me. Intende in adiutorium meum.
domine deus salutis mee.

Dixi custodiam uias meas
ut non delinquam in lin
gua mea. Posui ori meo
custodiam. cum consisteret
peccator aduersum me. Obmutui & humi
liatus sum & silui a bonis. & dolor meus
renouatus est. Concaluit cor meum intra
me & in meditatione mea exardescet ignis.
Locutus sum in lingua mea. notum fac mihi
domine finem meum. Et numerum dierum
meorum quis est. ut sciam quid desit mihi.
Ecce mensurabiles posuisti dies meos. &
substantia mea tamquam nihilum ante te. Verunta
men uniuersa uanitas omnis homo uiuens.
Veruntamen in imagine pertransit homo.
sed & frustra conturbatur. Thesaurizat et
ignorat cui congregabit ea. Et nunc que est
expectatio mea. nonne dominus. & substantia
mea apud te est. Ab omnibus iniquitatibus
meis erue me. obprobrium insipienti dedis
ti me. Obmutui & non aperui os meum.
quoniam tu fecisti. amoue a me plagas
tuas. A fortitudine manus tue ego defe
ci in increpationibus propter iniquitatem cor
ripuisti hominem. Et tabescere fecisti sicut
araneam animam eius. ueruntamen uane
conturbatur omnis homo. Exaudi orationem
meam domine. & deprecationem meam au
ribus percipe lachrymas meas. Ne sileas quoniam
aduena ego sum apud te. & peregrinus si

cut omnes patres mei. Remitte mihi. ut refrigerer priusquam abeam. & amplius non ero.

Expectans expectaui dominum. & intendit mihi. Et exaudiuit preces meas. et eduxit me de lacu miseriae. & de luto fecis. Et statuit supra petram pedes meos. & direxit gressus meos. Et inmisit in os meum canticum nouum. carmen deo nostro. Videbunt multi et timebunt & sperabunt in domino. Beatus uir cuius est nomen domini spes eius & non respexit in uanitates & insanias falsas. Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua. & cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. Adnuntiaui & locutus sum. multiplicati sunt super numerum. Sacrificium & oblationem noluisti. aures autem perfecisti mihi. Holocaustum & pro peccato non postulasti. tunc dixi ecce uenio. In capite libri scriptum est de me ut facerem uoluntatem tuam. deus meus uolui et legem tuam in medio cordis mei. Adnuntiaui iustitiam tuam in ecclesia magna. ecce labia mea non prohibebo domine tu scisti. Iustitiam tuam non abscondi in corde meo. ueritatem tuam & salutare tuum dixi. Non abscondi misericordiam tuam & ueritatem tuam a consilio multo. Tu autem domine ne longe facias miserationes tuas a me. misericordia & ueritas tua semper susceperunt me. Quoniam circumdederunt me mala quorum non est numerus. comprehenderunt me iniquitates meae. & non potui ut uiderem. Multiplicatae sunt super capillos capitis mei. & cor meum dereliquit me. Complaceat tibi domine ut eruas me. domine ad adiuuandum me respice. Confundantur & reuereantur simul qui querunt animam meam ut auferant eam. Auertantur retrorsum & reuereantur. qui uolunt mihi mala. Ferant confestim confusionem suam qui dicunt mihi euge euge. Exultent & Letentur super te omnes querentes te. & dicant semper magnificetur dominus qui diligunt salutare tuum. Ego autem mendicus sum & pauper. dominus sollicitus est mei. Adiutor meus & protector meus tu es. deus meus ne tardaueris.

Beatus qui intelligit super egenum & pauperem in die mala liberabit eum dominus. Dominus conseruet eum & uiuificet eum & beatum faciat in terra & non tradat eum in animam inimicorum eius. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius. uniuersum stratum eius uersasti in infirmitate eius. Ego dixi domine miserere mei. sana animam meam. quia peccaui tibi. Inimici mei dixerunt mala mihi. quando morietur & peribit nomen eius. Et si ingrediebatur ut uideret. uana loquebatur cor eius. congregauit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras. & loquebatur in id ipsum. Aduersum me susurrabant omnes inimici mei. aduersum me cogitabant mala mihi. Verbum iniquum constituerunt aduersum me. numquid qui dormit non adiciet ut resurgat? Etenim homo pacis meae in qua speraui.

qui edebat panes meos magnificauit super
me supplantationem Tu autem domine
miserere mei & resuscita me & retribuam
eis In hoc cognoui quoniam uoluisti me quoni
am non gaudebit inimicus meus super me
Me autem propter innocentiam suscepisti &
confirmasti me in conspectu tuo in eter
num Benedictus dominus deus israel a secu
lum in seculum fiat fiat.

Quemadmodum desiderat
ceruus ad fontes aquarum
ita desiderat anima mea
ad te deus Sitiuit anima
mea ad deum fortem uiuum quando ueni
am & apparebo ante faciem dei. Fuerunt
mihi lachryme mee panes die ac nocte du
dicitur mihi quotidie ubi est deus tuus. Hec
recordatus sum & effudi in me animam
meam quoniam transibo in locum tabernaculi ad
mirabilis usque ad locum dei. In uoce exulta
tionis & confessionis sonus epulantis. Qua
re tristis es anima mea & quare contur
bas me. Spera in deo quoniam adhuc con
fitebor illi salutare uultus mei & deus
meus. Ad meipsum anima mea conturba
ta est propterea memor ero tui de ter
ra Iordanis & hermonijm a monte modico
Abyssus abyssum inuocat in uoce cataracta
rum tuarum. Omnia excelsa tua & fluc
tus tui super me transierunt. In die man
dauit dominus misericordiam suam & in
nocte canticum eius. Apud me oratio dei
uite mee dicam deo susceptor meus es
Quare oblitus es mei & quare contristatus
incedo dum affligit me inimicus. Dum

confringuntur ossa mea. exprobrauerunt
mihi qui tribulant me inimici mei. Dum di
cunt mihi per singulos dies ubi est deus
tuus. quare tristis es anima mea. et quare
conturbas me. Spera in deo quoniam ad
huc confitebor illi. salutare uultus mei
& deus meus.

Iudica me deus & discerne
causam meam de gente non
sancta. ab homine iniquo
& doloso erue me. Quia
tu es deus fortitudo mea. quare me repulis
ti & quare tristis incedo dum affligit me 73
inimicus. Emitte lucem tuam & ueritatem
tuam ipsa deduxerunt & adduxerunt in
montem sanctum tuum & in tabernacula
tua. Et introibo ad altare dei. ad deum qui
letificat iuuentutem meam. Confitebor tibi
in cithara deus deus meus. quare tristis es an
ima mea & quare conturbas me. Spera in
deo quoniam adhuc confitebor illi. saluta
re uultus mei & deus meus.

Deus auribus nostris audiui
mus patres nostri annuncia
uerunt nobis. Opus quod
operatus es in diebus eorum
& in diebus antiquis. Manus tua gentes dis
perdidit & plantasti eos. afflixisti populos
& expulisti eos. Nec enim in gladio suo
possederunt terram. & brachium eorum
non saluauit eos. Sed dextera tua et bra
chium tuum & illuminatio uultus tui. quoniam
complacuisti in eis. Tu es ipse Rex meus et
deus meus. qui mandas salutes Iacob. In te

inimicos nostros uentilabimus cornu & in
nomine tuo spernemus insurgentes in nobis
N on enim in arcu meo sperabo & gladius me
us non saluabit me. Saluasti enim nos de af
fligentibus nos & odientes nos confudisti In
deo laudabimur tota die & in nomine tuo
confitebimur in seculum. Nunc autem re
pulisti & confudisti nos & non egrediens
in uirtutibus nostris A uertisti nos retrorsum
post inimicos nostros & q oderunt nos di
ripiebant sibi. Dedisti nos tanq oues escare
& in gentibus dispersisti nos Vendidisti po
pulum tuum sine precio & non fuit mul
titudo in commutationibus eorum. Posuisti
73 nos obprobrium uicinis nostris subnationē
& derisum his q sunt in circuitu nostro Pos
uisti nos in similitudinem gentibus. cōmotionē
capitis in populis Tota die uerecundia mea
contra me est. & confusio faciei meę coope
ruit me A uoce exprobrantis & obloquen
tis a facie inimici & persequentis hec om
nia uenerunt super nos nec obliti sumus te
& inique non egimus in testamento tuo.
E t non recessit retro cor nostrum & declina
ti semitas nostras a uia tua Quoniam humi
liasti nos in loco afflictionis & cooperuit
nos umbra mortis. Si obliti sumus nomen
dei nostri & si expandimus manus nostras
ad deum alienum Nonne ds requiret ista?
ipse enim nouit abscondita cordis. Quoniā
propter te mortificamur tota die estima
ti sumus sicut oues occisionis. Exurge qua
re obdormis domine? exurge & ne repel
las in finem. Quare faciem tuam auertis
obliuisceris inopię nostre et tribulationis
nostre? Quoniam humiliata est in puluе
re anima nostra conglutinatus est in ter

ra uenter noster E xurge domine adiuua
nos & redime nos propter nomen tuum.

R uctauit cor meum uer
bum bonum dico ego ope
ra mea regi Lingua mea
calamus scribe uelociter scri
bentis Speciosus forma pre filiis hominum
diffusa est gratia in labiis tuis propterea be
nedixit te ds in eternum Accingere gla
dio tuo super femur tuum potentissime
Specie tua & pulchritudine tua intende
prospere procede & regna. Propter ueritа
tem & mansuetudinem & iustitiam & de
ducet te mirabiliter dextera tua. Sagittę
tue acutę populi sub te cadent in cor
da inimicorum regis Sedes tua ds in se
culum seculi uirga directionis uirga re
gni tui. Dilexisti iustitiam & odisti iniq
tatem. propterea unxit te ds deus tuus
oleo letitie pre consortibus tuis. Myrrha
& gutta & cassia a uestimentis tuis a do
mibus eburneis ex qb delectauerunt te fi
lie regum in honore tuo. A stitit Regina
a dextris tuis in uestitu deaurato circum
data uarietate A udi filia & uide et in
clina aurem tuam & obliuiscere popul
tuum & domum patris tui. Et concupis
cet rex decorem tuum quoniam ipse ē
dominus ds tuus & adorabunt eum Et
filie tyri in muneribus uultum tuum de
precabuntur omnes diuites plebis Omnis
gloria eius filie regis abintus in fimbriis
aureis circumamicta uarietatibus. A dduce
tur regi uirgines post eam. proxime eius

afferentur tibi. Afferentur in letitia et
exultatione: adducentur in templum re
gis. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: co
stitues eos principes super omnem terram.
M emores erunt nominis tui domine. in om
ni generatione et generatione. Propterea
populi confitebuntur tibi in eternum. &
in seculum seculi

D eus noster refugium &
uirtus: adiutor in tribula
tionibus que inuenerunt
nos nimis. Propterea non
timebimus dum turbabitur terra. & trãs
ferentur montes in cor maris. Sonuerunt
& turbate sunt aque eorum: conturbati
sunt montes in fortitudine eius. Fluminis
impetus letificat ciuitatem dei: sanctifi
cauit tabernaculum suum altissimus. Deus
in medio eius non commouebitur: adiuua
bit eam d̃s mane diluculo. Conturbate
& inclinata sunt regna: dedit uocem suã
mota est terra. Dominus uirtutum nobis
cum: susceptor noster d̃s Jacob. Venite
& uidete opera domini que posuit pro
digia super terram: auferens bella usque
ad finem terre. Arcum conteret et con
fringet arma & scuta comburet igni. Va
cate & uidete quoniam ego sum d̃s: exal
tabor in gentibus & exaltabor in terra.
D ominus uirtutum nobiscum: susceptor
noster d̃s Jacob.

O mnes gentes plaudite ma
nibus: iubilate deo in uoce
exultationis. Quoniam
dominus excelsus terribilis:
Rex magnus super omnem terram. Sub
iecit populos nobis: & gentes sub pedib
nostris. Elegit nobis hereditatem suam:
speciem Jacob quam dilexit. Ascendit d̃s
in iubilo: & dominus in uoce tube. Psal
lite deo nostro psallite: psallite regi nr̃o
psallite. Quoniam rex omnis terre deus:
psallite sapienter. Regnabit d̃s super
gentes: d̃s sedet sup sedem sanctam suã.
Principes populorum congregati sunt cũ
deo Abraam: quoniam dii fortes terre ue
hementer eleuati sunt.

M agnus dominus & la
udabilis nimis: in ciuitate
dei nostri in monte sancto
eius. Fundatur exultatiõe
uniuerse terre mons syon: latera aquilonis
ciuitas regis magni. Deus in domibus eius
cognoscetur: cum suscipiet eam. Quoniam
ecce reges terre congregati sunt: conue
nerunt in unum. Ipsi uidentes sic admira
ti sunt conturbati sunt commoti sunt: tre
mor apprehendit eos. Ibi dolores ut par
turientis: in spiritu uehementi conteres
naues tharsis. Sicut audiuimus sic uidim
in ciuitate domini uirtutum in ciuitate
dei nostri: d̃s fundauit eam in eternum.
Suscepimus d̃s misericordiam tuam: in me
dio templi tui. Secundum nomen tuum
d̃s sic & laus tua in fines terre: iustitia
plena est dextera tua. Letetur mons sy

on & exultent filie iude propter iudicia
tua domine. Circundate syon & com
plectimini eam . narrate in turribus eius
P onite corda uestra in uirtute eius & di
tribuite domos eius ut enarretis in proge
nie altera. Quoniam hic est deus deus noster
in eternum & in seculum seculi. ipse re
get nos in secula.

Udite hec omnes gen
tes auribus percipite omnes
qui habitatis orbem Quique
terrigene & filii hominum
simul in unum diues & pauper Os meum
loquetur sapientiam & meditatio cordis
mei prudentiam Inclinabo parabolam au
rem meam aperiam in psalterio propositionem
meam Cur timebo in die mala. iniquitas
calcanei mei circundabit me. Qui confi
dunt in uirtute sua & in multitudine
diuitiarum suarum gloriantur. Frater
non redimit redimet homo non dabit
deo placationem suam Et precium re
demptionis anime sue. & laborabit in e
ternum & uiuet adhuc in finem. Non
uidebit in eternum cum uiderit sapien
tes morientes. simul insipiens & stultus
peribunt. Et relinquent alienis diuitias
suas & sepulchra eorum domus illorum
in eternum Tabernacula eorum in proge
nie & progenie. uocauerunt nomina sua
in terris suis Et homo cum in honore es
set non intellexit comparatus est iumen
tis insipientibus & similis factus est il
lis. Hec uia illorum scandalum ipsis. & post
ea in ore suo complacebunt. Sicut oues
in inferno positi sunt. mors depascet eos
Et dominabuntur eorum iusti in matuti
no & auxilium eorum ueterascet in in
ferno a gloria eorum Veruntamen
deus redimet animam meam de manu in
feri cum acceperit me. Ne timueris cum
diues factus fuerit homo & cum multi
plicata fuerit gloria domus eius. Quo
niam cum interierit non sumet omnia. ne
que descendet cum eo gloria eius Quia
anima eius in uita ipsius benedicetur. con
fitebitur tibi cum benefeceris ei. Introibit
usque in progenies patrum suorum. usque in
eternum non uidebit lumen Homo cum
in honore esset non intellexit. compara
tus est iumentis insipientibus & similis
factus est illis.

Eus deorum dominus lo
cutus est & uocauit ter
ram A solis ortu usque ad
occasum ex syon species de
coris eius. Deus manifeste ueniet deus
noster & non silebit Ignis in conspectu
eius exardescet & in circuitu eius tem
pestas ualida Aduocauit celum de su
sum et terram discernere populum suum.
Congregate illi sanctos eius qui ordinant
testamentum eius super sacrificia Et annuntiabunt
celi iustitiam eius quoniam deus iudex est.
Audi populus meus & loquar israhel & testi
ficabor tibi deus deus tuus ego sum Non
in sacrificiis tuis arguam te holocausta
autem tua in conspectu meo sunt semper
Non accipiam de domo tua uitulos. ne
que de gregibus tuis hircos. Quoniam mee
sunt omnes fere siluarum iumenta in

montibꝰ & boues. Cognoui omnia uolatilia
celi & pulchritudo agri mecum est. Si esu
riero non dicam tibi meus est enim orbis ter
re & plenitudo eius. Numqd manducabo
carnes taurorum aut sanguinem hircoꝝ
potabo Immola deo sacrificium laudis &
redde altissimo uota tua. Et inuoca me in
die tribulationis eruam te & honorificabis
me. Peccatori aut̄ dixit dš quare tu enar
ras iustitias meas & assumis testimonium
meum per os tuum. Tu uero odisti discipli
nam & proiecisti sermones meos retrorsuꝫ.
S i uidebas furem currebas cum eo & cum
adulteris portõꝫ tuam ponebas Os tuuꝫ
abundauit malitia & lingua tua concinna
bat dolos. Sedens aduersus fratrem tuuꝫ
loquebaris & aduersum filium matris tue
ponebas scandalum hec fecisti & tacui. Exi
timasti inique q̄ ero tui similis arguam te
& statuam contra faciem tuam. Intelligi
te hec q̄ obliuiscimini deum neqn̄ rapiat et
non sit q̄ eripiat. Sacrificium laudis hono
rificabit me & illic iter q̄ ostendam illi sa
lutare dei.

Iserere mei dš secundum
magnam misericordiam tu
am. Et secundum multitu
dinem miserationum tuaꝝ
dele iniquitatem meam. Amplius laua me
ab iniquitate mea & a peccato meo munda
me. Quoniam iniquitatem meam ego cognos
co & peccatum meum contra me est sem
per. Tibi soli peccaui & malum coram te

feci ut iustificeris in sermonibꝰ tuis & uincas
cum iudicaris. Ecce enim iniquitatibꝰ concep
tus sum & in peccatis concepit me mater
mea. Ecce enim ueritatem dilexisti incerta
& occulta sapientie tue manifestasti mihi.
A sperges me domine hysopo & munda
bor. lauabis me & super niuem de albabor.
Auditui meo dabis gaudium & letitiam
& exultabunt ossa humiliata. Auerte fa
ciem tuam a peccatis meis & omnes iniqui
tates meas dele. Cor mundum crea in me
dš & spiritum rectum innoua in uisceribꝰ
meis. Ne proicias me a facie tua & spiritu
sanctum tuum ne auferas a me. Redde mi
letitiam salutaris tui & spiritu principali
confirma me. Docebo iniquos uias tuas &
impii ad te conuertentur. Libera me de san
guinibꝰ dš deus salutis mee & exultabit
lingua mea iustitiam tuam. Domine labia
mea aperies & os meum annuntiabit laudē
tuam. Quoniam si uoluisses sacrificium de
dissem utiq; holocaustis non delectaberis.
Sacrificium deo spiritus contribulatus cor
contritum & humiliatum dš non despicies.
Benigne fac domine in bona uoluntate tua
syon ut edificentur muri hierlm. Tunc accep
tabis sacrificium iustitie oblationes & holo
causta tunc imponent sup altare tuum ui
tulos.

Qvid gloriaris in malitia q̄
potens es in iniquitate. Tota
die iniustitiam cogitauit li
gua tua sicut nouacula acu

ta fecisti dolum. Dilexisti malitiam super
benignitatem. iniquitatem q̄ loqui equitatem.
D ilexisti omnia uerba precipitationis lingua
dolosa. Propterea d̄s destruet te in finem.
euellet te & emigrabit te de tabernaculo
tuo et radicem tuam de terra uiuentium.
V idebunt iusti & timebunt & super eum
ridebunt & dicent. ecce homo q. nō posu
it deum salutarem suum Sed sperauit in
multitudine diuitiarum suarum. & preua
luit in uanitate sua. Ego aūt sicut oliua
fructifera in domo dei. speraui in misericor
dia dei in eternum & in seculum seculi.
C onfitebor tibi in seculum qa fecisti & ex
pectabo nomen tuum. quoniam bonum in
conspectu sanctorum tuorum..

Ixit insipiens in corde suo
non est deus. Corrupti sūt
& abominabiles facti sunt
iniquitatib; non est q. faciat
bonum. Deus de celo pspexit super filios
hominum. ut uideat si est intelligens aut
requirens deum. Omnes declinauerunt si
mul inutiles facti sunt. non est q. faciat bo
num non est usq. ad unum. Nonne scient
omnes q. operantur iniquitatem q. deuorāt
plebem meam ut cibum panis. Deum non
inuocauerunt. illic trepidauerunt timore
ubi non fuit timor. Quoniam d̄s dissipa
uit ossa eorum qui hominib; placent. con
fusi sunt. qm̄ deus spreuit eos. Qs dabit
ex syon salutare isrl̄. cum conuerterit deus
captiuitatem plebis sue. exultabit Jacob et
letabit̄ isrl̄.

Eus in nomine tuo saluum
me fac. & in uirtute tua iu
dica me. Deus exaudi oratio
nem meam. auribus percipe
uerba oris mei. Quoniam alieni insurrexe
runt aduersum me. & fortes quesierunt a
nimam meam & non proposuerunt deum
ante conspectum suum. Ecce enim d̄s adiu
uat me & dominus susceptor est anime
mee. Auerte mala inimicis meis. & in uir
tute tua disperde illos. Voluntarie sacrifi
cabo tibi & confitebor nomini tuo domi
ne quoniam bonum est. Quoniam ex om
ni tribulatione eripuisti me. & super inimi
cos meos despexit oculus meus.

Xaudi d̄s orationem me
am & ne despexeris depre
cationem meam. intende
mihi & exaudi me. Con
tristatus sum in exercitatione mea. & cō
turbatus sum a uoce inimici & a tribula
tione peccatoris. Quoniam declinauerūt
in me iniquitates. & in ira molesti erant mi.
Cor meum conturbatum est in me. & for
mido mortis cecidit super me. Timor & tre
mor uenerunt super me et contexerunt
me tenebre. Et dixi qs dabit mihi pen
nas sicut columbe. & uolabo & requiescā.
Ecce elongaui fugiens & mansi in solitu
dine. Expectabam eum q saluum me fe
cit. a pusillanimitate spiritus et tempes
tate. Precipita domine diuide linguas

eorum quoniam uidi iniquitatem & con-
tradictionem in ciuitate. Die ac nocte cir-
cumdabit eam super muros eius iniquitas &
labor in medio eius & iniustitia. Et non
defecit de plateis eius usura & dolus. Qu-
niam si inimicus meus maledixisset mihi
sustinuissem utique. Et si is qui oderat me sup
me magna locutus fuisset abscondissem me
forsitan ab eo. Tu uero homo unanimis dux
meus & notus meus. Qui simul mecum
dulces capiebas cibos in domo dei ambula-
uimus cum consensu. Veniat mors super
illos & descendant in infernum uiuentes.
Quoniam nequitie in habitaculis eorum in me-
dio eorum. Ego autem ad deum clamaui
& dominus saluauit me. Vespere & mane
et meridie narrabo & annuntiabo et exa-
udiet uocem meam. Redimet in pace ani-
mam meam ab his qui appropinquant mihi
quoniam inter multos erant mecum. Exa-
udiet deus et humiliabit illos qui est ante
secula. Non enim est illis commutatio et
non timuerunt deum extendit manum
suam in retribuendo. Contaminauerunt
testamentum eius diuisi sunt ab ira uultus
eius & appropinquauit cor illius. Molliti
sunt sermones eius sup oleum & ipsi sunt
iacula. Iacta super dominum curam tuam
& ipse te enutriet et non dabit in eter-
num fluctuationem iusto. Tu uero ds de-
duces eos in puteum interitus. Viri san-
guinum & dolosi non dimidiabunt dies
suos. ego autem sperabo in te domine.

Iserere mei ds quoniam con-
culcauit me homo tota die
impugnans tribulauit me.
Conculcauerunt me inimici
mei tota die quoniam multi bellantes ad-
uersum me. Ab altitudine diei timebo. ego
uero in te sperabo. In deo laudabo sermones
meos. in deo speraui non timebo quid faciat
mihi caro. Tota die uerba mea execraban-
tur aduersum me omnes cogitationes eorum
in malum. Inhabitabunt et abscondent ip-
si calcaneum meum obseruabunt. Sicut sus-
tinuerunt animam meam pro nihilo saluos
facies illos. in ira populos confringes. Deus
uitam meam annuntiaui tibi. posuisti lacry-
mas meas in conspectu tuo. Sicut & in pro-
missione tua. tunc conuertentur inimici mei
retrorsum. In quacumque die inuocauero te. ec-
ce cognoui quoniam deus meus es. In deo la-
udabo uerbum in domino laudabo sermonem
in deo speraui non timebo quid faciat mihi homo.
In me sunt ds uota tua que reddam laudati-
ones tibi. Quoniam eripuisti animam meam de
morte & pedes meos de lapsu ut placeam
coram deo in lumine uiuentium.

Iserere mei ds miserere mei
quoniam in te fidit anima mea
Et in umbra alarum tuarum
sperabo donec transeat iniqui-
tas. Clamabo ad deum altissimum. deum qui
bene fecit mihi. Misit de celo & liberauit me
dedit in obprobrium conculcantes me. Mi-
sit ds misericordiam suam & ueritatem suam
& eripuit animam meam de medio catulo-

rum leonum dormiui conturbatus. Filii ho
minum dentes eorum arma & sagitte & li
gua eorum gladius acutus. Exaltare super
celos ds. & in omni terra gloria tua. Laq
um parauerunt pedibus meis & incuruaue
runt animam meam. Foderunt ante faciem
meam foueam & inciderunt in eam. Para
tum cor meum ds paratum cor meum can
tabo & psalmum dicam. Exurge gloria mea
exurge psalterium & cithara. exurgam dilu
culo. Confitebor tibi in populis domine. et
psalmum dicam tibi in gentibus. Quoniam
magnificata est usq ad celos misericordia
tua. & usq ad nubes ueritas tua. Exaltare
super celos deus. & sup omnem terram glo
ria tua.

Si uere utiq iustitiam loqmi
ni. recte iudicate filii homi
num. Etenim in corde ini
qtates operamini in terra. i
iustitias manus uestre concinnant. Aliena
ti sunt peccatores a uulua. errauerunt ab u
tero. locuti sunt falsa. Furor illis secundum
similitudinem serpentis. sicut aspidis surde
& obturantis aures suas. Que non exaudiet
uocem incantantium. & uenefici incantantis
sapienter. Deus conteret dentes eorum in
ore ipsorum. molas leonum confringet do
minus. Ad nihilum deuenient tamq aqua
decurrens. intendit arcum suum donec in
firmentur. Sicut cera que fluit auferentur.
supercecidit ignis & non uiderunt solem.
P riusq intell intelligerent spine uestre rhamnu
sicut uiuentes sic in ira absorbet eos. Leta
bitur iustus cum uiderit uindictam. manus
suas lauabit in sanguine peccatoris. Et dicet
homo si utiq est fructus iusto. utiq est deus
iudicans eos in terra.

Eripe me de inimicis meis
deus meus & ab insurgen
tibus in me libera me. Eripe
me de operantibus iniqta
tem. & de uiris sanguinum salua me. Quia
ecce ceperunt animam meam. irruerunt
in me fortes. Neq iniqtas mea neq pecca
tum meum domine. sine iniqtate concur
ri & direxi. Exurge in occursum meum
et uide. & tu domine ds uirtutum deus
isrl. Intende ad uisitandas omnes gentes
non miserearis omnibus q operantur iniqui
tatem. Conuertentur ad uesperam & famem
patientur ut canes. & circuibunt ciuitatem.
Ecce loquentur in ore suo. & gladius in
labiis eorum. qm quis audiuit. Et tu do
mine deridebis eos ad nihilum deduces
omnes gentes. Fortitudinem meam ad te
custodiam. qa ds susceptor meus es. deus
meus mia preueniet me. Deus ostendit m
super inimicos meos. ne occidas eos nequa
do obliuiscantur populi mei. Disperge illos
in uirtute tua. & depone eos protector
meus domine. Delictum oris eorum. sermo
nem labiorum ipsorum. & comprehenda
tur in superbia sua. Et de execratione et
mendacio annuntiabuntur in consumatione.
in ira consumationis & non erunt. Et scient
qa ds dominabitur iacob & finium terre.
Conuertentur ad uesperam et famem pa

tient ut canes & circuibunt ciuitatem
Ipsi dispergent ad manducandum si uero
non fuerint saturati & murmurabunt Ego
autem cantabo fortitudinem tuam & exal
tabo mane misericordiam tuam. Qa factus
es susceptor meus & refugium meum in
die tribulationis mee. Adiutor meus tibi
psallam qa deus susceptor meus es deus
meus misericordia tua..

Deus repulisti nos & destru
xisti nos iratus es & miser
tus es nobis. Commouisti
terram & conturbasti ea.
sana contritiones eius qa commota est.
Ostendisti populo tuo dura. potasti nos ui
no compunctionis. Dedisti metuentibus
te significationem ut fugiant a facie ar
cus. Et liberentur dilecti tui. saluum fac
dextera tua & exaudi me. Deus locutus
est in sancto suo letabor et partibor siche
mam. & conuallem tabernaculorum me
tibor. Meus est Galaad & meus est Ma
nasses. & Ephraim fortitudo capitis mei
Iuda rex meus. Moab olla spei mee. In idu
meam extendam calciamentum meum
mihi alienigene subditi sunt. Quis dedu
cet me in ciuitatem munitam qs deducet
me usq in idumeam? Nonne tu ds qui
repulisti nos. & non egrediens deus in
uirtutibus nostris? Da nobis auxilium de
tribulatione. & uana salus hominis In
deo faciemus uirtutem & ipse ad nihilum
deducet tribulantes nos

Exaudi deus deprecationem
meam intende orationi mee.
A finibus terre ad te clama
ui dum anxiaret cor meum
in petra exaltasti me. Deduxisti me qa fac
tus es spes mea. turris fortitudinis a facie i
nimici. Inhabitabo in tabernaculo tuo in se
cula. protegar in uelamento alarum tuarum.
Quoniam tu ds meus exaudisti orationem
meam. dedisti hereditatem timentibus no
men tuum. Dies super dies regis adicies an
nos eius usq in diem generationis & genera
tionis. Permanet in eternum in conspec
tu dei. misericordiam & ueritatem eius qs requiret?
Sic psalmum dicam nomini tuo in seculum
seculi ut reddam uota mea de die in diem

Nonne deo subiecta erit ani
ma mea. ab ipso n. salutare
meum. Nam & ipse deus me
us & salutaris meus susceptor
meus non mouebor amplius Quousque ir
ruitis in hominem. interficitis uniuersi uos
tamquam parieti inclinato & macerie depulse?
Ueruntamen precium meum cogitauerunt
repellere. cucurri in siti. ore suo benedice
bant & corde suo maledicebant. Uerum
tamen deo subiecta esto anima mea. quo
niam ab ipso patientia mea. Quia ipse deus
meus & saluator meus. adiutor meus non
emigrabo. In deo salutare meum & gloria
mea: ds auxilii mei & spes mea in deo est.

S perate in eo omnis congregatio populi ef
fundite coram illo corda uestra. ds ad
iutor noster in æternum. Veruntamen ua
nam filii hominum. mendaces filii hominum
in stateris ut decipiant ipsi de uanitate
in id ipsum. Nolite sperare in iniquitate. &
rapinas nolite concupiscere. diuitiæ si afflu
ant nolite cor apponere. Semel locutus est
ds duo hæc audiui qa potestas dei est et
tibi domine misericordia qa tu reddis u
nicuiq. iuxta opera sua.

D eus deus meus ad te de lu
ce uigilo. Sitiuit in te anima
mea. q multipliciter tibi ca
ro mea. In terra deserta i
uia & in aquosa sic in sancto apparui tibi
ut uiderem uirtutem tuam & gloriam
tuam. Quoniam melior est misericordia
tua super uitas labia mea laudabunt te.
S ic benedicam te in uita mea. & in nomi
ne tuo leuabo manus meas. Sicut adipe &
pinguedine repleatur anima mea. & labiis
exultationis laudabit os meum. Sic memor
fui tui super stratum meum in matutinis
meditabor in te qa fuisti adiutor meus.
E t in uelamento alarum tuarum exultabo
adhesit anima mea post te. me suscepit
dextera tua. Ipsi uero in uanum quesie
runt animam meam. introibunt in inferi
ora terre. tradentur in manus gladii. par
tes uulpium erunt. Rex uero letabitur
in deo laudabuntur omnes q iurant in eo
qa obstructum est os loquentium iniq.

E xaudi ds orationem meam
cum deprecor. a timore ini
mici eripe animam meam.
Protexisti me a conuentu
malignantium. a multitudine operantium
iniquitatem. Quia exacuerunt ut gladium
linguas suas. intenderunt arcum rem ama
ram ut sagittent in occultis immaculatum.
Subito sagittabunt eum & non timebunt
firmauerunt sibi sermonem neq. Narraue
runt ut absconderent laqueos dixerunt
qs uidebit eos. Scrutati sunt iniquitates
defecerunt scrutantes scrutinio. Accedet
homo ad cor altum & exaltabitur ds. Sa
gittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum
& infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum.
C onturbati sunt omnes q uidebant eos
& timuit omnis homo. Annuntiauerunt
opera dei & facta eius intellexerunt.
L etabitur iustus in domino & sperabit
in eo. & laudabuntur omnes recti corde.

T e decet hymnus deus in
syon. & tibi reddetur uo
tum in hierusalem. Exa
udi orationem meam ad
te omnis caro ueniet. Verba iniquorum
preualuerunt super nos. & impietatibus
nostris tu propitiaberis. Beatus quem
elegisti et assumpsisti inhabitabit in atri
is tuis. Replebimur in bonis domus tuæ
sanctum est templum tuum mirabile in
æquitate. Exaudi nos ds salutaris nr
spes omnium finium terre & in mari lon
ge. Preparans montes in uirtute tua ac
cinctus potentia. q conturbas profundum

maris sonum fluctuum eius. Turbabuntur
gentes et timebunt q̃ habitant terminos
a signis tuis. exitus matutini et uespere
delectabis. Visitasti terram & inebriasti
eam. multiplicasti locupletare eam. Flume
dei repletum est aquis. parasti cibum illorum
qm̃ ita est preparatio eius. Riuos eius ine
brians multiplica genimina eius. in stillici
dijs eius letabitur germinans. Benedices
corone anni benignitatis tuę. & campi
tuj replebuntur ubertate. Pinguescent spe
ciosa deserti. & exultatione colles accin
gentur. Induti sunt arietes ouium. & ual
les abundabunt frumento. clamabunt etenim
hymnum dicent.

Iubilate deo omnis terra
psalmum dicite nominj eius
date gloriam laudi eius.
Dicite deo q̃ terribilia sunt
opera tua domine. in multitudine uirtu
tis tuę mentientur tibj inimici tuj. Omnis
terra adoret te & psallat tibi. psalmum
dicat nominj tuo. Venite & uidete ope
ra dei. terribilis in consilijs sup filios homi
num. Qui conuertit in aridam. in flumi
ne pertransibunt pede. ibi letabimur in
ipso. Qui dominatur in uirtute sua in ę
ternum. oculi eius super gentes respiciunt
q̃ exasperant non exaltentur in semetipsis.
B enedicite gentes deum nostrum. & au
ditam facite uocem laudis eius. Q̃ posu
it animam meam ad uitam. & nõ dedit in
commotionem pedes meos. Quoniam p
basti nos ds̃ igne nos examinasti sicut
examinatur argentum. Induxisti nos in la
queum. posuisti tribulationes in dorso
nostro. inposuisti homines super capita
nostra. Transiuimus per ignem & aquam
& eduxisti nos in refrigerium. Introibo
in domum tuam in holocaustis. reddam
tibi uota mea. quę distinxerunt labia
mea. Et locutum est os meum in tribula
tione mea. Holocausta medullata offeram
tibi cum incenso arietum. offeram tibi bo
ues cum hircis. Venite audite & nar
rabo omnes q̃ timetis deum. q̃ta fecit a
nimę meę. Ad ipsum ore meo clamauj. et
exultauj sub lingua mea. Iniquitatem si
aspexi in corde meo. non exaudiet dñs.
Propterea exaudiuit ds̃ et attendit
uoci deprecationis meę. Benedictus de
us. q̃ non amouit orationem meam et
misericordiam suam a me.

Deus misereatur nostri et be
nedicat nobis. illuminet
uultum suum super nos. et
misereatur nostri. Vt co
gnoscamus in terra uiam tuam. in omni
bus gentibus salutare tuum. Confiteantur
tibi populi ds̃. confiteantur tibi populi om
nes. Letentur & exultent gentes. quo
niam iudicas populos in ęquitate & gen
tes in terra dirigis. Confiteantur tibi
populi deus. confiteantur tibi populi omnes.
terra dedit fructum suum. Benedicat
nos ds̃ deus noster. benedicat nos deus.
& metuant eum omnes fines terrę.

X urgat ds et dissipentur
inimici eius & fugiant qui
oderunt eum a facie eius.
Sicut deficit fumus defi
ciant. sicut fluit cera a facie ignis sic
pereant peccatores a facie dei. Et iusti e
pulentur & exultent in conspectu dei et
delectentur in letitia. Cantate deo psal
mum dicite nomini eius iter facite ei qui
ascendit super occasum: dominus nomen
illi. E xultate in conspectu eius turba
buntur a facie eius patris orphanorum
& iudicis uiduarum. Deus in loco sancto
suo. ds qui inhabitare facit unius mori
in domo. Qui educit uinctos in fortitu
dine similiter eos qui exasperant qui habi
tant in sepulchris. Deus cum egredereris
in conspectu populi tui. cum pertransires in
deserto. Terra mota est: etenim celi distil
lauerunt a facie dei synai a facie dei is
rael. Pluuiam uoluntariam segregabis ds
hereditati tue & infirmata est. tu uero
perfecisti eam. Animalia tua habitabunt
in ea. parasti in dulcedine tua pauperi
deus. Dominus dabit uerbum euangeliza
tibus uirtute multa. Rex uirtutum di
lecti & speciei domus diuidere spolia.
S i dormiatis inter medios cleros penne
columbe deargentate & posteriora dorsi
eius in pallore auri. Dum discernit celestis
reges super eam nunc dealbabuntur in sel
mo. mons dei mons pinguis. M ons co
agulatus mons pinguis. ut quid suspicami
ni montes coagulatos: Mons in quo be
neplacitum est deo habitare in eo: etenim
dominus habitabit in finem. Currus dei
decem milibus multiplex: milia letantium
dominus in eis in synai in sancto. Ascen
disti in altum cepisti captiuitatem: acce
pisti dona in hominibus. Etenim non creden
tes inhabitare dominum deum. Benedic
tus dominus die quotidie prosperum i
ter faciet nobis deus salutarium nostro
rum. Deus noster ds saluos faciendi & :
domini dni exitus mortis. Veruntamen
deus confringet capita inimicorum suorum
uerticem capilli perambulantium in de
lictis suis. Dixit dominus ex Basan con
uertam. conuertam in profundum maris.
Ut intinguatur pes tuus in sanguine lin
gua canum tuorum ex inimicis ab ipso.
Viderunt ingressus tuos ds. ingressus
dei mei regis mei qui est in sancto. Preue
nerunt principes coniuncti psallentibus
in medio iuuenculaRum tympanistriarum.
In ecclesiis benedicite deo domino de
fontibus israel. Ibi beniamin adolescentulus
in mentis excessu. Principes iuda duces
eorum: principes Zabulon & principes
Neptalim. Manda ds uirtuti tue: con
firma hoc ds quod operatus es in nobis. A
templo tuo in hierusalem tibi offerent
reges munera. Increpa feras arundinis con
gregatio taurorum in uaccis populorum
ut excludant eos qui probati sunt argen
to. Dissipa gentes que bella uolunt: ue
nient legati ex egypto ethiopia preue
niet manus eius deo. Regna terre can
tate deo psallite domino. Psallite deo
qui ascendit super celum celi ad orien
tem. Ecce dabit uoci sue uocem uirtutis
date gloriam deo super israel. magnificen
tia & uirtus eius in nubibus. Mirabilis
deus in sanctis suis. deus israel ipse dabit

uirtutem & fortitudinem plebis sue bene
dictus deus.

Saluum me fac ds quoniam
intrauerunt aque usque ad
animam meam. Infixus sum
in limo pfundi & non est
substantia. Veni in altitudinem maris &
tempestas demersit me. Laboraui clamans
rauce facte sunt fauces mee defecerunt
oculi mei dum spero in deum meum. Mul
tiplicati sunt super capillos capitis mei.
q oderunt me gratis. Confortati sunt q
persecuti sunt me inimici mei iniuste q
non rapui tunc exsoluebam. Deus tu scis
insipientiam meam & delicta mea a te
non sunt abscondita. Non erubescant in
me q expectant te domine dne uirtutum.
Non confundantur super me q querunt te
ds isrl. Quoniam propter te sustinui ob
probrium operuit confusio faciem meam.
Extraneus factus sum fratribus meis & pe
regrinus filius matris mee. Quoniam zelus
domus tue comedit me & obprobria exp
brantium tibi ceciderunt super me. Et ope
rui in ieiunio animam meam & factum est
in obprobrium mihi. Et posui uestimen
tum meum cilicium & factus sum & fac
tus sum illis in parabolam. Aduersum me
loquebantur q sedebant in porta & in me
psallebant qui bibebant uinum. Ego uero
orationem meam ad te domine tps bene
placiti ds. In multitudine misericordie
tue exaudi me in ueritate salutis mee.
Eripe me de luto ut non infigar libera
me ab his q oderunt me & de pfundis a
quarum. Non me demergat tempestas
aque neq absorbeat me profundum ne
que urgeat super me puteus os suum. Ex
audi me domine qm benigna est miseri
cordia tua secundum multitudinem mi
serationum tuarum respice me. Et ne auer
tas faciem tuam a puero tuo quoniam
tribulor uelociter exaudi me. Intende
anime mee et libera eam propter inimi
cos meos eripe me. Tu scis improperium me
um et confusionem meam & reuerentiam
meam. In conspectu tuo sunt omnes qui
tribulant me improperium expectauit
cor meum & miseriam. Et sustinui q sil
contristaretur & non fuit & qui consola
retur et nō inueni. Et dederunt in escam
meam fel & in siti mea potauerunt me
aceto. Fiat mensa eorum coram ipsis in
laqueum & in retributiones & in scanda
lum. Obscurentur oculi eorum ne uideant
et dorsum eorum semper incurua. Effun
de super eos iram tuam & furor ire tue
comprehendat eos. Fiat habitatio eorum
deserta & in tabernaculis eorum nō sit
q inhabitet. Quoniam quem tu percussisti
persecuti sunt & super dolorem uulne
rum eorum addiderunt. Appone iniqui
tatem sup iniquitatem eorum & non in
trent in iustitiam tuam. Deleantur de
libro uiuentium & cum iustis nō scriban
tur. Ego sum pauper & dolens salus tua
ds suscepit me. Laudabo nomen dei cum
cantico & magnificabo eum in laude. Et
placebit deo super uitulum nouellum cor
nua pducentem et ungulas. Videant pa
uperes & letentur querite deum & uiuet
anima uestra. Quoniam exaudiuit pa
uperes dominus & uinctos suos despexit.

L audent illum celi et terra mare et omia
reptilia in eis. Quoniam dš saluam faciet
syon & edificabunt ciuitates iude Et iha
bitabunt & hereditate acqrent eã. Et
semen seruorum eius possidebit eam &
q diligunt nomen eius habitabunt in ea.

E us in adiutorium meum
intende domine ad adiu
uandum me festina. Con
fundantur & reuereantur
q querunt animam meam. Auertantur re
trorsum et erubescant q uolunt mihi mala.
A uertantur statim erubescentes q dicunt
mihi euge euge. Exultent & letentur i
te omnes qui querunt te & dicant sempe
magnificetur dominus q diligunt saluta
re tuum. Ego uero egenus & pauper sum
deus adiuua me. Adiutor meus et libera
tor meus es tu domine ne moreris.

N te domine speraui non
confundar in eternum in
iustitia tua libera me & eri
pe me. Inclina ad me aure
tuam & salua me. Esto mihi in deum pro
tectorem et in locum munitu ut saluu
me facias. Quoniam firmamentum meum
et refugium meum es tu. Deus meus eri
pe me de manu peccatoris & de manu co
tra legem agentis et iniq. Quoniam tu es
patientia mea domine domine spes mea
a iuuentute mea. In te confirmatus sum
ex utero de uentre matris mee tu es pro
tector meus. In te cantatio mea semper
tanq prodigium factus sum multis & tu
tu adiutor fortis. Repleatur os meum la
ude ut cantem gloriam tuam tota die
magnitudinem tuam. Ne proiicias me in
tempore senectutis cum defecerit uirtus
mea ne derelinquas me. Quia dixerunt i
imici mei mihi & q custodiebant anima
meam consilium fecerunt in unum. Dice
tes dš dereliquit eum persequimini & com
prehendite eum qa non est qui eripiat.
Deus ne elongeris a me dš meus in auxi
lium meum respice. Confundantur & defi
ciant detrahentes anime mee operiantur
confusione & pudore q querunt mala m.
Ego autem semper sperabo & adiciam su
per omnem laudem tuam. Os meum annu
tiabit iustitiam tuam tota die salutare
tuum. Quoniam no cognoui litteraturam
introibo in potentias domini domine me
morabor iustitie tue solius. Deus docuisti
me a iuuentute mea & usq nunc pnun
tiabo mirabilia tua. Et usq in senectam
& senium deus ne derelinquas me. Done
annuntiem brachium tuum generationi
omniq uentura est. Potentiam tuam &
iustitiam tuam dš usq in altissima que
fecisti magnalia deus quis similis sit tibi.
Quantas ostendisti mihi tribulationes
multas et malas & conuersus uiuificasti
me & de abyssis terre iterum reduxisti
me. Multiplicasti magnificentiam tuam
et conuersus consolatus es me. Nam et
ego confitebor tibi in uasis psalmi uerita
tem tuam dš psallam tibi in cithara sanc
tus isrt. Exultabunt labia mea cum can
tauero tibi & anima mea quam redemis
ti. Sed & lingua mea tota die meditabi
tur iustitiam tuam cum confusi & reue

riti fuerint q querunt mala mihi.

Eus iudicium tuum rēg
da & iustitiam tuam filio
Regis Iudicare populum
tuum in iustitia & paupe
res tuos in iudicio. Suscipiant montes pa
cem populo & colles iustitiam Iudicabit
pauperes populi & saluos faciet filios pau
perum. & humiliabit calumniatorem. Et
permanebit cum sole & ante lunam in
generatione et generationem. Descendet
sicut pluuia in uellus & sicut stillicidia
stillantia super terram. Orietur in diebus
eius iustitia & abundantia pacis donec a
uferatur luna. Et dominabitur a mari usq
ad mare: & a flumine usq ad terminos or
bis terrarum. Coram illo procident ethiopes
& inimici eius terram lingent. Reges thā
sis & insule munera offerent reges arabū
& saba dona adducent. Et adorabunt e
um omnes reges omnes gentes seruient ei.
Quia liberabit pauperem a potente & pau
perem cui non erat adiutor. Parcet paupe
ri & inopi & animas pauperum saluas fa
ciet. Ex usuris et iniqtate redimet animā
eorum & honorabile nomen eorum corā
illo. Et uiuet et dabitur ei de auro ara
bie & adorabunt de ipso sp̄ tota die be
nedicent ei. Erit firmamentum in terra
in summis montium superextolletur super
libanum fluctus eius & florebunt de ci
uitate sicut fenum terre. Sit nomen eius
benedictum in secula ante solem perma
net nomen eius. Et benedicentur in ipso
omnes fines terre: omnes gentes magnifi
cabunt eum. Benedictus dominus deus
isrł q facit mirabilia solus. Et benedictū
nomen maiestatis eius in eternum & re
plebitur maiestate eius omnis terra fiat fiat.

Vam bonus isrł ds̄ his q
recto sunt corde. Mei autē
pene moti sunt pedes pe
ne effusi sunt gressus mei.
Quia zelaui super iniquos. pacem pecca
torum uidens. Quia non est respectus
morti eorum. & firmamentum in plaga
eorum. In labore hominum non sunt &
cum hominib; nō flagellabuntur. Iō tenuit
eos superbia operti sunt iniqtate & impie
tate sua. Prodiit quasi ex adipe iniqtas
eorum transierunt in affectum cordis.
Cogitauerunt et locuti sunt neqtiam iniq
tatem in excelso locuti sunt. Posuerunt
in celum os suum & lingua eorum tran
siuit in terra. Ideo conuertetur populus
meus hic & dies pleni inuenientur in eis
Et dixerunt quomodo scit ds̄. & si est
scientia in excelso. Ecce ipsi peccatores
& abundantes in seculo obtinuerunt di
uitias. Et dixi ergo sine cā iustificaui co
meum & laui inter innocentes manus me
as. Et fui flagellatus tota die & castiga
tio mea in matutinis. Si dicebam narra
bo sic ecce nationem filiorum tuorum re
probaui. Existimabam ut cognoscerem
hoc labor est ante me. Donec intrem in sāc
tuarium dei & intelligam in nouissimis
eorum. Veruntamen propter dolos po
suisti eis deiecisti eos dum alleuarentur.
Quomodo facti sunt in desolationem su
bito defecerunt perierunt propter iniq

tatem suam. Velut somnium surgentium
domine in ciuitate tua imaginē ipsorum
ad nihilum rediges. Quia inflammatum ē
cor meum & renes mei cōmutati sunt. &
ad nihilum redactꝰ sum & nesciui. Ut iu
mentum factus apud te & ego semper
tecum. Tenuisti manum dexteram meam
et in uoluntate tua deduxisti me & cum
gloria suscepisti me. Qd enim mihi est ī
celo & a te qd uolui super terram? De
fecit caro mea et cor meum. ds̄ cordis meī
& pars mea deus in æternum. Quia ecce
q elongant se a te peribunt. perdidisti om
nes qui fornicant abs te. Mihi autem ad
herere deo bonum est. ponere in domino
deo spem meam. Ut annuntiem omnes pre
dicationes tuas in portis filie syon

T quid ds̄ repulisti in fi
nem. iratus est furor tuus
super oues pascue tue. Me
mor esto congregationis
tue quam possedisti ab initio. Redemis
ti uirgam hereditatis tue. mons syon in
quo habitasti in eo. Leua manus tuas in
superbias eorum in finem qn̄ta malignatus ē
inimicus in sancto. Et gloriati sunt q ode
runt te. in medio solemnitatis tue. Posue
runt signa sua & non cognouerunt sicut
in exitu super summum. Quasi in silua lignō
rum securibꝫ exciderunt ianuas eius in
idipsum. in securi & ascia deiecerunt eam.
Incenderunt igni sanctuarium tuum in
terra. polluerunt tabernaculum nominis
tui. Dixerunt in corde suo cognatio eorum
simul quiescere faciamus omnes dies festos
dei a terra. Signa nostra non uidimus
iam non est propheta & nos non cognoscet
amplius. Usquequo ds̄ improperabit inimicus
irritat aduersarius nomen tuum in finem?
Ut qd auertis manum tuam & dexteram
tuam de medio sinu tuo in finem. Deus autē
Rex noster ante secula. operatus est salutem
in medio terre. Tu confirmasti in uirtute
tua mare. contribulasti capita draconum
dedisti eum escam populis ethiopum. Tu di
rupisti fontes & torrentes. tu siccasti fluuios
ethan. Tuus est dies & tua est nox. tu fa
bricatus es auroram & solem. Tu fecisti
omnes terminos terre. estatem & uer tu
plasmasti ea. Memor esto huius. inimicus
improperauit domino & populus insipiens
incitauit nomen tuum. Ne tradas bestiis
animas confitentes tibi. & animas pauperum
tuorum ne obliuiscaris in finem. Respice in
testamentum tuum. qa repleti sunt qui ob
scurati sunt terre domibꝫ iniquitatum.
Ne auertatur humilis factus confusus. pauper
& inops laudabunt nomen tuum. Exur
ge ds̄ iudica causam tuam memor esto im
properiorum tuorum que ab insipiente
sunt tota die. Ne obliuiscaris uoces inimi
corum tuorum. superbia eorum q te ode
runt ascendit sp̄.

Onfitebimur tibi ds̄ con
fitebimur & inuocabimus
nomen tuum. Narrabimus
mirabilia tua. cum accepe
ro tempus ego iustitias iudicabo. Lique
facta est terra & omnes q habitant in
ea ego confirmaui columnas eius. Dixi
iniquis nolite inique agere. & delinquē

tibꝰ nolite exaltare cornu Nolite extol
lere in altum cornu uřm nolite loq. aduer
sus deũ iniquitatem. Quia neq. ab oriente
neq. ab occidente neq. a desertis montibꝰ
quoniam ds̄ iudex est. Hunc humiliat et
hunc exaltat. qa. calix in manu domini
uini meri plenus mixto Et inclinauit ex
hoc in hoc uerumtamen fex eius non est
exinanita bibent omnes peccatores terre.
E go autem annuntiabo in seculum. canta
bo deo Jacob. E t omnia cornua peccatorum
confringam & exaltabunt cornua iusti.

Otus in judea ds̄. in israel
magnum nomen eius. Et
factus est in pace locus eius
& habitatio eius in syon.
I bi confregit potentias arcuum scutum gla
dium et bellum. Jlluminans tu mirabiliter
a montibꝰ eternis. turbati sunt omnes in
sipientes corde. Dormierunt somnum su
um & nihil inuenerunt omnes uiri diui
tiarum in manibꝰ suis. Ab increpatione
tua ds̄ Jacob dormitauerunt q ascenderũt
equos. Tu terribilis es & quis resistet tibi?
ex tunc ira tua. De caelo auditum fecisti iu
dicium terra tremuit & quieuit. Cum exur
geret in iudicium deus ut saluos faceret
omnes mansuetos terre. Quoniam cogita
tio hominis confitebitur tibi & reliquie
cogitationis diem festum agent tibi. Voue
te & reddite domino deo uestro omnes
qui in circuitu eius affertis munera. Terribili
et ei q aufert spiritum principum terribili
apud reges terre.

Oce mea ad dominum cla
maui uoce mea ad deum
& intendit mihi. Jn die
tribulationis mee deum ex
quisiui manibꝰ meis nocte contra eum et
non sum deceptus. Renuit consolari ani
ma mea. memor fui dei et delectatus sum
et exercitatus sum & defecit spiritus me
us. Anticipauerunt uigilias oculi mei tur
batus sum & non sum locutus. Cogitaui di
es antiquos & annos eternos in mente
habui. Et meditatus sum nocte cum cor
de meo et exercitabar & scopebam spiritũ
meum. Numqd in eternum proiciet deus
aut non apponet ut complacitior sit adhuc?
Aut in finem mĩam suam abscidet a ge
neratione in generationem? Aut obliui
scetur misereri ds̄ aut continebit in ira
sua misericordias suas? Et dixi nunc ce
pi haec mutatio dextere excelsi. Memor
fui operum domini qa memor ero ab ini
tio mirabilium tuorum Et meditabor in om
nibꝰ operibꝰ tuis & in adinuentionibꝰ tuis
exercebor. Deus in sancto uia tua. qs̄ ds̄
magnus sicut deus noster? tu es q facis
mirabilia. Notam fecisti in populis uirtu
tem tuam redemisti in brachio tuo popu
lum tuum filios jacob & Joseph. Viderũt
te aque & timuerunt & turbati sunt
abyssi Multitudo sonitus aquarum uo
cem dederunt nubes. Etenim sagitte tue
transeunt uox tonitrui tui in rota. Al
luxerunt coruscationes tue orbi terre co
mota est et contremuit terra. Jn mari uia
tua et semite tue in aqs multis & uesti
gia tua non cognoscentur. Deduxisti si
cut oues populum tuum in manu Moysi

& Aaron .

Ttendite popule meus le
gem meam . inclinate aurẽ
uestram in uerba oris mei
Aperiam in parabolis os meũ
loquar propositiones ab initio . Quanta au
diuimus et cognouimus ea . & patres nr̃i
narrauerunt nobis . Non sunt occultata
a filys eorum in generatione altera . Nar
rantes laudes domini & uirtutes eius . &
mirabilia eius que fecit . Et suscitauit te
timonium in Jacob & legem posuit ĩ Israel .
Quanta mandauit patribꝰ nostris nota facẽ
ea filys suis . ut cognoscat generatio alte
ra . Fily q nascentur et exurgent & nar
rabunt filys suis . Vt ponant in deo spem
suam & non obliuiscãt operum dĩ . & mã
data eius exquirant . Ne fiant sicut patres e
orum generatio praua et exasperans . Ge
neratio que non direxit cor suum . & nõ
est creditus cum deo spiritus eius . Fily
Effrem intendentes & mittentes arcum
conuersi sunt in die belli . Non custodie
runt testamentum dei . & in lege eius no
luerunt ambulare . Et obliti sunt benefici
orum eius & mirabilium eius que osten
dit eis . Coram patribꝰ eorum fecit mira
bilia in terra Aegypti in campo thaneos .
I nterrupit mare et perduxit eos . & statu
it aquas quasi in utre . Et deduxit eos
in nube diei . & tota nocte in illuminatio
ne ignis . Interrupit petram in eremo . &
adaquauit eos uelut in abysso multa .
E t eduxit aquam de petra . & eduxit tanq̃
flumina aquas . Et apposuerunt adhuc
peccare ei in iram excitauerunt excelsum

in aquoso . Et temptauerunt deum in cor
dibꝰ suis . ut peterent escas animabꝰ suis .
Et male locuti sunt de deo . dixerunt nũ
quid poterit dŝ parare mensam in deser
to . Quoniam percussit petram et fluxe
runt aque & torrentes inũdauerunt .
Nunquid & panem poterit dare . aut pa
rare mensam populo suo . Ideo audi
uit dominus & distulit . & ignis accen
sus est in Jacob & ira ascendit in Israel .
Quia non crediderunt deo . nec sperauer
runt in salutari eius . Et mandauit nubi
bus desuper . & ianuas celi aperuit . Et plu
it illis manna ad manducandum . & pa
nem celi dedit eis . Panem angelorum
manducauit homo . cibaria misit eis in
abundantiam . Transtulit austrum de
celo . & induxit in uirtute sua aphricum .
Et pluit super eos sicut puluerem carnẽ
& sicut harenam maris uolatilia penna
ta . Et ceciderunt in medio castrorum
eorum . circa tabernacula eorum . Et mã
ducauerunt & saturati sunt nimis . & de
siderium eorum attulit eis . nõ sunt fra
udati a desiderio suo . Adhuc esce eorum
erant in ore ipsorum . & ira dei ascendit
super eos . Et occidit pingues eorum . &
electos Isrl̃ impediuit . In omnibꝰ his pec
cauerunt adhuc . & non crediderunt ĩ
mirabilibꝰ eius . Et defecerunt in uanita
te dies eorum . & anni eorum . & anni eo
natione . Cum occideret eos querebant
eum . & reuertebantur & diluculo ueni
bant ad eum . Et rememorati sunt quia
dŝ adiutor est eorum . & deus excelsus
redemptor eorum est . Et dilexerunt
eum in ore suo . & lingua sua mentiti sũt

ei. Cor autem eorum non erat rectum cum
eo nec fideles habiti sunt in testō eius.
I pse autem est misericors & propitius fiet
peccatis eorum & non disperdet eos. Et
abundauit ut auerteret iram suam & non
accendit omnem iram suam. Et recordatus
est quia caro sunt spiritus uadens & non
rediens. Quotiens exacerbauerunt eum
in deserto in iram concitauerunt eum in
inaquoso. Et conuersi sunt & temptauerunt
deum & sanctum isrt exacerbauerunt. Non
sunt recordati manus eius die qua rede-
mit eos de manu tribulantis. Sicut posuit
in egypto signa sua. & prodigia sua in cam
po thaneos. Et conuertit in sanguinem
flumina eorum & imbres eorum ne bibe-
rent. Misit in eos cynomiam & comedit
eos & ranam & disperdidit eos. Et dedit
erugini fructus eorum & labores eorum
locustę. Et occidit in grandine uineas e-
orum & moros eorum in pruina. Et tra-
didit grandini iumenta eorum. & posses-
siones eorum igni. Misit in eos iram in-
dignationis suę. indignationem & iram &
tribulationem immissiones per angelos ma-
los. Viam fecit semitę irę suę. non peper-
cit a morte animarum eorum & iumen-
ta eorum in morte conclusit. Et percussit
omne primogenitum in terra egypti. pri-
mitias omnis laboris eorum in tabernacu-
lis cham. Et abstulit sicut oues populum
suum. & perduxit eos tanq̄ gregem in de-
serto. Et deduxit eos inspe & non timu-
erunt & inimicos eorum operuit mare.
E t induxit eos in montem sanctificationis
suę. montem quem acquisiuit dextera eius.
E t eiecit a facie eorum gentes & sorte di-
uisit eis terram in funiculo distributionis.
Et habitare fecit in tabernaculis eorum tri-
bus isrt. Et temptauerunt & exacerbaue-
runt deum excelsum & testimonia eius
non custodierunt. Et auerterunt se & non
seruauerunt pactum quemadmodum pa-
tres eorum conuersi sunt in arcum prauum.
In iram concitauerunt eum in collibꝰ suis
& in sculptilibꝰ suis ad emulationem eum
prouocauerunt. Audiuit dš & spreuit
& ad nihilum redegit ualde isrt. Et re-
pulit tabernaculum sylo tabernaculum
suum ubi habitauit in hominibꝰ. Et tra-
didit in captiuitatem uirtutem eorum
& pulchritudinem eorum in manus ini-
mici. Et conclusit in gladio populum su-
um & hereditatem suam spreuit. Iuue-
nes eorum comedit ignis & uirgines e-
orum non sunt lamentatę. Sacerdotes eo-
rum in gladio ceciderunt & uiduę eorum
non plorabantur. Et excitatus est tanq̄
dormiens dominus tanq̄ potens crapula-
tus a uino. Et percussit inimicos suos in
posteriora obprobrium sempiternum de-
dit illis. Et repulit tabernaculum ioseph
& tribum effrem non elegit. Sed elegit
tribum iuda. montem syon quem dilexit.
Et edificauit sicut unicornis sanctifici-
um suum in terra quam fundauit in
secula. Et elegit dauid seruum suum
& sustulit eum de gregibꝰ ouium de post
fetantes accepit eum. Pascere iacob ser-
uum suum & isrt hereditatem suam. Et
pauit eos in innocentia cordis sui & in-
tellectibꝰ manuum suarum deduxit eos.

Eus uenerunt gentes in
hereditatem tuam. pollu
erunt templum sanctum
tuum. posuerunt hierusa
lem in pomorum custodiam. Posuerunt
morticina seruorum tuorum escas uolatilib'
celi. carnes sanctorum tuorum bestiis ter
re. Effuderunt sanguinem ipsorum tanq̄
aquam in circuitu hierl'm & non erat qui
sepelliret. Facti sumus obprobrium uicinis
nostris subsannatio & illusio his q̄ in cir
cuitu nostro sunt. Usquequo domine ira
sceris in finem. accendet' uelut ignis zelus
tuus. Effunde iram tuam in gentes que
te non nouerunt. & in regna que nomen
tuum non inuocauerunt. Quia comederūt
Jacob & locum eius desolauerunt. Ne me
mineris iniquitatum nostrarum antiquarum
cito anticipent nos mīe tue. q̄a pauperes
facti sumus nimis. Adiuua nos d̄s saluta
ris noster. & propter gloriam nominis
tui domine libera nos. Et ꝓpitius esto pec
catis nostris propter nomen tuum. ne fo
te dicant in gentib; ubi est d̄s eorum.
V t innotescat in nationib; coram oculis no
stris. Ultio sanguinis seruorum q̄ effusus
est. Introeat in conspectu tuo gemitus cō
peditorum. Secundum magnitudinem
brachii tui. posside filios mortificatorum.
E t redde uicinis nostris septuplum in sinu
eorum. in properium ipsorum quod exp
brauerunt tibi domine. Nos autem pop
lus tuus & oues pascue tue. confitebimur
tibi in seculum. In generationem & gene
rationem. annuntiabimus laudem tuam.

Ui regis isrl' intende qui
deducis uelut ouem ioseph.
Qui sedes super cherubin
manifestare coram ephra
im Beniamin & Manasse. Excita poten
tiam tuam & ueni ut saluos facias nos.
Deus conuerte nos & ostende faciem tu
am & salui erimus. Domine d̄s uirtutum
quousq; irasceris super orationem serui tui.
Cibabis nos pane lachrymarum & potus
dabis nobis in lachrymis in mensura. Po
suisti nos in contradictionem & inimici
nostri subsannauerunt nos. Deus uirtutū
conuerte nos. & ostende faciem tuam et
salui erimus. Uineam de egypto transtu
listi. eiecisti gentes gentes & plantasti eā.
Dux itineris fuisti in conspectu eius. & plā
tasti radices eius et impleuit terram. Ope
ruit montes umbra eius. & arbusta eius
cedros dei. Extendit palmites suos usq;
ad mare. & usq; ad flumen ꝓpagines eius.
Ut quid destruxisti maceriam eius. & ui
demiant eam omnes q̄ pretergrediuntur
eam. Exterminauit eam aper de silua. et
singularis ferus depastus est eam. Deus
uirtutum conuerte. respice de celo & ui
de. & uisita uineam istam. Et perfice eam
quam plantauit dextera tua. & super
filium hominis quem confirmasti tibi. In
censa igni & suffossa. ab increpatione ui
tus tui peribunt. Fiat manus tua super
uirum dextere tue. & super filium homi
nis quem confirmasti tibi. Et non disce
dimus a te. uiuificabis nos & nomen
tuum inuocabimus. Domine d̄s uirtutū
conuerte nos. & ostende faciem tuam et
salui erimus.

E Xultate deo adiutori no
stro. iubilate deo Jacob.
Sumite psalmum & date
tympanum psalterium io
cundum cum cithara. Buccinate in neo
menia tuba. in insigni die solemnitatis
uestre. Quia preceptum in isrl est & iu
dicium deo Jacob. Testimonium in Joseph
posuit illud cum exiret de terra egyp
ti linguam quam non nouerat audiuit.
D iuertit ab oneribus dorsum eius manus eius
in cophino seruierunt In tribulatione inuo
casti me & liberaui te. exaudiui te in ab
scondito tempestatis probaui te apud a
quam contradictionis Audi populus me
us & contestabor te isrl si audieris me
non erit in te ds recens. neque adorabis de
um alienum. Ego enim sum dominus de
us tuus qui eduxi te de terra egypti di
lata os tuum & implebo illud. Et non
audiuit populus meus uocem meam. &
isrl nō intendit mihi. Et dimisi eos secun
dum desideria cordis eorum ibunt in adin
uentionibus suis. Si populus meus audisset
me isrl si in uiis meis ambulasset. Pro ni
hilo forsitan inimicos eorum humiliassem.
& super tribulantes eos misissem manum
meam. Inimici domini mentiti sunt ei. &
erit tempus eorum in secula. Et cibauit
illos ex adipe frumenti. & de petra mel
le saturauit eos.

D Eus stetit in synagoga
deorum in medio autem
deos diiudicat Usquequo
iudicatis iniquitatem. & fa
cies peccatorum sumitis. Iudicate egeno
& pupillo humilem & pauperem iustifica
te. Eripite pauperem et egenum de manu
peccatoris liberate. Nescierunt neque in
tellexerunt in tenebris ambulant moue
buntur omnia fundamenta terre. Ego dixi
dii estis. & filii excelsi omnes. Vos autem
sicut homines moriemini & sicut unus de
principibus cadetis Surge deus iudica ter
ram qm tu hereditabis in omnibus gentibus.

D Eus quis similis erit tibi.
ne taceas neque compescaris
ds. Quoniam ecce inimici
tui sonuerunt & qui oderunt
te extulerunt caput. Super populum tu
um malignauerunt consilium. & cogita
uerunt aduersus sanctos tuos. Dixerunt
uenite & disperdamus eos de gente & non
memoretur nomen isrl ultra. Quoniam
cogitauerunt unanimiter simul aduersum
te testamentum disposuerunt tabernacu
la Idumeorum & Ismaelite. Moab et Ag
gareni Gebal & Ammon et Amalech alie
nigene cum habitantibus Tyrum. Etenim
Assur uenit cum illis. facti sunt in adiuto
rium filiis Loth. Fac illis sicut Madian &
Sysare sicut Jabin torrente Cyson. Dispe
rierunt in Endor facti sunt ut stercus ter
re. Pone principes eorum sicut Oreb & Zeb
& Zebee & Salmana. Omnes principes eorum
qui dixerunt hereditate possideamus sanc
tuarium dei. Deus meus pone illos ut ro
tam. & sicut stipulam ante faciem uenti.
Sicut ignis qui comburit siluam. & sicut
flamma comburens montes. Ita perseque
ris illos in tempestate tua. & in ira tua
turbabis eos. Imple facies eorum ignomi-

na & querent nomen tuum domine.
E rubescant & conturbentur in seculum se
culi & confundantur & pereant. Et cogno
scant qa nomen tibi dominus tu solus alti
simus in omni terra.

1 Vam dilecta tabernacula
tua domine uirtutum co
cupiscit & deficit anima
mea in atrio domini. Cor
meum & caro mea exultauerunt in de
um uiuum. Etenim passer inuenit sibi do
mum & turtur nidum ubi ponat pullos
suos. Altaria tua domine uirtutum rex
meus & deus meus. Beati q habitant in
domo tua domine in secula seculorum lau
dabunt te. Beatus uir cuius est auxiliu
abs te ascensiones in corde suo disposuit i
ualle lachrymarum in loco quem posuit.
E tenim benedictionem dabit legislator i
bunt de uirtute in uirtutem uidebitur
ds deorum in syon. Domine ds uirtutu
exaudi orationem meam auribus percipe
ds Jacob. Protector noster aspice ds &
respice in faciem christi tui. Quia melior
est dies una in atrijs tuis super milia. Ele
gi abiectus esse in domo dei mei magis q
habitare in tabernaculis peccatorum. Qa
misericordiam & ueritatem diligit deus
gratiam & gloriam dabit dominus. No
priuabit bonis eos q ambulant in innocen
tia domine uirtutum beatus homo qui
sperat in te.

E nedixisti domine terram
tuam auertisti captiuitate
Jacob. Remisisti iniqtates
plebis tue operuisti omnia
peccata eorum. Mitigasti omnem iram tu
am auertisti ab ira indignationis tue. Co
uerte nos ds salutaris noster & auerte
iram tuam a nobis. Nunqd in eternu
irasceris nobis aut extendes iram tuam a
generatione in generationem. Deus tu co
uersus uiuificabis nos & plebs tua letabi
tur in te. Ostende nobis domine miserico
diam tuam & salutare tuum da nobis. Au
diam qd loquatur in me dominus deus qm
loquetur pacem in plebem suam. Et super
sanctos suos & in eos q conuertuntur ad
cor. Veruntamen prope timentes eum salu
tare ipsius ut inhabitet gloria in terra
nostra. Misericordia et ueritas obuiaue
runt sibi iustitia et pax osculate sunt.
Veritas de terra orta est & iustitia de
celo prospexit. Etenim dominus dabit be
nignitatem & terra nostra dabit fructu
suum. Iustitia ante eum ambulabit &
ponet in uia gressus suos.

Nclina domine aurem
tuam & exaudi me quo
niam inops & pauper sum
ego. Custodi animam me
am quoniam sanctus sum. Saluum fac se
uum tuum ds meus sperantem in te. Mi
serere mei domine quoniam ad te cla
maui tota die. Letifica animam serui tui
quoniam ad te domine animam meam
leuaui. Quoniam tu domine suauis &
mitis & multe misericordie omnibus in

uocantib; te. Auribus percipe domine
orationem meam & intende uoci depre
cationis meę. In die tribulationis meę cla
maui ad te qa exaudisti me. Non est si
milis tui in diis domine & non est secun
dum opera tua. Omnes gentes quascun
que fecisti uenient & adorabunt coram
te domine & glorificabunt nomen tuum
Quoniam magnus es tu et faciens mirabi
lia tu es deus solus. Deduc me domine
in uia tua & ingrediar in ueritate tua
lętetur cor meum ut timeat nomen tu
um. Confitebor tibi domine deus meus
in toto corde meo & glorificabo nomen
tuum in ęternum. Quia misericordia
tua magna est super me & eruisti animam
meam ex inferno inferiori. Deus iniqui
insurrexerunt super me & synagoga po
tentium quęsierunt animam meam. &
non proposuerunt te in conspectu suo. Et
tu domine deus miserator & misericors pa
tiens & multę misericordię et uerax
Respice in me & miserere mei da imperi
um tuum puero tuo & saluum fac filium
ancillę tuę. Fac mecum signum in bonum
ut uideant qui oderunt me & confundan
tur. Quoniam tu domine adiuuisti me
& consolatus es me.

f

Vndamenta eius in mon
tib; sanctis diligit domi
nus portas syon super om
nia tabernacula jacob.
Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei.
Memor ero raab & babylonis scientium
me. Ecce alienigenę & tyrus et popu
lus ethiopum hi fuerunt illic. Numquid
syon dicet homo & homo natus est in
ea & ipse fundauit eam altissimus. Do
minus narrabit in scripturis populorum
& principum horum qui fuerunt in ea.
Sicut lętantium omnium habitatio est
in te.

Omine deus salutis meę in
die clamaui & nocte coram
te. Intret in conspectu tuo
oratio mea inclina aurem
tuam ad precem meam. Quia repleta
est malis anima mea. & uita mea infer
no appropinquauit. Ęstimatus sum cum
descendentib; in lacum. factus sum sicut
homo sine adiutorio inter mortuos liber.
Sicut uulnerati dormientes in sepulchris
quorum non es memor amplius. et ipsi
de manu tua repulsi sunt. Posuerunt me
in lacu inferiori in tenebrosis et in umbra
mortis. Super me confirmatus est furor
tuus & omnes fluctus tuos induxisti
super me. Longe fecisti notos meos a me.
posuerunt me abominationem sibi. Tradi
tus sum & non egrediebar. oculi mei lan
guerunt prę inopia. Clamaui ad te do
mine tota die expandi ad te manus me
as. Numquid mortuis facies mirabilia. aut
medici suscitabunt et confitebuntur tibi.
Numquid narrabit aliquis in sepulchro mi
sericordiam tuam & ueritatem tuam in
perditionem. Numquid cognoscentur in tene
bris mirabilia tua & iustitia tua in terra

obliuionis. Et ego ad te domine clama-
ui & mane oratio mea preueniet te. Ut
quid domine repellis orationem meam aue-
tis faciem tuam a me. Pauper sum ego &
in laboribus a iuuentute mea exaltatus au-
tem humiliatus sum & conturbatus. In me
transierunt ire tue & terrores tui contur-
bauerunt me. Circumdederunt me sicut
aqua tota die circumdederunt me simul. E-
longasti a me amicum & proximum et no-
tos meos a miseria.

Isericordias domini in eter-
num cantabo. In generatio-
ne & generationem annun-
tiabo uirtutem tuam in
ore meo. Quoniam dixisti in aeternum mi-
sericordia aedificabitur in celis preparabitur
ueritas tua in eis. Disposui testamentum
electis meis iuraui Dauid seruo meo usque
in aeternum preparabo semen tuum. Et e-
dificabo in generatione et generationem
sedem tuam. Confitebuntur caeli mirabilia
tua domine etenim ueritatem tuam in ec-
clesia sanctorum. Quoniam quis in nubibus
aequabitur domino similis erit deo in filiis
dei. Deus qui glorificatur in consilio sanc-
torum magnus & terribilis super omnes
qui in circuitu eius sunt. Domine deus uir-
tutum quis similis tibi potens es domine
& ueritas tua in circuitu tuo. Tu domina-
ris potestati maris motum autem fluctuum
eius tu mitigas. Tu humiliasti sicut uulne-
ratum superbum in brachio uirtutis tue
dispersisti inimicos tuos. Tui sunt celi &
tua est terra orbem terre & plenitudinem
eius tu fundasti aquilonem & mare tu crea-
sti. Thabor & hermon in nomine tuo exul-
tabunt tuum brachium cum potentia fir-
metur manus tua & exaltetur dextera
tua iustitia & iudicium preparatio sedis
tue. Misericordia & ueritas precedent fa-
ciem tuam beatus populus qui scit iubilatio-
nem. Domine in lumine uultus tui ambu-
labunt & in nomine tuo exultabunt tota
die & in iustitia tua exaltabuntur. Quoni-
am gloria uirtutis eorum tu es & in be-
neplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.
Quia domini est assumptio nostra & sanc-
ti israhel regis nostri. Tunc locutus es in uisio-
ne sanctis tuis & dixisti posui adiutorium
in potente & exaltaui electum de plebe
mea. Inueni Dauid seruum meum oleo sanc-
to meo unxi eum. Manus enim mea auxi-
liabitur ei & brachium meum confirmabit
eum. Nihil proficiet inimicus in eo & filius
iniquitatis non apponet nocere ei. Et con-
cidam a facie ipsius inimicos eius & odien-
tes eum in fugam conuertam. Et ueritas
mea & misericordia mea cum ipso & in
nomine meo exaltabitur cornu eius. Et po-
nam in mari manum eius & in fluminibus
dexteram eius. Ipse inuocabit me pater me-
us es tu deus meus & susceptor salutis mee.
Et ego primogenitum ponam illum excelsum
pre regibus terre. In aeternum seruabo illi
misericordiam meam & testamentum me-
um fidele ipsi. Et ponam in saeculum saecu-
li semen eius & thronum eius sicut dies ce-
li. Si autem dereliquerint filii eius legem
meam & in iudiciis meis non ambulauerint.
Si iustitias meas prophanauerint & man-
data mea non custodierint. Uisitabo in uir-

ga iniquitates eorum & in uerberibus pec
cata eorum. Misericordiam autem meam
non dispergam ab eo neque nocebo in ueri
tate mea. Neque prophanabo testamentum
meum & que procedunt de labiis meis non
faciam irrita. Semel iuraui in sancto meo
si Dauid mentiar semen eius in eternum
manebit. Et thronus eius sicut sol in con
spectu meo & sicut luna perfecta in e
ternum & testis in celo fidelis. Tu uero
repulisti & despexisti distulisti christum
tuum. Auertisti testamentum serui tui
prophanasti in terra sanctuarium eius.
D estruxisti omnes sepes eius posuisti fir
mamentum eius formidinem. Diripue
runt eum omnes transeuntes uiam. Fac
tus est obprobrium uicinis suis. E xalta
sti dexteram deprimentium eum. Letifi
casti omnes inimicos eius. A uertisti ad
iutorium gladii eius. & non es auxilia
tus ei in bello. Destruxisti eum ab emun
datione & sedem eius in terra collisisti
M inorasti dies temporis eius perfudisti eum
confusione. Usquequo domine auertis
in finem exardescet sicut ignis ira tua
M emorare que mea substantia numquid enim
uane constituisti omnes filios hominum.
Q uis est homo qui uiuet & non uidebit mor
tem eruet animam suam de manu infe
ri. Ubi sunt misericordie tue antique
domine sicut iurasti Dauid in ueritate
tua. Memor esto domine obprobrii ser
uorum tuorum quod continui in sinu
meo multarum gentium. Quod expro
brauerunt inimici tui domine quod ex
probrauerunt in commutationem christi
tui. Benedictus dominus in eternum
fiat fiat.

Domine refugium factus
es nobis a generatione in
generationem. Priusquam mon
tes fierent aut formaretur
terra & orbis a seculo et in seculum tu
es deus. Ne auertas hominem in humilita
tem & dixisti conuertimini filii hominum.
Quoniam mille anni ante oculos tuos
tamquam dies hesterna que preteriit. Et
custodia in nocte que pro nihilo haben
tur eorum anni erunt. Mane sicut her
ba transeat mane floreat & transeat ue
pere decidat induret & arescat. Quia
defecimus in ira tua & in furore tuo tur
bati sumus. Posuisti iniquitates nostras in
conspectu tuo seculum nostrum in illumi
natione uultus tui. Quoniam omnes di
es nostri defecerunt & in ira tua defe
cimus. Anni nostri sicut aranea medita
buntur dies annorum nostrorum in ipsis
septuaginta anni. Si autem in poten
tatibus octoginta anni & amplius eorum
labor & dolor. Quoniam superuenit man
suetudo & corripiemur. Quis nouit po
testatem ire tue & pre timore tuo iram
tuam dinumerare. Dexteram tuam sic
notam fac & eruditos corde in sapien
tia. Conuertere domine usquequo &
deprecabilis esto super seruos tuos. Re
pleti sumus mane misericordia tua exul
tauimus & delectati sumus in omnibus di
ebus nostris. Letati sumus pro diebus
quibus nos humiliasti annis quibus uidimus
mala. Respice in seruos tuos & in ope
ra tua & dirige filios eorum. Et sit splen

dor domini dei nostri super nos & i
opus manuum tuarum dirige

Vi habitat in adiutorio
altissimi in protectione
dei celi commorabitur.
Dicet domino susceptor
meus es tu & refugium meum ds meus
sperabo in eum. Quoniam ipse liberauit
me de laqueo uenantium & a uerbo i
aspero. Scapulis suis obumbrabit tibi e
sub pennis eius sperabis. Scuto circum
dabit te ueritas eius non timebis a ti
more nocturno A sagitta uolante in
die a negocio perambulante in tenebris
ab incursu & demonio meridiano. Ca
dent a latere tuo mille & decem milia
a dextris tuis ad te autem non appro
pinquabit. Veruntamen oculis tuis co
siderabis & retributionem peccatorum
uidebis. Quoniam tu es domine spes mea
altissimum posuisti refugium tuum No
accedet ad te malum & flagellum non
appropinquabit tabernaculo tuo Quoni
am angelis suis mandauit de te ut cus
todiant te in omnibus uiis tuis In manib
portabunt te ne forte offendas ad lapi
dem pedem tuum Sup aspidem & basi
liscum ambulabis & conculcabis leones
& draconem Quoniam in me sperauit
liberabo eum & ptegam eum quoniam
cognouit nomen meum. Clamauit ad
me & ego exaudiam eum cum ipso su
in tribulatione eripiam eum & glorifi
cabo eum. Longitudine dierum reple
bo eum & ostendam illi salutare meum.

Onum est confiteri dno
& psallere nomini tuo al
tissime Ad annuntian
dum mane misericordia
tuam & ueritatem tuam per noctem In
decachordo psalterio cum cantico in ci
thara. Quia delectasti me domine in
factura tua & in operib manuum tua
rum exultabo. Quam magnificata sunt i
opera tua domine nimis pfunde facte
sunt cogitationes tue Vir insipiens non
cognoscet et stultus non intelliget hec.
Cum exorti fuerint peccatores sicut fe
num & apparuerint omnes q operantur
iniqtatem Vt intereant in seculum se
culi tu autem altissimus in eternum i
domine Quoniam ecce inimici tui domi
ne quoniam ecce inimici tui peribunt &
dispergentur omnes q operant iniqtatem
Et exaltabitur sicut unicornis cornu me
um & senectus mea in misericordia ube
ri Et despexit oculus meus inimicos me
os & insurgentibo in me malignantibus
audiet auris mea. Iustus ut palma flo
rebit sicut cedrus libani multiplicabi
tur. Plantati in domo domini in atriis i
domus dei nostri florebunt Adhuc mul
tiplicabuntur in senecta uberi & bene i
patientes erunt ut annuntient. Quonia
rectus dominus ds noster & non est
iniqtas in eo

Ominus regnauit decorē
indutus est. indutus est
dominus fortitudinē et
precinxit se. Etenim fir
mauit orbem terrę. q nō commouebitur.
P arata sedes tua extunc. a seculo tu es.
E leuauerunt flumina domine. eleuaue
runt flumina uocem suam. Eleuauerūt
flumina fluctus suos. a uocib; aquarum
multarum. Mirabiles elationes maris.
mirabilis in altis dominus. Testimonia
tua credibilia facta sunt nimis domum
tuam decet sanctitudo domine in lon
gitudine dier.

Eus ultionum dominus
deus ultionum libere egit.
Exaltare q iudicas ter
ram redde retributionem
superbis. Usquequo peccatores domine
usquequo peccatores gloriabunt. Effa
buntur & loquentur iniquitatem loquē
tur omnes q operantur iniustitiam. Po
pulum tuum domine humiliauerunt.
& hereditatem tuam uexauerunt. Vi
duam & aduenam interfecerunt & pu
pillos occiderunt. Et dixerunt nō uide
bit dominus nec intelliget ds iacob.
I ntelligite insipientes in populo & stul
ti aliquando sapite. Q plantauit aurem
non audiet. aut q finxit oculum non cō
siderat. Qui corripit gentes non argu
et. q docet hominem scientiam. Dominus
scit cogitationes hominum. qm uane sunt.
B eatus homo quem tu erudiens domine.
& de lege tua docueris eum. Ut mitiges
ei a dieb; malis donec fodiat peccatori
fouea. Quia non repellet dominus plebē
suam & hereditatem suam nō derelin
quet. Quoadusq iustitia conuertatur in
iudicium. & q iuxta illam. omnes q recto
sunt corde. Quis consurget mihi aduer
sus malignantes aut qs stabit mecum ad
uersus operantes iniquitatem. Nisi quia
dominus adiuuit me. paulominus habita
set in inferno anima mea. Si dicebam
motus est pes meus. misericordia tua do
mine adiuuabat me. Secundum multi
tudinem dolorum meorum in corde meo
consolationes tue letificauerunt animā
meam. Numqd adheret tibi sedes iniqui
tatis q fingis laborem in precepto. Captabūt
in animam iusti & sanguinem innocentem
condemnabunt. Et factus est mihi domi
nus in refugium & deus meus in adiuto
rium spei meę. Et reddet illis
iniquitatem ipsorum & in malitia eorum
disperdet eos. disperdet illos dominus de
us noster.

Enite exultemus domi
no iubilemus deo saluta
ri nostro. Preoccupemus
faciem eius in confessio
ne. & in psalmis iubilemus ei. Quoniam
ds magnus dominus. & rex magnus sup
omnes deos. Qa in manu eius sunt omēs
fines terrę. & altitudines montium ipsius
sunt. Quoniam ipsius est mare & ipse fe
cit illud. & siccam manus eius formauē
runt. Venite adoremus & procidamus et
ploremus ante dominum q fecit nos. qa
ipse est deus noster. Et nos populus

pascue eius. & oues manus eius. Hodie si
uocem eius audieritis nolite obdurare co
da uestra. Sicut i irritatione secundum
diem temptationis in deserto Ubi temp
tauerunt me patres uestri probauerunt
& uiderunt opera mea. Quadraginta an
nis offensus fui generationi illi & dixi i
semper hi errant corde. Et isti non cogn
uerunt uias meas ut iuraui in ira mea.
si introibunt in requiem meam.

Antate domino canticu
nouum cantate domino
omnis terra. Cantate do
mino & benedicite nomi
ni eius: annuntiate de die in diem salu
tare eius. Annuntiate inter gentes glo
riam eius in omnibus populis mirabilia eius
Quoniam magnus dominus & laudabilis i
nimis terribilis super omnes deos. Quoni
am omnes dii gentium demonia domi
nus autem celos fecit. Confessio & pul
chritudo in conspectu eius sanctimonia
& magnificentia in sanctificatione eius.
Afferte domino patrię gentium. afferte i
domino gloriam & honorem afferte do
mino gloriam nomini eius. Tollite hostias
& introite in atria eius. adorate dominu
in atrio sancto eius. Commoueatur a fa
cie eius uniuersa terra. dicite in gentibus
qa dominus regnauit. Etenim correxit
orbem terrę q non commouebitur. iudica
bit populos in ęquitate. Letentur celi et i
exultet terra. commoueatur mare & ple
nitudo eius gaudebunt campi & omnia
que in eis sunt. Tunc exultabunt omnia
ligna siluarum a facie domini qa uenit
quoniam uenit iudicare terram. Judica
bit orbem terrę in ęquitate & populos in
ueritate sua.

Ominus regnauit exultet
terra. Letentur insule multę.
Nubes & caligo in circu
tu eius iustitia & iudici
um correctio sedis eius. Ignis ante ipsum
precedet et inflammabit in circuitu ini
cos eius. Alluxerunt fulgura eius orbi ter
rę uidit & commota est terra. Montes
sicut cera fluxerunt a facie domini om
nis terra. Annuntiauerunt celi iustitiam
eius. & uiderunt omnes populi gloriam
eius. Confundantur omnes q adorant sculp
tilia & q gloriantur in simulacris suis.
Adorate eum omnes angeli eius. audi
uit & letata est syon. Et exultauerunt
filię iudę propter iudicia tua domine i
Quoniam tu dominus altissimus super
omnem terram. nimis exaltatus es super
omnes deos. Qui diligitis dominum od
te malum custodit dominus animas i
sanctorum suorum de manu peccatoris
liberauit eos. Lux orta est iusto & rec
tis corde letitia. Letamini. & confite
mini memorię sanctificationis eius.

Antate domino canti
cum nouum. qa mirabilia
fecit. Saluauit sibi dexte
ra eius. & brachium sanc
tum eius. Notum fecit dominus saluta
re suum in conspectu gentium reuelauit

iustitiam suam. Recordatus est misericordie sue & ueritatis sue domui isrl. Viderunt omnes termini terre salutare dei nostri. iubilate deo omnis terra cantate & exultate & psallite. Psallite domino in cithara. in cithara & uoce psalmi. in tubis ductilibus & uoce tube cornee. Iubilate in conspectu regis domini moueatur mare & plenitudo eius. orbis terrarum et q habitant in eo. Flumina plaudent manu. flumina plaudent manu. simul montes exultabunt a conspectu domini quoniam uenit iudicare terram. Iudicabit orbem terrarum in iustitia & populos in equitate.

Dominus regnauit irascantur populi q sedes super cherubim moueatur terra. Dominus in syon magnus et excelsus super omnes populos. Confiteantur nomini tuo magno quoniam terribile & sanctum est & honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones iudicium & iustitiam in iacob tu fecisti. Exaltate dominum deum nostrum & adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est. Moyses & Aaron in sacerdotibus eius & samuel inter eos q inuocant nomen eius. Inuocabant dominum & ipse exaudiebat eos in columna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia eius & preceptum qd dedit illis. Domine ds noster tu exaudiebas eos deus tu propitius fuisti eis & ulciscens in omnes adinuentiones eorum. Exaltate dominum deum nostrum & adorate in monte sancto eius qm sanctus dominus deus noster.

Iubilate deo omnis terra seruite domino in letitia. Introite in conspectu eius in exultatione. Scitote quoniam dominus ipse est ds ipse fecit nos & non ipsi nos. Populus eius & oues pascue eius introite portas eius in confessione atria eius in hymnis confitemini illi. Laudate nomen eius quoniam suauis est dominus in eternum misericordia eius & usq in generationem & generationem ueritas eius.

Misericordiam & iudicium cantabo tibi domine psallam & intelligam in uia immaculata quando uenies ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus mee. Non proponebam ante oculos meos rem iniustam facientes preuaricationes odiui. Non adhesit mihi cor prauum declinantem a me malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar. Superbo oculo & insatiabili corde cum hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terre ut sedeant mecum ambulans in uia immaculata hic mihi ministrabat. Non habitabit in medio domus mee q facit superbiam q loquitur iniqua non direxit in conspectu oculorum meorum. In matutino interficiebam omnes peccatores terre ut disperderem de ciuitate dei omnes operantes iniquitatem.

Omine exaudi orationē
meam & clamor' meus ad
te ueniat Non auertas fa
ciem tuam a me in qua
cūq; die tribulor inclina ad me' aurem tu
am. In quacūq; die inuocauero te. uelocite'
exaudi me. Quia defecerunt sicut fumus
dies mei & ossa mea sicut cremium arue
runt. Percussus sum ut foenum & aruit co'
meum qa oblitus sum comedere panem
meum A uoce gemitus mei adhesit os
meum carni mee. Similis factus sum pel
licano solitudinis. factus sum sicut nocti
corax in domicilio Vigilaui & factus su'
sicut passer solitarius in tecto. Tota die ex
probrabant mihi inimici mei & q lauda
bant me aduersum me iurabant. Quia ci
nerem tanq; panem manducabam & poc
lum meum cum fletu miscebam A facie'
ire indignationis tue qa eleuans allisisti
me. Dies mei sicut umbra declinauerunt
& ego sicut foenum arui. Tu autem domine
in eternum permanes & memoriale tuum
in generatione et generationem Tu exur
gens misereberis syon qa tempus miseren
di eius qa uenit tempus. Quoniam placu
erunt seruis tuis lapides eius & terre eius
miserebunt". Et timebunt gentes nomen
tuum domine & omnes reges terre glo
riam tuam. Quia edificauit dominus syo'
& uidebitur in gloria sua. Respexit in
orationem humilium & non spreuit pre
ces eorum. Scribant' hec in generatione
altera & populus q creabitur laudabit
dominum. Quia pspexit de excelso sanc'
to suo dominus de celo in terram aspexit
Vt audiret gemitus compeditorum ut
solueret filios in teremptorum Vt an
nuntient in syon nomen dom̄ & laudem
eius in hierusalem. In conueniendo popu
los in unum & reges ut seruiant domi̇ó.
Respondit ei in uia uirtutis sue. paucita
tem dierum meorum nuntia mihi. Ne
reuoces me in dimidio dierum meorum
in generatione & generationem anni tui.
Initio tu domine terram fundasti & ope
ra manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribū'
tu autem permanes & omnes sicut uesti
mentum ueterascent. Et sicut opertoriu'
mutabis eos et mutabunt" tu autem idem
ipse es & anni tui non deficient. Filii ser
uorum tuorum habitabunt & semen eor
in seculum dirigetur.

Enedic anima mea domi
no & omnia que intra me
sunt nomini sancto eius
Benedic anima mea domi
no & noli obliuisci omnes retributiones
eius. Qui propitiatur omnibꝫ iniqtatibꝫ
tuis. qui sanat omnes infirmitates tuas.
Qui redimit de interitu uitam tuam. q
coronat te in mīa et miserationibꝫ Qui
replet in bonis desiderium tuum renoua
bitur ut aqle iuuentus tua. Faciens mi
sericordias dominus & iudicium omni
bus iniuriam patientibꝫ. Notas fecit uia'
suas Moysi filiis isrl̄ uoluntates suas.
Miserator & misericors dominus longa
nimis & multum misericors. Non in p
petuum irascetur neq; in eternum com
minabitur. Non secundum peccata nrā.

fecit nobis neq; secundum iniquitates nr̄as
retribuit nobis. Quoniam secundum alti
tudinem celi a terra corroborauit mise
ricordiam suam super timentes se. Quan
do distat ortus ab occidente longe fecit
a nobis iniquitates nr̄as. Quomodo miseret
pater filiorum misertus est dominus ti
mentibus se. quoniam ipse cognouit fig
mentum nostrum. Recordatus est qm̄
puluis sumus homo sicut foenum. dies eius
tamq; flos agri sic efflorebit. Quoniam
spiritus pertransibit in illo & non subsis
tet & non cognoscet amplius locum su
um. Misericordia autem domini ab eter
no & usq; in eternum sup timentes eum.
Et iustitia illius in filios filiorum. his qui
seruant testamentum eius. Et memores
sunt mandatorum ipsius ad faciendum
ea. Dominus in celo parauit sedem sua
& regnum ipsius omnibus dominabitur.
Benedicite domino omnes angeli eius po
tentes uirtute facientes uerbum illius ad
audiendam uocem sermonum eius. Be
nedicite domino omnes uirtutes eius mi
nistri eius q facitis uoluntatem eius. Be
nedicite domino omnia opera eius in
omni loco dominationes eius. benedic a
nima mea dn̄o

Benedic anima mea domi
no. domine ds̄ meus magni
ficatus es uehementer. Con
fessionem & decorem in
duisti amictus lumine sicut uestimen
to. Extendens celum sicut pellem. q te
gis aquis superiora eius. Qui ponis nube
ascensum tuum. q ambulas sup pennas uen
torum. Qui facis angelos tuos spiritus et
ministros tuos ignem urentem. Q fundasti
terram super stabilitatem suam. non incli
nabitur in seculum seculi. Abyssus sicut
uestimentum amictus eius. super montes
stabunt aque. Ab increpatione tua fugi
ent. a uoce tonitrui tui formidabunt. Ascen
dunt montes & descendunt campi in lo
cum quem fundasti eis. Terminum posuisti
quem non transgredientur. neq; conuerten
tur operire terram. Qui emittis fontes in
conuallibus. inter medium montium per
transibunt aque. Potabunt omnes bestie
agri expectabunt onagri in siti sua. Sup
ea uolucres celi habitabunt. de medio pe
trarum dabunt uoces. Rigans montes de
superioribus suis. de fructu operum tuorum
satiabit terra. Producens foenum iumentis
& herba seruituti hominum. Ut educas
panem de terra. & uinum letificet cor ho
minis. Ut exhilaret faciem in oleo. & pa
nis cor hominis confirmet. Saturabuntur
ligna campi & cedri libani quas plantauit
illic passeres nidificabunt. Herodii domus
dux est eorum. montes excelsi ceruis pe
tra refugium herinaciis. Fecit lunam in
tempore. sol cognouit occasum suum. Po
suisti tenebras & facta est nox. in ipsa per
transibunt omnes bestie silue. Catuli leo
num rugientes ut rapiant. & querant a deo
escam sibi. Ortus est sol et congregati sunt
& in cubilibus suis collocabuntur. Exibit
homo ad opus suum & ad operationem
suam usq; ad uesperum. Quam magnifica
ta sunt opera tua domine. omnia in sapi
entia fecisti. impleta est terra possessione
tua. Hoc mare magnum & spatiosum

manibo illic reptilia quorum non est nu
merus. Animalia pusilla cum magnis. illic
naues pertransibunt. Draco iste quem for
masti ad illudendum ei omnia a te expec
tant ut des illis escam in tempore. Dante
te illis colligent. aperiente te manum tua
omnia implebuntur bonitate. Auertente
autem te faciem turbabuntur. auferens spiri
tum eorum & deficient & in puluerem su
um reuertentur. Emitte spiritum tuum et
creabuntur. & renouabis faciem terre. Sit
gloria domini in seculum. Letabitur do
minus in operibus suis. Qui respicit terram
& facit eam tremere. qui tangit montes et fu
migant. Cantabo domino in uita mea. psal
lam deo meo quamdiu sum. Iocundum sit ei
eloquium meum. ego uero delectabor in
domino. Deficient peccatores a terra. &
iniqui ita ut non sint. benedic anima mea
domino. Alleluia.

Onfitemini domino et in
uocate nomen eius. annun
tiate inter gentes opera e
ius. Cantate ei & psallite
ei. narrate omnia mirabilia eius. Laudami
ni in nomine sancto eius. letetur cor quae
rentium dominum. Querite dominum et con
firmamini. querite faciem eius semper. Me
mentote mirabilium eius que fecit prodi
gia eius & iudicia oris eius. Semen Abra
am serui eius filii Jacob electi eius. Ipse do
minus deus noster. in uniuersa terra iudicia
eius. Memor fuit in seculum testamenti
sui. uerbi quod mandauit in mille generatio
nes. Quod disposuit ad Abraam et iuramen
ti sui ad Isaac. Et statuit illud Iacob precep

tum. & israel in testamentum eius. Dicens ti
bi dabo terram canaan funiculum heredi
tatis uestre. Cum essent numero breui pa
ucissimi & incole eius. Et pertransierunt
de gente in gentem. & de regno ad popu
lum alterum. Non reliquit hominem nocere
eis. & corripuit pro eis reges. Nolite tan
gere christos meos. & in prophetis meis no
lite malignari. Et uocauit famem super
terram. & omne firmamentum panis con
triuit. Misit ante eos uirum. in seruum ue
nundatus est Ioseph. Humiliauerunt in
compedibus eius. ferrum pertransiit animam
eius donec ueniret uerbum eius. Eloquium
domini inflammauit eum. misit rex & sol
uit eum. princeps populorum et dimisit
eum. Constituit eum dominum domus
sue. & principem omnis possessionis sue.
Ut erudiret principes eius sicut semetipsum
& senes eius prudentiam doceret. Et intra
uit israel in egyptum. & Iacob accola fuit in
terra cham. Et auxit populum suum uehe
menter. & firmauit eum super inimicos e
ius. Conuertit cor eorum ut odirent po
pulum eius. & dolum facerent in seruos
eius. Misit Moysen seruum suum. Aaron
quem elegit ipsum. Posuit in eis uerba
signorum suorum et prodigiorum in terra
cham. Misit tenebras & obscurauit. &
non exacerbauit sermones suos. Conuer
tit aquas eorum in sanguinem. & occidit
pisces eorum. Et dedit terra eorum ra
nas in penetralibus Regum ipsorum. Dixit
& uenit cynomia et cynifes in omnibus
finibus eorum. Posuit pluuias eorum gran
dinem. ignem comburentem in terra ipsorum.
Et percussit uineas eorum. & ficulneas

eorum contriuit lignum finium eorum.
D ixit & uenit locusta. et bruchus cuius non
erat numerus Et comedit omne foenum
in terra eorum & comedit omnem fructu
terre eorum Et percussit omne primoge
nitum in terra eorum primitias omnis la
boris eorum Et eduxit eos cum argento
& auro & non erat in tribubus eorum in
firmus Letata est egyptus in profectione
eorum qa incubuit timor eorum super eos
E xpandit nubem in protectionem eorum &
ignem ut luceret eis per noctem. Petierunt
et uenit coturnix & pane celi saturauit
eos Dirupit petram & fluxerunt aque a
bierunt in sicco flumina. Quoniam memor
fuit uerbi sancti sui quod habuit ad Abra
am puerum suum. Et eduxit populum su
um in exultatione & electos suos in Leti
tia. Et dedit illis regiones gentium & la
bores populorum possederunt. Ut custo
diant iustificationes eius & legem eius re
quirant. Alleluia alleluia.

Confitemini domino quo
niam bonus qm in seculu
misericordia eius. Quis lo
quetur potentias domini
auditas faciet omnes laudes eius. Beati
q custodiunt iudicium & faciunt iustitia
in omni tempore. Memento nostri domi
in beneplacito populi tui uisita nos in sa
lutari tuo Ad uidendum in bonitate elec
torum tuorum ad Letandum in Letitia
gentis tue ut lauderis cum hereditate
tua. Peccauimus cum patribus nostris iniu
ste egimus iniquitatem fecimus. Patres nri
in egypto non intellexerunt mirabilia

tua non fuerunt memores multitudinis
misericordie tue. Et irritauerunt ascen
dentes in mari rubro. & saluauit eos prop
ter nomen suum. ut notam faceret poten
tiam suam. Et increpuit mare rubrum et
exsiccatum est & deduxit eos in abyssis
sicut in deserto. Et saluauit eos de manu
odientium & redemit eos de manu inimi
ci. Et operuit aqua tribulantes eos unus
ex eis non remansit. Et crediderunt uer
bis eius & laudauerunt laudem eius. Ci
to fecerunt obliti sunt operum eius &
no sustinuerunt consilium eius Et con
cupierunt concupiscentiam in deserto &
temtauerunt deum in inaquoso. Et dedit
eis petitionem ipsorum. & misit saturita
tem in animas eorum. Et irritauerunt Mo
ysen in castris Aaron sanctum domini.
Aperta est terra et deglutiuit Dathan &
operuit super congregationem Abyron. Et
exarsit ignis in synagoga eorum. flamma
combussit peccatores. Et fecerunt uitulu
in oreb & adorauerunt sculptile. Et mu
tauerunt gloriam suam in similitudinem
uituli comedentis foenum. Obliti sunt
deum q saluauit eos. q fecit magnalia in
egypto mirabilia terra cham. terribilia in
mari rubro Et dixit ut disperderet eos
si non Moyses electus eius stetisset in co
fractione in conspectu eius Ut auerte
ret iram eius ne disperderet eos & pro
nihilo habuerunt terram desiderabilem.
Non crediderunt uerbo eius & murmura
uerunt in tabernaculis suis non exaudie
runt uocem domini. Et eleuauit manu
suam super eos ut psterneret eos in deser
to. Et ut deiceret semen eorum in natio

nibus et di

nibus & disperderet eos in regionib9. Et
initiati sunt beelphegor & comederunt
sacrificia mortuorum. Et irritauerunt e
um in adinuentionib9 suis & multiplica
ta est in eis ruina. Et stetit phinees &
placauit: & cessauit quassatio. Et repu
tatum est ei in iustitiam in generatio
et generationem usq; in sempiternum. Et
irritauerunt eum ad aquas contradictio
nis & uexatus est Moyses pp eos. quia
exacerbauerunt spiritum eius. Et disti
xit in labijs suis non disperdiderunt ge
tes quas dixit dominus deus illis. Et co
mixti sunt inter gentes & didicerunt
opera eorum & seruierunt sculptilibus
eorum & factum est illis in scandalum
E t immolauerunt filios suos & filias suas
demonijs. Et effuderunt sanguinem in
nocentem sanguinem filiorum suorum
& filiarum suarum quas sacrificauerunt
sculptilib9 chanaan. Et infecta est ter
ra in sanguinib9 & contaminata est in
operibus eorum. et fornicati sunt in adi
uentionib9 suis. Et iratus est furore do
minus in populum suum & abominatus
est hereditatem suam. Et tradidit eos
in manus gentium & dominati sunt eorum
q oderunt eos. Et tribulauerunt eos ini
mici eorum & humiliati sunt sub manib9
eorum sepe liberauit eos. Ipsi autem exa
cerbauerunt eum in consilio suo & humi
liati sunt in iniquitatib9 suis. Et uidit cu
tribularentur & audiuit orationem eorum.
& memor fuit testamenti sui & penituit
eum secundum multitudinem misericor
die sue. Et dedit eos in misericordias i
conspectu omnium q ceperant eos. Sal
uos fac nos domine ds noster. & congre
ga nos de nationib9. Et confiteamur no
mini sancto tuo. & gloriemur in laude
tua. Benedictus dominus deus israel a
seculo et usq; in seculum. & dicet omnis
populus fiat fiat. Alleluia.

C onfitemini domino quo
niam bonus. qm in seculu
misericordia eius. Dicant
q redempti sunt a domino
quos redemit de manu inimici de regio
nib9 congregauit eos. A solis ortu et oc
casu ab aquilone & mari. Errauerunt in
solitudine in inaquoso uiam ciuitatis ha
bitaculi non inuenerunt. Esurientes &
sitientes anima eorum in ipsis defecit. &
clamauerunt ad dominum cum tribula
rentur & de necessitatib9 eorum eripuit
eos. Et deduxit eos in uiam rectam ut
irent in ciuitatem ut irent in ciuitatem
habitationis. Confiteantur domino miseri
cordie eius & mirabilia eius filijs hominum
Quia satiauit animam inanem & animam
esurientem satiauit bonis. Sedentes in te
nebris & in umbra mortis uinctos i men
dicitate & ferro. Quia exacerbauerunt
eloqa dei & consilium altissimi irritaue
runt. Et humiliatum est in laborib9 cor
eorum & infirmati sunt. nec fuit q ad
iuuaret. Et clamauerunt ad dominum
cum tribularentur et de necessitatib9 eorum
liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris
et umbra mortis & uincula eorum diru
pit. Confiteantur domino misericordie
eius & mirabilia eius filijs hominum. Et
contriuit portas ereas et uectes ferreos

confregit. Suscepit eos de uia iniquitatis eo
rum propter iustitias enim suas humiliati
sunt. Omnem escam abominata est anima
eorum & appropinquauerunt usque ad por
tas mortis. Et clamauerunt ad dominum
cum tribularentur & de necessitatibus eorum
liberauit eos. Misit uerbum suum & sana
uit eos & eripuit eos de interitionibus eorum.
C onfiteantur domino misericordie eius & mi
rabilia eius filiis hominum. Et sacrificent sa
crificium laudis & annuntient opera eius
in exultatione. Qui descendunt mare in
nauibus facientes operationem in aquis mul
tis. Ipsi uiderunt opera domini & mirabi
lia eius in profundo. Dixit & stetit spiritus
procelle & exaltati sunt fluctus eius. Ascen
dunt usque ad caelos et descendunt usque
ad abyssos. anima eorum in malis tabescebat.
T urbati sunt & moti sunt sicut ebrius &
omnis sapientia eorum deuorata est. Et
clamauerunt ad dominum cum tribularen
tur & de necessitatibus eorum eduxit eos.
E t statuit procellam eius in auram & siluerunt
runt fluctus eius. Et Letati sunt quia si
luerunt & deduxit eos in portum uolun
tatis eorum. Confiteantur domino miseri
cordie eius & mirabilia eius filiis hominum.
E t exaltent eum in ecclesia plebis & in cathe
dra seniorum laudent eum. Posuit flumi
na in desertum & exitus aquarum in sitim.
T erram fructiferam in salsuginem a malitia
inhabitantium in ea. Posuit desertum in
stagna aquarum & terra sine aqua in exi
tus aquarum. Et collocauit illic esurien
tes & constituerunt ciuitatem habitationis.
E t seminauerunt agros & plantauerunt ui
neas & fecerunt fructum natiuitatis.

Et benedixit eis et multiplicati sunt nimis
& iumenta eorum non minorauit. Et pauci
facti sunt & uexati sunt a tribulatione ma
lorum & dolore. Effusa est contemptio su
per principes & errare fecit eos in inuio & in
non in uia. Et adiuuit pauperem de inopia
& posuit sicut oues familias. Videbunt rec
ti & Letabuntur & omnis iniquitas oppilabit
os suum. Quis sapiens & custodiet hec. &
intelleget misericordias domini.

PAratum cor meum deus
paratum cor meum. can
tabo & psallam in gloria
mea. Exurge psalterium
& cithara. exurgam diluculo. Confitebor
tibi in populis domine & psallam tibi in
nationibus. Quia magna est super caelos
misericordia. & usque ad nubes ueritas tua.
Exaltare super celos deus & super om
nem terram gloria tua. ut liberentur di
lecti tui. Saluum fac dextera tua & exa
udi me. Deus locutus est in sancto suo. Exul
tabo & diuidam sichimam et conuallem
tabernaculorum dimetiar. Meus est Ga
laad et meus est manasses & Ephraim
susceptio capitis mei. Iuda rex meus. Moab
lebes spei mee. In idumeam extendam cal
ciamentum meum. mihi alienigene amici
facti sunt. Quis deducet me in ciuitatem
munitam. quis deducet me usque in idumeam.
Nonne tu deus qui repulisti nos. & non
exibis deus in uirtutibus nostris. Da no
bis auxilium de tribulatione. quia uana sa
lus hominis. In deo faciemus uirtutem. &
ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.

Eus laudem meam ne tacue
ris. quia os peccatoris & os
dolosi super me apertum ē.
L ocuti sunt aduersum me
lingua dolosa. & sermonibꝰ odij circumde
derunt me & expugnauerunt me gratis
P ro eo ut me diligerent detrahebant mihi
ego autem orabam. Et posuerunt aduersum
me mala pro bonis & odium p dilectione
mea. C onstitue super eum peccatorem. et
diabolus stet a dextris eius. Cum iudicat
exeat condemnatus & oratio eius fiat in
peccatum. Fiant dies eius pauci. & episco
patum eius accipiat alter. Fiant filij eius
orphani. & uxor eius uidua. Nutantes
transferantur filij eius et mendicent. eicia
tur de habitationibꝰ suis. Scrutetur fener
tor omnem substantiam eius. & diripiat
alieni labores eius. Non sit illi adiutor.
nec sit q miseratur pupillis eius. Fiant
nati eius in interitum in generatione un
deleatur nomen eius. In memoriam rede
at iniqtas patrum eius in conspectu dom
ni. & peccatum mřis eius non deleatur.
F iant contra dominum semper. & dispere
at de terra memoria eorum. pro eo q no
est recordatus facere misericordiam. Et
persecutus est hominem inopem et men
dicum. et compunctum corde mortifica
re. Et dilexit maledictionem & ueniet
ei & noluit benedictionem. & elongabi
tur ab eo. Et induit maledictionem sicu
uestimentum. & intrauit sicut aqua in i
teriora eius. et sicut oleum in ossibꝰ eius.
F iat ei sicut uestimentum quo operitur.
& sicut zona qua semper precingitur.
Hoc opus eorum q detrahunt mihi apud
dominum. & q loquuntur mala aduersus a
nimam meam. Et tu domine domine fac
mecum propter nomen tuum qa suauis est
misericordia tua. Libera me qa egenus et
pauper ego sum. & cor meum conturbatu
est intra me. Sicut umbra cum declinat
ablatus sum & excussus sum sicut locuste.
Genua mea infirmata sunt a ieiunio. & ca
ro mea immutata est pp oleum. Et ego
factus sum obprbrium illis. uiderunt me
& mouerunt capita sua. Adiuua me do
mine deus meus. saluum me fac propter
misericordiam tuam. Et sciant qa manus
tua hec & tu domine fecisti eam. Male
dicent illi & tu benedices. q insurgunt i
me confundantur. seruus autem tuus le
tabitur. Induantur q detrahunt mihi pu
dore. & operiantur sicut diploide confu
sione sua. Confitebor domino nimis in o
re meo. & in medio multorum laudabo e
um. Quia astitit dextris pauperis ut sal
uam faceret a persequentibꝰ animam me
am.
Ixit dominus domino meo
sede a dextris meis. Donec
ponam inimicos tuos scabe
llum pedum tuorum. Vir
gam uirtutis tue emittet dominus ex sy
on. dominare in medio inimicorum tuorum.
Tecum principium in die uirtutis tue in
splendoribꝰ sanctorum. ex utero ante lu
ciferum genui te. Iurauit dominus & no
poenitebit eum. tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem Melchisedech. Domi
nus a dextris tuis. confregit in die ire
sue reges. Iudicabit in nationibꝰ imple

bit ruinas conquassabit capita in ter
ra multorum. De torrente in via bibit
propterea exaltavit caput. Alla.

Onfitebor tibi domine in
toto corde meo in consilio
iustorum & congregatio
ne. Magna opera domini
exquisita in omnes voluntates eius. Con
fessio & magnificentia opus eius & iusti
tia eius manet in seculum seculi. Memo
riam fecit mirabilium suorum misericors
& miserator dominus escam dedit time
tibus se. Memor erit in seculum testamen
ti sui virtutem operum suorum annun
tiabit populo suo. Ut det illis heredita
tem gentium opera manuum eius veritas et
iudicium. Fidelia omnia mandata eius con
firmata in seculum seculi facta in veri
tate & equitate. Redemptionem misit
dominus populo suo mandavit in eter
num testamentum suum. Sanctum & ter
ribile nomen eius. initium sapientie timor
domini. Intellectus bonus omnibus facien
tibus eum. laudatio eius manet in seculum
seculi. Alleluia.

Eatus vir qui timet domi
num. in mandatis eius vo
let nimis. Potens in terra
erit semen eius generatio
rectorum benedicetur. Gloria & divi
tie in domo eius & iustitia eius manet
in seculum seculi. Exortum est in tene
bris lumen rectis. misericors & miserator
& iustus. Iocundus homo qui miseretur
et commodat. disponit sermones suos in

iudicio quia in eternum non commovebi
tur. In memoria eterna erit iustus ab au
ditione mala non timebit. Paratum cor
eius sperare in domino confirmatum est
cor eius non commovebitur donec despi
ciat inimicos suos. Dispersit dedit paupe
ribus iustitia eius manet in seculum secu
li cornu eius exaltabitur in gloria. Pecca
tor videbit & irascetur dentibus suis fre
met et tabescet. desiderium peccatorum
peribit. Alleluia.

Audate pueri dominum
laudate nomen domini.
Sit nomen domini bene
dictum ex hoc nunc &
usque in seculum. A solis ortu usque ad oc
casum laudabile nomen domini. Excel
sus super omnes gentes dominus & su
per celos gloria eius. Quis sicut dominus
deus noster qui in altis habitat & humilia
respicit in celo et in terra. Suscitans a
terra inopem & de stercore erigens pa
uperem. Ut collocet eum cum principi
bus cum principibus populi sui. Qui habita
re facit sterilem in domo matrem filio
rum letantem. Alla.

N exitu israel de egypto
domus iacob de populo
barbaro. Facta est iudea
sanctificatio eius. israel po
testas eius. Mare vidit et fugit iordanis
conversus est retrorsum. Montes exul
taverunt ut arietes & colles sicut agni
ovium. Quid est tibi mare quod fugisti & tu
iordanis quia conversus es retrorsum. Mon

tes exultastis ut arietes & colles sicut
agni ouium. A facie domini mota est
terra a facie dei Jacob. Qui conuertit
petram in stagna aquarum & rupem in
fontes aquarum. Non nobis domine non
nobis sed nomini tuo da gloriam. Super
misericordia tua & ueritate tua. nequan
do dicant gentes ubi est deus eorum. Deus
autem noster in celo. omnia quecumque
uoluit fecit. Simulacra gentium argentum
et aurum opera manuum hominum. Os
habent & non loquentur. oculos habent
& non uidebunt. Aures habent & non
audient. nares habent & non odorabunt.
Manus habent & non palpabunt. pedes ha
bent & non ambulabunt. non clamabunt
in gutture suo. Similes illis fiant qui faciunt
ea & omnes qui confidunt in eis. Domus
israel sperauit in domino adiutor eorum
et protector eorum est. Domus Aaron
sperauit in domino adiutor eorum et
protector eorum est. Qui timent domi
num sperauerunt in domino adiutor eo
rum & protector eorum est. Dominus
memor fuit nostri & benedixit nobis. Be
nedixit domui israel benedixit domui Aa
ron. Benedixit omnibus qui timent dominum
pusillis cum maioribus. Adiciat dominus
super uos super uos & super filios uestros.
Benedicti uos a domino qui fecit celum &
terram. Celum celi domino terram autem
dedit filiis hominum. Non mortui lauda
bunt te domine neque omnes qui descendunt
in infernum. Sed nos qui uiuimus benedi
cimus domino ex hoc nunc et usque in secu
lum. Alleluia.

Ilexi quoniam exaudiet
dominus uocem orationis
mee. Quia inclinauit aurem
suam mihi & in diebus meis
inuocabo. Circumdederunt me dolores mor
tis & pericula inferni inuenerunt me. Tri
bulationem et dolorem inueni. & nomen
domini inuocaui. O domine libera animam
meam misericors dominus & iustus & de
us noster miseretur. Custodiens paruulos
dominus humiliatus sum & liberauit me.
Conuertere anima mea in requiem tuam
quia dominus benefecit tibi. Quia eripuit a
nimam meam de morte oculos meos a la
chrymis pedes meos a lapsu. Placebo domino
in regione uiuorum.

Redidi propter quod locu
tus sum ego autem humi
liatus sum nimis. Ego dixi
in excessu meo omnis homo
mendax. Quid retribuam domino pro
omnibus que retribuit mihi. Calicem salu
taris accipiam & nomen domini inuocabo.
Vota mea domino reddam coram omni
populo eius in atriis domus domini in me
dio tui hierusalem. Alleluia.

Audate dominum omnes
gentes laudate eum omnes
populi. Quoniam confirmata est
super nos misericordia eius
& ueritas domini manet in eternum. Alleluia.

Onfitemini domino quoni
am bonus quoniam in seculum
misericordia eius. Dicat n

nunc q timent dominum qm in seculum
misericordia eius. De tribulatione inuoca
ui dominum & exaudiuit me in latitudine
dominus. Dominus mihi adiutor non time
bo qd faciat mihi homo. Dominus mi adiu
tor & ego despiciam inimicos meos. Bonu
est confidere in domino q confidere in ho
mine. Omnes gentes circuierunt me & in
nomine domini qa ultus sum in eos. Cir
cumdantes circumdederunt me & in nomi
ne domini qa ultus sum in eos. Circumde
derunt me sicut apes & exarserunt sicut
ignis in spinis & in nomine domini quia
ultus sum in eos. Impulsus euersus sum ut
caderem & dominus suscepit me. Fortitu
do mea et laus mea dominus & factus e
mihi in salutem. Vox exultationis & salu
tis in tabernaculis iustorum. Dextera dni
fecit uirtutem dextera domini exaltauit
me dextera domini fecit uirtutem. Non
moriar sed uiuam & narrabo opera domi.
C astigans castigauit me dominus & mor
ti non tradidit me. A perite mihi portas i
iustitie ingressus in eas confitebor domino
hec porta domini iusti intrabunt in eam.
C onfitebor tibi qm exaudisti me & factus
es mihi in salutem. L apidem quem repro
bauerunt edificantes hic factus est in
caput anguli. A domino factum est istud
& est mirabile in oculis nostris. Hec est
dies quam fecit dominus exultemus &
letemur in ea. O domine saluum me fac
o domine bene psperare benedictus qui
uenit in nomine domini. Benediximus
uobis de domo domi. deus dominus &
illuxit nobis. Constituite diem solemnem in
condensis usq ad cornu altaris. Deus meus
es tu & confitebor tibi deus meus es tu et
exaltabo te. Confitebor tibi quoniam exa
udisti me & factus es mihi in salutem. Con
fitemini domino quoniam bonus quoni
am in seculum qm in seculum mia eius.
Alleluia.

Eati immaculati in uia qui
ambulant in lege domini.
Beati q scrutant testimo
nia eius in toto corde exq
runt eum. Non enim q operantur iniqui
tatem in uiis eius ambulauerunt. Tu man
dasti mandata tua custodiri nimis. Uti
nam dirigantur uie mee ad custodien
das iustificationes tuas. Tunc non confu
dar cum perspexero in omnibus mandatis
tuis. Confitebor tibi in directione cordis i
eo q didici iudicia iustitie tue. Iustificatio
nes tuas custodiam non me derelinquas
usq quaque.

N quo corrigit adolescen
tior uiam suam in custodie
do sermones tuos. In toto co
de meo exqsiui te ne repel
las me a mandatis tuis. In corde meo absco
di eloqa tua ut non peccem tibi. Benedic
tus es domine doce me iustificationes tuas.
In labiis meis pronuntiaui omnia iudicia
oris. In uia testimoniorum tuorum delec
tatus sum sicut in omnibus diuitiis. In man
datis tuis exercebor & considerabo uias
tuas. In iustificationibus tuis meditabor
non obliuiscar sermones tuos.

E tribue seruo tuo uiuifica
me & custodiam sermones
tuos. R euela oculos meos
& considerabo mirabilia.

de lege tua. Incola ego sum in terra. nō
absc̄ondas a me mandata tua. Concupiuit
anima mea desiderare iustificationes tuas
in omni tempore. Increpasti superbos. ma
ledicti q declinant a mandatis tuis. Au
fer a me obprobrium et contentemptum
quia testimonia tua exqsiui. Etenim sede
runt principes et aduersum me loqueban
tur. seruus autem tuus exercebatur in iu
stificationib; tuis. Nam et testimonia
tua meditatio mea est. & consilium meū
iustificationes tuę.

Dhesit pauimento anima
mea. uiuifica me secundum
uerbum tuum. Vias meas
enuntiaui & exaudisti me.
doce me iustificationes tuas. Viam iustifi
cationum tuarum instrue me. & exerce
bor in mirabilib; tuis. Dormitauit anima
mea p̄ te tio. confirma me in uerbis tuis.
V iam iniqtatis amoue a me. & de lege tuā
miserere mei. Viam ueritatis elegi. iudi
cia tua non sum oblitus. Adhesit testimo
nys tuis domine. noli me confundere. Vi
am mandatorum cucurri. cum dilatasti
cor meum.

l Egem pone mihi domine
uiam iustificationum tua
rum. & exqram eam sem
per. Da mihi intellectum
& scrutabor legem tuam. & custodiam
illam in toto corde meo. Deduc me in se
mita mandatorum tuorum qa ipsam uo
lui. Inclina cor meum in testimonia tua
& non in auaritiam. Auerte oculos me
os ne uideant uanitatem in uia tua uiui
fica me. Statue seruo tuo eloquium tuum
in timore tuo. Amputa obprobrium meū
quod suspicatus sum. qa iudicia tua iocun
da. Ecce concupiui mandata tua. in eqta
te tua uiuifica me.

T ueniat super me miseri
cordia tua domine. saluta
re tuum secundum eloqū
tuum. Et respondebo ex
probrantib; mihi uerbum qa speraui in
sermonib; tuis. Et ne auferas de ore meo
uerbum ueritatis usqquaque. qa in iudi
ciys tuis supersperaui. Et custodiam legem
tuam semper in seculum & in seculum se
culi. Et ambulabam in latitudine. qa man
data tua exqsiui. Et loquebar in testimo
nys tuis in conspectu regum. & non con
fundebar. Et meditabar in mandatis tu
is quę dilexi. Et leuaui manus meas ad
mandata tua quę dilexi. & exercebor in
iustificationib; tuis.

m E mor esto uerbi tui ser
uo tuo in quo mihi spem
dedisti. Hec me consolata
est in humilitate mea. qa
eloquium tuum uiuificauit me. Superbi
inique agebant usquequaq. a lege autē
tua non declinaui. Memor fui iudiciorū
tuorum a seculo domine & consolatus sū.
Defectio tenuit me. pro peccatorib; de
relinquentib; legem tuam. Cantabiles mi
erant iustificationes tuę. in loco peregrina
tionis meę. Memor fui nocte nominis tui
domine. & custodiui legem tuam. Hec
facta est mihi. qa iustificationes tuas ex
quisivi

Ortio mea domine: dixi
custodire legem tuam. De
precatus sum faciem tuam
in toto corde meo misere
mei secundum eloquium tuum. Cogitaui ui
as meas & conuerti pedes meos in testimo
nia tua. Paratus sum & non sum turbatus
ut custodiam mandata tua. Funes pecca
torum circumplexi sunt me & legem tuam
non sum oblitus. Media nocte surgebam
ad confitendum tibi, sup iudicia iustifica
tionis tue. Particeps ego sum omnium ti
mentium te & custodientium mandata
tua. Misericordia tua domine plena est ter
ra. iustificationes tuas doce me

l Onitatem fecisti cum ser
uo tuo domine secundum
uerbum tuum Bonitatem
& disciplinam et scientiam
doce me qa in mandatis tuis credidi. Priu
quam humiliarer ego deliq. propterea elo
quium tuum custodiui. Bonus es tu & in
bonitate tua doce me iustificationes tuas.
Multiplicata est super me iniqtas superbor
ego autem in toto corde meo scrutabor o
mandata tua. Coagulatum est sicut lac cor
corum. ego uero legem tuam meditatus
sum Bonum mihi qa humiliasti me ut di
cam iustificationes tuas. Bonum mihi lex
oris tui super milia auri & argenti.

m Anus tue fecerunt me &
plasmauerunt me da mihi
intellectum ut discam man
data tua. Q timent te ui
debunt me & letabuntur et letabuntur
qa in uerba tua supersperaui. Cognoui do
mine qa equitas iudicia tua & in ueri
tate tua humiliasti me. Fiat misericordia
tua ut consoletur me secundum eloquium tu
um seruo tuo. Ueniant mihi miserationes
tue & uiuam qa lex tua meditatio mea est.
Confundantur supbi qa iniuste iniqtatem
fecerunt in me ego autem exercebor in man
datis tuis. Conuertantur mihi timentes te
& q nouerunt testimonia tua. Fiat cor me
um immaculatum in iustificationibus tuis ut
non confundar.

E fecit in salutare tuum a
nima mea. & in uerbum tu
um supsperaui. Defecerunt
oculi mei in eloquium tuum
dicentes qn consolaberis me. Quia factus
sum sicut uter iustificationes tuas non sum
oblitus. Quot sunt dies serui tui quando
facies de persequentibus me iudicium. Nar
rauerunt mihi iniq fabulationes sed non ut
lex tua. Omnia mandata tua ueritas ini
q persecuti sunt me adiuua me. Paulomi
nus consumauerunt me in terra ego autem
non dereliq mandata tua. Secundum mi
sericordiam tuam uiuifica me & custodiam
testimonia oris tui.

N eternum domine uer
bum tuum pmanet in ce
lo. In generatione et gene
rationem ueritas tua. fun
dasti terram & pmanet. Ordinatione tua
perseuerat dies qm omnia seruiunt tibi.
Nisi q lex tua meditatio est tunc forte
perissem in humilitate mea. In eternum
non obliuiscar iustificationes tuas quia in
ipsis uiuificasti me. Tuus sum ego saluum
me fac qm iustificationes tuas exqsiui.
Me expectauerunt peccatores ut perde

rent me testimonia tua intellexi. Omnis
consumationis uidi finem: latum mandatum
tuum nimis.

Quomodo dilexi legem tu
am domine: tota die medi
tatio mea est. Super inimi
cos meos prudentem me fe
cisti mandato tuo: qa in eternum mihi e.
S uper omnes docentes me intellexi: quia te
stimonia tua meditatio mea est. Super se
nex intellexi: qa mandata tua quesiui. o
A b omni uia mala phibui pedes meos: ut cu
stodiam uerba tua. A iudiciis tuis non de
clinaui: qa tu legem posuisti mihi. Quas
dulcia faucibus meis eloqa tua: super mel
ori meo. A mandatis tuis intellexi: prop
terea odiui oem uiam iniqtatis.

Lucerna pedibus meis uerbu
tuum. & lumen semitis me
is. Iuraui et statui custodi
re iudicia iustitie tue. Hu
miliatus sum usquequaq domine: uiuifica me
secundum uerbum tuum. Voluntaria oris
mei beneplacita fac domine: & iudicia tua
doce me. Anima mea in manibus meis sem
per: & legem tuam non sum oblitus. Posu
erunt peccatores laqueum mihi: & de man
datis tuis non erraui. Hereditate acquisi
ui testimonia tua in eternum: qa exul
tatio cordis mei sunt. Inclinaui cor meu
ad faciendas iustificationes tuas in eternu
pp retributionem.

Iniquos odio habui: & le
gem tuam dilexi. Adiuto
& susceptor meus es tu: &
in uerbum tuum supsperaui. Declinate a me maligni: & scrutabor

mandata dei mei. Suscipe secundum eloq
uim tuum & uiuam: & no confundas me
ab expectatione mea. Adiuua me et sal
uus ero: et meditabor in iustificationibus tu
is semper. Spreuisti omnes discedentes a
iudiciis tuis: qa iniusta cogitatio eorum.
Preuaricantes reputaui omnes peccatores
terre: ideo dilexi testimonia tua. Config
timore tuo carnes meas: a iudiciis enim
tuis timui.

Feci iudicium & iustitiam:
non tradas me calumnian
tibus me. Suscipe seruum
tuum in bonum: non calu
mnient me superbi. Oculi mei defecerunt
in salutare tuum: & in eloquium iustitie i
tue. Fac cum seruo tuo secundum miseri
cordiam tuam: & iustificationes tuas do
ce me. Seruus tuus sum ego: da mihi in
tellectum ut sciam testimonia tua. Tem
pus faciendi domine: dissipauerunt le
gem tuam. Ideo dilexi mandata tua: sup
aurum et topazion. Propterea ad omia
mandata tua dirigebar: omnem uiam in
quam odio habui. Mirabilia testimonia
tua: ideo scrutata est ea anima mea. De
claratio sermonum tuorum illuminat: &
intellectum dat paruulis. Os meum ape
rui & attraxi spiritum: qa mandata tua
desiderabam. Aspice me & miserere mei
secundum iudicium diligentium nomen
tuum. Gressus meos dirige secundum e
loquium tuum: & non dominetur mei omnis
iniustitia. Redime me a calumniis homi
num: ut custodiam mandata tua. Faciem
meam illumina sup seruum tuum: & do
ce me iustificationes tuas. Exitus aquarum

deduxerunt oculi mei qa non custodierunt legem tuam.

Iustus es domine & rectu iudicium tuum. Mandasti iustitiam testimonia tua & ueritatem tuam nimis.

Tabescere me fecit zelus meus qa obliti sunt uerba tua inimici mei. Ignitum eloquium tuum uehementer & seruus tuus dilexit illud. Adolescentulus sum ego et contemptus iustificationes tuas nō sum oblitus.

Iustitia tua iustitia in æternum & lex tua ueritas. Tribulatio et angustia inuenerunt me mandata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in æternum intellectu da mihi & uiuam

Clamaui in toto corde exaudi me domine iustificationes tuas requiram. Clamaui ad te & saluum me fac ut custodiam mandata tua. Praeueni in maturitate et clamaui. qa in uerba tua supsperaui. Praeuenerunt oculi mei ad te diluculo. ut meditarer eloqa tua. Vocem meam audi secundum misericordiam tuam domine et secundum iudicium tuum uiuifica me. Appropinquauerunt psequentes me iniqtati a lege autem tua longe facti sunt. Prope es tu domine & omnes uie tue ueritas. Initio cognoui de testimoniis tuis qa in æternum fundasti ea.

Uide humilitatem meam & eripe me qa legem tuam non sum oblitus. Iudica iudicium meum et redime me propter eloquium tuum uiuifica me. Longe a peccatoribus salus. qa iustificationes tuas non exqsierunt. Misericordie tue multe domine. secundum iudicium tuum uiuifica me. Multi q persequuntur me & tribulant me a testimoniis tuis non declinaui. Vidi preuaricantes & tabescebam. qa eloqa tua non custodierunt. Uide qm mandata tua dilexi domine in misericordia tua uiuifica me. Principium uerborum tuorum ueritas. in æternum omnia iudicia iustitie tue.

Principes persecuti sunt me gratis & a uerbis tuis formidauit cor meum. Letabor ergo super eloquia tua sicut q inuenit spolia multa. Iniqtatem odio habui et abominatus sum. legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi super iudicia iustitie tue. Pax multa diligentibus legem tuam & non ē illis scandalum. Expectabam salutare tuum domine & mandata tua dilexi. Custodiuit anima mea testimonia tua & dilexit ea uehementer. Seruaui mandata tua et testimonia tua qa omnes uie mee in conspectu tuo.

Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo dn̄e iuxta eloquium tuum da mihi intellectum. Intret postulatio mea in conspectu tuo secundum eloquium tuum eripe me. Eructabunt labia mea hymnum cum docueris me iustificatiōes tuas. Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum qa omnia mandata tua equitas. Fiat manus tua ut saluet me. quoniam mandata tua elegi. Concupiuit salu

tare tuum domine & lex tua meditatio
mea est. Viuet anima mea et laudabit te
& iudicia tua adiuuabunt me. Erraui sicut
ouis q perijt. quere seruum tuum qa man
data tua non sum oblitus.

D dominum cum tribula
ter clamaui. & exaudiuit
me. Domine libera animam
meam a labijs iniqs & a lin
gua dolosa. Quid detur tibi aut quid ap
ponatur tibi ad linguam dolosam? Sagit
te potentis. cum carbonibus desolatorijs.
H eu mihi qa incolatus meus plongatus est
habitaui cum habitantibus cedar multum
incola fuit anima mea. Cum his q oderunt
pacem eram pacificus. cum loqbar illis im
pugnabant me gratis.

E uaui oculos meos in mon
tes. unde ueniet auxilium
mihi. Auxilium meum a
domino q fecit celum &
terram. Non det in commotionem pedem
tuum. neq dormitet q custodit te. Ecce
non dormitabit neq dormiet. q custodit
isrl. Dominus custodit te. dominus pro
tectio tua super manum dexteram tuam.
P er diem sol non uret. neq luna per noctem.
D ominus custodit te ab omni malo. custo
diat animam tuam dominus. Dominus
custodiat introitum tuum et exitum tuum.
ex hoc nunc & usq in seculum.

E tatus sum in his que dic
ta sunt mihi. in domum
domini ibimus. Stantes
erant pedes nostri in atrijs tuis hierusalem.
Hierusalem que edificatur ut ciuitas. cu
ius participatio eius in idipsum. Illuc enim
ascenderunt tribus tribus domini testimo
nium isrl. ad confitendum nomini dni.
Quia illic sederunt sedes in iudicio. sedes
super domum Dauid. R ogate que ad
pacem sunt hierusalem & abundantia
diligentibus te. Fiat pax in uirtute tua et
abundantia in turribus tuis. Propter fres
meos et proximos meos loquebar pacem
de te. Propter domum domini dei nri
quesiui bona tibi.

D te leuaui oculos meos
q habitas in celis. Ecce si
cut oculi seruorum in ma
nibus dominorum suorum.
Sicut oculi ancille in manibus domine
sue. ita oculi nostri ad dominum deum
nostrum donec misereatur nostri. Miserere
nostri domine miserere nostri. qa mul
tum repleti sumus despectione. Quia
multum repleta est anima nostra obpro
brium abundantibus & despectio super
bis.

Isi qa dominus erat in
nobis dicat nunc isrl. ni
si qa dominus erat in no
bis. Cum exurgerent ho
mines in nos. forte uiuos deglutissent
nos. Cum irasceretur furor eorum in nos.
forsitan aqua absorbuisset nos. Torren
tem pertransiuit anima nostra. forsitan
pertransisset anima nostra aquam intol
lerabilem. Benedictus dominus. q non
dedit nos in captionem dentibus eoro

A nima nostra sicut passer erepta est de la
queo uenantium. Laqueus contritus est
& nos liberati sumus. Adiutorium nrm
in nomine domini q fecit celum et terra.

Vi confidunt in domino
sicut mons syon non co
mouebit in eternum q
hitat in hierlm. Monte
in circuitu eius & dominus in circuitu po
puli sui ex hoc nunc & usq in seculum.
Quia non relinquet dominus uirgam pec
catorum super sortem iustorum. ut non
extendant iusti ad iniqtatem manus su
as. Benefac domine bonis & rectis corde.
Declinantes autem in obligationes adducet
dominus cum operantib iniqtatem. pax
super isrl.

N conuertendo dominus
captiuitatem syon facti su
mus sicut consolati. Tunc
repletum est gaudio os
nostrum & lingua nra in exultatione.
Tunc dicent inter gentes magnificauit
dominus facere cum eis. Magnificauit
dns facere nobiscum facti sumus letan
tes. Conuerte domine captiuitatem
nostram sicut torrens in austro. Qui se
minant in lacrymis in exultatione me
tent. Euntes ibant & flebant mitten
tes semina sua. Venientes autem uenient
cum exultatione portantes manipulos
suos.

Nisi dominus edificauerit
domum in uanum labora
uerunt q edificant eam.
Nisi dominus custodierit
ciuitatem frustra uigilat q custodit eam.
Vanum est uobis ante lucem surgere. sur
gite postq sederitis qui manducatis pa
nem doloris. Cum dederit dilectis suis
somnum ecce hereditas domini filii mer
ces fructus uentris. Sicut sagitte in ma
nu potentis ita filii excussorum. Beatus
uir q impleuit desiderium suum ex ipsis
non confundetur cum loquetur inimicis
suis in porta.

Beati omnes q timent do
minum q ambulant in ui
is eius. Labores manuum
tuarum quia manducabis
beatus es & bene tibi erit. Vxor tua sicut
uitis abundans in lateribus domus tue.
Filii tui sicut nouelle oliuarum in cir
cuitu mense tue. Ecce sic benedicetur
homo q timet dominum. Benedicat
tibi dominus ex syon & uideas bona
hierlm omnibus diebus uite tue. Et uideas
as filios filiorum filiorum tuorum pacem
super isrl.

Sepe expugnauerunt me
a iuuentute mea dicat
nunc israel. Sepe expu
gnauerunt me a iuuen
tute mea. etenim non potuerunt mihi.
Supra dorsum meum fabricauerunt
peccatores prolongauerunt iniqtatem
suam. Dominus iustus concidet ceruices

peccatorum confundantur et conuer
tantur retrorsum omnes q oderunt syon.
F iant sicut foenum tectorum qd priusq e
uellatur exaruit. De quo non impleuit ma
num suam q metet & sinum suum q mani
pulos colliget. Et non dixerunt q prete
ribant benedictio domini super uos bene
diximus uos in nomine domini.

E profundis clamaui ad te
domine: dne exaudi uocé
meam. Fiant aures tue in
tendentes in uocem depre
cationis mee. Si iniquitates obseruaueris do
mine domine qs sustinebit. Quia apud
te propitiatio est & propter legem tuā
sustinui te domine. Sustinuit anima mea
in uerbo eius sperauit anima mea in do
mino. A custodia matutina usq ad nocte
speret isrl in domino. Quia apud domi
num misericordia & copiosa apud eum
redemptio. Et ipse redimet isrl ex om
nibus iniquitatibus eius.

Omine non est exaltatum
cor meum neq elati sunt
oculi mei. Neque ambula
ui in magnis neq in mira
bilibus super me. Si non humiliter sen
tiebam sed exaltaui animam meam. Si
cut ablactatus est super matrem suam i
ta retributio in animam meam. Speret
isrl in domino ex hoc nunc & usq in se
culum.

Emento domine Dauid &
omnis mansuetudinis eius.
Sicut iurauit domino uo
tum uouit deo Jacob. Si in
troiero in tabernaculum domus mee si asce
dero in lectum strati mei. Si dedero somnu
oculis meis & palpebris meis dormitatio
nem. Et requiem temporibus meis donec in
ueniam locum domino tabernaculum
deo Jacob. Ecce audiuimus eam in ephra
ta inuenimus eam in campis silue. Introi
bimus in tabernaculum eius adorabimus
in loco ubi steterunt pedes eius. Surge
domine in requiem tuam tu & arca sanc
tificationis tue. Sacerdotes tui induantur
iustitiā & sancti tui exultent. Propter
Dauid seruum tuum nō auertas faciem
christi tui. Iurauit dominus Dauid ueri
tatem & non frustrabitur eum de fructu
uentris tui ponam super sedem tuam.
Si custodierint filii tui testamentum meum
et testimonia mea hec que docebo eos.
Et filii eorum usq in seculum sedebunt
super sedem tuam. Quoniam elegit do
minus syon elegit eam in habitationem
sibi. Hec requies mea in seculum seculi
hic habitabo qm elegi eam. Uiduam eius
benedicens benedicam pauperes eius sa
turabo panibus. Sacerdotes eius induam
salutari & sancti eius exultatione exul
tabunt. Illuc producam cornu Dauid pa
raui lucernam christo meo. Inimicos eius
induam confusione super ipsum autem
efflorebit sanctificatio mea.

Cce q̄ bonum & q̄ iocun
dum habitare fratres in un̄
Sicut unguentum in capi
te quod descendit in bar
bam barbam Aaron. Quod descendit in
oram uestimenti eius. sicut ros hermon
q descendit in montem syon. Quoniam
illic mandauit dominus benedictionem
& uitam usq in seculum

Cce nunc benedicite dn̄o
omnes serui domini. Qui
statis in domo dn̄i. in atri
is domus dei nostri. In o
noctibꝫ extollite manus ur̄as in sancta.
& benedicite dominum. Benedicat te
dominus ex syon. q fecit celum et terra.
Allła.

Audate nomen domini la
udate serui dominum. Q
statis in domo domini i
atriis domus dei nostri.
Laudate dominum qa bonus dn̄s. psalli
te nomini eius qm̄ suaue. Quoniam Ia
cob elegit sibi dominus. ısrł in possessio
nem sibi. Qa ego cognoui q magnus est
dominus. & deus noster pre omnibꝫ diis.
Omnia quecūq uoluit dominus fecit in
celo & in terra. in mari & in omnibus i
abyssis. Educens nubes ab extremo ter
re. fulgura in pluuiam fecit. Q producit
uentos de thesauris suis. q percussit pri
mogenita egypti ab homine usq ad pe
cus. Et misit signa. et pdigia in medio i
tui egypte. in pharaonem & in omnes
seruos eius. Q percussit gentes multas.
& occidit reges fortes. Seon regem a

Amorreorum & Og regem basan. & om
nia regna chanaā. Et dedit terram eorū
hereditatem. hereditatem ısrł populo suo.
Domine nomē tuum in eternum. domi
ne memoriale tuum in generatione et ge
nerationem. Quia iudicabit dominus p
populum suum. & in seruis suis deprecabitur.
Simulacra gentium argentum & aurum.
opera manuum hominum. Os habent &
non loquentur. oculos habent et non uide
bunt. Aures habent & non audient. neq
n est spiritus in ore ipsorum. Similes illis
fiant q faciunt ea. et omnes q confidūt
in eis. Domus ısrł benedicite domino. d
domus Aaron benedicite domino. Domus
leui benedicite domino. qui timetis do
minum benedicite domino. Benedictus
dominus ex syon. q habitat in hierusalē.
Allła.

Onfitemini domino quo
niam bonus. qm̄ in seculū
misericordia eius. Confi
temini dō deorum. qm̄.
Confitemini domino dn̄orum. quoniam.
Qui facit mirabilia magna solus. qm̄. Q
fecit celos in intellectu. qm̄. Qui firma
uit terram super aquas. quoniam. Q fe
cit luminaria magna. qm̄. Solem in po
testatem diei. quoniā. Lunam et stellas
in potestatem noctis. qm̄. Q percussit
egyptum cum primogenitis eorum. qm̄
Q eduxit ısrł de medio eorum. qm̄. In
manu potenti et brachio excelso. quoniā.
Q diuisit mare rubrum in diuisiones. qm̄
Et eduxit ısrł per medium eius. quoni
am. Et excussit pharaonem & uirtutes
eius in mari rubro. qm̄. Q traduxit

populum suum per desertum quoniam.
Qui percussit reges magnos qm. Et oc
cidit reges fortes qm. Seon regem
Amorreorum quoniam. Et Og regem
Basan qm. Et dedit terram eorum he
reditatem qm. Hereditatem isrl seruo
suo qm. Q.a in humilitate nostra memo
fuit nostri quoniam. Et redemit nos
ab inimicis nostris qm. Q. dat escam
omni carni qm. Confitemini deo celi
quoniam. Confitemini domino dominorum
qm in eternum misericordia eius.

Uper flumina babylonis
illic sedimus & fleuimus
dum recordaremur tui sy
on. In salicibus in medio e
ius suspendimus organa nostra. Q.a il
lic interrogauerunt nos q captiuos dux
runt nos uerba cantionum. Et q abdu
xerunt nos hymnum cantate nobis de
canticis syon. Quomodo cantabimus can
ticum domini in terra aliena. Si obli
tus fuero tui hierlm. obliuioni detur
dextera mea. Adhereat lingua mea fa
ucibus meis si non meminero tui. Si non
proposuero tui hierlm. principio letitie
mee. Memor esto domine filiorum
edom in die hierlm. Qui dicunt exinani
te exinanite usq. ad fundamentum in
ea. Filia babylonis misera beatus qui
retribuet tibi retributionem tuam quam
retribuisti nobis. Beatus q tenebit & al
lidet paruulos suos ad petram.

Onfitebor tibi domine in
toto corde meo. quoniam
audisti omnia uerba oris
mei. In conspectu angelo
rum psallam tibi adorabo ad templum
sanctum tuum & confitebor nomini tuo.
Super misericordia tua et ueritate tua.
quoniam magnificasti super omne nomen
sanctum tuum & confitebor nomini tuo.
Super misericordia tua et ueritate tua.
quoniam magnificasti super omne nomen
sanctum tuum. In quacumq. die inuocaue
ro te exaudi me multiplicabis in anima
mea uirtutem. Confiteantur tibi domi
ne omnes reges terre qa audierunt om
nia uerba oris tui. Et cantent in uiis dni.
quoniam magna est gloria domini. Qm
excelsus dominus et humilia respicit. &
alta a longe cognoscit. Si ambulauero in
medio tribulationis uiuificabis me. & sup
iram inimicorum tuorum extendisti ma
num tuam & saluum me fecit dextera
tua. Dominus retribuet pro me domine
misericordia tua in seculum. opera ma
nuum tuarum ne despicias.

Omine probasti me & co
gnouisti me. tu cognouisti
sessionem meam & resur
rectionem meam. Intelle
xisti cogitationes meas de longe. semitam
meam et funiculum meum inuestigasti.
Et omnes uias meas preuidisti. qa non
est sermo in lingua mea. Ecce domine
tu cognouisti omnia nouissima & anti
qua. tu formasti me et posuisti super me
manum tuam. Mirabilis facta est scientia

tua ex me confortata est & nō potō
ad eam. Quo ibo a spiritu tuo & quo
a facie tua fugiam? Si ascendero in
celum tu illic es. si descendero in infer
num ades. Si sumpsero pennas meas di
luculo et habitauero in extremis maris
E tenim illuc manus tua deducet me &
tenebit dextera tua. Et dixi forsitan
tenebre conculcabunt me. & nox illu
minatio mea in deliciis meis. Quia tene
bre obscurabuntur a te. & nox sicut
dies illuminabitur. sicut tenebre eius
ita & lumen eius. Quia tu possedisti re
nes meos. suscepisti me de utero matris
mee. Confitebor tibi quia terribiliter
magnificatus es mirabilia opera tua & a
nima mea cognoscet nimis. Non est occul
tatum os meum a te quod fecisti in
occulto & substantia mea in inferioribus
terre. Imperfectum meum uiderunt oculi
tui. & in libro tuo omnes scribentur.
dies formabuntur & nemo in eis. Mihi
autem nimis honorificati sunt amici tui
deus nimis confortatus est principatus e
orum. Dinumerabo eos et super harenam
multiplicabuntur. exurrexi et adhuc
sum tecum. Si occideris deus peccatores
uiri sanguinum declinate a me. Quia
dicitis in cogitatione. accipiunt in uani
tate ciuitates suas. Nonne qui oderunt te
domine oderam. et super inimicos tuos
tabescebam. Perfecto odio oderam illos
inimici facti sunt mihi. Proba me deus
& scito cor meum. interroga me & cogno
sce semitas meas. Et uide si uia iniquitatis
in me est. & deduc me in uia eterna.

R ipe me domine ab homi
ne malo. a uiro iniquo e
ripe me. Qui cogitauerunt
iniquitates in corde. tota
die constituebant prelia. Acuerunt
linguas suas sicut serpentes. uenenum
aspidum sub labiis eorum. Custodi me
domine de manu peccatoris & ab homi
nibus iniquis eripe me. Qui cogitauerunt
supplantare gressus meos. absconderunt
superbi laqueum mihi. Et funes exten
derunt in laqueum iuxta iter scandalum
posuerunt mihi. Dixi domino deus meus
es tu. exaudi domine uocem deprecatio
nis mee. Domine domine uirtus salutis mee
obumbrasti super caput meum in die bel
li. Non tradas me domine a desiderio
meo peccatori. cogitauerunt contra
me ne derelinquas me ne forte exulten
tur. Caput circuitus eorum labor labi
orum ipsorum operiet eos. Cadent su
per eos carbones. in ignem deicies eos in
miseriis non subsistent. Vir linguosus
dirigetur in terra. uirum iniustum ma
la capient in interitu. Cognoui quia faciet
dominus iudicium inopis & uindic
tam pauperum. Veruntamen iusti con
fitebuntur nomini tuo & habitabunt
recti cum uultu tuo.

D omine clamaui ad te ex
audi me. intende uoci o
mee cum clamabero ad
te. Dirigatur oratio mea
sicut incensum in conspectu tuo. eleua
tio manuum mearum sacrificium uesper

tinum. Pone domine custodiam ori meo
& ostium circumstantie labiis meis. Non
declines cor meum in uerba malitie ad
excusandas excusationes in peccatis. Cum
hominibus operantibus iniquitatem & non com
cabo cum electis eorum. Corripiet me
iustus in misericordia et increpabit me: o
leum autem peccatoris non impinguet ca
put meum. Quoniam adhuc et oratio mea
in beneplacitis eorum absorpti sunt iuncti
petre iudices eorum. Audient uerba mea
qm potuerunt sicut crassitudo terre eru
ta est super terram. Dissipata sunt ossa nra
secus infernum qa ad te domine dne ocu
li mei in te speraui no auferas animam
meam. Custodi me a laqueo quem statue
runt mihi & a scandalis operantium iniqu
tatem. Cadent in retiaculo eius peccatores
singulariter sum ego donec transeam.

Oce mea ad dominum cla
maui uoce mea ad dominum
deprecatus sum. Effundo
in conspectu eius orationem
meam & tribulationem meam ante ipsum
pronuntio. In deficiendo ex me spiritum
meum & tu cognouisti semitas meas. In uia
hac qua ambulabam absconderunt laque
um mihi. Considerabam ad dexteram et
uidebam & non erat q cognosceret me.
P eryt fuga a me: & non est q requirat a
nimam meam. Clamaui ad te domine: o
dixi tu es spes mea portio mea in terra
uiuentium. Intende ad deprecationem
meam qa humiliatus sum nimis. Libera
me a persequentibus me qa confortati
sunt super me. Educ de custodia animam
meam ad confitendum nomini tuo me ex
pectant iusti donec retribuas mihi.

Omine exaudi orationem
meam auribus percipe obse
crationem meam in ueritate
te tua exaudi me in tua
iustitia. Et non intres in iudicium cum ser
uo tuo qa non iustificabitur in conspectu tuo
omnis uiuens. Quia persecutus est inimicus
animam meam: humiliauit in terra uitam
meam. Collocauit me in obscuris sicut mor
tuos seculi & anxiatus est super me spiri
tus meus in me turbatum est cor meum.
Memor fui dierum antiquorum medita
tus sum in omnibus operibus tuis in factis
manuum tuarum meditabar. Expandi ma
nus meas ad te anima mea sicut terra sine
aqua tibi. Velociter exaudi me domine:
defecit spiritus meus. Non auertas faciem
tuam a me: & similis ero descendentibus
in lacum. Auditam fac mihi mane miseri
cordiam tuam qa in te speraui. Notam
fac mihi uiam in qua ambulem qa ad te
leuaui animam meam. Eripe me de inimi
cis meis domine ad te confugi doce me fa
cere uoluntatem tuam qa ds meus es tu.
Spiritus tuus bonus deducet me in ter
ram rectam propter nomen tuum dne
uiuificabis me in equitate tua. Educes de
tribulatione animam meam: & in misericor
dia tua disperdes inimicos meos & per
des oes q tribulant aiam meam qm ego ser
uus tuus sum.

Enedictus dominus deus
meus q docet manus meas
ad proelium & digitos me
os ad bellum. Misericor
dia mea & refugium meum. susceptor me
us & liberator meus. Protector meus & i
ipso speravi q subdis populum meum sub
me. Domine qd est homo qa innotuisti ei
aut filius hominis quia reputas eum. Ho
mo vanitati similis factus est. dies eius si
cut umbra praetereunt. Domine inclina
celos tuos & descende. tange montes &
fumigabunt. Fulgura coruscationem et
dissipabis eos. emitte sagittas tuas & co
turbabis eos. Emitte manum tuam de
alto eripe me & libera me de aqs multis
& de manu filiorum alienor. Quorum
os locutum est vanitatem. & dextera eo
rum dextera iniqtatis. Deus canticum
novum cantabo tibi in psalterio decacho
do psallam tibi. Qui das salutem regibo
q redemisti david servum tuum. de gla
dio maligno eripe me. Erue me de ma
nu filiorum alienorum. quorum os locutu
est vanitatem. & dextera eorum dexte
ra iniqtatis. Quorum filii sicut novelle
plantationes in iuventute sua. Filie eor
composite circuornate ut similitudo tem
pli. Promptuaria eorum plena. eructantia
ex h' in illd. Oves eorum foetose abun
dantes in gressibo suis. boves eor crasse.
Non est ruina macerie neq transitus neq
clamor in plateis eor. Beatum dixerut
ppl'm cui hec sunt. beatus populus cuiu
dns deus eius.

Xaltabo te ds meus Rex.
& benedicam nomini tuo i
seculum et in seculum secu
li. Per singulos dies benedi
cam tibi & laudabo nome tuum in seculu
et in seculum seculi. Magnus dominus e
laudabilis nimis et magnitudinis eius no
est finis. Generatio & generatio laudabit
opera tua. & potentiam tuam pronuntia
bunt. Magnificentiam glorie sanctitatis
tue loquentur. & mirabilia tua narrabunt.
Et virtutem terribilium tuorum dicent.
& magnitudinem tuam narrabunt. Me
moriam abundantie suavitatis tue eructa
bunt. & iustitiam tuam exultabunt. Mi
serator & misericors dominus. patiens &
multum misericors. Suavis dominus uni
versis. & miserationes eius super omnia
opera eius. Confiteantur tibi domine omnia
opa tua. & sancti tui benedicant tibi. Glo
riam regni tui dicent. & potentiam tuam
loquentur. Ut notam faciant filiis homi
num potentiam tuam. & gloriam magni
ficentie regni tui. Regnum tuum regnum
omnium seculorum. dominatio tua in om
ni generatione et generationem. Fidelis
dominus in omnibo verbis suis & sanctus
in omnibo operibo suis. Allevat dominus
omnes q corruunt et erigit omnes elisos.
Oculi omnium in te sperant domine. &
tu das escam illorum in tempore oportu
no. Aperis tu manum tuam & imple et o
ne animal benedictione. Iustus dominus
in omnibo viis suis. & sanctus in omnibus
operibus suis. Prope est dominus omni
bus invocantibo eum. omnib' invocantibo
eum in veritate. Voluntatem timentium

se faciet et deprecationem eorum exa-
udiet & saluos faciet eos. Custodit do
minus omnes diligentes se. & omnes pec
catores disperdet. Laudationem domini
loquetur os meum & benedicat omnis ca
ro nomini sancto eius in seculum et in
seculum seculi. Alla.

LAuda anima mea domi
num. laudabo dominum
in uita mea. psallam deo
meo q̄diu fuero. Nolite
confidere in principib; in filiis hominum
in qb; non est salus. Exibit spiritus eius
& reuertetur in terram suam. in illa die
peribunt omnes cogitationes eorum. Be
atus cuius d̄s Jacob adiutor eius. spes eius
in domino deo ipsius q. fecit celum et ter
ram mare & omnia que in eis sunt. Qui
custodit ueritatem in seculum facit iudi
cium iniuriam patientib; dat escam esu
rientibus. Dominus soluit compeditos.
dominus illuminat cecos. Dominus eri
git elisos. dominus diligit iustos. Domin'
custodit aduenas pupillam et uiduam
suscipiet et uias peccatorum disperdet.
Regnabit dominus in secula. d̄s tuus syō
in generatione et generationem. Alla.

LAudate dominum quoniā
bonus est psalmus. deo nr̄o
sit iocunda decoraq; lauda
tio. Edificans hierusalem
dominus. dispersiones isr̄l congregabit.
Qui sanat contritos corde. & alligat con
tritiones eorum. Q numerat multitudi
nem stellarum. & omnib; eis nomina
uocat. Magnus dominus noster et magna
uirtus eius. & sapientie eius nō est nume
rus. Suscipiens mansuetos dominus. humi
lians autem peccatores usq; ad terram. Pre
cinite domino in confessione. psallite deo
nostro in cithara. Q operit celum nubi
bus & parat terre pluuiam. Qui produ
cit in montib; foenum. & herbam seruitu
ti hominum. Qui dat iumentis escam ipso
rum. & pullis coruorum inuocantib; eum.
Non in fortitudine eq. uoluntatem habe
bit. nec in tibiis uiri beneplacitum erit ei.
Beneplacitum est domino super timentes
eum. & in eis q. sperant super misericor-
dia eius. Alla.

LAuda hierusalem dominum
lauda deum tuum syon.
Quoniam confortauit seras
portarum tuarum. benedi
xit filiis tuis in te. Q posuit fines tuos pa
cem. & adipe frumenti satiat te. Qui emit
tit eloquium suum terre. uelociter currit
sermo eius. Q dat niuem sicut lanam. et
nebulam sicut cinerem spargit. Mittit
crystallum suam sicut bucellas. ante faci
em frigoris eius qs sustinebit. Emittet uer
bum suum & liquefaciet ea. flabit spiritus
eius & fluent aque. Q adnuntiat uer
bum suum Jacob. iustitias & iudicia sua
isr̄l. Non fecit taliter omni nationi. &
iudicia sua non manifestauit eis. Alla.

LAudate dominum de ce
lis. laudate eum in excel
sis. Laudate eum omnes
angeli eius. laudate eum

oes uirtutes eius. Laudate eum sol & lu
na, laudate eum omnes stelle & lumen.
Laudate eum celi celorum: & aque om
nes que super celos sunt laudent nomē
domini. Quia ipse dixit & facta sunt:
ipse mandauit et creata sunt. Statuit
ea in seculum & in seculum seculi. pre
ceptum posuit & non preteribit. Lau
date dominum de terra dracones & om
nes abyssi. Ignis grando nix glacies spiri
tus procellarum que faciunt uerbum eius.
Montes & omnes colles. ligna fructifera.
& omnes cedri. Bestie & uniuersa peco
ra. serpentes & uolucres pennate. reges
terre & omnes populi principes & omnē
iudices terre. Iuuenes & uirgines senes
cum iunioribus laudent nomen domini q̄a
exaltatum est nomen eius solius. Con
fessio eius super celum & terram & exal
tauit cornu populi sui. Hymnus omnib;
sanctis filiis isrl̄ populo appropinquan
ti sibi. Alleluia.

CAntate domino canticū
nouum laus eius in eccle
sia sanctorum. Letetur
isrl̄ in eo q̄ fecit eum &
filie syon exultent in rege suo. Laudēt
nomen eius in choro in tympano & psal
terio psallant ei. Q̄a beneplacitum est
domino in populo suo & exaltauit man
suetos in salutem. Exultabunt sancti in
gloria. Letabuntur in cubilibus suis. Exul
tationes dei in gutture eorum: & gla
dii ancipites in manibus eorum. Ad faciē
dam uindictam in nationib; increpationes
in populis. Ad alligandos reges eorū
in compedib; & nobiles eorum in manicis
ferreis. Ut faciant in eis iudicium conscrip
tum. gloria hec est omnibus sanctis eius.

LAudate dominum in sanc
tis eius. laudate eum in
firmamento uirtutis eius.
Laudate eum in uirtuti
bus eius. laudate eum secundum multitu
dinem magnitudinis eius. Laudate eum
in sono tube. laudate eum in psalterio et
cithara. Laudate eum in tympano et cho
ro. laudate eum in cordis et organo. La
udate eum in cymbalis benesonantibus. la
udate eum in cymbalis iubilationis. om
nis spiritus laudet dominum.

IVNGAT EPL̄A
quos iungit sacer
dotium immo char
tam non diuidat
quos christi nectit
amor. Commenta
rios in osee amos et zachariam malachi
am quoq; poscitis. Scripsissem si licuisset
pre ualitudine. Mittitis solatia sumptuum.
Notarios nostros et librarios sustentatis
ut uobis potissimum nostrum desudet in
genium. Et ecce ex latere frequens tur
ba diuersa poscentium quasi aut equum
sit me uobis esurientibus & aliis laborare.
aut in ratione dati & accepti cuiq; preter
uos obnoxius sim. Itaq; longa egrotatione
fractus. ne penitus hoc anno reticerem et

apud uos mutus essem tridui opus nomi
ni uro consecraui interpretationem uide
licet tum Salomonis uoluminum masloth
qđ hebrei parabolas uulgata autem edi
tio prouerbia uocat coeleth que grece
ecclesiasten latine contionatorem possu
mus dicere sirasirim qđ in lingua nostra
uertitur canticum canticorum fertur &
panaretos iesu filii Syrach liber et alius
pseudographus q sapiā Salomonis inscri
bitur. Quorum priorem hebraicum rep
peri non ecclesiasticum ut apud latinos
sed parabolam prenotatum Cui iuncti
erant ecclesiastes & canticum canticorum
ut similitudinem Salomonis non solum
numero librorum sed etiam mãie gene
re coequaret. Secundus apud hebreos
nusq̃ est qa et ipse stilus grecam eloquē
tiam redolet & nõnulli scriptorum ue
terum hunc esse iudei philonis affirmant

Sicut ergo Iudith et Tobię & Machabeorum
libros legit qdem eos ecclesia sed inter
canonicas scripturas non recipit. sic &
hec duo uolumina legat ad edificatiōem
plebis non ad auctoritatem ecclesiastico
rum dogmatum confirmandam. Sicui sa
ne septuaginta interptum magis editio
placet. ħt eam a nobis olim emendatam.

Neq enim noua sic cudimus ut uetera
destruamus & tamen cum diligentissime
legerit sciat magis nr̃a scripta intelli que
non in tertium uas transfusa coacuerint
sed statim de p̄lo purissime commendata
teste suum saporem seruauerint.

RIBVS NOMIN
bus uocatum fuisse
Salomonem scripture
manifestissime docent
Pacificum idest Salom
nem & Iedida hoc est dilectum domini &
qđ nunc dicitur coeleth .i. ecclesiasten.
Ecclesiastes autem greco sermone est
appellatus qa coetum idest ecclesiam co
greget quem nos nuncupare possumus
contionatorem eo q loquit ad populum.
& sermo eius non spatr ad unum sed ad
uniuersos dirigat generaliter. Porro pa
cificus & dilectus domini ab eo q regno
eius pax fuerit & eum dominus dilexe
rit appellatus est Nam et psalmus qua
dragesimus quartus & septuagesimus p̄
mus dilecti & pacifici titulo pnotantur.
Qui tamen etsi ad pphetiam christi eccle
sieq pertinentes felicitatem & uires Sa
lomonis excedunt. tamen secundum his
toriam super Salomonem scripta sunt.
Itaq iuxta numerum uocabulorum tria
uolumina edidit prouerbia ecclesiastē
canticum canticorum in puerbys paruulū
docens & quasi de officiis p sensus erudi
ens Vnde & ad filium sermo crebro re
petitur. In ecclesiasten uero mature uir
etatis instituens ne qequam in mundi
rebꝰ putet esse perpetuum sed caduca
& breuia uniuersa que cernimus Ad ex
tremum iam consumatum uirum & cal
cato seculo preparatum in canticis cā
ticorum sponse iungit amplexibꝰ. Nisi
enim prius reliquerimus uitia & pom

pus seculi renuntiantes expeditos nos ad
aduentum preparauerimus non possumus
cantare canticum canticorum. Sed et hoc
diligentius attendendum tres libros au
tore diuerso esse intitulatos. In prouer
biis enim notantur prouerbia Salomonis
filii Dauid regis isrl. In ecclesiasten uero
uerba ecclesiastes filii Dauid regis hieru
salem. Superfluum quippe est isrl hic quod
male in grecis et latinis codicibus inuenitur.
I n cantico autem canticorum nec filius
Dauid nec rex isrl siue hierusalem pre
scribitur. sed tantum canticum canticorum
Salomonis. Sicut enim prouerbia et ru
dis institutio ad duodecim tribus et ad
totum pertinet isrl. Et quomodo conte
ptus mundi non nisi metropolitis con
uenit hoc est habitatoribus hierusalem. Ita ca
ticum canticorum ad eos proprie perti
net qui tantum superna desiderant. Ad in
cipientes et proficientes et paterna digni
tas et regni proprii merito uendicatur
auctoritas. Ad perfectos uero ubi non
timore eruditur sed amore. proprium no
men sufficit. et equalis magister est et
nescit esse se regem. Que omnia refe
runtur ad christum.

RES LIBROS
Salomonis .i. prouer
bia ecclesiasten et can
ticum canticorum ue
teri septuagesimo in
terpretum auctoritati reddidi uel ante
positis lineis superflua queque designans
ut stellis titulo prenotatis ea que minus
habebantur interserens ut plenius paula
et Eustochium cognoscatis quid in libris
nostris minus sit. quid ue redundet. Nec
non et illa que imperiti translatores ma
le in linguam nostram de greco sermone
uerterant oblitterans et antiquans curi
osissima ueritate correxi. Et ubi prepos
tero ordine atque peruerso sententiarum fue
rat lumen ereptum. suis locis restituens
feci intellegi quod latebat. Porro in eo
libro qui a plerisque sapientia Salomonis in
scribitur. et in ecclesiastico quem esse iesu
filii Sirach nullus ignorat calamum tem
peraui tantummodo canonicas scripturas
nobis emendare desiderans et studium
meum certis magis quam dubiis commendare.
Ideo greco et hebreo prefatiuncula. utraque
in libro premissa est. quia nonnulla de gre
co hec ad illuminationem sensus et legen
tis edificationem uel inserta hebraice trans
lationi. uel extrinsecus iuncta sunt. Cete
rum quod legis semper peregrina memento.

ARABO
LÆ SAL
monis filij
Dauid re
gis israel. I
ad sciendam
sapientiam
& discipli
nam ad intelligenda uerba prudentiæ
& suscipiendam eruditionem doctrinæ
iustitiam et iudicium & equitatem. Ut
detur paruulis astutia & adolescenti scien
tia & intellectus Audiens sapiens sapien
tior erit. & intelligens gubernacula pos
sidebit. Animaduertet parabolam et in
terpretationem uerba sapientum & enig
mata eorum Timor domini principium
sapientiæ. Sapientiam atque doctrinam stul
ti despiciunt. Audi fili mi disciplinam I
patris tui & ne dimittas legem matris tuæ.
ut addatur gratia capiti tuo. & torques col
lo tuo fili mi si te lactauerint peccatores
ne acquiescas eis. Si dixerint ueni nobiscum
insidiemur sanguini abscondamus ten
diculas contra insontem frustra. deglu
tiamus eum sicut infernus uiuentem &
integrum quasi descendentem in lacum.
omnem preciosam substantiam reperiemus
implebimus domos nostras spoliis. sortem
mitte nobiscum. marsupium sit unum
omnium nostrum. fili mi ne ambules cum
eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum.
Pedes enim illorum ad malum currunt
& festinant ut effundant sanguinem. I
Frustra autem iacitur rete ante oculos o
pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem
suum insidiantur. & moliuntur fraudes
contra animas suas. Sic semitæ omnis aua
ri animas possidentium rapiunt. Sapia
foris predicat in plateis dat uocem suam.
In capite turbarum clamitat. in foribus
portarum urbis profert uerba sua dicens.
Usquequo paruuli diligitis infantiam et
stulti ea que sibi sunt noxia cupient &
imprudentes odibunt scientiam? Conuer
timini ad correptionem meam. En proferam
uobis spiritum meum. & ostendam uobis uer
ba mea. Quia uocaui & renuistis exten

di manum meam & nō fuit q aspiceret
D espexistis omne consilium meum et in
crepationes meas neglexistis. Ego quoq;
in interitu uestro ridebo & subsannabo ;
cum uobis id qđ timebatis aduenerit.
C um irruerit repentina calamitas & in
teritus quasi tempestas ingruerit qn
uenerit super uos tribulatio & angustia.
T unc inuocabunt me & non exaudiam ;
mane consurgent & non inuenient me ;
eo q exosam habuerint disciplinam & ti
morem domini non susceperint nec acqe
uerint consilio meo & detraxerint uniue
se correptioni meę. Comedent igitur fru
tus uię suę suisq; consiliis saturabuntur.
A uersio paruulorum interficiet eos et pro
speritas stultorum perdet eos. Qui autē
me audierit absq; terrore requiescet. & ;
abundantia perfruetur timore malo
rum sublato.

F ili mi si susceperis sermo
nes meos & mandata mea
absconderis penes te ut ;
audiat sapientiam auris
tua inclina cor tuum ad cognoscendam
prudentiam. Si enim sapientiam inuoca
ueris & inclinaueris cor tuum pruden
tię si quesieris eam quasi pecuniam & ;
sicut thesauros effoderis illam tunc intel
liges timorem domini & scientiam dei
inuenies qa dominus dat sapientiam et
ex ore eius prudentia & scientia. Custo
diet rectorum salutem et proteget gra
dientes simplr seruans semitas iustitię.
& uias sanctorum custodiens. Tunc in
telliges iustitiam et iudicium et eqtatē

& omnem semitam bonam. Si intrauerit
sapientia cor tuum & scientia animę tuę
placuerit consilium custodiet te & pru
dentia seruabit te ut eruaris a uia mala
& ab homine q peruersa loquitur. Qui re
linquunt iter rectum et ambulant per
uias tenebrosas. Qui letantur cum ma
le fecerint & exultant in rebꝰ pessimis.
Quorum uię peruersę sunt & infames ;
gressus eorum. Ut eruaris a muliere alie
na & ab extranea quę mollit sermones
suos & relinquit ducem pubertatis &
pacti dei sui oblita est. Inclinata est enī
ad mortem domus eius & ad inferos se
mitę ipsius. Omnes q ingrediunt ad eā
non reuertentur nec apprehendent se
mitas uitę. Ut ambules in uia bona & cal
les iustorum custodias. Q enim recti sunt
habitabunt in terra. & simplices pmane
bunt in ea. Impii uero de terra perden
tur & q inique agunt auferentur ex ea.

F ili mi ne obliuiscaris le
gis meę & precepta mea
cor tuum custodiat. Lon
gitudinem enim dierum
& annos uitę & pacem apponent tibi. Mi
sericordia & ueritas te non deserant. Cir
cunda eos gutturi tuo & describe in ta
bulis cordis tui & inuenies gratiam et
disciplinam bonam coram deo & homini
bꝰ. Habe fiduciam in domino ex toto cor
de tuo & ne innitaris prudentię tuę. In
omnibꝰ uiis tuis cogita illum & ipse di
riget gressus tuos. Ne sis sapiens apud
temetipsum. Time deum & recede a ma
lo. Sanitas qppe erit umbilico tuo & ir

rigatio ossium tuorum. honora dn̄m
de tua substantia. & de primitijs oīum
frugum tuarum da pauperib; & imple
bunt horrea tua saturitate. & uino tor
cularia redundabunt. Disciplinam dn̄i
fili mi ne abijcias. nec deficias cum ab
eo corriperis. Quem enim diligit do
minus corripit. & quasi pater in filio
placet sibi. Beatus homo q̄ inuenit sa
pientiam & cui affluit prudentia. Me
lior est acquisitio eius negociatōe auri
& argenti primi et purissimi fructus
eius. Preciosior est cunctis opib; sapiā
et omnia que desiderantur huic non ua
lent comparari. Longitudo dierum in dex
tera eius et in sinistra illius diuitie &
gloria. Vie eius uie pulchre & omnes
semite eius pacifice. Lignum uite est his
q̄ apprehenderint eam. & q̄ tenuerint
eam beati. Dominus sapientia fundauit
terrā. stabiliuit celos prudentia. Sapiē
tia illius eruperunt abyssi. & nubes ro
re concrescunt. Fili mi ne affluant hec
ab oculis tuis. Custodi legem meam atq;
consilium meum. & erit uita anime tue
& gratia faucib; tuis. Tunc ambulabis
fiducialiter in uia tua. & pes tuus non
impinget. Si dormieris non timebis. qe
ces et suauis erit somnus tuus. Ne pa
ueas repentino terrore. & irruentes tibi
potentias impiorum. Dominus enim erit
in latere tuo & custodiet pedem tuum
ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum
q̄ pōt. si uales & ipse benefac. Ne dicas
amico tuo uade & reuertere et cras da
bo tibi. cum statim possis dare. Ne mo
liaris amico tuo malum. cum ille in te
habeat fiduciam. Non contendas aduer
sus hominē frustra. cum ipse tibi nihil ma
li fecerit. Ne emuleris hominem iniustum
nec imiteris uias eius. q̄a abominatio est
domini oīs illusor. & cum simplicib; ser
mocinatio eius. Egestas a domino in
domo impij. habitacula autem iustorum
benedicentur. Ipse deludet illusores. &
mansuetis dabit grām. Gloriam sapiē
tes possidebunt. stultorum exultatio
ignominia.

Audite filij disciplinam
patris & attendite ut sci
atis prudentiam. Donum
bonum tribuam uobis le
gem meam ne derelinquatis. Nam &
ego filius fui patris mei tenellus et uni
genitus coram matre mea et docebat
me atq; dicebat. Suscipiat uerba mea
cor tuum. custodi precepta mea & ui
ues. Posside sapientiam posside prudē
tiam. Ne obliuiscaris neq; declines a uer
bis oris mei. Ne dimittas eam & custo
diet te. dilige eam et conseruabit te.
Principium sapiē posside sapientiam &
in omni possessione tua acquire pruden
tiam. Arripe illam et exaltabit te. glo
rificaberis ab ea cum eam fueris ample
xatus. Dabit capiti tuo augmenta gra
tiarum & corona inclyta proteget te.
Audi fili mi & suscipe uerba mea ut
multiplicentur tibi anni uite. Viam
sapientie monstrabo tibi & ducam te
per semitas equitatis. quas cum ingres
sus fueris non artabuntur gressus tui
et currens nō habebis offendiculum.

T ene disciplinam . ne dimittas eam . Cus
todi illam qa illa est uita tua . Ne de
lecteris in semitis impiorum . nec tibi pl
aceat malorum uia . Fuge ab ea nec trã
seas per illam . declina et desere eam .
N on enim dormiunt nisi cum malefece
rint & non capitur somnus ab eis nisi
supplantauerint . Comedunt panem i
pietatis & uinum iniqtatis bibunt . o.
I ustorum autem semita quasi lux splẽ
dens pcedit & crescit usq ad perfecta
diem . Via impiorum tenebrosa . nesciũt
ubi corruant . Fili mi ausculta sermões
meos & ad eloqa mea inclina aurem tu
am . Ne recedant ab oculis tuis . custo
di ea in medio cordis tui . Vita enim
sunt inuenientib ea & uniuersæ car
ni sanitas . Omni custodia serua cor tu
um qa ex ipo uita pcedit . R emoue
a te os prauum & detrahentia labia
sint procul a te . Oculi tui recta uide
ant & palpebræ tuæ precedant gres
sus tuos . Dirige semitas pedib tuis & om
nes uiæ tuæ stabilientur . Ne declines
ad dexteram neq ad sinistram . Auer
te pedem tuum a malo . Vias enim q
a dextris sunt nouit dominus . peruse
uero sunt quę sunt a sinistris . Ipse enĩ
rectos faciet gressus tuos . itinera aũt
tua in pace producet .

F ili mi attende sapien
tiam meam et pruden
tię meę inclina aurem
tuam ut custodias cogi
tationes et disciplinas labia tua con
seruent . Ne intenderis fallacię mulie
ris . Fauus enim distillans labia meretricis
& nitidus oleo guttur eius . Nouissima
autem illius amara . quasi absintium . &
lingua eius acuta quasi gladius biceps .
Pedes eius descendunt in mortem & ad
inferos gressus eius penetrant . Per semitã
uitę non ambulant uagi sunt gressus e
ius et inuestigabiles . Nunc ergo fili audi
me & ne recedas a uerbis oris mei . Longe
fac ab ea uiam tuam . et ne appropinquãs
foribus domus eius . Ne des alienis hono
rem tuum & annos tuos crudeli . Ne forte
impleantur extranei uiribus tuis . & la
bores tui sint in domo aliena . et gemas
in nouissimis qn consumpseris carnes tu
as et corpus tuum & dicas . Cur detesta
tus sum disciplinam & increpationibus
non adqeuit cor meum . Nec audiui
uocem docentium me & magistris nõ
inclinaui aurem meam . Pene fui in om
ni malo . in medio ecclesię & synagogę .
Bibe aquam de cisterna tua . & fluen
ta putei tui . Deriuentur fontes tui foras
& in plateis aquas tuas diuide . habeto
eas solus nec sint alieni participes tui .
Sit uena tua benedicta & Letare cum
muliere adolescentię tuę . Ceruа carissi
ma . & gratissimus hinnulus . Ubera
eius inebrient te omni tempore . & in
amore eius delectare iugiter . Quare se
duceris fili mi ab aliena & foueris in
sinu alterius . Respicit dominus uiam
hominis & omnes gressus eius conside
rat . Iniqtates suę capiunt impium . & fu
nibus peccatorum suorum constringitur .
Ipse morietur qa non habuit disciplinã
et in multitudie stultitię suę decipietur .

f Ili mi si spoponderis pro a
mico tuo defixisti apud
extraneum manum tuam.
Illaqueatus es uerbis oris
tui & captus propriis sermonibus. Fac ergo
quod dico fili mi & temetipsum libera. quia
incidisti in manu proximi tui. Discurre
festina suscita amicum tuum. Ne dederis
somnum oculis tuis nec dormitent palpe
bre tue. Eruere quasi damula de manu
quasi auis de insidiis aucupis. Vade ad for
micam o piger & considera uias eius &
disce sapientiam. Que cum non habeat
ducem nec preceptorem nec principem
parat in estate cibum sibi & congregat
in messe quod comedat. Usquequo piger
dormies? Quando consurges e somno tuo?
P aululum dormies paululum dormitabis.
P aululum conseres manus tuas ut dormias
et ueniet tibi quasi uiator egestas & pa
uperies quasi uir armatus. Si uero impi
ger fueris. ueniet ut fons messis tua. &
egestas longe fugiet a te. Homo aposta
ta uir inutilis graditur ore peruerso. an
nuit oculis terit pede digito loquitur. pra
uo corde machinatur malum. & omni
tempore iurgia seminat. Huic extemplo
ueniet perditio sua & subito conteretur
nec habebit ultra medicinam. Sex sunt
que odit dominus. & septimum detes
tatur anima eius. Oculos sublimes. lin
guam mendacem. manus effundentes in
noxium sanguinem. cor machinans cogi
tationes pessimas. pedes ueloces ad cur
rendum in malum. proferentem menda
cia testem fallacem. & eum qui seminat

inter fratres discordias. Conserua fili
mi precepta patris tui & ne dimittas le
gem matris tue. liga ea in corde tuo
iugiter et circumda gutturi tuo. Cum am
bulaueris gradiantur tecum. cum dor
mieris custodiant te. & euigilans loque
re cum eis. Quia mandatum lucerna
est et lex lux & uia uite increpatio
discipline. ut custodiant te a muliere
mala. & a blanda lingua extranee. Non
concupiscat pulchritudinem eius cor tu
um. ne capiaris nutibus illius. Precium enim
scorti uix est unius panis. mulier autem
uiri preciosam animam capit. Nunquid
potest homo abscondere ignem in sinu suo
ut uestimenta illius non ardeant. aut am
bulare super prunas ut non plante com
burantur eius. Sic qui ingreditur ad mulie
rem proximi sui non erit mundus cum te
tigerit eam. Non grandis est culpa cum
quis furatus fuerit. Furatur enim ut esuri
entem impleat animam. Deprehensus quoque
reddet septuplum. & omnem substanti
am domus sue tradet & liberabit se. Qui
autem adulter est propter cordis inopi
am perdet animam suam. Turpitudinem
& ignominiam congregat sibi & obpro
brium illius non delebitur. Quia zelus et
furor uiri non parcet in die uindicte
nec acquiescet cuiusque precibus. nec suscipi
et pro redemptione dona plurima.

f Ili mi custodi sermones
meos & precepta mea
reconde tibi. Fili honora
dominum et ualebis. Preter
eum uero ne timueris alienum. Serua

mandata mea et uiues & legem meam
quasi pupillam oculi tui . Liga eam in di
gitis tuis scribe illam in tabulis cordis
tui . Dic sapientie soror mea es & prude
tiam uoca amicam tuam . Ut custodiat i
te a muliere extranea et ab aliena que
uerba sua dulcia facit . De fenestra enim
domus mee per cancellos prospexi iuuene
et uideo paruulos . Considero uecordem
iuuenem q transit per plateas iuxta ang
lum & prope uiam domus illius graditur
in obscuro aduesperascente die in noctis i
tenebris & caligine . Et ecce occurrit illi
mulier in ornatu meretricio preparata
ad decipiendas animas . Garrula et uaga
quetis impatiens nec ualens in domo con
sistere pedibus suis . nunc foris nunc in pla
teis nunc iuxta angulos insidians . Appre
hensumq deosculatur iuuenem & proca
ci uultu blanditur dicens . Victimas pro
salute deuoui . hodie reddidi uota mea .
I ccirco egressa sum in occursum deside
rans te uidere & repperi . Intexui funi
bus lectulum meum straui tapetibus pic
tis ex egypto . aspersi cubile meum myr
rha & aloe & cinnamomo . Veni inebri
emur uberibus & fruamur cupitis amplexi
bus donec illucescat dies . Non est enim
uir in domo sua . abiit in uia longissima .
S acculum pecunie secum tulit . in die ple
ne lune reuersurus est in domum suam .
I rretiuit eum multis sermonibus & blan
ditiis labiorum protraxit illum . Statim
eam sequitur quasi bos ductus ad uicti
mam . & quasi agnus lasciuiens et ignorans
et nescit q ad uincula stultus trahatur
donec transfigat sagitta iecur eius . ve
lut si auis festinet ad laqueum & nescit
q de periculo anime illius agitur . Nunc er
go fili mi audi me & attende uerbis oris
mei . Ne abstrahatur in uiis illius mens t
ua . neq decipiaris semitis eius . Multos
enim uulneratos deiecit & fortissimi quique
interfecti sunt ab ea . Vie inferi domus
eius penetrantes interiora mortis .

Numquid non sapientia
clamitat . & prudentiam
dat uocem suam ? In sum
mis excelsisq uerticibus su
pra uiam in mediis semitis stans iuxta por
tas ciuitatis in ipsis foribus loquitur dicens .
O uiri ad uos clamito & uox mea ad fili
os hominum . Intelligite paruuli astutiam
& insipientes animaduertite . Audite quoniam
de rebus magnis locutura sum . & aperien
tur labia mea . ut recta predicent . Verita
tem meditabitur guttur meum . & labia
mea detestabuntur impium . Iusti sunt
omnes sermones mei . non est in eis pra
uum quid neq peruersum . Recti sunt in
telligentibus & equi inuenientibus scientiam .
Accipite disciplinam meam et non pecu
niam . doctrinam magis q aurum eligite .
Melior est enim sapientia cunctis opibus
preciosissimis & omne desiderabile ei non
potest comparari . Ego sapientia habito in con
silio & eruditis intersum cogitationibus . Ti
mor domini odit malum . arrogantiam et
superbiam & uiam prauam . et os bilingue
detestor . Meum est consilium & equitas
Mea est prudentia mea est fortitudo .
Per me reges regnant & legum condito
res iusta decernunt . Per me principes im

perant & potentes decernunt iustitiam.
E go diligentes me diligo & q mane uigi
lauerint ad me inuenient me. Mecum i
sunt diuitie et gloria opes superne et iu
titia. Melior est fructus meus auro & la
pide precioso & genimina mea argen
to electo. In uijs iustitie ambulo in me
dio semitarum iudicij ut ditem dilige
tes me & thesauros eorum repleam. Do
minus possedit me in initio uiarum suarum
anteq̃ quicq̃ faceret a principio. ab etér
no ordinata sum et ex antiquis antequam
terra fieret. Non dum erant abyssi. &
ego iam concepta eram. Nec dum fon
tes aquarum eruperant necdum mon
tes graui mole constiterant. Ante om
nes colles ego parturiebar. adhuc ter
ram non fecerat & flumina et cardines
orbis terre. Quando preparabat celos
aderam quando certa lege & gyroualla
bat abyssos. Quando ethera firmabat s
sursum et librabat fontes aquarum. Qn̄
circumdabat mari terminum suum. & le
gem ponebat aquis ne transirent fines su
os. Quando appendebat fundamenta
terre cum eo eram cuncta componens.
E t delectabar per singulos dies ludens
coram eo omni tempore et ludens in
orbe terrarum. & delitie mee esse cum
filijs hominum. Nunc ergo filij audite
me. Beati q custodiunt uias meas. Au
dite disciplinam & estote sapientes. &
nolite abycere eam. Beatus homo qui
audit me & q uigilat ad fores meas q̊
tidie et obseruat ad postes ostij mei. Q
me inuenerit inueniet uitam et hauriet
salutem a domino. Qui autem in me

peccauerit. Ledet animam suam. Omnes
q me oderunt diligunt mortem.

S Apientia edificauit sibi
domum. excidit colum
nas septem. Immolauit
uictimas suas. miscuit vi
num & proposuit mensam suam. Misit an
cillas suas ut uocarent ad arcem & ad
menia ciuitatis. Siquis est paruulus ue
niat ad me. Et insipientibus locuta est. Ve
nite comedite panem meum. & bibite
uinum quod miscui uobis. Relinquite in
fantiam et uiuite & ambulate per uias
prudentie. Qui erudit derisorem ipse
iniuriam sibi facit. & q arguit impium
sibi maculam generat. Noli arguere
derisorem ne oderit te. Argue sapien
tem & diliget te. Da sapienti occasionē
& addetur ei sapientia. Doce iustum et
festinabit accipere. Principium sapientie
timor domini & scientia sanctorum pru
dentia. Per me enim multiplicabuntur
dies tui. & addentur tibi anni uite. Si
sapiens fueris tibi metipsi eris. Si autem
illusor solus portabis malum. Mulier
stulta et clamosa. plenaq illecebris et
nihil omnino sciens. sedet in foribus dom9
sue super sellam in excelso urbis loco ut
uocaret transeuntes per uiam et pergē
tes in itinere suo. Quis est paruulus de
clinet ad me. Et uecordi locuta ē. Aq̃ fur
tiue dulciores sunt & panis absconditus
suauior. Et ignorauit q ibi sint gigan
tes. & in profundis inferni conuiue eius.
Qui applicabitur illi descendet ad inferos.
Nam q abscesserit ab ea saluabitur..

p Arabole Salomonis filius
sapiens Letificat patrem
filius uero stultus moesti
tia est matri sue. Nil pro
;thesaurum derunt impietatis iustitia uero liberabit
a morte. Non affliget dominus fame a
nimam iusti & insidias impiorum subuer
tet. Egestatem operata est manus remissa
manus autem fortium diuitias parat. Qui
nititur mendaciis hic pascit uentos idem
autem ipse sequitur aues uolantes. Qui con
gregat in messe filius sapiens est. qui autem
stertit estate filius confusionis. Benedic
tio domini super caput iusti. os autem
impiorum operit iniquitas. Memoria iusti
cum laudibus & nomen impiorum putre
cet. Sapiens corde precepta suscipiet stul
tus ceditur labiis. Qui ambulat simplici
ter ambulat confidenter qui autem de
prauat uias suas manifestus erit. Qui an
nuit oculo dabit dolorem & stultus in
labiis uerberabitur. Vena uite os iusti et
os impiorum operit iniquitatem. Odium
suscitat rixas & uniuersa delicta ope
rit charitas. In labiis sapientis inuenitur
sapientia. & uirga in dorso eius qui indiget
corde. Sapientes abscondunt scientiam.
os autem stulti confusioni proximum est.
S ubstantia diuitis urbs fortitudinis eius
pauor pauperum egestas eorum. Opus
iusti ad uitam. fructus autem impii ad
peccatum. Via uite custodienti discipli
nam. qui autem increpationes relinquit errat.
A bscondunt odium labia mendacia. qui
profert contumeliam insipiens est. In mul
tiloquio non deerit peccatum. qui autem
moderatur labia sua prudentissimus est.
A rgentum electum lingua iusti. cor
autem impiorum pro nihilo. Labia iusti
erudiunt plurimos. qui autem indocti sunt
in cordis egestate morientur. Benedictio
domini diuites facit. nec sociabitur ei
afflictio. Quasi per risum stultus opera
tur scelus. sapientia autem est uiro pru
dentia. Quod timet impius ueniet su
per eum. desiderium suum iustis dabitur.
Quasi tempestas transiens non erit impi
us. iustus autem quasi fundamentum
sempiternum. Sicut acetum dentibus &
fumus oculis. sic piger his qui miserunt eum
in uia. Timor domini apponet dies et
anni impiorum breuiabuntur. Expectatio
iustorum letitia. spes autem impiorum
peribit. Fortitudo simplicis uia domini
et pauor his qui operantur malum. Iustus
in eternum non commouebitur. impii au
tem non habitabunt super terram. Os iu
sti parturiet sapientiam. lingua prauorum
peribit. Labia iusti considerant placita.
& os impiorum peruersa.

s Tatera dolosa abomina
tio est apud deum. & pon
dus equum uoluntas eius.
Vbi fuerit superbia ibi
erit et contumelia. ubi autem est hu
militas ibi & sapientia. Simplicitas
iustorum diriget eos. & supplantatio
peruersorum uastabit illos. Non prode
runt diuitie in die ultionis. iustitia
autem liberabit a morte. Iustitia sim
plicis diriget uiam eius. & in impie
tate sua corruet impius. Iustitiam rec

torum liberabit eos. & in insidijs suis i
capientur iniq. Mortuo homine im
pio nulla erit ultra spes & expectatio
solicitorum peribit. Iustus de angus
tia liberatus est. & tradetur impius p
eo. Simulator ore decipit amicum suu.
iusti autem liberabuntur scientia. In bo
nis iustorum exaltabitur ciuitas. & in
perditione impiorum erit laudatio im
B enedictio iustorum exaltabit ciuitas
et ore impiorum subuertetur. Qui despi
cit amicum suum indigens corde est. i
uir autem prudens tacebit. Q. ambulat
fraudulenter reuelat arcana. q autem
fidelis est celat amici commissum. Ubi
non est gubernator populus corruet.
salus autem ubi multa consilia. Affli
getur malo q fidem facit pro extraneo
qui autem cauet laqueos securus erit.
M ulier gratiosa inueniet gloriam. & ro
busti habebunt diuitias. Benefacit a
nimę suę uir misericors. q autem cru
delis est etiam propinquos abicit. Im
pius facit opus instabile. seminanti au
tem iustitia merces fidelis. Clementia
praeparat uitam. & sectatio malorum
mortem. Abominabile domino cor pra
uum. & uoluntas eius in his q simplici
ter ambulant. Manus in manu non erit
innocens malus. semen autem iustorum
saluabitur. Circulus aureus in naribus
suis. mulier pulchra & fatua. Deside
rium iustorum omne bonum est. prę
stolatio impiorum furor. Alij diuidunt
propria. & ditiores fiunt. alij rapiunt
non sua et semper in egestate sunt. i
A nima quę benedicit impinguabitur.

& qui inebriat ipse quoque inebriabitur.
Qui abscondit frumenta maledicetur
in populis. benedictio autem super ca
put uendentium. Bene consurgit dilu
culo q quęrit bona. q autem inuestiga
tor malorum est opprimetur ab eis. Q.
confidit in diuitijs suis corruet. iusti
autem quasi uirens folium germina
bunt. Qui conturbat domum suam.
possidebit uentos. & q stultus est ser
uiet sapienti. Fructus iusti lignum ui
tę. & q suscipit animas sapiens est.
Si iustus in terra recipit. quanto ma
gis impius et peccator.

Si diligit disciplinam
diligit scientiam. qui
autem odit increpatio
nes insipiens est. Qui
bonus est hauriet sibi gratiam a do
mino. q autem confidit in cogitatio
nibus suis impie agit. Non roborabitur
homo ex impietate. & radix iustorum
non commouebitur. Mulier diligens
corona est uiro suo. & putredo in os
sibus eius quę confusione res digna ge
rit. Cogitationes iustorum iudicia. &
consilia impiorum fraudulenta. Ver
ba impiorum insidiantur sanguini. os
iustorum liberabit eos. Uerte impios
& non erunt. dens putridus et pes i
lassus. q sperat super infideli in die an
gustię. & amittit pallium in die frigo
ris. Acetum in nitro q cantat carmi
na cordi pessimo. Sicut tinea uestimen
to & uermis ligno. ita tristitia uiri no
cet cordi. Si esurierit inimicus tuus

ciba illum: si sitit da ei aquam bibere:
prunas enim congregabit super caput
eius. & dominus reddet tibi. Ventus
aqlo dissipat pluuias. & facies tristis
lingua detrahentem. Melius est sede
re in angulo domatis. q̃ cum muliere
litigiosa. & in domo cōi. Aqua fri
gida animæ sitienti. & nuntius bo
nus de terra longinqua. Fons turba
tus pede & uena corrupta iustus ca
dens coram impio. Sicut q mel multū
comedit non est ei bonum. sic q scruta
tor est maiestatis opprimetur a gloria.
Sic urbs patens & absq murorum ambitu.
ita uir q non potest in loquendo cohi
bere spiritum suum.

Quomodo nix in estate
& pluuiæ in messe. sic ĩ
decens est stulto gloria.
Nam sicut auis ad aui
ad alta transuolans & passer quolibet
uadens. sic maledictum frustra platū
in quempiam superueniet. Flagellum
equo & chamus asino. & uirga in dor
so imprudentium. Ne respondeas stul
to iuxta stultitiam suam. ne sibi sapiēs
esse uideatur. Claudus pedibꝰ et ini
quitatem bibens q mittit uerba per nun
tium stultum. Quomodo pulchras
frustra habet claudus tibias sic inde
cens est in ore stultorum parabola. Si
cut q mittit lapidem in aceruum mer
curii. ita q tribuit insipienti honorem.
Quomodo si spina nascatur in manu temu
lenti. sic parabola in ore stultorum. Iu
dicium determinat causas. et qui im

ponit stulto silentium iras mitigat. Sicut
canis q reuertitur ad uomitum suum:
sic imprudens q iterat stultitiam suam.
Vidisti hominem sapientem sibi uideri.
magis illo spem habebit insipiens. Dicit
piger. leo est in uia. & leena in itineribꝰ.
Sicut ostium uertitur in cardine suo.
ita piger in lectulo suo. Abscondit piger
manus sub asella sua. et laborat si ad
os suum eas conuerterit. Sapientior si
bi stultus uidetur septem uiris loquen
tibꝰ sententias. Sicut q apprehendit auribꝰ
canem. sic q transit et impatiens commis
cetur rixæ alterius. Sicut noxius est qui
mittit sagittas et lanceas in mortem: ita
uir q fraudulenter nocet amico suo. et
cum fuerit deprehensus dicet. ludens
feci. Cum defecerint ligna extinguetur
ignis. & susurrone subtracto iurgia con
quiescunt. Sicut carbones ad prunas et
ligna ad ignem. sic homo iracundus susci
tat rixas. Verba susurronis quasi simpli
cia: & ipsa perueniunt ad intima cordis.
Quomodo si argento sordido ornare ue
lis uas fictile. sic labia tumentia cum pes
simo corde sociata. Labiis suis intelligi
tur inimicus cum in corde tractauerit
dolos. Quando submiserit uocem suam
ne credideris ei. quoniam septem nequi
tiæ sunt in corde illius. Q operit odiū
fraudulenter. reuelabitur malitia eius in
concilio. Qui fodit foueam incidit in
eam. & q uoluit lapidem reuertetur
ad eum. Lingua fallax non amat ueri
tatem. et os lubricum operatur ruinas.

E glorieris in crastinum:
ignorans qd superuentu
ra pariat dies. Laudet te
alienus et non os tuum. ex
traneus & non labia tua. Graue est saxu
& onerosa harena. sed ira stulti utroque
grauior. Ira non habet misericordiam ne
erumpens furor. et impetum concitati spi
ritus ferre qs poterit? Melior est mani
festa correctio q amor absconditus. Me
liora sunt uulnera diligentis q fraudu
lentia oscula odientis. Anima saturata cal
cabit fauum: & anima esuriens etiam a
marum pro dulci sumet. Sicut auis trans
migrans de nido suo. sic uir q derelinquit
locum suum. Vnguento & uariis odori
bus delectatur cor: & bonis amici consiliis
anima dulcoratur. Amicum tuum et a
micum patris tui ne dimiseris & domum
fratris tui ne ingrediaris in die afflictio
nis tue. Melior est uicinus iuxta q fra
ter procul. Stude sapientie fili mi et letifi
ca cor meum. ut possis exprobranti respon
dere sermonem. Astutus uidens malum
absconditus est. paruuli transeuntes sus
tinuerunt dispendia. Tolle uestimen
tum eius q spopondit pro extraneo et
pro alienis auferri pignus. Qui benedicit
proximo suo uoce grandi de nocte con
surgens: maledicenti similis erit. Tecta per
stillantia in die frigoris et litigiosa mu
lier comparantur. Q retinet eam quasi
q uentum teneat & oleum dextre sue e
uacuat. Ferrum ferro exacuitur & ho
mo exacuit faciem amici sui. Q seruat
ficum comedet fructus eius & qui
custos est domini sui glorificabitur.

Quomodo in aquis resplendent uultus prospi
cientium: sic corda hominum manifesta
sunt prudentibus. Infernus et perditio
nunquam replentur. similiter et oculi homi
num insatiabiles. Quomodo probatur in con
flatorio argentum et in fornace aurum:
sic probatur homo ore laudantis. Cor ini
qui inquirit mala cor autem rectum inqui
rit scientiam. Si contuderis stultum in
pila quasi tipsanas feriente desuper pi
lo non auferetur ab eo stultitia eius. Di
ligenter agnosce uultum pecoris tui tu
osque greges considera. Non enim habebis
iugiter potestatem: sed corona tribuetur
tibi in generatione et generationes. Aper
ta sunt prata et apparuerunt herbe uiren
tes & collecta sunt foena de montibus.
Agni sunt ad uestimentum tuum: et
hedi ad agri precium. Sufficiat tibi lac
caprarum in cibos tuos & in necessaria
domus tue. & ad uictum ancillis tuis.

Fugit impius nemine per
sequente: iustus autem
quasi leo confidens absque
terrore erit. Propter pec
cata terre multi principes eius & propter
hominis sapientiam & horum scientiam
que dicuntur uita ducis longior erit.
Vir pauper calumnians pauperes: similis
e imbri uehementi in quo paratur fames.
Qui derelinquunt legem laudant impi
um qui custodiunt succenduntur con
tra eum. Viri mali non cogitant iudicium
q autem inquirunt dominum animaduer
tunt omnia. Melior est pauper ambu
lans in simplicitate sua: q diues in pra

uis itineribus. Qui custodit legem filius sa
piens est. q autem commessatores pascit
confundit patrem suum. Q coacervat di
uitias usuris & foenore liberali in paupe
res congregat eas. Qui declinat aures su
as ne audiat legem. oratio execrabilis. i
Qui decipit iustos in uia mala. in interitu
suo corruet. et simplices possidebunt bo
na eius. Sapiens sibi uidetur uir diues. i
pauper autem prudens scrutabitur eum. I
exultatione iustorum multa gloria est
regnantibus impiis ruine hominum. Qui
abscondit scelera sua non dirigetur. Q
autem confessus fuerit. & reliquerit ea
misericordiam consequetur. Beatus ho
mo q semper est pauidus. q uero mente
tis est dure corruet in malum. Leo ru
giens & ursus esuriens princeps ipsius
super populum pauperem. Dux indigens
prudentia. multos opprimet per calum
niam. q autem odit auaritiam longi fient
dies eius. Hominem q calumniatur ani
me sanguinem. si usque ad lacum fugerit
nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter
saluus erit. qui peruersis graditur uiis
concidet semel. Q operatur terram sua
satiabitur panibus. q autem sectatur ocium
replebitur egestate. Vir fidelis multu
laudabitur. q autem festinat ditari nō
erit innocens. Qui cognoscit in iudicio i
faciem non benefacit. iste. & pro buccella
panis deserit ueritatem. Vir q festinat i
ditari et aliis inuidet. ignorat q egestas
superueniet ei. Q corripit hominem gra
tiam postea inueniet apud eum magis q
ille q per lingue blandimenta decipit. i
Qui subtrahit aliquid a patre suo uel a ma

tre. & dicit hoc non esse peccatum. par
ticeps homicide est. Q se iactat & dila
tat iurgia concitat. qui uero sperat in
domino saluabitur. Qui confidit in cor
de suo stultus est. q autem graditur sa
pienter ipse laudabitur. Q dat pauperi
non indigebit. qui despicit deprecante
sustinebit penuriam. Cum surrexerint im
pii abscondentur homines. cum illi perie
rint multiplicabuntur iusti.

Iro qui corripientē dura
ceruice contemnit. repen
tinus ei superueniet inte
ritus. et eum sanitas non
sequetur. In multiplicatione iustorum
letabitur uulgus. cum impii sumpserint i
principatum. gemet populus. Vir q amat
sapientiam letificat patrem suum. qui i
autem nutrit scortum perdet substan
tiam. Rex iustus erigit terram. uir aua
rus destruet eam. homo q blandis fictis
q sermonibus loquitur amico suo. rete expan
dit gressibus eius. Peccantem uirum iniqu
um inuoluet laqueus. & iustus laudabit
atque gaudebit. Nouit iustus causam pa
uperum. impius ignorat scientiam. homi
nes pestilentes dissipant ciuitatem. sa
pientes uero auertunt furorem. Vir sa
piens si cum stulto contenderit siue iras
catur siue rideat. non inueniet requiem.
Viri sanguinum oderunt simplicem. ius
ti autem querunt animam eius. Totum
spiritum suum profert stultus. sapiens i
differt & reseruat in posterum. Prin
ceps q libenter audit uerba mendacii. i
omnes ministros habet impios. Pauper

et creditor obuiauerunt sibi utrusq;
illuminator est dominus. Rex q iudicat
in ueritate pauperes. thronus eius in eter
num firmabitur. Virga atq; correctio tri
buit sapientiam. puer autem q dimittitur
uoluntati suę confundit matrem suam. In
multiplicatione impiorum multiplicabit
scelera. & iusti ruinas eorum uidebunt.
Erudi filium tuum & refrigerabit te &
dabit delitias animę tuę. Cum prophetia
defecerit dissipabitur populus. Qui uero
custodit legem beatus est. Seruus uer
bis non potest erudiri. quia quod dicis in
tellegit & respondere contemnit. Vidisti
hominem uelocem ad loquendum stulti
tia magis speranda est quam illius correctio.
Qui delicate a pueritia sua nutrit seruum
suum. postea sentiet contumacem. Vir
iracundus prouocat rixas. & q ad indignan
dum facilis est. erit ad peccata procliuior.
Superbum sequitur humilitas. & humilem
spiritu suscipiet gloria. Qui cum fure par
ticipat odit animam suam. adiurantem
audit & non indicat. Qui timet hominem
cito corruet. q sperat in domino suble
uabitur. Multi requirunt faciem prin
cipis. & iudicium a domino egreditur
singulorum. Abominantur iusti uirum
impium. et abominantur impii eos qui
recta sunt uia. Verbum custodiens fili
us. extra perditionem erit.

Verba congregantis. filii
uomentis. Visio quam lo
cutus est uir cum quo est
deus & q deo secum mo
rante confortatus est. Stultissimus sum
uirorum. & sapientia hominum non est
mecum. Non didici sapientiam. & non
noui scientiam sanctorum. Quis ascen
dit in cęlum atq; descendit? Quis conti
nuit spiritum in manibus suis? Quis col
ligauit aquas quasi in uestimento? Quis
suscitauit omnes terminos terrę? Quod
nomen est eius. & quod nomen filii eius
si nosti? Omnis sermo dei ignitus clype
us est omnibus sperantibus in se. Ne addas
quicquam uerbis illius et arguaris. inuenia
risq; mendax. Duo rogaui te. ne deneges
mihi antequam moriar. Vanitatem et uer
ba mendacia longe fac a me. Mendici
tatem et diuitias ne dederis mihi. Tri
bue tantum uictui meo necessaria. ne forte
satiatus inliciar ad negandum et dicam.
quis est dominus? aut egestate compul
sus furer et peiurer nomen dei mei. Ne
accuses seruum ad dominum suum. ne
forte maledicat tibi et corruas. Gene
ratio que patri suo maledicit. & que
matri suę non benedicit. Generatio quę
sibi munda uidetur. & tamen non est
lota a sordibus suis. Generatio cuius ex
celsi sunt oculi et palpebrę eius in alta
subrecte. Generatio quę pro dentibus
gladios habet & commandit molaribus su
is ut comedat inopes de terra. et pau
peres ex hominibus. Sanguisugę duę sunt
filię. dicentes affer affer. Tria sunt insatu
rabilia. & quartum quod numquam dicit suf
ficit. Infernus et os uuluę & terra que
non satiatur aqua. ignis uero numquam
dicit sufficit. Oculum q subsannat pa
trem & q despicit partum matris suę.
suffodiant eum corui de torrentibus et

comedant eum filie aqle. Tria sunt dif
ficilia mihi & quartum penitus ignoro.
V iam aqle in celo. uiam colubri super
petram. uiam nauis in medio maris. et
uiam uiri in adolescentula. Talis est &
uia mulieris adultere. que comedit et
tergens os suum dicit. Non sum opera
ta malum. Per tria mouetur terra & i
quartum qd non potest sustinere. Per
seruum cum regnauerit. per stultum
cum saturatus fuerit cibo. & per odio
sam mulierem cum in matrimonio fue
rit assumpta. & per ancillam cum fue
rit hes domine sue. Quatuor sunt i
minima terre. & ipsa sunt sapientiora
sapientib9. Formice. populus infirmus.
q preparat in messe cibum suum. Lepu
sculus plebs inualida. q collocat in pe
tra cubile suum. Regem locusta non
habet. et egreditur uniuersa per tur
mas suas. Stellio manib9 nititur & mo
ratur in edib9 regis. Tria sunt que bene
gradiuntur. & quartum qd incedit fe
liciter. Leo fortissimus bestiarum. ad
nullius pauebit occursum. Gallus suc
cinctus lumbos suos & aries. nec est rex
q resistat ei. Et q stultus apparuerit.
postq elevatus est in sublime. Si enim
intellexisset. ori suo imposuisset manu.
Q ui autem fortiter premit ubera ad elici
endum lac. exprimit butyrum. & qui
uehementer emungit. elicit sanguinem.
& qui prouocat iras producit discor
dias.

V erba Lamuelis Regis. Vi
sio qua erudiuit eum ma
ter sua. Quid dilecte mi.
quid dilecte uteri mei. qd
dilecte uotorum meorum. Ne dederis
mulierib9 substantiam tuam. & diuitias tu
as ad delendos reges. Noli regibus o
lamuel noli regib9 dare uinum. qa nul
lum secretum est ubi regnat ebrietas. Ne
forte bibant et obliuiscantur iudiciorum
et mutent causam filiorum pauperis. Da
te siceram merentib9. & uinum his q am
ro sunt animo. bibant et obliuiscantur i
egestatis sue. & doloris sui non recor
dentur amplius. Aperi os tuum muto. et
causis omnium filiorum q pertranseunt.
Aperi os tuum. decerne qd iustum est.
et uindica inopem et pauperem. Aleph
Mulierem fortem. quis inueniet. procul
& de ultimis finib9 precium est. Beth.
Confidit in ea cor uiri sui. & spoliis non
indigebit. Gimel. Reddet ei bonum et
non malum omnib9 diebus uite sue. De
leth. Quesiuit lanam et linum. & ope
rata est consilio manuum suarum. He. i
Facta est quasi nauis institoris de longe por
tans panem suum. Vau. Et de nocte sur
rexit. deditq predam domesticis suis et
cibaria ancillis suis. Zai. Considerauit agrum
& emit eum. de fructu manuum suarum
plantauit uineam. Heth. Accinxit fortitu
dine lumbos suos. & roborauit brachium
suum. Teth. Gustauit et uidit qa bona
est negociatio eius. non extinguetur
in nocte lucerna eius. Ioth. Manum su
am misit ad fortia. et digiti eius apprehen
derunt fusum. Kaph. Manum suam a

aperuit inopi & palmas suas extendit
ad pauperem. Lamech. Non timebit do
mui suę a frigoribus niuis omnes enim i
domestici eius uestiti sunt duplicibus. I
M em. Stragulatam uestem fecit sibi bys
sus et purpura indumentum eius. Nun.
N obilis in portis uir eius quando sederit
cum senatoribus terrę. Samech. Syndone
fecit et uendidit et cingulum tradidit
chananeo. Ayn. Fortitudo et decor in
dumentum eius & ridebit in die nouis
simo. Phe. Os suum aperuit sapię & lex
clementię in lingua eius. Sade. Conside
rauit semitas domus suę & panem otio
sa non comedit. Coph. Surrexerunt filii
eius & beatissimam predicauerunt uir
eius et laudauit eam. Res. Multę fi
lię congregauerunt diuitias tu super
gressa es uniuersas. Syn. Fallax gratia
et uana est pulchritudo mulier timens
dominum ipsa laudabitur. Thau. Date i
ei de fructu manuum suarum & laudent
eam in portis opera eius.

MEMINI ME AN
te hec ferme quin
quennium cum ad
huc Rome essem e
cclesiasten sanctę
Blesillę legerem ut
eam ad contemptum mundi huius pro
uocarem et omne quod in mundo cerneret
putaret esse pro nihilo rogatum ab ea

ut in morem commentarioli obscura queque
dissererem ut absque me posset intellige
re que legebat. Itaque quoniam in pro
cinctu nostri operis subita morte subtrac
ta est et ubi non meruimus o Paula et
Eustochium talem uitę nostrę habere i
consortem tanto uulnere tunc percussus
obmutui nunc in Bethleem positus an
gustiore uidelicet ciuitate & illius me
morię et uobis reddo quod debeo. Hoc i
breuiter ammonens quod nullius aucto
ritatem secutus sum sed de hebreo trans
ferens maxime septuaginta interpretum
consuetudini me coaptaui in his dumta
xat que non multum ab hebraicis discre
pabant. Interdum aquilę quoque & symma
et Theodotionis recordatus sum ut nec
nouitate nimia lectoris studium deter
rerem nec rursum contra conscientiam
meam fonte ueritatis omisso opinionum
riuulos consectarer.

ERBA
ECCLE
siastes fi
lii david
Regis hi
erusalem.
Vanitas
uanitatum
dixit ecclesiastes. Vanitas uanitatum et
omnia uanitas. Quid habet amplius hom°
de uniuerso labore suo quo laborat sub so
le. Generatio preterit et generatio adue
nit terra autem in eternum stat. Ortus
sol & occidit & ad locum suum reuerti
tur. ibiq; renascens gyrat per meridiem
& flectit ad aqlonem. Lustrans uniuer
sa in circuitu pergit spiritus et in circulos
suos reuertitur. Omnia flumina intrant
in mare. & mare non redundat. Ad lo
cum unde exeunt flumina reuertuntur
ut iterum fluant. Cunctae res difficiles
non potest eas homo explicare sermone.
Non saturatur oculus uisu nec auris audi
tu impletur. Quid est quod fuit? Ip

sum quod futurum est. Quid est quod
factum est? Ipsum qđ faciendum est.
Nihil sub sole nouum. nec ualet qisquam
dicere ecce hoc recens est. Iam enim pre
cessit in seculis que fuerunt ante nos.
Non est priorum memoria sed nec eo
rumdem que postea futura sunt erit reco
rdatio apud eos q futuri sunt in nouissi
mo. Ego ecclesiastes fui rex isrł in hie
rusalem. & proposui in animo meo quere
re & inuestigare sapienter de omnibus
que fiunt sub sole. Hanc occupationem
pessimam dedit ds̄ filiis hominum ut
occuparentur in ea. Vidi que fiunt cunc
ta sub sole & ecce uniuersa uanitas et
afflictio spiritus. Peruersi difficile corri
guntur & stultorum infinitus est nume
rus. Locutus sum in corde meo dicens.
Ecce magnus effectus sum & precessi
omnes sapiā q fuerunt ante me in hie
rusalem & mens mea contemplata est
multa sapienter & didici. dediq; cor me
um ut scirem prudentiam erroresq; &
stultitiam. Et agnoui q in his quoque

esset labor et afflictio spiritus eo quod in multa sapientia multa sit indignatio et qui addit scientiam addit et laborem.

Dixi ergo in corde meo. Vadam et affluam deliciis et fruar bonis. Et uidi quod hoc quoque esset uanitas. Risum reputaui errorem et gaudio dixi Quid frustra deciperis? Cogitaui in corde meo abstrahere a uino carnem meam ut animum meum transferrem ad sapientiam. deuitaremque stultitiam donec uiderem quid esset utile filiis hominum quo facto opus est sub sole numero dierum uitę suę. Magnificaui opera mea. Edificaui mihi domos et plantaui uineas feci hortos et pomeria et conseui ea cuncti generis arboribus. et extruxi mihi piscinas aquarum ut irrigarem siluam lignorum germinantium. Possedi seruos et ancillas multamque familiam habui armenta quoque et magnos ouium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in hierusalem. Coaceruaui mihi argentum et aurum et substantias regum et prouinciarum. Feci mihi cantores et cantatrices et delitias filiorum hominum cyphos et urceolos in ministerio ad uina fundenda. et superegressus sum opibus omnes qui ante me fuerunt in hierusalem. Sapientia quoque perseuerauit mecum. et omnia quę desiderauerunt oculi mei non negaui eis nec prohibui cor meum quin omni uoluptate frueretur et oblectaret se in his quę preparaueram. Et hanc ratus sum partem meam si uterer labore meo. Cumque me conuertissem ad uniuersa opera quę fecerant manus meę et ad labores in quibus frustra sudaueram. uidi in omnibus uanitatem et afflictionem animi et nihil permanere sub sole. Transiui ad contemplandam sapientiam erroresque et stultitiam. Quid est inquit homo ut sequi possit regem factorem suum? Et uidi quod tantum precederet sapientia stultitiam quantum differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius. stultus in tenebris ambulat. Et didici quod unus utriusque esset interitus et dixi in corde meo. Si unus et stulti et meus occasus erit quid mihi prodest quod maiorem sapientię dedi operam? Locutusque cum mente mea. animaduerti quod hoc quoque esset uanitas. Non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum. et futura tempora obliuione cuncta pariter operient. Moritur doctus similiter ut indoctus. et iccirco tęduit me uitę meę uidentem mala uniuersa esse sub sole. et cuncta uanitatem et afflictionem spiritus. Rursus detestatus sum omnem industriam meam qua sub sole studiosissime laboraui habiturus heredem post me quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit et dominabitur in laboribus meis quibus desudaui et sollicitus fui. Et est quicquam tam uanum? Vnde cessaui renuntiauitque cor meum ultra laborare sub sole. Nam cum alius laboret in sapientia et doctrina et sollicitudine. homini ocioso quęsita dimittit. Et hoc ergo uanitas et magnum malum. Quid enim proderit homini de uniuerso labore suo et afflictione spiritus

tus qua sub sole cruciatus est. Cuncti
dies eius doloribus et erumnis pleni sunt
nec per noctem mente requiescit. Et hoc
nonne uanitas est. Nonne melius est
comedere et bibere et ostendere anime
sue bona de laboribus suis. Et hoc de ma
nu dei est. Quis ita deuorabit et delitiis
affluet ut ego. Homini bono in conspe
tu suo dedit deus sapientiam et scientiam et
letitiam. peccatori autem dedit afflic
tionem et curam superfluam ut addat
et congreget et tradat ei qui placuit
deo. Sed et hoc uanitas est et cassa sollicitudo mentis.

Omnia tempus habent et
suis spatiis transeunt uni
uersa sub celo. Tempus
nascendi et tempus mori
endi. Tempus plantandi et tempus euel
lendi quod plantatum est. Tempus occide
di et tempus sanandi. Tempus destruen
di et tempus edificandi. Tempus flen
di et tempus ridendi. Tempus plangen
di et tempus saltandi. Tempus spargen
di lapides et tempus colligendi. Tempus
amplexandi et tempus longe fieri ab am
plexibus. Tempus acquirendi et tempus per
dendi. Tempus custodiendi et tempus
abiciendi. Tempus scindendi et tempus
consuendi. Tempus tacendi et tempus
loquendi. Tempus dilectionis et tempus
odii. Tempus belli et tempus pacis. Quid
habet amplius homo de labore suo.
Vidi afflictionem quam dedit deus fi
liis hominum ut distendantur in ea.
Cuncta fecit bona in tempore suo et mun
dum tradidit disputationi eorum ut
non inueniat homo opus quod operatus est
deus ab initio usque ad finem. Et cognoui quod
non esset melius nisi letari et facere bene in
uita sua. Omnis enim homo qui comedit et
bibit et uidet bonum de labore suo hoc
donum dei est. Didici quod omnia opera que
fecit deus perseuerent in perpetuum. Non
possumus eis quicquam addere nec auferre
que fecit deus ut timeatur. Quod factum
est ipsum permanet. Que futura sunt
iam fuerunt et deus instaurat quod abiit.
Vidi sub sole in loco iudicii impietatem et
in loco iustitie iniquitatem et dixi in cor
de meo. Iustum et impium iudicabit do
minus. et tempus omnis rei tunc erit.
Dixi in corde meo de filiis hominum
ut probaret eos deus et ostenderet similes
esse bestiis. Iccirco unus interitus est ho
minis et iumentorum et equa utriusque
conditio. Sicut moritur homo sic et il
la moriuntur. Similiter spirant omnia
et nihil habet homo iumento amplius.
Cuncta subiacent uanitati. et omnia per
gunt ad unum locum. De terra facta sunt
et in terram pariter reuertuntur. Quis
nouit si spiritus filiorum Adam ascendat
sursum. et si spiritus iumentorum descen
dat deorsum. Et deprehendi nihil esse
melius quam letari hominem in opere suo. et
hanc esse partem illius. Quis enim eum
adducet ut post se futura cognoscat.

Verti me ad alia et uidi
calumnias que sub sole
geruntur et lachrymas
innocentium et neminem
consolatorem. nec posse resistere eorum

uiolentie

uiolentie cunctorum auxilio destitutos

Et laudaui magis mortuos quam uiuentes. & ı
feliciorem utroque iudicaui qui necdum na
tus est nec uidit mala que sub sole fiunt.

Rursum contemplatus sum omnes labores
hominum & industrias animaduerti pa
tere inuidie proximi. Et in hoc ergo uanitas
et cura superflua est. Stultus complicat ma
nus suas & comedit carnes suas dicens ı

Melior est pugillus cum requie quam plena utra
que manus cum labore et afflictione ani
mi. Considerans repperi & aliam uani
tatem sub sole. Unus est et secundum ı
non habet nec filium nec fratrem & tamen
laborare non cessat nec satiantur oculi e
ius diuitiis nec recogitat dicens Cui la
boro & fraudo animam meam bonis? In
hoc quoque uanitas est et afflictio pessima

Melius est ergo duos esse simul quam unum ha
bent enim emolumentum societatis sue. Si
unus ceciderit ab altero fulcietur. Ve so
li quia cum ceciderit non habet subleuan
tem se. Et si dormierint duo fouebuntur
mutuo. Unus quomodo calefiet? Et si
quispiam preualuerit contra unum duo
resistunt ei. Funiculus triplex difficile ı
rumpitur. Melior est puer pauper et
sapiens rege sene & stulto qui nescit pre
uidere in posterum. Quod et de carcere
cathenisque interdum quis egrediatur ad regnum
et alius natus in regno inopia consumatur.

Vidi cunctos uiuentes qui ambulant sub so
le cum adolescente secundo qui consurget
pro eo. Infinitus numerus est populi om
nium qui fuerunt ante eum & qui postea ı
futuri sunt non letabuntur in eo. Sed et
hec uanitas & afflictio spiritus. Custodi
pedem tuum ingrediens domum dei et ı
appropinqua ut audias. Multo enim me
lior est obedientia quam stultorum uictime
qui nesciunt quid faciunt mali. Ne temere
quid loquaris neque cor tuum sit uelox ad
proferendum sermonem coram deo. Deus
enim in celo et tu super terram. Idcirco
sint pauci sermones tui. Multas curas se
quuntur somnia et in multis sermonibus
inuenietur stultitia. Siquid uouisti deo
ne moreris reddere. Displicet enim ei in
fidelis et stulta promissio. Sed quodcumque
uoueris redde. Multoque melius est non
uouere quam post uotum promissa non red
dere. Ne dederis os tuum ut peccare fa
cias carnem tuam neque dicas coram an
gelo non est prudentia ne forte iratus
dominus contra sermones tuos dissipet
cuncta opera manuum tuarum. Ubi ı
multa sunt somnia plurime sunt uani
tates et sermones innumeri. Tu uero de
um time. Si uideris calumnias egenorum
et uiolenta iudicia et subuerti iustitias
in prouincia non mireris super hoc negocio
quia excelso excelsior est alius et super ı
hos quoque eminentiores sunt alii & insu
per uniuerse terre Rex imperat seruienti.

Auarus non implebitur
pecunia & qui amat di
uitias fructum non ca
piet ex eis. Et hoc ergo
uanitas. Ubi multe sunt opes multi et
qui comedunt eas. Et quid prodest possess
sori nisi quod cernit diuitias oculis suis?
Dulcis est somnus operanti siue parum
siue multum comedat. Saturitas autem di

uitus non sinit eum dormire. Est et alia
infirmitas pessima quam uidi sub sole. Di
uitie conseruate in malum domini sui. P
ereunt enim in afflictione pessima. Ge
nerauit filium qui in summa egestate erit.
Sicut egressus est nudus de utero matris
sue sic reuertetur. et nihil auferet secu
de labore suo. Miserabilis prorsus infir
mitas. Quomodo uenit sic reuertetur.
Quid ergo prodest ei quod laborauit in
uentum? Cunctis diebus uite sue come
dit in tenebris et in curis multis et in
erumna atque tristitia. Hoc itaque uisum est
mihi bonum ut comedat quis et bibat et
fruatur letitia ex labore suo quo labora
uit ipse sub sole numero dierum uite sue
quos dedit ei deus et hec est pars illius.
Et omni homini cui dedit deus diuitias atque
substantiam potestatemque ei tribuit ut
comedat ex eis et fruatur parte sua et
letetur de labore suo hoc est donum
dei. Non enim satis recordabitur die
rum uite sue eo quod deus occupet deli
tiis cor eius.

Est et aliud malum quod
uidi sub sole et quidem
frequens apud homines.
Vir cui dedit deus diuiti
as et substantiam et honorem et nihil
deest anime sue ex omnibus que desi
derat. nec tribuit ei potestatem deus
ut comedat ex eo sed homo extraneus
uorabit illud. Hoc uanitas et magna
miseria est. Si genuerit quispiam centum
liberos et uixerit multos annos et plu
res dies etatis habuerit. et anima illi

us non utatur bonis substantie sue se
pulturaque careat. de hoc ego pronuntio
quod melior illo sit abortiuus. Frustra n
uenit et pergit ad tenebras. et obliui
one delebitur nomen eius. Non uidit
solem. neque cognouit distantiam boni et
mali. etiam si duobus milibus annis uixe
rit. et non fuerit perfruitus bonis. Non
ne ad unum locum properant omnia?
Omnis labor hominis in ore eius. sed ani
ma eius non implebitur bonis. Quid habet
amplius sapiens a stulto. et quid pa
uper nisi ut pergat illuc ubi est uita?
Melius est uidere quod cupias quam
desiderare quod nescias. Sed et hoc ua
nitas est et presumptio spiritus. Qui
futurus est. et iam uocatum est nomen
eius. et scitur quod homo sit. et non possit in
contra fortiorem se in iudicio conten
dere. Verba sunt plurima multamque in
disputando habentia uanitatem. Quid
necesse est homini maiora se querere?
cum ignorat quid conducat sibi in ui
ta sua numero dierum peregrinationis
sue et tempore quod uelut umbra pre
terit? Aut quis ei poterit indicare. quid
post eum futurum sub sole sit.

Melius est nomen bonum
quam unguenta preciosa et
dies mortis die natiuita
tis. Melius est ire ad
domum luctus quam ad domum conuiuii.
In illa enim finis cunctorum ammonetur
hominum. et uiuens cogitat quid futu
rum sit. Melior est ira risu quia per tris
titiam uultus corrigitur animus delinquentis

quentis. Cor sapientium ubi tristitia est
& cor stultorum ubi letitia. Melius e[st]
a sapiente corripi q[uam] stultorum adulatio
ne decipi. q[ui]a sicut sonitus spinarum ar
dentium sub olla. sic risus stulti. Sed et
hec uanitas. Calumnia conturbat sapien
tem. & perdet robur cordis eius. Melio[r]
est finis orationis q[uam] principium. Melio[r]
est patiens arrogante. Ne sis uelox ad
irascendum. q[ui]a ira in sinu stulti requiescit.
Ne dicas. q[ui]d putas cause est q[uod] priora tem
pora meliora fuere q[uam] nunc sunt. Stulta
enim est huiuscemodi interrogatio. Uti
lior est sapientia cum diuitijs & magis p[ro]
dest uidentib[us] solem. Sicut enim prote
git sapientia. sic protegit pecunia. Hoc
autem plus habet eruditio & sapien
tia. q[uod] uitam tribuunt possessori suo. Con
sidera opera dei. q[uod] nemo possit corrige
re quem ille despexerit. In die bona fru
ere bonis. & malam diem precaue. Si
cut enim hanc sic & illam fecit deus. ut
non inueniat homo contra eum iustas q[ue]
rimonias. Hec quoq[ue] uidi in dieb[us] uani
tatis mee. Iustus perit in iustitia sua. &
impius multo uiuit tempore in malitia
sua. Noli esse iustus multum. neq[ue] plus
sapias q[uam] necesse est. ne obstupescas. Ne
impie agas multum. & noli esse stultus
ne moriaris in tempore non tuo. Bonum
est te sustentare iustum. sed & ab illo
ne subtrahas manum tuam. q[ui]a qui timet
deum nihil negligit. Sapientia confor
tauit sapientem. super decem principes
ciuitatis. Non est enim homo iustus in
terra q[ui] faciat bonum & non peccet. Sed
& cunctis sermonib[us] q[ui] dicuntur. ne ac

co[m]modes cor tuum. ne forte audias ser
uum tuum. maledicentem tibi. Scit enim
conscientia tua. quia & tu crebro male
dixisti alijs. Cuncta temptaui in sapientia.
Dixi sapiens efficiar. & ipsa longius re
cessit a me. multo magis q[uam] erat. Et alta
p[ro]funditas. q[ui]s inueniet eam? Lustraui u
niuersa animo meo. ut scirem & conside
rarem et quererem sapientiam et ratio
nem. & ut cognoscerem impietatem stul
ti & errorem imprudentium. Et inueni
amariorem morte mulierem. que laqueus
uenatorum est. & sagena cor eius. Uin
cula sunt manus illius. Qui placet deo
effugiet illam. q[ui] autem peccator est ca
pietur ab illa. Ecce hoc inueni dixit eccle
siastes. unum & alterum. ut inuenirem
rationem quam adhuc querit anima mea.
& non inueni. Uirum de mille unum
repperi. mulierem ex omnib[us] non inueni.
Solumodo hoc inueni. q[uod] fecerit d[eu]s hominem
rectum. & ipse se infinitis miscuerit q[uesti]oni
bus. Quis talis ut sapiens est? Et quis
cognouit solutionem uerbi? Sapientia
hominis lucet in uultu eius. & potentis
simus faciem illius commutabit.

EGo os regis obseruo. & p[re]
cepta iuramenti dei. Ne
festines recedere a facie
eius. neq[ue] permaneas in
opere malo. quia omne quod uoluerit
faciet. et sermo illius potestate plenus
est. Nec dicere ei quisq[uam] potest. quare
ita facis? Qui custodit preceptum. non
experietur quicq[uam] mali. Tempus et respo
sionem cor sapientis intelligit. Omni ne

gocio tempus est & opportunitas & i
multa hominis afflictio qa ignorat prę
terita & futura nullo scire potest nuntio.
N on est in hominis potestate; phibere spm
nec habet potestatem in die mortis nec i
sinitur qescere ingruente bello neq; salua
bitur impietas impium. Omnia hec consi
deraui. & dedi cor meum in cunctis operi
bus que fiunt sub sole. Interdum domi
natur homo homini in malum suum. Vi
di impios sepultos q etiam cum adhuc ui
uerent in loco sancto erant & laudaban
tur in ciuitate quasi iustorum operum.
S ed & hec uanitas est. Etenim qa non p
fertur cito contra malos snia absque ti
more ullo filii hominum perpetrant mala.
A ttamen peccator ex eo q centies facit ma
lum & per patientiam sustentatur ego i
cognoui q erit bonum timentibus deum
q uerentur faciem eius. Non sit bonum
impio nec plongentur dies eius sed qsi
umbra transeant q non timent faciem
domini. Et est alia uanitas que fit super
terram. Sunt iusti qbus mala puenunt i
quasi opera egerint impiorum & sunt
impii qui ita securi sunt quasi iustorum
facta habeant. Sed & hoc uanissimum iu
dico. Laudaui igitur letitiam q non es
set homini bonum sub sole nisi q comede
ret et biberet atq; gauderet et hoc solu
secum auferret de labore suo omnibus di
ebus uite sue quos dedit ei deus sub so
le. Et apposui cor meum ut scirem sapi
entiam & intelligerem distensionem q
uersatur in terra. Est homo q diebus & i
noctibus somnum non capit oculis. Et in
tellexi q omnium operum dei nullam
possit homo inuenire rationem eorum que
fiunt sub sole & quanto plus laborauerit
ad querendum tanto minus inueniat. i
& si dixerit sapiens se nosse non pote
rit reperire.

OMnia hec tractaui in cor
de meo ut curiose intel
ligerem. Sunt iusti atq;
sapientes & opera eorum
in manu dei. Et tamen nescit homo utrum
amore an odio dignus sit sed omnia in
futurum seruantur incerta eo q uniuersa
eque eueniant iusto & impio bono & malo
mundo & inmundo immolanti uictimas
et sacrificia contemnenti. Sicut bonus sic
& peccator ut periurus ita ille q uerum
deierat. Hoc est pessimum inter omnia
que sub sole fiunt quia eadem cunctis
eueniunt. Unde & corda filiorum homi
num implentur malitia et contemptu in
uita sua & post hec ad inferos deducen
tur. Nemo est q semper uiuat & qui
huius rei habeat fiduciam. Melior est ca
nis uiuus leone mortuo. Viuentes enim
sciunt se esse morituros mortui uero ni
hil nouerunt amplius nec habent ultra
mercedem qa obliuioni est tradita me
moria eorum. Amor quoque et odium e
inuidie simul perierunt nec habent par
tem in hoc seculo & in opere quod sub i
sole geritur. Vade ergo & comede in
letitia panem tuum & bibe cum gau
dio uinum tuum qa deo placent opera
tua. Omni tempore sint uestimenta tua
candida & oleum de capite tuo non
deficiat. Perfruere uita cum uxore quam

diligis cunctis diebꝰ uite instabilitatis t
tue qui dati sunt tibi sub sole omni tem
pore uanitatis tue. Hec est enim pars in
uita. & in labore tuo quo laboras sub so
le. Quodcumq; facere potest manus tua in
stanter operare. qa nec opus nec ratio
nec sapientia. nec scientia erunt apud in
feros. quo tu ꝑperas. Verti me ad aliud et
uidi sub sole. nec uelocium esse cursum nec
fortium bello. nec sapientium panem nec
doctorum diuitias. nec artificum gratiam. sed
tempus casumq; in omnibꝰ. Nescit homo
finem suum. sed sicut pisces capiuntur hamo
& aues laqueo comprehenduntur. sic ca
piuntur homines in tempore malo. cum eis
extemplo superuenerit. Hanc quoq; sub so
le uidi sapientiam & ꝓbaui maximam. Ciuitas
parua & pauci in ea uiri. Venit contra eam
rex magnus & uallauit eam. extruxitq;
munitiones per gyrum et perfecta est ob
sidio. Inuentusq; est in ea uir pauper & sa
piens & liberauit urbem per sapientiam su
am. & nullus deinceps recordatus est ho
minis illius pauperis. Et dicebam ego me
liorem esse sapientiam fortitudine. Quo
do ergo sapientia pauperis contempta est
& uerba eius non sunt audita? Verba sa
pientium audiuntur in silentio plusquam cla
mor principis inter stultos.

M Elior est sapientia quam ar
ma bellica & qui in uno pec
cauerit multa bona perdet.
Musce morientes perdunt
suauitatem unguenti. Preciosior est sapi
entia paruaq; gloria ad tempus stultitia.
Cor sapientis in dextera eius. & cor stulti
in sinistra illius. Sed et in uia stultus am
bulans cum ipse insipiens sit. omnes stultos
estimat. Si spiritum ꝑtatem habentis asce
derit super te. locum tuum ne dimiseris
qa curatio faciet cessare peccata maxima.
Est & malum quod uidi sub sole. quasi per
errorem egrediens a facie principis. Po
situm stultum in dignitate sublimi &
diuites sedere deorsum. Vidi seruos in
equis & principes ambulantes super ter
ram quasi seruos. Qui fodit foueam in
cidet in eam. & qui dissipat sepem morde
bit eum coluber. Qui transfert lapides af
fligetur in eis. & qui scindit ligna uulne
rabitur ab eis. Si retusum fuerit ferrum
et hoc non ut prius sed hebetatum fuerit
multo labore exacuetur. & post industri
am sequetur sapientiam. Si mordeat ser
pens in silentio nihil eo minus habet qui oc
culte detrahit. Verba oris sapientis gratia
& labia insipientis precipitabunt eum.
Initium uerborum eius stultitia. & no
uissimum oris illius error pessimus. Stul
tus uerba multiplicat. Ignorat homo quid
ante se fuerit. & quid post se futurum est
quis ei poterit indicare? Labor stultorum
affliget eos qui nesciunt in urbem pergere.
Ve tibi terra cuius rex est puer. & cuius
principes mane comedunt. Beata terra
cuius rex nobilis est. & cuius principes
uescuntur in tempore suo ad reficiendum
et non ad luxuriam. In pigritiis humilia
bitur contignatio. & in infirmitate ma
nuum perstillabit domus. In risu faciunt
panem & uinum ut epulentur bibentes.
Et pecunie obediunt omnia. In cogita
tione tua regi non detrahas. & in secre

to cubili tui non maledixeris diuiti. q̄a
& aues celi portabunt uocem tuam. &
q̄ habent pennas annuntiabunt sententiā.

MItte panem tuum super
transeuntes aquas quia
post tempora multa in
uenies illum. Da partes
septem nec nō et octo. q̄a ignoras quid fu
turum sit mali super terram. Si replete
fuerint nubes imbrem super terram effū
dent. Si ceciderit lignum ad austrū aut
ad aquilonem. in quocumq; loco ceciderit ibi erit. Q.
obseruat uentum non seminat. & q̄ con
siderat nubes numq̄ metet. Quomodo
ignoras que sit uia spiritus & qua ratio
ne compingantur ossa in uentre pregnā
tis. sic nescis opera dei q̄ fabricator est
omnium. Mane semina semen tuum et
uespere ne cesset manus tua. q̄a nescis q̄d
magis oriatur hoc aut illud. & si utrūq;
simul melius erit. Dulce lumen & de
lectabile est oculis uidere solem. Si an
nis multis uixerit homo & in his omnib;
letus fuerit meminisse d̄i tenebrosi tē
poris & dierum multorū. qui cum uene
rint uanitati arguunt̄ preterita. Letā
re ergo iuuenis in adolescentia tua. et in
bono sit cor tuum in dieb; iuuentutis tue
& ambula in uijs cordis tui & in intuitu
oculorum tuorū. & scito q̄ pro omnibus
his adducet te d̄s in iudicium. Aufer
iram a corde tuo & amoue malitiam a
carne tua. Adolescentia enim et uolup
tas uana sunt.

MEmento creatoris tui in di
eb; iuuentutis tue anteq̄
ueniat tempus afflictionis
tue. & appropinquent an
ni de q̄b; dicas non mihi placent. Anteq̄
tenebrescant sol & lumen & stelle et luna.
& reuertantur nubes post pluuiam. Quan
do commouebunt̄ custodes domus & nu
tabunt uiri fortissimi & ociose erunt mo
lentes in minuto numero & tenebres
cent uidentes p̄ foramina. & claudent
ostia in platea in humilitate uocis molen
tis & consurgent ad uocem uolucris. & ob
surdescent omnes filie carminis. Excel
sa quoq; timebunt & formidabunt in
uia. florebit amygdalus inpinguabit̄
locusta & dissipabitur capparis. Quoni
am ibit homo in domum eternitatis sue
& circuibunt in platea plangentes. An
teq̄ rumpatur funiculus argenteus &
recurrat uitta aurea. & conteratur hydria
super fontem & confringatur rota super
cisternam & reuertatur puluis in terrā
suam unde erat. & spiritus redeat ad
deum q̄ dedit illum. Vanitas uanitatū
dixit ecclesiastes. & omnia uanitas. Cū
q̄ esset sapientissimus ecclesiastes doc
uit populum. & enarrauit que fecerat
et inuestigans composuit parabolas mul
tas. Quesiuit uerba utilia & conscripsit
sermones rectissimos ac ueritate plenos.
Verba sapientium sicut stimuli et quasi
claui in altum defixi. q̄ per magistrorū
consilium data sunt a pastore uno. His
amplius fili mi ne requiras. Faciendi plures
libros nullus est finis frequensq; medita
tio carnis afflictio est. Finem loquendi

pariter omnes audiamus. Deum time et
mandata eius obserua. Hoc est omnis
homo. Cuncta que fiunt adducet de
us in iudicium pro omni errato sive bo
num sive malum sit.

SCVLE
TVR M
osculo oris
sui. Quia
meliora s(un)t
ubera tuo
uino fragant
unguenti
optimis. Oleum effusum nomen tuum.
ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe
me post te. Curremus in odore unguen
torum tuorum. Introduxit me rex in
cellaria sua. Exultabimus & letabimur
in te. memores uberum tuorum super ui
num. Recti diligunt te. Nigra sum sed
formosa filie hierusalem. sicut taberna
cula cedar. sicut pelles Salomonis. No
lite me considerare q(uod) fusca sim. q(ui)a de
colorauit me sol. Filii matris mee pugna
uerunt contra me. posuerunt me custo
dem in uineis. Vineam meam non custodi
ui. Indica mihi quem diligit anima mea
ubi pascas ubi cubes in meridie. ne ua
gari incipiam post greges sodalium tuo
rum. Si ignoras te o pulcherrima inter
mulieres. egredere et abi post uestigia
gregum tuorum. & pasce hedos tuos
iuxta tabernacula pastorum. Equitatui
meo in curribus pharaonis assimilaui te
amica mea. Pulchre sunt gene tue sicut

turturis collum tuum sicut monilia.
M urenulas aureas faciemus tibi uermicu
latas argento. Dum esset rex in accu
bitu suo nardus mea dedit odorem
suum. Fasciculus myrrhe dilectus meus
mihi inter ubera mea commorabitur. Bo
trus cypri dilectus meus mihi in uine
is engaddi. Ecce tu pulchra es amica
mea, ecce tu pulchra oculi tui columba
rum. Ecce tu pulcher es dilecte mi &
decorus. Lectulus noster floridus. ti
gna domorum nostrarum cedrina. la
quearia nostra cupressina. Ego flos
campi & lilium conuallium. Sicut li
lium inter spinas sic amica mea inter filias.
S icut malus inter ligna siluarum sic di
lectus meus inter filios.

S ub umbra illius quem
desideraueram sedi &
fructus eius dulcis gut
turi meo. Introduxit me
rex in cellam uinariam ordinauit in me
charitatem. Fulcite me floribus stipate
me malis quia amore langueo. Leua eius
sub capite meo & dextera illius am
plexabitur me. Adiuro uos filie hieru
salem per capreas ceruosque camporum
ne suscitetis neque euigilare faciatis dilec
tam, donec ipsa uelit. Vox dilecti mei
E cce iste uenit saliens in montibus transi
liens colles. Similis est dilectus capree
hinnuloque ceruorum. En ipse stat post
parietem nostrum respiciens per fenes
tras prospiciens per cancellos. En dilectus
meus loquitur mihi. Surge propera ami
ca mea columba mea formosa mea et
ueni. Iam enim transiit hyems imber abi
it & recessit. Flores apparuerunt in ter
ra nostra tempus putationis aduenit.
Vox turturis audita est in terra nostra
ficus protulit grossos suos uinee floren
tes dederunt odorem suum. Surge propera
amica mea speciosa mea & ueni columba
mea in foraminibus petre in cauerna mace
rie. Ostende mihi faciem tuam sonet uox
tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis et
facies tua decora. Capite nobis uulpes par
uulas que demoliuntur uineas. Nam ui
nea nostra floruit. Dilectus meus mihi et
ego illi qui pascitur inter lilia, donec aspi
ret dies & inclinentur umbre. Reuer
tere similis esto dilecte mi capree hinnu
loque ceruorum super montes bethel.

I N lectulo meo per noctem
quesiui quem diligit ani
ma mea. Quesiui illum et
non inueni. Surgam & cir
cuibo ciuitatem per uicos & plateas. que
ram quem diligit anima mea. Quesiui il
lum & non inueni. Inuenerunt me uigiles
qui custodiunt ciuitatem. Num quem dili
git anima mea uidistis? Paululum cum
pertransissem eos, inueni quem diligit a
nima mea. Tenui eum nec dimittam donec
introducam illum in domum matris mee
& in cubiculum genitricis mee. Adiuro
uos filie hierusalem per capreas ceruosque campo
rum ne suscitetis neque euigilare faciatis di
lectam donec ipsa uelit. Que est ista que
ascendit per desertum sicut uirgula fumi ex
aromatibus myrrhe & thuris & uniuersi
pulueris pigmentarii? En lectulum Sa

lomonis sexaginta. fortes ambiunt ex for
tissimis isrl. omnes tenentes gladios & ad
bella. doctissimi. Vniuscuiusq. ensis super
femur suum. propter timores nocturnos.
F erculum fecit sibi Rex Salomon de lignis
libani. Columnas eius fecit argenteas. re
clinatorium aureum ascensum purpureum
media charitate constrauit propter filias
hierusalem. Egredimini filie syon & ui
dete regem Salomonem in diademate
qua coronauit illum mater sua. in die o
desponsationis illius & in die letitie cor
dis eius.

Q uam pulchra es amica
mea. quam pulchra es. Oculi
tui columbarum absque
eo quod intus latet. Ca
pilli tui sicut greges caprarum que ascen
derunt de monte galaad. Dentes tui si
cut greges tonsarum. que ascenderunt
de lauacro. Omnes gemellis fetibus. &
sterilis non est inter eas. Sicut uitta coc
cinea. labia tua. & eloquium tuum dulce.
S icut fragmen mali punici ita gene tue
absq. eo quod intrinsecus latet. Sicut tur
ris Dauid collum tuum. que edificata est
cum propugnaculis. Mille clypei pendent
ex ea. omnis armatura fortium. Duo ube
ra tua. sicut duo hinnuli capree gemelli
qui pascuntur in liliis donec aspiret dies.
& inclinentur umbre. Vadam ad montem
myrrhe. & ad collem thuris. Tota pulchra
es amica mea. & macula non est in te.
V eni de libano sponsa mea. ueni de libano
ueni. Coronaberis de capite amana. de
uertice sanir & hermon. de cubilibus le
onum de montibus pardorum. Vulneras
ti cor meum soror mea sponsa. uulne
rasti cor meum in uno oculorum tuo
rum & in uno crine colli tui. Quam pul
chre sunt mamme tue soror mea sponsa.
Pulchriora sunt uerba tua uino. & odor
unguentorum tuorum super omnia aro
mata. Fauus distillans labia tua sponsa
mel & lac sub lingua tua. & odor uesti
mentorum tuorum sicut odor thuris. Hor
tus conclusus soror mea sponsa. hortus
conclusus. fons signatus. Emissiones tue
paradisus malorum punicorum cum po
morum fructibus. Cyprieum nardo nar
dus et crocus fistula et cynamomum cum
uniuersis lignis libani. myrrha et aloe cum
omnibus primis unguentis. Fons hortorum
puteus aquarum uiuentium. que fluit
impetu de libano. Surge aquilo & ueni
auster. perfla hortum meum. et fluent
aromata illius.

V eniat dilectus meus in
hortum suum. ut come
dat fructum pomorum su
orum. Veni in hortum
meum soror mea sponsa messui myrrham
meam cum aromatibus meis. Comedi fauum
cum melle meo. & bibi uinum meum cum
lacte meo. Comedite amici & bibite. &
inebriamini charissimi. Ego dormio et
cor meum uigilat. Vox dilecti mei pul
santis. Aperi mihi soror mea. amica mea.
columba mea. immaculata mea. quia caput
meum plenum est rore. & cincinni mei
guttis noctium. Expoliaui me tunica
mea. quomodo induar illa. Laui pe

des meos quomodo inquinabo illos. Dilec
tus meus misit manum suam per foramen
& venter meus intremuit ad tactum eius.
S urrexi ut aperirem dilecto meo. Ma
nus meę stillaverunt myrrham. & di
giti mei pleni myrrha probatissima. Pessu
lum ostii mei aperui dilecto meo. at ille
declinaverat atque transierat. Anima mea
liquefacta est ut dilectus locutus est.
Q uesivi & non inveni illum. vocavi & non
respondit mihi. Invenerunt me custodes
qui circueunt civitatem. Percusserunt me
& vulneraverunt me. tulerunt pallium
meum custodes murorum. Adiuro vos
filiae hierusalem. si inveneritis dilectum
meum ut nuntietis ei quia amore langueo.
Q ualis est dilectus tuus ex dilecto o pul
cherrima mulierum. Qualis est dilectus
tuus ex dilecto. quia sic adiurasti nos.
D ilectus meus candidus & rubicundus.
electus ex milibus. Caput eius aurum op
timum. comae eius sicut elatae palmarum
nigrae quasi corvus. Oculi eius sicut co
lumbae super rivulos aquarum quae lac
te sunt lotae. & resident iuxta fluenta
plenissima. Genae illius sicut areolae aroma
tum consitae a pigmentariis. Labia eius
lilia distillantia myrrham primam. Ma
nus illius tornatiles aureae plenae hyacin
this. Venter eius eburneus distinctus
sapphyris. Crura illius columnae mar
moreae. quae fundatae sunt super bases
aureas. Species eius ut libani. electus
ut cedri. Guttur illius suavissimum. et
totus desiderabilis. Talis est dilectus
meus. & ipse est amicus meus filiae hie
rusalem. Quo abiit dilectus tuus o pul
cherrima mulierum. quo declinavit di
lectus tuus. Et quaeremus eum tecum.

D ilectus meus descendit
in hortum suum ad areo
lam aromatum. ut ibi
pascatur in hortis. & li
lia colligat. Ego dilecto meo. & dilec
tus meus mihi. qui pascitur inter lilia. Pul
chra es amica mea. suavis & decora si
cut hierusalem. terribilis ut castrorum
acies ordinata. Averte oculos tuos a me.
quia ipsi me avolare fecerunt. Capil
li tui sicut grex caprarum quae apparue
runt de Galaad. Dentes tui sicut gre
ges ovium quae ascenderunt de lavacro.
Omnes gemellis foetibus. & sterilis non
est in eis. Sicut cortex mali punici. sic
genae tuae. absque occultis tuis. Sexagin
ta sunt reginae. & octaginta concubinae
& adolescentularum non est numerus.
Una est columba mea. perfecta mea. una
est matri suae. electa genitrici suae. Vide
runt eam filiae syon. et beatissimam prae
dicaverunt reginae et concubinae. & lau
daverunt eam. Quae est ista quae pro
greditur quasi aurora consurgens. pul
chra ut luna. electa ut sol. terribilis ut
castrorum acies ordinata. Descendi in
hortum nucum ut viderem poma con
vallium. & inspicerem si floruisset vinea
& germinassent mala punica. Nescivi.
Anima mea conturbavit me propter qua
drigas aminadab. Revertere revertere
Sunamitis. revertere revertere ut intue
amur te. Quid videbis in Sunamite. ni
si choros castrorum.

Q Vam pulchri sunt gres-
sus tui calciamentis filia
principis. Iunctura femo-
rum tuorum sicut monі-
lia que fabricata sunt manu artificis. V-
bilicus tuus crater tornatilis. nunquam
indigens poculis. Venter tuus sicut acer-
uus tritici: uallatus liliis. Duo ubera tua
sicut duo hinnuli gemelli capree. Collum
tuum sicut turris eburnea. oculi tui sicut
piscine in esebon: que sunt in porta filie
multitudinis. Nasus tuus sicut turris li-
bani que respicit contra damascum. Ca-
put tuum ut carmelus & come capitis
tui sicut purpura Regis uincta canalibus.
Quam pulchra es & quam decora charissima
in deliciis. Statura tua assimilata est pal-
me & ubera tua botris. Dixi. Ascen-
dam in palmam & apprehendam fructus
eius. Et erunt ubera tua sicut botri ui-
nee: & odor oris tui sicut odor malorum.
guttur tuum sicut uinum optimum. Di-
gnum dilecto meo ad potandum labiisque
& dentibus illius ad ruminandum. Ego
dilecto meo et ad me conuersio eius. Ve-
ni dilecte mi egrediamur in agrum: com-
moremur in uillis. Mane surgamus ad
uineas. uideamus si floruit uinea. si flo-
res fructus parturiunt: si floruerunt
mala punica. Ibi dabo tibi ubera mea.
Mandragore dederunt odorem in portis
nostris. Omnia poma noua et uetera
dilecte mi seruaui tibi.

Q Vis mihi det te fratrem me-
um sugentem ubera ma-
tris mee: ut inueniam te
solum foris & deosculer
& iam me nemo despiciat. Apprehen-
dam te & ducam in domum matris mee
& in cubiculum genitricis mee. Ibi me
docebis & dabo tibi poculum ex uino con-
dito & mustum malorum granatorum
meorum. Leua eius sub capite meo & dex-
tera illius amplexabitur me. Adiuro
uos filie hierusalem ne suscitetis neque
euigilare faciatis dilectam donec ipsa
uelit. Que est ista que ascendit de de-
serto deliciis affluens: innixa super di-
lectum suum. Sub arbore malo suscita-
ui te. Ibi corrupta est mater tua. ibi
uiolata est genitrix tua. Pone me ut
signaculum super cor tuum: ut signacu-
lum super brachium tuum. quia fortis est
ut mors dilectio. dura sicut infernus emu-
latio. Lampades eius ut lampades ignis at-
que flammarum. Aque multe non potue-
runt extinguere charitatem: nec flumina
obruent illam. Si dederit homo omnem
substantiam domus sue pro dilectione:
quasi nihil despiciet eam. Soror nostra
paruula & ubera non habet. Quid facie-
mus sorori nostre in die quando alloquen-
da est. Si murus est: edificemus super
eum propugnacula argentea. Si ostium est
compingamus illud tabulis cedrinis. Ego
murus et ubera mea sicut turris. ex quo
facta sum coram eo quasi pacem reperi-
ens. Vinea fuit pacifico in ea que habet
populos. Tradidit eam custodibus. uir af-
fert pro fructu eius mille argenteos. Vi

nea mea coram me est. Mille tui pacifi
ci. & ducenti his q custodiunt fructus
eius. Que habitas in hortis. amici auscul
tant. fac me audire uocem tuam. Fuge
dilecte mi. & assimilare capree hinnuloq;
ceruorum super montes aromatu.

LIBER SAPIEN
tie apud hebreos
nusq est. Vnde
et ipse stilus gre
cam magis eloquen
tiam redolet. Hunc
iudei philonis esse affirmant. Q. proinde
sapientie nominatur. qa in eo christi ad
uentus q est sapientie patris. & passio eu
euidenter exprimitur.

ILIGITE
IVSTITI
am q iudi-
catis terra.
Sentite de
domino in
bonitate &
in simplici
tate cordis querite illum quoniam inue
nitur ab his q non temptant illum. apparet
autem eis q fidem habent in illum. Per-
uerse enim cogitationes separant a deo
probata autem uirtus corripit insipientes.
Q uoniam in maliuolam animam non introi
bit sapientiam nec habitabit in corpore
subdito peccatis. Spiritus enim sanctus
discipline effugiet fictum & auferet se
a cogitationibus que sunt sine intellectu
& corripietur a superueniente iniquitate.
B enignus est enim spiritus sapientie & nō
liberabit maledictum a labiis suis quo
niam renum illius testis est ds et cordis il
lius scrutator est uerus. & lingue eius
auditor. Quoniam spiritus domini reple
uit orbem terrarum & hoc qd continet
omnia scientiam habet uocis. Propter hoc q
loquitur iniqua non potest latere nec prete
riet illum corripiens iudicium. In cogita-
tionibus enim impii interrogatio erit. Ser-
monum autem illius auditio ad deum ue
niet ad correptionem iniquitatum illius.
Quoniam auris zeli audit omnia & tu
multus murmurationum non abscondetur.
Custodite ergo uos a murmuratione que
nihil prodest & a detractione parcite lin
gue. Quoniam sermo obscurus in uacuum
non ibit. os autem qd mentitur occidit a
nimam. N olite zelare mortem in errore
uite uestre. neq acquiratis perditionem in
operibus manuum uestrarum. Quoniam ds
mortem non fecit nec letatur in perditi
one uiuorum. C reauit enim ut essent omnia
& sanabiles fecit nationes orbis terrarum
non enim est illis medicamentum exter
minii nec inferorum regnum in terra. Ius
titia enim perpetua est & immortalis. in
iustitia autem mortis acquisitio. Impii autē
manibus & uerbis accersierunt illam & a
estimantes illam amicam defluxerunt.
& sponsiones posuerunt ad illam: quo

niam morte digni sunt q sunt ex parte il
lius.

D
Ixerunt enim impii cogi
tantes apud se non recte.
Exiguum & cum tedio e
tempus uite nostre & no
est refrigerium in fine hominis & non est
q agnitus sit reuersus ab inferis. Quia ex
nihilo nati sumus. & post hec erimus tanq
non fuerimus. Quoniam fumus afflatus est
in naribus nostris & sermo scintille ad com
mouendum cor nostrum. Quia extinctus ci
nis erit corpus nostrum. & spiritus dif
fundetur tanq mollis aer. Et transibit
uita nostra tanq uestigium nubis. & si
cut nebula dissoluetur que fugata est
a radiis solis & calore illius aggrauata.
Et nomen nostrum obliuionem accipiet p
tempus & nemo memoriam habebit ope
rum nostrorum. Umbre enim transitus
est tempus nostrum. & non est reuer
sio finis nostri. quoniam consignata est. e
nemo reuertitur. Venite ergo et fruamur
bonis que sunt. & utamur creatura tanq
in iuuentute celeriter. Vino pretioso. &
unguentis nos impleamus. & non prete
reat nos flos temporis. Coronemus nos
rosis antequam marcescant. nullum pratum
sit quod non pertranseat luxuria nostra.
Nemo uestrum exors sit luxurie nostre. U
biq relinquamus signa letitie. qm hec
est pars nostra. & hec est sors nostra.
Opprimamus pauperem iustum. & non
parcamus uidue. nec ueterano. nec reue
reamur canos multi temporis. Sit autem
fortitudo nostra & lex iustitie. Quod n
infirmum est. inutile inuenitur. Circu

uenіamus ergo iustum. quoniam inutilis
est nobis & contrarius est operibus nris.
& improperat nobis peccata legis. & dif
famat in nos peccata disciplinae nostre. Pro
mittit se scientiam dei habere. & filium
dei se nominat. Factus est nobis in tra
ductionem cogitationum nrarum. Grauis
est nobis etiam ad uidendum. quoniam
dissimilis est aliis uita illius. & immutate
sunt uie eius. Tanq nugaces estimati sum
ab illo. & abstinet se a uiis nostris tanq
ab immunditiis. & prefert nouissima iusto
rum. & gloriatur patrem se habere deum.
Videamus ergo si sermones illius ueri sint.
& temptemus que uentura sunt illi. & sci
emus que erunt nouissima illius. Si enim
est uerus filius dei suscipiet illum. & libe
rabit illum de manibus contrariorum. Con
tumelia et tormento interrogemus eum ut
sciamus reuerentiam eius. & probemus pa
tientiam illius. Morte turpissima con
demnemus eum. Erit enim ei respectus
ex sermonibus illius. Hec cogitauerunt &
errauerunt. excecauit enim illos malitia
eorum. Et nescierunt sacramenta dei. ne
que mercedem sperauerunt iustitie. nec
iudicauerunt honorem animarum sanc
tarum. Quoniam ds creauit hominem inex
terminabilem. & ad imaginem similitudi
nis sue fecit illum. Inuidia autem dia
boli. mors introiuit in orbem terrarum.
Imitantur autem illum q sunt ex parte
illius.

I
Ustorum autem anime
in manu dei sunt. & non
tanget illos tormentum
mortis. Visi sunt oculis in

sipientium mori. & estimata est afflictio
exitus illorum. Et ab itinere iusto abi
erunt in exterminium. & quod a nobis
est iter exterminii. illi autem sunt in pa
ce. Et si coram hominibus tormenta passi
sunt. spes illorum inmortalitate plena est.
In paucis uexati. in multis bene disponen
tur. quoniam deus temptauit eos. & inue
nit illos dignos se. Tamquam aurum in forna
ce probauit illos. & quasi holocausti hostiam
accepit illos. & in tempore erit respectus
illorum. Fulgebunt iusti. & tamquam scintil
le in arundineto discurrent. Iudicabunt
nationes & dominabuntur populis. & re
gnabit dominus illorum in perpetuum.
Qui confidunt in illo intelligent ueritatem
& fideles in dilectione acquiescent illi. quoniam
donum & pax est electis eius. Impii autem
secundum que cogitauerunt correptionem
habebunt. qui neglexerunt iustum. & a
domino recesserunt. Sapientiam enim &
disciplinam qui abicit infelix est. & uacua
est spes illorum. & labores sine fructu. et
inutilia opera eorum. Mulieres eorum
insensate sunt. & nequissimi filii illorum.
Maledicta creatura eorum. quoniam felix est
sterilis & incoinquinata. que nesciuit tho
rum in delicto. habebit fructum in respe
ctione animarum sanctarum. Et spado qui
non operatus est per manus suas iniquitatem
nec cogitauit aduersus deum nequissima.
Dabitur enim illi fidei donum electum.
& sors in templo dei acceptissima. Bo
norum enim laborum gloriosus est fruc
tus. & que non concidit radix sapientie.
Filii autem adulterorum in consummatione
erunt. & ab iniquo thoro semen exter
minabitur. Et siquidem longe uite erunt
in nihilum computabuntur. & sine honore
erit nouissima senectus illorum. Et si cele
rius defuncti fuerint. non habebunt spem
nec in die agnitionis allocutionem. Natio
nes enim iniqua dire sunt consummationis.

Quam pulchra est casta ge
neratio cum claritate. Im
mortalis est enim memo
ria illius. quoniam & apud
deum nota est & apud homines. Cum pre
sens est imitantur illam. & desiderant
eam cum se eduxerit. & in perpetuum co
ronata triumphat. in coinquinatorum certa
minum premium uincens. Multigena autem
impiorum multitudo non erit utilis. & adul
terine plantationes non dabunt radices al
tas. nec stabile firmamentum collocabunt.
Et si in ramis in tempore germinauerint. in
firmiter posita a uento commouebuntur.
& a nimietate uentorum eradicabuntur.
Confringentur enim rami inconsummati. &
fructus illorum inutiles et acerbi ad man
ducandum et ad nihilum apti. Ex iniquis
enim omnes filii qui nascuntur testes sunt
nequitie aduersus parentes in interrogatione
sua. Iustus autem si morte preoccupatus
fuerit. in refrigerio erit. Senectus enim
uenerabilis est non diuturna. neque annorum
numero computata. Cani autem sunt sen
sus hominis. et etas senectutis uita inma
culata. Placens deo factus dilectus. & ui
uens inter peccatores translatus est. Rap
tus est ne malitia mutaret intellectum
eius. aut ne fictio deciperet animam illi
us. Fascinatio enim nugacitatis obscurat

bona & inconstantia concupiscentię trās
uertit sensum sine malitia. Consumatus in
breui expleuit tempora multa. Placita n
erat deo anima illius. propter hoc pperauit
educere illum de medio iniqtatum. Popu
li autem uidentes & non intelligentes. nec
ponentes in precordiis talia. quoniam gra
tia dei & misericordia est in sanctos eius
& respectus super electos illius. Condem
nat autem iustus mortuos uiuos impios et
iuuentus celerius consumata longam uitā
iniusti. Videbunt enim finem sapientis &
non intelligent qd cogitauerit de illo de
us. & quare muniuerit illum dominus. Vi
debunt enim et contemnent eum. illos au
tem ds irridebit. Et erunt post hec deci
dentes sine honore. & in contumelia inter
mortuos in perpetuum. Quoniam disrum
pet illos inflatos sine uoce & commouebit
illos a fundamentis. & usq; ad supremum
desolabuntur. Et erunt gementes et memo
ria illorum periet. Venient in cogitatione
peccatorum suorum timidi. & traducent
illos ex aduerso iniqtates ipsorum.

Tunc stabunt iusti in ma
gna constantia aduersus e
os q se angustiauerunt. et
q abstulerunt labores eorum.
Videntes turbabuntur timore horribili & i
mirabuntur in subitatione insperate salu
tis gementes pre angustia spiritus. dicen
tes intra se penitentiam agentes & pre
angustia spiritus gementes. Hi sunt quos
habuimus aliquando in derisum & in si
militudinem impperii. nos insensati uitā
illorum estimabamus insaniam: & finem
illorum sine honore. Ecce quomodo com
putati sunt inter filios dei. & inter sanc
tos sors illorum est. Ergo errauimus a ui
ueritatis & iustitię lumen non luxit no
bis & sol intelligentię non est ortus nobis.
Lassati sumus in uia iniqtatis et pditionis
& ambulauimus uias difficiles. uiam autē
domini ignorauimus. Quid nobis pfuit su
perbia? aut diuitiarum iactantia qd con
tulit nobis? Transierunt omnia illa tanquā
umbra. et tanq nuntius precurrens. Et ta
quam nauis que pertransit fluctuantem
aquam cuius cum preterierit non est ue
stigium inuenire. neq; semitam carinę illius
in fluctibus. aut auis que transuolat in aere
cuius nullum inuenit argumentum itine
ris illius. sed tamen sonitus alarum uerbe
rans leuem uentum & scindens p uim iti
neris aerem. commotis alis transuolauit. &
post hoc nullum signum inuenitur itinens
illius. aut tanq sagitta emissa in locum de
stinatum. diuisus aer continuo in se reclusus
est ut ignoret transitus illius. sic & nos na
ti continuo desiuimus esse. & uirtutis qui
dem nullum signum ualuimus ostendere.
in malignitate aūt nostra cōsumpti sumus.
Talia dixerunt in inferno hi q peccauerunt.
qm spes impii tanq lanugo est que a uen
to tollitur. & tanq spuma gracilis que a
procella dispergitur. & tanq fumus qui
a uento diffusus est. & tanq memoria
hospitis unius diei pretereuntis. Iusti aūt
in perpetuum uiuent. & apud dominum i
est merces eorum. & cogitatio illorum a
pud altissimum. Ideo accipient regnum
decoris. & diadema speciei de manu do
mini dei sui. quoniam dextera sua teget

cos. &

cos & brachio sancto suo defendet illos. Et
accipiet armaturam zelus illius & arma
bit creaturam ad ultionem inimicorum.
I nduet pro torace iustitiam & accipiet p
galea iudicium certum. Sumet scutum i
expugnabile equitatem. acuet autem dira
iram in lanceam & pugnabit cum illo or
bis terrarum contra insensatos. Ibunt direp
te emissiones fulgurum & tanq a bene i
curuato arcu nubium exterminabuntur. &
ad certum locum insilient. Et a petrosa ira
plene mittentur grandines & candescet in
illos aqua maris & flumina concurrent i
duriter. Contra illos stabit spiritus uir
tutis & tanq turbo uenti diuidet illos &
ad heremum perducet omnem terram ini
quitas illorum & malignitas euertet sedes
potentium.

M Elior est sapientia q ui
res & uir prudens q for
tis. Audite ergo Reges et
intelligite discite iudices
finium terre. Prebete aures uos q continе
tis multitudines & placetis uobis in tur
bis nationum. qm data est a domino potestas uo
bis & uirtus ab altissimo q interrogabit o
pera uestra & cogitationes scrutabitur.
quoniam cum essetis ministri regni illius
non recte iudicastis nec custodistis legem
iustitie neq secundum uoluntatem dei
ambulastis. Horrende & cito apparebit
uobis quoniam iudicium durissimum in
his q presunt fiet. Exiguo ei conceditur
misericordia. potentes autem potenter tor
menta patientur. Non enim subtrahet p
sonam cuiusq dominus q est omnium
dominator nec uerebitur magnitudinem i
cuiusq quoniam pusillum et magnum
ipse fecit & equaliter est illi cura de om
nibus. fortioribus autem fortior instat cru
ciatio. Ad uos ergo reges sunt hi sermones
mei & discatis sapientiam et ne exci
datis. Qui enim custodierint iustitiam i
iuste iudicabuntur & q didicerint ista
inuenient qd respondeant. Concupisci
te ergo sermones meos & diligite illos
& habebitis disciplinam. Clara est et q
nunq marcescit sapientia & facile uide
tur ab his q diligunt eam & inuenitur
ab his qui querunt illam. Preoccupat
q se concupiscunt ut illis se prior osten
dat. Qui de luce uigilauerit ad illam
non laborabit assistentem enim illam fo
ribus suis inueniet. Cogitare ergo de il
la sensus est consumatus & q uigilaue
rit propter illam cito erit securus. Quo
niam dignos se circuit ipsa querens &
in uiis suis ostendet se illis hilariter et
in omni prouidentia occurret illis. Initi
um enim illius uerissima est discipline i
concupiscentia. Cura ergo discipline di
lectio est & dilectio custodia legum il
lius. Custoditio autem legum consumma
tio incorruptionis est. incorruptio aut
facit esse proximum deo. Concupiscentia
itaq sapientie deducet ad regnum per
petuum. Si ergo delectamini sedibus &
sceptris o Reges populi diligite sapie
tiam ut in perpetuum regnetis. Diligi
te lumen sapientie omnes q preestis po
pulis. Quid est sapientia & quemadmo
dum facta sit referam & non abscon
dam a uobis sacramenta dei. sed ab initio a

natiuitatis inuestigabo. & ponam in lu
cem scientiam illius. & non preteribo ue
ritatem. neque cum inuidia tabescente iter
habebo quoniam talis homo non erit par
ticeps sapientię. Multitudo autem sapi
entium sanitas est orbis terrarum & rex
sapiens populi stabilimentum est. Ergo
accipite disciplinam per sermones meos et
proderit uobis.

s Vm quidem et ego mor
talis homo similis omnibus
et ex genere terreno illius
qui prior factus est & in
uentre matris figuratus sum caro. decem
mensium tempore coagulatus sum in san
guine ex semine hominis. & delectamen
to somni conueniente et ego natus ac
cepi commune aerem & in similiter factam de
cidi terram & primam uocem similem
omnibus emisi plorans. In inuolumentis
nutritus sum & magnis curis. Nemo
enim ex regibus aliud habuit natiuitatis
initium. Vnus ergo introitus est omni
bus ad uitam. & similis exitus. Propter
hoc optaui & datus est mihi sensus. &
inuocaui et uenit in me spiritus sapien
tie. Et preposui illam regnis & sedibus &
diuitias nihil esse duxi in comparatione
illius. Nec comparaui illi lapidem pre
ciosum. quoniam omne aurum in comparatione
illius harena est exigua & tanquam lu
tum estimabitur argentum in conspec
tu illius. Super salutem & speciem di
lexi illam. & proposui pro luce habere illam
quoniam inextinguibile est lumen illius.
Venerunt autem mihi omnia bona pariter
cum illa. & innumerabilis honestas per
manus illius. & letatus sum in omnibus
quoniam antecedebat me ista sapientia. et igno
rabam quoniam bonorum omnium ma
ter est. Quam sine fictione didici. & si
ne inuidia communico. & honestatem il
lius non abscondo. Infinitus enim the
saurus est hominibus. quo qui usi sunt. par
ticipes facti sunt amicitie dei propter
discipline dona commendati. Mihi autem
dedit deus dicere ex sententia. et presumere
digna horum que mihi dantur. quoniam
ipse sapientie dux est & sapientium
emendator. In manu enim illius et nos et
sermones nostri. & omnis sapientia et
operum scientie disciplina. Ipse enim de
dit mihi horum que sunt scientiam ueram. ut
sciam dispositionem orbis terrarum &
uirtutes elementorum initium & con
summationem et medietatem temporum. et
uicissitudinum permutationes & con
summationes temporum & morum muta
tiones diuisiones temporum anni cursus.
& stellarum dispositiones naturas anima
lium & iras bestiarum. uim uentorum et
cogitationes hominum. differentias uirgul
torum & uirtutes radicum & quecumque
sunt absconsa et inprouisa didici. Omnium
enim artifex docuit me sapientia. Est enim
in illa spiritus intelligentie sanctus. unicus
multiplex. subtilis. disertus. mobilis. incoin
quinatus. certus. securus. omnem habens uir
tutem. omnia prospiciens. & qui capit om
nes spiritus intelligibiles. mundus. subti
lis. Omnibus enim mobilibus mobilior est
sapientia. Attingit autem ubique propter
suam munditiam. Vapor est enim uir

tutis dei & emanatio quedam est clari
tatis omnipotentis dei sincera. & ideo nihil
inquinatum in eam incurrit. Candor est enim
lucis eterne & speculum sine macula dei
maiestatis & imago bonitatis illius. Et cum
sit una omnia potest & in se permanens
omnia innovat & per nationes in animas
sanctas se transfert. Amicos dei et prophetas
constituit. Neminem enim diligit deus ni
si eum qui cum sapientia inhabitat. Est enim
hec speciosior sole & super omnem disposi
tionem stellarum luci comparata invenitur
prior. Illi enim succedit nox. sapientiam
autem non vincit malitia. Attingit ergo
a fine usque ad finem fortiter. & disponit
omnia suaviter.

Hanc amavi et exquisivi a iu
ventute mea. & quesivi spon
sam mihi eam assumere. &
amator factus sum forme il
lius. Generositatem illius glorificat con
tubernium habens dei. sed et omnium domi
nus dilexit illam. doctrix enim est disci
pline dei & electrix operum illius. Et si
divitie appetuntur in vita. quid sapientia
locupletius que operatur omnia. Si autem
sensus operatur. quis horum que sunt ma
gis quam illa est artifex. Et si iustitiam quis
diligit. labores huius magnas habent virtu
tes. Sobrietatem enim et sapientiam docet
et iustitiam & virtutem. quibus utilius nihil
est in vita hominibus. Et si multitudinem
scientie desiderat quis. scit preterita. & de
futuris estimat. scit versutias sermonum
& dissolutiones argumentorum. signa et mon
stra sciit antequam fiant. & eventus temporum et
seculorum. Proposui ergo hanc adducere
mihi ad convivendum. sciens quoniam me
cum communicabit de bonis. & erit allocutio co
gitationis & tedii mei. Habebo propter
hanc claritatem ad turbas et honorem apud
seniores. Iuvenis & acutus inveniar in
iudicio. & in conspectu potentium admira
bilis ero. et facies principum mirabuntur
me. Tacentem me sustinebunt. loquentem
me respicient. & sermocinante me plura.
manus ori suo imponent. Preterea habe
bo per hanc immortalitatem. & memoriam
eternam his qui post me futuri sunt relin
quam. Disponam populos et nationes mihi
erunt subdite. Timebunt me audientes re
ges horrendi. & in multitudine videbor
bonus. & in bello fortis. Intrans in domum
meam conquiescam cum illa. Non enim
habet amaritudinem conversatio illius.
nec tedium convictus illius. sed letitiam
& gaudium. Hec cogitans apud me & com
memorans in corde meo. quoniam immor
talis est in cogitatione sapientie et in ami
citia illius delectatio bona. & in operibus
manuum illius honestas sine defectione. et
in certamine loquele illius sapientia. et pre
claritas in communicatione sermonum ipsi
us. circuibam querens ut mihi illam
assumerem. Puer autem eram ingeniosus.
& sortitus sum animam bonam. Et cum
essem magis bonus veni ad corpus inco
inquinatum. Et ut scivi quoniam aliter
non possem esse continens nisi deus det. et
hoc ipsum erat summa sapientia. scire cu
ius esset hoc donum. adii dominum & de
precatus sum illum. & dixi ex totis pre
cordiis meis.

Eus patrum meorum &
domine misericordie qui
fecisti omnia uerbo tuo
& sapientia tua constituis
ti hominem ut dominaretur creature que
a te facta est ut disponat orbem terrarum
in equitate & iustitia & in directione cor
dis iudicium iudicet. da mihi sedium tu
arum assistricem sapientiam & noli me
reprobare a pueris tuis quoniam seruus
tuus sum ego et filius ancille tue homo
infirmus & exigui temporis & minor
ad intellectum iudicii et legum. Et si quis
erit consumatus inter filios hominum si
aufugerit ab illo sapientia tua in nihilum
computabitur. Tu autem elegisti me regem
populo tuo & iudicem filiorum tuorum
et filiarum. Et dixisti me edificare tem
plum in monte sancto tuo & in ciuitate
habitationis tue altare. similitudinem ta
bernaculi sancti tui quod preparasti ab i
nitio. & tecum sapientia tua que nouit
opera tua: que affuit tunc cum orbem ter
rarum faceres & sciebat quid esset placitum
oculis tuis. & quid directum in precep
tis tuis. Mitte illam de celis sanctis tu
is. & a sede magnitudinis tue ut mecum
sit & mecum laboret. ut sciam quid accep
tum sit apud te. Scit enim illa omnia et
intelligit & deducet me in operibus me
is sobrie & custodiet me in sua potentia.
Et erunt accepta opera mea. & disponam
populum tuum iuste. & ero dignus sedi
um patris mei. Quis enim hominum pote
rit scire consilium dei? Aut quis poterit
cogitare quid uelit deus? Cogitationes n
mortalium timide & incerte prudentie
nostre. Corpus enim quod corrumpitur ag
grauat animam. & terrena inhabitatio
deprimit sensum multa cogitantem. Et
difficile estimamus que in terra sunt. &
que in prospectu sunt inuenimus cum labo
re. Que in celis sunt autem quis inuestigabit?
Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dede
ris sapientiam & miseris spiritum sanctum
tuum de altissimis. & si correcte sint se
mite eorum qui sunt in terris & que tibi
placent didicerint homines. Nam per
sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt
tibi domine a principio.

Ec illum qui primus forma
tus est a deo pater orbis
terrarum cum solus esset
creatus custodiuit. & edu
xit illum a delicto suo. Et eduxit illum
de limo terre. & dedit illi uirtutem con
tinendi omnia. Ab hac ut recessit iniustus
in ira sua per iram homicidii fraternitas de
periit. Propter quod cum aqua deleret
terram. sanauit iterum sapientia per contem
tibile lignum iustum gubernans. Hec et
in consensu superbie cum se nationes extuli
sent scuit iustum & conseruauit sine que
rela deo. & in filiis misericordiam fortem
custodiuit. Hec iustum a pereuntibus im
piis liberauit fugientem descendente igne
in pentapolim. quibus in testimonium nequi
tie fumigabunda constat deserta terra.
et in certo tempore fructus habentes ar
bores. & incredibilis anime memoria stantis
figmentum salis. Sapientiam enim pre
tereuntes non tantum in hoc lapsi sunt ut ig

ignorarent bona. sed & insipientię suę re
liquerunt hominibus memoriam. ut in his
que peccauerunt nec latere potuissent.
S apientia autem hos qui se obseruant a dolo
ribus liberabit. Hec autem profugum ire fra
tris iustum deduxit per uias rectas. &
ostendit illi regnum dei & dedit illi
scientiam sanctorum. Honestauit illum
in laboribus & compleuit labores illius. In
fraude circumuenientium illum affuit illi
& honestum fecit illum. Custodiuit illum
ab inimicis. & a seductoribus tutauit illum.
E t certamen forte dedit illi ut uinceret et
sciret quoniam omnium potentior est sa
pientia. Hec uenditum iustum non de
reliquit sed a peccatoribus liberauit eum.
descenditque cum illo in foueam & in uin
culis non dereliquit illum. donec afferret
illi sceptrum regni. & potentiam aduer
sus eos qui eum deprimebant. & menda
ces ostendit qui maculauerunt illum. &
dedit illi claritatem eternam. Hec popu
lum iustum et semen sine querela libera
uit a nationibus que illum deprimebant.
I ntrauit in animam serui dei. & stetit con
tra reges horrendos in portentis & signis.
E t reddidit iustis mercedem laborum suo
rum & deduxit illos in uia mirabili et
fuit illis in uelamento diei & in luce stel
larum per noctem. & transtulit illos per
mare rubrum. & transuexit illos per aquam
nimiam. Inimicos autem illorum demer
sit in mare. & ab altitudine inferorum
eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia
impiorum et decantauerunt domine no
men sanctum tuum. & uictricem manum
tuam laudauerunt pariter. Quoniam
sapientia aperuit os mutorum. et linguas
infantium fecit disertas. Direxit opera
eorum in manibus prophete sancti.

I Ter fecerunt per deserta
que non habitabantur.
& in locis desertis fecerunt
casas. Steterunt contra
hostes. & de inimicis se uindicauerunt.
Sitierunt et inuocauerunt te. & data
est illis aqua de petra altissima. & re
quies sitis de lapide duro. Per que enim
poenas passi sunt inimici illorum a defec
tione potus sui. in eis cum abundarent
filii israel letati sunt. Per hec cum illis de
essent bene cum illis actum est. Nam
pro fonte quidem sempiterni fluminis
humanum sanguinem dedisti iniustis.
Q ui cum minuerentur in traductione in
fantium occisorum. dedisti illis abun
dantem aquam insperate ostendens per
sitim que tunc fuit quemadmodum tuos
exaltares. & aduersarios illorum necares.
Cum enim temptati sunt. & quidem cum
misericordia disciplinam accipientes. sci
erunt quemadmodum cum ira iudicati
impii tormenta paterentur. Hos quidem
tamquam pater monens probasti. illos autem
tamquam durus rex interrogans condem
nasti. Absentes enim & presentes simi
liter torquebantur. Duplex enim illos
acceperat tedium & gemitus cum me
moria preteritorum. Cum enim audi
rent per sua tormenta bene secum agi
commemorati sunt dominum. admiran
tes in finem exitus. Quem enim in expo
sitione praua proiectum deriserunt. in fi

nem euentus mirari sunt. Non similiter
iustis faciens pro cogitationibus autem in
sensatis iniquitatis illorum. Quod quidam
errantes colebant mutos serpentes et bes
tias superuacuas: inmisisti illis multitu
dinem mutorum animalium in uindic
tam. ut scirent quia per que peccat quis. per
hec et torquetur. Non enim impossibilis
erat omnipotens manus tua que creauit
orbem terrarum ex materia inuisa. immit
tere illis multitudinem ursorum. aut au
daces leones aut noui generis ira plenas et
ignotas bestias. aut uaporem igneum spi
rantes aut fumi odorem proferentes. aut o
horrendas ab oculis scintillas emittentes.
quarum non solum lesura poterat illos ex
terminare sed et aspectus per timorem
occidere. Nam et sine his uno spiritu po
terant occidi persecutionem passi ab ip
sis factis suis et dispersi per spiritum i
uirtutis tue. sed omnia in mensura et
numero et pondere disposuisti. Multum
enim ualere tibi soli superat semper. et uirtuti
brachii tui quis resistet? Quoniam tan
quam momentum statere. sic est ante te
orbis terrarum et tanquam gutta roris ante
lucanî que descendit in terram. Et misere
ris omnium quia omnia potes et dissimu
las peccata hominum propter penitentiam.

D iligis enim omnia que sunt et nihil eo
rum odisti que fecisti. nec enim odiens
aliquid constituisti aut fecisti. Quomo
do autem posset aliquid permanere. nisi
tu uoluisses? aut quod a te uocatum non
esset conseruaretur? Parcis autem omnibus
quoniam tua sunt domine qui amas animas.

O quam bonus et suauis est
domine spiritus tuus in
omnibus. Ideoque hos qui exer
rant partibus corripis et
de quibus peccant ammones et alloqueris
ut relicta malitia credant in te domine.
Illos enim antiquos inhabitatores terre i
sancte tue quos exhorruisti quoniam i
odibilia opera tibi faciebant per medica
mina et sacrificia iniusta. et filiorum suo
rum necatores sine misericordia et comes
tores uiscerum hominum et deuoratores
sanguinis et auctores parentes animarum
inauxiliatarum perdere uoluisti a medio
sacramento tuo. per manus parentum nostrorum
ut dignam perciperent peregrinationem
puerorum dei. que tibi omnium carior
est terra. Sed et his tanquam hominibus pe
percisti et misisti antecessores exercitus
tui uespas. ut illos paulatim extermina
rent. Non quia impotens eras in bello su
bycere impios iustis. aut bestiis seuis aut
uerbo duro simul exterminare. sed par
tibus iudicans dabas locum penitentie. non
ignorans quoniam nequam est natio eorum. et i
naturalis malitia ipsorum. et quoniam
non poterat mutari cogitatio illorum in
perpetuum. Semen enim erat maledic
tum ab initio. Nec timens aliquem ue
niam dabas peccatis illorum. Quis enim
dicet tibi quid fecisti? Aut quis stabit i
contra iudicium tuum? Aut quis in
conspectu tuo ueniet uindex iniquorum
hominum? Aut quis tibi imputabit si pe
rierint nationes quas tu fecisti? Nec est
enim alius deus quam tu cui cura est de om
nibus. ut ostendas quoniam non iniuste

iudicas iudicium. Neq; rex neque ty
rannus in conspectu tuo inquirent de his
quos perdidisti. Cum ergo sis iustus iu
ste omnia disponis ipsum quoq; q non de
bet puniri condemnas & exterum esti
mas a tua uirtute. Virtus enim tua ius
titie initium est & ob hoc q omnium do
minus es omnibus te parcere facis Vir
tutem enim ostendis tu q non crederis
esse in uirtute consumatus & hos qui te
nesciunt in audacia traducis. Tu autem
dominator uirtutis cum tranqllitate iu
dicas & cum magna reuerentia disponis
nos. Subest enim tibi cum uoluens posse
D ocuisti autem populum tuum p talia o
pa. quoniam oportet iustum éé et hu
manum. & bone spei fecisti filios tuos q
niam iudicans dans locum in peccatis
poenitentie. Si enim inimicos seruorum
tuorum & debitos morti cum tanta cu
cuisti attentione & liberasti dans temp
et locum per que possent mutari a mali
tia. cum q̄ta diligentia iudicasti filios
tuos. quorum parentibus iuramenta & cō
uentiones dedisti bonarum pmissionum.
C um ergo das nobis disciplinam inimicos
nostros multipliciter flagellas. ut boni
tatem tuam cogitemus iudicantes & cū
de nobis iudicatur speremus misericordi
am tuam. Vnde et illis q in uita sua in
sensate & iniuste uixerunt. per hec que
coluerunt dedisti summa tormenta.
E tenim in erroris uia diutius errauerunt
deos estimantes hec que in aīabus sunt
superuacua. infantium insensatorum mo
re uiuentes. Propter hoc tanq̄ pueris in
sensatis iudicium in derisum dedisti. Q
autem ludibriis et increpationibus non
correpti sunt dignum dei iudicium exper
ti sunt. In his enim que patiebantur mole
ste ferebant in qbus patientes indignaba
tur. Per hec quos putabant deos in ipsis cū
exterminarentur uidentes illum quem oli
negabant se nosse uerum deum agnoue
runt. Propter qd & finis condemnatio
nis eorum uenit super illos.

V Ani sunt autem omnes
homines in qbus non subest
scientia dei & de his que
uidentur bona non potue
runt intelligere eum q est neq; operib
attendentes agnouerunt q s esset artifex
sed aut ignem aut spiritum aut citatum
aerem aut gyrum stellarum aut nimiam
aquam aut solem aut solem et lunam re
tores orbis terrarum deos putauerunt. Quorum
& si specie delectati deos putauerunt sci
ant q̄to his dominator eorum speciosior
est. Speciei enim generator hec omnia cō
stituit. Aut si uirtutem et opera eorum
mirati sunt. intelligant ab illis quoniam
q hec fecit fortior est illis. A magnitudi
ne enim speciei et creature cognoscibiliter
poterit creator horum uideri. Sed tn̄
adhuc in his minor est querela. Et hi n
fortasse errant deum querentes et uole
tes inuenire. Etenim cum in opibus illius
conuersentur inquirunt et persuasum habent
quoniam bona sunt que uidentur. Iterum
autem nec his di ignosci. Si enim tantum
potuerunt scire ut possent estimare se
culum. quomodo huius dominum non
facilius inuenerunt. Infoelices autem st

et inter mortuos spes illorum est q appe
lauerunt deos opa manuum hominum au
rum & argentum artis inuentionem et si
militudines animalium aut lapides inuti
lem opus manus antique. Aut siquis ar
tifex faber de silua lignum rectum secue
rit & huius docte eradat omnem corti
cem et arte sua usus diligenter fabricet ·
uas utile in conuersationem uite reliquias
autem eius operis ad preparationem esce
abutatur & reliquum horum quod ad
nullos usus facit lignum curuum et uer
ticibus plenum sculpat diligenter per ua
cuitatem suam et p scientiam sue artis fi
guret illud & assimilet illud imagini
hominis aut alicui ex animalibus illud com
paret perliniens rubrica et rubicundine
faciens phuco colorem illius et omnem
maculam que in illo est perliniens et fa
ciat ei dignam habitationem & in parie
te ponens illud & confirmans ferro ne for
te cadat prospiciens illi sciens quoniam non
potest adiuuare se. Imago enim est & o
pus est illi adiutorium. Et de substan
tia sua & de filiis suis & de nuptiis uo
tum faciens inquirit. Non erubescit loq
cum illo q sine anima est & pro sanita
te qdem infirmum deprecatur & pro
uita rogat mortuum & in adiutorium
inutilem inuocat & pro itinere petit ab
eo q ambulare non potest & de acqui
rendo & de operando & de omnium re
rum euentu petit ab eo qui omnibus est inutilis.

Iterum alius nauigare co
gitans et per feros fluctus
iter facere incipiens ligno
portante se fragilius lignum inuocat.
Illud enim cupiditas acqrendi excogita
uit et artifex sapientia fabricauit sua.
Tu autem pater prudentia ab initio cunc
ta gubernat quoniam dedisti in mari uiam
et inter fluctus semitam firmissimam oste
dens qm potens es ex omnibus sanare etiam
si sine rate aliqs adeat mare. Sed ut non
essent uacua sapientie tue opa propter
hoc etiam et exiguo ligno credunt homines
animas suas & transeuntes mare per rates
liberati sunt. Sed ab initio cum perirent
superbi gigantes spes orbis terrarum ad ra
tem confugiens remisit seculo semen na
tiuitatis que manu tua erat gubernata.
Benedictum est enim lignum per quod
fit iustitia. Per manus autem qd fit ido
lum maledictum est & ipsum q fecit
illud qa ille qdem operatus est illud
autem cum esset fragile deus cognomi
natus est. Similiter autem odio sunt
deo impius et impietas eius. Et enim qd
factum est cum illo q fecit tormenta pa
tietur. Propter hoc et idolis nationum
non erit respectus quoniam creature dei
in odium facte sunt & in temptationem ani
me hominum & in muscipulam pedibus in
sipientium. Initium enim fornicationis est
exqsitio idolorum & adinuentio illorum
corruptio uite est. Non enim erant ab ini
tio neq erunt in ppetuum. Superuacu
itas enim hominum hec adinuenit in or
bem terrarum & ideo breuis illorum fi
nis est inuentus. Acerbo enim luctu do
lens pater rapti cito sibi filii fecit imagi
nem & illum q tunc quasi homo mortuus
fuerat nunc tamq deum colere cepit.

& constituit inter servos suos sacra et
sacrificia. Deinde interveniente tempo
re convalescente iniqua consuetudine
hic error tamquam lex custoditus est. & ty
rannorum imperio colebantur figmenta.

Et hos quos in palam homines honorare non
poterant propter quod longe essent. a lon
ginquo figura eorum allata evidentem
imaginem regis quem honorare volebant
fecerunt ut illum qui aberat tamquam praesen
tem colerent sua sollicitudine. Provexit
autem ad horum culturam et hos qui igno
rabant artificis eximia diligentia. Ille enim
volens plus placere illi qui se assumpsit ela
boravit arte sua ut similitudinem in melius
figuraret. Multitudo autem hominum
abducta per speciem operis. eum qui ante
tempus tamquam homo honoratus fuerat nunc
deum aestimaverunt. Et haec fuit vitae
humanae deceptio quoniam aut affectui
aut regibus deservientes homines incommu
nicabile nomen lapidibus et lignis imposu
erunt. Et non suffecerat errasse eos cir
ca dei scientiam sed in magno viventes
inscientiae bello tot & tam magna mala pacem
appellant. Aut enim filios suos sacrifi
cantes aut obscura sacrificia facientes aut
insaniae plenas vigilias habentes neque vitam
neque nuptias mundas iam custodiunt sed
et alius alium per invidiam occidit aut
adulterans contristat & omnia commixta
sunt sanguis homicidium furtum &
fictio corruptio et infidelitas turbatio
& periurium tumultus bonorum dei
immemoratio animarum inquinatio na
tivitatis immutatio nuptiarum inconstantia
inordinatio moechiae & impudicitiae. Infa

ndorum enim idolorum cultura om
nis mali causa est & initium et finis.
Aut enim dum laetantur insaniunt aut
certe vaticinantur falsa aut vivunt iniu
ste aut peierant cito. Dum enim confidunt
in idolis quae sunt sine anima male iuran
tes noceri se non sperant. Utraque ergo il
lis evenient digne quoniam male sen
serunt de deo attendentes idolis
et iuraverunt iniuste in idolo contem
nentes iustitiam. Non enim iurantium
est virtus sed peccantium poena peram
bulat semper in iustorum praevaricationem.

Tu autem deus noster sua
vis et verus es patiens et
in misericordia disponens
omnia. Etenim si pecca
verimus tui sumus scientes magnitudinem
tuam & si non peccaverimus scimus quoniam
apud te sumus computati. Nosse enim
te consummata iustitia est & scire iustitiam
et virtutem tuam radix est immortali
tatis. Non enim in errorem induxit nos ho
minum male artis excogitatio nec umbra
picturae labor sine fructu effigies sculp
ta per varios colores cuius aspectus dat
insensato concupiscentiam & diligit mor
tuae imaginis effigiem sine anima. Malo
rum amatores digni sunt morte qui spem
habent in talibus & qui faciunt illos &
qui diligunt & qui colunt. Sed et figulus
mollem terram premens laboriose fingit
ad usus nostros unumquodque vas & de eodem
luto fingit quae munda sunt in usum va
sa & similiter quae his sunt contraria. Ho
rum autem vasorum quis sit usus iudex

est figulus Et cum labore uano deum
fingit de eodem luto. ille qui paulo ante
de terra factus fuerat & post pusillum
reducit se unde acceptus est repetitus
animę debitum quam habebat. Sed cu
ra est illi non quia laboraturus est. nec
quoniam breuis illi uita est sed con
certatur aurificibus et argentariis sed et
erarios imitatur & gloriam prefert. quo
niam res superuacuas fingit. Cinis est n..
cor eius & terra superuacua spes illius et
luto uilior uita eius. quoniam ignorauit
qui se finxit. & qui inspirauit illi animam
& amat que operatur & qui insufflauit
ei spiritum uitalem. Sed et estimauerunt
lusum esse uitam nostram. & conserua
tionem uitę compositam ad lucrum &
oportere undecumque & ex malo acquirere.
H ic enim scit se super omnes delinquere
qui ex terrę materia fragilia uasa et sculp
tilia fingit. Omnes enim insipientes et in
foelices supra modum animę suę superbi
sunt inimici populi tui & imperantes il
li quoniam omnia idola nationum deos
estimauerunt. quibus neque oculorum u
sus est ad uidendum neque nares ad per
cipiendum spiritum. neque aures ad audi
endum neque digiti manuum ad tracta
dum. sed & pedes eorum pigri ad am
bulandum. Homo enim fecit illos et
qui spiritum mutuatus est is finxit illos.
N emo enim sibi sibi similem homo pote
rit deum fingere. Cum enim sit mor
talis mortuum fingit manibus iniquis.
M elior enim est ipse his quos colit quia
ipse quidem uixit cum esset mortalis il
li autem numquam. Sed et animalia misera

rima colunt. Insensata enim comparata
his illis sunt deteriora. Sed nec aspec
tu aliquis ex his animalibus bona potest con
spicere. Effugerunt autem dei laudes
et benedictionem eius.

P ropter hec & his simi
lia passi sunt digne tor
menta. & per multitu
dinem bestiarum exter
minati sunt. Pro quibus tormentis bene in
disposuisti populum tuum quibus dedisti
concupiscentiam delectamenti sui nouum
saporem escam parans eis ortigometram.
ut illi quidem concupiscentes escam. prop
terea quę illis ostensa et missa sunt etiam
a necessaria concupiscentia auerterentur.
Hi autem in breui inopes facti nouam
gustauerunt escam. Oportebat enim
illis sine excusatione quidem superuenire
interitum exercentibus tyrannidem his i
autem tantum ostendere quemadmodum i
inimici eorum exterminabantur. Etenim
cum illis superuenit seua bestiarum ira
morsibus peruersorum colubrorum ex
terminabantur. Sed non in perpetuum tua
ira permansit sed ad correptionem in bre
ui turbati sunt signum habentes salutis
ad commemorationem mandati legis tuę
Qui enim conuersus est non per hoc quod
uidebat sanabatur sed per te omnium
saluatorem. In hoc autem ostendisti inimi
cis tuis quia tu es qui liberas ab omni malo.
Illos enim locustarum et muscarum oc
ciderunt morsus & non est inuenta i
sanitas animę illorum quia digni erant
ab huiusmodi exterminari. Filios autem

tuos nec draconum nec uenenatorum
uicerunt dentes. Misericordia enim tua
adueniens sanabat illos. In memoria enim
sermonum tuorum exterminabantur et
uelociter sanabantur ne in altam inciden
tes obliuionem non possent tuo uti adiu
torio. Etenim neq; herba neq; malagma
sanauit eos sed tuus domine sermo qui
sanat omnia. Tu es domine qui uite & mor
tis habes potestatem & deducis usque ad
portas mortis et reducis. Homo autem
occidit p malitiam animam suam & cum
exierit spiritus non reuertetur nec reuo
cabit animam que recepta est. sed tuam
manum effugere impossibile est. Negan
tes enim nosse te impii per fortitudinem
brachii tui flagellati sunt. nouis aquis &
grandinibus et pluuiis persecutionem pas
si & per ignem consumati. Quod enim i
mirabile erat in aqua que omnia extin
guit. plus ignis ualebat. Vindex est enim
orbis iustorum. Quodam enim tempore i
mansuetabatur ignis ne comburerentur que
ad impios missa erant animalia. sed ut ip
si uidentes scirent. quoniam dei iudicio i
patiuntur persecutionem. Et quodam tem
pore in aqua supra uirtutem ignis exar
debat undiq; ut iniquam terre nationem
exterminaret. Pro quibus angelorum esca
nutristi populum tuum. & paratum pa
nem de celo prestitisti illis sine labore i
omne delectamentum in se habentem. &
omnis saporis suauitatem. Substantiam enim
tuam & dulcedinem tuam quam in filios
habes ostendebas. & deseruiens uniuscuiusque
uoluntati. Ad quod quisq; uolebat con
uertebatur. Nix autem & glacies susti
nebant uim ignis & non tabescebant ut
scirent quoniam fructus inimicorum ex
terminabat ignis ardens ut grandine et
pluuia coruscans. hoc autem iterum ut
nutrirentur iusti. ignis etiam sue uirtu
tis oblitus est. Creatura enim tibi fac
tori deseruiens exardescit in tormentum
aduersus iniustos. & lenior fit ad benefa
ciendum pro his qui in te confidunt. Prop
ter hoc et tunc omnia transfigurata omnium
nutrici gratie tue deseruiebant. ad uo
luntatem eorum qui a te desiderati sunt.
ut scirent filii tui quos dilexisti domine
quoniam non natiuitatis fructus pascunt
homines. sed sermo tuus hos qui in te cre
diderint conseruat. Quod enim ab igne
non poterat exterminari. statim ab exi
guo radio solis calefactum tabescebat. ut
notum omnibus esset. quoniam oportet
preuenire solem ad benedictionem tuam.
& ad ortum lucis te adorare. Ingrati e
spes tamquam hybernalis glacies tabescet. et
disperiet tamquam aqua superuacua...

Magna sunt enim iudicia
tua domine & inenarra
bilia uerba tua. propter
hoc indisciplinate anime
errauerunt. Dum enim persuasum ha
bent iniqui posse dominari nationi sancte
et uinculis tenebrarum & longe noctis
compediti inclusi sub tectis fugitiui per
petue prudentie iacuerunt. & dum pu
tant se latere in obscuris peccatis teneb
roso obliuionis uelamento dispersi sunt.
pauentes horrende & cum admiratione
nimia perturbati. Neq; enim que con

tinebat illos spelunca sine timore custo
diebat. quoniam sonitus descendens p
turbat illos & persone tristes illis appa
rentes pauorem illis prestabant. Et igni
qdem nulla uis poterat illis lumen pre
bere. nec siderum limpide flāmę illu
minare poterant illam noctem horren
dam. Apparebat autem illis subitaneus
ignis timore plenus & timore percus
si illius que non uidebat̄ faciei estima
bant deteriora esse que uidebantur. &
magice artis appositi erant derisus & sa
pientię gloria correptio cum contume
lia. Illi enim q promittebant timores &
perturbationes expellere se ab anima lan
guente. hi cum derisu pleni timore lan
guebant. Nam et si nihil eos ex monstris
perturbabat. transitu animalium et ser
pentium sibillatione commoti tremebun
di peribant. & aerem quem nulla rōne
qs effugere posset negantes se uidere.

F requenter enim preoccupant pessima
redarguente conscientia. Cum sit enim
timida nequitia data est in oīum condem
nationem. Semper enim presumit seua
perturbata conscientia. Nihil enim est
timor nisi presumptionis adiutorium p
ditio cogitationis auxiliorum. Et dum
ab intro minor est expectatio maiorem
putat potentiam eius cause de qua tor
mentum prestat. Illi autem q in poten
tem uenere noctem & ab infimis et ab
altissimis superuenientem eundem som
num dormientes aliquando monstrorum
exagitabantur timore. aliquando anime
deficiebant traductione. Subitaneus n.
illis & insperatus timor superuenerat. i

Deinde si qsquam ex illis decidisset custo
diebatur in carcere sine ferro reclusus. Si
enim rusticus qs erat. aut pastor aut agri
laborum operarius preoccupatus esset. i
effugibilem sustinebat necessitatem. Una
enim cathena tenebrarum omnes erant i
colligati. Siue spiritus sibilans. aut inter
spissos arborum ramos auium sonus suauis
aut uis aque decurrentis nimium. aut so
nus ualidus precipitatarum petrarum. aut
ludentium animalium cursus inuisus. aut
mugientium ualida bestiarum uox. aut
resonans de altissimis montibus écho. defi
cientes faciebat illos pre timore. Omnis i
enim orbis terrarum limpido illumina
batur lumine & non impeditis operibus
continebatur. Solis autem illis superposi
ta erat grauis nox imago tenebrarum q
superuentura illis erat. Ipsi ergo sibi erant
grauiores tenebre.

S anctis autem tuis ma
xima erat lux & horum
qdem uocem inimici audi
ebant sed figuram non ui
debant. Et qa non et ipsi eadem passi e
rant magnificabant te. & q ante lesi erant
qa non ledebantur gratias agebant tibi
et ut esset differentia te deum petebant.
Propter qđ ignis ardentem columnam
ducem habuerunt ignote uie. & solem
sine lesura boni hospitij prestitisti. Digni
qdem illi carere luci & pati carcerem te
nebrarum q inclusos custodiebant filios
tuos per quos incipiebat incorruptum le
gis lumen seculo dari. Cum cogitarent
iustorum occidere infantes. & uno expo

sito filio sed liberato in traductionem il
lorum multitudinem filiorum abstulisti.
et pariter illos perdidisti in aqua ualida.
Illa enim nox ante cognita est a patribus
nostris: ut uere scientes quibus iuramentis
crediderunt. animequiores essent. Suscep
ta est autem a populo tuo sanitas quidem
iustorum. iniustorum autem extermina
tio. Sicut enim lesisti aduersarios nostros
sic & nos prouocans magnificasti. Absconse
enim sacrificabant iusti pueri bonorum.
& iustitie legem in concordiam disposue
runt: similiter bona & mala percepturos
iustos patri omnium decantantes laudem.
Resonabat autem inconueniens inimicorum
uox. & flebilis audiebatur planctus plo
ratorum infantium. Simili autem poena
seruus cum domino afflictus est. & po
pularis homo regi similia passus. Similiter
ergo omnes uno nomine mortis. mortuos
habebant innumerabiles. Nec enim ad
sepeliendum uiui sufficiebant. quoniam
uno momento que erat praeclarior natio il
lorum exterminata est. De omnibus enim
non credentes propter beneficia: tunc uero
primum fuit exterminium primogenito
rum spoponderunt populum dei se esse.
Cum enim quietum silentium contineret
omnia et nox in suo cursu medium iter
haberet. omnipotens sermo tuus domine
exiliens de celo a regalibus sedibus. durus
debellator in mediam exterminii ter
ram prosiliuit. gladius acutus insimulatum
imperium tuum portans & stans reple
uit omnia morte: & usque ad celum attin
gebat stans in terra. Tunc continuo uisus
somniorum malorum turbauerunt illos.

& timores superuenerunt insperati. Et ali
us alibi proiectus semiuiuus propter quam mo
riebatur causam demonstrabant mortis.
Visiones enim que illos turbauerunt
hec premonebant. ne inscii quare mala
patiebantur perirent. Tetigit autem tunc
& iustos tentatio mortis. & commotio in
heremo facta est multitudinis: sed non
diu permansit ira tua. Properans enim
homo sine querela deprecari pro populis. proferens
seruitutis sue scutum orationem & per
incensum deprecationem allegans. resti
tit ire & finem imposuit necessitati. osten
dens quoniam tuus est famulus. Vicit
autem turbas non in uirtute corporis nec
armatura potentie sed uerbo illum qui
se uexabat subiecit iuramenta parentum
& testamentum commemorans. Cum n
iam aceruatim cecidissent super alterutrum
mortui interstitit & amputauit impetum
& diuisit illam que ad uiuos ducebat
uiam. In ueste enim poderis quam habebat
totus erat orbis terrarum & parentum
magnalia in quattuor ordinibus lapidum
erant sculpta & magnificentia tua in diade
mate capitis illius scripta erat. His autem
cessit qui exterminabat: & hec extimuit.
Erat enim sola tentatio ire sufficiens.

Impiis autem usque in
nouissimum sine misericor
dia ira superuenit. Presci
ebat enim et futura illorum.
quoniam cum ipsi permisissent ut se educerent
& cum magna solicitudine premisissent il
los. consequebantur illos poenitentie ac
tus. Adhuc enim inter manus habentes

luctum et deplorantes ad monumenta
mortuorum, aliam sibi assumpserunt cogi
tationem inscientiae et quos rogantes proiece
rant, hos tamquam fugitivos persequebantur.
D ucebat enim illos ad hunc finem digna ne
cessitas et horum quae acciderant comme
morationem amittebant ut quae deerant
tormentis repleret punitio et populus qui
dem tuus mirabiliter transiret, illi autem
novam mortem invenirent. Omnis enim
creatura ad suum genus ab initio refigura
batur deserviens tuis praeceptis ut pueri
tui custodirentur illesi. Nam nubes cas
tra eorum obumbrat et ex aqua quae ante
erat, terra arida apparuit et in mari ru
bro via sine impedimento et campus ger
minans de profundo nimio, per quem om
nis natio transivit quae tegebatur tua ma
nu videntes tua mirabilia et monstra.
T amquam enim equi depaverunt escam et tam
quam agni exultaverunt magnificantes
te domine qui liberasti illos. Memores enim
erant adhuc eorum quae in incolatu illorum
facta fuerant, quemadmodum pro natione
animalium eduxit terra muscas et pro pis
cibus eructavit fluvius multitudinem ra
narum. Novissime autem viderunt novam
creaturam avium, cum adducti concupiscen
tiam postulaverunt escas epulationis. In
allocutione enim desiderii ascendit illis
de mari ortigometra, et vexationes pec
catoribus supervenerunt non sine illis quae
ante facta erant argumentis per vim flu
minum. Iuste enim patiebantur secundum
suas nequitias. Etenim detestabiliorem in
hospitalitatem instituerunt. Alii quidem
ignotos non recipiebant advenas alii autem
bonos hospites in servitutem redigebant
et non solum haec, sed et alius quidem res
pectus illorum erat, quoniam inviti re
cipiebant extraneos. Qui autem cum
laetitia receperunt hos qui eisdem usi erant
institutis, saevissimis afflixerunt dolori
bus. Percussi sunt autem caecitate sicut illi in
foribus iusti cum subitaneis cooperti es
sent tenebris. Unusquisque transitum ostii
sui quaerebat. In se enim elementa dum
dum convertunt sicut in organo qualita
tis sonus immutatur et omnia suum so
num custodiunt. Unde aestimari ex ipso
visu certo potest. Agrestia enim in aquati
ca convertebantur et quaecumque erant
natantia in terra transibant. Ignis in aqua
valebat supra suam virtutem et aqua ex
tinguentis naturae obliviscebatur. Flammae
e contrario corruptibilium animalium
non vexaverunt carnes coambulantium
nec dissolvebant sicut glacies bonam escam.
In omnibus enim magnificasti populum
tuum domine et honorasti et non de
spexisti in omni tempore et in omni loco
assistens eis.

[illegible]
[illegible]

MVLTORVM
nobis et magno
rum per legem
et prophetas ali
osque qui secuti sunt
illos sapientia
demonstrata est in quibus oportet lauda
re Israhel doctrinae et sapientiae causa quia

non solum ipsos loquentes necesse est esse pe
ritos. sed etiam extraneos posse & discen
tes et scribentes doctissimos fieri. Auus
meus Iesus postquam se amplius dedit ad
diligentiam lectionis legis et prophetarum
& aliorum librorum qui nobis a parenti
bus nostris traditi sunt. uoluit et ipse
scribere aliquid horum que ad doctrinam
et sapientiam pertinent. ut desideran
tes discere & illorum periti fieri magis ma
gisque attendant animo & confirmentur
ad legitimam uitam. Hortor itaque ueni
re uos cum beniuolentia & attentiore
studio lectionem facere & ueniam habere
in illis in quibus uidemur sequentes imagi
nem sapientie & deficere in uerborum com
positione. Nam deficient uerba hebra
ica quando fuerint translata ad alteram
linguam. Non autem solum hec sed et ip
sa lex et prophete ceteraque illorum librorum
non paruam habent differentiam quando
inter se dicuntur. Nam in octauo & tri
gesimo anno temporibus ptolemei euer
getis regis postquam perueni in egyptum
& cum multum temporis ibi fuissem in
ueni ibi libros relictos non parue neque
contemnende doctrine. Itaque bonum &
necessarium putaui & ipse aliquam addere
diligentiam & laborem interpretandi
librum istum & multa uigilia attuli
doctrinam in spatio temporis ad illam que
ad finem ducunt librum istum dare. &
illis qui uolunt animum intendere & dis
cere quemadmodum oporteat instituere
re mores qui secundum legem domini
proposuerint uitam agere.

Explicit [illegible] libri ecclesiastici [illegible]

MNIS SAPIEN
tia a dom
no deo ē
& cum il
lo fuit se
per. & an
te euum.
H arenam maris et pluuię guttas & dies
seculi qs dinumerauit. Altitudinem
celi et latitudinem terrę & pfundum
abyssi quis dimensus est. Sapientiam
dei precedentem omnia. quis inuestiga
uit. Prior omnium creata est sapientia &
intellectus prudentię ab euo. Fons sapiē
tię uerbum dei in excelsis & ingressus
illius mandata eterna. Radix sapien
tię cui reuelata est. & astutias illius qs
agnouit. Disciplina sapientię cui reue
lata est & manifestata. et multiplicatio
nem ingressus illius quis intellexit. Q
V nus est altissimus creator omnium. om
nipotens & Rex potens et metuendus
nimis. sedens super thronum illius &

dominans deus. Ipse creauit illam in spiritu
sancto. & uidit & dinumerauit & men
sus est. Et effudit illam super omnia
opera sua. & super omnem carnem secun
dum datum suum prebet illam diligen
tibus se. Timor domini gloria. et gloria
tio & letitia et corona exultationis. Ti
mor domini delectabit cor & dabit le
titiam et gaudium in longitudine dierum.
Timenti dominum bene erit in extremis. et
in die defunctionis suę benedicetur. Di
lectio dei honorabilis sapientia. quibus au
tem apparuerit in uisu. diligunt eam in
uisione & in agnitione magnalium suorum.
Initium sapientię timor domini. & cum
fidelibus in uulua concreatus est. et cum
electis feminis graditur. & cum iustis
et fidelibus agnoscitur. Timor domini scien
tię religiositas. Religiositas custodiet. et
iustificabit cor. iocunditatem atque ga
udium dabit. Timenti deum bene erit. et
in diebus consolationis illius benedicetur.
Plenitudo sapientię timere deum & ple
nitudo a fructibus illius. Omnem domum.

illius implebit a generationibus et recep
tacula a thesauris illius. Corona sapien
tie timor domini replens pacis & salutis
fructum. & uidit et dinumerauit eam.
Vtraque autem sunt dona dei. scientiam et in
tellectum prudentie. sapientia compar
tietur & gloria tenentium se exaltat. Ra
dix sapientie est timere deum. et rami il
lius longeui. In thesauris sapientie intel
lectus & scientie religiositas. execratio au
tem peccatoribus sapientia. Timor domini
expellit peccatum. Nam qui sine timore est
non poterit iustificari. iracundia enim a
nimositas illius subuersio illius est. Vsque
in tempus sustinebit patiens. et postea red
ditio iocunditatis. Bonus sensus usque in tem
pus abscondet uerba illius & labia multo
rum enarrabunt sensum illius. In thesauris
sapientie significatio discipline. execratio i
autem peccatori cultura dei. Fili concupiscens
sapientiam conserua iustitiam. & deus pre
bebit illam tibi. Sapientia enim & disci
plina timor domini. et quod beneplacitum
est illi fides & mansuetudo. & adimple
bit thesauros illius. Non sis incredulus
timori dei. & ne accesseris ad illum dupli
ci corde. Ne fueris hypocrita in conspec
tu hominum. & non scandalizeris in labiis
tuis. Attende in illis ne forte cadas. & i
adducas anime tue inhonorationem. et
reuelet deus absconsa tua. & in medio sy
nagoge elidat te. quoniam accessisti ma
ligne ad dominum et cor tuum plenum
est dolo et fallacia.

Fili accedens ad seruitutem
dei sta in iustitia et in timo
re. & prepara animam tu
am ad temptationem. De
prime cor tuum & sustine & inclina au
rem tuam et suscipe uerba intellectus. et
ne festines in tempus obductionis. Susti
ne sustentationes dei. coniungere deo et
sustine. ut crescat in nouissimo uita tua.
Omne quod tibi applicatum fuerit accipe. et
in dolore sustine. & in humilitate tua pa
tientiam habe. quoniam in igne probatur
aurum & argentum. homines uero recep
tibiles in camino humiliationis. Crede
deo et recuperabit te. & dirige uiam tu
am. & spera in illum. Serua timorem illi
us & in illo ueterasce. Metuentes dominum
sustinete misericordiam eius. & non de
flectatis ab illo ne cadatis. Qui timetis i
dominum credite illi. & non euacuabitur
merces uestra. Qui timetis dominum i
sperate in illum. & in oblectationem ueniet
et uobis misericordia. Qui timetis dominum
diligite illum. & illuminabuntur cor
da uestra. Respicite filii nationes hominum.
& scitote quia nullus sperauit in domino
et confusus est. Quis enim permansit in man
datis eius & derelictus est. Aut quis in
uocauit eum et despexit illum. Quoniam
pius et misericors est deus & remittit in
die tribulationis peccata. et protector est
omnibus exquirentibus se in ueritate. Ve du
plici corde & labiis scelestis. & manibus
malefacientibus et peccatori terram ingre
dienti duabus uiis. Ve dissolutis corde
qui non credunt deo. & ideo non protegen
tur ab eo. Ve his qui perdiderunt susti

nentium & q dereliquerunt uias rectas.
& diuerterunt in uias prauas. Et quid
facient cum inspicere coeperit dominus.
Qui timent dominum non erunt incredi
biles uerbo illius & qui diligunt illum
conseruabunt uerbo illius. Qui timent
dominum inquirent que beneplacita sunt
ei. & q diligunt eum replebuntur lege
ipsius. Q timent dominum preparabunt
corda sua. & in conspectu illius sancti
ficabunt animas suas. Qui timent domi
num custodiunt mandata eius. & pa
tientiam habebunt usque ad inspectionem
illius dicentes. Si penitentiam non ege
rimus: incidemus in manus domini. et
non in manus hominum. Secundum enim
magnitudinem illius: sic et misericordia
illius cum ipso est.

Filii sapientie ecclesia iusto
rum. et natio illorum
obedientia & dilectio.
Judicium patris audite
filii. & sic facite ut salui sitis. Deus enim
honorauit patrem in filiis. et iudicium
matris exquirens firmauit in filios. Qui
diligit deum exorabit pro peccatis & con
tinebit se ab illis. & in oratione dierum
exaudietur & sicut qui thesaurizat ita
et q honorificat matrem suam. Q hono
rat patrem suum iocundabitur in filiis
& in die orationis sue exaudietur. Q
honorat patrem suum uita uiuet lon
giore. & q obedit patrem refrigera
bit matrem. Q timet dominum ho
norat parentes. & quasi dominis ser
uiet his q se genuerunt. in opere &
in sermone & omni patientia. honora
patrem tuum ut superueniat tibi bene
dictio a deo. & benedictio illius in no
uissimo maneat. Benedictio patris fir
mat domos filiorum. maledictio autem
matris eradicat fundamenta. Ne glo
rieris in contumelia patris tui. non enim
est tibi gloria sed confusio. Gloria enim
hominis ex honore patris sui. & dede
cus filii pater sine honore. Fili suscipe se
nectam patris tui & non contristes eum
in uita illius. & si defecerit sensu ueni
am da. & ne spernas eum in tua uirtu
te. Elemosyna enim patris non erit in
obliuione. Nam pro peccato matris resti
tuetur tibi bonum. & in iustitia edifica
bitur tibi. & in die tribulationis com
memorabitur tui. & sicut in sereno gla
cies soluentur peccata tua. Quam male
fame est qui derelinquit patrem. & est male
dictus a deo qui exasperat matrem. Fili
in mansuetudine opera tua perfice. &
super hominum gloriam diligeris. Quanto ma
gnus es humilia te in omnibus. & coram
deo inuenies gratiam. quoniam magna
potentia dei solius. et ab humilibus hono
ratur. Altiora te ne quesieris. et for
tiora te ne scrutatus fueris. sed que pre
cepit tibi deus illa cogita semper. &
in pluribus operibus eius ne fueris curiosus.
Non est enim tibi necessarium ea que
abscondita sunt uidere oculis tuis. In su
peruacuis rebus noli scrutari multipliciter
& in pluribus operibus eius non eris curio
sus. Plurima enim super sensum hominum
ostensa sunt tibi. Multos enim suppla
tauit suspitio illorum. & in uanitate de

tinuit sensus illorum. Cor durum ha-
bebit male in nouissimo & q amat pe-
riculum in illo peribit. Cor ingrediens
duas uias non habebit successus. & pra-
uicors in illis scandalizabitur. Cor ne-
quam grauabitur in doloribus. & pecca-
tor adiciet ad peccandum. Synagoge i
superborum non erit sanitas. frutex n
peccati eradicabitur in illis. & non in-
telligetur. Cor sapientis intelligetur
in sapientia. & auri bona audiet cum o-
ni concupiscentia sapientiam. Sapiens co
& intelligibile abstinebit se a peccatis.
et in operibus iustitie successus habebit.
I gnem ardentem extinguit aqua. & ele-
mosyna resistit peccatis. & deus pspec-
tor est eius q reddit gratiam. Meminit
in posterum. & in tempore casus sui in-
ueniet firmamentum.

f Ili elemosynam pauperis
ne defraudes. & oculos tu-
os ne transuertas a paupe-
re. Animam esurientem
ne despexeris. & non exasperes pauperem
in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris.
& non ptrahas datum angustianti. Ro-
gationem contribulati ne abicias. & i
non auertas faciem tuam ab egeno. Ab
inope ne auertas oculos tuos propter
iram. & non relinquas querentibus ti-
bi retro maledicere. Maledicentis enim
tibi in amaritudine anime exaudietur
deprecatio illius. exaudiet autem eum.
q fecit illum. Congregationi pauperum
affabilem te facito. & presbytero humi-
lia animam tuam. & magnato humilia

caput tuum. Declina pauperi sine tristi-
tia aurem tuam. & redde debitum tu-
um. & responde illi pacifica in mansue-
tudine. Libera eum q iniuriam patitur
de manu superbi. & non acide feras in
anima tua. In iudicando esto pupillis i
misericors ut pater. & pro uiro matri
illorum. & eris tu uelut filius altissimi
obediens. & miserebitur tui magis quam
mater. Sapientia filiis suis uitam inspirat.
& suscipit inquirentes se. & preibit in uia
iustitie. Et q illam diligit diligit uitam.
& qui uigilauerit ad illam. complecten-
tur placorem eius. Qui tenuerint illam
uitam hereditabunt. & quo introibit i
benedicet deus. Q seruiunt ei obseq-
tes erunt sancto. & eos q diligunt illam.
diligit ds. Q audit illam iudicabit gen-
tes. & q intuetur illam permanebit con-
fidens. Si crediderit ei. hereditabit illam
& erunt in confirmatione creature illo-
rum. quoniam in tentatione ambulat cum
eo. & in primis elegit eum. Timorem i
& metum et pbationem inducet super
illum. & cruciabit illum in tribulatio-
ne doctrine sue. donec temptet eum in
cogitationibus suis. & credat anime illi-
us. & firmabit illum. et iter adducet
directum ad illum. et letificabit illum
& denudabit absconsa sua illi. & thesa-
urizabit sup illum scientiam. et intellec-
tum iustitie. Si autem oberrauerint de-
relinquet eum. & tradet eum in manus
inimici sui. Fili obserua tempus & devi-
ta a malo. Pro anima tua ne confunda-
ris dicere uerum. Est enim confusio ad-
ducens peccatum et est confusio addu

cens gloriam et gratiam Ne accipias fa
ciem aduersus faciem tuam nec aduersu
animam tuam mendacium Ne reuerearis p
ximum tuum in casu suo nec retineas u
bum in tempore salutis. Non abscondas
sapientiam tuam in decore suo. In lingu
enim sapientia dignoscitur. & sensus et
scientia & doctrina in uerbo sensati & fi
rmamentum in operib' iustitie. Non con
tradicas uerbo ueritatis ullo modo & de
mendacio ineruditionis tue confundere.
Non confundaris confiteri peccata tua &
ne subicias te omni homini p peccato. N
oli resistere contra faciem potentis. nec co
neris contra ictum fulminis. Pro iustitia
agonizare p anima tua. & usq; ad morte
certa pro iustitia. & deus expugnabit p
te inimicos tuos. Noli citatus esse in lin
gua tua. & inutilis et remissus in operib'
tuis. Noli ee sicut leo in domo tua ev
tens domesticos tuos & opprimens sub
iectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad
accipiendum & ad dandum collecta.

Oli attendere ad posses
siones iniquas. & ne dixe
ris est mihi sufficiens uita.
Nihil enim proderit in tem
pore uindicte & obductionis. Ne sequaris
in fortitudine tua concupiscentiam cor
dis tui & ne dixeris. Quomodo potui a
ut quis me subiciet pp facta mea? Deus n
uindicans uindicabit. Ne dixeris pec
caui & quid mihi accidit triste? Altissi
mus enim est patiens redditor. De ppi
tiatu peccatorum noli esse sine metu ne
que adicias peccatum super peccatum e

ne dicas Miseratio domini magna est
multitudinis peccatorum meorum mi
serebitur. Misericordia enim et ira ab
illo cito proximant & in peccatores respi
cit ira illius. Non tardes conuerti ad
dominum & ne differas de die in diem.
Subito enim uenit ira illius & in tem
pore uindicte disperdet te. Noli anxi
us esse in diuitiis iniustis non enim pro
derunt tibi in die obductionis et uin
dicte. Non uentiles te in omnem uen
tum & ne eas in omnem uiam. Sic enim
omnis peccator pbatur in duplici lingua.
Esto firmus in uia domini & in ueritate
sensus tui & scientia. & psequatur te ver
bum pacis et iustitie. Esto mansuetus
ad audiendum uerbum dei ut intelliga
et cum sapientia pferes responsum uerum.
Si est tibi intellectus responde pximo.
sin autem sit manus tua super os tuum
ne capiaris in uerbo indisciplinato et co
fundaris. Honor et gloria in sermone se
sati. lingua uero imprudentis subuersio e
ipsius. Non appelleris susurro in uita
tua & lingua tua ne capiaris et confun
daris. Super furem enim est confusio et
poenitentia & denotatio pessima super
bilinguem. susurratori autem odium &
inimicitia & contumelia. Iustifica pusil
lum & magnum similiter.

Oli fieri p amico inimicus
proximo. Improperium
enim & contumeliam i
malus hereditabit. & om
nis peccator inuidus & bilinguis. Noli
te extollas in cogitatione anime tue ue

lut taurus

lut taurus ne forte elidatur uirtus tua
per stultitiam & folia tua comedat & i
fructus tuos perdat & relinquaris uelut
lignum aridum in eremo Anima enim
nequam disperdet qui se habet & in ga
udium inimicis dat illum et deducet
in sortem impiorum Verbum dulce mul
tiplicat amicos & mitigat inimicos &
lingua eucharis in bono homine abunda
bit Multi pacifici sint tibi & consilia
rius sit tibi unus de mille Si possides i
amicum in temptatione posside eum & o
ne facile credas ei teipsum Est enim
amicus secundum tempus suum & non
permanet in die tribulationis Et est a
micus qui conuertitur ad inimicitiam & est
amicus qui odium & rixam et conuitia
denudabit Est autem amicus socius men
sae & non permanebit in die necessitatis
Amicus si permanserit fixus erit tibi quasi
coequalis & in domesticis tuis fiducialiter
aget Si humiliauerit se contra te & a
facie tua absconderit se unanimem ha
bebis amicitiam bonam Ab inimicis tu
is separare & ab amicis tuis attende Ami
cus fidelis protectio fortis qui autem in
uenit illum inuenit thesaurum Amico
fideli nulla est comparatio & non est i
digna ponderatio auri et argenti contra
bonitatem fidei illius Amicus fidelis me
dicamentum uitae & immortalitatis &
qui metuunt dominum inuenient illum
Qui timet deum eque habebit amicitiam
bonam quoniam secundum illum erit a
micus illius Fili a iuuentute tua excipe
doctrinam & usque ad canos inuenies sapi
entiam Quasi is qui arat & qui seminat

accede ad eam & sustine bonos fructus
illius In opere enim ipsius exiguum la
boris & cito edes de generationibus illius
Quam aspera est nimium sapientia indoc
tis hominibus & non permanebit in illa i
excors Quasi lapidis uirtus probatio erit i
illis & non demorabuntur proicere illam
Sapientia enim doctrinae secundum no
men est eius & non est multis manifes
ta Quibus autem agnita est permanet us
que ad conspectum dei Audi fili & accipe
consilium intellectus & ne abicias consilium
meum Inice pedem tuum in compedes il
lius et in torques illius collum tuum Su
bice humerum tuum & porta illam & i
ne acidieris uinculis eius In omni animo
tuo accede ad illam & in omni uirtute
tua conserua uias eius Inuestiga illam et
manifestabitur tibi & continens factus i
ne derelinquas eam In nouissimis enim i
uenies requiem in ea & conuertetur tibi in oblec
tationem Et erunt tibi compedes eius in
protectionem fortitudinis & bases uirtutis
& torques illius in stolam gloriae Decor
enim uitae est in illa & uincula illius alli
gatura salutis Stola gloriae indues eam
& coronam gratulationis impones tibi Fili
si attenderis mihi disces eam & si accom
modaueris animum tuum sapiens eris Si in
clinaueris aurem tuam excipies doctrinam
& si dilexeris audire sapiens eris In mul
titudine presbyterorum prudentium sta
et sapientiae illorum ex corde coniungere
ut omnem narrationem dei possis audire
et prouerbia laudis non effugiant a te & si
uideris sensatum euigila ad eum & gra
dus ostiorum illius exterat pes tuus Co

gitatum tuum habe in preceptis dei & i
mandatis illius maxime assiduus esto &
ipse dabit tibi cor et concupiscentia sapi
entię dabit tibi.

Oli facere mala. & non
te apprehendent. discede
ab iniquo et deficient i
mala abs te. Fili non se
mines mala in sulcis iniustitię. & non me
tes ea in septuplum. Noli querere ab ho
mine ducatum. neq; a Rege cathedram
honoris. Non te iustifices ante deum q
niam agnitor cordis ipse est. & penes re
gem noli uelle uideri sapiens. Noli quę
rere fieri iudex nisi ualeas uirtute irru
pere iniqtates ne forte extimescas faciem
potentis. & ponas scandalum in agilitate tu.
Non pecces in multitudine ciuitatis. nec te
immittas in populum. neq; alliges duplici
peccata. Nec enim in uno eris inmunis. No
li esse pusillanimis in animo tuo. Exora
re & facere elemosynam ne despicias. Ne
dicas in multitudine numerum meorum
respiciet deus. & offerente me deo altissim
munera mea suscipiet. Non irrideas ho
minem in amaritudine animę. est enim q
humiliat & exaltat circumspector ds. No
li amare mendacium aduersus fratrem tu
um. neq; in amicum similiter facias. Noli
uelle mentiri omne mendacium. assiduitas
enim illius non est bona. Noli uerbosus e
se in multitudine presbyterorum. & non
iteres uerbum in oratione tua. Non ode
ris laboriosa opera et rusticationem crea
tam ab altissimo. Non te reputes in mul
titudine indisciplinatorum. Memento i

re. quoniam non tardabit. Humilia ual
de spiritum tuum. quoniam uindicta ca
nis impii ignis & uermis. Noli preuari
cari in amicum pecuniam differentem. ne
q; fratrem charissimum auro spreueris.
Noli discedere a muliere sensata et bona
quam sortitus es in timore domini. gratia
enim uerecundię illius super aurum. No
Ledas seruum in ueritate operantem. neque
mercennarium dantem animam suam. Ser
uus sensatus sit tibi dilectus quasi anima
tua. non defraudes illum libertate. neq;
inopem derelinquas illum. Pecora tibi
sunt attende illis. & si sunt utilia per
seuerent apud te. Filii tibi sunt erudi il
los. & curua illos a pueritia eorum. Filię
tibi sunt serua corpus illarum. & non
ostendas hilarem faciem tuam ad illas.
Trade filiam et grande opus feceris. &
homini sensato da illam. Mulier si est
tibi secundum animam tuam. non proicias
illam. & odibili non credas te. in toto cor
de tuo. Honora patrem tuum. & ge
mitus matris tuę ne obliuiscaris. Memen
to quoniam nisi per illos natus non fuisses.
& retribue illis quomodo & illi tibi. In
tota anima tua time dominum. & sacer
dotes illius sanctifica. In omni uirtute
dilige eum q te fecit. & ministros eius
ne derelinquas. Honora deum ex tota
anima tua. & honorifica sacerdotes. & pro
purga te cum brachiis. Da illis partem
sicut mandatum est tibi primitiarum et
purgationis. & de negligentia tua pur
ga te cum paucis. Datum brachiorum
tuorum. & sacrificium sanctificationis
offeres domino. & initia sanctorum. &

pauperi porrige manum tuam ut perficiatur propitiatio & benedictio tua. gratia datur in conspectu omnis uiuentis. & mortuo non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus in consolatione & cum lugentibus ambula. Non te pigeat uisitare infirmum. ex his enim in dilectione firmaberis. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua. & in aeternum non peccabis.

[N]On litiges cum homine potente ne forte incidas in manus illius. Non contendas cum uiro locuplete ne forte contra te constituat litem tibi. Multos enim perdidit aurum et argentum. & usque ad cor regum extendit & conuertit. Non litiges cum homine linguato & non strues in ignem illius ligna. Non communices homini indocto. ne male de progenie tua loquatur. Ne despicias hominem auertentem se a peccato. neque improperes ei. Memento quoniam omnes in corruptione sumus. Ne spernas hominem in sua senectute. etenim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere. sciens quoniam omnes morimur. & in gaudium nolumus uenire.

Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium. & in prouerbiis eorum conuersare. Ab ipsis enim disces sapientiam & doctrinam intellectus. & seruire magnatis sine querela. Non te praetereat narratio seniorum. ipsi enim didicerunt a patribus suis. Quoniam ab ipsis disces intellectum. & in tempore necessitatis dabis responsum. Non incendas carbones peccatorum arguens eos. & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem stes contumeliosi. ne sedeat quasi insidiator ori tuo. Noli fenerari homini fortiori te. quod si feneraueris quasi perditum habe. Non spondeas super uirtutem tuam. quod si spoponderis quasi restituens cogita. Non iudices contra iudicem. quoniam secundum quod iustum est iudicat. Cum audace non eas in uia. ne forte grauet mala sua in te. Ipse enim secundum uoluntatem suam uadit. & simul cum stultitia ipsius peries. Cum iracundo non facias rixam. & cum audace non eas in desertum. quoniam quasi nihil est ante illum sanguis. & ubi non est adiutorium elidet te. Cum fatuis consilium non habeas. non enim poterunt diligere nisi quae eis placent. Coram extraneo ne facies consilium. nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifestes. ne forte inferat tibi gratiam falsam & conuitietur tibi.

[N]On zeles mulierem sinus tui. ne ostendat super te malitiam doctrinae nequam. Non des mulieri potestatem animae tuae. ne ingrediatur in uirtute tua. & confundaris. Ne respicias mulierem multiuolam. ne forte incidas in laqueos illius. Cum saltatrice ne assiduus sis nec audias illam. ne forte pereas in efficacia illius. Virginem ne conspicias. ne forte scandalizeris in decore illius. Ne des fornicariis animam tu-

am in illo ne perdas te & hereditatem
tuam. Noli circumspicere in uicis ciuitatis
ne oberraueris in plateis illius. Auerte fa
ciem tuam a muliere compta & ne cir
cumspicias speciem alienam. Propter speci
em mulieris multi perierunt. et ex hoc con
cupiscentia quasi ignis exardescit. Omnis
mulier que est fornicaria quasi stercus
in uia ab omnibus pretereuntibus conculca
bitur. Speciem mulieris aliene multi ad
mirati reprobi facti sunt. colloquium enim il
lius quasi ignis exardescit. Cum aliena
muliere ne sedeas omnino. nec accumbas
cum ea super cubitum & non alterceris
cum illa in uino ne forte declinet cor
tuum in illam. & sanguine tuo labaris
in perditionem. Ne derelinquas amicum
antiquum nouus enim non erit similis i
lli. Vinum nouum amicus nouus. Vetera
scat & cum suauitate bibes illud. Non
zeles gloriam et opes peccatoris non enim
scis que futura sit illius subuersio. Non
placeat tibi iniuria iniustorum. sciens quo
niam usque ad inferos non placebit impius.
Longe abesto ab homine potestatem habente
di occidendi & non suspicaberis timorem
mortis. Et si accesseris ad illum noli ali
quid committere ne forte auferat uitam
tuam. Communionem mortis scito quoniam in
medio laqueorum ingrediens & super
dolentium arma ambulabis. Secundum
uirtutem tuam caue te a proximo tuo &
cum sapientibus & prudentibus tracta. Vi
ri iusti sint tibi conuiue & in timore
dei sit tibi gloriatio. & in sensu sit tibi
cogitatus dei & omnis enarratio tua in
preceptis altissimi. In manu artificum opera

laudabuntur & princeps populi in sapien
tia sermonis sui. in sensu uero seniorum uer
bum. Terribilis est in ciuitate sua homo
linguosus et temerarius in uerbo suo odi
bilis erit.

Iudex sapiens iudicabit
populum suum & princi
patus sensati stabilis erit.
Secundum iudicem populi
sic & ministri eius & qualis rector est ciuita
tis tales et inhabitantes in ea. Rex insipi
ens perdet populum suum & ciuitates inha
bitabuntur per sensum prudentium. In
manu dei potestas terre & execrabilis om
nis iniquitas gentium & utilem rectorem
suscitabit in tempus super illam. In manu
dei potestas hominis & super faciem scribe im
ponet honorem suum. Omnis iniurie proximi
ne memineris & nihil agas in operibus iniu
rie. Odibilis coram deo & hominibus super
bia. & execrabilis omnis iniquitas gentium.
Regnum a gente in gentem transfertur.
propter iniustitias & iniurias & contumelias
ac diuersos dolos. Auaro autem nihil est
scelestius. Quid superbis terra & cinis.
Nihil est iniquius quam amare pecuniam. hic
enim & animam suam uenalem habet. quo
niam in uita sua proiecit intima sua. Omnis
potentatus breuis uita. languor prolixior
grauat medicum. Breuem languorem pre
cidit medicus sicut & rex hodie est &
cras morietur. Cum enim morietur ho
mo. hereditabit serpentes et bestias et ver
mes. Initium superbie hominis apostatare
a deo. quoniam ab eo qui fecit illum recces
sit cor eius. quoniam initium omnis pecca

ti est superbia. Q. tenuerit illam adim
plebit maledictis & subuertet eum in
finem. Propterea exhonorauit dominus co
uentus malorum & destruxit eos usque
in finem. Sedes ducum superborum dex
truxit deus & sedere fecit mites pro eis
R adices gentium superbarum arefecit de
us & plantauit humiles ex ipsis gentibus.
T erras gentium euertit dominus & perdi
dit eas usq. ad fundamentum. A refecit
deus ex ipsis et disperdidit eos & cessare
fecit memoriam eorum a terra. Memo
riam superborum perdidit ds & reliq
memoriam humilium sensu. Non est cre
ata hominibus supbia. neq. iracundia natio
ni mulierum. Semen hom honorabitur h
qd timet deum. semen autem hoc exho
norabit quod preterit mandata domini.
I n medio fratrum rector illorum in hon
re & q timent dominum erunt in ocu
lis illius. Gloria diuitum honoratorum
& pauperum timor dei est. Non despi
cere hominem iustum et pauperem & no
magnificare uirum peccatorem diuitem.
M agnus est iudex & potens est in honore
& non est maior illo q timet deum.
S eruo sensato liberi seruient & uir prude
& disciplinatus non murmurabit correptus
et inscius non honorabit. Noli extollere
te in faciendo opere tuo & noli cuncta
ri in tempore angustie. Melior est qui
operatur et abundat in omnibus q qui
gloriat et eget pane. Fili in mansuetudi
ne serua animam tuam. & da illi hon
secundum meritum suum. Peccantem in
animam suam qs iustificabit. Et qs ho
norificabit exhonorantem animam suam.

Pauper gloriat per disciplinam et timore
suum & est homo q glorificatur propter
substantiam suam. Q. autem gloriatur in
paupertate qto magis in substantia. Et
q gloriat in substantia paupertatem uere
atur.

Apientia humiliati exalta
bit caput illius & in me
dio magnatorum consede
re illum faciet. Non la
udes uirum in spe sua neq. spernas homi
nem in uisu suo. Breuis in uolatilibus est
apis & initium dulcoris habet fructus
illius. In uestitu ne glorieris unquam
nec in die honoris tui extollaris. Quoni
am mirabilia opera altissimi solius & glo
riosa et absconsa & inuisa opera illius.
Multi tyranni sederunt in throno & i
suspicabil portauit diadema. Multi po
tentes oppressi sunt ualide & gloriosi tra
diti sunt in manus alterorum. Priusquam
interroges ne uituperes quemq. & cum in
terrogaueris corripe iuste. Priusquam
audias ne respondeas uerbum & in me
dio sermonum ne adicias loqui. De ea re
que te non molestat ne certeris & in iu
dicio peccantium ne consistas. Fili ne in
multis sint actus tui & si diues fueris no
eris immunis a delicto. Si enim secutus
fueris non apprehendes & non effugies
si precurreris. Est homo laborans & festi
nans & dolens impius & tanto magis no
abundabit. Est homo marcidus egens re
cuperatione plus deficiens uirtute et
abundans paupertate & oculus dei respe
xit illum in bono & erexit eum ab hu
militate ipsius & exaltauit caput eius.

& mirati sunt in illo multi & honorave
runt deum. Bona & mala vita & mors p
upertas et honestas a deo sunt. Sapien
tia disciplina & scientia legis apud dom
num dilectio et vie bonorum apud ip
sum. Error et tenebre peccatoribus con
creata sunt. q autem exultant in malis
consenescunt in malo. Datio dei perma
net iustis & pfectus illius successus ha
bebunt in eternum. Et q locupletatur
parce agendo & haec est pars mercedis
illius in eo q dicit. inveni requiem mihi. et
nunc manducabo de bonis meis solus. &
nescit q tempus preteriat illum. & mors
appropinquet. et relinquat omnia aliis et
moriatur. Sta in testamento tuo & in illo
colloquere. & in opere mandatorum tu
orum veterasce. Ne manseris in operibus
peccatorum. Confide autem in deo &
mane in loco tuo. Facile est enim in ocu
lis dei subito honestare pauperem. Be
nedictio dei in mercedem iusti festinat
et in honore veloci pcessus illius fructi
ficat. Ne dicas qd est mihi opus & q
erunt mihi ex hoc bona. Ne dicas suffici
ens sum & quid ex hoc pessimabor. In die
bonorum ne immemor sis malorum. &
in die malorum ne immemor sis bonorum.
quoniam facile est coram deo in die obi
tus retribuere unicuiq; secundum vias
suas. Malitia hore oblivionem facit luxu
rie magne. & in fine hominis denudatio
operum illius. Ante mortem ne laudes
hominem quemquam. quoniam in filiis su
is agnoscitur vir. Non omnem hominem
inducas in domum tuam. multe enim sunt
insidie dolosi. Sicut enim eructant p
cordia fetentium. & sicut perdix indu
citur in caveam. & ut caprea in laqueum.
sic & cor superborum. & sicut pspector
videns casum proximi sui. Bona enim in
mala convertens insidiatur. & in electis po
net maculam. Ab scintilla enim una au
getur ignis & ab uno doloso augetur
sanguis. homo vero peccator sanguini in
sidiatur. Attende ergo tibi a pestifero
fabricat enim mala. ne forte inducat super
te subsannationem in perpetuum. Admitte
te ad te alienigenam. & subvertet te in
turbine. & abalienabit te a viis pprius.

I benefeceris scito cui fece
ris & erit gratia in bonis
tuis multa. Benefac iusto
& invenies retributionem
magnam. & si non ab ipso certe a domino.
Non est enim ei bene q assiduus est in ma
lis & elemosynas non danti. quoniam et
altissimus odio habet peccatores. & miser
tus est poenitentibus. Da misericordi. &
ne suscipias peccatorem. & impiis et pecca
toribus reddet vindictam. custodiens eos in
diem vindicte. Da bono & non receperis
peccatorem. Benefac humili & non de
deris impio. Prohibe panes illi dare. ne
in ipsis potentior te sit. Nam duplicia
mala invenies in omnibus bonis quecumque
feceris illi. qm et altissimus odio habet
peccatores & impiis reddet vindictam.
Non agnoscetur in bonis amicus. & non
abscondetur in malis inimicus. In bonis vi
ri inimici illius in tristitia. et in malitia il
lius amicus agnitus est. Non credas ini
mico tuo in eternum. Sicut enim era

mentum eruginat nequam illius. Et si hu
miliatus uadat curuus abice animum tu
um et custodi te ab illo. Non statuas il
lum penes te: nec sedeat ad dexteram tu
am: ne conuersus stet in loco tuo ne for
te conuersus in locum tuum inquirat cathe
dram tuam. et in nouissimo cognoscas uer
ba mea. et in sermonibus meis stimuleris.
Quis medebitur incantatori serpente per
cusso et omnibus qui appropiant bestiis.
Sic et qui comitatur cum uiro iniquo et ob
uolutus est in peccatis eius. Una hora te
cum permanebit. Si autem declinaueris
non supportabit. In labiis suis indulcat ini
micus et in corde suo insidiatur ut subuer
tat te in foueam. In oculis suis lachrymatur
inimicus et si inuenerit tempus non satia
bitur sanguine: et si incurrerint tibi ma
la: inuenies eum illic priorem. et quasi ad
iuuans suffodiet plantas tuas. Caput suum
mouebit et plaudebit manu et multa
susurrans commutabit uultum suum.

Qui tetigerit picem inquina
bitur ab ea. et qui communi
cauerit superbo: induet
superbiam. Pondus super
se tollit qui honestiori se communicat. Et
ditiori te ne socius fueris. Quid communi
cabit cacabus ad ollam? Quando enim
se colliserint confringetur. Diues iniuste
egit et fremebit: pauper autem lesus ta
cebit. Si largitus fueris: assumet te et si
non habueris derelinquet te. Si habes con
uiuet tecum. et euacuabit te. et ipse non
dolebit super te. Si necessarius illi fueris
supplantabit te et subridens spem dabit

narrans tibi omnia bona. et dicet: Quid opus
est tibi? et confundet te in cibis suis do
nec te exinaniat bis et ter: et in nouissimo
deridebit te. Postea uidens derelinquet
te et caput suum mouebit ad te. Humili
are deo et expecta manus eius. Attende
ne seductus in stultitia humiliens. Noli
esse humilis in sapientia tua ne humiliatus
in stultitiam seducaris. Aduocatus a po
tentiore discede. ex hoc enim magis te ad
uocabit. Ne improbus sis ne impingaris.
et ne longe sis ab eo ne eas in obliuionem.
Ne retineas ex equo loqui cum illo. nec cre
das multis uerbis illius. Ex multa enim
loquela temptabit te. et subridens interro
gabit te de absconditis tuis. Inmitis ani
mus illius conseruabit uerba tua. et non
parcet de malitia et de uinculis. Caue ti
bi et attende diligenter auditui tuo. quo
niam cum subuersione tua ambulans. Au
diens uero uerba illa quasi in somnis ui
de et uigilabis. Omni uita tua dilige deum
et inuoca illum in salute tua. Omne animal
diligit simile sibi. sic et omnis homo proxi
mum sibi. Omnis caro ad similem sibi con
iungetur et omnis homo simili sui sociabitur.
Sicut communicabit lupus agno aliquan
do sic peccator iusto. Que communica
tio sancto homini ad canem: aut que
pars bona diuiti ad pauperem? Uena
tio leonis onager in heremo. sic et pascua
sunt diuitum pauperes. Et sicut abomi
natio est superbo humilitas. sic et execratio
diuitis pauper. Diues commotus con
firmatur ab amicis suis: humilis autem cum
ceciderit expelletur et a notis. Diuiti de
cepto multi recuperatores. Locutus est su

perba & iustificauerunt illum. Humilis
deceptus est. insuper et arguitur. Locu
tus est sensate. & non est datus ei locus.
D iues locutus est et omnes tacuerunt. &
uerbum illius usq; ad nubes pducent. Pa
uper locutus est. et dicunt. Q̃s est hic?
Et si offenderit subuertent illum. Bona
est substantia cui non est peccatum in cō
scientia. & nequissima paupertas in ore im
pii. Cor hominis immutat faciem illius siue
in bono siue in malo. Vestigium cordis bo
ni & faciem bonam difficile inuenies & cū
labore.

Eatus uir q non est lap
sus uerbo ex ore suo. &
non est stimulatus in
tristitia delicti. Foelix
q non habuit animi sui tristitiā. & non
excidit a spe sua. Viro cupido et tena
ci sine ratione est substantia. et homini
liuido ad qd aurum? Q aceruat ex ani
mo suo iniuste aliis congregat. & in boni
illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequā
est. cui alii bonus erit. Et non iocundabit
in bonis suis. Q sibi inuidet nihil est illo
nequius. & hec redditio est malitie illius.
E si benefecerit ignoranter & non uolens fa
cit. & in nouissimo manifestat malitiam
suam. Nequā est oculus liuidi & auer
tens faciem suam & despiciens animam
suam. Insatiabilis oculus cupidi in parte
iniquitatis non satiabit donec consumat
arefaciens animam suam. Oculus malus ad
mala. & non satiabitur pane. indigens et
in tristitia erit sup mensam suam. Fili si
habes benefac tecum. & deo dignas obla
tiones offer. Memor esto quoniam mors
non tardat. & testamentum inferorum qđ
demonstratum est tibi. Testamentum enim
huius mundi morte morietur. Ante mor
tem benefac amico tuo. & secundum uires
tuas exporrigens da pauperi. Non defra
uderis a die bono. & particula boni diei
non te pretereat. Nonne aliis relinquēs do
lores et labores tuos? In diuisione sortis
da & accipe. & iustifica animam tuam. An
te obitum tuum operare iustitiā. quoniā
non est apud inferos inuenire cibum. Omnis
caro sicut foenum ueterascet. & sicut folium
fructificans in arbore uiridi. Alia generan
tur & alia deiciuntur. sic generatio car
nis et sanguinis alia finitur. & alia nascit.
Omne opus corruptibile in fine deficiet. et
q illud operatur ibit cum illo. Et omne o
pus electum iustificabitur. & q operatur
illud honorabitur in illo. Beatus uir qui
in sapientia morabit. et q in iustitia medi
tabitur. & in sensu cogitabit circuspectionē
dei. Q cogitat uias illius in corde suo. et
in absconditis illius intelligens. uadens
post illam quasi inuestigator. & in uiis il
lius consistens. Q respicit per fenestras il
lius. & in ianuis illius audiens. Qui requies
cit iuxta domum illius. & in parietib; illi
us figens palum. Statuet casulam suam ad
manus illius. & requiescent in casula illius
bona per euum. Statuet filios suos sub
tegmine illius. & sub ramis eius morabitur.
Protegetur sub tegmine illius a feruore.
et in gloria eius requiescet.

Qui timet deum faciet illud
& qui continens est iusti
tie apprehendet illam et
obuiabit illi quasi mater
honorificata & quasi mulier a uirginitate
te suscipiet illum. Cibabit illum pane ui
te & intellectus & aqua sapientie saluta
ris potabit illum. Et firmabitur in illo et
non flectetur & continebit illum & non
fundetur. & exaltabit illum apud proximos
suos. Et in medio ecclesie aperiet os eius.
et adimplebit eum spiritu sapientie & in
tellectus. & stola glorie uestiet illum.
Iocunditatem et exultationem thesauriza
bit super illum & nomine eterno here
ditabit illum. Homines stulti non appre
hendent illam. & homines sensati obuia
bunt illi. Homines stulti non uidebunt i
eam. longe enim abest a superbia & dolo.
Viri mendaces non erunt illius memores. et
uiri ueraces inuenientur in illa. & successus
habebunt usque ad inspectionem dei. Non
est speciosa laus in ore peccatoris. quia non
est a domino missus. quoniam a deo pro
fecta est sapientia. Sapientie enim dei a
stabit laus & in ore fideli abundabit. &
dominator dabit eam illi. Non dixeris per
deum abest. que enim odit ne feceris. Non
dicas ille me implanauit. non enim necessa
rii sunt ei homines impii. Omne execramen
tum erroris odit dominus & non erit a
mabile timentibus eum. Deus ab initio con
stituit hominem & reliquit illum in manu
consilii sui. Adiecit mandata et precepta
sua. Si uolueris mandata conseruare con
seruabunt te. & in perpetuum fidem pla
citam seruare. Apposuit tibi aquam et
ignem. ad quod uolueris porrige manum
tuam. Ante hominem uita et mors. bonum
et malum. Quod placuerit ei dabitur illi.
quoniam multa sapientia dei et fortis in
potentia. uidens omnes sine intermissione.
Oculi domini ad timentes eum. & ipse i
agnoscit omnem operam hominis. Nemini
mandauit impie agere. & nemini dedit
spatium peccandi. Non enim concupiscit
multitudinem filiorum infidelium et inu
tilium.

Ne iocunderis in filiis impi
is si multiplicentur. nec i
oblecteris super ipsos. si non
est timor dei in illis. Non
credas uite illorum. & ne respexeris in
labores eorum. Melior est enim unus time
ns deum. quam mille filii impii. Et utile est mo
ri sine filiis quam relinquere filios impios. Ab
uno sensato inhabitabitur patria. & a tribus
impiis deseretur. Multa talia uidit ocu
lus meus. & fortiora horum audiuit auris
mea. In synagoga peccantium exardebit ignis
& in gente incredibili exardescet ira. Non
exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigan
tes qui destructi sunt confidentes sue uir
tuti. & non pepercit peregrinationi illorum.
sed percussit eos & execratus est eos pre
superbia uerbi illorum. Non misertus est
illis gentem totam perdens. & extollen
tem se in peccatis suis. Et sicut sexcenta
milia peditum qui congregati sunt in du
ritia cordis sui. & si unus fuisset ceruicatus
mirum si fuisset immunis. Misericordia
enim et ira est cum illo. potens exoratio
& effundens iram. Secundum misericor

diam suam sic correctio illius hominem se
cundum opera sua iudicat. Non effugiet in
rapina peccator & non retardabit sufferen
tia misericordiam facientis. Omnis misericordia fa
ciet locum unicuique secundum meritum o
perum suorum & secundum intellectum
peregrinationis ipsius. Non dicas. A deo
abscondar et ex summo quis mei memora
bitur. In populo magno non agnoscar.
Que est enim anima mea in tam inmensa
creatura. Ecce caelum & celi caelorum abys
sus & universa terra. et que in eis sunt in
conspectu illius commovebuntur montes
simul & colles & fundamenta terre. & cum
conspexerit illa deus tremore concutientur.
Et in omnibus his insensatum cor & omne cor
intellegitur ab illo & vias illius quis intellegit.
Et procella quam nec oculus vidit hominis.
Nam plurima illius opera sunt in absconsis.
sed opera iustitie eius quis enuntiabit aut
quis sustinebit. Longe enim est testamen
tum a quibusdam & interrogatio hominum
in consummatione est. Qui minoratur corde co
gitat inania. & vir imprudens et errans co
gitat stulta. Audi me fili & disce discipli
nam sensus & in verbis meis attende in cor
de tuo & dicam in equitate disciplinam et
scrutabor enarrare sapientiam & in verbis
meis attende in corde tuo & dico in equita
te spiritus virtutes quas posuit deus in
opera sua ab initio & in veritate enuntio
scientiam eius. In iudicio dei opera ipsius
ab initio & ab institutione hominum ipsorum
distinxit partes illorum. & initia eorum in
gentibus suis. Ornavit in eternum opera il
lorum nec esurierunt nec laboraverunt.
& non destiterunt ab operibus suis. Unusquisque

que proximum sibi non angustiabit usque in
eternum. Non sis incredibilis verbo illius
Post hec deus in terram respexit. & imple
vit illam bonis suis. Anima autem omnis
vitalis denuntiavit ante faciem ipsius & in
ipsa iterum reversio illorum.

Deus creavit de terra homi
nem & secundum imaginem
suam fecit illum. Et iterum
convertit illum in ipsam.
& secundum se vestivit illum virtute.
Numerum dierum et tempus dedit illi
& dedit illi potestatem eorum que sunt
super terram. Posuit timorem illius super
omnem carnem. & dominatus est bestia
rum et volatilium. Creavit ex ipso ad
iutorium simile sibi consilium & linguam
& oculos & aures et cor dedit illis exco
gitandi & disciplina intellectus replevit
illos. Creavit illis scientiam spiritus. sen
su implevit cor illorum. & mala & bona
ostendit illis. Posuit oculum ipsorum super
corda illorum ostendere illis magnalia
operum suorum. ut nomen sanctificationis
collaudent & gloriari in mirabilibus il
lius. ut magnalia enarrent operum eius.
Addidit illis disciplinam. & legem vite
hereditavit illos. Testamentum eternum
constituit cum illis & iustitiam et iudi
cia sua ostendit illis. Et magnalia honoris
eius vidit oculus illorum. & honorem vocis
audierunt aures illorum et dixit illis Atten
dite ab omni iniquo. Et mandavit illis u
nicuique de proximo suo. Vie illorum coram
illo sunt semper. non sunt absconse ab ocu
lis ipsius. In unam quamque gentem preposu

it rectorem et pars dei isrl facta est ma-
nifesta. Et omnia opera illorum uelut sol
in conspectu dei. & oculi eius sine intermi'
sione' inspicientes in uijs eorum. Non sunt ab
sconsa testamenta propter iniquitatem illorum
& omnes iniquitates eorum in conspectu dei.
E lemosyna uiri quasi sacculus cum ipso. &
gratiam hominis quasi pupillam conserua
bit & postea resurget et retribuet illis re
tributionem unicuiq. in caput ipsorum et
conuertet' in inferiores partes terrae. Poeni
tentibus autem dedit' uiam iustitie' & con
firmauit deficientes sustinere' & destina-
uit illis sortem ueritatis. Conuertere' ad
dominum & relinque' peccata tua: preca-
re ante' faciem domini & minue' offendi
cula. Reuertere ad dominum & auer-
tere ab iniustitia tua : et nimis odito exe
crationem. & cognosce iustitias et iudicia
dei & sta in sorte' propositionis et oratio
nis altissimi dei. In partes uade' sel'i sancti
cum uiuis et dantibus confessionem deo. Nō
de moreris in errore impiorum ante' mor
tem confitere. A mortuo quasi nihil perit i
confessio. Confiteberis uiuens. uiuus et sa
nus confiteberis & laudabis deum. & glo
riaberis in miserationibus eius. Quam magna
misericordia domini & propitiatio illius i
conuertentibus ad se. Nec enim omnia pos
sunt esse in hominibus. quoniam non est im
mortalis filius hominis. & in uanitate ma-
litie' placuerunt. Quid lucidius sole'. et hic
deficiet. Aut quid nequius quam quod excogita-
uit caro & sanguis. & hoc arguet. Vir
tutem altitudinis celi ipse conspicit. & i
omnes homines terra et cinis.

Qui uiuit in eternum cre
auit omnia simul. Deus so
lus iustificabitur. & manet
inuictus Rex in eternum.
Quis sufficiet enarrare' opera illius. Quis
enim inuestigabit magnalia eius. Vir-
tutem autem magnitudinis eius quis enun-
tiabit. Et quis adiciet enarrare' misericor
diam eius. Non est minuere' neq. adicere'
nec est inuenire magnalia dei. Cum con-
summauerit homo tunc incipiet. & cum qe
uerit operabitur. Quid est homo. & que
gratia illius & quid est bonum aut quid ne
quam illius. Numerus dierum hominum
ut multum centum anni quasi gutte aque
maris deputati sunt. Et sicut calculus i
harene' sic exigui anni in die eius. Propter
hoc patiens est deus in illis & effundit sup
eos misericordiam suam. Vidit presumpti
onem cordis eorum. quoniam mala est. &
cognouit subuersionem illorum quoniam
am nequam est. Ideo adimpleuit propitia
tionem suam in illis & ostendit eis uiam
equitatis. Miseratio hominis circa proximum
suum misericordiam autem dei super om
nem carnem. Qui misericordiam habet do
cet et erudit quasi pastor' gregem suum.
Miseretur excipiens doctrinam miserationis
et qui festinat in iudicijs eius. Fili in bonis
non des querelam. & in omni dato non
des tristitiam uerbi mali. Nonne ardo
rem refrigerabit ros. Sic & uerbum me
lius quam datum. Nonne ecce' uerbum sup
datum bonum. Sed utraq. cum homine' i
iustificato. Stultus acriter impropera-
bit. & datus indisciplinati tabescere' fa
cit oculos. Ante iudicium para iustitiam

tibi & antequam loquaris disce. Ante languorem adhibe medicinam & ante iudicium interroga teipsum & in conspectu dei inuenies propitiationem. Ante languorem humilia te. & in tempore infirmitatis ostende conuersationem tuam. Non impediaris orare semper. & ne uerearis usque ad mortem iustificari quoniam merces dei manet in eternum. Ante orationem prepara animam tuam & noli esse quasi homo qui temptat deum. Memento ire in die consumationis & tempus retributionis in conuersatione faciei. Memento paupertatis in tempore abundantiæ & necessitatem paupertatis in die diuitiarum. A mane usque ad uesperam immutabitur tempus & hec omnia citata oculis dei. Homo sapiens in omnibus metuit & in diebus delictorum attendit ab inertia. Omnis astutus agnoscit sapientiam & inuenienti eam dabit confessionem. Sensati in uerbis & ipsi sapienter egerunt & intellexerunt ueritatem & iustitiam. et implorauerunt prouerbia & iudicia. Post concupiscentias tuas non eas et a uoluntate tua auertere. Si prestes animæ tuæ concupiscentias eius faciet te in gaudium inimicis tuis. Nec oblecteris in turbis nec in modicis. Assidua enim est commissio illorum. Ne fueris mediocris in contentione ex fenore & est tibi nihil in sacculo. Eris enim inuidus animæ tuæ.

Perarius ebriosus non locupletabitur & qui spernit modica paulatim decidit. Vinum & mulieres apostatare faciunt sapientiam. & arguunt sensatos. & qui se iungit fornicariis erit nequam. Putredo & uermes hereditabunt illum & extolletur in exemplo maius & tolletur de numero anima eius. Qui credit cito leuis corde est & minorabitur. et qui delinquit in animam suam insuper habebitur. Qui gaudet iniquitate denotabitur & qui odit correctionem minuetur uita. et qui odit loquacitatem extinguit malitiam. Qui peccat in animam suam poenitebit. & qui iocundatur in malitia denotabitur. Ne iteres uerbum nequam et durum & non minoraberis. Amico & inimico noli narrare sensum tuum & si est tibi delictum noli denudare. Audiet enim te & custodiet te & quasi defendens peccatum odiet te et sic aderit tibi semper. Audisti uerbum aduersus proximum tuum commoriatur in te fidens quoniam non te dirumpet. A facie uerbi parturit fatuus tamquam gemitus partus infantis. Sagitta infixa femori canis sic uerbum in corde stulti. Corripe amicum ne forte non intellexerit & dicat non feci aut si fecerit ne iterum addat facere. Corripe proximum ne forte non dixerit & si dixerit ne forte iteret. Corripe amicum sepe enim fit commissio & non omni uerbo credas. Est qui labitur lingua sua sed non ex animo. Quis enim est qui non deliquerit in lingua sua. Corripe proximum antequam comminaris & da locum timori altissimi quia omnis sapientia timor dei. Et in illa timere deum & in omni sapientia dispositio legis. Et non est sapientia nequitiæ disciplina & non est cogitatus bonus peccatorum prudentia.

E st prudentie neqtia & in ipsa execratio
et est insipiens q minuitur sapientia. Me
lior est homo q minuitur sapientia & de
ficiens sensu in timore dei q q abundat
sensu & transgreditur legem altissimi Est
solertia certa et ipsa iniqua & est q e
mittit uerbum certum enarrans ueritatē
Et q nequiter humiliat se & interiora eius
plena sunt dolo. & est iustus q se nimiū
summittit a multa humilitate. & est iustus
q inclinat faciem suam & fingit non uide
re se qđ ignoratum est Et si ab inbecilli
tate uirium uetetur peccare si inuenerit
tempus malefaciendi malefaciet. Ex uisu
cognoscitur uir & ab occursu faciei cogno
scitur sensatus. Amictus corporis et risus
dentium & ingressus hominis enuntiāt
de illo. Est correptio mendax in ira con
tumeliosi. & est iudicium qđ non pbatur
esse bonum. Et est tacens et ipse est
prudens.

Quam bonum est arguere
q irasci & confitentem in
oratione non phibere. Cō
cupiscentia spadonis deui
ginauit iuuenculam sic q facit per uim i
iudicium iniquum. Quam bonum est cor
reptum manifestare poenitentiam sic enī
effugies uoluntarium peccatum. Est ta
cens q inuenit sapiens & est odibilis q
procax est ad loquendum. Est autem
tacens & non habens sensum loquele. &
est tacens sciens tempus apti tpis. Homo
sapiens tacebit usq ad tempus. lasciuus
autem & imprudens non seruabit tempus.
Q multis utitur uerbis ledet animam suā
& q potestatem sibi assumit iniuste odie
tur. Est processio in malis uiro indisciplina
to & est inuentio in detrimentū. Est da
tum qđ non est utile & est datum cuius
retributio duplex. Est propter gloriam i
minoratio & est q ab humilitate leuabit
caput. Est qui multa redimat modico p̄
cio & restituens ea in septuplum. Sapiēs
in uerbis seipsum amabilem facit. gratie
autem fatuorum effundentur. Datus in
sipientis non erit utilis tibi oculi enim il
lius septemplicens sunt. Exigua dabit e
multa improperabit & apertio oris illius in
flammatio est. Hodie fenerat qs & cras
expetit & odibilis est homo huiusmodi. i
fatuo non erit amicus & non erit gratia
in bonis illius. Q enim edunt panem illius
false lingue sunt. Quotiens & q̄ti irride
bunt eum. Neq enim qđ habendum erat
directo sensu distribuit. similiter et quod nō
erat habendum. Lapsus false lingue quasi
q in pauimento cadens sic casus malorum
festinanter uenient. Homo acharis quasi
fabula uana in ore indisciplinatorum assi
dua erit. Ex ore fatui repbabitur pa
rabola. non enim dicit illam in tempore suo.
Est q uetatur peccare pre inopia & in re
quie sua stimulabitur. Est q perdet animā
suam pre confusione & ab imprudenti per
sona perdet eam. persone autem acceptio
ne perdet se. Est q pre confusione pro
mittit amico & lucratus est eum inimicū
gratis. Obprobrium nequam in homine men
dacium & in ore indisciplinatorum assidue
erit. Potior fur q assiduitas uiri menda
cis. perditionem autem ambo hereditabunt.
Mores hominum mendacium sine honore

et confusio illorum cum ipsis sine interimis
sione. Sapiens in uerbis producet se ipsum.
& homo prudens placebit magnatis. Q. ope
ratur terram suam. inaltabit aceruum fru
gum. & q. operatur iustitiam ipse exalta-
bitur. q uero placet magnatis effugiet ini
quitatem. Exenia & dona excecant oculos
iudicum. & quasi mutus in ore auertit co
rectiones eorum. Sapientia absconsa et the
saurus inuisus. que utilitas in utrisq. Me
lior est q celat insipientiam suam q homo
qui abscondit sapientiam suam

Fili peccasti non adicias ite
rum. sed & de pristinis o
deprecare ut tibi dimitta-
tur. Quasi a facie colubri
fuge peccata. & si accesseris ad illa suscipient
te. Dentes leonis dentes eius. interficien-
tes animas hominum. Quasi rumphea bis
acuta omnis iniquitas. plage illius non e
sanitas. Obiurgatio & iniurie annullabunt
substantiam. & domus que nimis locuple
est annullabitur superbia. sic substantia super
bi eradicabitur. Deprecatio pauperis ex
ore usq. ad aures perueniet. et iudicium fe
tinato aduenient illi. Q. odit correctionem
uestigium est peccatoris. & q timet deum
conuertetur ad cor suum. Notus a lon
ge potens lingua audaci. & sensatus scit la
bi se ab ipso. Q. edificat domum suam im
pendiis alienis. quasi qui colligit lapides
suos in hyeme. Stuppa collecta synagoga
peccantium. & consumatio illorum flam
ma ignis. Via peccantium complantata
lapidibus. & in finem illorum inferi & te
nebre & pene. Q. custodient iustitiam

continebit sensum eius. consumatio timo
ris dei sapientia & sensus. Non erudietur
q non est sapiens in bono. Est autem insi
pientia que abundat in malo. et non est
sensus ubi est amaritudo. Scientia sapien
tis tamquam inundatio abundabit. & consi
lium illius sicut fons uite permanet. Cor
fatui quasi uas confractum. & omnem sa-
pientiam non tenebit. Verbum sapiens
quodcumq. audierit scius laudabit. & ad
se adiciet. audiuit luxuriosus. & displice
bit illi. & proiciet illud post dorsum
suum. Narratio fatui quasi sarcina in uia.
In labiis sensati inuenietur gratia.
Os prudentis queritur in ecclesia. & uer
ba illius cogitabunt in cordibus suis. Tam
quam domus exterminata. sic fatuo sa-
pientia. & scientia insensati inenarrabilia
uerba. Compedes in pedibus doctrina
stulto. & quasi uincula manuum super ma
num dexteram. Fatuus in risu exaltat uo
cem suam. uir autem sapiens uix tacite
ridebit. Ornamentum aureum pruden-
ti doctrina. & quasi brachiale in brachio
dextro. Pes fatui facilis in domum pro
ximi. & homo peritus confundetur a
persona potentis. Stultus a fenestra
respiciet in domum. uir autem eruditus
foris stabit. Stultitia hominis auscultа-
re per ostium. & prudens grauabitur
contumelia. Labia imprudentium stul
ta narrabunt. uerba autem prudentium
statera ponderabuntur. In ore fatuorum
cor illorum. & in corde sapientium os
illorum. Dum maledicit impius diabo
lum. maledicit ipse animam suam. Susur
ro coinquinabit animam suam. et in omnibus

odietur. & q. permanserit odiosus erit. i
tacitus et sensatus honorabitur.

N lapide luteo lapidatus
est piger. & omnes loque
tur super aspernationem
illius. De stercore boum, i
lapidatus est. piger. & omnis q. tetigerit
eum excutiet manus. Confusio patris est
de filio indisciplinato. filia autem fatua
in deminoratione fiet. Filia prudens he
reditas uiro suo. nam que confundit. in
contumeliam fit genitoris. Patrem et ui
rum confundit audax. & ab impiis non
minorabitur. ab utrisq. autem inhonora
bitur. Musica in luctu importuna narra
tio flagella. & doctrina in omni tempore
sapientia. Q. docet fatuum quasi q. con
glutinat testam. Qui narrat uerbum, i
non audienti quasi q. excitat dormien
tem de graui somno. Cum dormiente, i
loquitur q. enarrat stulto sapientiam. &
in fine narrationis dicit. Quis est hic.
S upra mortuum plora. defecit enim lux
eius. & supra fatuum plora. defecit enim
sensus. Modicum plora supra mortuum.
quoniam requieuit. Nequissimi enim ne
quissima. uita super mortem fatui. Luctus
mortui septem dies. fatui autem & impii
omnes dies uite illorum. Cum stulto ne
multum loquaris. & cum insensato ne
abiens. Serua te ab illo ut non molestiam
habeas. & non coinquinaberis in peccato il
lius. Deflecte ab illo. & inuenies requiem
et non acediaberis in stultitia illius. Su
per plumbum quid grauabitur. Et quid
illi aliud nomen quam fatuus. Harenam
& salem et massam ferri facilius est ferre.
quam hominem imprudentem & fatuum &
impium. Sicut loramentum ligneum col
ligatum fundamento edificii non dissol
uetur. sic et cor confirmatum in cogita
tione consilii. Cogitatus sensati in omni tem
pore certus non deprauabitur. Sicut or
natus harenosus in pariete lympido. & si
cut pale in excelsis. & cementa sine im
pensa posita contra faciem uenti non per
manebunt. sic et cor timidum in cogita
tione stulti contra impetum timoris non
resistet. sic et cor trepidum in cogitatione
fatui omni tempore non metuet. sed &
q. in preceptis dei permanet semper. Pun
gens oculum deducit lachrymas. & qui
pungit cor profert sensum. Mittens la
pidem in uolatilia deiciet illa. sic et qui
conuitiatur amico dissoluit amicitiam.
Ad amicum etsi produxeris gladium non
desperes. est enim regressus ad amicum.
Si aperuerit os triste. non timeas. Est
enim concordatio excepto conuitio et im
properio & superbia. & mysterii reuelatione
& plaga dolosa. In his omnibus effugiet a
micus. Fidem posside cum amico in pa
upertate illius. ut et in bonis illius leteris.
In tempore tribulationis illius perma
ne illi fidelis. ut & in hereditate illius
coheres sis. Ante ignem camini uapor &
fumus ignis inaltatur. sic et ante sangui
nem maledicta & contumelie et mine.
Amicum salutare non confundar & a
facie illius non me abscondam. et si ma
la mihi euenerint per illum sustinebo. Om
nis q. audiet cauebit se ab eo. Quis dabit
ori meo custodiam. & super labia mea si

gnaculum certum ut non cadam in ipsis.
& lingua mea perdat me.

Omine pater et domina
tor uite mee: ne derelin
quas me in cogitatu et cō
siliorum. nec sinas me cade i
illis. explanatio. Quis supponit in cogitatu i
meo flagella & in corde meo doctrinam
sapientie: ut ignorantiis eorum non par
cat mihi & non appareant: delicta eorum
& ne adincrescant ignorantie mee: & mul
tiplicentur delicta mea. & peccata mea ab
dent & incidam in conspectu aduersariorum
meorum & gaudeat inimicus meus.
D omine pater et deus uite mee ne dereli
quas me in cogitatu illorum. E xtollen
tiam oculorum meorum ne dederis mihi.
& omne desiderium auerte a me. Aufer
a me uentris concupiscentias & concubitus
concupiscentie ne apprehendant me. E t
anime irreuerenti & infrunite ne tradas
me. Doctrinam oris audite filij & qui eus
todierit illam non periet labijs suis nec
scandalizabitur in operibus nequissimis. In ua
nitate sua apprehendit peccator & superbus
bus & maledictus scandalizabitur in illis.
I urationi non assuescat os tuum. multi enim
casus in illa. Nominatio uero dei non sit
assidua in ore tuo. & nominibus sanctorum
non admisceans. quoniam non eris immu
nis ab eis. Sicut enim seruus interrogatus
assidue a liuore non minuitur: sic omnis
iurans et nominans in toto a peccato non
purgabitur. Vir multum iurans implebi
tur iniquitate. & non discedet a domo illi
us plaga. Et frustrauerit fratrem. delic
tum illius super ipsum erit. & si dissimu
lauerit delinquet dupliciter. et si in uacu
um iurauerit non iustificabitur. Replebitur
enim retributione pessima domus illius. i
E st et alia loquela econtrario in mortem
non inueniatur in hereditate Jacob. Etenim
a misericordibus omnia hec auferentur. & in
delictis non uolutabuntur. Indisciplinose lo
quele non assuescat os tuum. est enim in
illa uerbum peccati. Memento patris et ma
tris tue. in medio enim magnatorum con
sistis. ne forte obliuiscatur te deus in con
spectu illorum. & assiduitate tua infatua
tus improperium patiaris. & maluisses nō
nasci. & diem natiuitatis tue maledicas. i
Homo assuetus in uerbis improperij. in om
nibus diebus suis non erudietur. Duo gene
ra abundant in peccatis. et tertium ad
ducit iram et perditionem. Anima calli
da quasi ignis ardens non extinguetur.
donec aliquid glutiat. & homo nequam in
ore carnis sue. non desinet donec incen
dat ignem. Homini fornicario omnis pa
nis dulcis. non fatigabitur transgrediens i
usque ad finem. Omnis homo qui transgreditur
lectum suum contemnens in animam suam
& dicens. quis me uidet tenebre circumdant
me & parietes cooperiunt me. & nemo i
circumspicit me. quem uereor. delictorum
meorum non memorabitur altissimus. & nō
intellexit quoniam omnia uidet oculus il
lius. quoniam expellit a se timorem dei hu
iusmodi hominis timor. & oculi hominum
timentes illum. & non cognouit quoniam ocu
li domini multo plus lucidiores sunt super
solem circumspicientes omnes uias hominum
& profundum abyssi & hominum corda i

tuentes in absconditas partes. Domino enim
deo antequam crearentur omnia sunt agnita.
sic et post perfectum respicit omnia. Hic
in plateis civitatis vindicabitur. & quasi
pullus equus fugabitur. & ubi non spera
vit apprehendetur. Et erit dedecus omni
bus eo quod non intellexerit timorem domi
ni. Sic & mulier omnis relinquens virum
suum. & statuens hereditatem ex alieno
matrimonio. Primo enim in lege altissimi in
credibilis fuit. & secundo virum suum de
reliquit. tertio in adulterio fornicata est. et
ex alio viro filios statuit sibi. Hec in eccle
siam adducetur. & in filios eius respicietur.

N on tradent filii eius radices. & rami eius
non dabunt fructum. Derelinquent in
maledictum memoriam eius. & dedecus
illius non delebitur. Et agnoscent qui
derelicti sunt quoniam nihil melius est in
quam timor dei. & nihil dulcius quam respicere
in mandatis domini. Gloria magna est se
qui dominum. longitudo enim dierum as
sumetur ab eo.

Apientia laudabit animam
suam. & in domino hono
rabitur. et in medio popu
li sui gloriabitur. & in ec
clesiis altissimi aperiet os suum. & in con
spectu virtutis illius gloriabitur. & in
medio populi sui exaltabitur. & in plenitu
dine sancta admirabitur. & in multitudine
electorum habebit laudem. & inter bene
dictos benedicetur dicens. Ego ex ore al
tissimi prodii primogenita ante omnem cre
aturam. Ego feci in celis ut oriretur lumen
indeficiens. & sicut nebula texi omnem

terram. Ego in altissimis habitavi & thro
nus meus in columna nubis. Gyrum celi
circuivi sola. & profundum abyssi penetra
vi. & in fluctibus maris ambulavi. & in om
ni terra steti. Et in omni populo et in
omni gente primatum habui. & omnium
excellentium et humilium corda virtute cal
cavi. Et in his omnibus requiem quesivi. &
in hereditate domini morabor. Tunc pre
cepit. & dixit mihi creator omnium. et
qui creavit me requievit in tabernaculo meo.
& dixit mihi. In iacob inhabita. & in israel
hereditare. & in electis meis mitte radices.
Ab initio & ante secula creata sum. & usque
ad futurum seculum non desinam. et in
habitatione sancta coram ipso ministravi.
Et sic in syon firmata sum. & in civitate
sanctificata similiter requievi. et in hierusa
lem potestas mea. Et radicavi in popu
lo honorificato. & in partes dei mei here
ditas illius. & in plenitudine sanctorum
detentio mea. Quasi cedrus exaltata sum
in libano. & quasi cypressus in monte syon.
Quasi palma exaltata sum in cades. & qua
si plantatio rose in hiericho. Quasi oliva spe
ciosa in campis. & quasi platanus exaltata
sum iuxta aquas in plateis. Sicut cinnamo
mum et balsamum aromatizans odorem de
di. Quasi myrrha electa dedi suavitatem
odoris. & quasi storax et galbanus & un
gula & gutta. Quasi libanus non incisus
vaporavi habitationem meam. & quasi bal
samum non mixtum odor meus. Ego qua
si terebinthus extendi ramos meos. & ra
mi mei honoris & gratie. Ego quasi vitis
fructificavi suavitatem odoris. & flores mei
fructus honoris et honestatis. Ego mater.

pulchre dilectionis et timoris & agnitionis
& sancte spei. In me omnis gratia uitę et
ueritatis. in me omnis spes uitę & uirtu
tis. Transite ad me omnes q concupiscitis
me & a generationibꝰ meis implemini.
Spiritus enim meus super mel dulcis & he
reditas mea super mel et fauum. Memo
ria mea in generatione seculorum. Qui
edunt me adhuc esurient. et q bibunt me
adhuc sitient. Q audit me non confunde
tur. & q operantur in me non peccabunt.
Qui elucidant me uitam ęternam habebunt.
Hec omnia liber uitę. & testamentum altis
simi. & agnitio ueritatis. Legem manda
uit Moyses in preceptis iustitiarum. & he
reditatem domui Iacob & isrł pmissiones.
Posuit Dauid puero suo excitare regem
ex ipso fortissimum & in throno honoris
sedentem in sempiternum. Q implet qsi
physon sapientiam. & sicut tigris in diebꝰ
nouorum. Q adimplet quasi euphrates
sensum. Qui multiplicat quasi iordanis in
tempore messis. Q mittit disciplinam si
cut lucem. & assistens quasi Gyon in die
uindemię. Qui perficit primus scire illā.
& infirmior non inuestigabit eam. A ma
ri enim abundabit cogitatio eius. & con
silium illius in abysso magna. Ego sapien
tia effudi flumina. ego quasi trames aqͣ
immense de fluuio. Ego quasi fluuius
dorix. & sicut aqueductus exiui de pa
radiso. Dixi. Rigabo ortum meum plā
tationum. & inebriabo partus mei fructū.
Et factus est mihi trames abundans. & flu
uius meus appropinquauit ad mare. Quo
niam doctrinam quasi antelucanum illu
mino omnibꝰ. & enarrabo illam usque in

longinquum. Penetrabo inferiores partes
terre. & inspiciam omnes dormientes. &
illuminabo omnes sperantes in domino.
Adhuc doctrinam qsi prophetiam effun
dam. & relinquam illā quaerentibꝰ sapiē
tiam. & non desinam in pgenies illorum
usq in euum sanctum. Videte quoniam
non soli mihi laboraui. sed omnibꝰ exq
rentibus ueritatem.

IN tribꝰ placitū est spiri
tui meo. que sunt pbata
coram deo & hominibus.
Concordia fratrum & a
mor pximorum. & uir & mulier sibi be
ne consentientes. Tres species odiuit ani
ma mea. & aggrauor ualde animę illorum.
Pauperem superbum. & diuitem menda
cem. & senem fatuum et insensatum. Que
in iuuentute tua non congregasti. quomo
do in senectute tua inuenies. Quam speci
osum canitię iudicium. & presbyteris co
gnoscere consilium. Q speciosa uetera
nis sapientia. & gloriosis intellectus et
consilium. Corona senum in multa peritiā
& gloria illorum timor dei. Nouem insus
picabilia cordis magnificaui. & decimum
dicam lingua hominibꝰ. Homo q iocunda
tur in filiis uiuens & uidens subuersionē
inimicorum suorum. Beatus q habitat cū
muliere sensata. & q lingua sua non est
lapsus. & q non seruiuit indignis se. Be
atus qui inuenit amicum uerum. & qui
enarrat iustitiam auri audienti. Quam ma
gnus q inuenit sapientiam et scientiam. sed
non est super timentem dominum. Timor
dei super omnia se superposuit. Beatus hō

cui donatum est habere timorem dei. Q
tenet illum cui assimilabitur. Timor dei ini
tium dilectionis eius. fidei autem initium
agglutinandum est ei. Omnis plaga tristi
tia cordis est. & omnis malitia nequitia mu
liens. Et omnem plagam & non plagam
uidebit cordis. & omnem nequitiam & non
nequitiam muliens. & omnem obductum &
non obductum odientium. et omnem uin
dictam & non uindictam inimicorum. Non
est caput nequius super caput colubri. & non
est ira super iram muliens. Commorari le
oni & draconi placebit quam habitare cum mu
liere nequam. Nequitia muliens immutat facie
eius. & obcecauit uultum suum tamquam ursus
& quasi saccum ostendet in medio proximorum.
I ngemuit uir eius. & audiens suspirauit mo
dicum. Breuis omnis malitia sup malitiam
mulieris. sors peccatorum cadat super illam.
A scensus harenosus in pedibus ueterani sic muli
er linguata homini quieto. Ne respicias in mu
liens speciem. & non concupiscas mulierem in
specie. Muliens ira et irreuerentia. & con
fusio magna. Mulier si primatum habeat. con
traria est uiro suo. Cor humile. & facies et
facies tristis. & plaga mortis. mulier nequam.
M anus debiles et genua dissoluta. mulier que
non beatificat uirum suum. A muliere initi
um factum est peccati. & per illam omnes
morimur. Non des aque tue exitum nec
modicum. nec mulieri nequam ueniam prodeundi. Si
non ambulauerit ad manum tuam. confun
det te in conspectu inimicorum. A carnibus
tuis abscide illam. ne semper te abutatur.

Mulieris bone beatus uir. nu
merus enim annorum illorum
duplex. Mulier fortis ob
lectat uirum suum. & an
nos uite illius in pace implebit. Pars bona
mulier bona. in parte bona timentium de
um dabitur uiro pro factis bonis. Diuitis
autem et pauperis cor bonum. in omni tem
pore uultus illorum hilaris. A tribus timuit
cor meum. & in quarto facies mea metuit.
Delaturam ciuitatis & collectionem popu
li & calumniam mendacem sup mortem om
nia grauia. Dolor cordis & luctus. mulier
zelotipa. In muliere zelotipa flagellum lin
gue. omnibus communicans. Sic boum iugum quod
mouetur. ita et mulier nequam. Qui tenet il
lam quasi qui apprehendit scorpionem.
Mulier ebriosa ira magna. & contumelia
et turpitudo illius non tegetur. Fornicatio
mulieris in extollentia oculorum. & in pal
pebris illius agnoscetur. In filia non auer
tente se firma custodiam. ne inuenta occa
sione abutatur se. Ab omni irreuerentia
oculorum eius caue. & ne mireris si te ne
glexerit. Sic uiator sitiens ad fontem os
aperiet. & ab omni aqua proxima bibet. &
contra omnem palum sedebit. & contra
omnem sagittam aperiet pharetram. donec
deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit
uirum suum. & ossa illius impinguabit.
Disciplina illius datum dei est. Mulier
sensata et tacita. non est immutatio erudi
te anime. Gratia sup gratiam mulier sanc
ta et pudorata. Omnis autem ponderatio
non est digna continentis anime. Sic sol
oriens mundo in altissimis dei. sic mulieris
bone species in ornamentum domus est. Lu

cerna splendens super candelabrum sanc-
tum & species faciei sup etatem stabilem
C olumne auree super bases argenteas & i
pedes firmi sup plantas stabilis mulieris o
F undamenta eterna supra petram solidam
sic mandata dei in corde mulieris sancte.

N duobus contristatum e
cor meum & in tertio ira-
cundia mihi aduenit. Vir
bellator deficiens per ino-
piam & uir sensatus & q transgreditur
a iustitia ad peccatum deus parat eum ad
rumpheam. Due species difficiles et pericu-
lose mihi apparuerunt. Difficile exuitur
negocians a negligentia. & non iustificabit
caupo a peccatis labiorum. Propter inopiam
multi deliquerunt. & q querit locupleta-
ri auertit oculum suum. Sicut in medio i
compaginis lapidum palus figitur. sic & in-
ter medium uenditionis et emptionis an-
gustiabitur peccatis. Conteretur cum de-
linquente delictum. Si non in timore do-
mini tenueris te instanter cito subuertetur
domus tua. Sicut in percussura cribri re-
manebit puluis. sic aporia hominis in cogi-
tatu illius. Vasa figuli probat fornax. &
homines iustos tentatio tribulationis. Si-
cut rusticatio de ligno ostendit fructum
illius sic uerbum ex cogitatu cordis homi-
nis. Ante sermonem non laudes uirum. hec
enim tentatio est hominum. Si sequaris iu-
stitiam apprehendes illam & indues quasi
poderem honoris & inhabitabis cum ea. et
proteget te in sempiternum. & in die agni-
tionis inuenies firmamentum. Volatilia
ad sibi similia conueniunt. & ueritas ad
eos q operantur illam reuertetur. Leo uenationi
insidiatur semper sic peccata operantibus iniq-
tatem. Homo sanctus in sapientia manet si-
cut sol. nam stultus sicut luna mutatur.
In medio insensatorum serua uerbum tem-
pori in medio autem cogitantium assiduus
esto. Narratio peccantium odiosa. & risus
illorum in delictis peccati. Loquela multum
iurans horripilationem capiti statuet. & ir-
reuerentia ipsius obturatio aurium. Effusio
sanguinis in rixa superborum. & maledictio il-
lorum auditus grauis. Q denudat archa-
na amici fidem perdit & non inueniet a-
micum ad animum suum. Dilige proximum
tuum & coniungere fide cum illo. Quod
si denudaueris absconsa illius non perseque-
ris post eum. Sicut enim homo q perdit
amicum suum. sic & q perdit amicitiam i-
proximi sui. Et sicut q dimittit auem de
manu sua. sic q reliquisti proximum tuum.
& non eum capies. Non illum sequaris q-
niam longe abest. Effugit enim quasi ca-
prea de laqueo quoniam uulnerata est ani-
ma eius. Vltra eum non poteris colligare.
& maledicti est concordatio. Denudare a-
utem amici mysteria desperatio est anime
infelicis. Annuens oculo fabricat iniqua. et
nemo eum abiciet. In conspectu oculorum
tuorum conculcabit os suum & super ser-
mones tuos admirabitur. Nouissime autem
peruertet os suum & in uerbis tuis da-
bit scandalum. Multa audiui & non coe-
quaui ei & dominus odiet illum. Q in al-
tum mittit lapidem sup caput eius cadet.
& plaga dolosa dolosi diuidet uulnera. i
Et q foueam fodit. incidet in eam. & qui
statuit lapidem proximo suo offendet in eo.

& q laqueum alij ponit peribit in illo fa-
cienti nequissimum consilium super ipsum
deuoluetur & non agnoscet unde adue-
niet illi. Illusio & improperium superbo-
rum et uindicta sicut leo insidiabitur il-
li. Laqueo peribunt q. oblectantur casu
iustorum dolor autem consumet illos an-
teq moriantur. Ira et furor utraq exe-
crabilia sunt. & uir peccator continens e-
rit illorum.

Qui uindicari uult a domi-
no inueniet uindictam. et
peccata illius seruans ser-
uabit. Relinque proximo
tuo nocenti te. & tunc deprecanti tibi
peccata soluentur. Homo homini reseruat
iram & a deo querit medelam. In hominem
similem sibi non habet misericordiam &
de peccatis suis deprecatur. Ipse dum ca-
ro sit reseruat iram & propitiationem pe-
tit ab eo. Quis exorabit pro delictis illius.
M emento nouissimorum & desine inimicari.
T abitudo enim et mors imminent in man-
datis eius. Memorare timorem dei & non
irascaris proximo. Memorare testamentum
altissimi & despice ignorantiam proximi.
A bstine te a lite & minues peccata. Ho-
mo enim iracundus incendit litem & uir
peccator turbabit amicos & in medio pa-
cem habentium immittit inimicitiam. Se-
cundum enim ligna silue sic ignis exarde-
scit. & secundum uirtutem hominis sic ira-
cundia illius erit. & secundum substan-
tiam suam exaltabit iram suam. Certamen
festinatum incendit ignem. & lis festinans
effundit sanguinem & lingua testificans
adducet mortem. Si sufflaueris quasi ignis
exardebit & si expueris sup illam extingue-
tur. Utraq ex ore pficiscunt. Susurro et
bilinguis maledictus multos. multos enim
turbauit pacem habentes. Lingua ter-
tia multos commouit & dispersit illos
de gente in gentem. Ciuitates muratas di-
uitum destruxit. & domos magnatorum
effodit. Uirtutes populorum concidit et
gentes fortes dissoluit. Lingua tertia mu-
lieres uiritas eiecit & priuauit illas labo-
ribus suis. Qui respicit illa non habebit re-
quiem nec habebit amicum in quo requies-
cat. Flagelli plaga liuorem facit. plaga au-
tem lingue comminuet ossa. Multi ceci-
derunt in ore gladij sed non sic quasi q inter-
ierunt p linguam suam. Beatus qui
tectus est a lingua nequam q in iracundia
illius non transiuit & q non attraxit iu-
gum illius & in uinculis eius non est li-
gatus. Iugum enim illius iugum ferreum
est & uinculum illius uinculum ereum
est. Mors illius mors nequissima & utilis
potius infernus q illa. Perseuerantia illius
non pmanebit sed obtinebit uias iniusto-
rum. In flamma sua non comburet iustos.
Qui derelinquunt dominum incident
in illam & exardebit in illis et non exti-
guetur et immittetur in illos quasi leo et
quasi pardus ledet illos. Sepi aures tuas
spinis & linguam nequam noli audire & ori
tuo facito ostia. & seras auribus tuis. Aurum
tuum & argentum tuum confla. & uer-
bis tuis facito stateram & frenos ori tuo
rectos & attende ne forte labaris in lin-
gua & cadas in conspectu inimicorum
insidiantium tibi & sit casus tuus insanabilis

bilis in mortem.

Vi facit misericordiam fe
neratur proximo suo & qui
preualet manu mandata
seruat. Fenerare proximo
tuo in tempore necessitatis illius & itera
redde proximo in tempore suo. Confirma
uerbum et fideliter age cum illo & in o
ni tempore inuenies quod tibi necessarium
est. Multi quasi inuentionem estimauerunt
fenus & prestiterunt molestiam his qui
se adiuuerunt. Donec accipiant osculantur
manus dantis & in promissionibus humiliant
uocem suam. Et in tempore redditionis
postulabit tempus & loquetur uerba te
dii & murmurationum & tempus causabi
tur. Sin autem potuerit reddere aduer
sabitur. Solidi uix reddet dimidium &
computabit illud quasi inuentionem. Si
autem fraudabit illum pecunia sua &
possidebit illum inimicum gratis & conui
tia et maledicta reddet illi & pro honore
& beneficio reddet illi contumeliam. Mul
ti non causa nequitie non feneratí sunt. sed
fraudari gratis timuerunt. Veruntamen
sup humilem animo fortior esto & pro ele
mosina non trahas illum. Propter manda
tum assume pauperem & propter inopiam
eius ne dimittas eum uacuum. Perde pe
cuniam propter fratrem et amicum &
non abscondas illam sub lapide in perdi
tionem. Pone thesaurum tuum in precep
tis altissimi & proderit tibi magis quam aurum.
C onclude elemosynam in corde pauperis et
hec pro te exorabit ab omni malo. Elemo
syna uiri quasi sacculus cum ipso & gratiam

hominis quasi pupillam conseruabit. &
postea resurget et retribuet illis retribu
tionem unicuique in caput illorum. Super
scutum potentis & super lanceam. aduer
sus inimicum tuum pugnabit. Vir bonus
fidem facit proximo suo & qui perdiderit
confusionem derelinquet sibi. Gratiam
fideiussoris ne obliuiscaris dedit enim pro
te animam suam. Repromissorem fugit i
peccator et immundus. Bona repromisso
ris sibi ascribit peccator & ingratus sen
su derelinquet liberantem se. Vir repromittit
de proximo suo & cum perdiderit reueren
tiam derelinquetur ab eo. Repromissio
nequissima multos perdidit diligentes & com
mouit illos quasi fluctus maris. Viros po
tentes gyrans migrare fecit & uagati sunt
in gentibus alienis. Peccator transgrediens
mandatum domini incidet in promissionem
nequam & qui conatur multa agere incidet
in iudicium. Recupera proximum secundum
uirtutem tuam & attende tibi ne incidas.
Initium uite hominis aqua & panis et ue
timentum et domus protegens turpitudi
nem. Melior est uictus pauperis sub teg
mine asserum quam epule splendide in pe
regre sine domicilio. Minimum pro magno
placeat tibi & improperium peregrina
tionis non audies. Vita nequam hospitandi
de domo in domum & ubi hospitabitur
non fiducialiter aget. nec aperiet os. hos
pitabitur & pascet et potabit ingratos. &
adhuc amara audiet. Transi hospes & or
na mensam. & que in manu habes ciba ce
teros. Exi a facie honoris amicorum me
orum necessitudine domus mee. hospitio
mihi factus es frater. Grauia hec homini

habenti sensum. correptio domus & impro
perium feneratoris

Qui diligit filium suum as
siduat illi flagella. ut le
tetur in nouissimo suo &
non palpet proximorum os
tia. Qui docet filium suum laudabitur in illo
et in medio domesticorum in illo gloria
bitur. Qui docet filium suum in zelum
mittit inimicum. et in medio amicorum
gloriabitur in illo. Mortuus est pater
eius. & quasi non est mortuus. Similem
enim reliquit sibi post se. in uita sua. Vidit
et letatus est in illo. In obitu suo non
est contristatus. nec confusus est contris
tatus. nec confusus est coram inimicis.
R. eliquit enim defensorem domus contra ini
micos. & amicis reddentem gratiam. Pro
animabus filiorum colligabit uulnera sua.
& super omnem uocem turbabuntur uisce
ra eius. Equus indomitus euadet durus
& filius remissus euadet preceps. Lacta
filium. & pauentem te faciet. lude cum eo
& contristabit te. Non corrideas illi ne con
doleas. & in nouissimo obstupescent den
tes tui. Non des illi potestatem in iuuentu
te. & ne despicias cogitatus illius. Curua
ceruicem eius in iuuentute. & tunde late
ra eius dum infans est. ne forte induret. &
non credat tibi. & erit tibi dolor anime.
D oce filium tuum et operare in illo. ne in
turpitudinem illius offendas. Melior est
pauper sanus et fortis uiribus quam diues im
becillus & flagellatus malitia. Salus ani
me in sanctitate iustitie. & melior est om
ni auro et argento. & corpus ualidum quam

census immensus. Non est census super
census salutis corporis. & non est oblecta
mentum super cordis gaudium. Melior est
mors quam uita amara. & requies eterna quam lan
guor perseuerans. Bona abscondita in ore
clauso quasi appositiones epularum circum
posite sepulchro. Quid proderit libatio ido
lo nec enim manducabit nec adorabitur. Sic qui
effugatur a domino & portans mercedes ini
quitatis. Videns oculis et ingemiscens sicut
spado complectens uirginem & suspirans.
T ristitiam non des anime tue. & non af
fligas temetipsum in consilio tuo. Iocundi
tas cordis hec est uita hominis. & thesaurus
sine defectione sanctitatis. et exultatio ui
ri est longeuitas. Miserere anime tue pla
cens deo. & contine. & congrega cor tuum
in sanctitate eius. & tristitiam longe ex
pelle a te. Multos enim occidit tristitia.
& non est utilitas in illa. zelus et iracun
dia minuent dies. & ante tempus senectam
adducet cogitatus. Splendidum cor bonum
in epulis est. epule enim illius diligenter
fiunt.

Uigilia honestatis tabefaciet
carnes. & cogitatus illius
auferet somnum. Cogita
tus prescientie auertit sen
sum. & infirmitas grauis sobriam facit ani
mam. Laborauit diues in congregatione
substantie. & in requie sua replebitur bonis
suis. Laborauit pauper in diminutione uic
tus. & in fine inops fit. Qui aurum diligit
non iustificabitur. & qui insequitur consump
tionem replebitur ex ea. Multi dati sunt
in auri casus. & facta est in specie ipsius per

ditio illorum. Lignum offensionis est au
rum sacrificantium. ue illis q sectant illud
& omnis imprudens deperiet in illo. Bea
tus diues q inuentus est sine macula. & q
post aurum non abyt. nec sperauit in pecv
nia & thesauris. Qs est hic & laudabimus
eum? fecit enim mirabilia in uita sua. Quis
probatus est in illo. & perfectus inuentus
est. & erit illi gloria eterna. Qui potv
it transgredi & non est transgressus. & fa
cere mala et no fecit. Ideo stabilita sunt
bona illius in domino. & elemosynas illius
enarrabit omnis ecclesia sanctorum. Supra
mensam magnam sedisti. non aperias super
illam faucem tuam prior. Non dicas sic
multa sunt que super illam sunt. Memen
to quoniam malus est oculus nequam. Ne
quius oculo qd creatum est? Ideo ab om
ni facie sua lachrymabitur cum uiderit. Ne
extendas manum tuam prior. & inuidia
contaminatus erubescas. Ne comprimaris
in conuiuio uino. Intellige que sunt proxi
mi tui ex te ipso. Vtere quasi homo frugi
his que tibi apponuntur. ut non cum manducas
multum odio habearis. Cessa prior
causa disciplinae. & noli nimius esse ne forte
offendas. & si in medio multorum sedi
sti prior illis ne extendas manum tuam
nec prior poscas bibere. Qm sufficiens est
homini erudito uinum exiguum. & in dor
miendo non laborabis ab illo. & non senti
ens dolorem. Vigilia. & cholera. & tor
tura uiro infrunito. somnus sanitatis in ho
mine parco. Dormiet usq mane. & anima
illius cum ipso delectabitur. Et si coactus fu
eris in edendo multum surge e medio &
uome. & refrigerabit te. & non adducet
corpori tuo infirmitatem. Audi me fili &
non spernas me. & in nouissimo inuenies uer
ba mea. In omnibus operibus tuis esto uelox
et omnis infirmitas non occurret tibi. Splen
didum in panibus benedicent labia multorum.
& testimonium ueritatis illius fidele. In ne
qsfimo pane murmurabit ciuitas. & testimo
nium nequitie illius uerum est. Diligentes in
uino noli prouocare. multos enim extermina
uit uinum. Ignis probat ferrum durum. sic
uinum corda superborum arguet in ebrieta
te potatum. Equa uita hominibus uinum in
sobrietate. si bibas illud moderate eris sobrius.
Que est uita que minuitur uino? Qd de
fraudat uitam? Mors. Vinum in iocundita
tem creatum est. & non in ebrietatem ab
initio. Exultatio animae & cordis uinum
moderate potatum. Sanitas est anime &
corpori sobrius potatus. Vinum multum
potatum irritationem & iram et ruinas
multas facit. Amaritudo animae uinum
multum potatum. Ebrietatis animositas in
prudentis offensio minorans uirtutem &
faciens uulnera. In conuiuio uini non ar
guas proximum. & non despicias eum in io
cunditate illius. Verba improperii non
dicas illi. & non premas illum in repetendo.

Rectorem te posuerunt? no
li extolli. esto in illis qua
si unus ex ipsis. Curam il
lorum habe. & sic conside
ra. & omni cura tua explicita recumbe. ut
laeteris propter illos. & ornamentum gra
tiae accipias coronam. et dignationem con
sequaris corrogationis. Loquere maior na
tu. decet enim te. Primum uerbum dilige

ti scientiam & non impedias musicam . i
V bi auditus non est non effundas sermonē
& importune noli extolli in sapientia tua.
G emmula carbunculi in ornamento auri &
comparatio musicorum in conuiuio uini . Si
cut in fabricatione auri signum est smaragdi
sic numerus musicorum in iocundo & mo
derato uino Audi tacens & pro reuerentia
tia accedet tibi bona gratia . Adolescens lo
quere in tua causa uix cum necesse fuerit .
S i bis interrogatus fueris habeat caput respō
sum tuum . In multis esto quasi inscius & au
di tacens simul et querens . In medio magna
torum loqui non presumas & ubi sunt senes
non multum loquaris . Ante grandinem pre
ibit corruscatio & ante uerecundiam pre
ibit gratia & pro reuerentia accedet tibi
bona gratia . Et hora surgendi non te triste
P recurre autem prior in domum tuam &
illic aduocare & sic illic lude & age con
ceptiones tuas . et non in delictis et uerbo su
perbo . Super his omnibus benedicito dominū
qui fecit te & inebriantem te ab omnibus bo
nis suis . Qui timet deum excipiet doctrinam
eius & qui uigilauerint ad illum inuenient
benedictionem illius . Qui querit legem re
plebitur ab ea & qui insidiose agit scandaliza
bitur ab ea . Qui timent deum inuenient iudi
cium iustum & iustitias quasi lumen accen
dent . Peccator homo uitabit correptionem .
& secundum uoluntatem suam inueniet cō
parationem . Vir consilii non disperdet intel
ligentiam alienus et superbus non pertimescet
timorem . Et iam postquam fecit cum eo si
ne consilio & suis insectationibus arguetur .
F ili sine consilio nihil facias & post factum
non penitebis . In uia ruine non eas & non

offendis in lapides nec credas te uie laborio
se ne ponas anime tue scandalum . Et a filiis
tuis caue & a domesticis tuis attende . In om
ni opere tuo crede ex fide anime tue : hec ē
enim conseruatio mandatorum . Qui credit i
deo attendit mandatis & qui confidit in illo
non minoratus erit .

Timenti deum non occurrent
mala sed in temptatione deus
illum conseruabit & libera
bit a malis . Sapiens non o
odit mandata & iustitias & non illidetur
quasi in procella nauis . Homo sensatus credit
legi dei & lex illi fidelis . Qui interrogationē
manifestat parabit uerbum & sic deprecatus
exaudietur & conseruabit disciplinam & i
tunc respondebit . Precordia fatui quasi ro
ta carri & quasi axis uersatilis cogitatus illi
us . Equus emissarius sic & amicus subsanna
tor sub omni supra sedente hinnit . Quare dies
diem superat et iterum lux lucem & annus an
num a sole ? A domini scientia separati sunt
facto sole et preceptum custodiente per dei
sapientiam diuidunt . Et immutauit tempora
& dies festos ipsorum & in illis dies festos i
celebrauerunt ad horam . Ex ipsis exaltauit
et magnificauit deus & ex ipsis posuit in nu
merum dierum & omnes homines de solo &
ex terra unde creatus est Adam . In multitu
dine disciplinę domini separauit eos & im
mutauit uias eorum . Et ex ipsis benedixit et
exaltauit ex his sanctificauit & ad se appli
cauit . & ex ipsis maledixit & humiliauit et
conuertit illos a separatione ipsorum . Quasi
lutum figuli in manu ipsius plasmare illud et
disponere . Omnes uie eius secundum disposi

onem eius sic homo in manu illius q(ui) se fe
cit. & reddet illi secundum iudicium suu(m).
C ontra malum bonum est. & contra uitam
mors. sic & contra uirum iustum peccator.
Et sic intuere in omnia opera altissimi. Duo
contra duo & unum contra unum. Et ego
nouissimus euigilaui. & quasi q(ui) colligit ra
cemos post uindemiatores. In benedictione
dei & ipse speraui. & quasi q(ui) uindemiat
repleui torcular. Respicite quoniam non
mihi soli laboraui sed et omnibus exquirenti
bus disciplinam. Audite me magnati et om
nes populi. & rectores ecclesie auribus per
cipite. Filio & mulieri fratri et amico non
des potestatem super te in uita tua. & non
dederis alii possessionem tuam. ne forte pe
niteat te et depreceris pro illis. Dum adhuc
superes & aspiras non inmutabit te omnis
caro. Melius est enim ut filii tui te rogent.
q(ua)m te respicere in manus filiorum tuorum. In
omnibus operibus tuis precellens esto. Ne de
deris maculam in gloriam tuam. In die con
summationis dierum uite tue. & in tempore
exitus tui distribue hereditatem tuam.
C ibaria et uirga & onus asino. panis & disci
plina. & opus seruo. Operatur in disciplina.
& querit requiescere. laxa manus illi. & quęrit
libertatem. Iugum & lorum curuant collum
durum. & seruum inclinant operationes as
sidue. Seruo maliuolo tortura et compedes.
mitte illum in operationem ne uacet. Mul
tam enim malitiam docuit otiositas. In ope
ra constitue eum. sic enim condecet illum.
Q uod si non obaudierit. curua illum compe
dibus & non amplifices super omnem car
nem. Uerum sine iudicio nihil facias graue.
S i est tibi seruus fidelis. sit tibi quasi anima

tua. Quasi fratrem sic eum tracta. quoniam
in sanguine anime comparasti illum. Si lese
ris eum iniuste in fugam conuertetur. & si
extollens discesserit. quem queras & in qua
uia queras illum nescis.

34

Uanam spes & mendacium
uiro insensato. & somnia ex
tollunt inprudentes. Qua
si q(ui) apprehendit umbram.
et persequitur uentum. sic & qui attendit ad
uisa mendacia. Secundum hoc uisio somni
orum. Ante faciem hominis similitudo al
terius hominis. Ab inmundo quid munda
bitur. Et a mendace quid uerum dicetur.
Diuinatio erroris. & auguria mendacia. et
somnia malefacientium uanitas est. Et si
cut parturientis cor tuum fantasias patitur.
nisi ab altissimo fuerit emissa uisitatio. Ne
dederis in illis cor tuum. Multos enim er
rare fecerunt somnia. & exciderunt spe
rantes in illis. Sine mendacio consummabitur
uerbum legis. & sapientia in ore fidelis con
planabitur. Qui non est temptatus quid scit.
Uir in multis expertus cogitabit multa. &
q(ui) multa didicit enarrabit intellectum. Qui
non est expertus pauca recognoscit. qui au
tem in multis factus est multiplicabit
malitiam. Qui temptatus non est qualia scit.
Qui inplanatus est abundabit nequitia.
Multa uidi errando. & plurimas uerbo
rum consuetudines. Aliquotiens usque ad
mortem periclitatus sum horum causa. & li
beratus sum gratia dei. Spiritus timentium
deum queritur. & in conspectu illius be
nedicetur. Spes enim illorum in saluantem
illos. & oculi domini in diligentes se. Q(ui)

timet dominum nihil trepidabit & non pa
uebit quoniam ipse est spes eius Timentis
dominum beata est anima eius ad quem o
respicit & q est fortitudo eius. Oculi domi
ni super timentes eum protector potentie
firmamentum uirtutis tegimen ardoris &
umbraculum meridiani deprecatio offensio
nis. & adiutorium casus exaltans animam
& illuminans oculos dans sanitatem & uitã
et benedictionem. Immolantis ex iniquo
oblatio est maculata. & non sunt beneplaci
te subsannationes iustorum. Dominus solv
sustinentibus se in uia ueritatis & iustitie.
D ona iniquorum non probat altissimus nec
respicit in oblationib' iniquorum nec in
multitudine sacrificiorum eorum propitia
bitur peccatis. Qui offert sacrificium ex sub
stantia pauperum quasi q uictimat filiv
in conspectv patris sui. Panis egentium ui
ta pauperis est. qui defraudat illum homo
sanguinis est. Qui aufert in sudore panem
quasi q occidit proximum suum. Q effun
dit sanguinem & q fraudem facit mercen
nario fratres sunt. Vnus edificans & unus
destruens q prodest illis nisi labor. Vnus
orans & unus maledicens cuius uocem exa
udiet deus. Q baptizatur a mortuo & ite
rum tangit mortuum qd proficit lauatio
illius. Sic homo q ieiunat in peccatis suis
& iterum eadem faciens qd proficit humi
liando se. Orationem illius qs exaudiet.

Vi conseruat uerbum mul
tiplicat orationem. Sacrifi
cium salutare est attendere
mandatis & discedere ab
omni iniquitate & propitiationem litare sacrificij

super iustitias & deprecatio pro peccatis
recedere ab iniustitia. Retribuet gratiam
q offert similaginem. & q facit misericor
diam offert sacrificium. Beneplacitum est
domino recedere ab iniquitate. & depreca
tio pro peccatis recedere ab iniustitia. Non
apparebis ante conspectum domini uacuus.
Hec enim omnia propter mandata dei fiunt.
Oblatio iusti impinguat altare & odor sua
uitatis est in conspectv altissimi. Sacrificiu
iusti acceptum est. & memoriam eius non
obliuiscetur dominus. Bono animo gloriam
redde deo. & non minuas primitias manuv
tuarum. In omnibus hilarem fac uultum tv
um. & in exultatione sanctifica decimas tu
as. Da altissimo secundum donatum eius &
in bono oculo adinuentionem facito manuu
tuarum. quoniam dominus retribuens est.
& septies tantum reddet tibi. Noli offer
re munera praua. non enim suscipiet illa. Et
noli inspicere sacrificium iniustum. quoniã
dominus iudex est. & non est apud illv
gloria persone. Non accipiet dominus per
sonam in pauperem & deprecationem lesi
exaudiet. Non despiciet preces pupilli
nec uiduam si effundat loquelam gemitus.
Nonne lacrime uidue ad maxillam descen
dunt. & exclamatio eius super deducentem
eas. A maxilla enim ascendunt usq ad ce
lum. & dominus exauditor non delectabitur
in illis. Qui adorat deum in oblectatione
suscipietur & deprecatio illius usq ad nubes
propinquabit. Oratio humiliantis se nubes
penetrabit. & donec propinquet non con
solabitur. & non discedet donec altissimus
aspiciat. Et dominus non elongabit sed iu
dicabit iustos & faciet iudicium et fortis

simus non habebit in illis patientiam ut con
tribulet dorsum ipsorum & gentibus redd&
uindictam donec tollat plenitudinem supe
borum & sceptra iniquorum contribulet do
nec reddat hominibus secundum actus suos
& secundum opera Ade & secundum presump
tionem illius donec iudicet iudicium plebis
sue & oblectabit iustos misericordia sua.
S peciosa misericordia dei in tempore tribulati
onis quasi nubes pluuie in tempore siccitatis.

36

M Iserere nostri ds omnium
& respice nos et ostende no
bis lucem miserationum tuar.
et immitte timorem tuum su
per gentes que non exquisierunt te ut cognos
cant qa non est deus nisi tu ut enarrent ma
gnalia tua. Alleua manum tuam super gen
tes alienas ut uideant potentiam tuam Sicut
enim in conspectu eorum sanctificatus es in
nobis sic in conspectu nostro magnificaberis
in eis ut cognoscant te sicut & nos cognouim
qa non est deus preter te domine. Innoua
signa & immuta mirabilia. Glorifica manum
& brachium dextrum. Excita furorem &
effunde iram. Extolle aduersarium & affli
ge inimicum. Festina tempus & memento fi
nis ut enarrent mirabilia tua. In ira flame
deuoret q saluatur. & q pessimant plebem
tuam inueniant perditionem. Contere ca
put principum et inimicorum dicentium,
non est alius preter nos. Congrega omnes
tribus Jacob & cognoscant qa non e deus ni
si tu ut enarrent magnalia tua & here
ditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi
tue super quam inuocatum est nomen tu
um & Isrl quem coequasti primogenito tu.

Miserere ciuitati sanctificationis tue hie
rusalem ciuitati requi tue. Reple syon
inenarrabilibus uirtutibus tuis & gloria tua
populum tuum. Da testimonium qa ab ini
tio creature tue sunt. & suscita precationes
quas locuti sunt in nomine tuo prophete p
ores. Da mercedem sustinentibus te ut pphe
te tui fideles inueniantur & exaudi oratio
nes seruorum tuorum. Secundum benedic
tionem Aaron da populo tuo & dirige nos in
uiam iustitie. ut sciant omnes q habitant
terram qa tu es ds conspector seculorum.
Omnem escam manducabit uenter & est
cibus cibo melior. Fauces contingunt cibum
& cor insensatum uerba mendacia. Cor pra
uum dabit tristitiam & homo peritus resist&
illi. Omnem masculum excipiet mulier &
est filia melior filio. Species mulieris exhi
larat faciem uiri sui & super omnem con
cupiscentiam hominis superducet desiderium.
Si est lingua curationis & mitigationis &
misericordie non est uir illius secundum fili
os hominum. Qui possidet mulierem bonam
inchoat possessionem adiutorium secundum
illum est & columna ut requies. Ubi non est
sepes diripietur possessio & ubi non est mu
lier ingemiscit egens. Cui credit q non habe
nidum? Et deflectens ubicumq obscurauerit
quasi succinctus latro exiliens de ciuitate in
ciuitatem.

37

Omnis amicus dic& et ego
amicitiam copulaui si est a
micus solo nomine amicus.
Nonne tristitia inest usq
ad mortem. Sodalis autem et amicus ad ini
micitiam conuertentur. O presumptio ne

qssima unde creata es cooperire aridam ma
litiam et dolositatem illius. Sodalis amico i
coniocundabitur in oblectationibus & in tempo
re tribulationis aduersarius erit. Sodalis a
mico condolet causa uentris & contra hoste
accipiet scutum. Non obliuiscaris amici tui
in animo tuo & non inmemor sis illius in o
peribus tuis. Noli consiliari cum socero tuo e
a zelantibus te absconde consilium. Omnis i
consiliarius prodit consilium sed est consili
arius in semetipso. A consiliario serua anima
tuam. Prius scito que sit illius necessitas &
qd ipse in animo suo cogitabit. Ne forte
mittat sudem in terram & dicat tibi bona
est uia tua & stet e contrario uidere qd ti
bi eueniat. Cum uiro irreligioso tracta de
sanctitate & cum iniusto de iustitia & cu
muliere de his que emulatur. Cum timi
do de bello cum negociatore de traiectione.
Cum emptore de uenditione cum uiro liuido
de gratiis agendis. Cum impio de pietate
cum inhonesto de honestate. Cum operario
agrario de omni opere cum operario annua
li de consumatione anni cum seruo pigro i
de multa operatione. Non attendas his in
omni consilio. Sed cum uiro sancto assiduus
esto quecumque cognoueris obseruantem timo
rem dei cuius anima est secundum anima
tuam. Quicumque titubauerit in tenebris non
condolebit tibi. Et cor boni consilii statue
tecum. Non est enim tibi aliud plus illo.
Anima uiri sancti enuntiat aliquando uera
quam septem circumspectores sedentes in excelso
ad speculandum. Et in his omnibus depre
care altissimum ut dirigat in ueritate ui
am tuam. Ante omnia opera uerbum ue
rax precedat te & ante omnem actum con

silium stabile. Verbum nequam immutabit cor
ex quo partes quattuor oriuntur bonum et ma
lum uita & mors & dominatrix illorum est
assidua lingua. Vir peritus multos erudiuit
& anime sue suauis est. Qui sophistice loquitur
odibilis est in omni re defraudabitur. Non
est enim illi data a domino gratia omni n
sapientia defraudatus est. Est sapiens anime
sue sapiens & fructus sensus illius laudabilis.
Vir sapiens plebem suam erudit & fructus
sensus illius fideles sunt. Vir sapiens imple
bitur benedictionibus & uidentes illum lauda
bunt. Vita uiri in numero dierum dies autem
israel innumerabiles sunt. Sapiens in populo i
hereditabit honorem & nomen illius erit
uiuens in eternum. Fili in uita tua tempta
animam tuam & si fuerit nequam non des illi
potestatem. Non enim omnia omnibus ex
pediunt & non omni anime omne genus
placet. Noli auidus esse in omni epula
tione & non te effundas super omnem escam.
In multis enim escis erit infirmitas & auidi
tas appropinquabit usque ad coleram. Propter
crapulam multi obierunt. qui autem abstinens
est adiciet uitam.

Onora medicum propter ne
cessitatem etenim illum cre
auit altissimus. A deo est
enim omnis medela & a re
ge accipiet donationem. Disciplina medici i
exaltabit caput illius & in conspectu ma
gnatorum collaudabitur. Altissimus creauit
de terra medicinam & uir prudens non ab
horrebit illam. Nonne a ligno indulcata
est aqua amara. Ad agnitionem hominum
uirtus illorum. Et dedit hominibus scientiam al

tissimus honorari in mirabilibus suis. In his cu
rans mitigabit dolorem. & unguentarius
faciet pigmenta suauitatis. & unctiones co
ficiet sanitatis. & non consummabuntur opera
eius. Pax enim dei super faciem terrae. Fili in
tua infirmitate non despicias teipsum. sed o
ra dominum. & ipse curabit te. Auerte a
delicto. & dirige manus. & ab omni delicto
munda cor tuum. Da suauitatem & memo
riam similaginis. & impingua oblationem. et
da locum medico. Etenim illum dominus
creauit. & non discedat a te. quia opera eius
necessaria. Est enim tempus quando in ma
nibus illorum incurras. ipsi uero dominum
deprecabuntur. ut dirigat requiem eorum. &
sanitatem propter conuersationem illorum.
Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum.
incidet in manus medici. Fili in mortuum p
duc lachrymas. & quasi dira passus incipe
plorare. & secundum iudicium contege co
pus illius. et non despicias sepulturam illius.
Propter delaturam autem amare fer luctum
illius uno die. & consolare propter tristitiam.
& fac luctum secundum meritum eius uno
die uel duobus propter detractionem. A tris
titia enim festinat mors & cooperit uir
tutem. & tristitia cordis flectit ceruicem.
In abductione permanet tristitia. & substa
tia inopis secundum cor eius. Ne dederis
in tristitia cor tuum. sed repelle eam a te.
et memento nouissimorum. noli obliuisci.
neque enim est conuersio. & huic nihil pro
deris. & teipsum pessimabis. Memor esto
iudicii mei. sic enim erit & tuum. Mihi he
ri & tibi hodie. In requie mortui requiescere
fac memoriam eius. & consolare illum in
exitu spiritus sui. Sapientiam scribe in tem

pore uacuitatis. & qui minoratur actu sapien
tiam percipiet. quia sapientia replebitur. Qui
tenet aratrum. & qui gloriatur in iaculo stimu
lo boues agitat. & conuersatur in operibus
eorum. & narratio eius in filiis taurorum.
Cor suum dabit ad uersandos sulcos. & ui
gilia eius in sagina uaccarum. Sic omnis faber
et architectus qui noctem tamquam diem transigit.
qui sculpit signacula sculptilia. & assiduitas
eius uariat picturam. Cor suum dabit in si
militudinem picturae. & uigilia sua perficiet
opus. Sic faber ferrarius sedens iuxta incu
dem et considerans opus ferri. Vapor ignis
urit carnes eius. & in calore fornacis con
certatur. Vox mallei innouat aurem eius
& contra similitudinem uasis oculus eius. Cor
suum dabit in consummationem operum. &
uigilia sua ornabit imperfectionem. Sic figu
lus sedens ad opus suum. conuertens pedibus
suis rotam. qui in sollicitudine positus est semper
propter opus suum. & innumera est omnis
operatio eius. In brachio suo formabit lutum
et ante pedes suos curuabit uirtutem suam.
Cor suum dabit ut consummet linitionem. &
uigilia sua mundabit fornacem. Omnes hi
in manibus suis sperauerunt. & unusquisque in
arte sua sapiens est. Sine his omnibus non
aedificatur ciuitas. Et non inhabitabunt nec
inambulabunt. et in ecclesiam non transilient.
Super sellam iudicis non sedebunt. et testa
mentum iudicii non intelligent. neque palam
facient iudicium & disciplinam. & in para
bolis non inuenientur. sed creaturam aeui
confirmabunt. & deprecatio illorum in
operatione artis. accommodantes animas suas
et conquirentes in lege altissimi.

s A pientiam omnium antiquo
exquiret sapiens. & in prophe
tis uacabit. Narrationem
uirorum nominatorum con
seruabit. & in uersutias parabolarum simul
introibit. Occulta prouerbiorum exquiret. et
in absconditis parabolarum conuersabitur.
I n medio magnatorum ministrabit. & in co
spectu presidis apparebit. In terra alienige
narum gentium pertransiet. Bona enim et ma
la in omnibus tentabit. Cor suum tradet ad
uigilandum diluculo ad dominum qui fecit
illum. & in conspectu altissimi deprecabitur.
A periet os suum in oratione. & pro delictis
suis deprecabitur. Si enim dominus magnus
uoluerit. spiritu intelligentie replebit illum.
& ipse tamquam imbres mittet eloquia sapientie
sue. & in oratione confitebitur domino. Et
ipse diriget consilium eius et disciplinam.
& in absconditis suis consiliabitur. Ipse pa
lam faciet disciplinam doctrine sue. & in
lege testamenti domini gloriabitur. Colla
udabunt multi sapientiam eius. & usque in
seculum non delebitur. Non recedet memo
ria eius. & nomen eius requiretur a generatio
ne in generationem. Sapientiam eius enar
rabunt gentes. & laudem eius enuntiabit
ecclesia. Si permanserit nomen eius de
relinquet plus quam mille. & si requieuerit pro
derit illi. Adhuc consiliabor ut enarrem.
ut furore enim repletus sum. Et in uoce
dicit. Obaudite me diuini fructus. & quasi
rosa plantata super riuos agrorum fructifica
te. Quasi libanus odorem suauitatis haben
te. Florete flores quasi lilium & date odorem
& frondete in gratiam. & collaudate can
ticum. & benedicite dominum in operibus
suis. Date nomini eius magnificentiam. & con
fitemini illi in uoce labiorum uestrorum. &
in canticis labiorum & citharis. & sic dicetis
in confessione. Opera domini uniuersa. bona
ualde. In uerbo enim eius stetit aqua. sicut
congeries. & in sermone oris illius sicut ex
ceptoria aquarum. quoniam in precepto ip
sius placor fit. & non est minoratio in salute
ipsius. Opera omnis carnis coram illo. & non
est quicquam absconditum ab oculis eius. A
seculo usque in seculum respicit. & nihil est
mirabile in conspectu eius. Non est dicere
quid est hoc. aut quid est illud. omnia enim
in tempore suo queruntur. Benedictio illius
quasi fluuius inundabit. & quomodo ca
taclysmus. aridam inebriauit. sic ira ipsius
gentes que non exquisierunt eum hereditа
bit. Quomodo conuertit aquas in siccita
tem. & siccata est terra. & uie illius uiis il
lorum directe sunt. sic peccatoribus offen
siones in ira eius. Bona bonis creata sunt ab
initio. sic nequissimis bona et mala. Initium
necessarie rei uite hominum. aqua. ignis. &
ferrum. sal. lac. & panis similagineus. & mel
et botrus uue. & oleum. & uestimentum.
Hec omnia sanctis in bona. sic & impiis &
peccatoribus in mala conuertentur. Sunt
spiritus qui ad uindictam creati sunt. & in
furore suo confirmauerunt tormenta sua.
Et in tempore consummationis effundent
uirtutem. & furorem eius qui fecit illos con
fundent. Ignis. grando. fames. & mors. om
nia hec ad uindictam creata sunt. Bestia
rum dentes. et scorpii. & serpentes. & rom
phea uindicans in exterminium impios. In
mandatis eius epulabuntur. & super ter
ram in necessitate preparabuntur. & in

temporibus suis non preterient uerbum illius.
P ropterea ab initio confirmatus sum & con
siliatus sum et cogitaui & scripta dimisi. Om
nia opera domini bona. & omne opus hora
sua subministrabit. Non est dicere hoc illo
nequius est. Omnia enim in tempore suo com
probabuntur. Et nunc in omni corde & ore
collaudate & benedicite nomen domini.

Ccupatio magna creata est
omnibus hominibus & iugum
graue super filios Adam a
die exitus de uentre matris
eorum usque in diem sepulture in matrem om
nium. Cogitationes eorum et timores cordis &
adinuentiones expectationis & dies finitionis
a presidente super sedem gloriosam usque ad hu
humiliatum in terram et cinerem. ab eo qui
utitur hiacyntho et portat coronam usque
ad eum qui operitur lino crudo. Furor zelus tu
multus fluctuatio & timor mortis. iracun
dia perseuerans et contentio & in tempore re
refectionis in cubili somnus noctis inmutat
scientiam eius. Modicum autem tamquam nihil
in requie & ab eo in somnis quasi in die respec
tus. Conturbatus est in uisu cordis sui tam
quam qui euaserit in die belli. In tempore saluti
sue exsurrexit & admirans ad nullum timo
rem. cum omni carne ab homine usque ad pecus
et super peccatores septuplum. Ad hec mors
sanguis contentio & rumphea. oppressiones
fames & contritio & flagella. Super iniquos
creata sunt hec omnia. & propter illos factus
est cataclysmus. Omnia enim que de terra
sunt in terram conuertentur & aque om
nes in mare conuertentur. Omne munus &
& iniquitas delebitur. et fides in seculum stabit.

Substantie iniustorum sicut fluuius siccabun
tur & sicut tonitruum magnum in pluuia
personabunt. In aperiendo manus suas leta
bitur sic preuaricatores in consummatione ta
bescent. Nepotes impiorum non multiplica
bunt ramos & radices inmunde super cacu
men petre sonant. Super omnem aquam ui
riditas & ad oram fluminis ante omne fe
num euelletur. Gratia sicut paradisus in be
nedictionibus & misericordia in seculo per
manet. Vita sibi sufficientis operarii condu
cabitur & in ea inuenies thesaurum. Fili edifi
catio ciuitatis confirmabit nomen. & super
hanc mulier inmaculata computabitur. Vi
num et musica letificant cor & super utraque
dilectio sapientie. Tibie et psalterium suauem
faciunt melodiam & super utraque lingua sua
uis. Gratiam & speciem desiderabit oculus
tuus & super hec uirides sationes. Amicus &
sodalis in tempore conuenientes & super u
trosque mulier cum uiro. Fratres in adiutorium
in tempore tribulationis & super eos misericor
dia liberabit. Aurum et argentum & con
stitutio pedum & super utrumque consilium be
neplacitum. Facultates & uirtutes exaltant
cor & super hec timor domini. Non est in
timore domini minoratio & non est in eo in
quirere adiutorium. Timor domini sicut para
disus benedictionis & super omnem gloriam
operuerunt illum. Fili in tempore uite tue
ne indigeas. Melius est enim mori quam indi
gere. Vir respiciens in mensam alienam non
est uita eius in cogitatione uictus. Alit enim
animam suam cibis alienis. Vir autem discipli
natus et eruditus custodiet se. In ore impru
dentis conculcabitur inopia & in uentre eius
ignis ardebit.

Mors q̄ amara est memoria
tua. homini pacem habenti i
substantijs suis. uiro quieto
& cuius uie directe sunt in
omnibꝰ. & adhuc ualenti accipere cibum. o
O mors bonum est iudicium tuum homini in
digenti. & q minoratᵉ uiribꝰ defecto etate:
& cui de omnibꝰ cura est. et incredibili q pe
dit sapientiam. Noli metuere iudicium mor
tis. Memento que ante te fuerunt & que su
peruentura sunt tibi. hoc iudicium a domino
omni carni. & que superueniēt tibi in benepla
cito altissimi. siue decem siue centum siue o
mille anni. Non est enim in inferno accusa
tio uite. Filij abominationum fiunt filij pec
catorum. & q conuersantᵘʳ secus domos im
piorum. Filiorum peccatorum periet here
ditas. & cum semine illorum assiduitas obpro
brij. De patre impio queruntᵘʳ filij. quoniā
propter illumᵗ in obprobrio. Ve uobis uiri i
pij. q dereliquistis legem domini altissimi.
E. t si nati fueritis in maledictione nascemini et
si mortui fueritis in maledictione erit pars
uestra. Omnia que de terra sunt in terram
conuertentur. sic impij a maledcō in perdi
tionem. Luctus hominum in corpore ipsorᵘ
nomen autem impiorum delebitᵘʳ. Curam
habe de bono nomine. hoc enim magis pma
nebit tibi q̄ mille thesauri preciosi & ma
gni. Bone uite numerus dierum. bonum a
autem nomen pmanebit in euum. Discipli
nam in pace conseruate filij. Sapientia enim
abscondita. et thesaurus inuisus. que utilitas
in utrisq. Melior est homo q abscondit stul
titiam suam. q̄ homo q abscondit sapientiam
suam. Veruntamen reuertimini in his que
procedunt de ore meo. Non est enim bonū
omnem irreuerentiam obseruare. & non om
nia omnibꝰ bene placent in fide. Erubescite:
a patre et a matre de fornicatione. et a pre
sidente & a potente de mendacio. a principe
& a iudice de delicto. a synagoga & plebe
de iniquitate. a socio et amico de iniustitia. &
de loco in quo habitas de furto. de ueritate
dei et testamento. de discubitu in panibꝰ. &
ab obfuscatione dati & accepti. a salutantibꝰ
de silentio. a respectu mulieris fornicarie. et
ab auersione uultus cognati. Ne auertas
faciem a pximo tuo. & ab auferendo par
tem & non restituendo. Ne respicias mulie
rem alieni uiri. & ne scruteris ancillam eius.
neq. steteris ad lectum eius.

B amicis de sermonibꝰ im
properij & cum dederis ne
improperes. Non duplices
sermonem auditus de reue
latione sermonis absconditi & eris uere sine
confusione. & inuenies gratiam in conspectu
omnium hominum. Ne pro his omnibꝰ con
fundaris & ne accipias personam ut delin
quas. De lege altissimi & testamento & de
iudicio iustificare impium. de uerbo sociorū
et uiatorum et de datione hereditatis amicō
rum. de equalitate staterę et ponderum.
de acqsitione multorum et paucorum. de
corruptiōe emptionis & negociatorum. &
de multa disciplina filiorum & seruo pessi
mo latus sanguinare. Super mulierem nequā
bonum est signum. Vbi manus multe sunt:
claude & quodcūq. trades numera & appē
de. datum uero et acceptum omne describe.
De disciplina insensati & fatui & de senio

ribus qui iudicantur ab adolescentibus & eris
eruditus in omnibus & probabilis in conspec
tu omnium uirorum Filia patris abscondita
est uigilia & solicitudo eius aufert somnum
ne forte in adolescentia sua adultera efficiatur
& cum uiro commorata odibilis fiat nequan
do polluatur in uirginitate sua et in pater
nis suis grauida inueniatur ne forte cum
uiro commorata transgrediatur aut certe ste
rilis efficiatur Super filiam luxuriosam con
firma custodiam nequando faciat te in obprobri
um uenire inimicis a detractione in ciuita
te & abiectione plebis & confundat te in
multitudine populi Omni homini noli inten
dere in specie & in medio mulierum noli con
morari De uestimentis enim procedit tinea
& a muliere iniquitas uiri Melior est enim
iniquitas uiri quam benefaciens mulier & mulier
confundens in obprobrium Memor ero igi
tur operum domini & que uidi adnuntiabo
in sermonibus domini opera eius Sol illumi
nans per omnia respexit & gloria domini
plenum est opus eius Nonne dominus fe
cit sanctos enarrare omnia mirabilia sua que
confirmauit dominus omnipotens stabiliri in
gloria sua Abyssum et cor hominum in
uestigauit & in astutia eorum excogitauit
C ognouit enim dominus omnem scientiam et
inspexit in signum eui annuntians que pre
terierunt & que superuentura sunt reue
lans uestigia occultorum Non preterit
illum omnis cogitatus & non abscondit se
ab eo ullus sermo Magnalia sapientie sue
decorauit que est ante seculum et usque
in seculum neque adiectum est neque minue
tur & non eget alicuius consilio Quam de
siderabilia sunt omnia opera eius & tamquam

scintilla que est considerare Omnia hec ui
uunt & manent in seculum & in omni ne
cessitate omnia obaudiunt ei Omnia dupli
cia unum contra unum & non fecit quicquam
deesse Vniuscuiusque confirmabit bona Et quis
satiabitur uidens gloriam eius

Altitudinis firmamentum
pulchritudo eius species ce
li in uisione glorie Sol in
aspectu annuntians in exitu
uas admirabile opus excelsi In meridiano
exurit terram & in conspectu ardoris eius
quis poterit sustinere Fornacem custodiens in
operibus ardoris Tripliciter sol exurens mon
tes radios igneos exsufflans & refulgens ra
diis suis obcecat oculos Magnus dominus
qui fecit illum & in sermonibus eius festinauit
iter Et luna in omnibus in tempore suo osten
sio temporis et signum eui A luna signum
diei festi luminare quod minuitur in consu
matione Vas castrorum in excelsis in fir
mamento caeli resplendens gloriose Species
celi gloria stellarum mundum illuminans in
excelsis dominus In uerbis sancti stabunt
ad iudicium & non deficient in uigiliis suis
Vide arcum & benedic qui fecit illum Val
de speciosus est in splendore suo Gyrauit
celum in circuitu glorie sue manus excel
si aperuerunt illum Imperio suo accelera
uit niuem & accelerat coruscationes emit
tere iudicii sui Propterea aperti sunt the
sauri et euolauerunt nebule sicut aues In
magnitudine sua posuit nubes & confrac
ti sunt lapides grandinis In conspectu eius
commouebuntur montes & in uoluntate
eius aspirabit notus Vox tonitrui eius

Mensis s[...] est crescens [...] ter in con[...]

uerberauit terram. tempestas aquilonis et
congregatio spiritus. & sicut auis deponens
ad sedendum aspergit niuem. & sicut locus
ta demergens descensus eius. Pulchritudi
nem coloris eius admirabitur oculus & super
imbrem eius expauescit cor. Gelu sicut
sal effundet super terram. & dum gelauerit
fiet tamquam cacumina tribuli. Frigidus uen
tus aquilo flauit: & gelauit crystallus ab aqua.
S uper omnem congregationem aquarum re
quiescit. & sicut lorica induit se aquis. Et de
uorabit montes. & exuret desertum. &
extinguet uiride sicut igne. Medicina om
nium in festinatione nebule. & ros obuians
ab ardore uenienti humilem efficiet eum.
I n sermone eius siluit uentus & cogitatione
sua placauit abyssum & plantauit illum
dominus Jesus. Qui nauigant mare: enar
rant pericula eius & audientes auribus nostris
admirabimur. Illic preclara opera. et mira
bilia uaria bestiarum genera. et omnium
pecorum & creatura beluarum. Propter
ipsum confirmatus est itineris finis & in
sermone eius composita sunt omnia. Multa
dicimus & deficimus uerbis. consummatio au
tem sermonum ipse est. In omnibus gloriantes
ad quid ualebimus: Ipse enim omnipotens
super omnia opera sua. Terribilis dominus et
magnus uehementer & mirabilis potentia ip
sius. Glorificantes dominum quantumcumque
potueritis superualebit adhuc & admira
bilis magnificentia eius. Benedicentes domi
num exaltate illum quantum potestis. ma
ior est enim omni laude. Exaltantes eum
replemini uirtute. Ne laboretis. non enim
comprehendetis. Quis uidebit eum & enar
rabit. & quis magnificabit eum sicut est ab
initio: Multa abscondita sunt maiora his.
Pauca enim uidimus operum eius. Omnia
autem dominus fecit. & pie agentibus dedit
sapientiam.

44

L audemus uiros gloriosos
et parentes nostros in gene
ratione sua. Multam glo
riam fecit dominus magni
ficentia sua a seculo. Dominantes in potes
tatibus suis. homines magni uirtute: et pruden
tia sua prediti nuntiantes in prophetis di
gnitatem prophetarum. & imperantes in
presenti populo et uirtute prudentie po
pulis sanctissima uerba. In peritia sua
requirentes modos musicos. & narrantes car
mina scripturarum. Homines diuites in uir
tute pulchritudinis studium habentes pa
cificantes in domibus suis. Omnes isti in ge
nerationibus gentis sue gloriam adepti sunt
& in diebus suis habentur in laudibus. Qui
de illis nati sunt reliquerunt nomen nar
randi laudes eorum. Et sunt quorum non
est memoria. Perierunt quasi qui non fue
runt & nati sunt quasi non nati. & filii ip
sorum cum ipsis. Sed illi uiri misericordie
sunt: quorum pietates non defuerunt. Et
cum semine eorum permanent bona. he
reditas sancta nepotum eorum. Et in tes
tamentis stetit semen eorum. & filii eorum
propter illos usque in eternum manet. Semen
eorum et gloria eorum non derelinquetur.
Corpora ipsorum in pace sepulta sunt. &
nomen eorum uiuet in generationem et ge
nerationem. Sapientiam ipsorum narrent
populi. & laudem eorum nuntiet ecclesia.
Enoch placuit deo. & translatus est in

paradisum . ut det gentibus sapientiam Noe
inuentus est perfectus iustus & in tempore
iracundie factus est reconciliatio Ideo di
missum est reliquum terre cum factum ē
diluuium Testamenta seculi posita sunt ap
illum ne deleri possit diluuio omnis caro .
Abraam magnus pater multitudinis gentium
& non est inuentus similis illi in gloria Q
conseruauit legem excelsi & fuit in testa
mento cum illo . In carne eius stare fecit te
stamentum & in temptatione inuentus est fi
delis Ideo iureiurando dedit illi gloriā in
gente sua crescere illum quasi terre cumulū
& ut stellas exaltare semen eius & heredi
tare illos a mari usq; ad mare . et a flumine
usq; ad terminos terre . Et Isaac eodem mo
do fecit propter Abraam patrem eius . Be
nedictionem omnium gentium dedit illi
dominus & testamentum suum confirma
uit super caput Jacob . Agnouit eum in be
nedictionibus suis & dedit illi hereditatem
& diuisit illi partem in tribubus duodecim
Et conseruauit illi homines misericordie inue
nientes gratiam in oculis omnis carnis .

Dilectus deo et hominibus
Moyses cuius memoria in
benedictione est . Similem
illum fecit in gloria sancto
rum & magnificauit eum in timore inimi
corum . & in uerbis suis monstra placauit .
Glorificauit illum in conspectu regum & ius
sit illi coram populo suo & ostendit illi glo
riam suam . In fide & lenitate ipsius sanctū
fecit illum & elegit eum ex omni carne .
Audiuit enim eum & uocem ipsius et induxit
illum in nubē . Et dedit illi cor ad precep
ta & legem uite & discipline docere Jacob
testamentum suum & iudicia sua Isrl . Ex
celsum fecit Aaron fratrem suum & simile
sibi de tribu Leui Statuit ei testamentum
eternum & dedit illi sacerdotium gentis e
beatificauit illum in gloria . Et circumcinxit
eum zona iustitie & induit eum stola glo
rie . & coronauit eum in uasis uirtutis . Cir
cumpedes et femoralia & humerale posuit
ei . & cinxit illum tintinnabulis aureis pluri
mis in gyro dare sonitum in incessu suo audi
tum facere sonitum in templo in memoria
filiis gentis sue . Stolam sanctam auro et hya
cintho et purpura opus textile uiri sapien
tis iudicio & ueritate preditum Torto cocco
opus artificis gemmis preciosis figuratis in
ligatura auri & opere lapidarii sculptis in
memoriam secundum numerum tribuum Isrl Co
rona aurea super mitram eius expressa sign
sanctitatis gloria honoris et opus uirtutis
desiderio oculorum ornata . Sic pulchra
ante ipsum non fuerunt talia usq; ad origi
nem . Non est indutus illa alienigena aliqs
sed tm̄ filii ipsius soli & nepotes eius per om
nem tempus . Sacrificia ipsius consumata sunt
igni quotidie . Compleuit Moyses manus
eius & unxit illum oleo sancto . Factum est
illi in testamentum eternum . & semini eius
sicut dies celi fungi sacerdotio & hr̄e lau
dem & glorificari populum suum in nomīe
suo . Ipsum elegit ab omni uiuente offerre sa
crificium deo incensum et bonum odorem in
memoriam placare pro populo suo . Et de
dit illi in preceptis suis potestatem in testa
mentis iudiciorum docere Jacob testimonia
& in lege sua lucem dare Isrl . Quia contra
illum steterunt alieni & propter inuidiam

circumdederunt illum homines in deserto i
q erant cum Dathan et Abiron et congrega
tio chore in iracundiam. Vidit dominus de
us et non placuit illi. & consumpti sunt in
impetu iracundie. Fecit illis monstra et con
sumpsit illos in flamma ignis. Et addidit
Aaron gloriam et dedit illi hereditatem et
primitias frugum terre diuisit illi. Panem i
psius in primis parauit in sacietatem. nam et
sacrificia domini edent que dedit illi et semi
ni eius. Ceterum inter gentes non hereditа-
bit. & pars non est illi in gente. Ipse est enim
pars eius et hereditas. Phinees filius Eleaza-
ri tertius in gloria. imitando eum in timore i
domini & stare in reuerentia gentis in boni
tate & alacritate anime sue placuit deo israel.
J deo statuit illi testamentum pacis & prin
cipem sanctorum & gentis sue ut sit illi &
semini eius sacerdotii dignitas in eternum.
E t testamentum Dauid regi filio Iesse de tri
bu Iuda hereditas ipsi semini eius. ut daret sa
pientiam in cor nostrum. iudicare gentem su
am in iustitia ne abolerentur bona ipsorum et
gloriam ipsorum in gentem eorum eternam
fecit.

XLVI

Fortis in bello Iesus naue suc
cessor Moysi in prophetis. i
q fuit magnus secundum o
nomen suum. maximus in sa

lutem electorum dei expugnare insurgen
tes hostes ut consequeretur hereditatem is
rael. Quam gloriam adeptus est in tollen
do manus suas. & iactando contra ciuitates
rhompheas. Quis ante illum sic restitit. i
N am hostes ipse dominus percussit. Aut non i
iracundia eius impeditus est sol & una dies

facta est quasi duo. Inuocauit altissimum o
potentem in oppugnando inimicos undique. &
audiuit illum magnus & sanctus deus in saxis
grandinis uirtutis ualde fortis. Impetum fecit
contra gentem hostilem et in descensu perdidit
contrarios. ut cognoscant gentes potentiam
eius. quia contra deum pugnare non est facile.
& secutus est a tergo potentes. Et in diebus
Moysi misericordiam fecit ipse & Caleph fi
lius Iephone stare contra hostem. & prohibere
gentem a peccatis & perfringere murmur i
malitie. Et ipsi duo constituti a periculo li
berati sunt. a numero sexcentorum milium pe
ditum inducere illos in hereditatem in ter
ram que manat lac & mel. Et dedit domi
nus ipsi Caleph fortitudinem. & usque in se
nectutem permansit illi uirtus ut ascenderet
in excelsum terre locum & semen ipsius obti
nuit hereditatem. Ut uiderent omnes filii
israel quia bonum est obsequi sancto deo. Et iu
dices singuli suo nomine quorum non est cor
ruptum cor. qui non auersi sunt a domino
ut sit memoria illorum in benedictione. Et
ossa eorum pullulant de loco suo & nomen
eorum permanet in eternum permanente ad fi
lios illorum sanctorum uirorum gloria. Di
lectus a domino deo suo Samuel propheta
domini renouauit imperium. & unxit prin
cipes in gente sua. In lege domini congrega
tionem iudicauit & uidit deum Iacob. & i
fide sua probatus est propheta. Et cognitus
est in uerbis suis fidelis. quia uidit deum lucis.
Et inuocauit dominum omnipotentem in
oppugnando hostes circumstantes undique in
oblatione agni inuiolati. Et intonuit de celo
dominus & in sonitu magno auditam fecit
uocem suam et contriuit principes tyriorum.

et omnes duces philistym. Et ante tempus fi
nis uite sue. & seculi testimonium prebuit
in conspectu domini & christi. Pecunias et
usq. ad calciamenta. ab omni carne non acce
pit. & non accusauit illum homo. Et post
hec dormiuit. & notum fecit regi. & osten
dit illi finem uite sue. & exaltauit uocem
eius de terra in prophetia delere impietatem
gentis.

Ost hec surrexit Nathan
propheta in diebus Dauid.
Et quasi adeps separatus a
carne est. sic Dauid a filiis
isrl. Cum leonibus lusit quasi cum agnis et
in ursis similiter fecit. sicut in agnis ouium.
In iuuentute sua. numquid non occidit gigan
tem & abstulit obprobrium de gente. In
tollendo manum in saxo funde deiecit exul
tationem Golie. ubi inuocauit deum om
nipotentem. Et dedit in dextera eius tol
lere hominem fortem in bello. et exaltare
cornu gentis sue. Sic in decem milibus glori
ficauit eum. & laudauit eum in benedictio
nibus domini in offerendo illi coronam glo
rie. Contriuit enim inimicos undiq. et ex
tirpauit philistym contrarios usq. in hodier
num diem. Contriuit cornu ipsorum
usq. in eternum. In omni opere dedit con
fessionem sancto & excelso in uerbo glorie.
De omni corde suo laudauit dominum. et
dilexit deum qui fecit illum. & dedit illi con
tra inimicos potentiam. Et stare fecit can
tores contra altare. & in sonno eorum dul
ces fecit modos. Et dedit in celebrationibus
decus. & ornauit tempora. usq. ad consum
tionem uite. ut laudarent nomen sanctum

domini & amplificarent mane dei sanctita
tem. Christus purgauit peccata ipsius & exal
tauit in eternum cornu eius. Et dedit illi
testamentum regni. & sedem glorie in israel.
Post ipsum surrexit filius sensatus. & propter
illum deiecit omnem potentiam inimicorum.
Salomon imperauit in diebus pacis. cui subie
cit deus omnes hostes ut conderet domum
in nomine suo & pararet sanctitatem in sem
piternum quemadmodum eruditus est in
iuuentute sua. Et impletus est quasi flu
men sapientia & terram retexit anima sua.
Et replesti in comparationibus enigmata. ad
insulas longe diuulgatum est nomen tuum.
& dilectus es in pace tua. In cantilenis et
prouerbiis et comparationibus & interpreta
tionibus mirate sunt terre. & in nomine do
mini dei. cui est cognomen deus isrl. Colle
gisti quasi auricalcum aurum. et ut plumbum
complesti argentum. & inclinasti femora tua
mulieribus. Potestatem habuisti in corpore tuo.
Dedisti maculam in gloria tua. et prophana
ti semen tuum inducere iracundiam ad libe
ros tuos & in ceteris stultitiam tuam. ut fa
ceres imperium bipartitum. et ex ephrem im
perium imperare durum. Deus autem non
derelinquet misericordiam & non corrumpet
nec delebit opera sua. neq. perdet a stirpe
nepotes electi sui. & semen eius qui diligit do
minum non corrumpet. Dedit autem reliqu
um Jacob et Dauid de ipsa stirpe. Et finem
habuit salomon cum patribus suis. Et dereli
quit post se de semine suo gentis stultitiam e
imminutum a prudentia Roboam qui auer
tit gentem consilio suo. & Jeroboam filium
Nabath qui peccare fecit isrl. et dedit uiam
peccandi Ephraim. & plurima redundauerunt

peccata ipsorum. Valde enim auerterunt i
illos a terra sua. Et quesiuit omnes nequitias
usq. dum perueniret ad illos defensio. & ab
omnibus peccatis liberauit eos.

48

Et surrexit Helias propheta
quasi ignis & uerbum ipsius
quasi facula ardebat. Qui in
duxit in illos famem & imi
tantes illum inuidia sua pauci facti sunt. Non enim poterant sustinere precepta domi
ni. Verbo domini continuit celum & de
iecit a se ignem terre. Sic amplificatus est i
helias in mirabilibus suis. Et quis potest simili-
ter gloriari tibi? Qui sustulisti mortuum ab i'
feris de sorte mortis in uerbo domini dei. Qui
deiecisti reges ad perniciem. & confregisti
facile potentiam ipsorum. & gloriosos de lec-
to suo. Qui audis in syna iudicium. & in oreb
iudicia defensionis. Qui ungis reges ad pe-
nitentiam & prophetas facis successores post
te. Qui receptus es in turbine ignis in curru
equorum igneorum. qui inscriptus es in iudiciis
temporum lenire iracundiam domini. concili-
are cor patris ad filium & restituere tribus Ja-
cob. Beati sunt qui te uiderunt & in amicitia
tua decorati sunt. Nam nos uita uiuimus tantum
post mortem autem non erit tale nomen
nostrum. Helias qui in turbine tectus est. &
in helisco completus est spiritus eius. In die-
bus suis non pertimuit principem & poten-
tia nemo uicit illum. Nec superauit illum uer-
bum aliquod & mortuum prophetauit corpus
eius. In uita sua fecit monstra. & in morte i
mirabilia operatus est. In omnibus istis non pe-
nituit populus & non recesserunt a pecca-
tis suis usq. dum abiecti sunt de terra sua &
dispersi sunt in omnem terram. & relicta est i
gens perpauca & princeps in domo David. Qui-
dam ipsorum fecerunt quod placeret deo
alii autem multa commiserunt peccata. Eze-
chias muniuit ciuitatem suam. & induxit in
medium eius aquam. & fodit ferro rupem. &
edificauit ad aquam puteum. In diebus ipsius
ascendit Sennacherib et misit rapsacen & sus-
tulit manum suam contra illos et extulit i
manum suam in syon. & superbus factus est
potentia sua. Tunc mota sunt corda et manus
ipsorum & doluerunt quasi parturientes o'
mulieres. Et inuocauerunt dominum mise-
ricordem et expandentes manus suas exto-
lerunt ad celum & sanctus dominus deus
audiuit cito uocem ipsorum. Non est com
memoratus peccatorum ipsorum. neq. dedit
illos inimicis suis. sed purgauit illos in manu
Esaie sancti prophete. Deiecit castra Assyrio-
rum et contriuit illos angelus domini. Nam
fecit Ezechias quod placuit deo & fortiter
iuit in uia David patris sui. quam manda-
uit illi Esaias propheta magnus & fidelis in
conspectu dei. In diebus ipsius retro rediit sol
& addidit Regi uitam. Spiritu magno ui-
dit ultima. & consolatus est lugentes in syon
usq. in sempiternum. Ostendit futura et ab-
scondita antequam euenirent.

49

Memoria Josie in compositionem
odoris facta opus pigmenta-
rii. In omni ore quasi mel in-
dulcabitur eius memoria. & ut
musica in conuiuio uini. Ipse est directus di-
uinitus in penitentia gentis & tulit abomi-
nationes impietatis. Et gubernauit ad dom'
num cor ipsius et in diebus peccatorum cor-

roborauit pietatem. Preter David et Ezechi
am et Iosiam omnes reges peccatum commi
serunt. Nam reliquerunt legem altissimi Re
ges Juda & contempserunt timorem dei.
D ederunt enim regnum suum alijs & gloriam
suam alienigene genti. Incenderunt electam
sanctitatis ciuitatem & desertas fecerunt
uias ipsius in manu hieremie. Nam male tra
tauerunt illum qui a uentre matris consecra
tus est propheta euertere et eruere & per
dere & iterum edificare & renouare.
E zechiel qui uidit conspectum glorie quam
ostendit illi in curru cherubin. Nam com
memoratus est inimicorum in imbre bene
facere illis qui ostenderunt rectas uias. Et
duodecim prophetarum ossa pullulant de
loco suo. Nam corroborauerunt Jacob &
redemerunt se in fide uirtutis sue. Quo
modo amplificemus Zorobabel? Nam &
ipse quasi signum in dextera manu israhel. Et
J esum filium Josedech qui in diebus suis edifi
cauerunt domum & exaltauerunt tem
plum sanctum domino paratum in gloriam
sempiternam. Et Neemias in memoria
multi temporis qui erexit nobis muros euer
sos & stare fecit portas et seras qui erexit
domos nostras. Nemo natus est in terra
qualis Enoch. nam et ipse receptus est a ter
ra. Et Joseph qui natus est homo princeps fra
trum. firmamentum gentis rector fratrum.
stabilimentum populi & ossa ipsius uisita
ta sunt & post mortem prophetauerunt. Seth
& Sem apud homines gloriam adepti sunt
& super omnem animam in origine Adam.

5.

5 S imon Onie filius sacerdos
magnus qui in uita sua suffulsit
sit domum & in diebus su
is corroborauit templum.
Templi etiam altitudo ab ipso fundata est
duplex edificatio & excelsi parietes tem
pli. In diebus ipsius emanauerunt putei aquarum
& quasi mare adimpleti sunt supra modum.
Qui curauit gentem suam & liberauit eam
a perditione. Qui preualuit amplificare
ciuitatem. qui adeptus est gloriam in con
uersatione gentis & ingressum domus et
atrij amplificatus est. Quasi stella matuti
na in medio nebule & quasi luna plena in
diebus suis lucet. Et quasi sol refulgens sic
ille effulsit in templo dei. Quasi arcus re
fulgens inter nebulas glorie & quasi flos
rosarum in diebus uernis. & quasi lilia que
sunt in transitu aque & quasi thus redolens
in diebus estatis. Quasi ignis effulgens et
thus ardens in igne. Quasi uas auri solidum
ornatum omni lapide precioso. Quasi oliua
pullulans & cupressus in altitudine se tollens.
In accipiendo ipsum stolam glorie & uestiri
eum in consumatione uirtutis. in ascensu al
taris sancti gloriam dedit sanctitatis amic
tum. In accipiendo autem partes de manu sa
cerdotum & ipse stans iuxta aram. Circa
illum corona fratrum & quasi plantatio cedri
in monte libano sic circa illum steterunt
quasi rami palme & omnes filij Aaron in glo
ria sua. Oblatio autem domini in manibus ipsorum
coram omni synagoga israhel & consummationem
fungens in aram amplificare oblationem ex
celsi regis porrexit manum suam in libationem
& libauit de sanguine uue. Effudit in fun
damento altaris odorem diuinum excelso prin

cipi. Tunc exclamauerunt filii aaron in
tubis ductilibus sonuerunt & auditam fece
runt uocem magnam in memoriam coram
domino. Tunc omnis populus simul propera
uerunt & ceciderunt in faciem sup terram
adorare dominum deum suum & dare pre
ces omnipotenti deo excelso. Et amplifica
uerunt psallentes in uocibus suis & in magna
domo factus est sonus suauitatis plenus. Et
rogauit populus dominum excelsum in pre
ce usque dum perfectus est honor domini et
munus suum perfecerunt. Tunc descendens
manus suas extulit in omnem congregatio
nem filiorum isrl dare gloriam deo a labiis
suis & in nomine ipsius gloriari. Et itera
uit orationem suam uolens ostendere uir
tutem dei. Et nunc orauit deum omnium
Qui magna fecit in omni terra qui auxit dies
nostros a uentre matris nostrae & fecit nobis
cum secundum suam misericordiam. det no
bis iocunditatem cordis & fieri pacem in
diebus nostris in isrl per dies sempiternos. i
credere nobis isrl nobiscum esse dei misericor
diam. ut liberet nos in diebus suis. Duas gen
tes odit anima mea. tertia autem non est
gens quam oderim. Qui sedent in monte
seyr et philistym & stultus populus qui
habitat in sychimis. Doctrinam sapientiae et
disciplinae scripsit in codice isto Iesus filius
Syrach hierosolymita qui renouauit sapien
tiam de corde suo. Beatus qui in istis uersatur
bonis. Qui ponit illa in corde suo sapiens
erit semper. Si enim haec fecerit ad omnia
ualebit. quia lux dei uestigium eius est.

51

Confitebor tibi domine rex
& collaudabo te deum sal
uatorem meum. Confite
bor nomini tuo quoniam
adiutor et protector factus es mihi & libe
rasti corpus meum a perditione. a laqueo
linguae iniquae & a labiis operantium men
dacium. & in conspectu astantium factus es
mihi adiutor. Et liberasti me secundum
multitudinem misericordiae nominis tui a
rugientibus preparatis ad escam de manibus
querentium animam meam. & de portis tri
bulationum quae circumdederunt me a pres
sura flammae quae circumdedit me & in me
dio ignis non sum aestuatus. De altitudine
uentris inferi et a lingua coinquinata & a
uerbo mendacii. a rege iniquo et a lingua
iniusta. Laudabit usque ad mortem anima
mea dominum. & uita mea appropinquans e
rat in inferno deorsum. Circumdederunt
me undique & non erat qui adiuuaret. Res
piciens eram ad adiutorium hominum &
non erat. Memoratus sum misericordiae tuae
domine & cooperationis tuae quae a seculo
sunt. quoniam eruis sustinentes te domine & li
beras eos de manibus gentium. Exaltasti sup
terram habitationem meam & pro morte
defluenti deprecatus sum. Inuocaui dominum
patrem domini mei ut non derelinquat me
in die tribulationis meae & in tempore super
borum sine adiutorio. Laudabo nomen tuum
assidue & collaudabo illud in confessione
& exaudita est oratio mea. Et liberasti me
de perditione & eripuisti me de tempore ini
quo. Propterea confitebor & laudem dicam
tibi & benedicam nomini domini. Cum
adhuc iunior sum priusquam oberrarem quesi

ui sapientiam palam in oratione mea. Ante
tempus postulabam pro illa. & usq; in no
uissimis inquiram eam & florebit tamquam prae
cox uua. Laetatum est cor meum in ea. i
ambulauit pes meus iter rectum a iuuen
tute mea inuestigabam eam. Inclinaui mo
dice aurem meam et excepi illam. Multam
inueni in meipso sapientiam. & multum pro
feci in ea. Danti mihi sapientiam dabo glo
riam. Consiliatus sum enim ut facerem il
lam. zelatus sum bonum et non confun
dar. Colluctata est anima mea in illa. &
in faciendo eam confirmatus sum. Manus
meas extendi in altum. & in sapientia eius
luxit anima mea. et ignorantias meas illu
minauit. Animam meam direxi ad illam.
& in agnitione inueni eam. Possedi cum
ipsis cor ab initio. Propter hoc non dere
linquar. Venter meus conturbatus est
quaerendo illam. propterea bonam possi
debo possessionem. Dedit enim mihi do
minus linguam mercedem meam & in ip
sa laudabo eum. Appropiate ad me indoc
ti & congregate uos in domum disciplinae.
Quid adhuc retardatis. & quid dicitis in his.
Animae uestrae sitiunt uehementer. aperui
os meum et locutus sum. Comparate uo
bis sine argento sapientiam & collum uestrum
subicite iugo eius et suscipiat anima uestra
disciplinam. In proximo est enim inueni
re eam. Videte oculis uestris quia modi
cum laboraui & inueni mihi multam requi
em. Assumite disciplinam in multo nume
ro argenti & copiosum aurum possidete in
ea. Laetetur anima uestra in misericordia
eius & non confundemini in laude eius.
Operamini opus uestrum ante tempus & da
bit uobis mercedem uestram in tempore suo.

ET INCLINAVIT
Salomon genua sua in
conspectu totius eccle
siae israhel. & aperuit ma
nus suas ad caelum et
dixit. Domine deus israhel non est similis de
us in caelo sursum neque in terra deorsum qui
custodis testamentum tuum & misericor
diam pueris tuis euntibus in conspectu tuo
in toto corde. seruans puero tuo Dauid quae
locutus es illi. & locutus es in ore tuo. &
in manu tua implesti quasi dies iste. Et nunc
domine deus israhel custodi puero tuo Dauid
patri meo quae locutus es illi dicens Non
deerit tibi uir a facie mea sedens in throno
Israhel. uerumtamen si custodierint filii tui
legem meam et in praeceptis meis ambulent
sicut ambulauerunt in conspectu meo fide
les. Et nunc domine deus israhel creditum est
uerbum quod locutus es puero Dauid. ergo
si uere habitauit deus cum hominibus in ter
ra. Si caelum et caeli caelorum non sufficiunt
tibi. quanto magis domus haec quam aedifica
ui. Sed respicias ad orationem serui tui et
deprecationem eius ut exaudias domine
placationem orationis quam puer tuus orat
coram te hodie. ut sint oculi tui super domum
hanc die ac nocte. in locum quem dixisti
inuocari nomen tuum & exaudias oratio
nem quam puer tuus orat in hoc loco &
exaudias precationem pueri tui et populi
tui israhel si orauerint in loco isto & exaudias in
loco habitationis de caelo et exaudias & propitius
sis si peccauerint uir in te.

NEMO CVM prophetas uersib9
uiderit esse descri
ptos metro eos esti
met apud hebreos
ligari. & aliquid si
mile habere de psalmis uel operibus Salo
monis. Sed quod in Demosthene & Tullio
solet fieri ut per cola scribantur et commata.
q utique prosa et non uersibus conscripse
runt. Nos quoq; utilitatis legentium p
uidentes. interpretationem nouam nouo
scribendi genere distinximus. Ac primum
de Esaia sciendum q in sermone suo diser
tus sit. quippe ut uir nobilis & urbane ele
gantie. nec habens quicq; in eloquio rustici
tatis admixtum. Vnde accidit ut pre ce
teris florem sermonis eius translatio non
potuerit conseruare. Deinde et hoc adiciē
dum. q non tam ppheta dicendus sit. q̄ e
uangelista. Ita enim uniuersa christi eccle
sieque misteria ad liqdum psecutus est
ut non putes eum de futuro uaticinari. sed
de preteritis historiam texere. Vnde coni
cio noluisse tunc temporis septuaginta
interpretes fidei sue sacramenta perspicue
ethnicis pdere. ne sanctum canibus. &
margaritas porcis darent. que cum hanc
editionem legeritis ab illis animaduertetis
abscondita. Nec ignoro q̄ti laboris sit p
phetas intelligere. nec facile quempiam
posse iudicare de interpretatione. nisi in
tellexerit ante que legerit. Nos quoque
patere morsib9 plurimorum q stimulante
inuidia quod consequi non ualent despiciūt.
Sciens ergo & prudens in flammam mitto
manum & nihilominus hoc a fastidiosis
lectorib9 precor. ut quomodo greci post
septuaginta translatores aqlam et symm
cum & Theodotionem legunt. uel ob stu
dium doctrine sue uel septuaginta ma
gis ex collatiōe eorum intelligant. sic &
isti saltem unum post priores habere di
gnentur interpretem. Legant prius. &
postea despiciant. ne uideantur non ex
iudicio. sed ex odii presumptione ignora
ta damnare. Prophetauit autem Esaias ī
hierusalem & iudea necdum decem trib
bus in captiuitatem ductis ac de utroq;
regno nunc commixtim. nunc separatim
texit oraculum. Et cum interdum ad
presentem respiciat historiam. et post ba
bylonie captiuitatem reditum populi si
gnificet in iudeam. tamen omnis eius cu
ra de uocatione gentium & de aduen
tu christi est. Quem q̄to plus amatis o
Paula & Eustochium. tanto magis ab
eo petite. ut pro obtrectatione presenti
q̄ me indesinenter emuli laniant. ipse
mihi mercedem restituat in futuro. Q
scit me ob hoc in peregrine lingue eru
ditione sudasse. ne iudei de falsitate
scripturararum ecclesiis eius diutius in
sultarent.

E SAIAS IN HIE
rusalem nobili genere
ortus est ibiq prophe
tauit sub Manasse re
ge sectus in duas par
tes occubuit. Sepultusq est sub quercu
roges iuxta transitum aquare. quas o
E zechias rex iacto obstruxerat puluere

ISIO ESA
IÆ FILII
Amos. quã
uidit super
iudam & hi
rusalem in
diebus Ozie
Ioathan A
chaz & Ezechie regum iuda. Audi
te celi et auribus percipe terra. quoniã
dominus locutus est. Filios enutrivi et
exaltaui ipsi autem spreuerunt me. Co
gnouit bos possessorem suum. & asinus p
presepe domini sui. Israel autem me nõ
cognouit & populus meus non intellexit.
Væ genti peccatrici. populo graui iniq
tate semini nequam filiis sceleratis. De
reliquerunt dominum blasphemauerũt
sanctum isrl. abalienati sunt retrorsum.
Super quo percutiam uos ultra addente
tes preuaricationem. Omne caput lan
guidum et omne cor merens. A planta
ta pedis usq ad uerticem non est in
eo sanitas. Vulnus & liuor et plaga

tumens non est circuligata. nec curata.
medicamine neq; fota oleo. Terra uestra
deserta. ciuitates uestre succense igni.
R egionem uestram coram uobis alieni de
uorant et desolabitur sicut in uastitate
hostili. Et derelinquetur filia syon ut
umbraculum in uinea & sicut tugurium
in cucumerario. sicut ciuitas que uastatur.
N isi dominus exercituum reliquisset nobis
semen quasi sodoma fuissemus. & qua
si Gomorra similes essemus. Audi uer
bum domini principes sodomorum per
cipite auribus legem dei uestri populus
Gomorre. Quo mihi multitudinem uic
timarum uestrarum dicit dominus. Ple
nus sum. Holocausta arietum & adipem
pinguium & sanguinem uitulorum et a
gnorum & hircorum nolui. Cum ue
niretis ante conspectum meum. quis que
siuit hec de manibus uestris. ut ambula
retis in atriis meis. Ne offeratis ultra
sacrificium frustra. Incensum abomina
tio est mihi. Neomeniam et sabbatum
& festiuitates alias non feram. Iniqui
sunt coetus uestri. Calendas uestras et
solemnitates uestras odiuit anima mea.
F acta sunt mihi molesta. Laboraui susti
nens. Et cum extenderitis manus uestras
auertam oculos meos a uobis. & cum
multiplicaueritis orationem non exaudi
am. Manus enim uestre sanguine plene
sunt. Lauamini mundi estote. auferte
malum cogitationum uestrarum ab oculis
meis. Quiescite agere peruerse. discite
benefacere. Querite iudicium. subueni
te oppresso. iudicate pupillo. defendi
te uiduam. & uenite et arguite me di

cit dominus. Si fuerint peccata uestra
ut coccinum. quasi nix dealbabuntur. et
si fuerint rubra quasi uermiculus uelut
lana alba erunt. Si uolueritis et audieri
tis me. bona terre comedetis. Quod si no
lueritis & me ad iracundiam prouocaue
ritis. gladius deuorabit uos. quia os domi
ni locutum est. Quomodo facta est me
retrix ciuitas fidelis plena iudicii. Iusti
tia habitauit in ea. nunc autem homici
de. Argentum tuum uersum est in scori
am. uinum tuum mixtum est aqua. Prin
cipes tui infideles. socii furum. Omnes di
ligunt munera. sequuntur retributiones.
pupillo non iudicant. & causa uidue non
ingreditur ad illos. Propter hoc ait dominus
deus exercituum fortis israel. Heu ego con
solabor super hostibus meis. & uindicabor
de inimicis meis. Et conuertam manum
meam ad te & excoquam ad purum sco
riam tuam. et auferam omnem stagnum
tuum. & restituam iudices tuos ut fue
runt prius. & consiliarios tuos sicut an
tiquitus. Post hec uocaberis ciuitas iusti
urbs fidelis. Syon in iudicio redimetur
et reducent eam in iustitia. Et conte
ret scelestos et peccatores simul. & qui
dereliquerunt dominum consumentur.
C onfundentur enim ab idolis quibus sacrifi
cauerunt. Et erubescetis super hortis. quos
elegeratis cum fueritis uelut quercus
defluentibus foliis & uelut hortus absque
aqua. Et erit fortitudo uestra ut fauil
la stuppe. & opus uestrum quasi scintilla. et suc
cendetur utrumque simul et non erit qui extin
guat.

Erbum quod uidit Esaias
filius Amos super iudeam et
hierusalem. Et erit in nouis
simis diebus preparatus mons
domus domini in uertice montium. & ele
uabitur sup colles. Et fluent ad eum om
nes gentes & ibunt populi multi & dicent
V enite ascendamus ad montem domini &
ad domum dei iacob et docebit nos uias
suas & ambulabimus in semitis eius. quia
de syon exibit lex. et uerbum domini de
hierusalem. Et iudicabit gentes & ar
guet populos multos. & conflabunt
gladios suos in uomeres. & lanceas suas in
falces. Non leuabit gens contra gentem
gladium. nec exercebunt ultra ad prelium.
D omus iacob uenite & ambulemus in lumi
ne dei nostri. Proiecisti enim populum tu
um domum iacob. quia repleti sunt ut olim
& augures habuerunt ut philistym. & pu
eris alienis adheserunt. Repleta est ter
ra argento & auro. et non est finis thesa
urorum eius. Et repleta est terra eius ido
lis. Opus manuum suarum adorauerunt
quod fecerunt digiti eorum. Et incur
uauit se homo. et humiliatus est uir. Ne
ergo dimittas eis. Ingredere in petram. &
abscondere in fossa humo a facie timoris
domini. & a gloria maiestatis eius. Oculi
sublimis hominis humiliati sunt & incur
uabitur altitudo uirorum. Exaltabitur
autem dominus solus in die illa. quia di
es domini exercituum super omnem super
bum & excelsum et super omnem arrogan
tem & humiliabitur et super omnes ce
dros libani sublimes & erectas. super om
nes quercus basan. et super omnes mon
tes excelsos. & super omnes colles eleuatos
et super omnem turrem excelsam. & super
omnem murum munitum et super omnes
naues tharsis. & super omne quod uisu pul
chrum est. Et incuruabitur omnis subli
tas hominum et humiliabitur altitudo uiro
rum. Et eleuabitur dominus solus in die
illa. & idola penitus conterentur. Et intro
ibunt in speluncas petrarum & in uoragi
nes terre a facie formidinis domini et
a gloria maiestatis eius. cum surrexerit
percutere terram. In die illa proiciet ho
mo idola argenti sui. & simulacra auri
sui que fecerat sibi. ut adoraret talpas
et uespertiliones. Et ingredietur scissuras
petrarum. & in cauernas saxorum a facie
formidinis domini. & a gloria maiesta
tis eius cum surrexerit percutere terram.
Quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus
eius est. quia excelsus reputatus est ipse.

Ecce enim dominator dominus
exercituum auferet ab hie
rusalem & ab iuda ualidum
et fortem. omne robur pa
nis & omne robur aque. et fortem et ui
rum bellatorem. & iudicem et prophetam
et ariolum et senem principem super
quinquaginta. & honorabilem uultu &
consiliarium et sapientem de architectis.
& prudentem eloquii mystici. Et da
bo pueros principes eorum. & effemina
ti dominabuntur eis. Et corruet popu
lus uir ad uirum. & unusquisque ad proxi
mum suum. Tumultuabitur puer contra
senem. & ignobilis contra nobilem. Ap
prehendet enim uir fratrem suum do

Et repleta est ter
ra eius equis et in
numerabiles
quadrige eius

mesticum patris sui & dicet: Vestimen
tum tibi est. princeps esto noster. ruina
autem hec sub manu tua. Respondebit
in die illa. dicens. Non sum medicus. &
in domo mea non est panis neque uesti
mentum. Nolite constituere me princi
pem populi. Ruit enim hierusalem. &
Iudas concidit. qa lingua eorum et adi
uentiões eorum contra dominum. ut p
uocarent oculos maiestatis eius. Agnitio
uultus eorum respondebit eis & peccatu
suum quasi sodoma predicauerunt. nec
absconderunt. Ve anime eorum quoni
am reddita sunt eis mala. Dicite iusto
qm bene. quoniam fructum adinuentio
num suarum comedet. Ve impio in ma
lum. Retributio enim manuum eius fi&
ei. Populum meum exactores sui spoliaue
runt. et mulieres dominate sunt eis.
Populę meus q te beatum dicunt. ipsi te
decipiunt. & uiam gressuum tuorum di
sipant. Stat ad iudicandum dominus. &
stat ad iudicandos populos. Dominus
ad iudicium ueniet cum senibus populi
sui & principibus eius. Vos enim depas
ti estis uineam meam. & rapina pauperis ĩ
domo uestra. Quare atteritis populum
meum. & facies pauperum commolitis
dicit dominus exercituum. Et dixit
dñs deus. pro eo q eleuate sunt filie
syon et ambulauerunt extento collo
& nutibus oculorum ibant. & plaudebãt
et ambulabant. & pedibus suis composi
to gradu incedebant. decaluabit domi
nus uerticem filiarum syon. & dominus
crinem earum nudabit. In die illa aufe
ret dominus ornamentum calciamen

torum. & lunas & torques et monilia &
armillas & mitras et discriminalia. & pe
riscelides et murenulas et olfactoriolas.
& inaures et anulos & gemmas in fron
te pendentes & mutatoria et palliola
& linteamina et acus & specula et sindo
nes et uittas & theristra. Et erit pro
suaui odore fetor. & pro zona funicu
lus & pro crispanti crine caluitium. &
pro fascia pectorali cilicium. Pulcherri
mi quoque uiri tui gladio cadent. & for
tes tui in prelio. Et merebunt atque
lugebunt porte eius. & desolata in
terra sedebit.

T apprehendent septem
mulieres uirum unum in
die illa dicentes. Panem
nostrum comedemus &
uestimentis nostris operiemur. tantummodo
inuocetur nomen tuum super nos. aufer
obprobrium nostrum. In die illa erit
germen domini in magnificentia & glo
ria fructus terre sublimis. & exultatio
his qui saluati fuerint de israel. Et erit
omnis q relictus fuerit in syon. & resi
duus in hierusalem. sanctus uocabitur.
omnis q scriptus est in uita in hierusa
lem. Si abluerit dominus sordem filia
rum syon. & sanguinem hierusalem la
uerit de medio eius in spiritu iudicii et
spiritu ardoris. Et creauit dominus sup
omnem locum montis sion. & ubi inuo
catus est nubem per diem et fumum &
splendorem ignis flammantis in nocte.
Super omnem enim gloriam protectio.
& tabernaculum erit in umbraculum

dici ab estu & in securitatem & abscon
sionem a turbine & a pluuia.

C antabo dilecto meo ca
ticum patruelis mei uineę
suę. Vinea facta est dilec
to meo in cornu filio olei.
E t sepiuit eam & lapides elegit ex ea. et
plantauit uineam electam. Et edifica
uit turrim in medio eius. & torcular
extruxit in ea. Et expectauit ut face
ret uuas et fecit labruscas. Nunc er
go habitatores hierusalem et uiri iuda iu
dicate inter me & uineam meam. Quid
est quod ultra debui facere uineę meę et
non feci ei. An quod expectaui ut faceret
uuas et fecit labruscas. Et nunc osten
dam uobis quid ego faciam uineę meę.
A uferam sepem eius & erit in direptionem.
D iruam maceriam eius et erit in concul
cationem & ponam eam desertam. Non
putabitur & non fodietur et ascendent
super eam uepres & spinę & nubibus man
dabo ne pluant super eam imbrem. Vi
nea autem domini exercituum domus
israhel est & uir iuda germen eius delec
tabile. Et expectaui ut faceret iudici
um. & ecce iniquitas et iustitiam & ecce
clamor. Vę qui coniungitis domum ad
domum. et agrum agro copulatis usque
ad terminum loci. Numquid habitabitis
uos soli in medio terrę. In auribus meis
sunt hęc dicit dominus exercituum.
N isi domus multę desertę fuerint gran
des & pulchrę & absque habitatore.
D ecem enim iugera uinearum facient la
gunculam unam & triginta modii se
mentis facient modios tres. Vę qui con
surgitis mane ad ebrietatem sectandam.
& potandum usque ad uesperam ut uino
estuetis. Cithara et lyra et tympanum
& tibia et uinum in conuiuiis uestris et
opus domini non respicitis nec opera ma
nuum eius consideratis. Propterea capti
uus ductus est populus meus quia non
habuit scientiam. & nobiles eius interie
runt fame & multitudo eius siti exa
ruit. Propterea dilatauit infernus ani
mam suam. & aperuit os suum absque
ullo termino. Et descendent fortes e
ius & populus eius & sublimes glorio
sique eius ad eum. Et incuruabitur ho
mo & humiliabitur uir et oculi subli
mium deprimentur. Et exaltabitur
dominus exercituum in iudicio & de
us sanctus sanctificabitur in iustitia.
Et pascentur agni iuxta ordinem suum.
& deserta in ubertatem uersa aduenę
comedent. Vę qui trahitis iniquitatem
in funiculis uanitatis & quasi uinculum
plaustri peccatum. Qui dicitis festinet
& cito ueniet opus eius ut uideamus et
appropiet et ueniat consilium sancti israhel
et sciemus illud. Vę qui dicitis malum
bonum. & bonum malum ponentes te
nebras lucem & lucem tenebras. ponen
tes amarum in dulce & dulce in ama
rum. Vę qui sapientes estis in oculis uestris
& coram uobismetipsis prudentes. Vę qui
potentes estis ad bibendum uinum et
uiri fortes ad miscendam ebrietatem.
Qui iustificatis impium pro muneribus
& iustitiam iusti aufertis ab eo. Prop
ter hoc sicut deuorat stipulam lingua

ignis & calor flamme exurit sic radix
eorum quasi fauilla erit & germen eorum
ut puluis ascendit. Abiecerunt enim le-
gem domini exercituum & eloquium sanc-
ti israhel blasphemauerunt. Ideo iratus est
furor domini in populum suum & exten-
dit manum suam super eum & percussit
eum. Et conturbati sunt montes. & fac-
ta sunt morticina eorum quasi stercus in
medio platearum. In his omnibus non est
aduersus furor eius. sed adhuc manus e-
ius extenta. Et leuabit signum in natio
nibus procul. & sibilabit ad eum de fini
bus terre et ecce festinus uelociter ue-
niet. Non est deficiens neque laborans in
eo. non dormitabit neque dormiet neque
soluetur cingulum renum eius. nec rum
petur corrigia calciamenti eius. Sagitte
eius acute & omnes arcus eius extenti.
S ngule equorum eius ut silex & rote eius
quasi impetus tempestatis. Rugitus eius
ut leonis. rugiet ut catuli leonum. & fre-
det et tenebit predam & amplexabitur
et non erit qui eruat. & sonabit super eum
in die illa sicut sonitus maris. Aspiciem
in terram. & ecce tenebre tribulationis
& lux obtenebrata est in caligine eius.

IN anno quo mortuus est Rex
Ozias uidi dominum se-
dentem super solium excel-
sum et eleuatum & plena
erat domus a maiestate eius. et ea que
sub ipso erant replebant templum. Sera-
phim stabant super illud. sex ale uni. et
sex ale alteri. Duabus uelabant faciem
eius. & duabus uelabant pedes eius et

duabus uolabant et clamabant alter ad
alterum & dicebant Sanctus sanctus sanctus do
minus deus exercituum. plena est omnis ter-
ra gloria eius. Et commota sunt super limi
naria cardinum a uoce clamantis et domus
repleta est fumo. & dixi. Ve mihi quia ta
cui quia uir pollutus labiis ego sum. & in
medio populi polluta labia habentis ego ha
bito. & Regem dominum exercituum ui
di oculis meis. Et uolauit ad me unus de
seraphin & in manu eius calculus quem for-
cipe tulerat de altari et tetigit os meum
et dixit. Ecce tetigi hec labia tua. & au
feretur iniquitas tua et peccatum tuum
mundabitur. Et audiui uocem domini
dicentis. Quem mittam & quis ibit no
bis. et dixi. Ecce ego. mitte me. & dixit
Vade & dices populo huic. Audite au
dientes & nolite intelligere. & uidete ui
sionem & nolite cognoscere. Excecа
cor populi huius & aures eius aggraua.
et oculos eius claude ne forte uideat o
culis suis & auribus suis audiat et corde
suo intelligat et conuertatur & sanem
eum. & dixi. Usquequo domine. et
dixit. Donec desolentur ciuitates absque
habitatore & domus sine homine. Et
terra relinquetur deserta. & longe faciet
dominus homines. Et multiplicabitur que
derelicta fuerat in medio terre & adhuc
in ea decimatio. Et conuertetur & erit
in ostensionem sicut terebinthus. & sicut
quercus que expandit ramos suos. Se-
men sanctum erit id quod steterit in ea.

T factum est in diebus A-
chaz filii Ioathan filii Oziae
regis Juda ascendit Rasin
rex Syriae. et Facee filius
Romeliae rex Israel in Hierusalem ad proelian-
dum contra eam. et non potuerunt de-
bellare eam. Et nuntiaverunt domui
David dicentes. Requievit Syria super
Ephraim. et commotum est cor eius et
cor populi eius sicut moventur ligna sil-
varum a facie venti. Et dixit dominus
ad Esaiam. Egredere in occursum Achaz
tu et qui derelictus est Jasub filius
tuus et ad extremum aqueductus piscinae
superioris in via agri fullonis. et dices
ad eum. Vide ut sileas. Noli timere. et
cor tuum ne formidet a duabus caudis
titionum fumigantium istorum in ira
furoris Rasin regis Syriae et filii Rome-
liae. eo quod consilium inierit contra te Sy-
ria in malum. et Ephraim filius Rome-
liae dicentes. Ascendamus ad Judam et
suscitemus eum. et avellamus eum ad
nos. et ponamus regem in medio eius fi-
lium Tabeel. Haec dicit dominus deus.
Non stabit et non erit istud. sed caput Sy-
riae Damascus. et caput Damasci Rasin.
Et adhuc sexaginta et quinque anni. et
desinet Ephraim esse populus et caput
Ephraim Samaria. et caput Samariae fili-
us Romeliae. Si non credideritis non
permanebitis. Et adiecit dominus loqui ad
Achaz dicens. Pete tibi signum a domi-
no deo tuo in profundum inferni. sive
in excelsum supra. Et dixit Achaz.
Non petam. et non temptabo dominum.
Et dixit. Audite ergo domus David.
Numquid parum vobis est molestos esse
hominibus. quia molesti estis et deo meo.
Propter hoc dabit dominus ipse vobis si-
gnum. Ecce virgo concipiet et pariet
filium. et vocabitur nomen eius Emmanu-
el. Butyrum et mel comedet. ut sciat
reprobare malum et eligere bonum. Quia
antequam sciat puer reprobare malum et
eligere bonum. derelinquetur terra quam
tu detestaris a facie duorum regum
suorum. Adducet dominus super te et
super populum tuum et super domum
patris tui dies qui non venerunt a die-
bus separationis Ephraim a Juda cum
rege Assyriorum. Et erit in die illa.
sibilabit dominus muscae quae est in
extremo fluminum Aegypti et api quae
est in terra Assur. et venient et requies-
cent omnes in torrentibus vallium et in
cavernis petrarum et in omnibus frute-
tis et in universis foraminibus. In die
illa radet dominus in novacula conduc-
ta in his qui trans flumen sunt in rege
Assyriorum caput et pilos pedum et
barbam universam. Et erit in die illa
nutriet homo vaccam boum et duas o-
ves. et prae ubertate lactis comedet bu-
tyrum. Butyrum enim et mel mandu-
cabit omnis homo qui relictus fuerit in
medio terrae. Et erit in die illa om-
nis locus ubi fuerint mille vites mille
argenteis et in spinas et in vepres erunt.
Cum sagittis et arcu ingredientur illuc.
Vepres enim et spinae erunt in univer-
sa terra. Et omnes montes qui in sarculo
sarrientur non veniet illuc terror spi-
narum et veprium. et erit in pascuam

bouis et in conculcationē pecoris

ET dixit dominus ad me:
Sume tibi librum grandē et
scribe in eo stilo hominis
uelociter spolia detrahe
cito predare. Et adhibui mihi testes fi
deles Uriam sacerdotem et Zachariam
filium Barachie. Et accessi ad prophe
tissam. & concepit et peperit filium. Et
dixit dominus ad me: Uoca nomen eius
accelera spolia detrahe. festina predari. qa
antequā sciat uocare patrem suum et ma
trem suam. auferetur fortitudo damasci.
& spolia samarie coram rege Assyriorum.
Et adiecit dominus loqui ad me adhuc
dicens. Pro eo quod abiecit populus iste aquas
syloe que uadunt cum silentio et assump
sit magis Rasin et filium Romelie. propter
hoc ecce dominus adducet super eos aquas
fluminis fortes & multas. Regem Assyri
orum et omnem gloriam eius. Et ascen
det super omnes riuos eius. & fluet super
uniuersas ripas eius et ibit per iudam in
undans et transiens usque ad collum ueni
et. Et erit extensio alarum eius implens
latitudinem terre tue o Emanuel. Con
gregamini populi & uincimini. & audi
te uniuersi procul terre. Confortamini
et uincemini. accingite uos & uincemi
ni. inite consilium et dissipabitur loqui
mini uerbum & non fiet. quia nobiscum
deus. Hec enim ait dominus ad me. Si
cut in manu forti erudiuit me. ne irem
in uia populi huius dicens. Non dicatis
coniuratio. Omnia enim que loquitur
populus iste coniuratio est. Et timorem

eius ne timeatis neque paueatis. Dominum
exercituum ipsum sanctificate. ipse pauor
uester. & ipse terror uester. et erit uo
bis in sanctificationem. in lapidem autem
offensionis et petram scandali duabus do
mibus israhel. & in laqueum et in ruinam ha
bitantibus hierusalem. Et offendent ex
eis plurimi. et cadent et conterentur.
& irretientur & capientur. Liga testi
monium. signa legem in discipulis meis.
expectabo dominum qui abscondit faciem
suam a domo iacob et prestolabor eum.
Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi
dominus in signum & in portentum israhel
a domino exercituum qui habitat in mon
te syon. Et cum dixerint ad uos. que
rite a phitonibus et a diuinis qui strident
in incantationibus suis. nunquid non
populus a deo suo requiret. uisionem pro
uiuis ac mortuis. Ad legem magis &
ad testimonium. Quod si non dixerint
iuxta uerbum hoc. non erit eis matutina
lux. Et transibit per eam et corruet
et esuriet. & cum esurierit irascetur.
& maledicet regi suo & deo suo. Et su
spiciet sursum et ad terram intuebitur
et ecce tribulatio & tenebre & dissolu
tio et angustia & caligo persequens et
non poterit auolare de angustia sua.

PRimo tempore alleuiata
est terra Zabulon et ter
ra Neptalim. & nouissi
mo aggrauata est uia ma
ris trans iordanem Galilee gentium. Po
pulus qui ambulabat in tenebris uidit
lucem magnam. habitantibus in regione

124

umbre mortis lux orta est eis. Multi
plicasti gentem non magnificasti leti
tiam. Letabuntur coram te sicut qui
letantur in messe sicut exultant uic
tores capta preda quando diuidunt
spolia. Iugum enim honeris eius et uir
gam humeri eius et sceptrum exactoris
eius superasti sicut in die Madian. Quia
omnis uiolenta predatio cum tumultu
et uestimentum mixtum sanguine erit
in combustionem et cibus ignis. Paruu
lus enim natus est nobis. et filius datus
est nobis. Et factus est principatus su
per humerum eius. et uocabitur nomen
eius admirabilis consiliarius deus fortis.
pater futuri seculi princeps pacis. Mul
tiplicabitur eius imperium et pacis non
erit finis. super solium Dauid et super
regnum eius ut confirmet illud et cor
roboret in iudicio et iustitia amodo
et usque in sempiternum zelus domini
exercituum faciet hoc. Verbum misit
dominus in Iacob et cecidit in Israel.
Et sciet omnis populus Ephraim et habi
tantes Samariam in superbia et magnitu
dine cordis dicentes. Lateres ceciderunt
sed quadris lapidibus edificabimus. Sy
comoros succiderunt. sed cedros immu
tabimus. Et eleuabit dominus hostes
Rasin super eum et inimicos eius in tu
multum uertet. Syriam ab oriente et
philistim ab occidente et deuorabunt
Israel toto ore. In omnibus his non est auer
sus furor eius. sed adhuc manus eius ex
tenta. Et populus non est reuersus
ad percutientem se et dominum exer
cituum non inquisierunt. Et disperdet

dominus ab Israel caput et caudam in
curuantem et deprauantem die una.
Longeuus et honorabilis ipse est caput
et propheta docens mendacium cum ipse
est cauda. Et erunt qui beatificant popu
lum istum seducentes et qui beatificantur
precipitati. Propter hoc super adolescen
tulis eius non letabitur dominus. et pu
pillorum eius et uiduarum non misere
bitur. quia omnis hypocrita est et ne
quam. et uniuersum os locutum est stul
titiam. In omnibus his non est auersus
furor eius. sed adhuc manus eius exten
ta. Succensa est enim quasi ignis impie
tas uepres et spinam uorabit. Et suc
cenderunt in densitate saltus et conuol
uetur in superbia fumi. In ira domini exer
cituum conturbata est terra et erit po
pulus quasi esca ignis. Vir fratri suo non
parcet. et declinabit ad dextram et esu
riet et comedet ad sinistram et non sa
turabitur. Vnusquisque carnem brachii
sui uorabit. Manasses Ephraim. et Ephra
im Manassen. et simul ipsi contra Iudam.
In omnibus his non est auersus furor eius
sed adhuc manus eius extenta.

Ve qui condunt leges iniquas
et scribentes iniustitiam
scripserunt ut opprime
rent in iudicio pauperes.
et ui faceret causa humilium populi
mei. ut essent uidue preda eorum et pu
pillos diriperent. Quid facietis in die
uisitationis et calamitatis de longe uenien
tis. Ad cuius confugietis auxilium et
ubi derelinquetis gloriam uestram. ne

incurvemini sub vinculo. & cum inter
fectis cadatis. Super omnibus his non
est aversus furor eius. sed adhuc manus
eius extenta. Ve assur. virga furoris
mei & baculus ipse est. In manu eius in
dignatio mea. Ad gentem fallacem mit
tam eum. & contra populum furoris mei
mandabo illi ut auferat spolia. et diri
piat predam & ponat illum in conculcatio
nem quasi lutum platearum. Ipse autem
non sic arbitrabitur. & cor eius non ita
estimabit. sed ad conterendum erit cor eius
& ad internitionem gentium non pauca
rum. Dicet enim. Numquid non principes
mei simul reges sunt. Numquid non ut
carchamis. sic calano & ut arphat. sic
emath. Numquid non ut damascus
sic samaria. Quomodo invenit manus
mea regna idoli. sic & simulacra eorum
de hierusalem & de samaria. Numquid
non sicut feci samarie et idolis eius. sic
faciam hierusalem & simulacris eius.
Et erit cum impleverit dominus cunc
ta opera sua in monte syon & hierusalem
visitabo super fructum magnifici cordis
regis assur. & super gloria altitudinis
oculorum eius. Dixit enim. In fortitudi
ne manus mee feci. & in sapientia mea
intellexi. Et abstuli terminos populorum
et principes eorum depredatus sum &
detraxi quasi potens in sublimi residen
tes. Et invenit quasi nidum manus mea
fortitudinem populorum & sicut colli
guntur ova que derelicta sunt. sic univer
sam terram ego congregavi & non fu
it qui moveret pennam & aperiret os & gan
niret. Numquid gloriabitur secu
ris contra eum qui secat in ea. aut exalta
bitur serra contra eum a quo trahitur.
Quomodo si elevetur virga contra ele
vantem se. & exaltetur baculus qui utique
lignum est. Propter hoc mittet domina
tor dominus exercituum in pinguibus e
ius tenuitatem. & subtus gloriam eius suc
censa ardebit quasi combustio ignis. et e
rit lumen israel in igne. & sanctus eius in
flamma. et succendetur et devorabitur
spina eius & vepres in die illa una. et glo
ria saltus eius & carmeli eius ab anima
usque ad carnem consumetur. Et erit
terrore profugus. & reliquie ligni sal
tus eius pre paucitate numerabuntur
& puer scribet eos. Et erit in die illa
non adiciet residuum israel et hi qui fue
rint de domo iacob inniti super eo qui per
cutit eos sed innitetur super dominum
sanctum israel in veritate. reliquie con
vertentur. reliquie inquam iacob ad de
um fortem. Si enim fuerit populus tuus
israel quasi harena maris reliquie conver
tentur ex eo. Consumatio abbreviata in
undabit iustitiam. Consumationem enim
& abbreviationem dominus deus exercituum
faciet in medio omnis terre. Propter hoc
hec dicit dominus deus exercituum.
Noli timere populus meus habitator syon
ab assur. In virga enim percutiet te. et
baculum suum levabit super te in via
egypti. Adhuc enim paululum modi
cumque & consumabit indignatio mea. et
furor meus super scelus eorum. Et susci
tabit super eum dominus exercituum
flagellum iuxta plagam madian in pe
tra oreb et virgam suam super mare. et

leuabit eam in uia ęgypti. Et erit in die illa. auferetur onus eius de humero tuo et iugum eius de collo tuo. et computrescet iugum a facie olei. Veniet in Aioth transibit in magron. apud Magmas commendabit uasa sua. Transierunt cursim Gabee sedes nostra. Obstupuit rama. gabaa saulis fugit. Hinni uoce tua filia Gallim. attende Laisa paupercula Anathot.

Migrauit Medemena. habitatores gebin confortamini. Adhuc dies est. ut in Nob stetur. Agitabit manum suam super montem filię syon collem hierusalem. Ecce dominator dominus exercituum confringet lagunculam in terrore. et excelsi statura succidentur. et sublimes humiliabuntur.

Et subuertentur condensa saltus eius ferro. et libanus cum excelsis cadet.

Et egredietur uirga de radice Iesse. et flos de radice eius ascendet. et requiescet super eum spiritus domini. spiritus sapientię et intellectus. spiritus consilii et fortitudinis. spiritus scientię et pietatis. et replebit eum spiritus timoris domini. Non secundum uisionem oculorum iudicabit neque secundum auditum aurium arguet. Sed iudicabit in iustitia pauperes. et arguet in ęquitate pro mansuetis terrę. Et percutiet terram uirga oris sui. et spiritu labiorum suorum interficiet impium. Et erit iustitia cingulum lumborum eius. et fides cinctorium renum eius. Habitabit lupus cum agno. et pardus cum hędo accubabit.

Vitulus et leo et ouis simul morabuntur et puer paruulus minabit eos. Vitulus et ursus pascentur. simul requiescent catuli eorum et leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab ubere super foramina aspidis. et in cauernam reguli qui ablactatus fuerit. manum suam mittet. Non nocebunt et non occident in uniuerso monte sancto meo. quia repleta est terra scientia domini. sicut aquę maris operientis. In die illa radix Iesse qui stat in signum populorum. ipsum gentes deprecabuntur. et erit sepulchrum eius gloriosum. Et erit in die illa adiciet dominus secundo manum suam ad possidendum residuum populi sui. quod relinquetur ab Assyriis et ab ęgypto et a phetros et ab ęthiopia et ab Elam et a Sennaar et ab Emath et ab insulis maris. Et leuabit dominus signum in nationes. et congregabit profugos israel et dispersos iuda colliget a quattuor plagis terrę. et auferetur zelus Ephraim et hostes iuda peribunt. Ephraim non ęmulabitur iudam et Iudas non pugnabit contra Ephraim. Et uolabunt in humeros philistym per mare simul prędabuntur filios orientis. Idumea et Moab preceptum manus eorum. et filii Amon obedientes erunt. Et desolabitur dominus linguam maris ęgypti. et leuabit manum suam super flumen in fortitudine spiritus sui et percutiet eum in septem riuis ita ut transeant per eum calciati. Et erit uia residuo populo meo qui relinquetur ab assyriis sicut fuit israeli in die illa qua ascendit de terra ęgypti.

ET dices in illa. Confitebor
tibi domine quoniam ira-
tus es mihi. conuersus est
furor tuus. & consolatus
est me. Ecce deus saluator meus fiducia-
liter agam & non timebo. Quia fortitu-
do mea & laus mea dominus & factus
est mihi in salutem. Haurietis aquas in
gaudio de fontibus saluatoris. & dicetis in
illa die. confitemini domino. & inuocate
nomen eius. Notas facite in populis ad-
inuentiones eius. mementote quoniam ex-
celsum est nomen eius. Cantate domino
quoniam magnifice fecit. annuntiate
hoc in uniuersa terra. Exulta et lauda
habitatio syon. quia magnus in medio tui
sanctus israel.

ONus Babylonis quod uidit
Esaias filius Amos. Super
montem caliginosum leua-
te signum. exaltate uocem.
leuate manum. et ingrediantur portas du-
ces. Ego mandaui sanctificatis meis & uo-
caui fortes meos in ira mea exultantes in
gloria mea. Vox multitudinis in montibus
quasi populorum frequentium. vox soni-
tus regum gentium congregatarum. D-
ominus exercituum precepit militie bel-
li uenientibus de terra procul. A summita-
te celi dominus & uasa furoris eius ut
disperdat omnem terram. Vlulate quia
prope est dies domini quia uastitas a do-
mino ueniet. Propter hoc omnes manus
dissoluentur. & omne cor hominis ta-
bescet et conteretur. Torsiones & dolo-
res tenebunt. quasi parturiens dolebunt.
Vnusquisque ad proximum suum stupebit.
facies combuste uultus eorum. Ecce dies
domini ueniet crudelis et indignationis
plenus & ire furorisque ad ponendam ter-
ram in solitudinem. & peccatores eius (conterendos) de
ea quoniam stelle celi & splendor ea-
rum non expandent lumen suum. Obte-
nebratus est sol in ortu suo & luna non
splendebit in lumine suo. Et uisitabo su-
per orbis mala & contra impios iniquitatem
eorum. Et quiescere faciam superbiam
infidelium & arrogantiam fortium humi-
liabo. Preciosior erit uir auro & homo mun-
do obrizo. Super hoc celum turbabo et
mouebitur terra de loco suo propter in-
dignationem domini exercituum. et propter
diem irae furoris eius. Et erit qua-
si damula fugiens. & quasi ouis. et non
erit qui congreget. Vnusquisque ad popu-
lum suum conuertetur & singuli ad terram
suam fugient. Omnis qui inuentus fuerit oc-
cidetur & omnis qui superuenerit cadet
in gladio. Infantes eorum allident in oculis
eorum. diripientur domus eorum. et uxo-
res eorum uiolabuntur. Ecce ego suscita-
bo super eos medos qui argentum non que-
rant nec aurum uelint. sed sagittis par-
uulos interficient. & lactantibus uteris
non miserebuntur. et super filios non
parcet oculus eorum. Et erit Babylon
illa ciuitas gloriosa in regnis inclyta in
superbia chaldeorum subuersa. sicut sub-
uertit dominus Sodomam & Gomor-
ram. Non habitabitur usque in finem. et non
fundabitur usque ad generationem & ge-
nerationem. Nec ponet ibi tentoria Arabs

nec pastores requiescent ibi. sed requies
cent ibi bestie. et replebuntur domus
eorum draconibus & habitabunt ibi stru
tiones & pilosi saltabunt ibi & respon
debunt ibi ulule in edibus eius. et sire
ne in delubris uoluptatis.

R. ope est ut ueniat tem
pus eius & dies eius non
elongabuntur. M isereb
tur enim dominus Jacob
& eliget adhuc de israel. & requiescere e
os faciet sup humum suam. A diungetur
aduena ad eos et adherebit domui Jacob.
E t tenebunt eos populi & adducent eos
in locum suum. E t possidebit eos domus
isrl super terram domini in seruos & an
cillas & erunt capientes eos qui se cape
rant. et subycient exactores suos. E t e
rit in die illa. cum requiem dederit tibi
deus a labore tuo & a concussione tu
a. & a seruitute dura qua ante ser
uisti. sumes parabolam istam contra re
gem Babylonis & dices. Quomodo ces
sauit exactor. quieuit tributum. Co
triuit dominus baculum impiorum. ui
gam dominantium cedentem populos
in indignatione plaga insanabili subyci
entem in furore gentes persequentem
crudeliter. Conquieuit & siluit omnis
terra gauisa est et exultauit. abietes
quoque letate sunt sup te & cedri liba
ni. Ex quo dormisti non ascendit qui
succidat nos. Infernus subter te contur
batus est in occursum aduentus tui. o
suscitauit tibi gigantes. Omnes princi
pes terre surrexerunt de solys suis om

nes principes nationum. Vniuersi respo
debunt & dicent tibi. Et tu uulneratus
es sicut et nos. nostri similes effectus es.
Detracta est ad inferos superbia tua co
cidit cadauer tuum. Subter te sternet
tinea. & operimentum tuum erunt uer
mes. Quomodo cecidisti de celo lucifer
qui mane oriebaris. Corruisti in terram
qui uulnerabas gentes. qui dicebas in cor
de tuo In celum conscendam super astra
dei exaltabo solium meum. sedebo in mo
te testamenti in lateribus aquilonis. ascen
dam super altitudinem nubium. similis e
ro altissimo. V eruntamen ad infernum
detraheris in profundum laci. Qui te uide
rint ad te inclinabuntur. teque prospicient.
Nunquid iste est uir qui conturbauit ter
ram. qui concussit regna. qui posuit or
bem desertum. & urbes eius destruxit
uinctis eius non aperuit carcerem. Om
nes reges gentium uniuersi dormierunt
in gloria. Vir in domo sua. tu autem p
iectus es de sepulchro tuo quasi stirps
inutilis pollutus et obuolutus. cum his
qui interfecti sunt gladio et descende
runt ad fundamenta laci. Quasi cada
uer putridum non habebis consortium
neque cum eis in sepultura. Tu enim ter
ram tuam disperdidisti. tu populum
tuum occidisti. Non uocabitur in eter
num semen pessimorum. Preparate fi
lios eius occisioni in iniquitate patrum
eorum. N on consurgent. nec heredi
tabunt terram. neque implebunt faciem
orbis ciuitatum. Et consurgam super
eos dicit dominus exercituum. & per
dam Babylonis nomen. et reliquias et

germen et progeniem dicit dominus. Et
ponam eam in possessionem ericii. & in pa
ludes aquarum. & scopabo eam in scopa
terens dicit dominus exercituum. Iura
uit dominus exercituum dicens. Si non
ut putaui ita erit. & quomodo mente
tractaui sic eueniet. ut conteram Assyriu
in terra mea. & in montibus meis conculce
eum. & auferetur ab eis iugum eius & onus
illius ab humero eorum tolletur. Hoc
consilium quod cogitauit super omnem
terram & hec est manus extenta super
uniuersas gentes. Dominus exercituum
decreuit et quis poterit infirmare. Et
manus eius extenta & quis auertet eam.
In anno quo mortuus est rex Achaz
factum est onus istud. Ne leteris phi
listea omnis tu. quoniam comminuta est
uirga percussoris tui. De radice enim co
lubri egredietur regulus & semen
eius absorbens uolucrem. Et pascentur
primogeniti pauperum & pauperes fiduci
aliter requiescent. & interire faciam in fame
radicem tuam. et reliquias tuas interfici
am. Vlula porta. clama ciuitas. prostra
ta est philistea omnis. Ab aquilone enim
fumus ueniet. et non est qui effugiat
agmen eius. Et quid respondebitur nun
tiis gentis. Quia dominus fundauit
Syon. & in ipso sperabunt pauperes po
puli eius.

Onus Moab. Quia nocte
uastata est Ar Moab con
ticuit. quia nocte uastata
est murus Moab conticuit.
Ascendit domus. & Dybon ad excelsa
in planctum super Nabo et super Meda
ba Moab ululabit. In cunctis capitibus
eius caluitium. & omnis barba radetur.
In triuiis eius accincti sunt sacco. super
tecta eius et in plateis eius omnis ululatus
descendet in fletum. Clamauit Esebon
& eleale. usque Iasa audita est uox eorum.
Super hoc expediti Moab ululabunt. ani
ma eius ululabit sibi. Cor meum ad Mo
ab clamabit. uectes eius usque ad Segor ui
tulam consternantem. per ascensum enim
Luith flens ascendet. et in uia Oronaim cla
morem contritionis leuabunt. Aque enim
Nemrim deserte erunt. quia aruit herba.
defecit germen. uiror omnis interiit.
Secundum magnitudinem operis et uisita
tio eorum. Ad torrentem salicum ducent
eos. quoniam circuiuit clamor terminum
Moab. Vsque ad Gallim ululatus eius. et
usque ad puteum Helim clamor eius. quia
aque Dybon replete sunt sanguine. Po
nam enim super Dybon additamenta his
qui fugerint de Moab leonem & reliqui
is terre.

Emitte agnum domine do
minatorem terre de petra
deserti ad montem filie sy
on. Et erit sicut auis fugi
ens et pulli de nido auolantes. sic erunt
filii Moab in transcensu Arnon. Ini consi
lium. coge concilium. pone quasi noctem
umbram tuam in meridie. Absconde fu
gientes et uagos ne prodas. Habitabunt
apud te profugi mei. Moab esto latibu
lum eorum a facie uastatoris. Finitus est
enim puluis consummatus est miser. defe

cat q conculcabat terram. & preparabitur
in misericordia solium. & sedebit super
eum in ueritate in tabernaculo Dauid.
iudicans et querens iudicium & ueloci
ter reddens quod iustum est. Audiuim'
superbiam Moab. superbus est ualde. S
Superbia eius & arrogantia eius et indignatio
tio eius plusq fortitudo eius. Jcirco ulu
labit Moab ar Moab uniuersus ululabit.
His q letantur super muros cocti lateris i
loquimini plagas suas. quoniam subur
bana esebon deserta sunt. Et uineam sa
bama domini gentium exciderunt. Fla
gella eius usq ad iazer peruenerunt. er
rauerunt in deserto. propagines eius re
licte sunt transierunt mare. Super hoc
plorabo in fletu iazer. & uineam sabama.
Jnebriabo te lachryma mea esebon et ele
ale. quoniam sup uindemiam tuam & su
per messem tuam uox calcantium irruit.
Et auferetur letitia et exultatio de car
melo. & in uineis non exultabit neque
iubilabit. Vinum in torculari non calca
bit q calcare consueuerat. uocem calcan
tium abstulit. Super hoc uenter meus
ad Moab quasi cithara sonabit. & uisce
ra mea. ad murum cocti lateris. Et erit
cum apparuerit qd laborauit Moab su
per excelsis suis ingredietur ad sancta
sua ut obsecret. et non ualebit. Hoc uer
bum quod locutus est dominus ad Mo
ab ex tunc. & nunc locutus est dicens. Jn
tribus annis quasi anni mercennarii au
feretur gloria Moab super omni populo
multo. & relinquetur in eo sicut racemus
paruus & modicus. nequaquam multus.

Onus Damasci. Ecce Da
mascus desinet esse ciuitas
& erit sicut aceruus lapi
dum in ruina. Derelicte
ciuitates Aroer gregibus erunt. et requies
cent ibi. & non erit q exterreat. Et ces
sabit adiutorium ab ephraim et regnum
a Damasco. & reliquie syrie sicut gloria
filiorum israel erunt dicit dominus exer
cituum. Et erit in die illa attenuabitur
gloria Iacob. & pinguedo carnis eius e
marcescet. et erit sicut congregans in
messe quod restiterit. & brachium e
ius spicas leget. Et erit sicut querens
spicas in ualle raphaim. & relinquetur
in eo sicut racemus. et sicut excussio olee
duarum uel trium oliuarum in summita
te rami. siue quattuor aut quinque. In ca
cuminibus eius fructus eius. dicit dominus
deus israel. In die illa inclinabitur homo ad
factorem suum. & oculi eius ad sanctum
israel respicient. & non inclinabitur ad
altaria que fecerunt manus eius. & que
operati sunt digiti eius. non respicient lu
cos & delubra. In die illa erunt ciuita
tes fortitudinis eius derelicte sicut ara
tra et segetes que derelicte sunt a facie
filiorum israel. Et eris deserta. quia oblita
es dei saluatoris tui & fortis adiutoris tui
non es recordata. Propterea plantabis
plantationem fidelem. & germen alienum
seminabis. Jn die plantationis tue labrus
ca. & mane semen tuum florebit. Abla
ta est messis in die hereditatis. & dole
bit grauiter. Ve multitudini popu
lorum multorum ut multitudo maris
sonantis & tumultus turbarum sicut

sonitus aquarum multarum. Sonabunt
populi sicut sonitus aquarum inundan
tium. & increpabit eum et fugiet procul.
E t rapietur sicut puluis montium a facie
uenti. et sicut turbo coram tempestate.
I n tempore uespere. & ecce turbatio in
matutino. & non subsistet. Hec est
pars eorum qui uastauerunt nos. & sors di
ripientium nos.

V E terre cymbalo alarum
que est trans flumen ethi
opie. qui mittit in mare le
gatos. & in uasis papyri su
per aquas. Ite angeli ueloces ad gentem
conuulsam & dilaceratam. ad populum
terribilem post quem non est alius. ad
gentem expectantem & conculcatam cu
ius diripuerunt flumina terram eius.
A d montem nominis domini exercituum mon
tem syon. Omnes habitatores orbis qui
moramini in terra. cum eleuatum fuerit
signum in montibus uidebitis. & clango
rem tube audietis. quia hec dicit dominus
ad me. E go quiescam et considerabo in
loco meo. sicut meridiana lux clara est.
& sicut nubes roris in die messis. Ante
messem enim totus effloruit. & immatura
perfectio germinauit. & precidentur
ramusculi eius falcibus. & que derelicta
fuerint abscindentur. E xcutientur et
relinquentur simul auibus montium et bes
tiis terre. & estate perpetua erunt su
per eum uolucres & omnes bestie terre
super illum hyemabunt. In tempore il
lo deferetur munus domino exercituum
a populo diuulso et dilacerato. a popu
lo terribili post quem non fuit alius. a
gente expectante & conculcata. cuius
diripuerunt flumina terram eius. ad lo
cum nominis domini exercituum mon
tem syon.

O NUS egypti. E cce dom
nus ascendet super nubem
leuem. & ingredietur Egyp
tum. et mouebuntur simu
lacra egypti a facie eius & cor egypti
tabescet in medio eius. E t concurrere
faciam egyptios aduersus Egyptios. &
pugnabit uir contra fratrem suum. & uir
contra amicum suum. ciuitas aduersus ci
uitatem. regnum aduersus regnum. & di
rumpetur spiritus egypti in uisceribus eius
& consilium eius precipitabo & interroga
bunt simulacra sua. & diuinos suos et phito
nes & ariolos. & tradam egyptum in ma
nu dominorum crudelium. et rex fortis
dominabitur eorum. ait dominus exer
cituum. Et arescet aqua de mari. & fluui
us desolabitur atque siccabitur. et deficient
flumina. A ttenuabuntur & siccabuntur
riui aggerum. Calamus et iuncus mar
cescet. nudabitur alueus riui a fonte suo.
E t omnis sementis irrigua siccabitur. a
rescet. et non erit. Et merebunt pisca
tores & lugebunt omnes mittentes in
flumen hamum. & expandentes rete su
per faciem aquarum emarcescent. C on
fundentur qui operabantur linum plecten
tes et texentes subtilia. E t erunt irrigu
eius flaccentia. omnes qui faciebant lacu
nas ad capiendos pisces. Stulti principes
thaneos sapientes consiliarii pharaonis

dederunt consilium insipiens. Quomodo
dicetis Pharaoni. filius sapientium ego fi
lius regum antiquorum? Ubi nunc st
sapientes tui. Annuntient tibi & indi-
cent qd cogitauerit dominus exercitu
um super egyptum. Stulti facti sunt
principes thaneos. emarcuerunt princi
pes Mempheos. deceperunt Egyptum. an
gulum populorum eius. Dominus misce
it in medio eius spiritum vertiginis. et er
rare fecerunt egyptum in omni opere
suo. sicut errat ebrius et uomens. Et
non erit egypto opus quod faciat. caput
et caudam incuruantem & refrenantem.
In die illa erit Egyptus quasi mulieres
& stupebunt & timebunt a facie com
motionis manus domini exercituum quam
ipse mouebit super eam. et erit terra a
iuda egypto in pauorem. Omnis qui illi
us fuerit recordatus pauebit a facie co
silii domini exercituum. quod ipse cogi
tauit sup eam. In die illa erunt quinque
ciuitates in terra egypti loquentes lin-
gua chanaan. & iurantes p dominum exe
rcituum. Ciuitas solis uocabitur una. In
die illa erit altare domini in medio ter
re egypti. & titulus domini iuxta ter
minum eius. & erit in signum et in testi
monium domino exercituum in terra
Egypti. Clamabunt enim ad dominum
a facie tribulantis & mittet eis saluato
rem & propugnatorem qui liberet eos.
Et cognoscetur dominus ab egypto. et
cognoscent egypti dominum in die il
la. & colent eum in hostiis. & in mune
ribus et uota uouebunt domino et sol
uent. Et percutiet dominus egyptum
plaga et sanabit eam. & reuertentur
egypti ad dominum et placabitur eis.
& sanabit eos. In die illa erit uia de
egypto in Assyrios. et intrabit assyrius
Egyptum. et egyptius in Assyrios. & ser
uient egypti Assur. In die illa erit isrl
tertius egyptio & assyrio. benedictio in
medio terre. cui benedixit dominus exe
rcituum dicens. Benedictus populus me
us egypti. & opus manuum mearum
Assyrius. hereditas autem mea isrl.

In anno quo ingressus est
Thartan in Azotum. cum
misisset eum Sargon rex
Assyriorum et pugnasset
contra Azotum & cepisset eam. in tem
pore illo locutus est dominus in manu
Esaie filii Amos. dicens. Vade & solue
saccum de lumbis tuis. & calciamenta
tua tolle de pedibus tuis. Et fecit sic. ua
dens nudus & discalciatus. Et dixit do
minus. Sicut ambulauit seruus meus
Esaias nudus et discalciatus trium an
norum signum & portentum erit super
egyptum & super ethiopiam sic minabit
rex Assyriorum captiuitatem egypti. et
transmigrationem ethiopie. iuuenem et
senem. nudam et discalciatam discooper
tis natibus ad ignominiam egypti. Et ti
mebunt & confundentur ab ethiopia
spe sua et ab egypto gloria sua. Et di
cet habitator insule huius in die illa.
Heccine erat spes nostra. ad quos con
fugimus in auxilium ut liberarent nos a
facie regis Assyriorum et quomodo effuge
re poterimus nos.

NUS deserti maris. Sicut
turbines ab aphrico uenīut
de deserto uenit de terra
horribili. Visio dura nun
tiata est mihi. Qui incredulus est. infi.
deliter agit. & q depopulator est uastat.
A scende elam. obside mede: omnem gemi
tum eius cessare feci. Propterea repleti st
lumbi mei dolore & angustia possedit
me. sicut angustia parturientis. Corrui.
cum audirem. conturbatus sum cum uid
erem. Emarcuit cor meum tenebre stupe
fecerunt me. Babylon dilecta mea posi
ta est mihi in miraculum. Pone mensam
contemplare in specula. Comedentes et
bibentes surgite principes arripite cly
peum. Haec enim dixit mihi dominus.
V ade et pone speculatorem & quodcumq;
uiderit annuntiet. Et uidit currum
duorum equitum ascensorem asini & ascē
sorem cameli & contemplatus est dilige
ter multo intuitu & clamauit ut leo. Sv
per speculam domini ego sum stans iugi
ter per diem. & super custodiam meam
ego sum stans totis noctibus. Ecce iste ue
nit ascensor uir bigae equitum. Et respō
dit & dixit. Cecidit cecidit Babylon.
& omnia sculptilia deorum eius contrita
sunt in terram. Tritura mea & filia are
mee: que audiui a domino exercituum
deo isrl annuntiaui uobis. Onus duma
a me clamat ex seir. Custos quid de
nocte. Dixit custos. Venit mane & nox.
S i quaeritis quaerite conuertimini & veni
te. Onus in Arabia. In saltu ad uesperam
dormietis. in semitis dodanim. Occurren
tes sitienti ferte aquam q habitatis ter
ram austri. cum panibus occurrite fugien
ti. A facie enim gladiorum fugerunt. a
facie gladii imminentis. a facie arcus ex
tenti. a facie grauis proelii quoniam haec
dicit dominus ad me. Adhuc in uno an
no quasi in mercenarii. & auferetur omnis
gloria cedar et reliquie numeri sagittario
rum fortium de filiis cedar imminuen
tur. Dominus enim ds isrl locutus ē.

NUS uallis uisionis. Quidnam
tibi quoque est quia ascen
disti & tu omnis in tecta
clamoris plena urbs o fre
quens ciuitas exultans. Interfecti tui
non interfecti gladio nec mortui tui
mortui in bello. Cuncti principes tui fu
gerunt simul dureque ligati sunt. Omne
q inuenti sunt uincti sunt pariter proc
fugerunt. Propterea dixi recedite a me
amare flebo. Nolite incumbere ut con
solemini me sup uastitatē filie populi
mei. Dies enim interfectionis et concul
cationis et fletuum domino deo exer
cituum in ualle uisionis. Scrutans mur
et magnificus sup montem. Et Elam
sumpsit pharetram et currum hominis
equitis & parietem nudauit clypeus. Et
erunt electe ualles tue plene quadri
garum et equites ponent sedes suas in
porta & reuelabitur opimentum iude.
Et uidebitis in die illa armamentarium
domus saltus et scissuras ciuitatis dauid
uidebitis. qa multiplicate sunt & con
gregastis aquas piscine inferioris et do
mos hierusalem numerastis & destruxi

tis domos ad muniendum murum. Et la
cum fecistis inter duos muros. & aquam
piscine ueteris & non suspexistis ad eum
q fecerat eam et operatorem eius de longe
non uidistis. Et uocabit dominus deus
exercituum in die illa ad fletum & ad
planctum ad caluitium & ad cingulum
sacci. & ecce gaudium et letitiam occide
re uitulos & iugulare arietes. comedere
carnes et bibere uinum. comedamus et bi
bamus. cras enim moriamur. Et reuela
ta est in auribus meis uox domini exerci
tuum. Si dimittetur iniquitas hec uobis
donec moriamini dicit dominus deus
exercituum. Hec dicit dns deus exerci
tuum. Vade ingredere ad eum q habi
tat in tabernaculo ad sobnam preposi
tum templi. & dices ad eum. Quid tu hic
aut quasi quis hic? Quia excidisti tibi
hoc sepulchrum. excidisti in excelso me
moriale. diligenter in petra tabernaculum
tibi. Ecce dominus asportari te faciet
sicut asportatur gallus gallinacius et qsi
amicum sic subleuabit te. Coronans coro
nabit te tribulatione. quasi pilam mitte
te in terram latam et spatiosam. Ibi morie
ris. et ibi erit currus glorie tue. & igno
minia domus domini tui. Et expellam
te de statione tua. & de ministerio tuo
deponam te. Et erit in die illa. uocabo
seruum meum Eleachim filium Elechie
& induam illum tunica tua & cingulo
tuo confortabo eum. & potestatem tuam
dabo in manu eius. & erit quasi pater
habitantibus hierusalem et domus iuda.
Et dabo clauem domus dauid sup hume
rum eius & aperiet et non erit qui cla

udat. et claudet & non erit q aperiat.
Et figam illum paxillum in loco fideli. et
erit in solium glorie domui patris sui. &
suspendam super eum omnem gloriam
domus patris eius. Vasorum diuersa ge
nera. omne uas paruulum a uasis crate
rarum usq. ad omne uas musicorum. In
die illa dicit dominus exercituum. au
feretur paxillus q fixus fuerat in loco
fideli. & frangetur et cadet. & peribit qd
pependerat in eo. qa dominus locutus e.

Onus tyri. Vlulate naues
maris quia uastata est do
mus unde uenire consue
uerat. de terra cethim re

uelatum est eis. Tacete q habitatis in
insula. negociatio sidonis. Transfretan
tes mare repleuerunt te in aqs multis. se
men Nili messis fluminis fruges eius. et
facta est negociatio gentium. Erubesce
Sidon ait mare. fortitudo maris dicens.
Non parturiui et non peperi. & non enu
triui iuuenes. nec ad incrementum per
duxi uirgines. Cum auditum fuerit in egyp
to. dolebunt cum audierint de tyro.
Transite maria. ululate q habitatis in in
sula. Numquid non hec uestra est. que
gloriabatur a diebus pristinis in antiquita
te sua? Ducent eam pedes sui longe ad
peregrinandum. Quis cogitauit hoc super
tyrum quondam coronatam? Cuius ne
gociatores principes institores eius incly
ti terre. Dominus exercituum cogita
uit hoc. ut detraheret superbiam omnis
glorie. & ad ignominiam deduceret
uniuersos inclytos terre. Transi terram tuam

quasi fluuium filia maris. non est cingu
lum ultra tibi. Manum suam extendit
super mare conturbauit regna. Domin'
mandauit aduersus chanaa ut conte
rerę fortes eius & dixit. Non adicias o
ultra ut glorieris. calumniam sustinens
uirgo filia Sidonis. In cethim consur
gens transfreta. ibi quoque non erit re
quies tibi. Ecce terra chaldeorum ta
lis populus non fuit. Assur fundauit e
am. In captiuitatem traduxerunt robus
tos eius. suffoderunt domus eius. posue
runt eam in ruinam. Vlulatę naues ma
ris. qa deuastata est fortitudo uestra.
Et erit in die illa. in obliuione eris o Tyre. i
septuaginta annis. sicut dies regis unius.
Post septuaginta annos erit Tyro quasi ca
ticum meretricis. Sume tibi citharam. ci
rcue ciuitatem meretrix obliuioni tradi
ta. Bene cane. frequenta canticum ut o
memoria tui sit. Et erit post septuagin
ta annos. uisitabit dominus Tyrum. &
reducet eam in merces suas. & rursus fo
rnicabitur cum uniuersis regnis terrę. i
super faciem terrę. & erunt negociatio
nes eius & merces eius sanctificatę do
mino. Non condentur neq. reponen
tur. quia his qui habitauerint coram
domino erit negociatio eius. ut mandu
cent in saturitatem. & uestiantur usq.
ad uetustatem.

ECce dominus dissipabit i
terram. & nudabit eā & af
fliget faciem eius. et dis
perget habitatores eius. o
Et erit sicut populus sic sacerdos. & si
cut seruus sic dominus eius. & sicut an
cilla sic domina eius. Sicut emens sic il
le q uendit. sicut foenerator sic is qui i
mutuum accipit. sicut q repetit. sic q
debet. Dissipatione dissipabitur terra. et
direptione predabitur. Dominus enim lo
cutus est uerbum hoc. Luxit et deflu
xit terra et infirmata est. defluxit or
bis & infirmata est altitudo populi ter
rę. et terra interfecta est ab habitatori
bus suis. qa transgressi sunt leges. mu
tauerunt ius. dissipauerunt foedus sem
piternum. Propter hoc maledictio uora
bit terram. & peccabunt habitatores e
ius. Ideoq. insanient cultores eius. & re
linquentur homines pauci. Luxit uin
demia. infirmata est uitis. ingemuerunt
omnes q lętabantur corde. Cessauit i
gaudium tympanorum. quieuit sonitus
lętantium. conticuit dulcedo citharę.
Cum cantico non bibent uinum. ama
ra erit potio bibentibus illam. Attrita ē
ciuitas uanitatis. clausa est omnis do
mus nullo introeunte. Clamor erit su
per uino in plateis. deserta est omnis le
titia. translatum est gaudium terrę. i
Relicta est in urbe solitudo. & cala
mitas opprimet portas. Quia hęc erunt
in medio terrę in medio populorum.
Quomodo si paucę oliuę quę reman
serunt excutiantur ex olea. & racemi
cum fuerit finita uindemia. Hi leua
bunt uocem suam atq. laudabunt. cum
glorificatus fuerit dominus hinnient
de mari. Propter hoc in doctrinis glori
ficatę dominum. in insulis maris nomē
domini dei Isrl. A finibus terrę laudes

audiuimus gloriam iusti. Et dixi secre
tum meum mihi. secretum meum mihi.
V e mihi. preuaricantes preuaricati sunt &
preuaricatione transgressorum preua
ricati sunt. Formido et fouea & laqus
super te qui habitator es terre. Et erit
qui fugerit a facie formidinis cadet in
foueam & qui se explicauerit de fouea te
nebitur laqueo. quia cataracte de excelsis
aperte sunt & concutientur fundamen
ta terre. Confractione confringetur ter
ra. contritione conteretur terra. Com
motione commouebitur terra. agitatione
agitabitur terra. sicut ebrius & aufere
tur quasi tabernaculum unius noctis. o
E gravabit eam iniquitas sua & corruet et
non adiciet ut resurgat. Et erit in die
illa. uisitabit dominus super militiam ce
li in excelso & super reges terre qui sunt
super terram. Et congregabuntur in
congregatione unius fascis in lacum. et cla
udentur ibi in carcere & post multos
dies uisitabuntur. Et erubescet luna
& confundetur sol. cum regnauerit do
minus exercituum in monte syon et in
hierusalem & in conspectu senum suorum
fuerit glorificatus.

D Omine deus meus es tu.
& exaltabo te & confite
bor nomini tuo. quoniam
fecisti mirabilia cogitatio
nes antiquas fideles. amen. Quia posuis
ti ciuitatem in tumultum. urbem for
tem in ruinam. domum alienorum ut
non sit ciuitas. & in sempiternum non
edificetur. Super hoc laudabit te po
pulus fortis. ciuitas gentium robustarum
timebit te. Quia factus es fortitudo pa
uperi. fortitudo egeno in tribulatione sua.
spes a turbine. umbraculum ab estu. Spi
ritus enim robustorum quasi turbo im
pellens parietem. Sicut estus in siti. tu
multum alienorum humiliabis. & quasi
calore sub nube torrente propaginem for
tium marcescere facies. Et faciet domi
nus exercituum omnibus populis in mon
te hoc conuiuium pinguium. conuiuium
uindemie. pinguium medullatorum. uin
demie defecate. Et precipitabit in mo
monte isto faciem uinculi colligati super
omnes populos. & telam quam orditus est
super omnes nationes. Precipitabit mortem
in sempiternum. Et auferet dominus deus
lachrymam ab omni facie. et obprobrium
populi sui auferet de uniuersa terra. quia
dominus locutus est. Et dicent in die
illa. Ecce deus noster iste. expectabimus
eum & saluabit nos. Iste dominus susti
nuimus eum. & exultabimus et letabi
mur in salutari eius. quia requiescet ma
nus domini in monte isto. Et triturabitur
Moab sub eo. sicuti teruntur palee in pla
ustro. Et extendet manus suas sub eo. si
cut extendit natans ad natandum. et
humiliabit gloriam eius cum allisione
manuum eius. Et monumenta sublimi
um murorum tuorum concident & hu
miliabuntur & detrahentur in terram
usque ad puluerem.

IN die illa cantabitur can
ticum istud in terra iuda.
Urbs fortitudinis nostrae
salvator ponetur in ea mu
rus & antemurale. Aperite portas et
ingredietur gens iusta custodiens verita
tem. Vetus error abiit. servabis pacem
pacem qa in te speravimus. Sperastis in
domino in seculis aeternis in domino deo
forti in perpetuum. Quia incurvabit ha
bitantes in excelso civitatem sublimem.
humiliabit humiliabit eam usq. ad terram.
humiliabit eam usq. ad terram. detrahet
eam usq. ad pulverem. Conculcabit eam
pes. pes pauperis gressus egenorum. Se
mita iusti recta est. rectus callis iusti ad
ambulandum. Et in semita iudiciorum
tuorum domine sustinuimus te. nomen
tuum & memoriale tuum in desiderio a
nimae. Anima mea desideravit te in
nocte. si et spiritu meo in praecordiis me
is de mane vigilabo ad te. Cum feceris
iudicia tua in terra. iustitiam discent ha
bitatores orbis. Misereamur impio &
non discet iustitiam. In terra sanctorum
iniqua gessit. & non videbit gloriam
domini. Domine exaltetur manus tua
ut non videant. videant et confundan
tur zelantes populi & ignis hostes tuos
devoret. Domine dabis pacem nobis. om
nia enim opera nostra operatus est nobis.
D omine ds nr possederunt nos domini
absq. te tantum in te recordemur nominis
tui. Morientes non vivant gigantes non
resurgant. Propterea visitasti et contri
visti eos & perdidisti omnem memoriam
eorum. Indulsisti genti domine indulsisti
genti. Numqd glorificatus es elongasti
omnes terminos terrae. Domine in angus
tia requisierunt te in tribulatione murmu
ris doctrina tua eis. Sicut quae concepit
cum appropinquaverit ad partum dolens
clamat in doloribus suis sic facti sumus a
facie tua domine. Concepimus & quasi
parturivimus et peperimus spiritum. Sa
lutes non fecimus in terra. ideo non ce
ciderunt habitatores terrae. Vivent mor
tui tui interfecti mei resurgent. Exper
giscimini et laudate q habitatis in pulve
re. qa ros lucis ros tuus. & terram gigan
tum detrahes in ruinam. Vade populus
meus intra in cubicula tua claude ostia
tua super te. Abscondere modicum ad mo
mentum donec pertranseat indignatio
mea. Ecce enim dominus egreditur egre
ditur de loco suo ut visitet iniqtatem ha
bitatoris terrae contra eum. & revelabit
terra sanguinem suum & non operiet ul
tra interfectos suos.

IN die illa visitabit domin
in gladio suo duro et gran
di et forti super leviathan
serpentem vectem. & super
leviathan serpentem tortuosum & occidet
cetum q in mari est. In die illa vinea me
ri cantabit ei. Ego dominus qui servo eam
repente propinabo ei ne forte visitetur contra
eam. Nocte & die servo eam. indignatio
non est mihi. Quis dabit me spinam et
veprem. In proelio gradiar sup eam succen
dam eam pariter. An potius tenebo for
titudinem meam. Faciet pacem mihi. pa
cem faciet mihi. Qui egrediuntur impetu a

Iacob florebit et germinabit israel & i
plebunt faciem orbis terre. Numquid iuxta
plagam percutientis se percussit eum. Aut
sicut occidit interfectos eius sic occisus est.
I n mensura contra mensuram cum abiec
ta fuerit iudicabit eam. meditatus est in
spiritu spiritu suo duro per diem estus Id
circo super hoc dimittetur iniquitas domui
I acob & iste omnis fructus. ut auferatur
peccatum eius. Cum posuerit omnes la
pides altaris sicut lapides cineris allisos
non stabunt luci & delubra. Ciuitas n
munita desolata erit speciosa relinquetur
& dimittetur quasi desertum Ibi pascetur
uitulus. et ibi accubabit & consumet su
mittates eius. In siccitate messis illius con
terentur mulieres uenientes & docentes
eam. Non est enim populus sapiens prop
terea non miserebitur eius qui fecit eum. et
qui formauit eum non parcet ei. Et erit
in die illa percutiet dominus ab alueo
fluminis usque ad torrentem egypti. & o
uos congregabimini unus et unus filii is
rael. Et erit in die illa clangetur in tu
ba magna. & uenient qui perditi fuerant
de terra Assyriorum. & qui eiecti erant
de terra egypti. & adorabunt dominum
in monte sancto in hierusalem.

Ue corone superbie ebriis
ephraim. & flori decidenti
glorie exultationis eius.
qui erant in uertice ualli
pinguissime errantes a uino. Ecce ua
lidus & fortis dominus. sicut impetus
grandinis turbo confringens. sicut impe
tus aquarum multarum inundantium.

et emissarum super terram spatiosam. Pedibus
conculcabitur corona superbie ebriorum
Ephraim. Et erit flos decidens glorie exul
tationis eius qui est super uerticem uallis pin
guium. quasi temporaneum ante maturi
tatem autumni. Quod cum aspexerit uidens
statim ut manu tenuerit deuorabit illud.
In die illa erit dominus exercituum coro
na glorie. & sertum exultationis residuo
populi sui. et spiritus iudicii sedenti super iu
dicium. et fortitudo reuertentibus de bel
lo ad portam. Uerum hi quoque pre uino
nescierunt. & pre ebrietate errauerunt.
Sacerdos et propheta nescierunt pre ebrie
tate. absorti sunt a uino. errauerunt in e
brietate. nescierunt uidentem. ignoraue
runt iudicium. Omnes enim mense replete
sunt uomitu sordiumque. ita ut non esset
locus ultra. Quem docebit scientiam. & quem
intelligere faciet auditum. Ablactatos a
lacte. auulsos ab uberibus. quia manda rema
da. manda remanda. expecta reexpecta. expecta reexpecta
modicum ibi modicum ibi. In loquela enim
labii & lingua altera loquetur ad populum
istum. cui dixit. Hec est requies mea re
ficite lassum. & hec est refrigerium meum.
et noluerunt audire. Et erit eis uerbum
domini manda remanda. manda reman
da. expecta reexpecta. expecta reexpecta.
modicum ibi. modicum ibi. ut uadant et
cadant retrorsum. & conterantur et illa
queantur & capiantur. Propter hoc au
dite uerbum domini uiri illusores qui do
minamini super populum meum qui est in
hierusalem. Dixistis enim. Percussimus
fedus cum morte. & cum inferno fecimus
pactum. Flagellum inundans cum transi

sierit non ueniet super nos. quia posuimus
mendacium spem nostram. et mendacio p
tecti sumus. Iccirco hec dicit dominus
deus. Ecce ego mittam in fundamentis
syon lapidem. lapidem probatum angula
rem preciosum. in fundamento fundatum.
Qui crediderit non festinet. Et ponam in
pondere iudicium & iustitiam in men
sura. Et subuertet grando spem menda
cii. & protectionem aque inundabunt. et
delebitur foedus uestrum cum morte. &
pactum uestrum cum inferno non stabit.
Flagellum inundans cum transierit. eritis
ei in conculcationem. Quandocumque per
transierit tollet uos quoniam mane dilu
culo pertransibit in die & in nocte. et ta
tummodo sola uexatio intellectum dabit
auditui. Coangustatum est enim stratum
ita ut alter decidat. & pallium breue.
utrumque operire non potest. Sicut enim in
monte diuisionum stabit dominus. sic in
ualle que est in Gabaon irascetur ut fa
ciat opus suum. Alienum opus eius. ut
operetur opus suum. Peregrinum est opus
eius ab eo. Et nunc nolite illudere. ne
forte constringantur uincula uestra. Con
sumationem enim & abbreuiationem au
diui a domino deo exercituum super uni
uersam terram. Auribus percipite & au
dite uocem meam. attendite & audite
eloquium meum. Numquid tota die ara
bit arans ut serat. proscindet & sarciet
humum suam. Nonne cum adequauerit
rit faciem eius seret gith. & cyminum
sparget. et ponet triticum per ordinem.
& ordeum & milium & uiciam in fini
bus suis. Et erudiet illum in iudicio deus
suus docebit illum. Non enim in serris tri
turabitur gith. nec rota plaustri super
cyminum circuibit. sed in uirga excutietur
gith. & cyminum in baculo. panis autem
comminuetur. Verum non in perpetuum
triturans triturabit illum. neque uexabit
eum rota plaustri. nec ungulis suis com
minuet eum. & hoc a domino deo exer
cituum exiuit ut mirabile faceret consi
lium & magnificaret iustitiam.

Ve Ariel. Ariel ciuitas quam
expugnauit Dauid. Addi
tus est annus ad annum.
solemnitates euolute sunt.
Et circumuallabo Ariel. et erit tristis &
moerens. et erit mihi quasi Ariel. Et
circumdabo quasi speram in circuitu tuo
& iaciam contra te aggerem. & muni
menta ponam in obsidionem tuam. Hu
miliaberis. de terra loqueris & de hu
mo audietur eloquium tuum. Et erit qua
si phitonis de terra uox tua & de humo
eloquium tuum mussitabit. Et erit sicut
puluis tenuis multitudo uentilantium
te. & sicut fauilla pertransiens multitu
do eorum qui contra te preualuerunt.
Eritque repente confestim a domino exer
cituum. uisitabitur in tonitruo & com
motione terre. & uoce magna turbinis &
tempestatis et flamma ignis deuorantis.
Et erit sicut somnium uisionis noctur
ne multitudo omnium gentium quae
dimicauerunt contra Ariel. & omnes
qui militauerunt et obsederunt et preua
luerunt aduersus eam. Et sicut somniat
esuriens & comedit cum autem fuerit

expergefactus uacua est anima eius. Et si
cut somniat sitiens & bibit. & postquam
fuerit expgefactus lassus adhuc sitit & a
nima eius uacua est. sic erit multitudo om
nium gentium quę dimicauerunt contra
montem syon. Obstupescite & admiramini
fluctuate & uacillate inebriamini et non
a uino mouemini & non in ebrietate quo
niam miscuit uobis dominus spiritum sopo
ris. Claudet oculos uestros pphetas et prin
cipes uestros. qui uident uisiones operiet. Et
erit uobis uisio omnium sicut uerba libri
signati quem cum dederint scienti litteras
dicent legem istum & respondebit. non
possum. signatus est enim. Et dabitur li
ber nescienti litteras. diceturque ei lege &
respondebit. nescio litteras. et dixit domin
eo q. appropinquat populus iste ore suo. et
labiis suis glorificat me. cor autem eius lon
ge est a me. & timuerunt me mandato i
hominum et doctrinis. iđ ecce ego addam
ut admirationem faciam populo huic mi
raculo grandi et stupendo. Peribit enim
sapientia a sapientibus eius. & intellectus i
prudentium eius absconditur. Vę q. profun
di estis corde. ut a domino abscondatis con
silium quorum sunt in tenebris opa. & dicunt
Quis uidet nos. & quis nouit nos? Peruer
sa est hęc ura cogitatio. quasi si lutum con
tra figulum cogitet. et dicat opus factori
suo non fecisti me. & figmentum dicat
fictori suo non intelligis. Nonne adhuc
in modico & in breui conuertetur libanus in
chermel. et chermel in saltum reputabitur?
Et audient in die illa surdi et uerba libri
& de tenebris et de caligine oculi cęcorum
uidebunt. Et addent mites in domino

letitiam. & pauperes homines in sancto i
isrl exultabunt. quoniam defecit qui pre
ualebat. consumatus est illusor. et succisi
sunt omnes q uigilabant sup iniquitatem.
qui peccare faciebant homines in uerbo. et
arguentem in porta supplantabant. & de
clinauerunt frustra a iusto. Propter hoc
hęc dicit dominus ad domum Jacob. qui
redemit Abraam. Non modo confunde
tur Jacob. nec modo uultus eius erubescet.
sed cum uiderit filios suos opera manuum
mearum in medio sui sanctificantes nomen
meum & sanctificabunt sanctum Jacob.
& deum Isrl predicabunt. & scient er
rantes spiritu intellectum. et mussitatores
discent legem.

E filij desertores dicit do
minus ut faceretis consilium
& non ex me. & orditemini
telam et non per spiritum
meum. ut adderetis peccatum super pec
catum. q ambulatis ut descendatis in egy
ptum. et os meum non interrogastis. sperantes
auxilium in fortitudine pharaonis. et
habentes fiduciam in umbra ęgypti. &
erit uobis fortitudo pharaonis in confusio
nem. & fiducia umbrę ęgypti in ignomi
niam. Erant enim taphnis principes tui
& nuntij tui usque ad Anes peruenerunt.
Omnes confusi sunt super populo qui eis
prodesse non potuit. Non fuerunt in
auxilium & in aliquam utilitatem. sed i
confusionem & in obprobrium. Onus iu
mentorum austri. In terra tribulationis
& angustię leena et leo. ex eis uipera
et regulus uolans portantes super hume

ros iumentorum diuitias suas. & super gyb
bum camelorum thesauros suos ad populu
qui eis prodesse non poterit. Egyptus n
frustra et uane auxiliabitur. Ideo clamaui
super hoc superbia tantum est quiesce. I
N unc ergo ingressus scribe ei sup buxum e
in libro diligenter exara illud et erit in
die nouissimo in testimonium usque in
eternum. Populus enim ad iracundiam
prouocans est. et filii mendaces. filii nolen
tes audire legem dei. Qui dicunt uiden
tibus nolite uidere & aspicientibus nolite
aspicere nobis ea que recta sunt. Loqui
mini uobis placentia. uidete nobis er
rores. auferte a me uiam. declinate a me
semitam. cesset a facie uestra sanctus o
isrl. Propterea hec dicit sanctus israel.
P ro eo q. reprobastis uerbum hoc et spera
tis in calumnia et in tumultu. & innixi
estis super eo. propterea erit uobis iniq.
tas hec. sicut interruptio cadens requisi
ta in muro excelso. Quoniam subito dum
non speratur uenit contritio eius. & com
minuetur sicut conteritur lagena figuli i
contritione perualida. & non inuenietur
de fragmentis eius testa in qua portetur
igniculus de incendio. aut hauriatur pa
rum aque de fouea. quia hec dicit dns
deus isrl. Si reuertamini et quiescatis. i
salui eritis. In silentio & in spe erit for
titudo uestra. Et noluistis & dixistis.
N equaquam sed ad equos fugiemus. Ideo
fugietis. Et super ueloces ascendemus.
I deo ueloctiores erunt q persequentur i
uos. Mille homines a facie terroris uni
us et a facie terroris quinque fugietis. o
donec relinquamini quasi malus nauis i

xi uertice montis. & quasi signum super
collem. Propterea expectat dominus ut mi
sereatur uestri. & ideo exaltabitur par
cens uobis. quia ds iudicii dominus. Bea
ti omnes q. expectant eum. Populus eni
Syon habitabit in hierusalem. Plorans ne
quaquam plorabis. miserans miserebitur
tui. Ad uocem clamoris tui statim ut
audierit respondebit tibi. Et dabit ti
bi dominus panem artum & aquam bre
uem. & non faciet auolare a te ultra do
torem tuum. & erunt oculi tui uidentes
preceptorem tuum. & aures tue audi
ent uerbum post tergum monentis. hec
est uia. ambulate in ea. & non decline
tis neq. ad dexteram neq. ad sinistram.
Et contaminabitis laminas sculptilium
argenti tui. & uestimentum conflatilis i
auri tui. & disperges ea sicut immundi
tiam menstruate. Egredere dices ei. Et
dabitur pluuia semini tuo ubicumq. semi
naueris in terra. & panis frugum terre
erit uberrimus et pinguis. Pascetur in
possessione tua in die illo agnus spatiose.
& tauri tui & pulli asinorum q. operantur
terram. commixtum migma comedent
sicut in area uentilatum est. Et erunt
super omnem montem excelsum. & super
omnem collem eleuatum riui currentium
aquarum. in die interfectionis multorum
cum ceciderint turres. Et erit lux lune
sicut lux solis. & lux solis erit septempli
citer sicut lux septem dierum in die qua
alligauerit dominus uulnus populi sui.
& percussuram plage eius sanauerit. I
Ecce nomen domini uenit de longinquo
furor eius. & grauis ad portandum. o

L. abia eius repleta sunt indignatione. & lin
gua eius quasi ignis devorans. Spiritus eius
uelut torrens inundans usq; ad medium
colli ad perdendas gentes in nihilum et
frenum erroris quod erat in maxillis popu
lorum. Canticum erit uobis sicut uox sanc
tificate solemnitatis & lætitia cordis sicut
q; pergit cum tibia ut intret in montem
domini ad fortem isrl. Et auditam faciet
dominus gloriam uocis suæ. & terrorem
brachii sui ostendet in comminatione furoris
et flamma ignis devorantis. Allidet in tu
bine. & in lapide grandinis. A uoce enim
domini pauebit Assur uirga percussus &
erit transitus uirge fundatus quam requiesce
re faciet dominus super eum in tympanis
et citharis in bellis præcipuis expugnabit
eos. Præparata est enim ab heri Tophet
a Rege præparata. profunda et dilata
ta. Nutrimenta eius ignis & ligna mul
ta. Flatus domini sicut torrens sulphuris
succendens eam

cp xxxi Væ qui descendunt in Ægyp
tum ad auxilium in equis
sperantes & habentes fidu
ciam super quadrigis quia
multæ sunt & super equitibus quia prævali
di nimis & non sunt confisi sup sanctum
isrl. & dominum non requisierunt. Ipse
autem sapiens adduxit malum. & uer
ba sua non abstulit. Et consurget contra
domum pessimorum & contra auxilium
operantium iniquitatem. Ægyptus homo et
non ds. & equi eorum caro et non spiri
tus. Et dominus inclinabit manum suam.
corruet auxiliator & cadet cui præstatur
auxilium. simul q; omnes consumentur. quia
hæc dicit dominus ad me. Quomodo si ru
giat leo et catulus leonis super prædam
suam cum occurrerit ei multitudo pasto
rum a uoce eorum non formidabit. & a
multitudine eorum non pauebit. sic descen
det dominus exercituum ut prælietur su
per montem syon et sup collem eius. Sicut
aues uolantes sic proteget dominus exer
cituum hierusalem. protegens et liberans tran
siens et saluans. Conuertimini sicut in
profundum recesseratis filii israel. In die
enim illa abiciet uir idola argenti sui et
idola auri sui que fecerunt uobis manus
uestræ in peccatum. & cadet Assur in gla
dio non uiri. & gladius non hominis uora
bit eum. & fugiet non a facie gladii. &
iuuenes eius uectigales erunt. & fortitu
do eius a terrore transibit. & pauebunt
fugientes principes eius. Dixit dominus
cuius ignis est in syon. & caminus eius in
hierusalem.

Ecce in iustitia regnabit rex
cp xxxii. & principes in iudicio præ
erunt. Et erit uir sicut qui
absconditur a uento. & ce
lat se a tempestate. sicut riui aquarum
in siti & umbra petræ prominentis in ter
ra deserti. Non caligabunt oculi uiden
tium. et aures audientium diligenter
auscultabunt. & cor stultorum intelliget
scientiam. & lingua balborum uelociter
loquetur et plane. Non uocabitur ul
tra is qui insipiens est princeps. neque
fraudulentus appellabitur maior. Stultus
enim fatua loquetur. & cor eius faciet

iniquitatem. ut perficiat simulationem. & loquatur ad dominum fraudulenter. et uacuam faciat animam esurientis. & potum sitienti auferat. fraudulenti uasa pessima sunt. Ipse enim cogitationes concinnabit ad perdendos mites in sermone mendacii. cum loqueretur pauper iudicium.

Princeps uero ea quae digna sunt principe cogitabit. & ipse super duces stabit. Mulieres opulentae surgite & audite uocem meam. filiae confidentes percipite auribus eloquium meum. Post dies & annos & uos conturbemini fidentes. Consummata est enim uindemia. collectio ultra non ueniet. Obstupescite opulentae. conturbamini confidentes. exuite uos & confundemini. accingite lumbos uestros. Super ubera plangite. super regione desiderabili. super uinea fertili. Super humum populi mei spinae & uepres ascendent. quanto magis super omnes domos gaudii ciuitatis exultantis. Domus enim dimissa est. multitudo urbis relicta est. tenebrae & palpatio factae sunt super speluncas usque in aeternum.

Gaudium onagrorum pascua gregum. donec effundatur super nos spiritus de excelso. Et erit desertum in chermel. & chermel in saltum reputabitur. & habitabit in solitudine iudicium. & iustitia in chermel sedebit. Et erit opus iustitiae pax. & cultus iustitiae silentium. & securitas usque in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis. & in tabernaculis fiduciae. & in requie opulenta. Grando autem in descensione saltus. et humilitate humiliabitur ciuitas. Beati qui seminatis super omnes aquas. & immittentes pedes bouis & asini.

E qui praedaris. Nonne & ipse praedaberis. Et qui spernis. nonne & ipse sperneris. Cum consummaueris depraedationem depraedaberis. cum fatigatus desieris contemnere. contemneris. Domine miserere nostri. te enim expectauimus. esto brachium nostrum in mane. & salus nostra in tempore tribulationis. A uoce angeli fugerunt populi & ab exaltatione tua dispersae sunt gentes. Et congregabuntur spolia uestra. sicut colligitur bruchus. uelut cum fossae plenae fuerint de eo. Magnificatus est dominus quoniam habitauit in excelso. impleuit sion iudicio & iustitia. & erit fides in temporibus tuis. Diuitiae salutis sapientia et scientia. timor domini ipse est thesaurus eius. Ecce uidentes clamabunt foris angeli pacis amare flebunt. Dissipatae sunt uiae. cessauit transiens per semitam. irritum factum est pactum. proiecit ciuitates. non reputauit homines. Luxit & elanguit terra. confusus est libanus & obsorduit. Et factus est saron sicut desertum. & concussa est basan & carmelus. Nunc consurgam dicit dominus. nunc exaltabor. & nunc sublimabor. Concipietis ardorem & parietis stipulam. spiritus uester ut ignis uorabit uos. & erunt populi quasi de incendio cinis. spinae congregatae igni comburentur. Audite qui longe estis quae fecerim. & cognoscite uicini fortitudinem meam.

C onterriti sunt in syon peccatores. posse
dit timor hypocritas. Quis poterit ha
bitare de uobis cum igne devorante?
Q uis habitabit ex uobis cum ardoribo sem
piternis? Qui ambulat in iustitiis & lo
quitur ueritatem. q proicit avaritiam
ex calumnia & excutit manus suas ab
omni munere. Q obturat manus suas ne
audiat sanguinem. & claudit oculos su
os ne uideat malum. Iste in excelsis ha
bitabit munimenta saxorum sublimitas
eius. Panis ei datus est. aquae eius fide
les sunt. R egem in decore uidebunt
oculi eius cernent terram de longe. o
C or tuum meditabitur timorem. Vbi
est litteratus? ubi legis uerba ponderans?
V bi est doctor paruulorum. Populum i
prudentem non uidebis populum alti
sermonis. ita ut non possis intellegere
disertitudinem linguae eius. in quo
nulla est sapientia. R espice syon ci
uitatem sollemnitatis nostrae. Oculi tui
uidebunt hierusalem habitationem op
ulentam tabernaculum quod nequaquam
transferri poterit. nec auferentur cla
ui eius in sempiternum. & omnes fu
niculi eius non rumpentur. qa solummo
do ibi magnificus est dominus ds nr.
L ocus fluuiorum riui latissimi et paten
tes. non transibit super eum nauis re
migum. neq trieris magna transgredi
etur eum. Dominus enim iudex nr
dominus legifer noster. dominus rex
noster. Ipse saluabit nos. L axati sunt
funiculi tui. sed non praeualebunt. Sic
erit malus tuus ut dilatare signum
non queas. Tunc diuidetur spolia prae
darum multarum. claudi diripient rapi
nam. nec dicet uicinus elangui. Populus
q habitat in ea auferetur ab eo iniquitas.

C ccedite gentes & audite
& populi attendite. audi
at terra & plenitudo eius
orbis & omne germen
eius. qa indignatio domini sup omnes gen
tes. & furor super uniuersam militiam
eorum. Interfecit eos & dedit eos
in occisionem. Interfecti eorum proici
entur. & de cadaueribo eorum ascen
det foetor. Tabescent montes a sangui
ne eorum. & tabescet omnis militia cae
lorum. & complicabuntur sicut liber cae
li. & omnis militia eorum defluet sicut
defluit folium de uinea. et de ficu.
quoniam inebriatus est in caelo gladius
meus. Ecce super idumeam descendet
& super populum interfectionis meae
ad iudicium. Gladius domini repletus
est sanguine. incrassatus est adipe de
sanguine agnorum & hircorum & de
sanguine medullatorum arietum. Victi
ma enim domini in Bosra. et interfec
tio magna in terra edom. Et descendent
unicornes cum eis. & tauri cum poten
tibo. Inebriabitur terra eorum sanguine
& humus eorum adipe pinguium. quia
dies ultionis domini. annus retributionum
iudicii syon. Et conuertentur torren
tes eius in picem. & humus eius in sulphur.
Et erit terra eius in picem ardentem noc
te & die non extinguetur in sempiter
num. Ascendet fumus eius a genera
tione in generationem. desolabitur in

saecula saeculorum. Non erit transiens
per eam & possidebunt eam onocrota-
lus & hericius et ibis & coruus habi-
tabunt in ea. Et extendetur sup eam men-
suram & redigatur ad nihilum et perpen-
diculum in desolationem. Nobiles eius
non erunt ibi. regem potius inuocabunt
& omnes principes eius erunt in nihilum.
E t orientur in domibus eius spinae & ur-
ticae et paliurus in munitionibus eius & e-
rit cubile draconum & pascua strutionum
& occurrent demonia onocentauris & pi-
losus clamabit alter ad alterum. Ibi cuba-
uit lamia & inuenit sibi requiem. Ibi hab-
uit foueam hericius & enutriuit catulos
& circumfodit & fouit in umbra eius.
I llic congregati sunt milui alter ad alter-
R equirite diligenter in libro domini et le-
gite: unum ex eis non defuit alter alte-
rum non quaesiuit. quia quod ex ore meo
procedit ille mandauit & spiritus eius
ipse congregauit ea. & ipse misit eis sor-
tem & manus eius diuisit eam illis in men-
suram. Usque in aeternum possidebunt ea
in generatione & generationem habita-
bunt in ea.

Laetabitur deserta in uia
& exultabit solitudo &
florebit quasi lilium. Ger-
minans germinabit. & ex-
ultabit laetabunda & laudans. Gloria
libani data est ei. decor carmeli & Sa-
ron. Ipsi uidebunt gloriam domini. &
decorem dei nostri. Confortate manus
dissolutas & genua debilia roborate.
D icite pusillanimes confortamini & noli-
te timere. Ecce deus noster ultionem
adducet retributionis. deus ipse ueniet
et saluabit uos. Tunc aperientur oculi
caecorum & aures surdorum patebunt.
Tunc saliet sicut ceruus claudus & ape-
ta erit lingua mutorum quia scissae sunt in
deserto aquae & torrentes in solitudine
et quae erat arida in stagnum. et sitiens
in fontes aquarum. In cubilibus in quibus
prius dracones habitabant orietur uiror
calami et iunci. & erit ibi semita. & uia
sancta uocabitur. Non transibit per eam
pollutus & haec erit uobis directa uia
ita ut stulti non errent per eam. Non
erit ibi leo & mala bestia non ascendet
per eam. nec inuenietur ibi. Et ambula-
bunt qui liberati fuerint & redempti a
domino conuertentur & uenient in Syon
cum laude et laetitia sempiterna super
caput eorum. Gaudium et laetitiam ob-
tinebunt & fugiet dolor & gemitus.

Et factum est quartode-
cimo anno regis Ezechiae
ascendit Sennacherib
rex Assyriorum super
omnes ciuitates Iuda munitas & cepit
eas. Et misit rex Assyriorum Rapsa-
cen de Lachis in Hierusalem ad regem
Ezechiam in manu graui & stetit in
aqueductu piscinae superioris in uia agri
fullonis. Et egressus est ad eum Eli-
achim filius Helchiae qui erat super domum
et Sobna scriba & Ioha filius Asaph a
commentariis. Et dixit ad eos Rapsa-
ces Dicite Ezechiae haec dicit rex
magnus rex Assyriorum. Quae est ista

fiducia qua confidis aut quo consilio uel
fortitudine rebellare disponis. Super quem
habes fiduciam quia recessisti a me. Ecce
confidis sup baculum harundineum con
fractum istum sup egyptum. cui si inni
us fuerit homo intrabit in manum eius et
perforabit eam. sic Pharao rex egypti om
nibus q confidunt in eo. Quod si responde
ris mihi in domino deo nostro confidimus
nonne ipse est cuius abstulit Ezechias ex
celsa et altaria & dixit iude et hierusa
lem coram altari isto adorabitis. Et nunc
trade te domino meo regi assyriorum.
& dabo tibi duo milia equorum. nec pote
ris ex te prebere ascensores eorum. Et quo
modo sustinebis faciem iudicis unius lo
ci ex seruis domini mei minoribus. Quod
si confidis in egypto. in quadriga et in
equitibus. & nunc numquid sine domino ascen
di ad terram istam ut disperderem eam.
D ominus dixit ad me. Ascende super terram
istam & disperde eam. Et dixit Eliachim
et Sobna et Iohae ad Rapsacem. Loquere
ad seruos tuos syra lingua. intelligimus enim
ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi
q est sup murum. Et dixit ad eos Rapsa
ces Nunquid ad dominum tuum et ad
te misit me dominus meus ut loquerer om
nia uerba ista & non potius ad uiros qui se
dent in muro ut comedant stercora sua et
bibant urinam pedum suorum uobiscum.
E t stetit Rapsaces & clamauit uoce ma
gna iudaice & dixit. Audite uerba re
gis magni regis Assyriorum. Haec dicit
Rex. Non uos seducat Ezechias quia
non poterit eruere uos. & non uobis tri
buat fiduciam Ezechia super domino
dicens. Eruens liberabit nos dominus. non
dabitur ciuitas ista in manu regis Assyriorum.
Nolite audire Ezechiam. haec enim dicit
rex Assyriorum. Facite mecum benedictio
nem et egredimini ad me. & comedite
unusquisque uineam suam. & unusquisque fi
cum suam. & bibite unusquisque aquam ciste
rnae suae. donec ueniam & tollam uos ad
terram. quae est ut terra uestra terram
frumenti & uini terram panum et uine
arum. Nec conturbet uos Ezechias dicens
Dominus liberabit nos. Numquid liberaue
runt dii gentium unusquisque terram suam
de manu regis Assyriorum. Ubi est deus
Emath & Arphad. Ubi est deus Sephar
uaim. Numquid liberauerunt samariam
de manu mea. Quis est ex omnibus diis
terrarum istarum q eruerit terram suam
de manu mea. ut eruat dominus hieru
salem de manu mea. Et siluerunt et
non responderunt ei uerbum. Mandau
rat enim Rex dicens ne respondeatis ei.
Et ingressus est Eliachim filius Helchi
q erat super domum. et Sobna scriba. et
Ioahe filius Asaph a commentariis. ad
Ezechiam scissis uestibus. & nuntiauerunt
ei uerba Rapsacis.

T factum est cum audisset
rex Ezechias scidit uesti
menta sua. & obuolutus est
sacco. & intrauit in domum
domini. Et misit Eliachim q erat sup
domum Sobnam scribam et seniores de
sacerdotibus opertos saccis ad Esaiam filium
Amos prophetam. & dixerunt ad eum.
Haec dicit Ezechias. Dies tribulationis

& correptionis et blasphemiæ dies hec quia
uenerunt filij usque ad partum. et uirtus non
est pariendi. Si quomodo audiat dominus
deus tuus uerba Rapsacis quem misit rex
Assyriorum dominus suus ad blasphemandum
dum dominum deum uiuentem & expro
brandum sermonibus quos audiuit dominus
deus tuus. Leua ergo orationem pro reliquiis
quæ repertæ sunt. Et uenerunt serui re
gis Ezechiæ ad Esaiam. & dixit ad eos
Esaias hæc dicetis domino uestro Hæc
dicit dominus Ne timeas a facie uer
borum quæ audisti quibus blasphemauerunt
pueri regis Assyriorum me. Ecce ego
dabo ei spiritum & audiet nuntium. & reuer
tetur ad terram suam. et corruere eum
faciam gladio in terra sua. Reuersus est
autem Rapsaces et inuenit regem Assy
riorum preliantem aduersus Lobnam.
Audierat enim quia profectus esset de La
chis. & audiuit de Taracha rege æthio
piæ dicentes. egressus est ut pugnet con
tra te. Quod cum audisset misit nuntios
ad Ezechiam dicens hæc dicetis Eze
chiæ regi Iude loquentes Non te deci
piat deus tuus in quo tu confidis dicens
Non dabitur hierusalem in manu regis As
syriorum. Ecce tu audisti omnia quæ fe
cerunt reges Assyriorum omnibus terris
quas subuerterunt. & tu poteris liberari.
Numquid eruerunt eos dij gentium quos
subuerterunt patres mei Gozam & Aram
& Reseph et filios Eden qui erant in Tha
lassar. Ubi est rex Emath & rex Ar
fad & rex urbis Sepharnaim Ana et Aua.
Et tulit Ezechias libros de manu nuntiorum
et legit eos & ascendit in domum domini

& expandit eos coram domino. Et ora
uit ad dominum dicens. Domine exer
cituum deus israhel qui sedes super cherubin. tu es
deus solus omnium regnorum terræ tu
fecisti cælum & terram. Inclina domine
aurem tuam et audi. aperi oculos tuos et
uide & audi omnia uerba Sennacherib
quæ misit ad blasphemandum deum
uiuentem. Vere enim domine deser
tas fecerunt reges Assyriorum terras et
regiones earum & dederunt deos earum
igni. non enim erant dij. sed opera ma
nuum hominum lignum & lapis & con
minuerunt eos. Et nunc domine deus
noster salua nos de manu eius. & cogno
scant omnia regna terræ. quia tu es dominus
solus. Et misit Esaias filius Amos ad
Ezechiam dicens. Hæc dicit dominus
deus Israel. Pro quibus rogasti me de Senna
cherib rege Assyriorum. hoc est uerbum
quod locutus est dominus super eum.
Despexit te & subsannauit te uirgo fi
lia Syon. post te caput mouit filia hie
rusalem. Cui exprobrasti. quem blasphe
masti. & super quem exaltasti uocem
tuam & leuasti altitudinem oculorum
tuorum. Ad sanctum israhel. In manu ser
uorum tuorum exprobrasti domino et
dixisti. In multitudine quadrigarum
mearum ego ascendi altitudinem mon
tium. iuga libani & succidam excelsa
cedrorum eius. et electas abietes illius
& introibo altitudinem summitatis eius.
saltum carmeli eius ego fodi & bibi
aquam & siccaui uestigio pedis mei om
nes riuos aggerum. Numquid non au
disti quæ olim fecerim ei? Ex diebus

antiqs ego plasmaui illud. & nunc ad
duxi. & factum est in eradicationem i
collium compugnantium et ciuitatum
munitarum. Habitatores earum breuia
ta manu contremuerunt & confusi sunt
facti sunt sicut p foenum agri & gra
mē pascuę. & herba tectorum quae ex
aruit anteq̄ maturesceret. Habitatioēm
tuam & egressum tuum & introitum
tuum ego cognoui. & insaniam tuam cō
tra me. Cum fureres aduersum me sup
bia tua ascendit in aures meas. Ponam
ergo circulum in naribꝰ tuis & frenum
in labys tuis. et reducam te in uia per
quam uenisti. Tibi autem hoc erit signum.
C omede hoc anno quę sponte nascuntur.
& in anno secundo pomis uescere. In
anno autem tertio seminate & metite
et plantate uineas et comedite fructꝰ
earum. Et mittet id quod saluatum
fuerit de domo iuda & quod reliquum
est radicem deorsum. et faciet fructū
sursum qa de hierusalem exibunt reli
quię & saluatio de monte syon zelus
domini exercituum faciet istud. Propte
rea. haec dicit dominus de rege Assyrio
rum. Non intrabit ciuitatem hanc. &
non iaciet ibi sagittam & non occupa
bit eam clypeus. & non mittet in cir
cuitu eius aggerem. In uia qua uenit i
p eam reuertetur. & ciuitatem hanc o
non ingredietur dicit dominus. Et p
tegam ciuitatem istam. ut saluem eam
propter me & propter Dauid seruum
meum. Egressus est autem angelus
domini & percussit in castris Assyrio
rum centūoctogintaquinq; milia. Et

surrexerunt mane. & ecce omnes cada
uera mortuorum. Et egressus est &
abyt. Et reuersus est Sennacherib rex
Assyriorum. & habitauit in niniue. Et
factum est cum adoraret in templo o
Nesrac deum suum ad rameleeh & Sa
rasar filij eius percusserunt eum gladio
fugeruntq; in terram Ararath. & regna
uit Asaraddon filius eius p eo

N diebꝰ illis egrotauit
Ezechias usq; ad mortem
& introiuit ad eum Esaias
filius Amos pphete & dixit
q. Haec dicit dominus. Dispone domui
tuę quia morieris tu & non uiues. Et
conuertit Ezechias faciem suam ad pa
rietem. & orauit ad dominum & dixit
Obsecro domine. memento quęso quom
do ambulauerim coram te in ueritate &
in corde perfecto. & quod bonum est in
oculis tuis fecerim. Et fleuit Ezechias
fletu magno. Et factum est uerbum
domini ad Esaiam dicens Vade & dic
Ezechię. haec dicit dominus ds̄ dauid
patris tui. Audiui orationem tuam. &
uidi lacrymas tuas. Ecce ego adyciam
super dies tuos quindecim annos & de
manu regis Assyriorum eruam te. et ci
uitatem istam & ptegam eam. Hoc autē
tibi erit signum a domino qa faciet do
minus uerbū hoc quod locutus est. Ecce
ego reuerti faciam umbram linearum per
quas descenderat in horologio Achaz in
sole retrorsum decem lineis & reuersus
est sol decem lineis per gradus quos de
scenderat

Scriptura Ezechiae regis iuda cum egrota
sset & conualuisset de infirmitate sua.
Ego dixi in dimidio dierum meorum ua
dam ad portas inferi quaesiui residuum
annorum meorum. Dixi non uidebo do
minum deum in terra uiuentium. non
aspiciam hominem ultra. & habitatorem
quietis. Generatio mea ablata est et con
uoluta est a me quasi tabernaculum pa
storum. Praecisa est uelut a texente ui
ta mea. dum adhuc ordirer succidit me.
De mane usque ad uesperam finies me. spe
rabam usque ad mane. Quasi leo sic contri
uit omnia ossa mea. De mane usque ad
uesperam finies me. Sicut pullus hiru
dinis sic clamabo meditabor ut colum
ba. Attenuati sunt oculi mei suspicien
tes in excelsum. Domine uim patior re
sponde pro me. Quid dicam aut quid respo
debit mihi cum ipse fecerit? Recogi
tabo tibi omnes annos meos in amaritu
dine animae meae. Domine si sic uiuitur
& in talibus uita spiritus mei. Corripies
me & uiuificabis me. ecce in pace ama
ritudo mea amarissima. Tu autem eru
isti animam meam ut non periret. pro
iecisti post tergum tuum omnia pecca

ta mea. Quia non infernus confitebitur
tibi neque mors laudabit te. non expecta
bunt qui descendunt in lacum ueritatem
tuam. Viuens uiuens ipse confitebitur ti
bi sicut et ego hodie. Pater filiis notam
faciet ueritatem tuam. Domine saluum
me fac. & psalmos nostros cantabimus
cunctis diebus uitae nostrae in domo do
mini. Et iussit Esaias ut tollerent ma
ssam de ficis & cataplasmarent super
uulnus & sanaretur. Et dixit Ezechi
as. Quod erit signum quia ascendam in
domum domini.

In tempore illo misit Me
rodach baladam filius Ba
ladan rex babylonis libros
& munera ad Ezechiam.
Audierat enim quod egrotasset & con
ualuisset. Laetatus est autem super eis Eze
chias & ostendit eis cellam aromatum et
argenti et auri. & odoramentorum et un
guenti optimi. & omnes apothecas supel
lectilis suae & uniuersa quae inuenta sunt
in thesauris eius. Non fuit uerbum quod
non ostenderet eis Ezechias in domo
sua. & in omni potestate sua. Introiuit
autem Esaias propheta ad Ezechiam regem
& dixit ei. Quid dixerunt uiri isti. &
unde uenerunt ad te? Et dixit Eze
chias De terra longinqua uenerunt ad
me de babylone. Et dixit. Quid uide
runt in domo tua? Et dixit Ezechias.
omnia quae in domo mea sunt uiderunt.
Non fuit res quam non ostenderim
eis in thesauris meis. Et dixit Esaias
ad Ezechiam. Audi uerbum domini e

exercituum. Ecce dies uenient & aufe
rentur omnia quae in domo tua sunt &
quae thesaurizauerunt patres tui usque ad
diem hanc in Babylonem. Non relinque
tur quicquam, dicit dominus. Et de fi
liis tuis qui exibunt de te quos genueris,
tollent. & erunt eunuchi in palatio regis
Babylonis. Et dixit Ezechias ad Esaiam.
Bonum uerbum domini quod locutus est
& dixit. Fiat tantum pax & ueritas in
diebus meis.

Consolamini consolamini po
pule meus dicit deus uester.
Loquimini ad cor hieru
salem & aduocate eam. quo
niam completa est malitia eius. dimissa
est iniquitas illius. Suscepit de manu do
mini duplicia pro omnibus peccatis suis.
Vox clamantis in deserto. parate uiam do
mini. rectas facite in solitudine semitas
dei nostri. Omnis uallis exaltabitur. & om
nis mons collis humiliabitur. & erunt
praua in directa. & aspera in uias planas.
Et reuelabitur gloria domini. & uidebit
omnis caro pariter quod os domini locu
tum est. Vox dicentis. Clama. Et dixi
Quid clamabo? Omnis caro foenum. et om
nis gloria eius quasi flos agri. Exsicca
tum est foenum & cecidit flos. quia
spiritus domini sufflauit in eo. Vere foe
num est populus. Exsiccatum est foenum
& cecidit flos. Verbum autem domini
manet in aeternum. Super montem ex
celsum ascende tu qui euangelizas syon. exal
ta in fortitudine uocem tuam qui euange
lizas hierusalem. Exalta noli timere.

Dic ciuitatibus iude. Ecce deus uester. Ec
ce dominus deus in fortitudine ueniet. et
brachium eius dominabitur. Ecce mer
ces eius cum eo. & opus illius coram illo.
Sicut pastor gregem suum pascet. in bra
chio suo congregabit agnos. & in sinu suo
leuabit. foetas ipse portabit. Quis men
sus est pugillo aquas. & caelos palmo pon
derauit? Quis appendit tribus digitis molem
terrae. & librauit in pondere montes. &
colles in statera. Quis adiuuit spiritum
domini. aut quis consiliarius eius fuit. et
ostendit illi? Cum quo iniit consilium.
et instruxit eum. & docuit eum semitam
iustitiae. & erudiuit eum scientia. & uiam
prudentiae ostendit illi. Ecce gentes quasi
stilla situlae. & quasi momentum staterae
reputatae sunt. Ecce insulae quasi puluis
exiguus. & libanus non sufficiet ad succen
dendum. et animalia eius non sufficient
ad holocaustum. Omnes gentes quasi non
sint. sic sunt coram eo. & quasi nihilum
& inane reputatae sunt ei. Cui ergo si
milem fecistis deum. aut quam imaginem
ponetis ei? Numquid sculptile conflabit
faber. aut aurifex auro figurabit illud
& laminis argenteis argentarius? For
te lignum et imputribile elegit artifex
sapiens. quaerit quomodo statuat simu
lachrum quod non moueatur. Numquid
non scitis? Numquid non audistis?
Numquid non annuntiatum est uobis
ab initio? Numquid non intellexistis fun
damenta terrae? Qui sedet super gyrum
terrae. et habitatores eius sunt quasi lo
custae. Qui extendit uelut nihil caelos. et
expandit eos sicut tabernaculum ad inha.

bitandum. Q dat secretorum scrutatores
quasi non sint; iudices terrae uelut inane
fecit. et quidem neque plantato neque sato ne
que radicato in terra trunco eorum. Re
pente flauit in eos. et aruerunt & tur
bo quasi stipulam auferet eos. Et cui as
similastis me & adaequastis dicit sanctus.
L euate in excelsum oculos uestros. & uide
te qui creauit haec. Q educit in numero
militiam eorum. & omnes ex nomine uo
cat. Prae multitudine fortitudinis. & ro
boris uirtutisque eius neque unum reliquum
fuit. Quare dicitis Jacob & loqueris israhel
abscondita est uia mea a domino. & a
deo meo iudicium meum transibit. Nunquid
nescis. aut non audisti? Deus sempiter
nus dominus qui creauit terminos ter
rae & non deficiet neque laborabit. nec est
inuestigatio sapientiae eius. Qui dat las
so uirtutem & his qui non sunt fortitu
dinem & robur multiplicat. Deficient
pueri & laborabunt. et iuuenes in infir
mitate cadent. Q autem sperant in do
mino mutabunt fortitudinem. assument
pennas sicut aquilae. current et non labo
rabunt. ambulabunt et non deficient.

Taceant ad me insulae. et gen
tes mutent fortitudinem.
cap. xli
Accedant et tunc loquan
tur simul ad iudicium pro
pinquemus. Quis suscitauit ab oriente
iustum. uocauit eum ut sequeretur se?
D abit in conspectu eius gentes. & reges
obtinebit. Dabit quasi puluerem gla
dio eius sicut stipulam uento raptam ar
cui eius. Persequetur eos transibit in pa

ce. semita in pedibus eius non apparebit.
Quis haec operatus est et fecit uocans ge
nerationes ab exordio? Ego dominus
primus & nouissimus ego sum. Viderunt
insulae et timuerunt. extrema terrae ob
stupuerunt. appropinquauerunt et ac
cesserunt. Vnusquisque proximo suo auxi
liabitur. & fratri suo dicet confortare. Con
fortauit faber aerarius percutiens mal
leo eum qui cudebat tunc temporis dicens
glutino bonum est. & confortauit eum
clauis ut non moueretur. Et tu israhel
serue meus Iacob quem elegi. semen a
braam amici mei. in quo apprehendi
te. ab extremis terrae & a longinquis
eius uocaui te. & dixi tibi. Seruus me
us es tu. elegi te et non abieci te. Ne
timeas quia ego tecum sum. ne declines
quia ego deus tuus. Confortaui te. &
auxiliatus sum tibi. & suscepit me dex
tera iusti mei. Ecce confundentur et
erubescent omnes qui pugnant aduer
sum te. Erunt quasi non sint. & peri
bunt uiri qui contradicunt tibi. Quaeres
eos. & non inuenies uiros rebelles tuos.
Erunt quasi non sint. & peribunt uiri
qui contradicunt tibi. Quaeres eos. & non
inuenies uiros rebelles tuos. Erunt qua
si non sint. & ueluti consumptio hominis
bellantis aduersum te. quia ego domi
nus deus tuus apprehendens manum
tuam dicensque tibi. Ne timeas. ego ad
iuui te. Noli timere uermis Jacob. qui
mortui estis ex israhel. Ego auxiliatus
sum tui dicit dominus. & redemptor
tuus sanctus israhel. Ego posui te qua
si plaustrum triturans nouum. habens

rostra serrantia. Triturabis montes et
comminues & colles quasi puluerem po
nes. Ventilabis eos & uentus tollet. et
turbo disperget eos. et tu exultabis in
domino in sancto israel laetaberis. Ege
ni & pauperes quaerunt aquas & non
sunt lingua eorum siti aruit. Ego domi
nus exaudiam eos ds israel. non dereli(n)
quam eos. Aperiam in supinis collibus flu
mina et in medio camporum fontes. Po
nam desertum in stagna aquarum. et ter
ram inuiam in riuos aquarum. Dabo in soli
tudinem cedrum & spinam et myrtum.
oliuae & lignum. Ponam in deserto abie
tem ulmum et buxum simul. ut uideat
& sciant & recogitent & intelligant pa
riter. quia manus domini fecit haec & sanc
tus israel creauit illud. Prope facite iudi
cium uestrum dicit dominus. afferte si
quid forte habetis dixit Rex iacob. Acce
dant et nuntient uobis quaecumque uen
tura sunt. Priora quae fuerunt nunti
ate. & ponemus cor nostrum & sciemus
nouissima eorum & quae uentura sunt
indicate nobis. Annuntiate quae uen
tura sunt in futurum. & sciemus quia
dii estis uos. Bene quoque aut male si po
testis facite. & loquamur et uideamus
simul. Ecce uos estis ex nihilo & opus
uestrum ex eo quod non est. Abomina
tio est qui elegit uos. Suscitaui ab aqlo
ne & ueniet ab ortu solis. Vocabit nome(n)
meum. & adducet magistratus quasi lu
tum & uelut plastes conculcans humum.
Quis annuntiauit ab exordio ut sciamus
et a principio ut dicamus iustus es.
Non est annuntians neque praedicens. neque

audiens sermones uestros. Primus ad syon di
cet. ecce adsum & hierusalem euangelis
tam dabo. Et uidi & non erat ex istis quis
quam qui iniret consilium et interrogatus
responderet uerbum. Ecce omnes iniusti
& uana opera eorum. uentus et inane si
mulacra eorum.

Ecce seruus meus suscipiam
eum. electus meus complacuit
sibi in illo anima mea.
Dedi spiritum meum super
eum. iudicium gentibus proferet. Non cla
mabit. neque accipiet personam. nec audie
tur uox eius foris. Calamum quassatum
non conteret. & linum fumigans non ex
tinguet. In ueritate educet iudicium.
non erit tristis neque turbulentus donec
ponat in terra iudicium. & legem eius
insulae expectabunt. Haec dicit domi
nus ds creans caelos & extendes eos. fir
mans terram & quae germinant ex ea.
dans flatum populo qui est super eam. &
spiritum calcantibus eam. Ego dominus
uocaui te in iustitia. & apprehendi ma
num tuam & seruaui te. Et dedi te in
foedus populi in lucem gentium. ut ape
rires oculos caecorum et educeres de con
clusione uinctum. de domo carceris sede
tes in tenebris. Ego dominus hoc est
nomen meum. Gloriam meam alteri non
dabo & laudem meam sculptilibus. Quae
prima fuerunt ecce uenerunt noua quoque
ego annuntio. antequam oriantur audita
uobis faciam. Cantate domino canticum
nouum laus eius ab extremis terrae. Qui
descenditis in mare & plenitudo eius.

sulæ & habitatores earum. Leuetur de-
sertum et ciuitates eius. in domibus ha-
bitabit cedar. Laudate habitatores petre
de uertice montium clamabunt. Ponent
domino gloriam. & laudem eius in in-
sulis nuntiabunt. Dominus sicut fortis e-
gredietur. sicut uir preliator suscitabit
zelum. Vociferabitur et clamabit. supe
inimicos suos confortabitur. Tacui. sem
per silui patiens fui sicut parturiens lo
quar. Dissipabo & absorbebo simul dese
tos faciam montes & colles & omne ger
men eorum exsiccabo. Ponam flumina in
insulas & stagna arefaciam. Et educam
caecos in uiam quam nesciunt. & in semi
tis quas ignorauerunt ambulare eos faciā
P onam tenebras coram eis in lucem & pra
ua in recta. Hæc uerba feci eis. et non
dereliqui eos. Conuersi sunt retrorsum.
C onfundantur confusione qui confidunt
in sculptili. qui dicunt conflatili uos dii
nostri. Surdi audite. & caeci intuemini
ad uidendum. Quis caecus nisi seruus
meus. & surdus nisi ad quem nuntios
meos misi? Quis caecus nisi qui uenunda-
tus est? Et quis caecus nisi seruus domini?
Q ui uides multa & nonne custodies? Qui
apertas habes aures & nonne audies?
E t dominus uoluit ut sanctificaret eum
& magnificaret legem et extolleret. ipse
autem populus direptus & uastatus. La-
queus iuuenum omnes. & in domibus
carcerum absconditi sunt. Facti sunt in
rapinam. nec est qui eruat in direptionem
nec est qui dicat redde. Quis est in uobis
qui audiat hoc. attendat & auscultet
futura? Quis dedit in direptionem ia-
cob & israhel uastantibus. Nonne dominus
ipse cui peccauimus? Et noluerunt in ui
is eius ambulare & non audierunt legē
eius. Et effudit super eum indignationē
furoris sui. & forte bellum et combussit
eum in circuitu. & non cognouit. & suc
cendit eum et non intellexit.

T nunc hæc dicit dominus
creans te iacob & formans
te israhel. Noli timere quia
redemi te. & uocaui te
nomine tuo. Meus es tu. Cum transie
ris per aquas. tecum ero & flumina non
operient te. Cum ambulaueris in igne
non combureris. & flamma non ardebit
in te. quia ego dominus deus tuus sanctus
israhel saluator tuus. Dedi propitiationē
tuam ægyptum. Ethiopiam & saba pro
te. Ex quo honorabilis factus es in ocu
lis meis et gloriosus. ego dilexi te. Et
dabo homines pro te. et populos pro ani
ma tua. Noli timere quia ego tecum sum.
A b oriente adducam semen tuum. et
ab occidente congregabo te. Dicam aqui
loni da. & austro noli prohibere. Affer
filios meos de longinquo. & filias meas
ab extremis terræ. Et omnem qui inuo
cat nomen meum in gloriam meam cre
aui eum. formaui eum et feci eum. et
E duc foras populum caecum & oculos
habentem surdum & aures ei sunt. Om
nes gentes congregate sunt simul & col
lectæ sunt tribus. Quis in uobis annuntiet
istud & quæ prima sunt audire uos fa
ciet? Dent testes eorum et iustificentur
& audiant et dicant. Vere uos testes

mei dicit dominus & seruus meus quem
elegi ut sciatis & credatis mihi & intel
ligatis qa ego ipse sum. Ante me non ē
formatus deus & post me non erit. Ego
sum ego sum dominus & non est absq
me saluator. Ego annuntiaui et salua
ui. auditum feci & non fuit in uobis alie
nus. Vos testes mei dicit dominus. et e
go deus. Et ab initio ego ipse. & non
est q de manu mea eruat. Operabor et
quis auertet illud. Haec dicit domin
redemptor uester sanctus isrl. Propter
uos emisi babylonem. et detraxi et de
traxi uectes uniuersos. & chaldeos in
nauibus suis gloriantes. Ego dominus
sanctus uester. creans isrl rex uester.
Haec dicit dominus q dedit in mari uiā
& in aqs torrentibꝫ semitam. Qui edux
it quadrigam et equum agmen & ro
bustum. Simul obdormierunt nec re
surgent. contriti sunt quasi linum &
extincti sunt. Ne memineritis prior
& antiqua ne intueamini. Ecce ego fa
cio noua. & nunc orientur utiq cogno
scetis ea. Ponam in deserto uiam & in
inuio flumina. Et glorificabit me bes
tia agri. dracones & strutiones. quia
dedi in deserto aquas & flumina in inuio
ut darem potum populo meo electo i.
meo. Populum istum formaui mihi. la
udem meam narrabit. Non me inuoca
sti iacob nec laborasti in me isrl. Non
obtulisti mihi arietem holocausti tui. et
uictimis tuis non glorificasti me. Non
te seruire feci in oblatione nec laborē
tibi prebui in thure. Non emisti mihi
argento calamum & adipe uictimar

tuarum non inebriasti me. Veruntamē
seruire me fecisti in peccatis tuis. prę
buisti mihi laborem in iniqtatibꝫ tuis.
Ego sum ego sum ipse q deleo iniqtates
tuas propter me & peccatorum tuor
non recordabor. Reduc me in memo
riam & iudicemur simul. narra siquid
habes ut iustificeris. Pater tuus primus
peccauit. & interpretes tui preuarica
ti sunt in me. Et contaminaui prin
cipes sanctos. dedi ad internitionem ia
cob. et isrl in blasphemiam.

t nunc audi iacob serue
meus & isrl quem elegi.
Haec dicit dominus faci
ens & formans te. ab ute
ro auxiliator tuus. Noli timere serue
meus iacob & rectissime quem elegi.
Effundam enim aquas sup sitientem. et
fluenta super aridam. Effundam spiri
tum meum super semen tuum. & bene
dictionem meam sup stirpem tuam. &
germinabunt inter herbas quasi salices
iuxta preterfluentes aquas. Iste dicet
domini ego sum. & ille uocabit in nomine
iacob. Et hic scribet manu sua do
mino. & in nomine isrl assimilabitur.
Haec dicit dominus rex israel & re
demptor eius dominus exercituum.
Ego primus et ego nouissimus. & abs
que me non est deus. Quis similis mei
uocet & annuntiet. et ordinem expo
nat mihi. Ex quo constitui mihi po
pulum antiquum. Ventura et quae fu
tura sunt annuntiet eis. Nolite time
re neq conturbemini. Ex tunc audire

te feci. & annuntiaui. Vos estis teste
mei. Numquid est deus absque me. & for
mator quem ego non nouerim. Plastę i
doli omnes nihil sunt. & amantissima eorum
non proderunt eis. Ipsi sunt testes eorum quia
non uident neque intellegunt ut confun
dantur. Quis formauit deum & sculpti
le conflauit ad nihil utile? Ecce omnes parti
cipes eius confundentur. Fabri enim sunt
ex hominibus. Conuenient omnes stabunt
et pauebunt & confundentur simul. Fa
ber ferrarius lima operatus est in prunis
et in malleis formauit illud. & operatus
est in brachio fortitudinis suę. Esuriet
et deficiet. non bibet aquam & lassescet.
Artifex lignarius extendit normam. for
mauit illud in runcina. Fecit illud in
angularibus. & in circino tornauit illud.
& fecit imaginem uiri quasi speciosum ho
minem habitantem in domo. Succidit
cedros. tulit ilicem & quercum quę ste
terat inter ligna saltus. Plantauit pinum
quam pluuia nutriuit. & facta est hominibus
in focum. Sumpsit ex eis et calefactus est
& succendit & coxit panes. de reliquo i
autem operatus est deum & adorauit. fe
cit sculptile & curuatus est ante illud.
Medium eius combussit igni. & de me
dio eius carnes comedit. Coxit pulmen
tum et saturatus est. & calefactus est
et calefactus est et dixit. Vah calefa
tus sum. uidi focum. Reliquum autem
eius deum fecit & sculptile sibi. Cur
uatur ante illud & adorat illud et
obsecrat dicens. Libera me. quia deus me
us es tu. Nescierunt neque intellexerunt.
Oblitti enim sunt ne uideant oculi eorum
& ne intellegant corde suo. Non re
cogitant in mente sua neque cognoscunt
neque sentiunt ut dicant. Medietatem
eius combussit igni & coxi super car
bones eius panes coxi carnes. et come
di. & de reliquo eius idolum faciam.
Ante truncum ligni procidam. Pars eius
cinis est. Cor insipiens adorabit illud.
et non liberabit animam suam neque dicet
forte mendacium est in dextera mea.
Memento horum Iacob et Israel. quoniam
seruus meus es tu. Formaui te. seruus
meus es tu Israel. non obliuiscaris mei.
Deleui ut nubem iniquitates tuas. & qua
si nebulam peccata tua. Reuertere ad
me. quoniam redemi te. Laudate cęli
quoniam misericordiam fecit dominus
iubilate extrema terrę. Resonate mon
tes laudationem. saltus et omne lignum
eius. Quoniam redemit dominus Iacob
et Israel gloriabitur. Hęc dicit dominus
redemptor tuus. et formator tuus ex
utero. Ego sum dominus faciens omnia
extendens cęlos solus. stabiliens terram
& nullus mecum. Irrita faciens signa
diuinorum. & ariolos in furorem uer
tens. Conuertens sapientes retrorsum
& scientiam eorum stultam faciens.
Suscitans uerbum serui sui. & consilium
nuntiorum suorum complens. Qui di
co Hierusalem habitaberis. & ciuitatibus
Iudę ędificabimini & deserta eius su
scitabo. Qui dico profundo desolare. et
flumina tua arefaciam. Qui dico Cyro
pastor meus es. & omnem uoluntatem
meam complebis. Qui dico Hierusalem
ędificaberis & templo fundaberis.

142

Ec dicit dominus christo
meo Cyro cuius apprehen
di dexteram ut subiciam
ante faciem eius gentes e
dorsa regum uertam. Et aperiam co
ram eo ianuas. & portae non claudentur.
Ego ante te ibo & gloriosos terrae humi
liabo. Portas aereas conteram. & uecte
ferreos confringam. Et dabo tibi thesa
uros absconditos. & arcana secretorum
ut scias quia ego dominus qui uoco nomen
tuum deus israel propter seruum meum
Iacob & israel electum meum. Et uoca
ui te nomine tuo. assimilaui te & non
cognouisti me. Ego dominus et non est
amplius. Extra me non est deus. accin
xi te & non cognouisti me ut sciant hi
qui ab ortu solis et qui ab occidente quo
niam absque me non est deus. Ego dominus
& non est alter formans lucem & cre
ans tenebras. faciens pacem & creans
malum. Ego dominus faciens omnia
haec. Rorate caeli desuper et nubes plu
ant iustum. aperiatur terra et ger
minet saluatorem & iustitia oriatur
simul. Ego dominus creaui eum. Ve
qui contradicit fictori suo. testa de sa
miis terrae. Numquid dicet lutum figu
lo suo quid facis & opus tuum absque ma
nibus est? Ve qui dicit patri quid gene
ras. & mulieri quid parturis? Haec
dicit dominus sanctus israel plastes eius.
Ventura interrogate me super filios me
os. & super opus manuum mearum manda
te mihi. Ego feci terram. et hominem
super eam creaui ego. Manus meae

tetenderunt caelos. & omni militiae eorum
mandaui. Ego suscitaui eum ad iusti
tiam & omnes uias eius dirigam. Ipse aedi
ficabit ciuitatem meam. & captiuitatem
meam dimittet non in precio neque in mu
neribus dicit dominus deus exercituum.
Haec dicit dominus. Labor aegypti & nego
tiatio aethiopiae & Sabaim uiri sublimes
ad te transibunt et tui erunt. Post te am
bulabunt uincti manicis pergent & te
adorabunt teque deprecabuntur. Tantum in
te est deus & non est deus absque te. Vere tu
es deus absconditus deus israel saluator.
Confusi sunt et erubuerunt omnes simul
abierunt in confusionem fabricatores erro
rum. Israel saluatus est in domino salute
aeterna. Non confundemini et non eru
bescetis usque in saeculum saeculi quia haec
dicit dominus creans caelos. Ipse deus for
mans terram et faciens eam. ipse plastes
eius. Non in uanum creauit eam. sed ut
habitaretur formauit eam. Ego domi
nus & non est alius. Non in abscondi
to locutus sum in loco terrae tenebroso.
Non dixi semini Iacob frustra quae
rite me. Ego dominus loquens iustitiam
annuntians recta. Congregamini et
uenite et accedite simul qui saluati estis
ex gentibus. Nescierunt qui leuant lignum
sculpturae suae & rogant dominum non
saluantem. Annuntiate & uenite et
consiliamini simul. Quis auditum fecit
hoc ab initio? Ex tunc praedixi illud.
Numquid non ego dominus. et non est
ultra deus absque me? Deus iustus &
saluans non est praeter me. Conuerti
mini ad me & salui eritis omnes fi.

nes terrae qa ego ds et non est alius.
J nmemetipso iuraui egredietur de ore
meo iustitiae uerbum & non reuertetur
qa mihi curabitur omne genu et iura-
bit omnis lingua. Ergo in domino di-
cent. Meae sunt iustitiae et imperium.
A d eum uenient & confundentur om-
nes q repugnant ei. In domino iusti-
ficabitur & laudabitur omne semen
israel.

Confractus est Bel contri-
tus est Nabo. facta sunt
simulacra eorum bestiis et
iumentis. Onera uestra
graui pondere usq ad lassitudinem co-
tabuerunt & contrita sunt simul. Non
potuerunt saluare portantem & anima
eorum in captiuitatem ibit. Audite
me domus Jacob & omne residuum
domus isrl. Qui portamini a meo utero
q gestamini a mea uulua. Usq ad sene-
tam ego ipse. & usque ad canos ego por-
tabo. Ego feci et ego feram. ego porta-
bo et saluabo. Cui assimilastis me et ad-
equastis & comparastis me & fecistis
similem? Q conferetis aurum de sacco-
lo. & argentum statera ponderatis. Con-
ducentes aurificem ut faciat deum. &
procidunt et adorant. Portant illum in
humeris gestantes et ponentes in loco
suo. Et stabit ac de loco suo non mo-
uebitur. Sed et cum clamauerint ad
eum non audiet. de tribulatione non
saluabit eos. Mementote istud et fun-
damini. redite preuaricatores ad cor.
R ecordamini prioris saeculi quoniam ego
sum ds & non est ultra deus nec est si-
milis mei annuntians ab exordio nouissi-
mum. & ab initio quae necdum facta sunt
dicens. Consilium meum stabit. & om-
nis uoluntas mea fiet. Vocans ab orien-
te auem & de terra longinqua uirum
uoluntatis meae. Et locutus sum & ad-
ducam illud. creaui & faciam illud.
Audite me duro corde. q longe estis
a iustitia. Prope feci iustitiam meam
& non elongabitur & salus mea non
morabitur. Dabo in syon salutem & in
isrl gloriam meam.

Descende. sede in puluere
uirgo filia Babylon. sede
in terra. Non est solium
filiae chaldaeorum. quia
ultra non uocaberis mollis et tenera.
Tolle molam & mole farinam. Denu-
da turpitudinem tuam. Discooperi hu-
merum. Reuela crura. transi flumina.
Reuelabitur ignominia tua & uidebitur
obprobrium tuum. Ultionem capiam
& non resistet mihi homo. Redemptor
noster dominus exercituum. nomen illi-
us sanctus isrl. Sede tace & intra in
tenebras filia chaldaeorum. qa non uo-
caberis ultra domina regnorum. Iratus
sum super populum meum. contamina-
ui hereditatem meam & dedi eos in ma-
nu tua. Non posuisti eis misericordias.
Super senem aggrauasti iugum tuum
ualde & dixisti. In sempiternum ero
domina. Non posuisti haec super
cor tuum. neq recordata es nouissimi
tui. Et nunc audi haec delicata. &

habitans confidenter. quae dicis in cor
de tuo ego sum & non est praeter me a
plius. Non sedebo uidua & ignorabo
sterilitatem. Venient tibi duo haec subi
to in die una. sterilitas & uiduitas. Vni
uersa uenerunt super te propter multitu
dinem maleficiorum tuorum et propter
duritiam incantatorum tuorum uehemen
tem. Et fiduciam habuisti in malitia tua
& dixisti Non est qui uideat me. Sa
pientia tua & scientia tua haec decepit
te. Et dixisti in corde tuo Ego sum et
praeter me non est altera. Veniet super
te malum et nescies ortum eius. & irruet
sup te calamitas quam non poteris expiare.
Veniet super te repente miseria quam nescis.
Sta cum incantatoribus tuis & cum multi
tudine maleficiorum tuorum in quibus la
borasti ab adolescentia tua si forte quid
prosit tibi. aut si possis fieri fortior. defeci
sti in multitudine consiliorum tuorum.
Stent et saluent te augures caeli qui conte
plabantur sidera & supputabant men
ses. ut ex eis annuntiarent uentura tibi.
Ecce facti sunt quasi stipula. ignis com
bussit eos. Non liberabunt animam suam
de manu flammae. non sunt prunae quibus
calefiant. nec focus ut sedeant ad eum.
Sic facta sunt tibi in quibuscumque laborave
ras. Negociatores tui ab adolescentia
tua. unusquisque in uia sua errauerunt.
Non est qui saluet te.

Audite haec domus Iacob
qui uocamini nomine Israel
& de aquis Iuda existis qui
iuratis in nomine domini
et dei Israel recordamini non in ueritate ne
que in iustitia. De ciuitate enim sancta uo
cati sunt & super deum Israel constabili
ti sunt. Dominus exercituum nomen eius.
Priora extunc annuntiaui & ex ore meo
exierunt. & audita feci ea. repente ope
ratus sum et uenerunt. Sciui enim quia
durus es tu & neruus ferreus ceruix tua.
et frons tua aerea. Praedixi tibi ex tunc.
antequam uenirent indicaui tibi. ne forte
diceres. Idola mea fecerunt haec & scul
ptilia mea et conflatilia mandauerunt
ista. Quae audisti uide omnia. Vos au
tem non annuntiastis. Audita tibi fe
ci noua extunc. & conseruata sunt quae
nescis. Nunc creata sunt et non extunc
& ante diem & non audisti ea. ne for
te dicas. ecce ego cognoui ea. Neque
audisti neque cognouisti neque extunc ap
ta est auris tua. Scio enim quia prae
uaricans praeuaricaberis & transgresso
rem ex utero uocaui te. Propter nomen
meum longe faciam furorem meum et
laude mea infrenabo te ne intereas.
Ecce excoxi te. sed non quasi argen
tum elegi te in camino paupertatis. Propter
me propter me faciam. ut non blasphe
mer & gloriam meam alteri non da
bo. Audi me Iacob. & Israel quem
ego uoco. Ego ipse ego primus et ego
nouissimus. Manus quoque mea fun
dauit terram. & dextera mea mensa est
caelos. Ego uocabo eos & stabunt si
mul. Congregamini omnes uos & au
dite. Quis de eis annuntiauit haec?
Dominus dilexit eum faciet uolunta
tem suam in Babylone. & brachium

suum in chaldaeis. Ego ego locutus sum
& uocaui eum adduxi eum & directa est
uia eius. Accedite ad me & audite hoc.
Non a principio in abscondito locutus sum
Ex tempore antequam fierent ibi eram & nunc
dominus deus misit me & spiritus eius.
Haec dicit dominus deus redemptor tuus
sanctus israhel. Ego dominus deus tuus
docens te utilia. gubernans te in uia qua
ambulas. Utinam attendisses mandata
mea. facta fuisset sicut sicut flumen pax
tua & iustitia tua sicut gurgites maris.
et fuisset quasi harena semen tuum et
stirps uteri tui ut lapilli eius. Non in
terisset & non fuisset attritum nomen
eius a facie mea. Egredimini de baby
lone fugite a chaldeis. In uoce exulta
tionis annuntiate. auditum facite hoc. et
efferte illud usque ad extrema terrae. Di
cite redemit dominus seruum suum Ia
cob. Non sitierunt in deserto cum e
duceret eos. Aquam de petra produxit
eis & scidit petram. & fluxerunt aquae.
Non est pax impiis dicit dominus.

Audite insulae et attendite
populi de longe. Dominus
ab utero uocauit me de
uentre matris meae recor
datus est nominis mei. & posuit os meum
quasi gladium acutum in umbra manus
suae protexit me. & posuit me sicut sagit
tam electam. In pharetra sua abscondit
me. & dixit mihi. Seruus meus es tu is
rahel. quia in te glorificabor. Et ego dixi
In uacuum laboraui. sine causa & uane
fortitudinem meam consumpsi. ergo iu
dicium meum cum domino. & opus me
um cum deo meo. Haec dicit dominus for
mans me ex utero seruum sibi. ut redu
cam Iacob ad eum. & israhel non congrega
bitur. Et glorificatus sum in oculis do
mini. & deus meus factus est fortitudo
mea. & dixit. parum est ut sis mihi ser
uus ad suscitandas tribus Iacob. et feces
israhel conuertendas. Dedi te in lucem gen
tium ut sis salus mea usque ad extremum
terrae. Haec dicit dominus redemptor
israhel sanctus eius. ad contemptibilem ani
mam. ad abominatam gentem. ad ser
uum dominorum. Reges uidebunt et
consurgent principes. & adorabunt propter
dominum. quia fidelis est. & sanctum israhel
qui elegit te. Haec dicit dominus. In tem
pore placito exaudiui te. & in die sa
luis auxiliatus sum tui. Et seruaui te
& dedi te in foedus populi ut suscita
res terram & possideres hereditates dis
sipatas. ut diceres his qui uincti sunt. exi
te. & his qui in tenebris reuelamini. Super
uias pascentur. & in omnibus planis pascua
eorum. Non esurient neque sitient. & non
percutiet eos aestus et sol. quia misera
tor eorum reget eos. & ad fontes aqua
rum potabit eos. Et ponam omnes mon
tes meos in uiam. & semitae meae exalta
buntur. Ecce isti de longe uenient et
ecce illi ab aquilone et mari. & isti de ter
ra australi. Laudate caeli & exulta ter
ra. iubilate montes laudem. quia consola
tus est dominus populum suum. & pa
uperum suorum miserebitur. & dixit
syon. dereliquit me dominus. & dominus
oblitus est mei. Numquid obliuisci potest

mulier infantem suum. ut non misereat
filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit.
ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in
manibus meis descripsi te. muri tui cora
oculis meis semper. Venerunt structo
res tui destruentes te. & dissipantes a
te exibunt. Leua in circuitu oculos tuos
& uide. omnes isti congregati sunt ue
nerunt tibi. Viuo ego dicit dominus quia
omnibus his uelut ornamento uestieris et
circumdabis tibi eos quasi sponsa. Quia de
serta tua et solitudines tuae et terra rui
nae tuae. nunc angusta erunt prae habita
toribus. & longe fugabuntur qui absorbebant
te. Adhuc dicent in auribus tuis filii ste
rilitatis tuae. Angustus est mihi locus.
fac spatium mihi ut habitem. Et dices in
corde tuo. Quis genuit mihi istos? Ego
sterilis et non pariens transmigrata et
captiua. et istos quis enutriuit? Ego
destituta et sola & isti ubi erant?
Haec dicit dominus deus Ecce leuabo ad
gentes manum meam. & ad populos
exaltabo signum meum. Et afferant fi
lios suos in ulnis. & filias suas super hu
meros portabunt. Et erunt reges nutri
cii tui. & Reginae nutrices tuae. Vul
tu in terra demisso adorabunt te. & pul
uerem pedum tuorum lingent. Et
scies quia ego dominus super quo non
confundentur qui expectant eum. Num
quid tolletur a forti praeda aut quod cap
tum fuerit a robusto saluum esse pote
rit? Quia haec dicit dominus. Equidem
& captiuitas a forti tollent & quod
ablatum fuerit a robusto saluabitur.
Eos uero qui iudicauerunt te ego iudica
bo. & filios tuos ego saluabo. Et cibabo hos
tes tuos carnibus suis. & quasi musto san
guine suo inebriabuntur. Et sciet omnis
caro quia ego dominus saluans te. & re
demptor tuus fortis Iacob.

Haec dicit dominus. Quis
est hic liber repudii matris
uestrae. quo dimisi eam?
Aut quis est creditor me
us. cui uendidi uos? Ecce enim in ini
quitatibus uestris uenditi estis. & in scele
ribus uestris dimisi matrem uestram quia ue
ni & non erat uir. uocaui & non erat qui
audiret. Numquid abbreuiata et paruula
facta est manus mea ut non possim rede
mere. aut non est in me uirtus ad libe
randum? Ecce in increpatione mea de
sertum faciam mare. ponam flumina in
siccum. Computrescent pisces sine aqua
& morientur in siti. Induam caelos tene
bris. & saccum ponam operimentum eo
rum. Dominus dedit mihi linguam eru
ditam. ut sciam sustentare eum qui lassus
est uerbo. Erigit mane. mane erigit mihi
aurem. ut audiam quasi magistrum.
Dominus deus aperuit mihi aurem. ego
autem non contradico retrorsum non
abii. Corpus meum dedi percutientibus
& genas meas uellentibus. Faciem meam
non auerti ab increpantibus et conspuen
tibus in me. Dominus deus auxiliator
meus & ideo non sum confusus. Ideo po
sui faciem meam ut petram durissimam.
et scio quoniam non confundar. Iuxta
est qui iustificat me. Quis contradicet
mihi? Stemus simul. Quis est aduer

sarius meus. Accedat ad me. Ecce do
minus deus auxiliator meus. Quis est qui
condemnet me? Ecce omnes quasi ues
timentum conterentur. tinea comedet
eos. Quis ex uobis timens dominum au
diens uocem serui sui? Qui ambulauit in
tenebris. et non est lumen ei? Speret in
nomine domini. et innitatur super deum
suum. Ecce uos omnes accendentes igni
accincti flammis. Ambulate in lumine
ignis uestri et in flammis quas succendistis.
De manu mea factum est hoc uobis. In do
loribus dormietis

Audite me qui sequimini quod
iustum est et quaeritis do
minum. Attendite ad
petram unde excisi estis
et ad cauernam laci de qua praecisi estis.
Attendite ad Abraam patrem uestrum
et ad Saram quae peperit uos. Quia
unum uocaui eum et benedixi ei. et mul
tiplicaui eum. Consolabitur ergo dominus
syon. et consolabitur omnes ruinas eius.
Et ponet desertum eius quasi delitias et
solitudinem eius quasi hortum domini.
Gaudium et laetitiam inuenietur in ea. gra
tiarum actio et uox laudis. Attendi
te ad me populus meus. et tribus mea me
audite. Quia lex a me exiet et iudici
um meum in lucem populorum requiescet.
Prope est iustus meus. egressus est salua
tor meus et brachia mea populos iudi
cabunt. Me insulae expectabunt et
brachium meum sustinebunt. Leuate in
caelum oculos uestros et uidete sub ter
ra deorsum. quia caeli sicut fumus lique
scent. et terra sicut uestimentum atteretur.
et habitatores eius sicut haec interibunt. Sa
lus autem mea in sempiternum erit. et iusti
tia mea non deficiet. Audite me qui scitis
iustum. populus meus lex mea in cor
de eorum. Nolite timere obprobrium homi
num. et blasphemias eorum ne metuatis.
Sicut enim uestimentum sic comedet eos
uermis. et sicut lanam sic deuorabit eos
tinea. Salus autem mea in sempiternum
erit. et iustitia mea in generationes ge
nerationum. Consurge consurge. indu
ere fortitudine brachium domini. Con
surge sicut in diebus antiquis in generatio
nibus seculorum. Numquid non tu percus
sisti superbum. uulnerasti draconem?
Numquid non tu siccasti mare. aquam
abyssi uehementis. Qui posuisti profundum
maris uiam. ut transirent liberati. Et nunc
qui redempti sunt a domino reuertentur
et uenient in syon laudantes. et laetitia
sempiterna super capita eorum. Gaudi
um et laetitiam tenebunt. Fugiet dolor
et gemitus. Ego egoipse consolabor uos.
Quis tu ut timeas ab homine mortali et
a filio hominis qui quasi foenum ita arescet.
et oblitus es domini factoris tui qui teten
dit caelos et fundauit terram. et formi
dasti iugiter tota die a facie furoris eius.
qui te tribulabant. et parauerat ad per
dendum. Ubi nunc est furor tribulan
tis? Cito ueniet gradiens ad aperien
dum. et non interficiet usque ad inter
nitionem. nec deficiet panis eius. Ego
autem sum dominus deus tuus qui con
turbo mare. et intumescunt fluctus e
ius dominus exercituum nomen meum.

P osui uerba mea in ore tuo. & in umbra
manus meæ protexi te ut plantes cælos et
fundes terram. & dicas ad syon populus
meus es tu. Eleuare eleuare consurge
hierusalem quæ bibisti de manu domini
calicem iræ eius. Usque ad fundum cali
cis soporis bibisti. & potasti usque ad fecem.
N on est qui sustentet eam ex omnibus filiis
quos genuit. Duo sunt quæ occurre
runt tibi. Quis contristabitur super te.
/ & non est qui adprehen
dat manum eius ex om
nibus filiis quos enutriuit.
V astitas & contritio. & fames & gladius.
Q uis consolabitur te. Filii tui proiecti sunt in
dormierunt in capite omnium uiarum
sicut orix illaqueatus. pleni indignatio
ne domini increpatione dei tui. Idcirco
audi hæc paupercula. et ebria non a ui
no. Hæc dicit dominator tuus dominus
& deus tuus qui pugnauit pro populo suo.
E cce tuli de manu tua calicem soporis fun
dum calicis indignationis meæ. Non
adicies ut bibas illum ultra. Et ponam illum
in manu eorum qui te humiliauerunt. et
dixerunt animæ tuæ incuruare ut trans
eamus. et posuisti ut terram corpus tu
um. & quasi uiam transeuntibus.

C onsurge consurge induere
cap. L fortitudine tua syon. In
duere uestimentis gloriæ
tuæ hierusalem ciuitas
sancta quia non adiciet ultra ut per
transeat per te incircumcisus et immun
dus. Excutere de puluere consurge.
sede hierusalem. Solue uincula colli
tui captiua filia syon. quia hæc dicit
dominus deus. In ægyptum descendit
/ Gratis uenundati estis
& sine argento redime
mini quia hæc dicit dominus.
populus meus in principio ut colonus

esset ibi & Assur absque ulla causa calum
niatus est eum. Et nunc quid mihi est hic
dicit dominus. Quoniam ablatus est po
pulus meus gratis. Dominatores eius
inique agunt dicit dominus. et iugiter
tota die nomen meum blasphematur.
Propter hoc sciet populus meus nomen
meum in die illa. quia ego ipse qui loque
bar ecce adsum. Quam pulchri super mon
tes pedes adnuntiantis et prædicantis
pacem. adnuntiantis bonum. prædicantis
salutem dicentis Syon regnabit deus tuus.
Vox speculatorum tuorum. Leuauerunt
uocem. simul laudabunt quia oculo ad ocu
lum uidebunt. cum conuerterit dominus
syon. Gaudete & laudate simul deser
ta hierusalem. quia consolatus est domi
nus populum suum redemit hierusalem.
Parauit dominus brachium suum sanctum
in oculis omnium gentium. & uidebunt
omnes fines terræ salutare dei nostri.
R ecedite recedite exite inde pollutum
nolite tangere. Exite de medio eius.
Exite de medio eius mundamini qui
fertis uasa domini. Quoniam non in tu
multu exibitis nec in fuga properabitis.
Præcedet enim uos dominus et congre
gabit uos deus israhel. Ecce intelleget ser
uus meus. exaltabitur et eleuabitur &
sublimis erit ualde. Sicut obstupuerunt
super te multi sic inglorius erit inter
uiros aspectus eius. & forma eius inter fili
os hominum. Iste asperget gentes mul
tas. super ipsum continebunt reges os
suum. Quia quibus non est narratum de
eo uiderunt. & qui non audierunt contem
plati sunt.

Quis credidit auditui nostro.
& brachium domini cui re
uelatum est? Et ascendet
sicut uirgultum coram eo.
et sicut radix de terra sitienti. Non est
species ei neque decor. Et uidimus eum et
non erat aspectus. & desiderauimus eum
despectum & nouissimum uirorum. uirum
dolorum et scientem infirmitatem. Et qua
si absconditus uultus eius et despectus.
unde nec reputauimus eum. Vere langu
res nostros ipse tulit & dolores nostros ipse
portauit. Et nos reputauimus eum qua
si leprosum & percussum a deo et humi
liatum. Ipse autem uulneratus est prop
ter iniquitates nostras. attritus est propter sce
lera nostra. Disciplina pacis nostre super
eum & liuore eius sanati sumus. Omnes
nos quasi oues errauimus. unusquisque in
uiam suam declinauit. & posuit dominus
in eo iniquitatem omnium nostrum. Obla
tus est quia ipse uoluit. & non aperuit os
suum. Sicut ouis ad occisionem ducetur
& quasi agnus coram tondente se obmu
tescet & non aperiet os suum. De an
gustia & de iudicio sublatus est. Ge
nerationem eius quis enarrabit? Quia ab
scisus est de terra uiuentium. Propter
scelus populi mei percussi eum. Et da
bit impios pro sepultura. et diuites pro
morte sua. eo quod iniquitatem non fecerit
neque dolus fuerit in ore eius & dominus
uoluit conterere eum in infirmitate.
Si posuerit pro peccato animam suam ui
debit semen longeuum & uoluntas do
mini in manu eius dirigetur. Pro eo quod
laborauit anima eius uidebit et satura
bitur. In scientia sua iustificabit ipse iu
stus seruos meos multos. & iniquitates eorum
ipse portabit. Ideo dispertiam ei plurimos
& fortium diuidet spolia pro eo quod tra
didit in mortem animam suam. & cum
sceleratis reputatus est. Et ipse pecca
ta multorum tulit. et pro transgresso
ribus rogauit.

Lauda sterilis quae non
paris. decanta laudem. et
hinni quae non pariebas.
quoniam multi filii deserte ma
gis quam eius quae habebat uirum dicit do
minus. Dilata locum tentorii tui & pel
les tabernaculorum tuorum extende.
Ne parcas. Longos fac funiculos tuos et
clauos tuos consolida. Ad dexteram enim
et leuam penetrabis. & semen tuum gentes
hereditabit. & ciuitates desertas inhabita
bit. Noli timere quia non confunderis ne
que erubesces. Non enim te pudebit. quia
confusionis adolescentiae tuae obliuisceris.
& obprobrii uiduitatis tuae non recordabe
ris amplius. Quia dominabitur tui qui
fecit te. dominus exercituum nomen
eius. & redemptor tuus sanctus israel.
deus omnis terrae uocabitur. Quia ut
mulierem derelictam & merentem spi
ritu uocauit te dominus. et uxorem ab
adolescentia abiectam. Dixit deus tuus
Ad punctum in modico dereliqui te. &
in miserationibus magnis congregabo te.
In momento indignationis abscondi faciem
meam parumper a te. & in misericordia sem
piterna misertus sum tui. Dixit redemptor

tuus dominus. Sicut in diebus Noe' istud
mihi est. cui iuraui ne' inducerem aquas
diluuii ultra supra terram. sic iuraui ut'
non irascar tibi et non increpem te'. Mon
tes enim commouebuntur' et colles contre'
miscent. misericordia autem mea non re'
cedet' a te' & foedus pacis meae' non mo
uebitur' dixit miserator' tuus dominus.
P auperc ula tempestate' conuulsa absque'
ulla consolatione. ecce' ego sternam per
ordinem lapides tuos et fundabo te' in
sapphiris. & ponam iaspidem propugnacula
tua. et portas tuas in lapides sculptos et'
omnes terminos tuos in lapides desidera
biles. uniuersos filios tuos doctos a domino
et multitudinem pacis filiis tuis. & in ius
titia fundaberis. R ecede procul a calum
nia. quia non timebis & a pauore' quia non
appropinquabit tibi. Ecce' accola ueniet'
qui non erat mecum. aduena quondam tu
us adiungetur' tibi. Ecce' ego creaui fa
brum sufflantem in igne' prunas. et profe'
rentem uas in opus suum. & ego creaui in
terfectorem ad disperdendum. Omne' uas
quod fictum est contra te' non dirigetur
et omnem linguam resistentem tibi in iu
dicio iudicabis. Haec est hereditas seruo
rum domini. & iustitia eorum apud me'
dicit Dominus.

Omnes sitientes uenite' ad
aquas & qui non habetis ar
gentum properate'. emite'
& comedite'. Venite' emi
te' absque argento & absque ulla commutatio
ne' uinum et lac. Quare' appenditis argen
tum non in panibus & laborem uestrum

non in saturitate'. Audite audientes
me' & comedite' bonum & delectabitur'
in crassitudine' anima uestra. Inclinate' au
rem uestram et uenite ad me' audite et ui
uet anima uestra. & feriam uobiscum pactum
sempiternum. misericordias Dauid fideles.
Ecce testem populis dedi eum ducem ac
praeceptorem gentibus. Ecce' gentem quam
nesciebas uocabis & gentes quae' non cogno
uerunt te' ad te' current' propter domi
num deum tuum & sanctum israhel. quia
glorificauit te'. Quaerite' dominum dum
inueniri potest. inuocate' eum dum prope'
est. Derelinquat impius uiam suam &
uir' iniquus cogitationes suas & reuertatur
ad dominum & miserebitur' eius. & ad
deum nostrum quoniam multus est ad
ignoscendum. Non enim cogitationes
meae' cogitationes uestrae' neque uiae' uestrae'
uiae' meae' dicit dominus. Quia sicut exal
tantur' caeli a terra. sic exaltatae sunt uiae'
meae' a uiis uestris. & cogitationes meae' a
cogitationibus uestris. Et quomodo desce'
dit imber et nix de' caelo et illuc ultra
non reuertitur' sed inebriat' terram et
infundit eam & germinare' eam facit. &
dat semen serenti & panem comedenti. sic
erit uerbum meum quod egredietur' de
ore' meo. Non reuertetur' ad me' uacuum
sed faciet quaecumque uolui et prosperabitur
in his ad quae' misi illud. Quia in laetitia egre
diemini & in pace' deducemini. Montes
et colles cantabunt coram uobis laudem
& omnia ligna regionis plaudent manu.
Pro saliunculа ascendet abies. & pro ur'
tica crescet myrthus. Et erit dominus
nominatus in signum aeternum. quod o

non auferetur.

Ec dicit dominus. Custo
dite iudicium et facite iusti
tiam. qa iuxta est salus mea
ut ueniat. & iustitia mea ut
reueletur. Beatus uir q facit hoc. & fi
lius hominis q apprehendet istud. Cus
todiens sabbatum ne polluat illud. custo
diens manus suas ne faciat omne malum.
Et non dicat filius aduenæ q adhæret do
mino dicens. Separatione diuidet me do
minus a populo suo. Et non dicat eunu
chus. ecce ego lignum aridum. Qa hæc
dicit dominus eunuchis. q custodierit
sabbata mea. et elegerint quæ ego uolui
& tenuerint foedus meum. dabo eis in do
mo mea. & in muris meis locum. & nomen
melius a filiis et filiabus. Nomen sempiter
num dabo eis. quod non peribit. Et filios
aduenæ q adhærent domino ut colant e
um. & diligant nomen eius ut sint ei in
seruos. omnem custodientem sabbatum ne
polluat illud. et tenentem foedus meum.
adducam eos in montem sanctum me
um. & lætificabo eos in domo orationis meæ.
Holocausta eorum et uictimæ eorum place
bunt mihi super altari meo. qa domus mea
domus orationis uocabitur cunctis popu
lis ait dominus ds. q congregat dispersos
isrl. Adhuc congregabo ad eum congre
gatos eius. Omnes bestiæ agri uenite ad
deuorandum uniuersæ bestiæ saltus. Spe
culatores eius cæci omnes. nescierunt uni
uersi. canes muti non ualentes latrare.
uidentes uana. dormientes et amantes
somnia. & canes inpudentissimi nescierunt

saturitatem. Ipsi pastores ignorauerunt
intelligentiam. Omnes in uiam suam de
clinauerunt. unusqsq. ad auaritiam suam
a summo usq. ad nouissimum. Venite
sumamus uinum. & impleamur ebrieta
te. & sicut hodie sic et cras. & multo am
plius.

Iustus perit. & non est q
recogitet in corde suo. &
uiri misericordiæ colliguntur. quia
non est q intelligat. A fa
cie enim malitiæ collectus est iustus. Ve
niat pax. requiescat in cubili suo. qui am
bulauit in directione sua. Vos autem ac
cedite huc filii auguratricis. semen adul
teri & fornicariæ. Super quem lusistis.
Super quem dilatastis os. & eiecistis lin
guam. Numqd non uos filii scelesti. se
men mendax. Q consolamini in diis sub
ter omne lignum frondosum. immolan
tes paruulos in torrentibus subter eminen
tes petras. In ptibus torrentibus pars tua.
hæc est sors tua. Et ipsis effudisti liba
men. obtulisti sacrificium. Numqd super
his non indignabor. Super montem ex
celsum & sublimem posuisti cubile tuum
& illuc ascendisti ut immolares hostias.
Et post ostium & retro postem posuisti
memoriale tuum. quia iuxta me disco
operuisti et suscepisti adulterum. Dila
tasti cubile tuum. et pepigisti cum eis
foedus. Dilexisti stratum eorum manu a
perta. & ornasti te regio unguento et
multiplicasti pigmenta tua. Misisti le
gatos tuos procul & humiliata es usq. ad in
feros. In multitudine uiæ tuæ laborasti.

nec dixisti quiescam. Vitam manus tuę
inuenisti propterea non rogasti. Pro quo
sollicita timuisti. qa mentita es & mei nō
es recordata. neq. cogitasti in corde tuo:
quia ego tacens & quasi non uidens. &
mei oblita es. Ego annuntiabo iustitiam
tuam & opera tua non pderunt tibi. Cū
clamaueris liberent te congregati tui. Et
omnes eos auferet uentus. tollet aura.
Qui autem fiduciam habet mei hereditabit terram. & possidebit montem sanctū
meum & dicam. Viam facite prębete o
iter declinate de semita. auferte offendicula de uia populi mei. Quia hęc dicit dominus excelsus & sublimis habitās
ęternitatem & sanctum nomen eius in
excelso & in sancto habitans. & cum cōtrito et humili spiritu. ut uiuificet spiritum humilium & uiuificet cor contritorum. Non enim in sempiternum litigabo neq. usq. ad finem irascar. quia spiritus a facie mea egredietur & flatꝰ
ego faciam. Propter iniqtatem auaritię
eius iratus sum & percussi eum. Abscōdi a te faciem meam & indignatus sum.
Et abiit uagus in uia cordis sui. Vias eius uidi & sanaui eum. & reduxi eum
& reddidi consolationes ipsi et lugentibus eius. Creaui fructum labiorum pacem. pacem ei q longe est & q prope dixit
dominus & sanaui eum. Impii autem quasi mare feruens qd quiescere non potest. & redundant fluctus eius in conculcationem et lutum. Non est pax impiis dicit dominus dš.

Clama ne cesses. quasi tuba
exalta uocem tuam. & annuntia populo meo scelera eorum
& domui iacob peccata eorum. Me etenim de die in diem quęrunt
& scire uias meas uolunt quasi gens quę
iustitiam fecerit. & quę iudicium dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitię & appropinquare deo uolūt.
Quare ieiunauimus & non aspexisti. humiliauimus animas nostras & nescisti. Ecce in die ieiunii uestri inuenitur uoluntas uestra. & omnes debitores uestros repetitis. Ecce ad lites et contentiones ieiunatis & percutitis pugno impie. Nolite ieiunare sicut usq. ad hanc diem. Vt
audiatur in excelso clamor uester. Numquid tale est ieiunium qd elegi. per
diem affligere hominem animam suam.
Nunqd contorquere quasi circulum caput suum. & saccum et cinerem sternere. Nunquid istud uocabis ieiunium
et diem acceptabilem domino. Nonne
hoc est magis ieiunium quod elegi. Dissolue colligationes impietatis solue fasciculos deprimentes. Dimitte eos q confracti sunt liberos. & omne onus dirumpe. Frange esurienti panem tuum. & egenos uagosq. induc in domum tuam.
Cum uideris nudum operi eum. & carnem tuam ne despexeris. Tunc erumpet
quasi mane lumen tuum & sanitas tua
citius orietur. Et anteibit faciem tuam
iustitia tua & gloria domini colliget
te. Tunc inuocabis & dominus exaudiet
clamabis & dicet ecce adsum. quia misericors sum dominus dš tuus. Si abstuleris

ris de medio tui cathenam & desieris ex
tendere digitum & loq quod nō prodest.
C um effunderis esurienti animam tuam. et
animam afflictam repleueris. orietur in
tenebris lux tua. & tenebrę tuę erunt
sicut meridies. Et requiem tibi dabit do
minus deus tuus sēper. & implebit splen
doribus animam tuam. & ossa tua liberabit.
C t eris quasi hortus irriguus. & sicut fons
aquarum cuius non deficient aquę. Et
ędificabuntur in te deserta seculorum.
fundamenta generationis et generationis
suscitabis. Et uocaberis ędificator sępium
auertens semitas in quietem. Si auerteris
a sabbato pedem tuum. facere uoluntatem
tuam in die sancto meo & uocaueris sabba
tum delicatum & sanctum domini glo
riosum. & glorificaueris eum dum
non facis uias tuas & non inuenitur uo
luntas tua. ut loquaris sermonem. tunc
delectaberis super domino. & sustollam te super alti
tudines terrę. et cibabo te hereditate
Jacob patris tui. Os enim domini locu
tum est.

Ecce non est abbreuiata
manus domini ut salua
re nequeat. neq aggra
uata est auris eius ut nō
exaudiat. sed iniquitates uestrę diuise
runt inter uos et deum uestrum. et pec
cata uestra absconderunt faciem eius a
uobis ne exaudiret. Manus enim uestrę
pollutę sunt sanguine. & digiti uestri
iniquitate. Labia uestra locuta sunt
mendacium. & lingua uestra iniquitatem
fatur. Non est qui inuocet iustitiam. neq
est qui iudicet uere. sed confidunt in nihilo
& loquuntur uanitates. Conceperunt la
borem. & pepererunt iniquitatem. Oua aspi
dum ruperunt. & telas aranee texue
runt. Qui comederit de ouis eorum mo
rietur. & quod confotum est erumpet in
regulum. Telę eorum non erunt in uesti
mentum. neq operientur operibus suis.
Opera eorum opera inutilia. & opus iniqui
tatis in manibus eorum. Pedes eorum ad
malum currunt. & festinant ut effun
dant sanguinem innocentem. Cogitatio
nes eorum cogitationes inutiles. Vastitas
et contritio in uiis eorum. Viam pacis
nescierunt. & non est iudicium in gressi
bus eorum. Semite eorum incuruatę sunt
eis. omnis qui calcat in eis ignorat pacem.
Propter hoc elongatum est iudicium a
nobis. & non apprehendet nos iustitia.
Expectauimus lucem & ecce tenebrę
splendorem. et in tenebris ambulauimus.
Palpauimus sicut cęci parietem. & qua
si absq oculis attrectauimus. Impegimus
meridie quasi in tenebris. in caligosis quasi
mortui. Rugiemus quasi ursi omnes
et quasi columbe meditantes gememus.
Expectauimus iudicium et non est salu
tem & elongata est a nobis. Multipli
cate sunt enim iniquitates nostrę coram
te. & peccata nostra responderunt nobis.
Quia scelera nostra nobiscum. & iniqui
tes nostras cognouimus peccare & men
tiri contra dominum. & auersi sumus ne
iremus post tergum dei nostri. ut loque
remur calumniam et transgressionem. Con
cepimus et locuti sumus de corde uer
ba mendacii. & conuersum est retrorsum

iudicium. & iustitia longe stetit. Quia
corruit in platea ueritas. & equitas non
potuit ingredi. Et facta est ueritas in
obliuione. & q recessit a malo prede pa
tuit. Et uidit dominus et malum appa
ruit in oculis eius. qa non est iudicium.
Et uidit deus qa non est uir. & aporiatus
est. qa non est q occurrat. Et saluauit
sibi brachium suum. & iustitia eius ipsa
confirmauit eum. Indutus est iustitia
ut lorica. & galea salutis in capite eius.
Indutus est uestimentis ultionis. & operi
tus est quasi pallio zeli sicut ad uindic
tam quasi ad retributionem indignatio
nis hostibus suis & uicissitudinem inimi
cis suis. Insulis uicem reddet. Et time
bunt q ab occidente nomen domini. &
q ab ortu solis gloriam eius. Cum ue
nerit quasi fluuius uiolentus quem spiri
tus domini cogit. & uenerit syon redemptor
et eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit
dominus. Hoc foedus meum cum eis di
cit dominus. Spiritus meus q est in te
& uerba mea que posui in ore tuo non
recedet de ore tuo. & de ore seminis
tui dicit dominus amodo & usque in
sempiternum.

Surge illuminare hieru
salem. qa uenit lumen tu
um. & gloria domini su
per te orta est. Qa ecce
tenebre operient terram & caligo popu
los. super te autem orietur dominus. &
gloria eius in te uidebitur. Et ambu
labunt gentes in lumine tuo. & reges in
splendore ortus tui. Leua in circuitu
oculos tuos & uide. omnes isti congre
gati sunt. uenerunt tibi filii tui de lon
ge uenient. & filie tue de latere sur
gent. Tunc uidebis et afflues & mirabi
tur & dilatabitur cor tuum quando
conuersa fuerit ad te multitudo maris
fortitudo gentium uenerit tibi. Inunda
tio camelorum operiet te dromedarii
madian et effa. Omnes de saba uenient
aurum & thus deferentes & laudem do
mino annuntiantes. Omne pecus cedar
congregabitur tibi. arietes nabaioth
ministrabunt tibi. Offerentur super
placabili altari meo & domum maiesta
tis mee glorificabo. Q sunt isti q ut
nubes uolant. & quasi columbe ad fe
nestras suas. Me enim insule expec
tant & naues maris in principio. ut ad
ducam filios tuos de longe. Argentum
eorum et aurum cum eis nomini dni
dei tui & sancto isrl. qa glorificauit
te. Et edificabunt filii peregrinorum
muros tuos & reges eorum ministra
bunt tibi. In indignatione enim mea per
cussi te & in reconciliatione mea mi
sertus sum tui. Et aperientur porte tue
iugiter die ac nocte non claudentur
ut afferatur ad te fortitudo gentium et
reges earum adducantur. Gens enim
et regnum qd non seruierit tibi peribit.
& gentes solitudine uastabuntur. Glo
ria libani ad te ueniet abies & buxus
& pinus sit ad ornandum locum sancti
ficationis mee. & locum pedum meorum
glorificabo. Et uenient ad te curui fi
lii eorum q humiliauerunt te. & ado
rabunt uestigia pedum tuorum. omnes

q detrahebant tibi & uocabunt te ciui
tatem domini syon sancti isrl. Pro eo q
fuisti derelicta et odio habita. & non
erat q per te transiret ponam te in su
perbiam saeculorum gaudium in genera
tionem et generationem. Et suges lac
gentium & mamilla regum lactaberis.
Et scies qa ego dominus saluans te. & r
redemptor tuus fortis iacob. Pro aere
afferam aurum & pro ferro afferam ar
gentum & pro lignis es. & pro lapidib
ferrum. Et ponam uisitationem tuam
pacem. & praepositos tuos iustitiam. Non
audietur ultra iniqtas in terra tua ua
titas et contritio in terminis tuis. & oc
cupabit salus muros tuos. & portas tu
as laudatio. Non erit tibi amplius sol
ad lucendum per diem. nec splendor
lunae illuminabit te. sed erit tibi do
minus in lucem sempiternam. & deus
tuus in gloriam tuam. Non occidet ul
tra sol tuus. et luna tua non minuetur
quia dominus erit tibi in lucem sempi
ternam. & complebuntur dies luctus
tui. Populus autem tuus omnes iusti in
perpetuum hereditabunt terram. ger
men plantationis meae opus manus meae
ad glorificandum. Minimus erit in
mille. & paruulus in gentem fortissi
mam. Ego dominus in tempore eius
subito faciam istud.

Spiritus domini super me
eo q unxerit me. Ad an
nuntiandum mansuetis
misit me. ut mederer co
tritis corde. & praedicarem captiuis in
dulgentiam et clausis apertionem. ut prae
dicarem annum placabilem domino et
diem ultionis deo nostro. ut consolarer
omnes lugentes. ut ponerem consolatio
nem lugentibus syon. & darem eis coro
nam pro cinere. oleum gaudii pro luc
tu. pallium laudis pro spiritu maeroris.
Et uocabuntur in ea fortes iustitiae. plan
tatio domini ad glorificandum. Et ae
dificabunt deserta a saeculo. & ruinas
antiquas erigent. & instaurabunt ciui
tates desertas & dissipatas in genera
tionem & generationem. Et stabunt
alieni et pascent pecora uestra & filii
peregrinorum agricolae & uinitores
uestri erunt. Vos autem sacerdotes
domini uocabimini. ministri dei nostri
dicetur uobis. Fortitudinem gentium
comedetis. & in gloria eorum superbie
tis. Pro confusione uestra duplici et
rubore laudabunt partem eorum. Pro
pter hoc in terra sua duplicia possi
debunt. laetitia sempiterna erit eis.
Quia ego dominus diligens iudicium
& odio habens rapinam in holocaustum.
Et dabo opus eorum in ueritate. &
foedus perpetuum feriam eis. Et scie
tur in gentibus semen eorum. & ger
men eorum in medio populorum. Om
nes q uiderint eos cognoscent illos. qa
isti sunt semen cui benedixit dominus.
Gaudens gaudebo in domino. & exul
tabit anima mea in deo meo. Quia
induit me uestimentis salutis. & in
dumento iustitiae circumdedit me. qa
sponsum decoratum corona. & qua
si sponsam ornatam monilibus suis. Sicut

enim terra profert germē suum. & sicut
ortus semen suum germinat. sic dominꝰ
deus germinabit iustitiam & laudem co
ram uniuersis gentibꝫ.

R opter syon non tacebo.
& propter hierusalem nō
quiescam. Donec egrediat*ur*
ut splendor iustus eius. et
saluator eius ut lampas accendatur. E-
uidebunt gentes iustum tuum. & cunc
ti reges inclytum tuum. Et uocabitur
tibi nomen nouum. quod os domini no
minauit. Et eris corona gloriæ in ma
nu domini. & dyadema regni in manu
dei tui. N on uocaberis ultra derelict*a*
& terra tua non uocabitur amplius de
solata. Sed uocaberis uoluntas mea in
ea. & terra tua inhabitata. Quia com
placuit domino in te. & terra tua inha
bitabitur. habitabit enim iuuenis cum
uirgine. & habitabunt in te filii tui. E-
gaudebit sponsus super sponsam. et ga
udebit super te deus tuus. Super muros
tuos hierusalem constitui custodes. to
ta die & tota nocte in perpetuum non
tacebunt. Qui reminiscimini domini ne
taceatis & ne detis silentium ei. donec sta
biliat. & donec ponat hierusalem laudem
in terra. Iurauit dominus in dextera
sua. & in brachio fortitudinis suæ. Si
dedero triticum tuum ultra cibum ini
micis tuis. et si biberint filii alieni uinū tuū
in quo laborasti. Quia qui congregabunt
illud comedent. & laudabunt dominū
& qui comportant illud bibent in atriis
sanctis meis. T ransite. transite per por
tas præparate uiam populo. Planum fa
cite iter. et eligite lapides. & eleuate si
gnum ad populos. Ecce dominus audi
tum fecit in extremis terræ. Dicite filiæ
syon. E cce saluator tuus uenit. ecce mer
ces eius cum eo. & opus eius coram illo.
Et uocabunt eos populus sanctus redēp
ti a domino. Tu autem uocaberis quæsi
ta ciuitas. & non derelicta.

Q uis est iste qui uenit de
Edom tinctis uestibꝫ de
Bosra. Iste formosus in
stola sua. gradiens in mul
titudine fortitudinis suæ. E go qui lo
quor iustitiam. & propugnator sum ad
saluandum. quare ergo rubrum est in
dumentum tuum & uestimenta tua si
cut calcantium in torculari. Torcular
calcaui solus. & de gentibꝫ non est ui
ur mecum. Calcaui eos in furore meo
& conculcaui eos in ira mea. Et aspe*r*
sus est sanguis eorum super uestimen
ta mea. & omnia indumenta mea inq
uinaui. Dies enim ultionis in corde
meo. annus retributionis meæ uenit.
C ircūspexi & non erat auxiliator. quæsi
ui & non fuit qui adiuuaret. Et salua
uit mihi brachium meum & indigna
tio mea ipsa auxiliata est mihi. Et co
culcaui populos in furore meo. & ine
briaui eos indignatiōe mea. et detraxi
in terram uirtutem eorum. Miseratio
num domini recordabor. laudem dn̄i
super omnibꝫ quæ reddidit nobis do
minus. & super multitudinem bonorum
domui isrl̄ quæ largitus est eis secun

dum indulgentiam suam. & secundum
multitudinem misericordiarum suarum.
& dixit. Veruntamen populus meus est.
filii non negantes. Et factus est eis sal
uator in omni tribulatione eorum. Non
est tribulatus. & angelus faciei eius sal
uauit eos. In dilectione sua & indulgen
tia sua ipse redemit eos. & portauit eos
& eleuauit eos cunctis diebus saeculi. Ipsi
autem ad iracundiam prouocauerunt. &
afflixerunt spiritum sancti eius. Et con
uersus est eis in inimicum. & ipse de
bellauit eos. Et recordatus est dierum
saeculi Moysi et populi sui. Ubi est qui
eduxit eos de mari cum pastoribus gre
gis sui. Ubi est qui posuit in medio eius
spiritum sancti sui. Qui eduxit ad dex
teram Moysen brachio maiestatis suae.
qui scidit aquas ante eos. ut facerent sibi
nomen sempiternum. Qui eduxit eos
per abyssos quasi equum in deserto,
non impingentem. quasi animal in cam
po descendens. Spiritus domini ductor
eius fuit. Sic adduxisti populum tuum
ut faceres tibi nomen gloriae. Attende
de caelo & uide de habitaculo sancto tuo
& gloriae tuae. Ubi est zelus tuus. &
fortitudo tua. multitudo uiscerum tu
orum et miserationum tuarum. Super
me continuerunt se. Tu enim pater
noster. & Abraam nesciuit nos et Israhel
ignorauit nos. Tu domine pater noster
redemptor noster. a saeculo nomen tuum.
Quare errare nos fecisti domine de uiis
tuis. indurasti cor nostrum ne time
remus te. Conuertere propter seruos
tuos tribus hereditatis tuae. Quasi ni
hilum possederunt populum sanctum
tuum hostes nostri conculcauerunt sanc
tificationem tuam. Facti sumus quasi in
principio cum non dominareris nostri,
neque inuocaretur nomen tuum super nos.

Utinam dirumperes caelos
& descenderes. A facie tua
montes defluerent sicut
exustio ignis tabescerent.
aquae arderent igni. ut notum fieret
nomen tuum inimicis tuis. A facie tua
gentes turbarentur. Cum feceris mira
bilia non sustinebimus. Descendisti &
a facie tua montes defluxerunt. A sae
culo non audierunt. neque auribus perce
perunt. Oculus non uidit deus absque te.
quae praeparasti expectantibus te. Occur
risti laetanti et facienti iustitiam. in uiis
tuis recordabuntur tui. Ecce tu iratus
es & peccauimus. in ipsis fuimus semper.
& saluabimur. Et facti sumus ut in
mundi omnes nos. & quasi pannus men
struatae uniuersae iustitiae nostrae. Et ce
cidimus quasi folium uniuersi. & iniqui
tates nostrae quasi uentus abstulerunt
nos. Non est qui inuocet nomen tuum. qui
consurgat & teneat te. Abscondisti
faciem tuam a nobis. & allisisti nos in
manu iniquitatis nostrae. Et nunc domine
pater noster es tu. nos uero lutum. et fic
tor noster tu. & opera manuum tuarum
omnes nos. Ne irascaris domine satis. et
ne ultra memineris iniquitatis nostrae. Ec
ce respice. populus tuus omnes nos. Ci
uitas sancti tui facta est deserta. Syon
deserta facta est. Hierusalem desolata.

domus sanctificationis nostræ & glo
riæ nostræ ubi laudauerunt te patres
nostri facta est in exustionem ignis &
omnia desiderabilia nostra uersa sunt
in ruinas. Numquid super his continebis
te domine. tacebis & affliges nos uehe
menter.

Quæsierunt me q ante non
interrogabant inuenerunt
q non quæsierunt me dixi.
Ecce ego ecce ego ad gen
tem quæ nesciebat me. & quæ non in
uocabat nomen meum. Expandi manus
meas tota die ad populum incredulum
q graditur in uia non bona. post cogita
tiones suas. Populus q ad iracundiam
prouocat me ante faciem meam semper
qui immolant in hortis & sacrificant su
per lateres. q habitant in sepulchris et
in delubris idolorum dormiunt q co
medunt carnem suillam & ius prophanum
uasis eorum. q dicunt recede a me non
appropinques mihi. qa immundus es.
Isti fumus erunt in furore meo ignis ar
dens tota die. Ecce scriptum est coram
me. Non tacebo sed reddam et retri
buam in sinu eorum iniquitates uestras et
iniquitates patrum uestrorum sit dicit
dominus q sacrificauerunt super mon
tes & super colles exprobrauerunt mihi.
remetiar opus eorum primum in sinu
eorum. Hæc dicit dominus. Quomodo
si inueniatur granum in botro & dicatur
ne dissipes illud quoniam benedictio est. sic
faciam propter seruos meos ut non di
sperdam totum. Et educam de Iacob

semen & de Iuda possidentem montes
meos. Et hereditabunt eam electi mei
& serui mei habitabunt ibi. Et erunt
campestria in caulas gregum & uallis
achor in cubile armentorum populo
meo q requisierunt me. Et uos qui de
reliquistis dominum. q obliti estis mon
tem sanctum meum. qui ponitis fortunæ
mensam & libatis super eam. numera
bo uos in gladio. & omnes in cæde cor
ruetis. pro eo q uocaui et non respon
distis. Locutus sum et non audistis. et
faciebatis malum in oculis meis. & quæ
nolui elegistis. Propter hoc hæc dicit
dominus deus. Ecce serui mei comedent
& uos esurietis. Ecce serui mei bibent
& uos sitietis. Ecce serui mei lætabuntur.
et uos confundemini. Ecce serui mei
laudabunt præ exultatione cordis. et
uos clamabitis præ dolore cordis. &
præ contritione spiritus ululabis et di
mittetis nomen uestrum in iuramen
tum electis meis. Et interficiet te do
minus deus. & seruos suos uocabit no
mine alio. In quo q benedictus est su
per terram. benedicetur in deo amen.
Et q iurat in terra. iurabit in deo ãm.
Quia obliuioni traditæ sunt angustiæ
priores. & qa absconditæ sunt ab oculis
nostris. Ecce enim ego creo cælos nouos
et terram nouam. & non erunt in me
moria priora. & non ascendent super
cor sed gaudebitis et exultabitis usque
in sempiternum in his quæ ego creo.
Quia ecce ego creo hierusalem exulta
tionem. & populum eius gaudium. et
exultabo in hierusalem et gaudebo in

populo meo

populo meo. & non audietur in ea ultra
uox fletus et uox clamoris. Non erit
ibi amplius infans dierum. et senex qui
non impleat dies suos. quoniam puer
centum annorum morietur. et pecca-
tor centum annorum maledictus erit.
Et edificabunt domos & habitabunt. et
plantabunt uineas et comedent fruc-
tus earum. Non edificabunt et alius
habitabit. non plantabunt. & alius co
medet. Secundum enim dies ligni erunt
dies populi mei. & opera manuum eorum
inueterabunt electi mei. Non labora-
bunt frustra. neq; generabunt in con-
turbatione. qa semen benedictorum do
mini est & nepotes eorum cum eis. e
ritq; anteq̄ clamet ego exaudiam. i
adhuc illis loquentibus ego audiam. Lu-
pus & agnus pascentur simul. & leo et
bos comedent paleas. & serpenti puluis
panis eius. Non nocebunt. neq; occident
in omni monte sancto meo dicit dns.

Hec dicit dominus. Ce-
lum sedes mea. terra au-
tem scabellum pedum me-
orum. Que est ista do
mus quam edificabitis mihi. & quis
iste locus quietis mee. Omnia haec ma-
nus mea fecit. & facta sunt uniuer-
sa ista dicit dominus. Ad quem au-
tem respiciam nisi ad pauperculum et
contritum spū & trementem sermones
meos. Q. immolat bouem quasi qui i
terficiat uirum. Qui mactat pecus. q̄
si q. excerebret canem. Qui offert i
oblationem. quasi q. sanguinem suillum
offerat. Q. recordatur thuris. quasi qui
benedicat idolo. Haec omnia elegerunt
in uiis suis. et in abominationibus suis ani
ma eorum delectata est. Unde et ego
eligam illusiones eorum. et quae time-
bant adducam eis. quia uocaui et non
erat q. responderet. locutus sum et non
audierunt. Feceruntq; malum in oculis
meis. & quae nolui elegerunt. Audite
uerbum domini q. tremitis ad uerbum
eius. Dixerunt fratres uestri odientes
uos & abicientes propter nomen me-
um. Glorificetur dominus. & uidebi
mus in laetitia uestra. ipsi autem con-
fundentur. Vox populi de ciuitate. et
uox de templo. uox domini redden-
tis retributionem inimicis suis. Anteq̄
parturiret peperit. antequam ueniret i
partus est peperit masculum. Q.s audi
uit unq̄ tale. & q.s uidit huic simile.
Numquid parturiet terra in die una.
aut parietur gens simul. qa parturiuit
et peperit syon filios suos. Numquid
ego q. alios parere facio. ipse non pa-
riam dicit dominus. Si ego q. gene-
rationem ceteris tribuo sterilis ero. ait
dominus deus tuus. Laetamini cum i
hierusalem et exultate in ea omnes q.
diligitis eam. Gaudete cum ea gaudio
uniuersi q. lugetis super eam. ut sugatis
et repleamini ab uberibus consolationis i
eius. & mulgeatis & deliciis affluatis
ab omnimoda gloria eius. Qa haec dicit
dominus. Ecce ego declinabo super eam
quasi fluuium pacis. & quasi torrentem
inundantem gloriam gentium quam i
sugetis. Ad ubera portabimini et su

per genua blandientur uobis. Quomo
do sicut mater blandiatur ita ego con
solabor uos. & in hierusalem consolabimi
ni. Videbitis et gaudebit cor uestrum
et ossa uestra quasi herba germinabunt.
Et cognoscetur manus domini seruis ei?
& indignabit inimicis suis. Quia ecce
dominus in igne ueniet. & quasi turbo
quadriga eius reddere in indignatione
furorem suum. & increpationem suam
in flamma ignis. Qa in igne dominus
diiudicabit. & in gladio suo ad omnē
carnem. & multiplicabuntur inter
fecti a domino. Qui sanctificabantur
& mundos se putabant in hortis post
unam intrinsecus. q. comedebant car
nem suillam. et abhominationem et mu
rem simul consumentur dicit dominus.
Ego autem opera eorum et cogitatione
eorum uenio ut congregem cum om
nibus gentibus et linguis & uenient &
uidebunt gloriam meam. Et ponam ī
eis signum. & mittam ex eis q. saluati
fuerint ad gentes in mare. in aphricā
in lydiam. tenentes sagittam in italiā
et graeciam ad insulas longe. ad eos q.
non audierunt de me. & non uiderūt
gloriam meam. Et annuntiabunt glo
riam meam gentibus. & adducent om
nes fratres uestros de cunctis gentibus
donum domino in eq̄s & in quadri
gis et in lecticis. & in mulis. et in car
rucis ad montem sanctum meum hie
rusalem dicit dominus. quō si inferāt
filii isrl̄ munus in uase mundo in domū
domini. Et assumam ex eis in sacer
dotes et leuitas dicit dominus. quia
sicut celi noui et terra noua. quae ego
facio stare coram me dicit dominus i
d̄s. sic stabit semen uestrum & nomē
uestrum. Et erit mensis ex mense. et
sabbatum ex sabbato. Veniet omnis
caro. ut adoret coram facie mea. dicit
dominus. Et egredientur et uidebūt
cadauera uirorum q. praeuaricati sūt
in me. Vermis eorum non morietur
& ignis eorum non extinguetur. et e
runt usq. ad sacietatem uisionis omni
CARNI.

HEC INTERPRE
tatio hieronymi est. Si
quid in ea nouerit secū
dum hebraeos codices ex
ploretur. Alia est septu
aginta interpretatum ecclesiis usitata.
Quae q̄uis nonnulla aliter habeat q̄ in
hebraeis codicibus inuenitur. tamen
utraq. id est secundum septuaginta et
secundum hebream. apostolica aucto
ritate firmata est. non errore neque
reprehensione superiori. sed certo con
silio septuaginta nonnulli aliter dixis
se ut contexuisse intelliguntur.
Qd̄ ideo premonemus ne q̄squam al
teram ex altera uelit emendare. Quod
singulorum in suo genere ueritas ob
seruanda est.

Incip. prolog. in Ierem.

HIEREMIAS propheta cui hic prologus scribitur in sermone quidem apud hebreos Esaie et Osee et quibusdam aliis prophetis uidetur esse rusticior sed sensibus par est. quippe qui eodem spiritu prophetauerit. Porro simplicitas eloquii de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim Anathotites qui est usque hodie uiculus tribus ab Hierosolymis distans milibus sacerdos ex sacerdotibus. & in matris utero sanctificatus. uirginitate sua euangelicum uirum christi ecclesie dedicans. Hic uaticinii exorsus est puer. & captiuitatem urbis atque iudee non solum spiritu. sed oculis carnis intuitus est. Iam decem tribus quas assyrii in medos transtulerant iam terras earum colonie gentium possidebant. Unde in iuda tantum et in

B beniamin prophetauit. & ciuitatis sue ruinas quadruplici planxit alphabeto. quod nos mensure metri uersibusque reddidimus. Preterea ordinem uisionum qui apud grecos et latinos omnino confusus est. ad pristinam fidem correximus. Librum autem Baruch notarii eius. qui apud hebreos nec legitur nec habetur preter misimus. pro his omnibus maledicta ab emulis prestolantes. quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc patior. quia uos cogitis. Ceterum ad compendium mali rectius fuerat modum furori coniungere silentio meo ponere. quam cotidie noui aliquid scriptitantem inuidorum insaniam prouocare.

Explic. prolog. Incip. lib.

IOACHIM FILIUS Iosie cuius tertiodecimo anno prophetare orsus est Hieremias sub quo et Olda mulier prophetauit. Ipse est qui alio nomine appellatur Eliachim. & regnauit super tribum Iuda et hierusalem annis undecim. Cui successit in regnum filius Ioachin cognomento Iechonias. qui tertio mense regni eius die decima captus a ducibus Nabuchodonosor ductus est in Babyloniam. & in loco eius constitutus est Sedechias filius Iosie patruus eius cum anno undecimo hierusalem capta atque subuersa est. Nemo igitur putet eundem in Danielis principio Ioachim. qui in Ezechielis exordio Ioachin scribitur. Iste extremam syllabam chim habet. ille chin et ob hanc causam in euangelio secundum Mattheum una uidetur deesse generatio quia secunda tesserecedecas in Ioachim desinit filium Iosie et tertia incipit a Ioachin a filio Ioachim. Quod ignorans Porphirius calumniam instruit ecclesie. suam ostendens imperitiam. dum euangelistam Mattheum arguere nititur falsitatis. Quodque tradictum scribit Ioachin monstrat non aduersariorum fortitudinis fuisse uictoriam sed domini uoluntas.

152

HIEREMIAS
& nathoites q est ui
culus trib & hieroso
lymis distans milibus
apud taphnas in egyp
to a populo lapidib obrutus occubuit.
Iacet uero in eo loco sepultus quod dudu
pharao rex habitauerat. Et quoniam
postulatione sua defugans ab eo eodem
loco serpentib Egyptios & tactu aspi
dum facit esse securos magna cum ibi
religione egyptij ueneratur.

ERBA
HIERE
miæ prophe
tæ filij hel
chiæ de sa
cerdotibus
q fuerunt
in Anathot
in terra Beniamin. Quod factum est
uerbum domini ad eum in diebus Io
siæ filij Amon regis iuda in tertiodeci
mo anno regnj eius et factum est in
dieb Ioachim filij Iosiæ regis iuda usq
ad consumationem undecimi annj Se
dechiæ filij Iosiæ regis iuda usque ad
transmigrationem hierlm in mense q
to. Et factum est uerbum domini
ad me dicens. Priusq te formarem i
utero noui te & anteq exires de uul
ua sanctificaui te & prophetam i gen

tem dedi te & dixi A. a. a. domine
deus. Ecce nescio loqui quia puer ego
sum. Et dixit dominus ad me Noli
dicere quia puer sum. quoniam ad om
nia quae mittam te ibis. & universa quae
que mandavero tibi. loqueris. Ne ti
meas a facie eorum. quia tecum ego sum
ut eruam te dicit dicit dominus. Et
misit dominus manum suam & tetigit
os meum & dixit ad me. Ecce dedi ver
ba mea in ore tuo. & ecce constitui te
hodie super gentes et super regna. ut e
vellas et destruas & disperdas et dis
sipes & edifices et plantes. Et factum
est verbum domini ad me dicens Quid
tu vides Hieremia? Et dixi Virgam
vigilantem ego video & dixit dominus
ad me. Bene vidisti. quia vigilabo ego
super verbo meo ut faciam illud. Et fac
tum est verbum domini secundo ad me
dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ollam
succensam ego video. & faciem eius a
facie aquilonis. Et dixit dominus ad
me Ab aquilone pandetur malum super
omnes habitatores terrae. Quia ecce ego
convocabo omnes cognationes regnorum
aquilonis ait dominus & venient et po
nent unusquisque solium suum in intro
itu portarum Hierusalem & super
omnes muros eius in circuitu et super
universas urbes juda. Et loquar iudi
cia mea cum eis super omnem malitiam
eorum qui dereliquerunt me & liba
verunt diis alienis. & adoraverunt
opus manuum suarum. Tu ergo accinge
lumbos tuos et surge et loquere ad eos
omnia quae ego praecipio tibi. Ne for

mides a facie eorum. nec enim timere
te faciam vultum eorum. Ego quippe
dedi te hodie in civitatem munitam et
in columnam ferream et in murum ere
um super omnem terram regibus juda prin
cipibus eius et sacerdotibus & populo ter
rae & bellabunt adversum te et non
praevalebunt quia ego tecum sum ait
dominus ut liberem te.

[E]T factum est verbum do
mini ad me dicens Vade
et clama in auribus Hieru
salem dicens. Haec dicit
dominus recordatus sum tui miserans
adulescentiam tuam. & charitatem de
ponsationis tuae quando secuta es me in
deserto in terra quae non seminatur.
Sanctus Israhel domino primitiae frugum
eius. Omnes qui devorant eum delin
quunt. mala venient super eos dicit do
minus. Audite verbum domini domus
Jacob & omnes cognationes domus Israhel.
Haec dicit dominus Quid invenerunt
patres vestri in me iniquitatis. quia elon
gaverunt a me et ambulaverunt post
vanitatem & vani facti sunt? Et non
dixerunt ubi est dominus qui ascendere
nos fecit de terra egypti qui traduxit
nos per desertum per terram inhabitabilem
et inviam per terram sitis & imaginem mor
tis per terram in qua non ambulavit vir
neque habitavit homo Et induxi vos in
terram carmeli ut comederetis fructum
eius & bona illius. Et ingressi contami
nastis terram meam & hereditatem
meam posuistis in abominationem. Sa

cerdotes non dixerunt: ubi est dominus
et tenentes legem nescierunt me. & pasto
res preuaricati sunt in me. Et prophete
prophetauerunt in Baal. & idola secuti
sunt. Propterea adhuc iudicio conten
dam uobiscum ait dominus & cum fili
is uestris disceptabo. Transite ad insulas
cethim et uidete: & in cedar mittite. et
considerate uehementer et uidete si fac
tum est huiuscemodi si mutauit gens de
os suos. Et certe ipsi non sunt dii. Popu
lus uero meus mutauit gloriam suam in
idolum. Obstupescite celi super hoc. & por
te eius desolamini uehementer dicit do
minus. Duo enim mala fecit populus me
us. Me dereliquerunt fontem aquae
uiuae: & foderunt sibi cisternas dissipa
tas que continere non ualent aquas.
Numquid seruus est israhel aut uernaculus?
Quare ergo factus est in predam. Super
eum rugierunt leones & dederunt uo
cem suam. posuerunt terram eius in so
litudinem. Ciuitates eius exustae sunt.
& non est qui habitet in eis. Filii quoque
Mempheos et taphnes constuprauerunt
te usque ad uerticem. Numquid non istud
factum est tibi quia dereliquisti domi
num deum tuum eo tempore quo du
cebat te per uiam? Et nunc quid tibi
uis in uia Egypti. ut bibas aquam tur
bidam? Et quid tibi cum uia Assyriorum
ut bibas aquam fluminis? Arguet te
malitia tua. et auersio tua increpabit te.
Scito & uide quia malum et amarum est
reliquisse te dominum deum tuum. &
non esse timorem eius apud te dicit
dominus deus exercituum. A saeculo
confregisti iugum meum. rupisti uincu
la mea et dixisti Non seruiam. In omni
enim colle sublimi et sub omni ligno fron
doso tu prosternabaris meretrix. Ego autem
plantaui te uineam electam omne seme
uerum. Quomodo ergo conuersa es mihi
in prauum uinea aliena? Si laueris te
nitro. & multiplicaueris tibi herbam bo
rith maculata es in iniquitate tua coram
me dicit dominus deus. Quomodo dicis
non sum polluta. post Baalim non am
bulaui? Vide uias tuas in conualle. sci
to quid feceris. Cursor leuis explicans
uias suas onager assuetus in solitudine
in desiderio animae suae attraxit uentum
amoris sui. Nullus auertet eam. omnes
qui quaerunt eam non deficient. in men
struis eius inuenient eam. Prohibe pedem
tuum a nuditate et guttur tuum a
siti et dixisti. Desperaui nequaquam faciam
Adamaui quippe alienos. & post eos
ambulabo. Quomodo confunditur fur
quando deprehenditur: sic confusi sunt
domus israhel ipsi et reges eorum princi
pes et sacerdotes & prophete eorum dicen
tes ligno pater meus es tu. & lapidi tu
me genuisti. Verterunt ad me tergum
& non faciem. & in tempore afflictio
nis suae dicent. surge et libera nos. Vbi
sunt dii tui quos fecisti tibi? Surgant
& liberent te in tempore afflictionis
tuae. Secundum numerum quippe ciui
tatum tuarum. erant dii tui Iuda. Quid
uultis mecum iudicio contendere. Om
nes dereliquistis me dicit dominus. Frustra
percussi filios uestros disciplinam non
receperunt. Deuorauit gladius uester

propheta: uestros. quasi leo uastator
generatio uestra. Videte uerbum domini.
Nunquid solitudo factus sum israeli. aut ter
ra serotina. Quare ergo dixit populus
meus. recessimus. non ueniemus ultra
ad te. Nunquid obliuiscitur uirgo or
namenti sui. aut sponsa fasciae pectora
lis suae. Populus uero meus oblitus est
mei diebus innumeris. Quid niteris bo
nam ostendere uiam tuam ad quaeren
dam dilectionem quae insuper et maliti
as tuas docuisti uias tuas. et in alis tuis
inuentus est sanguis animarum paupe
rum et innocentum. Non in fossis inue
ni eum sed in omnibus quae supra memora
ui. et dixisti. Absque peccato et innocens
ego sum. et propterea auertatur furor
tuus a me. Ecce ego iudicio contendam
tecum. eo quod dixeris non peccaui. Quam
uilis facta es nimis. iterans uias tuas. o.
Et ab aegypto confunderis sicut confusa
es ab Assur. Nam et ab ista egredie
ris. et manus tuae erunt super caput tuum
quoniam obtriuit dominus confiden
tiam tuam. et nihil habebis prosperum.

Vulgo dicitur. Si dimi
serit uir uxorem suam et
recedens ab eo duxerit ui
rum alterum. nunquid re
uertetur ad eam ultra. Nunquid non
polluta erit et contaminata mulier illa.
Tu autem fornicata es cum amatoribus mul
tis. tamen reuertere ad me dicit dominus.
et ego suscipiam te. Leua oculos tuos
in directum et uide ubi nunc prostrata
sis. In uiis sedebas expectans eos quasi

latro insidians in solitudine. et polluis
ti terram in fornicationibus tuis et in
malitiis tuis. Quamobrem prohibitae sunt
stillae pluuiarum et serotinus imber
non fuit. Frons mulieris meretricis
facta est tibi. noluisti erubescere. Ergo
saltem amodo uoca me. pater meus dux
uirginitatis meae tu es. Nunquid irasceris
in perpetuum. aut perseuerabis in finem.
Ecce locuta es et fecisti mala. et potui
sti. et dixit dominus ad me in diebus
Iosiae regis. Nunquid uidisti quae fecerit
aduersatrix israel. Abiit sibimet super
omnem montem excelsum. et sub omni
ligno frondoso et fornicata est ibi. et
dixi. cum fecisset haec omnia ad me re
uertere. et non est reuersa. Et uidit
praeuaricatrix soror eius iuda. quia pro
eo quod moechata esset aduersatrix israel di
misissem eam et dedissem ei libellum
repudii. et non timuit praeuaricatrix
iuda soror eius sed abiit et fornicata est
etiam ipsa. et facilitate fornicationis suae
contaminauit terram. et moechata est
cum lapide et ligno. Et in omnibus his
non est reuersa ad me praeuaricatrix so
ror eius iuda in toto corde suo. sed in
mendacio ait dominus. et dixit dominus
ad me. Iustificauit animam suam aduer
satrix israel comparatione praeuaricatri
cis iuda. Vade et clama sermones istos
contra aquilonem et dices. Reuertere
aduersatrix israel ait dominus. et non
auertam faciem meam a uobis. quia
sanctus ego dicit dominus. et non ira
scar in perpetuum. Veruntamen scito
iniquitatem tuam. quia in dominum

deum tuum preuaricata es. Et dispersi
si sunt uias tuas alienis sub omni ligno
frondoso & uocem meam non audisti
ait dominus. Conuertimini filii reuer
tentes dicit dominus. qa ego uir uester.
E t assumam uos unum de ciuitate et
duos de cognatione & introducam uos
in syon. Et dabo uobis pastores iuxta
cor meum. & pascent uos scientia &
doctrina. Cumque multiplicati fueri
tis & creueritis in terra. in diebus illis
ait dominus. non dicent ultra. archa
testamenti domini. neq. ascendet supe
cor. neq. recordabuntur illius. nec uisi
tabunt. nec fiet ultra. In tempore illo
uocabunt hierusalem solium domini. &
congregabuntur ad eam omnes gentes
in nomine domini in hierusalem. et non
ambulabunt post prauitatem cordis sui
pessimi. In diebus illis ibit domus iuda
ad domum israel. et uenient simul de ter
ra aquilonis ad terram quam dedi pa
tribus uestris. Ego autem dixi. Quomo
do ponam te in filios et tribuam tibi ter
ram desiderabilem hereditatem preclara
ram exercituum gentium. & dixi. Pa
trem uocabis me. & post me ingredi non
cessabis. Sed quomodo si contemnat
mulier amatorem suum. sic contempsit
me domus israel dicit dominus. Vox in
uiis audita est ploratus et ululatus fili
orum israel. quoniam iniquam fecerunt
uiam suam. obliti sunt domini dei sui.
C onuertimini filii reuertentes & sanabo
auersiones uestras. Ecce nos uenimus
ad te. Tu enim es dominus deus noster.
V ere mendaces erant colles et multitu
do montium. Vere in domino deo nostro
salus israel. Confusio comedit laborem
patrum nostrorum ab adolescentia nostra
greges eorum et armenta eorum. filios
eorum et filias eorum. Dormiemus in con
fusione nostra et operiet nos ignominia
nostra. quoniam domino deo nostro
peccauimus nos & patres nostri ab ado
lescentia nostra. usq. ad diem hanc. &
non audiuimus uocem domini dei nostri.

I reuerteris israel ait domi
nus ad me conuertere. Si
abstuleris offendicula tua
a facie mea. non commo
ueberis & iurabis uiuit dominus in ue
ritate et in iudicio et in iustitia. & be
nedicent eum gentes ipsumq. laudabunt.
Hæc enim dicit dominus uiro iuda et
habitatori hierusalem. Nouate uobis
nouale. & nolite serere sup spinas. Cir
cumcidimini domino. & auferte preputi
tia cordium uestrorum uiri iuda &
habitatores hierusalem. ne forte egre
diatur ut ignis indignatio mea. et suc
cendatur et non sit qui extinguat propter
malitiam cogitationum uestrarum. An
nuntiate in iuda & hierusalem auditum fa
cite & loquimini & canite tuba in terra
clamate fortiter & dicite. Congre
gamini et ingrediamur ciuitates muni
tas leuate signum in syon. Confortami
ni nolite stare. qa malum ego adduco
ab aquilone & contritionem magnam.
Ascendit leo de cubili suo. & predo gen
tium se leuauit. Egressus est de loco
suo ut ponat terram tuam in solitudi

nem. Ciuitates tuae uastabuntur re
manentes absque habitatore. Super hoc
accingite uos ciliciis plangite et ulula
te quia non est aduersa ira furoris do
mini a uobis. Et erit in die illa dicit
dominus peribit cor regis et cor princi
pum et obstupescent sacerdotes. proph
te consternabuntur. et dixi. Heu heu heu
domine deus. Ergo ne decepisti populum
istum et hierusalem dicens. pax erit
uobis. Et ecce peruenit gladius usque
ad animam. In tempore illo dicetur po
pulo huic et hierusalem uentus urens
in uiis quae sunt in deserto uiae filiae
populi mei non ad uentilandum et
ad purgandum. Spiritus plenus ex his
ueniet mihi. Et nunc ego sed loquar
iudicia mea cum eis. Ecce quasi nubes
ascendet. et quasi tempestas currus e
ius. Velociores aquilis equi illius. Ve
nobis. quoniam uastati sumus. Laua a
malitia cor tuum hierusalem ut salua
fias. Usquequo morabuntur in te cogi
tationes noxiae. Vox enim adnuntian
tis a dan et notum facientis idolum de
monte ephraim. Dicite gentibus. Ecce
auditum est in hierusalem. custodes
uenire de terra longinqua et dare su
per ciuitates iuda uocem suam. Quasi
custodes agrorum facti sunt super eam
in gyro. quia me ad iracundiam pro
uocauit dicit dominus. Viae tuae et cogi
tationes tuae fecerunt haec tibi. Ista
malitia tua quia amara quia tetigit cor
tuum. Ventrem meum uentrem meum
doleo. sensus cordis mei turbati sunt
in me. Non tacebo. quoniam uocem buc
cinae audiuit anima mea clamorem proe
lii. Contritio super contritionem uocata
est. et uastata est omnis terra. Repen
te uastata sunt tabernacula mea subi
to pelles meae. Usquequo uidebo fugi
entem. audiam uocem bucinae. Quia
stultus populus meus me non cognouit.
Filii insipientes sunt et uecordes. Sapien
tes sunt ut faciant mala. bene autem fa
cere nescierunt. Aspexi terram et ec
ce uacua erat et nihil et caelos et non
erat lux in eis. Vidi montes et ecce
mouebantur et omnes colles contur
bati sunt. Intuitus sum et ecce non e
rat homo. et omne uolatile caeli reces
sit. Aspexi et ecce carmelus desertus
et omnes urbes eius destructae sunt a
facie domini et a facie irae furoris eius.
Haec enim dicit dominus. Deserta erit
omnis terra. sed tamen consummationem
non faciam. Lugebit terra et maere
bunt caeli desuper eo quod locutus sum.
Cogitaui et non paenituit me. nec ad
uersus sum ab eo. A uoce equitis et
mittentis sagittam fugit omnis ciui
tas. Ingressi sunt ardua et ascenderunt
rupes. Uniuersae urbes derelictae sunt
et non habitat in eis homo. Tu autem
uastata quid facies. Cum uestieris te
coccino cum ornata fueris monili au
reo et pinxeris stibio oculos tuos.
frustra componeris. Contempserunt
te amatores tui animam tuam quae
rent. Vocem enim quasi parturien
tis audiui. angustias ut puerperae. Uo
filiae syon intermorientes expanden
tesque manus suas. Ve mihi quia defecit

anima mea pp interfectos.

Circuite uias hierusalem et
aspicite & considerate &
quaerite in plateis eius. an
inueniatis uirum facien-
tem iudicium & quaerentem fidem. pro
pitius ero ei. Quod si etiam uiuit dominus
dixerint & hoc falso iurabunt. Domine
oculi tui respiciunt fidem. Percussisti
eos & non doluerunt. attriuisti eos et
renuerunt accipere disciplinam. Indura-
uerunt facies suas supra petram. & no-
luerunt reuerti. Ego autem dixi. for-
sitan pauperes sunt et stulti ignoran-
tes uiam domini & iudicium dei sui.
I bo ergo ad optimates & loquar eis. Ipsi
enim cognouerunt uiam domini &
iudicium dei sui. Et ecce magis hi si-
mul confregerunt iugum. ruperunt
uincula. Idcirco percussit eos leo de sil
ua. lupus ad uesperam uastauit eos.
pardus uigilans super ciuitates eorum.
O mnis qui egressus fuerit ex eis capietur.
quia multae sunt praeuaricationes eo
rum. confortatae sunt auersiones eorum.
S uper quo propitius tibi esse potero.
F ilii tui dereliquerunt me & iurant in
his qui non sunt dii. Saturaui eos &
moechati sunt. & in domo meretricis lu
xuriabantur. Equi amatores in foe
minas & emissarii facti sunt. unusquis
que ad uxorem proximi sui hinniebat.
Numquid super his non uisitabo
dicit dominus. & in gente tali non
ulciscetur anima mea. Ascendite
muros eius et dissipate. consummationem

autem nolite facere. Auferte propa-
gines eius. quia non sunt domini. Prae-
uaricatione enim praeuaricata est in
me domus israhel et domus iuda. ait do
minus. Negauerunt dominum et
dixerunt. Non est ipse. neque ueniet su-
per nos malum. gladium et famem
non uidebimus. Prophetae fuerunt in
uentum locuti. & responsum non fuit
in eis. Haec ergo euenient illis. haec dicit
dominus deus exercituum. Quia locuti
estis uerbum istud. Ecce ego do uer-
ba mea in ore tuo in ignem et popu-
lum istum in ligna. et uorabit eos.
Ecce ego adducam super uos gentem
de longinquo domus israhel ait dominus.
gentem robustam. gentem antiquam.
gentem cuius ignorabis linguam. nec
intelleges quid loquatur. Pharetra
eius quasi sepulchrum patens. uniuer-
si fortes. Et comedet segetes tuas. et
panem tuum deuorabit. filios tuos et
filias tuas comedet. gregem tuum &
armenta tua & comedet uineam tuam
& ficum tuam. et conteret urbes muni-
tas tuas in quibus tu habes fiduciam
gladio. Veruntamen in diebus illis ait
dominus uos in consummationem. Quod
si dixeritis quare fecit dominus deus
noster nobis haec omnia. dices ad eos.
Sicut dereliquistis me & seruistis deo
alieno in terra uestra. sic seruietis diis
alienis in terra uestra. Annuntia-
te haec domui iacob & auditum fa-
cite in iuda dicentes. Audi popule
stulte qui non habes cor. qui habentes
oculos non uidetis. & aures & non.

auditis. Me ergo non timebitis ait
dominus. & a facie mea non dolebitis.
Qui posuit harenam terminum mari. pre
ceptum sempiternum quod non prete
ribit & commouebuntur et non pote
runt et intumescent fluctus eius et
non transibunt illud. Populo autem
huic factum est cor incredulum et
exasperans. Recesserunt & abierunt.
& non dixerunt in corde suo. Metua
mus dominum deum nostrum. q dat
nobis pluuiam temporaneam et serotinā
in tempore suo. plenitudinem annue
messis custodientem nobis. Iniquitates
nostre declinauerunt hec & peccata
nostra prohibuerunt bonum a nobis.
qa inuenti sunt in populo meo impii in
sidiantes quasi aucupes. laqueos ponen
tes & pedicas ad capiendos uiros. Si
cut decipula plena auibus. sic domus
eorum plene dolo. Ideo magnificati sunt
& ditati. incrassati sunt & impinguati.
et preterierunt sermones meos pessime.
Causam uidue non iudicauerunt. cau
sam pupilli non direxerunt. et iudi
cium pauperum non iudicauerunt.
Numquid super his non uisitabo dicit do
minus. aut super gentem huiuscemodi
non ulciscetur anima mea. Stupor &
mirabilia facta sunt in terra. Prophete
prophetabant mendacium. & sacerdo
tes applaudebant manibus suis. & popu
lus meus dilexit talia. Quid igitur fi
et in nouissimo eius

Confortamini filii Benia
min in medio hierusalem
& in techua clangite buc
cina & super bethacarem
leuate uexillum. qa malum uisum est
ab aquilone & contritio magna. Specio
se & delicate assimilaui filiam syon. ad
eam uenient pastores & greges eorum.
Fixerunt in ea tentoria in circuitu pasc&
unusquisque eos q sub manu sua sunt.
Sanctificate super eam bellum. consu
rgite et ascendamus in meridie. Ve no
bis qa declinauit dies. qa longiores
facte sunt umbre uesperi. Surgite et
ascendamus in nocte & dissipemus do
mus eius. quia hec dicit dominus exe
rcituum. Cedite lignum eius & fun
dite circa hierusalem aggerem. Hec est
ciuitas uisitationis. omnis calumnia
in medio eius. Sicut frigidam facit
cisterna aquam suam. sic frigidam fe
cit malitiam suam. Iniquitas et uastitas
audietur in ea coram me semper infirmitas
& plaga. Erudire hierusalem. ne forte
recedat anima mea a te. ne forte po
nam te desertam terram inhabitabilem.
Hec dicit dominus exercituum. Usque
ad racemum colligent quasi in uinea
reliquias israel. Conuerte manum tuam
quasi uindemiator ad cartallum. Cui
loquar et quem contestabor ut audi
at. Ecce incircumcise aures eorum. &
audire non possunt. Ecce uerbum
domini factum est eis in obprobrium.
& non suscipient illud. Iccirco furore
domini plenus sum. laboraui sustinens.
Effunde super paruulum foris. et

super concilium iuuenum simul. Vir. n.
cum muliere capietur. senex cum pleno
dierum. Et transibunt domus eorum ad
adulteros agri & uxores pariter. qa exte
dam manum meam super habitantes ter-
ram dicit dominus. A minore quippe
usq; ad maiorem omnes auaritiae student.
& a propheta usq; ad sacerdotem cuncti
faciunt dolum. Et curabant contritionem
filiae populi mei cum ignominia dicentes
pax pax & non erat pax. Confusi sunt
quia abominationem fecerunt. qn potius
confusione non sunt confusi et erubescere
nescierunt. Quamobrem cadent inter ruen
tes in tempore uisitationis suae corruent
dicit dominus. Haec dicit dominus. Sta-
te sup uias & uidete & interrogate de
semitis antiqs quae sit uia bona. & am
bulate in ea. & inuenietis refrigerium a-
nimabus uestris. Et dixerunt. Non
ambulabimus. Et constitui super uos
speculatores. Et dixi. Audite uocem tu-
be. Et dixerunt. Non audiemus. Ideo
audite gentes et cognoscite congregatio
q̃ta ego faciam eis. Audite. Ecce ego ad
ducam mala super populum istum. fruc-
tum cogitationum eius. qa uerba mea nō
audierunt & legem meam piecerunt.
Ut qd mihi thus de saba affertis & cala-
mum suaue olentem de terra longinqua.
Holocaustomata uestra non sunt accepta.
& uictimae uestrae non placuerunt m.
Propterea haec dicit dominus. Ecce ego da
bo in populum istum ruinas & ruent
in eis patres & filii simul. uicinus &
proximus peribunt. Haec dicit domin
Ecce populus uenit de terra aqlonis. et
gens magna consurget a finib; terrae.
Sagittam et scutum arripiet. crudelis
est & non miserebitur. Vox eius q̃si
mare sonabit. & super equos ascendēt
praeparati quasi uir ad proelium aduē
sum te filia syon. Audiuimus famam
eius. dissolutae sunt manus nostrae. Tri-
bulatio apprehendit nos. dolores ut par
turientem. Nolite exire ad agros. &
in uiam ne ambuletis. quoniam gla-
dius inimici pauor in circuitu. Filia po
puli mei accingere cilicio & conspgere
cinere. Luctum unigeniti fac tibi plan
tum amarum. qa repente ueniet uasta-
tor super uos. Probatorem dedi te in
populo meo robustum. & scies & pro
babis uias eorum. Omnes isti principes
declinantes ambulantes fraudulenter.
Es & ferrum uniuersi corrupti sunt.
Defecit sufflatorium in igne. consump
tum est plumbum. Frustra conflauit
conflator. malitiae enim eorum non sūt
consumptae. Argentum reprobum uo
cate eos. qa dominus piecit illos.

Verbum quod factum ē
ad hieremiam a domīo
dicens. Sta in porta dom'
domini & praedica ibi uer
bum istud & dic. Audite uerbum do
mini omnis iuda q ingredimini p por-
tas has ut adoretis dominum. Haec di
cit dominus exercituum ds isrl. Bonas
facite uias urās. & studia uestra. & ha-
bitabo uobiscum in loco isto. Nolite cō
fidere in uerbis mendacii dicentes tem
plum domini. templum dni. templum.

domini est. Quoniam si benedixeritis
uias uestras & studia ura. si feceritis iu
dicium inter uirum et proximum eius.
aduene et pupillo & uiduae non fece
ritis calumniam. nec sanguinem innoce
tem effunderitis in loco hoc. & post de
os alienos non ambulaueritis in malum
uobisimetipsis. habitabo uobiscum in loc
isto in terra quam dedi patribus uestris
a seculo & usq. in saeculum. Ecce uos
confiditis uobis in sermonib mendacii.
q non proderunt uobis furari. occidere.
adulterari iurare mendaciter. libare ba
alim. & ire post deos alienos quos igno
ratis. Et uenistis & stetistis coram me i
domo hac in qua inuocatum est nomen
meum. & dixistis liberati sumus eo q fe
cerimus omnes abominationes istas. Nu
qd ergo spelunca latronum facta est i
domus ista. in qua inuocatum est nome
meum in oculis uestris. Ego ego sum e
go uidi dicit dominus. Ite ad locum me
um in sylo ubi habitauit nome meum a
principio. & uidete quae fecerim ei pp
malitiam populi mei isrl. Et nunc quia
fecistis omnia opera haec dicit dominus
& locutus sum ad uos mane consurgens
et loquens & non audistis. et uocaui
uos & non respondistis faciam domui
huic in qua inuocatum est nomen meum.
& in qua uos habetis fiduciam & loco
quem dedi uobis et patribus uestris. sicut
feci sylo. & proiciam uos a facie mea.
sicut proieci omnes fratres uros uniuersu
seme effraim. Tu ergo noli orare pro po
pulo hoc. nec assumas pro eis laudem e
orationem. & non obsistas mihi quia e

non exaudiam te. Nonne uides qd isti
faciunt in ciuitatibus iuda. & in plateis
hierlm. Filii colligunt ligna & patres i
succendunt ignem. & mulieres consper
gunt adipem ut faciant placentas regi
nae caeli. et libent diis alienis & me ad
iracundiam prouocent. Numqd me ad
iracundiam prouocant dicit dominus. i
Nonne semetipsos in confusionem uul
tus sui. Ideo hec dicit dominus deus.
Ecce furor meus & indignatio mea co
flatur sup locum istum super uiros &
super iumenta. et super lignum regio
nis & super fruges terre. & succendet
et non extinguetur. Haec dicit domi
nus exercituum ds israel. Holocausto
mata uestra addite uictimis uestris e
comedite carnes qa non sum locutus
cum patribus uestris & no praecepi eis
in die qua eduxi eos de terra aegypti
de uerbo holocaustomatum et uictima
rum. sed hoc uerbum praecepi ei dicens
Audite uocem meam. & ero uobis de
us & uos eritis mihi populus. & ambu
late in omni uia. quam mandaui uobis
ut bene sit uobis. Et non audierunt.
nec inclinauerunt aurem suam. sed abi
erunt in uoluptatibus & prauitate cor
dis sui mali. factiq. sunt retrorsum et
non in ante. a die qua egressi sunt pa
tres eorum de terra aegypti usque ad
diem hanc. Et misi ad uos omnes ser
uos meos prophetas per diem. consur
gens diluculo et mittens & non audie
runt me. nec inclinauerunt aurem sua.
sed indurauerunt ceruicem suam. & pe
ius operati sunt q patres eorum. Et

157

loqueris ad eos omnia verba haec & ✝
non audient te & uocabis eos & non
respondebunt tibi. Et dices ad eos haec
est gens quae non audiuit uocem domi
ni dei sui nec recepit disciplinam. Perijt
fides. & ablata est de ore eorum. Ton
de capillum tuum et proice & sume
in directum planctum. qa proiecit do
minus & reliqt generationem furoris ✝
sui. qa fecerunt filij juda malum in ocu
lis meis dicit dominus. Posuerunt offe
dicula sua in domo in qua inuocatum
est nomen meum. ut polluerent ea et
edificauerunt excelsa tophet quae est
in ualle filij ennon. ut incenderet fili
os suos & filias suas igni. que non prae
cepi nec cogitaui in corde meo. Ideo ec
ce dies uenient dicit dominus. & non
dicetur amplius tophet & uallis filij ✝
ennon. sed uallis interfectionis. et sepe
lierunt in tophet. eo q non sit locus. ✝
Et erit morticinum populi huius in cibo
uolucribus caeli & bestijs terrae. & non
erit q abigat. Et quiescere faciam de
urbibus juda. & de plateis hierusalem ✝
uocem gaudij et uocem laetitiae. uocem
sponsi & uocem sponsae. In desolatione
enim erit terra.

IN tempore illo ait do
minus. eicient ossa regum
juda & ossa principum e
ius. & ossa sacerdotum e
ossa prophetarum & ossa eorum qui
habitauerunt hierusalem de sepulchrij
suis & expandent ea ad solem & lu
nam & omnem militiam caeli que di

lexerunt. & qbus seruierunt et post que
ambulauerunt. & quae quaesierunt et ado
rauerunt. Non colligentur & non sepel
lientur in sterqlinium super faciem terrae
erunt. Et eligent magis mortem quam uitam
omnes q residui fuerint de cognatione ✝
hac pessima. in uniuersis locis quae dere
licta sunt ad quae eieci eos dicit domini
exercituum. Et dices ad eos. Haec dicit
dominus. Numqd q cadit non resur
get. et q auersus est non reuertetur.
Quare ergo auersus est populus iste ✝
hierusalem auersione contentiosa. Ap
prehenderunt mendacium. & noluerunt
reuerti. Attendi & auscultaui. nemo qd
bonum est loqr. Nullus est q agat pae
nitentiam super peccato suo dicens. Qd
feci. Omnes conuersi sunt ad cursum ✝
suum. quasi equus impetu uadens in proe
lium. Miluus in caelo cognouit tempus
suum. turtur et hirundo & ciconia cus
todierunt tempus aduentus sui. populus
autem meus non cognouit iudicium dni.
Quomodo dicitis sapientes nos sumus. & lex do
mini nobiscum est. Vere mendacium ope
ratus est stilus mendax scribarum. Confu
si sunt sapientes. perterriti & capti sunt.
Verbum enim domini proiecerunt. et sa
pientia nulla est in eis. Propterea dabo
mulieres eorum exteris. agros eorum here
dibus. Quia a minimo usq ad maximum
omnes auaritiam sequuntur. a propheta
usq ad sacerdotem cuncti faciunt men
dacium. Et sanabant contritiones filiae
populi mei ad ignominiam dicentes pax
pax. cum non esset pax. Confusi sunt ✝
qa abominationem fecerunt quin immo confu-

fusione non sunt confusi & erubescere
nescierunt. Idcirco cadent inter corruen
tes. in tempore uisitationis suæ corruent
dicit dominus. Congregans congrega
bo eos ait dominus. Non est uua in uiti
bus & non sunt in ficulnea. folium deflu
xit. et dedi eis quæ prætergressa sunt.
Quare sedemus? Conuenite et ingrediamur
ciuitatem munitam & sileamus ibi. quia
dominus deus noster silere nos fecit. & po
tum dedit nobis aquam fellis. Peccaui
mus enim domino. Expectauimus pa
cem & non erat bonum. tempus medelæ
& ecce formido. A dan auditus est fre
mitus equorum eius. a uoce hinnituum pu
gnatorum eius commota est omnis ter
ra. Et uenerunt & deuorauerunt ter
ram et plenitudinem eius. urbem & ha
bitatores eius. Quia ecce ego mittam uo
bis serpentes pessimos quibus non est incan
tatio. & mordebunt uos ait dominus.
Dolor meus super dolorem. in me cor me
um moerens. Ecce uox clamoris filiæ
populi mei de terra longinqua. Numquid
dominus non est in Syon. aut Rex eius
non est in ea? Quare ergo me ad ira
cundiam concitauerunt in sculptilibus
suis & in uanitatibus alienis? Transiit
messis. finita est æstas. & nos saluati non
sumus. Super contritione filiæ populi
mei contritus sum et contristatus. stu
por obtinuit me. Numquid resina non
est in Galaad. aut medicus non est ibi?
Quare igitur non est obducta cicatrix
filiæ populi mei.

Quis dabit capiti meo aquam
& oculis meis fontem lacri
IX marum. & plorabo die ac
nocte interfectos filiæ po
puli mei. Quis dabit me in solitudine
diuersorium uiatorum? Et derelinquam
populum meum & recedam ab eis. quia
omnes adulteri sunt. & cœtus præuarica
torum. & extenderunt linguam suam
quasi arcum mendacii & non ueritatis.
Confortati sunt in terra. quia de ma
lo ad malum egressi sunt. & me non
cognouerunt. dicit dominus. Unusquisque
se a proximo suo custodiat. & in omni
fratre suo non habeat fiduciam. quia om
nis frater supplantans supplantabit. &
omnis amicus fraudulenter incedet. et
uir fratrem suum deridebit. & uerita
tem non loquentur. Docuerunt enim
linguam suam loqui mendacium. ut inique
agerent laborauerunt. Habitatio tua in
medio doli. in dolo renuerunt scire me
dicit dominus. Propterea hæc dicit do
minus exercituum. Ecce ego confla
bo et probabo eos. Quid enim aliud faci
am a facie populi mei? Sagitta uulne
rans lingua eorum. dolum locuta est.
In ore suo pacem cum amico suo loquitur.
& occulte ponit ei insidias. Numquid
super his non uisitabo dicit dominus. aut
in gente huiuscemodi non ulciscetur a
nima mea. Super montes assumam fle
tum ac lamentum. & super speciosa de
serti planctum. quoniam incensa sunt.
eo quod non sit uir pertransiens. & non
audierunt uocem possidentis. A uolucre
cæli usque ad pecora transmigrauerunt.

& recesserunt. Et dabo hierusalem in acervos harenae et cubilia draconum et civitates juda dabo in desolationem eo q. non sit habitator. Qs est vir sapiens q. intelligat hoc. & ad quem verbum oris domini fiat. ut annuntiet istud quare perierit terra et exusta sit quasi desertum eo q. non sit qui pertranseat. Et dixit dominus. Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis & non audierunt vocem meam. & non ambulaverunt in ea. & abierunt post pravitatem cordis sui & post Baalim quod didicerunt a patribus suis. Idcirco haec dicit dominus exercituum ds isrl. Ecce ego cibabo populum istum absinthio & potum dabo eis aquam fell. & dispergam eos in gentibus quas non noverunt ipsi et patres eorum & mittam post eos gladium donec consumantur. Haec dicit dominus exercituum. Contemplamini et vocate lamentatrices ut veniant & ad eas quae sapientes sunt mittite. properent festinent & assumant super nos lamentum. Deducant oculi nostri lacrymas & palpebrae nostrae defluant aqs quia vox lamentationis audita est de syon. Quomodo vastati sumus & confusi vehementer. Quia dereliquimus terram quoniam deiecta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres verbum domini. & assumant aures vestrae sermonem oris eius. & docete filias vras lamentum. & unaquaeq. proximam suam planctum. qa ascendit mors per fenestras nostras ingressa est domos nostras. disperdere parvulos de foris. iuvenes de plateis.

Loquere haec dicit dominus. Et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis & quasi foenum post tergum metentis. & non est q. colligat. Haec dicit dominus. Non glorietur sapiens in sapientia sua. & non glorietur fortis in fortitudine sua. et non glorietur dives in divitiis suis. sed in hoc glorietur qui gloriatur. scire & nosse me. qa ego sum dominus q. facio misericordiam et iudicium & iustitiam in terra. Haec enim placent mihi ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus. & visitabo super omnem q. incircumcisum habet praeputium super aegyptum et sup judam et super edom. & super filios Ammon. & super Moab. et super omnes q. attonsi sunt in comam habitantes in deserto quia omnes gentes habent praeputium. omnis autem domus isrl incircumcisi sunt corde.

Audite verbum quod locutus est dominus super vos domus Israel. Haec dicit dns. Juxta vias gentium nolite discere. & a signis caeli nolite metuere quae timent gentes qa leges populorum vanae sunt. Quia lignum de saltu praecidit opus manus artificis in ascia. Argento & auro decoravit illud. clavis & malleis compegit ut non dissolvatur. In similitudinem palmae fabricata sunt. & non loquentur. portata tollentur. qa incedere non valent. Nolite ergo timere ea qa nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui domine. magnus es tu. & ma.

gnum nomē tuum in fortitudine. Q̣s
non timebit te o rex gentium. Tuum ē
enim decus. Inter cunctos sapientes gē
tium & in uniuersis regnis eorum. nul
lus est similis tui. Pariter insipientes ē
fatui pbabuntur. Doctrina uanitatis
eorum lignum est. Argentum inuo
lutum de tharsis affertur. & aurū
de ophaz opus artificis & manus era
rii. hyacinthus & purpura indumen
tum eorū. Opus artificum uniuersa
haec. dominus autem ds̄ uerus est. Ipse
deus uiuens & rex sempiternus. Ab in
dignatione eius commouebitur terra. &
non sustinebunt gentes comminationē
eius. Sic ergo dicetis eis. Dii q̄ caelos et
terram non fecerunt pereant de terra
& de his quae sub caelo sunt. Q̣ facit ter
ram in fortitudine sua. preparat orbē
in sapientia sua. & prudentia sua exten
dit caelos ad uocem suam dat multitu
dinem aquarum in caelo. & eleuat ne
bulas ab extremitatibꝰ terrae. Fulgura
in pluuiam facit & educit uentum de
thesauris suis. Stultus factus est omnis
homo a scientia sua. confusus est arti
fex omnis in sculptili. quoniam falsum
est quod conflauit. & non est spiritus
in eis. Vana sunt et opus risu dignum.
In tempore uisitationis suae peribunt.
Non est his similis pars Iacob. Qui enim
enim formauit omnia ipse est. & Isrt̄
uirga hereditatis eius. dominus exer
citiuum nomen illi. Congrega de ter
ra confusionem tuam quae habitas in
obsidione. qa haec dicit dominus. Ec
ce ego longe proiiciam habitatores ter

rae in hac uice. & tribulabo eos ita ut
non inueniant. Vae mihi super contri
tione mea pessima plaga mea. Ego au
tem dixi. Plane haec infirmitas mea ē
& portabo illam. Tabernaculum meū
uastatum est. omnes funiculi mei di
rupti sunt. Filii mei exierunt a me. et
non subsistunt. Non est q̄ extendat
ultra tentorium & erigat pelles meas
qa stulte egerunt pastores & domi
num non quaesierunt. propterea non
intellexerunt. & omnis grex eorum
dispersus est. Vox auditionis ecce,
uenit & commotio magna de terra a
quilonis ut ponat ciuitates iuda solitu
dinem et habitacula draconum. Scio
domine qa non est hominis uia eius
nec uiri est ut ambulet & dirigat
gressus suos. Corripe me domine. ue
runtamen in iudicio & non in furore
tuo ne forte ad nihilum redigas me.
Effunde indignationem tuam super
gentem quae non cognouerunt te. &
super prouincias quae nomen tuum nō
inuocauerunt. qa comederunt Iacob
et deuorauerunt eum & consumpse
runt illum & decus eius dissipaue
runt.

VErbum quod factum ē
a domino ad hieremiaȝ
dicens. Audite uerba
pacti huius & loquimini
ad uiros iuda. & ad habitatores hie
rusalem & dices ad eos. Haec dicit
dominus deus Isrt̄. Maledictus uir
q̄ non audierit uerba pacti huius

quod praecepi pñbꝯ uestris in die qua
eduxi eos de terra ęgypti de fornace
ferrea dicens. A udite uocem ẽ meam
& facite omnia ea quae praecepi uobis e
eritis mihi in populum. & ego ero uo
bis in deum. ut suscitem iuramentum
quod iuraui patribꝯ uestris daturum i
me eis terram fluentem lacte & melle
sicut est dies haec. Et respondi & dix'.
A men domine. & dixit dominus ad i
me. Vociferare omnia uerba haec in ciui
tatibꝯ iuda et foris hierusalem dicens.
A udite uerba pacti huius et facite illa i
qa contestans contestatus sum patres
uestros in die qua eduxi eos de terra
ęgypti usq. ad diem hanc. Mane con
surgens contestatus sum & dixi. audi
te uocem meam. & non audirunt nec ĩ
clinauerunt aurem suam sed abierunt
unusqisque in prauitate cordis sui mali.
E t induxi super eos omnia uerba pacti i
huius quod precepi ut facerent & non
fecerunt. Et dixit dominus ad me. In
uenta est coniuratio in uiris iuda et in
habitatoribꝯ hierl̄m. R euersi sunt ad i
iniqtates patrum suorum priores. q no
luerunt audire uerba mea. Et hi er
go abierunt post deos alienos ut seru
rent eis. Irritum fecerunt domus israel
et domus iuda pactum meum. quod pe
pigi cum patribꝯ eorum. Quamobrem
haec dicit dñs. E cce ego inducam su
per eos mala de qbꝯ exire non poterũt.
& clamabunt ad me. & non exaudiã
eos. Et ibunt ciuitates iuda & habita
tores hierusalem et clamabunt ad eos
qbꝯ libant & non saluabunt eos in tẽ
pore afflictionis eorum. Secundum nu
merum enim ciuitatum tuarum erant
dii tui iuda & secundum numerum ui
arum tuarum hierl̄m posuisti aras con
fusionis. aras ad libandum Baalim. Tu e
go noli orare pro populo hoc & ne ass'
mas pro eis laudem et orationem. qa
non exaudiam in tempore clamoris eo
rum ad me. in tempore afflictionis eo
rum. Qd est quod dilectus meus in do
mo mea fecit scelera multa? Nunquid
carnes sanctę auferent a te malitias tu
as in qbꝯ gloriata es? Oliuam uberem
pulchram fructiferam speciosam uocauit
dominus nomẽ tuum. Ad uocem loq
le grandis exarsit ignis in ea & com
busta sunt fruteta eius. Et dominus
exercituum q plantauit te locutus est
super te malum pro malis domus israel
& domus iuda quae fecerunt sibi ad
irritandum me. libantes Baalim. Tu au
tem domine demonstrasti mihi et co
gnoui. tu ostendisti mihi studia eorum
et ego quasi agnus mansuetus q por
tatur ad uictimam. Et non cognoui. i
qa cogitauerunt super me consilia di
centes. mittamus lignum in panem eius
& eradamus eum de terra uiuentium
et nomen eius non memoretur amplius.
Tu autem domine sabbaoth q iudica'
iuste & pbas renes & corda. uideam
ultionem tuam ex eis. Tibi enim reue
laui causam meam. Propterea haec dicit
dominus ad uiros Anathot q quaerunt
animam tuam & dicunt. Non pphetа
bis in nomine domini. & non morieris
in manibꝯ nostris. Propterea haec dicit

dominus exercituum. Ecce ego uisita
bo super eos. Iuuenes morientur in gla
dio. filij eorum et filiae eorum morien
tur in fame. & reliquiae non erunt ex e
is. Inducam enim malum sup uiros Ana
thot annum uisitationis eorum.

I ustus qdem tu es domine
si disputem tecum. uerun
tamen iusta loquar ad te.
Quare uia impiorum psp
ratur. bene est omnibus q preuaricant
& inique agunt. Plantasti eos & ra
dicem miserunt. pficiunt & faciunt fru
ctum. Prope es tu ori eorum. & longe a
renibus eorum. Et tu domine nosti me
uidisti me et probasti cor meum tecum.
C ongrega eos quasi gregem ad uictimam.
et sanctifica eos in die occisionis. Usqq
lugebit terra & herba omnis regionis
siccabitur propter malitiam habitantium
in ea. Consumptum est animal et uo
lucre. quoniam dixerunt. non uidebit
nouissima nostra. Si cum peditibus
currens laborasti. quomodo contendere
poteris cum eqs. Cum autem in ter
ra pacis secura fueris. qd facies in supe
bia iordanis. Nam et fratres tui et
domus patris tui. & ipsi pugnauerunt
aduersum te. & clamauerunt post te
plena uoce. Ne credas eis cum locuti
fuerint tibi bona. Reliqui domum
meam dimisi hereditatem meam. De
di dilectam animam meam in manu
inimicorum eius. facta est mihi heredi
tas mea. qsi leo in silua. Dedit contra
me uocem ideo odiui eam. Nunquid
auis discolor hereditas mea mihi. Nun
qd auis tincta per totum. Uenite con
gregamini omnes bestiae terrae propera
te ad deuorandum. Pastores multi de
moliti sunt uineam meam. conculcaue
runt partem meam. Dederunt portio
nem meam desiderabilem in desertum
solitudinis. posuerunt eam in dissipa
tionem. luxitq super me. Desolatione
desolata est omnis terra. qa nullus est
q recogitet corde. Super omnes uias
deserti uenerunt omnes uastatores ter
rae. qa gladius domini deuorauit ab
extremo terrae usq ad extremum eius.
Non est pax uniuersae carni. Seminaue
runt triticum & spinas messuerunt. he
reditatem acceperunt. & non eis prode
rit. Confundemini a fructibus uestris
propter iram furoris domini. Haec dicit
dominus aduersum omnes uicinos meos
pessimos q tangunt hereditatem quam
distribui populo meo isrl. Ecce ego e
uellam eos de terra sua. & domum iuda
euellam de medio eorum. Et cum euul
sero eos conuertar et miserebor eorum.
et reducam eos uirum ad hereditatem
suam & uirum in terram suam. Et erit
si eruditi didicerint uias populi mei ut
iurent in nomine meo. uiuit dns sicut
docuerunt populum meum iurare in
baal. aedificabuntur in medio populi mei.
Quod si non audierint. euellam gentem
illam euulsione et perditione ait domi
nus.

HEc dicit dominus ad me:
Vade et posside tibi lum
bare lineum & pones illud
super lumbos tuos & in a
quam non inferes illud. Et possedi lu͂
bare iuxta uerbum domini & posui cir
ca lumbos meos. Et factus est sermo do
mini ad me secundo dicens. Tolle lumba
re qđ possedisti quod est circa lumbos
tuos & surges uade ad eufraten & ab
sconde ibi illud in foramine petræ. Et
abii & abscondi illud in eufraten sicut
præceperat mihi dominus. Et factum ē
post dies plurimos dixit dominus ad
me: Surge & uade ad eufratē & tol
le inde lumbare quod præcepi tibi ut
absconderes illud ibi. Et abii ad eufra
ten & fodi & tuli lumbare de loco ubi
absconderam illud. Et ecce computru
erat lumbare: ita ut nulli usui aptum
esset. Et factum est uerbum domini
ad me dicens. Hæc dicit dominus. Sic
putrescere faciam supbiam iuda et su
perbiam hierusalem multam. populum
istum pessimum q nolunt audire uer
ba mea & ambulant in prauitate cor
dis sui. abieruntq; post deos alienos ut
seruirent eis & adorarent eos. Et erit
sicut lumbare istud. quod nulli usui ap
tum est. Sicut enim adhæret lumbare
ad lumbos uiri sic agglutinaui mihi om
nem domum isrł et omnem domum iudæ
dicit dominus ut essent mihi in populū
et in nomē & in laudem et in gloriam
& non audierunt. Dices ergo ad eos
sermonem istum. hæc dicit dominus
ds̄ israel. Omnis laguncula implebit
uino. Et dicent ad te: Nunquid igno
ramus qa omnis laguncula implebitur
uino: Et dices ad eos hæc dicit domi
nus. Ecce ego implebo omnes habitato
res terræ huius & reges q sedent de sti
pe dauid sup thronum eius & sacerdo
tes et pphetas & om̄es habitatores hie
rusalem ebrietate & dispergam eos
uirum a fratre suo & patres & filios
pariter ait dominus. Non parcam &
non concedam neq; miserebor ut non
dispergam eos. Audite & auribꝰ per
cipite nolite eleuari qa dominus lo
cutus est. Date domino deo uestro
gloriam anteq̄ contenebrescat & ante
q offendant pedes uestri ad montes
caligosos. Expectabitis lucem et ponet
eam in umbram mortis & in caliginem.
Quod si hoc non audieritis in abscondito
plorabit anima mea a faciæ supbię. Plo
rans plorabit et deducet oculus meus
lachrymam. qa captus est grex domini.
Dic regi & dominatrici. Humiliami
ni sedete in terra quoniam descendet
de capite uestro corona gloriæ uestræ.
Ciuitates austri clausæ sunt & non ē
q aperiat. Translata est omnis iuda
transmigratione pfecta. Leuate oculos
uestros et uidete q uenitis ab aqlone.
Ubi est grex q datus est tibi. pecus in
clytum tuum: Quid dices cum uisita
uerit te: Tu enim docuisti eos aduersū
te & erudisti in caput tuum. Nunqđ
non dolores apprehendent te quasi mu
lierem parturientem: Quod si dixeritis
in corde tuo quare uenerunt mihi hæc:
Propter multitudinem iniqtatis tuæ

reuelata [illegible]

reuelata sunt uerecundiora tua . pol
lute sunt plante tue . Si mutare potest
ethiops pellem suam . aut pardus uarie
tates suas & uos poteritis benefacere
cum didiceritis malum . Et dissemina
bo eos quasi stipulam que uento rapi
tur in deserto . Hec sors tua pars mensu
rae tuae a me dicit dominus qa obli
ta es mei & confisa es in mendacio .
Vnde et ego nudaui femora tua con
tra faciem tuam & apparuit ignomi
nia tua adulteria tua & hinnitus tuus
scelus fornicationis tuae . Super colles
in agro uidi abominationes tuas . Vae
tibi hierusalem . Non mundaberis post
me usque quo adhuc .

Quod factum est uerbum
domini ad hieremiam de
sermonibus siccitatis . Luxit
iudea et portae eius cor
ruerunt & obscuratae sunt in terra . &
clamor hierusalem ascendit . Maiores mise
runt minores suos ad aquam . uenerunt
ad hauriendum . Non inuenerunt aquam
reportauerunt uasa sua uacua . Confu
si sunt & afflicti . & operuerunt capita
sua propter uastitatem terrae qa non
uenit pluuia in terram . Confusi sunt
agricole operuerunt capita sua . Nam
& cerua in agro peperit et reliquit qa
non erat herba . Et onagri steterunt
in rupibus traxerunt uentum quasi dra
cones defecerunt oculi eorum quia
non erat herba . Si iniquitates nostrae
responderint nobis domine fac propter
nomen tuum . quoniam multae sunt ad

uersiones nostrae . Tibi peccauimus expec
tatio isrl saluator noster in tempore
tribulationis . Quare quasi colonus fu
turus es in terra & quasi uiator decli
nans ad manendum . Quare futurus es
uelut uir uagus & fortis q non potest
saluare . Tu autem in nobis es domine .
& nomen tuum inuocatum est super
nos ne derelinquas nos . Haec dicit do
minus populo huic q dilexit mouere
pedes suos et non quieuit . & domino
non placuit . Nunc recordabitur ini
quitatum eorum & uisitabit peccata e
orum . Et dixit dominus ad me . Noli
orare pro populo isto in bonum . Cum
ieiunauerint non exaudiam preces eo
rum et si obtulerint holocaustomata &
uictimas non suscipiam ea . quoniam i
gladio & fame et peste ego consumam
eos & dixi . A a a domine deus . Proph
tae dicunt eis . Non uidebitis gladium
& fames non erit uobis sed pacem uera
dabit uobis in loco isto . Et dixit dns
ad me . falso prophetae uaticinantur in
nomine meo . Non misi eos & non prae
cepi eis neque locutus sum ad eos . Visio
nem mendacem & diuinationem fra
udulentam & seductionem cordis sui
prophetant uobis . Idcirco haec dicit do
minus de prophetis q prophetant in nomi
ne meo quos ego non misi dicentes gla
dius & fames non erit in terra hac in
gladio & fame consumentur prophetae i
lli & populi qbus prophetant erunt pro
iecti in uiis hierusalem prae fame et gladio .
& non erit q sepeliat eos . ipsi & uxores
eorum . filii & filiae eorum et effundam

super eos malum suum. Et dices ad eos
uerbum istud. Deducant oculi mei la
chrymam per noctem & diem et non
taceant quoniam contritione magna
contrita est uirgo filia populi mei pla
ga pessima uehementer. Si egressus fu
ero ad agros ecce occisi gladio et si in
troiero in ciuitatem ecce attenuati fa
me. Propheta quoque & sacerdos abierunt
in terram quam ignorabant. Nunquid
proyciens abiecisti iudam. aut syon abo
minata est anima tua. Quare ergo pe
cussisti nos ita ut nulla sit sanitas.
Expectauimus pacem et non est bonum
& tempus curationis & ecce turbatio.
Cognouimus domine impietates nostras
iniquitates patrum nostrorum quia pecca
uimus tibi. Ne des nos in obprobrium
propter nomen tuum. neque facias nobis
contumeliam. Soly gloriae tuae recor
dare. ne irritum facias foedus tuum
nobiscum. Nunquid sunt in sculptilibus
gentium qui pluant. aut caeli possint dare
imbres nisi tu uolueris. Nonne tu es
dominus deus noster quem expectauimus.
Tu enim fecisti omnia haec.

Et dixit dominus ad me:
Si steterint Moyses & Sa
muel coram me: non est
anima mea ad populum
istum. Eyce illos a facie mea et egre
diantur. Quod si dixerint ad te: quo
egrediemur: dices ad eos. Haec dicit do
minus. Qui ad mortem ad mortem. et
qui ad gladium ad gladium. & qui ad
famem ad famem. & qui ad captiuita

tem ad captiuitatem. Et uisitabo super
eos quattuor species dicit dominus.
Gladium ad occisionem & canes ad la
cerandum. & uolatilia caeli et bestias
terrae ad deuorandum et dissipandum.
& dabo eos in feruorem uniuersis regnis
terrae propter Manassen filium Eze
chiae regis juda. super omnibus quae fe
cit in hierusalem. Quis enim miserebitur
tuy hierusalem. Aut quis contristabi
tur pro te. Aut quis ibit ad rogandum
pro pace tua. Tu reliquisti me dicit
dominus retrorsum abisti. Et exten
dam manum meam super te & inter
ficiam te. Laboraui rogans. Et disper
gam eos uentilabro in portis terrae. In
terfeci & perdidi populum meum. et
tamen a uiis suis non sunt reuersi. Mul
tiplicatae sunt mihi uiduae eius super
harenam maris. Induxi eis super matres
adolescentis uastatorem meridiae. misi
super ciuitates repente terrorem. In
firmata est quae peperit septem defecit
anima eius. Occidit ei sol cum adhuc es
set dies. confusa est et erubuit. Et re
siduos eius in gladium dabo in conspe
ctu inimicorum eorum ait dominus. Ve
mihi mater mea. Quare genuisti me
uirum rixae. uirum discordiae in uniuer
sa terra. Non foeneraui. nec foenera
uit mihi quisquam. Omnes maledicunt
mihi dicit dominus. Si non reliquiae
tuae in bonum. si non occurri tibi in tem
pore afflictionis. & in tempore tribu
lationis aduersum inimicum. Nunquid
foederabitur ferrum ferro ab aquilone et
es. Diuitias tuas et thesauros tuos in

direptionem dabo gratis in omnibus pec
catis tuis. & in omnibus terminis tuis. Et
adducam inimicos tuos de terra quam
nescis. quia ignis succensus est in furo
re meo. & super uos ardebit. Tu scis do
mine. recordare mei & uisita me. et i
tuere me ab his q persequunt me. No
li in patientia tua. suscipere me. Scito
quoniam sustinui pro te obprobrium.
Inuenti sunt sermones tui & comedi eos.
Et factum est mihi uerbum tuum in i
gaudium & laetitiam cordis mei. quo
niam inuocatum est nomen tuum supe
me. dominus ds exercituum. Non se
di in concilio ludentium. & gloriatus
sum a facie manus tuae. Solus sedebam
quoniam amaritudine replesti me.
Quare factus est dolor meus perpetuus
& plaga mea desperabilis renuit cura
ri. Facta est mihi quasi mendacium
aquarum infidelium. Propter hoc haec
dicit dominus. Si conuerteris con
uertam te. & ante faciem meam stabis.
& si separaueris pretiosum a uili. qua
si os meum eris. Conuertentur ipsi ad
te. & tu non conuerteris ad eos. Et
dabo te populo huic in murum. aereum
fortem. & bellabunt aduersum te. &
non preualebunt. qa ego tecum sum.
ut saluem te & eruam te. dicit dns.
Et liberabo te de manu pessimorum. et
redimam te de manu fortium.

ET factum est uerbum
domini ad me dicens. i
Non accipies uxorem.
& non erunt tibi filii et

filiae in loco isto. Quia haec dicit do
minus super filios et filias q generan
tur in loco isto. & super matres eorum
quae genuerunt eos & super patres eo
rum de quorum stirpe sunt nati in te
rra hac. Mortibus aegrotationum mori
entur. Non plangentur & non sepel
lientur in sterquilinium super faciem i
terrae erunt. Et gladio & fame con
sumentur & erit cadauer eorum i esca
uolatilibus caeli & bestiis terrae. haec.n.
dicit dominus. Ne ingrediaris domum
conuiuii. neq uadas ad plangendum
neq consoleris eos. quia abstuli pacem
meam a populo isto dicit dominus. i
misericordiam & miserationes. Et mo
rientur grandes et parui in terra. in
terra ista non sepellientur neq. plan
gentur & non se incident. neq caluiti
um fiet pro eis. Et non frangent inte
eos lugenti panem ad consolandum su
per mortuo. & non dabunt eis potu
calicis ad consolandum super patre i
suo & matre. Et domum conuiuii no
ingrediaris ut sedeas cum eis & come
das & bibas. quia haec dicit dominus
exercituum ds isrl. Ecce ego auferam
de loco isto in oculis uestris & in die
bus uestris uocem gaudii et uocem lae
titiae. uocem sponsi & uocem sponsae. Et
cum annuntiaueris populo huic omnia
uerba haec & dixerint tibi. quare lo
cutus est dominus sup nos omne ma
lum grande istud. Quae nostra iniq
tas aut quod peccatum nostrum qd
peccauimus domino deo nostro dices
ad eos. Quia dereliquerunt me pa

tres uestri ait dominus et abierunt
post deos alienos et seruierunt eos &
adorauerunt eos & me dereliquerunt
et legem meam non custodierunt. Sed
et uos peius operati estis quam patres uestri:
Ecce enim ambulat unusquisque post pra
uitatem cordis sui mali ut me non au
diat. Et eiciam uos de terra hac in ter
ram quam ignoratis uos et patres uestri
& seruietis ibi diis alienis die ac nocte
qui non dabunt uobis requiem. Propterea
ecce dies ueniunt dicit dominus. & non di
cetur ultra uiuit dominus qui eduxit
filios israhel de terra aegypti sed uiuit
dominus qui eduxit filios israhel de terra
aquilonis & de uniuersis terris ad quas
eieci eos et reducam eos in terram suam
quam dedi patribus eorum. Ecce ego
mittam piscatores multos dicit dominus
& piscabuntur eos. Et post haec mittam
eis multos uenatores & uenabuntur eos
de omni monte & de omni colle &
de cauernis petrarum. quia oculi mei super
omnes uias eorum. Non sunt abscondi
tae a facie mea. & non fuit occulta iniqui
tas eorum ab oculis meis. Et reddam
primum duplices iniquitates & peccata
eorum quia contaminauerunt terram
meam in morticinis idolorum suorum &
abominationibus suis impleuerunt here
ditatem meam. Domine fortitudo mea
& robur meum & refugium meum in
die tribulationis. Ad te gentes uenie
bant ab extremis terrae & dicent. Ve
re mendacium possederunt patres nostri
uanitatem quae eis non profuit. Numquid
faciet sibi homo deos & ipsi non sunt
dii? Idcirco ecce ego ostendam eis per
uicem hanc ostendam eis manum meam
& uirtutem meam. & scient quia nomen
mihi dominus.

Peccatum iuda scriptum
est stilo ferreo in ungue
adamantino exaratum su
per latitudinem cordis eo
rum. & in cornibus ararum eorum. Cum
recordati fuerint filii eorum ararum su
arum & lucorum suorum lignorumque
frondentium in montibus excelsis sacri
ficantes in agro. fortitudinem tuam et
omnes thesauros tuos in direptionem
dabo. excelsa tua. propter peccata in
uniuersis finibus tuis. Et relinqueris so
la ab hereditate tua. quam dedi tibi.
& seruire te faciam inimicis tuis in ter
ra quam ignoras. Quoniam ignem succen
disti in furore meo usque in eternum ar
debit. Haec dicit dominus. Maledictus
homo qui confidit in homine & ponit car
nem brachium suum & a domino rece
dit cor eius. Erit enim quasi myrice in de
serto & non uidebit cum uenerit bonum.
sed habitabit in siccitate in deserto in
terra salsuginis et inhabitabili. Benedic
tus uir qui confidit in domino. & erit
dominus fiducia eius. Et erit quasi li
gnum quod transplantatur super aquas quod
ad humorem mittit radices suas & non
timebit cum uenerit estus. Et erit fo
lium eius uiride & in tempore siccitatis
non erit sollicitum nec aliquando desi
net facere fructum. Prauum est cor
hominis & inscrutabile. Quis cognoscet

illud. Ego dominus scrutans cor et
probans renes qui do unicuique iuxta uiam
suam. et iuxta fructum adinuentionum
suarum. Perdix fouit quae non peperit.
F ecit diuitias et non in iudicio. In dim
dio dierum suorum derelinquet eas. et
in nouissimo suo erit insipiens. Solium
gloriae altitudinis a principio locus sanc
tificationis nostre expectatio Israhel. Dom
ne omnes qui te derelinquunt confunde
tur recedentes a te in terra scribentur.
quoniam dereliquerunt uenam aqua
rum uiuentium dominum. Sana me do
mine et sanabor. saluum me fac et saluus
ero. quoniam laus mea tu es. Ecce ipsi
dicunt ad me. Ubi est uerbum domini.
V eniat. Et ego non sum turbatus te pas
torem sequens et diem hominis non desi
deraui tu scis. Quod egressum est de
labiis meis rectum in conspectu tuo fuit.
N on sis mihi tu formidini. spes mea tu in
die afflictionis. Confundantur qui me per
sequuntur et non confundar ego. paue
ant illi et non paueam ego. Induc super
eos diem afflictionis. et duplici contri
tione contere eos. Haec dicit dominus
ad me. Vade et sta in porta filiorum
populi mei per quam ingrediuntur re
ges iuda et egrediuntur. et in cunctis
portis hierusalem et dices ad eos. Audi
te uerbum domini reges iuda et omnis
iuda cunctique habitatores hierusalem. qui
ingredimini per portas istas. Haec dicit
dominus. Custodite animas uestras. et
nolite portare pondera in die sabbati.
nec inferatis per portas hierusalem. et nolite
eicere honera de domibus uestris in die

sabbati. et omne opus non facietis. Sanc
tificate diem sabbati sicut praecepi patribus
uestris. Et non audierunt. nec inclina
uerunt aurem suam sed indurauerunt
ceruicem suam ne audirent me et ne ac
ciperent disciplinam. Et erit si audieri
tis me dicit dominus. ut non inferatis onera
per portas ciuitatis huius in die sabbati. et
si sanctificaueritis diem sabbati ne faciatis
in eo omne opus. ingredientur per por
tas ciuitatis huius. Reges et principes
sedentes super solium Dauid. et ascenden
tes in curribus et equis ipsi et principes e
orum uiri iuda. et habitatores hierusa
lem. et habitabitur ciuitas haec in sempi
ternum. Et uenient de ciuitatibus iuda
in circuitu hierusalem et de terra Benia
min. et de campestribus et de montosis et
ab austro portantes holocaustum et uic
timam et sacrificium et thus. et inferent
oblationem in domum domini. Si autem
non audieritis me ut sanctificetis diem
sabbati et ne portetis honus et ne in
feratis per portas hierusalem in die sabba
ti succendam ignem in portis eius et
deuorabit domos hierusalem. et non exti
guetur.

Verbum quod factum est
ad hieremiam a domino
dicens. Surge et descen
de in domum figuli. et
ibi audies uerba mea. Et descendi in
domum figuli et ecce ipse faciebat opus
super rotam et dissipatum est uas quod
ipse faciebat e luto manibus suis. Con
uersusque fecit illud uas alterum sicut

placuerat in oculis eius ut faceret. Et
factum est uerbum domini ad me dicens.
N unqd sicut figulus iste non potero uo
bis facere domus isrl ait dominus? Ec
ce sicut lutum in manu figuli. sic uos
domus isrl in manu mea. R epente lo
quar aduersum gentem & aduersus re
gnum. ut eradicem et destruam et dis
perdam illud. Si poenitentiam egerit
gens illa a malo suo qd locutus sum ad
uersus eam agam et ego poenitentiam
super malo quod cogitaui ut facerem
ei & subito loquar de gente & regno
ut edificem & plantem illud. Si fece
rit malum in oculis meis ut non audi
at uocem meam poenitentiam agam su
per bono qd locutus sum ut facerem
ei Nunc ergo dic uiro juda et habita
tori hierusalem dicens. Haec dicit dominus.
E cce ego fingo contra uos malum & co
gito contra uos cogitationem. Reuer
tatur unusquisque a uia sua mala. & di
rigite uias uestras et studia uestra.
Q ui dixerunt. Desperauimus. Post cogi
tationes enim nostras ibimus & unus
quisque prauitatem cordis sui mali faciem.
I deo haec dicit dominus. Interrogate gen
tes. Quis audiuit talia horribilia. quae
fecit nimis uirgo isrl? Nunqd deficiet
de petra agri nix libani. aut euelli pos
sunt aquae erumpentes frigide & deflu
entes. Quia oblitus est mei populus
meus frustra libantes & impingentes in
uiis suis & in semitis saeculi ut ambula
rent per eas in itinere non trito. ut fieret
terra eorum in desolationem & in sibi
lum sempiternum. Omnis qui praeterierit

per eam obstupescet et mouebit caput
suum. Sicut uentus urens dispergam
eos coram inimico. dorsum et non faciem
ostendam eis in die perditionis eorum.
Et dixerunt. Venite et cogitemus con
tra hieremiam cogitationes. Non enim
peribit lex a sacerdote neque consilium a
sapiente. nec sermo a propheta. Venite
& percutiamus eum lingua & non atten
damus ad uniuersos sermones eius. Atten
de domine ad me. & audi uocem aduer
sariorum meorum. Nunqd redditur pro
bono malum. quia foderunt foueam animae
meae. Recordare quod steterim in conspec
tu tuo ut loquerer pro eis bonum et auer
terem indignationem tuam ab eis. Propter
ea da filios eorum in famem. & deduc
eos in manus gladii. Fiant uxores eorum
absque liberis et uiduae & uiri earum in
terficiantur morte. Juuenes eorum confo
diantur gladio in praelio audiatur cla
mor de domibus eorum. Adduces enim
super eos latronem repente. quia fode
runt foueam ut caperent me. & laque
os absconderunt pedibus meis. Tu autem
domine scis omne consilium eorum ad
uersum me in mortem. Ne propitieris
iniquitati eorum & peccatum eorum a fa
cie tua non deleatur. Fiant corruen
tes in conspectu tuo. in tempore furoris
tui abutere eis.

Haec dicit dominus. Vade
et accipe lagunculam fi
guli testeam a senioribus po
puli & a senioribus sacer
dotum. & egredere ad uallem filii Ennon

quae est iuxta introitum portae fictilis et
praedicabis ibi uerba quae ego loquar ad
te & dices. Audite uerbum domini re
ges iuda & habitatores hierusalem. Haec di
cit dominus exercituum deus israhel. Ecce
ego inducam afflictionem super locum
istum ita ut omnis qui audierit illam tin
niant aures eius eo quod dereliquerint me
& alienum fecerint locum istum. & libaue
rint in eo diis alienis quos nescierunt
ipsi et patres eorum & reges iuda. et re
pleuerunt locum istum sanguine innocen
tum. & aedificauerunt excelsa Baalim
ad comburentes filios suos igni in holoca
ustum baalim quae non praecepi. nec lo
cutus sum nec ascenderunt in cor meum.
Propterea ecce dies ueniunt dicit dominus
& non uocabitur amplius locus iste Tophet
et uallis filii Ennon. sed uallis occisionis.
Et dissipabo consilium iuda et hierusalem
in loco isto & subuertam eos gladio in
conspectu inimicorum suorum. & in ma
nu quaerentium animas eorum. et dabo
cadauera eorum escam uolatilibus caeli et
bestiis terrae. & ponam ciuitatem hanc in
stuporem & in sibilum. Omnis qui praeterie
rit per eam obstupescet et sibilabit su
per uniuersa plaga eius. Et cibabo eos
carnibus filiorum suorum. & carnibus filia
rum suarum. & unusquisque carnes amici sui
comedet in obsidione & in angustia in
qua concludent eos inimici eorum. & qui
quaerunt animas eorum. Et conteres
lagunculam in oculis uirorum qui ibunt
tecum & dices ad eos haec dicit dominus
exercituum. Sic conteram populum istum
& ciuitatem istam sicut conteritur uas
figuli quod non potest ultra instaurari.
Et in Tophet sepelientur eo quod non sit
alius locus ad sepeliendum. Sic faciam
loco huic ait dominus & habitatoribus
eius ut ponam ciuitatem istam sicut To
phet. Et erunt domus hierusalem et do
mus regum iuda sicut locus tophet in
mundae. omnes domus in quarum doma
tibus sacrificauerunt omni militiae cae
li & libauerunt libamina diis alienis.
Venit autem hieremias de Tophet quo
miserat eum dominus ad prophetandum
et stetit in atrio domus domini & dixit
ad omnem populum. Haec dicit dominus
exercituum deus israhel. Ecce ego inducam
super ciuitatem hanc & super omnes ur
bes eius uniuersa mala quae locutus sum
aduersum eam. quoniam indurauerunt
ceruicem suam ut non audirent ser
mones meos.

Et audiuit phassur filius
Emmer sacerdos qui con
XX stitutus erat princeps in
domo domini hieremiam
prophetantem sermones istos. Et per
cussit Phassur Hieremiam prophetam
& misit eum in neruum quod erat in
porta beniamin superiori in domo domini.
Cumque illuxisset in crastinum eduxit
phassur hieremiam de neruo & dixit
ad eum Hieremias. Non Phassur uoca
uit dominus nomen tuum sed pauorem
undique quia haec dicit dominus. Ecce
ego dabo te in pauorem & omnes ami
cos tuos & corruent gladio inimicorum
suorum. et oculi tui uidebunt. Et om

nem iuda dabo in manu babylonis. &
transducet eos in babylonem. & per
cutiet eos gladio. Et dabo universam
substantiam civitatis huius & omnem
laborem eius omneque pretium & cunc
tos thesauros regum iuda dabo in ma
nu inimicorum eorum & diripient eos
et tollent. & ducent in babylonem.
Tu autem phassur et omnes habitatores
domus tuae ibitis in captivitatem & in
babylonem venies & ibi morieris ibique
sepellieris tu et omnes amici tui quibus
prophetasti mendacium. Seduxisti me
domine & seductus sum fortior me
fuisti & invaluisti Factus sum in deri
sum tota die. Omnes subsannant me
quia iam olim loquor vociferans iniquita
tem et vastitatem clamito Et factus
est mihi sermo domini in obprobrium &
in derisum tota die. & dixi Non recor
dabor eius. neque loquar ultra in nomine
illius Et factus est in corde meo qua
si ignis exestuans claususque in ossibus me
is et defeci ferre non sustinens Audivi
enim contumelias multorum et terrorem
in circuitu: persequimini et persequamur
eum ab omnibus viris qui erant pacifici mei
& custodientes latus meum si quomodo
decipiatur & praevaleamus adversus eum
et consequamur ultionem ex eo. Domi
nus autem mecum est tamquam bellator for
tis. ideirco qui persequuntur me
cadent et infirmi erunt & confundentur
tur vehementer quia non intellexerunt in
obprobrium sempiternum quod numquam dele
bitur. Et tu domine exercituum pro
bator iusti qui vides renes & cor videam

quaeso ultionem tuam ex eis. Tibi enim
revelavi causam meam. Cantate domino
laudate dominum quia liberavit animam
pauperis de manu malorum. Maledic
ta dies in qua natus sum dies in qua
peperit me mater mea non sit benedicta
Maledictus vir qui annuntiavit patri meo
dicens natus est tibi puer masculus et
quasi gaudio laetificavit eum. Sit ho
mo ille ut sunt civitates quas subvertit
dominus & non poenituit eum. Audiat
clamorem mane & ululatum in tempo
re meridiano quia non me interfecit a
vulva ut fieret mihi mater mea sepulchrum
et vulva eius conceptus aeternus. Quare
de vulva egressus sum ut viderem la
borem et dolorem. & consumerentur
in confusione dies mei.

Verbum quod factum est
ad hieremiam a domino
quando misit ad eum rex
Sedechias phassur filium
Melchie & Sophoniam filium Maasie
sacerdotem dicens Interroga pro nobis
dominum quia Nabuchodonosor Rex
Babylonis proeliatur adversum nos si for
te faciat dominus nobiscum secundum
omnia mirabilia sua. & recedat a nobis
Et dixit hieremias ad eos. Sic dicetis
Sedechiae Haec dicit dominus deus israhel
Ecce ego convertam vasa belli quae in
manibus vestris sunt & quibus vos pugnatis
adversum Regem Babylonis & chalde
os qui obsident vos in circuitu murorum
et congregabo ea in medio civitatis huius
& debellabo ego vos in manu extenta

& in brachio forti et in furore et in in-
dignatione & in ira grandi & percutiam
habitatores ciuitatis huius. homines &
bestie pestilentia magna morientur. Et
post hec ait dominus Dabo Sedechiam
Regem iuda & seruos eius & populum e
ius & q derelicti sunt in ciuitate hac a
peste & gladio et fame in manu Nabu
chodonosor regis Babylonis et in manu
inimicorum eorum. & in manu quæren
tium animam eorum & percutiet eos in
ore gladij & non flectetur neque par
cet nec miserebitur. Et ad populum hunc
dices. hec dicit dominus deus. Ecce ego
do coram uobis uiam uite & uiam mor
tis. Q habitauerit in urbe hac morietur
gladio et fame & peste q autem egres
sus fuerit et transfugerit ad chaldæos q
obsident uos uiuet & erit ei anima sua
quasi spolium. Posui enim faciem meam
super ciuitatem hanc in malum & non in
bonum ait dominus. In manu regis ba
bylonis dabitur & exuret eam igni. Et
domui regis iuda Audite uerbum do
mini domus Dauid. Hæc dicit dominus
Iudicate mane iudicium & eruite ui op
pressum de manu calumniantis ne forte e
grediatur ut ignis indignatio mea & i
succendatur & non sit q extinguatur pp
malitiam studiorum uestrorum. Ecce
ego ad te habitatricem uallis solide atq;
campestris ait dominus q dicitis quis
percutiet nos & quis ingredietur dom
nostras? Et uisitabo sup uos iuxta fruc
tum studiorum uror dicit dominus &
succendam ignem in saltu eius & deuor
bit omnia in circuitu eius.

Hæc dicit dominus descen
de in domum regis iuda
& loqueris ibi uerbum hoc
et dices Audi uerbum
domini Rex iuda q sedes super solium
Dauid tu et serui tui et populus tuus
q ingredimini per portas istas. hæc di-
cit dominus Facite iudicium et iustiti
am & liberate ui oppressum de manu
calumniatoris & aduenam et populum
et uiduam nolite contristare neq; oppr
matis inique & sanguinem innocentem
ne effundatis in loco isto. Si enim facie
tes feceritis uerbum istud. ingredientur
per portas domus huius Reges sedentes
de genere Dauid super thronum eius et
ascendentes currus et equos ipsi & ser
ui & populus eorum. Quod si non audi
eritis uerba hæc in memetipso iuraui di
cit dominus qa in solitudinem erit do
mus hæc. Qa hæc dicit dominus super
domum regis iuda Galaad tu mihi ca
put libani Si non posuero te solitudi
nem urbes inhabitabiles & sanctificabo
sup te interficientem uirum et arma eius
& succident electas cedros tuas & pre
cipitabunt in ignem & pertransibunt
gentes multæ per ciuitatem hanc & di
cet unusquisq; proximo suo quare fecit
dominus sic ciuitati huic grandi? Et
respondebunt Eo q dereliquerint
pactum domini dei sui & adorauerint
deos alienos & seruierint eis. Nolite fle
re mortuum neq; lugeatis sup eum fle
tu. Plangite eum q egredietur quia non
reuertetur ultra nec uidebit terram

natiuitatis suae. Quia haec dicit domin(us)
ad Sellum filium Iosie regem Iuda q(ui)
regnauit pro Iosia patre suo qui egres
sus est de loco isto. Non reuertetur i(l)
huc amplius. sed in loco isto ad quem
transtuli eum ibi morietur. & terram
istam non uidebit amplius. Vae q(ui) edi
ficat domum suam in iustitia. & coena
cula sua non in iudicio. Amicum suum
non opprimet frustra. & mercedem e(ius)
non reddet ei. Qui dicit. aedificabo
mihi domum latam. & coenacula spatio
sa. q(ui) aperit sibi fenestras. & facit laq(ue)a
ria cedrina pingitq(ue) sinopide. Numq(ui)d
regnabis. q(uonia)m confers te cedro. Pater
tuus numq(ui)d non comedit et bibit &
fecit iudicium et iustitiam tunc cum
bene erat ei. Iudicauit causam pauper(is)
is et egeni in bonum suum. Numq(ui)d
non id(e)o q(ui)a cognouit me dicit domin(us).
T u uero oculi & cor ad auaritiam & ad
sanguinem innocentem fundendum
et ad calumniam. & ad cursum mali
operis. Propterea haec dicit dominus
ad Ioachim filium Iosiae regem Iuda.
N on plangent eum uae frater & uae soror
non concrepabunt ei uae domine & uae
inclyte. Sepultura asini sepelietur
putrefactus et proiectus extra portas
hierusalem. Ascende libanum et clama et
in basan da uocem tuam & clama ad tran
seuntes. q(ui)a contriti sunt omnes amato
res tui. Locutus sum ad te in abundan
tia tua. dixisti non audiam. Haec est
uia tua ab adolescentia tua. q(ui)a non au
disti uocem meam. Omnes pastores tuos
pascet uentus. & amatores tui in capti

uitatem ibunt. Et tunc confunderis
et erubesces ab omni malitia tua quae
sedes in libano et nidificas in cedris.
Quomodo congemuisti cum uenissent
tibi dolores quasi doloris parturientis.
Viuo ego dicit dominus quia si fuerit
Iechonias filius Ioachim regis Iuda anu
lus in manu dextera mea inde euellam
eum. Et dabo te in manu quaerentium
animam tuam. & in manu quorum tu
formidas faciem. et in manu Nabuch
donosor regis Babylonis. & in manu
chaldaeorum. Et mittam te & matre(m)
tuam quae genuit te in terram aliena(m)
in qua nati non estis. ibiq(ue) moriemini.
Et in terram ad quam ipsi leuant ani
mam suam ut reuertantur illuc non
reuertentur. Numq(ui)d uas fictile atq(ue)
contritum uir iste Iechonias? Numq(ui)d
uas absq(ue) omni uoluptate? Quare abiec
ti sunt ipse & semen eius et proiecti in
terram quam ignorauerunt? Terra ter
ra terra audi sermonem domini. Haec
dicit dominus. Scribe uirum istum ste
rilem. uirum q(ui) in diebus suis non p(ro)spera
bitur. Nec enim erit de semine eius
uir q(ui) sedeat super solium Dauid &
potestatem habeat ultra in Iuda.

V ae pastoribus qui disperdunt
& dilacerant gregem pas
cuae meae dicit dominus.
Ideo haec dicit d(omi)n(u)s deus
israhel ad pastores q(ui) pascunt populum
meum. Vos dispersistis gregem meum et
eiecistis eos. & non uisitastis eos. Ecce e
go uisitabo super uos malitiam studiorum

uestrorum ait dominus Et ego congre
gabo reliquias gregis mei de omnibus ter
ris ad quas eiecero eos illuc et conuer
tam eos ad rura sua et crescent & mul
tiplicabuntur & suscitabo super eos pas
tores & pascent eos. Non formidabunt
ultra & non pauebunt & nullus que
retur ex numero dicit dominus. Ecce
dies ueniunt dicit dominus & suscita
bo David germen iustum et regnabit
rex & sapiens erit & faciet iudicium et
iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur
Juda & isrl habitabit confidenter. Et
hoc est nomen quod uocabunt eum domi
nus iustus noster. Propter hoc ecce dies
ueniunt dicit dominus & non dicent
ultra uiuit dominus qui eduxit filios is
rael de terra egypti sed uiuit dominus
qui eduxit et adduxit semen domus isrl
de terra aquilonis et de cunctis terris ad
quas eieceram eos illuc & habitabunt in
terra sua. Ad prophetas. Contritum est
cor meum in medio mei contremuerunt
omnia ossa mea. Factus sum quasi uir
ebrius & quasi homo madidus a uino
a facie domini & a facie uerborum sanc
torum eius. quia adulteriis repleta est ter
ra. quia a facie maledictionis luxit
terra. arefacta sunt arua deserti. Factus
est cursus eorum malus & fortitudo e
orum dissimilis. Propheta namque & sacer
dos polluti sunt & in domo mea inueni
malum eorum ait dominus. Iccirco uia
eorum erit quasi lubricum in tenebris
impellentur enim corruent in ea. Afferam
enim super eos mala. annum uisitationis
eorum ait dominus. Et in prophetis sa
marie uidi fatuitatem & prophetabant
in Baal & decipiebant populum meum
isrl. Et in prophetis hierlm uidi similitu
dinem adulterantium et iter mendacii.
Et confortauerunt manus pessimorum
ut non conuerteretur unusquisque a malitia
sua. Facti sunt mihi omnes Sodoma & in
habitatores eius quasi Gomorra. Propter
ea haec dicit dominus exercituum ad
prophetas ecce ego cibabo eos absinthio
et potabo eos felle. A prophetis enim hie
rusalem egressa est pollutio super om
nem terram. haec dicit dominus exer
cituum. Nolite audire uerba prophe
tarum qui prophetant uobis & decipiunt
uos. Visionem cordis sui loquuntur non
de ore domini. Dicunt his qui blasphemant
me locutus est dominus. pax erit uo
bis & omnibus qui ambulant in prauitate
cordis sui dixerunt non ueniet super uos
malum. Quis enim affuit in consilio domi
ni & uidit et audiuit sermonem eius.
Quis considerauit uerbum illius & au
diuit? Ecce turbo dominicae indigna
tionis egredietur & tempestas erum
pens super caput impiorum ueniet.
Non reuertetur furor domini usque dum
faciat & usque dum compleat cogitationem
cordis sui. In nouissimis diebus intelligetis
consilium eius. Non mittebam prophe
tas & ipsi currebant. non loquebar ad
eos et ipsi prophetabant. Si stetissent in
consilio meo et nota fecissent uerba mea
populo meo. auertissem utique eos a uia
sua mala & cogitationibus suis pessimis.
Putas ne deus e uicino ego sum dicit do
minus & non deus de longe? Si occul

tabitur uir in absconditis et ego non
uidebo eum dicit dominus. Nunquid
non caelum et terram ego impleo dicit
dominus. Audiui quae dixerunt pro
phetae prophetantes in nomine meo men
dacium atque dicentes. Somniaui somnia
ui. Usquequo istud est in corde prophe
tarum uaticinantium mendacium. & pro
phetantium seductiones cordis sui. Qui
uolunt facere ut obliuiscatur populus
meus nominis mei propter somnia eorum quae
narrant unusquisque ad proximum suum
sicut obliti sunt patres eorum nominis
mei propter Baal. Propheta qui habet so
mnium narret somnium & qui habet ser
monem meum loquatur sermonem me
um uere. Quid paleis ad triticum di
cit dominus. Nunquid non uerba mea
sunt quasi ignis ardens dicit dominus
& quasi malleus conterens petram. P
ropterea ecce ego ad prophetas ait do
minus qui furantur uerba mea unusquisque
a proximo suo. Ecce ego ad prophetas
ait dominus qui assumunt linguas suas.
et aiunt dicit dominus. Ecce ego ad pro
phetas somniantes mendacium dicit do
minus. qui narrauerunt ea & seduxerunt
populum meum in mendacio suo. & in
miraculis suis cum ego non misissem eos
nec mandassem eis qui nihil profuerunt
populo huic dicit dominus. Si igitur
interrogauerit te populus iste uel pro
pheta aut sacerdos dicens. quod est onus
domini. dices ad eos. Uos estis onus.
P
roiciam quippe uos dicit dominus. Et
propheta et sacerdos & populus qui dicit
onus domini. uisitabo super uirum illum
et super domum eius. Haec dicetis unus
quisque ad proximum et ad fratrem suum
Quid respondit dominus et quid locutus
est dominus. Et onus domini ultra
non memorabitur. quia onus erit unicui
que sermo suus. Et peruertistis uerba dei
uiuentis domini exercituum dei nostri.
Haec dices ad prophetam. Quid respon
dit tibi dominus & quid locutus est
dominus. Si autem onus domini dixe
ritis propter hoc haec dicit dominus. Quia
dixistis sermonem istum onus domini. et
misi ad uos dicens. nolite dicere onus do
mini. propterea ecce ego tollam uos por
tans et derelinquam uos et ciuitatem quam
dedi uobis et patribus uestris a facie mea.
& dabo uos in obprobrium sempiternum
et ignominiam aeternam quae numquam obli
uione delebitur.

Stendit mihi dominus et
ecce duo calathi pleni ficis
positi ante templum do
mini postquam transtulit
Nabuchodonosor rex Babylonis Iecho
niam filium Ioachim regem Iuda et prin
cipes eius & fabrum et inclusorem de Hie
rusalem & adduxit eos in Babylonem.
Calathus unus ficus bonas habebat nimis.
ut solent ficus esse primi temporis. Et ca
lathus unus ficus habebat malas nimis. quae
comedi non poterant eo quod essent malae.
Et dixit dominus ad me. Quid tu uides
Hieremia. Et dixi. Ficus ficus bonas
bonas ualde. & malas malas ualde. quae
comedi non possunt eo quod sint malae. Et factum
est uerbum domini ad me dicens.

H aec dicit dominus ds israel. Sicut ficus
hę bone: sic cognoscam transmigrationē
iuda quam emisi de loco isto in terram
chaldeorum in bonum et ponam oculos
meos super eos ad placandum. Et redu
cam eos in terram hanc et aedificabo eos
et non destruam & plantabo eos et
non evellam & dabo eis cor ut sciant
me qa ego sum dominus. Et erunt mi
in populum et ego ero eis in deum qa
reuertentur ad me in toto corde suo.
E t sicut ficus pessime quae comedi non
possunt eo q sint male: haec dicit dns.
sic dabo Sedechiam regem iuda et pri
ceps eius et reliquos de hierusalem q
remanserunt in urbe hac et q habitant
in terra aegypti. Et dabo eos in uexatio
nem afflictionemq. omnibus regnis ter
re. in obprobrium et in parabolam & i
prouerbium & in maledictionem in v
niuersis locis ad quę eieci eos & mittā
in eis gladium et famem & pestem do
nec consumantur de terra quam dedi
eis et patribus eorum.

V erbum quod factum ē
ad hieremiam de omni
populo iude in anno qr
to Ioachim filii Iosiae re
gis iuda. ipse est primus Nabuchodo
nosor regis Babylonis. Et locutus hie
remias propheta ad omnem populum
iuda et ad uniuersos habitatores Hie
rusalem dicens. A tertiodecimo anno
Iosie filii Amon regis Iuda usq. ad
diem hanc ipse est tertius & uicesim
annus factum est uerbum domini
ad me. & locutus sum ad uos de nocte
consurgens et loquens & non audistis. et
misit dominus ad uos omnes seruos suos
prophetas consurgens diluculo mittensq.
et non audistis neq. inclinastis aures
uestras ut audiretis cum diceret. Reue
timini unusquisq. a uia sua mala. & a pes
simis cogitationibus uestris et habitabitis
in terra quam dedit dominus uobis &
patribus uestris a seculo & usq. in saeculū.
Et nolite ire post deos alienos ut ser
uiatis eis adoretisq. eos neq. me ad ira
cundiam prouocetis in operibus manuum
uestrarum & non affligam uos. Et non
audistis me dicit dominus ut me ad i
racundiam prouocaretis in operibus ma
nuum uestrarum & non affligam uos.
Et non audistis me dicit dominus exē
citiuum. Pro eo q non audistis uerba
mea. ecce ego mittam & assumam uni
uersas cognationes aqlonis ait dominus
et Nabuchodonosor regem Babylonis
seruum meum & adducam eos super
terram istam et super habitatores eius
& super omnes nationes quae in circuitu
illius sunt. et interficiam eos & ponam
eos in stuporem & in sibilum et in soli
tudines sempiternas. Perdamq. ex eis
uocem gaudii et uocem laetitiae: uocem
sponsi & uocem sponsae: uocem molae et
lumen lucernae. Et erit uniuersa ter
ra eius in solitudinem et in stuporem. et
seruient omnes gentes iste Regi Ba
bylonis septuaginta annis. Cumq. imple
ti fuerint septuaginta anni uisitabo sup
regem babylonis & super gentem illā
dicit dominus iniqitatem eorum & su

per terram chaldaeorum & ponam illā
in solitudines sempiternas Et adducam
super terram illam omnia uerba mea
quae locutus sum contra eam omne quod
scriptum est in libro isto quaecumque prophe
tauit hieremias aduersum omnes gentes
quia seruierunt eis cum essent gentes
multae et reges magni. Et reddam eis se
cundum opera eorum. et secundum fac
ta manuum suarum. Quia sic dicit domi
nus exercituum deus israhel. Sume calicem
uini furoris huiusmodi de manu mea et
propinabis de illo cunctis gentibus ad quas
ego mittam te et bibent. & turbabuntur
et insanient a facie gladii quem ego mit
tam inter eos. Et accepi calicem de ma
nu domini & propinaui cunctis gentibus
ad quas misit me dominus hierusalem
et ciuitatibus iuda et regibus eius & prin
cipibus eius ut darem eos in solitudinem
& in stuporem et in sibilum & in male
dictionem sicut est dies ista. pharaoni
regi aegypti et seruis eius et principibus
eius et omni populo eius et uniuersis
generaliter cunctis regibus terrae Ausiti
dis. & cunctis regibus terrae philistum
& Ascalonis & Gaze & Accaroni Azo
ti et reliquiis Idumee & Moab et filiis
Ammon & cunctis regibus Tyri & uniuer
sis regibus sidonis et regibus terrae insula
rum qui sunt transmare & Dedan & The
mā & Buz & uniuersi qui attonsi sunt
in comam et cunctis Regibus Arabiae &
cunctis regibus occidentis qui habitant in
deserto & cunctis Regibus Zambri &
cunctis Elam & cunctis regibus Medorum.
cunctis quoque regibus aquilonis de prope

et longe unicuique contra fratrem suum.
& omnibus regnis terrae quae super faciem
eius sunt. Et Rex Sesach bibet post
eos. Et dices ad eos. haec dicit dominus
exercituum deus israhel. Bibite & inebriami
ni & uomite & cadite. neque surgatis a
facie gladii quem ego mittam inter uos.
Cumque noluerint accipere calicem de ma
nu tua ut bibant. dices ad eos. haec di
cit dominus exercituum. Bibentes bibe
tis. Quia ecce in ciuitate in qua inuocatum
est nomē meum ego incipio affligere
& uos quasi innocentes et immunes eri
tis. Non eritis immunes. Gladium enim
ego uoco super omnes habitatores ter
rae dicit dominus exercituum. Et tu
prophetabis ad eos omnia uerba haec et
dices ad illos. Dominus de excelso rugi
et. & de habitaculo sancto suo dabit
uocem suam. Rugiens rugiet super
decorem suum. Celeuma quasi calcan
tium concinetur aduersus omnes habita
tores terrae. Peruenit sonitus usque ad
extrema terrae quia iudicium domino
cum gentibus. Iudicatur ipse cum omni
carne. Impios tradidi gladio dicit do
minus. haec dicit dominus exercituum
Ecce afflictio egredietur de gente in
gentem. & turbo magnus egredietur
a summitatibus terrae. & erunt interfec
ti domini in die illa a summo terrae
usque ad summum eius. Non plangentur
et non colligentur. neque sepelientur
in sterquilinium super faciem terrae ia
cebunt. Ululate pastores et clamate
& aspergite uos cinere optimates gre
gis quia completi sunt dies uestri ut

interficiamini & dissipationes uestrae et
cadetis quasi uasa pretiosa. Et peribit fu
ga a pastoribus & saluatio ab optimatibus
gregis. Vox clamoris pastorum et ulu
latus optimatum gregis quia uastauit
dominus pascua eorum & conticuerunt
arua pacis a facie irae furoris domini.
Dereliquit quasi leo tabernaculum suum
quia facta est terra eorum in desola
tionem a facie irae columbae & a facie
irae furoris domini.

IN principio regni Ioachim
filii Iosiae regis Iuda fac
tum est uerbum istud a
domino dicens. Haec di
cit dominus. Sta in atrio domus domi
ni & loqueris ad omnes ciuitates Iuda
de quibus ueniunt ut adorent in do
mo domini uniuersos sermones quos e
go mandaui tibi ut loquaris ad eos. No
li subtrahere uerbum si forte audiant
& conuertantur unusquisque a uia sua ma
la & poeniteat me mali quod cogitaui
facere eis propter malitiam studiorum
eorum. Et dices ad eos. Haec dicit do
minus. Si non audieritis me ut ambu
letis in lege mea quam dedi uobis ut
audiatis sermones seruorum meorum
prophetarum quos ego misi ad uos de noc
te consurgens et dirigens & non audis
tis dabo domum istam sicut Silo & ur
bem hanc dabo in maledictionem cunc
tis gentibus terrae. Et audierunt sacer
dotes et prophetae & omnis populus
Hieremiam loquentem uerba haec in do
mo domini. Cumque complesset Hieremias

loquens omnia quae praeceperat ei domi
nus ut loqueretur ad uniuersum popu
lum apprehenderunt eum sacerdotes
& prophetae & omnis populus dicens
Morte moriatur. Quare prophetaa
uit in nomine domini dicens sicut Silo
erit domus haec & urbs ista desolabitur
eo quod non sit habitator. Et congregatus
est omnis populus aduersus Hieremi
am in domo domini. Et audierunt
principes Iuda uerba haec & ascende
runt de domo regis in domum domi
ni & sederunt in introitu portae domus
domini nouae. Et locuti sunt sacerdo
tes et prophetae ad principes & ad om
nem populum dicentes. Iudicium mor
tis est uiro huic quia prophetauit ad
uersus ciuitatem istam sicut audistis
auribus uestris. Et ait Hieremias ad o
mnes principes & ad uniuersum popu
lum dicens. Dominus misit me ut pro
phetarem ad domum istam et ad ciui
tatem hanc omnia uerba quae audistis.
Nunc ergo bonas facite uias uestras et
studia uestra & audite uocem domini
dei uestri & poenitebit dominum ma
li quod locutus est aduersum uos. Ego
autem ecce in manibus uestris sum. faci
te mihi quod bonum et rectum est in
oculis uestris. Veruntamen scitote &
cognoscite quia si occideritis me sangui
nem innocentem tradetis contra uosmet
ipsos et contra ciuitatem istam & ha
bitatores eius. In ueritate enim misit
me dominus ad uos ut loquerer in au
ribus uestris omnia uerba haec. Et di
xerunt principes et omnis populus ad

sacerdotes et ad Prophetas. Non est ui
ro huic iudicium mortis. qa in nomine
dei nostri locutus est ad nos. Surrexe
runt ergo uiri de senioribus terrae et
dixerunt ad omnem coetum populi
loquentes. Micheas demorasti fuit p
pheta in diebus Ezechiae Regis juda.
& ait ad omnem populum iude dicens
H aec dicit dominus exercituum Syon
quasi ager arabitur & hierusalem in
aceruum lapidum erit & mons domus
in excelsa siluarum. Nunquid morte
condemnauit eum Ezechias rex juda
et omnis Iuda. Nunquid non ti
muerunt dominum & deprecati sunt
faciem domini. et poenituit dominum
mali quod locutus fuerat aduersum
eos? Itaque nos facimus malum grande
contra animas nostras. Fuit quoque uir
prophetans in nomine domini Urias
filius Semei de cariathiarim. & pro
phetauit aduersus ciuitatem istam et
aduersus terram hanc iuxta omnia uer
ba Hieremiae. Et audiuit rex Ioachim
et omnes potentes et principes eius uer
ba haec. & quaesiuit rex interficere eum
E t audiuit Urias et timuit fugitque &
ingressus est aegyptum & misit rex
J oachim uiros in aegyptum helnathan fi
lium Achobor & uiros cum eo in aegyp
tum. Et eduxerunt Uriam de aegyp
to & adduxerunt eum ad regem Ioa
chim & percussit eum gladio & pro
iecit cadauer eius in sepulchris uulgi
ignobilis. Igitur manus Ahicham filii Sa
phan fuit cum hieremia ut non trade
retur in manus populi & interficerent eum.

I N principio regni Ioachim
filii Iosiae Regis juda fac
tum est uerbum istud ad
hieremiam a domino di
cens Haec dicit dominus ad me. Fac ti
bi uincula et cathenas et pones eas in
collo tuo. & mittes eas ad Regem edom &
(regem Moab et ad) regem filiorum Ammon & ad Regem
Tyri ad regem Sidonis in manu nuntio
rum qui uenerunt hierusalem ad Sedechiam
Regem juda. et praecipies eis ut ad dominos
suos loquantur. Haec dicit dominus exer
cituum deus israhel. haec dicetis ad dominos
uestros. Ego feci terram et homines et
iumenta quae sunt super faciem terrae
in fortitudine mea magna. & in brachio
meo extento & dedi eam ei qui placuit
in oculis meis. Et nunc itaque ego dedi
omnes terras istas in manu Nabuchodo
nosor regis Babylonis serui mei. Insuper
et bestias agri dedi ei ut seruiant illi.
Et seruient ei omnes gentes & filio filii
eius donec ueniat tempus terrae eius et
ipsius. Et seruient ei gentes multae &
Reges magni. Gens autem et regnum
quod non seruierit Nabuchodonosor Re
gi babylonis & quicumque non curauerit
collum suum sub iugo regis Babylonis
in gladio & in fame et in peste uisita
bo super gentem illam ait dominus.
donec consumam eos in manu eius. Vos
ergo nolite audire prophetas uestros &
diuinos & somniatores & augures et
maleficos qui dicunt uobis. non seruietis
regi Babylonis. qa mendacium prophe

tant uobis. ut longe faciant uos de ter
ra uestra. et eiciant uos & pereatis. Por
ro gens quae subiecerit ceruicem suam
sub iugo regis Babylonis et seruierit ei.
dimittam eam in terra sua dicit dominus
et colet eam & habitabit in ea. Et ad
Sedechiam regem Iuda locutus sum se
cundum omnia uerba haec dicens. Subi
cite corda uestra sub iugo regis Babylo
nis et seruite ei & populo eius et uiue
tis. Quare moriemini tu & populus tu
us gladio et fame et peste sicut locutus
est dominus ad gentem quae seruire no
luerit regi Babylonis? Nolite audire
uerba prophetarum dicentium uobis. non
seruietis Regi Babylonis. quia mendacium
ipsi loquuntur uobis. Quia non misi eos
ait dominus. & ipsi prophetant in nomi
ne meo mendaciter. ut eiciant uos et pe
reatis tam uos quam prophetae qui uaticinantur
uobis. Et ad sacerdotes & ad populum
istum locutus sum dicens. Haec dicit
dominus. Nolite audire uerba prophe
tarum uestrorum qui prophetant uobis
dicentes. ecce uasa domini reuertentur
de babylone nunc cito. Mendacium enim
prophetant uobis. Nolite ergo audire e
os sed seruite regi Babylonis ut uiuatis.
Quare datur haec ciuitas in solitudinem?
Et si prophetae sunt et est uerbum domini
in eis occurrant domino exercituum. ut
non ueniant uasa quae derelicta fuerunt
in domo domini & in domo regis iuda
& in hierusalem in Babylonem. Quia haec
dicit dominus exercituum ad columnas
et ad mare & ad bases & ad reliqua
uasorum quae remanserunt in ciuitate

hac quae non tulit Nabuchodonosor
rex Babylonis cum transferret Iechoniam
filium Ioachim Regem iuda de hierusalem
in Babylonem et omnes & omnes optima
tes iuda et hierusalem. Quia haec dicit do
minus exercituum deus israel ad uasa quae
derelicta sunt in domo domini et in do
mo regis iuda et hierusalem. In babylonem
transferentur & ibi erunt usque ad diem
uisitationis suae dicit dominus. Et affer
ri faciam ea et restitui in loco isto.

ET factum est in anno illo
in principio regni Sedechiae
Regis iuda in anno quar
to in mense quinto. dixit
ad me Ananias filius Azur propheta de
Gabaon in domo domini coram sacerdoti
bus & omni populo dicens. Haec dicit
dominus exercituum deus israel. contriui
iugum regis Babylonis. Adhuc duo an
ni dierum. et ego referri faciam ad lo
cum istum omnia uasa domini quae tu
lit Nabuchodonosor rex Babylonis de
loco isto. & transtulit ea in Babylonem.
Et Iechoniam filium Ioachim regem Iu
da & omnem transmigrationem iudae
qui ingressi sunt in babylonem ego con
uertam ad locum istum ait dominus.
Conteram enim iugum Regis Babylo
nis. Et dixit Hieremias propheta ad
Ananiam prophetam in oculis sacerdotum
& oculis omnis populi qui stabant in do
mo domini. et ait hieremias propheta.
Amen. Sic faciat dominus. Suscitet do
minus uerba tua quae prophetasti. ut re
ferantur uasa in domo domini. et omnis

transmigratio de Babylone ad locum istu.
V eruntamen audi uerbum hoc quod ego lo
quor in auribus tuis & in auribus uniuer
si populi. Prophetae qui fuerunt ante me
et ante te ab initio & prophetauerunt
super terras multas et super regna de
proelio et de afflictione et de fame:
propheta qui uaticinatus est pacem cum
uenerit uerbum eius tunc scietur prophe
ta quem misit dominus in ueritate. E t
tulit A nanias propheta cathenam de
collo Hieremiae prophetae & confregit eam.
E t ait Ananias in conspectu omnis popu
li dicens Haec dicit dominus. Sic con
fringam iugum Nabuchodonosor regis
Babylonis post duos annos dierum de
collo omnium gentium. Et abiit hierem
as propheta in uiam suam. Et factum est
uerbum domini ad Hieremiam postquam
confregit Ananias propheta cathenam
de collo hieremiae prophetae dicens. Vade
et dices Ananiae Haec dicit dominus.
C athenas ligneas contriuisti. & facies pro
eis cathenas ferreas. quia haec dicit domi
nus exercituum deus israel. Iugum ferre
um posui super collum cunctarum gen
tium istarum ut seruiant Nabuchodo
nosor regi Babylonis & seruient ei. in
super & bestias terrae dedi ei. Et dixit
H ieremias propheta ad Ananiam prophe
tam. Audi Anania N on misit te
dominus. & tu confidere fecisti populu
tuum in mendacio. Iccirco haec dicit do
minus Ecce ego mittam te a facie ter
re. Hoc anno morieris. A duersum enim
dominum locutus es. E t mortuus Ana
nias propheta in anno illo mense septimo.

E t haec sunt uerba libri quae
misit Hieremias propheta
de Hierusalem ad reliquas
seniorum transmigrationis
& ad sacerdotes & prophetas & ad om
nem populum quem transduxerat Na
buchodonosor de hierusalem in Babylonem.
postquam egressus est Iechonias rex et domi
na et eunuchi & principes iuda & hie
rusalem et faber et inclusor de hierusalem
in manu elasa filii Saphan & Gamaliae fi
lii Helchiae quos misit Sedechias rex iu
da ad Nabuchodonosor regem Babylo
nis in babylonem dicens. Haec dicit do
minus exercituum deus israel omni trans
migrationi quam transtuli de hierusalem
in Babylonem. Aedificate domos & in
habitate & plantate hortos & comedi
te fructum eorum. A ccipite uxores et
generate filios & filias. & date filiis uestris
uxores & filias uestras date uiris & pariant
filios et filias. & multiplicamini ibi et
nolite esse pauci numero & quaerite pa
cem ciuitatis ad quam transmigrare uos
feci & orate pro ea ad dominum quia in
pace illius erit pax uobis. Haec dicit
dominus exercituum deus israel. Non
uos seducant prophetae uestri qui sunt in
medio uestrum et diuini uestri & ne at
tendatis ad somnia uestra quae uos so
niatis quia falso ipsi prophetant uobis in
nomine meo. & non misi eos dicit dominus.
Quia haec dicit dominus Cum coepe
rint impleri in Babylone septuaginta
anni uisitabo uos & suscitabo super uos
uerbum meum bonum. ut reducam uos

ad locum istum. Ego enim scio cogi-
tationes quas cogito super uos dicit
dominus cogitationes pacis & non af-
flictiones ut dem uobis finem & pa-
tientiam & inuocabitis me et uiuetis
& orabitis me & ego exaudiam uos. q̄
retis me & inuenietis. Cum quaesieri-
tis me in toto corde uestro inueniar
a uobis dicit dominus. Et reducam
captiuitatem urām. & congregabo uos
de uniuersis gentibus et de cunctis locis
ad quae expuli uos dicit dns. Et re-
uerti uos faciam de loco ad quem trans
migrare uos feci, qa dixistis. Suscita-
bit nobis dominus prophetas in Baby-
lone. Qa haec dicit dominus ad re-
gem q sedet super solium Dauid &
ad omnem populum habitatorem ur-
bis huius ad fratres uestros q non sunt
egressi uobiscum in transmigrationem.
Haec dicit dominus exercituum. Ecce
mittam in eos gladium & famem et
pestem & ponam eos quasi ficus malas
quae comedi non possunt eo q pessimae
sint & persequar eos in gladio et in
fame et in pestilentia. Et dabo eos in
uexationem uniuersis regnis terrae in
maledictionem et in stuporem et in si-
bilum & in obprobrium cunctis gen-
tibus ad quas ego eieci eos. eo q non au-
dierunt uerba mea dicit dominus. quae
misi ad eos per seruos meos prophetas
de nocte consurgens & mittens. & non
audistis dicit dominus. Vos ergo au-
dite uerbum dni omnis transmigra-
tio quam emisit de hierlm in Babylone.
Haec dicit dominus exercituum deus

isrl ad Achab filium Chuliae & ad Se-
dechiam filium Maasiae qui prophetat
uobis in nomine meo mendaciter. Ecce
ego tradam eos in manu Nabuchodo
nosor regis Babylonis & percutiet eos
in oculis uestris. Et assumetur ex eis
maledictio omni transmigrationi judae
quae est in Babylone dicentium. Ponat
te dominus sicut Sedechiam & sicut
Achab quos frixit Rex babylonis in
igne. pro eo q fecerint stultitiam in
isrl & moechati sunt in uxores amicorum
suorum. & locuti sunt uerbum in nomi-
ne meo mendaciter quod non manda-
ui eis. Ego sum iudex et testis dicit
dominus. Et ad Semeiam Neemalitem
dices. haec dicit dominus exercituum
ds israel Pro eo q misisti in nomine
meo libros ad omnem populum q est
in hierlm & ad Sophoniam filium Ma-
asiae sacerdotem & ad uniuersos sacer-
dotes dicens dominus dedit te sacer-
dotem pro Ioiade sacerdote ut sis dux
in domo domini super omnem uirum
arrepticium & prophetantem ut mittas
eum in neruum et in carcerem. Et
nunc quare non increpasti hieremiam
Anathotitem q prophetat uobis. Qa
super hoc misit in Babylonem ad nos
dicens. Longum est aedificate domos
& habitate & plantate hortos & com-
edite fructus eorum. Legit ergo Sopho-
nias sacerdos librum istum in auribus
hieremiae prophetae. Et factum est
uerbum domini ad Hieremiam dicens.
Mitte ad omnem transmigrationem
dicens haec dicit dominus ad Semeiā

xeelamitem. Pro eo q prophetauit uo
bis Semeias et ego non misi eum et fecit
uos confidere in mendacio. ideirco haec
dicit dominus. Ecce ego uisitabo sup̄
Semeiam Neelamite & sup semen eius.
Non erit ei uir sedens in medio populi
huius. & non uidebit bonum quod e
go faciam populo meo ait dominus
qa praeuaricationem locutus est aduer
sus dominum.

Uerbum quod factum
est ad hieremiam a do
mino dicens. Haec dicit
dominus dominus deus
isrl dicens. Scribe tibi omnia uerba
quae locutus sum ad te in libro. Ecce
enim dies ueniunt dicit dominus et
conuertam conuersionē populi mei isrl
et iuda ait dominus & conuertam eos
ad terram quam dedi patribus eorum
& possidebunt eam. Et haec uerba q̄
locutus est dominus ad isrl et ad iu
dam. Quoniam haec dicit dominus
Uocem terroris audiuimus formido &
non est pax. Interrogate & uidete si
generat masculus. Quare ergo uidi
omnis uiri omnis uiri manum super
lumbum suum quasi parturientis. &
conuersae sunt uniuersae facies in au
ruginem. Uae qa magna dies illa
nec est similis eius. tempusq tribulatio
nis est iacob. & ex ipso saluabitur. Et
erit in die illa ait dominus exercituum
conteram iugum eius de collo tuo &
uincula eius dirumpam. Et non do
minabuntur ei amplius alieni. sed ser
uient domino deo suo. & Dauid re
gi suo quem suscitabo eis. Tu ergo ne
timeas serue meus iacob ait dominus
neq pauēas israel. qa ecce ego salua
bo te de terra longinqua et semen tu
um de terra captiuitatis eorum. Et
reuertetur iacob & quiescet et cunctis
affluet bonis. & non erit quem formidet
quoniam tecum ego sum ait dominus ut
saluem te. Faciam enim consumationem
in cunctis gentibus in qbus dispersi te. te
autem non faciam in consumationem.
sed castigabo te in iudicio ut non tibi
uidearis innoxius. qa haec dicit domi
nus. Insanabilis fractura tua pessima
plaga tua. Non est q iudicet iudicium
tuum ad alligandam curationem tuam
utilitas non est tibi. Omnes amatores tui
obliti sunt tui teq non quaerent. Pla
ga enim inimici percussi te castigatione
crudeli. Propter multitudinem iniqta
tis tuae dura facta sunt peccata tua. Qd
clamas super contritione tua. Insana
bilis est dolor tuus. Propter multitudi
nem iniqtatis tuae & propter dura pec
cata tua feci haec tibi. propterea omnes
q comedunt te deuorabuntur. & uniuer
si hostes tui in captiuitatem ducentur.
Et omnes q te uastant uastabuntur
cunctosq praedatores tuos dabo in prae
dam. Obducam enim cicatricem tibi et
a uulneribus tuis sanabo te dicit domi
nus. Qa electam uocauerunt te Syon
haec est quae non habebat requirentem.
Haec dicit dominus. Ecce ego conuer
tam conuersionem tabernaculorum ia
cob & tectis eius miserebor. Et aedifica

bitur ciuitas in excelso suo. & templu
iuxta ordinem suum fundabitur. Et
egredietur de eis laus uoxq; laudentiu
& multiplicabo eos et non minuentur
et glorificabo eos & non attenuabuntur
& erunt filij eius sicut a principio. et coe
tus eius coram me permanebit. Et uisi
tabo aduersum omnes q tribulant eum
& erit dux eius ex eo & princeps de me
dio eius pducetur. Et applicabo eum &
accedet ad me. Qs enim iste est q appl
cet cor suum ut appropinquet mihi ait
dominus. Et eritis mihi in populum &
ego ero uobis in deum. Ecce turbo do
mini furor egrediens pcella ruens in ca
pite impiorum conquiescet. Non auer
tet iram indignationis dominus donec
faciat & compleat cogitationem cordis
sui. In nouissimo dierum intellegetis ea
In tempore illo dicit dominus ero ds
uniuersis cognationibus isrl & ipsi erunt
mihi in populum.

Hec dicit dominus. Inue
nit gratiam in deserto po
pulus q remanserat gla
dio. Vadet ad requiem su
am isrl. Longe dominus apparuit mi
& in charitate perpetua dilexi te ideo
attraxi te miserans. Rursumq; edifica
bo te & edificaberis uirgo Israel. Ad
huc ornaberis tympanis tuis & egredi
eris in choro ludentium. Adhuc plan
tabis uineas in montibus Samarie. Plan
tabunt plantantes & donec tempus ue
niat non uindemiabunt. qa erit dies i
qua clamabunt custodes in monte e

phraim. Surgite & ascendamus in syo
ad dominum deum nostrum. qa hec
dicit dominus. Exultate in letitia Ia
cob & hinnite contra caput gentium. psona
te et canite & dicite. Salua domine
populum reliquias isrl. Ecce ego addu
cam eos de terra aquilonis et congrega
bo eos ab extremis terre. inter quos e
runt cecus & claudus et pregnans &
pariens simul. coetus magnus reuerten
tium huc. In fletu uenient & in miseri
cordia reducam eos. Et adducam eos
per torrentes aquarum in uia recta. et
non impingent in ea. qa factus sum is
raeli pater & ephraim primogenitus me
us est. Audite uerbum domini gen
tes & annuntiate in insulis que procul
sunt et dicite. Q dispersit isrl congre
gabit eum & custodiet eum sicut pas
tor gregem suum. Redimet enim do
minus Iacob & liberabit eum de manu
potentioris. & uenient et laudabunt i
monte syon. et confluent ad bona dni
sup frumento uino & oleo & fetu p
pecorum & armentorum. eritq; anima
eorum quasi hortus irriguus & ultra
non esurient. Tunc letabitur uirgo in
choro iuuenes & senes simul. Et con
uertam luctum eorum in gaudium et
consolabor eos et letificabo a dolore
suo. Et inebriabo animam sacerdotum
pinguedine. & populus meus bonis adi
plebitur ait dominus. Hec dicit domi
nus. Vox in excelso audita est. lamen
tationis luctus luctus et fletus. Rachel
plorantis filios suos & nolentis consola
ri super eis qa non sunt. Hec dicit do

minus Quiescat uox tua a ploratu &
oculi tui a lachrymis. qa est merces ope
ri tuo ait dominus. Et reuertentur
de terra inimici et est spes nouissimis
tuis ait dominus & reuertentur filii t
tui ad terminos suos. Audiens audiui
Ephraim transmigrantem. Castigasti me
domine et eruditus sum quasi iuuen
culus indomitus. Conuerte me & con
uertar qa tu dominus ds meus Postq
enim conuertisti me egi poenitentiam. e
postq ostendisti mihi percussi foemur
meum. Confusus sum et erubui quoni
am sustinui obprobrium adolescentiæ
meæ. Si filius honorabilis mihi ephraim
si puer delicatus. qa ex quo locutus su
de eo. adhuc recordabor eius. Idcirco
conturbata sunt uiscera mea super eu
miserans miserabor eius ait dominus.
S tatue tibi speculam. pone tibi amaritu
dines Dirige cor tuum in uiam rectā
in qua ambulasti. Reuertere uirgo isrl
reuertere ad ciuitates tuas istas Vsq q
deliciis dissolueris filia uaga. Qa cre
auit dominus nouum sup terram. foemi
na circūdabit uirum. hæc dicit domi
nus exercituum ds israel. Adhuc dicē
uerbum istud in terra iuda. & in ur
bibus eius cum conuertero captiuitatē
eorum. Benedicat tibi dominus pul
chritudo iustitiæ. mons scūs. Et habi
tabit in eo iudas et omnes ciuitates simul
agricolæ & minantes greges. qa inebri
aui animam lassam et omnem animam
esurientem saturaui. ideo quasi de som
no suscitatus sum et uidi. & somnus
meus dulcis mihi. Ecce dies ueniunt
dicit dominus & seminabo domum isrl
et domum iuda semine hominum & se
mine iumentorum. Et sicut uigilaui su
per eos ut euellerem & demolirer et dis
siparem & disperderem & affligerem sic
uigilabo super eos ut edificem et plan
tem ait dominus. In diebus illis non di
cent ultra patres comederunt uuam
acerbam & dentes filiorum obstupue
runt. sed unusqsq in iniqtate sua mori
etur. Omnis homo q comederit uuam
acerbam obstupescent dentes eius. Ecce
dies uenient dicit dns & feriam domui
isrl & domui iuda foedus nouum. No
secundum pactum qd pepigi cum pribus
uestris in die qua apprehendi manum
eorum ut educerem eos de terra egyp
ti pactum qd irritum fecerunt. & ego
dominatus sum eorum dicit dominus.
sed hoc erit pactum qd feriam cum do
mo isrl. Post dies illos dicit dominus.
dabo legem meam in uisceribus eorum et
in corde eorum scribam eam. et ero eis
in deum. & ipsi erunt mihi in populum
& non docebit ultra uir proximum suum
& uir fratrem suum dicens. cognosce do
minum. Omnes enim cognoscent me a
minimo eorum usq ad maximum ait
dominus. qa propitiabor iniqtati eorum
et peccati eorum non memorabor am
plius. hæc dicit dominus q dat solem
in lumine diei. ordinem lunæ & stella
rum in lumine noctis. q turbat mare &
sonant fluctus eius. dominus exercitu
um nomen illi. Si defecerint leges istæ
coram me dicit dominus. tunc & se
men isrl deficiet ut non sit gens coram

me cunctis diebus. Hec dicit dominus.
S i mensurari poterunt cæli sursum & in
uestigari fundamenta terræ deorsum.
& ego abyciam uniuersum semen israel
propter omnia quæ fecerunt dicit dominus.
E cce dies ueniunt dicit dominus & e
dificabitur ciuitas domino a turre
Anaeel usque ad portam anguli. Et exi
bit ultra normam mensuræ in conspec
tu eius super collem Gareb & circuibit
Goatha et omnem uallem cadauerum
et cineres & uniuersam regionem mor
tis usque ad torrentem cedron & usque
ad angulum portæ equorum orientalis.
S anctum domini non euelletur. & non
destruetur ultra in perpetuum.

V erbum quod factum est
ad hieremiam a domino
in anno decimo Sedechiæ
regis iuda. ipse est annus
octauusdecimus Nabuchodonosor.
T unc exercitus regis Babylonis obside
bat hierusalem. & Hieremias propheta
erat clausus in atrio carceris quod erat in
domo regis iuda. Clauserat enim eum
S edechias rex iuda dicens. Quare uati
cinaris dicens hec dicit dominus ecce
ego dabo ciuitatem istam in manus regis
Babylonis et capiet eam. & Sedechias
Rex iuda non effugiet de manu chalde
orum. sed tradetur in manus regis ba
bylonis & loquetur os eius cum ore illi
us & oculi eius oculos illius uidebunt.
et in Babylonem ducet Sedechiam &
ibi erit donec uisitem eum ait dominus.
si autem dimicaueritis aduersum chalde
os nihil prosperum habebitis & dixit
hieremias. factum est uerbum domini
ad me dicens Ecce Ananehel filius
Sellum patruelis tuus ueniet ad te di
cens. Eme tibi agrum meum qui est in
Anathot. Tibi enim competit ex propin
quitate ut emas. Et uenit ad me Anane
hel filius patrui mei secundum uerbum
domini ad uestibulum carceris & ait
ad me. Posside agrum meum qui est in
Anathot in terra Beniamin. quia tibi com
petit hereditas & tu propinquus es ut
possideas. Intellexi autem quod uerbum
domini esset. Et emi agrum ab Ana
nehel filio patrui mei qui est in Anathot.
Et appendi ei argentum septem stateres
& decem argenteos. & scripsi in libro et
signaui & adhibui testes. Et appendi ar
gentum in statera. & accepi librum pos
sessionis signatum & stipulationes et ra
ta & signa forinsecus. Et dedi librum
possessionis Baruch filio Neri filii Ma
asiæ in oculis Ananehel patruelis mei
& in oculis testium qui scripti erant in li
bro emptionis & in oculis omnium iu
deorum qui sedebant in atrio carceris.
Et precepi Baruch coram eis dicens
Hæc dicit dominus exercituum deus is
rael. Sume libros istos. librum emptio
nis hunc signatum et librum hunc qui
apertus est. & pones istos in uase ficti
li ut permanere possint diebus multis.
Hæc enim dicit dominus exercituum
deus israel. Adhuc possidebuntur domus
et agri & uineæ in terra ista. Et ora
ui ad dominum postquam tradidi librum
possessionis Baruch filio Neri dicens

H eu heu domine deus Ecce tu fecisti ce
lum & terram in fortitudine tua magn
et in brachio tuo extento Non erit tibi
difficile omne uerbum q facis misericor
diam in milibus & reddis iniquitatem pa
trum in sinum filiorum eorum post eos
F ortissime magne & potens dominus exer
cituum nomen tibi magnus consilio &
incomprehensibilis cogitatu cuius oculi
aperti sunt super omnes uias filiorum A
dam ut reddas unicuique secundum uias
suas & secundum fructum adinuentio
num eius. Q posuisti signa et portenta
in terra aegypti usque ad diem hanc et is
rael & in hominibus & tibi fecisti nomen
sicut est dies haec. Et eduxisti populum
tuum Israhel de terra aegypti in signis &
portentis & in manu robusta & in bra
chio extento & in terrore magno & de
disti eis terram hanc quam iurasti pa
tribus eorum ut dares eis terram fluen
tem lacte & melle et ingressi sunt &
possederunt eam Et non obedierunt
uoci tuae & in lege tua non ambulaue
runt omnia quae mandasti eis ut face
rent non fecerunt & euenerunt eis om
nia mala haec. Ecce munitiones extructae
sunt aduersum ciuitatem ut capiatur
& urbs data est in manus chaldeorum
et in manus regis Babylonis q prelian
tur aduersus eam a facie gladii & fa
mis & pestilentiae & quaecumque locutus
es acciderunt ut tu ipse cernis. Et tu
dicis mihi domine deus eme agrum argen
to et adhibe testes cum urbs data sit in
manus chaldaeorum. Et factum est uer
bum domini ad Hieremiam dicens. Ec
ce ego dominus deus uniuersae carnis. in
Numquid mihi difficile erit omne uer
bum? Propterea haec dicit dominus.
Ecce ego tradam ciuitatem istam in ma
nus chaldaeorum & in manus regis ba
bylonis et capient eam & uenient
chaldaei preliantes aduersum urbem
hanc & succendent eam igni & com
burent eam & domos in quarum do
matibus sacrificabant Baal & libabant
diis alienis libamina ad irritandum me.
Erant enim filii Israel et filii Iuda iugi
ter facientes malum in oculis meis ab ado
lescentia sua filii Israhel q usque nunc exacer
babant in opere manuum suarum dicit
dominus. quia in furore & in indignatio
ne mea facta est mihi ciuitas haec a die
qua edificauerunt eam usque ad diem
istam qua auferetur de conspectu meo
propter malitiam filiorum israel & filiorum
Iuda quam fecerunt ad iracundiam me
prouocantes ipsi & reges eorum & prin
cipes eorum & sacerdotes & prophetae
eorum uiri iuda & habitatores hierusalem.
Et uerterunt ad me terga & non fa
cies cum docerem eos & erudirem di
luculo & nollent audire ut acciperent
disciplinam. Et posuerunt idola sua in
domo in qua inuocatum est nomen meum
ut polluerent eam et edificauerunt
excelsa Baal quae sunt in ualle filii en
nom ut initiarent filios suos & filias su
as Moloch quod non mandaui eis nec
ascendit in cor meum ut facerent abo
minationem hanc & in peccatum dedu
cerent Iudam. Et nunc propter ista haec
dicit dominus deus israel ad ciuitatem

hanc. de qua uos dicitis q tradatur in
manus regis Babylonis in gladio & in fa
me & in peste. Ecce ego congregabo eos
de uniuersis terris ad quas eieci eos in fu
rore meo & in ira mea et in indignatio
ne grandi. et reducam eos ad locum i
istum & habitare eos faciam confiden
ter. & erunt mihi in populum & ego e
ro eis in deum. Et dabo eis cor unum &
uiam unam ut timeant me uniuersis i
diebus & bene sit eis et filijs eorum post
eos. Et feriam eis pactum sempiternum
& non desinam eis benefacere & timorẽ
meum dabo in corde eorum ut non re
cedant a me & laetabor sup eis cum be
ne eis fecero. Et plantabo eos in terra
ista in ueritate in toto corde meo & in
tota anima mea. qa haec dicit dominus.
S icut adduxi sup populum istum omne
malum hoc grande: sic adducam super
eos omne bonum quod ego loquor ad e
os. Et possidebuntur agri in terra ista i
de qua uos dicitis q deserta sit. eo q nõ
remanserit homo & iumentum & data
sit in manus chaldaeorum. Agri emen
tur pecunia & scribentur in libro & im
primetur signum & testis adhibebitur
in terra beniamin & in circuitu hierlm
in ciuitatibus iuda & in ciuitatibus mon
tanis & in ciuitatibus campestrib & in
ciuitatibus quae ad austrum sunt: qa cõ
uertam captiuitatem eorum ait dns.

Et factum est uerbum do
mini ad hieremiam secun
do cum adhuc clausus es
set in atrio carceris dicẽs

haec dicit dominus q facturus est & i
formaturus illud et paraturus domin
nomen eius. Clama ad me & exaudiã
te & annuntiabo tibi grandia & firma
quae nescis. Qa haec dicit dominus ds
isrl ad domos h urbis huius & ad do
mos regis iuda quae destructae sunt e
ad munitiones & ad gladium uenien
tium ut dimicent cum chaldaeis & impl
ant eas cadaueribus hominum quos per
cussi in furore meo et in indignatione i
mea. abscondens faciem meam a ciuita
te hac pp omnem malitiam eorum. Ec
ce ego obducam eis cicatricem & sanita
tem & curabo eos. & reuelabo eis depre
cationem pacis & ueritatis. & conuertã
conuersionem iuda & conuersionem hie
rusalem. et aedificabo eos sicut a princi
pio. & emundabo illos ab omni iniqtate
sua in qua peccauerunt mihi. & propitius
ero cunctis iniqtatibus eorum in qbus de
liquerunt mihi & spreuerunt me. Et
erit mihi in nomẽ & in gaudium & in
laudem et in exultationem cunctis gẽ
tibus terrae quae audierint omnia bona
quae ego facturus sum eis. & pauebunt
et turbabunt in uniuersis locis & in
omni pace quam ego faciam eis. Haec a
dicit dominus. Adhuc audiet in loco
isto quem uos dicitis ẽẽ desertum. eo q
non sit homo nec iumentum in ciuitati
bus iuda et foris hierlm quae desolatae sũt
absq homine & absq habitatore & absq
pecore. uox gaudij & uox letitiae: uox
sponsi & uox sponsae: uox dicentium cõ
fitemini domino exercituum quoniam
bonus dominus. quoniam in aeternum

misericordia eius & portantium uota in
domo domini. R educam enim conuer
sionem terrae sicut a principio dicit dns
H ec dicit dominus exercituum. Adhuc
erit in loco isto deserto absq; homine &
absq; iumento. & in cunctis ciuitatibus e
ius. habitaculum pastorum & accuban
tium gregum in ciuitatibus montosis & in
ciuitatibus campestribus & in ciuitatibus q
ad austrum sunt & in terra Beniamin et
in circuitu hierlm. et in ciuitatibus iuda ad
huc transibunt greges ad manum nume
rantis ait dominus. Ecce dies ueniunt
dicit dominus & suscitabo uerbum bonum
quod locutus sum ad domum isrl & ad
domum iuda. In diebus illis & in tempore
illo germinare faciam Dauid germen
iustitiae & faciet iudicium & iustitiam
in terra. In diebus illis saluabitur iuda. &
isrl habitabit confidenter. Et hoc est no
men quod uocabunt eum dominus ius
tus noster. Quia haec dicit dominus.
N on interibit de Dauid uir q sedeat su
per thronum domus isrl & de sacer
dotibus et de leuitis non interibit uir a
facie mea. q offerat holocaustomata et in
cendat sacrificium et caedat uictimas om
nibus diebus. Et factum est uerbum domi
ni ad hieremiam dicens. Haec dicit do
minus. Si irritum potest fieri pactum me
um cum die & pactum meum cum nocte
ut non sit dies & nox in tempore suo &
pactum meum irritum esse poterit cum
Dauid seruo meo ut non sit ex eo filius
q regnet in throno eius & leuitae et sa
cerdotes ministri mei. Sicut enumerari
non possunt stellae caeli & metiri hare

nae maris. sic multiplicabo semen Dauid
serui mei & leuitas ministros meos. Et
factum est uerbum ad hieremiam di
cens. Numquid non uidisti quid populus
hic locutus sit dicens duae cognationes quas
elegerat dominus abiectae sunt. & popu
lum meum despexerunt eo quod non sit
ultra gens coram eis. haec dicit dominus.
Si pactum meum inter diem & noctem
& leges caelo et terrae non posui: et quidem
et semen Iacob & Dauid serui mei proi
ciam ut non assumam de semine eius
principes seminis Abraam Isaac & Ia
cob. R educam enim conuersionem eorum
& miserebor eis.

V erbum quod factum est
ad Hieremiam a domino
quando Nabuchodonosor
rex Babylonis & omnis
exercitus eius uniuersaq; regna terrae quae
erant sub potestate manus eius & omnes
populi bellabant contra hierlm et contra
omnes urbes eius dicens. Haec dicit dns
deus isrl. Vade & loquere ad Sedechiam
regem iuda & dices ad eum. Haec dicit
dominus. Ecce ego tradam ciuitatem
hanc in manus regis Babylonis. & succen
det eam igni. Et tu non effugies de ma
nu eius sed comprehensione capieris & in
manu eius traderis & oculi tui oculos re
gis Babylonis uidebunt & os eius cum
ore tuo loquetur & Babylonem introibis.
Attamen audi uerbum domini Sedechia
rex iuda. Haec dicit dominus ad te. Non
morieris in gladio sed in pace morieris.
& secundum combustiones patrum tuorum

regum priorum q fuerunt ante te sic cō
burent te. & ue domine plangent te qa
uerbum hoc ego locutus sum dicit dns
Et locutus est hieremias propheta ad se
dechiam regem juda uniuersa uerba hec
in hierusalem et exercitus Regis baby
lonis pugnabat contra hierusalem. & cō
tra omnes ciuitates juda que reliquę erā
contra Lachis & contra Azecha. hę enī
superant de ciuitatibꝰ juda urbes munitę.
Verbum qđ factum est ad hieremiam a
domino postq̄ percussit rex Sedechias
foedus cum omni populo in hiersłm præ
dicans ut dimitteret unusqsq. seruum su
um & unusquisq. ancillam suam hebreum
& hebream liberos. & nequaq̄ dominaren
tur eis idest in judæo & fratre suo. Au
dierunt ergo omnes principes & uniuer
sus populus q inierant pactum ut dimit
teret unusquisq. seruum suum & ancillā
suam liberos & ultra non dominarentur
eis. Audierunt igit̄ & dimiserunt. Et
conuersi sunt deinceps & retraxerunt
seruos suos & ancillas suas quos dimise
runt liberos et subiugauerunt in famu
los & famulas. Et factum est uerbum
ad hieremiam a domino dicens. Hęc di
cit dominus deus isrł. Ego percussi foe
dus cum patribꝰ uestris in die qua eduxi
eos de terra ęgypti de domo seruitutis
dicēs. Cum completi fuerint septem anī.
dimittat unusqsq. fratrem suum hebreū
q uenditus est ei. & seruiet tibi sex anīs
& dimittes eum a te liberum. Et non
audierunt patres uñi me. nec inclinaue
runt aurem suam. Et conuersi estis uos
hodie & fecistis qđ rectum est in oculis
meis ut prædicaretis libertatem unusqsq.
ad amicum suum & inistis pactum in
conspectu meo in domo in qua inuocatū
est nomen meum super eam. Et reuer
si estis & commaculastis nomē meum et
reduxistis unusqsq. seruum suum & unus
qsq. ancillam suam quos dimiseratis ut es
sent liberi & suę potestatis & subiugas
tis eos ut sint uobis serui & ancillę.
Propterea hęc dicit dominus. Vos non
audistis me ut prædicaretis libertatem
unusqsque fratri suo & unusquisq. ami
co suo. Ecce ego prędico libertatem ait
dominus ad gladium ad pestem & ad
famem. & dabo uos in commotionem cunc
tis regnis terrę. Et dabo uiros q. præua
ricantur foedus meum. & non obseruaue
runt uerba foederis qbꝰ assensi sunt in
conspectu meo uitulum quem conciderunt
in duas partes. & transierunt inter
diuisiones eius. principes juda. & princi
pes hiersłm. eunuchi & sacerdotes & om
nis populus terrę q transierunt inter di
uisiones uituli & dabo eos in manus ini
micorum suorum. & in manus quærenti
um animam eorum. et erit morticinum
eorum in escam uolatilibꝰ cæli & bestiis
terrę. Et Sedechiam regem juda. et prin
cipes eius dabo in manu inimicorum suorum
& in manus quærentium animas eorum
et in manus exercituum regis Babylonis
q recesserunt a uobis. Ecce ego præcipio
dicit dominus. & reducam eos in ciuita
tem hanc & prœliabuntur aduersum eam
& capient eam. & incendent igni. Et ci
uitates juda dabo in solitudinem eo q
non sit habitator.

Erbum quod factum est
ad hieremiam a domino
in diebus Joachim filii Iosie
regis Iuda dicens. Vade
ad domum Rechabitarum & loquere
eis & introduces eos in domum domini
in unam exedram thesaurorum & dabis
eis bibere uinum & assumpsi Iezoniam
filium hieremie filii Abisame & fratres
eius & omnes filios eius & uniuersam
domum rechabitarum & introduxi eos
in domum domini ad gazophylacium
filiorum Anan filii Iezedelie hominis
dei quod erat iuxta gazophylacium prin
cipum super thesaurum Maasie filii Sel
lum qui erat custos uestibuli. Et posui
coram filiis domus Rechabitarum sy
phos plenos uino & calices & dixi ad e
os Bibite uinum. Qui responderunt
Non bibemus uinum quia Ionadab filius Re
chab pater noster precepit nobis dicens
Non bibetis uinum uos & filii uestri usque
in sempiternum & domum non edifi
cabitis & sementem non seretis & uineas
non plantabitis nec habebitis sed in taber
naculis habitabitis cunctis diebus uestris
ut uiuatis diebus multis super faciem
terre in qua uos peregrinamini. Obedi
uimus ergo Ionadab filii Rechab patris
nostri in omnibus que precepit nobis ita
ut non biberemus uinum cunctis die
bus nostris nos & mulieres nostre filii
& filie nostre. & non edificaremus do
mos ad habitandum & uineam & agrum
et sementem non habuimus sed habita
uimus in tabernaculis & obedientes fu

imus iuxta omnia que precepit nobis Io
nadab pater noster. Cum autem ascen
disset Nabuchodonosor rex Babylo
nis ad terram nostram diximus Venite
& ingrediamur hierusalem a facie exercitus
chaldeorum & a facie exercitus syrie
& mansimus in hierusalem & factum est
uerbum domini ad hieremiam dicens
hec dicit dominus exercituum deus israhel.
Vade & dic uiris iuda et habitatoribus
hierusalem. Numquid non recipietis discipli
nam ut obediatis uerbis meis dicit do
minus. Preualuerunt sermones Iona
dab filii Rechab quos precepit filiis su
is ut non biberent uinum & non bibe
runt usque ad diem hanc quia obedierunt
precepto patris sui. Ego autem locutus
sum ad uos de mane consurgens & loquens
& non obedistis mihi. Misique ad uos om
nes seruos meos prophetas consurgens di
luculo mittensque & dicens. Conuertimi
ni unusquisque a uia sua pessima & bona
facite studia uestra & nolite sequi de
os alienos neque colatis eos & habitabitis
in terra quam dedi uobis & patribus uestris.
Et non inclinastis aurem uestram neque
audistis me. Firmauerunt igitur filii Iona
dab filii Rechab preceptum patris sui
quod preceperat eis populus autem iste
non obediuit mihi. Ideirco hec dicit do
minus exercituum deus israel. Ecce ego
adducam super iudam et super omnes habita
tores hierusalem uniuersam afflictionem
quam locutus sum aduersum illos eo quod
locutus sum ad illos & non audierunt
uocaui illos & non responderunt mihi.
Domui autem Rechabitarum dixit

H ieremias hec dicit dominus exercituum
ds israel. Pro eo q obedistis precepto i
Jonadab patris uestri & custodistis om
nia eius mandata & fecistis uniuersa que
precepit uobis propterea hec dicit do
minus exercituum ds Jsrael. Non defi
ciet uir de stirpe Jonadab filij Rechab i
stans in conspectu meo cunctis dieb.

T factum est in anno qr
to Ioachim filij Josie Re
gis iuda factum est uer
bum hoc ad hieremiam
a domino dicens. Tolle uolumē libri
& scribes in eo omnia uerba quę locutus
sum tibi aduersum isrt et iudam & ad
uersum omnes gentes a die qua locutus
sum ad te ex dieb josię usq ad diem
hanc si forte audiente domo iuda uni
uersa mala que ego cogito facere eis
reuertatatur unusquisq a uia sua pes
sima & propitius ero iniqtati et pecca
to eorum. Vocauit ergo Hieremias Ba
ruch filium Nerię & scripsit Baruch
ex ore hieremię omnes sermones domi
ni quos locutus est ad eum in uolumē
libri. Et precepit hieremias Baruch i
dicens. Ego clausus sum nec ualeo in
gredi domum domini. Ingredere er
go tu et lege de uolumine in quo i
scripsisti ex ore meo uerba domini au
diente populo in domo domini in die
ieiunij insuper & audiente uniuerso iu
da q ueniunt de ciuitatib suis. Lege
eis. si forte cadat oratio eorum in con
spectu domini & reuertatur unusqsque
a uia sua pessima quoniam magnus fu
ror & indignatio est quam locutus est
dominus aduersus populum hunc. Et
fecit Baruch filius Nerię iuxta omnia
quę preceperat ei Hieremias propheta
legens ex uolumine sermões domini in
domo domini. Factum est autem in an
no qnto Joachim filij Iosię regis iuda in
mense nono predicauerunt ieiunium i
conspectu domini omni populo in hierl
& uniuersę multitudini quę confluxe
rat de ciuitatib iuda in hierusalem. i
Legitq Baruch ex uolumine sermões
Hieremię in domo domini in gazophy
latio Gamarię filij Saphā scribę in uesti
bulo supiori in introitu portę nouę do
mus domini audiente omni populo. Cū
q audisset Micheas filius Gamarię fi
lij Saphan oēs sermones domini ex libro
descendit in domum regis ad gazophy
lacium scribę. Et ecce ibi omnes prin
cipes sedebant. Elisama scriba et Da
laias filius Semeię & Helnathā filius
Achobor & Gamarias filius Saphā &
Sedechias filius Ananię & uniuersi
principes. Et nuntiauit eis Micheas om
nia uerba quę audiuit legentem Ba
ruch ex uolumine in aurib populi. i
Miserunt itaq omnes principes ad Ba
ruch iudi filium Nathanię filij Sele
mię filij Chusi dicentes. Volumen ex
quo legisti audiente populo sume in
manu tua & ueni. Tulit ergo Baruch i
filius Nerię uolumen in manu sua e
uenit ad eos. Et dixerunt ad eum.
Sede et lege hec in aurib nostris. Et
legit Baruch in aurib eorum. Igitur
cum audissent omnia uerba obstupue

runt unusquisque ad proximum suum. & dixerunt ad Baruch Nuntiare debemus regi omnes sermones istos. Et interrogaverunt eum dicentes Judica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius.
D ixit autem eis Baruch Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos. & ego scribebam in volumine in atramento Et dixerunt principes ad
B aruch. Vade & abscondere tu et hieremias. & nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium Porro volumen commendaverunt in gazophylacio
E lisame scribe & nuntiaverunt audiente rege omnes sermones. Misit itaque rex judi ut sumeret volumen. qui tollens illud de gazophylacio Elisame scribe legit audiente rege & universis principibus qui stabant circa Regem. Rex autem sedebat in domo hyemali in mense nono et posita erat arula coram eo plena prunis.
C umque legisset judi tres pagellas uel quattuor: scidit illud scalpello scribe & proiecit in ignem qui erat super arulam donec consumeretur omne volumen igni qui erat in arula. Et non timuerunt neque sciderunt vestimenta sua Rex et omnes servi eius qui audierunt universos sermones istos. Veruntamen Helnathan et Dalaias et Gamarias contradixerunt Regi ne combureret librum & non audivit eos Et precepit rex Hieremehel filio Amalech &
S araie filio Ezribel & Selemeie filio Abdehel ut comprehenderent Baruch scribam et hieremiam prophetam Abscondit autem eos dominus Et factum est verbum domini ad hieremiam prophetam

postquam combusserat Rex volumen & sermones quos scripserat Baruch ex ore hieremie dicens. Rursum tolle volumen aliud & scribe in eo omnes sermones priores qui erant in primo volumine quod combussit Joachim rex juda. Et ad Joachim regem juda dices. hec dicit dominus. Tu combussisti volumen istud dicens. Quare scripsisti in eo annuntians. festinus veniet Rex Babylonis. & vastabit terram hanc. & cessare faciet ex illa hominem et iumentum. Propterea hec dicit dominus deus contra Joachim Regem juda Non erit ex eo qui sedeat super solium David. & cadaver eius proiicietur ad estum per diem & ad gelu per noctem. Et visitabo contra eum et contra semen eius et contra servos eius iniquitates suas et adducam super eos et super habitatores hierusalem & super viros juda omne malum quod locutus sum ad eos. & non audierunt. Hieremias autem tulit volumen aliud et dedit illud Baruch filio Nerie scribe. qui scripsit in eo ex ore hieremie omnes sermones libri quem combusserat Joachim Rex juda igni. & insuper additi sunt sermones multo plures quam antea fuerant.

Et regnavit rex Sedechias filius Josie pro Iechonia filio Joachim quem constituit Regem Nabuchodonosor Rex Babylonis in terra juda. & non obedivit ipse & servi eius et populus terre verbis domini que locutus est in manu hieremie prophete. et misit rex

S edecbias Juchal filium Selemiae & Sopho
niam filium Maasiae sacerdotem ad Hie
remiam prophetam dicens Ora pro nobis
dominum deum nostrum. Hieremias autem
libere ambulabat in medio populi. Non
enim miserant eum in custodiam carceris.
I gitur exercitus pharaonis egressus egres
sus est de Egypto. & audientes chaldaei
qui obsidebant hierusalem huiuscemodi nunti
um recesserunt ab Hierusalem. Et factum
est uerbum domini ad hieremiam prophe
tam dicens. Haec dicit dominus deus Is
rael. Sic dicetis regi iuda qui misit uos ad
me interrogandum. Ecce exercitus pha
raonis qui egressus est uobis in auxilium
reuertetur in terram suam in Egyptum
& redient chaldaei & bellabunt contra
ciuitatem hanc. & capient eam & succen
dent igni. Haec dicit dominus. Nolite
decipere animas uestras dicentes euntes
abibunt & recedent a nobis chaldei quia
non abibunt. Sed et si percusseritis om
nem exercitum chaldaeorum qui proeliatur
tur aduersum uos & derelicti fuerint ex
eis aliqui uulnerati. singuli de tentorio suo
consurgent & incendent ciuitatem hanc
igni. Ergo cum recessisset exercitus chal
daeorum ab hierusalem propter exercitum
pharaonis egressus est hieremias de hie
rusalem ut iret in terram Beniamin. & di
uideret ibi possessionem in conspectu ci
uium. Cumque peruenisset ad portam Benia
min erat ibi custos portae per uices nomi
ne hierias filius Selemiae fili Ananiae
& apprehendit Hieremiam prophetam
dicens Ad chaldeos profugis. Et respon
dit hieremias falsum est non fugio ad
chaldaeos. Et non audiuit eum. sed con
prehendit Hierias hieremiam & adduxit
eum ad principes. Quamobrem irati prin
cipes contra Hieremiam caesum eum miserunt
eum in carcerem. qui erant in domo Iona
tha scribae. Ipse enim praepositus erat super
carcerem. Itaque ingressus est hieremias in
domum laci et in ergastulum et sedit ibi
hieremias diebus multis. Mittens autem
Sedechias rex tulit eum. & interrogauit
eum in domo sua abscondite & dixit
Putans ne est sermo a domino. Et dixit
hieremias est. Et ait In manus Regis
Babylonis traderis. Et dixit hieremias
ad Regem Sedechiam. Quid peccaui tibi et
seruis tuis & populo tuo. quia misisti me
in domum carceris. Ubi sunt prophetae
uestri qui prophetabant uobis & dicebant.
Non ueniet rex Babylonis super uos &
super terram hanc. Nunc ergo audi ob
secro domine mi Rex. Valeat depre
catio mea in conspectu tuo. & ne me re
mittas in domum Ionathae scribae ne mo
riar ibi. Praecepit ergo rex Sedechias ut
traderetur hieremias in uestibulum car
ceris & daretur ei torta quotidie panis
excepto pulmento. donec consumerentur
omnes panes de ciuitate. Et mansit Hie
remias in uestibulo carceris.

Audiuit autem Saphacias
filius Madian & Hiedeli
as filius Phassur & Iucha
filius Selemiae et Phassur
filius Melechiae sermones quos Hieremias
loquebatur ad omnem populum dicens. haec di
cit dominus. Quicunque manserit in ci

uitate hac morietur gladio & fame &
peste; qui autem profugerit ad chaldaeos
uiuet et erit anima eius sospes & uiuens.
H aec dicit dominus tradendo tradetur ci
uitas haec in manu exercitus regis Baby
lonis & capiet eam. Et dixerunt prin
cipes regi Rogamus ut occidatur ho
mo iste. De industria enim dissoluit ma
nus uirorum bellantium qui remanserunt
in ciuitate hac. & manus uniuersi popu
li loquens ad eos uniuersa uerba haec. Si
quidem homo iste non quaerit pacem popu
lo huic sed malum. Et dixit rex Sede
chias Ecce ipse in manibus uestris est.
N ec enim fas est uobis quicquam negare.
T ulerunt ergo hieremiam et proiecerunt
eum in lacum Helchiae filii Amalech qui
erat in uestibulo carceris & summise
runt Hieremiam in funibus in lacum in
quo non erat aqua sed lutum. Descen
dit itaque Hieremias in caenum. Audi
uit autem Abdemelech ethiops uir eu
nuchus qui erat in domo regis quod misis
sent hieremiam in lacum. Porro rex
sedebat in porta Beniamin. Et egressus
est Abdemelech de domo regis & lo
cutus est ad regem dicens Domine mi
R ex male fecerunt uiri isti omnia quae
cumque perpetrarunt contra hieremiam
prophetam. mittentes eum in lacum ut mo
riatur ibi fame. Non sunt enim panes
ultra in ciuitate. Praecepit itaque rex Ab
demelech ethiopi dicens Tolle tecum
hic triginta uiros & leua Hieremiam pro
phetam de lacu antequam moriatur. Assum
ptis ergo Abdemelech secum uiris in
gressus est domum Regis quae erat
sub cellario & tulit inde ueteres pannos
et antiqua uestimenta quae computrue
rant. & summisit eam ad hieremiam in
lacum per funiculos. Dixitque Abdeme
lech ethiops ad hieremiam prophetam. Po
ne ueteres pannos & haec scissa et putri
da sub cubito manuum tuarum & super
funes. Fecit ergo Hieremias sic. Et extra
xerunt hieremiam funibus & eduxerunt
eum de lacu. Mansit autem Hieremias
in uestibulo carceris & misit Rex Sede
chias. Et tulit ad se Hieremiam prophe
tam ad ostium tertium quod erat in do
mo domini. Et dixit rex ad hieremiam.
Interrogo ego te sermonem ne abscondas
a me aliquid. Dixit autem hieremias ad
Sedechiam. Si annuntiauero tibi. numquid
non interficies me? Et si consilium de
dero tibi non me audies. Iurauit er
go Rex Sedechias hieremiae clam dicens
Viuit dominus qui fecit nobis animam
hanc. si occidero te & si tradidero te in
manus uirorum istorum qui quaerunt
animam tuam. Et dixit Hieremias ad
Sedechiam. Haec dicit dominus exer
cituum deus israel. Si profectus exieris ad
principes Regis Babylonis uiuet anima tua &
ciuitas haec non succendetur igni & sa
lus eris tu & domus tua. Si autem non
exieris ad principes Regis babylonis.
tradetur ciuitas haec in manus chaldae
orum & succendent eam igni. & tu
non effugies de manu eorum. Et dixit
rex Sedechias ad hieremiam. Sollicitus
sum propter iudaeos qui transfugerunt ad
chaldeos ne forte tradar in manus eorum
& illudant mihi. Respondit autem

H ieremias & dixit ei. Non te tradent. i
A udi queso uocem domini quam ego lo
quor ad te & bene tibi erit & uiuet an
ma tua. Quod si nolueris egredi iste est
sermo quem ostendit mihi dominus. i
E cce omnes mulieres que remanserunt i
domo regis juda educentur ad principe
Regis Babylonis & ipse dicent Seduxe
runt te & preualuerunt aduersum te
uiri pacifici tui. demerserunt te in coe
no & in lubrico pedes tuos & recesse-
runt a te. Et omnes uxores tue & fi
lij tui educentur ad chaldeos & non
effugies manus eorum. sed in manu Re
gis Babylonis capieris & ciuitatem hanc
combure igni. Dixit ergo Sedechias i
ad hieremiam. Nullus sciat uerba hec
& non morieris. Si autem audierint prin
cipes qa locutus sum tecum et dixerint
tibi. indica nobis qd locutus sis cum re
ge ne celes & non te interficiemus & i
qd locutus est tecum Rex dices ad e
os. Prostraui ego preces meas coram
Rege ne me reduci iuberet in domum
J onatha & ibi morerer. Venerunt ergo
omnes principes ad hieremiam & inte
rogauerunt eum. Et locutus est eis iux
omnia uerba que preceperat ei rex. E
cessauerunt ab eo. Nihil enim fuerat
auditum. Mansit uero Hieremias in
uestibulo carceris usq. ad diem quo i
capta est hierusalem. Et factum est
ut caperetur hierusalem.

Nno nono Sedechie regis
juda mense decimo uenit
Nabuchodonosor Rex Ba
bylonis & omnis exercitus
eius ad hierlm et obsidebant eam. Un
decimo autem anno Sedesechie mense qr
to qnta mensis apta est ciuitas & ingres
si sunt omnes principes regis babylonis
& sederunt in porta media Neregel Se
reser Semagar Nabusar Sachs Rapsa
ces Neregel Sereser rebmag & omes
reliq. principes Regis babylonis. Cumq.
uidisset eos Sedechias rex juda & om
nes uiri bellatores fugerunt & egressi
sunt nocte de ciuitate p uiam horti Re
gis & per portam que erat inter duos i
muros & egressi sunt ad uiam deserti.
Persecutus est autem eos exercitus chal
deorum & comprehenderunt Sedechiam
in campo solitudinis hiericontine & cap
tum adduxerunt ad Nabuchodonosor
Regem Babylonis in reblatha que est
in terra emath & locutus est ad eum iu
dicia. Et occidit Rex Babylonis. Ocu
los quoq. Sedechie eruit & uinxit eum
compedibus ut duceretur in Babylonem.
Domum quoq. regis & domum & domus
uulgi succenderunt chaldei igni. & mu
rum hierlm subuerterunt. Et reliquias
populi que remanserant i ciuitate e pfugos
q transfugerant ad eum et supfluos uul
gi q remanserant transtulit Nabuzar
dan magister militum in Babylonem. e
de plebe pauperum q nihil penitus habe
bant dimisit Nabuzardan magister i
militie in terra juda & dedit eis uineas
& cisternas in die illa. Preceperat autem

filios sedechie in reblatha
in oculis ei & omes nobiles
iuda occidit rex babyloni.

Nabuchodonosor' rex Babylonis de hieremi
Nabuzardā magistro militum dicens
Tolle illum et pone' super' eum oculos tuos
nihilq; ei malefacias sed ut uoluerit sic fa
cies ei. Misit ergo Nabuzardam princeps
militiæ & Nabu & Sesbā & Rapsaces &
Neregel et Serser' et rebmag & omnes
optimates Regis Babylonis miserunt &
tulerunt Hieremiam de uestibulo carce
ris & tradiderunt eum Godoliæ filio
Aicham fily Saphan ut intraret in domum
et habitaret in populo. Ad Hieremiam
autem autem factus fuerat' sermo dn̄i.
cum clausus esset' in uestibulo carceris
dicens. Vade & dic Abdemelech ethio
pi dicens. Hæc dicit dominus exercitu
um d̄s israel. Ecce' ego inducam sermo
nes meos super' ciuitatem hanc in malum
et non in bonum & erunt in conspectu
tuo in die illa & liberabo te in die illa
ait dominus. Et non traderis in manus
uirorum quos tu formidas sed eruens
liberabo te' & gladio non cades sed erit
tibi anima tua in salutem qa in me habu
isti fiduciam ait d̄ns.

Ermo q factus est ad hie
remiam a domino postq̄
dimissus est a Nabuzar
dan magistro militiæ' de
rama quando tulit eum uinctum cathe
nis in medio omnium q migrabant de
Hierl̄m et iuda & ducebantur in Baby
lonem. Tollens ergo princeps militiæ hi
eremiam dixit ad eum. Dominus deus
tuus locutus est malum super locum istu
& adduxit & fecit dominus sicut locu
tus est qa peccastis domino & non au
distis uocem eius & factus est uobis ser
mo hic. Nunc ergo ecce' solui te hodie
de cathenis quæ sunt in manibꝰ tuis. Si
placet tibi ut uenias mecum in Babylonē
ueni & ponam oculos meos super te'. Si au
tem displicet tibi uenire mecum in Baby
lonem reside. Ecce' omnis terra in conspec
tu tuo est. Quod elegeris & quo placue
rit tibi ut uadas illuc perge. & mecum
noli uenire sed habita apud Godoliam
filium Aichā fily Saphan quem prepo
suit Rex Babylonis ciuitatibꝰ Iudæ. Ha
bita ergo cum eo in medio populi. uel
quocumq; placuerit tibi ut uadas uade.
Dedit quoq; ei magister militiæ' cibaria
et munuscula & dimisit eum. Venit autem
hieremias ad Godoliam filium Aicham
in Masphath. & habitauit cum eo in me
dio populi q relictus fuerat in terra. Cumq;
audissent omnes principes exercitus qui
dispsi fuerant per regiones ipsi & socij e
orum q præfecisset Rex Babylonis Go
doliam filium Aichā terræ & q commen
dasset ei uiros et mulieres & paruulos et
de pauperibꝰ terræ q non fuerant trāsla
ti in Babylonem uenerunt ad Godoliam
in Masphath & Ismael filius Nathaniæ et
Iohannan filius Caree & Ionathan Sare
as filius Theōemeth & fily Offi q erant
de Netophati & Iechonias filius Maa
chati ipsi & uiri eorum. Et iurauit eis
Godolias filius Aichā fily Saphā et co
mitibꝰ eorum dicens Nolite timere ser
uire chaldeis. Habitate' in terra & ser
uite' regi Babylonis. & bene erit uobis.
Ecce' ego habito in Masphat ut respon

deam precepto chaldeorum q mittun
tur ad nos. Vos autem colligite uinde
miam & messem & oleum & condite
in uasis uris & manete in urbibo uestris
quas tenetis. Sed & omnes judaei q erat
in Moab & in finibo Amon & in Jdumea
et in uniuersis regionibo audito q dedis
set rex Babylonis reliqas in judea. & q
preposuisset super eos Godoliam filium
A icha fily Sapha reuersi sunt inq omnes
judaei de uniuersis locis ad que pfugerant.
& uenerunt in terram juda ad Godoliaz
in Masphath & collegerunt uinum &
messem multum nimis. Iohannan autem
filius Caree & omnes princeps exercitus
q dispersi fuerant in regionibo uenerunt
ad Godoliam in Masphath & dixerunt
ei. Scito q Bahalis rex filiorum Ammo
misit jsmael filium Nathanie percute
re animam tuam. Et non credidit eis
G odolias filius Aicha. Johana autem filius
Caree dixit ad Godoliam seorsum in
Masphath loquens. Ibo & percutiam Is
mael filium Nathanie nullo sciente: ne
interficiat animam tuam & dissipentur
omnes judei q congregati sunt ad te et
peribunt reliquie juda. Et ait Godo
lias filius Aicha ad Johannan filium
C aree. Noli facere uerbum hoc. falsum
enim tu loqueris de jsmael.

T factum est in mense sep
timo. Venit Ismael filius
Nathanie fily Elisama
de semine regali & optima
tes regis & decem uiri cum eo ad Godo
liam filium Aicha in Masphath. & come

derunt ibi panes simul in Masphath. Sur
rexerunt autem jsmael filius Nathanie
& decem uiri q cum eo erant & percus
serunt Godoliam filium Aicha fily Sa
phan gladio. & interfecerunt eum quem
prefecerat Rex Babylonis terre. Omnes
quoq judeos q erant cum Godolia in
Masphath & chaldeos q reperti sunt ibi
& uiros bellatores percussit Ismael. Secu
do autem die postq occiderat Godoliam
nullo adhuc sciente: uenerunt uiri de
Sychem & de sylo & de samaria octogin
ta uiri rasi barba & scissis uestibo et squa
lentes & munera et thus habebant in
manu ut offerrent in domo domini. E
gressus ergo Ismael filius Nathanie in
occursum eorum de Masphath incedens
& plorans ibat. Cum autem occurrisset
eis dixit ad eos. Venite ad Godoliam
filium Aicham. Qui cum uenisset ad me
dium ciuitatis interfecit eos Ismael fili
us Nathanie circa medium laci ipse &
uiri q erant cum eo. Decem autem uiri
reperti sunt inter eos q dixerunt ad Isma
el. Noli occidere nos quia habemus the
sauros in agro frumenti & ordei et olei
& mellis. Et cessauit & non interfecit
eos cum fratribo suis. Lacus autem in quem
proiecerat Ismael omnia cadauera uiro
rum quos percussit propter Godoliam
ipse est quem fecit rex Asa propter Ba
asa regem Israel. Ipsum repleuit Ismael fi
lius Nathanie occisis. Et captiuas duxit
Ismael omnes reliqas populi q erant in
Masphath filias regis & uniuersum popu
lum qui remanserant in Masphath quos
commendauerat Nabuzardan princeps

militię Godolię filio Achiam. Et cepit
eos Ismahel filius Nathaniae & abijt ut
transiret ad filios Ammon. Audiuit autem
Johannan filius Caree & omnes principes
bellatorum qui erant cum eo omne ma-
lum quod fecerat Ismahel filius Nathanię
& assumptis uniuersis uiris profecti sunt ut
bellarent aduersum Ismahelem filium Na-
thanię & inuenerunt eum ad aquas mul-
tas quę sunt in Gabaon. Cumque uidisset
omnis populus qui erat cum Ismahel Johannan
filium Caree & uniuersos principes bella-
torum qui erant cum eo lętati sunt. Et
reuersus est omnis populus quem cepe-
rat Ismahel in Masphath reuersusque abijt
ad Iohannan filium Caree. Ismahel autem
filius Nathanię fugit cum octo uiris
a facie Iohannan & abijt ad filios Am-
mon. Tulit ergo Johannan filius Caree
& omnes principes bellatorum qui erant
cum eo uniuersas reliquias uulgi quas re-
duxerant ab Ismahel filio Nathanię de
Masphath postquam percussit Godoliam fi-
lium Achiam fortes uiros ad prelium
& mulieres & pueros et eunuchos quos
reduxerat de Gabaon & sederunt pe-
regrinantes in Chanaan quę est iuxta
Bethleem ut pergerent & introirent
Egyptum a facie chaldeorum. Time-
bant enim eos quia percusserat Ismahel fi-
lius Nathanię Godoliam filium Achiam
quem preposuerat rex Babylonis in
TERRA Juda.

ET accesserunt omnes prin-
cipes bellatorum & Joha-
nan filius Caree & Iezo-
nias filius Osię & reliqu-
um uulgus a paruo usque ad magnum
dixeruntque ad hieremiam prophetam.
Cadat oratio nostra in conspectu tuo
& ora pro nobis ad dominum deum
tuum pro uniuersis reliquiis istis quia de-
relicti sumus pauci de pluribus sicut o-
culi tui nos intuentur. & annuntiet no-
bis dominus deus tuus uiam per quam
pergamus & uerbum quod faciamus. Dixit
autem ad eos hieremias propheta. Au-
diui ecce ego oro ad dominum deum
uestrum secundum uerba uestra. om-
ne uerbum quodcumque responderit mihi
indicabo uobis nec celabo uos quicquam.
Et illi dixerunt ad hieremiam. Sit do-
minus inter nos testis ueritatis & fidei
si non iuxta omne uerbum in quo mise-
rit te dominus deus tuus ad nos sic fa-
ciemus siue bonum est siue malum.
Voci domini dei nostri ad quem mit-
timus te obediemus ut bene sit nobis
cum audierimus uocem domini dei nostri.
Cum autem completi essent decem di-
es factum est. factum est uerbum do-
mini ad hieremiam. Vocauitque Iohan-
nan filium Caree & omnes principes
bellatorum qui erant cum eo & uniuer-
sum populum a minimo usque ad ma-
gnum & dixit ad eos. Hęc dicit do-
minus deus israel ad quem misistis me
ut prosternerem preces uestras in con-
spectu eius. Si quiescentes manseritis in
terra hac. & edificabo uos & non des

truam: plantabo & non euellam. Iam enim placatus sum super malo quod feci uobis.
Nolite timere a facie regis Babylonis quem uos pauidi formidatis. Nolite metuere eum dicit dominus quia uobiscum sum ego ut saluos uos faciam & eruam de manu eius. et dabo uobis misericordias & miserebor uestri. & habitare uos faciam in terra uestra. Si autem dixeritis uos non habitabimus in terra ista. nec audiuimus uocem domini dei nostri dicentes. nequaquam sed ad terram egypti pergemus ubi non uidebimus bellum & clangorem tube non audiemus. & famem non sustinebimus & ibi habitabimus. propter hoc nunc audite uerbum domini reliquie juda. Hec dicit dominus deus exercituum deus israel. Si posueritis faciem uestram ut ingrediamini egyptum & intraueritis ut ibi habitetis gladius quem uos formidatis ibi comprehendet uos in terra egypti & fames pro qua estis soliciti adherebit uobis in egypto & ibi moriemini. Omnesque uiri qui posuerint faciem suam ut ingrediantur Egyptum ut habitent ibi. morientur gladio & fame & in peste. Nullus de eis remanebit. nec effugiet a facie mali quod ego afferam super eos. quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Sicut conflatus est furor meus & indignatio mea super habitatores hierusalem sic conflatur indignatio mea super uos cum ingressi fueritis egyptum. et eritis in iusiurandum & in stuporem & in maledictum & in obprobrium & nequaquam ultra uidebitis locum istum. Verbum domini super uos reliquie juda. Nolite intrare in egyptum. Scientes scietis quia obtestatus sum uobis hodie. quia decepistis animas uestras. Vos enim misistis me ad dominum deum nostrum dicentes. Ora pro nobis ad dominum deum nostrum. & iuxta omnia quecumque dixerit tibi dominus deus noster. sic annuntia nobis & faciemus. Et annuntiaui uobis hodie. & non audistis uocem domini dei uestri super uniuersis pro quibus misit me ad uos. Nunc ergo scientes scietis quia gladio & fame & peste in morieminì in loco quem uoluistis intrare ut habitaretis ibi.

Factum est autem cum complesset hieremias loquens ad populum uniuersos sermones domini dei eorum pro quibus miserat eum dominus deus eorum ad illos omnia uerba hec. Dixit Azarias filius Ozie et Johannan filius Caree & omnes uiri superbi dicentes ad hieremiam. Mendacium tu loqueris. Non misit te dominus deus noster dicens ne ingrediamini egyptum ut habitetis illic. sed Baruch filius Nerie incitat te aduersum nos ut tradat nos in manus chaldeorum & interficiat nos & traduci faciat in babylonem. Et non audiuit Johannan filius Caree & omnes principes bellatorum & uniuersus populus uocem domini ut manerent in terra juda. sed tollens Johannan filius Caree & uniuersi Principes bellatorum uniuersos reliquias juda qui reuersi fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra juda. uiros & mulieres et par

uulos & filias regis et omnem animā
quam relinquerat Nabuzardam prin
ceps militiæ cum Godolia filio Aicham
filij Saphan. & hieremiam prophetam et
Baruch filium Neriæ. & ingressi sunt in
terram ægypti quia non obedierunt uo
ci domini & uenerunt usq; ad Taphnis.
Et factus est sermo domini ad Hieremiā
in Taphnis dicens. Sume tibi lapides grā
des in manu tua & abscondes eos in
cripta quæ est sub muro lateritio in
porta domus pharaonis in taphnis cer
nentib; uiris iudæis & dices ad eos. hec
dicit dominus exercituum ds israel.
Ecce ego mittam & assumam Nabucho
donosor regem Babylonis seruum me
um & ponam thronum eius super lapi
des istos quos abscondi & statuet so
lium suum super eos. Veniensq; per
cutiet terram ægypti quos in morte in
mortem & quos in captiuitate in cap
tiuitatem. et quos in gladio in gladiū.
Et succendet ignem in delubris deor;
ægypti & comburet ea & captiuos du
cet illos. Et amicietur terra Egypti sicut
amicitur pastor pallio suo & egredietur
inde in pace. Et conteret statuas do
mus solis quæ sunt in terra ægypti. et
delubra deorum ægypti comburet i
gni.

Verbum quod factum est
ad Hieremiam et ad om
nes iudeos q habitabant
in terra ægypti habitan
tes in Magdalo & in Taphnis & in me
phis & in terra phatures dicens. Hec

dicit dominus exercituum ds israel. Vos
uidistis omne malum istud quod adduxi
super hierusalem et super omnes urbes iu
da. & ecce desertæ sunt hodie & non est
in eis habitator propter malitiam quam
fecerunt ut me ad iracundiam prouocarent
& irent & sacrificarent & colerent de
os alienos quos nesciebant illi & uos &
patres uestri. Et misi ad uos omnes ser
uos meos prophetas de nocte consurgens
mittensq; & dicens. Nolite facere uer
bum abominationis huiuscemodi. Et nō
audierunt. nec inclinauerunt aurem suā
ut conuerterentur a malis suis et non sa
crificarent dijs alienis. Et conflata est
indignatio mea & furor meus. et succen
sa est in ciuitatib; iuda et in plateis hie
rusalem. & uersæ sunt in solitudinem
& uastitatem secundum diem hanc. Et
nunc hæc dicit dominus exercituum
ds isrl. Quare uos facitis malum gran
de hoc contra animas uestras ut interre
at ex uobis uir & mulier parvulus &
lactens de medio iude nec relinquatur
uobis quicquam residuum. prouocantes me
in operib; manuum uestrarum sacrificā
do dijs alienis in terra ægypti in quam
ingressi estis ut habitetis ibi. & disper
atis sitis in maledictionem & in obpro
brium cunctis gentib; terre. Numquid
obliti estis mala patrum uestrorum et
mala regum iuda & mala uxorum eo
rum & mala uestra & mala uxorum
uestrarum que fecerunt in terra iuda
& in regionib; hierusalem? Non sunt mū
dati usq; ad diem hanc & non timuerūt
& non ambulauerunt in lege domini

& in preceptis meis quæ dedi coram
uobis & coram patribus uestris. Ideo hec
dicit dominus exercituum deus israel.
E cce ego ponam faciem meam in uobis
in malum & disperdam omnem iuda.
E t assumam reliquias iudæ qui posuerunt
facies suas ut ingrederentur terram æ
gypti et habitarent ibi & consumentur
omnes in terra ægypti & cadent in gla
dio & in fame. Consumentur a minimo
usque ad maximum. in fame & gladio
morientur et erunt in iusiurandum et
in miraculum & in maledictionem & in
obprobrium. Et visitabo super habita
tores terræ ægypti. sicut uisitaui super
hierusalem in gladio & fame & peste. et
non erit qui effugiat & sit residuus de
reliquiis iudeorum qui uadunt ut pe
regrinentur in terra ægypti & reuer
tantur in terram iuda ad quam ipsi e
leuant animas suas ut reuertantur &
habitent ibi. Non reuertentur nisi
qui fugerint. R esponderunt autem hie
remiæ omnes uiri scientes quod sacrificarent
uxores eorum diis alienis & uniuer
sæ mulieres quarum stabat multitudo
grandis. & omnis populus habitantium
in terra ægypti in phatures dicentes.
S ermonem quem locutus es ad nos in no
mine domini non audiemus ex te. sed
facientes faciemus omne uerbum quod
egredietur de ore nostro. ut sacrificem
R eginæ cæli & libemus ei libamina. sicut
fecimus nos & patres. reges nostri & prin
cipes nostri in urbibus iuda & in plate
is hierusalem. & saturati sumus panibus. &
bene nobis erat. malumque non uidimus.

Ex eo autem tempore quo cessauimus sa
crificare Reginæ celi & libare ei libami
na. indiguimus omnibus & gladio & fa
me consumpti sumus. Quod si non sacri
ficamus reginæ celi & libamus ei libami
na. numquid sine uiris nostris facimus ei
placentas ad colendum eam & libamina
ad libandum. Et dixit hieremias ad
omnem populum aduersum uiros & ad
uersum mulieres & aduersum uniuer
sam plebem qui responderant ei uerbum
dicens. Numquid non sacrificium quod
sacrificastis in ciuitatibus iuda & in pla
teis hierusalem uos & patres uestri reges
uestri & principes uestri & populus
terræ horum recordatus est dominus
& ascendit super cor eius. Et non po
terat dominus ultra portare propter
malitiam studiorum uestrorum. & propter
abominationes quas fecistis & facta est
terra uestra in desolationem & in stu
porem et in maledictum. eo quod non sit
habitator sicut est dies hæc. Propterea
quod sacrificaueritis idolis & peccaueritis
domino & non audientis uocem domi
ni & in lege & in preceptis & in testi
moniis eius non ambulaueritis. idcirco e
uenerunt uobis mala hæc sicut est di
es hæc. Dixit autem hieremias ad om
nem populum. & ad uniuersas mulieres.
Audite uerbum domini omnis iuda qui
estis in terra ægypti. Hæc inquit domi
nus exercituum deus israel dicens. Vos &
uxores uestræ locuti estis ore uestro. e
manibus uestris implestis dicentes. Facia
mus uota nostra quæ uouimus ut sa
crificemus reginæ cæli et libemus ei.

libamina. Implestis uota uestra & op(er)e
perpetrastis ea. Ideo audite uerbum do
mini omnis iuda q habitatis in terra ę
gypti. Ecce ego iuraui in nomine meo
magno ait dominus. qa nequaquam ul
tra uocabitur nomen meum ex ore omnes
uiri iudei dicentis. Uiuit dominus deus
in omni terra ęgypti. Ecce ego uigila
bo super eos in malum & non in bonum.
& consumentur omnes uiri iuda q sunt
in terra ęgypti gladio & fame donec
penitus consumantur. Et q fugerint gla
dium reuertentur de terra ęgypti in ter
ram iuda uiri pauci & scient omnes reli
quię iuda ingredientium terram ęgypti
ut habitent ibi cuius sermo compleatur
meus an illorum. Et hoc uobis signum
ait dominus q uisitem ego super uos in
loco isto ut sciatis qa uere complebuntur
sermones mei contra uos in malum. Haec
dicit dominus. Ecce ego tradam phara
onem Ephree regem ęgypti in manu ini
micorum eius & in manu quęrentium
animam illius sicut tradidi Sedechiam
regem iuda in manu Nabuchodonosor
regis babylonis inimici sui & quęren
tis animam eius.

Uerbum quod locutus est
Hieremias propheta ad Ba
ruch filium Nerię cum
scripsisset uerba hęc in li
bro ex ore hieremię anno quarto filii
Ioachim Iosię regis iudę dicens. Hęc di
cit dominus deus israhel ad te Baruch. Dixis
ti. Uę misero mihi quoniam addidit
dominus dolorem dolori meo. Labora
ui in gemitu meo & requiem non inueni.
Sic dices ad eum. Hęc dicit dñs. Ecce
quos ędificaui ego destruo & quos plan
taui ego euello. & uniuersam terram
hanc. Et tu quęris tibi grandia. Noli
quęrere qa ecce ego adducam malum su
per omnem carnem ait dominus & da
bo tibi animam tuam in salutem in om
nibus locis ad quęcumque perrexeris.

Quod factum est uerbum
domini ad Hieremiam pro
phetam contra gentes. Ad
ęgyptum aduersum exer
citum Pharaonis Nechao regis ęgypti.
q erat iuxta fluuium eufraten in char
chamis quem percussit Nabuchodonosor
rex babylonis in quarto anno Ioachim fi
lii Iosię regis iuda. Preparate scutum et
clypeum et procedite ad bellum. Iungite e
quos & ascendite equites. State in galeis
polite lanceas. induite uos loricis. Quid i
gitur? Uidi ipsos pauidos et terga uerten
tes fortes eorum cęsos. Fugerunt conci
ti neque respexerunt. Terror undique ait
dominus. Non fugiat uelox nec saluari
se putet fortis. Ab aquilone iuxta flu
men eufraten uicti sunt & ruerunt.
Quis est iste q quasi flumen ascendit e
ueluti fluuiorum intumescunt gurgites
eius? Egyptus fluminis instar ascendit.
& uelut flumina mouebuntur fluctus e
ius & dicet. Ascendens operiam terram
perdam ciuitatem & habitatores eius. Ascen
dite equos & exultate in curribus & pro
deant fortes. ethiopię & libię tenentes
scutum. & lydii arripientes & iacientes

sagittas. Dies autem ille domini dei exer
citum dies ultionis. ut sumat uindictam
de inimicis suis. Deuorabit gladius & sa
turabitur. & inebriabitur sanguine eorum.
Victima enim domini exercituum in ter
ra aquilonis iuxta flumen eufraten. Ascen
de in Galaad & tolle resinam uirgo fi
lia egypti. Frustra multiplicas medica
mina sanitas non erit tibi. Audierunt
gentes ignominiam tuam. et ululatus tuus re
pleuit terram. Quia fortis impegit in for
tem & ambo pariter conciderunt. Ver
bum quod locutus est dominus ad Hie
remiam prophetam super eo quod uenturus
esset Nabuchodonosor Rex Babylonis
& percussurus terram egypti. Annuntia
te egypto & auditum facite in Magda
lo & resonet in Memphis & in Taphnis
dicite. Sta & preppara te. quia deuorabit
gladius ea que per circuitum tuum sunt.
Quare computruit fortis tuus? Non ste
tit. quoniam dominus subuertit eum.
Multiplicauit ruentes. cecidit que uir ad pro
ximum. Et dicent. Surge & reuertamur
ad populum nostrum & ad terram na
tiuitatis nostre a facie gladii columbe.
Vocate nomen pharaonis regis egypti tumul
tum adduxit tempus. Viuo ego inquit
rex. dominus exercituum nomen eius.
quoniam sicut Thabor in montibus & sicut
carmelus in mari ueniet. Vasa transmigra
tionis fac tibi habitatrix filia egypti. quia
Memphis in solitudinem erit & deseretur
et inhabitabilis erit. Vitula elegans atque
formosa egyptus stimulator ab aquilone
ueniet ei. Mercenarii quoque eius qui uer
sabantur in medio eius. quasi uituli sa
ginati uersi sunt & fugerunt simul.
nec stare potuerunt. quia dies interfec
tionis eorum uenit super eos tempus ui
sitationis eorum. Vox eius quasi eris so
nabit. quoniam cum exercitu properabunt
& cum securibus uenient ei. Quasi cedentes
ligna succiderunt saltum eius ait
dominus. qui supputari non potest. Mul
tiplicati sunt super locustas & non est
eis numerus. Confusa est filia egypti
& tradita in manus populi aquilonis dicit
dominus exercituum deus israel. Ecce e
go uisitabo super tumultum Alexandrie
& super egyptum & super deos eius et
super reges eius & super Pharaonem
& super omnes qui confidunt in eo. Et
dabo eos in manus querentium animam
eorum. & in manus Nabuchodonosor
regis Babylonis & in manus seruorum
eius. Et post hec habitabitur sicut diebus
pristinis ait dominus. Et tu ne time
as serue meus Jacob & ne paueas israel.
Quia ecce ego saluum te faciam de lon
ginquo. & semen tuum de terra cap
tiuitatis tue. Et reuertetur Jacob et
requiescet & prosperabitur & non erit qui
exterreat eum. Et tu noli timere ser
ue meus Jacob ait dominus. quia tecum
ego sum. quia ego consumam cunctas
gentes ad quas eieci te. Te uero non
consumam sed castigabo te in iudicio
nec quasi innocenti parcam tibi.

Quod factum est uer
bum domini ad hiere
miam prophetam contra
palestinos antequam percu

terre pharao gazam. hec dicit dominus.
E ccc aque ascendent ab aqlone & erunt
quasi torrens inundans et operient ter
ram & plenitudinem eius. urbem & ha
bitatores eius. Clamabunt homines &
ululabunt omnes habitatores terre a
strepitu pompe armorum & bellator
eius a commotioē quadrigarum eius &
multitudine rotarum illius. Non respe
xerunt patres filios manibꝰ dissolutis
p aduentu diei in quo uastabuntur om
nes philistym. & dissipabitur tyrus
& sidon cum omnibꝰ reliqs auxiliis su
is. Depopulatus est enim dominus pa
lestinos reliqas insule cappadocie.
V enit caluitium super gazam conticuit
ascalon. & reliquie uallis earum. Usq
quo concideris: O mucro domini. us
quequo non quiesces: Ingredere in
uaginam tuam. refrigerare & sile. Quo
modo quiescet cum dominus preceperit
ei aduersus Ascalonem & aduersum
maritimas eius regioēs ibiq condixe
rit illi.

A D Moab hec dicit dns
exercituum ds isrt. Ue
super Nabo. quoniam
uastata est & confusa.
C apta est Cariathiarim. confusa est for
tis & tremuit. Non est ultra exulta
tio in Moab contra Esebon cogitaue
runt malum Uenite & disperdamus
eam de gente. Ergo similes conticesces
sequeturq te gladius. Uox clamoris
de oronaim uastitas & contritio ma
gna. Contrita est Moab annuntiate
clamorem paruulis eius. Per ascensum
Luith plorans ascendet in fletu. quonia
in descensu oronaim hostes ululatum co
tritionis audierunt. Fugite saluate ani
mas uestras. & eritis quasi myrice in de
serto. Pro eo enim q habuisti fiduciam
in munitionibꝰ tuis & in thesauris tu
is. tu quoq capieris. Et ibit chamos in
transmigrationem. sacerdotes eius & prin
cipes eius simul. Et ueniet predo ad om
nem urbem. & urbs nulla saluabitur. &
peribunt ualles & dissipabunt campe
stria. quoniam dixit dominus. Date flo
rem Moab qa florens egredietur. & ciui
tates eius deserte erunt et inhabitabiles.
Maledictus q facit opus domini frau
dulenter & maledictus q phibet gla
dium suum a sanguine. Fertilis fuit
Moab ab adolescentia sua & requieuit
in fecibꝰ suis. Nec transfusus est de ua
se in uas & in transmigrationem non
abiit. Iccirco pmansit gustus eius in
eo. & odor eius non est immutatus.
Propterea ecce dies ueniunt dicit dns
& mittam ei ordinatores & stratores
laguncularum & sternent eum & ua
sa eius exhaurient & lagunculas eo
collident. Et confundetur Moab a
chamos sicut confusa est domus isrt
a Bethel in q habebat fiduciam. Quo
modo dicitis. fortes sumus & uiri ro
busti ad proeliandum. Uastata est
Moab & ciuitates illius succenderunt
& electi iuuenes eius descenderunt i
occisionem ait rex dominus exercituū
nomē eius. Prope est interitus Moab
ut ueniat & malum eius uelociter ac

currit nimis. Consolamini eum omnes
q estis in circuitu eius & uniuersi q sci
tis nomē eius dicite. Quomodo confrac
ta est uirgo fortis baculus gloriosus.
D escende de gloria & sede in siti habita
tio filie dibon. quoniam uastator Moab
ascendet ad te. dissipabit munitiones
tuas. In uia sta & ꝓspice habitatio aroer.
I nterroga fugientem & ei q euasit dic q
accidit. Confusus est Moab quoniam
uictus est. Vlulate & clamate annun
tiate in Arnon quoniam uastata est mo
ab. & iudicium uenit ad terram campe
strem sup elon et super iasa & super me
phat & sup dibon et super nabo et su
per domum deblathaim & super caria
thaim. & super bethgamul & super
bethmaon & super carioth et super
bosra. & super omnes ciuitates terre
Moab que longe & ꝓpe sunt. Abscisũ
est cornu moab calice ire domini & bra
chium eius contritum est ait dominus.
I n ebrietate eum quoniam contra do
minum erectus est. & allidet manus
Moab in uomitu suo. et erit in derisum
etiam ipse. Fuit enim in derisum tibi i
srl. quasi inter fures repperisses eum.
P ropter uerba ergo tua que aduersum il
lum locutus es. captiuus duceris. Re
linquite ciuitates & habitate in petra h
bitatores Moab. & estote quasi colum
ba nidificans in summo ore foraminis.
A udiuimus superbiam Moab superbus ē
ualde. Sublimitatem eius & arrogan
tiam & superbiam & altitudinem cor
dis eius ego scio ait dominus. Iactantiã
eius eo q non sit iuxta eam uirtus eius.

nec iuxta qđ poterat conata sit facere.
Ideo super Moab eiulabo & ad Moab u
niuersam clamabo. ad uiros muri ficti
lis lamentantes. De planctu iazer plora
bo tibi uinea sabama. Propagines tue
transierunt mare. usq ad mare iazer
peruenerunt. Sup messem tuam & uin
demiam tuam predo irruit. Ablata ē
letitia et exultatio de carmelo & de
terra Moab & uinum de torcularib;
sustuli. Nequaq calcator uue solitum
celeuma cantabit. De clamore esebon
usq eleale & iasa dederunt uocem suã
a segor usq ad oronaim uitulam conste
nantem. aque uero nemrim pessime e
runt. Et auferam de Moab ait dn̄s of
ferentem in excelsis & sacrificantem di
is eius. Propterea cor meum ad Moab
quasi tibia eius resonabit. & cor meũ
ad uiros muri fictilis dabit sonitum
tibiarum. qa plus fecit q̄ potuit. ideo
co perierunt. Omne enim caput cal
uitium. & omnis barba rasa erit. In
cunctis manib; colligatio. & super
omne dorsum cilicium. Et sup omnia
tecta Moab & in plateis eius omnis
planctus quoniam contriui Moab si
cut uas inutile ait dominus. Quomo
do uicta est & ululauerunt. Quomo
do deiecit ceruicem Moab & confusus
est. Eritq Moab in derisum. & in
exemplum omnib; in circuitu suo.
haec dicit dominus. Ecce quasi aq
la uolabit. & extendet alas suas ad
Moab. Capta est carioth & munitio
nes comprehense sunt. Et erit cor for
tium Moab in die illa sicut cor mul

eris parturientis. Et cessabit Moab esse
populus quoniam contra dominum glo
riatus est. Pauor et fouea et laqueus su
per te o habitator Moab ait dominus
Qui fugerit a facie pauoris cadet in foueam.
& qui conscenderit de fouea capietur
laqueo. Adducam enim sup Moab an
num uisitationis eorum ait dominus.
In umbra esebon steterunt de laqueo
fugientes. quia ignis egressus est de ese
bon. & flamma de medio Seon & de
uorauit partem Moab & uerticem filiorum
tumultus. Ve tibi Moab. Peristi popu
le chamos. quia comprehensi sunt filii tui
& filiae tuae in captiuitatem. Et conuer
tam captiuitatem Moab in nouissimis
diebus ait dominus. Hucusque iudicia
Moab.

Ad filios Ammon. Haec di
cit dominus. Numquid
non filii sunt israhel. aut he
res non est ei? Cur igitur
hereditate possedit Melchon gad. &
populus eius in urbibus eius habitauit?
Ideo ecce dies ueniunt in te dicit domi
nus & auditum faciam super Rabbath
filiorum Ammon fremitum proelii. Et
erit in tumulum dissipata filiaeque eius
igni succendentur & possidebit israhel posse
sores suos ait dominus. Vlula esebon
quoniam uastata est Hai. Clamate fi
liae rabba. accingite uos ciliciis. Plangi
te & circuite per sepes quoniam Mel
chon in transmigrationem ducetur. sa
cerdotes eius & principes eius simul.
Quid gloriaris in uallibus? Defluxit uallis

tua filia delicata quae confidebas in the
sauris tuis & dicebas Quis ueniet ad me?
Ecce ego inducam sup te terrorem ait
dominus deus exercituum ab omnibus qui
sunt in circuitu tuo & dispergemini si
guli a conspectu uestro nec erit qui con
greget fugientes. Et post haec reuerti
faciam fugientes & captiuos filiorum
Ammon ait dominus. Ad Idumeam.
Haec dicit dominus exercituum. Num
quid non ultra est sapientia in theman.
Periit consilium a filiis. Inutilis facta est
sapientia eorum. Fugite & terga uer
tite. descendite in uoraginem habitatores
dedan. quoniam perditionem esau ad
duxit sup eum tempus uisitationis eius.
Si uindemiatores eius uenissent sup te
non reliquissent racemum. si fures in noc
te rapuissent quod sufficeret sibi. Ego
uero discooperui esau reuelaui abscon
dita eius & celari non poterit. Vasta
tum est semen eius & fratres eius & ui
cini eius & non erit. Relinque pupil
los tuos & ego faciam eos uiuere. & ui
duae tuae in me sperabunt. quia haec dicit
dominus. Ecce quibus non erat iudicium
ut biberent calicem. bibentes bibent. &
tu quasi innocens relinqueris. Non e
ris innocens sed bibens bibes. Quia per
memetipsum iuraui dicit dominus. quia
in solitudinem & in obprobrium & in de
sertum & in maledictionem erit Bosra
& omnes ciuitates eius erunt in solitu
dines sempiternas. Auditum audiui a
a domino & legatus ad gentes missus
sum. Congregamini & uenite contra
eam. & surgamus in proelium. Ecce n

paruulum dedi te in gentibus contemp
tibilem inter homines. Arrogantia tua
decepit te & superbia cordis tui. qui
habitas in cauernis petre & apprehende
re niteris altitudinem collis. Cum exal
taueris quasi aquila nidum tuum inde i
detraham te dicit dominus. Et erit idu
mea deserta. Omnis qui transibit per eam
stupebit & sibilabit super omnes pla
gas eius. sicut subuersa est Sodoma et
Gomorra & uicine eius ait dominus. i
N on habitabit ibi uir & non incolet eam
filius hominis. Ecce quasi leo ascendet
de superbia iordanis ad pulchritudinem
robustam quia subito currere faciam eum
ad illam. Et quis erit electus quem pre
ponam ei? Quis enim similis mei. Et quis
sustinebit me? Et quis est iste pastor
qui resistat uultui meo? Propterea audi
te consilium domini quod iniit de edom
& cogitationes eius quas cogitauit de
habitatoribus theman. Si non deiecerint
eos paruuli gregis. nisi dissipauerint cum
eis habitaculum eorum. A uoce ruine
eorum commota est terra. clamor in
mari rubro auditus est uocis eius. Ecce
quasi aquila ascendet et euolabit. & ex
pandet alas suas super bosram. Et erit
cor fortium idumee in die illa quasi cor
mulieris parturientis. Ad damascum.
C onfusa est Emath & Arphath quia audi
tum pessimum audierunt. Turbati sunt
in mari pre solitudine quiescere non po
tuit. Dissoluta est damascus. uersa in
fugam tremor apprehendit eam. An
gustia & dolores tenuerunt eam qua
si parturientem. Quomodo dereliquerunt

ciuitatem laudabilem urbem letitie? i
Ideo cadent iuuenes eius in plateis eius
& omnes uiri proelii conticescent in die
illa ait dominus exercituum. Et succen
dam ignem in muro i damasci & de
uorabit moenia Benadab. Ad cedar
& ad regna Asor que percussit Nabu
chodonosor rex Babylonis. hec dicit
dominus. Surgite & ascendite ad cedar
& uastate filios orientis. Tabernacula e
orum et greges eorum capient. pelles e
orum & omnia uasa eorum et camelos
eorum tollent sibi & uocabunt super
eos formidinem in circuitu eius. Fugi
te abite uehementer in uoraginibus se
dete qui habitatis Asor ait dominus. i
Iniit enim contra uos Nabuchodonosor
rex Babylonis consilium & cogitauit
aduersus uos cogitationes. Consurgite & ascen
dite ad gentem quietam & habitantem con
fidenter ait dominus. Non ostia nec
uectes eis. soli habitant. Et erunt ca
meli eorum in direptionem. & multitu
do iumentorum in predam. Et disper
gam eos in omnem uentum qui sunt attonsi
si in comam. & ex omni confinio eorum
adducam interitum super eos ait domi
nus. Et erit Asor in habitaculum dra
conum deserta usque in eternum. Non
manebit ibi uir. nec incolet eam filius i
hominis. Quod factum est uerbum i
domini ad Hieremiam prophetam aduer
sus Elam in principio regni Sedechie
regis iuda dicens. Hec dicit dominus
exercituum. Ecce ego confringam ar
cum Elam & summam fortitudinem eo
rum & inducam super Elam quattuor.

plagis celi & uentilabo eos in omnes uen
tos istos et non erit gens ad quā non
perueniant profugi elam. Et pauere fa
ciam Elam coram inimicis suis & in con
spectu querentium animam eorum. Et
adducam super eos malum. iram furoris
mei dicit dominus. Et mittam post eos
gladium donec consumam eos & ponā
solium meum in elam. & perdam inde
reges & principes ait dominus. In no
uissimis autem diebus reuerti faciam
captiuos Elam dicit dominus.

Verbum quod locutus est
dominus de Babylone
& de terra chaldeorum
in manu Hieremie prophe
te. Annuntiate in gentibus & auditum
facite. Leuate signum predicate &
nolite celare. Dicite. Capta est Baby
lon confusus est Bel. uictus est Ma
rodach. Confusa sunt sculptilia eorum.
superata sunt idola eorum. Quoniam
ascendet contra eam gens ab aquilone
que ponet terram eius in solitudinem et
non erit qui habitet in ea ab homine
usque ad pecus. Et moti sunt & abie
runt. In diebus illis & in tempore illo
ait dominus. Uenient filii Israhel ipsi &
filii iuda simul. Ambulantes & flen
tes properabunt & dominum deum suum
querent. In syon interrogabunt uiam
huc facies eorum uenient. & apponen
tur ad dominum federe sempiterno.
quod nulla obliuione delebitur. Grex per
ditus factus est populus meus. pasto
res eorum seduxerunt eos. feceruntque

uagari in montibus. De monte in col
lem transierunt. obliti sunt cubilis
sui. Omnes qui inuenerunt comederunt
eos. & hostes eorum dixerunt. Non
peccauimus pro eo quod peccauerunt
domino decori iustitie. & expectatio
ni patrum eorum domino. Recedite
de medio babylonis de terra chalde
orum egredimini. & estote quasi edi
ante greges. Quoniam ecce ego susci
tabo & adducam in Babylonem con
gregationem gentium magnarum de
terra aquilonis. & preparabuntur aduer
sus eam. & inde capietur. Sagitta eius quasi
si uiri fortis interfectoris non reuer
tetur uacua. Et erit chaldea in pre
dam omnes uastantes eam replebun
tur ait dominus. Quoniam exultatis
& magna loquimini diripientes heredi
tatem meam. quoniam effusi estis sicut
uituli super herbam. & mugistis sicut tau
ri. Confusa est mater uestra nimis &
adequata pulueri que genuit uos.
Ecce nouissima erit in gentibus & de
serta in uia & arens. Ab ira domini
non habitabitur. sed redigetur tota in so
litudine. Omnis qui transibit per Ba
bylonem stupebit. & sibilabit super
uniuersis plagis eius. Preparamini con
tra babylonem per circuitum. omnes qui
tenditis arcum debellate eam non
parcatis iaculis. quia domino pecca
uit. Clamate aduersum eam. Ubique
dedit manum. Ceciderunt funda
menta eius. destructi sunt muri eius.
quoniam ultio domini est. Ultionem
accipite de ea. Sicut fecit. facite ei.

Disperdite satorem de Babylone et tenen-
tem falcem in tempore messis a facie
gladii columbe. Unusquisque ad popul-
suum convertetur et singuli ad terram
suam fugient. Grex dispersus Israel. le-
ones eiecerunt eum. Primus comedit
eum rex Assur. iste novissimus exossa-
vit eum Nabuchodonosor rex Ba-
bylonis. Propterea hec dicit dominus
exercituum deus Israel. Ecce ego visi-
tabo regem Babylonis in terra eius
sicut visitavi regem Assur. et reducam
Israel ad habitaculum suum. Et pascetur
Carmelus et Basan. et in monte Ephra-
im et Galaad saturabitur anima eius.
In diebus illis et in tempore illo ait do-
minus querentur iniquitas Israel et non
erit. et peccatum Iuda et non invenie-
tur. quoniam propitius ero eis quos
reliquero. Super terram dominantium
ascende et super habitatores eius visi-
ta. Dissipa et interfice que post eos
sunt ait dominus et fac iuxta omnia
que precepi tibi. Vox belli in terra.
et contritio magna. Quomodo confrac-
tus et contritus malleus universe ter-
re. Quomodo versa est in desertum
Babylon in gentibus. Illaqueavi te et
capta es Babylon et nesciebas. inven-
ta es et apprehensa. quoniam dominum
provocasti. Aperuit dominus thesaurum
suum et protulit vasa ire sue. quoniam
opus est domino exercituum in ter-
ra chaldeorum. Venite ad eam ab
extremis finibus. aperite ut exeant qui
conculcent eam. Tollite de via lapi-
des et redigite in acervos et interfici-
te eam. nec sit quicquam reliquum. Dis-
sipate universos fortes eius. descen-
dant in occisionem. Ve eis quia venit
dies eorum. tempus visitationis eorum.
Vox fugientium et eorum qui evase-
runt de terra Babylonis. ut annun-
tiat in Syon ultionem domini dei
nostri. ultionem templi eius. Annun-
tiate in Babylonem plurimis omni-
bus qui tendunt arcum. Consistite ad-
versus eam per gyrum et nullus eva-
dat. Reddite ei secundum opus su-
um iuxta omnia que fecit. facite il-
li. quia contra dominum erecta est ad-
versum sanctum Israel. Idcirco cadent
iuvenes eius in plateis eius. et omnes
viri bellatores eius conticescent in die
illa ait dominus. Ecce ego ad te su-
perbe dicit dominus deus exercitu-
um. quia venit dies tuus tempus vi-
sitationis tue. Et cadet superbus et cor-
ruet. et non erit qui suscitet eum. et
succendam ignem in urbibus eius. et
devorabit omnia in circuitu eius.
Hec dicit dominus exercituum.
Calumniam sustinent filii Israel et
filii Iuda simul. Omnes qui ceperunt
eos tenent. nolunt dimittere eos. Re-
demptor eorum fortis. dominus exer-
cituum nomen eius. Iudicio defendam
causam eorum ut exterreat terram et
commoveat habitatores Babylonis.
Gladius ad divinos eius qui stulti e-
runt. Gladius ad fortes illius qui
timebunt. Gladius ad equos eius.
et ad currus eius et ad omne vulgus
quod est in medio eius et erunt qui-

Gladius ad chaldeos ait dominus
et ad habitatores Babylonis
et ad principes et sapientes eius.

mulieres Gladius ad thesauros eius q.
diripientur. Siccitas sup aquas eius erit
& arescent. qa terra sculptilium est. & i
portentis gloriat. Propterea habitabunt
dracones cum fatuis ficariis. & habitabut
in ea strutiões. Et non habitabit ultra
usq. in sempiternum. nec extruetur usq.
ad generatiõem et generationem. Sicut
subvertit dominus sodomam & Gomor
ram & uicinas eius. ait dominus. Non
habitabit ibi uir. & non incolet eam
filius hominis. Ecce populus uenit ab a
qlone. & gens magna. & reges multi cõ
surgent a finib terre. Arcum & scutũ
apprehendent. crudeles sunt & immise
ricordes. Vox eorum quasi mare sona
bit. & super equos ascendet sicut uir
paratus ad proelium contra te filia Ba
bylon. Audiuit rex Babylonis famã
eorum. & dissolute sunt manus eius.
A ngustia apprehendit eum. dolor qua
si parturientem. Ecce quasi leo ascen
det de superbia iordanis ad pulchritu
dinem robustam. qa subito currere fa
ciam eum ad illam. Et quis erit electus
quem preponam ei. Qs enim similis
mei & qs sustinebit me. Et qs est
iste pastor q resistat uultui meo. Prop
terea audite consilium domini quod i
mente concepit aduersum Babylonem.
& cogitatiões eius quas cogitauit sup
terram chaldeorum. Nisi detraxerint
eos paruuli gregum nisi dissipatum fue
rit cum ipsis habitaculum eorum. A uo
ce captiuitatis Babylonis commota est
terra & clamor iter gentes auditus ẽ.

H Ec dicit dominus Ecce e
go suscitabo super Baby
lonem & sup habitatore
eius q cor suum leuauerũ
contra me quasi uentum pestilentem
& mittam in Babylõem uentilatores &
uentilabunt eam Et demolientur
terram eius. quoniam uenerunt super
eam undiq. in die afflictionis eius.
Non tendat q tendit arcum suum. et
non ascendet loricatus. Nolite par
cere iuuenib eius. interficite omnem
militiam eius. Et cadent interfecti in
terra chaldeorum. & uulnerati in re
gionib eius. Quoniam non fuit uidu
atus isrt & iuda a domino deo suo do
mino exercituum. terra autem eor
repleta est delicto a sancto isrt. Fu
gite de medio Babylonis ut saluet u
nusqsq. animam suam. Nolite tace
re sup iniqtatem eius. quoniam tem
pus ultionis eius est domino uicissi
tudinem ipse retribuet ei. Calix aure
us Babylon in manu domini inebrians
omnem terram. De uino eius biberunt
gentes & io commote sunt. Subito
cecidit Babylon et contrita est. Ulula
te sup eam. tollite resinam ad dolorẽ
eius si forte sanet. Curauimus Babylõe
et non est sanata. Derelinquamus eã
& eamus unusqsq. in terram suam. Quo
niam peruenit usq. ad celos iudiciu
eius & eleuatum est usq. ad nubes.
Protulit dominus iustitias nostras ue
nite & narremus in syon opus domi
ni dei nostri. Acuite sagittas & im
plete pharetras. Suscitauit dominus

spiritum regum Medorum & Baby
lonem mens eius est ut perdat eam.
Quoniam ultio domini est ultio tem
pli sui. Super muros Babylonis levate
signum augete custodiam. Levate cu
stodes preparate insidias quia cogitavit
dominus & fecit quecumque locutus est
contra habitatores Babylonis. Que ha
bitas super aquas multas locuplex in
thesauris. venit finis tuus pedalis pre
cisionis tue. Juravit dominus exer
cituum per animam suam quoniam re
plebo te hominibus quasi bruco & super
te celeuma cantabitur. Qui fecit ter
ram in fortitudine sua & preparavit
orbem in sapientia sua & prudentia sua
extendit caelos. Dante eo vocem mul
tiplicantur aque in celo. Qui levat nu
bes ab extremo terre fulgura in plu
viam fecit & produxit ventos de
thesauris suis. Stultus factus est om
nis homo a scientia confusus est om
nis conflator in sculptili quia mendax
est conflatio eius nec est spiritus in
eis. Vana sunt opera & risu digna in tem
pore visitationis sue peribunt. Non
sicut hec pars Jacob quia qui fecit omnia
ipse est & Israel sceptrum hereditatis
eius dominus exercituum nomen eius.
C. ollidis tu mihi vasa belli & ego col
lidam in te gentes & disperdam in te
regna. Et collidam in te equum &
equitem eius & collidam in te currum
& ascensorem eius & collidam in te
virum & mulierem. Et collidam in
te senem et puerum & collidam in
te iuvenem & virginem et collidam
in te pastorem & gregem eius & col
lidam in te agricolam & iugales eius.
Et collidam in te duces et magistra
tus & reddam Babyloni & cunctis ha
bitatoribus chaldee omne malum suum
quod fecerunt in syon in oculis vestris.
ait dominus. Ecce ego ad te mons pesti
fer ait dominus qui corrumpis univer
sam terram. Et extendam manum me
am super te & evolvam te de petris &
dabo te in montem combustionis. Et
non tollent de te lapidem in angulum
et lapidem in fundamento sed per
ditus in eternum eris ait dominus.
Levate signum in terra clangite buc
cinam in montibus. Sanctificate super
eam gentes annuntiate contra illam
regibus Ararath Menni & Ascenez nu
merate contra eam taphsar. Adducite
equum quasi bruchum aculeatum.
Sanctificate contra eam gentes reges
Medie duces eius & universos magi
stratus eius cunctamque terram potesta
tis eius. Et commovebitur terra & con
turbabitur quia evigilabit contra Baby
lonem cogitatio domini ut ponat ter
ram Babylonis desertam & inhabita
bilem. Cessaverunt fortes Babylonis
a prelio habitaverunt in presidiis.
Devoratum est robur eorum & fac
ti sunt quasi mulieres. Incensa sunt
tabernacula eius contriti sunt vectes
eius. Currens obviam currenti veniet
& nuntius obvius nuntianti & annun
tiet Regi Babylonis quia capta est ci
vitas eius a summo usque ad summum
& vada preoccupata sunt & palude

incense sunt igni. & uiri bellatores
conturbati sunt. Quia hec dicit domi
nus exercituum ds isrl. filia Babyloni'
quasi area. tempus triture eius. Adhuc
modicum & ueni& tempus messionis
eius. Comedit me. deuorauit me Na
buchodonosor rex Babylonis. Reddi
dit me qi uas inane. Absorbuit me qi
draco. repleuit uentrem suum tene
tudine mea. & eiecit me. Iniquitas ad
uersum me. & caro mea super Babylone
dicit habitatio syon. & sanguis meus su
per habitatores chaldee dicit hierlm.
P ropterea hec dicit dominus. Ecce e
go iudicabo causam tuam. & ulciscar
ultionem tuam. Et desertum faciam
mare eius & siccabo uenam eius. Et
erit Babylon in tumulos habitatio dra
conum. stupor & sibilus eo q non sit
habitator. Simul ut leones rugient e
xcutient comas ueluti catuli leonum.
I n calore eorum ponam potus eorum
et inebriabo eos ut sopiantur et dor
miant somnum sempiternum. & non
consurgant dicit dominus. Deducam
eos quasi agnos ad uictimam. & qua
si arietes cum hedis. Quomodo capta
est Sesach. & comprehensa est incly
ta uniuerse terre. Quomodo facta
est in stuporem Babylon inter gen
tes. Ascendit sup Babylon mare. i
multitudine fluctuum eius operta e.
F acte sunt ciuitates eius in stuporem
terra inhabitabilis & deserta. ter
ra in q nullus habitet. nec transiet
per eam filius hominis. Et uisitabo su
per Bel babylonem. & eiciam quod
absorbuerat de ore eius. & non con
fluent ad eam ultra gentes. Siqd &
murus Babylonis corruet. egredimi
ni de medio eius populus meus. ut
saluet unusqsq animam suam ab ira
furoris domini. Et ne forte molles
cat cor uestrum. & timeatis auditum
q audietur in terra. Et ueniet in an
no auditio. & post hunc annum audi
tio et iniqtas in terra. & dominator
super dominatorem. Propterea ecce
dies ueniunt. & uisitabo sup sculptilia
Babylonis. & omnis terra eius confun
detur. & uniuersi interfecti eius ca
dent in medio eius. Et laudabunt
sup Babylonem celi & terra & omnia
que in eis sunt. qa ab aqlone uenient
ei predones ait dominus. Et quomo
do fecit Babylon ut caderent occisi
in isrl. sic de Babylone cadent occisi
in uniuersa terra. Qui fugistis gla
dium. uenite nolite stare. Recorda
mini procul domini. & hierusalem
ascendat super cor uestrum. Con
fusi sumus. quoniam audiuimus obp
brium. Operuit ignominia facies
nostras. qa uenerunt alieni super
sanctificationem domus domini.
Propterea ecce dies ueniunt ait do
minus. & uisitabo sup sculptilia Ba
bylonis. et in omni terra eius mugie&
uulneratus. Si ascenderit Babylon
in celum & firmauerit in excelso
robur suum. a me uenient uastato
res eius ait dominus. Vox clamoris
de Babylone & contritio magna de
terra chaldeorum. quoniam uastauit

dominus Babylonem & perdidit ex ea
uocem magnam & sonabunt fluctus
corum quasi aque multe. Dedit sonitu
uox eorum. quia uenit sup eam idest
super Babylonem predo. & apprehen
si sunt fortes eius. & emarcuit arcus
eorum. quia fortis ultor dominus red
dens retribuet. Et inebriabo principes
eius & sapientes eius duces eius &
magistratus eius & fortes eius. Et
dormient somnum sempiternum & non
expergiscentur ait rex dominus exercitu
um nomen eius. Hec dicit dominus exer
cituum. Murus Babylonis ille latissi
mus suffusione suffodietur. & porte ex
celse igne comburentur. et labores po
pulorum ad nihilum et gentium in
ignem erunt. & disperibunt. Verbum
quod precepit hieremias propheta Sa
raie filio Nerie filii Maasie cum per
geret cum Sedechia rege in Babylonem
in anno quarto regni eius. Saraias autem
erat princeps prophetie. Et scripsit hie
remias omne malum quod uenturum erat
super Babylonem in libro uno omnia uer
ba hec que scripta sunt contra Babylo
nem. Et dixit Hieremias ad Saraiam.
Cum ueneris in Babylonem et uideris et
legeris omnia uerba hec dices Domine
tu locutus es contra locum istum ut di
sperderes eum ne sit qui in eo habitet ab
homine usque ad pecus. & sit perpetua
solitudo. Cumque compleueris legere li
brum istum. ligabis ad eum lapidem et
proicies illum in medium eufraten. &
dices. Sic submergetur Babylon & non
consurget a facie afflictionis quam ego
adduco sup eam. & dissoluetur. Hucusque
uerba hieremie.

Filius uiginti & unius an
ni erat Sedechias cum re
gnare coepisset. & unde
cim annis regnauit in Hie
rusalem. Et nomen matris eius Ami
thal filia hieremie de Lobna. Et fecit
malum in oculis domini iuxta omnia
que fecerat joachim. quoniam furor
domini erat in hierusalem et in iuda usque quo
proiceret eos a facie sua. Et recessit
Sedechias a Rege Babylonis. Factum
est autem in anno nono regni eius in
mense decimo. decima die mensis ue
nit Nabuchodonosor rex Babylonis
ipse et omnis exercitus eius aduer
sus hierusalem & obsederunt eam. et
edificauerunt eam munitiones in cir
cuitu & fuit ciuitas obsessa usque ad
undecimum annum regni Sedechie.
Mense autem quarto nona die men
sis obtinuit fames ciuitatem & non
erant alimenta populo terre. Et di
rupta est ciuitas & omnes uiri bella
tores eius fugerunt. exieruntque de
ciuitate nocte per uiam porte que est
inter duos muros & ducit ad ortum
regis chaldeis obsidentibus urbem in
gyro & abierunt per uiam que ducit in
heremum. Persecutus est autem chal
deorum exercitus Regem & appre
henderunt Sedechiam in deserto quod
est iuxta hiericho. & omnis comita
tus eius diffugit ab eo. Cumque compre
hendissent Regem. adduxerunt eum

ad regem Babylonis in reblata que ē
in terra Emath. & locutus est ad eum
iudicia. Et iugulauit rex Babylonis
filios Sedechie in oculis eius. sed et om
nes principes iuda occidit in reblata.
E t oculos Sedechie eruit & uinxit eum
compedibus. Et adduxit eum rex Baby
lonis in Babylonem et posuit eum in do
mo carceris usq; ad diem mortis sue. In
mense autem quinto decima mensis. ipse
est annus nonus Nabuchodonosor Re
gis Babylonis uenit Nabuzardan prin
ceps militie qui stabat coram Rege Ba
bylonis in hierusalem. & incendit domum
domini & domum Regis & omnes do
mus hierusalem. & omnem domum magnam
igne combussit. & totum murum hie
rusalem per circuitum destruxit. cunctus
exercitus chaldeorum qui erat cum ma
gistro militie. De pauperibus autem popu
li & de reliquo uulgo quod remanserat in
ciuitate et de profugis qui transfugerant
ad regem Babylonis & ceteros de mul
titudine transtulit Nabuzardan prin
ceps militie uinitores & agricolas. Co
lumnas quoq; ereas que erant in domo
domini & bases & mare eneum quod
erat in domo domini confregerunt chal
dei. & tulerunt omne es eorum in baby
lonem. Et lebetes & creagras et psalte
ria et phialas & mortariola & omnia
uasa erea que in ministerio fuerunt
tulerunt et hydrias et thymiamateria
& urceos & pelues & candelabra et mor
taria & cyathos. Quotquot aurea aurea ē
quotquot argentea argentea. Tulit ma
gister militie columnas duas & mare

unum et uitulos duodecim ereos qui
erant sub basibus quas fecerat rex Salo
mon in domo domini. Non erat pon
dus eris omnium horum uasorum. De co
lumnis autem decem et octo cubiti al
titudinis erant in columna una. & su
meculus duodecim cubitorum circuibat
eam. Porro grossitudo eius quattuor di
gitorum. & intrinsecus caua erat. & ca
pitella sup utraq; erea. Altitudo capi
telli unius quinq; cubitorum. & retiacula
et malogranata sup coronam in circuitu
omnia enea. Et fuerunt malogranata
nonagintasex dependentia & omnia
malogranata centum retiaculis circumda
bantur. Et tulit magister militie Sara
iam sacerdotem primum & Sophoniam
sacerdotem secundum et tres custodes
uestibuli. Et de ciuitate tulit eunu
chum unum qui erat prepositus super
uiros bellatores. & septem uiros de his
qui uidebant faciem regis qui inuenti sunt
in ciuitate. & scribam principem mili
tum qui probabat tyrones & sexaginta
uiros de populo terre qui inuenti sunt
in medio ciuitatis. Tulit autem eos Na
buzardan magister militie. & duxit e
os ad regem Babylonis in reblata. Et
percussit eos rex Babylonis & interfe
cit eos in reblata in terra Emath. Et
translatus est iuda de terra sua. Iste
est populus quem transtulit Nabucho
donosor. In anno septimo iudeos tria mi
lia & uiginti tres. In anno decimoocta
uo Nabuchodonosor transtulit de hie
rusalem animas octingentas triginta duas.
In anno uicesimo tertio Nabuchodono

sor transtulit Nabzardan magister
militie animas iudeorum septingen
tas quadragintaquinque. Omnes ergo a
nime quattuormilia sexcente. Et fac
tum est in tricesimoseptimo anno trans
migrationis Ioachim regis iuda. duode
cimo mense uicesimaquinta mensis. eleua
uit Euilmerodach rex Babylonis ipso
anno regni sui caput Ioachim regis iu
de. & eduxit eum de domo carceris et
locutus est cum eo bona. Et posuit thro
num eius super thronos regum qui erant
post se in Babylone. & mutauit uesti
menta carceris eius & comedebat pa
nem coram eo per cunctis diebus uite sue.
Et cibaria eius cibaria perpetua dabantur
ei a rege Babylonis statuta per singu
los dies usque ad diem mortis sue cunc
tis diebus uite eius

ET factum est postquam in capti
uitatem redactus est Israel et
hierusalem deserta est. sedit Hie
remias propheta flens & planxit lamen
tatione hac in hierusalem et amaro animo
suspirans & eiulans dixit.

QUOMODO SE
det sola ciuitas plena
populo facta est quasi
si uidua domina gentium
princeps prouinciarum
facta est sub tributo. Beth. Plorans
plorauit in nocte & lachryme eius in
maxillis eius. Non est qui consoletur eam
ex omnibus charis eius. Omnes amici eius
spreuerunt eam & facti sunt ei inimici.
Gimel. Migrauit iudas propter afflic
tionem & multitudinem seruitutis habi
tauit inter gentes nec inuenit requiem.
Omnes persecutores eius apprehenderunt
eam inter angustias. Deleth. Vie syon
lugent eo quod non sint qui ueniant ad so
lemnitatem. Omnes porte eius destruc
te. sacerdotes eius gementes. Virgines
eius squalide & ipsa oppressa amaritu
dine. He. Facti sunt hostes eius in capi
te. inimici eius locupletati sunt. quia
dominus locutus est super eam propter
multitudinem iniquitatum eius. Paruuli
eius ducti sunt in captiuitatem ante fa
ciem tribulantis. Vau. Et egressus est
a filia syon omnis decor eius. Facti sunt
principes eius uelut arietes non inueni
entes pascua. & abierunt absque fortitu
dine ante faciem subsequentis. Zai. Re
cordata est hierusalem dierum afflictionis
sue & preuaricationis omnium desid
rabilium suorum que habuerat a die
bus antiquis cum caderet populus eius
in manu hostili & non esset auxiliator.
Viderunt eam hostes. & deriserunt
sabbata eius. Heth. Peccatum pecca
uit hierusalem. propterea instabilis facta
est. Omnes qui glorificabant eam spre
uerunt illam quia uiderunt ignominiam
eius ipsa autem gemens et conuersa est
retrorsum. Teth. Sordes eius in pedibus
eius. nec recordata est finis sui. Deposita
est uehementer non habens consolatorem.
Vide domine afflictionem meam. quoniam
erectus est inimicus. Ioth. Manum su
am misit hostis ad omnia desiderabilia

eius. qa uidit gentes ingressas sanctua-
rium suum de qbus preceperas ne intra-
rent in ecclesiam tuam. Caph. Omnis
populus eius gemens & querens panem:
D ederunt preciosa queq; pro cibo ad re-
focillandam animam. Vide domine et
considera. quoniam facta sum uilis. La-
med. O uos omnes q transitis per uiam
attendite & uidete si est dolor sicut
dolor meus. Quoniam uindemiauit me
ut locutus est dominus in die furoris
sui. Mem. De excelso misit ignem in
ossibus meis & erudiuit me. Expan-
dit rete pedibus meis conuertit me re-
trorsum. Posuit me desolatam tota
die merore confectam. Nun. Vigilauit
iugum iniqtatum mearum in manu eius
conuolute sunt & imposite collo meo. In
firmata est uirtus mea. dedit me do
minus in manu de qua non potero sur-
gere. Samech. Abstulit omnes magni
ficos meos dominus de medio mei. uo
cauit aduersum me tempus. ut con-
tereret electos meos. Torcular calcauit
dominus uirgini filie juda. Ain. Ideir-
co ego plorans & oculus meus deducens
aquas qa longe factus est a me con
solator. conuertens animam meam.
F acti sunt filii mei perditi. quoniam in
ualuit inimicus. Phe. Expandit syon
manus suas non est q consoletur eam.
M andauit dominus aduersum Jacob in
circuitu eius hostes eius. Facta est hie
rusalem quasi polluta menstruis inter
eos. Sade. Justus est dominus. qa os e
ius ad iracundiam prouocaui. Audite
obsecro uniuersi populi. & uidete do

lorem meum. Virgines mee & iuuenes
mei abierunt in captiuitatem. Coph. Vo
caui amicos meos. & ipsi deceperunt me.
Sacerdotes mei & senes mei in urbe con
sumti sunt. qa quesierunt cibum sibi ut
refocillarent animas suas. Res. Vide do
mine quoniam tribulor. conturbatus est
uenter meus. Subuersum est cor meum
in memetipsa quoniam amaritudine re
plena sum. Foris interficit gladius. &
domi mors similis est. Sin. Audierunt
qa ingemisco ego & non est q console
tur me. Omnes inimici mei audierunt
malum meum. Letati sunt quoniam tu
fecisti. Adduxisti diem consolationis
& fient similes mei. Thau. Ingrediatur
omne malum eorum coram te. & de-
uindemia eos sicut uindemiasti me propter
iniqtates meas. Multi enim gemitus
mei. & cor meum merens.

Quomodo obtexit caligi-
nem in furore suo domi-
nus filiam syon. proiecit
de celo in terram inclyta
Israhel. & non est recordatus scabelli pe-
dum suorum in die furoris sui. Beth. Pre
cipitauit dominus nec pepercit omnia
speciosa Jacob. destruxit in furore suo
munitiones uirginis juda. & deiecit in
terram. polluit regnum & principes e
ius. Gimel. Confregit in ira furoris sui
omne cornu Israhel. auertit retrorsum
dexteram suam a facie inimici. et suc
cendit in Jacob quasi ignem flamme
deuorantis in gyro. Deleth. Tetendit
arcum suum quasi inimicus firmauit

dexteram suam quasi hostis & occidit
omne quod pulchrum erat uisu in tabē
naculo filie syon effudit quasi ignem
indignationem suam. He. Factus est
dominus uelut inimicus. precipitauit
isrt. Precipitauit omnia moenia eius
dissipauit munitiões eius & repleuit ī
filia iuda humiliatum & humiliatam.
V au. Et dissipauit quasi hortum tento
rium suum demolitus est tabernaculū
suum. Obliuioni tradidit dominus in
syon festiuitatem & sabbatum & in ob
probrium & in indignatiõe furoris sui
regem et sacerdotem. Zai. Repulit
dominus altare suum. maledixit sanc
tificationi sue. tradidit in manus ini
mici muros turrium eius. Vocem de
derunt in domo domini. sicut in die
solemni. Heth. Cogitauit dominus dis
sipare murum filie syon. tetendit fun
iculum suum & non auertit manum su
am a perditiõe. Luxitq antemurale. et
murus pariter dissipatus est. Teth. De
fixe sunt in terra porte eius. perdidit
& contriuit uectes eius regem eius et
principes eius in gentibus. Non est lex.
& prophete eius non inuenerunt uisi
onem a domino. Joth. Sederunt in
terra. conticuerunt senes filie syon. cō
sperserunt cinere capita sua. accincti
sunt ciliciis. Abiecerunt in terra capi
ta sua uirgines iuda. Caph. Defecerūt
pre lachrymis oculi mei conturbata
sunt uiscera mea. Effusum est in ter
ra iecur meum super contritionem filie
populi mei cum deficeret paruulus &
lactens in plateis oppidi. Lameth.

Matribus suis dixerunt. ubi est triticū
et uinum cum deficerent quasi uulne
rati in plateis ciuitatis cum exalarent
animas suas in sinu matrū suarum. Mem.
Cui comparabo te ut cui assimilabo te
filia hierusalem? Cui exequabo te & cō
solabor te uirgo filia syon? Magna est
enim uelut mare contritio tua. Quis
medebitur tui? Nun. Prophete tui uide
runt tibi falsa & stulta. nec aperiebāt
iniquitatem tuam ut te ad poenitentiā
prouocarent. Viderunt autem tibi
assumptiões falsas et eiectiones. Sameth.
Plauserunt super te manibus omnes
transeuntes per uiam sibilauerunt &
mouerunt capita sua super filiam hieru
salem. Heccine est urbs dicentes perfec
ti decoris gaudium uniuerse terre?
Ain. Aperuerunt sup te os suum omnes
inimici tui. sibilauerunt & fremuerūt
dentibus suis & dixerunt. deuorabimus.
En ista est dies quam expectabamus
inuenimus uidimus. Phe. Fecit domin
que cogitauit & compleuit sermonem
suum quem preceperat a diebus antiquis.
Destruxit & non pepercit. & letifica
uit sup te inimicum & exaltauit cor
nu hostium tuorum. Sade. Clamauit
cor eorum ad dominum. sup muros fi
lie syon. Deduc quasi torrentem lachry
mas per diem et noctem non des requi
em tibi neque taceat pupilla oculi tui.
Coph. Consurge lauda in nocte in pri
cipio uigiliarum effunde sicut aquam
cor tuum ante conspectum domini.
Leua ad eum manus tuas pro anima
paruulorum tuorum. Qui fame pereunt

in capite omnium compitorum. Res. i.
Vide domine et considera quem uinde
miaueris ita. Ergo ne comedent muli
eres fructum suum paruulos ad men
suram palme? Si occiditur in sanctua
rio domini sacerdos et propheta. Ia
cuerunt in terra foris puer et senex
uirgines mee et iuuenes mei ecide
runt in gladio. Interfecisti in die furo
ris tui percussisti nec misertus es. Thau.
Vocasti quasi ad diem solemnem qui ter
rerent me de circuitu & non fuit in
die furoris domini qui effugeret & re
linqueret. Quos educaui et enutriui
inimicus meus consumpsit eos.

aleph .iii. Ego uir uidens pauper
tatem meam in uirga in
dignationis eius. Aleph.
Me minauit & adduxit
in tenebras & non in lucem. Aleph.
Tantum in me uertit & conuertit ma
num suam tota die. Beth. Vetustam
fecit pellem meam & carnem meam. i
contriuit ossa mea. Beth. Edificauit
in gyro meo & circumdedit me felle et
labore. Beth. In tenebrosis collocauit
me quasi mortuos sempiternos. Gimel.
Sed & cum clamauero et cum rogaue
ro exclusit orationem meam. Gimel. Con
clusit uias meas lapidibus quadris. Se
mitas meas subuertit. Deleth. Vrsus
insidians factus est mihi leo in abscon
dito. Deleth. Semitas meas subuertit
et confregit me posuit me desolatam.
Deleth. Tetendit arcum suum et posuit
me quasi signum ad sagittam. He.
Misit in renibus meis filias pharetre sue.
He. factus sum in derisum omni popu
lo meo canticum eorum tota die. He.
Repleuit me amaritudinibus inebria
uit me absinthio. Vau. Confregit ad
numerum dentes meos cibauit me ci
nere. Vau. Et repulsa est anima mea
oblitus sum bonorum. Vau. Et dixi pe
riit finis meus & spes mea a domino. i
Zai. Recordare paupertatis et trans
gressionis mee absinthii & fellis. Zai.
Memoria memor ero & tabescet in
me anima mea. Zai. Hec recolens in
corde meo in deo sperabo. Heth. Mise
ricordie domini quia non sumus consump
ti quia non defecerunt miserationes eius.
Heth. Noui diluculo multa est fides
tua. Heth. Pars mea dominus dixit ani
ma mea propterea expectabo eum. i
Teth. Bonus est dominus sperantibus in
eum anime querenti illum. Teth. Bonum
est postulari cum silentio salutare do
mini. Teth. Bonum est uiro cum por
tauerit iugum ab adolescentia. Ioth.
Sedebit solitarius et tacebit quia leua
uit se super se. Ioth. Ponet in puluere os
suum si forte sit spes. Ioth. Dabit per
cutienti se maxillam saturabitur obprobriis.
caph Quia non repellet in sempiternum dominus.
Caph. Quia si abiecit & miserebitur
secundum multitudinem misericordia
rum suarum. Caph. Non enim humilia
uit ex corde suo & abiecit filios homi
num. Lamech. Vt contereret sub pe
dibus suis omnes uinctos terre. Lamech.
Vt declinaret iudicium uiri in con
spectu uultus altissimi. Lamech. Vt

peruerteret hominem in iudicio suo do
minus ignorauit. Mē. Q.s est iste q.
dixit ut fieret domino non iubente.
M em. Ex ore altissimi non egredientur
nec mala nec bona. Mem. Quid mur
murauit homo uiuens uir pro peccatis
suis. Nun. Leuemus corda nostra cum
manibus ad dominum in caelos. Nun. o
N os inique egimus & ad iracundiam pro
uocauimus. iccirco tu inexorabilis es.
S amech. Operuisti in furore & percussi
ti occidisti nec pepercisti. Samech. Op
posuisti nubem tibi. ne transeat oratio.
S amech. Eradicationem et abiectionem po
suisti me in medio populorum. Ain. fo
mido et laqueus facta est nobis uatic
natio & contritio. Ain. Diuisiones aquarum
deduxit oculus in contritione filie po
puli mei. Phe. Oculus meus afflictus est
nec tacuit. eo quod non esset requies. Phe.
D onec respiceret et uideret deus de ce
lis. Phe. Oculus meus depredatus est
animam meam in cunctis filiabus urbis mee.
S ade. Venatione ceperunt me qui auem
inimici mei gratis. Sade. Lapsa est in la
cum uita mea. & posuerunt lapidem sup
me. Sade. Inundauerunt aque super ca
put meum. dixi perii. Coph. Inuocaui
nomen tuum domine de lacu nouissi
mo. Coph. Vocem meam audisti. ne auer
tas aurem tuam a singultu meo & clamo
ribus. Coph. Appropinquasti in die qua
inuocaui te. dixisti ne timeas. Res. Iu
dicasti domine causam anime mee. re
demptor uite mee. Res. Vidisti do
mine iniquitatem illorum aduersum me.
iudica iudicium meum. Res. Vidisti
omnem furorem uniuersas cogitationes
eorum aduersum me. Sin. Audisti ob
probrium eorum domine. omnes cogi
tationes aduersum me. Sin. Labia in
surgentium mihi & meditationes eorum
aduersum me tota die. Sin. Sessionem
eorum & resurrectionem eorum uide.
ego sum psalmus eorum. Thau. Red
des eis uicem domine iuxta opera ma
nuum suarum. Thau. Dabis eis scutum
cordis laborem tuum. Thau. Perseque
ris in furore. et conteres eos sub celis
domine.

Quomodo obscuratum est
aurum. mutatus est co
lor optimus. dispersi sunt
lapides sanctuarii in ca
pite omnium platearum. Beth. Filii sy
on inclyti et amicti auro primo. quomo
do reputati sunt in uasa testea opus ma
nuum figuli. Gimel. Sed & lamie nu
dauerunt mammam lactauerunt catu
los suos. Filia populi mei crudelis. qua
si strutio in deserto. Deleth. Adhesit
lingua lactentis ad palatum eius in
siti. paruuli petierunt panem. & non
erat qui frangeret eis. He. Quiescebant
uoluptiose interierunt in uiis qui nutrie
bantur in croceis amplexati sunt ster
cora. Vau. Et maior effecta est ini
quitas filie populi mei peccato sodo
morum. que subuersa est in momento
& non ceperunt in ea manus. Zai.
Candidiores nazarei eius niue. nitidi
ores lacte. rubicundiores ebore antiquo
sapphyro pulchriores. Heth. Denigrata

est super carbones facies eorum. & non
sunt cogniti in plateis. Adhesit cutis e
orum ossibꝫ. aruit & facta est quasi
lignum. Teth. Melius fuit occisis gla
dio q̄ interfectis fame. qm̄ isti extabu
erunt consumpti a sterilitate terre. Ioth.
M anus mulierum misericordium coxerunt
filios suos. facti sunt cibus earum in
contritione filie populi mei. Caph. Cō
pleuit dominus furorem suum effudit
iram indignationis sue. Et succendit i
gnem in syon. & deuorauit fundamen
ta eius. Lamech. Non crediderunt
Reges terre et uniuersi habitatores or
bis. quoniam ingrederetur hostis et i
nimicus p̄ portas hierl̄m. Mem. Prop
ter peccata prophetarum eius et iniqui
tates sacerdotum eius. q effuderunt in
medio eius sanguinem iustorum. Nun.
E rrauerunt ceci in plateis. polluti sunt
sanguine. Cumq; non possent tenuerūt
lacinias suas. Samech. Recedite polluti
clamauerunt eis. recedite. abite. no
lite tangere. Iurgati quippe sunt. & cō
moti dixerunt inter gentes. non addet
ultra ut habitet in eis. Ain. Facies dn̄i
diuisit eos. non addet ut respiciat e
os. Facies sacerdotum non erubuerūt
neq; senum miserti sunt. Phe. Cum
adhuc subsisteremus defecerunt oculi
nostri ad auxilium nostrum uanum.
cum respiceremus attenti ad gentem
que saluare nos non poterat. Sade.
L ubricauerunt uestigia nostra in iti
nere platearum nostrarum appropin
quauit finis noster. completi sunt dies
nostri. qa uenit finis noster. Coph.
Velociores fuerunt persecutores nr̄i
aqlis celi sup montes persecuti sunt; i
nos. in deserto insidiati sunt nobis. Res.
Spiritus oris nostri. christus dominus
captus est in peccatis nostris. cui diximus
in umbra tua uiuemus in gentibꝫ. Sin.
Gaude & letare filia edom que ha
bitas in terra hus. Ad te quoque per
ueniet calix. inebriaberis atq; nudabe
ris. Thau. Completa est iniqtas tua fi
lia syon. non addet ultra. ut transmi
grare te. Visitabit iniqtatem tuam fi
lia edom discooperiet peccata tua.

Recordare domine quid
acciderit nobis. intuere et
respice obprobrium nr̄m.
Hereditas nostra uer
sa est ad alienos domus nostre ad
extraneos. Pupilli facti sunt absq; pa
tre. matres nostre quasi uidue. Aquā
nostram pecunia bibimus. lingua nr̄a
precio comparauimus. Ceruicibus nr̄is
minabamur. lassis non dabatur requies. Ae
gypto dedimus manum. & assyriis
ut saturaremur pane. Patres nostri
peccauerunt. & non sunt. & nos iniq
tates eorum portauimus. Serui do
minati sunt nostri. non fuit q redi
meret de manu eorum. In animabꝫ nr̄is
afferebamus panem nobis. a facie gla
dii in deserto. Pellis nostra quasi cli
banus exusta est. a facie tempestatum
famis. Mulieres in syon humiliauerūt.
et uirgines in ciuitatibꝫ iuda. Principes
manu suspensi sunt. facies senum non
erubuerunt. Adolescentibꝫ inpudice

abusi sunt. & pueri in ligno corruerunt.
Senes defecerunt de portis iuuenes de
choro psallentium. Defecit gaudium
cordis nostri uersus est in luctum cho
rus noster. Cecidit corona capitis
nostri. uae nobis quia peccauimus. Propte
rea moestum factum est in dolore cor
nostrum. ideo contenebrati sunt ocu
li nostri. Propter montem syon quia
disperyt uulpes ambulauerunt in eo.
Tu autem domine in eternum permanebis.
solium tuum in generationem & gene
rationem. Quare in perpetuum obliuisce
ris nostri. derelinques nos in longitu
dinem dierum. Converte nos domi
ne ad te & conuertemur. innoua dies
nostros sicut a principio. Sed proiciens
repulisti nos. iratus es contra nos ue
hementer.

LIBER ISTE
qui Baruch nomine
prenotatur in he
breo canone non
habetur. sed tan
tum in uulgata e
ditione. similiter et epistola hieremie. Prop
ter notitiam autem legentium hic scrip
ta sunt. quia multa de christo nouissi
misque temporibus indicant.

THEC
VERBA
libri que
scripsit Ba
ruch filius
Nerie fily
Maasie fily
Sedechie
fily Sedei fily helchie in Babylonia in
anno quinto & in septima die mensis in
tempore quo ceperunt chaldei hierusalem
et succenderunt eam igni Et legit Ba
ruch uerba libri huius ad aures Iechoni
fily Ioachim Regis iuda & ad aures
uniuersi populi uenientis ad librum
et ad aures potentium filiorum Regum
& ad aures presbiterorum & ad aures
populi a minimo usque ad maximum eorum
omnium habitantium in Babylonia ad
flumen Sodi. Qui audientes plorabant &
ieiunabant & orabant in conspectu
domini Et collegerunt pecuniam secun
dum quod potuit uniuscuiusque manus. Et
miserunt in hierusalem ad Ioachim filium

helchie filium Salon sacerdotem & ad
reliquos sacerdotes & ad omnem popu
lum qui inuenti sunt cum eo in hierusalem
cum acciperent uasa templi domini que
ablata fuerant de templo reuocare in ter
ram iuda decima die mensis syban uasa
argentea que fecit Sedechias filius Iosie
rex iuda postea quam cepisset Nabuchodo
nosor Rex Babylonis Iechoniam et prin
cipes et cunctos potentes & populum
terre ab hierusalem et duxit eos uinctos in
Babylonem. Et dixerunt Ecce misimus
ad uos pecunias de quibus emite holoca
ustomata & thus et facite manna & of
ferte pro peccato ad aram domini dei
nostri. Et orate pro uita Nabuchodo
nosor regis Babylonis & pro uita Bal
thasar fily eius ut sint dies eorum sicut
dies celi super terram & ut det domi
nus uirtutem nobis & illuminet ocu
los nostros ut uiuamus sub umbra Na
buchodonosor Regis Babylonis & sub
umbra Balthasar fily eius & seruiamus
eis multis diebus & inueniamus gratiam.

in conspectu eorum. Et pro nobis ipsis
orate ad dominum deum nostrum. qa
peccauimus dn̄o deo nostro. & non est
auersus furor eius a nobis usq; in hunc
diem. Et legite librum istum quem mi
simus ad uos recitari in templo domini
in die solemni. & in die oportuno. Et
dicetis. Domino deo nostro iustitia. no
bis autem confusio faciei nostre sicut ē
dies hec omni iuda & habitantibus in
hierlm̄ regibus nostris & principibus no
stris et sacerdotibus nostris & prophetis
nostris & patribus nostris. Peccauimus
ante dominum deum nr̄um. & non
credidimus diffidentes in eum. et non fu
imus subiectibiles illi & non audiuimus
uocem domini dei nostri ut ambulare
mus in mandatis eius que dedit nobis
A die qua eduxit patres nostros de ter
ra egypti usq; ad diem hanc eramus in
credibiles ad dominum deum nostrum.
& dissipati recessimus ne audiremus
uocem ipsius. Et adheserunt nobis mul
ta mala. & maledictiones que constitu
it dominus Moysi seruo suo q eduxit
patres nostros de terra egypti dare no
bis terram fluentem lac & mel sicut ho
dierna die. & non audiuimus uocem
domini dei nostri secundum omnia uer
ba prophetarum quos misit ad nos &
ad iudices nostros & abiuimus unusq;q;
in sensum cordis nostri maligni. opera
ri diis alienis facientes mala. ante ocu
los domini dei nostri.

R opter qd̄ statuit dn̄s
d̄s noster uerbum suum.
quod locutus est ad nos e
ad iudices nostros q iudi
cauerunt in hierlm̄ & ad reges nostros
et ad principes nostros & ad omnem i
srl̄ et iuda. ut adduceret dominus sup
nos mala magna que nō sunt facta sub
celo quemadmodum facta sunt in hierl̄
secundum que scripta sunt in lege mo
ysi ut manducaret homo carnes filii sui
et carnes filie sue. Et dedit eos sub ma
nu regum omnium q sunt in circuitu
nostro in improperium & in desolationē
et in omnibus populis in qbus nos disper
sit dominus et facti sumus subtus et
non supra. qa peccauimus domino deo
nostro non obaudiendo uoci ipsius. Do
mino deo nostro iustitia. nobis autem
& patribus nostris confusio faciei sicut
est dies hec. Qa locutus est dominus
super nos omnia mala hec que uenerunt
super nos & non sumus deprecati faci
em domini dei nostri. ut reuerteremur
unusq;q; nostrum a uiis nostris pessi
mis. Et uigilauit dominus in malis et
adduxit ea sup nos. qa iustus est dn̄s in
omnibus operibus suis que mandauit nobis
& non audiuimus uocem ipsius. ut ire
mus in preceptis domini que dedit ante fa
ciem nostram. Et nunc domine d̄s isrl̄
q eduxisti populum tuum de terra
egypti in manu ualida. et in signis &
in prodigiis & in uirtute tua magna.
et in brachio excelso. & fecisti tibi no
men sicut est dies iste. peccauimus im
pie egimus. inique gessimus domine

ds noster in omnibus iustitiis tuis. Auer-
tatur ira tua a nobis qa derelicti sumus
pauci inter gentes ubi dispersisti nos.
E xaudi domine preces nostras & orationes
nostras et educ nos propter te. & da
nobis inuenire gratiam ante faciem eo
rum q nos abduxerunt ut sciat omnis
terra qa tu es dominus ds noster et qa
nomen tuum inuocatum est sup israel et
super genus ipsius. Respice domine de
domo sancta tua in nos. & inclina aurem
tuam et exaudi nos. Aperi oculos tuos
& uide qa non mortui q sunt in infer
no quorum spiritus acceptus est a uisce
ribus suis dabunt honorem & iustifica
tionem domino. sed anima que tristis
est sup magnitudinem mali. & incedit
curua & infirma. & oculi deficientes. et
anima esuriens dat tibi gloriam et iusti
tiam domino. qa non secundum iusti-
tias patrum nostrorum nos fundimus
preces & petimus misericordiam ante
conspectum tuum domine ds noster.
sed qa misisti iram tuam et furorem tu
um sup nos sicut locutus es in manu pu
erorum tuorum prophetarum dicens.
S ic dicit dominus. Inclinate humerum
uestrum & ceruicem uestram. & opera
facite Regi Babylonis & sedebitis in
terra quam dedit patribus uestris. Quod
si non feceritis nec audieritis uocem
domini dei uestri operari regi Babylo
nie defectionem uestram faciam de ci
uitatibus iuda. & a foris hierlm. & au
feram a uobis uocem iocunditatis et
uocem gaudii & uocem sponsi & uocem
sponse. & erit omnis terra sine uesti-
gio. Et non audierunt uocem tuam
ut operarentur Regi Babylonis. &
statuisti uerba tua que locutus es in
manibus puerorum tuorum propheta-
rum ut transferent ossa regum nrorum
et ossa patrum nostrorum de loco suo.
Et ecce sunt proiecta in calore solis et
in gelu noctis. & mortui sunt in dolo
ribus pessimis in fame & in gladio et in
emissione. Et posuisti templum in quo
inuocatum est nomen tuum in ipso sicut
hec dies propter iniqtatem domus isrl
et domus iuda. Et fecisti in nobis do
mine ds noster secundum omnem bo
nitatem tuam & secundum omnem mi
serationem tuam illam magnam sicut lo
cutus es in manu pueri tui Moysi in die
qua precepisti ei scribere legem tuam
coram filiis isrl dicens. Si non audieri-
tis uocem meam. multitudo hec magna
conuertetur in minimam gentem. quo
niam ego eos dispergam. qa scio q me
non audiet populus. Populus est enim
dura ceruice. Et conuertetur ad cor
suum in terra captiuitatis sue & sciet
qa ego sum dominus eorum. Et dabo
eis cor et intelligent et aures & audi
ent. Et laudabunt me in terra capti
uitatis sue. & memores erunt nominis
mei. Et auertent se a dorso suo duro
& a malignitatibus suis. quia reminiscen
tur uiam patrum suorum qui peccaue-
runt in me. Et reuocabo illos in ter-
ram quam iuraui patribus eorum Abra
am Isaac & Iacob & dominabuntur eius.
Et multiplicabo eos & non minorabun
tur. Et statuam illis testamentum alte

rum sempiternum ut sim illis in deum
& ipsi erunt mihi in populum. Et non
mouebo amplius populum meum filios
isrl a terra quam dedi illis. Et nunc
domine omnipotens ds israel anima in
angustiis & spiritus anxius clamat ad
te. Audi domine et miserere qa deus
est misericors & miserere nostri quia
peccauimus ante te. Qa tu sedes in sem
piternum & nos peribimus in euum.
Domine omnipotens deus isrl audi nunc
orationem mortuorum isrl et filiorum
ipsorum q peccauerunt ante te & au
dierunt uocem domini dei sui et ag
glutinata sunt nobis mala. Noli me
minisse iniqtates patrum nostrorum
sed memento manus tue & nominis
tui in tempore isto qa tu es dominus
ds noster & laudabimus te domine qa
propter hoc dedisti timorem tuum in
cordibus nostris & ut inuocemus nomen
tuum et laudem te in captiuitate nra q conuer
temur ab iniqtate patrum nostrorum
q peccauerunt ante te. Et ecce nos in
captiuitate nostra sumus hodie qa nos
dispersisti in improperium & in maledic
tum et in peccatum secundum omnes
iniqtates patrum nostrorum q disces
serunt a te domine o Deus nr.

Audi isrl mandata uite au
ribus percipe ut scias pruden
tiam. Quid est isrl q in
terra inimicorum es? Inue
terasti in terra aliena. coinqnatus es
cum mortuis. Deputatus es cum descen
dentibus in infernum. dereliqsti fontem
sapie. Nam si in uia dei ambulasses
habitasses utiq in pace sup terram. Disce
ubi sit prudentia. ubi sit uirtus. ubi sit
intellectus. ut scias sit ubi sit longitur
nitas uite & uictus ubi sit lumenocu
lorum & pax. Quis inuenit locum eius?
Et qs intrauit in thesauros eius. Ubi st
principes gentium & q dominantur su
per bestias que sunt sup terram? Qui in
auibus celi ludunt. q argentum thesauri
zant & aurum in quo confidunt homi
nes et non est finis acqsitionis eorum.
Qui argentum fabricant et soliciti sunt
nec est inuentio operum illorum. Exter
minati sunt & ad inferos descenderunt
& alii loco eorum surrexerunt. Iuuenes
uiderunt lumen & habitauerunt super
terram. Uiam autem discipline igno
rauerunt. neq intellexerunt semitas
eius. neq filii eorum susceperunt eam.
a facie ipsorum longe facta est. Non
est audita in terra chanaan neq uisa
est in theman. Filii quoq Agar qui ex
qsierunt prudentiam que de terra est
negociatores terre & theman. et fabu
latores & exqsitores prudentie et in
telligentie. uiam autem sapientie nesci
erunt neq commemorati sunt semitas
eius. O isrl qm magna est domus dei. et
ingens locus possessionis eius. Magnus
est et non habet finem excelsus & im
mensus. Ibi fuerunt gigantes nomina
ti. illi q ab initio fuerunt statura ma
gna scientes bellum. Non hos elegit
dominus. neq uiam discipline inuene
runt. propterea perierunt. Et quoniam
non habuerunt sapientiam interierunt

492

propter suam insipientiam. Quis ascen
dit in cælum & accepit eam. & eduxit
eam de nubibꝰ. Qs transfretauit mare
et inuenit illam. & attulit illam super
aurum electum. Non est q. possit sc
re uias eius. neq. q. exqrat semitas eius.
S ed q scit uniuersa. nouit eam. & adin
uenit eam prudentia sua. Q. prepa
rauit terram in æterno tempore. & re
pleuit eam pecudibꝰ & quadrupedibꝰ.
Q. emittit lumen et uadit & uocauit il
lud. & obedit illi in tremore. Stelle
autem dederunt lumen in custodiis su
is & Letatę sunt. Vocatę sunt & dixe
runt. Assumus. Et luxerunt ei cum io
cunditatę q. fecit illas. hic est ds noster
& non estimabitur alius aduersus eum.
H ic adinuenit omnem uiam disciplinę.
et tradidit illam Iacob puero suo. et
isrł dilecto suo. Post hec in terris ui
sus est. & cum hominibꝰ conuersatus ē.

H ic liber mandatorum dei
& lex que est in æternum.
Omnes q. tenent eam per
uenient ad uitam. q. aūt
dereliquerunt eam in mortē. Conuē
tere Iacob et apprehende eam. ambula
p uiam ad splendorem eius contra lu
men eius. Ne tradas alteri gloriam tu
am & dignitatem tuam genti alienę.
B eati sumus isrł. qa que deo placent
manifesta sunt nobis. Animequior o
esto populus dei memorabilis isrł. Ve
nundati estis gentibꝰ non in perditio
nem. sed pp. quod in ira ad iracundi
am prouocastis deum. traditiq. estis
aduersariis. Exacerbastis enim eum q
fecit uos deum eternum immolantes
demoniis & non deo. Obliti enim estis
eum q. nutriuit uos. & contristastis nu
tricem uestram hierlm. Vidit enim i
racundiam a deo uenientem uobis. &
dixit. Audite confines syon. Addu
xit enim mihi ds luctum magnum. Vi
di enim captiuitatem populi mei filior
meorum & filiarum quam superduxit
illis eternus. Nutriui enim illos cum
iocunditate. dimisi autem illos cum fle
tu & luctu. Nemo gaudeat super me
uiduam et desolatam. a multis derelic
ta sum propter peccata filiorum meor.
quia declinauerunt a lege dei. Iustiti
as autem ipsius nescierunt. nec ambu
lauerunt per uias mandatorum dei.
neq. per semitas ueritatis eius cum iusti
tia ingressi sunt. Veniant confines syō.
& memorent captiuitatem filiorum et
filiarum mearum. quam superduxit il
lis eternus. Adduxit enim illos supe
gentem de longinquo gentem impro
bam & alterius lingue. qui non sunt
reueriti senem. neq. puerorum miser
ti sunt. Et abduxerunt dilectos ui
duę. & a filiis unicam desolauerūt.
E go autem qd possum adiuuare uos.
Q. enim adduxit sup uos mala. ipse uos
eripiet de manibꝰ inimicorum uestror.
A mbulate filii ambulate. ego enim de
relicta sum sola. Exui me stola pacis.
indui autem me sacco obsecrationis. &
clamabo ad altissimum in diebꝰ meis
A nimequiores esto te filii. clamate
ad dominum & eripiet uos de ma

nu principum inimicorum. Ego enim spe
raui in eternum salutem uestram. & i
uenit mihi gaudium a sancto super mi
sericordiam que ueniet uobis ab eterno sa
lutari nostro. Emisi enim uos cum luc
tu et ploratu. reducet autem uos mihi
dominus cum gaudio et iocunditate i
sempiternum. Sicut enim uiderunt ui
cine syon captiuitatem uestram a deo.
sic uidebunt & in celeritate salutem
uestram in deo. que superueniet uobis i
cum honore magno & splendore eterno.
Filij patienter sustinete iram que super
ueniet uobis. Persecutus est enim te i
inimicus tuus. sed cito uidebitis perdi
tionem ipsius et super ceruices ipsius i
ascendes. Delicati mei ambulauerunt
uias asperas ducti sunt enim ut grex
direptus ab inimicis. Animequiores i
estote filij & proclamate ad dominum.
Erit enim memoria uestra ab eo qui du
xit uos. Sic enim fuit sensus uester
ut erraretis a deo. decies tamen iterum
conuertentes requiretis eum. Qui enim i
duxit uobis mala ipse rursum adducet
uobis sempiternam iocunditatem cum
salute uestra. Animequior esto hierusalem.
Exortatur enim te qui te nominauit. No
centes peribunt qui te uexauerunt. et
qui gratulati sunt in tua ruina punien
tur. Ciuitates quibus seruierunt filij tui
punientur. & que accepit filios tuos.
Sicut enim gauisa est in tua ruina. et
letata est in casu tuo. sic contristabi
tur in sua desolatione. Et amputabitur
exultatio multitudinis eius et gaudi
monium eius erit in luctum. Ignis enim
superueniet ei ab eterno in longitur
nis diebus. & habitabitur a demonijs i
multitudine temporis. Circumspice hie
rusalem ad orientem & uide iocun
ditatem a deo tibi uenientem. Ecce
enim ueniunt filij tui quos dimisisti
dispersos ueniunt collecti ab oriente
usque ad occidentem in uerbo sancti ga
udentes in honorem dei.

Exue te hierusalem stola luc
tus et uexationis tue. in
due te decore et honore
que a deo tibi est sempiter
na gloria. Circumdabit te deus diploide iu
stitie. & imponet mitram capiti tuo ho
noris eterni. Deus enim ostendet splen
dorem suum in te. qui sub celo est. No
minabitur enim tibi nomen tuum a deo i
sempiternum. pax iustitie. & honor pie
tatis. Exurge hierusalem et sta in excelso. et
circumspice ad orientem. & uide collec
tos filios tuos ab oriente sole usque ad oc
cidentem in uerbo sancti gaudentes dei
memoria. Exierunt enim abs te pedibus
ducti ab inimicis. adducet autem illos
dominus ad te portatos in honorem si
cut filios regni. Constituit enim deus
humiliare omnem montem excelsum. et
rupes perhennes. & conualles replere in equali
tatem terre. ut ambulet israhel diligen
ter in honorem dei. Obumbrauerunt au
tem silue. & omne lignum suauitatis israhel
mandato dei. Adducet enim deus israhel i
cum iocunditate in lumine maiestatis o
sue cum misericordia et iustitia que est i
ex ipso.

PROPTER peccata
que peccastis ante de-
um. abducemini in Ba-
bylonum captiui a na-
buchodonosor rege
Babyloniorum. Ingressi itaq; in Babylonem
eritis ibi annis plurimis & temporibus lon-
gis usq; ad generationes septem post hoc
autem educam uos inde cum pace. Nunc
autem uidebitis in Babylonia deos aure-
os et argenteos & lapideos & ligneos in
humeris portari ostentantes metum gen-
tibus. Videte ergo ne & uos similes effi-
ciamini factis alienis et metuatis. & me-
tus uos capiat in ipsis. Visa itaq; turba
de retro & ab ante adorantes dicite in
cordibus uestris Te oportet adorari domine.
Angelus autem meus uobiscum est. Ipse
autem exquiram animas uestras. Nam
ligna ipsorum polita a fabro. ipsa etiam
inaurata & inargentata. falsa sunt et
non possunt loqui. Et sicut uirgini a-
manti ornamenta. ita accepta auro fa-
bricata sunt. Corona certe aureas ha-
bent super capita sua. dii illorum un-
de subtrahunt sacerdotes ab eis aurum
et argentum. & erogant illud in semet
ipsis. Dant autem ex ipso prostitutis
& meretrices ornant. & iterum cum re-
ceperint illud a meretricibus ornant
deos suos. Hi autem non liberantur ab
erugine & tinea. Opertis autem illis

ueste purpurea extergent faciem ipso-
rum propter puluerem domus qui est
plurimus inter eos. Sceptrum autem ha-
bet ut homo sicut iudex regionis qui
in se peccantem non interficit. Habet
etiam in manu gladium et securim se
autem de bello & a latronibus non li-
berat. Unde uobis notum sit quia non
sunt dii. Non ergo reueremini eos. Si-
cut enim uas hominis confractum inuti-
le efficitur: tales sunt & dii illorum. Con-
stitutis illis in domo oculi eorum ple-
ni sunt puluere a pedibus introeuntium.
Et sicut alicui qui regem offendit circumsep-
te sunt ianue: aut sicut ad sepulchrum
adductum mortuum. ita tutantur sacer-
dotes ostia clausuris et seris ne a latro-
nibus expolientur. Lucernas accendunt
illis. et quidem multas. ex quibus nulla ui-
dere possunt. Sunt autem sicut tra-
bes in domo. Corda uero eorum dicunt
eligere spiritus qui de terra sunt. dum comedunt
eos & uestimentum ipsorum. & non sen-
tiunt. Nigre fiunt facies eorum a fu-
mo. qui in domo fit. Supra corpus eorum
et supra caput eorum uolant noctue
& hirundines. & aues etiam similiter & cat-
te. Unde sciatis quia non sunt dii. Ne
ergo timueritis eos. Aurum etiam quod
habent ad speciem nisi aliquis extерse-
rit eruginem non fulgebunt. Neque
enim dum conflarentur sentiebant. Ex
omni pretio empta sunt. in quibus spiritus
non est in ipsis. Sine pedibus in hume-
ris portantur. ostentantes ignobilitatem
suam hominibus. Confundantur etiam
qui colunt ea. Propterea si ceciderint

in terram. a semetipsis non consurgunt. neque si quis eum statuerit rectum per semetipsum stabit. sed sicut mortuis numeri eorum illis apponentur. hostias illorum uendunt sacerdotes ipsorum et abutuntur. similiter et mulieres eorum decerpentes neque infirmo neque mendicanti aliquid impertiunt. de sacrificiis eorum fete et menstruate contingunt. Scientes itaque ex his quia non sunt dii. ne timeatis eos. Unde enim uocantur dii. Quia mulieres apponunt diis argenteis et aureis et ligneis. et in domibus eorum sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita et barbam rasam. quorum capita nuda sunt. Rugiunt autem clamantes contra deos suos sicut in cena mortui. Uestimenta eorum auferunt sacerdotes. et uestiunt uxores suas et filios suos. Neque si quid mali patiuntur ab aliquo. neque si quid boni poterunt retribuere. neque regem constituere possunt neque auferre. Similiter neque dare diuitias possunt. neque malum retribuere. Si quis illis uotum uouerit et non reddiderit. neque hoc requirunt. Hominem a morte non liberant. neque infirmum a potentiore eripiunt. Hominem cecum ad uisum non restituunt. de necessitate hominem non liberabunt. Uidue non miserebuntur. neque orphanis benefacient. Lapidibus de monte similes sunt dii illorum lignei et lapidei et aurei et argentei. Qui autem colunt ea confundentur. Quomodo ergo estimandum est aut dicendum illos esse deos. Adhuc enim ipsis chaldeis non honorantibus ea. qui cum audierint mutum non posse loqui. offerunt illud ad bel. postulantes ab eo loqui. quasi possint sentire qui non habent motum. et ipsi cum intellexerint. relinquent ea. Sensum enim non habent ipsi dii illorum. Mulieres autem circumdate funibus in uiis sedent. succendentes ossa oliuarum. Cum autem aliqua ex ipsis abstracta ab aliquo transeunte dormierit cum eo. proxime sue exprobrat quod ea non sit digna habita sicut ipsa. neque funis eius diruptus sit. Omnia autem que illis fiunt falsa sunt. Quomodo estimandum aut dicendum est illos esse deos. A fabris autem et ab aurificibus facta sunt. Nihil aliud erunt nisi id quod uolunt esse sacerdotes. Aurifices etiam ipsi qui ea faciunt non sunt multi temporis. Nunquid ergo possunt ea que fabricata sunt ab ipsis esse dii. Reliquerunt autem falsa. et opprobrium postea futuris. Nam cum superuenerit illis proelium et mala. cogitant sacerdotes ubi se abscondant cum illis. Quomodo ergo sentiri debeant quoniam dii sunt. qui nec de bello se liberant. neque de malis se eripiunt. Nam cum sint lignea et lapidea. et inaurata et inaurata et inargentata. scietur postea quia falsa sunt ab uniuersis gentibus et regibus que manifestata sunt quia non sunt dii sed opera manuum hominum et nullum opus dei cum illis. Unde ergo notum est quia non sunt dii. sed opera manuum hominum. et nullum dei

opus in ipsis est. Regem regioni non
suscitant neq; pluuiam hominib; dabūt.
J udicium quoq; non discernent. neq; re
giōēs liberabunt ab iniuria q̄a nihil pñt
sicut cornicule inter medium celi &
terre. Etenim cum inciderit ignis in
domum deorum ligneorum & argē
teorum et aureorum sacerdotes q̄dē
ipsorum fugient & liberabunt. ipsi ue
ro sicut trabes in medio comburentur.
R egi autem et bello non resistent. Quo
modo ergo estimandum est aut reci
piendum q̄a dy sunt. Non a furib;
neq; a latronib; se liberabunt dy li
gnei & lapidei et inaurati & inargē
tati. q̄bus iniq; fortiores sunt. Aurū
& argentum et uestimentum quo op
ti sunt auferent illi. & abibunt. nec si
bi auxilium ferent. Itaq; melius est
esse regem ostentantem uirtutem suā
aut uas in domo utile in quo gloria
tur q̄ possidet illud. uł ostium in
domo q̄d custodit que in pace sunt
q̄ falsi dy. Sol q̄dem & luna ac side
ra cum sit splendida et emissa ad u
tilitates obaudiunt. similiter & ful
gur cum apparuerit perspicuum est.
J dipsum autem & sp̄us in omni regi
one spirat. & nubes q̄bus cum impe
ratum fuerit a deo perambulare in uni
uersum orbem perficiunt q̄d imperā
tum est eis. Ignis etiam missus desupe
ut consumat montes & siluas facit
quod preceptum est ei. Hec autem
neq; spēb; neq; uirtutib; uni eorum si
milia sunt. Unde neq; estimandum
est neq; dicendum illos esse deos q̄n
non pñt neq; iudicium iudicare neq;
q̄cquam facere hominib;. Scientes itaq;
quia non sunt dy. ne ergo timueritis
eos. neq; n̄ regib; maledicent neque
benedicent. Signa enim in celo gen
tib; non ostendunt. neq; ut sol luce
bunt. neq; illuminabunt ut luna. Be
stie meliores sunt illis que possunt fu
gere sub tectum ac p̄desse sibi. Nullo
itaq; modo nobis est manifestum q̄a
sunt dy. propter q̄d ne timeatis eos.
N am sicut in cucumerario formido ni
hil custodit. ita sunt dy illorū lignei
& argentei et inaurati. Eodem modo
et in horto spina alba. supra quam om
nis auis sedet. Simił & mortuo proiec
to in tenebris similes sunt dy illorum
lignei & inaurati & inargentati. A
purpura quoq; et marmore que su
pra illos tineant. scietis itaq; q̄a sūt
dy. Ipsi etiam postremo comeduntur
& erunt obprobrium in regiōē. Me
lior est igitur homo iustus q̄ non ha
bet simulacra. nam erit longe ab ob
probrys.

EZECHIEL propheta cum Ioa
chim rege Iuda
captiuus ductus
est in Babylonem
ibiq; his qui cum
eo captiui fuerāt prophetauit pœnite

tibus qui ad hieremie uaticinium se ul-
tro ab aduersariis tradidissent. cum
uiderent adhuc urbem hierosolymam
stare quam ille casuram esse predixe-
rat. Tricesimo autem etatis sue anno
et captiuitatis quinto exorsus est ad
concaptiuos loqui. Eodem tempore li-
cet posterior hic in chaldea. hieremi-
as in iudea prophetauerunt. Sermo eius
nec satis disertus nec admodum rusti-
cus est. sed ex utroque medie temperatus.
Sacerdos et ipse fuit sicut hieremias prin-
cipia principia uoluminis et finem ma-
gnis habens obscuritatibus inuoluta. Sed
et uulgata eius editio non multum distat
ab hebraico. Unde satis miror quid cause
extiterit ut si eosdem in uniuersis li-
bris habemus interpretes. in aliis eadem
in aliis diuersa transtulerint. Legite
igitur et hunc iuxta translationem nostram
quoniam per cola scriptus est comata ma-
nifestatiorem legentibus sensum tribuit.
Si autem amici mei. et hunc subsannaue-
rint. dicite eis quia nemo eos compellat
ut scribant. Sed uereor ne illud eis e-
ueniat quod grece significantius dicitur
ut uocentur fagolidori hoc est mans-
ducantes senecias.

T FAC
TVM Ē
in tricesimo
anno idest
quarto in.
quinta men
sis. cum es
sem in me
dio captiuorum iuxta fluuium chobar
aperti sunt celi. & uidi uisiões dei. In
quinta mensis ipse est annus qntus trā
migrationis Regis Joachim. factum est
uerbum domini ad Ezechielem filiū
B uzi sacerdotem in terra. chaldeorum
secus flumen chobar. Et facta est su
per eum ibi manus domini. Et uidi. et
ecce uentus turbinis ueniebat ab aq.
lone. & nubes magna. et ignis inuoluēs.
E t splendor in circuitu eius. & de me
dio eius quasi species electri. idest de
medio ignis. Et in medio eius simili.
tudo quattuor animalium. & hic aspec
tus eorum. Similitudo hominis in eis.

Et quattuor facies domini & quat
tuor penne uni. Et pedes eorum pe
des recti. & planta pedis eorum qua
si planta pedis uituli. & scintille qsi
aspectus eris candentis. Et manus ho
minis sub pennis eorum in quattuor
partibus. & facies et pennas per quat
tuor partes habebant. iuncteq. erant pē
ne eorum alterius ad alterum. Non
reuertebant cum incederent. sed unū
quodq. ante faciem suam gradiebatū.
Similitudo autem uultus eorum. fa
cies hominis & facies leonis a dextris
ipsorum quattuor. facies autem bouis
a sinistris ipsorum quattuor. & facie
aquile desup ipsorum quattuor. & fa
cies eorum & penne eorum exten
te desuper. Due penne singulorum
iungebantur & due tegebantur cor
pora eorum. Et unum qdque eorum
coram facie sua ambulabat. Ubi erat
impetus spiritus illuc gradiebantur.
nec reuertebantur cum ambularent.

E t similitudo animalium & aspectus eo
rum quasi carbonum ignis ardentium,
et quasi aspectus lampadarum. Hec erat
uisio discurrens in medio animalium,
splendor ignis & de igne fulgur egre
diens. & animalia ibant et reuerteban
tur in similitudinem fulguris coruscan
tis. Cumque aspicerem animalia apparuit
rota una super terram iuxta animalia,
habens quattuor facies. Et aspectus ro
tarum et opus earum quasi uisio maris.
& una similitudo ipsarum quattuor. &
aspectus earum & opera quasi sit rota
in medio rote. Per quattuor partes ea
rum euntes ibant. & non reuertebantur
cum ambularent. Statura quoque erat ro
tis & altitudo. & horribilis aspectus &
totum corpus oculis plenum in circuitu
ipsarum quattuor. Cumque ambularent
animalia, ambulabant pariter et rote
iuxta ea. & cum eleuarentur animalia
de terra eleuabantur simul & rote.
Quocumque ibat spiritus, illuc eunte spiri
tu & rote pariter eleuabantur sequen
tes eum. Spiritus enim uite erat in ro
tis. Cum euntibus ibant. & cum stanti
bus stabant. & cum eleuatis a terra, pa
riter eleuabantur & rote sequentes ea,
quia spiritus uite erat in rotis. Et si
militudo super capita animalium fir
mamenti quasi aspectus crystalli horri
bilis & extenti super capita eorum de
super. Sub firmamento autem penne
eorum recte alterius ad alterum. Unum
quodque duabus alis uelabat corpus suum
& alterum similiter uelabatur. Et au
diebam sonum alarum quasi sonum
aquarum multarum quasi sonum su
blimis dei. Cumque ambularent quasi so
nus erat multitudinis ut sonus castro
rum. Cumque starent dimittebantur
penne eorum. Nam cum fieret uox
super firmamentum quod erat super
caput eorum stabant et submittebant
alas suas. Et super firmamentum quod
erat imminens capiti eorum quasi aspec
tus lapidis sapphyri similitudo throni.
& super similitudinem throni similitudo
quasi aspectus hominis desuper. Et
uidi quasi speciem electri uelut aspec
tum ignis intrinsecus per circuitum eius
a lumbis eius & desuper. & a lumbis eius usque
deorsum uidi quasi speciem ignis splen
dentis in circuitu uelut aspectum ar
cus cum fuerit in nube in die pluuie.
Hic erat aspectus splendoris per gyrum.

[illegible]

Hec uisio similitudinis glo
rie domini. Et uidi et ce
cidi in faciem meam et
audiui uocem loquentis,
et dixit ad me: Fili hominis sta super
pedes tuos et loquar tecum. Et in
gressus est in me spiritus postq̄ locu
tus est mihi et statuit me supra pe
des meos. Et audiui loquentem ad me
et dicentem: Fili hominis mitto ego te
ad filios isrl̄ ad gentes apostatrices q̄
recesserunt a me. Patres eorum pre
uaricati sunt pactum meum usque ad
diem hanc. Et filii dura facie et indo
mabili corde sunt ad quos ego mitto
te. Et dices ad eos: Hec dicit domi
nus ds̄: si forte uel ipsi audiant et si
forte quiescant, quoniam domus exa
sperans est. Et sciet qa propheta fue
rit in medio eorum. Tu ergo fili homi
nis ne timeas eos neq; sermones eorum
metuas, quoniam increduli et subuer
sores sunt tecum, et cum scorpionibus
habitas. Verba eorum ne timeas et u
ultus eorum ne formides, quia do
mus exasperans est. Loqueris ergo uer
ba mea ad eos si forte audiant et qui
escant, quoniam irritatores sunt. Tu
autem fili hominis audi quecūque lo
quor ad te et noli esse exasperans si
cut domus exasperatrix est. Aperi os
tuum et comede quecūque ego do
tibi. Et uidi et ecce manus missa ad
me in qua erat inuolutus liber, et ex
pandit illum coram me q erat scriptus
intus et foris, et scripte erant in eo la
mentatiōes et carmē et ue.

Et dixit ad me: Fili homi
nis quodcūq; inueneris,
comede. Comede uolu
men istud, et uadens lo
quere ad filios isrl̄. Et aperui os meum
et cibauit me uolumine illo. Et dixit
ad me: Fili hominis, uenter tuus come
det et uiscera tua complebuntur uo
lumine isto quod ego do tibi. Et co
medi illud, et factum est in ore meo
sicut mel dulce. Et dixit ad me: Fili
hominis uade ad domum isrl̄ et loque
ris uerba mea ad eos. Non enim ad po
pulum profundi sermonis et ignote li
gue tu mitteris ad domum Israel, neq;
ad populos multos pfundi sermonis et
ignote lingue, quorum non possis audi
re sermones. Et si ad illos mitteris, ipsi
audirent te. Domus autem isrl̄ nolūt
audire te, quia nolunt audire me. Om
nis quippe domus isrl̄ attrita fronte ē
et duro corde. Ecce dedi faciem tuā
ualentiorem faciebus eorum, et frontem
tuam duriorem frontibus eorum. Ut ada
mantem et ut silicem dedi faciem tu
am. Ne timeas eos neq; metuas a fa
cie eorum, qa domus exasperans est.
Et dixit ad me: Fili hominis omnes
sermōes meos quos ego loquor ad te as
sume in corde tuo, et auribus tuis audi,
et uade ingredere ad transmigratiōem,
ad filios populi mei, et loqueris ad eos
et dices eis: Hec dicit dominus deus,
si forte audiant et qescant. Et assūp
sit me spiritus, et audiui post me uo

cem commotionis magne. benedicta
gloria domini de loco suo & uocem a
alarum animalium percutientium alte
ram ad alteram : & uocem rotarum se
quentium animalia et uocem commo
tionis magne. Spiritus quoque leuauit
me & assumpsit me. et abii amarus in
indignatione spiritus mei. Manus enim
domini erat mecum confortans me.
E t ueni ad transmigrationem ad acer
uum nouarum frugum. ad eos qui ha
bitabant iuxta flumen chobar. & se
di ubi illi sedebant. & mansi ibi septem
diebus merens in medio eorum. Cum
autem pertransissent septem dies. fac
tum est uerbum domini ad me dicens.
F ili hominis speculatorem dedi te do
mui israhel. & audies de ore meo uerbum
& annuntiabis eis ex me. Si dicente
me ad impium morte morieris non
annuntiaueris ei. neque locutus fueris ut
auertatur a uia sua impia & uiuat .
ipse impius in iniquitate sua morietur
sanguinem autem eius de manu tua re
quiram. Si autem tu annuntiaueris im
pio. & ille non fuerit conuersus ab im
pietate sua & a uia sua impia. ipse in
quidem in impietate sua morietur. tu
autem animam tuam liberasti. Sed et si
conuersus iustus a iustitia sua fuerit
& fecerit iniquitatem. ponam offendi
culum coram eo. ipse morietur quia
non annuntiasti ei in peccato suo mo
rietur. & non erunt in memoria iusti
tie eius quas fecit. sanguinem uero e
ius de manu tua requiram. Si autem tu
annuntiaueris iusto ut non peccet
iustus. & ille non peccauerit. uiuens
uiuet quia annuntiasti ei. & tu animam
tuam liberasti. Et facta est ibi super
me manus domini & dixit ad me.
Surgens egredere in campum et ibi
loquar tecum. Et surgens egressus sum
in campum et ecce ibi gloria domini
stabat quasi gloria quam uidi iuxta
fluuium chobar. & cecidi in faciem
meam. Et ingressus est in me spiritus
& statuit me super pedes meos & lo
cutus est mihi & dixit ad me. Ingre
dere. & includere in medio domus i
tue. Et tu fili hominis ecce data sunt
super te uincula. et ligabunt te in eis &
non egredieris in medio eorum. & lin
guam tuam adherere faciam palato
tuo. & eris mutus nec quasi uir obiur
gans quia domus exasperans est. Cum
autem locutus fuero tibi aperiam os
tuum & dices ad eos. Hec dicit dominus
deus. Qui audit audiat. & qui quiescit
quiescat. quia domus exasperans est.

E T tu fili hominis sume ti
bi laterem & pones eum
coram te. et describes in
eo ciuitatem hierusalem.
Et ordinabis aduersus eam obsidionem
& edificabis munitiones & comporta
bis aggerem & dabis contra eam castra
& pones arietes in gyro. Et tu sume
tibi sartaginem ferream. & pones eam
in murum ferreum inter te & inter
ciuitatem. & obfirmabis faciem tuam
ad eam & erit in obsidionem & cir
cundabis eam. Signum est domui i

israel. Et tu dormies super latus tuum
sinistrum et pones iniquitates domus israel
super eo numero dierum quibus dormies
super illud. et assumes iniquitates eorum.
Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eo
rum numero dierum trecentos et no
naginta dies. et portabis iniquitatem do
mus israel. Et cum compleueris hec. dor
mies super latus tuum dextrum secundo
et assumes iniquitatem domus iuda qua
draginta diebus. Diem pro anno diem
inquam pro anno dedi tibi. Et ad obsidi
onem hierusalem conuertes faciem tu
am. et brachium tuum erit exertum
et prophetabis aduersus eam. Ecce
circumdedi te uinculis. et non te con
uertes a latere tuo in latus aliud do
nec compleas dies obsidionis tue. Et
tu sume tibi frumentum et hordeum
et fabam et lentem et milium et uiciam
et mittes ea in uas unum. et facies
tibi panes numero dierum quibus dormi
es super latus tuum. Trecentis et nona
ginta diebus comedes illud. Cibus autem
tuus quo uesceris erit in pondere ui
ginti stateres in die. A tempore usque
ad tempus comedes illud. Et aquam
in mensura bibes sextam partem hin.
A tempore usque ad tempus bibes illud. Et
quasi subcinericium hordeaceum come
des illud. et stercore quod egreditur de
homine operies illud in oculis eorum.
Hęc dicit dominus. Si comedent filii
israel panem suum pollutum inter gen
tes. ad quas eiciam eos. Et dixi. Aaa.
domine deus. Ecce anima mea non est
polluta. et morticinum et laceratum
a bestiis non comedi ab infantia mea
usque nunc. et non est ingressa os meum
omnis caro immunda. Et dixit ad me
Ecce dedi tibi fimum boum pro ster
coribus humanis. et facies panem tuum
in eo. Et dixit ad me. Fili hominis
ecce ego conteram baculum panis in
hierusalem. et comedent panem suum
in pondere et in sollicitudine. et aquam
in mensura. et in angustia bibent. ut
deficientibus pane et aqua corruat u
nusquisque ad fratrem suum. et con
tabescat in iniquitatibus suis.

ET tu fili hominis sume
tibi gladium acutum ra
dentem pilos. et assumes
eum et duces per caput
tuum et per barbam tuam. et assumes
tibi stateram ponderis. et diuides eos.
Tertiam partem igni combures in me
dio ciuitatis iuxta completionem dierum
obsidionis. et assumes tertiam partem
et concides gladio in circuitu eius. ter
tiam uero aliam disperges in uentum
et gladium nudabis post eos. Et su
mes inde paruum numerum et liga
bis eos in summitate pallii. Et ex e
is rursum tolles et proicies eos in me
dio ignis. et combures eos igni. et ex
eo egredietur ignis in omnem domum
israel. Hęc dicit dominus deus. Ista est
hierusalem. In medio gentium posui
eam. et in circuitu eius terras. Et con
tempsit iudicia mea. ut plus esset im
pia quam gentes. et precepta mea ultra
quam terre que in circuitu eius sunt. su

dicia enim proiecerunt. & in precep
tis meis non ambulauerunt. Iccirco hec
dicit dominus deus. Quia superastis gen
tes que in circuitu uestro sunt. et in
preceptis meis non ambulastis & iudi
cia mea non fecistis. & iuxta iudicia
gentium que in circuitu uestro sunt
non estis operati. ideo hec dicit domi
nus deus. Ecce ego ad te. & ipse ego
faciam in medio tui iudicia in oculis
gentium & faciam in te quod non fe
ci & quibus similia ultra non faciam
propter omnes abominationes tuas. Ideo
patres comedent filios suos in medio
tui & filii comedent patres suos. Et
faciam in te iudicia. & uentilabo uni
uersas reliquias tuas in omnem uentum. I
ccirco uiuo ego dicit dominus deus
nisi pro eo quod sanctum meum uiolasti
in omnibus effusionibus tuis & in cunc
tis abominationibus tuis. ego quoque
confringam. & non parcet oculus me
us & non miserebor. Tertia pars tui i
peste morietur & fame consumetur
in medio tui & tertia pars tui in gladio
cadet in circuitu tuo. Tertiam uero par
tem tuam in omnem uentum disper
gam & gladium euaginabo post e
os & complebo furorem meum &
requiescere faciam indignationem in
dignationem meam in eis & conso
labor. Et scient quia ego dominus i
locutus sum in zelo meo. cum imple
uero indignationem meam in eis. Et
dabo te in desertum et in obprobrium
gentibus que in circuitu tuo sunt. in
conspectu omnis pretereuntis. Et

eris obprobrium & blasphemia. exem
plum et stupor in gentibus que in
circuitu tuo sunt cum fecero in te iu
dicia in furore et in indignatione et
in increpationibus ire. que ego domi
nus locutus sum quando misero sa
gittas famis pessimas que erunt mor
tifere & quas mittam ut disperdam
uos. Et famem congregabo super
uos et conteram in uobis baculum
panis & immittam in uos famem & i
bestias pessimas usque ad internitionem.
Et pestilentia et sanguis transibunt
per te. & gladium inducam super
te. Ego dominus locutus sum.

ET factus est sermo do
mini ad me dicens. Fi
li hominis pone faciem
tuam ad montes israel
et prophetabis ad eos & dices. Mon
tes israel audite uerbum domini dei
hec dicit dominus deus montibus et
collibus rupibus et uallibus. Ecce ego
inducam super uos gladium & dis
perdam excelsa uestra. et demoliar
aras uestras & confringentur simu
lacra uestra. et deiciam interfectos
uestros ante idola uestra. Et da
bo cadauera filiorum israel ante faciem
simulacrorum uestrorum. et disper
gam ossa uestra circum aras uestras
in omnibus habitationibus uestris. Ur
bes deserte erunt & excelsa demoli
entur et dissipabuntur & interibunt
are uestre & confringentur & ces
sabunt idola uestra. & conterentur

delubra uestra. et delebuntur opera
uestra. et cadet interfectus in me-
dio uestri. et scietis quia ego sum do-
minus. Et relinquam in uobis eos qui
fugerint gladium in gentibus cum
dispersero uos in terris et recordabun-
tur mei liberati uestri in gentibus ad
quas captiui ducti sunt. quia contri-
ui cor eorum fornicans et recedens
a me et oculos eorum fornicantes
post idola sua. et displicebunt sibimet
super malis que fecerant in uniuer-
sis abominationibus illis. et scient quia
ego dominus non frustra locutus sum ut
facerem eis malum hoc. Haec dicit
dominus deus. Percute manum tu-
am et allide pedem tuum et dic
heu ad omnes abominationes malorum
domus israel. quia gladio fame et
peste ruituri sunt. Qui longe est
peste morietur qui autem prope gla-
dio corruet. et qui relictus fuerit
et obsessus fame morietur. Et com-
plebo indignationem meam in eis. et sci-
etis quia ego dominus cum fuerint
interfecti uestri in medio idolorum
uestrorum in circuitu ararum uestrarum
in omni colle excelso et in cunctis su-
mitatibus montium et subtus omne li-
gnum nemorosum et subtus uniuer-
sam quercum frondosam locum ubi ac-
cenderunt thura redolentia uniuer-
sis idolis suis. Et extendam manum
meam super eos et faciam terram
eorum desolatam et destitutam a
deserto deblatha in omnibus habita-
tionibus eorum. et scient quia ego
dominus.

Et factus est sermo domi-
ni ad me dicens. Et tu fi-
li hominis. haec dicit do-
minus deus terre israel. fi-
nis uenit. uenit finis super quattuor
plagas terre. Nunc finis super te. et
immittam furorem meum in te. Et
iudicabo te iuxta uias tuas. Et po-
nam contra te omnes abominationes
tuas. Et non parcet oculus meus super
te. et non miserebor sed uias tuas po-
nam super te. et abominationes tue in me-
dio tui erunt. et scietis quia ego domi-
nus. Haec dicit dominus deus.
Afflictio una afflictio ecce uenit. fi-
nis uenit. uenit finis. Euigilauit ad-
uersum te. ecce uenit. Venit contri-
tio super te qui habitas in terra. Venit
tempus prope est dies occisionis et
non glorie montium. Nunc de propi-
quo effundam iram meam super te. et
complebo furorem meum in te. Et iu-
dicabo te secundum uias tuas et im-
ponam tibi omnia scelera tua. Et non
parcet oculus meus nec miserebor sed
uias tuas imponam tibi. et abomina-
tiones tue in medio tui erunt et scietis
quia ego sum dominus percutiens. Ec-
ce dies ecce uenit. Egressa est con-
tritio. floruit uirga. germinauit su-
perbia. iniquitas surrexit in uirga im-
pietatis. Non ex eis et non ex popu-
lo. neque ex sonitu eorum. et non erit
requies in eis. Venit tempus appro-
pinquauit dies. Qui emit non letetur

et q uendit non lugeat qa ira super
omnem populum eius quia qui uen-
dit ad id quod uendidit non reuer-
tetur & adhuc in uiuentibus uita eorum.
V isio enim ad omnem multitudinem
eius non regredietur & uir in iniqta
te uite sue non confortabitur. Canite
tuba preparentur omnes & non est
q uadat ad proelium. Ira enim mea
super uniuersum populum eius. Gla
dius foris pestis & famis intrinsecus.
Q in agro est gladio morietur & q in ci
uitate pestilentia et fame deuorabun
tur & saluabuntur q fugerint ex eis.
E t erunt in montibus quasi columbe con
uallium omnes trepidi unusquisque in
iniquitate sua. Omnes manus dissoluen
tur & omnia genua fluent aquis. Et
accingent se ciliciis & operiet eos formi
do. & in omni facie confusio & in u
niuersis capitibus eorum caluitium.
A rgentum eorum & aurum eorum non
ualebit liberare eos in die furoris do
mini. A nimam suam non saturabunt
& uentres eorum non implebuntur
qa scandalum iniqtatis eorum factum
est & ornamentum monilium suorum
in superbiam posuerunt & imagines
abominationum suarum et simulacro
rum fecerunt ex eo. Propter hec de
di eis illud in immunditiam & da
bo illud in manus alienorum ad di
ripiendum et impiis terre in pre
dam & contaminabunt illud. Et auer
tam faciem meam ab eis & uiolabunt
archanum meum & introibunt in il
lud emissarii et contaminabunt illud.

fac conclusionem quoniam terra plena
est iudicio sanguinum & ciuitas plena
iniqtate. Et adducam pessimos de gen
tibus & possidebunt domos eorum. Et
quiescere faciam superbiam potentium
& possidebunt sanctuaria eorum. An
gustia superueniente requirent pacem
et non erit. Conturbatio super con
turbationem ueniet & auditus super
auditum. Et querent uisionem de
propheta & lex peribit a sacerdote
& consilium a senioribus. Rex luge
bit & principes induentur merore
& manus populi terre conturbabuntur.
Secundum uiam eorum faciam eis & se
cundum iudicium eorum iudicabo
eos & scient qa ego dominus.

E T factum est in anno
sexto in sexto mense in
qnta mensis ego sede
bam in domo mea &
senes iuda sedebant coram me. Et
cecidit ibi super me manus domini
dei. Et uidi & ecce similitudo qua
si aspectus ignis. Ab aspectu lumbo
rum eius & deorsum erat ignis. &
a lumbis eius & sursum quasi aspec
tus splendoris ut uisio electri. Et
emissa similitudo manus appreben
dit me in cincinno capitis mei. & e
leuauit me spiritus inter celum &
terram & adduxit me in hierusalem
in uisione dei iuxta ostium interius
quod respiciebat ad aqlonem ubi e
rat statutum idolum zeli ad prouo
candam emulationem. Et ecce ibi glo

ria dei israel secundum uisionem quam
uideram in campo. & dixit ad me: Fili
hominis leua oculos tuos ad uiam aq-
lonis. Et leuaui oculos meos ad uiam
aqlonis. & ecce ab aqlone porte alta-
ris idolum zeli in ipso introitu. Et
dixit ad me: Fili hominis putas ne ui-
des tu quid isti faciunt: abominationes
magnas quas domus isrl facit hic ut p-
cul recedam a sanctuario meo. Et
adhuc conuersus. uidebis abominatio-
nes maiores. Et introduxit me ad osti-
um atrii. Et uidi et ecce foramen unum
in pariete. Et dixit ad me: Ingrede-
re fili hominis fode parietem. Et cum
fodissem parietem apparuit ostium u-
num. Et dixit ad me: Ingredere et
uide abominationes pessimas quas isti
faciunt hic. Et ingressus uidi et ec-
ce omnis similitudo reptilium & ani-
malium abominatio. & uniuersa idola
domus israel depicta erant in pariete
in circuitu per totum. Et septuaginta
uiri de senioribus domus israel. & ie-
chonias filius saphan stabat in medio
eorum stantium ante picturas. et u-
nusquisque habebat thuribulum in ma-
nu sua. & uapor nebule de thure con-
surgebat. et dixit ad me. Certe ui-
des fili hominis que seniores domus i
israel faciunt in tenebris unusquisque
in abscondito cubilis sui. Dicunt enim.
Non uidet dominus nos. Dereliquit
dominus terram. Et dixit ad me.
Adhuc conuersus uidebis abominatio-
nes maiores quas isti faciunt. Et intro-
duxit me per ostium porte domus

domini quod respiciebat ad aqlonem.
Et ecce ibi mulieres sedebant plangen-
tes adonidem. Et dixit ad me: Cer-
te uidisti fili hominis. Adhuc conuer-
sus uidebis abominationes maiores his. Et
introduxit me in atrium domus dni.
interius. Et ecce in hostio templi domi-
ni inter uestibulum & altare quasi
uigintiquinque uiri dorsa habentes con-
tra templum domini et facies ad ori-
entem & adorabant ad ortum solis. Et
dixit ad me: Certe uidisti fili homi-
nis. Nunquid leue est hoc domui iu-
da. ut facerent abominationes istas quas
fecerunt hic quia replentes terram
iniquitate conuersi sunt ad irritan-
dum me. Et ecce applicant ramum
ad nares suas. Ergo et ego faciam in
furore: non parcet oculus meus nec
miserebor: & cum clamauerint ad au-
res meas uoce magna. non exaudiam
eos.

Et clamauit in auribus me-
is uoce magna dicens. Ap-
propinquauerunt uisi-
tationes urbis. & unusquis-
que uas interfectionis habet in manu
sua. Et ecce sex uiri ueniebant de
uia porte superioris que respicit ad
aqlonem. & uniuscuiusque uas interitus
in manu eius. Vir quoque unus in me-
dio eorum uestitus erat lineis. &
atramentum scriptoris ad renes eius.
et ingressi sunt. & steterunt iuxta
altare ereum. Et gloria domini israel
est de cherub que erat super eum.

ad limē domus. Et uocauit uirum q
indutus erat lineis. & atramentarium
scriptoris habebat in lumbis suis. Et
dixit dominus ad eum Transi per me
diam ciuitatem in medio hierusalem
& signa super frontes uirorum gemē
tium & dolentium super cunctis abo
minationibus que fiunt in medio eius
& illis dixit audiente me. Transite per
ciuitatem sequentes eum. & percutite.
Non parcat oculus uester neque misereа
mini. Senem adolescentulum et uirgi
nem paruulum & mulieres interficite
usque ad internitionem. Omnem autem
super quem uideritis thau ne occida
tis & a sanctuario meo incipite. Coe
perunt ergo a uiris senioribus qui e
rant ante faciem domus. Et dixit
ad eos Contaminate domum et im
plete atria interfectis Egredimini. Et
egressi sunt. & percutiebant eos q
erant in ciuitate. Et caede completa.
remansi ego ruique super faciem meā.
et clamans aio. Heu heu heu domine
deus. Ergo ne disperdes omnes reliquias
israhel effundens furorem tuum super
hierusalem. Et dixit ad me. Iniquitas
domus israhel et iuda magna est nimis
ualde. & repleta est terra sangui
nibus. et ciuitas repleta est auersione.
Dixerunt enim dereliquit dominus
terram & dominus non uidet. Igitur
et meus non parcet oculus. neque mi
serebor. Viam eorum super caput e
orum reddam. Et ecce uir qui erat
indutus lineis qui habebat atramen
tarium in dorso suo respondit uer

bum dicens. Feci sicut praecepisti
mihi.

Et uidi & ecce in fir
mamento quod erat sup
caput cherubin quasi
lapis sapphyrus & quasi
species similitudinis solii apparuit
super eum. et dixit ad uirum qui
indutus erat lineis & att. Ingrede
re in medio rotarum que sunt subter
cherubin & imple manum tuam pru
nis ignis que sunt inter cherubin et
effunde super ciuitatem. Ingressusque
est in conspectu meo. Cherubin autē
stabant a dextris domus cum ingre
deretur uir. & nubes impleuit atri
um interius. Et eleuata est gloria
domini desuper cherub ad limen
domus. & repleta est domus nube.
Et atrium repletum est splendore
glorie domini. & sonitus alarum
cherubin audiebatur usque ad atriū
exterius. quasi uox dei omnipoten
tis loquentis. Cumque praecepisset uiro
qui indutus erat lineis dicens sume
ignem de medio rotarum que sunt
inter cherubin. ingressus ille stetit
iuxta rotam. Et extendit cherub
manum de medio cherubin ad ignē
qui erat inter cherubin. et sumpsit &
dedit in manus eius qui indutus erat
lineis. qui accipiens egressus est. Et
apparuit in cherubin similitudo ma
nus hominis subtus pennas eorum. Et
uidi et ecce quattuor rotae iuxta
cherubin. Rota una iuxta cherub

unum & rota alia iuxta cherub unu
S pecies autem rotarum erat quasi uisio
lapis chrysolithi & aspectus earum
similitudo una quattuor si sit rota in
medio rote. Cumq; ambularent in q̄t
tuor partes gradiebantur & non re
uertebantur ambulantes sed ad lo
cum ad quem ire declinabat que pri
ma erat sequebantur & cetere nec cō
uertebantur. Et omne corpus earum
et colla et manus & penne & cir
culi plena erant oculis in circuitu q̄t
tuor rotarum et rotas istas uocauit
uolubiles audiente me. Quattuor au
tem facies habebat unum facies una
facies cherub & facies secunda faci
es hominis & in tertio facies leonis e
in quarto facies aquile. Et eleuata
sunt cherubim ipsum est animal qd
uideram iuxta flumen chobar. Cumq;
ambularent cherubin ibant pariter
et rote iuxta ea. & cum eleuarent
cherubin alas suas ut exaltarentur
de terra non residebant rote sed
et ipse iuxta erant. Stantibus illis
stabant & cum eleuatis eleuabantur.
S piritus enim uite erat in eis. Et egre
sa est gloria domini a limine tem
pli & stetit super cherubin. Et ele
uātia cherubin alas suas exaltata
sunt a terra coram me. & illis e
gredientibus rote quoq; subsecute sunt.
E t stetit in introitu porte domus
domini orientalis. & gloria dei isrl
erat sup eos. Ipsum est animal qd
uidi subter deum israel iuxta fluui
um chobar. Et intellexi quia che

rubin essent. Quattuor per quattuor
uultus uni & quattuor ale uni. & si
militudo manus hominis sub alis eorum
& similitudo uultuum eorum ipsi
uultus quos uideram iuxta fluuium
chobar & intuitus eorum impetus sin
gulorum ante faciem suam ingredi.

T eleuauit me spiritus e
introduxit me ad portam
domus domini orienta
lem que respicit ad solis
ortum. Et ecce in introitu porte uigi
tiquinq; uiri. & uidi in medio eorum
Jechoniam filium Azur & Pheltiam
filium filium Banaie principes populi.
Dixitq; ad me. Fili hominis. hi sunt ui
ri q. cogitant iniquitatem & tractant
consilium pessimum in urbe dicentes
Nonne dudum edificate sunt domus
haec est lebes nos autem carnes. Iccir
co uaticinare de eis uaticinare fili ho
minis. Et irruit in me spiritus domini
& dixit ad me. Loquere. haec dicit
dominus. Sic locuti estis domus isrl
et cogitationes cordis uestri ego no
ui. Plurimos occidistis in urbe hac e
implestis uias eius interfectis. Propter
ea hec dicit dominus. Interfecti uri
quos posuistis in medio eius hi sunt
carnes. & hec est lebes. & educam
uos de medio eius. Gladium metuistis
& gladium inducam super uos dicit do
minus ds. Et eiciam uos de medio e
ius. Daboq; uos in manu hostium & fa
ciam in uobis iudicia. Gladio cadetis.
In finibus isrl iudicabo uos. & scietis

qa ego dns

quia ego dominus. Hec non erit uo
bis in lebetē. & uos non eritis in me-
dio eius in carnes. In finibus israel iu-
dicabo uos. & scietis quia ego domin'
Quia in preceptis meis non ambulastis
& iudicia mea non fecistis sed iusta
iudicia gentium que in circuitu urō
sunt estis operati. Et factum est cū
propheterem. Pheltias filius Banaie
mortuus est. Et cecidi in faciem me-
am clamans uoce magna. Et dixi. heu
heu heu domine deus consumatiōem
tu facis reliquarum israel. Et factū
est uerbum domini ad me dicens.
Fili hominis fratres tui uiri ppinqui tui
& omnis domus isrl̄ uniuersi qbus
dixerunt habitatōēs hierusalem lon
ge recedite a domino nobis data est
terra in possessiōēm. propterea hec di
cit dominus deus. Quia longe feci eos
in gentibus & quia dispersi eos in ter-
ris. ero eis in sanctificatiōēm modicam
in terris ad quas uenerunt. Propterea
loquere. hec dicit dominus ds̄. Con
gregabo uos de populis & adunabo de
terris in qbus dispersi estis. daboq; uo
bis humum isrl̄. Et ingredietur illuc
& auferent omnes offensiōēs cunctas
q; abominatiōēs eius de illa. Et dabo eis
cor unum & spiritum nouum tribuā
in uisceribus eorum. Et auferam cor
lapideum de carne eorum & dabo
eis cor carneum ut in preceptis meis
ambulēt & iudicia mea custodiant
faciantq; ea. et sint mihi in populum
et ego sim eis in deum. Quorum aūt
corpus offendicula. et abominatiōēs

suas ambulat. horum uiam in capite
suo ponam dicit dominus ds̄. Et eleua
uerunt cherubī alas suas. & rote cum
eis & gloria dei isrl̄ erat super eos. Et
ascendit gloria domini de medio ci
uitatis. stetitq; sup montem q est ad
orientem urbis. Et spiritus leuauit
me adduxitq; in chaldeam ad transmi
gratiōēm in uisiōēm in spiritu dei. Et
sublata est a me uisio quam uiderā.
Et locutus ad transmigratiōēm om̄ia
uerba domini que ostenderat m̄.

ET factus est sermo domi
ni ad me dicens. fili homi
nis in medio domus exa
sperantis tu habitas. qui
oculos habent ad uidendum et non ui
dent & aures ad audiendum & non
audient quia domus exasperans est.
Tu ergo fili hominis fac tibi uasa trās
migrationis & transmigrabis per diē
coram eis. Transmigrabis autem de lo
co tuo ad locum alterum in conspectu
eorum si forte aspiciant quia domus
exasperans est. Et efferes foras uasa
tua quasi uasa transmigrantis per diem
in conspectu eorum. Tu autem egredie
ris uespere coram eis sicut egreditur
migrans. Ante oculos eorum pfode
tibi parietem et egrediens per eum ī
conspectu eorum. In humeris porta
beris in caligine effereris. Faciem tu
am uelabis & non uidebis terram quia
portentum dedi te domui israel. Fe
ci ergo sicut preceperat mihi dominus.
Vasa mea ptuli quasi uasa transmigrā

tis per diem et uespere perfodi mihi pa
rietem manu. & in caligine egressus s
& in humeris portatus in conspectu i
eorum. Et factus est sermo domini
mane ad me dicens. Fili hominis num
quid non dixerunt ad te domus isrl
domus exasperans quid tu facis. Dic
ad eos. haec dicit dominus ds. Super
ducem onus istud qui est in hierusa
lem & super omnem domum israel q
est in medio eorum. Dic. Ego porten
tum uestrum. Quomodo feci. sic fiet i
llis. In transmigrationem et in captiuita
tem ibunt. & dux qui est in medio
eorum in humeris portabitur in cali
gine egredietur. Parietem perfodient
ut educant eum. facies eius operietur
ut non uideant oculo terram. Et ex
tendam rete meum super eum. et ca
pietur in sagena mea & adducam eu
in Babylonem in terram chaldeorum.
& ipsam non uidebit. ibique morietur.
et omnes q circa eum sunt. Presidium
eius & agmina eius dispergam in om
nem uentum. & gladium euaginabo
post eos. Et scient quia ego dominus
quando dispersero illos in gentibus &
disseminauero eos in terris. Et reli
quam ex eis uiros paucos a gladio et
fame et pestilentia. ut narrent omnia
scelera eorum in gentibus ad quas in
gredientur. & scient quia ego domi
nus. Et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis panem tuum
in conturbatione comede. sed & aquam
tuam in festinatione et merore bibe. et
dices ad populum terrae. haec dicit

dominus deus ad eos q habitant in
hierusalem in terra israel. Panem suu
in solitudine comedent. et aquam sua
in desolatione bibent. ut desoletur ter
ra a multitudine sua propter iniqui
tates omnium q habitant in ea. & ci
uitates que nunc habitantur deso
late erunt. terraque deserta. & scietis
quia ego dominus. Et factus est ser
mo domini ad me dicens. Fili hominis
quod est prouerbium istud in terra
isrl dicentium. in longum differentur
dies. & peribit omnis uisio. Ideo dic
ad eos. Haec dicit dominus ds. Quie
cere faciam prouerbium istud. neque
uulgo dicetur ultra in israel. Et loque
re ad eos. q appropinquauerit dies
et sermo omnis uisionis. Non enim
erit ultra omnis uisio cassa. neque di
uinatio ambigua. in medio filiorum
isrl. quia ego dominus loquar. & quod
cumque locutus fuero uerbum fiet. Non
prolongabitur amplius. sed in diebus ue
stris domus exasperans loquar uerbum
et faciam illud dicit. dicit dominus
deus. Et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis ecce domus i
isrl dicentium. Visio quam hic uidet in
dies multos & in tempora longa. iste
prophetat. Propterea dic ad eos. haec
dicit dominus ds. Non prolongabitur
ultra omnis sermo meus. Verbum quod
locutus fuero complebitur dicit domi
nus deus.

T factus est sermo dni ad
me dicens. Fili hominis,
uaticinare ad prophetas
israel qui prophetant et
dices prophetantibus de corde suo Au
dite uerbum domini. Haec dicit domi
nus deus. Ve prophetis insipientibus
q sequuntur spiritum suum et nihil ui
dent. Quasi uulpes in deserto prophe
te tui israel erant. Non ascendistis
ex aduerso. neq opposuistis murum.
pro domo isrl ut staretis in proelio in
die domini. Vident uana et diuinant
mendacium dicentes ait dominus cum
dominus non miserit eos. & perseue
rauerunt confirmare sermonem. Num
quid non uisionem cassam uidistis. &
diuinationem mendacem locuti estis.
E t dixistis ait dominus cum ego non
sim locutus. Propterea haec dicit do-
minus ds. Quia locuti estis uana et
uidistis mendacium. ido ecce ego ad
uos ait dominus ds. et erit manus
mea super prophetas qui uident ua
na et diuinant mendacium. In conci
lio populi mei non erunt. & in scriptu
ra domus isrl non scribentur nec in ter
ra israel ingredientur. & scietis quia
ego dominus ds. Eo q deceperint
populum meum dicentes pax pax. et
non est pax. & ipse aedificabat parie
tem. illi autem liniebant eum luto absq
paleis. Dic ad eos q liniunt absque
temperatura. q casurus sit. Erit enim
imber inundans & dabo lapides per
grandes & desuper irruentes. & uen
tum procelle dissipantem. Siquidem
ecce cecidit paries. Nunquid non di
cetur uobis. ubi est litura quam lini
stis. Propterea hec dicit dominus deus
Et erumpere faciam spiritum tempes
tatum in indignatione mea & imber
inundans in furore meo erit. et lapi
des grandes in ira in consumptionem. Et
destruam parietem quem liuistis absq
temperamento. & adequabo eum ter
re. & reuelabitur fundamentum eius
et cadet. et consumetur in medio eius
& scietis quia ego sum dominus. Et
complebo indignationem meam in pa
riete. & in his q liniunt eum absque
temperamento. dicamq uobis. Non
est paries. & non sunt q liniunt eum.
Prophete israel q prophetant ad hieru
salem & uident ei uisionem pacis et
non est pax ait dominus deus. Et
tu fili hominis pone faciem tuam con
tra contra filias populi tui que pro
phetant de corde suo et uaticinare
super eas. & dic Haec dicit dominus
deus Ve q consuunt puluillos sub
omni cubito manus. & faciunt ceru
icalia sub capite uniuerse etatis ad
capiendas animas. Et cum caperent
animas populi mei uiuificabant animas
eorum. et uiolabant me ad populum
meum propter pugillum ordei & fragmen panis. ut interficerent animas
que non moriuntur. & uiuificarent
animas que non uiuunt. mentientes po
pulo meo credenti mendaciis. Propter
hec dicit dominus meus Ecce ego ad
puluillos uestros quibus uos capitis
animas uolantes. & dirumpam eos

de brachys uestris & dimittam animas
quas uos capitis animas ad uolandum.
Et dirumpam ceruicalia uestra & libe
rabo populum meum de manu uestra
neq; erunt ultra in manibus uestris ad
predandum & scietis quia ego dominus
Pro eo quod merere fecistis cor iusti men
daciter quem ego non contristaui et
confortastis manus impy ut non reue
teretur a uia sua mala et uiueret. pro
terea uana non uidebitis et diuinatio
nes non diuinabitis amplius & eruam
populum meum de manu uestra &
scietis quia ego dominus

Et uenerunt ad me uiri
seniorum israel et sede
runt coram me. Et fac
tus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis uiri isti posue
runt immunditias suas in cordibus suis
& scandalum iniquitatis sue statuerunt
contra faciem suam. Nunquid inter
rogatus respondebo eis? Propter hoc lo
quere eis. & dices ad eos. Haec dicit
dominus deus. Homo homo de domo israel
qui posuerit immunditias suas in corde
suo & scandalum iniquitatis sue sta
tuerit contra faciem suam et uenerit
ad prophetam interrogans per eum me
ego dominus respondebo ei in multitu
dine immunditiarum suarum ut capi
atur domus israel in corde suo quo re
cesserunt a me in cunctis idolis suis.
Propterea dic ad domum israel. Haec di
cit dominus deus. Conuertimini &
recedite ab idolis uestris & ab uniuer

sis contaminationibus uestris auertite fa
cies uestras. Quia homo homo de domo
israel et de proselitis quicumque aduena fue
rit in israel si alienatus fuerit a me et
posuerit idola sua in corde suo & scan
dalum iniquitatis sue statuerit contra
faciem suam et uenerit ad prophetam
ut interroget per eum me. ego domi
nus respondebo ei per me. & ponam
faciem meam super hominem illum et
faciam eum in exemplum & in prouer
bium & disperdam eum de medio po
puli mei. et scietis quia ego dominus.
Et propheta cum errauerit et locutus
fuerit uerbum ego dominus decepi
prophetam illum. Et extendam manum
meam super illum & delebo eum de me
dio populi mei israel & portabunt ini
quitatem suam. Juxta iniquitatem interro
gantis sic iniquitas prophete erit. ut non
erret ultra domus israel a me. neque
polluatur in uniuersis preuaricationi
bus suis. sed sit mihi in populum. et ego
sim eis in deum. ait dominus exercitu
uum. Et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis terra cum pec
cauerit mihi ut preuaricetur preua
ricans. extendam manum meam super
eam et conteram uirgam panis eius &
inmittam in eam famem. & interficiam de ea
hominem et iumentum. Et si fuerint
tres uiri isti in medio eius Noe. Da
niel & Iob ipsi iustitia sua liberabunt
animas suas ait dominus exercituum.
Quod et si bestias pessimas induxero su
per terram ut uastent eam & fuerit
in uia eo quod non sit pertransiens propter

bestias tres uiri isti si fuerint in ea: ui
uo ego dicit dominus deus qa nec filios
nec filias liberabunt: sed ipsi soli libera
buntur, terra autem desolabitur. Vel si
gladium induxero super terram illam
& dixero gladio transi per terram et
interfecero de ea hominem et iumen
tum. & tres uiri isti fuerint in medio
eius: uiuo ego dicit dominus deus non
liberabunt filios neq; filias. sed ipsi soli
liberabuntur. Si autem et pestilentiam
inmisero sup terram illam & effunde
ro indignationem meam super eam in
sanguine: ut auferam ex ea hominem
et iumentum. & Noe Daniel & Job
fuerint in medio eius. uiuo ego dicit
dominus ds. qa filium & filiam non
liberabunt: sed ipsi iustitia sua libera
bunt animas suas. Quoniam hec dicit
dominus ds. q; et si quattuor iudicia mea
pessima gladium & famem ac bestias
malas & pestilentiam inmisero in hieru
salem ut interficiam de ea hominem &
pecus. tamen relinquetur in ea saluatio e
ducentium filios & filias. Ecce ipsi egre
dientur ad uos & uidebitis uiam eorum
& adinuentiones eorum et consolabimini
super malo quod induxi in hierusalem
in omnibus que importaui sup eam. & con
solabuntur uos cum uideritis uiam eorum
& adinuentiones eorum. & cognoscetis q; No
frustra fecerim omnia que feci in ea ait
dominus deus.

xv
Et factus est sermo domi
ni ad me dicens: fili ho
minis qd fiet de ligno
uitis ex omnibus lignis nemorum que sunt
inter ligna siluarum? Nunquid tolle
tur de ea lignum ut fiat opus, aut fa
bricabitur de ea paxillus ut depende
at in eo qdcumq; uas? Ecce igni datum
est in escam utraq; partem eius consup
sit ignis & medietas eius redacta est in
fauillam. Nunqd utile erit ad opus? si
Etiam cum esset integrum non erat ap
tum ad opus quanto magis cum illud ignis
deuorauerit et combusserit. nihil ex eo
fiet operis. Propterea hec dicit dominus
deus. Quomodo lignum uitis inter li
gna siluarum quod dedi igni ad deuo
randum: sic tradam habitatores hierusa
lem. & ponam faciem meam in eos. De
igne egredientur et ignis consumet eos.
Et scietis qa ego dominus cum posuero
faciem meam in eos. & dedero terram
inuiam et desolatam eo q; preuaricatores
extiterunt dicit dominus ds.

Et factus est sermo domi
ni ad me dicens fili homi
nis. notas fac hierusalem
abominationes suas & dices
Hec dicit dominus deus hierusalem
radix tua & generatio tua de terra
chanaan. pater tuus amorreus & ma
ter tua cethea. Et quando nata es in
die ortus tui. non est precisus umbili
cus tuus & aqua non est lota in salutem
nec sale salita: nec inuoluta pannis.
Non pepercit super te oculus ut fa
ceret tibi unum de his misertus tui
sed proiecta es super faciem terre in
abiectione anime tue in die q nata es.

T ransiens autem per te uidi te concIulca
ri in sanguine tuo & dixi tibi cum esses
in sanguine tuo. Viue. Dixi inquam tibi in
sanguine tuo Viue. Multiplicatam quasi
si germen agri dedi te. et multiplicata
es & grandis effecta. et ingressa es &
peruenisti ad mundum muliebrem.
V bera tua intumuerunt. & pilus tuus
germinauit. & eras nuda et confusione
plena. Et transiui per te & uidi te. &
ecce tempus tuum tempus amantium.
E t expandi amictum meum super te. &
operui ignominiam tuam. Et iuraui
tibi. & ingressus sum pactum tecum
ait dominus deus. Et facta es mihi. Et
laui te aqua. et emundaui sanguinem
tuum ex te. Et unxi te oleo. & uesti
ui te discoloribus. & calciaui te hyacin
tho. Et cinxi te bysso. & indui te sub
tilibus. & ornaui te ornamento. Et de
di armillas in manibus tuis. & torquem
circa collum tuum. & dedi inaurem sup
er os tuum. & circulos in auribus tuis. &
coronam decoris in capite tuo. Et or
nata es auro & argento. et uestita es
bysso et polymito & multis coloribus.
S imilam & mel et oleum comedisti. &
decora facta es uehementer nimis. Et
profecisti in regnum. et egressum est
nomen tuum in gentes propter speciem
tuam. quia perfecta eras in decore meo
quem posueram super te. dicit domi
nus deus. Et habens fiduciam in pul
chritudine tua. fornicata es in nomine
tuo. et exposuisti fornicationem tuam
omni transeunti. ut eius fieres. Et su
mens de uestimentis meis fecisti tibi
excelsa hinc inde consuta et fornicata
est sup eas. sicut non est factum. neque
futurum est. Et tulisti uasa decoris
tui de auro meo et argento meo quae de
di tibi & fecisti tibi imagines masculinas
& fornicata es in eis. Et sumpsisti uesti
menta tua multicoloria. & uestita es
eis. Et oleum meum & thymiama meum
posuisti coram eis & panem meum quem
dedi tibi similam & oleum et mel quibus
enutriui te. posuisti in conspectu eorum
in odorem suauitatis. Et factum est a
it dominus deus. & tulisti filios tuos et
filias tuas quos generasti mihi. & im
molasti eis ad deuorandum. Numquid
parua est fornicatio tua. Immolasti fi
lios meos & dedisti illos consecrans e
is. Et post omnes abominationes tuas et
fornicationes non es recordata dierum
adolescentiae tuae. quando eras nuda et
confusione plena. conculcata in sangui
ne tuo. Et accidit post omnem ma
litiam tuam. uae uae tibi ait dominus
deus. Et aedificasti tibi lupanar & feci
sti tibi prostibulum in cunctis plateis.
A d omne caput uiae aedificasti signum
prostitutionis tuae. & abominabilem
fecisti decorem tuum. Et diuisisti pe
des tuos omni transeunti. & multipli
casti omnes fornicationes tuas. Et for
nicata es cum filiis aegypti uicinis tuis
magnarum carnium. & multiplicasti
fornicationem tuam ad irritandum me.
Ecce ego extendam manum meam su
per te & auferam iustificationem tuam.
Et dabo te in animas odientium te
filiarum palestinarum. quae erubescunt

in uia tua scelerata. Et fornicata es in
filiis assyriorum. eo quod nec dum fueris
expleta. Et postquam fornicata es nec sic e
saturata. & multiplicasti fornicationem tu
am. in terra chanaan cum chaldeis. & nec
sic saturata es. In quo mundabo cor tuum
ait dominus deus. cum facias omnia hec
opera mulieris meretricis et procacis. Quia
fabricasti lupanar tuum in capite om
nis uie. & excelsum tuum fecisti in om
ni platea. Nec facta es quasi meretrix
fastidio augens precium. sed quasi mu
lier adultera. que super uirum suum
inducit alienos. Omnibus meretricibus
dantur mercedes. tu autem dedisti
mercedes cunctis amatoribus tuis. & i
dona donabas eis ut intrarent ad te un
dique ad fornicandum tecum. Factumque
est in te contra consuetudinem mulie
rum in fornicationibus tuis. & post te
non erit fornicatio. In eo enim quod de
disti mercedes. & mercedes non acce
pisti. factum est in te contrarium. i
P ropterea meretrix audi uerbum domi
ni. hec dicit dominus deus. Quia effusum
est es tuum. & reuelata est ignominia
tua in fornicationibus tuis super amato
res tuos. & super abominationum tua
rum in sanguine filiorum tuorum quos
dedisti eis. ecce ego congregabo omnes
amatores tuos quibus commixta es. & om
nes quos dilexisti cum uniuersis quos
oderas. Et congregabo eos super te un
dique. & nudabo ignominiam tuam coram
eis. Et uidebunt omnem turpitudinem
tuam. & iudicabo te iudiciis adultera
rum et effundentium sanguinem. Et

dabo te in sanguinem furoris et zeli. &
dabo te in manus eorum. Et destruent
lupanar tuum. & demolientur prosti
bulum tuum. Et denudabunt te ues
timentis tuis. & auferent uasa decoris i
tui. Et relinquent te nudam plenamque
ignominia. & adducent super te multi
tudinem. Et lapidabunt te lapidibus
& trucidabunt te gladiis suis. Et com
burent domos tuas igni. & facient in te
iudicia in oculis mulierum plurimarum.
Et desines fornicari. & mercedes ul
tra non dabis. Et requiescet indignatio in
te. & auferetur zelus meus a te. & qui
escam nec irascar amplius eo quod non fueris
recordata dierum adolescentie tue. et
prouocasti me in omnibus his. Quapropter
& ego uias tuas in capite tuo dedi ait
dominus deus. & non feci iuxta scelera
tua in omnibus abominationibus tuis.
Ecce omnis qui dicit uulgo prouerbium
in te assumet illud dicens. Sicut ma
ter & filia eius. Filia matris tue es tu.
que proiecit uirum suum. & filios su
os. & soror sororum tuarum. que pro
iecerunt uiros suos & filias suas. Ma
ter uestra cethea. & pater uester am
morreus. Et soror tua maior samaria.
ipsa & filie eius que habitant ad sinis
tram tuam. Soror autem tua minor te
que habitat a dextris tuis sodoma et
filie eius. Sed nec in uiis earum ambu
lasti. neque secundum scelera earum fe
cisti. Pauxillum minus pene scelera
tiora fecisti illis. in omnibus uiis tuis. i
Viuo ego dicit dominus deus. quia non
fecit sodoma soror tua. ipsa et filie

eius sicut fecisti tu & filie tue. Ecce
hec fuit iniquitas sodome sororis tue
superbia saturitas panis et abundan-
tia et ocium ipsius & filiarum eius. et
manum egeno & pauperi non porrige-
bant. & eleuate sunt & fecerunt abo
minationes coram me & abstuli eas si-
cut uidisti. Et samaria dimidium pec
catorum tuorum non peccauit. sed i
uicisti eas sceleribus tuis. & iustificasti
sorores tuas in omnibus abominationibus
tuis quas operata es. Ergo et tu porta
confusionem tuam que uicisti sorores
tuas peccatis tuis sceleratius agens ab
eis iustificate sunt enim a te. Ergo
& tu confundere et porta ignominiam
tuam que iustificasti sorores tuas. Et
conuertam restituens eas conuersione
sodomorum cum filiabus suis & con-
uersione samarie & filiarum eius. Et
conuertam reuersionem tuam in medio
earum ut portes ignominiam tuam. et
confundaris in omnibus que fecisti con
solans eas. Et soror tua sodoma et fi
lie eius reuertentur ad antiquitatem su-
am. et samaria & filie eius reuerten-
tur ad antiquitatem suam. & tu & filie
tue reuertemini ad antiquitatem uestram.
Non fuit autem sodoma soror tua au-
dita in ore tuo in die superbie tue an-
tequam reuelaretur malitia tua. sicut hoc
tempore in obprobrium filiarum syrie.
& cunctarum in circuitu tuo filiarum
palestinarum que ambiunt te per gy
rum. Scelus tuum et ignominiam tuam
tu portasti ait dominus deus. Quia hec
dicit dominus deus. Et faciam tibi si

cut despexisti iuramentum ut irritum
faceres pactum. & recordabor ego
pacti mei tecum in diebus adolescen-
tie tue. & suscitabo tibi pactum sem-
piternum. Et recordaberis uiarum tu-
arum. & confunderis cum receperis so
rores tuas te maiores cum minoribus tuis.
Et dabo eas tibi in filias. sed non ex
pacto tuo & suscitabo ego pactum me-
um tecum. Et scies quia ego dominus
ut recorderis et confundaris & non
sit tibi ultra aperire os pre confusione
tua. cum placatus tibi fuero in om-
nibus que fecisti. ait dominus deus.

T factum est uerbum
domini ad me dicens.
Fili hominis propone e-
nigma & narra parabo
lam ad domum israel & dices. Haec
dicit dominus deus. Aquila grandis ma-
gnarum alarum longo membrorum duc-
tu plena plumis & uarietate. uenit
ad libanum et tulit medullam cedri.
Summitatem frondium eius auulsit et
transportauit eam in terram chanaan
in urbe negociatorum posuit illam. Et
tulit de semine terre & posuit illud
in terra pro semine. ut firmaret radi
cem super aquas multas. In superficie po
suit illud. Cumque germinasset creuit
in uineam latiorem. humili statura res
picientibus ramis eius ad eam & radi-
ces eius sub illa erant. Facta est ergo
uinea & fructificauit in palmites et
emisit propagines. Et facta est aquila
altera grandis magnis alis multisque

plurimis. Et ecce uinea ista quasi mit
tens radices suas ad eam. palmites suos
extendit ad illam ut irrigaret eam
de areolis germinis sui quae in terra bo
na super aquas multas plantata est.
ut faciat frondes & portet fructum
ut sit in uineam grandem. Dic. Haec
dicit dominus deus. Ergo ne prospe
rabitur? Nonne radices eius euellet. et
fructus eius distringet. et siccabit.
omnes palmites germinis eius et arescet.
& non in brachio grandi neque in popu
lo multo ut euelleret eam radicitus.
E cce plantata est. Ergo ne prospera
bitur? Nonne cum tetigerit eam uen
tus urens siccabitur & in areis germi
nis sui arescet. Et factum est uerbum
domini ad me dicens. Dic ad domum
exasperantem. Nescitis quid ista signi
ficet. Dic ecce uenit rex Babylonis
in hierusalem. & assumet regem &
principes eius & adducet eos ad semet
ipsum in Babylonem. Et tollet de se
mine regni. ferietque cum eo foedus. et
ab eo accipiet iusiurandum. Sed & for
tes terrae tollet ut sit regnum humile
& non eleuetur. sed custodiat pactum
eius & seruet illud. Qui recedens ab eo
misit nuntios ad aegyptum ut daret
sibi equos & populum multum. Num
quid prosperabitur ut consequetur sa
lutem qui fecit haec. Et qui dissoluit
pactum. nunquid effugiet? Viuo ego
dicit dominus deus quoniam in loco
regis qui constituit eum regem cuius fe
cit irritum iuramentum & soluit pac
tum quod habebat cum eo. in medio

Babylonis morietur. Et non in exer
citu grandi neque in populo multo faci
et contra eum pharao proelium in iac
tu aggeris & in extructione uallorum
ut interficiat animas multas. Spreuerat
enim iuramentum ut solueret foedus.
& ecce dedit manum suam. et cum om
nia haec fecerit non effugiet. Propte
rea haec dicit dominus deus. Viuo ego
quoniam iuramentum quod spreuit &
foedus quod praeuaricatus est. ponam
in caput eius. Et expandam super eum
rete meum et comprehendetur in sa
gena mea. & adducam eum in Baby
lonem et iudicabo eum ibi in praeua
ricatione qua despexit me. & omnes pro
fugi eius cum uniuerso agmine suo gla
dio cadent. Residui autem in omnem
uentum dispergentur. & scietis quia
ego dominus locutus sum. Haec dicit
dominus deus. Et sumam ego de me
dulla cedri sublimis. & ponam de uer
tice ramorum eius tenerum dispergam
& plantabo super montem excelsum &
eminentem. In monte sublimi israel plan
tabo illud. et erumpet in germen et fa
ciet fructum & erit in cedrum ma
gnam. Et habitabunt sub ea omnes
uolucres & uniuersum uolatile sub
umbra frondium eius nidificabit. Et
scient omnia ligna regionis quia ego
dominus humiliaui lignum sublime. et
exaltaui lignum humile. & siccaui lig
num uiride. & frondere feci lignum aridum.
Ego dominus locutus sum et feci.

T factus est ſermo dñi
ad me dicens. Quid est
q̄ inter uos parabolam
uirtutis in prouerbium
iſtud in terra iſrl̄ dicentes. patres come
derunt uuam acerbam. & dentes fili
orum obſtupuerunt. Viuo ego dicit
dominus deus ſi erit ultra uobis pa.
rabola hec in prouerbium in iſrael. Ec
ce omnes anime mee ſunt. Vt anima
patris ita et anima et anima filij mea
est. Anima que peccauerit ipsa mo
rietur. Et uir ſi fuerit iustus & fece
rit iudicium et iustitiam. in montib;
non comederit. & oculos ſuos non le
uauerit ad idola domus iſrl̄. & uxo
rem proximi ſui non uiolauerit. & a
ad mulierem menſtruatam non acceſ
ſerit. & hominem nō contriſtauerit. pi
gnus debitori reddiderit. per uim
nihil rapuerit. panem ſuum eſurien.
ti dederit. & nudum operuerit ueſti
mento. ad uſuram non cōmodauerit.
et amplius non acceperit. ab iniq̄ta
te auerterit manum ſuam. & iudiciū
uerum fecerit inter uirum et uirum.
& in preceptis meis ambulauerit. &
iudicia mea cuſtodierit. ut faciat ue
ritatem. hic iuſtus est. Vita uiuet ait
dominus deus. Quod ſi genuerit fili
um latronē effundentem ſanguinem
& fecerit unum de iſtis. & haec q̄dē
omnia non facientem. ſed in montib;
comedentem et uxorem proximi ſui
polluentem. egenum et pauperem cō
triſtantem rapientem rapinas. pignus
non reddentem. & ad idola leuantem

oculos ſuos. abominationē facientem
ad uſuram dantem et amplius accipiē
tem. nunquid uiuet? Non uiuet. Cū
uniuerſa hec deteſtanda fecerit. mor
te morietur. Sanguis eius in ipso erit.
Quod ſi genuerit filium q̄ uidens om
nia peccata patris ſui que fecit. timue
rit. & non fecerit ſimile eis. ſup̄ mon
tes non comederit. & oculos ſuos nō
leuauerit ad idola domus iſrl̄. & uxo
rem pͥximi ſui non uiolauerit. et uirū
non contriſtauerit. pignus non reti
nuerit. & rapinam non rapuerit. pa
nem ſuum eſurienti dederit. & nudū
operuit ueſtimento. a pauperis iniu
ria auerterit manum ſuam. uſuram et
ſuperabundantiam non acceperit. &
iudicia mea fecerit. & in preceptis
meis ambulauerit. hic non morietur
in iniq̄tate patris ſui. ſed uita uiuet.
Pater eius quia calumniatus est. et uī
fecit fratri. & malum o͞patus est in
medio populi ſui ecce mortuus est
in iniq̄tate ſua. & dicitis. Quare nō
portabit filius iniquitatem patris?
Videlicet quia filius iudicium et i
iustitiam o͞patus est. omnia precep
ta mea cuſtodiuit et fecit illa. uita
uiuet. Anima que peccauerit ipsa
morietur. Filius non portabit iniq̄ta
tem patris. & pater nō portabit iniq̄
tatem filij. Iustitia iusti ſuper eum e
rit. & impietas impij erit ſuper eum.
Si autem impius egerit poenitentiā
ab omnib; peccatis ſuis que operatus
est. & cuſtodierit omnia precepta
mea. et fecerit iudicium & iustitiā

uita uiuet & non morietur. Omnium in
quitatum eius quas operatus est non
recordabor. In iustitia sua quam opera
tus est uiuet. Numquid uoluntatis
meę est mors impii dicit dominus deus.
& non ut conuertatur a uiis suis &
uiuat. Si autem auerterit se iustus a
iustitia sua. et fecerit iniquitatem secun
dum omnes abominationes quas operari
solet impius. numquid uiuet? Omnes
iustitie eius quas fecerat non recorda
buntur. In preuaricatione qua preuari
catus est. & in peccato suo quod pecca
uit in ipsis morietur. & dixistis. Non est
equa uia domini. Audite ergo domus
israhel. Numquid uia mea non est equa. &
non magis uię uestrę prauę sunt. Cum
enim auerterit se iustus a iustitia sua.
et fecerit iniquitatem. morietur in eis. In
iustitia quam operatus est morietur.
Et cum auerterit se impius ab impietate sua
quam operatus est et fecerit iudicium
& iustitiam ipse animam suam uiuifica
bit. Considerans enim et auertens se ab
omnibus iniquitatibus suis quas operatus
est uita uiuet & non morietur. Et
dicunt filii israhel. Non est equa uia
domini. Numquid uię meę non sunt equę
domus israel. & non magis uiæ uestræ
prauę. Iccirco unumquemque iuxta uias su
as iudicabo domus israel. ait dominus
deus. Conuertimini et agite poeniten
tiam ab omnibus iniquitatibus uestris & non
erit uobis in ruinam iniquitas. Proicite
a uobis omnes iniquitates uestras in quibus
preuaricati estis. & facite uobis cor
nouum et spiritum nouum. Et quare
moriemini domus israhel. Quia nolo mor
tem morientis dicit dominus deus. Re
uertimini et uiuite.

ca. XIX

Et tu assume planctum
super principes israhel. & di
ces. Quare mater tua le
ena inter leones cubauit.
In medio leunculorum enutriuit catu
los suos. Et eduxit unum de leunculis
suis. leo factus est. & didicit capere
prędam hominemque comedere. Et au
dierunt de eo gentes. & non absque
uulneribus suis ceperunt eum. & addu
xerunt eum in cathenis in terram e
gypti. Quę cum uidisset quoniam in
firmata est et periit expectatio eius
tulit unum de leunculis suis. leonem
constituit eum. Qui incedebat inter
leones et factus est leo & didicit pre
dam capere. et homines deuorare. didi
cit uiduas facere. et ciuitates earum
in desertum adducere. & desolata est
in terra. & plenitudo eius a uoce rugi
tus illius. Et conuenerunt aduersus eum
gentes undique de prouinciis & expan
derunt super eum rete suum. In uulne
ribus earum captus est & miserunt eum
in caueam. In cathenis adduxerunt e
um ad regem Babylonis miseruntque eum
in carcerem. ne audiretur uox eius ul
tra super montes israel. Mater tua
quasi uinea in sanguine tuo super aquas
plantata est. Fructus eius et frondes
eius creuerunt ex aquis multis. & fac
tę sunt ei uirgę solidę in sceptra domi
nantium & exaltata statura eius inter

frondes Et uidit altitudinem suam i
multitudine palmitum suorum & euul
sa est in ira in terramq. proiecta & i
uentus urens siccauit fructum eius mar
cuerunt & arefacte sunt uirge roboris
eius ignis comedit eam. Et nunc trãs
plantata est in desertum in terra inui
et sitienti. & egressus est ignis de uir
ga ramorum eius q fructum eius co
medit & non fuit in ea uirga fortis i
sceptrum dominantium. Planctus ẽ
& erit in planctum.

T factum est in anno sep
timo in quinto in deci
ma mensis uenerunt ui
ri de senioribus israel ut
interrogarent dominum & sederunt
coram me. Et factus est sermo dñi
ad me dicens Fili hominis loquere se
nioribus isrl & dices ad eos. Hec di
cit dominus ds. Nunquid ad inter
rogandum me uos uenistis? Viuo e
go quia non respondebo uobis ait do
minus ds. Si iudicas eos si iudicas fi
li hominis Abominatiões patrum eo
ostende eis & dices ad eos. hæc di
cit dominus ds. In die qua elegi isrl
& leuaui manum meam pro stirpe do
mus iacob & apparui eis in terra egyp
ti & leuaui manum meam pro eis di
cens: ego dominus ds uester in die
illa leuaui manum meam pro eis ut e
ducerem eos de terra egypti in ter
ram quam prouideram eis fluentem
lacte & melle: que est egregia inter
omnes terras. & dixi ad eos. Vnusquisq
offensiões oculorum suorum abiciat &
in idolis egypti nolite pollui. Ego dñs
deus uester. Et irritauerunt me no
lueruntque me audire. Vnusquisq. abo
minatiões oculorum suorum non proie
cit nec idola egypti reliquerunt. Et
dixi ut effunderem indignatiõem me
am super eos. & implerem iram meam
in eis in medio terre Egypti. Et feci
propter nomen meum ut non uiolare
tur coram gentibus in quarum medio i
erant. & inter quas apparui eis ut e
ducerem eos de terra egypti. Eieci
ergo eos de terra egypti & eduxi e
os in desertum et dedi eis precepta me
& iudicia mea ostendi eis que faciens
homo uiuet in eis. Insuper & sabbata
mea dedi eis ut esset signum inter me
et eos. & scirent quia ego dominus sanc
tificans eos. Et irritauerunt me domus
isrl in deserto in preceptis meis non
ambulauerunt: & iudicia mea proiecerũt
que faciens homo uiuet in eis. & sabba
ta mea uiolauerunt uehementer. Dixi
ergo ut effunderem furorem meum su
per eos in deserto & consumerem eos. Et
feci propter nomẽ meum. ne uiolaret
coram gentibus de quibus eieci eos in con
spectu earum. Ego igitur leuaui ma
num meam super eos in deserto ne indu
cerem eos in terra quam dedi eis fluẽ
tem lacte & melle. precipuam terra
rum omnium. quia iudicia mea proie
cerunt & in preceptis non ambulaue
runt: et sabbata mea uiolauerunt. i
Post idola enim cor eorum gradieba
tur. Et pepercit oculus meus super

eos ut non interficerem eos. nec con-
sumpsi eos in deserto. Dixi autem ad
filios eorum in solitudine: In preceptis
patrum uestrorum nolite incedere: et
nec iudicia eorum custodiatis. nec in
idolis eorum polluamini. Ego domi-
nus deus uester. In preceptis meis ambu-
late. et iudicia mea custodite. et facite
ea. et sabbata mea sanctificate: ut sit si-
gnum inter me et uos. et sciatis quia
ego dominus deus uester. Et exacer-
bauerunt me filii. et in preceptis meis
non ambulauerunt. et iudicia mea non
custodierunt: ut facerent ea. que cum
fecerit homo uiuet in eis. et sabbata
mea uiolauerunt: Et comminatus sum
ut effunderem furorem meum super eos et implerem
iram meam in eis in deserto. Auerti
autem manum meam. et feci propter
nomen meum. ut non uiolaretur coram
gentibus de quibus eieci eos in oculis ea-
rum. Iterum leuaui manum meam in
eos in solitudine ut dispergerem illos
in nationes. et uentilarem in terras. eo quod
iudicia mea non fecissent. et precepta
mea reprobassent: et sabbata mea uiola-
sent. et post idola patrum suorum fuis-
sent oculi eorum. Ergo et ego dedi eis pre-
cepta non bona. et iudicia in quibus
non uiuent: et pollui eos in muneribus
suis cum offerrent: omne quod aperit
uuluam propter delicta sua. et scient
quia ego dominus. Quamobrem loquere
ad domum israhel fili hominis dices ad
eos. Haec dicit dominus deus. Adhuc
et in hoc blasphemauerunt me patres
uestri cum spreuissent me contemnen-
tes et induxissem eos in terram super
quam leuaui manum meam ut darem
eis. Viderunt omnem collem excelsum
et omne lignum nemorosum. et immo-
lauerunt ibi uictimas suas. et dederunt
ibi irritationem oblationis sue. et posue-
runt ibi odorem suauitatis sue. et liba-
uerunt libationes suas. et dixi ad eos.
Quid est excelsum. ad quod uos ingre-
dimini. Et uocatum est nomen eius excel-
sum usque ad hanc diem. Propterea dic
ad domum israel. Hec dicit dominus
deus. Certe in uia patrum uestrorum
uos polluimini. et post offendicula eo-
rum uos fornicamini. et in oblatione
donorum uestrorum. cum transducitis fi-
lios uestros per ignem uos polluimini in
omnibus idolis uestris usque hodie. et ego
respondebo uobis domus israhel. Viuo ego
dicit dominus deus quia non respondebo
uobis neque cogitatio mentis uestre fiet
dicentium. Erimus sicut gentes et si-
cut cognationes terre. ut colamus ligna
et lapides. Viuo ego dicit dominus de-
us. quoniam in manu forti et in brachio
extento et in furore effuso regnabo su-
per uos. Et educam uos de populis et
congregabo uos de terris in quibus disper-
si estis. In manu ualida et in brachio ex-
tento. et in furore effuso regnabo super
uos. et adducam uos in desertum popu-
lorum et iudicabor uobiscum ibi facie
ad faciem. Sicut iudicio contendi ad-
uersum patres uestros in deserto terre
aegypti. sic iudicabo uos dicit dominus.
Et subiciam uos sceptro meo. et indu-
cam uos in uinculis foederis. Et eligam

de uobis transgressores et impios & de
terra incolatus eorum educam eos et te
ram israel non ingredientur & scietis
quia ego dominus. Et uos domus israel
hec dicit dominus ds. Singuli post ido
la uestra ambulate & seruite eis. Qd
si et in hoc non audieritis me & nomen
meum sanctum pollueritis ultra in mu
neribo uestris & in idolis uestris. in mon
te sancto meo in monte excelso israel a
it dominus ds. ibi seruiet mihi omnis
domus isrl omnes inq in terra in qua
placebunt mihi et ibi queram primitia
uestras & initium decimarum vestra
rum in omnibo sanctificationibo uestris.
I n odorem suauitatis suscipiam uos. cu
eduxero uos de populis et congrega
uero uos de terris in quas dispersi estis.
& sanctificabor in uobis in oculis natio
num. Et scietis qa ego dominus cum
eduxero uos ad terram isrl. in terra p
qua leuaui manum meam ut darem e
am patribo uestris. Et recordabimini
ibi uiarum uestrarum et omnium scele
rum uestrorum qbo polluti estis in eis
& displicebitis uobis in conspectu uro
in omnibus malitijs uestris quas fecis
tis. & scietis quia ego dominus cum
benefecero uobis propter nomen meu.
& non secundum uias uestras malas.
neq secundum scelera ura pessima. do
mus isrl. ait dominus ds. Et factus e
sermo domini ad me dicens. Fili homi
nis pone faciem tuam contra uiam austri
& stilla ad aphricum et ppheta ad sal
tum agri meridiani. & dices saltui me
ridiano. Audi uerbu domini. Hec dicit
dominus ds. Ecce ego succendam in te
ignem & comburam in te omne lignu
uiride et omne lignum aridum non
extinguetur flamma succensionis. Et
comburetur in ea omnis facies ab austro
usq ad aqlonem & uidebit uniuersa
caro qa ego dominus succendi eam nec
extinguetur & dixi A a a domine
ds. Ipsi dicunt de me. Numqd non p
parabolas loquitur iste?

T factus est sermo dni
ad me dicens. Fili hominis
pone faciem tuam ad hie
rusalem. & stilla ad sanc
tuaria & propheta contra humum is
rael & dices terre isrl. Hec dicit do
minus ds. Ecce ego ad te & eiciam
gladium meum de uagina sua & oc
cidam in te iustum et impium. Pro eo
autem q occidi in te iustum et impiu
iccirco egredietur gladius meus de ua
gina sua ad omnem carnem ab austro
usq ad aqlonem ut sciat omnis caro
qa ego dominus eduxi gladium me
um de uagina sua irreuocabilem. Et
tu fili hominis ingemisce in contritione
lumborum. et in amaritudinibo inge
misce coram eis. Cumq dixerint ad te
quare tu gemis dices. Pro auditu qa
uenit & tabescet omne cor & dissol
uentur uniuerse manus & infirmabitur
omnis spiritus & per cuncta genua
fluent aque. Ecce uenit & fiet ait
dominus ds. Et factus est sermo do
mini ad me dicens fili hominis proph
eta & dices. Hec dicit dominus deus

L oquere. Gladius gladius exacutus est
et limatus. Ut cedat uictimas exacu
tus est. ut splendeat limatus est. Q
moues sceptrum filii mei succidisti om
ne lignum. Et dedi eum ad leuigan
dum. ut teneatur manu. Iste exacu
tus est gladius & iste limatus est
ut sit in manu interficientis. Clama
et ulula fili hominis quia hic factus est
in populo meo hic in cunctis ducibus Is
rael qui fugerant. Gladio traditi sunt
cum populo meo. Idcirco plaude super
femur quia probatus est. & hoc cum
sceptrum subuerterit et non erit di
cit dominus deus. Tu ergo fili hominis
propheta. et percute manu ad manum.
& duplicetur gladius ac triplicetur
gladius interfectorum. hic est gla
dius occisionis magnae. qui obstupescere
eos facit et corde tabescere. & multi
plicat ruinas. In omnibus portis eorum
dedi conturbationem gladii acuti et li
mati ad fulgendum amicti ad caedem.
E xacuere uade ad dexteram siue ad si
nistram. quocumque faciei tuae est appe
titus. Quin et ego plaudam manum
ad manum. & implebo indignationem
meam. Ego dominus locutus sum. E
factus est sermo domini ad me dicens
E t tu fili hominis pone tibi duas uias.
ut ueniat gladius Regis Babylonis.
D e terra una egredientur ambo. Et ma
nu capiet coniecturam. in capite uiae
ciuitatis coniciet. Uiam pones ut ue
niat gladius ad Rabbath filiorum
Ammon. & ad iudam in Hierusalem
munitissimam. Stetit enim rex Ba

bylonis in biuio in capite duarum ui
arum diuinationem quaerens. commiscens
sagittas. Interrogauit idola. exta con
suluit. Ad dexteram eius facta est di
uinatio super hierusalem. ut ponat
arietes. ut aperiat os in caede. ut ele
uet uocem in ululatu. ut ponat arie
tes contra portas. ut comportet agge
rem. ut aedificet munitiones. eritque
quasi consulens frustra oraculum in
oculis eorum. & sabbatorum otium
imitans. Ipse autem recordabitur iniqui
tatis ad capiendum. Idcirco haec dicit
dominus deus. Pro eo quod recordati estis
iniquitatis uestrae & reuelastis prae
uaricationes uestras et apparuerunt
peccata uestra in omnibus cogitationi
bus uestris. Pro eo inquam quod recordati e
stis. manu capiemini. Tu autem pro
phane impie dux israel cuius uenit
dies in tempore iniquitatis praefinita.
haec dicit dominus deus. Aufer
cydarim. tolle coronam. Nonne haec
est quae humilem subleuauit. & subli
mem humiliauit. Iniquitatem iniqui
tatem iniquitatem ponam eam. Et hoc
non factum est donec ueniret cuius
est iudicium. & tradam ei. Et tu fi
li hominis propheta & dic. Haec dicit
dominus deus ad filios Ammon. & ad
obprobrium eorum. Et dices. Mu
cro mucro euagina te ad occidendum.
lima te ut interficias et fulgeas. cum
tibi uiderentur uana. & diuinaren
tur mendacia. ut dareris super colla
uulneratorum impiorum quorum ue
niet dies in tempore iniquitatis praefinita.

R euertere ad uaginam tuam in locum
in quo creatus es. In terra natiuitatis
tue iudicabo te et effundam super te
indignationem meam. In igne furoris
mei sufflabo in te. dabo que te in manus
hominum insipientium et fabricantium
interitum. Igni eris cibus. Sanguis tuus
erit in medio terre. obliuioni traderis
quia ego dominus locutus sum.

T factum est uerbum do
mini ad me dicens. Et
tu fili hominis nu iudi
cas nu iudicas ciuitatem
sanguinum. & ostendis eis omnes abo
minationes suas. Et dices. hec dicit
dominus deus. Ciuitas effundens san
guinem in medio sui. ut ueniat tempus
eius. & que fecit idola contra semetip
sam ut pollueretur. In sanguine tuo qui
a te effusus est. deliquisti. & in idolis
tuis que fecisti polluta es. Et appropi
quare fecisti dies tuos & adduxi tem
pus annorum tuorum. Propterea de
di te obprobrium gentibus et irrisionem u
niuersis terris que iuxta sunt et que
procul a te. Triumphabunt de te. sor
dida nobilis grandis interitu. Ecce
principes israhel singuli in brachio suo fu
erunt in te ad effundendum sangui
nem patrem et matrem contumeliis af
fecerunt in te. Aduenam calumniati
sunt in medio tui. pupillum et uiduam
constituerunt apud te. sanctuaria mea
spreuistis. & sabbata mea polluistis.
V iri detractores fuerunt in te ad effun
dendum sanguinem. & super montes com
mederunt in te. scelus operati sunt in
medio tui. Verecundiora patris discoop
erunt in te. immunditiam menstrua
te humiliauerunt in te. Et unusquisque
in uxorem proximi sui operatus est abo
minationem. & socer nurum suam pol
luit nepharie. frater sororem suam filiam
patris sui oppressit in te. Munera ac
ceperunt apud te ad effundendum san
guinem. usuram et superabundantiam ac
cepisti. et auare proximos tuos calumni
abaris. meique oblita es dicit dominus deus.
E cce. complosi manus meas super aua
ritiam tuam quam fecisti. & super san
guinem qui effusus est in medio tui.
Numquid sustinebit cor tuum. aut pre
ualebunt manus tue in diebus in die
bus quos ego faciam tibi. Ego domi
nus locutus sum et faciam. Et disper
gam te in nationes. & uentilabo te in ter
ras. Et deficere faciam immunditiam
tuam a te. et possidebo te in conspec
tu gentium. & scies quia ego dominus. Et
factum est uerbum domini ad me di
cens. Fili hominis uersa est mihi domus
israhel in scoriam. Omnes isti es. & stannum
& ferrum et plumbum in medio forna
cis. scoria argenti facti sunt. Propterea
hec. dicit dominus deus. Eo quod uersi estis
omnes in scoriam. propterea ecce ego
congregabo uos in medio Hierusalem
congregatione argenti et eris & stanni.
et ferri & plumbi in medio fornacis.
ut succendam in ea ignem ad confla
dum. Sic congregabo in furore meo et
in ira mea. & requiescam. Et confla
bo uos et congregabo uos & succendam

uos in igne furoris mei et conflabimi
ni in medio eius ut conflatur argentum
in medio fornacis. sic eritis in medio eius.
Et scietis quia ego dominus. cum effude
rim indignationem meam super uos. Et
factum est uerbum domini ad me di-
cens. Fili hominis dic ei. Tu es terra im
unda. & non compluta in die furoris.
coniuratio prophetarum in medio eius.
Sicut leo rugiens rapiensque predam ani-
mas deuorauerunt. opes & pretium ac
ceperunt. uiduas eius multiplicauerunt
in medio illius. Sacerdotes eius contemp
serunt legem meam. & polluerunt
sanctuaria mea. Inter sanctum & pro
phanum non habuerunt distantiam. in
ter pollutum et mundum non intelle
xerunt. & a sabbatis meis auerterunt
oculos suos. & coinquinabar in medio e
orum. Principes eius in medio illius qua
si lupi rapientes predam ad effunden
dum sanguinem & ad perdendas ani-
mas & auare sectanda lucra. Prophete
autem eius liniebant eos absque tempera-
mento uidentes phana et diuinantes ei
mendacium dicentes. hec dicit dominus
deus cum dominus non sit locutus. Popu
li terre calumniabantur calumniam & ra
piebant uiolenter. egenum & pauperem
affligebant & aduenam opprimebant
calumnia absque iudicio. Et quesiui de
eis uirum qui interponeret sepem et sta
ret oppositus contra me pro terra ne di
ssiparem eam & non inueni. Et effudi
super eos indignationem meam & igne
ire mee consumpsi eos. Viam eorum
in caput eorum reddidi ait dominus
deus.

Et factum est sermo domi-
ni ad me dicens. Fili ho
xxiii minis. due mulieres filie
matris unius fuerunt & for
nicate sunt in egypto. Ibi subacta sunt ube- In adolescentia sua fornicate sunt.
ra earum. & fracte sunt mamme pube
tatis earum. Nomina autem earum ool
la maior. & ooliba soror eius minor. Et
habui eas et pepererunt filios & filias.
Porro earum nomina. Samaria oolla et
hierusalem ooliba. Fornicata est igitur super
me oolla. et insaniuit in amatores suos
in assyrios propinquantes uestitos hya-
cintho principes & magistratus iuue
nes cupidinis uniuersos equites et ascen
sores equorum. & dedit fornicationes suas
super eos electos filios assyriorum uni
uersos & in omnibus in quos insaniuit
in immunditijs eorum polluta est. In
super & fornicationes suas quas habue
rat in egypto non reliquit. Nam &
illi dormierunt cum ea in adolescen-
tia sua. & illi confregerunt ubera pu-
bertatis eius. & effuderunt fornicatio
nem suam super eam. Propterea tradidi
eam in manus amatorum suorum in
manus filiorum assur super quorum insaniuit
libidine. Ipsi discooperuerunt ignomi-
niam eius filios & filias eius tulerunt
& ipsam occiderunt gladio. Et facte
sunt famose mulieres. & iudicia per-
petrauerunt in ea. Quod cum uidisset
soror eius ooliba. plus quam illa insaniuit
libidine. & fornicationem suam super
fornicationem sororis sue ad filios Assy

riorum prebuit impudenter. ducib; et
magistratib; ad se uenientibus indutis i
ueste uaria. equitib; qui uectabantur
equis. & adolescentib; forma cunctis
egregia. Et uidi q polluta esset uia una
ambarum & auxit fornicationes suas. E
C um q uidisset uiros depictos in pariete i
magines chaldeorum expressas colorib;
& accinctos baltheis renes. & tyaras tinc
tas in capitib; eorum formam ducum om
nium similitudinem filiorum babylonis
terreq chaldeorum in qua orti sunt.
insaniuit super eos concupiscentia ocu
lorum suorum. & misit nuntios ad eos
in chaldeam. Cum q uenissent ad eam
filij Babylonis ad cubile mammarum pol
luerunt eam stupris suis et polluta e
ab eis. & saturata est anima eius ab il
lis. Denudauit quoq fornicationes suas.
& discooperuit ignominiam suam. Et
recessit anima mea ab ea. sicut reces
serat anima mea a sorore eius. Mul
tiplicauit enim fornicationes suas recor
dans dies adolescentie sue quib; for
nicata est in terra egypti. & insani
uit libidine super concubitum eorum
quorum carnes sunt ut carnes asinorum.
sicut fluxus equorum fluxus eorum.
E t uisitasti scelus adolescentie tue. quan
do subacta sunt in egypto ubera tua
et confracte sunt mamme pubertatis
tue. Propterea ooliba hec dicit dominus
deus. Ecce ego suscitabo omnes ama
tores tuos contra te. de quib; satiata
est anima tua. & congregabo eos ad
uersum te in circuitu. filios Babylonis
& uniuersos chaldeos. nobiles tyrannos
q & principes. omnes filios assyriorum
iuuenes forma egregia duces & ma
gistratus uniuersos principes principum
& nominatos ascensores equorum. Et
uenient super te instructi curru et rota
multitudo populorum. Lorica & clypeo
et galea armabuntur contra te undique.
Et dabo coram eis iudicium. & iudica
bunt te iudicijs suis. Et ponam zelum
meum in te quem exercent tecum in
furore. Nasum tuum et aures tuas pre
cident. & q remanserint gladio con
cident. Ipsi filios tuos & filias tuas ca
pient. & nouissimum tuum deuorabi
tur igni. Et denudabunt te uestimen
tis tuis. et tollent uasa glorie tue. Et
denudabunt te uestimentis tuis. & tol
lent uasa glorie tue. Et requiescere
faciam scelus tuum de te. & fornica
tionem tuam de terra egypti. Nec le
uabis oculos tuos ad eos et egypti non
recordaberis amplius. quia hec dicit
dominus deus. Ecce ego tradam te in
manus eorum quos odisti. in manus i
de quib; satiata e anima tua. & agent
tecum in odio. Et tollent omnes la
bores tuos. & dimittent te nudam &
ignominiam plenam. & reuelabitur igno
minia fornicationum tuarum. Scelus tu
um et fornicationes tue fecerunt hec i
tibi. quia fornicata es post gentes inter
quas polluta es in idolis earum. In
uia sororis tue ambulasti. & dabo ca
licem eius in manu tua. Hec dicit do
minus deus. Calicem sororis tue bibes
profundum et latum. Eris in derisum
et in subsannationem que es capacissima.

ebrietate & dolore repleberis. calice moe
roris et tristitie: calice sororis tue samā
rie. Et bibes illum & epotabis usque i
ad feces & fragmenta eius deuorabis et
ubera tua lacerabis. quia ego locutus sum
ait dominus ds. Propterea hec dicit do
minus ds. Quia oblita es mei et proiecis
ti me post corpus tuum tu quoq; por
ta scelus tuum et fornicationes tuas. Et
ait dominus ad me dicens Fili hominis:
numqd iudicas Oollam et Ooliba et an
nuntias eis scelera earum. quia adultera
te sunt & sanguis in manib; earum &
cum idolis suis fornicate sunt. Insuper
et filios suos quos genuerunt mihi obtu
lerunt eis ad deuorandum. Sed et hoc
fecerunt mihi. Polluerunt sanctuarium
meum in die illa. & sabbata mea prophā
nauerunt. Cumq; immolarent filios suos i
idolis suis. & ingrederentur sanctuarium
meum in die illa ut pollurent illud. i
& hec fecerunt in medio domus mee.
Miserunt ad uiros uenientes de longe ad
quos nuntios miserant. Itaq; ecce uene
runt quib; te lauisti et circumliuisti sti
bio oculos tuos. & ornata es mundo i
muliebri. Sedisti in lecto pulcherrimo.
mensa ornata est ante te. Thymiama
meum et unguentum meum posuisti
super eam. & uox multitudinis exul
tantis erat in ea. Et in uiris qui de multi
tudine hominum adducebantur et ue
niebant de deserto posuerunt armillas
in manib; eorum & coronas speciosas i
capitib; eorum. Et dixi ei que attrita
est in adulteriis. Nunc fornicabitur
in fornicatione sua etiam hec. Et in
gressi sunt ad eam quasi ad mulierem i
meretricem sic ingrediebantur ad Oollam
& ad Oolibā mulieres nephārias. Uiri
ergo iusti sunt. Hi iudicabunt eas iu
dicio adulterarum et iudicio effun
dentium sanguinem quia adultere i
sunt & sanguis in manib; earum. Et
cum idolis suis fornicate sunt. hec n.
dicit dominus deus. Adduc ad eas o
multitudinem & trade eas in tumultu
& in rapinam et lapidentur lapidib; po
pulorum & confodiantur gladyis eorum.
Filios & filias earum interficient. & do
mos earum igne succendent. Et auferam
scelus de terra. et scient omnes mulieres
ne faciant secundum scelus earum. Et
dabunt scelus uestrum sup uos & pec
cata idolorum uestrorum portabitis
et scietis quia ego dns ds.

T factum est uerbum
domini ad me in anno
nono in mense decimo.
decima die mensis dicens.
Fili hominis scribe tibi nomen diei hu
ius in qua confirmatus est Rex Ba
bylonis aduersum Hierusalem hodie & di
ces per prouerbium ad domum irrita
tricem parabolam et loqueris ad eos.
Hec dicit dominus deus. Pone ollam.
eneam pone inquam et mitte in eam a
quam Congere frusta eius in eam i
omnem partem bonam & femur et
armum. electa et ossib; plena. Pingui
ssimum pecus assume. compone quoq;
strues ossium sub ea. Efferbuit coc
tio eius. & discocta sunt ossa illius

in medio eius. Propterea hec dicit do
minus deus. Ve ciuitati sanguinum i
olle cuius rubigo in ea est. & rubigo
eius non exiuit de ea. Per partes et pe
partes suas eyce eam. Non cecidit sup
eam sors. Sanguis enim eius in medio i
eius est. super lympidissimam petram.
effudit illum. Non effudit illum su
per terram ut possit operiri puluere.
ut superinducerē indignationē meā.
& uindicta ulciscerer. Dedi sanguinē
eius super petram lympidissimam. ne
operiret. Propterea hec dicit domin͞s
ds. Ve ciuitati sanguinum. cuius ego
grandem faciam piram. Congere ossa.
que igne succendam. Consumentur
carnes. & coquetur uniuersa composi
tio & ossa tabescent. Pone quoq; eam
super prunas uacuam ut incalescat et
liquefiat. es eius & confletur in me
dio eius inquinamentum eius & consu
matur rubigo eius. Multo labore su
datum est. & non exiuit de ea nimia
rubigo eius neq; per ignem. Immundi
tia tua execrabil. qa mundare te uolu
& non es mundata a sordibo tuis. Sed
nec mundaberis prius donec quiescere fa
ciam indignationē meam in te. Ego do
minus locutus sum. Veni & faciam. nō
transeam nec parcam nec placabor. I
uxta uias tuas & iuxta adinuentiōes
tuas iudicabo te. dicit dominus. Et fa
ctum est uerbum domini ad me dicens.
Fili hominis. ecce ego tollo a te desider
rabile oculorum tuorum in plaga. &
non planges neq; plorabis neq; fluent
lacrymae tuae. Ingemisce tacens. mor
tuorum luctum non facies. Corona tua
circuligata sit tibi. & calciamenta tua
erunt in pedibo tuis. nec amictu ora ue
labis. nec cibos lugentium comedes. Lo
cutus sum ergo ad populum mane. & i
mortua est uxor mea uespere. fecitque
mane sicut preceperat mihi. & dixit
ad me populus. Quare non indicas no
bis qd ista significent que tu facis? Et
dixi ad eos. Sermo domini factus est ad
me dicens. Loquere domui isrl̄. Haec di
cit dominus ds. Ecce ego polluam sanc
tuarium meum. superbiam imperii uri.
& desiderabile oculorum uestrorum. e
super quo pauet anima uestra. & filii
uestri & filie uestre quas reliquistis
gladio cadent. & facietis sicut feci. Ora
amictu non uelabitis. & cibos lugentium
non comedetis. Coronas habebitis in
capitibo uestris & calciamenta in pedibo
Non plangetis neq; flebitis. sed tabesce
tis in iniqtatibus uestris et unusquisq;
gemet ad fratrem suum. Eritq; Eze
chiel uobis in portentum. Juxta omnia
que fecit facietis. cum uenerit istud
et scietis quia ego dominus deus. Et
tu fili hominis ecce in die qua tollam
ab eis fortitudinem eorum et gaudium
dignitatis & desiderium oculorum eo
rum. super quo requiescunt anime e
orum. & filios et filias eorum. in die
illa cum uenerit fugiens ad te ut an
nuntiet tibi. in die inq; illa aperietur os
tuum cum eo q. fugit. & loqueris &
non silebis ultra. erisq; eis in portentū
et scietis qa ego dns.

Et factu

T factus est sermo domi
ni ad me dicens. Fili ho
minis pone faciem tuam
contra filios Ammon et
prophetabis de eis & dices filiis Ammō
Audite verbum domini dei. Hec dicit
dominus deus. Pro eo q. dixisti euge euge
super sanctuarium meum, qa pollutum ē
& super terram isrl quoniam desolata ē
et super domum iuda qm ducti sunt in
captiuitatem. Iccirco ecce ego tradam te
filiis orientalibus in hereditatem & colloca
bunt caulas suas in te & ponent in te
tentoria sua. Ipsi comedent fruges tuas
et ipsi bibent lac tuum. Daboq rabath
in habitaculum camelorum & filios Amon
in cubile pecorum et scietis quia ego do
minus. Quia hec dicit dominus ds.
P ro eo q. plausisti manu et percussisti
pede & gauisa es ex toto affectu super
terram isrl. Iccirco ecce ego extendam
manum meam super te & tradam te i
direptionem gentium & interficiam te de
populis et perdam de terris et con
teram & scies quia ego dominus. Hec
dicit dominus ds. Pro eo q. dixerunt
Moab & Seyr. ecce sicut omnes gen
tes domus iuda. iccirco ecce ego ape
riam humerum Moab de ciuitatibus de
ciuitatibus inquam eius & de finibus eius i
clytas terre Bethiesimoth & beelme
on & Cariathaim filiis orientis cum fi
liis Ammon. Et dabo eam in hereditatem
ut non sit ultra memoria filiorum
Ammō in gentibus. Et in Moab faciam
iudicia. & scient qa ego dominus.
H ec dicit dominus ds. Pro eo q. fecit
Idumea ultionem ut se uindicaret de fili
is iuda. peccauitq delinquens et uindic
tam expetiuit de eis. Iccirco hec dicit do
minus ds. Extendam manum meam sup
Idumeam & auferam de ea hominem &
iumentum et faciam eam desertam ab
austro & q sunt in dedan gladio cadent.
Et dabo ultionem meam super Idumeam
per manum populi mei isrl & faciant
in edō iuxta iram meam et furorem
meum & scient uindictam meam dicit
dominus deus. Hec dicit dominus ds.
Pro eo q. fecerunt palestini uindictam
et ulti se sunt toto animo interficien
tes & implentes inimicitias ueteres pp
terea hec dicit dominus ds. Ecce e
go extendam manum meam super pa
lestinos & interficiam interfectores
Et perdam reliquias maritime regionis.
faciamq in eis ultiones magnas arguens i
furore. & scient qa ego dns cum de
dero uindictam meam super eos.

T factum est in unde
cimo anno prima men
sis. factus est sermo domi
ni ad me dicens. Fili ho
minis pro eo q. dixit tyrus de Ierlm
euge confracte sunt porte populorum
conuersa est ad me. implebor deser
ta ē. propterea hec dicit dominus
ds. Ecce ego super te Tyre & ascen
dere faciam ad te gentes multas sicut
ascendit mare fluctuans. Et dissipa
bunt muros tyri & destruent tur
res eius. Et radam puluerem eius de
ea & dabo eam in lympidissimam petram

S iccatio sagenarum erit in medio maris
quia ego locutus sum ait dominus deus
& erit in direptionem gentibus: filie quoque
eius que sunt in agro gladio interficien
tur & scient quia ego dominus. Quia
hec dicit dominus ds. Ecce ego adducam
ad tyrum Nabuchodonosor re
gem Babylonis ab aquilone regem regum
cum equis et curribus et equitibus et coe
tu populoque magno. Filias tuas que sunt
in agro gladio interficiet et circumda
bit te munitionibus & comportabit ag
gerem in gyro Et elevabit contra te
ad clypeum & vineas & arietes tem
perabit in muros tuos. & turres tuas
destruet in armatura sua. Inundatione
equorum eius operiet te pulvis eorum.
a sonitu equitum et rotarum et cur
ruum movebuntur muri tui. Cum in
gressus fuerit portas tuas quasi per
introitum urbis dissipate ungulis equorum
suorum conculcabit omnes plateas
tuas. populum tuum gladio cedet &
statue tue nobiles in terram corruent.
V astabunt opes tuas. diripent negocia
tiones tuas & destruent muros tuos
& domos tuas preclaras subvertent.
et lapides tuos & ligna tua et pulve
rem tuum in medio aquarum ponent.
E t quiescere faciam multitudinem can
ticorum tuorum. & sonitus citharatum
tuarum non audietur amplius. Et
dabo te in lympidissimam petram.
siccatio sagenarum eris nec edifica
beris ultra. quia ego dominus locutus
sum ait dns. Hec dicit dominus deus
de tyro. Numquid non a sonitu ruine
tue & gemitu interfectorum tuorum cum
occisi fuerint in medio tui commovebun
tur insule & descendent de sedibus su
is omnes principes maris. & auferent
exuvias suas. & vestimenta sua varia
abycient & induent stupore. In ter
ra sedebunt et attoniti super repenti
no casu tuo admirabuntur. & assumen
tes super te lamentum dicent tibi. Quo
modo peristi que habitas in mari urbs
inclyta. que fuisti fortis in mari cum ha
bitatoribus tuis quos formidabant u
niversi. Nunc stupebunt naves in
die pavoris tui & turbabuntur insule
in mari eo quod nullus egrediatur ex te.
Quia hec dicit dominus ds. Cum de
dero te urbem desolatam sicut civitates
que non habitantur & adduxero su
per te abyssum et operuerint te aque
multe & detraxero te cum illis qui
descendunt in lacum ad populum sem
piternum. et collocavero in terra no
vissima sicut solitudines veteres cum
his qui deducuntur in lacum ut non habi
teris Porro cum dedero gloriam in
terra viventium in nihilum redigam
te & non eris. & requisita non invenie
ris ultra in sempiternum dicit dominus
deus.

E t factum est verbum
domini ad me dicens.
Tu ergo fili hominis. as
sume super tyrum lamen
tum & dices tyro que habitat in in
troitu maris. negociatori populorum
ad insulas multas haec dicit dominus
ds O tyre tu dixisti. Perfecti decoris

ris ego sum & in corde maris sita. Fini-
timi tui qui te edificauerunt: impleue-
runt decorem tuum abietibus de sanir
extruxerunt cum omnibus tabulatis,
maris. cedrum de libano tulerunt ut
facerent tibi malum. quercus de basan
dolauerunt in remos tuos. & transtra
tua fecerunt tibi ex ebore indico. & pre-
toriola de insulis italie. Byssus uaria
de egypto texta est tibi in uelum. ut
poneretur in malo hiacynthus et pur-
pura. de insulis elisa facta sunt operi-
mentum tuum. Habitatores sidonis
& arady fuerunt remiges tui sapien-
tes tui Tyre facti sunt gubernatores
tui senes bibly et prudentes eius habu-
erunt nautas ad ministerium uarie su-
pellectilis tue. Omnes naues maris et
naute earum fuerunt in populo nego-
ciationis tue. Perse lydi & lybies e-
rant in exercitu tuo uiri bellatores tui.
clypeum & galeam suspenderunt in te
pro ornatu tuo. Filii Arady cum exer-
citu suo super muros tuos in circuitu.
sed & pygmei qui erant in turribus tuis
pharetras suas suspenderunt in muris
tuis per gyrum. Ipsi compleuerunt
pulchritudinem tuam. Carthaginen-
ses negociatores tui. A multitudine cunc-
tarum diuitiarum argento ferro stag-
no. plumboque repleuerunt nundinas
tuas. Grecia et tubal & Mosoch ipsi
institores tui. Mancipia & uasa erea
adduxerunt populo tuo de domo tho-
gorma. equos et equites & mulos
adduxerunt ad forum tuum. Filii De-
dan negociatores tui. Insule multe

negociatio manus tue. Dentes ebur-
neos et hebeninos commutauerunt in
precio tuo Syrus negociator tuus propter
multitudinem operum tuorum gut-
tam & purpuram et scutulata et bys-
sum & sericum & chodchod proposu-
erunt in mercato tuo Iuda et terra
israhel ipsi institores tui in frumento primo
balsamum & mel & oleum & resinam
proposuerunt in nundinis tuis. Da-
mascenus negociator tuus in multitu-
dine operum tuorum in multitudine
diuersarum opum in uino pingui in
lanis coloris optimi. Dan & Grecia
et Mozel in nundinis tuis proposuerunt
ferrum fabrefactum stacten et cala-
mus in negociatione tua. Dedan institu-
res tui in tapetibus ad sedendum. Ara-
bia & uniuersi principes cedar ipsi ne-
gociatores manus tue cum agnis et
arietibus & hedis uenerunt ad te ne-
gociatores tui. cum uniuersis primis
aromatibus et lapide precioso & au-
ro quod proposuerunt in mercato tuo.
Aram et chene & Eden negociatores
tui. Saba Assur et chelmach uendito-
res tui ipsi negociatores tui multipha-
riam in inuolucris hiacynthi et polymi-
torum gazarumque preciosarum que ob-
uolute & astricte erant funibus. cedros
quoque habebant in negociationibus tu-
is. Naues maris principes tui in nego-
ciatione tua. & repleta es & glorifica-
ta nimis in corde maris. In aquis multis
adduxerunt te remiges tui. Uen-
tus auster contriuit te. In corde ma-
ris diuitie tue & thesauri tui et mul

/Venditores Saba & Regma ipsi negociatores tui./

242

tiplex instrumentum tuum. Naute
tui & gubernatores tui qui tenebant su
pellectilem tuam & populo tuo pre
erant. uiri quoque bellatores tui qui erant
in te cum uniuersa multitudine tua
que est in medio tui. cadent in cor
de maris in die ruine tue. A sonitu
clamoris gubernatorum tuorum con
turbabuntur classes & descendent de
nauibus suis omnes qui tenebant remum.
N autę & uniuersi gubernatores maris
in terra stabunt et eiulabunt super
te uoce magna & clamabunt amare.
E t superiacent puluerem capitibus suis et
cinere conspergentur & radent super
te caluitium & accingentur ciliciis.
Et plorabunt te in amaritudine anime
ploratu amarissimo & assument sup
te carmen lugubre et plangent te.
Q ue est ut tyrus que obmutuit in me
dio maris. Que in exitu negociatio
num tuarum de mari implesti populos
multos in multitudine diuitiarum tu
arum & populorum tuorum ditasti
reges terre. Nunc contrita es a ma
ri in profundis aquarum opes tue &
omnis multitudo tua que erat in me
dio tui ceciderunt. Vniuersi habitato
res insularum obstupuerunt super te.
& reges earum omnes tempestate per
cussi mutauerunt uultus. Negociato
res populorum sibilauerunt sup te.
A d nihilum deducta es & non eris usque
in perpetuum.

rr
Et factus est sermo do
mini ad me dicens. Fili
hominis dic principi Ty
ri. Hec dicit dominus
ds. Eo quod eleuatum est cor tuum et
dixisti deus ego sum. et in cathedra
dei sedi in corde maris cum sis homo
& non ds. & dedisti cor tuum quasi
cor dei. Ecce sapientior es tu Danie
le. omne secretum non est abscondi
tum a te. In sapientia & prudentia
tua fecisti tibi fortitudinem & acqui
sisti aurum & argentum in thesauris
tuis in multitudine sapientie tue. &
in negociatione tua multiplicasti tibi for
titudinem et eleuatum est cor tuum
in robore tuo. Propterea hec dicit
dominus ds. Eo quod eleuatum est cor
tuum quasi cor dei. iccirco ecce ego
adducam super te alienos robustissi
mos gentium. Et nudabunt gladi
os suos super pulchritudinem sapien
tie tue. & polluent decorem tuum.
Interficient et detrahent te. & mori
eris in interitu occisorum in corde ma
ris. Numquid dicens loqueris ds ego sum
coram interficientibus te. cum sis homo
et non ds. In manu occidentium te
morte incircumcisorum morieris in ma
nu alienorum. quia ego locutus sum a
it dominus ds. Et factus est sermo
domini ad me dicens. Fili hominis le
ua planctum super regem Tyri & di
ces ei. Hec dicit dominus ds. Tu sign
aculum similitudinis plenus sapientia.
perfectus decore. in deliciis paradisi
dei fuisti. Omnis lapis preciosus ope

rimentum tuum. sardius thopatius &
iaspis chrysolitus & onyx et beryllus
saphyrus & carbunculus & smaragdus.
Aurum quoque opus decoris tui & fora
mina tua in die qua conditus es prae
parata sunt. Tu cherub extentus et pro
tegens & posui te in monte sancto dei.
In medio lapidum ignitorum ambulasti
perfectus in uiis tuis a die conditionis
tuae donec inuenta est iniquitas in te.
In multitudine negotiationis tuae reple
ta sunt interiora tua iniquitate & pec
casti & eieci te de monte sancto dei
& perdidi te o cherub protegens de me
dio lapidum ignitorum. Et eleuatum
est cor tuum in decore tuo. Perdidis
ti sapientiam tuam in decore tuo in ter
ram proieci te ante faciem regum dedi
te ut cernerent te. In multitudine i
niquitatum tuarum et iniquitate negotia
tionis tuae polluisti sanctificationem tuam.
Producam ergo ignem de medio tui qui
comedat te & dabo te in cinerem su
per terram in conspectu omnium uide
ntium te. Omnes qui uiderint te in gen
tibus obstupescent super te. Nihili fac
tus es & non eris in perpetuum. Et
factus est sermo domini ad me di
cens: Fili hominis pone faciem tuam
contra sydonem & prophetabis de ea
et dices haec dicit dominus deus. Ec
ce ego ad te sidon & glorificabor
in medio tui. Et scient quia ego dominus
cum fecero in eo iudicia et sanctifica
tus fuero in ea. Et inmittam ei pesti
lentiam & sanguinem in plateis eius et
corruent interfecti in medio eius gla
dio per circuitum. Et scient quia ego
dominus. Et non erit ultra domui
israhel offendiculum amaritudinis & spi
na dolorem inferens undique per circui
tum eorum qui aduersantur eis & scient
quia ego dominus deus. Haec dicit do
minus deus. Quando congregauero do
mum israel de populis in quibus disper
si sunt sanctificabor in eis coram gen
tibus et habitabunt in terra sua quam
dedi seruo meo iacob & habitabunt in
ea securi. Et aedificabunt domos &
plantabunt uineas & habitabunt con
fidenter cum fecero iudicia in omni
bus qui aduersantur eis per circuitum
& scient quia ego dominus deus eo
rum.

In anno decimo et du
odecimo mense una die
mensis factum est uer
bum domini ad me di
cens: Fili hominis pone faciem tuam
contra pharaonem regem aegypti & pro
phetabis de eo & de aegypto uniuer
sa loquere & dices. Haec dicit domi
nus deus. Ecce ego ad te pharao rex
Egypti draco magne qui cubas in me
dio fluminum tuorum et dicis meus
est fluuius et ego feci memetipsum.
Et ponam frenum in maxillis tuis et
agglutinabo pisces fluminum tuorum
squamis tuis. Et extraham te de me
dio fluminum tuorum & uniuersi
pisces tui squamis tuis adherebunt. Et
proiciam te in desertum & omnes pi
sces fluminis tui. Super faciem ter

re cades & non colligeris neq. con
gregaberis. Bestiis terrę & uolatilibus
cęli dedi te ad deuorandum. et scient
omnes habitatores ęgypti qa ego dns.
P ro eo q. fuisti baculus arundineus do
mui ịsrl quando apprehenderunt te
manu. & confractus es & lacerasti om
nem humerum eorum & innitentibus i
eis super te comminutus es & dissolui
sti omnes renes eorum. propterea hec
dicit dominus ds. Ecce ego adducā
super te gladium meum et interficiam
de te hominem et iumentum. Et erit
terra ęgypti in desertum & in solitu
dinem & scient quia ego dominus. i
P eo q. dixeris fluuius meus est & ego
feci eum iccirco ego ecce ego ad te &
ad flumina tua. Daboq. terram ęgypti
in solitudinem gladio dissipatam a tur
re syenes usq. ad terminos ęthiopię.
N on pertransibit eam pes hominis neque
pes iumenti gradietur in ea. & non ha
bitabitur quadraginta annis. Dabo ter
ram ęgypti desertam in medio terra
rum desertarum & ciuitates eius in
medio urbium subuersarum & erunt
desolatę quadraginta annis. Et dis
pergam ęgyptios in nationes et uenti
labo eas in terras. Quia hæc dicit do
minus deus post finem quadraginta
annorum congregabo ęgyptum de
populis in quibus dispersi fuerant. &
reducam captiuitatem ęgypti & col
locabo eos in terra phatures in terram
natiuitatis suę. & erunt ibi in regnum
humile. Inter cętera regna erit humil
lima. et non eleuabitur ultra super na

tiones. Et imminuam eos ne imperent i
gentibus. neq. erunt ultra domui israel
confidentia docentes iniquitatem. ut fugi
ant & sequantur eos & scient quia ego i
dominus deus. Et factum est in
uicesimo & septimo anno in primo in
una mensis factum est uerbum domi
ni ad me dicens. Fili hominis. Nabu
chodonosor rex Babylonis seruire fecit
exercitum suum seruitute magna. ad
uersus Tyrum. Omne caput decalua
tum et omnis humerus depilatus est.
Et merces non est reddita ei neque
exercitui eius de Tyro pro seruitute i
qua seruiuit mihi aduersus eam. Prop
terea hec dicit dominus ds. Ecce ego
dabo Nabuchodonosor regem Babylo
nis in terra ęgypti & accipiet multitu
dinem eius et deprędabitur manubias
eius & diripiet spolia eius. & erit mer
ces exercitui illius & operi quo ser
uiuit aduersus eam. Dedi ei terram
ęgypti. pro eo q. laborauerit mihi ait
dominus ds. In die illa pullulabit cor
nu domus isrl et tibi dabo apertum os
in medio eorum. & scient quia ego i
dominus.

T factum est uerbum
domini ad me dicens i
Fili hominis propheta &
dic. Hęc dicit dominus
ds. Vlulate uę uę diei quia iuxta
est dies & appropinquabit dies dni
dies nubis tempus gentium erit. Et
ueniet gladius in ęgyptum. et erit
pauor in ęthiopia cum ceciderint o

uulnerati in ęgypto & ablata fuerit
multitudo illius & destructa fun
damenta eius. Ethiopia & libya et ly
di & omne reliquum uulgus et chub
et filii terrę foederis cum eis gladio i
cadent. Hęc dicit dominus ds. Et
corruent fulcientes ęgyptum et des
truetur superbia imperii eius. A turre sy
enes gladio cadent in ea ait domin
exercituum. Et dissipabuntur in me
dio terrarum desolatarum & urbes e
ius in medio ciuitatum desertarum erunt.
et scient quia ego dominus deus cum
dedero ignem in ęgypto et attriti fu
erint omnes auxiliatores eius. In die
illa egredientur nuntii a facie mea in
trieribus ad conterendam ęthiopię con
fidentiam & erit pauor in eis in die ę
gypti quia absq. dubio ueniet. Hęc di
cit dominus ds. Et cessare faciam i
multitudinem Egypti in manu Na
buchodonosor regis Babylonis. Ipse et
populus eius cum eo fortissimi gentium
adducentur ad disperdendam terram.
Et euaginabunt gladios suos super ęgyp
tum. et implebunt terram interfec
tis. & faciam alueos fluminum aridos et
tradam terras in manu pessimorum. & di
sipabo terram et plenitudinem eius in manu alienorum.
Ego dominus locutus sum. hęc dicit
dominus ds. & disperdam simulacra
et cessare faciam idola de Memphis et
dux de terra ęgypti non erit ampli
us. Et dabo terrorem in terra ęgyp
ti & disperdam terram phatures &
dabo ignem in taphnis & faciam iu
dicia mea in alexandria. Et effun

dam indignationem meam super pelusi
um robur ęgypti & interficiam mul
titudinem Alexandrię & dabo ignem
in ęgypto. Quasi parturiens dolebit
Pelusium & Alexandria erit dissipa
ta. et in Memphis angustię quotidia
nę. Iuuenes eliopoleos et bubasti gla
dio cadent & ipsę captiuę ducentur.
Et in taphnis nigrescet dies. cum con
triuero ibi sceptra ęgypti et defecerit
in ea superbia potentię eius. Iam nubes
operiet filię autem eius in captiuitatem
ducentur. Et iudicia faciam in ęgy
pto & scient quia ego dominus. Et fa
ctum est in undecimo anno. in primo
in septima mensis factum est uerbum
domini ad me dicens. Fili hominis bra
chium Pharaonis regis ęgypti confre
gi et ecce non est obuolutum ut re
stitueretur ei sanitas ut ligaretur pan
nis et fasciaretur linteolis et recepto
robore posset tenere gladium. Prop
terea hęc dicit dominus ds. Ecce e
go ad pharaonem regem ęgypti &
comminuam eius brachium forte sed con
fractum et deiciam gladium de ma
nu eius. Et dispergam ęgyptum in
gentibus et uentilabo eos in terris. Et
confortabo brachia Regis Babylonis.
daboq. gladium meum in manu eius.
Et confringam brachium pharaonis
et gement gemitibus interfecti coram
facie eius. Et confortabo brachia
regis Babylonis et brachia pharaonis
concident. Et scient quia ego dominus
cum dedero gladium meum in ma
num Regis Babylonis & extendet

rit eum super terram egypti. Et dis
pergam egyptum in gentes et uentila
bo eos in terras et scient quia ego domi
nus.

Et factum est in anno xi
decimo tertio una men
sis factum est uerbum
domini ad me dicens.

Fili hominis dic pharaoni regi egypti
et populo eius. Cui similis factus es
in magnitudine tua? Ecce Assur
quasi cedrus in libano pulcher ramis
et frondibus nemorosis excelsusque
altitudine. et inter condensas fron
des eleuatum est cacumen eius. Aque
nutrierunt illum. Abyssus exalta
uit illum. Flumina eius manabant in
circuitu radicum eius et riuos suos
emisit ad uniuersa ligna regionis. Prop
terea eleuata est altitudo eius super
omnia ligna regionis et multiplicata
sunt arbusta eius et eleuati sunt ra
mi eius pre aquis multis. Cumque ex
tendisset umbram suam in ramis eius
fecerunt nidos omnia uolatilia celi et
sub frondibus eius genuerunt omnes
bestie saltuum et sub umbraculo illius
habitabat coetus gentium plurimarum.
Eratque pulcherrimus in magnitudine
sua. et in dilatatione arbustorum suorum.
Erat enim radix illius iuxta aquas mul
tas. Cedri non fuerunt altiores illo in
paradiso dei. Abietes non adequaue
runt summitatem eius et platani non
fuerunt eque frondibus illius. Omne
lignum paradisi dei non est assimila
tum illi et pulchritudini eius. quoniam

speciosum feci eum et multis conden
sisque frondibus. Et emulata sunt eum
omnia ligna uoluptatis que erant in
paradiso dei. Propterea hec dicit do
minus deus. Pro eo quod sublimatus est in
altitudinem et dedit summitatem suam
uirentem atque condensam. et eleuatum
est cor eius in altitudine sua. tradidi e
um in manus fortissimi gentium. faciens
faciet ei. Iuxta impietatem eius eieci e
um et succident eum alieni et crudelis
simi nationum. Et proicient eum super
montes et in cunctis conuallibus corru
ent rami eius. Et confringentur arbu
sta eius in uniuersis rupibus terre et re
cedent de umbraculo eius omnes popu
li terre et relinquent eum. In ruina
eius habitauerunt omnia uolatilia ce
li et in ramis eius fuerunt uniuerse
bestie regionis. Quamobrem non eleua
buntur in altitudine sua omnia ligna
aquarum nec ponent sublimitatem suam
inter nemorosa atque frondosa. nec sta
bunt in sublimitate sua omnia que ir
rigantur aquis quia omnes traditi sunt
in mortem ad terram ultimam in me
dio filiorum hominum ad eos qui descen
dunt in lacum. Hec dicit dominus deus.
In die quando descendit ad inferos in
duxi luctum operui eum abysso et prohi
bui flumina eius et coercui aquas
multas. Contristatus est super eum libanus
et omnia ligna agri concussa sunt. A
sonitu ruine eius commoui gentes cum
deducerem eum ad infernum cum his
qui descendebant in lacum. Et consola
ta sunt in terra infima omnia ligna

uoluptatis egregia atq; preclara in liba
no uniuersa que irrigabantur aquis . i
Nam et ipsi cum eo descendent ad infer
num ad interfectos gladio & brachi
um uniuscuiusq; sedebit sub umbracu
lo eius in medio nationum . Cui assimi
latus es o inclyte atq; sublimis inter
ligna uoluptatis . Ecce deductus es in
cum lignis uoluptatis ad terram ultima.
In medio incircumcisorum dormies cum e
is q interfecti sunt gladio . Ipse est o
Pharao & omnis multitudo eius dicit
dominus deus.

Et factum est in .xii. anno in
mense duodecimo in una
mensis factum est uer
bum domini ad me dicens.
Fili hominis assume lamentum super pha
raonem regem Egypti & dices ad eum
Leoni gentium assimilatus es . & draconi
q est in mari . Et uentilabas cornu in
fluminibus tuis . & conturbabis aquas in
pedibus tuis et conculcabas flumina e
arum . Propterea haec dicit dominus o
deus . Expandam super te rete meum in
multitudine populorum multorum .
& extraham te in sagena mea . et proi
iciam te in terram . Sup faciem agri abi
iciam te . & habitare faciam super te in
omnia uolatilia celi . & saturabo de te
bestias uniuerse terre . Et dabo car
nes tuas super montes . & implebo col
les tuos sanie tua . Et irrigabo terram
foetore sanguinis tui insuper montes in
et ualles implebuntur ex te . Et ope
riam cum extinctus fueris caelos . &
nigrescere faciam stellas eius . Solem
nube tegam . & luna non dabit lume
suum . Omnia luminaria caeli moerere
faciam sup te . & dabo tenebras super
terram tuam dicit dominus deus . Et ir
ritabo cor populorum multorum cum
induxero contritionem tuam in gentibus
super terras quas nescis . & stupescere
faciam sup te populos multos . Et reges
eorum horrore nimio formidabunt sup
te . cum uolare ceperit gladius meus
super facies eorum . et obstupescent re
pente singuli pro anima sua in die ru
inae suae . Quia haec dicit dominus deus .
Gladius regis Babylonis ueniet tibi
in gladiis fortium deiciam multitu
dinem tuam Inexpugnabiles omnes i
gentes hae . Et uastabunt superbiam e
gypti . & dissipabitur multitudo eius .
Et perdam omnia iumenta eius quae
erant super aquas plurimas . & non con
turbabit eas pes hominis ultra . neque
ungula iumentorum turbabit eas . Tunc
purissimas reddam aquas eorum & i
flumina eorum quasi oleum adducam
ait dominus deus . cum dedero terram
egypti desolatam . Deseretur autem
terra a plenitudine sua quando per
cussero omnes habitatores eius . & sci
ent quia ego dominus . Planctus est
& plangent eum filie gentium super
egyptum & super multitudinem eius
plangent eum ait dominus deus . Et i
factum est in duodecimo anno in
quintadecima mensis factum est uer
bum domini ad me dicens . Fili hominis
cane carmen lugubre sup multitudi

nem egypti. Et detrahe eam ipsam et
filias gentium robustarum ad terram
ultimam cum his q descendunt in lacu.
Quo pulchrior es descende. et dormi cu
incircucisis. In medio interfectorum gla
dio cadent. Gladius datus est. Et at
traxerunt eam et omnes populos eius.
Loquentur ei potentissimi robustorum
de medio inferni qui cum auxiliatori
bus eius descenderunt et dormierunt
incircucisi interfectique gladio. Ibi as
sur et omnis multitudo eius in circuitu
illius sepulchra eorum omnes interfecti
et q ceciderunt gladio quorum data sunt
sepulchra in nouissimis laci. Et facta est
multitudo eius per gyrum sepulchri e
ius uniuersi interfecti cadentesque gla
dio q dederant quondam formidinem
suam in terra uiuentium. Ibi elam et
omnis multitudo eius per gyrum sepul
chri sui. Omnes hi interfecti ruentesque
gladio qui descenderunt incircucisi ad
terram ultimam. Q posuerunt terro
rem suum in terra uiuentium et por
tauerunt ignominiam suam cum his
q descenderunt in lacum. In medio in
terfectorum posuerunt cubile eius in
uniuersis populis eius in circuitu eius
sepulchrum illius. Omnes hi incircum
cisi interfectique gladio. Dederunt enim
terrorem suum in terra uiuentium et
portauerunt ignominiam suam cum his
q descendunt in lacum. In medio inter
fectorum positi sunt. Ibi Mosoch et
Tubal et omnis multitudo eius in cir
cuitu eius sepulchra illius. Omnes hi
incircucisi interfectique et cadentes gla
dio. qa dederunt formidinem suam in
terra uiuentium. et non dormient cum
fortibus cadentibusque et incircucisis qui
descenderunt ad infernum cum armis
suis. Et posuerunt gladios suos sub ca
pitibus suis et fuerunt iniquitates eorum in
ossibus eorum qa terror fortium facti
sunt in terra uiuentium. Et tu ergo in
medio incircucisorum contereris et dor
mies cum interfectis gladio. Ibi idumea
et reges eius et omnes duces eius q dati
sunt cum exercitu suo cum interfectis
gladio et qui cum incircucisis dormie
runt. et cum his q descenderunt in la
cum. Ibi principes aquilonis omnes et uni
uersi uenatores q deducti sunt cum in
terfectis pauentes et in sua fortitudine
confusi qa dormierunt incircumcisi
cum interfectis gladio et portauerunt
confusionem suam cum his q descendunt
in lacum. Vidit eos pharao et consola
tus est super uniuersa multitudine sua
que interfecta est gladio. Pharao et om
nis exercitus eius ait dominus deus qa
dedit terrorem suum in terra uiuenti
um et dormiuit in medio incircucisorum
cum interfectis gladio. pharao et omnis
multitudo eius ait dns ds.

T factum est uerbum do
mini ad me dicens Fili ho
minis loquere ad filios
populi tui et dices ad eos
Terra cum cum induxero super eam
gladium et tulerit populus terrae uirum
unum de nouissimis suis et constitue
rit eum super se speculatorem. et ille

uident gladium uenientem super ter
ram. & cecinerit buccina et annuntia
uerit populo. audiens autem quisquis i
lle est sonitum buccine & non obser
uauerit. ueneritq gladius et tulerit
eum: sanguis ipsius super caput eius e
rit. Sonum buccine audiuit et non se
obseruauit. sanguis eius in ipso erit.
S i autem se custodierit. animam suam
saluauit. Quod si speculator uiderit
gladium uenientem & non insonuerit
buccina. et populus se non custodierit.
ueneritq gladius et tulerit de eis ani
mam. ille quidem in iniquitate sua cap
tus sanguinem autem eius de manu spe
culatoris requiram. Et tu fili hominis
speculatorem dedi te domui isrl. Au
diens ergo ex ore meo sermonem. an
nuntiabis eis ex me. Si me dicente ad i
pium impie morte morieris. non fue
ris locutus ut se custodiat impius a uia
sua. ipse impius in iniquitate sua morie
tur. sanguinem autem eius de manu
tua requiram. Si autem annuntiante te
ad impium ut a uiis suis conuertatur
non fuerit conuersus a uia sua. ipse in
iniquitate sua morietur. porro tu animam
tuam liberasti. Tu ergo fili hominis dic
ad domum isrl. Sic locuti estis dicen
tes. Iniquitates nre & peccata nostra
super nos sunt et in ipsis nos tabescim
Quomodo ergo uiuere poterimus? Dic
ad eos. Viuo ego dicit dominus ds
nolo mortem impy. sed ut conuertatur
impius a uia sua et uiuat. Conuer
timini a uijs uestris pessimis. Et quare
moriemini domus isrl? Tu itaq fili ho

minis dic ad filios populi tui. Iustitia
iusti non liberabit eum in quacumq die
peccauerit. & impietas impy non noce
bit ei in quacumq die conuersus fuerit
ab impietate sua. Et iustus non pote
rit uiuere in iustitia sua. in quacumq
die peccauerit. Etiam si dixero iusto
quod uita uiuat et confisus in iustitia sua
fecerit iniquitatem. omnes iustitie eius
obliuioni tradentur & in iniquitate sua
quam operatus est in ipsa morietur.
Si autem dixero impio morte morie
ris & egerit poenitentiam a peccato
suo. feceritq iudicium et iustitiam &
pignus restituerit ille impius rapinamq
reddiderit in mandatis uite ambulauerit
nec fecerit quicquam iniustum. uita ui
uet et non morietur. Omnia peccata
eius que peccauit non imputabuntur ei.
Iudicium et iustitiam fecit. uita uiuet.
Et dixerunt fily populi tui. Non est
equi ponderis uia domini. Et ipsorum
uia iniusta est. Cum enim recesse
rit iustus a iustitia sua. feceritq ini
quitates. morietur in eis. Et cum re
cesserit impius ab impietate sua. fece
ritq iudicium & iustitiam. uiuet in
eis. Et dicitis. Non est recta uia do
mini. Vnumquemq iuxta uias suas iudi
cabo de uobis domus isrl. Et factum
est in duodecimo anno in decimo me
se. in quinta mensis transmigrationis
nostre. uenit ad me qui fugerat de hie
rusalem dicens. Vastata est ciuitas.
Manus autem domini facta fuerat
ad me uespe antequam ueniret qui fuge
rat. aperuitq os meum donec ueniret

ad me mane & aperto ore meo non si
lui amplius Et factum est uerbum
domini ad me dicens Fili hominis qui
habitant in ruinosis his super humum
isrl loquentes aiunt Unus erat Abra
am & hereditate possidebat terram
N os autem multi sumus nobis data est
terra in possessionem Iccirco dices ad
eos haec dicit dominus ds Qui in san
guine comeditis et oculos uestros le
uatis ad immunditias uestras et san
guinem funditis numquid terram he
reditate possidebitis Stetistis in gla
dys uestris fecistis abominationes & u
nusquisque uxorem proximi sui polluit
et terram hereditate possidebitis
H ec dices ad eos Sic dicit dominus
ds Uiuo ego quia qui in ruinosis ha
bitant gladio cadent & qui in agro
est bestys tradetur ad deuorandum
qui autem in presidys et in speluncis
sunt peste morientur Et dabo ter
ram in solitudinem et in desertum &
deficiet superba fortitudo eius et
desolabuntur montes isrl eo quod nullus
sit qui per eos transeat Et scient quia
ego dominus cum dedero terram eo
rum desolatam et desertam propter
uniuersas abominationes suas quas ope
rati sunt Et tu fili hominis fily po
puli tui qui loquuntur de te iuxta mu
ros et in ostys domorum & dicunt
unus ad alterum uir ad proximum
suum loquentes uenite et audiamus
quis sit sermo egrediens a domino
E t ueniunt ad te quasi si ingrediatur
populus et sedent coram te populus

meus Et audiunt sermones tuos & non
faciunt eos quia in canticum oris sui uer
tunt illos Et auaritiam suam sequitur
cor eorum & est eis quasi carmen
musicum quod suaui dulcique sono canit
Et audiunt uerba tua et non faciunt
ea et cum uenerit quod predictum
est ecce enim uenit tunc scient quia
prophetes fuerit inter eos

E t factum est uerbum
domini ad me dicens
Fili hominis propheta de
pastoribus israel propheta
et dices pastoribus Haec dicit dominus
ds Ue pastoribus isrl qui pascebant se
metipsos Nonne greges a pastoribus
pascuntur Lac comedebatis et lanis
operiebamini & quod crassum erat oc
cidebatis gregem autem meum non
pascebatis Quod infirmum fuit non
consolidastis et quod egrotum non
sanastis Quod confractum est non
alligastis et quod abiectum est non re
duxistis & quod perierat non quesis
tis sed cum austeritate imperabatis eis
et cum potentia Et dispersae sunt oues
meae eo quod non esset pastor et factae
sunt in deuorationem omnium bestiarum
agri et disperse sunt Errauerunt
greges mei in cunctis montibus et in
uniuerso colle excelso & super omnem
faciem terrae dispersi sunt greges mei
& non erat qui requireret Non erat
inquam qui requireret Propterea pastores
audite uerbum domini Uiuo ego di
cit dominus deus quia pro eo quod fac

ti sunt greges mei in rapina & oues meę
in deuorationem omnium bestiarum agri
eo quod non esset pastor. neque enim quesi
erunt pastores gregem meum. sed pasce
bant pastores semetipsos et greges me
os non pascebant. propterea pastores au
dite uerbum domini. Hęc dicit domi
nus ds. Ecce ego ipse super pastores. r
equiram gregem meum de manu eorum.
et cessare faciam ut ultra non pascant
gregem meum. nec pascant amplius pa
stores semetipsos. Et liberabo gregem
meum de ore eorum & non erit ultra
eis in escam. Quia hęc dicit dominus deus.
Ecce ego ipse requiram oues meas et uisi
tabo eas. Sicut uisitat pastor gregem
suum in die quando fuerit in medio
ouium suarum dissipatarum. sic uisita
bo oues meas. et liberabo eas de omni
bus locis in quibus dispersę fuerant in
die nubis & caliginis. Et educam eas
de populis & congregabo eas de ter
ris. et inducam eas in terram suam et
pascam eas in montibus isrl in riuis &
in cunctis sedibus terrę. In pascuis uber
rimis pascam eas. et in montibus excel
sis isrl erunt pascuę earum. Ibi requi
escent in herbis uirentibus & in pascu
is pinguibus pascentur super montes is
rael. Ego pascam oues meas et ego e
as accubare faciam dicit dns deus.
Quod perierat requiram et quod abiectum
erat reducam & quod fractum fue
rat alligabo & quod infirmum fuerat
consolidabo et quod pingue et forte
custodiam & pascam illas in iudicio.
Vos autem greges mei hęc dicit domi
nus deus. Ecce ego iudico inter pe
cus et pecus arietum et hircorum.
Nonne satis uobis erat pascua bona
depasci. Insuper et reliquias pascuarum
uestrarum conculcastis pedibus uestris.
et cum purissimam aquam biberetis
reliquam pedibus uestris turbastis. Et o
ues meę his quę conculcata pedibus uestris
fuerant pascebantur et quę pedes uestri
turbauerant hęc bibebant. Propterea
hęc dicit dominus ds ad uos. Ecce e
go ipse iudico inter pecus pingue & ma
cilentum. Pro eo quod lateribus et humeris
impingebatis et cornibus uestris uenti
labatis omnia infirma pecora donec
dispergerentur foras. saluabo gregem
meum et non erit ultra in rapinam. et
iudicabo inter pecus & pecus. et susci
tabo super eas pastorem unum qui pascat
eas. seruum meum Dauid. ipse pascet
eas et ipse erit eis in pastorem. Ego au
tem dominus ero eis in deum et ser
uus meus Dauid princeps in medio e
orum. Ego dominus locutus sum. Et
faciam cum eis pactum pacis. et cessa
re faciam bestias pessimas de terra. &
qui habitant in deserto securi dormient
in saltibus. et ponam eos in circuitu col
lis mei benedictionem et deducam im
brem in tempore suo & pluuię benedic
tionis erunt. Et dabit lignum agri
fructum suum et terra dabit ger
men suum et erunt in terra sua absque
timore. Et scient quia ego dominus cum
contriuero cathenas iugi eorum & eru
ero eos de manu imperantium sibi. Et
non erunt ultra in rapinam in gen

tibꝫ. neqꝫ bestie terre devorabunt eos
sed habitabunt confidenter absque ullo
terrore. Et suscitabo eis germen nomi
natum. & non erunt ultra imminuti i
fame in terra. neq; portabunt ultra ob
probrium gentium. Et scient quia ego
dominus deus eorum cum eis. et ipsi po
pulus meus domus isrl. ait dominus
ds. Vos autem greges mei greges pas
cue mee homines estis. et ego dominus
ds ur. dicit dns deus.

T factus est sermo dni
ad me dicens. Fili homini
pone faciem tuam adver
sum montem seyr. Et p
phetabis de eo. & dices illi. Hec di
cit dominus deus. Ecce ego ad te o
mons seyr et extendam manum me
am super te. & dabo te desolatum atqꝫ
desertum. Urbes tuas demoliar. et tu
desertus eris et scies. quia ego domi
nus eo q; fueris inimicus sempiternus e
concluseris filios isrl in manus gladii i
tempore afflictionis eorum in tempo
re iniquitatis extreme. Propterea vivo
ego dicit dominus ds quoniam san
guini tradam te. & sanguis te per
sequetur. Et cum sanguinem oderis i
sanguis persequetur te. Et dabo mo
tem seyr desolatum et desertum. et
auferam de eo euntem et redeuntes.
& implebo montes eius occisorum suo
rum. In collibꝫ tuis et in vallibꝫ tuis
atqꝫ in torrentibꝫ interfecti gladio i
cadent. In solitudines sempiternas tra
dam te. et civitates tue non habita

buntur. Et scietis qa ego dominus
ds eo q; dixeris due gentes et due
terre mee erunt. et hereditate possi
debo eas cum dominus esset ibi. Prop
terea vivo ego dicit dominus ds. qa
faciam iuxta iram tuam et secundum
zelum tuum. quem fecisti odio habes
eos. & notus efficiar p eos cum te iudi
cavero. & scies qa ego dominus. Au
divi universa obprobria tua. que locu
tus es de montibꝫ isrl dicens. Deserti
nobis ad devorandum dati sunt. Et
insurrexistis sup me ore vestro. et de
rogastis adversum me. Verba vestra
ego audivi. Hec dicit dominus ds. i
Letante universa terra in solitudine
te redigam. sicuti gavisus es super he
reditatem domus israel. eo q; fuerit
dissipata. sic faciam tibi. Dissipatus
eris mons Seir. & idumea omnis. et
scient qa ego dns.

V autem fili hominis p
pheta super montes israel
et dices. Montes israel
audite verbum domini.
Hec dicit dominus ds. Eo q; dixe
rit inimicus de vobis euge altitudine
sempiterne in hereditatem date sunt
nobis. propterea vaticinare & dic. hec
dicit dominus ds. Pro eo q; desolati
estis et conculcati per circuitum. &
facti in hereditatem reliquis gentibꝫ. et
ascendistis super labium lingue & ob
probrium populi. propterea montes
isrl audite verbum domini dei. Hec
dicit dominus ds montibꝫ et collibꝫ

torrentib' uallibusq; et desertis pietinis
et urbibus derelictis que depopulate i
sunt et subsannate a reliquis gentibus p
circuitum. Propterea hec dicit dominus
ds. Quoniam in igne zeli mei locutus
sum de reliquis gentibus & de idumea
uniuersa. que dederunt terram meam
sibi in hereditatem cum gaudio et to
to corde et ex animo. & eiecerunt eam ut
uastarent. Iccirco uaticinare super hu-
mum isrl. & dices montibus & colli
bus iugis et uallibus. Hec dicit domi
nus ds. Ecce ego in zelo meo et in fu-
rore meo locutus sum. eo q confusioné
gentium sustinueritis. iccirco hec dicit
dominus ds. Ego leuaui manum meá.
ut gentes que in circuitu uestro sunt
ipse confusionem suam portent. uos a
utem montes isrl ramos uestros ger-
minetis. & fructum uestrum afferra-
tis populo meo isrl. Prope enim est i
ut ueniat. Quia ecce ego ad uos et
conuertar ad uos & arabimini et ac
cipietis sementem. & multiplicabo in
uobis hoies omnemq; domum israel. Et
habitabuntur ciuitates & ruinosa insta
urabuntur. & replebo uos hominibus
et iumentis & multiplicabuntur et cresce.
Et habitare uos faciam. sicut a princi-
pio. bonisque donabo maioribus q habu
istis ab initio. & scietis qa ego domi
nus. Et adducam super uos homines
populum meum israel. & hereditate
possidebunt te. Et eris ei in heredi
tate & non addes ultra. ut absque
eis sis. Hec dicit dominus ds. Pro eo
q dicunt de uobis. deuoratrix hoīs

es et suffocans gentem tuam. propterea
homines non comedes amplius. et gen
tem tuam non necabis ultra. ait domin'
ds. Nec auditam faciam in te amplius
confusionem gentium. & obprobrium po
pulorum nequaquam portabis. & gentem i
tuam non amittes amplius ait dominus
ds. Et factum est uerbum domini ad
me dicens. Fili hominis domus israel i
habitauerunt in humo sua & polluerunt
eam in uiis suis et in studiis eius. Iuxta
immunditiam menstruate facta est ui
eorum coram me. & effudi indignatio
nem meam super eos pro sanguine que
fuderunt super terram. Et in idolis su-
is polluerunt eam. & dispersi eos in
gentes et uentilati sunt in terras. Iuxta
uias eorum et adinuentiones eorum iu
dicaui eos. Et ingressi sunt ad gentes
ad quas introierunt. & polluerunt no
men sanctum meum cum diceretur de
eis populus domini iste est & de ter
ra eius egressi sunt. Et peperci nomi
ni sancto meo quod polluerat domus i
isrl in gentibus ad quas ingressi sunt.
Iccirco dices domui israel. hec dicit
dominus deus. Non propter uos ego
faciam domus israel. sed propter no
men sanctum meum quod polluistis i
gentibus ad quas intrastis. Et sanctifi-
cabo nomen meum magnum. quod pol
lutum est inter gentes quod polluistis i
medio earum. ut sciant gentes quia e
go dominus ait dominus exercituum.
Cum sanctificatus fuero in uobis co
ram eis. Tollam quippe uos de gentibus
et congregabo uos de uniuersis ter-

ris. & adducam uos in terram urām.
E t effundam super uos aquam mundā
et mundabimini ab omnibus inquinamentis
uestris. & ab uniuersis idolis uestris
mundabo uos. Et dabo uobis cor no
uum. & spiritum nouum ponam in
medio uestri. Et auferam cor lapide
um de carne uestra. et dabo uobis cor
carneum. & spiritum meum ponam in
medio uestri. Et faciam ut in prę
ceptis meis ambuletis et iudicia mea
custodiatis et operemini. Et habitabitis
in terra quam dedi patribus uestris. et
eritis mihi in populum. et ego ero
uobis in deum. Et saluabo uos ex u
niuersis inquinamentis uestris. & uoca
bo frumentum et multiplicabo illud
et non imponam uobis famem. Et
multiplicabo fructum ligni et genimi
na agri. ut non portetis ultra obpro
brium famis in gentibus. Et recorda
bimini uiarum uestrarum pessimarum
studiorumq; non bonorum. et displice
bunt uobis iniquitates uestrę et scele
ra uestra. Non propter uos ego fa
ciam ait dominus ds. notum sit uobis.
C onfundimini et erubescite super uijs
uestris domus isrl. haec dicit domi
nus ds. In die qua mundauero uos ex
omnibus iniquitatibus uris. et inhabitari
fecero urbes et instaurauero ruinosa.
et terra deserta fuerit exculta. quę
quondam erat desolata in oculis om
nis uiatoris dicent. Terra illa incul
ta facta est. ut hortus uoluptatis. et
ciuitates desertę et destitutę atq;
suffossę munitę sederunt. Et scient

gentes quęcumq; derelictę fuerint in
circuitu uestro. qa ego dominus edi
ficaui dissipata. plantauiq; inculta. e
go dominus locutus sum & fecerim.
H ęc dicit dominus ds. Adhuc in
hoc inuenient me domus isrl ut faciā
eis. Multiplicabo eos sicut gregem ho
minum ut gregem sanctum. ut gre
gem hierslm in solemnitatibus eius. sic e
runt ciuitates desertę plenę gregibus
hominum. et scient qa ego dominus.

A cta est super me ma
nus domini. et eduxit
me in spiritu domini. et
dimisit me in medio cam
pi q erat plenus ossibus. et circumduxit
me p ea in gyro. Erant autem multa
ualde super faciem campi. siccaq; ue
hementer. Et dixit ad me. Fili homi
nis. putasne uiuent ossa ista. Et
dixi. Domine ds tu nosti. Et dixit
ad me. Uaticinare de ossibus istis. Et
dices eis. Ossa arida audite uerbum
domini. Hęc dicit dominus ds ossibus
his. Ecce ego intromittam in uos spi
ritum et uiuetis. & dabo super uos
neruos & succrescere faciam super
uos carnes. et sup extendam in uobis
cutem. et dabo uobis spiritum et ui
uetis. et scietis qa ego dominus. Et
prophetaui sicut pręceperat mihi. fac
tus est autem sonitus prophetante
me. et ecce commotio. Et accesserunt
ossa ad ossa. unumquodq; ad iunctu
ram suam. Et uidi et ecce sup ea ner
ui et carnes ascenderunt. et extenta

est in eis cutis desuper: & spiritum nō
habebat. Et dixit ad me: Vaticinare
ad spiritum. uaticinare fili hominis. et
dices ad spiritum: Haec dicit dominus
ds. A quattuor uentis ueni spiritus &
suffla super interfectos istos & reuiui-
cant. Et prophetaui sicut praeceperat
mihi. Et ingressus est in ea spiritus
& reuixerunt: steteruntq. super pe-
des suos exercitus grandis nimis ual
de. Et dixit ad me: Fili hominis ossa
hec uniuersa domus isrl est. Ipsi di
cunt. Aruerunt ossa nostra. et per
iit spes nostra et abscissi sumus. Prop
terea uaticinare. & dices ad eos. Haec
dicit dominus ds. Ecce ego aperiam
tumulos uestros & educam uos de
sepulchris uestris populus meus. & in
ducam uos in terram isrl. Et scietis
qa ego dominus cum aperuero se-
pulchra uestra. et eduxero uos de
tumulis uestris popule meus & de-
dero spiritum meum in uobis et uixe
ritis. Et requiescere uos faciam super
humum urām. et scietis qa ego dns
locutus sum & feci ait dominus. Et
factus est sermo domini ad me dicens
Et tu fili hominis sume tibi lignum u
num et scribe super illud iude & fi
liorum isrl sociis eius. Et tolle lignū
alterum et scribe sup illud Ioseph li-
gnum ephraim & cunctae domus isrl
sociorumq. eius. Et adiunge illa unum
ad alterum tibi in lignum unum. & e
runt in unionem in manu tua. Cum a
utem dixerint ad te filii populi tui
loquentes. nonne indicas nobis quid
in his tibi uelis: Loqueris ad eos.
Haec dicit dominus ds. Ecce ego as
sumam lignum Ioseph. quod est in manu
ephraim et tribus israel quae sunt ei
adiunctae. & dabo eas pariter cum li
gno iuda. et faciam eas in lignum u
num. & erunt unum in manu eius.
Erunt autem ligna super quae scripseris
in manu tua in oculis eorum et dices
ad eos Haec dicit dominus ds. Ecce
ego assumam filios isrl de medio na-
tionum ad quas abierunt & congre-
gabo eos undiq. et adducam eos ad
humum suam Et faciam eos gentem una
in terra in montibus isrl. & rex unus
erit omnibus imperans. Et non erunt
ultra duae gentes. nec diuidentur am
plius in duo regna. Neque polluentur
ultra in idolis suis et abominationibus
suis et cunctis iniquitatibus suis. & sal
uos eos faciam de uniuersis sedibus suis
in quibus peccauerunt. et emundabo
eos. Et erit mihi populus et ego ero
eis ds. & seruus meus Dauid Rex su
per eos. & pastor unus erit omnium
eorum. In iudiciis meis ambulabunt. e
mandata mea custodient. et facient
ea. Et habitabunt sup terram quam
dedi seruo meo iacob in qua habitaue
runt patres uestri & habitabunt sup
eam ipsi & filii eorum. et filii filiorum
usq. in sempiternum. & Dauid seruus
meus princeps eorum in perpetuum.
Et percutiam illis foedus pacis pactu
sempiternum erit eis. Et fundabo
eos & multiplicabo & dabo sanctifi-
cationem meam in medio eorum in

perpetuum. et erit tabernaculum me
um in eis. & ero eis ds̄ & ipsi erunt m̄
populus. Et scient gentes quia ego
dominus sanctificator israel cum fue
rit sanctificatio mea in medio eorum
in perpetuum.

ET factus est sermo dn̄i
ad me dicens. Fili hominis
pone faciem tuam con
tra Gog et terra Ma
gog principem capitis Mosoch et Thu
bal. Et circumagam te & ponam fre
num in maxillis tuis & educam te
et omnem exercitum tuum equos et
equites uestitos loricis uniuersos mul
titudinem magnam hastam & clype
um arripientium & gladium. Per
se ethiopes & Libyes cum eis omnes
scutati et galeati. Gomer & uniuer
sa agmina eius. domus thogorma la
tera aquilonis. & totum robur eius
populiq; multi tecum. Prepara et in
strue te & omnem multitudinem
tuam. que coaceruata est ad te. &
esto eis in preceptum. Post dies mul
tos uisitaberis. In nouissimo annorum
uenies ad terram que reuersa est a
gladio et congregata est de popu
lis multis ad montes isrl̄ qui fuerunt
deserti iugiter. hec de populis e
ducta est & habitabunt in ea con
fidenter uniuersi. Ascendens autem
quasi tempestas uenies & quasi nubes
ut operias terram. tu & omnia ag
mina tua & populi multi tecum.
H ec dicit dominus ds̄. In die illa asce

dent sermones super cor tuum. et cogi
tabis cogitationem pessimam & dices.
Ascendam ad terram absq; muro. ue
niam ad quiescentes habitantesq; se
cure. Hi omnes habitant sine muro.
uectes & porte non sunt ei. ut diri
pias spolia et inuadas predam. ut in
feras manum tuam super eos q; deser
ti fuerant & postea restituti. et sup
populum q; est congregatus ex gen
tibus qui possidere cepit & esse ha
bitator umbilici terre. Saba & De
dan et negotiatores tharsis et omnes
leones eius dicent tibi. Nunquid ad
sumenda spolia tu uenis. Ecce ad
diripiendam predam congregasti mul
titudinem tuam. ut tollas argentum
et aurum. auferas supellectilem atq;
substantiam. et diripias manubias in
finitas. Propterea uaticinare fili ho
minis & dices ad gog. Hec dicit
dominus ds̄. Nunquid non in die
illo cum habitauerit populus meus
isrl̄ confidenter. scies et uenies de
loco tuo a lateribus aquilonis tu & po
puli multi tecum. ascensores equorum
uniuersi coetus magnus & exerci
tus uehemens. & ascendes sup popu
lum meum isrl̄ quasi nubes ut ope
rias terram. In nouissimis diebus eris
& adducam te sup terram meam. ut
sciant gentes me cum sanctificatus
fuero in te in oculis eorum o Gog.
Hec dicit dominus ds̄. Tu ergo il
le es de quo locutus sum in diebus an
tiquis in manu seruorum meorum pro
phetarum isrl̄ q; prophetauerunt in

diebꝫ illorum tempore. ut adduce
rent te super eos. Et erit in die illa
in die aduentus Gog super terram
isrt ait dominus ds. ascendet indigna
tio mea in furore meo & in zelo meo
I n igne irae meae locutus sum. qa in die
illa erit commotio magis super ter
ram isrt. & commouebunt a facie mea
pisces maris et uolucres celi & bestiae
agri. & omne reptile quod mouetur
super humum. cunctiq; homines qui st
super faciem terrae. Et subuertentur
montes & cadent sepes. & omnis mu
rus corruet in terram

T conuocabo aduersus
eum in cunctis montibꝫ
meis gladium ait domi
nus meus. Gladius u
niuscuiusq; in fratrem suum dirigetur.
E t iudicabo eum peste & sanguine et
imbre uehementi. & lapidibꝫ immen
sis. Ignem et sulphur pluam super
eum et super exercitum eius. & sup
populos multos qui sunt cum eo. Et
magnificabor et sanctificabor & no
tus ero in oculis multarum gentium
& scient quia ego dominus. Tu autem
fili hominis uaticinare aduersum
Gog & dices. Haec dicit dominus ds.
E cce ego super te Gog principem capi
tis Mosoch et Thubal. & circumagam
te & educam te. & ascendere te fa
ciam de lateribꝫ aquilonis. et educam
te super montes isrt. Et percutiam
arcum tuum in manu sinistra tua. &
sagittas tuas de manu dextera tua
deiciam super montes israel cades tu
et omnia agmina tua & populi q sunt
tecum. Feris auibꝫ omniq; uolatili ce
li & bestiis terrae dedi te ad deuoran
dum. Sup faciem agri cades. qa ego
locutus sum ait dominus ds. Et im
mittam ignem in Magog & in his q
habitant in insulis confidenter. & sci
ent quia ego dominus. Et nomen
sanctum meum notum faciam in me
dio populi mei isrt. et non polluam
nomen sanctum meum amplius. & sci
ent gentes qa ego dominus sanctus i
isrt. Ecce uenit & factum est ait do
minus ds. Haec est dies de qua locu
tus sum. Et egredientur habitatores
de ciuitatibꝫ israel et succendent &
comburent arma clypeum et hastas
arcum et sagittas & baculos manuum
& contos & succendent ea igni septem
annis. Et non portabunt ligna de
regionibꝫ. neq; succedent de saltibꝫ
quoniam arma succendent igni. et
depraedabuntur eos quibꝫ praedae fue
rant. & diripient uastatores suos ait
dominus deus. Et erit in die illa
dabo Gog locum nominatum sepul
chrum in isrt uallem uiatorum ad
orientem maris. quae obstupescere
faciet praetereuntes. Et sepelient
ibi Gog & omnem multitudinem e
ius & uocabitur uallis multitudinis
Gog. et sepelient eos domus israel
ut mundent terram septem mensibꝫ.
Sepeliet autem eum omnis populus
terrae & erit eis nominata dies in q
glorificatus sum ait dominus deus.

E t uiros iugiter constituent lustrante
terram q sepelliant et requirant eos q
remanserant sup faciem terrae ut e
mundent eam. Post menses autem
septem quaerere incipient & circui
bunt peragrantes terram. Cumq ui
derint os hominis statuent iuxta il
lud titulum donec sepelliant illud
pollinctores in ualle multitudinis
Gog. Nomen autem ciuitatis Amo
na & mundabunt terram. Tu ergo
fili hominis haec dicit dominus ds
D ic omni uolucri et uniuersis auibus
cunctisq bestiis agri. Conuenite pro
perate concurrite undiq ad uicti
mam meam quam ego immolo uo
bis. uictimam grandem sup montes
isrt ut comedatis carnes et bibatis
sanguinem. Carnes fortium comede
tis & sanguinem principum terrae
bibetis arietum et agnorum et hir
corum taurorumq et altilium et pi
guium oium. Et comedetis adipem
in saturitate & bibetis sanguinem in
ebrietatem de uictima quam ego i
molaui uobis & saturabimini super
mensam meam de equo & de equite
forti & de uniuersis uiris bellatorib
ait dominus ds. Et ponam gloriam
meam in gentib et uidebunt omes
gentes iudicium meum qd fecerim e
manum meam quam posuerim super
eos & scient domus israel quia ego
dominus ds eorum a die illa et de
inceps. Et scient gentes quoniam in
iniquitate sua capta sit domus israel
& q dereliquerint me et abscon
derim faciem meam ab eis et tradi
derim eos in manus hostium & cecide
rint in gladio uniuersi. Iuxta immu
ditiam eorum et scelus feci eis & absco
di faciem meam ab illis. Propterea hec
dicit dominus ds. Nunc reducam
captiuitatem Iacob & miserebor omis
domus isrt. Et assumam zelum pro
nomine sancto meo & portabunt co
fusionem suam et omnem praeuaricatio
nem quam praeuaricati sunt in me. Cu
habitauerint in terra sua confiden
ter neminem formidantes & reduxe
ro eos de populis & congregauero
de terris inimicorum suorum & sanc
tificatus fuero in eis in oculis gentium
plurimarum. Et scient qa ego domi
nus ds eorum eo q transtulerim eos i
nationes & congregauerim eos super
terram suam & non dereliquerim qm
quam ex eis ibi. Et non abscondam
ultra faciem meam ab eis & quod
effuderim spiritum meum sup omne
domum israel ait dominus deus.

N uicesimo quinto an
no transmigrationis nrae
c. xl in exordio anni decima
mensis quartodecimo a
no postqm percussa est ciuitas in
ipsa hac die facta est super me manus
domini et adduxit me illuc in uisio
nibus dei. Adduxit me in terram isrt
et dimisit me super montes excelsum
nimis super quem erat quasi aedificium
ciuitatis uergentis ad austrum et in
troduxit me illuc. Et ecce uir cuius

erat species quasi species eris & funiculus li
neus in manu eius & calamus mensure
in manu eius. Stabat autem in porta &
locutus est ad me idem vir. Fili homi
nis vide oculis tuis & auribus tuis audi
et pone cor tuum in omnia que ego
ostendam tibi quia ut ostendatur tibi
adductus es huc. Annuntia omnia que
tu vides domui Israel. Et ecce murus
forinsecus in circuitu domus undique
& in manu viri calamus mensure sex
cubitorum & palmo. Et mensus est
altitudinem edificii calamo uno. alti
tudinem quoque calamo uno.

[illegible]

Et venit ad portam que respiciebat viam
orientalem & ascendit per gradus eius.
Et mensus est limen porte calamo uno la
titudinem idest limen unum calamo
uno in latitudine & thalamum uno
calamo in longum et uno calamo in
latum & inter thalamos quinque cubi
tos & limen porte iuxta vestibulum
porte intrinsecus calamo uno. Et men
sus est vestibulum porte octo cubito

rum et frontem eius duobus cubitis.
Vestibulum autem porte erat intrin
secus. Porro thalami porte ad viam
orientalem tres hinc & tres inde. men
sura una trium & mensura una fron
tium ex utraque parte. Et mensus est
latitudinem luminis porte decem cubi
torum et longitudinem porte trede
cim cubitorum & marginem ante tha
lamos cubiti unius et cubitus unus fi
nis utrinque. Thalami autem sex cubito
rum erant hinc et inde. Et mensus
est portam a tecto thalami usque ad
tectum eius latitudinem viginti quinque

[illegible]

cubitorum ostium contra ostium. Et
fecit frontes per sexaginta cubitos &
ad frontem atrium porte undique per
circuitum & ante faciem porte que
pertingebat usque ad faciem vestibuli
porte interioris quinquaginta cubi
tos et fenestras obliquas in thalamis
et in frontibus eorum. que erant intra
portam undique per circuitum. Similiter
autem erant et in vestibulis fenestre per

gyrum intrinsecus et ante frontes pic
tura palmarum celata. Et eduxit me
ad atrium exterius. & ecce gazophyla
cia et pauimentum stratum lapide in
atrio per circuitum. Triginta gazophi
lacia in circuitu pauimenti & pauimē
tum in fronte portarum secundum lō
gitudinem portarum erat inferius. i
Et mensus est latitudinem a facie por
tae inferioris usq; ad frontem atrii in
terioris extrinsecus centum cubitos, i
ad orientem et aquilonem. Portam uō
quae respiciebat uiam aquilonis atrii exte
rioris mensus est tam in longitudine
q̄ in latitudine et thalamos eius tres
hinc et tres inde & frontem eius & i
uestibulum eius secundum mensuram
porte prioris quinquaginta cubitorum
longitudine eius et latitudinem uigin
tiquinq; cubitorum. Fenestrae autem
eius et uestibulum & sculpturae secun
dum mensuram portae quae respiciebat ad
orientem. et septem graduum erat ascē
sus eius. Et uestibulum ante eam. &
porta atrii interioris contra portam
aquilonis et orientalem. Et mensus est
a porta usq; ad portam centum cubi
tos. Et eduxit me ad uiam australē.
& ecce porta quae respiciebat ad austr.
Et mensus est frontem eius. & uestibu
lum eius iuxta mensuras superiores. et
fenestras eius & uestibula in circui
tu sicut fenestras ceteras quinqua
ginta cubitorum longitudine & la
titudine uigintiquinq; cubitorum. et
in gradibus septem ascendebatur ad eam.
Et uestibulum ante fores eius & celatae

palmae erant. una hinc et altera inde
in fronte eius. & porta atrii interioris
in uia australi. Et mensus est a por
ta usq; ad portam in uia australi cen
tum cubitos. Et introduxit me in
atrium interius ad portam australē.
et mensus est portam iuxta mensuras
superiores thalamum eius. & frontem
eius et uestibulum eius hisdem men
suris. & fenestras eius & uestibulum
eius in circuitu quinquaginta cubitos i
longitudinis. & latitudinis uigintiquin
que cubitos. et uestibulum per gyrum
longitudine uigintiquinq; cubitorum
et latitudine quinque cubitorum. Et
uestibulum eius ad atrium exterius.
& palmas eius in fronte & octo gra
dus erant quibus ascendebatur per eā.
Et introduxit me in atrium interius
per uiam orientalem et mensus est por
tam secundum mensuras superiores. tha
lamum eius & frontem eius & uestibu
lum eius sicut supra. & fenestras eius
et uestibula in circuitu longitudine
quinquaginta cubitorum et latitudi
ne uigintiquinq; cubitorum & uesti
bulum eius. i. atrii exterioris et pal
mae celatae in fronte eius hinc & inde
& in octo gradibus ascensus eius. Et in
troduxit me ad portam quae respicie
bat ad aquilonē. Et mensus est secundū
mensuras superiores thalamum eius et
frontem eius et uestibulum eius et
fenestras eius per circuitum longitu
dine quinquaginta cubitorum et la
titudine uigintiquinq; cubitorum. &
uestibulum eius respiciebat ad atrium

exterius. & caelatura palmarum in frõ
te eius hin et inde: & in octo gradibus
ascensus eius. & per singula gazophy
lacia ostium in frõtibus portarum ibi la
uabant holocaustum. Et in uestibulo
porte due mense hinc et due mense ĩ
de. ut immoletur super eas holocaustum.
& pro peccato & pro delicto. Et ad la
tus exterius quod descendit ad ostiũ
porte: que pergit ad aqlõem due mẽ
se: & ad latus alterum ante uestibulũ
porte due mense. Quattuor mense
hinc & quattuor mense inde: p latera
porte octo mense erant super quas im
molabant. Quattuor autem mense ad
holocaustum de lapidibus quadris ex
structe longitudine cubiti unius & di
midii et altitudine cubiti unius super
quas ponant uasa in qbus immolatur
holocaustum et uictima. Et labia ear
palmi unius reflexa intrinsecus per cĩ
cuitum. Sup mensas autem carnes obla
tionis. Et extra portam interiorem ga
zophylacia cantorum in atrio interio
ri. quod erat in latere porte respicien
tis ad aqlonem. et facies eorum con
tra uiam australem. una ex latere por
te orientalis. que respiciebat ad uiam
aqlonis. Et dixit ad me: hoc gazophy
lacium quod respicit uiam meridianã
sacerdotum q excubant in custodiis
templi. porro gazophylacium qđ respi
cit ad uiam aqlonis sacerdotum erit
q excubant ad ministerium altaris.
Isti sunt filii Sadoch q accedunt de
filiis Leui ad dominum. ut ministrent
ei. Et mensus est atrium longitudinẽ
centum cubitorum. et latitudinẽ cen
tum cubitorum per quadrum. & altare
ante faciem templi.

Et introduxit me in uestibulum tem
pli. & mensus ẽ uestibulum quinque
cubitis hinc & quinq; cubitis inde. &
latitudinem porte trium cubitorum
hinc et trium cubitorum inde. longi
tudinem autem uestibuli uiginti cubi
torum. & latitudinẽ undecim cubito
rum. Et octo gradibus ascendebatur ad
eã. & colũne erant in frontibus una hinc
& altera inde.

ET introduxit me in tem
plum et mensus est frō
tes sex cubitos latitudi
nis hinc. et sex cubitos la
titudinis hinde: latitudinem taberna
culi. Et latitudo porte: decem cubito
rum erat et latera porte: quinq̄ cubi
tis hinc & quinq̄ inde: Et mensus est
longitudinem eius quadraginta cubi
torum. & latitudinem uiginti cubito
rum. Et ingressus intrinsecus men
sus est in fronte porte: duos cubitos et
portam sex cubitorum et latitudinem
porte: duos cubitos & portam sex cu
bitorum & latitudinem porte septem
cubitorum. Et mensus est longitudi
nem eius uiginti cubitorum et latitu
dinem eius uiginti cubitorum ante fa
ciem templi. Et dixit ad me: hoc est
sanctum sanctor̄. Et mensus est pa
rietem domus sex cubitorum et latitu
dinem lateris quattuor cubitorum un
diq̄ ꝑ circuitum domus. Latera autem
latus ad latus bis triginta trium. Et e
rant eminentia que ingrederentur per
parietem domus in lateribus per circui
tum ut continerent et non attingerent
parietem templi. Et platea erat in
rotundum ascendens sursum per coclе
am et in coenaculum templi deferebat
per gyrum. Idcirco latius erat templum
in superioribus & sic de inferioribus ascen
debatur ad superiora et in medium. Et
uidi in domo altitudinem per circuitum
fundata latera ad mensuram calami
sex cubitorum spatio et latitudinem per

parietem lateris forinsecus quinque cu
bitorum. Et erat interior domus in
lateribus domus. Et inter gazophyla
cia latitudinem uiginti cubitorum
in circuitu domus undiq̄. Et ostium
lateris ad orationem ostium unum ad
uiam australem et latitudinem loci ad
orationem quinq̄ cubitorum in circuitu

[illegible]

Et ædificium quod erat separatum uersum
q; ad uiam respicientem ad mare: lati
tudinis septuaginta cubitorum. pariē
autem ædificij quinq; cubitorum la
titudinis p circuitum. et longitudo e
ius nonaginta cubitorum. Et mensus ē
domus longitudinem centum cubitorū
& quod separatum erat ædificium & pa
rietes eius longitudinis centum cubito
rum. Latitudo autem ante faciem dom
et eius quod erat separatum contra oriē
tem centum cubitorum. Et mensus ē
longitudinē ædificij contra faciem e
ius quod erat separatum ad dorsum hec
thecas ex utraq; parte centum cubito
rum. & templum interius et uestibu
la atrij. limina. et fenestras obliquas. &
hecthecas in circuitu per tres partes cō
tra uniuscuiusq; limē. stratumq; ligno pē
gyrum in circuitu. Terra autem usque
ad fenestras & fenestre clausæ super
ostia. & usq; ad domum interiorem.
et forinsecus per omnem parietem in
circuitu intrinsecus et forinsecus ad mē
suram. et fabrefacta cherubin & palmē.
Et palma inter cherub & cherub. Du
asq; facies habebat cherub. faciem hoīs
iuxta palmam ex hac parte. & faciem
leonis iuxta palmam ex alia parte ex
pressam. Per omnem domum in cir
cuitu de terra usq; ad superiorem par
tem cherubin & palmæ cælatæ erant
in pariete templi. Limen quadrangulū
& facies sanctuarij aspectus contra a
spectum altaris lignei trium cubitorū
altitudo & longitudo eius duorum
cubitorum. et anguli eius et longitu

do eius et parietes eius lignei. Et lo
cutus est ad me. Hec est mensa corā
domino. Et duo ostia erant in templo
et in sanctuario & in duobus ostijs ex u
traq; parte bina erant ostiola. que in
se inuicem plicabantur. Bina enim ostia
erant ex utraq; parte ostiorum. Et cæ
lata erant in ipsis ostijs templi cheru
bin et sculptura palmarum sicut in pa
rietibus quoq; expressa erant. Quamob
rem et grossiora erant ligna in uestibu
li fronte forinsecus. super que fenestræ
obliquæ & similitudo palmarum hinc
atq; inde in humerulis uestibuli secundū
latera domus latitudinemq; parietum.

ET eduxit me in atrium
exterius per uiam ducē
tem ad aquilonem. Et in
duxit me in gazophyla
cium. quod erat contra separatum ædi
ficium. & contra ædem uergentem
ad aquilonem. in faciem longitudinis
centum cubitos ostij aquilonis & latitu
dinis quinquaginta cubitos contra ui
ginti cubitos atrij interioris. & con
tra pauimentum stratum lapide atrij ex
terioris. ubi erat porticus iuncta por
ticui triplici. Et ante gazophylacia de
ambulatio decem cubitorum latitudi
nis ad interiora respiciens uiæ cubiti u
nius. Et ostia earum ad aquilonem &
erant gazophylacia in superioribus hum
liora. quia supportabant porticus quæ
ex illis eminebant de inferioribus et de
medijs ædificij. Tristega enim erant et
non habebant columnas sicut erant

columnae atriorum. Propterea eminebant
de inferioribus et de mediis a terra cubi
tis quinquaginta. Et peribolus exterior
secundum gazophylacia. que erant in
uia atrii exterioris ante gazophylacia.
L ongitudo eius quinquaginta cubitorum.
quia longitudo erat gazophylaciorum
atrii exterioris quinquaginta cubitorum.
& longitudo ante faciem templi cen
tum cubitorum. Et erat subter gazo
phylacia haec introitus ab oriente in
gredientium in ea de atrio exteriori
in latitudine periboli atrii. quod erat
contra uiam orientalem in faciem aedifi
cii separati. Et erant ante aedificium ga
zophylacia. & uia ante faciem eorum
iuxta similitudinem gazophylaciorum
quę erant in uia aquilonis. Secundum lon
gitudinem eorum sic et latitudo eorum.
et omnis introitus eorum & similitudi
nes & ostia eorum secundum ostia ga
zophylaciorum. quae erant in uia respi
ciente ad notum. Ostium in capite
uiae. que uia erat ante uestibulum se
paratum per uiam orientalem ingredien
tibus & dixit ad me. Gazophylacia
aquilonis et gazophylacia austri que sunt
ante aedificium separatum. haec sunt ga
zophylacia sancta. in quibus uescuntur
sacerdotes qui appropinquant ad domi
num in sancta sanctorum. Ibi ponent sanc
ta sanctorum. et oblationem pro pecca
to et pro delicto. Locus enim sanctus
est. Cum autem ingressi fuerint sacer
dotes. non egredientur de sanctis in
atrium exterius. & ibi reponent uesti
menta sua in quibus ministrant. quia sanc
ta sunt uestienturque uestimentis aliis.
et sic procedent ad populum. Cumque
complesset mensuram domus interio
ris eduxit me per uiam portae que respi
ciebat ad uiam orientalem & men
sus est eam undique per circuitum. Men
sus est autem contra uentum orien
talem calamo mensurae quingentos ca
lamos in calamo mensurae per circuitum.
Et mensus est contra uentum aquilonis
quingentos calamos in calamo mensurae per
gyrum. Et ad uentum australem men
sus est per quingentos calamos in cala
mo mensurae per circuitum. Et ad uen
tum occidentalem mensus est quingen
tos calamos in calamo mensurae. Per
quattuor uentos mensus est murum e
ius undique per circuitum. longitudi
nem quingentorum cubitorum. et latitu
dinem quingentorum cubitorum. di
uidentem inter sanctuarium et uulgi
locum.

ET duxit me ad portam
que respiciebat ad uiam
orientalem. Et ecce glo
ria dei israel ingredieba
tur per uiam orientalem. & uox erat
ei quasi uox aquarum multarum. &
terra splendebat a maiestate eius.
Et uidi uisionem secundum speciem quam
uideram quando uenit ut disperderet
ciuitatem & spiritus secundum aspec
tum. quem uideram iuxta fluuium cho
bar. Et cecidi super faciem meam. Et
maiestas domini ingressa est templum
per uiam portae. que respiciebat ad ori

entem Et leuauit me spiritus et intro
duxit me in atrium interius Et ecce
repleta erat gloria domini domus Et
audiui loquentem ad me de domo 1
Et uir q stabat iuxta me dixit ad me
Fili hominis locus solii mei & locus uesti
giorum pedum meorum ubi habito in
medio filiorum israel in aeternum Et
non polluet ultra domus israel nomē
sanctum meum ipsi et reges eorum in
fornicationibus suis et in ruinis regū
suorum et in excelsis q fabricati sunt
limē suum iuxta limē meum et postes
suos iuxta postes meos & murus erat
inter me & eos Et polluerunt nomē
sanctum meum in abominationibus quas
fecerunt propter quod sumpsi eos in
ira mea Nunc ergo repellant procul
fornicationem suam et ruinas regum su
orum a me & habitabo in medio eo
rum semper Tu autem fili hominis 1
ostende domui israel templum et cō
fundantur ab iniquitatibus suis & metian
tur fabricam et erubescant ex omnibus
que fecerunt Figuram domus et fa
bricae eius exitus et introitus & omnē
descriptionem eius & uniuersa precepta
eius cunctumq ordinem eius & omnes
leges eius ostende eis & scribe in oculis
eorum ut custodiant omnes descriptio
nes eius & precepta illius et faciant 1
ea. Ista est lex domus in summitate mon
tis. Omnes fines eius in circuitu sanctū
sanctorum est. Haec est ergo lex do
mus. Istae autem mensurae altaris in cu
bito uerissimo q habebat cubitum et
palmum. In sinu eius erat cubitus &

cubitus in latitudine et definitio est
usq ad labium eius & in circuitu pal
mus unus Haec quoq erat fossa alta
ris. Et de sinu terrae usq ad crepidi
nem nouissimam duo cubiti et latitu
do cubiti unius & a crepidine mino
re usq ad crepidinem maiorem quattuor
cubiti et latitudo cubiti unius. Ipse
autem ariel quattuor cubitorum et
ab ariel usq ad sursum cornua quat
tuor Et Ariel duodecim cubitorum in
longitudine per duodecim cubitos la
titudinis quadrangulatum eqs lateri
bus. Et crepido quattuordecim cubi
torum longitudinis per quattuorde
cim cubitos latitudinis in quattuor
angulis eius & corona in circuitu eius 1
dimidii cubiti & sinus eius unius cubi
ti per circuitum. Gradus autem eius 1
uersi ad orientem & dixit ad me. Fili
hominis haec dicit dominus ds. Hi sunt
ritus altaris in quacumque die fuerit 1
fabricatum ut offeratur super illud o
holocaustum & effundatur sanguis.
Et dabis sacerdotibus et leuitis qui
sunt de semine Sadoch q accedunt 1
ad me ait dominus ds ut offerant m
uitulum de armento p peccato. Et
assumens de sanguine eius pones sup
quattuor cornua eius et super quat
tuor angulos crepidinis & super coro
nam in circuitu et mundabis illud et
expiabis. Et tolles uitulum q oblatus
fuerit pro peccato & combures eum
in separato loco domus extra sanctuariū
Et in die secunda offeres hircum ca
prarum immaculatum pro peccato et

expiabunt altare sicut expiauerunt in
uitulo. Cumque compleueris expians illud
offeres uitulum de armento immacula-
tum et arietem de grege immaculatum
& offeres eos in conspectu domini. Et
mittent sacerdotes super eos sal et of-
ferent eos in holocaustum domino. Sep-
tem diebus facies hircum pro peccato co-
tidie. & uitulum de armento et arie-
tem de pecoribus immaculatos offerent.
S eptem diebus expiabunt altare & mun-
dabunt illud et implebunt manum
eius. Expletis autem septem diebus in
die octaua et ultra facient sacerdotes
super altare holocausta uestra et quae
pro pace offerunt & placatus ero uo-
bis ait dominus deus.

Et conuertit me ad uiam
porte sanctuarii exterio-
ris quae respiciebat ad ori-
entem et erat clausa.
Et dixit dominus ad me Porta haec cla-
usa erit et non aperietur & uir non
transiet per eam. quoniam dominus deus
isrl ingressus est per eam eritque cla-
usa principi Princeps ipse sedebit in
ea ut comedat panem coram domino.
P er uiam portae uestibuli ingredietur
et per uiam eius egredietur. Et adduxit
me per uiam portae aquilonis in conspec-
tu domus Et uidi et ecce impleuit glo-
ria domini domum dni. Et cecidi in
faciem meam & dixit ad me dominus
F ili hominis pone cor tuum et uide oculis
tuis & auribus tuis audi omnia quae ego
loquor ad te de uniuersis cerimoniis
domus domini & de cunctis legibus eius.
Et pōs cor tuum in uiis templi per omnes
exitus sanctuarii & dices ad exasperan-
tem me domum isrl haec dicit me do-
minus deus Sufficiant uobis omnia
scelera uestra domus isrl eo quod inducitis
filios alienos incircumcisos corde & incir-
cumcisos carne ut sint in sanctuario meo
et polluant domum meam. & offertis pa-
nes meos adipem et sanguinem et dissol-
uistis pactum meum in omnibus sceleribus
uestris. et non seruastis praecepta sanc-
tuarii mei. & posuistis custodes obser-
uationum mearum in sanctuario meo uo-
bismetipsis. Haec dicit dominus deus. Om-
nis alienigena incircumcisus corde et in-
circumcisus carne non ingredietur sanctua-
rium meum. omnis filius alienus qui est in
medio filiorum israel. Sed et leuitae qui
longe recesserunt a me in errore filiorum
israel et errauerunt a me post idola sua
& portauerunt iniquitatem suam. erunt
in sanctuario meo aeditui & ianitores
portarum domus et ministri domus
Ipsi mactabunt holocausta et uictimas
populi & ipsi stabunt in conspectu in
conspectu eorum ut ministrent eis.
Pro eo quod ministrauerunt illis in conspec-
tu idolorum suorum & facti sunt do-
mui israel in offendiculum iniquitatis id-
circo leuaui manum meam super eos ait
dominus deus. et portauerunt iniquita-
tem suam. Et non appropinquabunt
ad me ut sacerdotio fungantur mihi
neque accedent ad omne sanctuarium
meum iuxta sancta sanctorum sed por-
tabunt confusionem suam & scelera sua

que fecerunt. Et dabo eos ianitores i
domus et in omni ministerio eius et u
niuersis que fient in ea. Sacerdotes autem
et leuite filii Sadoch qui custodierunt ce
remonias sanctuarii mei cum errarent fi
lii israel a me ipsi accedent ad me ut
ministrent mihi & stabunt in conspec
tu meo ut offerant mihi adipem et sa
guinem ait dominus deus Ipsi ingredien
tur sanctuarium sanctuarium meum et
ipsi accedent ad mensam meam ut mi
nistrent mihi & custodiant ceremonias
meas. Cumque ingredientur portas atrii in
terioris uestibus lineis induentur nec ascen
dent super eos quicquam laneum quando mi
nistrant in portis atrii interioris et intrin
secus. Vitte linee erunt in capitibus eo
rum & feminalia linea erunt in lum
bis eorum & non accingentur in sudore.
C umque egredientur atrium exterius ad po
pulum exuent se uestimentis suis in qui
bus ministrauerant et reponent ea in
gazophylacio sanctuarii et uestient se
uestimentis aliis & non sanctificabunt
populum in uestibus suis. Caput autem
suum non radent neque comam nutrient
sed tondentes attondent capita sua.
E t uinum non bibet omnis sacerdos quando
ingressus est atrium interius. Et uidu
am et repudiatam non accipient uxores
sed uirgines de semine domus israel. Sed
& uiduam que fuerit uidua a sacer
dote accipient. & populum meum do
cebunt quid sit inter sanctum & pollu
tum & inter mundum et inmundum
ostendent eis. & cum fuerit controuer
sia stabunt in iudiciis meis et iudica

bunt. Leges meas et precepta mea
in omnibus solemnitatibus meis custodient
& sabbata mea sanctificabunt. Et ad
mortuum hominem non ingredientur
ne polluantur nisi ad patrem et matrem
et filium & filiam et fratrem et sororem
que alterum uirum non habuerit in
quibus contaminabuntur. Et postquam fue
rit emundatus septem dies numera
buntur ei. & in die introitus sui in
sanctuarium ad atrium interius ut
ministret mihi in sanctuario offeret pro
peccato suo ait dominus deus. Non erit
autem eis hereditas ego hereditas eo
rum. Et possessionem non dabitis eis in
israel ego enim possessio eorum. Victi
mam et pro peccato & pro delicto ipsi
comedent. & omne uotum in israel ipsorum
erit. & primitiua omnium primogenitorum
& omnia libamenta ex omnibus que offe
runtur sacerdotum erunt. Et primitiua cibo
rum uestrorum dabitis sacerdoti ut re
ponat benedictionem domui sue. Omne mor
ticinum et captum a bestia de auibus & de pe
coribus non comedent sacerdotes.

C umque ceperitis ter
ram diuidere sortito
separate primitias domino

sanctificatum de terra longitudine ui
gintiquinq; milia. latitudine decem milia
Sanctificatum erit in omni termino eius
per circuitum. Et erit ex omni tem
pitte sanctificatum quingentos per qn
gentos quadrifarium per circuitum. et
quinquaginta cubitis in suburbana eiv
per gyrum. Et a mensura ista mensu
rabis longitudinē uiginti quinque miliū
& latitudinem decem milium et in ipō
erit templumq; sciṁque sanctorum. sāc
tificatum de terra erit de sacerdotibꝰ
ministris sanctuarij q̄ accedunt ad mi
nisterium domini. Et erit eis locus in
domo et in sanctuarium sanctitatis.
Vigintiquinq; autem milia longitudinis
et decem milia latitudinis erunt Leui
tę q̄ ministrant domui ipsi possidebūt
uiginti gazophylacia. Et possessiōem
ciuitatis dabitis quinq; milia latitudini
& longitudinis uigintiquinq; milia se
cundum separatiōem sanctuarij omni
domuj isrł. Principi quoq; hinc et inde
in separatiōem sanctuarij et in possessio
nem ciuitatis et contra faciem separatio
nis sanctuarij & contra faciem posse

ssionis urbis a latere maris usq; ad ma
re. & a latere orientis usq; ad orientem.
Longitudinis autem iuxta unam quāq;
partem a termino occidentali usq; ad
terminum orientalem de terra erit ei
possessio in israel. Et non depopulabun
tur ultra principes populum meum. sed
terram dabunt domui isrł secundum tri
bus eorum. Hæc dicit dominus ds̄. Suf
ficiat uobis principes israel. iniquitatem &
rapinas intermittite. & iudicium et iusti
tiam facite. Separate confinia uestra a
populo meo ait dn̄s deus. Statera iusta
& ephi iustum & batus iustus erit uo
bis. Ephi et batus eq̄lia et unius men
surę erunt. ut capiat decimam partem
chori batus. & decimam partem chori
ephi. Iuxta mensuram chori erit equa
libratio eorum. Siclus autem uiginti
obolos habet. Porro uiginti sicli et uigī
tiquinq; sicli & quindecim minam fa
ciunt. Et hę sunt primitię quas tolle
tis sextam partem ephi de choro hordei.
Mensura quoq; olei. Batus olei decim̄
pars chori est. q̄a decem bati implent
chorum. Et arietem unum de grege de

centorum de his quae nutriunt israel in
sacrificium et in holocaustum et in paci
fica ad expiandum pro eis ait dominus
ds. Omnis populus terrae tenebitur primi
tiis his principi in israel & super princi
pem erunt holocausta et sacrificium et li
bamina in solemnitatibus et in kalendis
& in sabbatis in universis solemnitatibus do
israel. Ipse faciet pro peccato sacrificium
et holocaustum & pacifica ad expiandum
pro domo israel. haec dicit dominus ds.
In primo mense una mensis sumes uitu
lum de armento immaculatum & expi
abis sanctuarium. Et tollet sacerdos de
sanguine quod erit pro peccato et ponet in
postibus domus. & in quattuor angulis
crepidinis altaris & in postibus portae a
trii interioris. Et sic facies in septima
mensis pro unoquoque qui ignoravit &
errore deceptus est & expiabis pro
domo. In primo mense quartadecima
die mensis erit uobis paschae solemnitas.
Septem diebus azima comedentur. Et faciet
princeps in die illa pro se & pro univer
so populo terrae uitulum pro peccato. et
in septem dierum solemnitate faciet ho
locaustum domino. et in septem uitulos
& septem arietes immaculatos quotidie
septem diebus & pro peccato hircum ca
prarum et sacrificium ephi per uitulum
et ephi per arietem faciet & olei hyn
per singula ephi. Septimo mense quin
tadecima die mensis in solemnitate fa
ciet sicut supradicta sunt septem dies
tam pro peccato quam pro holocausto et in
sacrificio et in oleo.

Haec dicit dominus ds.
Porta atrii interioris. quae
respicit ad orientem erit
clausa sex diebus in quibus
opus fit. Die autem sabbati aperietur.
Sed in die kalendarum aperietur et in
trabit princeps per uiam uestibuli por
tae deforis. & stabit in limine portae.
Et facient sacerdotes holocaustum eius
et pacifica eius. & adorabit super limen por
tae. & egredietur. Porta autem non clau
detur usque ad uesperam. Et adorabit
populus terrae ad ostium portae illius in
sabbatis et in kalendis coram domino.
holocaustum autem offeret princeps do
mino in die sabbati sex agnos immaculatos
& arietem immaculatum & sacrificium
ephi per arietem. In agnis autem sacrifi
cium quod dederit manus eius. & olei hyn
per singula ephi. In die autem kalenda
rum uitulum de armento immaculatum
& sex agni et arietes immaculati erunt
et ephi per uitulum. ephi quoque per arie
tem faciet sacrificium. De agnis autem
sicut inuenerit manus eius. olei hyn per
singula ephi. Cumque ingressurus est prin
ceps per uiam uestibuli portae ingredia
tur. et per eandem uiam exeat. Et cum
intrabit populus terrae in conspectu do
mini in solemnitatibus qui ingreditur per por
tam aquilonis ut adoret. egrediatur
per uiam portae meridianae. Porro qui in
greditur per uiam portae meridianae e
grediatur per uiam portae aquilonis. Non
reuertetur per uiam portae per quam in
gressus est. sed e regione illius egredie
tur. Princeps autem in medio eorum

cum ingredientibus ingredietur et cum
egredientibus egredietur & in nundinis
& in solemnitatibus erit sacrificium ephi
per uitulum. & ephi per arietem. In
agnis autem erit sacrificium sicut in-
uenerit manus eius & olei per singula
ephi. Cum autem fecerit princeps spon
taneum holocaustum. aut pacifica uo
luntaria domino aperietur ei porta quę
respicit ad orientem & faciet holoca-
ustum suum & pacifica sua sicut fie
ri solent in die sabbati & egredietur
claudeturque porta postquam exierit. Et
agnum eiusdem anni inmaculatum fa
ciet holocaustum suum cotidie do
mino Semper mane faciet illud. Et
faciet sacrificium super eo catamane
mane sextam partem ephi & de oleo
tertiam partem hin ut misceatur simi
le. Sacrificium domino legitimum iu
ge atque perpetuum. Faciet agnum et sa
crificium & oleum catamane mane ho
locaustum sempiternum. Hęc dicit do
minus deus. Si dederit princeps do
mum alicui de filiis suis hereditas eius
filiorum suorum erit. possidebunt eam
hereditarię. Si autem dederit lega-
tum de hereditate sua uni seruorum
suorum erit illius usque ad annum re
missionis & reuertetur ad principem.
Hereditas autem eius filiis eius erit. Et
non accipiet princeps de heredita-
te populi per uiolentiam & de posses
sione eorum. sed de possessione sua
hereditatem dabit filiis suis. ut non
dispergatur populus meus unusquisque
a possessione sua. Et introduxit per
ingressum qui erat ex latere portę in
gazophylacia sanctuarii ad sacerdotes
quę respiciebant ad aquilonem & erat
ibi locus uergens ad occidentem et dixit
ad me. Iste est locus ubi coquent sacer
dotes pro peccato & pro delicto ubi
coquent sacrificium. ut non efferant in
atrium exterius & sanctificetur popu
lus. & eduxit me in atrium exterius et
circumduxit me per quattuor angulos
atrii. Et ecce atriolum erat in angulo
atrii. Atriola singula per angulos atrii. In
quattuor angulis atrii atriola disposita
quadraginta cubitorum per longum et
triginta per latum. Mensurę unius quat
tuor erant. Et parietes per circuitum ambi
ens per quattuor atriola. & culinę fa-
bricatę erant subter porticus per gyrum.
Et dixit ad me. Hęc est domus culi
narum. in qua coquent ministri domus
domini uictimas populi.

E 47 T conuertit me ad portam
domus. & ecce aquę egre
diebantur subter limen do
mus ad orientem. facies e
nim domus respiciebat ad orientem.
Aquę autem descendebant in latus tem
pli dextrum ad meridiem altaris. Et
eduxit me per uiam portę aquilonis & con
uertit me ad uiam foras portam exte
riorem uiam quę respiciebat ad orien
tem. Et ecce aquę redundantes a late
re dextro cum egrederetur uir ad ori
entem qui habebat funiculum in manu sua
& mensus est mille cubitos. & transduxit
me per aquam usque ad talos. Rursumque

mensus est mille: & transduxit me per
aquam usq; ad genua. Et mensus est mil
le: & transduxit me p aquam usque ad
renes. Et mensus est mille torrentem.
quem non potui ptransire: quoniam intu
muerant aque per fundi torrentis qui
non potest transuadari Et dixit ad me
Certe uidisti fili hominis Et eduxit me
et conuertit ad ripam torrentis. Cumq;
me conuertissem ecce in ripa torrentis
ligna multa nimis ex utraq; parte. Et a
it ad me: Aque iste que egrediunt
ad tumulos sabli oriental. & descendut
ad plana deserti intrabunt mare & exi
bunt et sanabunt aque. Et omnis anim
uiuens que serpit quocunq; uenerit to
rens uiuet: & erunt pisces multi satis
postq; uenerint illuc aque iste Et sa
nabuntur et uiuent omnia ad que ue
nerit torrens & stabunt sup illa pisca
tores Ab Engaddi usq; ad Engallum
siccatio sagenarum erit Plurime speci
es erunt piscium eius sicut pisces ma
ris magni multitudinis nimie. In litto
ribus autem eius & in palustribus non
sanabuntur: quia in salinas dabuntur.
Et super torrentem orietur in ripas ei
us ex utraq; parte omne lignum pomi
ferum Non defluet folium ex eo et
non deficiet fructus eius. Per singulos
menses afferet primitiua quia aque e
ius de sanctuario egredientur. Et erut
fructus eius in cibum et folia eius ad
medicinam Haec dicit dominus deus
Hic est terminus in quo possidebitis ter
ram in duodecim tribus israel. qa joseph
duplicem funiculum habet. Possidebitis

autem eam singuli eque ut frater suus
super quam leuaui manum meam ut da
rem patribus uestris. Et cadet terra
hec uobis in possessionem. hic est autem
terminus terre ad plagam septentrion
lem a mari magno. uia ethalon uenien
tibus sedada Emath Berothasabarim que
est inter terminum Damasci & confinium
Emath domus thicon que est iuxta termi
num auran. & erit terminus a mari usque
ad atrium enon terminus Damasci. & ab
aquilone ad aquilonem terminus emath.
plaga septentrionalis. Porro plaga orien
talis de medio auran & de medio Da
masci & de medio Galaad & de medio
terre israel iordanis disterminans ad
mare orientale. metiemini plagam orien
talem. Plaga autem australis meridia
na Athamar usque ad aquas contradictio
nis cades & torrens usque ad mare ma
gnum. & hec est plaga ad meridiem au
stralis. Et plaga maris mare magnum
a confinio per directum donec uenias
Emath. hec est plaga maris. Et diuide
tis terram istam uobis per tribus israel. et
mittetis eam in hereditatem uobis &
aduenis qui accesserint ad uos. qui genu
erint filios in medio uestrum & erunt
uobis sicut indigene inter filios israel.
Vobiscum diuident possessionem in me
dio tribuum israel. In tribu autem que
cumque fuerit aduena. ibi dabitis posses
sionem illi ait dominus deus.

c xlvij

Et hec nomina tribuum.
A finibus aquilonis iuxta ui
am ethalon pergentibus
Emath atrium enon ter
minus Damasci ab aquilone iuxta uiam
emath. & erit ei plaga orientalis ma
re Dan una. Et a termino Dan a pla
ga orientalis usque ad plagam maris Aser
una. Et super terminum Aser a plaga
orientali usque ad plagam maris Nepta
lim una. Et super terminum Neptalim
a plaga a plaga orientali usque ad pla
gam maris Manasse una. Et super
terminum Manasse a plaga orientali
usque ad plagam maris ephraim una.
Et super terminum ephraim a plaga
orientali usque ad plagam maris Rubem
una. Et super terminum ruben a plaga
orientali usque ad plagam maris iuda
una. Et super terminum Iuda a pla
ga orientali usque ad plagam maris erunt
primitie quas separabitis uigintiquinque
milibus calamis latitudinis et longitu
dinis sicuti singule partes a plaga ori
entali usque ad plagam maris. & erit
sanctuarium in medio eius. Primitie
quas separabitis domino longitudo
uigintiquinque milibus. & latitudo decem
milibus. He autem erunt primitie
sanctuarii sacerdotum. ad aquilonem lon
gitudinis uigintiquinque milia & ad ma
re latitudinis decem milia. Sed ad o
rientem latitudinis decem milia & ad
meridiem uigintiquinque milia. Et erit
sanctuarium domini in medio eius.
Sacerdotibus sanctuarium erit de filiis
Sadoch qui custodierunt ceremonias me

as. & non errauerunt cum errarent fi
lij israel sicut errauerunt & leuitę. E-
erunt primitię de primitijs terrę sanc-
tum sanctorum iuxta terminum leuita
rum. Sed et leuitis similiter iuxta fines
sacerdotum uigintiquinq. milia longitu
dinis & latitudinis decem milia. Omnis lō
gitudo uigintiquinq. milium. & latitudo
decem milium. Et non uenundabunt ex
eo neq. mutabunt. neq. transferent pri
mitię terrę. qa sanctificatę sunt domino.
Quinq. milia autem quę supersunt in lati
tudine per uigintiqnq. milia prophana
erunt urbis in habitaculum & in subur
bana. Et erit ciuitas in medio & hę mē
surę eius. Ad plagam septentrionalem
quingenta & quattuor milia. & ad plagā
meridianam quingenta & quattuor mi
lia & ad plagam orientalem quingenta
et quattuor milia. et ad plagam occidē
talem quingenta et quattuor milia. Erūt
autem suburbana ciuitatis ad aqlonem
ducenta qnquaginta. & ad meridiem
ducenta quinquaginta. et ad orientem
ducenta qnquaginta. & ad mare ducē
ta quinquaginta. Quod autem reliquum
fuerit in longitudine secundum primiti
as sanctuarij decem milia in orientem
& decem milia in occidentem erunt si
cut primitię sanctuarij. & erunt fruge
eius in panes his qui seruiunt ciuitati.
S eruientes autem ciuitati operabuntur ex
omnibus tribubus israel. Omnes primitię
uiginti qnque milium per uiginti qnque
milia in quadrum separabuntur in primi
tias sanctuarij et in possessionem ciuita
tis. Quod autem reliquum fuerit prin
cipis erit ex omni parte primitiarum sanc
tuarij & possessionis ciuitatis e regione
uigintiquinq. milium primitiarum usq.
ad terminum orientalem sed et a mari
e regione uigintiqnque milium usque
ad terminum maris similiter in partibus
principis erit. Et erunt primitię sanc
tuarij & sanctuarium templi in medio
eius. De possessione autem leuitarum et
de possessione ciuitatis in medio par
tium principis erit in terminum iuda
& in terminum Beniamin & ad principē
pertinebit. Et reliqs tribubus erunt ta
les portiones. A plaga orientali usq. ad
plagam occidentalem Beniamin una. Et
cont. terminum beniamin a plaga orienta
li usq. ad plagam occidentalem Symeon
una. Et super terminum Symeonis a
plaga orientali usq. ad plagam occidē
talem Isachar una. Et sup terminum isa
char a plaga orientali usq. ad plagam
occidentalem Zabulon una. Et super
terminum Zabulon a plaga orientali
usq. ad plagam maris Gad una. Et su
per terminum Gad ad plagam austri
meridiem. & erit finis de Thamar usq.
ad aquas contradictionis cades here
ditas contra mare magnum. Hęc est tē
ra quam mittetis in sortem tribubus isrl
& hę partitiones earum ait dominus ds
et hi egressus ciuitatis. A plaga septen
trionali quingentos et quattuor milia
mensurabis. & portę ciuitatis omnibus
tribubus israel. Portę tres a septentrio
ne. Porta ruben una porta iuda una
porta Leui una. Et ad plagam orienta
lem quingentos & quattuor milia. &

porte tres. Porta Ioseph una. porta Be
niamin una. porta Dã una. Et ad pla
gam meridianam qngentos et quattuõ
milia metieris. & porte tres. Porta Syme
onis una. porta Isachar una. porta Zabu
lon una. Et ad plagam occidentalem
quingentos et quattuor milia. & por
te tres. Porta Gad una. porta Aser
una. porta Neptalim una. per circuitũ
decem & octo milia. Et nomẽ ciuita
tis ex illa die dominus ibidem. AMEN.

DANIELEM
prophetam iuxta
septuaginta inter
pretes domini sal
uatoris ecclesie
non legunt. uten
tes Theodotionis editione. & hoc cur
acciderit nescio. Siue enim qa sermo
chaldaicus est & quibusdam proprie
tatibus a nostro eloquio discrepat. no
luerunt septuaginta interpretes easdẽ
lingue lineas in translatione seruare.
siue sub nomine eorum ab alio nescio q
non satis chaldeam linguam sciente ed
tus est liber. siue aliud quid cause ex
titerit ignorans. hoc unum affirmare
possum. q. multum a ueritate discor
det. & recto iudicio repudiatus sit.
S ciendum quippe Daniel maxime &
Esdram. hebraicis qdem litteris sed
chaldeo sermone conscriptos. & unã

Hieremie pericopẽ. Iob quoque cum Arabicã
lingua plurimam habere societatem. De
nique & ego adolescentulus post Quin
tiliani et Tullii lectionem ac flores rhe
toricos. cum me in lingue huius pristi
num reclusissem. & multo sudore mul
toque tempore uix cepissẽ anhelantia
stridentiaque uerba resonare. & quasi
per criptam ambulans. rarum desuper
lumen aspicerem. impegi nouissime in
Danielem & tanto tedio affectus sum
ut desperatione subita. omnem laborem
ueterem uoluerim contemnere. Verum
adhortante me quodam hebreo & il
lud mihi crebrius sua lingua ingerente
labor inprobus omnia uincit. q mihi uide
bar sciolus inter eos. cepi rursus discipu
lus esse chaldaicus. Et ut uerum fatear
usque ad presentem diem magis possum
sermonem chaldaicum legere & intelli
gere. q sonare. Hec iccirco refero. ut dif
ficultatem uobis Danielis ostenderem.
qui apud hebreos nec Susanne habet hi
storiam. nec hymnum trium puerorum
nec Belis Draconisque fabulas. quas nos
qa in toto orbe disperse sunt. ueru ante
posito easque iugulante subiecimus. ne ui
deremur apud inperitos magnam par
tem uoluminis detruncasse. Audiui ego
quendam de preceptoribus iudeorum. cũ
Susanne derideret historiam & a
greco nescio quo eam diceret esse cõ
fictam illud opponere qd Origeni etiã
Africanus opposuit. etymologias has o
apo tu schinu schise. & apo tu pri
nu prise de greco sermone descendere.
Cuius rei nos intellegentiam nostris hãc

possumus dare. Et uerbi gratia dicamus
ab arbore dixisse ilice: cum illico pereas.
Et a lentisco in lentem te comminuat an-
gelus ut non lente pereas aut lentus i.
flexibilis ducaris ad mortem. siue aliud
quid ad arboris nomen conueniens. de-
inde tantum fuisse ocii tribus pueris ca-
uillabatur ut in camino estuantis incen-
dii metro luderent et per ordinem ad
laudem dei omnia elementa prouocarent.
aut quod miraculum diuineque aspirationis
iudicium uel draconem interfectum of-
fa picis ut sacerdotum belis machinas
deprehensas que magis prudentia soller-
tis uiri quam prophetali essent spiritu perpe-
trato. Cum uero Abacuc ueniret et de
iudea in chaldeam raptum discophorum
lectitaret querebat exemplum ubi le-
gissemus in toto ueteri testamento quemquam
sanctorum graui uolasse corpore et in
puncto hore tanta terrarum spatia transisse.
Cui cum quidam e nostris satis ad loquendum
promptulus Ezechielem adduxisset in
medium et diceret eum de chaldea in
iudeam fuisse translatum derisit homi-
nem et ex ipso uolumine demonstrauit
Ezechielem in spiritu se uidisse transpo-
situm. Denique et apostolum nostrum uideli-
cet ut eruditum uirum et qui legem ab
hebreis didicisset non fuisse ausum af-
firmare se raptum in corpore sed dixisse
siue in corpore siue extra corpus nescio
deus scit. his et talibus argumentis apocry-
phas in libro ecclesie fabulas arguebat.
Super qua re lectoris arbitrio iudicium
delinquens illud admoneo non haberi
Danielem apud hebreos inter prophetas

sed inter eos qui agiographa conscripserunt.
In tres siquidem partes omnis ab eis scrip-
tura diuiditur in legem in prophetas et
in agiographa idest in quinque et octo et
in undecim libros. de quo non est huius
temporis disserere. Que autem ex hoc pro-
pheta immo contra hunc Porphyrius
obiciat testes sunt Methodius Euse-
bius et Apolinaris qui multis uersuum mi-
libus eius uesanie respondentes nescio an
curioso lectori satisfecerint. Unde ob-
secro uos o paula et Eustochium funda-
tis pro me ad dominum preces et quamdiu
in hoc corpusculo sum scribam aliquid
gratum uobis utile ecclesie dignum poste-
ris. Presentium quippe iudicijs oblatran-
tium non satis moueor qui in utramque par-
tem aut amore labuntur aut odio.

NNOTE
TIOREGni
joacim regis
Iuda venit
Nabucho
donosor Rex
Babylonis hie
rusalem & ob
sedit eam & tradidit dominus in manu
eius joacim Regem jude & partem uaso
rum domus dei & asportauit ea in ter
ram Sennaar in domum dei sui & ua
sa intulit in domum thesauri dei sui Et
ait rex Aphanez preposito eunuchorum
ut introduceret de filiis israel et de se
mine regio & tyrannorum pueros in qui
bus nulla esset macula decoros forma
et eruditos omni sapientia cautos scien
tia & doctos disciplina & qui possent
stare in palatio regis ut doceret eos lit
teras & linguam chaldeorum Et con
stituit eis rex Annonam per singulos
dies de cibis suis et uino unde bibat ip
se ut enutriti tribus annis postea starent

in conspectu regis. Fuerunt ergo inter
eos de filiis jude Daniel Ananias Misa
el & Azarias Et imposuit eis prepositus
eunuchorum nomina. Danieli Balthasar
Ananie Sidrac. Misaeli Misac. & Aza
rie Abdenago. Proposuit autem Daniel
in corde suo ne pollueretur de mensa re
gis. neque de uino potus eius & rogauit
eunuchorum prepositum ne contamina
retur Dedit autem deus Danieli gratiam
et misericordiam in conspectu principis
eunuchorum. Et ait princeps eunuchorum
ad Danielem. Timeo ego dominum meum
regem. qui constituit uobis cibum & po
tum qui si uiderit uultus uestros ma
cilentiores pre ceteris adolescentibus coe
uis uestris condemnabitis caput meum
Regi Et dixit Daniel ad Malassar
quem constituerat princeps eunuchorum
super Danielem Ananiam Misaelem et
Azariam. Tenta nos obsecro seruos tuos di
ebus decem. & dentur nobis legumina
ad uescendum & aqua ad bibendum &
contemplare uultus nostros & uultus

puerorum qui uescuntur cibo regio. & sicut uideris. facies cum seruis tuis. Qui audito sermone huiuscemodi temptauit eos diebus decem. Post dies autem decem apparuerunt uultus eorum meliores et corpulentiores prae omnibus pueris qui uescebantur cibo regio. Porro Malassar tollebat cibaria et uinum potus eorum. dabatque eis legumina. Pueris autem his dedit deus scientiam & disciplinam in omni libro et sapientia. Danieli autem intelligentiam omnium uisionum & somniorum. Completis itaque diebus post quos dixerat rex. ut introducerentur. introduxit eos praepositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor. Cumque eis locutus fuisset rex. non sunt inuenti tales de uniuersis ut Daniel. Ananias. Misael. & Azarias. Et steterunt in conspectu regis. & omne uerbum sapientiae & intellectus quod sciscitatus est ab eis rex inuenit in eis decuplum super cunctos hariolos & magos qui erant in uniuerso regno eius. Fuit autem Daniel usque ad annum primum Cyri regis.

IN anno secundo regni Nabuchodonosor uidit Nabuchodonosor somnium. & conterritus est spiritus eius. & somnium eius fugit ab eo. Praecepit autem rex. ut conuocarentur harioli et magi & malefici & chaldei. ut indicarent regi somnia sua. Qui cum uenissent steterunt coram rege. et dixit ad eos rex. Vidi somnium & mente confusus ignoro quid uiderim. Responderuntque chaldei regi syriace. Rex in sempiternum uiue. Dic somnium seruis tuis. & interpretationem eius indicabimus. Et respondens rex ait chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indicaueritis mihi somnium et coniecturam eius. peribitis uos. & domus uestrae publicabuntur. Si autem somnium et coniecturam eius narraueritis. praemia & dona et honorem multum accipietis a me. Somnium igitur & interpretationem eius indicate mihi. Responderunt secundo atque dixerunt. Rex somnium dicat seruis suis. & interpretationem eius indicabimus. Respondit rex & ait. Certe noui. quod tempus redimitis. scientes quod recesserit a me sermo. Si ergo somnium non indicaueritis mihi. una est de uobis sententia. quod interpretationem quoque fallacem et deceptionem plenam composueritis. ut loquamini mihi donec tempus pertranseat. Somnium itaque dicite mihi. ut sciam quod interpretationem quoque eius ueram loquamini. Respondentes ergo chaldei coram rege dixerunt. Non est homo super terram qui sermonem tuum rex possit implere. sed neque regum quisquam magnus & potens uerbum huiuscemodi sciscitatur ab omni hariolo & mago & chaldeo. Sermo enim quem tu quaeris rex grauis est. nec repperietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis. exceptis diis quorum non est cum hominibus conuersatio. Quo audito rex in furore et in ira magna. praecepit ut perirent omnes sapientes Babylonis. Et egressa sententia sapientes interficiebantur.

tur. querebanturque Daniel & socii eius ut
perirent. Tunc Daniel requisivit de le
ge atque sententia ab Arioch principe mi
litie regis. qui egressus fuerat ad interfici
endos sapientes Babylonis. Et interroga
uit eum qui a rege potestatem acceperat
quam ob causam tam crudelis sententia
a facie regis esset egressa. Cum ergo rem
indicasset Arioch Danieli. Daniel in
gressus rogauit Regem. ut tempus da
ret sibi ad solutionem indicandam regi.
E t ingressus est domum suam Ananieque
et Misaheli Azarieque sociis suis indicauit
negotium ut quererent misericordiam
a facie dei caeli super sacramento isto &
non perirent Daniel et socii eius cum ce
teris sapientibus Babylonis. Tunc Danie
li mysterium per uisionem nocte reue
latum est. Et benedixit Daniel deum
caeli et locutus ait. Sit nomen domini
benedictum a seculo & usque in seculum.
quia sapientia et fortitudo eius sunt. &
ipse mutat tempora & etates. Transfert
regna atque constituit. dat sapientiam sa
pientibus. & scientiam intellegentibus disci
plinam. Ipse reuelat profunda. & abscon
dita. & nouit in tenebris constituta &
lux cum eo est. Tibi deus patrum nostro
rum confiteor teque laudo. quia sapientiam
et fortitudinem dedisti mihi & nunc
ostendisti mihi que rogauimus te. quia
sermonem regis aperuisti nobis. Post hec
Daniel ingressus ad Arioch quem con
stituerat rex. ut perderet sapientes Ba
bylonis. sic ei locutus est. Sapientes Ba
bylonis ne perdas. introduc me in con
spectu Regis & solutionem regi nar

rabo. Tunc Arioch festinus introduxit
Danielem ad regem. & dixit ei. Inueni
hominem de filiis transmigrationis Iude
qui solutionem Regi annuntiet. Respon
dit rex et dixit Danieli cuius nomen
erat Balthasar. Putasne uere potes mihi
indicare somnium quod uidi & interpre
tationem eius. Et respondens Daniel
coram rege ait. Mysterium quod rex
interrogat sapientes magi et harioli &
haruspices nequeunt indicare Regi. sed
est deus in celo reuelans mysteria qui
indicauit tibi rex Nabuchodonosor que
uentura sunt nouissimis temporibus.
Somnium tuum & uisiones capitis tui
in cubili tuo huiuscemodi sunt. Tu rex
cogitare coepisti in stratu tuo quid esset
futurum post hec. & qui reuelat myste
ria ostendit tibi que uentura sunt.
Mihi quoque non in sapientia que est in
me plus quam in cunctis uiuentibus sacramen
tum hoc reuelatum est. sed ut interpre
tatio regi manifesta fieret. & cogitatio
nes mentis tue scires. Tu Rex uidebas.
Et ecce quasi statua una grandis. Sta
tua illa magna. & statura sublimis sta
bat contra te. et intuitus eius erat ter
ribilis. Huius statue caput ex auro op
timo erat. pectus autem et brachia de
argento. Porro uenter & femora ex ere.
tibie autem ferree. Pedum quedam pars
erat ferrea quedam autem fictilis. Ui
debas ita donec abscisus est lapis de
monte sine manibus & percussit statuam
in pedibus eius ferreis & fictilibus & com
minuit eos. Tunc contrita sunt pariter
ferrum testa aes argentum et aurum.

& redacta

et redacta quasi in favillam aestive aree
que rapta sunt vento. nullusque locus in
ventus est eis. Lapis autem qui percusserat
statuam. factus est mons magnus & im
plevit universam terram. Hoc est som
nium. interpretationem quoque eius dicemus
coram te rex. Tu rex Regum es. &
deus caeli regnum et fortitudinem &
imperium. & gloriam dedit tibi. & om
nia in quibus habitant filii hominum et
bestie Regi. volucres quoque celi dedit
in manu tua. et sub ditione tua univer
sa constituit. Tu es ergo caput aureum.
Et post te consurget regnum aliud mi
nus te argenteum et regnum tertium.
aliud aereum. quod imperabit universe
terre. & regnum quartum erit velut
ferreum. Quomodo ferrum comminuit
& domat omnia. sic comminuet & con
teret omnia hec. Porro quia vidisti pe
dum & digitorum partem testeam fi
guli & partem ferream. regnum divisum
erit quod tamen deplantatio ferri orie
tur. Secundum quod vidisti ferrum mixtum
teste & luto. et digitos pedum ex par
te ferreos & ex parte fictiles. ex parte
regnum erit solidum & ex parte contri
tum. Quod autem vidisti ferrum mix
tum teste ex luto. commiscebuntur quidem
humano semini. sed non adherebunt
sibi sicuti ferrum misceri non potest teste.
In diebus autem regnorum illorum sus
citabit deus celi regnum quod in eter
num non dissipabitur. & regnum eius
alteri populo non tradetur. Comminu
et autem & consumet universa regna
hec & ipsum stabit in eternum. Secun

dum quod vidisti quod de monte abscisus est
lapis sine manibus et comminuit testam
& ferrum & aes & argentum et aurum.
deus magnus ostendit regi que ventu
ra sunt post ea. et verum est somnium.
& fidelis interpretatio eius. Tunc Rex
Nabuchodonosor cecidit in faciem su
am & Danielem adoravit & hostias et
incensum precepit ut sacrificarent ei.
Loquens ergo rex ait Danieli. Vere
deus vester deus deorum est & domi
nus regum revelans mysteria. quoniam
tu potuisti aperire hoc sacramentum.
Tunc rex Daniel in sublime extulit
& munera multa & magna dedit ei.
Et constituit eum principem super
omnes provincias Babylonis. & prefec
tum & magistrum super cunctos sa
pientes Babylonis. Daniel autem postu
lavit a rege. & constituit super opera pro
vincie Babylonis Sidrac. Misac. & Ab
denago. Ipse autem Daniel erat in fo
ribus regis.

Nabuchodonosor Rex
fecit statuam auream al
titudine cubitorum sexa
ginta. latitudine cubitorum
sex & statuit eam in campo dura provin
cie Babylonis. Itaque Nabuchodonosor Rex
misit ad congregandos satrapas magistra
tus & iudices duces & tyrannos optima
tes et praefectos omnesque principes re
gionum ut convenirent ad dedicationem
statue quam erexerat Nabuchodono
sor Rex. Tunc congregati sunt satrape
magistratus & iudices duces & tyranni

et optimates q erant in potestatib consti
tuti & uniuersi principes regionum ut
conuenirent ad dedicationem statuę quā
erexerat Nabuchodonosor rex. Stabāt
autem in conspectu statuę quam posuerat
Nabuchodonosor Rex. & pco clamabat
ualenter. Vobis dicitur populis tribub
et linguis in hora qua audieritis sonitu
tubę & fistulę & citharę sambucę &
psalterij & symphonię & uniuersi gene
ris musicorum cadentes adorate statuam
auream quam constituit Nabuchodono
sor rex. Siquis autem non pstratus ador
uerit eadem ora mittetur in fornacem
ignis ardentis. Post hec igit statim ut au
dierunt omnes populi sonitum tubę fistu
lę & citharę sambucę & psalterij sympho
nię & omnis generis musicorum cadentes
omnes populi trib & linguę adorauę
runt statuam auream quam constitue
rat Nabuchodonosor Rex. Statimque
in ipso tempore accedentes uiri chaldei
accusauerunt iudeos dixeruntq Nabu
chodonosor regi. Rex in eternum uiue.
Tu Rex posuisti decretum ut omnis ho
mo q audierit sonitum tubę fistulę &
citharę sambucę & psalterij symphonię
et uniuersi generis musicorum psternat
se & adoret statuam auream. siquis aūt
nō pcidens adorauerit mittatur in for
nacem ignis ardentis. Sunt ergo uiri iu
dei quos constituisti sup opera regionis
Babylonię Sidrac Misac & Abdenago
uiri isti contempserunt Rex decretu
tuum. Deos tuos non colunt & statu
am auream quam erexisti non adorāt.
Tunc Nabuchodonosor in furore & ira
precepit ut adducerentur Sidrac Misac
& Abdenago. Qui confestim adducti
sunt in conspectu regis pronuntiansq
Nabuchodonosor Rex ait eis. Vere
ne Sidrac Misac et Abdenago deos me
os non colitis & statuam auream quam
constitui non adoratis. Nunc ergo si estis
parati quacumq hora audieritis sonitum
tubę fistulę citharę sambucę & psalte
rij & symphonię omnisq generis musicorum
psternite uos & adorate statuam quam
feci. quam feci quod si nō adoraueritis ea
dem hora mittemini in fornacem ignis ar
dentis. Et quis est deus qui eripiet uos
de manu mea. Respondentes Sidrac
Misac & Abdenago dixerūt regi Nabu
chodonosor. Non oportet nos de hac re ti
respondere tibi. Ecce enim ds noster
quem colimus potest eripere nos de ca
mino ignis ardentis & de manibus tuis
o rex liberare. Quod si noluerit notum
tibi sit rex quia deos tuos nō colimus e
statuam auream quam erexisti non ado
ramus. Tunc Nabuchodonosor repletus
est furore & aspectus faciei illius im
mutatus est super Sidrac Misac & Ab
denago. & precepit ut succenderetur
fornax septuplum quam succendi consueue
rat. & uiris fortissimis de exercitu suo i
ussit ut ligatis pedib Sidrac Misac
& Abdenago mitterent eos in fornacem
ignis ardentis. Et confestim uiri illi uinc
ti cum brachis suis & tiaris et calciamen
tis & uestib missi sunt in medium for
nacis ignis ardentis. Nam iussio regis ur
gebat. Fornax autem succensa erat nimis.
Porro uiros illos q miserant Sidrac Mi

sac & Abdenago interfecit flamma o
ignis. Viri autem hi tres idest Sidrac i
Misac et Abdenago ceciderunt in me
dio camino ignis ardentis colligati. Que
sequuntur in hebreis uoluminibus non
repperi. Et ambulabant in medio in me
dio flamme laudantes deum & benedi
centes domino. Stans autem Azarias or
uit sic. aperiensque os suum in medio igni
ait. Benedictus es domine deus patrum
nostrorum & laudabile & gloriosum
nomen tuum in secula. quia iustus es
in omnibus que fecisti nobis & uniuersa
opera tua uera. & uie tue recte. & om
nia iudicia tua uera. Iudicia enim feci
ti iusta omnia que induxisti super nos
et sup ciuitatem sanctam patrum nostrorum
hierusalem. quia in ueritate & in iudicio
induxisti omnia hec propter peccata
nostra. Peccauimus enim & inique egi
mus recedentes a te & deliquimus in
omnibus & precepta tua non audiui
mus. nec obseruauimus nec fecimus si
cut preceperas nobis. ut bene nobis es
set. Omnia ergo que induxisti sup nos
& uniuersa que fecisti nobis in uero
iudicio fecisti & tradidisti nos in ma
nibus inimicorum iniquorum & pessimo
rum preuaricatorumque & regi iniusto
et pessimo ultra omnem terram. Et
nunc non possumus aperire os. Con
fusio et obprobrium facti sumus ser
uis tuis & his qui colebant te. Ne quesu
mus tradas in perpetuum propter no
men tuum & ne dissipes testamentum
tuum neque auferas misericordiam tuam
a nobis propter Abraam dilectum tu

um. & Isaac seruum tuum & Israel sanc
tum tuum. quibus locutus es pollicens quod
multiplicares semen eorum sicut stellas
celi. & sicut harenam que est in litto
re maris. quia domine imminuti sumus
plusquam omnes gentes. sumusque humiles
in uniuersa terra hodie propter pecca
ta nostra. Et non est in tempore hoc
princeps & dux & propheta neque holo
caustum neque sacrificium neque oblatio
neque incensum neque locus primitiarum
coram te. ut possimus inuenire miseri
cordiam tuam. sed in anima contrita
& spiritu humilitatis suscipiamur. Sicut
in holocausto arietum et taurorum. et
sicut in milibus agnorum pinguium. sic
fiat sacrificium nostrum in conspectu
tuo hodie ut placeat tibi. quoniam non
est confusio confidentibus in te. Et nunc
sequimur te in toto corde & timemus te
& querimus faciem tuam. Ne con
fundas. sed fac nobiscum iuxta man
suetudinem tuam & secundum multi
tudinem misericordie tue. & erue nos
in mirabilibus tuis & da gloriam nomi
ni tuo domine & confundantur om
nes qui ostendunt seruis tuis mala. Con
fundantur in omni potentia. & robur
eorum conteratur & sciant quia tu es
dominus deus solus et gloriosus super
orbem terrarum. Et non cessabant qui
miserant eos ministri Regis succendere
fornacem napta et stupa & pice & i
malleolis. et effundebatur flamma sup
fornacem cubitis quadragintanouem
& erupit & incendit quos repperit o
iuxta fornacem de chaldeis. Ange

lus autem domini descendit cum o
Azaria et socii eius in fornacem &
excussit flammam ignis de fornace e
fecit medium fornacis quasi uentum
roris flantem & non tetigit eos omni
no ignis neq. contristauit nec quicq.
molestie intulit. Tunc hi tres quasi ex
uno ore laudabant & glorificabant e
benedicebant deum in fornace dicen
tes. Benedictus es domine deus patrum
nostrorum & laudabilis & gloriosus
et supexaltatus in secula. Et benedic
tum nomen glorie tue sanctum et la
udabile & superexaltatum in omnibu
seculis. Benedictus es in templo sancto
glorie tue & superlaudabilis et super
gloriosus in secula. Benedictus es in
throno regni tui et suplaudabilis et su
perexaltatus in secula. Benedictus e
q intueris abyssos & sedes super che
rubin & laudabilis et superexaltatu
in secula. Benedictus es in firmamen
to celi & laudabilis et gloriosus in se
cula. Benedicite omnia opera domini
domino laudate et supexaltate eum
in secula. Benedicite angeli domini
domino lau & cetera. Benedicite ce
li domino lau. Benedicite aque om
nes que super celos sunt domino lau.
Benedicite omnes uirtutes domini do
mino lau. Benedicite sol & luna do
mino lau. Benedicite stelle celi do
mino lau. Benedicite imber & ros
domino lau. benedicite omnes spiri
tus dei domino lau. Benedicite ignis
& estus domino lau. Benedicite fri
gus et estas domino lau. Benedicite

rores & pruina domino lau. Benedici
te gelu & frigus dño lau. Benedicite
glacies et niues domino lau. Benedici
te noctes & dies domino lau. Benedi
cite lux et tenebre domino lau. Bene
dicite fulgura et nubes dño lau. Bene
dicite terra dominum laudet & super
exaltet eum in secula. Benedicite mo
tes & colles domino lau. Benedicite u
niuersa in terra germinantia domino
lau. Benedicite fontes domino lau. Be
nedicite maria et flumina dño lau.
Benedicite cete & omnia que mo
uentur in aqs domino lau. Benedici
te omnes uolucres celi domino lau.
Benedicite omnes bestie & pecora domi
no lau. Benedicite filii hominum dño
lau. Benedicat isrl dominum laudet et
supexaltet eum in secula. Benedicite sa
cerdotes domini domino lau. Benedici
te serui domini dño lau. Benedicite spiri
tus et anime iustorum domino lau. Be
nedicite sancti & humiles corde domi
no lau. Benedicite Anania Azaria Mi
sael domino laudate & supexaltate eu
in secula. qa eruit nos de inferno & sal
uos fecit de manu mortis & liberauit
de medio ardentis flamme et de medio
ignis eruit nos. Confitemini domino
quoniam bonus quoniam in seculum
misericordia eius. Benedicite omnes re
ligiosi domino deo deorum laudate e
confitemini ei qa in omnia secula mise
ricordia eius. hucusq. in hebreo non
habetur & que posuimus de theodoti
onis editione translata sunt. Tunc Na
buchodonosor Rex obstupuit & surrex

propere & ait optimatibus suis. Nonne
tres uiros misimus in medio ignis compe
ditos. Qui respondentes Regi dixerunt
V ere Rex. Respondit Rex et ait. Ecce
ego uideo uiros quattuor solutos et am
bulantes in medio ignis & nihil corrup
tionis in eis est. & species quarti similis fi
lio dei. Tunc accessit Nabuchodonosor
ad ostium fornacis ignis ardentis et ait
S idrac Misac & Abdenago serui dei ex
celsi egredimini et uenite. Statimque egres
si sunt Sidrac Misac & Abdenago de
medio ignis. Et congregati Satrape ma
gistratus & iudices et potentes regis con
templabantur uiros illos quoniam nihil
potestatis habuisset ignis in corporibus
eorum. & capillus capitis eorum non es
set adustus. & saraballa eorum non fu
issent inmutata. & odor ignis non tran
sisset per eos. Et erumpens Nabuchod
nosor ait. Benedictus deus eorum. Si
drac uidelicet Misac & Abdenago qui
misit angelum suum & eruit seruos suos
qui crediderunt in eum. & uerbum re
gis inmutauerunt & tradiderunt cor
pora sua ne seruirent & ne adorarent
omnem deum excepto deo suo. A me er
go positum est hoc decretum ut omnis
populus tribus & lingua quecumque lo
cuta fuerit blasphemiam contra deum
Sidrac Misac & Abdenago disperеat
et domus eius uastetur. Neque enim est
alius deus qui possit ita saluare. Tunc rex
promouit Sidrac Misac et Abdenago in
prouincia Babylonis.

N abuchodonosor Rex om
nibus populis gentibus et lin
guis qui habitant in uniuer
sa terra. pax uobis multi
plicetur. Signa & mirabilia fecit apud
me deus excelsus. Placuit ergo mihi pre
dicare eius signa quia magna sunt. &
mirabilia eius quia fortia et regnum eius
quia regnum sempiternum. et potestas
eius in generatione et generationem.
Ego Nabuchodonosor quietus eram in
domo mea. & florens in palatio meo.
Somnium uidi quod perterruit me. &
cogitationes in stratu meo & uisiones ca
pitis mei conturbauerunt me. Et per
me propositum est decretum ut intro
ducerentur in conspectu meo cuncti sa
pientes Babylonis & ut solutionem som
nii indicarent mihi. Tunc ingrediebantur
harioli magi chaldei & haruspices &
somnium narraui in conspectu eorum
& solutionem eius non indicauerunt mihi
donec collega ingressus est in conspec
tu meo Daniel. cui nomen Baltasar
secundum nomen dei mei. qui habet spi
ritum deorum sanctorum in semetipso
& somnium coram ipso locutus sum. Bal
thasar princeps hariolorum. quoniam
ego scio quia spiritum deorum sanctorum
habeas in te. & omne sacramentum non
est impossibile tibi. uisiones somniorum
meorum quas uidi & solutionem earum
narra. Visio capitis mei in cubili meo.
Videbam et ecce arbor in medio ter
re. & altitudo eius nimia. Magna
arbor & fortis & proceritas eius con
tingens caelum. Aspectus illius erat

usq; ad terminos uniuerse terre. folia eius
pulcherrima. & fructus eius nimius. &
esca uniuersorum in ea. Subter eam habi
tabant animalia et bestie. & in ramis eius
conuersabantur uolucres celi. & ex ea ues
batur omnis caro. Videbam in uisione ca
pitis mei sup stratum meum. et ecce uigil
& sanctus de celo descendit. clamauit for
titer & sic ait. Succidite arborem. et pre
cidite ramos eius. excutite folia eius. &
dispergite fructus eius. fugiant bestie
que subter eam sunt. et uolucres de ra
mis eius. Veruntamen germē radicum
eius in terra sinite. & alligetur uinculo fer
reo & ereo in herbis que foris sunt. &
rore celi tingatur. & cum feris pars eius
in herba terre. Cor eius ab humano cō
mutetur. & cor fere detur ei. et septem
tempora mutentur super eum. In sñia ui
gilum decretum est. & sermo sanctorum
et petitio. donec cognoscant uiuentes.
quoniam dominantur excelsus in regno
hominum. & cuicumq; uoluerit dabit il
lud. & humillimum hominem constituet
et sup eum. Hoc somnium uidi ego Na
buchodonosor Rex. Tu ergo Baltha
sar interpretationem narra festinus. qa
omnes sapientes regni mei non queunt
solutionem edicere mihi. Tu autem po
tes. qa spiritus deorum sanctorum in te
est. Tunc Daniel cuius nomen Baltha
sar. coepit intra semetipsum tacitus co
gitare quasi una hora. et cogitationes
eius conturbabant eum. Respondens
autem rex ait. Balthasar somnium et
interpretatio eius non conturbent te.
Respondit Balthasar & dixit. Domine
mi. somnium his q; te oderunt. et inter
pretatio eius hostibus tuis sit. Arborē
quam uidisti sublimem atq; robustam
cuius altitudo pertingit ad celum. &
aspectus illius in omnem terram. & ra
mi eius pulcherrimi. & fructus eius ni
mius. & esca omnium in ea. subter eam
habitantes bestie agri. & in ramis eius
commorantes aues celi. tu es rex. qui
magnificatus es. & inualuisti. et ma
gnitudo tua creuit. & peruenit usq; ad
celum. & potestas tua in terminos uni
uerse terre. Quod autem uidit Rex
uigilem et sanctum descendere de ce
lo. & dicere. succidite arborem et dissi
pate illam. attamen germē radicum
eius in terra dimittite. & uinciatur fer
ro et ere in herbis foris. & rore celi cō
spergatur. & cum feris sit pabulum eius
donec septem tempora mutentur sup eum.
haec est interpretatio sententie altissimi.
que peruenit sup dominum meum re
gem. Eicient te ab hominibus. & cum be
stiis ferisq; erit habitatio tua. et fenum
ut bos comedes. & rore celi infunderis.
Septem quoq; tempora mutabuntur
super te. donec scias. q; dominetur ex
celsus sup regnum hominum. et cuicumq;
uoluerit det illud. Quod autem pre
cepit ut relinqueretur germen radicis
eius idest arboris. regnum tuum tibi
manebit. postq; cognoueris potestatem
esse caelestem. Quamobrem Rex cō
silium meum placeat tibi. & peccata tua
elemosyna redime. & iniqtates tuas mi
sericordiis pauperum. forsitan ignoscet
deus delictis tuis. Omnia haec uenerunt

super Nabuchodonosor Regem. Post
finem mensium duodecim in aula Baby
lonis deambulabat. Respondit rex et
ait. Nonne hec est Babylon civitas ma
gna. quam ego edificavi in domum re
gni in roborem fortitudinis mee. & in
gloria decoris mei. Cumque sermo adhuc
esset in ore regis. vox de celo ruit. Tibi
dicitur Nabuchodonosor Rex. regnum
tuum transibit a te. & ab hominibus ei
cient te. & cum bestiis & feris erit ha
bitatio tua. foenum quasi bos comedes
& septem tempora mutabuntur super te. do
nec scias quod dominetur excelsus in regno
hominum & cuicumque voluerit det illud.
E adem hora sermo completus est super
Nabuchodonosor. et ex hominibus abiec
tus est. & foenum ut bos comedit. & ro
re celi corpus eius infectum est. donec
capilli eius in similitudinem aquilarum
crescerent. & ungues eius quasi ungues
avium. Igitur post finem dierum ego
N abuchodonosor oculos meos ad celum
levavi. & sensus meus redditus est mihi.
et altissimo benedixi. & viventem in
sempiternum laudavi et glorificavi quia
potestas eius potestas sempiterna. &
regnum eius in generatione et genera
tionem. & omnes habitatores terre apud
eum in nihilum reputati sunt. Iuxta vo
luntatem enim suam facit tam in vir
tutibus celi quam in habitatoribus terre. et
non est qui resistat manui eius & dicat
ei. quare fecisti. In ipso tempore sen
sus meus reversus est ad me. & ad ho
norem regni mei decoremque perveni. et
figura mea reversa est ad me. & op

timates mei & magistratus mei requisi
erunt me. & in regno meo restitutus
sum & magnificentia amplior addita
est mihi. Nunc igitur ego Nabuchodo
nosor laudo & magnifico & glorifico
Regem celi. quia omnia opera eius ve
ra. et omnes vie eius iudicia. et gradi
entes in superbia potest humiliare.

Althasar Rex fecit
grande convivium opti
matibus suis mille. et u
nusquisque secundum suam
bibebat etatem. Precepit ergo iam te
mulentus. ut afferrentur vasa aurea et
argentea que asportaverat Nabucho
donosor pater eius de templo quod fu
it in Hierusalem. et biberent in eis rex et
optimates eius uxoresque eius & concubi
ne. Tunc allata sunt vasa aurea que as
portaverat de templo quod fuerat in
hierusalem. & biberunt in eis rex et
optimates eius. uxores et concubine il
lius. Bibebant vinum et laudabant de
os suos aureos et argenteos & ereos fer
reosque ligneosque & lapideos. In eadem ho
ra apparuerunt digiti quasi manus ho
minis scribentis contra candelabrum in
superficie parietis aule regie. Et Rex
aspiciebat articulos manus scribentis.
Tunc facies regis commutata est. &
cogitationes eius conturbabant eum.
et compages renum eius solvebantur
& genua eius ad se invicem collidebantur.
Exclamavit itaque rex fortiter ut in
troducerent magos chaldeos & haruspi
ces. Et proloquens Rex ait sapientibus

babylonis. Quicumq legerit scripturã
hanc et interpretationem eius manifestã
mihi fecerit. purpura uestietur & tor
quem auream habebit in collo. & ter
tius in regno meo erit. Tunc ingressi
omnes sapientes regis non potuerunt
nec scripturam legere nec interpretatio
nem eius indicare Regi. Unde rex
B althasar satis conturbatus est & uul
tus illius immutatus est. Sed et opti
mates eius turbabantur. Regina aut
pro re que acciderat regi et optimati
bus eius. domum conuiuij ingressa est
et proloquens ait. Rex in eternum ui
ue. Non te conturbent cogitationes
tue. neq; facies tua immutetur. Est
uir in regno tuo q spiritum deorum
sanctorum habet in se & in diebus pa
tris tui scientia & sapientia inuentę
sunt in eo. Nam et Rex Nabucho
donosor pater tuus principem magorũ
incantatorum chaldeorum et haruspi
cum constituit eum. Pater inq; tuus o
Rex. qa spiritus amplior et prudentia
intelligentiaq et interpretatio somnio
rum. et ostensio secretorum ac solutio
ligatorum inuentę sunt in eo. hoc est i
Daniele. cui rex imposuit nomen Bal
thasar. Nunc itaq Daniel uocetur &
interpretationem narrabit. Igitur intro
ductus est Daniel coram Rege. Ad
quem prefatus rex ait. Tu es Daniel
de filijs captiuitatis jude. quem addu
xerat pater meus rex de judea. Au
diui de te. quoniam spiritum deorum
habeas. & scientia intelligentiaq; ac
sapientia ampliores inuentę sunt in te.

Et nunc introgressi sunt in conspectu
meo sapientes magi ut scripturam hanc
legerent. & interpretationem eius indi
carent mihi & nequerunt sensum huius
sermonis edicere. Porro ego audiui de
te. q possis obscura interpretari. & liga
ta dissoluere. Si ergo uales scripturam
legere et interpretationem eius indicare mihi
purpura uestieris. & torquem auream
circa collum tuum habebis. & tertius in
regno meo princeps eris. Ad que respon
dens Daniel ait coram Rege. Munera
tua sint tibi. & dona domus tue alteri
da. scripturam autem legam tibi rex
et interpretationem eius ostendam tibi.
O rex deus altissimus regnum et magni
ficentiam gloriam et honorem dedit
Nabuchodonosor patri tuo. & propter
magnificentiam quam dederat ei uniuer
si populi tribus & lingue tremebant et
metuebant eum. Quos uolebat interfi
ciebat. quos uolebat percutiebat. quos
uolebat exaltabat. & quos uolebat hu
miliabat. Quando autem eleuatum est
cor eius. & spiritus illius obfirmatus est
ad superbiam depositus est de solio re
gni sui et gloria eius ablata est. & a
filijs hominum eiectus est. Sed et cor
eius cum bestijs conpositum est & cum
onagris erat habitatio eius. Foenum q;
ut bos comedebat. & rore celi corpus
eius infectum est. donec cognosceret
q potestatem haberet altissimus in re
gno hominum & quecumq uoluerit
suscitabit super illud. Tu quoq; filius e
ius Balthasar non humiliasti cor tuum
cum scires hec omnia. sed aduersum do

minatorem cæli eleuatus es. Et uasa do
mus eius allata sunt coram te: & tu et
optimates tui & uxores tuę et concu
binæ tuę uinum bibistis in eis. Deos quo
argenteos et aureos et æreos ferreos li
gneosq. et lapideos q non uident neq.
audiunt neq. sentiunt laudasti. Porro
deum q. habet flatum tuum in manu
sua. & omnes uias tuas non glorificasti.
I ccirco ab eo missus est articulus manus
quę scripsit hoc quod exaratum est.
H æc est autem scriptura quæ digesta ē
M ane thecel phares. Et hæc interpreta
tio sermonis. Mane numerauit deus
regnum tuum & compleuit illud. The
cel appensus est in statera. & inuen
tus est minus habens. Phares diuisum ē
regnum tuum. et datum est Medis & P
sis. Tunc iubente rege indutus est Da
niel purpura & circundata est torques
aurea collo eius. & prædicatum est de
eo q. haberet potestatem tertius in regno.
E adem nocte interfectus est Balthasar
rex chaldæos. et Darius Medus successit
in regnum. annos natus est sexaginta
duos.

Placuit Dario et consti
tuit super regnum Satra
pas centum uiginti ut essē
in toto regno suo & super
eos principes tres ex qbus Daniel unus
erat. ut Satrapę illis redderent rationē
& Rex non sustineret molestiam. Igit
D aniel superabat omnes principes & Sa
trapas. q. a spiritus dei amplior erat in
illo. Porro rex cogitabat constituere
eum sup omnem regnum. Vnde prin
cipes et Satrapę quærebant occasionem
ut inuenirent Danieli ex latere Regis
nullamq. causam et suspitionem reperire
potuerunt: eo q. fidelis esset. et omnis
culpa et suspitio non inueniretur in eo.
Dixerunt ergo uiri illi. Non inueniē
mus Danieli huic aliquam occasionem.
nisi forte in lege dei sui. Tunc principes
et Satrapę surripuerunt regi. & sic lo
cuti sunt ei. Dari rex in æternum uiue.
Consilium inierunt omnes principes
regni tui magistratus et Satrapę sena
tores et iudices ut decretum imperato
rium exeat et edictum ut omnis qui
petierit aliquam petitionem a quocūq
deo et homine usq. ad triginta dies nisi
a te rex mittatur in lacū leonum. Nūc
itaq. Rex confirma sententiam & scri
be decretum. ut non inmutetur quod
statutum est a medis & persis. nec p̄
uaricari cuiq. liceat. Porro Rex Darius
proposuit edictum et statuit. Quod cū
Daniel comperisset idest constitutam
legem. ingressus est domum suam. &
fenestris apertis in cœnaculo suo contrā
hierusalm tribus temporibꝰ in die flecte
bat genua sua. & adorabat. confitebaturq
coram deo suo sicut et ante facere con
sueuerat. Viri ergo illi curiosius inqui
rentes inuenerunt Danielem orantem
et obsecrantem deum suum. accedentes
locuti sunt Regi sup edicto. Rex numq.
non constituisti. ut omnis homo q roga
ret quemquam de dys et hominib usque
ad dies triginta. nisi te Rex. mitteretur
in lacum leonum. Ad quod respondens

Rex ait. Verus sermo iuxta decretum
Medorum atq; persarum. quod preuarica
ri non liceat. Tunc respondentes dixe
runt coram rege. Daniel de filiis capti
uitatis iude non curauit de lege tua et
de edicto quod constituisti. sed tribus tempo
ribus per diem orat obsecratione sua.
Quod uerbum cum audisset rex satis con
tristatus est. & pro Daniele posuit cor
ut liberaret eum. & usq; ad occasum solis
laborabat ut erueret illum. Viri autem
illi intellegentes regem dixerunt. Scito
Rex quia lex Medorum atq; persarum est
ut omne decretum quod constituerit
rex non liceat inmutari. Tunc rex pre
cepit & adduxerunt Danielem & mi
serunt eum in lacum leonum. Dixitq; Rex
Danieli. Deus tuus quem colis semper ipse
liberabit te. Allatusq; est lapis unus et
positus est super os laci. quem obsigna
uit rex anulo suo & anulo optimatum
suorum. nequid fieret contra Danielem.
Et abiit rex in domum suam et dormi
uit incenatus. cibiq; non sunt allati co
ram eo. insuper et somnus recessit ab eo.
Tunc rex primo diluculo consurgens fe
stinus ad lacum leonum perrexit. appro
pinquansq; lacui Danielem uoce lachry
mabili inclamauit & affatus est eum.
Daniel serue dei uiuentis deus tuus cui
tu seruis semper putasne ualuit te libe
rare a leonibus. Et Daniel Regi respon
dens ait. Rex in eternum uiue. Deus
meus misit angelum suum. et conclusit
ora leonum. & non nocuerunt mihi quia
coram eo iustitia inuenta est in me.
Sed & coram te rex delictum non feci.

Tunc uehementer Rex gauisus est sup
eo. & Danielem precepit educi de lacu.
Eductus est Daniel de lacu & nulla
lesio inuenta est in eo. quia credidit deo
suo. Iubente autem rege adducti sunt
uiri illi qui accusauerunt Danielem. & in
lacum leonum missi sunt ipsi & filii et uxo
res eorum. & non peruenerunt usq; ad pa
uimentum laci. donec arriperent eos leo
nes & omnia ossa eorum comminuerunt.
Tunc Darius Rex scripsit uniuersis popu
lis tribubus et linguis habitantibus in uni
uersa terra. Pax uobis multiplicetur. A
me constitutum est decretum ut in uni
uerso imperio et regno meo tremiscant et
paueant deum Danielis. Ipse est enim de
us uiuens et eternus in secula. & regnum
eius non dissipabitur. & potestas eius
usq; in eternum. Ipse liberator atq; salua
tor faciens signa et mirabilia in celo et
in terra. qui liberauit Danielem de lacu le
onum. Porro Daniel perseuerauit usque
ad regnum Darii regnumq; Cyri persę.

Anno primo Balthasar Re
gis Babylonis Daniel som
nium uidit. Visio autem
capitis eius in cubili suo. Et
somnium scribens breui sermone compre
hendit summatimq; perstringens ait. Vi
debam in uisione mea nocte. & ecce qua
tuor uenti celi pugnabant in mari ma
gno. & quattuor bestię grandes ascen
debant de mari diuersę inter se. Prima
quasi leena & alas habebat aquilę. Aspici
ebam donec euulsę sunt alę eius & subla
ta est de terra. & sup pedes quasi homo

stetit. & cor eius datum est ei. Et ecce bestia alia similis urso in parte stetit. & tres ordines erant in ore eius. & in dentibus eius. & sic dicebant ei. Surge comede carnes plurimas. Post hec aspiciebam et ecce alia quasi pardus. & alas habebat quasi avis quattuor super se. Et quattuor capita erant in bestia et potestas data est ei. Post hec aspiciebam in visione noctis. & ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis & fortis nimis. Dentes ferreos habebat magnos comedens atque comminuens & reliqua pedibus suis conculcans. Dissimilis autem erat ceteris bestiis quas videram ante eam & habebat cornua decem. Considerabam cornua. & ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio eorum & tria de cornibus primis evulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto. & os loquens ingentia. Aspiciebam donec throni positi sunt. & antiquus dierum sedit. Vestimentum eius candidum quasi nix. et capilli capitis eius quasi lana munda. Thronus eius flamme ignis. rote eius ignis accensus. fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius. Milia milium ministrabant ei. & decies milies centena milia assistebant ei. Iudicium sedit. & libri aperti sunt. aspiciebam propter vocem sermonum grandium quos cornu illud loquebatur. Et vidi quoniam interfecta esset bestia & perisset corpus eius. & traditum esset ad comburendum igni. aliarum quoque bestiarum ablata esset potestas & tempora vite constituta essent eis usque ad tempus et tempus.

Aspiciebam ergo in visione noctis et ecce cum nubibus celi quasi filius hominis veniebat. & usque ad antiquum dierum pervenit. et in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem & honorem & regnum. & omnes populi tribus & lingue ipsi servient. Potestas eius potestas eterna. que non auferetur. & regnum eius quod non corrumpetur. Horruit spiritus meus. Ego Daniel territus sum in his. & visiones capitis mei conturbaverunt me. Accessi ad unum de assistentibus. & veritatem querebam ab eo de omnibus his. Qui dixit mihi interpretationem sermonum et docuit me. Hę quattuor bestie magnę. quattuor sunt regna. que consurgent de terra. Suscipient autem regnum sancti dei altissimi. et obtinebunt regnum usque in seculum et seculum seculorum. Post hec volui diligenter discere de bestia quarta. que erat dissimilis valde ab omnibus & terribilis nimis. Dentes et ungues eius ferrei. comedebat. & comminuebat. et reliqua pedibus suis conculcabat. Et de cornibus decem que habebat in capite & de alio quod ortum fuerat. ante quod ceciderant tria cornua. & de cornu illo quod habebat oculos et os loquens grandia. & maius erat ceteris. Aspiciebam. et ecce cornu illud faciebat bellum adversus sanctos & prevalebat eis. donec venit antiquus dierum. & iudicium dedit sanctis excelsi. & tempus advenit. & regnum obtinuerunt sancti. & sic ait. Bestia quarta regnum quartum erit in terra. quod maius erit omnibus regnis.

& deuorabit uniuersam terram & con
culcabit et comminuet eam. Porro cor
nua decem ipsius regni decem reges erūt
& alius consurget post eos & ipse poten
tior erit prioribꝰ & tres reges humilia
bit. Et sermones contra excelsum loque
tur & sanctos altissimi conteret. Et pu
tabit q̄ possit mutare tempora et leges
& tradentur in manu eius usq; ad tempus
et tempora & dimidium temporis &
iudicium sedebit. ut auferatur potentia
et conteratur et dispereat usq; in finem.
R egnum autem & potestas et magnitudo
regni quae est subter omne caelum detur
populo sanctorum altissimi. cuius regnū
regnum sempiternum est & omnes re
ges servient ei & obedient ei. Hucusque
finis uerbi. Ego Daniel multum cogita
tionibꝰ meis conturbabar & facies mea
mutata est in me. uerbum autem in cor
de meo conseruaui.

A nno tertio regni Bal
thasar regis uisio apparu
it mihi. Ego Daniel post
id q̄d uideram in principio
uidi in uisione mea. cum essem in susis castro
quod est in helā regione. uidi autem in
uisione esse me super portam ulai & le
uaui oculos meos & uidi. Et ecce aries un
stabat ante paludem habens cornua excel
sa. et unum excelsius altero atq; succrescens.
P ostea uidi arietem cornibꝰ uentilantem
contra occidentem & contra aquilonem
& contra meridiem. et omnes bestiae non
poterant resistere ei. neq; liberari de manu
eius. feciti; secundum uoluntatem suam
& magnificatus est & ego intellegebam.
Ecce autem hircus caprarum ueniebat ab
occidente super faciem totius terrae &
non tangebat terram. Porro hircus habe
bat cornu insigne inter oculos suos & ue
nit usq; ad arietem illum cornutum quē
uideram stantem ante portam & cucur
rit ad eum in impetu fortitudinis suae.
Cūq; appropinquasset prope arietem ef
feratus est in eum & percussit arietem
& comminuit duo cornua eius & non
poterat aries resistere ei. Cumq; eum mi
sisset in terram conculcauit & nemo q̄
bat liberare arietem de manu eius. Hir
cus autem caprarum magnus factus est
nimis. Cumq; creuisset fractum est cor
nu magnum & orta sunt quattuor cor
nua subter illud per quattuor uentos
caeli. De uno autem ex eis egressum est
cornu unum modicum & factum est
grande contra meridiem et contra orien
tem et contra fortitudinem caeli et deie
cit de fortitudine & de stellis & con
culcauit eas. Et usq; ad principem fortitu
dinis magnificatum est & ab eo tulit iu
ge sacrificium & deiecit locum sanctifi
cationis eius. Robur autem datum est
ei contra iuge sacrificium propter pecca
ta & prosternetur ueritas in terra & pro
sperabitur & faciet. Et audiui unum de
sanctis loquentem & dixit unus sanctus
alteri nescio cui loquenti. Usquequo uisio
et iuge sacrificium et peccatum desola
tionis quae facta est. & sanctuarium
& fortitudo conculcabitur. Et dixit ei
Usq; ad uesperam et mane duo milia tre
centi & mundabitur sanctuarium.

F actum est autem cum uiderem ego Da
niel uisionem & quererem intelligentiam
ecce stetit in conspectu meo quasi species
uiri. Et audiui uocem uiri inter ulai. &
clamauit & ait. Gabriel fac intelligere istu
uisionem. Et uenit & stetit iuxta ubi e
go stabam. Cumque uenisset pauens corrui i
faciem meam. Et ait ad me. Intellige fili
hominis. quoniam in tempore finis com
plebitur uisio. Cumque loqueretur ad me i
collapsus sum pronus in terram. Et teti
git me & statuit me in gradu meo dixitque
mihi. Ego ostendam tibi que futura st
in nouissimo maledictionis quoniam ha
bet tempus finem suum. Aries quem ui
disti habere cornua rex Medorum est
atque persarum. Porro hircus caprarum Rex
Grecorum. & cornu grande quod erat i
quod erat inter inter oculos eius ipse est
rex primus. Quod autem fracto illo sur
rexerunt quattuor pro eo quattuor Re
ges de gente eius consurgent. sed non in
fortitudine eius. Et post regnum eorum
cum creuerint iniquitates consurget Rex
impudens facie et intelligens propositiones. et
roborabitur fortitudo eius. si non in uiribus
suis. & supra quam credi potest uniuersa uast
bit. et prosperabitur et faciet. Et interficiet
et robustos & populum sanctorum secun
dum uoluntatem suam & dirigetur dolus
in manu eius & cor suum magnificauit &
in copia rerum omnium occidit plurimos.
E t contra principem principum consurget &
et sine manu conteretur. Et uisio uespere
& mane que dicta est uera est. Tu ergo
uisionem signa quia post multos dies erit.
E t ego Daniel langui et egrotaui per dies.

Cumque surrexissem faciebam opera regis
et stupebam ad uisionem & non erat qui
interpretaretur.

IN anno primo Darii filii
Assueri de semine Medo
rum qui imperauit super
regnum chaldeorum anno
uno regni eius ego Daniel intellexi in
libris numerum annorum de quo factus
est sermo domini ad hieremiam prophetam.
ut complerentur desolationis hierusalem
septuaginta anni & posui faciem meam
ad dominum deum meum rogare & de
precari in ieiuniis sacco & cinere & ora
ui dominum deum & confessus sum & i
dixi. Obsecro domine deus magne et ter
ribilis custodiens pactum pactum & mise
ricordiam diligentibus te & custodienti
bus mandata tua. peccauimus iniquitatem fe
cimus impie egimus et recessimus & de
clinauimus a mandatis tuis ac iudiciis. Non
obediuimus seruis tuis prophetis qui locuti
sunt in nomine tuo regibus nostris princi
pibus nostris patribus nostris omnique po
pulo terre. Tibi domine iustitia. nobis au
tem confusio faciei sicut est hodie uiro iu
da et habitatoribus hierusalem & omni israel
his qui prope sunt et his qui procul in uniuer
sis terris ad quas eiecisti eos propter ini
quitates eorum in quibus peccauerunt in
te domine. Nobis confusio faciei regibus
nostris principibus nostris & patribus nostris
qui peccauerunt. Tibi autem domino deo
nostro misericordia et propitiatio quia re
cessimus a te & non audiuimus uocem
domini dei nostri ut ambularemus in

lege eius. quam posuit nobis per servos su
os prophetas. & omnis israel prevaricati
sunt legem tuam. & declinaverunt ne
audirent vocem tuam. et stillavit super
nos maledictio & detestatio quae scripta
est in libro Moysi servi dei. quia peccavimus
ei. Et statuit sermones suos quos locutus
est super nos et super principes nostros
qui iudicaverunt nos. ut superinducerent
in nos magnum malum. quale numquam fuit
sub omni caelo secundum quod factum est
in hierusalem. sicut scriptum est in lege Mo
ysi. Omne malum hoc venit super nos. Et
non rogavimus faciem tuam domine deus
noster. ut reverteremur ab iniquitatibus
nostris. & cogitaremus veritatem tuam.
Et vigilavit dominus super malitiam & ad
duxit eam super nos. Iustus dominus deus
noster in omnibus operibus suis quae fecit.
Non enim audivimus vocem eius. Et nunc
domine deus noster qui eduxisti populum
tuum de terra egypti in manu forti &
fecisti tibi nomen secundum diem hanc
peccavimus. iniquitatem fecimus domine
in omnem iustitiam tuam. Avertatur
obsecro ira tua & furor tuus a civitate
tua hierusalem & a monte sancto tuo. Prop
ter peccata enim nostra et iniquitates pa
trum nostrorum hierusalem & Populus tu
us in obprobrium sunt omnibus per cir
cuitum nostrum. Nunc ergo exaudi deus
noster orationem servi tui & preces eius.
& ostende faciem tuam super sanctuarium
tuum quod desertum est. Propter temet
ipsum inclina deus meus aurem tuam et
audi. aperi oculos tuos et vide desolatio
nem nostram & civitatem super quam
invocatum est nomen tuum. Neque enim
in iustificationibus nostris prosternimus preces
ante faciem tuam sed in miserationibus tuis
multis. Exaudi domine placare domine
attende & fac. Ne moreris propter teme
ipsum deus meus quia nomen tuum invoca
tum est super civitatem & super popu
lum tuum. Cumque adhuc loquerer et ora
rem & confiterer peccata mea & pecca
ta populi mei israhel ut prosternerem pre
ces meas in conspectu dei mei pro monte
sancto dei mei adhuc me loquente in
oratione mea. ecce vir Gabriel quem
videram in visione a principio cito volans
tetigit me in tempore sacrificii vespertini
& docuit me & locutus est mihi dixitque
Daniel nunc egressus sum ut docerem te
et intelligeres. Ab exordio precum tua
rum egressus est sermo. Ego autem veni
ut indicarem tibi quia vir desideriorum
es. Tu autem animadverte sermonem. et
intellige visionem. Septuaginta hebdoma
des abbreviatae sunt super populum tu
um. & super urbem sanctam tuam. ut con
sumetur praevaricatio & finem accipiat
peccatum & deleatur iniquitas. & addu
catur iustitia sempiterna. et impleatur
visio & prophetia. & ungatur sanctus sanc
torum. Scito ergo & animadverte ab exi
tu sermonis. ut iterum edificetur hie
rusalem usque ad christum ducem hebdo
mades septem & hebdomades sexaginta
duae erunt. & rursum edificabitur pla
tea & muri in angustia temporum. Et post
hebdomades sexaginta duas occidetur
christus. & non erit eius populus. qui
eum negaturus est. Et civitatem &

sanctuarium dissipabit populus cum
duce uenturo & finis eius uastitas. & post
finem belli statuta desolatio. Confirma-
bit autem pactum multis hebdomas una.
et in dimidio hebdomadis deficiet hosti
& sacrificium. et erit in templo abomina
tio desolationis. & usq; ad consumationem
et finem perseuerabit desolatio.

Anno tertio Cyri regis per
sarum uerbum reuelatum
est Danieli cognomento
Balthasar. & uerbum uerum
et fortitudo magna. intellexitq; sermonem.
I ntelligentia enim est opus in uisione. In
diebus illis ego Daniel lugebam trium
hebdomadarum diebus panem desidera
bilem non comedi. & caro. & uinum non
introierunt in os meum. Sed neq; ungu-
to unctus sum. donec complerentur trium
hebdomadarum dies. Die autem uicesima
et quarta mensis primi eram iuxta fluui
um magnum qui est tigris. & leuaui oculos
meos et uidi. Et ecce uir unus uestitus
lineis. & renes eius accincti auro obrizo. &
corpus eius quasi chrysolitus. & facies e
ius uelut species fulguris. & oculi eius ut
lampas ardens. & brachia eius & que de
orsum usq; ad pedes quasi species eris can
dentis. & uox sermonum eius. ut uox
multitudinis. Vidi autem ego Daniel so
lus uisionem. porro uiri qui erant mecum
non uiderunt. sed terror nimius irruit
super eos. & fugerunt in absconditum.
E go autem relictus solus uidi uisionem
grandem hanc. & non remansit in me for
titudo. sed etiam species mea inmutata est

in me. & emarcui. nec habui quicquam ui
rium. Et audiui uocem sermonum eius. et
audiens iacebam consternatus super faciem
meam. & uultus meus herebat terre. Et ec
ce manus tetigit me. & erexit me super
genua mea. & super articulos manuum me
arum. & dixit ad me. Daniel uir deside
riorum intellige uerba que ego loquor
ad te. & sta in gradu tuo. Nunc enim
sum missus ad te. Cum dixisset mihi ser
monem istum steti tremens. & ait ad me.
Noli metuere Daniel. quia ex die primo
quo posuisti cor tuum ad intellegendum
ut te affligeres in conspectu dei tui. exa
udita sunt uerba tua. & ego ueni propter
sermones tuos. Princeps autem regni per
sarum restitit mihi uiginti et uno diebus
et ecce Michael unus de principibus pri
mis uenit in adiutorium meum. & ego
remansi ibi iuxta regem persarum. Ve
ni autem ut docerem te que uentura sunt
Populo tuo in nouissimis diebus. quoniam
adhuc uisio in dies. Cumq; loqueretur mihi
huiuscemodi uerbis. deieci uultum meum
ad terram. & tacui. Et ecce quasi simi
litudo filii hominis tetigit labia mea. &
aperiens os meum locutus sum & dixi ad
eum qui stabat contra me. Domine mi in
uisione tua dissolute sunt compages mee
& nihil in me remansit uirium. Et quo
modo poterit seruus domini mei loqui
cum domino meo? Nihil enim in me
remansit uirium. sed & halitus meus inter
cluditur. Rursum ergo tetigit me quasi
uisio hominis & confortauit me. & dixit
Noli timere uir desideriorum. pax ti
bi. confortare & esto robustus. Cumq;

loquerettur mecum conualui & dixi.
L oquere domine mi qa confortasti me.
Et ait. Nunquid scis quare uenerim ad te.
E t nunc reuertar ut prelier aduersum prin
cipem persarum. Cum enim egrederer
apparuit princeps graecorum ueniens.
V erūtamen annuntiabo tibi quod expres
sum est in scriptura ueritatis. & nemo ē
adiutor meus in omnibꝫ his. nisi Michael
princeps uester.

Go autem a primo anno
Dary medi stabam. ut cō
fortaretur et roboraretur.
Et nunc ueritatem annu
tiabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabut
in psīde. & quartus ditabitur opibus ni
mys super omnes. & cum inualuerit di
uitys suis concitabit omnes aduersum
regnum graecię. Surget uero rex for
tis & dominabitur potestate multa. &
faciet quod placuerit ei. Et cum stete
rit conteretur regnum eius & diuidetur
in quattuor uentos caeli. sed non in poste
ros eius. neq. secundum potentiam illius
qua dominatus est. Lacerabitur enim
regnum eius etiam in externos exceptis
his. Et confortabitur Rex austri & de
principibus eius praeualebit sup eum.
E t dominabitur ditione. Multa enim do
minatio eius. Et post finem annorum
foederabuntur. Filiaq. regis austri ueni
et ad Regem aquilonis facere amicitias
& non obtinebit fortitudinem brachy.
nec stabit semen eius. Et tradetur ipsa
et q adduxerunt eam adolescentes eius
& q confortabant eam in temporibꝫ. Et

stabit de germine radicum eius planta
tio. Et ueniet cum exercitu & ingredie
tur prouinciam Regis aquilonis et abutetur
eis & obtinebit. Insuper et deos eorum et
sculptilia uasa quoq. preciosa. auri et ar
genti captiua ducet in aegyptum. Ipse p̄
ualebit aduersus Regem aquilonis. Et
intrabit in regnum rex austri et reuer
tetur ad terram suam. Fily autem eius p
uocabuntur & congregabuntur multitu
dinē exercituum plurimorum. Et ueniet
properans et inundans. & reuertetur &
concitabitur & congredietur cum robo
re eius. Et prouocatus Rex austri egre
dietur & pugnabit aduersus regem aq
lonis. et praeparabit multitudinem nimi
am & dabitur multitudo in manu eius. et
capiet multitudinem & exaltabitur cor
eius & deyciet multa milia. sed non pre
ualebit. Conuertetur enim Rex aqui
lonis & preparabit multitudinem mul
to maiorem q̄ prius. Et in fine tempor
annorumq. ueniet properans cum exer
citu magno & opibus nimys. In tempo
ribus illis multi consurgent aduersus re
gem austri. fily quoq. praeuaricatorum
populi tui extollentur ut impleant ui
sionem & corruent. Et ueniet rex a
quilonis & comportabit aggerem. et
capiet urbes munitissimas. & brachia a
ustri non sustinebunt. Et consurgent
electi eius ad resistendum. & non erit
fortitudo. Et faciet ueniens sup eum
iuxta placitum suum. & non erit qui
stet contra faciem eius. Et stabit in
terra inclyta & consumetur in manu eius.
& ponet faciem suam ut ueniat ad te

nendum uniuersum regnum eius & rectã
ta faciet cum eo Et filiam foeminarum
dabit ei ut euertat illum & non stabit
nec illius erit. Et conuertet faciem suã
ad insulas & capiet multas et cessare
faciet principem obprobrii sui. Et obpro
brium eius conuertetur in eum. Et con
uertet faciem suam ad imperium terrae
suę & impinget et corruet et non in
uenietur. Et stabit in loco eius uilissi
mus et indignus decore regio & in pa
ucis diebus conteretur in furore nec in
prelio & stabit in loco eius despectus
& non tribuetur ei honor Regius. Et i
ueniet clam & obtinebit regnum in
fraudulentia. Et brachia pugnantis ex
pugnabuntur a facie eius & contere
tur. Insuper & dux foederis Et post
amicitias cum eo faciet dolum & ascẽ
det et superabit i modico populo & abũ
dantes et uberes urbes ingredietur. i
Et faciet quę non fecerunt patres eius
& patres patrum eius. Rapinas et
praedam et diuitias eorum dissipabit
et contra firmissimas cogitationes ini
bit & hoc usq; ad tempus. Et concita
bitur fortitudo eius & cor eius aduẽ
sum regem austri exercitu magno. Et
Rex austri prouocabit ad bellum i
multis auxiliis & fortibus nimis & non
stabunt quia inibunt aduersus eum cõ
silia. Et comedentes panem cum eo con
terent illum. exercitusq; eius opprimetur
& cadent interfecti plurimi. Duorum
quoq; regum cor erit ut malefaciant &
ad mensam unam mendacium loquentur
et non proficient quia adhuc finis in

aliud tempus. Et reuertetur in terrã
suam cum opibus multis & cor eius ad
uersus testamentum sanctum & faciet
& reuertetur in terram suam. Statuto
tempore reuertetur et ueniet ad austrũ
& non erit priori simile nouissimum.
Et uenient super eum trieres & roma
ni & percutietur et reuertetur. Et in
dignabitur contra testamentum sanctu
arii & faciet reuerteturq; & cogitabit i
aduersum eos q dereliquerunt testamẽ
tum sanctuarii Et brachia ex eo stabũt
& polluent sanctuarium fortitudinis e
auferent iuge sacrificium & dabunt abo
minationem in desolationem. Et impii in
testamentum simulabunt fraudulenter.
Populus autem sciens deum suum obti
nebit et faciet. Et docti in populo do
cebunt plurimos & ruent in gladio e
in flamma et in captiuitate & in rapinã
dierum. Cumq; corruerint subleuabũ
auxilio paruulo & applicabuntur eis
plurimi fraudulenter. Et de eruditis
ruent ut conflentur et digantur et i
dealbentur usq; ad tempus praefinitum
quia adhuc aliud tempus erit. Et fa
ciet iuxta uoluntatem suam Rex. Et e
leuabitur et magnificabitur aduersus o
nem deum. Et aduersus deum deorum
loquetur magnifica & dirigetur donec
compleatur iracundia. Perpetrata quip
pe est diffinitio. Et deum patrum suo
rum non reputabit & erit in concupi
scentiis foeminarum. nec quemq; deorum
curabit qa aduersum uniuersa consur
get. Deum autem Maozim in loco suo
uenerabitur & deum quem ignorauerunt

runt patres eius colet auro et argento et
lapide pretioso rebusq; pretiosis. Et fa
ciet ut muniat Maozim cum deo alieno
quem cognouit & multiplicabit gloriam
& dabit eis potestatem in multis et ter
ram diuidet gratuito. Et in tempore p
finito prelíabitur aduersus eum rex au
stri. & quasi tempestas ueniet contra il
lum Rex Aquilonis in curribus et in equi
tibus et in classe magna et ingredietur
terras. & conteret et pertransiet. Et in
troibit in terram gloriosam. & multi cor
ruent. Hec autem sole saluabunt de ma
nu eius Edom & Moab & principes filio
rum Ammon. Et mittet manum suam
in terras et terra aegypti non effugiet.
E t dominabitur thesaurorum auri & ar
genti. & in omnibus pretiosis aegypti. Per
libyam quoq; et ethiopiam transibit. &
fama turbabit eum ab oriente & ab Aq
lone & ueniet in multitudine magna.
ut conterat et interficiat plurimos. Et
figet tabernaculum suum Apedno inter
duo maria super montem inclytum et
sanctum. & ueniet usq; ad summitatem
eius. & nemo auxiliabitur ei.

IN tempore autem illo con
surget Michael princeps
magnus. q stat pro filiis
populi tui. & ueniet tem
pus quale non fuit ab eo ex quo gen
tes esse coeperunt usq; ad tempus illud.
E t in tempore illo saluabitur populus tu
us. omnis q inuentus fuerit scriptus est
in libro. Et multi de his q dormiunt in
terrae puluere: euigilabunt alii in uitam
aeternam. alii in obprobrium ut uideant
sp. Qui autem docti fuerint fulgebunt
quasi splendor firmamenti & qui ad iu
stitiam erudiunt multos. quasi stelle
in perpetuas aeternitates. Tu autem Da
niel claude sermones. & signa librum o
usq; ad tempus statutum. Plurimi per
transibunt. & multiplex erit scientia.
Et uidi ego Daniel & ecce quasi duo
alii stabant unus hinc sup ripam fluminis
& alius inde ex altera ripa fluminis. Et
dixi uiro q erat indutus lineis. q stabat
super aquas fluminis. Usquequo finis
horum mirabilium. Et audiui uirum
q indutus erat lineis q stabat sup aquas
fluminis cum eleuasset dexteram et si
nistram suam in caelum & iurasset per
uiuentem in aeternum. qa in tempus et
tempora et dimidium temporis. Et cum
completa fuerit dispersio manus populi
sancti. complebuntur uniuersa hec. Et
ego audiui & non intellexi. Et dixi. o
Domine mi quid erit post hec. Et ait.
Uade Daniel qa clausi sunt signatiq;
sermones usq; ad prefinitum tempus.
E ligentur & dealbabuntur & quasi igni
probabuntur multi. Et impie agent im
pii. neq; intelligent omnes impii. Porro
docti intelligent. & a tempore cum abla
tum fuerit iuge sacrificium & posita
fuerit abominatio in desolationem. di
es mille ducenti nonaginta. Beatus qui
expectat & peruenit usq; ad dies mille
trecentos triginta quinq;. Tu autem Da
niel uade ad prefinitum & requiesces et
stabis in sorte tua in fine dierum. Huc
usq; Danielem in hebraico uolumine le

gimus. cetera que sequuntur usq ad finem libri de Theodotionis editione trãslata sunt.

ET erat uir habitans in Babylone. & nomen eius Joachim. et accepit uxorem nomine Susannam filiam Helchię pulchram nimis et timentem deum. Parentes enim illius cum essent iusti erudierunt filiam suam secundum legem Moysi. Erat autem Joachim diues ualde. et erat ei pomarium uicinum domui suę. & ad ipsum confluebant judaei eo q esset honorabilior omnium. Et constituti sũt duo senes iudices in illo anno. de qbus locutus est dominus. qa egressa est iniqtas de Babylone a senioribus iudicibus q uidebant regere populum. Isti frequentabant domum Ioachim et ueniebant ad eos omnes q habebant iudicia. Cum aũt populus reuertisset p meridiem ingrediebatur Susanna et deambulabat in pomario uiri sui. Et uidebant eam senes quotidie ingredientem & deambulantem. & exarserunt in concupiscentia eius. Et euerterunt sensum suum. & declinauerũt oculos suos ut non uiderent caelum. neq recordarentur iudiciorum iustorum. Erãt ergo ambo uulnerati amore eius. nec indicauerunt sibi uicissim dolorem suum.

E erubescebant enim indicare sibi concupiscentiam suam uolentes concubere cum ea. Et obseruabant quotidie sollicitius uidere eam. Dixitq alter ad alterum. Eamus domum. qa hora prandii est. Et egressi recesserunt a se. Cumq reuertissent uenerunt in unum. & sciscitantes ab inuicem confessi sunt concupiscentiam suã. Et tunc in commune statuerunt tempus quando eam possent inuenire solam. Factum est autem cum obseruarent diem aptum ingressa est aliquando sicut heri et nudiustertius cum duabus solis puellis. uoluitq lauari in pomario. Estus quippe erat. & non erat ibi quisq̃ preter duos senes absconditos. & contemplantes eam. Dixit ergo puellis. Afferte mihi oleum et smigmata. & ostia pomarii claudite. ut lauer. Et fecerunt sicut preceperat. clauseruntq ostia pomarii. & egresse sunt per posticum. ut afferrent q̃ iusserat. Nesciebantq senes intus esse absconditos. Cum autem essent egresse puellae. surrexerunt duo senes & accurrerunt ad eam et dixerunt. Ecce ostia pomarii clausa sunt. & nemo nos uidet. et in concupiscentia tui sumus. Quamobrem assentire nobis. & commiscere nobiscum. Quod si nolueris dicemus contra te testimonium q fuerit tecum iuuenis. & ob hanc causam emiseris puellas a te. Ingemuit Susanna et ait. Angustiae sũt mihi undiq. Si enim hoc egero mors mi est. si autem non egero non effugiam manus uestras. Sed melius est mihi absque opere incidere in manus hominum. q̃ peccare in conspectu domini. Et exclamauit uoce magna Susanna. exclamauerũt autem et senes aduersus eam. Et cucurrit unus ad ostia pomarii & aperuit. Cũ ergo audissent clamorem famuli domus in pomario irruerunt per posticum ut uiderent quidnam esset. Postquam aũt

senes locuti sunt erubuerunt serui uehe
menter qa nunq̄ dictus fuerat sermo hu
iuscemodi de Susanna Et facta est die
crastina. Cūq; uenisset populus ad Joa
chim uirum eius. uenerunt duo presbyte
ri pleni iniqua cogitatione aduersus Su
sannam. ut interficerent eam. Et dixerunt
coram populo. Mittite ad Susannam
filiam helchie uxorem Joachim Et sta
tim miserunt. Et uenit cum parentibus
et filiis & uniuersis cognatis suis. Porro
Susanna erat delicata nimis et pulchra
specie. At iniqui illi iusserunt ut disco
periretur erat enim cooperta. ut uel sic
satiarentur decore eius. Flebant igitur
sui. & omnes q nouerant eam. Consurgen
tes autem duo presbyteri in medio po
puli posuerunt manus suas sup caput eius.
Que flens suspexit ad caelum. Erat enim
cor eius fiduciam habens in domino. Et
dixerunt presbyteri. Cum deambularemus
in pomario soli ingressa est haec cum du
abus puellis & clausit ostia pomarii &
dimisit a se puellas. uenitq; ad eam ado
lescens qui erat absconditus & concubu
it cum ea. Porro nos cum essemus in an
gulo pomarii uidentes iniquitatem. cucur
rimus ad eos. & uidimus eos pariter com
misceri. Et illum qdem non quiuimus
comprehendere. quia fortior nobis erat
& aperto ostio exiluit. hanc autem cum
apprehendissemus interrogauimus qs
nam esset adolescens. & noluit indicare
nobis. Huius rei testes sumus. Credidit
eis multitudo quasi senibus et iudicibus
populi & condemnauerunt eam ad mor
tem. Exclamauit autem uoce magna Su
sanna & dixit Deus aeterne q absconditorum
es cognitor q nosti omnia antequam
fiant. tu scis quoniam falsum testimoniū
tulerunt contra me. & ecce morior. cum
nihil horum fecerim. que isti malitiose co
posuerunt aduersum me. Exaudiuit au
tem dominus uocem eius. Cūq; duceretur
ad mortem suscitauit dominus spiritum
pueri iunioris. cuius nomen Daniel. et ex
clamauit uoce magna. Mundus ego su
a sanguine huius. Et conuersus omnis
populus ad eum dixit. Quis est iste ser
mo. quem tu locutus es. Qui cum staret
in medio eorum ait. Sic fatui filii Israel
non iudicantes neq; quod uerum est co
gnoscentes condemnastis filiam Israel.
Reuertimini ad iudicium qa falsum te
stimonium locuti sunt aduersus eam. Re
uersus est ergo populus cum festinatione.
Et dixerunt ei senes Veni et sede in me
dio nostrum. & indica nobis quia tibi de
us dedit honorem senectutis. Et dixit
ad eos Daniel Seperate illos ab inuicem p
cul. & diiudicabo eos. Cum autem diuisi
essent alter ab altero. uocauit unum de
eis & dixit ad eum. Inueterate dierum
malorum. nunc uenerunt peccata tua q
operabaris prius. iudicans iudicia iniusta.
innocentes opprimens. & dimittens noxios
dicente domino. innocentem & iustum nō
interficies. Nunc ergo si uidisti eam. dic
qua sub arbore uideris eos colloquentes si
bi. Qui ait. Sub scyno. Dixit autem Daniel
Recte mentitus es in caput tuum. Ec
ce enim angelus dei accepta sententia. ab eo
scindet te medium. Et amoto eo iussit
uenire alium. & dixit ei. Semē chanaā &

non pud

non iuda species decepit te. & concupiscen
tia subuertit cor tuum. Sic faciebatis filia
bus isrl. & ille timentes loquebantur uo
bis sed non filia iuda sustinuit iniquitatem
uestram. Nunc ergo dic mihi sub qua
arbore comprehenderis eos loquentes sibi.
Qui ait Sub prino. Dixit autem ei Daniel.
Recte mentitus es & tu in caput tuum.
Manet enim angelus dei gladium habens ut
secet te medium. & interficiat uos. Excla
mauit itaque omnis coetus uoce magna et be
nedixerunt deum qui saluat sperantes in se.
Et consurrexerunt aduersus duos presbyte
ros. Conuicerat enim eos Daniel ex ore suo
falsum dixisse testimonium. feceruntque ei
sicut male egerant aduersus proximum. ut
facerent secundum legem Moysi. & inter
fecerunt eos. Et saluatus est sanguis in
noxius in die illa. Helchias autem & uxor
eius laudauerunt deum pro filia sua Susan
na cum Ioachim marito eius & cognatis om
nibus quia non est inuenta in ea res turpis
Daniel autem factus est magnus in conspec
tu populi a die illa deinceps.

AT Rex Astyages appositus
est ad patres suos et susce
pit Cyrus pses regnum eius.
Erat autem Daniel con
uiua regis. & honoratus super omnes ami
cos eius. Erat quoque idolum apud Babylo
nios nomine Bel & impendebantur in eo
per dies singulos simile artabe duodecim
& oues quadraginta uinique amphore sex.
Rex quoque colebat eum. & ibat per singu
los dies adorare eum. Porro Daniel
adorabat deum suum. Dixitque ei rex. Quare

non adoras Bel? Qui respondens ait ei. Quia
non colo idola manufacta. sed uiuentem
deum qui creauit caelum et terram & ha
bet potestatem omnis carnis. Et dixit rex
ad eum. Nonne uidetur tibi esse bel ui
uens deus? An non uides quanta comedat et
bibat quotidie? Et ait Daniel arridens.
Ne erres rex. Iste est enim intrinsecus lu
teus forinsecus ereus neque comedit aliquando.
Et iratus rex uocauit sacerdotes eius. &
ait eis. Nisi dixeritis mihi quis est qui co
medat impensas has moriemini. Si autem
ostenderitis quoniam bel comedat hec mo
rietur Daniel. quia blasphemauit in bel.
Et dixit Daniel regi. Fiat iuxta uerbum
tuum. Erant autem sacerdotes bel septu
aginta. exceptis uxoribus et paruulis & fi
liis. Et uenit rex cum Daniele in templum
Belis. Et dixerunt sacerdotes Belis. Ec
ce nos egredimur foras. & tu rex pone
escas & uinum misce & claude ostium et
signa anulo tuo. Et cum ingressus fueris
mane. nisi inueneris omnia comesta a Bel
morte moriemur. uel Daniel qui mentitus
est aduersum nos. Contemnebant autem
quia fecerant sub mensa absconditum intro
itum & per illum ingrediebantur semper
& deuorabant ea. Factum est igitur postquam
egressi sunt illi & rex posuit cibos ante
Bel. precepit Daniel pueris suis & attule
runt cinerem. & cribrauit per totum tem
plum coram rege & egressi clauserunt
ostium & signantes anulo Regis abierunt.
Sacerdotes autem ingressi sunt nocte iuxta
consuetudinem suam et uxores & filii eorum
& comederunt omnia & biberunt. Surre
xit autem Rex primo diluculo & Da

niel cum eo. Et ait Rex. Salua ne sunt
signacula Daniel? Qui respondit. Salua
Rex. Statimq; cum aperuisset ostium, i
tuitus rex mensam exclamauit uoce ma
gna. Magnus est bel & non est apud
te dolus quisq;. Et risit Daniel & tenu
it regem ne ingrederet intro. & dixit.
E cce pauimentum. animaduerte cuius
uestigia sunt haec. Et dixit Rex. Uide
uestigia uirorum, et mulierum et infan
tium. Et iratus est rex. Tunc appreben
dit rex sacerdos et uxores et filios eorum.
et ostenderunt ei abscondita ostiola per
quae ingrediebantur & consumebant quae
erant super mensam. Occidit ergo illos rex
& tradidit Bel in potestatem Daniel. q;
subuertit eum & templum eius. Et erat
draco magnus in loco illo. & colebant eu
Babylonii. Et dixit rex Danieli. Ecce nu
non potes dicere. qa iste non sit deus ui
uens. Adora ergo eum. Dixitq; Daniel re
gi. Dominum deum meum adoro. quia ipse
est deus uiuens. Iste autem non est Deus
uiuens. Tu autem da mihi potestatem &
interficiam draconem absq; gladio & fu
ste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo Daniel
picem & adipem & pilos et coxit pariter.
fecitq; massas & dedit in os draconis. &
diruptus est draco. Et dixit Daniel.
E cce quem colebatis. Quod cum audissent
Babylonii. indignati sunt uehementer.
et congregati aduersum Regem dixerunt
I udaeus factus est Rex. Bel destruxit.
draconem interfecit & sacerdotes occidit.
E t dixerunt cum uenissent ad regem. Tra
de nobis Danielem. aliogn interficiemus
te & domum tuam. Uidit ergo rex q; ir

ruerent in eum uehementer. necessitate
compulsus tradidit eis Danielem. Qui
miserunt eum in lacum leonum. et erat
ibi diebus sex. Porro in lacu erant leones
septem. & dabantur ei duo corpora quo
tidie. & duae oues & tunc non data sunt
eis ut deuorarent Danielem. Erat autem
Abacuc propheta in Iudaea. & ipse coxe
rat pulmentum. & intriuerat panes in al
ueolo & ibat in campum. ut ferret mes
soribus. Dixitq; angelus domini ad Abacuc.
Fer prandium quod habes in Babylonem.
Danieli q; est in lacu leonum. Et dixit
Abacuc. Domine Babylonem non uidi
& lacum nescio. Et apprehendit eum an
gelus domini in uertice eius. & portauit
eum capillo capitis sui. posuitq; eum in
Babylonem super lacum in impetu spiritus
sui. Et clamauit Abacuc dicens. Daniel
serue dei tolle prandium quod misit ti
bi deus. Et ait Daniel. Recordatus est
mei deus & non dereliquisti diligentes
te. Surgens Daniel comedit. Porro ange
lus domini restituit Abacuc confestim
in loco suo. Uenit ergo rex die septimo.
ut lugeret Danielem. & uenit ad lacum
et introspexit. & ecce Daniel sedens in
medio leonum. Et exclamauit uoce mag
Rex dicens. Magnus es domine deus
Danielis. Et extraxit eum de lacu leonum.
Porro illos q; perditionis eius causa fuerant
intromisit in lacum. & deuorati sunt in
momento coram eo. Tunc rex ait. Pa
ueant habitantes uniuersam terram Deum
Danielis. quia ipse est saluator & libera
tor faciens signa & mirabilia in celo et in
terra. q; liberauit Danielem de lacu leonum.

NON IDEM ORDO est duodecim prophetarum apud hebreos qui est apud nos. Unde secundum id quod ibi legitur hic quoque dispositi sunt. Osee comaticus est & quasi per sententias loquens. Iohel planus in principiis in fine obscurior. & usque ad Malachiam habent singuli proprietates suas quem Esdram scribam legisque doctorem hebraei autumant. Et quia longum est nunc de omnibus dicere: hoc tamen uos o

Paula et Eustochium admonitas scire uolo unum librum esse duodecim prophetarum & Osee synchronon Esaie. Malachiam uero Aggei & Zachariae fuisse temporibus. In quibus autem tempus non praefertur in titulo, sub illis eos regibus prophetasse sub quibus & hi qui ante habent titulos prophetauerunt.

REGULAE SUNT hae: sub quibus significationibus nominum ad quas tribus per prophetas sermo domini dirigatur. Quotiescumque ad decem tribus tenditur o

prophetia sub his nominibus designantur. idest ephraim Samaria Israhel Ioseph Iezrahel Bethel bethauen & interdum Iacob. Quando autem ad duas loquitur tribus sub his nominibus sermo profertur. idest Iuda Hierusalem Beniamin domus Dauid & interdum Iacob. Aliquotiens Israhel ad totas duodecim tribus refertur. Duplex est apud hebreos sententia de his quattuor uersibus qui in capite sunt praenotati. Plerique enim dicunt quod ab Esdra scriba in omnibus prophetis sic fuerit titulatum. ut praescriptio uniuscuiusque nomine propheta cuius sit sequens noscatur. Ipse est autem Esdras qui ultimus prophetarum Malachie nomine scribitur. Alii uero dicunt quod ab ipsis prophetis per spiritum sanctum ut cetera sunt conscripta.

TEMPORIBUS Oziae et Ioathe Achaz & Ezechie regum Iuda. & Hieroboam filii Iohe Regis Osee filius Beeri ad prophetiam dicendam spiritu sancto repletus est. De memorato itaque numero regum Achaz rex Iuda. & hieroboam rex Israhel dominum derelinquentes. ut historie regum et paralipomenon indicant. & Israhel idolatrie crimen imperio ac potestate sua admittere coegerunt. Propter quod deus ad Osee haec locutus est dicens. Accipe tibi uxorem fornicariam siue fornicationum et

fac filios fornicationum. fornicariam itaq;
non elocati corporis meretricem sed genti-
lem deum ignorantem appellat. quę dei cre-
atoris sui amore contempto simulachrorum
se subiecit desideriis. Sed cum dei precepto
ppheta in hac paruisset. conceptum ex ea-
filium jezrahel precepit nominare deo pol-
licente post breue tempus sanguinem jezra-
hel in domo Iehv uindicare. Cuius promi-
ssionis haec causa est. Iheu per Heliseum i
Regem uncto ad defendendum sanguine
Naboth cuius jezrahel queq; nunc tempo-
ris Metropolis erat. quem Iezrabel Achab
regis jsrael uxor interemerat. sicut regum
historia exponit. Is cum grauiter iuxta
diuinum preceptum uindicandi sanguinis
causa in omnem memorati domum dese-
uisset. hoc pacto dominum dereliquisse
inuenitur. cuius pro ne pote hieroboam
q lectione comprehensus est. originis fe-
facta mutante. ac contra dei precepta et
religionem cum populo jsrael agente. san-
guis Naboth qui in loco certe Iezrahel fu-
erat profusus in domo Iheu patris memo-
rati hieroboe pro peccato redundatur
significatur. Hic factum est ut ira dei ut
populo jsrt per denuntiationem pphete
processura deberetur. domui autem jude
misericordia lectione comprehensa ob hoc
promissa est. quia Ezechias rex juda filii
Achaz sublatis idolis quę tam pater eius
q ceteri reges consecrauerunt templum
dei purgasse & purificasse monstratur.

OSE·C· CREBRO
nominat ephraim sa-
mariam joseph jezra-
hel & uxorem for-
nicariam. & fornica-
tionis filios. & adul-
teram cubiculo clausam mariti multo tem-
pore sedere uiduam et sub ueste lugubri
uiri ad se reditum prestolari.

Incipit liber osee prophete
capitulum primum

ERBV3
DOMIN
quod factu
est ad Osee
filium Beeri
in diebus
Ozie Joatha
Achaz Eze
chiæ regum juda & in diebus hieroboam
filii Ioas regis israel. Principium loquen
di domino in Osee. Et dixit dominus ad
Osee: Vade sume tibi uxorem fornicatio
num & fac tibi filios fornicationum quia
fornicans fornicabitur terra a domino. Et
abiit & accepit Gomer filiam Debelaim.
et concepit & peperit ei filium. Et dixit
dominus ad eum: Voca nomen eius jezra
hel. Quoniam adhuc modicum et uisita
bo sanguinem Iezrahel super domum jheu
& quiescere faciam regnum domus Israel. 1
E t illa die conteram arcum Israel in ualle
Iezrahel. Et concepit adhuc & peperit
filiam. Et dixit ei: Voca nomē eius absq;
misericordia. Quia non addam ultra mise
reri domui israel. sed obliuione obliuiscar
eorum. Et domui juda miserebor & sal
uabo eos in domino deo suo. & non salua
bo eos in arcu et gladio et in bello et
in equis & in equitibus. Et ablactauit eam
quæ erat absq; misericordia. Et concepit
& peperit filium. Et dixit ei: Voca nomē
eius non populus meus. Quia uos non po
pulus meus. & ego non ero uester deus.

ET erit numerus filiorum
israel quasi harena maris
quæ sine mensura est. &
non numerabitur. Et erit
in loco ubi dicetur eis non populus meus
uos dicetur eis. filii dei uiuentis. Et congre
gabuntur filii juda & filii isrl pariter. &
ponent sibimet caput unum. & ascendent
de terra quia magnus dies jezrahel. Dici
te fratribus uestris populus meus. & soro
ri uestræ misericordiam consecuta. Judi
cate matrem uestram iudicate. quoniam
ipsa non uxor mea. & ego non uir eius. 1
Auferat fornicationes suas a facie sua. &

adulteria sua de medio uberum suorum
ne forte expoliem eam nudam. & statuam
eam secundum diem natiuitatis sue & po
nam eam quasi solitudinem & statuam eā
uelut terra in uiam & interficiam eam siti
filiorum illius non miserebor quoniam filij
fornicationum sunt. quia fornicata est ma
ter eorum. Confusa est que concepit eos
quia dixit. Vadam post amatores meos q
dant panes mihi & aquas meas et lanam
meam & linum meum oleum meum & po
tum meum. Propter hoc ecce ego sepiam
uiam tuam spinis & sepiam eam maceria.
Et semitas suas non inueniet & sequetur
amatores suos & non apprehendet eos. &
queret eos & non inueniet. Et dicet ua
dam et reuertar ad uirum meum priorē
quia bene mihi erat tunc magis q̄ nunc.
Et hec nesciuit quia ego dedi eim frume
tum & uinum et oleum & argentum
multiplicaui ei & aurum quae fecerunt
Baal. Iccirco conuertar et sumam frumē
tum in tempore suo. & uinum meum in tē
pore suo. & liberabo lanam meam et linum
meum que operiebant ignominiam eius.
Et nunc reuelabo stultitiam eius in oculis
oculis amatorum eius. & uir non eruet eā
de manu mea. Et cessare faciam omne
gaudium eius. solēmtatem eius neomenia
eius. sabbatum eius & omnia festa tempo
ra eius. Et corrumpam uineam eius & fi
cum eius de quibus dixit. Mercedes he mee
sunt. quas dederunt mihi amatores mei. Et
ponam eam in saltum & comedet eam besti
agri. Et uisitabo super eam dies Baalim
quibus accendebat incensum & ornabatur
in aure sua & monili suo & ibat post am
tores suos & mei obliuiscebatur dicit dn̄s.
Propter hoc ecce ego lactabo eam & ducā
eam in solitudinem. Et loquar ad cor eius
et dabo ei uinitores eius ex eodem loco &
uallem Achor ad aperiendam spem. Et ca
net ibi iuxta dies iuuentutis sue. & iuxta
dies ascensionis sue de terra Egypti. Et
erit in die illo ait dominus uocabit me
uir meus. & non uocabit me ultra Baalim
Et auferam nomina Baalim de ore eius.
non recordabitur ultra nominis eorum.
percutiam eis foedus in die illa cum bestia
agri & cum uolucre celi & cum reptili te
re. Et arcum et gladium et bellum con
teram de terra. & dormire eos faciam fi
ducialiter. Et sponsabo te mihi in sempi
ternum. & sponsabo te mihi in iustitia et
iudicio & in misericordia & miserationib'
& sponsabo te mihi in fide et scies quia ego
dominus. Et erit illa die exaudiam dicit
dn̄s. & exaudiam celos & illi exaudient te
ram. et terra exaudiet triticum et uinum
& oleum & hec exaudient Iezrahel. Et se
minabo eam mihi in terram. & miserebor
eius. que fuit absq; misericordia. Et dicam
non populo meo. populus meus es tu. & ipse
dicet. Deus meus es tu.

cap iii

ET dixit dominus ad me
Adhuc uade & dilige mu
lierem dilectam amico &
adulteram sicut diligit do
minus filios Israel. & ipsi respectant ad deos
alienos & diligunt uinacea uuarum. Et fo
di eam mihi quindecim argenteis. & choro
hordei & dimidio choro hordei. Et dixit
ad eam. Dies multos expectabis me. Nō

fornicaberis & non eris uiro sed & ego ex
pectabo te. Quia dies multos sedebunt filij
israel sine rege & sine principe & sine sa
crificio et sine altari & sine ephot & sine
theraphin. Et post hec reuertentur filij i
isrl & querent dominum deum suum &
Dauid regem suum & pauebunt ad domi
num & ad bonum eius in nouissimo dierum.

Vdite uerbum domini fi
lij isrl quia iudicium dno
cum habitatorib terre. Non
est enim ueritas & non est
misericordia. & non est scientia dei in ter
ra. Maledictum et mendacium & homi
cidium & furtum & adulterium inunda
uerunt. et sanguis sanguinem tetigit. Prop
ter hoc lugebit terra & infirmabitur om
nis q habitat in ea. In bestia agri & in
uolucre caeli. sed & pisces maris congre
gabuntur. Veruntamen unusquisq non
iudicet et non arguatur uir. Populus n
tuus sicut hi q contradicunt sacerdoti
E t corrues hodie. & corruet etiam ppheta
tecum Noctë tacere feci matrem tuam.
C onticuit populus meus eo q non habuerit
scientiam Quia tu scientiam repulisti repel
lam te ne sacerdotio fungaris mihi. Et obl
ta es legis dei tui. obliuiscar filiorum tuorum
et ego. Secundum multitudinem eorum i
sic peccauerunt mihi gloriam eorum in o
ignominiam commutabo. Peccata populi
mei comedent. & ad iniquitatem eorum
subleuabunt animas eorum. Et erit sicut
populus sic sacerdos. Et uisitabo sup eum
uias eius. & cogitationes eius reddam ei. i
E t comedent & non saturabuntur. Fornica

ti sunt & non cessauerunt. quoniam domi
num dereliquerunt in non custodiendo.
Fornicatio & uinum et ebrietas auferunt
cor. Populus meus in ligno suo interrogauit
& baculus eius annuntiauit ei. Spiritus i
enim fornicationum decepit eos. & forni
cati sunt a deo suo. Super capita montium
sacrificabant. & super colles accendebant
thymiama subtus quercum et populum
& terebinthum quia bona erat umbra eius.
Ideo fornicabuntur filie uestre. & spon
se uestre adultere erunt. Non uisitabo i
super filias uestras cum fuerint fornicate.
& super sponsas uestras cum adulterauer
rint. quoniam ipsi cum meretricibs con
uersabantur & cum effeminatis sacrifica
bant. & populus non intelligens uapula
bit. Si fornicaris tu israel. non delinquat
saltem iuda. Et nolite ingredi in galga
la & ne ascenderitis in bethauen. neque
iurauerit is uiuit dominus. Quoniam si
cut uacca lasciuiens declinauit israel. i
N unc pascet eos dominus quasi agnum
in latitudine. Particeps idolorum ephra
im dimitte eum. Separatum est conuiuium
eorum. fornicatione fornicati sunt. dile
xerunt afferre ignominiam protectores
eius. Ligauit eum spiritus in alis suis &
confundentur a sacrificijs suis.

Vdite hoc sacerdotes & at
tendite domus isrl. et do
mus regis auscultate. quia
uobis iudicium est. Quoni
am laqueus facti estis speculationi et sicut
rete expansum super thabor. & uictimas
declinastis in profundum. Et ego erudi

cor omnium eorum. Ego scio ephraim &
israhel non est absconditus a me. Quia nunc
fornicatus est ephraim. contaminatus ē
israhel. Non dabunt cogitatiões suas ut re
uertantur ad deum suum. quia spiritus for
nicationum in medio eorum & dominum
non cognouerunt. Et respondebit arrogan
tia israhel in facie eius & israhel & ephraim
ruent in iniquitate sua. Ruet etiam iudas
cum eis. In gregibus suis et armentis suis ua
dent ad quaerendum dominum & non in
uenient. Ablatus est ab eis. In domino prae
uaricati sunt quia filios alienos genuerunt.
N unc deuorabit eos mensis cum partibus suis.
C langite bucina in Gabaa. tuba in rama.
V lulate in Bethauen. post tergum tuum
Beniamin. Ephraim in desolatione erit.
I n die correptionis in tribubus israhel osten
di fidem. Facti sunt principes iuda quasi
adsumentes terminum super eos effundam
quasi aquam iram meam. Calumniam pa
tiens est ephraim fractus iudicio. quoniam
coepit abire post sordem. Et ego quasi ti
nea ephraim & quasi putredo domui iudae.
E t uidit ephraim languorem suum & iu
das uinculum suum. Et abiit ephraim
ad Assur. & misit ad regem ultorem. Et
ipse non poterit sanare uos nec soluere
poterit a uobis uinculum. Quoniam ego
quasi leaena ephraim & quasi catulus le
onis domui iuda. Ego capiam & uadam
tollam & non est qui eruat. Vadens reuer
tar ad locum meum donec deficiatis & r̃
quaeratis faciem meam.

IN tribulatione sua mane
consurgent ad me. Venite
& reuertamur ad dominum
quia ipse cepit et sanabit
nos. percutiet et curabit nos. percutiet et
curabit nos. Viuificabit nos post duos di
es. in die tertia suscitabit nos & uiuemus in
conspectu eius. Sciemus sequemurque ut co
gnoscamus dominum. Quasi diluculum
praeparatus est egressus eius. & ueniet qua
si imber nobis temporaneus et serotinus ter
rae. Quid faciam tibi ephraim. quid faciam
tibi iuda. Misericordia uestra quasi nu
bes matutina. & quasi ros mane pertransiens.
Propter hoc dolaui in prophetis. & occidi eos
in uerbis oris mei. & iudicia tua quasi lux
egredientur. Quia misericordiam uolui et
non sacrificium. & scientiam dei plusquam ho
locaustum. Ipsi autem sicut Adam trans
gressi sunt pactum ibi praeuaricati sunt in
me. Galaad ciuitas operantium idolum
supplantata sanguine. & quasi fauces uiro
rum latronum. particeps sacerdotum uiam
interficientium pergentes de Sichem. quia
scelus operati sunt. In domo israhel uidi hor
rendum. Ibi fornicatiões ephraim. conta
minatus est israhel. Sed & iuda pone mes
sem tibi cum conuertero captiuitatem
populi mei.

CUm sanare uellem israhel re
uelata est iniquitas ephra
im & malitia Samariae. quia
operati sunt mendacium.
Et fur ingressus est spolians latrunculus
foris & ne forte dicant in cordibus suis om
nem malitiam eorum me recordatum. Nunc

circūdederunt eos adinuentiones sue coram
facie mea facte sunt. In malitia sua letificauerunt regem & in mendaciis suis principes. Omnes adulterantes quasi clibanus
succensus a coquente. Quieuit paululum
ciuitas a commixtione fermenti donec
fermentaretur totum. Dies regis nostri.
C eperunt principes furere a uino. Extendit manum suam cum illusoribus qui applicuerunt quasi clibanum cor suum cum insidiaretur eis. Tota nocte dormiuit coquens
eos mane ipse succensus quasi ignis flāme.
O mnes calefacti sunt quasi clibanus & deuorauerūt
iudices suos. Omnes reges eorum ceciderūt
non est qui clamet in eis ad me. Ephraim
in populis ipse commiscebatur. Ephraim
factus est subcinericius panis qui non reuersatur. Comederunt alieni robur eius. &
ipse nesciuit. Sed & cani effusi sunt in eo.
& ipse ignorauit. Et humiliabitur superbia israel in facie eius. Nec reuersi sunt ad
dominum deum suum. et non quesierunt
eum in omnibus his. Et factus est ephraim
quasi columba seducta non habens cor.
Ę gyptum inuocabant ad Assyrios abierunt.
E t cum profecti fuerint expandam super
eos rete meum. & quasi uolucrem celi detraham eos. Cedam eos secundum auditionem cetus eorum. Ve eis. quoniam recesserunt a me. Vastabuntur quia preuaricati sunt in me. Ego redemi eos & ipsi locuti sunt contra me mendacia. Et non clamauerunt ad me in corde suo. sed ululabant in cubilibus suis. Super triticum & uinum ruminabant & recesserunt a me.
E t ego erudiui eos & confortaui brachia eorum
& in me cogitauerunt malitiam. Reuersi sunt ut essent absque iugo facti sunt quasi arcus dolosus. Cadent in gladio principes eorum a furore lingue sue. Ista subsannatio eorum in terra ęgypti.

I N gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum domini pro eo quod transgressi sunt foedus meum & legem meam preuaricati sunt. Me inuocabunt deus meus & cognouimus te israel. Proiecit israel bonum inimicus persequetur eum. Ipsi regnauerunt et non ex me. principes extiterunt & non cognoui. Aurum suum & argentum suum fecerunt sibi idola ut interirent.
Proiectus est uitulus tuus Samaria. Iratus est furor meus in eis. Usquequo non poterunt emundari? Quia ex israel et ipse est. Artifex fecit illum & non est deus. Quoniam in aranearum telas erit uitulus Samarie. quia uentum seminabunt & turbinem metent. Culmus stans non est in eo germen. non faciet farinam. Quod etsi fecerit alieni comedent eam. deuoratus est israel. Nunc factus est in nationibus quasi uas immundum. quia ipsi ascenderunt ad Assur. Onager solitarius sibi ephraim.
Munera dederunt amatoribus. sed et cum mercede conduxerunt nationes. Nunc congregabo eos & quiescent paulisper ab onere regis & principum. Quia multiplicauit
Ephraim altaria ad peccandum facte sunt ei are in delictum. Scribam ei multiplices leges meas que uelut aliene computate sunt. Hostias offerent. immolabunt carnes comedent. & dominus non suscipiet eas.
Nunc recordabitur iniquitatis eorum. &

uisitabit peccata eorum ipsi in egyptum
convertentur. Et oblitus e israel factoris
sui & edificavit delubra & judas multi
plicavit urbes munitas Et mittam ignem
in civitates eius. & devorabit ede illius.

NOli letari isrt noli exulta
re sicut populi qa fornica
tus est a deo tuo Dilexisti
mercedem super omnes are
as tritici Area et torcular non pascet eos
& vinum mentietur eis. Non habitabunt i
terra domini. Reversus est ephraim in
egyptum & in assyriis pollutum comedit
Non libabunt domino vinum & non place
bunt ei. Sacrificia eorum quasi panis lu
gentium. Omnes qui comedent eum con
taminabuntur. quia panis eorum anime
ipsorum non intrabit in domum domini.
Quid facietis in die solemni in die festivita
tis domini? Ecce enim profecti sunt a va
stitate. Egyptus congregabit eos. Mem
phis sepeliet eos. Desiderabile argentum
eorum urtica hereditabit. lappa in tabe
naculis eorum. Venerunt dies visitationis.
venerunt dies retributionis. Scitote isrt
stultum prophetam insanum. virum spirita
lem. Propter multitudinem iniquitatis i
tue. & multitudo amentie. Speculator
ephraim cum deo meo propheta. laqueus
ruine factus est super omnes vias eius. In
sania in domo dei eius. Profunde pecca
verunt sicut in dieb Gabaa. Recorda
bitur iniqtatis eorum. & visitabit pecca
ta eorum. Quasi uvas in deserto inveni i
isrt. quasi prima poma ficulnee in cacum
ne eius vidi patres eorum. Ipsi autem intra

verunt ad Beelphegor & abalienati sūt
in confusione. & facti sunt abominabiles.
sicut ea que dilexerunt. Ephraim quasi
avis avolavit. Gloria eorum a partu et
ab utero & a conceptu. Quod etsi enutri
erint filios suos absq liberis eos faciam
in hominib sed et ve eis cum recessero ab
eis. Ephraim ut vidi tyrus erat fundata in
pulchritudine. Et ephraim educet ad
interfectorem filios suos. Da eis domine.
Quid dabis eis? Da eis vulvam sine libe
ris. & ubera arentia. Omnes nequitie eor
in Galgal. quia ibi exosos habui eos. prop
ter malitiam adinventionum eorum de i
domo mea eiciam eos. Non addam ut
diligam eos. Omnes principes eorum re
cedentes. Percussus est ephraim. radix
eorum exsiccata est. fructum nequaquā
facient. Quod etsi genuerint. interficiam
amantissima uteri eorum. Abiciet eos i
dominus deus meus. qa non audierunt e
um et erunt vagi in nationib

VItis frondosa israel fructus
adequatus est ei. Secun
dum multitudinem fruc
tus sui multiplicavit alta
ria iuxta ubertatem terre sue exubera
vit simulachris. Divisum est cor eorum. i
nunc interibunt. Ipse confringet simula
chra eorum depopulabitur aras eorum.
Quia nunc dicent. non est rex nobis. i
Non enim timemus dominum & rex. Et
rex qd faciet nobis? Loquimini verba visi
onis inutilis & ferietis foedus cum menda
cio et germinabit quasi amaritudo iudi
cium sup sulcos agri. Vaccas Bethaven co

luerunt habitatores Samarię. Qa luxerunt
super eum populus eius & editui eius su-
per eum exultauerunt in gloria eius. qa
migrauit ab eo. Siquidem et ipse in As
sur delatus est munus regi ultori. Con
fusio ephraim capiet. & confundetur isrl
in uoluntate sua. Transire fecit Samaria
regem suum. quasi spumam super faciem
aquę. Et disperdentur excelsa idoli pec
catum israel. Lappa & tribulus ascen
det super aras eorum. Et dicent montib
operite nos. & collib cadite super nos.
Ex diebo Gabaa peccauit isrl. Ibi steterūt.
Non comprehendet eos in Gabaa prelium
super filiis iniqtatis. Iuxta desiderium
meum corripiam eos. Congregabuntur
sup eos populi cum corripientur propter
duas iniqtates suas. Ephraim uitula i
docta diligere trituram. et ego transiui
sup pulchritudinem colli eius. Ascendā
super ephraim. Arabit iudas. confringet
sibi sulcos iacob. Seminate uobis in iusti
tia. & metite in ore misericordię. inno
uate uobis nouale. Tempus autem req
rendi dominum cum uenerit q. doce
bit uos iustitiam. Arastis impietatem
iniqtatem messuistis. comedistis frugē
mendacii. Quia confisus es in uiis tuis e
in multitudine fortium tuorum consur
get tumultus in populo tuo. & omnes
munitiones tuę uastabuntur. sicut uasta
tus est Salmana a domo eius. q uindi
cauit Baal in die prelii matre super fi
lios allisa. Sic fecit uobis Bethel a fa
cie militię neqtiarum uestrarum.

Sicut mane transit. pertran
sit rex israel. quia puer isrl
et dilexi eum. et ex ęgyp
to uocaui filium meum. Vo
cauerunt eos. sic abierunt a facie eorum.
Baal immolabant. & simulachris sacrifica
bant. Ego quasi nutritius ephraim por
tabam eos in brachiis meis & nescierunt q.
curarem eos. In funiculis Adam traham eos
in uinculis charitatis. Et ero eis quasi exal
tans iugum sup maxillas eorum. & declina
ui ad eum. ut uesceretur. Non reuertetur
in terra ęgypti. & Assur ipse rex eius quo
niam noluerunt conuerti. Coepit gladius
in ciuitatibus eius. & consumet electos eius
& comedet capita eorum. Et populus me
us pendebit ad reditum meum. Iugum au
tem imponetur eis sit quod non auferetur.
Quomodo dabo te ephraim. protegam te
israel. Quomodo dabo te. Sicut Adama
ponam te. ut Seboim. Conuersum est i
me cor meum. pariter conturbata est pe
nitudo mea. Non faciam furorē irę meę.
Non conuertar ut disperdam ephraim. qo
niam deus ego & non homo. In medio tui
sanctus. & non ingrediar ciuitatem. Post
dominum ambulabunt. Quasi leo rugiet
q ipse rugiet. et formidabunt filii maris. Et
auolabunt quasi auis ex egypto & qsi
columba de terra Assyriorum. & collo
cabo eos in domibus suis dicit dominus.

Circuīdedit me ephraim in
negatione. & in dolo do
mus isrl. Iudas autem testis
descendit cum deo. & cum
sanctis fideli. Ephraim pascit uentum. et

sequtur festum. Tota die mendacium et
uastitatem multiplicat. Et foedus cum as
syriis iniit. & oleum in egyptum ferebat.
Iudicium ergo domini cum Iuda & uisita
bo super Iacob. Iuxta uias eius et iuxta ad
inuentiones eius reddet ei. In utero suppla
tauit fratrem suum & in fortitudine sua
directus est cum angelo. Et inualuit ad
angelum & confortatus est. Fleuit & ro
gauit eum. In Bethel inuenit eum et ibi
locutus est nobiscum. Et dominus deus
exercituum dominus memoriale eius. Et
tu ad dominum deum tuum conuerteris.
Misericordiam et iudicium custodi & spera
in deo tuo semper. Chanaan in manu eius
statera dolosa. calumniam dilexit. Et
dixit Ephraim. Veruntamen diues effec
tus sum: inueni idolum mihi. Omnes la
bores mei non inuenient mihi iniquitatem:
quam peccaui. & ego dominus ds̄ d tuus
ex terra egypti. Adhuc sedere te faciam
in tabernaculis sicut in diebus festiuitatis.
Et locutus sum semper prophetas & ego ui
sionem multiplicaui & in manu prophe
tarum assimulatus sum. Si Galaad ido
lum ergo frustra erant in Galgal bobus
immolantes. Nam et altaria eorum q̄si
aceruí super sulcos agri. Fugit Iacob in re
gionem syriæ. & seruiuit isrl̄ in uxorem.
& in uxorem seruauit. In pp̄heta autem
eduxit dominus isrl̄ de egypto. & in
propheta seruatus est. Ad iracundiam
me prouocauit Ephraim in amaritudinibus
suis. & sanguis eius sup eum ueniet et ob
pbrium eius restituet ei dn̄s deus suus.

LOquente ephraim horror
inuasit isrl̄. & deliquit in
Baal & mortuus est. Et
nunc addiderunt ad pec
candum. feceruntq; sibi conflatile de ar
gento suo quasi similitudinem idolorum.
Factura artificum totum est. His ipsi di
cunt. Immolate homines uitulos adoran
tes. Iccirco erunt quasi nubes matutina &
sicut ros matutinus preteriens. Sicut
puluis turbine raptus ex area & sicut fu
mus de fumario. Ego autem dominus
ds̄ tuus ex terra egypti. & deum absq;
me nescies & saluator non est preter me.
Ego cognoui te in deserto in terra soli
tudinis. Iuxta pascua sua adimpleti sunt
& saturati sunt. Et eleuauerunt cor suū
et obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi
leæna sicut pardus in uia assyriorum.
Occurram eis quasi ursa raptis catulis &
dirumpam interiora iecoris eorum. Et cō
sumam eos quasi leo bestia agri scindet e
os. Perditio tua Israel: tantummodo in
me auxilium tuum. Ubi est rex tuus?
Maxime nunc saluet te in omnibus ur
bibus tuis. Et iudices tui de quibus dixisti.
Da mihi Regem & principes. Dabo tibi
regem in furore meo & auferam in indi
gnatione mea. Colligata est iniquitas ephr
im absconditum peccatum eius. Dolores
parturientis uenient ei. Ipse filius non
sapiens. Nunc enim non stabit in con
tritione filiorum. De manu mortis libe
rabo eos. de morte redimam eos. Ero
mors tua o mors. ero morsus tuus infer
ne. Consolatio abscondita est ab oculis
meis. quia ipse inter fratres diuidet. Ad

ducet urentem uentum dominus de dese
to ascendentem & siccabit uenas eius. &
desolabit fontem eius. & ipse diripiet the
saurum omnis uasis desiderabilis.

Ereat Samaria quoniam
ad amaritudinem concita
uit deum suum. In gladio
pereant. Paruuli eorum e
lidantur & foeta eius scindantur. Conuer
tere israhel ad dominum deum tuum. quoni
am corruisti in iniquitate tua. Tollite uobi
cum uerba & conuertimini ad dominum
& dicite ei. Omnem aufer iniquitatem &
accipe bonum. & reddemus uitulos labi
orum nostrorum. Assur non saluabit nos
S super equum non ascendemus nec dice
mus ultra dii nostri opera manuum nostrarum
quia eius qui in te est misereberis pupilli. Sa
nabo contritiones eorum. diligam eos
spontanee. quia auersus est furor me
us ab eis. Ero quasi ros. Et israhel germi
nabit sicut lilium & erumpet radix eius
ut libani. Ibunt rami eius. & erit qua
si oliua gloria eius. & odor eius ut liba
ni. Conuertentur sedentes in umbra eius
uiuent tritico. Et germinabunt quasi
uinea memoriale eius sicut uinum libani.
E phraim quid mihi ultra idola. Ego exa
udiam & dirigam eum ego ut abietem
urentem. ex me fructus tuus inuentus
est. Quis sapiens et intelliget ista. in
telligens & sciet haec. Quia rectae uiae
domini. & iusti ambulabunt in eis. prae
uaricatores uero corruent in eis.

ANCTVS IOHEL
apud hebraeos post
Osee ponitur. Et sicut
ibi sub nomine ephra
im ad decem tribus
confertur uaticinium
quae uel samaria uel israhel saepe memorantur.
sic & in hunc prophetam omne quod dicitur
ad tribum iuda & ad hierusalem pertine
re credendum est. & nullam omnino isra
helis idest decem tribuum in hoc fieri men
tionem. Tempora quoque quibus prophetauit i
eadem debemus accipere. quae in Osee le
gimus in diebus Oziae. Ioathan & Achaz
et Ezechiae regum iuda. & in diebus Hie
roboam filii Ioas regis israhel. Porro factum
esse sermonem domini ad meritum eius re
fertur cui fit. non ad conditionem eius quod
fieri dicitur. ut alibi legimus. Dominus
factus est mihi in salutem. Auditus enim
in scripturis sanctis non est iste. qui ad au
res sonat. sed qui in corde percipitur iuxta
illud quod dominus loquitur. Qui habet
aures audiendi audiat. Quod autem di
citur hebraice hyezinu graece enothizas
thi. latine sonat auribus percipite. proprie
non aure sed corde percipitur. Qui sciente
sunt & celestes audiunt spiritualiter. qui
autem habitant in terra. appellanturque
terreni auribus percipiunt. Vbicumque autem
haec duo uerba iuncta ponuntur. non ad
simplicem tantum uerborum sonum. sed
ad reconditam quoque dictorum intellegen
tiam pertinere intellegendum est. In cae

nesi Lamech loquitur ad uxores suas Ada
et Sella. Audite uerba mea uxores Lamech
auribus percipite sermones meos. Quia uirum
occidi in uulnus meum & iuuenem in liuore
meum. Et Esaias. Audite caeli & auribus
percipe terra.

OHEL FILIUS

Fatuel describit terram duodecim tribuum: eruca bruco locusta rubigine uastante consumptam. & post reuersionem prioris populi effusum in spiritum sanctum super seruos dei et ancillas idest super centum uiginti credentes homines qui fuere in coenaculo syon. qui centum uiginti ab uno usque ad quindecim paulatim & per incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt: qui in psalterio mystice continentur. In hoc propheta idcirco nec reges nec tempora sunt prenotata. quia eisdem temporibus ac regibus. quibus Osee prophetauerat. & ipse prophetauit. Ex tribus igitur generibus rhetorum hec sumuntur principia. & tres sunt argumentorum partes ex quibus incipere solet omnis orator. ut enim dociles aut beniuolos aut attentos auditores debet efficere. Hic ergo propheta a magnitudine cladis sumens principium. eosque qui audituri erant uolens ad poenitentiam prouocare reddit attentos admirans futurum malum. ut considerantes uenturae cladis asperitatem celerius arriperent poenitentiam.

ERBV̄
DOMI
ni quod fac
tum est ad
johel filium
Fatuel. Au
dite hec se
nes & aurib
percipite omnes habitatores terrę. si factum
est istud in diebus uestris aut in diebus
patrum uestrorum. Super hoc filiis uestri
narrate. & filii uestri filiis suis & filii eo
rum generationi alterę. Residuum eru
cę comedit locusta. & residuum locustę
comedit bruchus & residuum bruchi come
dit rubigo. Expergiscimini ebrii. flete &
ululatę omnesq bibitis uinum in dulce
dine. quoniam periit ab ore uestro. Gens
enim ascendit super terram meam fortis ē
innumerabilis. Dentes eius ut dentes leo
nis. & molares eius ut catuli leonis. Posu
it uineam in desertum & ficum meam
decorticauit. Nudans spoliauit eā ꝯpiecit.
albi facti sunt rami eius. Plange quasi
uirgo accincta sacco super uirum puber
tatis suę. Periit sacrificium et libatio de
domo domini. luxerunt sacerdotes ministri
domini. Depopulata est regio. luxit humus
quoniam deuastatum est triticum. Confu
sum est uinum & elanguit oleum. Confu
si sunt agricolę. ululauerunt uinitores su
per frumento uino & hordeo qa periit mes
sis agri. Vinea confusa est. & ficus elangu
it. Malogranatum et palma. et malum &
omnia ligna agri aruerunt. qa confusum ē
gaudium a filiis hominum. Accingite uos
et plangite sacerdotes. ululate ministri alta
ris. Ingredimini cubate in sacco ministri dei
mei. quoniam interiit de domo dei uestri
sacrificium et libatio. Sanctificate ieiunium
uocate cętum. congregate senes omnes ha
bitatores terrę in domum dei uestri & cla
mate ad dominum. A a a diei. quia prope
est dies domini & quasi uastitas a poten
te uenit. Numquid non coram oculis
uestris alimenta perierunt de domo dei
uestri letitia & exultatio. Computrue
runt iumenta in stercore suo. Demolita

sunt horrea dissipate sunt apothece quo
niam confusum est triticum. Quid inge
muit animal mugierunt greges armen
ti: Quia non est pascua eis. Sed et greges
pecorum disperierunt. Ad te domine cla
mabo. qa ignis comedit speciosa deserti. et
flamma succendit omnia ligna regionis.
Sed et bestie agri quasi area sitiens imbrem
suspexerunt ad te: quoniam exsiccati sunt
fontes aquarum. et ignis devoravit speci
osa deserti.

Canite tuba in syon. ululate
in monte sancto meo. Con
turbentur omnes habitato
res terre: quia venit dies

cap. 2

domini quia prope est dies tenebrarum et
caliginis dies nubis et turbinis. Quasi ma
ne expansum super montes populus multus
et fortis. Similis ei non fuit a principio et
post eum non erit usq; in annos generatio
nis et generationis. Ante faciem eius igni
vorans et post eum exurens flamma.
Quasi hortus voluptatis terra coram eo. et
post eum solitudo deserti neq; est qui fu
giat eum. Quasi aspectus equorum aspec
tus eorum est quasi equites sic current.
Sicut sonitus quadrigarum super capita mō
tium exilient. sicut sonitus flamme ignis
devorantis stipulam. velut populus fortis
preparatus ad prelium. A facie eius cruq
abuntur populi omnes vultus redigentur
in ollam. Sicut fortes current quasi viri
bellatores ascendent murum. Viri in vijs
suis gradientur et non declinabunt a se
mitis suis. Unusquisq; fratrem suum non
coartabit singuli ī calle suo ambulabūt.
Sed et per fenestras cadent. et non de
molientur. Urbem ingredientur in muro
current. Domos cōscendent. per fenestras
intrabunt quasi fur. A facie eius contre
muit terra moti sunt celi. Sol et luna
obtenebrati sunt. et stelle retraxerunt
splendorem suum. Et dominus dedit vo
cem suam ante faciem exercitus sui. quia
multa sunt nimis castra eius. quia for
tia et facientia verbum eius. Magnus enī
dies domini et terribilis valde. Et quis
sustinebit eum? Nunc ergo dicit domi
nus. Cōvertimini ad me in toto corde
vestro. in ieiunio et fletu et in planctu
et scindite corda vestra et non vestimē
ta vestra. Et convertimini ad dominum
deum vestrum. qa benignus et misericos
est. patiens et multe misericordie. et p̄sta
bilis sup malitia. Quis scit si convertatur
et ignoscat. et relinquat post se benedic
tiōem. Sacrificium et libamen domino
deo nostro. Canite tuba in syon. sanc
tificate ieiunium. vocate cetum. congre
gate populum. sanctificate ecclesiam. co
adunate senes. congregate parvulos et su
gentes ubera. Egrediatur sponsus de cu
bili suo. et sponsa de thalamo suo. Inter
vestibulum et altare plorabunt sacer
dotes ministri domini et dicent. Parce
domine populo tuo. et ne des heredita
tem tuam in obprobrium ut dominentur
eis natiōes. Quare dicunt in populis. ubi
est deus eorum? Zelatus est dominus
terram suam et pepercit populo suo. Et
respondit dominus et dixit populo suo.
Ecce ego mittam vobis frumentum et
vinum et oleum. et replebimini eis et

non dabo uos ultra obprobrium in gentibus
Et eum qui ab aquilone est procul faciam a
uobis et expellam eum in terram inuiam
et desertam. faciem eius contra mare orien
tale et extremum eius usque ad mare nouis
simum Et ascendet foetor eius & ascen
det putredo eius quia superbe egit Noli
timere terra. exulta et letare quoniam
magnificauit dominus ut faceret. No
lite timere animalia regionis quia ger
minauerunt speciosa deserti quia lignum
attulit fructum suum. ficus & uinea de
derunt uirtutem suam. Et filie syon exul
tate & letamini in domino deo uestro
quia dedit uobis doctorem iustitie &
descendere faciet ad uos imbrem matuti
num & serotinum sicut in principio Et
implebuntur aree frumento & redun
dabunt torcularia uino et et oleo. Et
reddam uobis annos quos comedit locusta
bruchus & rubigo et eruca fortitudo
mea magna quam misi in uos. Et come
detis uescentes & saturabimini. & lauda
bitis nomen domini dei uestri qui fecit mi
rabilia uobiscum. Et non confundetur
populus meus in sempiternum & scietis
quia in medio israel ego sum. Et ego do
minus deus uester & non est amplius &
non confundetur populus meus in eter
num.

Et erit post hec effundam
spiritum meum super om
nem carnem & prophetabunt
filii uestri & filie uestre.
Senes uestri somnia somniabunt & iuue
nes uestri uisiones uidebunt. Sed et super
seruos meos et ancillas in diebus illis effun

dam spiritum meum & dabo prodigia in
celo et in terra sanguinem & ignem &
uaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras
& luna in sanguinem. antequam ueniat dies do
mini magnus & horribilis. Et erit omnis
qui inuocauerit nomen domini saluus erit. quia
in monte syon & in hierusalem erit salua
tio. sicut dixit dominus & in residuis quos
dominus uocauerit. Quia ecce in diebus illis
et in tempore illo cum conuertero captiui
tatem iuda et hierusalem congregabo omnes
gentes & deducam eas in ualle iosaphat et
disceptabo cum eis ibi super populo meo
& hereditate mea israel. quos disperserunt
in nationibus & terram meam diuiserunt.
et super populum meum miserunt sortes.
Et posuerunt puerum in prostibulo & pu
ellam uendiderunt pro uino ut biberent.
Verum quid mihi & uobis tyrus & sidon
et omnis terminus palestinorum. Numquid
ultionem uos reddetis mihi? Et si ulcisci
mini uos contra me. cito uelociter reddam
uicissitudinem uobis super caput uestrum.
Argentum enim meum et aurum tulistis
& desiderabilia mea. et pulcherrima in
tulistis in delubra uestra. Et filios iuda
et filios hierusalem uendidistis filiis greco
rum ut longe faceretis eos de finibus suis.
Ecce ego suscitabo eos de loco in quo uen
didistis eos. & conuertam retributionem
uestram in caput uestrum. Et uendam
filios uestros et filias uestras in manibus
filiorum iuda et uenundabunt eos sabe
is genti longinque. quia dominus locutus
est. Clamate hec in gentibus sanctificate
bellum suscitate robustos. Ascendant ac
cendant omnes uiri bellatores. Concidite

aratra uestra in gladios et ligones uestros
in lanceas. Infirmus dicat quia ego fortis
sum. Erumpite et uenite omnes gentes de
circuitu & congregamini. Ibi occumbere
faciet dominus robustos tuos. Consur-
gant & ascendant gentes in uallem Jo-
saphat. quia ibi sedebo ut iudicem omnes
gentes in circuitu. Mittite falces. quoniā
maturauit messis. Venite & descendite
quia plenum est torcular. Exuberant
torcularia. quia multiplicata est malitia
eorum. Populi populi in ualle concisionis.
quia iuxta est dies domini in ualle con-
cisionis. sol & luna obtenebrati sunt &
stelle retraxerunt splendorem suum. Et
dominus de syon rugiet & de hierusalem
dabit uocem suam. Et mouebuntur celi
& terra & dominus spes populi sui & for-
titudo filiorum israhel. Et scietis quia ego do-
minus deus uester habitans in syon in mon-
te sancto meo. Et erit hierusalem sancta &
alieni non transibunt per eam amplius.
Et erit in die illa stillabunt montes dulce-
dinē & colles fluent lacte. Et per omnes
riuos juda ibunt aque & fons de domo
domini egredietur et irrigabit torrentem
spinarum. Egyptus in desolationem erit
& idumea in desertum perditionis. pro
eo quod iniquo egerint in filios juda & effud-
erint sanguinem innocentem in terra sua.
Et judæa in æternum habitabitur & hie-
rusalem in generatiōe & generationem.
Et mundabo sanguinem eorum quos non
mundaueram & dominus commorabitur in
syon.

Ozias rex cum dei
religionem sollici-
te emularetur nimi
religionis amore
prouocatus contra
preceptum legis
Moysi arrepto thuribulo. ut in historia
libri secundi paralypomenon ostenditur
sacerdotale officium presumere conatus
est. Ob eam rem terræmotum templo
dei exortum constat. cuius etiam zacha-
rias propheta meminit. Ante hunc itaque
terræmotum Amos propheta temporibus
predicti regis & temporibus hieroboam
filii Ioas regis israel in eas gentes que e-
lectione comprehense sunt iram dei ob
eas causas quas memorauit affuturam
denuntiat. Et quia idem propheta in
sequentibus ait. Super tribus impietatibus
& super quattuor non conuertam eum.
tertio peccatorum indulgentiā deuin-
dare posse significat. quem quarto eadē
peccata admittentibus. nec poenitentiam
nec indulgentiam daturum annuntiat.
Nam per ignis similitudinem. quem in
predictas gentes immittendum predixit
grauem atque irreuocabilem dei iram ad
euersionem earundem ciuitatum proces-
suram uoluit demonstrare.

AMos propheta. i
pastor et rusticus
ruborum mora. i
distringens. pau
cis uerbis explica
ri non potest. Quis
enim digne exprimat tria. et quattuor
scelera Damasci. Gaze. tyri. Idumee. filio
rum Ammon & Moab & septimo octa
uoque gradu Iude & Israel. Hic loquitur
ad uaccas pingues que sunt in monte
Samarie & ruituram domum maiorem
minoremque testatur. Ipse cernit fictorem
locuste & stantem dominum super murum
litum uel adamantinum. et uncinum
pomorum attrahentem supplicia pecca
toribus & famem in terra. non famem pa
nis. nec sitim aque. sed audiendi uerbum
domini. non dixit uerba. sed uerbum. i
A mos uero interpretatur onustus. Hic o
a mos spirituali gratia plenus prophetauit
inter ceteros prophetas. Non enim solus
ipse erat propheta. sed etiam alii. Esse
quippe non poterat propheta nisi pastor
ante fuisset. Qui etiam tuba sua clan
git per singulos dies erudiens & docens
in ecclesia. In ueritate enim uox omnium
prophetarum tamquam tuba spiritualis est
predicans in ecclesia secundum quod scrip
tum est. Ascende in montem excelsum
tu qui euangelizas Syon exalta uocem tu
am qui predicas hierusalem.

HIC AMOS pro
pheta et pastor
non fuit pater Esa
ie prophete. quan
quam et ille prophe
ta extiterit. Nam
aliis litteris ille. aliis iste apud hebreos
scribitur. que differentia litterarum apud
Latinos non habetur. & ille fortis uel ro
bustus. hic uir auulsus interpretatur. Qui
loquitur contra decem tribus. que per
idolatriam a cultu dei & a regno Dauid
erant auulse. Fuit autem cognatio eius
ex oppido Thecue. quod sex milibus i
distat a Bethleem. curam gerens pecorum
in latitudine camporum qui sunt proximi
oppido Thecue. in quibus humi aride o
atque harenose nihil omnino frugum gi
gnitur. sed uberrimis pascuis abundant.
& ideo cuncta sunt plena pastoribus. &
sterilitas terre compensatur pecatorum
multitudine. Ex hoc numero pastorum
fuit Amos imperitus sermone. sed plenus
scientia. Prophetauit autem eisdem eisdem
temporibus quibus Iohel Naum Ionas Osee
Esaias. Sed aliquantulum excorsus est
prophetare tamquam Esaias. Maxime autem inter
decem tribus locutus est. pauca de duabus in
terseres. hunc ablatum de numero pastorum
misit Dominus ut in Samaria prophetaret. quem
Amasias sacerdos frequenter plagis afflixit
tandem filius eius Ozias uectem per tympora trans
fixit. Post hec semiuiuus in terram suam euec
tus post aliquot dies dolore uulneris expirauit se
pultusque est cum patribus suis.

VERBA
AMOS
qui fuit i
in pastori
bus Thecu
que uidit
super Israel
in diebus
Ozie regis iuda & in diebus hieroboam
filii Ioas Regis israel ante duos annos te
rremotus. Et dixit dominus de syon ru
giet & de hierusalem dabit uocem suam.
Et luxerunt speciosa pastorum & exsiccatus
est uertex carmeli. Hec dicit dominus.
Super tribus sceleribus Damasci & super qt
tuor non conuertam eum. eo q. tritura
uerunt in plaustris ferreis Galaad. Et
mittam ignem in domum Azahel & de
uorabit domos Benadab. Et conteram
uectem Damasci. & disperdam habita
torem de campo idoli & tenentem sceptre
de domo uoluptatis et transferetur popu
lus syrie cyrenen dicit dominus. Hec
dicit dominus Super tribus sceleribus
Gaze & super quattuor non conuertam
eum. eo q. transtulerit captiuitatem per
fectam ut concluderet eam in Idumea.
Et mittam ignem in murum Gaze et
deuorabit edes eius & disperdam habi
tatorem de Azoto & tenentem sceptrum
de Ascalone & conuertam manum mea
super Accharon & peribunt reliqui
philistinorum dicit dominus. Super
tribus sceleribus Tyri & super quattuor
non conuertam eum eo q. concluserint
captiuitatem perfectam in Idumea &
non sint recordati foederis fratrum. Et
mittam ignem in murum tyri. & deuo
rabit edes eius. Hec dicit dominus Su
per tribus sceleribus edom & super qt
tuor non conuertam eum. eo q. persecu
tus sit in gladio fratrem suum & uiola
uerit misericordiam eius & tenuerit ul
tra furorem suum & indignationem su
am seruauerit usq. in finem. Mittam ignē
in Theman & deuorabit edes Bosre. Hec
dicit dominus. Super tribus sceleribus fili
orum Ammon & super quattuor non

conuertam eum. eo q. dissecuerit prę-
gnantes Galaad ad dilatandum terminū
suum. Et succendam ignem in muro Rab
ba & deuorabit ędes eius in ululatu in
die belli & in turbine in die commotio
nis. Et ibit Melchon in captiuitatem
ipse & principes eius sit dicit dn̄s.

Hęc dicit dominus. Super
tribus sceleribus Moab &
super quattuor non con
uertam eum eo q. incen
derit ossa regis jdumeę usq. ad cinerem.
E t mittam ignem in Moab & deuorabit
ędes carioth & morietur in sonitu Mo
ab in clangore tubę. & disperdam iudi
cem de medio eius & omnes principes e
ius interficiam cum eo dicit dominus.
H ęc dicit dominus. Super tribus sceleribus
juda & super quattuor non conuertam
eum eo q. abiecerit legem domini & mā
data eius non custodierit. Deceperunt n
eos idola sua. post quę abierant patres e
orum. Et mittam ignem in juda & de
uorabit ędes hierusalem. Hęc dicit do
minus. Super tribus sceleribus jsrael et
super quattuor non conuertam eum p
eo q. uendiderit pro argento iustum. &
pauperem pro calciamentis. Q. conterūt
super puluerem terrę capita pauperum
& uiam humilium declinant. Et filius ac
pater eius ierunt ad puellam. ut uiolarēt
sanctum e nomen meum. & super uesti
mentis pignoratis accubuerunt iuxta
omne altare. & uinum damnatorum bi
bebant in domo dei sui. Ego autem exte
minaui amorreum a facie eorum. cuius

altitudo cedrorum altitudo eius. & for
tis ipse quasi quercus. Et contriui fructū
eius desuper & radices eius subter. Ego sū
q. ascendere uos feci de terra ęgypti. et
duxi uos in desertum quadraginta annis.
ut possideretis terram Ammorri. & suscitaui
de filiis uestris in prophetas. & de iuuenib;
uestris nazareos. Nunqd non ita est fi
lii jsrael dicit dominus. Et propinabitis
Nazareis uinum. et prophetis mandabatis
dicentes. ne prophetetis. Ecce ego stridebo
subter uos. sicut stridet plaustrum onus
tum feno. Et peribit fuga a ueloce. &
fortis non obtinebit uirtutem suam. et ro
bustus non saluabit animam suam. Et te
nens arcum nō stabit. & uelox pedibus
suis non saluabitur. & ascensor equi non
saluabit animam suam. & robustus corde
inter fortes nudus fugiet in illa die di
cit dominus.

Audite uerbum quod locu
tus est dominus super uos
filii israel. et super omnem co
gnationem quam eduxi
de terra ęgypti dicens. Tantummodo
uos cognoui ex omnib; cognationib; terrę.
Idcirco uisitabo super uos omnes iniquita
tes uestras. Nunquid ambulabunt duo
pariter. nisi conuenerit eis. Nunquid ru
giet leo in saltu. nisi habuerit prędam.
Nunquid dabit catulus leonis uocem
de cubili suo. nisi aliquid apprehenderit.
Nunqd cadet auis in laqueum terrę
absq. aucupe. Nunquid auferetur la
queus de terra. antequā quid ceperit.
Si clanget tuba in ciuitate. & populus

non expauescet: Si erit malum in ciuitate
quod dominus non fecerit. Quia non fa
ciet dominus ds uerbum nisi reuelauerit
secretum suum ad seruos suos prophetas.
L eo rugiet quis non timebit? Dominus ds
locutus est. quis non prophetabit. Audi
tum facite in edibus Azoti & in edibus ter
re ægypti & dicite Congregamini super
montes Samariæ & uidete insanias multas
in medio eius & calumniam patientes in
penetralibus eius. Et nescierunt facere rectu
dicit dominus thesaurizantes iniquitatem
& rapinas in edibus suis. Propterea hec di
cit dominus ds. Tribulabitur et circuie
tur terra & detrahetur ex te fortitudo
tua & diripientur edes tuæ: hec dicit do
minus. Quomodo si eruat pastor de ore le
onis duo crura aut extremum auriculæ
sic eruentur filii israel qui habitant in Sama
riam in plaga lectuli & in Damasci graba
to. Audite & contestamini in domino ia
cob dicit dominus deus exercituum quia
in die cum uisitare coepero preuaricationes
israel super eum uisitabo. & sup altaria
Bethel & amputabuntur cornua altaris
& cadent in terram & percutiam domum
hyemalem cum domo estiua. & peribunt
domus eburnee & dissipabuntur edes
multe dicit dominus.

A udite uerbum hoc uacce
pingues. que estis in mon
te Samarie. que calumniam
facitis egenis. & confringi
tis pauperes. Que dicitis dominis uestris
afferte & bibemus. Iurauit dominus ds i
sancto suo. quia ecce dies ueniens super uos
& leuabunt uos in contis & relliquias uras
in ollis feruentibus. Et per aperturas exibi
tis altera contra alteram. & proiciemini i
Armon dicit dominus. Venite ad Bethel et
impie agite ad Galgalam. & multiplicate
preuaricationem. Et offerte mane uictimas
uestras. tribus diebus decimas uestras. E
sacrificate de fermentato laudem. & uoca
te uoluntarias oblationes. & annuntiate.
Sicut enim uoluistis filii Israel dicit dns
deus. Vnde et ego dedi uobis stupores
dentium in cunctis urbibus uestris. & in
digentiam panum in omnibus locis uestris
& non estis reuersi ad me dicit dominus.
Ego quoque prohibui a uobis imbrem cum
adhuc tres menses superessent usque ad messe
& plui super unam ciuitatem & super alte
ram ciuitatem non plui. Pars una complu
ta est. & pars super quam non plui aruit.
Et uenerunt due et tres ciuitates ad una
ciuitatem ut biberent aquam. & non sunt
satiate. & non redistis ad me dicit domi
nus. Percussi uos in uento urente & in au
rugine. multitudine hortorum uestrorum
& uinearum uestrarum. oliueta uestra
et ficeta uestra comedit eruca. & non
redistis ad me dicit dns. Misi in uos mor
tem in uia ægypti. percussi in gladio iu
uenes uestros usque ad captiuitatem equorum
uestrorum. & ascendere feci putredinem
castrorum uestrorum in nares uestras. et
non redistis ad me dicit dominus. Sub
uerti uos sicut subuertit deus Sodomam
& Gomorram. & facti estis quasi torris
raptus ab incendio. & non redistis ad me
dicit dominus. Quapropter hec faciam
tibi israel. Postquam autem hec fecero tibi

preparare in occursum dei tui israel. Quia
ecce formans montes & creans uentum.
& annuntians homini eloquium suum fa
ciens matutinam nebulam. & gradiens su
per excelsam terrae. dominus deus exer
cituum nomen eius.

AUdite uerbum istud quod
ego leuo super uos planctum.
Domus israel cecidit & non
adiciet. ut resurgat. Vir
go israel proiecta est in terram suam. non
est qui suscitet eam. Quia hec dicit domi
nus deus. Vrbs de qua egrediebantur mille
relinquentur in ea centum. & de qua egre
diebantur centum, relinquentur in ea de
cem in domo israel. quia haec dicit dominus
deus domui Israel. Quaerite me & uiuetis &
nolite quaerere Bethel. In Galgalam nolite
intrare & in bersabee non transibitis. quia
Galgala captiua ducetur et Bethel erit i
nutilis. Quaerite dominum et uiuete ne forte
comburatur ut ignis domus ioseph et
deuorabit & non erit qui extinguat Bethel.
Qui conuertitis in absynthium iudicium e
iustitiam in terra relinquitis faciente arc
turum orionem & conuertentem in mane
tenebras & diem in noctem mutantem. qui
uocat aquas maris & effundit eam super
faciem terrae. dominus nomen est eius. i
Qui subridet uastitatem super robustum &
depopulationem super potentem affert.
Odio habuerunt corripientem in porta &
loquentem perfecte abominati sunt. Jcirco
pro eo quod diripiebatis pauperem. & prae
dam electam tollebatis ab eo domos qua
dro lapide edificabitis & non habitabitis

in eis. Vineas plantabitis amantissimas &
non bibebis uinum earum. quia cognoui
multa scelera uestra & fortia peccata uestra.
hostes iusti accipientes munus & paupe
res deprimentes in porta. Ideo prudens in
tempore illo tacebitis. qui tempus malum
est. Quaerite bonum & non malum ut ui
uatis. & erit dominus deus exercituum uo
biscum sicut dixistis. Odite malum & di
ligite bonum. & constituite in porta iu
dicium si forte misereatur dominus deus exer
cituum reliquiis Ioseph. Propterea hec di
cit dominus exercituum dominator. In
omnibus plateis planctus. & in cunctis quae
foris sunt dicetur ue ue. Et uocabunt
agricolam ad luctum & ad planctum eos
qui sciunt plangere. Et in omnibus uiis e
rit planctus. quia pertransibo in medio
tui dicit dominus. Ve desiderantibus di
em domini. Ad quid eam uobis. Dies i
domini ista tenebrae & non lux. Quomo
do si fugiat uir a facie leonis. & occur
rat ei ursus. & ingrediatur domum &
innitatur manu sua super parietem. & morde
at eum coluber. Nunquid non tenebrae
dies domini & non lux & caligo & non
splendor in ea. Qui et proieci festiui
tates uestras & non capiam odorem coetus
uestrorum. Quod si obtuleritis mihi ho
locaustomata. & munera uestra non susci
piam & uota pinguium uestrorum non
respiciam. Aufer a me tumultum car
minum tuorum. & cantica lyrae tuae non
audiam. Et reuelabitur quasi aqua iu
dicium. & iustitia quasi torrens fortis.
Nunquid hostias & sacrificium obtuli
stis mihi in deserto quadraginta annis

domus isrl. Et portastis tabernaculum
moloch deo uestro & imaginem idolo
uestrorum sidus dei uestri rempha. figu
ras quas fecistis uobis adorare eas. Et mi
grare uos faciam trans damascum dixit
dominus deus exercituum nomen eius.

VE uobis q opulenti estis i
syon & confiditis in mō
te Samarie: optimates ca
pita populorum. ingredie
tes pompatice domum isrl. Transite in ca
lane & uidete: & ite inde in emath ma
gnam. & descendite in Geth palestinorum.
& ad optima quoque regna horum: si la
tior terminus eorum termino uestro est.
Qui separati estis in diem malum & appropin
quatis solio iniquitatis. Q dormitis in lec
tis eburneis. & lasciuitis in stratis uestris.
Q comeditis agnum de grege & uitulos
de medio armenti q canitis ad uocem
psalterii. Sicut Dauid putauerunt se ha
bere uasa cantici. bibentes uinum in phia
lis et optimo unguento delibuti & nihil
patiebantur super contritione Joseph.
Quapropter nunc migrabunt in capite trā
migrantium & auferetur factio lasciui
entium. Iurauit dominus deus in anima
sua, dicit dominus deus exercituum. De
testor ego superbiam Jacob & domos e
ius odi. & tradam ciuitatem cum habita
toribus suis. Quod si reliqui fuerint de
cem uiri in domo una & ipsi morientur.
Et tollet eum propinquus suus. & combu
ret eum. ut efferat ossa de domo & di
cet ei q in penetralibus domus est. Nu
quid adhuc est penes te? Et respon
debit. finis est. Et dicet ei Tace & nō
recorderis nominis domini. Quia ecce
dominus mandauit. & percutiet domū
maiorem ruinis & domum minorem
scissionibus. Numquid currere queunt i
petris equi aut arari potest in bubalis.
Quoniam conuertistis in amaritudinem
iudicium & fructum iustitie in absyn
thium. q letamini in nihili. q dicitis. Nu
quid non in fortitudine nr̄a assumpsim
nobis cornua. Ecce enim suscitabo super
uos domus isrl. dicit dominus deus exe
rcituum gentem. & conteret uos ab intro
itu emath usque ad torrentem deserti.

HEc ostendit mihi dominus
ds. Et ecce fictor locuste
in principio germinantium
serotini imbris & ecce se
rotinus post tonsionem regis. Et factum
est cum consummasset comedere herbam
terre dixi Domine deus propitius esto
obsecro. Quis suscitabit Jacob quia par
uulus est? Misertus est dominus sup
hoc. Non erit dixit dominus. Hec oste
dit mihi dominus deus. Et ecce uoca
bit iudicium ad ignem dominus deus &
deuorabit abyssum multam. & comedit
simul partem. Et dixi. Domine deus quiesce
obsecro. Quis suscitabit Jacob quia par
uulus est? Misertus est dominus su
per hoc. Sed et istud non erit. dixit do
minus deus. Hec ostendit mihi dominus
deus. Et ecce dominus stans super mu
rum litum. & in manu eius trulla cementarii.
Et dixit dominus ad me. Quid tu ui
des Amos? Et dixi trullam cemen

tarij. Et dixit dominus. Ecce ego po
nam trullam in medio populi mei israel
Non abiciam ultra superinducere eum.
& demolientur excelsa idoli & sancti
ficationes israel desolabuntur & consur
gam super domum Hieroboam in gla
dio. Et misit Amasias sacerdos bethel
ad hieroboam regem isrl dicens. Re
bellauit contra te Amos in medio do
mus isrl. Non poterit terra sustinere
uniuersos sermones eius. haec enim dicit
Amos. In gladio morietur Hieroboam.
& israel captiuus migrabit de terra sua.
Et dixit Amasias ad Amos. Qui uides
gradere. fuge in terram iuda. & come
de ibi panem. & prophetabis ibi. et in
Bethel non adicies ultra ut prophetes. quia
sanctificatio regis est. & domus regni est.
Respondit'q. Amos. & dixit ad amasiam.
Non sum propheta. & non sum filius pro
phete. sed armentarius ego sum uellicans
sycomoros. Et tulit me dominus ds cum
sequerer gregem. & dixit dominus ad
me. Vade propheta ad populum meum
isrl. Et nunc audi uerbum domini. Tu
dicis non prophetabis super israel & non
stillabis sup domum idoli. Propter hoc
haec dicit dominus. Uxor tua in ciuita
te fornicabitur & filij tui & filie tue in
gladio cadent. et humus tua funiculo
metietur. Et tu in terra polluta mori
eris. & israel captiuus migrauit de ter
ra sua.

Haec ostendit mihi domi
nus deus. Et ecce unci
nus pomorum. Et dix
Quid tu uides Amos.

Et dixi. Uncinum pomorum. Et dixit
dominus ad me. Venit finis super popu
lum meum israel. Non adiciam ultra
ut pertranseam eum. Et stridebunt car
dines templi in die illa dicit dominus
ds. Multi morientur in omni loco pro
icietur silentium. Audite hoc qui con
teritis pauperem. & deficere facitis ege
nos terre dicentes. Quando transibit
messis. & uenundabimus merces & sab
batum. et aperiemus frumentum. ut im
minuamus mensuram. et augeamus sicl
et supponamus stateras dolosas. ut possi
deamus in argento egenos & pauperes pro
calciamentis. & quisquilias frumenti uen
damus. Iurauit dominus in superbiam ia
cob. Si oblitus fuero usq. ad finem om
nia opera eorum. Numquid super isto
non commouebitur terram & lugebit
omnis habitator eius. Et ascendet quasi
fluuius uniuersus & eicietur et deflu
et quasi riuus egypti. & erit in die il
la dicit dominus. occidet sol meridie et
tenebrescere faciam terram in die lumi
nis. Et conuertam festiuitates uras in
luctum & omnia cantica uestra in planc
tum. et inducam super omne dorsum
uestrum sacctum. & super omne caput
caluitium. & ponam eam quasi luctum
unigeniti & nouissima eius quasi diem
amarum. Et ecce dies ueniunt dicit
dominus. & mittam famem in terram.
non famem panis neq. sitim aque. sed au
diendi uerbum domini. & commoueban
tur a mari usq. ad mare. & ab aquilone
usq. ad orientem circuibunt querentes
uerbum domini et non inuenient. In

die illa deficient uirgines pulchre et ado
lescentes in siti. q iurant in delicto Sama
rie & dicunt. Viuit deus tuus Dan. &
uiuit uia Bersabee. & cadent & non re
surgent ultra.

Vidi dominum stantem sup
altare & dixit. Percute
cardinem et commoueantur
superliminaria. Auaritia n.
in capite omnium. & nouissimum eorum
in gladio interficiam. Non erit fuga eis.
et q fugerit ex eis non saluabitur. Si desce
derint usq. ad infernum. inde manus mea
educet eos. & si ascenderint usq. in celum.
inde detraham eos. Et si absconditi fuerint
in uertice carmeli. inde scrutans auferam
eos. et si celauerint se ab oculis meis in
profundo maris. ibi mandabo serpenti et
mordebit eos. et si abierint in captiuita
tem coram inimicis suis. ibi mandabo gla
dios et occidet eos. Et ponam oculos
meos super eos in malum & non in bo
num. & dominus deus exercituum qui
tangit terram et tabescet. & lugebunt
omnes habitantes in ea. et ascendet sicut
riuus omnis & defluet sicut fluuius
egypti. Q edificat in celo ascensionem
suam & fasciculum suum super terram
fundauit. Qui uocat aquas maris &
effundit eas super faciem terre. Domin
nomen eius. Numqd non ut filii ethiopum
uos estis mihi filii Israel ait dominus. Num
quid Israel ascendere feci de terra egyp
ti. & palestinos de cappadocia. & syros
de cyrene. Ecce oculi domini dei super
regnum peccans. & conteram illud a facie
terre. Veruntamen conterens non con
teram domum iacob dicit dominus. Ecce
enim mandabo ego et concutiam in omni
bus gentibus domum Israel sicut concutitur
triticum in cribro & non cadet lapillus
super terram. In gladio morientur omnes
peccatores populi mei q dicunt. non ap
propinquabit & non ueniet super nos ma
lum. In die illa suscitabo tabernaculum
Dauid quod cecidit & reedificabo aper
turas murorum eius. et ea que corruerant
instaurabo. & reedificabo eum sicut in
diebus antiquis ut possideant reliquias
Idumee et omnes nationes eo q inuocatum
sit nomen meum super eos dicit dominus
faciens hec. Ecce dies ueniunt dicit dns
& comprehendet arator messorem. &
calcator uue mittentem semen. Et stil
labunt montes dulcedinem. & omnes col
les culti erunt. Et conuertam captiuita
tem populi mei Israel & edificabunt
ciuitates desertas. & inhabitabunt et
plantabunt uineas. et bibent uinum ea
rum & facient hortos & comedent fruc
tus eorum. Et plantabo eas super humum
suam. & non euellam eos ultra de ter
ra sua quam dedi eis dicit dns deus tuus.

IACOB PATRIarcha habuit fratre(m)
Esau q(ui) ob rubore(m) corpo
ris fuit Edom hebrea
lingua appellatus
est. quod latine sanguineus dicitur. Is memoratum fratre(m)
suum qui Israel nomen acceperat grau(i)
odio commotus interimere conatus est.
Qua de causa omnes qui populum Israel i(d est)
filios patriarche Iacob predicti Esau odi
um imitati persecuti sunt. Esau & Edom
appellati sunt. Et quia populus Israel i(d est)
de captiuitate chaldeorum per Cyrum
regem persarum nutu dei reuocatus in
hierusalem ab alio regno grauiter afflic
tus atq(ue) oppressus. ideo hoc regnum q(uo)d
more Esau predictum populum persecu
tum est per denuntiatione(m) Abdie prophe
te increpatur. quod non dei indignatione
sed sua uirtute populum superatum glo
riabatur. De quo regno olim per Dauid
in psalmo centesimo trigesimo sexto dic
tum est. Memorare domine filiorum
Edom in die hierusalem. Nam reliqua lec
tione comprehensa futurum in gentes iu
dicium ob causas lectione comprehensas
regnumq(ue) dei in populo Israel significat.
Hebrei hunc dictum esse q(ui) sub rege Sa
marie Achab & impiissima Iezabel pauit
centum prophetas in specubus qui non cu
rvauerunt genu ante Baal & de septem
milibus erant quos Helias arguitur igno
rasse. Sepulchrum quoq(ue) eius usq(ue) hodie
cum Mausoleo Helisei prophete. & Io
baptiste Iohannis in Sebasthe ueneratione
habetur. que olim Samaria dicebatur. Et
hanc Herodes rex Antipatris filius in
honore augusti Cesaris greco nomine
uocauit Sebasten. Hic igitur qui centum
prophetas pauerat. accepit gratiam prophe
talem & de duce exercitus fuit dux ec
clesie. Tunc in Samaria paruum gregem
pauerat. nunc in toto orbe christi pascit
ecclesias. Et sicut Stephanus coronam
meruit passionis sic hic de seruitutis dei
cum paulo apostolo nomine gloriatur
quia Abdias seruus domini in nostro
sonat eloquio.

ABDIAS q(ui) interpre
tatur. seruus domi
ni personat contra
Edom sanguineum te
renumq(ue) fratrem fratris quoq(ue) Iacob sem
per emulum hasta percutit spiritali.

ISIO ABDIE HEC dicit domin deus ad Edo. Auditum audiuimus a domino & legatum ad gentes misit. Surgite & consurgamus adversus eum in praelium. Ecce paruulum dedi te in gentib. Contemptibilis tu es ualde. Superbia cordis tui extulit te habitantem in scissuris petrarum exaltantem solium tuum. Qui dicis in corde tuo Quis detrahet me in terram. Si exaltatus fueris ut aquila. et si inter sidera posueris nidum tuum inde detraham te dicit dominus. Si fures introissent ad te. si latrones per noctem. quomodo conticuisses. Nonne furati essent sufficientia sibi. Si uindematores introissent ad te. numqd saltem racemum reliquissent tibi. Quomodo scrutati sunt Esau. Inuestigauerunt absconditu eius. Usq ad terminum emiserunt te. omnes uiri foederis tui illuserunt tibi. Inualuerunt aduersum te uiri pacis tue. Qui comedunt tecum. ponent insidias subter te. Non est prudentia in eo. Numquid non in die illa dicit dominus. perdam sapientes de Idumea. & prudentiam de monte Esau. Et timebunt fortes tui a meridie ut intereat uir de monte Esau. Propter interfectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum Iacob operiet te confusio. & peribis in eternum. In die cum stares aduersus eum quando capiebant alieni exercitum eius. & extranei ingrediebantur portas eius. et sup hierusalem mittebant sortem. tu quoq eras quasi unus ex eis. Et non despicies in die fratris tui. in die peregrinationis eius. Et non letaberis super filios Iuda in die perditionis eorum. & non magnificabis os tuum in die angustie. Neq ingredieris portam populi mei in die ruine eorum. neq despicies & tu in malis eius in die uastitatis illius. Et non emitteris aduersus exercitu eius in die uastitatis illius. neq stabis in exitibus i

ut interficias eos q fugerint. Et non cla
udes reliquos eius in die tribulationis q
niam iuxta est dies domini super omnes
gentes. Sicut fecisti fiet tibi. retributiões
tuam conuertam in caput tuum. Quoni
enim bibisti super montem sanctum meum
bibent omnes gentes iugiter. et bibent e
absorbebunt. & erunt quasi non sint. I
E t in monte syon erit saluatio & erit sãc
tus. Et possidebit domus Jacob eos qui
possiderant. Et erit domus Iacob ignis
& domus Ioseph flamma. & domus Esav
stipula. Et succendentur in eis. & deuo
rabunt eos. & non erunt reliquie dom
Esau. quia dominus locutus est. Et he
reditabunt hi qui ad Austrum sunt mõ
tem Esav. & qui in campestribus philistij
& possidebunt regionem ephraim & re
gionem Samarie. Et beniamin possidebit
Galaad. & transmigratio exercitus huius
filiorum israel omnia loca chananæorum
usq; ad sareptam. & transmigratio hie
rusalem que in Bosphoro est possidebit
ciuitates austri. Et ascendent saluatore
in montem Syon iudicare montem Esav.
& erit domino regnum.

SANCTUM
Jonam hebrei af
firmant filium fu
isse mulieris uidu
Sareptane. quem
Helias ppheta mor
tuum suscitauit. matre postea dicente
ad eum. nunc cognoui quia uir dei es. o
tu. & uerbum dei in ore tuo ueritas est.
Ob hanc etiam causam ipsum puerum sic
uocatum Amathi. Amathi enim in nostra
lingua ueritatem sonat. Et ex eo q uere
helias locutus est. ille q suscitatus est fi
lius esse dicitur ueritatis. Ideo de ueri
tate columba nascitur. quia Jonas colum
bam sonat. In condemnationem autem Isrt
Ionas ad gentem mittitur. q niniue agen
te poenitentiam illi in malitia perseuerãt.
Temporibus quippe hieroboam regis israel
qui deo relicto cum populo suo in Sama
ria idolis sacrificabat. Ionam prophetam
fuisse quartus liber Regum indicat. Is
cum prophetia illuminante peccatores ci
uitatis Niniue dei misericordiam conse
cuturos uideret. ne falsa predicare ui
deretur. ad denuntiandum interitum e
iusdem ciuitatis ire nolebat. Nam sicut
deus ad Abraam de impietate sodomo
rum et Gomorreorum locutus est. cla
mor sodomorum & Gomorreorum pe
uenit ad me. Ita & de Niniue dicitur.
eo q ascenderit clamor malitie eius ad
deum. Et q̃a sententia dei de sodomis
facta minime reuocata est. ita & Jonas
aduersum Niniuem prolatam sententiã
reuocari nolebat. diuine dispensationis
ignarus. q salutem hominum ad se conuě
tentium magis uult q interitum. Hoc i
lli acciderat qd et sancto helisco q fi
lium Sunamitidis mulieris mortuum ign
rauit. Ideo a conspectu dei fugere se Jo
nas putabat. humanum aliqd passus. di
cente Dauid. Quo ibo a spiritu tuo. &
a facie tua q fugiam.

IONAS columba pul
cherrima. naufragio suo
passionem domini pre
figurans. mundum ad
poenitentiam reuocat. et sub nomine Ni
niue salutem gentibus denuntiat.

in Tharsis a facie domini. Dominus aut
misit uentum magnum in mare. & facta
est tempestas magna in mari & nauis pe
riclitabatur conteri Et timue

ET FACTUM
est uer
bum do
mini ad
Jonam fi
lium Am
thi dicens.
Surge et uade in Niniue ciuitatem gra
dem. & predica in ea. quia ascendit ma
litia eius coram me. Et surrexit Jonas
ut fugeret in Tharsis a facie domini. 1
Et descendit joppen. & inuenit nauem,
euntem in tharsis. Et dedit naulum
eius & descendit in eam ut iret cum eis

in Tharsis a facie domini. Dominus aut
misit uentum magnum in mare. & facta
est tempestas magna in mari. & nauis pe
riclitabatur conteri. Et timuerunt na
utae & clamauerunt uiri ad deum suus.
& miserunt uasa que erant in naui in
mare ut alleuiaretur ab eis. Et Ionas de
scendit ad inferiora nauis & dormiebat
sopore graui. Et accessit ad eum gube
nator & dixit ei. Quid tu sopore depri
meris. Surge inuoca deum tuum si for
te recogitet deus tuus de nobis. & non
pereamus. Et dixit uir ad collegam suu
Venite & mittamus sortes. & sciamus
quare hoc malum sit nobis. Et miserunt

sortes & cecidit sors super Jonam. Et i
dixerunt ad eum: Indica nobis cuius ca
usa malum istud sit nobis. Quod est opus
tuum. que terra tua: et quo uadis vel ex
quo populo es tu. Et dixit ad eos: He
breus ego sum & dominum deum celi e
go timeo qui fecit mare et aridam. Et
timuerunt uiri timore magno & dixe
runt ad eum. Quid hoc fecisti. Cogno
uerunt enim uiri quod a facie domini fuge
ret: quia indicauerat eis. Et dixerunt
ad eum. Quid faciemus tibi. & cessabit
mare a nobis. Quia mare ibat & intu
mescebat. Et dixit ad eos. Tollite me &
mittite in mare et cessabit mare a uobis.
S cio enim ego quoniam propter me tem
pestas hec grandis uenit super uos. Et re
migabant uiri ut reuerterentur ad ari
dam: & non ualebant. quia mare ibat e
intumescebat super eos. Et clamauerunt
ad dominum et dixerunt. Quesumus
domine ne pereamus in anima uiri istius
& ne des super nos sanguinem innocen
tem. quia tu domine sicut uoluisti fe
cisti. Et tulerunt Jonam et miserunt in
mare: & stetit mare a feruore suo.
Et timuerunt uiri timore magno domi
num & immolauerunt hostias domino
& uouerunt uota.

ET preparauit dominus
piscem grandem ut de
glutiret Ionam. Et erat
Jonas in uentre piscis tribus
diebus et tribus noctibus. Et orauit Ionas
ad dominum deum suum de uentre piscis.
E t dixit. Clamaui de tribulatione mea
ad dominum & exaudiuit me. De uen
tre inferi clamaui et exaudisti uocem meam.
Et proiecisti me in profundum in corde ma
ris & flumen circumdedit me. Omnes gur
gites tui & fluctus tui super me transie
runt. Et ego dixi. Abiectus sum a con
spectu oculorum tuorum. Veruntamen rur
sus uidebo templum sanctum tuum. Cir
cumdederunt me aque usque ad animam.
abyssus uallauit me. pelagus operuit ca
put meum. Ad extrema montium descen
di. terre uectes concluserunt me in eter
num. & subleuabis de corruptione uitam
meam domine deus meus. Cum in angustiare
tur in me anima mea. domini recordatus
sum ut ueniat ad te oratio mea ad templum
sanctum tuum. Qui custodiunt uanitates
frustra misericordiam suam derelinquunt.
Ego autem in uoce laudis immolabo tibi
quecumque uoui reddam pro salute mea
domino. Et dixit dominus pisci. & euo
muit Ionam in aridam.

ET factum est uerbum
domini ad Jonam secundo
dicens. Surge & uade in
Niniuem ciuitatem ma
gnam et predica in ea predicationem
quam ego loquor ad te. Et surrexit Jo
nas & abiit in Niniuem iuxta uerbum
domini. Et Niniue erat ciuitas magna
itinere trium dierum. Et cepit Jonas
introire ciuitatem itinere diei unius. &
clamauit & dixit. Adhuc quadragin
ta dies. et Niniue subuertetur. Et cre
diderunt viri Niniuite in domino. &
predicauerunt ieiunium. & uestiti sunt

faceis a maiore usq; ad minorem. Et peruenit uerbum ad regem Niniue. Et surrexit
de solio suo & abiecit uestimentum suum
a se & indutus est sacco & sedit in cinere
& clamauit & dixit in Niniue ex ore regis & principum eius dicens. Homines &
iumenta et boues & pecora non gustent
quicquam nec pascantur et aquam non bibant
& operiantur saccis homines & iumenta.
clament ad dominum in fortitudine &
conuertatur uir a uia sua mala & ab iniquitate quae est in manibus eorum. Quis scit si conuertatur et ignoscat deus. & reuertatur a furore irae suae. & non peribimus.
Et uidit deus opera eorum. quia conuersi sunt de uia sua mala. & misertus est super malitiam quam locutus fuerat ut faceret eis. & non fecit.

ET afflictus est Ionas afflictione magna et iratus est
et orauit ad dominum &
dixit. Obsecro domine. numquid non hoc est uerbum meum cum
adhuc essem in terra mea. Propter hoc
praeoccupaui ut fugerem in Tharsis. Scio enim quia tu deus clemens & misericors es
patiens & multae misericordiae & ignoscens
sup malitia. Et nunc domine tolle quaeso
animam meam a me. quia melior est mihi
mors quam uita. Et dixit dominus. Putasne
bene irasceris tu. Et egressus est Iona de
ciuitate. & sedit contra orientem ciuitatis. Et fecit sibimet umbraculum ibi &
sedebat subter illud in umbra donec uideret quid accideret ciuitati. Et praeparauit dominus deus hederam & ascendit super caput Ione. ut esset umbra
super caput eius. & protegeret eum laborauerat enim. Et laetatus est Ionas super hedera laetitia magna. Et parauit
deus uermem ascensu diluculi in crastinum & percussit hederam & exaruit.
Et cum ortus fuisset sol praecepit dominus
uento calido et urenti & percussit sol super caput Ione & aestuabat. Et petiuit
animae suae ut moreretur. Et dixit. Melius est mihi mori quam uiuere. Et dixit
dominus ad Ionam. Putasne bene irasceris
tu super hederam. Et dixit. Bene irascor
ego usq; ad mortem. Et dixit dominus.
Tu doles super hederam in qua non laborasti neq; fecisti ut cresceret quae sub una
nocte nata est & sub una nocte periit. &
ego non parcam Niniuae ciuitati magnae
in qua sunt plus quam centum uiginti milia
hominum. qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam. & iumenta multa.

TEMPORIBUS
Ioathe et Achaz &
Ezechie regum Iuda Micheam prophetam ad hanc prophetiam spiritu sancto
repletum fuisse lectio ipsa demonstrat.
Sed de supradicto numero Regum Ioatham et Ezechiam deo ob religionem
placuisse historia libri quarti regum et
secundi paralypomenon indicat. Achaz

uero relicto deo idola samarie quibus et
filios suos in sacrificium igni concremando
obtulerat coluisse constat. Quamobrem
deus Samariam que reges israel et iuda
memoratorum simulacrorum supstitione fe
fellerat increpans indignationem suam in
eam processuram comminatus est. Populo
etiam isrl puaricatori et pncipib' eius q eun
dem populum fallaci suasioe ad colenda i
dola impulerant. uerbis insequentibus capti
uitatem & interitum ad futurum denun
tiauit.

MICHEAS de Morasthi ohe
res christi uastationem annu
tiat filie latronis & obsidione
ponit contra eam qa maxillam pcusserit iu
dicis israel.

VERBUM DOMINI: quod factum
est ad Michi
am Morathi
ten in diebus
Ioatham A
chaz & Eze
chie regum iuda. quod uidit super Sama
riam et hierusalem. Audite Populi om
nes. & attendat terra et plenitudo eius
et sit dominus deus uobis in testem. domi
nus de templo sancto suo. Quia ecce do
minus egredietur de loco suo. & descen
det & calcabit sup excelsa terre. Et con
sumentur montes subtus eum. & ualles i
scindentur sicut cera a facie ignis sicut
aque que decurrunt in preceps. In scele
Jacob omne istud & in peccatis domus i
isrl. Quod scelus Iacob? Nonne Sama
ria? Et que excelsa iude? Nonne hie
rusalem? Et ponam Samariam quasi acer

congregata s et usq ad mercedem meretricis

uum lapidum in agro cum plantatur uinea
et detraham in uallem lapides eius. Et fun
damenta eius reuelabo & omnia sculptilia
eius concidentur. Et omnes mercedes eius
comburentur igni. & omnia idola eius po
nam in perditionem quia de mercedibus
meretricis ruerunt. Super hoc plangam et
ululabo. uadam spoliatus et nudus. Faciam
planctum uelut draconum & luctum quasi
strutionum. quia desperata est plaga eius
quia uenit usque ad Iudam. tetigit portam
populi mei usque ad hierusalem. In Geth nolite
annuntiare. lachrymis ne ploretis. In domo
pulueris puluere uos conspergite. & tran
site uobis habitatio pulchra. confusa igno
minia. Non est egressa que habitat in
exitu. Planctum domus uicina accipiet ex
uobis que stetit sibimet. quia infirmata est
in bonum que habitat in amaritudinibus.
Quia descendit malum a domino in portam
hierusalem. tumultus quadrige stuporis ha
bitanti lachis. Principium peccati est filie
syon. quia in te inuenta sunt scelera israel.
Propterea dabit emissarios super heredita
tem Geth. domos mendacii in deceptionem
regibus israel. Adhuc heredem adducam tibi
que habitas in Maresa. usque odollam ueniet
gloria israel. Decaluare et tondere super
filios delitiarum tuarum. dilata caluitium
tuum sicut aquila. quoniam captiui ducti
sunt ex te.

VE qui cogitatis inutile. &
operamini malum in cubi
libus uestris. In luce matu
tina faciunt illud. quoniam
contra dominum est manus eorum. Et
concupierunt agros et uiolenter tulerunt
& rapuerunt domos & calumniabantur
uirum & domum eius. Virum et here
ditatem eius. Idcirco hec dicit Dominus.
Ecce ego cogito super familiam istam ma
lum unde non auferetis colla uestra. &
non ambulabitis superbi. quoniam tem
pus pessimum est. In die illa sumetur
super uos parabola & cantabitur canticum
cum suauitate dicentium. Depopulatione
uastati sumus. Pars populi mei commuta
ta est. Quomodo recedet a me. cum reuer
tatur qui regiones nostras diuidat. Propter
hoc non erit tibi mittens funiculum sortis
in coetu domini o israel. Ne loquamini
loquentes. Non stillabit super istos. non
comprehendet confusio dicit dominus Ia
cob. Numquid abbreuiatus est spiritus domini
aut tales sunt cogitationes eius. Nonne uer
ba mea bona sunt cum eo qui recte graditur.
Et e contrario populus meus in aduer
sarium consurrexit. Desuper tunicam pal
lium sustulistis. & eos qui transibant simpli
citer conuertistis in bellum. Mulieres po
puli mei eiecistis de domo delitiarum su
arum. a paruulis earum tulistis laudem
meam in perpetuum. Surgite et ite quia
non habetis hic requiem. Propter immundi
tiam eius corrumpetur putredine pessi
ma. Utinam non essem uir habens spiritum
& mendacium potius loquerer. Stillabo ti
bi in uinum et in ebrietatem. et erit super
quem stillatur populus iste. Congrega
tione congregabo Iacob totum te in unum
conducam reliquias israel. Pariter ponam
illum quasi pecus in medio caulae. Tu
multuabuntur a multitudine hominum

quasi gregem in ouili

A scendet enim pandens iter ante eos. Di
uidet et transibunt portam. et egredie
tur per eam. Et transibit rex eorum co
ram eis. & dominus in capite eorum.

T dixi. Audite principes
iacob. & duces domus isrt.
Nunquid non uestrum ē
scire iudicium. q odio ha
betis bonum & diligitis malum. qui uio
lenter tollitis pelles eorum desuper eis. et
carnem eorum desup ossib; eorum. Qui
comederunt carnem populi mei. & pellē
eorum desuper excoriauerunt. et ossa eo
rum confregerunt. & conciderunt sicut
in lebete. & quasi carnem in medio olle.
T unc clamabunt ad dominum & non exa
udiet eos & abscondent faciem suam ab
eis in tempore illo. sicut nequiter egerūt
in adinuentionib; suis. Hec dicit dominus
super pphetas qui seducunt populum me
um q mordent dentibus suis. & predicāt
pacem. Et siquis non dederit in ore eorum
quippiam. sanctificant sup eum prelium.
P ropterea nox uobis pro uisiōe erit. & te
nebre uobis pro diuinatione. Et occumbē
sol super pphetas. & obtenebrabitur sup
eos dies. Et confundentur q uident uisi
ones & confundent diuini. Et operient
omnes uultus suos. & quia non est respō
sum dei. Veruntamen ego repletus sum
fortitudine spiritus domini iudicio et
uirtute. ut non annuntiem iacob scelus
suum. & israel peccatum suum. Audite
hoc principes domus iacob. & iudices do
mus israel. qui abominamini iudicium. ē
omnia recta peruertitis. Qui edificatis
syon in sanguinib;. et hierusalem in iniq
tate. Principes eius in munerib; iudicabāt
& sacerdotes eius in mercede docebant.
Et prophete eius in pecunia diuinabant.
& super dominum requiescebant dicen
tes. Nunquid non dominus in medio
nostrum. Non ueniēt super nos mala.
Propter hoc causa uestri syon quasi ager
arabitur. & hierusalem quasi aceruus la
pidum erit. & mons templi in excelsa. o
siluarum.

T erit nouissimo dierum
erit mons domus domini
preparatus in uertice mon
tium. & sublimis super
colles. Et fluent ad eum populi. & pro
perabunt gentes multe. Venite ascenda
mus ad montem domini. & ad domum
dei iacob. Et docebit nos de uiis suis. &
ibimus in semitis eius. Quia de syon egre
dietur lex. & uerbum domini de hierlm.
Et iudicabit inter populos multos. & cor
ripiet gentes fortes usq in longinquum.
Et concident gladios suos in uomeres.
& hastas suas in ligones. Non sumet gēs
aduersum gentem gladium. & discent
ultra belligerare. Et sedebit uir subtus
uineam suam. & subtus ficum suam. & nō
erit q deterreat. quia os domini exercituū
locutum est. Quia omnes populi ambula
bunt unusquisq in nomine dei sui. nos autē
ambulabimus in nomine dei nostri in ete
num et ultra. In die illa dicit dominus
congregabo claudicantem. & eam quam
eieceram colligam. & quam afflixeram cō
solabor. Et ponam claudicantem in re

liquias et eam que laborauerat in gen-
tem robustam. Et regnabit dominus sup
eos in monte syon. ex hoc nunc et usq; in
aeternum. Et tu turris gregis nebulosa
filia syon. usq; ad te ueniet. & ueniet po-
testas prima regnum filie hierusalem.
Nunc quare merore contraheris? Numquid
Rex non est tibi. aut consiliarius tuus
periit. quia comprehendit te dolor sicut
parturientem? Dole & satage filia syon
quasi parturiens quia nunc egrediens de
ciuitate & habitabis in regione. & uenies
usq; ad Babylonem. Ibi liberabis. ibi redi-
met te dominus de manu inimicorum tu-
orum. Et nunc congregate sunt super
te gentes multe. que dicunt lapidetur. et
aspiciat in syon oculus noster. Ipsi autem
non cognouerunt cogitationes domini. &
non intellexerunt consilium eius. quia con-
gregauit eos quasi foenum aree. Surge et
tritura filia syon. quia cornu tuum ponam
ferreum. & ungulas tuas ponam aereas. Et
comminues populos multos & interficies
domino rapinas eorum & fortitudinem
eorum domino uniuerse terre. Nunc ua-
staberis filia latronis. Obsidionem posu-
erunt super nos. in uirga percutient ma-
xillam iudicis israel.

Et tu Bethleem ephrata par-
uulus es in milibus iuda.
Ex te mihi egredietur qui
sit dominator in israel. &
egressus eius ab initio a diebus aeternita-
tis. Propter hoc dabit eos usq; ad tempus
in quo parturiens pariet. Et reliquiae
fratrum eius conuertentur ad filios isrl.

Et stabit & pascet in fortitudine domini
in sublimitate nominis domini dei sui. Et
conuertentur. quia nunc magnificabitur
usq; ad terminos terrae. Et erit iste pax.
Assyriis cum uenerit in terram nostram
et quando calcauerit in domibus nostris.
Et suscitabimus sup eum septem pastores
& octo primates homines. Et pascent ter-
ram Assur in gladio. & terram Nemroth
in lanceis eius. Et liberabit ab Assur cum
uenerit in terram nostram & cum calca-
uerit in finibus nostris. Et erunt reliquiae
Iacob in medio populorum multorum quasi
ros a domino & quasi stillae super her-
bam. que non expectat uirum. & non
praestolatur filios hominum. Et erunt
reliquiae Iacob in gentibus in medio popu-
lorum multorum quasi leo in iumentis
siluarum. & quasi leo in iumentis siluarum
et quasi catulus leonis in gregibus pecorum.
Qui cum transierit et conculcauerit &
ceperit. non est qui eruat. Et exaltabitur
manus tua super hostes tuos. & omnes i-
nimici tui interibunt. Et erit in die illa
dicit dominus. auferam equos de me-
dio tui. & disperdam quadrigas tuas.
Et perdam ciuitates terrae tuae. & destru-
am omnes munitiones tuas. Et auferam
maleficia de manu tua. & diuinationes non
erunt in te. Et perire faciam sculptilia
tua. & statuas tuas de medio tui. Et
non adorabis ultra opera manuum tuarum
et euellam lucos tuos de medio tui. Et
conteram ciuitates tuas. & faciam in furore
et indignatione ultionem in omnibus gentibus
que non audierunt.

AVdite que dominus loquitur
Surge contende iudicio ad
uersum montes & audiant
colles uocem tuam. Audi-
ant montes iudicium domini & fortia
fundamenta terre quia iudicium domini
et cum populo suo & cum israel diiudica-
bitur. Popule meus quid feci tibi aut quid
molestus fui tibi? Responde mihi. Quia
eduxi te de terra egypti & de domo
seruientium liberaui te & misi ante faciem
tuam Moysen & Aaron et Mariam.
P opule meus memento quaeso quid cogita-
uerit contra te Balach Rex Moab &
quid responderit ei Balaam filius Beor
de sethim usque ad galgalam ut cogno
sceres iustitias domini. Quid dignum
offeram domino? Curuabo genu deo ex-
celso? Nunquid offeram ei holocaustoma-
ta & uitulos anniculos. Nunquid pla-
cari potest dominus in milibus arietum
an in multis milibus hyrcorum pinguium?
N unquid dabo primogenitum meum pro sce
lere meo. fructum uentris mei pro pecca-
to anime mee? Indicabo tibi o homo quid
sit bonum & quid dominus requirat a te.
V tique facere iudicium et diligere misericor
diam & solicitum ambulare cum deo
tuo. Vox domini ad ciuitatem clamat. et
salus erit timentibus nomen eius. Audite
tribus. Et quis approbabit illud. Adhuc
ignis in domo impii thesauri iniquitatis et
mensura minor ire plena. Nunquid iusti
ficabo stateram impiam & saccelli ponde
ra dolosa? In quibus diuites eius reple
ti sunt iniquitate. & habitantes in ea loque
bantur mendacium & lingua eorum
fraudulenta in ore eorum. Et ego ergo coe
pi percutere te perditione super peccatis
tuis. Tu comedes & non saturaberis & hu
miliatio tua in medio tui. Et apprehen
des & non saluabis & quos saluaueris in
gladium dabo. Tu seminabis & non metes
tu calcabis oliuam et non ungeris oleo. et
mustum & non bibes uinum. Et custodisti
praecepta Amri & omne opus domus Achab
et ambulasti in uoluptatibus eorum ut da
rem te in perditionem & habitantes in ea
in sibilum et obprobrium populi mei
portabis.

VE mihi quia factus sum si
cut qui colligit in autumno
racemos uindemiae. Non
est botrus ad comedendum
praecoquas ficus desiderauit anima mea.
Periit sanctus de terra & rectus in ho
minibus non est. Omnes in sanguine insi
diantur. uir fratrem suum ad mortem
uenatur. Malum manuum suarum
dicunt bonum. Princeps postulat. & iu
dex in reddendo est. Et magnus locu
tus est desiderium anime sue & contur
bauerunt eam. Qui optimus in eis est quasi
paliurus. et qui rectus quasi spina de sepe.
Dies speculationis tue uisitatio tua uenit.
Nunc erit uastitas eorum. Nolite cre
dere amico & nolite confidere in duce.
Ab ea que dormit in sinu tuo custodi
claustra oris tui quia filius contumeliam fa
cit patri. & filia consurget aduersus ma
trem suam nurus aduersus socrum suam.
et inimici hominis domestici eius. Ego
autem ad dominum aspiciam expectabo

deum saluatorem meum Audiet me deus
meus. Ne leteris inimica mea super me qa
cecidi. Consurgam. Cum sedero in tenebris
dominus lux mea est. Iram domini por-
tabo quoniam peccaui ei donec causam
meam iudicet & faciat iudicium meum.
E ducet me in lucem. uidebo iustitiam eius.
Et aspiciet inimica mea. et operietur confu-
sione que dicit ad me. Ubi est dominus
deus tuus. Oculi mei uidebunt in eam.
N unc erit in conculcationem ut lutum pla-
tearum Dies ut edificentur maceriae tue.
I n die illa longe fiet lex In die illa et usq
ad te ueniet Assur et usq ad ciuitates mu-
nitas & a ciuitatibus munitis usq ad flu-
men & a mare de mari et ad montem de
monte. Et terra erit in desolationem pp
habitatores suos & propter fructum co-
gitationum eorum Pasce populum tuum
in uirga tua. gregem hereditatis tue habi-
tantes solos in saltu. In medio carmeli pasce-
tur Basan & Galaad iuxta dies antiquos
secundum diem egressionis tue de terra
egypti. Ostendam ei mirabilia. Videbūt
gentes & confundentur sup omni fortitu-
dine sua Ponent manum super os aures eor
surde erunt. Lingent puluerem sicut ser-
pentes. uelut reptilia terre perturbabuntur
de edibus suis Dominum deum nr̄m non
desiderabunt & timebunt te Quis ds
similis tui q aufers iniquitatem & transis
peccatum reliquiarum hereditatis tue.
N on inmittet ultra furorem suum. quoniā
uolens misericordiam est. Reuertetur &
miserebitur nostri. Deponet iniquitates
nostras. & proiciet in pfundum maris
omnia peccata nostra. Dabis ueritatem Ja-
cob. misericordiam Abraam. que iurasti pa-
tribus nostris a diebus antiquis

NAUM PROPHE-
tam ante aduentum
regis Assyriorum q
populum Isrł capti-
uum in suam regio-
nem transtulerat
fuisse confirmat. Siquidem in fine huius
lectionis predicti regis aduentum idem
propheta annuntiare monstratur. Sed &
cum habitatores Niniue Iona interitum ci-
uitatis predicante ne diuina ira denuntia-
tum interitum sustinerent peccatorum et im-
pietatis poenitentiam egissent. accepta dei
misericordia grauioribus se criminibus impli-
cuerunt qua de causa memoratus propheta
spiritu sancto plenus iudicium dei annun-
tians ita locutus est. Deus zelans & ulcisce-
dominus est & c. Iam enim decem tribus
ab Assyriis ducte fuerunt in captiuitatem
sub Ezechia rege Iuda sub quo etiam nunc
in consolatione populi transmigrati. aduer-
sum niniuen uisio cernitur. Nec erat par-
ua consolatio tam is q iam Assyriis seruie-
bant q reliquis qui sub Ezechia de tribu
Iuda et Beniamin ab eisdem hostibus obside-
bantur. ut audirent Assyrios quoq a chal-
deis esse capiendos sicut in sequentibus li-
bri huius demonstrabitur. Sciendum q
Niniue in nostra lingua de hebreo specio-
sam sonat. Speciosus aut hic mundus di-

hebreorum traditio

citur. Vnde et apud graecos cosmos ab
ornatu nomen accepit. Et quicquid nu͞c
aduersum ninuen dicitur. de mundo si
gulaliter praedicari sentiamus. Quam ob ē
usam et assumptio quam septuaginta in
terpretes dicunt apud he
braeos massa ponitur idest graue onus
eo q. cum aduersus quam prophetatur pma
nec sinat eleuare ceruicem. Simulq. hoc at
tendendum. q. haec ipsa uel assumptio uel
onus ut pondus prophetę uisio sit. Non.n.
loquitur propheta in extasi ut montanus
& priscilla maximillaq. delirerant. sed
quod prophetat liber est uisionis intelli
gentis uniuersa q. loquitur. & pondus ho
stium facientis suo populo uisionem. De
consumatione itaq. mundi secundum ana
gogicam consolationem sanctorum prophe
tia texitur. ut quaecumq. in mundo uidet
quasi praetereuntia et caduca contemnant
& praeparent se ad iudicij diem. Ubi ultor
aduersum uires assyriorum affuturus i
est dominus.

NAUM consolator or
bis interpretatur. In ere
pat ciuitatem sanguinis
& post euersionem illius
loquitur. Ecce super montes pedes euan
gelizantis & annuntiantis pacem.

NVS .O
NINIV.
Liber visionis
Naum hel
chesei. Domi
nus emula
tor et ulcis
cens dominus.
ulciscens dominus et habens furorem. ulcisce
dominus in hostes suos. et irascens ipse ini
micis suis. Dominus patiens et magnus fo
rtitudine. & mundans non faciet innoce
tem. Dominus in tempestate et turbine uie
eius. & nebulae puluis pedum eius. Incre
pans mare et exsiccans illud. & omnia flu
mina ad desertum deducens infirmatus est
Basan & carmelus et flos libani elanguit.
Montes commoti sunt ab eo. & colles deso
lati sunt. Et contremuit terra a facie e
ius. & orbis & omnes habitantes in eo.
Ante faciem indignationis eius quis stabit
& quis resistet in ira furoris eius. In
dignatio eius effusa est ut ignis & petre
dissolute sunt ab eo. Bonus dominus & i

confortans in die tribulationis. & sciens
sperans in se. Et in diluuio pretereunte
consumationem faciet loci eius. & inimicos
eius persequentur tenebre. Quid cogitatis co
tra dominum. Consumationem ipse faciet.
non consurget duplex tribulatio. quia sicut
spine se inuicem complectuntur sic conui
uium eorum pariter potantium. Consu
mentur quasi stipula ariditate plena. Ex
te enim exibit cogitans contra dominum
malitiam mente pertractans preuaricatio
nem. Hec dicit dominus. Si perfecti fue
rint & ita plures. sic quoque attondentur &
pertransibit. Afflixi te. & non affligam
te ultra. Et nunc conteram uirgam eius de
dorso suo. & uincula tua dirumpam. Et
precipiet super te dominus. Non semina
bitur ex nomine tuo amplius. De domo
dei tui interficiam. Sculptile & conflatile
ponam sepulchrum tuum. quia inhonoratus
es. Ecce super montes pedes euangelizan
tis. & annuntiantis pacem. Celebra iuda
festiuitates tuas & redde uota tua. quia
non adiciet ultra ut pertranseat in te.

Belial uniuersus interijt.

Scendit qui dispergat coram
te qui custodiat obsidionem.
Contemplare uiam confor
ta lumbos robora uirtutem
ualde. Quia sicut reddidit dominus super
biam Jacob sic superbiam Israel. Quia uasta
tores dissipauerunt eos et propagines eorum
corruperunt. Clypeus fortium eius ignitus
uiri exercitus in coccineis. Ignee habene cur
rus in die preparationis eius. & agitatores
consopiti sunt. In itineribus conturbati sunt
quadrige collise sunt in plateis. Aspectus
eorum quasi lampades. quasi fulgura dis
currentia. Recordabitur fortium suorum
ruent in itineribus suis. Velociter ascen
dent muros eius & preparabitur umbra
culum. Porte fluuiorum aperte sunt &
templum ad solum dirutum. Et miles cap
tiuus ductus est & ancille eius minabunt
gementes ut columbe murmurantes in
cordibus suis. Et Niniue quasi piscina aque
aque eius. ipsi uero fugerunt. State sta
te & non est qui reuertatur. Diripite
argentum diripite aurum. & non est finis
diuitiarum ex omnibus uasis desidera
bilibus. Dissipata est et scissa & dilace
rata & cor tabescens. et dissolutio genu
lorum. & defectio in cunctis renibus. &
facies omnium sicut nigredo olle. Ubi est
habitaculum leonum. & pascua catulorum
leonum? Ad quam iuit leo ut ingredere
tur illuc catulus leonis et non est qui ex
terreat. Leo cepit sufficienter catulis su
is & necauit leenis suis & impleuit preda
speluncas suas & cubile suum rapina. Ecce

ego ad te dicit dominus exercituum. &
succendam usque ad summum quadrigas tu
as. & leunculos tuos comedet gladius. Et
exterminabo de terra predam tuam. &
non audietur ultra uox nuntiorum tuorum.

Ciuitas sanguinum. uniuer
sa mendacii. dilaceratione ple
na. Non recedet a te ra
pina. Vox flagelli & uox
impetus rote. et equi frementis & quadri
ge feruentis & equitis ascendentis. & mi
cantis gladii et fulgurantis haste. & mul
titudinis interfecte & grauis ruine. nec
est finis cadauerum. Et corruent in cor
poribus suis propter multitudinem fornica
tionum meretricis speciose et grate & ha
bentis maleficia. que uendit gentes in for
nicationibus suis. & familias in maleficiis suis.
Ecce ego ad te dicit dominus exercituum
& reuelabo pudenda tua in facie tua. &
ostendam in gentibus nuditatem tuam. et
regnis ignominiam tuam. Et proiciam su
per te abominationes. & contumeliis te affi
ciam. & ponam te in exemplum. Et erit
omnis qui uiderit te resiliet a te. & dicet.
Vastata est Niniue. Quis commouebit su
per te caput? Unde queram consolatorem
tibi? Numquid melior es Alexandria po
pulorum. que habitat in fluminibus? Aque
in circuitu eius. cuius diuitie mare. aque
muri eius. Ethiopia fortitudo eius et Egyp
tus & non est finis. Africa & Libyes fue
runt in auxilio tuo. sed et ipsam in trans
migratione ducta est in captiuitatem.
Paruuli eius elisi sunt in capite omnium
uiarum. & super inclytos eius miserunt.

fortem. & omnes optimates eius confixi i
sunt in compedibus. Et tu ergo inebriabe
ris et eris despecta. & queres tu auxilium
ab inimico. Omnes munitiões tuæ sicut fi
cus cum grossis suis. si concusse fuerint i
cadent in os comedentis. Ecce populus tu
us mulieres in medio tui. Inimicis tuis ad
apertionem pandentur portæ terræ tuę. de
uorabit ignis uectes tuos. Aquam propter
obsidionem hauri tibi. exstrue munitiones
tuas. Intra in lutum et calca subigens tene
laterem. Ibi comedet te ignis peribis gladio.
deuorabit te ut brucus. Congregare ergo
ut brucus multiplicare in locustæ. Plures
fecisti negociationes tuas quam stellæ sint ce
li. Brucus expansus est. et auolauit. Cust
des tui quasi locustæ. & paruuli tui quasi
locustæ locustarum. quę confident in se
pibus in die frigoris. Sol ortus est et auola
uerunt. & non est cognitus locus earum
ubi fuerint. Dormitauerunt pastores tui
rex Assur. sepellientur principes tui. La
titauit populus tuus in montibus & non
est qui congreget. Non est obscura con
tritio tua. pessima est plaga tua. Omnes
qui audierunt auditionem tuam. compres
serunt manus super te. Quia super quem nõ
transit malitia tua semper.

QUATTUOR prophetæ
in duodecim prophetarum
uolumine continentur.
e quibus tres in principio
lemma idest pondus titulum habent. Na
um Abachuc & Malachias. Porro Za
charias medio et circa finem duos huiusce
modi ponit titulos. e quibus unus est. Ho
nus uerbi domini in terra Adrach et Da
masci requiei eius. alter in fine scilicet. Onus
uerbi domini super Israel. De Naum ora
tionibus tuis iam liber unus editus est. De
Zacharia et Malachia. si ita comes fue
rit. disseretur. Nunc Abachuc habemus
in manibus. qui uel ex eo quod amabilis deo est.
uocatur amplexatio. uel quod in certamen
& luctam. et ut ita dicam amplexum cum
deo congreditur amplexantis id est luc
tantis idest luctantis sortitus est nomen.
Nullus enim tam audaci uoce ausus est
deum ad disceptationem iustitię prouocare.
& dicere quod. Cur in rebus humanis mun
di istius pompa tanta rerum uersetur
iniquitas. Vociferabor ad te uim patiens
& non saluabis. Quare ostendisti mihi
iniquitatem & laborem uidere. Lacerata
est lex et non peruenit usque ad finem iudi
cium. quia impius preualet aduersus ius
tum ideo egredietur iudicium peruersum.
Vides quam temeraria uox sit. & quodammo
do blasphemantis creatorem suum ad iudi
cium prouocare. & uas fragile aduersus figu
lum cur tale uel tale factum sit disputa
re. Necnon et hoc animaduertendum. quod
assumptio uel pondus quę grauia iam esse
diximus prophetę uisio est. & aduersum
montani dogma peruersum intelligit quod
uidet. nec ut amens loquatur. nec more in
sanientium foeminarum dat sine mente so
num. Vnde & apostolus iubet ut si pro
phetantibus aliis. alii fuerit reuelatum. ta
ceant qui prius loquebantur. Et statim non
est inquit dissensionis deus sed pacis. Ex

quo intelligit cum qs ex uoluntate reticet
& aliis locum dat ad loquendum. posse et
loqi & tacere cum uelit. Qui autem in extasi
idest mutus loquitur. nec tacere nec lo
qui in sua potestate habet. Illud quoque
disce. quia semel a me uiolenter exigis.
ut quasi quosdam gradus & scalas ad al
tiora nitenti historiam tibi interpreter. p
phetiam esse circa babylonem & Nabu
chodonosor regem chaldeorum. ut quo-
modo prior propheta Naum quem Aba
cuc sequitur. uaticinium habuit contra
Niniuem et Assyrios qui uastauerunt de
cem tribus que uocantur israel. ita Abacuc
propheticum habeat aduersus Babylonem et
Nabuchodonosor a quibus iudas et hierusalem
templum quoque subuersa sunt. Et ut scias eo tem
pore fuisse Abacuc. quo iam duo tribus
que uocabantur iuda. ducte erant in capti
uitatem. Daniel docere te poterit ad quem
in lacum leonum Abacuc cum prandio
mittitur. quamquam apud hebreos hec ipsa non
legitur historia. Igitur siue quis recipit
scripturam illam siue non recipit. utrumque
pro nobis est. Aut enim recepit & iam
post factam rem lib Abacuc texitur
aut si non recipit. quasi propheta scribit
que uentura cognoscat. Interim secundum
litteram causatur aduersum deum prophe
ta. cur Nabuchodonosor templum dei
uastet & iudam. cum hierusalem quondam
urbs domini destruatur. quare clamet
populus & non audiatur. uociferetur ad
dominum oppressus a chaldeis & non
saluetur. quare etiam ipse propheta uel
populus ex cuius persona loquitur ad hoc
uixerit. et hucusque perductus sit. ut iniqui

tatem hostium & suum laborem uiderit
cum iustitia preualeat aduersum se. Et
hec dicit pre mentis angustia. nesciens au
rum in igne conflari. & tres pueros de ca
mino ignis puriores exisse quam intrauerant.
Sed et hoc generaliter accipere possumus
quod ex persona humane impatientie loquatur
& in querulam uocem & plenam doloris
erumpat dicens. Quare respicis contempto
res. & taces conculcantem impio iustiorem
se. hec autem loquitur. nesciens iudicia
dei inuestigabilia & profundum diuitia
rum sapientie & scientie eius. quod non ita ui
deat. uidelicet homo ut deus. Homo tamen
presentia respicit deus futura et eterna cogno
scit. Et quomodo si egrotans & estuans
febribus aquam frigidam postulet & di
cat ad medicum. iam patior crucior uro
examinor. usque quo medice clamabo & exa
udies & respondeat ei sapientissimus ac
clementissimus medicus scio quo tempore
dare debeam quod postulas non misereor mo
do. quia misericordia ista crudelitas est. &
uoluntas tua contra te petit. Ita & deus
noster sciens clementie sue pondera atque
mensuras. interdum non exaudit clamante
tem. ut eum probet et magis prouocet eum
ad rogandum & quasi igne excoctum iusti
orem et puriorem faciat. Quod intelligens
apostolus secundum id quod misericordiam
consecutus est a domino ait. Sed non de
ficiamus Et benedicit dominum in omni
tempore Et scit quia qui perseuerauerit usque
in finem hic saluus erit & gloriatur in
labore & dolore. Et cum hieremia dicit
Tribulationem & miseriam inuocabo ut
quomodo alius inuocat deum sic sanctus

tur et bellator inuictus ad exercendum se
& pbandum tribulatiōem et miseriam inue
nire desiderat.

ABACHVC luctator fortis et rigidus stat sup
custodiam suam et figit
gradum super munitiōes
ut Christum in cruce cō
templetur & dicat. Operuit caelos gloria
eius laudis eius plena est terra. Splen-
dor eius ut lux erit. cornua in manibus
eius: ibi abscondita est fortitudo eius.

NVS QD
VIDIT A
bachuc pro
pheta. Vsqꝫ
domine cla
mabo & nō
exaudies.
Vociferabor
ad te uim patiens. & non saluabis. Quare
ostendisti mihi iniqtatem & laborem ui
dere praedam & iniustitiam contra me.
Quare respicis contemptores. & taces con
culcante impio iustiorem se. Et facies
hominis quasi pisces maris. & quasi repti
lia non habentia ducem. Et factum est
iudicium & contradictio potentior. Prop
ter hoc lacerata est lex. & non peruenit
usq. ad finem iudicium. Qa impius prae

ualet aduersus iustum propterea egredietur iudicium peruersum. Aspicite in gentibus et uidete & admiramini & obstupescite. qa opus factum est in diebus uestris, quod nemo credet cum narrabitur. Quia ecce ego suscitabo chaldaeos gentem amaram et uelocem ambulantem super latitudinem terrae ut possideat tabernacula non sua. horribilis & terribilis est ex semetipsa iudicium & onus eius egredietur. Leuiores pardis equi eius. & uelociores lupis uespertinis & diffundentur equites eius. Equites nanq eius de longe uenient. uolabunt quasi aqla festinans ad comedendum. Omnes ad praedam uenient. facies eorum uentus urens. Et congregabit quasi harenam captiuitatem. & ipse de regibus triumphabit. & tyranni ridiculi eius erunt. Ipse super omnem munitionem ridebit. & comportabit aggerem & capiet eam. Tunc mutabitur spiritus et pertransibit et corruet. Haec est fortitudo eius dei sui. Nunquid non tu a principio domine deus meus sancte meus. & non moriemur. Domine in iudicium posuisti eum & fortem ut corriperes fundasti eum. Mundi sunt oculi tui ne uideas malum. & respicere ad iniquitatem non poteris. Quare non respicis super inique agentes & taces deuorante impio iustiorem se. Et facies homines quasi pisces maris & quasi reptile non habens principem. Totum in hamo subleuauit traxit illud in sagena sua. & congregauit in rete suum. super hoc Letabitur & exultabit. propterea immolabit sagenae suae & sacrificabit reti suo. Quia in ipsis incrassata est pars eius & cibus eius electus. Propter hoc ergo expandit sagenam suam & semper interficere gentes non cessat.

Super custodiam meam stabo. & figam gradum super munitionem. Et contemplabor ut uideam qd dicatur mihi & quid respondeam ad arguentem me. Et respondit mihi dominus et dixit. Scribe uisum et explana eum super tabulas ut percurrat q legerit eum. Qa adhuc uisus procul. & apparebit in finem et non mentietur. Si moram fecerit expecta illum. qa ueniens ueniet & non tardabit. Ecce q incredulus est non erit recta anima eius in semetipso. Iustus autem in fide sua uiuet. Et quomodo uinum potantem decipit. sic erit uir superbus & non decorabitur. Q dilatauit quasi infernus animam suam & ipse quasi mors. & non adimpletur. Et congregauit ad se omnes gentes. & coaceruauit ad se omnes populos. Nunquid non omnes isti super eum parabolam sument & loquelam enigmatum eius. Et dicetur. Vae ei q multiplicat non sua. Usquequo et adgrauat contra se densum lutum. Et Nunquid non repente consurgent qui mordeant te. Et suscitabuntur lacerantes te. & eris in rapinam eis. Quia tu spoliasti gentes multas spoliabunt te omnes q reliq fuerint de populis. propter sanguinem hominis & iniquitatem terrae ciuitatis & omnium habitantium in ea. Vae qui congregat auaritiam malam domui suae ut sit in excelso nidus eius. & liberari se putat de

manv mali. Cogitasti confusionem domui
tue concidisti populos multos & peccauit
anima tua. Q̃a lapis de pariete clamabit
& lignum quod inter iuncturas edificiorũ
est respondebit. Ve q̃ edificat ciuitates
in sanguinib; & preparat urbem in iniqui
tatem. Nunquid non hec sunt a domino
exercituum. Laborabunt enim populi ĩ
multo igni. & gentes in uacuum & defi
cient. Quia replebitur terra ut cognoscãt
gloriam domini. quasi aque operientes ĩ
mare. Væ q̃ potum dat amico suo. mittẽs
fel suum. & inebrians ut aspiciat nudita
tem eius. Repletus est ignominia pro ĩ
gloria. Bibe tu quoq; & consopiere. Cir
cundabit te calix dextere domini & uo
mitus ignominie super gloriam tuam. Q̃a
antiquitas libani operiet te. & uastitas ani
malium deterrebit eos. de sanguinibus ho
minis et iniquitate terre & ciuitatis &
omnium habitantium in ea. Quid prodest
sculptile. quia sculpsit illud fictor suus
conflatile & imaginem falsam. q̃a sperauit
in figmento fictor eius ut faceret simula
cra muta. Ve qui dicit ligno expergi
scere. surge lapidi tacenti. Nunquid ipse
docere poterit. Ecce iste coopertus est
auro & argento. & omnis spiritus non ẽ
in uisceribus eius. Dominus autem in tem
plo sancto suo. sileat a facie omnis terra.

DOmine audiui auditionẽ
tuam & timui. Domine o
pus tuum. in medio anno
rum uiuifica illud. In me
dio annorum notum facies cum iratus fu
eris misericordie recordaberis. Deus ab
Austro ueniet. & sanctus de monte pha
ran. Operuit celos gloria eius. & laudis
eius plena est terra. Splendor eius ut lux
erit. cornua in manib; eius. Ibi abscon
dita est fortitudo eius. ante faciem eius
ibit mors. Egredietur diabolus ante pe
des eius. Stetit & mensus est terram.
Aspexit & dissoluit gentes. & contriti
sunt montes seculi. Incuruati sunt colles
mundi ab itineribus eternitatis eius. Pro
iniquitate uidi tentoria ethiopie. turba
buntur pelles terre Madian. Nunquid
in fluminib; iratus es domine. aut in
fluminibus furor tuus. uel in mari indigna
tio tua. Qui ascendes super equos tuos &
quadrige tue saluatio. Suscitans suscita
bis arcum tuum iuramenta tribub; que lo
cutus es. Fluuios scindes terre. uiderunt
te & doluerunt montes gurges aquarum
transiit. Dedit abyssus uocem suam altitu
do manus suas leuauit. Sol & luna stete
runt in habitaculo suo. in luce sagittarũ
tuarum ibunt. in splendore fulgurantis
haste tue. in fremitu conculcabis terrã
& in furore obstupefacies gentes. Egres
sus es in salutem populi tui. in salutem cũ
christo tuo. Percussisti caput de domo
impii denudasti fundamentum eius usq;
ad collum. Maledixisti sceptris eius ca
piti bellatorum eius uenientibus ut tur
bo ad dispergendum me. Exultatio eorũ
sicut eius q̃ deuorat pauperem in abscon
dito. Viam fecisti in mari equis tuis. in
luto aquarum multarum. Audiui & tur
batus est uenter meus. a uoce contremue
runt labia mea. Ingrediatur putredo in

ossibus meis. & subter me scateat. Ut re
quiescam in die tribulationis. ut ascen
dam ad populum accinctum nostrum. O
F icus enim non florebit. & non erit ger
men in uineis. Mentietur opus oliuae. et
arua non afferent cibum. Abscindetur
de ouili pecus & non erit armentum in
presepibus. Ego autem in domino gaude
bo. & exultabo in deo Iesu meo. Deus do
minus fortitudo mea. & ponet pedes me
os quasi ceruorum. Et super excelsa mea
deducet me uictor in psalmis canentem.

RADUNT HE
brei cuiuscumque pro
phetae pater aut aui
ponatur in titulo ip
sos quoque prophetas
fuisse. Unde & A
mos unum de duodecim prophetis qui
dixit. non sum propheta nec filius proph
ete. sed pastor caprarum uellicans sycomo
ros. patris nomen in titulo non habere.
H oc si uerum est. Sophonias propheta qui
nomine ut ita dicam prophetico & glo
riosa maiorum suorum stirpe generatus
est. habuit enim patrem Chusi. auum Go
doliam. proauum Amariam. atauum Eze
chiam. & talem quadrigam ipse uelut ex
tremus auriga compleuit. Nomen sopho
niae alii speculam. alii archanum domini
transtulerunt. Siue igitur specula siue
absconditum domini interpretetur. utrumque
prophete conuenit. Dicitur enim ad Eze
chielem. Fili hominis speculatorem te po
sui domui Israhel. Iste ergo propheta qui e
rat in specula & in sublimibus constitutus.
& nouerat mysteria domini. filius erat
Chusi qui interpretatur humilitas. Habe
bat quoque auum Godoliam quod dicitur ma
gnitudo domini. & proauum Amariam. quod
et ipse uertit in sermonem domini. Ata
uum Ezechiam quod sonat fortitudo domi
ni. De fortitudine itaque domini natus est
sermo domini. & de sermone domini nata
est magnitudo domini. & de magnitu
dine domini nata est humilitas. ut cum
peruenerit aliquis ad perfectum dicat.
quia non sum dignus uocari apostolus. Et
illud in psalmis. Domine non est exalta
tum cor meum. neque elati sunt oculi mei.
Iosiam regem Iudae cuius temporibus Sopho
nias prophetasse inuenitur. deo prae om
nibus regibus Iudae placuisse historia
quarti libri regum & secundi paralypomenon
non demonstrat. Iosias simulacra quae pa
ter suus Amon uel auus Manasses in tem
plo dei collocauerat deiecta comminuisse
monstratur. In quibus etiam serpentem ae
neum a Moyse factum cui errori induc
tus populus superstitione idolorum deten
tus admiserat. Idem custodisse pascha & in
termissis temporibus multis solus celebrasse
monstratur. Ideo deus per prophetam tem
poribus memorati regis quae prouentura e
rant ostendens gentibus quidem lectione com
prehensis affuturum iudicium. Populo ue
ro Israhel salutem & ciuitati Hierusalem
restaurationem tunc temporibus tribuen
dam textu lectionis denuntiauit.

OPHONIAS o
speculator & archa-
norum dei cognitor
audiuit clamorem
a porta piscium &
eiulatum a secunda
& contritionem a collibus. Indicit quoque
ululatum habitatoribus pile quia conticuit
omnis populus chanaan. disperierunt u-
niuersi qui inuoluti erant argento.

ERBUM
DOMINI
quod factum
est ad Sopho-
niam filium
Chusi filii
Godoliae fi-
lii Amasiae
filii Ezechiae in diebus Iosie filii Ammon
regis Iuda. Congregans congregabo omnia
a facie terrae dicit dominus. congregans
hominem & pecus. congregans uolatilia
caeli & pisces maris. Et ruinae impiorum
erunt et disperdam homines a facie terrae
dicit dominus. Et extendam manum me-
am super Iudam & super omnes habita-
tores hierusalem. et disperdam de loco
hoc reliquias Baal. & nomina aedituorum
cum sacerdotibus. et eos qui adorant super
tecta militiam caeli. & adorant & iurant
in domino & iurant in Melchon. et qui
auertuntur de post tergum domini. & qui

non quæsierunt dominum. nec investigaverunt eum. Silete a facie domini dei. quia iuxta est dies domini. Quia præparavit dominus hostiam. sanctificavit vocatos suos. Et erit in die hostiæ domini visitabo super principes & super filios regis & super omnes qui induti sunt veste peregrina. Et visitabo super omnem qui arroganter ingreditur super limen in die illa qui complent domum domini dei sui iniquitate & dolo. Et erit in die illa dicit dominus vox clamoris a porta piscium et ululatus a secunda: & contritio magna a collibus. Ululate habitatores pile. Conticuit omnis populus chanaan disperierunt omnes involuti argento. Et erit in tempore illo scrutabor hierusalem in lucernis. et visitabo super viros defixos in fecibus suis. qui dicunt in cordibus suis. Non faciet bene dominus. & non faciet male. Et erit fortitudo eorum in direptionem. & domus eorum in desertum. Et ædificabunt domos & non habitabunt. & plantabunt vineas et non bibent vinum earum. Iuxta est dies domini magnus. iuxta est et velox nimis. Vox diei domini amara: tribulabitur ibi fortis. Dies iræ dies illa. dies tribulationis et angustiæ. dies calamitatis & miseriæ. dies tenebrarum et caliginis. dies nebulæ & turbinis. dies tubæ et clangoris super civitates munitas & super angulos excelsos. Et tribulabo homines. & ambulabunt ut cæci. quia domino peccaverunt. Et effundetur sanguis eorum sicut humus. & corpora eorum sicut stercora. Sed et argentum eorum & aurum eorum non poterit liberare eos in die iræ domini. In igne zeli eius devorabitur omnis terra. quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram.

Convenite congregamini o gens non amabilis. priusquam pariat iussio quasi pulverem transeuntem diem antequam veniat super vos ira furoris domini antequam veniat super vos ira indignationis domini. Quærite dominum omnes mansueti terræ qui iudicium eius estis operati. Quærite iustum. quærite mansuetum. si quo modo abscondamini in die furoris domini. Quia gaza destructa erit. et ascalon in desertum. Azotum in meridie eicient. & accharon eradicabitur. Væ qui habitatis funiculum maris gens perditorum. Verbum domini super vos chanaan terra philistinorum. & disperdam te ita ut non sit inhabitator. Et erit funiculum maris requies pastorum & caulæ pecorum. Et erit funiculus eius qui remanserit de domo iuda. Ibi pascentur in domibus Ascalonis. ad vesperam requiescent. quia visitabit eos dominus deus eorum. & avertet captivitatem eorum. Audivi obprobrium Moab. & blasphemias filiorum Ammon quę exprobraverunt populo meo. & magnificati sunt super terminos eorum. Propterea vivo ego dicit dominus exercituum deus israel. Quia Moab ut sodoma erit. & filii Ammon quasi Gomorra. siccitas spinarum. & acervi salis. & desertum usque in æternum. Reliquiæ populi mei diripient eos. residui gentis meę possidebunt illos. Hoc eis eveniet pro superbia sua. quia blasphemaverunt

& magnificati sunt super populum domini
exercituum. Horribilis dominus super eos. e
attenuabit omnes deos terrae. Et adorabunt
eum uiri de loco suo omnes insulae gentium.
Sed & uos ethiopes interfecti gladio meo eri
tis. Et extendet manum suam super aqui
lonem & perdet Assur. Et ponet specio
sam in solitudinem & in inuium. & quasi
desertum. Et accubabunt in medio eius
greges omnes bestiae gentium. & onocrota
lus & ericius in liminibus eius morabunt.
Vox cantantis in fenestra. coruus in super
liminari quoniam attenuabo robur eius.
Haec est ciuitas gloriosa habitans in confi
dentia. quae dicebat in corde suo. Ego sum
& extra me non est alia amplius. Quomo
do facta est in desertum cubile bestiae.
Omnis q transit p eam sibilabit. & moue
bit manum suam.

T prouocatrix et redempt
ciuitas columba. Non au
diuit uocem & non suscepit
disciplinam. In domino non
est confisa. ad deum suum non appropin
quauit. Principes eius in medio eius. qua
si leones rugientes. Iudices eius lupi uespe
non relinquebant in mane. Prophetae eius
uesani uiri infideles. Sacerdotes eius pol
luerunt sanctum. iniuste egerunt contra
legem. Dominus iustus in medio eius non
faciet iniquitatem. Mane mane iudicium
suum dabit in luce. & non absconditur.
Nesciuit autem iniquus confusionem. Disp
didi gentes & dissipati sunt anguli earum.
Desertas feci uias eorum. dum non est qui
transeat. Desolatae sunt ciuitates eorum.

non remanente uiro neq ullo habitatore.
Dixi. attamen timebis me. suscipies disci
plinam. Et non peribit habitaculum e
ius. propter omnia in quibus uisitaui eam.
Veruntamen diluculo surgentes corrupe
runt omnes cogitationes suas. Quapropter
expecta me dicit dominus in die resur
rectionis meae in futurum. quia iudicium
meum ut congregem gentes & colligam
regna. Et effundam super eos indigna
tionem meam omnem iram furoris mei.
In igne enim zeli mei deuorabitur omnis
terra. Quia tunc reddam populis labiu
electum ut inuocent omnes nomen domi
ni. & seruiant ei humero uno. Vltra flu
mina ethiopiae. inde supplices mei. filii di
persorum meorum deferent munus mihi.
In die illa non confunderis super cunctis
adinuentionibus tuis. quibus praeuaricata
es in me. Quia tunc auferam de medio
tui magniloquos superbiae tuae. & non
adicies exaltari amplius in monte sanc
to meo. Et derelinquam in medio tui po
pulum pauperem et egenum. & sperabunt
in nomine domini. Reliquiae israel non
facient iniquitatem nec loquentur men
dacium. & non inuenietur in ore eorum
lingua dolosa. Quoniam ipsi pascentur
et accubabunt & non erit qui exterre
at. Lauda filia syon. iubila israel. Laeta
re & exulta in omni corde filia hierusalem.
Abstulit dominus iudicium tuum. auer
tit inimicos tuos. Rex israel dominus in
medio tui. non timebis malum ultra. In
die illa dicetur hierusalem. Noli time
re syon. non dissoluantur manus tuae.
Dominus deus tuus in medio tui for

tis ipse saluabit. Gaudebit super te in le
titia. silebit in dilectione tua & exulta
bit super te in laude. Nugas qui a lege
recesserant congregabo quia ex te erant
ut non ultra habeas super eis obprobrium
Ecce ego interficiam omnes qui afflixerut
te in tempore illo & saluabo claudican
tem. & eam que eiecta fuerant congre
gabo. Et ponam eos in laudem et in no
men in omni terra confusionis eorum
in tempore illo quo adducam uos. & in
tempore quo congregabo uos. Dabo eni
uos in nomen et in laude omnibus popu
lis terre cum conuertero captiuitatem
uestram coram oculis uestris dicit do
minus.

IEREMIAS
propheta ob causam
periurii Sedechie re
gis ut historia libri
secundi palypomeno
indicat qui fidem
promissam Nabuchodonosor Regi chal
deorum non seruauerat. Populum israel
refert cum memorato Rege hierusalem
expugnata hierusalem captiuum in Babylo
nem fuisse perductum. Sed cum memo
ratus populus multis temporibus idolis se
uiendo & effusione sanguinis innocentum
se grauiter impiasset. uolens deus gene
rationem uniuersam eiusdem populi ob
causas memoratas penitus deperire. sep
tuaginta annorum captiuitatem eundem
populum in regno chaldeorum statuit
sustinere. hac ratione ut completo nume
ro annorum nouus populus a memoratis
peccatis immunis ad reedificationem hierusalem pe
ueniret. Sexagesimo itaque secundo anno
regno chaldeorum subuerso quia adhuc octo an
ni restabant ad regnandum. quod etiam
sexta uisio Danielis ostendit. cum propter
causam sacrilegii que eadem uisione contine
tur fuisse extinctum. Darius qui Medis im
perabat. ut septima uisio Danielis osten
dit memoratus in regno successit. Cuius
primo anno regni. ut decima uisio Danie
lis manifestat. Daniel supputatis annis ui
dens appropinquare tempus reuersionis quod
per hieremiam fuerat promissa orans tam
pro se quam pro populo. eandem promissionem
a deo postulabit impleri. cui per Gabrie
lem arcangelum in eadem uisione iuxta
preces eiusdem uniuersa completa esse
deus dixit. Nam moriente supradicto
Dario rege Medorum. & succedente in
regno Cyro Rege persarum promissione
dei completa per eundem regem Popu
lumque Israel in hierusalem reductum histo
ria secundi libri palalypomenon. & initium
Esdre prophete confirmant. Cumque a po
pulo israel et senioribus templum dei edi
ficari coepisset. mortuo CYRO rege ac re
gnante Dario rege persarum qui memora
to Cyro successerat uicine gentes ciuita
tis hierusalem ut idem Esdras refert re
staurationem templi & ciuitatis resisten
do impedire coeperunt. Qua ratione de
territus populus israel. reparationem su
pradicti templi domini nec dum iuxta
promissionem concessa esse credebat. Propter
quod in secundo anno regni memorati

Dary regis persarum Aggeus propheta a
deo missus Zorobabel q de tribu erat iu
da q potestatem regni suscepturus erat
& iesum filium iosedech summum sacer
dotem admonet ut credant completo nu
mero annorum tempus restaurationis hie
rusalem aduenisse; hoc etiam addito ne
incredulitatem populi uellent imitari de
quo deus per eum dixit: Populus hic i
dicit. Non dum uenit tempus ut edifi
cetur domus dei. Omnia autem que textu
huius prophetie continentur reuersionem
populi. edificationem templi renouationem
ciuitatis obseruantiam sacerdotalem &
interitum regnorum gentium exterarum
significant:

GGEVS festinus &
letus qui seminauit in
lachrymis ut in gaudio
meteret; destructum
templum reedificat deumq patrem in
ducit loquentem Adhuc unum modicum
est & ego commouebo celum et terram
mare & aridam et mouebo omnes gentes
& ueniet desideratus cunctis gentibus

N ANÕ SECVNdo Dary rẽgis in mense sexto in die una mẽsis factum ẽ uerbum dñi in manu Aggei prophete ad Zorobabel filium Salathiel ducem iuda & ad Iesu filium Iosedech sacerdotem magnum dicens. Hec ait dominus exercituum dicẽs
P opulus iste dicit. Nondum uenit d tẽpus domus domini edificande. Et factum est uerbum domini in manu Aggei prophete dicens. Nunquid tempus uobi est ut habitetis in domibus laqueatis & domus ista deserta. Et nunc hec dicit dominus exercituum. Ponite corda ũra super uias uestras. Seminastis multum & intulistis parum. Comedistis & non estis saciati. Bibistis et non estis inebriati.
O peruistis uos & non estis calefacti. Et qui mercedes congregauit misit eas in

sacculum pertusum. Hec dicit dominus exercituum. Ponite corda uestra super uias uestras. Ascendite in montem portate ligna & edificate domum & acceptabilis mihi erit & glorificabor dicit dominus. Respexistis ad ampli, ecce factũ est minus. Et intulistis in domum et exsufflaui illud. Quam ob causam dicit dominus exercituum. Quia domus mea deserta est & uos festinastis unusquisq; in domum suam. Propter hoc super uos prohibiti sunt caeli ne darent rorem & terra prohibita est ne daret germen suum. Et uocaui siccitatem sup terram et super montes & super triticum & super uinum et super oleum et quecunq; profert humus & super homines & super iumenta & super omnem laborem manuum. Et audiuit Zorobabel filius Salathiel & Iesus filius Iosedech sacerdos magnus et õẽs reliqui populi uocem dei sui & uerba Aggei prophete sicut misit dominus deus eorum ad eos & timuit omnis populus a facie domini. Et dixit Aggeus nuntius

domini de nuntijs domini populo dicens
E go uobiscum sum dicit dominus. Et susci
tauit deus spiritum Zorobabel filij Sala
thiel Ducis juda et spiritum Iesu filij Io
sedech sacerdotis magni & spiritum reli
quorum de omni populo & ingressi sunt
& faciebant opus in domo domini exer
cituum dei sui.

N die uicesima et quar
ta mensis in sexto mense in
anno secundo Darij re
gis in septimo mense uice
sima et prima mensis factum est uer
bum domini in manu Aggei prophete
dicens Loquere ad Zorobabel filium
Salathiel ducem juda & ad Iesum filium
Iosedech sacerdotem magnum & ad re
liquos populi dicens. Quis in uobis est
derelictus qui uidit domum istam in glo
ria sua prima? Et quid uos uidetis hanc
nunc. Nunquid non ita est quasi non
sit in oculis uestris? Et nunc conforta
re Zorobabel dicit dominus & confor
tare Iesu filij Iosedech sacerdos magne et
confortare omnis populus terre dicit
dominus exercituum & facite quoniam
ego uobiscum sum dicit dominus exer
cituum. Verbum quod pepigi uobiscum
cum egrederemini de terra egypti &
spiritus meus erit in medio uestrum.
N olite timere quia hec dicit dominus exer
cituum. Adhuc unum modicum est &
ego commouebo celum & terram & ma
re & aridam Et mouebo omnes gentes
et ueniet desideratus cunctis gentibus.
Et implebo domum istam gloria dicit do
minus exercituum. Meum est argentum
& meum est aurum dicit dominus exer
cituum. Magna erit gloria domus istius
nouissime plusq̄ prime dicit dominus
exercituum Et in loco isto dabo pacem
dicit dominus exercituum. In uicesima
& quarta noni mensis in anno secundo Da
rij regis factum est uerbum domini ad
Aggeum prophetam dicens. Hec dicit
dominus exercituum. Interroga sacer
dotes legem dicens. Si tulerit homo car
nem sanctificatam in ora uestimenti sui
& tetigerit de summitate eius panem aut
pulmentum aut uinum aut oleum aut
omnem cibum nunquid sanctificabitur?
R espondentes autem sacerdotes dixe
runt. Non. Et dixit Aggeus. Si teti
gerit pollutus in anima ex omnibus his
nunquid contaminabitur? Et responde
runt sacerdotes & dixerunt. Contami
nabitur. Et respondit Aggeus & dixit
Sic populus iste et sic gens ista ante faci
em meam dicit dominus & sic omne o
pus manuum eorum & omnia que obtu
lerunt ibi contaminata erunt. Et nunc
ponite corda uestra a die hac & supra
antequam poneretur lapis super lapidem
in templo domini. cum accederetis ad
aceruum uiginti modiorum & fierent
decem & intraretis ad torcular ut expri
meretis quinquaginta lagenas et fiebant
uiginti. Percussi uos uento urente & in
aurugine & grandine omnia opera ma
nuum uestrarum & non fuit in uobis qui
reuerteretur ad me dicit dominus. Po
nite corda uestra ex die ista & in futu
rum a die uicesima et quarta noni men

sis a die qua fundamenta iactata sunt
templi domini ponite super cor uestrum.
Nunquid iam semen in germine est? Et
adhuc uinea & ficus et malogranatum
et lignum oliue non floruit. Ex die
ista benedicam. Et factum est uerbum
domini secundo ad Aggeum in uicesima
et quarta mensis dicens. Loquere ad Zo
robabel ducem iuda dicens. Ego moue
bo caelum pariter et terram & subuer
tam solium regnorum & conteram for
titudinem regni gentium. Et subuertam
quadrigam et ascensorem eius & descen
dent equi & ascensores eorum uir in
gladio fratris sui. In die illo dicit domi
nus exercituum assumam te Zorobabel
fili Salathiel serue meus dicit dominus
& ponam te quasi signaculum quia te e
legi dicit dominus exercituum.

SECUNDO AN
no Darii regis Me
dorum Aggeum et
Zachariam prophe
tasse lectiones eor
dem declarant. Sed
hac de causa Aggeus Zacharie in ordine
prophetarum prelatus esse uidetur quia
cum duobus mensibus ut predictorum lec
tiones ostendunt in philosophia precessisse
inuenitur & ad reparationem templi
precepto dei populum animasse ut Esdras
refert dicens In secundo anno Darii re
gis persarum prophetauerunt Aggeus
et Zacharias filius Addo prophete super
iudeos qui erant in iuda et hierusalem su
per israel in nomine dei super eos. Tunc sur
rexerunt Zorobabel filius Salathiel &
Iesus filius Iosedech & principes eius in
choaueruntque edificare domum dei que est
in hierusalem. Quibus cum adessent prophe
te exhortatione sua adiuuerunt eos. Nam
& populum israel ab imitatione patrum
delictorum per suam admonitionem idem
propheta cupiens reuocare uerbis lectione
comprehensus usus est. Vidi nocte & ecce
uir ascenderat super equum rubeum & cetera.
Vidit propheta uirum equo rubeo seden
tem & stantem in medio myrteti umbrosi
cuius uisionis hec solutio est. Vir ascendens
equum rubeum licet angelus intelligatur
tamen quia predicti coloris equum con
scendere uisus est uindictam sanguinis in
eam gentem significat afferendam que
populum israel in captiuitatem redegerat.
Nam et Esaias propheta per ruborem uesti
mentorum inter gentes uindictam cum
sanguine a deo proferendam demonstrans
his uerbis usus est dicens. Quis est iste
qui uenit de edom tinctis uestibus de
Bosra & cetera. Stantem uero in medio myr
teti umbrantis quod dixit. Letitiam populo
affuturam per myrteti significationem uo
luit designari. Eius ligni Moyses in le
uitico cum faceret mentionem ait. Accipie
tis die prima fructus ligni speciosi. ut le
titiam populi per bene olentis ligni & spe
ciosi umbraculum demonstraret. Sed hanc
uisionem que liberationem populi & uin
dictam de aduersariis affuturam demon
strat ob hoc nocte propheta se uidisse

memoratur qa populum israel in prima libe
ratiõe de terra ęgypti noctu discessisse cõ
stabat cuius exempli quia presens populus
aliquam partem in se retinere uidebatur
liberatio eiusdem ac reditus captiuitatis i
de terra chaldęorum per noctem pphetę
est reuelata.

ZACHARIAS I
memor domini sui mu
tiplex in prophetia ie
sum cum uestibus sordi
dis et lapidem oculorum
septem candelabrumque aureum cum totidẽ
lucernis quot oculis duas quoque oliuas i
a sinistris lampadis cernit et a dextris o
et post equos rufos uarios albos et dissi
patas quadrigas ex ephraim et equum i
de hierusalem pauperem regem uaticina
tur et predicit Regem sedentem sup
pullum filium asinę subiugalis.

N MEN-
SE OCTAV
in anno secu
do Dary re
gis factum
est uerbum
domini ad
Zachariam
filium Barachie fily Addo prophetam.
I ratus est dominus super patres uestros
iracundia. Et dices ad eos Hec dicit
dominus exercituum. Conuertimini ad
me ait dominus exercituum Et conuer-
tar ad uos dicit dominus exercituum.
Ne sitis sicut patres uestri ad quos clama-
bant prophete priores dicentes. Hec di
cit dominus exercituum. conuertimini
de uijs uestris malis & cogitationibus
uestris pessimis & non audierunt neque
attenderunt ad me, dicit dominus. Pres
uestri ubi sunt et prophete? Nunquid
in sempiternum uiuent Veruntamen uer
ba mea et legittima mea que mandaui ser
uis meis prophetis. nunquid non compre
henderunt patres uestros? Et conuer-
si sunt & dixerunt. Sicut cogitauit do
minus exercituum facere nobis secundum
uias nostras & secundum adinuentiones
nostras fecit nobis. In die uicesima et
quarta undecimi mensis Sabbath in an-
no secundo Dary factum est uerbum
dominj ad Zachariam filium Barachie
fily Addo prophetam dicens. Vidi per
noctem. & ecce uir ascender per equum
rufum & ipse stabat inter myrteta que
erant in profundo & post eum equi ru
fi uary et albi. Et dixi. Quid sunt isti do
mine mi? Et dixit ad me angelus do-
mini qui loquebatur in me Ego ostendam
tibi quid sint hec. Et respondit uir qui
stabat inter myrteta. & dixit. Isti sunt
quos misit dominus ut perambulent
terram. Et responderunt angelo domini
qui stabat inter myrteta & dixerunt.
Perambulauimus terram & ecce omnis ter
ra habitatur & quiescit. Et respondit
angelus domini & dixit. Domine exer
cituum usque quo tu non misereberis hierusalem

et urbium juda quibus iratus es? Iste septu
gesimus annus est. Et respondit dominus
angelo q loquebatur in me uerba bona.
uerba consolatoria. Et dixit ad me an
gelus q loquebatur in me. Clama dicens
H ec dicit dominus exercituum. Zelatus
sum hierusalem et syon zelo magno. Et
ira magna ego irascor super gentes opulen
tas. quia ego iratus sum parum ipsi uero
adiuuerunt in malum. Propterea hec
dicit dominus. Reuertar ad hierusalem
in misericordiis. & domus mea edifica
bitur in ea ait dominus exercituum. &
perpendiculum extendetur super hierusa
lem. Adhuc clama dicens. Hec dicit do
minus exercituum. Adhuc affluent ci
uitates mee bonis. & consolabitur adhuc
dominus syon & eliget adhuc hierusa
lem. Et leuaui oculos meos et uidi et
ecce quattuor cornua. Et dixi ad an
gelum q loquebatur in me. Quid sunt
hec? Et dixit ad me. Hec sunt cor
nua que uentilauerunt judam et israel
et hierlm. Et ostendit mihi dominus qr
tuor fabros. Et dixi. Quid isti ueniunt
facere? Qui ait dicens. Hec sunt cornua
que uentilauerunt judam per singulos
uiros & nemo eorum leuauit caput suum
E t uenerunt isti deterrere eos ut deter
rere. ut deiciant cornua gentium que
leuauerunt cornua super terram juda
ut dispergerent eam.

E t leuaui oculos meos &
uidi & ecce uir & in
manu eius funiculus men
sorum. Et dixi quo tu
uadis? Et dixit ad me. Ut metiar hie
rusalem & uideam quanta sit longitudo eius.
& quanta latitudo eius. Et ecce angelus q
loquebatur in me egrediebatur. & alius an
gelus egrediebatur in occursum eius. &
dixit ad eum. Curre loquere ad puerum
istum dicens. Absque muro habitabitur hie
rusalem pre multitudine hominum & iu
mentorum in medio eius. Et ego ero ei ait
dominus murus ignis in circuitu. & in glo
ria ero in medio eius. O. o. o fugite de ter
ra aquilonis dicit dominus. quoniam in
quattuor uentos celi dispersi uos dicit do
minus. O syon fuge que habitas apud fili
am Babylonis. quia hec dicit dominus exer
cituum. Post gloriam misit me ad gen
tes que spoliauerunt uos. Qui enim teti
gerit uos tangit pupillam oculi mei. quia
ecce ego leuo manum meam super eos. &
erunt prede his qui seruiebant sibi. et
cognoscetis quia dominus exercituum mi
sit me. Lauda & letare filia syon quia
ecce ego uenio et habitabo in medio tui ait domi
nus. Et applicabuntur gentes multe ad
dominum in die illa. & erunt mihi in
populum. Et habitabo in medio tui. &
scies quia dominus exercituum misit me
ad te. Et possidebit dominus judam par
tem suam in terram sanctificatam. et eliget
adhuc hierlm. Sileat omnis caro a facie
domini quia consurrexit de habitaculo
sancto suo.

E T ostendit mihi dominus
jesum sacerdotem magnum
stantem coram angelo do
mini et sathan stabat a

dextris eius ut aduersaretur ei. Et dixit
dominus ad Sathan. Increpet dominus
in te Sathan et increpet dominus in te
q elegit Hierusalem. Nunquid non iste
torris est erutus de igne? Et Iesus erat
indutus uestib; sordidis & stabat ante
faciem angeli. Q respondit & ait domin
qui stabant coram se dicens. Auferte uesti
menta sordida ab eo. Et dixit ad eum
E cce abstuli a te iniqtatem tuam et indui
te mutatoriis. Et dixit. Ponite cydarim
mundam super caput eius. Et posuerunt
cydarim super caput eius mundam et in
duerunt eum uestibus. Et angelus do
mini stabat & contestabatur angelus
domini Iesum dicens. Haec dicit dominus
exercituum. Si uiis meis ambulaueris &
custodiam meam custodieris, tu quoque
iudicabis domum meam et custodies
atria mea. & dabo tibi ambulantes de
his qui nunc hic assistunt. Audi Iesus sa
cerdos magne tu et amici tui q habitant
coram te: quia uiri portendentes sunt.
E cce ego adducam seruum meum orien
tem quia ecce lapis quem dedi coram Je
su super lapidem unum septem oculi sut.
E cce ego caelabo sculpturam eius. ait do
minus exercituum & auferam iniquita
tem terrae illius in die una. In die illa dic
dominus exercituum uocabit uir amicum
suum subter uineam & subter ficum.

T reuersus est angelus q
loquebatur in me & susci
tauit me quasi uirum q
suscitatur de somno suo.
Et dixit ad me: Quid tu uides? Et dixi
Vidi & ecce candelabrum aureum to
tum et lampas eius super caput ipsius &
septem lucernae eius super illud & septem
infusoria lucernis que erant super caput e
ius & due oliuae super illud una a dextris
lampadis & una a sinistris eius. Et respon
di & aio ad angelum q loquebatur in me
dicens. Quid sunt hec domine mi? Et re
spondit angelus q loquebatur in me &
dixit ad me: Nunqd nescis quid sunt hec?
Et dixi Non domine mi. Et respondit
& ait ad me dicens. hoc est uerbum do
mini ad Zorobabel dicens Non in exer
citu nec in robore: sed in spiritu meo di
cit dominus exercituum. Quis tu mons
magne coram Zorobabel in planum? Et
educet lapidem primarium & exequabit
gratiam gratiae eius. Et factum est uer
bum domini ad me dicens. Manus Zoro
babel fundauerunt domum istam & ma
nus eius perficient eam & scietis qa domi
nus exercituum misit me ad uos. Qs enim
despexit dies paruos? Et Letabuntur &
uidebunt lapidem stanneum in manu Zoro
babel. Septem sunt isti oculi domini qui dis
currunt in uniuersam terram. Et respon
di & dixi ad eum. Quid sunt due oliuae
istae ad dexteram candelabri & ad sinistram
eius? Et respondi secundo & dixi ad eu
Quid sunt due spicae oliuarum que sunt
iuxta duo rostra aurea in quib; sunt suf
fusoria ex auro? Et ait ad me dicens
Nunquid nescis quid sunt hec? Et dixi
Non domine mi. Et dixit: Isti sunt duo
filii olei qui assistunt dominatori uniuer
sae terrae.

ET conuersus sum & leua-
ui oculos meos & uidi et
ecce uolumen uolans. Et
dixit ad me: Quid tu ui-
des? Et dixi Ecce ego uidi uolumen uo-
lans. Longitudo eius uiginti cubitorum &
latitudo eius decem cubitorum. & dixit ad
me: Haec est maledictio quae egreditur
super faciem omnis terrae: quia omnis fur si-
cut ibi scriptum est iudicabitur et omnis
iurans ex hoc similiter iudicabitur. Educam
illud dicit dominus exercituum & ueniet
ad domum furis & ad domum iurantis in
nomine meo mendaciter & commorabitur
in medio domus eius & consumet eam et
ligna eius et lapides eius. Et egressus est
angelus qui loquebatur in me: & dixit ad
me: Leua oculos tuos et uide: Quid est
hoc quod egreditur? Et dixi Quidnam
est? Et ait. Haec est amphora egrediens.
Et dixit. haec est oculus eorum in uniuer-
sa terra. Et ecce talentum plumbi porta-
batur & ecce mulier una sedens in medio
amphorae. Et dixit haec est impietas. Et
proiecit eam in medio amphorae: & misit
massam plumbeam in os eius. Et leuaui o-
culos meos & uidi & ecce duae mulieres
egredientes & spiritus in alis earum. Et
habebant alas quasi alas milui & leuaue-
runt amphoram inter terram et caelum.
Et dixi ad angelum qui loquebatur in me:
Quo istae deferunt amphoram? Et dixit
ad me: Ut aedificetur ei domus in terra
Sennaar & stabiliatur et ponatur ibi su-
per basem suam.

ET conuersus sum & leua-
ui oculos meos & uidi et
ecce quattuor quadrigae
egredientes de medio du-
orum montium & montes montes aerei.
In quadriga prima equi rufi. in quadri-
ga secunda equi nigri in quadriga tertia
equi albi & in quadriga quarta equi ua-
rii & fortes. Et respondi & dixi ad an-
gelum qui loquatur in me: Quid sunt haec
domine mi? Et respondit angelus & ait
ad me. Isti sunt quattuor uenti caeli qui
egrediuntur ut stent coram dominatore
omnis terrae. In qua erant equi nigri egre-
diebantur in terram aquilonis. & albi egres-
si sunt post eos. & uarii egressi sunt ad
terram austri. Qui autem erant robustissi-
mi exierunt & quaerebant ire & discur-
rere per omnem terram. Et dixit Ite
& perambulate terram. Et perambulaue-
runt terram. Et uocauit me & locutus
est ad me dicens. Ecce qui egrediuntur
in terram aquilonis requiescere fecerunt spi-
ritum meum in terra aquilonis. Et factum
est uerbum domini ad me dicens. Sume
a transmigratione ab oldai et a Thobia.
& ab Idaia et uenies tu in die illa & in-
trabis domum Iosiae filii Sophoniae qui
uenerunt de Babylone. & sumes aurum
& argentum & facies coronas et pones
in capite Iesu filii Iosedech sacerdotis ma-
gni. & loqueris ad eum dicens. Haec ait
dominus exercituum dicens. Ecce uir
oriens nomen eius. & subter eum orietur
& aedificabit templum domino & ipse
extruet templum domino Et ipse por-
tabit gloriam. & sedebit et domina-

bit super

bitur super solio suo. Et erit sacerdos
super solio suo. & consilium pacis erit in
ter illos duos. Et coronae erunt helem
& Thobiae et Idaiae et Hen filio sophoniae
memoriale in templo domini. Et qui
procul sunt venient & edificabunt in
templo domini. et scietis quia dominus
exercituum misit me ad uos. Erit autem
hoc si auditu audieritis uocem domini
dei uestri.

[E]T factum est in anno quar-
to Darii regis factum est
uerbum domini ad Za-
chariam in quarta men-
sis noni qui est casleu. Et miserunt ad
domum dei Sarasar et Rogomelech & ui
uiri qui erant cum eis ad precandum fa-
ciem domini. ut dicerent sacerdotibus
domus domini exercituum et prophetis lo
quentes. Numquid flendum est mihi
in quinto mense. uel sanctificare me de-
beo sicut feci iam multis annis. Et fac
tum est uerbum domini exercituum ad
me dicens. Loquere ad omnem populum
terrae & ad sacerdotes dicens. Cum ie-
iunaretis et plangeretis in quinto & sep
timo per hos septuaginta annos numquid
ieiunium ieiunastis mihi. Et cum come
distis & bibistis. numquid non uobis co
medistis & uobismetipsis bibistis. Num
quid non sunt uerba que locutus est
dominus in manu prophetarum priorum
cum adhuc hierusalem habitaretur & es
set opulenta. & ipsa. et urbes in circuitu
eius. & ad austrum in campestribus ha-
bitaretur. Et factum est uerbum domini
ad Zachariam dicens. Haec dicit domi
nus exercituum dicens. Iudicium uerum
iudicate & misericordiam & miserationes
facite unusquisque cum fratre suo. Et ui
duam & pupillum et aduenam & pa-
uperem nolite calumniari. & malum uir
fratri suo non cogitet in corde suo. Et
noluerunt attendere et auerterunt sca
pulam recedentes & aures suas aggraua-
uerunt ne audirent. et cor suum posue
runt ut adamantem ne audirent legem
et uerba quae misit dominus exercituum
in spiritu suo sancto per manum propheta-
rum priorum. Et facta est indignatio
magna a domino exercituum. Et factum
est sicut locutus sum & non audierunt
sic clamabunt et non exaudiam dicit
dominus exercituum. Et dispersi eos per
omnia regna que nescierunt. et terra de-
solata est ab eis eo quod non esset transiens
& reuertens. & posuerunt terram desi
derabilem in desertum.

[E]T factum est uerbum
domini exercituum dicens.
Haec dicit dominus exer
cituum. Zelatus sum syon
zelo magno. et indignatione magna zela
tus sum eam. Haec dicit dominus exer-
cituum. Reuersus sum ad syon & habita
bo in medio hierusalem. Et uocabitur
hierusalem ciuitas ueritatis & mons do
mini exercituum mons sanctificatus.
Haec dicit dominus exercituum. Adhuc
habitabunt senes & anus in plateis hierusalem
& uiri baculus in manu eius prae multitu-
dine dierum. Et plateae ciuitatis com-

plebuntur infantibus & puellis ludentibus
in plateis eius haec dicit dominus exer
cituum. Si uidebitur difficile in oculis
reliquiarum populi huius in diebus illis.
numquid in oculis meis difficile erit dicit
dominus exercituum. haec dicit dominus
exercituum. Ecce ego saluabo populum
meum de terra orientis & de terra occa
sus solis & adducam eos et habitabunt
in medio hierusalem et erunt mihi in popu
lum & ego ero eis in deum in ueritate et
in iustitia. Haec dicit dominus exercitu
um. Confortentur manus uestrae qui auditis
in his diebus sermones istos per os prophe
tarum in die quo fundata est domus
domini exercituum ut templum aedifica
retur. Siquidem ante dies illos merces
hominum non erat nec merces iumento
rum erat. neque introeunti neque exeunti
erat pax prae tribulatione. & dimisi om
nes homines unumquemque contra proximum
suum. Nunc autem non iuxta dies pri
ores ego faciam reliquiis populi huius
dicit dominus exercituum. sed semen pa
cis erit. Vinea dabit fructum suum. &
terra dabit germen suum. Et caeli da
bunt rorem suum. et possidere faciam
reliquias populi huius uniuersa haec.
Et erit sicut eratis maledictio in gentibus
domus iuda et domus israel. sic saluabo
uos & eritis benedictio. Nolite time
re. Confortentur manus uestrae. quia
haec dicit dominus exercituum. Sicut
cogitaui ut affligerem uos cum ad ira
cundiam prouocassent patres uestri me
dicit dominus & non sum misertus. sic
conuersus cogitaui in diebus istis ut be
nefaciam domui iuda et hierusalem.
Nolite timere. Haec sunt ergo uerba quae
facietis. Loquimini ueritatem unusquisque
cum proximo suo. Veritatem et iudicium
pacis iudicate in portis uestris. & unusquis
que malum contra amicum suum ne co
gitetis in cordibus uestris. & iuramentum
mendax ne diligatis. Omnia enim haec
sunt quae odi dicit dominus. Et factum
est uerbum domini exercituum ad me
dicens. Haec dicit dominus exercituum.
Ieiunium quarti et ieiunium quinti & ie
iunium septimi. & ieiunium decimi erit
domui iudae in gaudium et laetitiam. et
in solemnitates praeclaras. Veritatem tantum
et pacem diligite. Haec dicit dominus
exercituum. Usque quo ueniant populi &
habitent in ciuitatibus multis et uadant
habitatores unus ad alterum dicentes
Eamus & deprecemur faciem domini
& quaeramus dominum exercituum. Va
dam etiam ego. Et uenient populi mul
ti & gentes robusti ad quaerendum do
minum exercituum in hierusalem et depre
candam faciem domini. Haec dicit domi
nus exercituum. In diebus illis in quibus
apprehendent decem homines ex omnibus
linguis gentium. et apprehendent fimbri
am uiri iudaei dicentes. ibimus uobiscum.
Audiuimus enim quoniam deus uobiscum est.

Onus uerbi domini in ter
ra Adrach. & Damasci re
cap. IX quiei eius. quia dominus
est oculus hominis et om
nium tribuum israel. Emath quoque in
terminis eius. & Tyrus et Sydon. Assup

serunt quippe sibi sapientiam ualde. Et
edificauit Tyrus munitionem suam. &
coaceruauit argentum quasi humum. et
aurum ut lutum platearum. Ecce domi
nus possidebit eam & percutiet in mari
fortitudinem eius. et haec igni deuorabit.
V idebit Ascalon et timebit & gaza & do
lebit nimis. & accaron. quoniam confu
sa est spes eius. Et peribit rex de gaza
et Ascalon non habitabitur. Et sedebit
separator in Azoto. & disperdam superbiam
philistinorum. Et auferam sanguinem
eius de ore eius & abominationes eius de
medio dentium eius. Et relinquetur etiam
ipse deo nostro. & erit quasi dux in iu
da. & accaron quasi Iebuseus. Et cir
cumdabo domum meam ex his qui militant
mihi euntes & reuertentes. & non tran
sibit super eos ultra exactor. quia nunc ui
di in oculis meis. Exulta satis filia syon
iubila filia hierusalem. Ecce rex tuus ueni
et iustus et saluator ipse pauper & ascen
dens super asinam. & super pullum filium
asine. Et disperdam quadrigam ex ephra
im. & equum de hierusalem. & dissipa
bitur arcus belli. Et loquetur pacem gen
tibus. & potestas eius a mari usque ad ma
re. et a fluminibus usque ad fines terrae.
T u quoque in sanguine testamenti tui emisisti uinc
tos tuos de lacu in quo est aqua. Conuer
timini ad munitionem uincti spei. Hodie
quoque adnuntians duplicia reddam tibi.
Quoniam extendi mihi iudam quasi ar
cum impleui ephraim. Et suscitabo filios
tuos syon super filios tuos graecia. & po
nam te quasi gladium fortium. Et domi
nus deus super eos uidebitur. et exibit
ut fulgur iaculum eius. Et dominus
deus in tuba canet. & uadet in turbine
austri. Dominus exercituum proteget
eos. & deuorabunt. & subicient lapidi
bus fundae. Et bibentes inebriabuntur qua
si a uino. & replebuntur ut phiale. &
quasi cornua altaris. Et saluabit eos do
minus deus eorum in die illa. ut gregem
populi sui. quia lapides sancti eleuabun
tur super terram eius. Quid enim bonum
eius est. & quid pulchrum eius. nisi fru
mentum electorum. & uinum germinans
uirgines.

Petite a domino pluuiam
in tempore serotino. & do
minus faciet niues et plu
uiam imbris. & dabit eis
singulis herbam in agro. Quia simulacra
locuta sunt inutile. & diuini uiderunt
mendacium. & somniatores locuti sunt
frustra. et uane consolabantur. Idcirco ad
ducti sunt quasi grex. affligentur quia
non est eis pastor. Super pastores iratus
est furor meus. et super hircos uisitabo.
Quia uisitauit dominus exercituum gre
gem suum domum iuda. & posuit eos
quasi equum gloriae suae in bello. Ex ip
so angulus & ex ipso paxillus. ex ipso
arcus praelii. & ex ipso egredietur omnis
exactor simul. Et erunt quasi fortes con
culcantes lutum in medio uiarum in proe
lio. Et bellabunt quia dominus cum
eis. & confundentur ascensores equorum.
Et confortabo domum iuda. & domum
Ioseph saluabo. Et conuertam eos quia
miserebor eorum. et erunt sicut fuerunt

quando non proieceram eos. Ego enim
dominus deus eorum & exaudiam eos.
Et erunt quasi fortes ephraim & letabitur cor eorum quasi a uino. Et filii
eorum uidebunt et letabuntur & exul
tabit cor eorum in domino. Sibilabo eis
& congregabo illos quia redemi eos. Et
multiplicabo eos sicut ante fuerant mul
tiplicati & seminabo eos in populis. Et
de longe recordabuntur mei & uiuent
cum filiis suis et reuertentur. Et redu
cam eos de terra aegypti & de assyriis
congregabo eos. Et ad terram Galaad et
libani adducam eos & non inuenietur
eis locus. Et transibunt in maris freto &
percutiet in maris freto & percutiet in
mari fluctus & confundentur omnia pro
funda fluminis. Et humiliabit super
bia assur & sceptrum aegypti recedet.
Confortabo eos in domino & in nomine
eius ambulabunt dicit dominus.

APERI libane portas tuas et
comedat ignis cedros tuas.
Vlula abies quia cecidit
cedrus. quoniam magnifi
ci uastati sunt. Vlulate quercus basan
quoniam succisus est saltus munitus.
Vox ululatus pastorum quia uastata est
magnificentia eorum. Vox rugitus leo
num quoniam uastata est superbia iorda
nis. Haec dicit dominus deus meus. Pasce
pecora occisionis. quae qui possederant occidebant
et non dolebant & uendebant ea dicentes. Be
nedictus dominus diuites facti sumus.
Et pastores eorum non parcebant eis. & ego
non parcam ultra super habitantes terrae

dicit dominus. Ecce ego tradam homi
nes unumquemque in manu proximi sui & in
manu regis sui & concident terram et
non eruam de manu eorum. & pascam
pecus occisionis propter hoc o pauperes
gregis qui custodiunt mihi quia uerbum
domini est. Et dixi ad eos. Si bonum est
in oculis uestris afferte mercedem meam
& si non quiescite. Et appenderunt mer
cedem meam triginta argenteos. Et dixit
dominus ad me. Proice illum ad statua
rium decorum precium quo appretia
tus sum ab eis. Et tulit triginta argen
teos & proieci illos in domo domini ad
statuarium. Et praecidi uirgam meam
secundam quae appellabatur funiculus.
ut dissoluerem germanitatem inter iu
dam et israel. & dixit dominus ad me.
Adhuc sume tibi uasa pastoris stulti.
Quia ecce ego suscitabo pastorem in terra
qui derelicta non uisitabit. dispersum non
queret. & contritum non sanabit & id
quod stat non enutriet & carnes pin
guium comedet & ungulas eorum dis
soluet. O pastor et idolum derelinquens
gregem. Gladius super brachium eius et
super oculum dextrum eius. Brachium
eius ariditate siccabitur & oculus dex
ter eius tenebrescens obscurabitur.

ONus uerbi domini super
israel. Dixit dominus ex
tendens caelum & fundans
terram & fingens spiritum
hominis in eo. Ecce ego ponam hierusa
lem super liminare crapulae omnibus popu
lis in circuitu. sed et iuda erit in obsidione

ō hierlm. Et erit in die illa ponam hierlm
lapidem oneris cunctis populis. Omnes i
q leuabunt eum consicisione lacerabunt
et colligentur aduersus eam omnia regna
terre. In die illa dicit dominus percutia
omnem equum in stuporem. & ascensore
eius in amentiam. Et super domum juda
aperiam oculos meos. & omnem equum
populorum percutiam caecitate. Et di
cent duces juda in corde suo. conforten
tur mihi habitatores hierlm in domino r
exercituum deo eorum. In die illa pona
duces juda sicut caminum ignis in lignis
& sicut facem ignis in foeno & deuora
bunt ad dexteram et ad sinistram omnes
populos in circuitu. Et habitabitur hieru
salem rursus in loco suo in hierlm. et salua
bit dominus tabernacula juda sicut in pri
cipio ut non magnifice glorietur domus
Dauid & gloria habitantium hierlm con
tra judam. In die illo proteget dominus
habitatores hierlm. Et erit q offenderit
ex eis in die illa quasi Dauid & domus
Dauid quasi dei sicut angelus domini in
conspectu eius. Et erit in die illa queram
conterere omnes gentes que ueniunt cō
tra hierlm. et effundam super domum Da
uid et super habitatores hierlm spiritum i
gratie et precum. Et aspicient ad me q̄m
confixerunt & plangent eum planctu q̄si
super unigenitum & dolebunt super eū
ut doleri solet in morte primogeniti. In
die illa magnus erit planctus in hierusa
lem sicut planctus ad remmon in campo
Magedon Et plangent terre familie et
familie seorsum. Familie domus seorsum
Dauid & mulieres eorum seorsum. Fami

lie domus Nathan seorsum & mulie
res eorum seorsum. Familie domus Leui se
orsum & mulieres eorum seorsum. Familie
semei seorsum & mulieres eorum seorsum.
Omnes familie reliquie familie et familie
seorsum & mulieres eorum seorsum.

N die illa erit fons patens
domui Domini David &
habitantibꝰ hierusalem in
absolutionem pc̄toris &
menstruate. Et erit in die illa dicit do
minus exercituum disperdam nomina ido
lorum de terra & non memorabuntur ul
tra. Et Pseudo prophetas & spiritum in
mundum auferam de terra. Et erit cum
pphetauerit q̄spiam ultra. dicent ei pater
eius & mater eius q genuerunt eum. Nō
uiues. quia mendacium locutus es in nom
ne domini. Et configent eum pater eius
et mater eius genitores eius cum ppheta
uerit. Et erit in die illa confundentur
prophete unusquisqꝫ ex uisiō e sua cum
prophetauerit. nec operientur pallio sac
cino ut mentiantur. Sed dicet non sum
propheta. Homo agricola ego sum quo
niam Adam exemplum meum ab adole
scentia mea. Et dicet ei Quid sunt pla
ge iste in medio manuum tuarum. Et
dicet. His plagatus sum in domo eorum
q diligebant me. Framea suscitare sup
pastorem meum & super uirum coher
ten mihi dicit dominus exercituum. Per
cute pastorem. & dispergentur oues. Et
conuertam manum meam ad paruulos.
Et erunt in omni terra dicit dominus
partes due in ea dispergentur & defi.

cient & tertia pars relinquetur in ea.
Et ducam tertiam partem per ignem. et urã
eos sicut uritur argentum et pbabo eos si
cut probatur aurum. Ipse uocabit nomen
meum. & ego exaudiam eum. Et dicam
populus meus es & ipse dicet dominus
deus meus.

Ecce dies domini ueniunt
dicit dominus & diuiden
tur spolia tua in medio tui.
Et congregabo omnes gen
tes ad hierusalem in prelium et capietur
ciuitas & uastabuntur domus & muli
eres uiolabuntur. Et egredietur media pars
ciuitatis in captiuitatem & reliquum po
puli non auferetur ex urbe. Et egredietur
dominus et prelabitur contra gentes illas
sicut preliatus est in die certaminis. Et
stabunt pedes eius in die illa super mon
tem oliuarum. q est contra hierusalem
ad orientem. Et scindetur mons oliua
rum ex media parte sui ad orientem et
ad occidentem prerupto grandi ualde.
Et sepabitur medium montis ad aqlonem
& medium eius ad meridiem. Et fugietis
ad uallem montium eorum quoniam co
iungetur uallis montium usq ad pximum.
Et fugietis sicut fugistis a facie terremo
tus in dieb Osie regis iuda. Et ueniet
dominus ds meus omnesq sancti cum eo.
Et erit in die illa non erit lux sed fri
gus & gelu. Et erit dies una que nota
est domino. non dies neq nox & in tem
pore uesperi erit lux. Et erit in die illa
exibunt aque uiue de hierusalem. Me
dium earum ad mare orientale & me
dium earum ad mare nouissimum. In estate
& in hyeme erunt. & erit dominus rex
super omnem terram. In die illa erit domi
nus unus. et erit nomen eius unum. Et re
uertetur omnis terra usq ad desertum de
colle remmon ad austrum hiertm. Et exal
tabitur et habitabit in loco suo a porta
Beniamin usq ad locum porte prioris. &
usq ad portam angulorum. & a turre An
nehel usq ad torcularia regis. Et habita
bunt in ea & Anathema non erit amplius.
Sed sedebit hierusalem secura & hec erit
plaga qua percutiet dominus omnes gen
tes que pugnauerunt aduersus hiertm.
Tabescet caro uniuscuiusque stantis super
pedes suos & oculi eius tabescent in fora
minibus suis. et lingua eorum contabescet
in ore suo. In die illa erit tumultus domi
ni magnus in eis. & apprehendet uir manum
proximi sui. & conseretur manus eius sup
manum proximi sui. Sed et Judas pugnabit
adusus hiertm. Et congregabuntur diuitie
omnium gentium in circuitu. aurum et ar
gentum & uestes multe satis. Et sic erit
ruina. eq et muli & cameli & asini et
omnium iumentorum que fuerunt in ca
stris illis sicut ruina haec. Et omnes q reli
qui fuerint de uniuersis gentibus que ue
nerunt contra hierusalem. ascendent ab
anno in annum. ut adorent regem do
minum exercituum & celebrent festiui
tatem tabernaculorum. Et erit q non
ascenderint de familiis terre ad hierusa
lem ut adorent Regem dominum exer
cituum. non erit super eos imber. Quod
& si familia egypti non ascenderit &
non uenerit. nec super eos erit. Sed erit

ruina qua percutiet dominus omnes gen
tes. quae non ascenderint ad celebrandā
festiuitatem tabernaculorum. Hoc erit pec
catum aegypti. & hoc peccatum omnium
gentium quae non ascenderint ad celebrā
dam festiuitatem tabernaculorum. In die
illa erit quod super frenum equi est scm̄
domino. & erunt lebetes in domo domini
quasi phiale coram altari. Et erit lebes in
hierlm̄. & in iuda sanctificatus domino exe
rcituum. Et uenient omnes immolantes &
sument ex eis & coquent in eis. Et non
erit mercator ultra in domo domini exer
cituum in die illo.

DEUS PER
Moysen populo is
rael praeceperat sa
cerdotes taberna
culi sui omni cor
porali uitio libero
hostias omni uitio uacuas sibi offerre. Qb
legem suam ad regendum populum ob
hoc dederat. ut per sacrificiorum oblatio
nem internuntij dei & hominum facti po
pulum praeceptum caelestibꝫ facerent obe
dire. Unde sacerdotes angelos dei esse
hoc in loco scriptura testatur. Sed quia ta
ti muneris gratiam contemnentes. supra
dictus populus ac sacerdotes sacrificia ui
tio deturpata. ipsis criminibꝫ atq; impie
tatibꝫ maculati deo offerre coeperunt.
deo per malachiam prophetam deus popu
lum suum israel increpans ait. Dilexi uos
dicit dominus Et dixistis In quo dilexi
sti nos. Nonne frater erat Esau Jacob
dicit dominus & dilexi Iacob. Esau autē
odio habui. Esau autem fratrem Jacob nō
iniqua aut spontanea uoluntate odio ha
bitum a deo. uel sine meriti gratia Jacob
dilectum manifestum est. cum secundū
praescientiam suam Esau qdem effusioēm
fraterni sanguinis concupiscere. Iacob autē
in sui cognitionem obseruandam legem de
siderare cognosceret. Cuius rei gratia. su
pradicto usus est exemplo dicens. Dilexi
Jacob. Esau autem odio habui. Quamuis ex
operibꝫ memoratorum quorum liber Gene
seos meminit. in quo unusquisq; eorum fu
turum erat proposito manifeste constaret.
ut scriptum est. Creuerunt pueri & erat
Esau homo agrestis sciens uenari. Jacob au
tem homo simplex manens in tabernaculo.
Nam reliqua quae lectione comprehensa
sunt praeuaricatioēm populi isrl̄ in obser
uandis sacrificijs dei increpatioēmq; in eū
dem. qꝛ deos alienos coluerit. significant.

MALACHIAS aperte & i
fine omnium prophetarum di
cit de abiectione isrl̄ & uo
catione gentium. Non est
mihi ait uoluntas in uobis dicit dominus
exercituum. & munus non suscipiam de mā
nu uestra. Ab ortu enim solis usq; ad occa
sum magnum est nomen meum in gentibꝫ.
& in omni loco sacrificatur. & offertur no
mini meo oblatio munda.

NVS VE
BI DOMI
ni ad Israel
in manu
Malachie
prophete.
Dilexi uos
dicit domi
nus. Et dixistis in quo dilexisti nos.
N onne frater erat Esau Iacob dicit domi
nus. Et dilexi Iacob Esau autem odio ha
bui. Et posui Seyr montes eius in solitu
dinem & hereditatem eius in dracones de
serti. Quod si dixerit Idumea destructi su
mus sed reuertentes edificabimus que
destructa sunt. hec dicit dominus exer
cituum. Isti edificabunt et ego destruam.
Et uocabuntur termini impietatis. & popu
lus cui iratus est dominus usque in eternum.
E t oculi uestri uidebunt. & uos dicetis. M
agnificetur dominus super terminum Israel.
F ilius honorat patrem & seruus dominum
suum. Si ergo pater ego sum. ubi est ho
nor meus. & si dominus ego sum. ubi est
timor meus dicit dominus exercituum.
ad uos o sacerdotes qui despicitis nomen
meum. & dixistis. in quo despeximus
nomen tuum. Offertis super altare meum
panem pollutum. Et dicitis. In quo pol
luimus te. In eo quod dicitis. mensa domi
ni despecta est. Si offeratis cecum ad im
molandum. nonne malum est. Et si of
feratis claudum & languidum nonne
malum est. Offer illud duci tuo si pla
cuerit ei. aut si susceperit faciem tuam di
cit dominus exercituum. Et nunc depre
camini uultum dei. ut misereatur uestri
de manu enim uestra factum est hoc. si
quomodo suscipiat facies uestras dicit do
minus exercituum. Quis in uobis qui claudat
ostia. & incendat altare meum gratuito.
Non est mihi uoluntas in uobis dicit domi
nus exercituum. & munus non suscipiam
de manu uestra. Ab ortu enim solis usque
ad occasum magnum est nomen meum in
gentibus. & in omni loco sacrificatur &
offertur nomini meo oblatio munda. quia
magnum est nomen meum in gentibus.

dicit dominus exercituum. Et uos pollu
istis illud in eo q dicitis mensa domini
contaminata est & qd super ponitur cō
temptibile est cum igne q illud deuorat
& dixistis. Ecce de labore. Et exsuffla
stis illud dicit dominus exercituum. Et
intulistis de rapinis claudum et languidū
et intulistis munus. Nunqd suscipiam il
lud de manu uestra. dicit dominus exer
cituum. Maledictus dolosus q habet in
grege suo masculum et uotum faciens im
molat debile domino. Quia rēx magnus
ego dicit dominus exercituum. & nomē
meum horribile in gentibꝰ.

Et nunc ad uos mandatum
hoc o sacerdotes. Si nolue
ritis audire & si nolueri
tis ponere super cor. ut, i
detis gloriam nomini meo ait dominus e
xercituum mittam in uos egestatem. &
maledicam benedictionibꝰ uestris & ma
ledicam illis quoniam non posuistis super
cor. Ecce ego proyciam uobis brachium
& dispergam super uultum uestrum ster
cus solemnitatum uestrarum & assumet
uos secum. Et scietis qa misi ad uos man
datum istud. ut esset pactum meum cum
leui dicit dominus exercituum. Pactum
meum fuit cum eo uite et pacis. & dedi
ei timorem et timuit me & a facie nomi
nis mei pauebat. Lex ueritatis fuit in ore
eius & iniqtas non est inuenta in labys e
ius. In pace & in equitate ambulauit mecum
& multos auertit ab iniqtate. Labia enim
sacerdotis custodiunt scientiam & legem
reqrent ex ore eius qa angelus domini

exercituum est. Vos autem recessistis de
uia & scandalizastis plurimos in lege. Irri
tum fecistis pactum Leui dicit dominus
exercituum. Propter quod et ego dedi uos
contemptibiles & humiles omnibꝰ popu
lis sicut non seruastis uias meas & acce
pistis faciem in lege. Nunqd pater unus
omnium nostrum? Nunqd non deus unus
creauit nos? Quare ego despicit unusqsq
uestrum fratrem suum uiolans pactum
patrum nostrorum? Transgressus est iuda
et abominatio facta est in isrl & in hierłm
qa contaminauit iudas sanctificationem
domini quam dilexit. & habuit filiam
dei alieni. Disperdet dominus uirum q
fecerit hoc. magistrum et discipulum de
tabernaculo iacob. & offerentem munus
domino exercituum. Et hoc rursum fe
cistis. Operiebatis lachrymis altare dñi
fletu & mugitu. ita ut non respiciam ul
tra ad sacrificium. nec accipiam placabile
qd de manu uestra. Et dixistis. Quam
ob causam? Qa dominus testificatus est
inter te & uxorem pubertatis tue. quam
tu despexisti. Et hec particeps tua & u
xor foederis tui. Nonne unus fecit. et
residuum spiritus eius est? Et qd unus
quaerit nisi semen dei? Custodite ergo
spiritum uestrum & uxorem adolescen
tie tue noli despicere. Cum odio habue
ris dimitte. dicit dominus ds israel. Ope
riet autem iniqtas uestimentum eius. di
cit dominus exercituum. Custodite spiri
tum urm. & nolite despicere.

LAborare fecistis dominum
in sermonibus uestris & i
dixistis In quo eum fecim
laborare? Ideo q dicitis
Omnis q fecit malum bonus est in conspec
tu domini & tales ei placent Aut certe
ubi est deus iudicij? Ecce ego mittam a
gelum meum & praeparauit uiam ante fa
ciem meam Et statim ueniet ad templum
suum dominator quem uos quaeritis & i
angelus testamenti quem uos uultis Ecce
uenit dicit dominus exercituum Et qs
poterit cogitare diem aduentus eius? Et
quis stabit ad uidendum eum Ipse enim
quasi ignis conflans & quasi herba fullo
num Et sedebit conflans et emundans
argentum et purgabit filios Leui Et co
labit eos quasi aurum & quasi argentum
et erunt domino offerentes sacrificia in
iustitia Et placebit domino sacrificium
Iuda et hierusalem sicut dies saeculi &
sicut anni antiq. Et accedam ad uos in
iudicio & ero testis uelox maleficis &
adulteris & periuris & q calumniantur
mercedem mercennarijs & humiliant ui
duas et pupillos & opprimunt peregri
num nec timuerunt me dicit dominus i
exercituum Ego enim dominus et non
mutor & uos filij Jacob non estis consumpti.
A diebus enim patrum uestrorum recessistis
a legitimis meis & non custodistis Re
uertimini ad me et reuertar ad uos di
cit dominus exercituum & dixistis In
quo reuertemur? Si affiget homo deum
quia uos configitis me Et dixistis In quo
configimus te? In decimis et in primitijs.
Et in penuria uos maledicti estis et me uos
configitis gens tota Inferte omnem
decimam in horreum meum & sit cibus i
domo mea & probate me super hoc dicit
dominus. Si non aperuero uobis cataracta
caeli & effudero uobis benedictionem usque
ad abundantiam Et increpabo pro uobis
deuorantem & non corrumpet fructum
terrae uestrae nec erit sterilis uinea i agro
dicit dominus exercituum Et beatos uos
dicent omnes gentes Eritis enim uos ter
ra desiderabilis dicit dominus exercituum.
Inualuerunt super me uerba uestra dicit
dominus Et dixistis Quid locuti sumus i
contra te? Dixistis Vanus est q seruit
deo & quid emolumentum qa custodiuimus
praecepta eius et qa ambulauimus tristes
coram domino exercituum? Ergo nunc
beatos dicimus arrogantes Siquidem aedifica
ti sunt facientes impietates & temptauerunt
deum & salui facti sunt Tunc locuti sunt
timentes deum unusquisque cum proximo
suo Et attendit dominus et audiuit &
scriptus est liber monumenti coram eo ti
mentibus dominum et cogitantibus nomen
eius Et erunt mihi ait dominus exercitu
um in die qua ego facio in peculium et
parcam eis sicut parcit uir filio suo seruien
ti sibi Et conuertimini et uidebitis quid
sit inter iustum et impium et inter ser
uientem deo & non seruientem ei.

ECce enim dies ueniet suc
censa quasi caminus & e
runt omnes superbi et om
nes facientes impietatem
stipula Et inflammabit eos dies ueniens
dicit dominus exercituum quae non de

relinquet eis radicem et germen. Et ori
etur uobis timentibus nomen meum sol
iustitiae. & sanitas in pennis eius. Et egre
diemini et salietis sicut uitulus de arme
to et calcabitis impios cum fuerint cinis
sub planta pedum uestrorum in die qua
ego facio dicit dominus exercituum.
M ementote legis Moysi serui mei. quam man
daui ei in oreb ad omnem israel praecepta
et iudicia. Ecce ego mittam uobis Heliam
prophetam antequam ueniat dies domini ma
gnus et horribilis. Et conuertet cor
patrum ad filios et cor filiorum ad pa
tres eorum ne forte ueniam et percutiam
terram anathemate.

M ACHABEORUM
libri duo praenotant
praelia inter hebre
orum duces gen
temque persarum
pugnam quoque sab
batorum & nobiles Machabei ducis tri
umphos. ex cuius nomine et libri idem sunt
nuncupati. Haec quoque historia continet et
inclyta illa gesta Machabeorum fratrum
qui sub Antiocho rege pro sacris legibus di
ra tormenta perpessi sunt. Quos mater pia
dum diuersis suppliciis urgerentur non
solum non fleuit sed et gaudens horta
batur ad gloriam passionis.

M ACHABEORUM
libri licet non ha
beant in canone
hebreorum. tamen
ab ecclesia inter di
uinorum uolumi
num annotantur historias. Praenotant
autem praelia inter hebreorum duces gen
tesque persarum pugnam quoque sabbatorum
& nobiles machabei triumphos. Foedus
quoque amicitiarum cum Romanorum duci
bus atque legationum. Machabei septem fra
tres ab una machabea nomine geniti cu
todientes legem patris traditionem non
manducantes carnem porcinam. Ob hoc ab
Antiocho rege saeuissimo in Antiochia mar
tyrii gloria coronati sunt cum matre sua
atque sepulti cum magna ueneratione ibi
quiescunt.

T FACTUM E
postquam
percussit
Alexan
der Phili
pi Maced
q primus
regnavit in grecia egressus de terra ce
thi Darium regem psarum et Medor
constituit prelia multa & obtinuit om
nium munitiões et interfecit reges terre
Et pertransiyt usq ad fines terre & acce
pit spolia multitudinis gentium et silu
it terra in conspectu eius. Et congrega
uit uirtutem et exercitum fortem nimis
& exaltatum est et elevatum cor eius et
obtinuit regiões gentium & tyrannos &
facti sunt illi in tributum. Et post hec
decidit in lectum & cognouit quia mo
reretur. Et uocauit pueros suos nobiles
q secum erant nutriti a iuuentute sua.
et diuisit illis regnum suum cum adhuc
uiueret. Et regnauit Alexander annis

duodecim & mortuus est. Et obtinue
runt pueri eius regnum unusqsq in lo
co suo. & imposuerunt omnes sibi diade
mata post mortem eius. & filij eorum
post eos annis multis & multiplicata sūt
mala in terra. Et exijt ex eis radix pecc
ti Antiochus illustris filius Antiochi regis
q fuerat Rome obses & regnauit in
anno centesimo trigesimo septimo regni
grecorum. In diebus illis exierunt ex Isrl
filij iniq, & suaserunt multis dicentes.
Eamus & disponamus testamentum cum
gentibus que circa nos sunt. quia ex quo
recessimus ab eis inuenerunt nos multa
mala. Et bonus uisus est sermo in oculis
eorum. Et destinauerunt aliq de populo
et abierunt ad regem. & dedit illis pote
statem ut facerent iustitiam gentium.
Et edificauerunt gymnasium in hieroso
lymis secundum legem nationum. & fece
runt sibi preputia. & recesserunt a testa
mento sancto. & iuncti sunt nationibus. &
uenundati sunt ut facerent malum. Et pa
ratum est regnum in conspectu Antiochi.

& coepit regnare in terra egypti ut re
gnaret super duo regna. Et intrauit in
egyptum in multitudine graui in currib'
& elephantis et equitib' & copiosa naui
um multitudine. Et constituit bellum
aduersus ptolemaeum regem egypti &
ueritus est Ptolemaeus a facie eius & fu
git. Et ceciderunt uulnerati multi. Et
comprehendit ciuitates munitas in terra
egypti & accepit spolia terrae egypti.
Et conuertit Antiochus postquam percussit e
gyptum in centesimo et quadragesimo &
tertio anno & ascendit ad israel & ascen
dit hierosolymam in multitudine graui.
Et intrauit in sanctificationem cum super
bia & accepit altare aureum & cande
labrum luminis & uniuersa uasa eius &
mensam propositionis & libatoria & phia
las & mortariola aurea et uelum et coro
nas et ornamentum aureum quod in facie
templi erat & comminuit omnia. Et acce
pit argentum et aurum & uasa concupi
scabilia & accepit thesauros occultos quos
inuenit. et sublatis omnib' abiit in terram
suam. Et fecit caedem hominum & locutus
est in superbia magna. Et factus est plan
ctus magnus in israel & in omni loco eorum.
Et ingemuerunt Principes et seniores et iu
uenes & uirgines infirmati sunt. & speciio
sitas mulierum immutata est. Omnis ma
ritus sumpsit lamentum & quae sedebant
in thoro maritali lugebant. Et commota
est terra super habitantes in ea. & uniuer
sa domus Iacob induit confusionem Et
post duos annos dierum misit rex princi
pem tributorum in ciuitates iuda et ue
nit hierusalem cum turba magna. Et locu

tus est ad eos uerba pacifica in dolo & cre
diderunt ei. Et irruit super ciuitatem
repente & percussit eam plaga magna. et
perdidit populum multum ex israel. Et
accepit spolia ciuitatis & succendit eam
igni. Et destruxit domos eius et muros
eius in circuitu. & captiuas duxerunt mu
lieres et natos et pecora possederunt. Et
aedificauerunt ciuitatem Dauid muro ma
gno et firmo et turrib' firmis & facta est
illis in arcem Et posuerunt illic gentem
peccatricem uiros iniquos. & conualuerunt
in ea Et posuerunt arma et escas & con
gregauerunt spolia hierusalem & reposue
runt illic. & facti sunt in laqueum magnum.
Et factum est hoc ad insidias sanctificationi
& in diabolum malum israel. Et effude
runt sanguinem innocentem per circuitum sanc — vel [illegible]
tificationis. Et contaminauerunt sanctifi
cationem. Et fugerunt habitatores hierusa
lem propter eos & facta est habitatio exte
rorum & facta est extera semini suo. &
nati eius reliquerunt eam. Sanctificatio
eius desolata est sicut solitudo dies festi
eius conuersi sunt in luctum. sabbata eius
in obprobrium honores eius in nihilum.
Secundum gloriam eius multiplicata est
ignominia eius & sublimitas eius conuer
sa est in luctum. Et scripsit rex Antio
chus omni regno suo ut esset omnis po
pulus unus Et reliquerunt unusquisque
legem suam & consenserunt omnes gen
tes secundum uerbum Regis Antiochi.
Et multi ex israel consenserunt ei & sacri
ficauerunt idolis & coinquinauerunt sab
batum. Et misit rex Antiochus libros per
manus nuntiorum in hierusalem & in

omneſ ciuitates judeę: ut ſequerentur
leges gentium terrę: & ꝓhiberent holo
cauſta et ſacrificia. & placationeſ fieri in
templo dei. et prohiberent celebrari ſabba
tum et dies ſolemnes. Et iuſſit coinqna
ri ſancta & templum ſanctum jſrael. Et
iuſſit edificari aras et templa & idola &
immolari carnes ſuillaſ et pecora commu
nia: & relinquere filios ſuos incircuciſos e
coinqnari animas eorum in omnib; inmu
ditys et abominationib; ita ut obliuiſce
rentur legem et immutarent omneſ iuſti
ficatiões dei. Et qcumq non fecissent ſecv
dum uerbum regis Antiochi morerentur.
Secundum omnia uerba hec ſcripſit omni
regno ſuo et prepoſuit principes populo q
hec fieri cogerent. & iusserunt ciuitatib
iudę ſacrificare. Et congregati ſunt mul
ti de populo ad eoſ q dereliquerant legem
domini. et fecerunt mala ſup terram. &
effugauerunt populum jſrael in abditis e
in abſconditis fugitiuorum locis. Die qnta
decima menſis caſleu. quinto et quadra
geſimo et centeſimo anno edificauit rex
Antiochus abominandum jdolum deſola
tionis ſuper altare dei. & per uniuerſas ci
uitateſ judę in circuitu edificauerunt a
ras & ante ianuas domorum et in plateis
incendebant thura et ſacrificabant. Et li
bros legis dei combuſſerunt igni ſcinden
tes eoſ. & apud quẽcumq inueniebantur
libri teſtamenti domini et qcumq obſer
uabant legem dñi ſecundum edictum
regis trucidabant eum. In uirtute ſua fa
ciebant hec populo iſrael q inueniebantv
in omni menſe in ciuitatib; Et quinta &
uiceſima die menſis ſacrificabant ſuper ara
que erat contra altare. & mulieres quę cir
cumcidebant filios ſuos trucidabantur ſecv
dum iuſſum regis Antiochi. Et ſuſpende
bant pueros a ceruicib; per uniuerſas do
moſ eorum. et eoſ q circũciderant illos tru
cidabant. Et multi de populo Iſrael dif
finierunt apud ſe. ut non manducarent i
munda. et elegerunt magiſ mori q cibis i
coinqnari immundiſ. & noluerunt infrin
gere legem dei ſanctam. & trucidati ſunt.
Et facta eſt ira magna ſuper populum iſrl
ualde.
IN diebus illis ſurrexit Ma
tathias filius Johannis filij
Symeoniſ ſacerdos ex filiyſ
Joarĩ ab hieruſalem. et cõ
ſedit in monte Modin. Et habebat filios
quinq. Iohannã q cognominabatur Gad
dis. & Simonem qui cognominabatur
Thaſi & Judam qui uocabatur Machabev
& Eleazarum q cognominabatur Abaron
& Jonathã qui cognominabatur Apphus.
Hi uiderunt mala quę fiebant in populo
Juda et in hierlm. Et dixit Mathathias
Ve mihi. Vt qd natus ſum uidere contri
tionem populi mei & contritionem ciuita
tis ſanctę. & ſedere illic cum datur in ma
nib; inimicorum. Sancta in manu extrane
orum facta ſunt. templum eiuſ ſicut homo
ignobilis. Vaſa glorię eiuſ captiua capeuia
abducta ſunt. trucidati ſunt ſeneſ eiuſ in
plateis. & iuueneſ eius ceciderunt in gla
dio inimicorum. Quę gens non hereditauit
regnum eiuſ & non obtinuit ſpolia eiuſ.
Omniſ compoſitio eiuſ ablata eſt. Quę erat
libera. facta eſt ancilla. Et ecce ſancta nra
et pulchritudo noſtra. et claritaſ noſtra.

desolata est & coinquinauerunt eam gentes. Quo ergo nobis adhuc uiuere? Et
scidit uestimenta sua Matathias & filii
eius & operuerunt se ciliciis & planxe-
runt ualde. Et uenerunt illic qui missi
erant a rege Antiocho. ut cogerent eos
qui confugerant in ciuitatem Modin immo-
lare & accendere thura & a lege dei
discedere. Et multi de populo Israel con-
sentientes accesserunt ad eos. sed Mata-
thias et filii eius constanter steterunt.
Et respondentes qui missi erant ab Antiocho
dixerunt Matathiae. Princeps et clarissi-
mus & magnus es in hac ciuitate. & orna-
tus filiis & fratribus. Ergo accede prior
et fac iussum regis sicut fecerunt omnes
gentes et uiri iuda & qui remanserunt in
hierusalem & eris tu & filii tui inter ami-
cos regis. et amplificatus auro et argento
et muneribus multis. Et respondit Mata-
thias & dixit magna uoce. Et si omnes
gentes Regi Antiocho obediunt ut disce-
dant unusquisque a seruitute legis patrum
suorum & consentiant mandatis eius. er-
go & filii mei et fratres mei obediemus
legi patrum nostrorum. Propitius sit no-
bis deus. non est nobis utile relinquere
legem et iustitias dei. Non audiemus
uerba regis Antiochi nec sacrificabimus o
transgredientes legis nostrae mandata.
ut eamus altera uia. Et ut cessauit loqui
uerba haec accessit quidam iudaeus in om-
nium oculis sacrificare idolis sup aram in
ciuitate Modin secundum iussum regis. Et
uidit Matathias et doluit & contremue-
runt renes eius. Et accensus est furor
eius secundum iudicium legis. & insiliens

trucidauit eum super aram. Sed et uirum
quem rex Antiochus miserat qui cogebat
immolari. occidit in ipso tempore. et aram
destruxit. & zelatus est legem sicut fe-
cit phinees zambri filio Salomi. Et excla-
mauit Matathias uoce magna in ciuitate
dicens. Omnis qui zelum habet legis statuens
testamentum exeat post me. Et fugit ipse
& filii eius in montes. & reliquerunt quae-
cumque habebant in ciuitate. Tunc descen-
derunt multi quaerentes iudicium et iusti-
tiam in desertum. & sederunt ibi ipsi et
filii eius & mulieres eorum & pecora eorum.
quoniam inundauerunt super eos mala.
Et renuntiatum est uiris regis et exer-
citui qui erant in hierusalem ciuitate Dauid
quoniam discessissent uiri quidam qui
dissipauerunt mandatum regis in loca oc-
culta in deserto. & abissent post illos
multi. Et statim perrexerunt ad eos. et
constituerunt aduersus eos proelium in
die sabbatorum. Et dixerunt ad eos.
Resistitis et nunc adhuc? Exite & fa-
cite secundum uerbum regis Antiochi et
uiuetis. Et dixerunt. Non exibimus
neque faciemus uerbum Regis ut pollua-
mus diem sabbatorum. Et concitauerunt
aduersus eos proelium. Et non responde-
runt eis nec lapidem miserunt in eos nec
oppilauerunt loca occulta dicentes. Moria-
mur omnes in simplicitate nostra. & teste
erunt super nos caelum & terra quia iniuste
perditis nos. Et intulerunt illis bellum
sabbatis. & mortui sunt ipsi et uxores eo-
rum & filii eorum et pecora eorum usque
ad mille animas hominum. Et cognouit
Matathias et amici eius. & luctum habu-

erunt super eos ualde. Et dixit uir pro
ximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratr
nostri fecerunt & non pugnauerimus ad
uersus gentes pro animabus nostris et iusti
ficationibus nostris citius disperdent nos a
terra. Et cogitauerunt in die illa dicen
tes. Omnis homo quicunq; uenerit ad nos
in bello die sabbatorum pugnemus aduer
sus eum et non moriemur omnes sicut mor
tui sunt fratres nostri in occultis. Tunc con
gregata est ad eos synagoga iudæorum for
tis uiribus ex israel. omnis uoluntarius in
lege & omnes q fugiebant a malis addi
ti sunt ad eos. & facti sunt illis ad firma
mentum et collegerunt exercitum & p
cusserunt peccatores in ira sua. & uiros ini
quos in indignatione sua & cæteri fugerunt
ad nationes ut euaderent. Et circuiuit Ma
tathias & amici eius & destruxerunt
aras & circuciderunt pueros incircumcisos
quotquot inuenerunt in finibus israel in
fortitudine. Et persecuti sunt filios su
perbiæ & prosperatum est opus in manib
eorum. Et obtinuerunt legem de manib
gentium & de manibus regum et non de
derunt cornu peccatorum. Et appropin
quauerunt dies Matathiæ moriendi. &
dixit filiis suis. Nunc confortata est sup
bia et castigatio & tempus euersionis &
ira indignationis. Nunc ergo filii emula
tores estote legis & date animas uestras
pro testamento patrum. & mementote
operum patrum quæ fecerunt in genera
tionibus suis. & accipietis gloriam magnam
et nomen æternum. Abraam nonne in
temtatione inuentus est fidelis & reputa
tum est ei ad iustitiam. Ioseph in tem
pore angustiæ suæ custodiuit mandatum
et factus est dominus ægypti. Phinees
pater noster zelando zelum dei accepit
testamentum sacerdotii æterni. Iesus dum
impleuit uerbum factus est dux in isrl.
Caleph dum testificatur in ecclesia acce
pit hereditatem. Dauid in sua misericor
dia consecutus est sedem regni in sæcula.
Helias dum zelat zelum legis receptus
est in cælum. Ananias Azarias et misa
hel credentes liberati sunt de flamma.
Daniel in sua simplicitate liberatus est de
ore leonum. Et ita cogitate per genera
tionem et generationem quia omnes qui
sperant in eum non infirmantur. Et a uer
bis uiri peccatoris ne timueritis quia glo
ria eius stercus et uermis est. Hodie extol
litur & cras non inuenietur quia conuer
sus est in terram suam & cogitatio eius
periit. Vos ergo filii confortamini et uiri
liter agite in lege quia cum feceritis quæ
uobis præcepta sunt in lege a domino
deo uestro in ipsa gloriosi eritis. Et ecce
Simon frater uester scio quia uir consilii est
ipsum audite semper & ipse erit uobis
pater. Et Iudas Machabeus fortis uiri
bus a iuuentute sua sit uobis princeps
militiæ & ipse aget bellum Populi. Et
adducetis ad uos omnes factores legis &
uindicate uindictam populi uestri. Retribuite re
tributionem gentibus & intendite in præ
ceptum legis. Et benedixit eos & appo
situs est ad patres suos. Et defunctus est
anno centesimo quadragesimosexto &
sepultus est a filiis suis in sepulchris pa
trum suorum in Modin & planxerunt
eum omnis isrl planctu magno.

T surrexit judas q uoca
batur Machabeus filius e
ius pro eo. & adiuuabāt
eum omnes fratres eius e
uniuersi q se iunxerant pr̄ri eius & prelia
tur prelium isrl̄ cum letitia. Et dilata
uit gloriam populo suo & induit se lo
ricā sicut gigas et succinxit se arma bel
lica sua in prelijs. & protegebat castra
gladio suo. Similis factus est leoni in ope
ribus suis et sicut catulus leonis rugiens ī
uenatiōe. Et persecutus est iniquos per
scrutans eos. & q conturbant populum
suum eos succendit flammis & repulsi
sunt inimici eius pre timore. Et omnes
operarij iniquitatis conturbati sunt. & di
recta est salus in manu eius. Et exacer
babat reges multos & letificabat iacob
in operibus suis. & in seculum memoria
eius in benedictione. Et perambulabat
ciuitates jude. et perdidit impios ex eis.
& auertit iram ab israel. Et nominatus
est usq ad nouissimum terre. & congre
gauit pereuntes. Et congregauit Apollo
nius gentes. & a samaria uirtutem multā
et magnam ad bellandum contra israel.
Et cognouit judas et exijt obuiam illi. &
percussit et occidit illum. Et ceciderunt
multi. & reliqui fugerunt. & accepit
spolia eorum. Et gladium Apollonij ab
stulit judas. & erat pugnans in eo omni
bus diebus. Et audiuit Seron princeps exē
citus Syrie q congregauit judas congrega
tionem fidelium & ecclesiam secum & ait.
Faciam mihi nomen & glorificabor in regnō
et debellabo judam & eos q cum ipso sunt.

quia spernebant uerbum regis. Et pre
parauit se. & ascenderunt cum eo castra
impiorum fortes auxiliarij ut facerent
uindictam in filios Israel. Et appropin
quauerunt usq Bethoron. et exiuit ju
das obuiam illis cum paucis. Vt autem
uiderunt exercitum uenientem sibi obui
am. dixerunt jude. Quomodo poterimus
pauci pugnare contra multitudinem hāc
tantam et tam fortem? Et nos fatigati
sumus ieiunio hodie. Et ait judas. Facile
est concludi multos in manu paucorum.
& non est differentia in conspectu dei ce
li liberare in multis et in paucis. quoniam
non in multitudine exercitus uictoria bel
li. sed de celo fortitudo est. Ipsi ueniūt
ad nos in multitudine contumaci et sup
bia ut disperdant nos et uxores nr̄as et
filios nostros & ut spolient nos. Nos uō
pugnabimus pro animabus nostris et legib
nostris & ipse dominus conteret eos an
te faciem nostram. Vos autem ne timue
ritis eos. Vt cessauit autem loq insiluit ī
eos subito. & contritus est Seron et exē
citus eius in conspectu ipsius. et persecutus
est eum in descensu Bethoron usq in cam
pum. Et ceciderunt ex eis octingenti
uiri. reliq autem fugerunt in terram phi
listijm. Et cecidit timor jude ac fratrū
eius & formido super omnes gentes in
circuitu eorum. & peruenit ad regem
nomen eius. et de prelijs jude narrabant
omnes gentes. Vt audiuit autem Rex
Antiochus sermones istos iratus est aīō
& misit & congregauit exercitum uni
uersi regni sui castra fortia ualde. Et ap̄e
ruit erarium suum. & dedit stipendia

exercitui in annum et mandauit illis ut
essent parati ad omnia. Et uidit q. defe
cit pecunia de thesauris suis. & tributa
regionis modica propter dissensionem &
plagam q̄ fecit in terra ut tolleret legiti
ma que erant primis diebus. Et timuit
ne non haberet et semel & bis in sumptus
& donaria que dederat ante larga manu
et abundauerat super reges q ante eum
fuerāt. Et consternatus erat animo ual
de & cogitauit ire i persidem. et accipere
tributa regionum et congregare argentum
multum Et reliqt Lysiam hominem nobi
lem de genere regali super negocia regis
a flumine eufraten usq. ad flumen egyp
ti. & ut nutriret antiochum filium suum
donec rediret. Et tradidit ei medium
exercitum et elephantes & mandauit ei
de omnibus que uolebat & de inhabitanti
bus iudeam et hierusalem & ut mitteret
ad eos exercitum ad conterendam et extir
pandam uirtutem israel & reliquias hie
rusalem et auferendam memoriam eorum
de loco & ut constitueret habitatores fili
os alienigenas in omnibus finibus eorum
& sorte distribueret terram eorum Et
rex assumpsit partem exercitus residui
& exiuit ab Antiochia ciuitate regni sui
anno centesimo et quadragesimo septimo
et transfretauit eufraten flumen & pe
rambulabat superiores regiones. Et elegit Ly
sias Ptolemeum filium Dorimini & Ni
canorem & Gorgiam uiros potentes ex
amicis regis. & misit cum eis quadragin
ta milia uirorum & septem milia equitum
ut uenirent in terram iuda et disperde
rent eam secundum uerbum Regis. Et

processerunt ut irent cum uniuersa uir
tute sua. et uenerunt & applicuerunt Am
maum in terra campestri. Et audierunt
mercatores regionum nomen eorum. &
acceperunt argentum et aurum multum
ualde & pueros et uenerunt in castra ut
acciperent filios israel seruos & additi sūt
ad eos exercitus syrie et terre alienige
narum. Et uidit iudas & fratres eius qa
multiplicata sunt mala. et exercitus appli
cabat ad fines eorum et cognouerunt uer
ba regis que mandauit populo facere
in interitum & consummationem. Et dixe
runt unusquisque ad proximum suum.
Erigamus deiectionem populi nostri &
pugnemus pro populo nostro & sanctis
nostris. Et congregatus est conuentus
ut essent parati in prelium. & ut orarent
et peterent misericordiam et miserationes.
Et hierusalem non habitabatur. sed erat si
cut desertum. Non erat q ingrederetur
et egrederetur de natis eius. & sanctum
conculcabatur. Et filii alienigenarum erāt
in arce: ibi erat habitatio gentium. Et
ablata est uoluptas a iacob. & defecit
ibi tibia & cithara. Et congregati sunt
& uenerunt in Masphat contra hierusalem.
quia erat locus orationis in Masphat ante
in israel. Et ieiunauerunt illa die. & in
duerunt se ciliciis & cinerem imposuerūt
capiti suo. & sciderunt uestimenta sua.
Et expanderunt libros legis de qbus scru
tabantur gentes similitudinem simulacrorum
suorum. & attulerunt ornamenta sacer
dotalia et primitias & decimas et susci
tauerunt Nazareos q impleuerāt dies.
Et clamauerunt uoce magna in celum

dicentes. Quid faciemus istis & quo eos
ducemus? Et sancta tua conculcata sunt
et contaminata sunt. & sacerdotes tui fac
ti sunt in luctum et in humilitatem. Et
ecce nationes conuenerunt aduersum nos
ut nos disperdant. Tu scis quę cogitant
in nos. Quomodo poterimus subsistere
ante faciem eorum. nisi tu deus adiuue
nos? Et tubis exclamauerunt uoce ma
gna. Et post hec constituit Iudas du
ces populi tribunos et centuriones &
pentacontarchos et decuriones. Et
dixit his qui edificabant domos & spon
sabant uxores & plantabant uineas &
formidolosis. ut redirent unusquisque in
domum suam secundum legem. Et moue
runt castra. & collocauerunt ad austrum
Ammaum. Et ait Judas. Accingimini &
estote filii potentes. & estote parati in
mane ut pugnetis aduersus nationes has
que conuenerunt disperdere nos & sanc
ta nostra nostra. quoniam melius est nos
mori in bello. quam uidere mala gentis nostrę
et sanctorum. Sicut autem fuerit uolun
tas in cęlo sic fiat.

t assumpsit Gorgias quin
que milia uirorum & mille
equites electos. Et mouerunt
castra nocte ut applicarent
ad castra judeorum & percuterent eos
subito. Et filii qui erant ex arce erant illis
duces. Et audiuit Judas et surrexit ipse
et potentes percutere uirtutem exercitu
um regis. quę erant in Ammaum. Adhuc
enim dispersus erat exercitus a castris. Et
uenit Gorgias in castra judę nocte. &

neminem inuenit. Et querebat eos in mon
tibus. quoniam dixit fugiunt hi a nobis.
Et cum dies factus esset. apparuit Ju
das in campo cum tribus milibus uirorum
tantum. qui tegumenta et gladios non ha
bebant. Et uiderunt castra gentium ua
lida. & loricatos et equitatus in circuitu
eorum. et hi docti ad prelium. Et ait Ju
das uiris qui secum erant. Ne timueritis
multitudinem eorum. & impetum eorum
ne formidetis. Mementote qualiter sal
ui facti sunt patres nostri in mari rubro.
cum sequeretur eos Pharao cum exercitu
multo. Et nunc clamemus in cęlum. et
miserebitur nostri dominus. & memor
erit testamenti patrum nostrorum. & con
teret exercitum istum ante faciem nostram
hodie. & scient omnes gentes quia est deus
qui redimat et liberet israel. Et leuauerunt
alienigenę oculos suos & uiderunt eos
uenientes ex aduerso. Et exierunt de
castris in prelium. & tuba cecinerunt hi
qui erant cum Juda. Et congressi sunt. &
contritę sunt gentes & fugerunt in cam
pum. Nouissimi autem ceciderunt in gla
dio. & persecuti e sunt eos usque Gezeron
& usque in campos idumeę et Azoti et Jam
nię. et ceciderunt ex illis usque ad tria mi
lia uirorum. Et reuersus est judas et exer
citus eius sequens eum. Dixitque ad populum
Non concupiscatis spolia. quia bellum con
tra nos est. & Gorgias et exercitus eius
prope nos in montibus. sed state nunc con
tra inimicos nostros et expugnate eos. &
sumetis postea spolia secure. Et adhuc loquen
te juda hec. ecce apparuit pars quedam
prospiciens de monte. Et uidit Gorgias

280

q in fugam conuersi sunt sui & succensa
sunt castra. fumus enim q uidebatur decla
rabat quod factum est. Quibus illi conspec
tis timuerunt ualde aspicientes simul et
judam & exercitum in campo paratum ad
proelium. Et fugerunt omnes in campo ali
enigenarum. & judas reuersus est ad spolia
castrorum & acceperunt aurum multum &
argentum et hyacinthum & purpuram ma
rinam & opes magnas & conuersi hymnum
canebant et benedicebant in caelum quo
niam bonus est quoniam in seculum mise
ricordia eius. Et facta est salus magna in
israel in die illa. Quicumque autem alieni
genarum euaserunt uenerunt & nuntia
uerunt lysie uniuersa que acciderant. Qui
bus ille auditis consternatus animo defi
ciebat. quia non qualia uoluit talia con
tigerunt in israel & qualia mandauit
rex. Et sequenti anno congregauit Lysi
as uirorum electorum sexaginta milia &
equitum quinque milia. & equitum quinque
milia ut debellaret eos. Et uenerunt in
judeam & castra posuerunt in Bethoron
& occurrit illis juda cum decem milibus
uiris. Et uiderunt exercitum fortem et
orauit & dixit. Benedictus es saluator
israel q contriuisti impetum potentis in
manu serui tui Dauid & tradidisti castra
alienigenarum in manu Ionathe filii Saul
et armigeri eius. Conclude exercitum istum
in manu populi tui israel. & confundantur
in exercitu suo et equitibus. Da illis formi
dinem & tabefac audaciam uirtutis eorum
& commoueantur contritione sua. Deice
illos gladio diligentium te & collaudent
te omnes q nouerunt nomen tuum in hym
nis. Et commiserunt proelium & ceci
derunt de exercitu Lysie quinque milia ui
rorum. Videns autem Lysias suorum fu
gam & judeorum audaciam & q parati
sunt aut uiuere aut mori fortiter abiit
antiochiam et elegit milites ut multipli
cati rursus uenirent in judeam. Dixit autem
judas & fratres eius. Ecce contriti sunt
inimici nostri ascendamus nunc mundare
sancta & renouare. Et congregatus est
omnis exercitus & ascenderunt in mon
tem syon & uiderunt sanctificationem
desertam et altare prophanatum & por
tas exustas & in atriis uirgulta nata sicut
in saltu uel in montibus & pastophoria
diruta. Et sciderunt uestimenta sua &
planxerunt planctu magno & imposue
runt cinerem super caput suum & ceci
derunt in faciem super terram & excla
mauerunt tubis signorum & clamaue
runt in caelum. Tunc ordinauit judas ui
ros ut pugnarent aduersus eos q erant
in arce donec emundarent sancta. Et
elegit sacerdotes sine macula uoluntatem
habentes in lege dei & mundauerunt
sancta & tulerunt lapides contaminatio
nis in locum immundum. Et cogitauit
de altari holocaustorum quod prophanatum
erat quid de eo faceret. Et incidit illi in
consilium bonum ut destrueret illud ne
forte illis esset in obprobrium quia conta
minauerunt illud gentes & demoliti sunt
illud. Et reposuerunt lapides in monte
domus in loco apto quoadusque ueniret
propheta & responderet de eis. Et acce
perunt lapides integros secundum legem
et edificauerunt altare nouum secundum

15

illud qd

illud quod fuit prius / & edificauerunt
sancta. & que intra domum erant intrin
secus et edem & atria sanctificauerunt.
E t fecerunt uasa sancta noua. & intulerunt
candelabrum et altare incensorum et mē
sam in templum. E t incensum posuerunt su
per altare & accenderunt lucernas que su
per candelabrum erant. & lucebant in tē
plo. Et posuerunt super mensam panes. &
appenderunt uelamina & consummauerunt
omnia opera que fecerant. E t ante matu
tinum surrexerunt quinta & uicesima die
mensis noni / hic est mensis casleu. centesi
mi quadragesimi octaui anni. & obtulerūt
sacrificium secundum legem super altare
holocaustorum nouum qđ fecerunt. Secun
dum tempus & secundum diem in qua con
taminauerunt illud gentes in ipsa renoua
tum est in canticis & citharis & cynaris et
cymbalis. E t cecidit omnis populus in facies
et adorauerunt et benedixerunt in celum
eum q prosperauit eis. E t fecerunt dedi
cationem altaris diebꝰ octo & obtulerunt
holocausta cum letitia & salutaria laudis.
E t ornauerunt faciem templi coronis aureis
& scutulis. & dedicauerunt portas & pasto
phoria. & imposuerunt eis ianuas. E t facta
est letitia in populo magna ualde. & aduer
sum est obprobrium gentium. E t statuit
Judas et fratres eius & uniuersa ecclesia
Israel. ut agatur dies dedicationis altaris
in temporibꝰ suis ab anno in annum per
dies octo. a quinta & uicesima die mensis
casleu cum letitia & gaudio. E t edifica
uerunt in tempore illo montem syon. &
per circuitum muros altos & turres fir
mas nequando uenirent gentes & con
culcarent eā sicut antea fecerunt. E t col
locauit illic exercitum ut seruarent eum.
& muniuit eum ad custodiendam bethsu
ram ut haberet populus munitionem con
tra faciem Idumee.

E T factum est ut audierūt
gentes in circuitu quia edi
ficatum est altare & sanc
tuarium sicut prius / irate
sunt ualde. & cogitabant tollere genus Ja
cob q erant inter eos. & ceperunt occidē
de populo et persequi. E t debellabat Judas
filios Esau in Idumea / & eos q erant in
Arabathane quia circumsedebant Israelitas &
percussit eos plaga magna. E t recordatus ē
malitiam filiorum Bean. q erant populo in
laqueum & in scandalum insidiantes ei in
uia. E t conclusi sunt ab eo in turribus. et
applicuit ad eos & anathematizauit eos. &
incendit turres eorum igni cum omnibus q
in eis erant. E t transiuit ad filios Ammon
& inuenit manum fortem & populum co
piosum & Timotheum ducem ipsorum.
E t commisit cum eis prelia multa / & con
triti sunt in conspectu eorum et percus
sit eos & cepit Iazer & filias eius & re
uersus est in Judeam. E t congregate sunt
gentes que sunt in Galaad aduersus Isra
elitas q erant in finibꝰ eorum ut tollerent
eos. & fugerunt in Datheman munitionē
& miserunt litteras ad Judam et fratres
eius dicentes. Congregate sunt aduer
sum nos gentes per circuitum ut nos aufe
rant & parant uenire & occupare muni
tionem in quam confugimus. & Timotheus
est dux exercitus eorum. Nunc ergo ue

ni et eripe nos de manib; eorum quia ce
cidit multitudo de nobis. Et omnes fratre
nostros q erant in locis tubin interfecti sūt
& captiuas duxerunt uxores eorum &
natos & spolia. & perierunt illic fere mil
le uiros. Et adhuc epistole legebantur.
Et ecce alii nuntii uenerunt de Galilea cōs
cissis tunicis nuntiantes secundum uerba
hec dicentes conuenisse aduersum se a
ptolemaide & tyro & sidone & repleta
est omnis Galilea alienigenis ut nos con
sumant. Ut audiuit autem Judas et Po
pulos sermones istos. conuenit ecclesia
magna cogitare qd facerent fratrib; suis
q in tribulatiōe erant & expugnabantur
ab eis. Dixitq; Iudas Simoni fratri suo.
Elige tibi uiros et uade & libera fratres
tuos in Galilea. ego autem et frater me
us Ionathas ibimus in Galaaditidim. Et re
liquit Josephum filium Zacharie & Aza
riam duces populi cum residuo exercitu
in Judea ad custodiam. & precepit illis
dicens. Preestote Populo huic. & nolite
bellum committere aduersum gentes do
nec reuertamur. Et dati sunt Simoni ui
ri tria milia ut iret in Galileam. Jude aūt
octo milia in Galaaditidim. Et abiit Simō
in Galileam. & commisit prelia multa
cum gentib;. Et contrite sunt gentes a
facie eius. & persecutus est eos usque ad
portam Ptolemaidis. Et ceciderunt de
gentibus fere tria milia uirorum & acce
pit spolia eorum. Et assumpsit eos q erāt
in Galilea & in Arbatis cum uxorib; &
natis. & omnibus que erant illis. & ad
duxit in Judeam cum Letitia magna.
Et Judas Machabeus & Jonathas frater eius

transierunt Jordanem & abierunt uiam
trium dierum in desertum. Et occurrerūt
eis Nabuthei & susceperunt eos pacifice
& narrauerunt eis omnia que acciderant
fratrib; eorum in Galaaditide. et quia
multi ex eis comprehensi sunt in Barasa
et Bosor et in Alimis et in Casphor & Ma
get & Carnaim. He omnes ciuitates mu
nite & magne. Sed et in ceteris ciuita
tib; Galaaditidis tenentur comprehensi.
Et in crastinum constituerunt admoue
re exercitum ciuitatib; his. & comprehē
dere et tollere eos in una die. Et conuer
tit Judas et exercitus eius uiam in deser
tum Bosor repente. & occupauit ciuitatem
et occidit omnem masculum in ore gladii
& accepit. et accepit omnia spolia eorum
et succendit eam igni. Et surrexerunt in
de nocte. & ibant usq; ad munitionem. Et
factum est diluculo cum eleuassent ocu
los suos. & ecce populus multus cuius nō
erat numerus portantes scalas et machinas
ut comprehenderent munitionem et ex
pugnarent eos. Et uidit Judas quia ce
pit bellum. & clamor belli ascendit ad ce
lum sicut tuba. & clamor magnus de ci
uitate. Et dixit exercitui suo. Pugnate
hodie pro fratrib; uestris. Et uenit trib;
ordinibus post eos. & exclamauerunt tu
bis & clamauerunt in oratione. Et cogno
uerunt castra Timothei quia Machabe
us est. & refugerunt a facie eius. Et per
cusserunt eos plaga magna. et ceciderūt
ex eis in die illa fere octo milia uirorum.
Et diuertit Judas in Maspha. et expugna
uit & cepit eam. & occidit omnem mas
culum eius. et sumpsit spolia eius. et succē

dit eam igni. Inde perrexit et cepit:
casbon & Maged. et Bosor: & reliquas
ciuitates Galaaditidis. Post hec autem
uerba congregauit Timotheus exercitu
alium & castra posuit contra raphon trans
torrentem. Et misit Judas speculari exer
citum. & renuntiauerunt ei dicentes: quia
conuenerunt ad eum omnes gentes que
in circuitu nostro sunt. & exercitus mul
tus nimis. Et Arabas conduxerunt in
auxilium sibi. & castra posuerunt trans
torrentem: parati ad te uenire in pre
lium. Et abijt judas obuiam illis. Et ait
T' imotheus principibus exercitus sui. Cum
appropinquauerit Judas et exercitus eius
ad torrentem aque: si transierit ad nos
prior: non poterimus sustinere eum. quia
potens poterit aduersum nos. Si uero ti
muerit transire: & posuerit castra extra
flumen: transfretemus ad eos: & poterim
aduersus illum. Ut autem appropinqua
uit Judas ad torrentem aque: statuit scri
bas populi secus torrentem & mandauit
eis dicens. Neminem hominum reliqueri
tis. sed ueniant omnes in prelium. Et
transfretauit ad illos prior: & omnis po
pulus post eum. Et contrite sunt omne
gentes a facie eorum. & proiecerunt ar
ma sua et fugerunt ad phanum quod e
rat in carnaim. Et occupauit ipsam ciuita
tem et phanum succendit igni cum om
nibus que erant in ipso. Et oppressa est ca
naim. & non potuit sustinere contra fa
ciem jude. Et congregauit Judas uniuer
sos Israelitas qui erant in Galaaditide a
minimo usque ad maximum & uxores eo
rum. & natos & exercitum magnum.

ualde: ut uenirent in terram Jude. Et ue
nerunt usque ephron. & hec ciuitas magna
in ingressu posita. munita ualde. Et non
erat declinare ab ea dextra uel sinistra
sed per medium iter erat. Et incluserunt
se qui erant in ciuitate. & obstruxerunt por
tas lapidibus. Et misit ad eos judas uer
bis pacificis dicens. Transeamus per ter
ram uestram ut eamus in terram nostram.
et nemo uobis nocebit: tantum pedibus
transibimus. Et nolebant eis aperire. Et
precepit Judas predicari in castris: ut
applicarent unusquisque in quo erat loco. Et
applicuerunt se uiri uirtutis. & oppugna
uit ciuitatem illam tota die et tota noc
te. & tradita est ciuitas in manu eius.
Et peremerunt omnem masculum in ore
gladij et eradicauit eam. & accepit
spolia eius. & transiuit per totam ciuita
tem super interfectos. Et transgressi sunt
Jordanem in campo magno contra faciem
bethsan. Et erat judas congregans extre
mos et exhortabatur populum per totam
uiam donec uenirent in terram & ascen
derunt in montem syon cum letitia &
gaudio & obtulerunt holocausta: quia ne
mo ex eis occidisset donec reuerterentur
in pace. Et in diebus quibus erat Judas et
Jonathas in terra Galaad & Simon fra
ter eius in Galilea contra faciem ptole
maidis audiuit Iosephus zacharie fi
lius & Azarias princeps uirtutis res
bene gestas & prelia que facta sunt et
dixit. Faciamus et ipsi nobis nomen
& eamus pugnare aduersus gentes que
in circuitu nostro sunt. Et precepit his
qui erant in exercitu suo & abierunt

Jamniam et exiit Gorgias de ciuitate
& uiri eius obuiam illis in pugnam. Et
fugati sunt Josephus et Azarias usq; in fi
nes Judee. & ceciderunt illa die de po
pulo Israel ad duo milia uiri. Et facta
est plaga magna in populo quia audie
runt Judam & fratres eius existimante
fortiter se facturos. Ipsi autem non erãt
de semine uirorum illorum per quos sa
lus facta est in Israel. Et uiri Juda ma
gnificati sunt ualde in conspectu omnis
Israel et gentium omnium ubi audieba
tur nomen eorum. Et conuenerunt ad
eos fausta acclamantes. Et exiit Ju
das & fratres eius et expugnabant filios
Esau in terra que ad austrum est. &
percussit Chebron & filias eius. & mu
ros eius & turres eius succendit igne in
circuitu. Et mouit castra ut iret in ter
ram alienigenarum et perambulabat Sa
mariam. In illa die ceciderunt sacerdote
in bello dum uolunt fortiter facere. dũ
sine consilio exeunt in prelium. Et de
clinauit Judas in Azotum in terram alie
nigenarum & diruit aras eorum. & spo
lia deorum suorum succendit igni. et ce
pit spolia ciuitatum & reuersus est in
terram Juda.

Et Rex Antiochus per
ambulauit superiores regio
nes. Et audiuit esse ci
uitatem Elimaidem in
perside nobilissimam et copiosissimã in ar
gento et auro. templumq; in ea locuplex
ualde. Et illic uelamina aurea & lorice
et scuta que reliquit Alexander philip
pi Rex Macedo q regnauit primus in
Grecia. et uenit. & querebat capere ci
uitatem & depredari eam et non potu
it quoniam innotuit sermo his q erant
in ciuitate. Et insurrexerunt in prelium
et fugit inde & abiit cum tristitia ma
gna. & reuersus est in Babyloniam. &
uenit q nuntiaret ei in perside. quia fu
gata sunt castra que erant in terra Ju
da. & qa abiit Lysias cum uirtute for
ti inprimis et fugatus est a facie Jude
orum. & inualuerunt armis et uiribus
& spoliis multis que ceperunt de castris
que exciderunt. & qa diruerunt abo
minatione quam edificauerat sup alta
re quod erat in hierusalem. & sanctific
tionem sicut prius circumdederunt muris
excelsis. sed et Bethsuram ciuitatem suã.
Et factum est ut audiuit Rex sermões
istos expauit & commotus est ualde. et
decidit in lectum. et incidit in languorẽ
pre tristitia qa non est factum sicut
cogitabat. Et erat illic p dies multos qa
renouata est in eo tristitia magna. & ar
bitratus est se mori. Et uocauit omnes
amicos suos & dixit illis. Recessit so
mnus ab oculis meis & concidi & corrui
corde pre sollicitudine. Et dixi in
corde meo in quantam tribulationem deue
ni. & in quos fluctus tristitie in qua
nunc sum q iocundus eram et dilec
tus in potestate mea. Nunc uero re
miniscor malorum que feci in hierusa
lem. unde & abstuli omnia spolia au
rea & argentea que erant in ea. & mi
si auferre habitantes Judeam sine causa.
Cognoui ergo qa propterea inuenerunt

me mala ista. et ecce pereo tristitia magn̄
in terra aliena. Et uocauit philippum unū
de amicis suis & preposuit eum sup̄ uniuē
sum regnum suum. Et dedit ei diadema
& stolam suam et anulum. ut adduceret
Antiochum. ut adduceret Antiochum fi
lium suum et nutriret eum et regnaret.
Et mortuus est illic Antiochus Rex an
no centesimo quadragesimo nono. Et co
gnouit Lysias quoniam mortuus est rex
et constituit regnare Antiochum filium
eius. quem nutriuit adolescentem & uo
cauit nomen eius eupatorem. Et hi qui
erant in arce conclusserant isrl̄ in circui
tu sanctorum. & querebant eis mala
semper ad firmamentum gentium. Et co
gitauit judas disperdē eos & conuocauit
uniuersum populum ut obsiderent eos.
Et conuenerunt simul et obsederunt eos
anno centesimo quinquagesimo. & fece
runt balistas et machinas. Et exierunt
quidam ex eis q obsidebant & adiunxe
runt se illis aliq impii ex israel. & abi
erunt ad regem. & dixerunt. Quousq
non facis iudicium. et uindicas fratres
nostros? Nos decreuimus seruire patri
tuo & ambulare in preceptis eius & obse
q edictis eius. & filii populi nostri pp
hec alienabant se a nobis. Et quicumq in
ueniebantur ex nobis interficiebantur.
et hereditates nostre diripiebantur. Et
non ad nos tm̄ extenderunt manum sed
& in oēs fines nostros. Et ecce applicue
runt hodie ad arcem in hierusalem occu
pare eam. & munitionē in Bethsuram mu
nierunt. Et nisi preueneris eos uelocius
maiora q̄ hec facient. & non poteris obti
nere eos. Et iratus est rex ut hec au
diuit & conuocauit omnes amicos suos
& principes exercitus sui & eos q sup̄
eqtes erant. Sed et de regnis aliis & de
insulis maritimis uenerunt ad eum exer
citus conducticius. Et erat numerus exē
citus eius centum milia peditum et uigī
ti milia eqtum. & elephanti trigintaduo
docti ad prelium. Et uenerunt per Idu
meam & applicuerunt ad Bethsuram. Et
pugnauerunt dies multos. & fecerunt
machinas. Et exierunt et succenderunt
eas igni. et pugnauerunt uiriliter. Et re
cessit judas ab arce et mouit castra ad
Bethzacharam contra castra regis. Et
surrexit Rex ante lucem et concitauit
exercitus in impetum contra uiam bethza
charam. Et comparauerunt se exercitus ī
prelium. & tubis cecinerunt. Et elephā
tis ostenderunt sanguinem uuę et mori
ad acuendos eos in prelium. Et diuise
runt bestias per legiōes. & astiterunt sin
gulis elephantis mille uiri in loricis con
catenatis. & galeę ereę in capitibus eorū
& qngenti eqtes ordinati unicuiq bestię
electi erant. Hi ante tempus ubicumq erat
bestia ibi erant. & quocumq ibat ibant.
& non discedebant ab ea. Sed et turres
lignee sup̄ eos firme protegentes super
singulas bestias & super eas machine. Et
super singulas uiri uirtutis trigintaduo
q pugnabant desup̄. & intus magister
bestie. Et residuum eqtatum hinc & ī
de statuit in duas partes. tubis exercitu
um commouere et perurgere constipa
tos in legionibus eius. Et refulsit sol in
clypeos aureos & ereos resplenduerunt

montes ab eis & resplenduerunt sicut
lampades ignis. Et distincta est pars
exercitus regis per montes excelsos &
alia per loca humilia. et ibant caute &
ordinate. Et commouebantur omnes ihā
bitantes terram a uoce multitudinis eo
rum & incessu turbe & collisione ar
morum. Erat enim exercitus magnus
ualde & fortis. Et appropiauit Iudas et
exercitus eius in prelium. & ceciderunt
de exercitu eius sexcenti uiri. Et ui
dit Eleazar filius Saura unam de besti
is loricatam loricis regis & erat eminens
super ceteras bestias. Et uisum est ei
q. in ea esset Rex. & dedit se ut libe
raret populum suum et acquireret sibi no
men eternum. Et cucurrit ad eam au
dacter in medio legionis interficiens a
dextris & a sinistris. et cadebant ab
eo huc atq. illuc. Et iuit sub pedes ele
phantis & supposuit se ei. & occidit eam
& cecidit in terram super ipsum & mor
tuus est illic. Et uidentes uirtutem re
gis et impetum exercitus eius. diuerte
runt se ab eis. Castra autem Regis ascē
derunt contra eos in hierusalem. & appli
cuerunt castra regis ad Iudeam et mon
tem syon. Et fecit pacem cum his qui e
rant in Bethsura. & exierunt de ciuita
te. quia non erant eis sibi alimenta. con
clusis. qa sabbata erant terre. Et com
prehendit rex Bethsuram. & constituit
ibi custodiam seruare eam. Et conuer
tit castra ad locum sanctificationis dies
multos. Et statuit illic balistas et ma
chinas & ignis iacula & tormenta ad la
pides iactandos & spicula et scorpios
ad mittendas sagittas & fundibula. Fe
cerunt autem et ipsi machinas aduersus
machinas eorum. & pugnauerunt dies
multos. Esce autem non erant in ciuita
te. eo q. septimus annus esset. & q. reman
serant in iudea de gentibꝰ consumpserāt
reliquias eorum que reposite fuerant.
Et remanserunt in sanctis uiri pauci quo
niam obtinuerant eos fames. & dispersi
sunt unusquisq. in locum suum. Et
audiuit Lysias q. philippus quem consti
tuerat rex Antiochus cum adhuc uiueret
ut nutriret Antiochum filium suum et
regnaret reuersus est a perside & Me
dia. & exercitus q. abierat cum ipso. &
quia querit suscipere regni negocia. Et
festinauit ire et dicere ad regem et du
ces exercitus. Deficimus quotidie & esca
nobis modica est. & locus quem obside
mus est munitus. et incumbit nobis or
dinare de regno. Nunc itaq. demus dex
tras hominibꝰ istis. & faciamus cum illis
pacem & cum omni gente eorum. et co
stituamus illis ut ambulent in legitimis
sicut prius. Propter legitima enim ipsorum
que despeximus irati sunt & fecerunt
omnia hec. Et placuit sermo in conspec
tu regis et principum. & misit ad eos
pacem facere. et exceperunt illam. et iu
rauit illis rex & exierunt de munitio
ne. Et intrauit rex ī montem syon. &
uidit munitionem loci. & rupit citius iu
ramentum qd iurauit. et mandauit des
truere murum in gyro. Et discessit fe
stinanter & reuersus est Antiochiam
et inuenit philippum dominantem ciui
tati. & pugnauit aduersus eum. & oc

cupauit ciuitatem.

Nno centesimo quinqua
gesimo & primo. exyt De
metrius Seleuci filius ab
urbe roma. & ascendit c
paucis uiris in ciuitatem maritimam. et
regnauit illic. Et factum est ut ingres
sus est domum regni patrum suorum.
comprehendit exercitus Antiochum et
Lysiam ut adducerent eos ad eum. & i
res ei innotuit & ait. Nolite mihi oste
dere faciem eorum. Et occidit eos exer
citus. Et sedit Demetrius sup sedem re
gni sui. & uenerunt ad eum uiri iniqui
& impy ex israel. & Alchimus dux eo
q uolebat fieri sacerdos. Et accusaue
runt populum apud regem dicentes
P erdidit judas & fratres eius amicos tu
os. & nos disperdidit de terra nostra.
N unc ergo mitte uirum cui credis ut eat
et uideat exterminium omne quod fe
cit nobis in regionibus Regis & puniat
omnes amicos eius & adiutores eorum.
E elegit rex ex amicis suis Bachidem q
dominabatur trans flumen magnum in
regno et fidelem regi & misit eum ut
uideret exterminium quod fecit judas.
S ed et Alchimum impium constituit in
sacerdotium & mandauit ei facere ulti
onem in filios israel. Et surrexerunt &
uenerunt cum exercitu magno in ter
ram juda. et miserunt nuntios & locu
ti sunt ad judam et ad fratres eius uer
bis pacificis in dolo. & non intenderunt
sermonibus eorum. Viderunt enim quia
uenerunt cum exercitu magno. & con

uenerunt ad Alchimum et Bachidem
congregatio scribarum requirere quae iusta
sunt. Et primi assidei q erant in filys isrl
et exquirebant ab eis pacem. Dixerunt
enim. homo sacerdos de semine Aaron
uenit non decipiet nos. Et locutus est
cum eis uerba pacifica. & iurauit illis i
dicens. Non inferemus uobis malum ne
que amicis uestris. Et crediderunt ei. e
comprehendit ex eis sexaginta uiros. &
occidit eos una die secundum uerbum
quod scriptum est. Carnes sanctorum
tuorum et sanguinem ipsorum effude
runt in circuitu hierusalem. & non erat
q sepelliret. Et incubuit timor et tre
mor in omnem populum. qa dixerunt
Non est ueritas & iudicium in eis. o
Transgressi sunt enim constitutum et
iusiurandum quod iurauerunt. Et mo
uit Bachides castra. ab hierusalem et ap
plicuit in Bethzecha & misit & com
prehendit multos ex eis q a se refuge
rant. & quosdam de populo mactauit.
& in puteum magnum proiecit. & com
sit regionem Alchimo & reliquit cum
eo auxilium in adiutorium ipsi. Et abyt
Bachides ad regem. Et satis agebat Al
chimus pro principatu sacerdotij sui. &
conuenerunt ad eum omnes qui pertur
babant populum suum & obtinuerunt
terram juda. et fecerunt plagam magna
in israel. Et uidit judas omnia mala
quae fecit Alchimus & q cum eo erant
filys israel multo plus q gentes. Et exyt
in omnes fines iudee in circuitu & fecit
uindictam in uiros desertores. & cessa
uerunt ultra exire in regionem. Vidit

autem Alchimus q. preualuit judas et
q. cum eo erant. & cognouit qa non po
test sustinere eos. & regressus est ad re
gem. et accusauit eos multis criminibus.
E t misit rex N icanorem unum ex prin
cipibus suis nobilioribus qui erat inimici
tias exercens contra Israel. & mandauit
ei euertere populum. Et uenit Nicano
in hierusalem cum exercitu magno. & i
misit ad judam et ad fratres eius uer
bis pacificis cum dolo dicens. Non sit i
pugna inter me & uos. Veniam cum ui
ris paucis ut uideam facies uestras cum
pace. Et uenit ad judam. et salutaue
runt se inuicem pacifice. & hostes para
ti erant rapere Iudam. Et innotuit ser
mo Jude quoniam cum dolo uenerat i
ad eum et conterritus est ab eo & am
plius noluit uidere faciem eius. Et co
gnouit Nicanor quoniam denudatum
est consilium eius. et exiuit obuiam
Jude in pugnam iuxta chapharsalama.
E t ceciderunt de nicanoris exercitu fere
quinque milia uiri & fugerunt in ciuita
tem Dauid. Et post hec ascendit Ni
canor in montem syon. & exierunt de
sacerdotibus populi salutare eum in pace
& demonstrare ei holocaustomata que
offerebantur pro rege. & irridens spreuit
eos & polluit. & locutus est superbe. &
iurauit cum ira dicens. Nisi traditus fu
erit judas et exercitus eius in manus i
meas. continuo cum regressus fuero in
pace succendam domum istam. Et exi
it cum ira magna. et intrauerunt sacer
dotes & steterunt ante faciem altaris
templi. & flentes dixerunt. Tu domine

elegisti domum istam ad inuocandum
nomen tuum in ea. ut esset domus ora
tionis et obsecrationis populo tuo. Fac ui
dictam in homine isto & exercitu eius i
et cadant in gladio. Memento blasphemi
as eorum. & ne dederis eis ut permaneant.
Et exiit Nicanor ab hierusalem et castra
applicuit ad Bethoron. & occurrit illi exer
citus syrie. Et Judas applicuit in adar
sa cum tribus milibus uiris. Et orauit Judas
et dixit. Qui missi erant ad regem Senna
cherib domine. qa blasphemauerant te.
exiit angelus et percussit ex eis centum i
octoginta quinque milia. sic contere exer
citum istum in conspectu nostro hodie. et
sciant ceteri qa male locutus est super
sancta tua. et iudica illum secundum i
malitiam illius. Et commiserunt exercitus
prelium tertiadecima die mensis Adar
& contrita sunt castra Nicanoris et ce
cidit ipse primus in prelio. Ut autem ui
dit exercitus eius qa cecidisset Nicanor
proiecerunt arma sua et fugerunt & per
secuti sunt eos uiam unius diei ab Ada
zer usquequo ueniatur in Gazara & tubis
cecinerunt post eos cum significationibus.
Et exierunt de omnibus castellis judee
in circuitu & uentilabant eos cornibus. &
conuertebantur iterum ad eos. Et ceci
derunt omnes gladio. & non est relic
tus ex eis nec unus. Et acceperunt spolia
eorum in predam. & caput Nicanoris
amputauerunt et dexteram eius quam
extenderat superbe. & attulerunt & i
suspenderunt contra hierusalem. Et le
tatus est populus ualde & egerunt di
em illam in letitia magna. Et constituit

agi omnibus annis diem istam tertiade-
cima die mensis adar. & siluit terra
juda dies paucos.

t audiuit Judas nomen
romanorum quia sunt po
tentes uiribus & acquiescunt
ad omnia que postulant
ab eis & quicumque accesserunt ad eos statu-
erunt cum eis amicitias et quia sunt poten
tes uiribus. Et audierunt prelia eorum et
uirtutes bonas quas fecerunt in galatia
quia obtinuerunt eos & duxerunt sub tri
butum. Et quanta fecerunt in regione i
hispanie & quia in potestatem redegerunt
metalla argenti & auri que illic sunt et
possederunt omnem locum consilio suo
& patientia locaque que longe erant ual
de ab eis & reges qui superuenerant eis i
ab extremis terre contriuerunt & per
cusserunt eos plaga magna. Ceteri autem
dant eis tributum omnibus annis. Et Phi
lippum persen cettorum regem & cete
ros qui aduersus eos arma tulerant contri-
uerunt in bello & obtinuerunt eos. o
E t Antiochum magnum regem asie qui
eis pugnam intulerat habens centum ui-
ginti elephantes & equitatum et currus
et exercitum magnum ualde contritum
ab eis & quia ceperunt eum uiuum & sta-
tuerunt ei ut daret ipse & qui regnarent
post ipsum tributum magnum & da-
ret obsides & constitutum et regionem
indorum et medos & lydos de optimis
regionibus eorum et acceptas eas ab eis de-
derunt eumeni regi. Et quia qui erant i
apud helladam uoluerunt ire & tollere

eos & innotuit sermo his & miserunt i
ad eos ducem unum et pugnauerunt con
tra illos & ceciderunt ex eis multi & cap
tiuas duxerunt uxores eorum et filios
et diripuerunt eos & terram eorum pos
sederunt & destruxerunt muros eorum
et in seruitutem redegerunt illos usque
in hunc diem. Et residua regna et insu-
las que aliquando restiterant illis exter-
minauerunt & in potestatem redegerunt.
Cum amicis autem suis & qui in ipsis requiem
habebant conseruauerunt amicitiam &
obtinuerunt regna que erant proxima et
que erant longe quia quicumque audiebant
nomen eorum timebant eos. Quibus uero
uellent auxilio esse ut regnarent regna-
bant. Quos autem uellent regno deturba-
babant et exaltati sunt ualde. & in om
nibus istis nemo portabat diadema nec
induebatur purpura ut magnificaretur
in ea. Et quia curiam fecerunt sibi & quo
tidie consulebant trecentos uiginti con
silium agentes semper de multitudine ut
que digna sunt gerant et committunt i
uni homini magistratum suum per singu-
los annos dominari uniuerse terre sue
et omnes obediunt uni & non est inui-
dia neque zelus inter eos. Et elegit Judas
Eupolemum filium Johannis filii Jacob
et Iasonem filium Eleazari & misit eos
Romam constituere cum illis amicitiam
& societatem & ut auferrent ab eis iu
gum grecorum quia uiderunt quod in ser-
uitutem premerent regnum Israel. Et
abierunt romam uiam multam ualde et
introierunt curiam & dixerunt: Judas i
Machabeus & fratres eius & populus i

iudeorum miserunt nos ad uos statuere
uobiscum societatem et pacem. & conscri
bere nos socios & amicos uestros. Et pla
cuit sermo in conspectu eorum. Et hoc re
scriptum quod rescripserunt in tabulis ereis
& miserunt in hierusalem ut esset apud
eos ibi memoriale pacis et societatis. Be
ne sit Romanis et genti Iudeorum in
mari et in terra in eternum. gladiusque
et hostis procul sit ab eis. Quod si institerit
rit bellum romanis prius aut omnibus so
ciis eorum in omni dominatione eorum au
xilium feret gens iudeorum prout tempus
dictauerit corde pleno. Et preliantibus
non dabunt neque subministrabunt triti
cum arma pecuniam naues sicut placuit
romanis. & custodiunt mandata eorum
nihil ab eis accipientes. Similiter autem et
si genti iudeorum prius acciderit bellum
adiuuabunt Romani ex animo prout
tempus eis permiserit. & adiuuantibus non
dabitur triticum arma pecunia naues si
cut placuit romanis. & custodient man
data eorum absque dolo. Secundum hec
uerba constituerunt romani populo iu
deorum. Quod si post hec uerba hi aut
illi addere aut demere ad hec aliquid
uoluerint facient ex proposito suo. & ...
quecumque addiderint uel dempserint
rata erunt. Sed de malis que rex De
metrius fecit in eos scripsimus ei dicen
tes. Quare grauasti iugum tuum super
amicos nostros et socios iudeos? Si er
go iterum adierint nos aduersum te fa
ciemus illis iudicium et pugnabimus te
cum mari terraque.

[illegible]

N terea ut audiuit De
metrius quia cecidit Ni
canor et exercitus eius in
prelio. apposuit Bachidem
et Alchimum rursum mittere in iudeam
& dextrum cornu cum illis. Et abierunt
uiam que ducit in Galgala. et castra po
suerunt in Masaloth que est in arbellis
& occupauerunt eam. & peremerunt ani
mas hominum multas. In mense primo an
ni centesimi et quinquagesimi et secundi
applicuerunt exercitum ad hierusalem. Et
surrexerunt et abierunt in Berea uigin
ti milia uirorum et duo milia equitum. Et
Iudas posuerat castra in Laisa. et tria milia
uiri electi cum eo. Et uiderunt multitu
dinem exercitus quia multi sunt & timu
erunt ualde. & multi subtraxerunt se
de castris. & non remanserunt ex eis ni
si octingenti uiri. Et uidit Iudas quod de
fluxit exercitus suus et bellum perur
gebat eum. & confractus est corde quia
non habebat tempus congregandi eos et
dissolutus est. & dixit his qui residui erant.
Surgamus et eamus aduersarios nostros
si poterimus pugnare aduersus eos. Et
auertebant eum dicentes. Non poteri
mus. sed liberemus animas nostras modo
et reuertamur ad fratres nostros & non
inferamus crimen glorie nostre. Et mo
uit exercitus de castris. & steterunt il
lis obuiam. Et diuisi sunt equites in du
as partes. fundibularii & sagittarii prei
bant exercitum. & primi certaminis om
nes potentes. Bachides autem erat in
dextro cornu et proximauit legio ex du
abus partibus. & clamabant tubis. Ex

clamauerunt autem et hi q erant ex par
te iude etiam ipsi & commota est terra
a uoce exercituum & commissum est prę
lium ad mane usq ad uesperam. Et ui
dit iudas qa firmior est pars exercitus
Bachidis in dexteris et conuenerunt cu
ipso omnes constantes corde & contrita
est dextra pars ab eis & persecutus est
eos usq ad montem Azoti. Et q in sinistro
cornu erant uiderunt q contritum est
dextrum cornu. et secuti sunt post iudā
& eos q cum ipso erant a tergo. Et in
grauatum est prelium et ceciderunt
uulnerati multi ex his et ex illis. Et iu
das cecidit & ceteri fugerunt. Et Ionā
tas et Simon tulerunt Judam fratrem
suum et sepellierunt eum in sepulchro
patrum suorum in ciuitate Modin et fle
uerunt eum omnis populus isrt planctu
magno & lugebant dies multos & dixe
runt. Quomodo cecidit potens q saluu
faciebat populum Israel? Et cetera ue
ba bellorum iude et uirtutes quas fecit
& magnitudinis eius non sunt descripta
multa enim erant ualde. Et factum est
post obitum iude emerserunt iniq in
omnibȝ finibȝ Israel. et exorti sunt om
nes q operabantur iniqtatem. In diebus
illis facta est fames magna ualde & tra
didit se Bachidi omnis regio eorum cū
ipsis. Et elegit Bachides uiros impios et
constituit eos dominos regionis. et exq
rebant et perscrutabantur amicos iude
& adducebant eos ad Bachidem & uin
dicabat in illos et illudebat. Et facta
est tribulatio magna in israel qualis nō
fuit ex die qua non est uisus propheta

in israel. Et congregati sunt omnes ami
ci iude & dixerunt Jonathe. Ex quo
frater tuus judas defunctus est uir simi
lis ei non est q exeat contra inimicos n
nostros Bachidem et eos q inimici sunt
gentis nostre. Nunc itaq te hodie elegi
mus esse pro eo nobis in principem et du
cem ad bellandum bellum nostrum. Et
suscepit Jonathas tempore illo principa
tum & surrexit loco Jude fratris sui. Et
cognouit Bachides & querebat eum oc
cidere. Et cognouit Ionathas et Simon
frater eius & omnes q cum eo erant &
fugerunt in desertum thecue. & conse
derunt ad aquam lacus Asphar. Et co
gnouit Bachides & die sabbatorum ue
nit ipse et omnis exercitus eius trans Jor
danem. Et Jonathas misit fratrem suū
ducem populi. & rogauit Nabutheos
amicos suos ut commendaret illis appa
ratum suum q erat copiosus. Et exierūt
filii iambri ex Madaba et comprehen
derunt Iohannem et omnia que habebāt
et abierunt habentes ea. Post hec uer
ba renuntiatum est Ionathe & Simo
ni fratri eius. qa filii Iambri faciunt nup
tias magnas et ducunt sponsam ex Ma
daba filiam unius de magnis principibȝ
chanaan cum ambitione magna. Et recor
dati sunt sanguinis Johannis fratris sui
et ascenderunt & absconderunt se sub
tegumento montis et eleuauerunt ocu
los suos & uiderunt & ecce tumultus et
apparatus multus & sponsus processit &
amici eius & fratres eius obuiam illis cū
tympanis et musicis & armis multis. Et
surrexerunt ad eos ex insidiis et occide

runt eos & ceciderunt uulnerati multi
& residui fugerunt in montes. & accepe
runt omnia spolia eorum et conuerse sunt
nuptię in luctum & uox musicorum ipso
rum in lamentum. Et uindicauerunt uin
dictam sanguinis fratris sui. & reuersi sunt
ad ripam jordanis. Et audiunt Bachides
et uenit die sabbatorum usque ad oram jor
danis in uirtute magna. Et dixit ad suos
J onathas. Surgamus et pugnemus contra
inimicos uestros. Non est enim hodie si
cut heri et nudiustertius. Ecce enim bel
lum ex aduerso. aqua uero Jordanis hic
et inde & ripę et paludes & saltus. &
non est locus diuertendi. Nunc ergo
clamate in caelum. ut liberemini de ma
nu inimicorum uestrorum. Et commis
sum est bellum. Et extendit Jonathas
manum suam percutere Bachidem. & di
uertit ab eo retro. & dissiluit Jonathas et
qui cum eo erant in Jordanem et transna
tauerunt ad eos jordanem. Et ceciderunt
de parte Bachidis die illa mille uiri. &
reuersi sunt in hierlm. Et edificauerunt
ciuitates munitas in judea munitionem
que erat in hierico. & in Amaum & in
Bethoron et Bethel & Thamnatha et pha
ra et Thopo muris excelsis. & portis et
seris. Et posuit custodiam in eis. ut ini
micitias exercerent in israel. Et muniuit
ciuitatem Bethsuram et Gazaram & ar
cem. & posuit in eis auxilia. & apparatus
escarum. et accepit filios principum re
gionis obsides. & posuit eos in arce in
hierusalem in custodiam. Et anno cen
tesimo quinquagesimo tertio mense secun
do precepit Alchimus destrui muros

domus sanctę interioris & destrui ope
ra prophetarum. Et coepit destruere.
In tempore illo percussus est Alchimus
et impedita sunt opera illius & occlusum
est os eius. & dissolutus est paralysi. nec
ultra potuit loqui uerbum. & mandare
de domo sua. & mortuus est Alchimus
in tempore illo cum tormento magno.
Et uidit Bachides quoniam mortuus est
Alchimus. & reuersus est ad regem. & si
luit terra annis duobus. et cogitauerunt
omnes iniqui dicentes. Ecce Jonathas et qui
cum eo sunt in silentio habitant confiden
ter. Nunc ergo adducamus Bachidem.
et comprehendet eos omnes una nocte.
Et abierunt. & consilium ei dederunt.
Et surrexit ut ueniret cum exercitu
multo. Et misit occulte epistolas sociis su
is. qui erant in judea. ut comprehenderent
Jonathan et eos qui cum eo erant. sed non
potuerunt. quia innotuit eis consilium eorum.
Et apprehendit de uiris regionis qui prin
cipes erant militię quinquaginta uiros. &
occidit eos. Et secessit Jonathas et Simon
& qui cum eo erant in Bethbessen que est
in deserto & extruxit diruta eius et fir
mauerunt eam. Et cognouit Bachides et
congregauit uniuersam multitudinem suam
et his qui de judea erant denuntiauit. Et
uenit et castra posuit desuper Bethbesse
& oppugnauit eam dies multos & fecit
machinas. Et reliquit Jonathas Simonem
fratrem suum in ciuitate et exiuit in re
gionem et uenit cum numero & percus
sit Odaren & fratres eius & filios phaseron
in tabernaculis ipsorum. et coepit cedere
& crescere in uirtutibus. Simon uero & qui

cum ipso erant exierunt de ciuitate &
succenderunt machinas & pugnauerunt
contra Bachiden & contritus est ab eis
& afflixerunt eum ualde. quoniam cō
silium eius et congressus eius erat inanis.
Et iratus contra uiros iniquos q(ui) ei consiliū
dederant ut uenirent in regionem ipso
rum multos ex eis occidit. Ipse autem
cogitauit cum reliquis abire in regionem
suam. Et cognouit Jonathas & misit ad
eum legatos componere pacem cum ipso
& reddere ei captiuitatem. Et libenter
accepit & fecit secundum uerba eius. &
iurauit se nihil facturum ei mali omnib(us)
diebus uitæ eius. Et reddidit ei captiui
tatem quam prius erat prædatus de ter
ra Juda. et conuersus abijt in terram suā
& non apposuit amplius uenire in fines e
ius. Et cessauit gladius ex Jsrael. Et ha
bitauit Jonathas in Machmas & cœpit
Jonathas ibi iudicare populum et exter
minauit impios ex Jsrael.

Et anno centesimo sexage
simo ascendit Alexandē
Antiochi filius q(ui) cogno
minatus est nobilis & oc
cupauit Ptolemaidam. et receperunt eū
& regnauit illic. Et audiuit Demetrius
rex et congregauit exercitum copiosum
ualde et exiuit obuiam illi in prelium.
Et misit Demetrius epistolam ad Jonathā
uerbis pacificis ut magnificaret eum.
Dixit enim. Anticipemus facere pacem cū
eo. priusq(uam) faciat cum Alexandro aduē
sus nos. Recordabitur enim omnium ma
lorum quę fecimus in eum & in fratrem

eius et in gentem eius. Et dedit ei pote
statem congregandi exercitum. & fabri
care arma. & esse ipsum socium eius. &
obsides q(ui) erant in arce iussit tradi ei. Et
uenit Jonathas in hierusalem et legit epi
stolas in auditu omnis populi. & eorum
q(ui) in arce erant. Et timuerunt timore ma
gno quoniam audierunt q(uod) dedit ei rex
potestatem congregandi exercitum. Et
traditi sunt Jonathæ obsides & reddidit
eos parentib(us) suis. et habitauit Jonatha
in hierusalem & cœpit ędificare & i
nouare ciuitatem. Et dixit facientib(us)
opera ut extruerent muros. & montem
syon in circuitu lapidibus quadratis ad
munitionem & ita fecerunt. Et fugerūt
alienigenæ q(ui) erant in munitionib(us) quas
Bachides ędificauerat. & reliquit unus
quisq(ue) locum. & abijt in terram suam. tā
tum in Bethsura remanserunt aliqui ex
his q(ui) reliquerant legem & præcepta dei.
Erat enim hęc eis ad refugium. Et au
diuit Alexander rex promissa quę pro
misit Demetrius Jonathæ. & narrauerunt
ei prelia et uirtutes quas ipse fecit. & fra
tres eius & labores quos laborauerunt.
Et ait. Numquid inueniemus aliquem
uirum talem? Et nunc faciemus eum
amicum & socium nostrum. et scripsit
epistolam & misit ei secundum hęc uer
ba dicens. Rex Alexander fratri Jo
nathæ salutem. Audiuimus de te q(uod) ui
potens sis uirib(us) et aptus es ut sis ami
cus noster. Et nunc constituimus te
hodie summum sacerdotem gentis tuę.
& ut amicus uoceris regis. Et misit ei
purpuram et coronam auream. ut quę

nostra sunt sentias nobiscum & conserue
amicitias ad nos. et induit se Jonathas sto
lam sanctam septimo mense anno centesi
mo sexagesimo in die solemni scenophegie.
E t congregauit exercitum & fecit arma
copiosa. Et audiuit Demetrius uerba
ista et contristatus est nimis et ait. Qd
hoc fecimus q preoccupauit nos Alexan
der apprehendere amicitiam judeorum
ad munimen sui? Scribam et ego illis
uerba deprecatoria et dignitates & do
na. ut sint mecum in adiutorium. Et
scripsit eis in hec uerba. Rex Demetri
us genti Judeorum salutem. Quoniam
seruastis ad nos pactum & mansistis in
amicitia nostra. & non accessistis ad ini
micos nostros. audiuimus & gauisi sum.
Et nunc perseuerate adhuc conseruare ad
nos fidem et retribuemus uobis bona
p his quae fecistis nobiscum & remittem
uobis praestatiões multas. & dabimus uo
bis donatiões. et nunc absoluo uos et om
nes judeos a tributis. & precia salis in
dulgeo & coronas remitto & tertias se
minis et dimidiam partem fructus ligni
quod est portionis mee relinquo uobis
ex hodierno die et deinceps ne accipia
tur a terra Juda. & a trib ciuitatib q
additae sunt ei ex Samaria et Galilea. ex
hodierna die & in totum tempus. Et
hierusalem sit sancta et libera cum fini
bus suis & decimae et tributa ipsius sit.
R emitto etiam potestatem arcis que est
in hierusalem. & do eam summo sacer
doti. ut cõstituat in ea uiros quoscumq
ipse elegerit q custodiant eam. & om
nem animam judaeorum que captiua
est a terra juda in omni regno meo re
linquo liberam gratis ut omnes a tribu
tis soluantur etiam pecorum suorum.
Et omnes dies solemnes et sabbata. &
neomeniae & dies decreti & tres dies an
te diem solemnem & tres post diem so
lemnem. sit omnes immunitatis et remis
sionis omnib judaeis q sunt in regno meo.
Et nemo habebit potestatem agere aliq
& mouere negocia aduersus aliquem illo
rum in omni causa. Et ut ascribantur
ex judaeis in exercitu regis ad triginta
milia uirorum. Et dabuntur illis copiae
ut oportet omnib exercitib regis. et
ex eis ordinabuntur q sunt in munitioni
bus regis magni. Et ex his constituentur
super negocia regni quae aguntur ex fi
de. et principes sint ex eis & ambulent
in legibus suis sicut praecepit rex in ter
ra juda. & tres ciuitates que additae
sunt judeae ex regiõe Samariae. cum ju
daea reputentur. ut sint sub uno. & nõ
obediant alienae potestati nisi summo sa
cerdoti. ptolemaida & confines eius qs
dedi donum sanctis q sunt in hierusa
lem ad necessarios sumptus sanctorum.
Et ego dabo singulis annis quindecim
milia siclorum argenti de rationib re
gis que me contingunt. & omne quod
reliquum fuerit quod non reddiderant
q super negocia erant annis prioribus.
ex hoc dabunt in opera domus. Et sup hec
quinque milia siclorum argenti. quae ac
cipiebant de sanctorum ratione p sin
gulos annos. & haec ad sacerdotes per
tineant q ministerio funguntur. Et
quicumq confugerint in templum qd

est hierosolymis. et in omnibus finibus e
ius obnoxii regi in omni negocio dimit
tantur. & uniuersa quę sunt eis in regno
meo libera habeant. Et ad ędificanda.
uel restauranda opera sanctorum sumptus
dabuntur de ratione regis. & ad extru
endos muros hierusalem et communien
dos in circuitu. sumptus dabuntur de ra
tione regis. & ad construendos muros
in iudea. Ut audiuit autem Ionathas et
populus sermones istos non crediderunt
eis nec receperunt eos. quia recordati sunt
malitię magnę quam fecerat in Israel et
tribulauerat eos ualde. Et complacuit
eis in Alexandrum. quia ipse fuerat eis
princeps sermonum pacis. & ipsi auxi
lium ferebant omnibus diebus. Et con
gregauit rex Alexander exercitum ma
gnum & admouit castra contra Deme
trium. Et commiserunt prelium duo
reges & fugit exercitus Demetrii &
insecutus est eum Alexander. & incu
buit super eos. et inualuit prelium ni
mis donec occidit sol. & cecidit Deme
trius in die illa. et misit Alexander
ad Ptolemeum regem ęgypti secundum
uerba hęc dicens. Quoniam regressus
sum in regnum meum. & sedi in sede pa
trum meorum. & obtinui principatum
& contriui Demetrium. & possedi re
gionem nostram. & commisi pugnam cum
eo. et contritus est ipse & castra eius a
nobis. et sedemus in sede regni eius. &
nunc statuamus ad inuicem amicitiam.
et da mihi filiam tuam uxorem. et ero
gener tuus. et dabo tibi dona. & ipsi di
gnitatem. Et respondit rex Ptolemeus

dicens. Foelix dies in qua reuersus es
ad terram patrum tuorum. & sedisti in
sede regni eorum. Et nunc faciam tibi
quod scripsisti. sed occurre mihi Ptole
maidam. ut uideamus inuicem nos. &
spondeam tibi sicut dixisti. Et exiuit
Ptolemeus de ęgypto ipse & Cleopa
tra filia eius. et uenit Ptolemaidam an
no centesimo sexagesimosecundo. Et oc
currit ei Alexander Rex. & dedit ei
Cleopatram filiam suam. et fecit nuptias
eius Ptolemaide. sicut reges in magna
gloria. Et scripsit Alexander rex Io
nathę. ut ueniret obuiam sibi. Et abi
it cum gloria Ptolemaidam. & occur
rit ibi duobus regibus. & dedit illis ar
gentum multum et aurum et dona. et
inuenit gratiam in conspectu eorum.
Et conuenerunt aduersus eum uiri o
pestilentes ex Israel uiri iniqui interpel
lantes aduersus eum. & non intendit
ad eos rex. Et iussit spoliari Ionatham
uestibus suis. & indui eum purpura.
Et ita fecerunt. & collocauit eum rex
sedere secum. dixitque principibus suis.
Exite cum eo in medium ciuitatis. et
predicate. ut nemo aduersus eum in
terpellet de ullo negocio. nec quisquam
ei molestus sit de ulla ratione. Et fac
tum est ut uiderunt qui interpellabant
gloriam eius quę predicabatur. & o
pertum eum purpura fugerunt omnes.
Et magnificauit eum rex. & scripsit
eum inter primos amicos et posuit eum ducem
& participem principatus. Et reuersus
est Ionathas in hierusalem cum pace
& letitia. In anno centesimo sexagesimo

qnto uenit Demetrius filius Demetrij
a creta in terra patrum suorum. Et
audiuit Alexander et rex contrista-
tus est ualde et reuersus est Antio-
chiam. Et constituit Demetrius rex
A pollonium ducem qui preerat celesy-
rie et congregauit exercitum magnu
et accessit ad iamniam et misit ad Jo-
nathan summum sacerdotem dicens.
T u solus resistis nobis. Ego autem factu
sum in derisum et in obprobrium. prop-
terea quia tu potestatem aduersus nos
exerces in montibus. Nunc ergo si con-
fidis in uirtutibus tuis descende ad nos
in campum et comparemus illic inuicem.
quia mecum est uirtus bellorum. Inter-
roga et disce quis sum ego et ceteri qui
auxilio sunt mihi. qui et dicunt quia non
potest stare pes uester ante faciem no-
stram quia bis in fugam conuersi sunt
patres tui in terram suam. et nunc quo-
modo poteris sustinere equitatum et exer-
citum tantum in campo ubi non est la-
pis neque saxum. neque locus fugiendi. Ut
audiuit autem Jonathas sermones Apol-
lonij motus est animo. et elegit decem
milia uirorum. et exiit ab hierusalem
et occurrit ei simon frater eius in ad-
iutorium. et applicuerunt castra in
joppen et exclusit eum a ciuitate. i-
quia custodia Apollonij ioppe erat et
oppugnauit eam. Et exterriti qui erant
in ciuitate aperuerunt ei. et obtinuit
J onathas Ioppen. Et audiuit Apollo-
nius et admouit tria milia equitum et
exercitum multum et abiit Azotum
tamquam iter faciens. et statim exiit in

campum eo quod haberet multitudinem i
equitum et confideret in eis. et insecu-
tus est eum Ionathas in Azotum. et
commiserunt prelium. Et reliquit i
Apollonium castris mille equites post
eos occulte. Et cognouit Jonathas quoniam
insidie sunt post se. Et circuierunt
castra eius et eiecerunt iacula in po-
pulum a mane usque ad uesperam. Popu-
lus autem stabat sicut preceperat Jo-
nathas et laborauerunt equi eorum.
Et eiecit Simon exercitum suum et i
commisit contra legionem. Equites enim
fatigati erant et contriti sunt ab eo
et fugerunt. Et qui dispersi sunt per
campum fugerunt in Azotum et in-
trauerunt in Bethagon idolum suum
ut ibi se liberarent. Et succendit Jona-
thas Azotum et ciuitates que erant in
circuitu eius. et accepit spolia eorum.
et templum Dagon et omnes qui fuge-
runt in illud succendit igni. Et fuerunt
qui ceciderunt gladio cum his qui succen-
si sunt. fere octo milia uirorum. Et
mouit inde Ionathas castra. et appli-
cuit ea Ascalonam et exierunt de ci-
uitate obuiam illi in magna gloria. et
reuersus est Jonathas in hierusalem cum
suis habentibus spolia multa. Et factum
est ut audiuit Alexander rex ser-
mones istos addidit adhuc glorifica-
re Jonathan et misit ei fibulam auream
sicut consuetudo est dari cognatis regum.
Et dedit ei Accharon et omnes fines
eius in possessionem.

T rex ægypti congrega
uit exercitum sicut ha
renam. quæ est circa o
ram maris. & naues mul
tas & quærebat obtinere regnum Ale
xandri dolo & addere illud regno
suo. Et exiit in Syriam uerbis pacifi
cis & aperiebantur ei ciuitates & oc
currebant ei quia mandauerat Alexā
der rex exire ei obuiam. eo q͂ socer
suus esset. Cum autem introiret ciui
tatem Ptolemæus ponebat custodias
militum in singulis ciuitatibus. Et ut
appropiauit Azoto ostenderunt ei tem
plum Dagon succensum & Azotum &
cætera eius demolita. et corpora procie
ta. et eorum q. cæsi erant in bello tumu
los quos fecerat secus uiam. Et narra
uerunt regi q͂a hæc fecit Ionathas ut
inuidiam facerent ei. Et tacuit rex.
Et occurrit Ionathas regi in Ioppē cum
gloria. et inuicem se salutauerunt. &
dormierunt illic. Et abiit Ionathas cũ
Rege usq. ad fluuium q. uocabatur Ele
uterus & reuersus est in hierlm. Rex
autem Ptolemæus obtinuit dominium
ciuitatum usq. seleuciam maritimam. et
cogitabat in Alexandrum consilia ma
la. Et misit legatos ad Demetrium di
cens. Veni componamus inter nos pac
tum. & dabo tibi filiam meam quam
habet Alexander & regnabis in regno
patris tui. Poenitet enim me q͂ dederim
illi filiam meam. Quæsiuit enim me oc
cidere. Et uituperauit eum propterea
q. concupierat regnum eius. Et abstu
lit filiam suam & dedit eam Demetrio

& alienauit se ab Alexandro & mani
festatæ sunt inimicitiæ eius. Et intra
uit Ptolemeus Antiochiam et imposuit
duo diademata capiti suo. ægypti &
Asiæ. Alexander autem Rex erat in
cilicia illis temporibus quia rebellabant
q erant in locis illis. Et audiuit Alexā
der et uenit ad eum in bellum. Et p
duxit Ptolemæus Rex exercitum & i
occurrit ei in manu ualida & fugauit
eum. Et fugit Alexander in Arabiam.
ut ibi protegeretur. Rex autem Pto
lemeus exaltatus est. & abstulit Zab
diel Arabs caput Alexandri et misit
Ptolomeo et rex Ptolomeus mortuus
est in die tertia. et q erant in munitio
nibus perierunt ab his q. erant intra castra.
Et regnauit Demetrius anno centesimo
septuagesimo septimo. In diebus illis con
gregauit Ionathas eos q erant in iudæa.
ut expugnarent arcem quæ est in hie
rusalem. et fecerunt contra eam machi
nas multas. Et abierunt q.dam qui ode
rant gentem suam uiri iniqui ad regem
Demetrium. & renuntiauerunt ei q. Iona
thas obsideret arcem. Et ut audiuit i
ratus est. & statim uenit ptolemaidã
& scripsit Ionathe ne obsideret arcem sed
occurreret sibi ad colloquium festinato.
Vt audiuit autem Ionathas iussit obsi
dere. Et elegit de senioribus israel &
de sacerdotibus et dedit se periculo. Et
accepit aurum et argentum & alia en
xenia multa. & abiit ad regem ptole
maidam. et inuenit gratiam in conspec
tu eius. Et interpellabant aduersus eũ
quidam iniq. ex gente sua. Et fecit ei

Rex. sicut fecerant ei q̄ ante eum fue-
rant. Et exaltauit eum in conspectu
omnium amicorum suorum. et statuit
ei principatum sacerdotij et quęcumq;
alia habuit prius pretiosa. & fecit eum
principem amicorum. Et postulauit Jo-
nathas a rege ut immunem faceret Ju-
dęam et tres toparchias idest Sama-
riam & confines eius. et promisit ei
talenta trecenta. Et consensit rex &
scripsit Jonathę epistolas de his omnib;
hunc modum continentes. Rex Deme-
trius fratri Jonathę salutem & genti
judeorum. Exemplum epistolę quam
scripsimus parenti nostro Lastheni de
uobis misimus ad uos ut sciretis. Rex
D emetrius Lastheni parenti salutem. R
G enti judeorum amicis nostris et con-
seruantibus quę sunt apud nos decre-
uimus benefacere propter benignitatem
ipsorum quam erga nos habent. Statu-
imus ergo illis omnes fines judeę. &
tres ciuitates. Lydam & Ramathę quę ad-
dita sunt judeę ex Samaria. & omnes
confines earum sequestrari omnibus sa-
crificantibus in hierosolymis. pro his quę
ab eis prius accipiebat rex per singulos
annos et pro fructibus terrę et pomo-
rum. Et alia quę ad nos pertinebant
decimarum et tributorum ex hoc tem-
pore remittimus eis. & areas salinarum
et coronas quę nobis deferebantur om-
nia ipsis concedimus. & nihil horum ir-
ritum erit ex hoc et in omne tempus.
Et coeperunt pugnare. Et uocauit rex
judeos in auxilium et conuenerunt
omnes simul ad eum & dispersi sunt

Nunc ergo curate facere horum exemplum & detur
Jonathę & ponatur in monte sancto & in loco ce-
lebri. Et uidens Demetrius Rex quod siluit ter-
ra in conspectu suo & nihil ei resistit dimisit
totum exercitum suum unumquemque in locum
suum excepto peregrino exercitu quem con-
traxit ab insulis gentium & inimici erant
ei omnes exercitus patrum eius. Tryphon
autem erat quidam partium Alexandri prius
& uidit quoniam omnis exercitus murmura-
bat contra Demetrium & iuit ad Emalchuel
arabem qui nutriebat Antiochum filium Ale-
xandri & assidebat ei ut traderet eum
ipsi ut regnaret in loco patris sui & enun-
tiauit ei quanta fecit Demetrius & inimi-
citias exercituum eius aduersus illum. Et
mansit ibi diebus multis. Et misit Jonathas
ad Demetrium Regem ut eiceret eos qui
in arce erant in hierusalem & qui in presidiis
erant quia impugnabant israel. Et misit
Demetrius ad Jonathan dicens. Non hęc
tantum faciam tibi & genti tuę sed gloria
illustrabo te & gentem tuam cum fuerit
opportunum. Nunc ergo recte feceris si mi-
seris in auxilium mihi uiros quia discessit om-
nis exercitus meus. Et misit ei Jonathas
tria milia uirorum fortium Antiochiam & ue-
nerunt ad Regem. Et delectatus est Rex
in aduentu eorum. Et conuenerunt qui
erant de ciuitate centum uiginti milia ui-
rorum & uolebant interficere Regem. Et
fugit rex in aulam. & occupauerunt qui
erant de ciuitate itinera ciuitatis & cepe-

omnes per ciuitatem et occiderunt in
illa die centum milia hominum. Et suc-
cenderunt ciuitatem. & coeperunt spolia
multa in illa die. & liberauerunt regem.
& uiderunt qui erant de ciuitate quod ob-
tinuissent judęi ciuitatem sicut uole-
bant. & infirmati sunt mente sua. & ex-
clamauerunt ad regem cum precibus
dicentes. Da nobis dextras. & cessent
judei oppugnare nos et ciuitatem. Et
proiecerunt arma sua. & fecerunt pa-
cem. Et glorificati sunt judęi in con-
spectu regis. & in conspectu omnium
qui erant in regno eius. et nominati sunt
in regno. et regressi sunt in hierusalem
habentes spolia multa. et sedit Deme-
trius rex in sede regni sui. et siluit ter-
ra in conspectu eius. & mentitus est om-
nia quęcumq; dixit. et abalienauit se a
Jonatha. & non retribuit ei secundum
beneficia quę sibi retribuerat. & uexa-
bat eum ualde. Post hęc autem reuer-
sus est Tripho et Antiochus cum eo
puer adolescens. & regnauit et impo-
suit sibi diadema. Et congregati sunt
ad eum omnes exercitus quos disperse-
rat Demetrius et pugnauerat contra
eum et fugit & terga uertit. Et ac-
cepit Tryphon bestias et obtinuit An-
tiochiam. & scripsit Antiochus adole-
scens Jonathę dicens. constituo tibi sa-
cerdotium & constituo te super quat-
tuor ciuitates ut sis de amicis regis. Et
misit illi uasa aurea in ministerium. &
dedit ei potestatem bibendi in auro et
esse in purpura. & habere fibulam aure-
am. Et simonem fratrem eius constituit

ducem a terminis Tyri usque ad fines egypti.
Et exiit Ionathas et perambulabat trans
flumen ciuitates et congregatus est ad
eum omnis exercitus Syriæ in auxilium.
Et uenit Ascalonem et occurrerunt ei ho
norifice de ciuitate. Et abiit inde Gaza
et concluserunt se qui erant Gazæ et ob
sedit eam. et succendit quæ erant in cir
cuitu ciuitatis et prædatus est eam.
Et rogauerunt Gazenses Jonatham et de
dedit illis dextram. et accepit filios
eorum obsides. et misit illos in hieru
salem et perambulauit regionem usque
Damascum. Et audiuit Jonathas quia
præuaricati sunt principes Demetrii in
cades quæ est in Galilea cum exerci
tu multo uolentes eum remouere a ne
gocio regni et occurrit illis. fratrem au
tem suum Simonem reliquit intra pro
uinciam. Et applicuit Simon ad Beth
suram et expugnabat eam diebus mul
tis. et conclusit eos. Et postulauerunt
ab eo dextras accipere. et dedit illis et
eiecit eos inde et cepit ciuitatem et
posuit in ea præsidium et Jonathas et
castra eius applicuerunt ad aquam
Genesar et ante lucem uigilauerunt in
campo Asor. et ecce castra alienigena
rum occurrebant in campo et tendebant
ei insidias in montibus ipse autem occur
rit ex aduerso Insidiæ uero exsurrexe
runt de locis suis. et commiserunt præ
lium. Et fugerunt qui erant ex parte Jo
nathe omnes. et nemo relictus est ex
eis nisi Mattathias filius Absolomi et
Judas filius Calphi princeps militiæ
exercitus. et scidit Jonathas uestimen

ta sua et posuit terram in capite suo et
orauit. Et reuersus est Ionathas ad
eos in prelium et conuertit eos in fu
gam et pugnauerunt. Et uiderunt
qui fugiebant partis illius et reuersi sunt
ad eum. et insequebantur cum eo omne
usque cades ad castra sua. et peruenerunt
usque illuc. Et ceciderunt de alienige
nis in die illa tria milia uirorum. et re
uersus est Ionathas in hierusalem.

Et uidit Jonathas quia tempus
eum iuuat et elegit uiros
et misit eos Romam sta
tuere et renouare cum
eis amicitiam. et ad spartiatas et ad
alia loca misit epistolas secundum can
dem formam. Et abierunt Romam et
intrauerunt curiam et dixerunt. Jona
thas summus sacerdos et gens judeorum
miserunt nos ut renouemus amicitiam
et societatem secundum pristinum. Et
dederunt illis epistolas ad ipsos per
loca ut deducerent eos in terram juda
cum pace. et hoc est exemplum episto
larum quas scripsit Jonathas spartiatis
Ionathas summus sacerdos. et seniores
gentis et sacerdotes et reliquus popu
lus judæorum spartiatis fratribus salu
tem. Iampridem missæ erant epistolæ
ad Oniam summum sacerdotem a Da
rio qui regnabat apud uos. quoniam
estis fratres nostri sicut scriptum con
tinet quod subiectum est. Et suscepit
Onias uirum qui missus fuerat cum hono
re et accepit epistolas in quibus significa
batur de societate et de amicitia. No

enim cum nullo horum indigeremus ha
bentes solatio sanctos libros q sunt in
manibus nostris maluimus mittere ad
uos renouare fraternitatem et amicitia
ne forte alieni efficiamur a uobis.
Multa enim tempora transierunt ex quo
misistis ad nos. Nos ergo in omni te
pore sine intermissione in diebus solem
nibus et ceteris qbus oportet memores
sumus uestri in sacrificiis que offerimus
et in obseruationibus sicut phas est et
decet meminisse fratrum. Letamur
itaq; de gloria uestra. Nos autem cir
cuierunt multe tribulationes et mul
ta prelia et impugnauerunt nos reges
q sunt in circuitu nostro. Nolumus er
go uobis molesti esse neq; ceteris sociis
et amicis nostris in his preliis. Habuimus
enim de celo auxilium et liberati sumus
nos et humiliati sunt inimici nostri.
Elegimus itaq; Numenium Antiochi
filium et Antipatrem Iasonis filium et
misimus ad romanos renouare cum
eis amicitiam et societatem pristinam.
Mandauimus itaq; eis ut ueniant etiam
ad uos et salutent uos et reddant uo
bis epistolas nostras de innouatione
fraternitatis nostre. Et nunc bene fa
cietis respondentes nobis ad hec. Et hoc
rescriptum epistolarum quod misit
Oniae. Rex spartiatarum Onias Iona
the sacerdoti magno salutem. Inuen
tum est in scriptura de spartiatis et
iudaeis quoniam sunt fratres et quia
sunt de genere Abraham. Et nunc
ex quo hec cognouimus benefacitis scri
bentes nobis de pace uestra. Sed et nos
rescripsimus uobis. Pecora nostra et
possessiones nostre uestre sunt et ure
nostre. Mandauimus itaq; hec nuntia
ri uobis. Et audiuit Ionathas quoniam
regressi sunt principes Demetrii cum
exercitu multo supra quam prius pugnare
aduersus eum et exiit ab hierlm et
occurrit eis in Amathite regione. Non
enim dederat eis spacium ut ingrede
rentur regionem eius. Et misit specula
tores in castra eorum et reuersi renun
tiauerunt q constituunt superuenire il
lic nocte. Cum occidisset autem sol p
cepit Ionathas suis uigilare et esse in
armis paratos ad pugnam tota nocte. Et
posuit custodes p circuitum castrorum.
Et audierunt aduersarii q paratus est
IONATHAS cum suis in bello et timu
erunt et formidauerunt in corde suo
et accenderunt focos in castris suis. Io
nathas autem et q cum eo erant non
cognouerunt usq; mane. Videbant au
tem luminaria ardentia et secutus est
eos Ionathas et non comprehendit eos.
Transierunt enim flumen eleutherum.
Et diuertit Ionathas ad Arabas q uoca
bantur Zabadei et percussit eos et ac
cepit spolia eorum. Et iunxit et ue
nit Damascum et perambulabat omnem
regionem illam. Simon autem exiit et
uenit usq; Ascalonem et ad proxima pre
sidia et declinauit in Ioppen et occupa
uit eam. Audiuit enim q uellent pre
sidium tradere partibus Demetrii et po
suit ibi custodes ut custodirent eam.
Et reuersus est Ionathas et conuoca
uit seniores populi et cogitauit cum

eis . edificare

eis ædificare presidia in judæa. et edi-
ficare muros in hierusalem. et exaltare
altitudine magna inter medium arcis et
et ciuitatis ut separet eam a ciuitate
ut esset ipsa singulariter et neque emant
neque uendant. Et conuenerunt ut e-
dificarent ciuitatem et ceciderunt mu
ri qui erant super torrentem ab ortu solis.
et repuit eum qui uocatur caphetheta et
Simon edificauit Adiada in sephela et
muniuit eam et imposuit portas et seras
Et cum cogitasset Triphon regnare et si-
et assumere diadema et extendere ma-
num in Antiochum regem timens ne for-
te non permitteret eum Jonathas sed pu
gnaret aduersus eum. quærebat compre
hendere eum et occidere. Et exurgens
abijt in Bethsam et exijt Jonathas obui
am cum quadraginta milibus uirorum e-
lectorum in prelium et uenit Bethsan.
Et uidit Triphon quia uenit Jonathas
cum exercitu multo ut extenderet in
eum manus et timuit. Et excepit eum
cum honore et commendauit eum omni-
bus amicis suis et dedit ei munera. Et pre
cepit exercitibus suis et ut obedirent ei
sicut sibi. Et dixit Jonathe. Ut quid
uexasti uniuersum populum cum bellum
nobis non sit? Et nunc remitte eos in
domos suas. Elige autem tibi uiros pa
ucos qui tecum sint et ueni mecum ptole
maidam et tradam eam tibi et reliqua
presidia et exercitum et uniuersos pre-
positos negocij et conuersus abibo. Prop-
terea enim ueni. Et credidit ei et fecit
sicut dixit et dimisit exercitum et abi
erunt in terram juda. Retinuit autem

secum tria milia uirorum ex quibus remisit
in Galileam duo milia mille autem ue-
nerunt cum eo. Ut autem intrauit Pto
lemaidam Jonathas clauserunt portas
ciuitatis Ptolemenses et comprehende-
runt eum et omnes qui cum eo intrauerant
gladio interfecerunt. Et misit Triphon
exercitum et equites in Galileam et in cam
pum magnum ut perderent omnes soci
os Jonathe. At illi cum cognouissent
quia comprehensus est Jonathas et perijt
et omnes qui cum eo erant hortati sunt
semetipsos et exierunt parati in prelium.
Et uidentes hi qui insecuti fuerant quia
pro anima res est illis reuersi sunt. illi
autem uenerunt omnes cum pace in ter
ram juda et planxerunt Jonatham et om
nes qui cum ipso erant ualde. Et luxit
Israel luctu magno et quesierunt om-
nes gentes que erant in circuitu eorum
conterere eos. Dixerunt enim. Non
habent principem et adiuuantem nunc ergo expugne
mus illos et tollamus de hominibus me
moriam eorum.

Et audiuit Simon quod con
gregauit Triphon exer
citum copiosum ut ueni
ret in terram judæ et at
tereret eam. uidens quia in tremore popu
lus est et in timore ascendit hierusalem
et congregauit populum et adhortans
dixit. Vos scitis quanta ego et fratres mei
et domus patris mei fecimus pro legibus
et pro sanctis prelia et angustias quales ui
dimus. Horum gratia perierunt fratres
mei omnes propter israel et relictus

sum ego solus. Et nunc non mihi contin
gat parcere animę meę in omni tempore
tribulationis. Non enim melior sum fra
tribus meis. Vindicabo itaq; gentem meã
& scã natos quoq; nostros et uxores
quia congregatę sunt uniuersę gentes
conterere nos inimicitię gratia. Et acce
sus est spiritus populi simul ut audiuit
sermones istos & responderunt uoce m
gna dicentes. Tu es dux noster loco Iudę
et Ionathę fratris tui. Pugna prelium no
strum & omnia quęcumq; dixeris no
bis faciemus. Et congregans omnes uiros
bellatores accelerauit consumare uniuersos
muros hierusalem et muniuit eam in gyro.
et misit Ionathã filium Absolomi &
cum eo exercitum nouum in Ioppen. et
eiectis his qui erant in arce remansit il
lic ipse. Et mouit Triphon a Ptolem
aida cum exercitu multo ut ueniret in
terram Iudę et Ionathã cum eo in cu
stodia. Simon autem applicuit in Add
contra faciem campi. Et ut cognouit
Triphon quia surrexit Simon loco fratris
sui Ionathę. et quia comissurus esset cũ
eo prelium. misit ad eum legatos di
cens. Pro argento quod debebat frater
tuus Ionathas in ratione regis propter
negotia quę habuit detinuimus eum.
Et nunc emitte argenti talenta centum et
duos filios eius obsides. ut non dimissus
fugiat a nobis. et remittimus eum. Et
cognouit Simon quia cum dolo loque
retur secum. Iussit tamen dari argen
tum et pueros. ne inimicitiam magnã
sumeret ad populum Israel dicentem. Quia
non misit ei argentum et pueros. ideo

propterea periit. Et misit pueros et cẽ
tum talenta. Et mentitus est & non di
misit Ionathan. Et post hęc uenit Tri
phon intra regionem. ut contereret eam.
et gyrauerunt per uiam quę ducit Ador.
Et Simon et castra eius ambulabant in
omnem locum quocumq; ibant. Qui autem
in arce erant miserunt ad Triphonem
legatos. ut festinaret uenire per deser
tum et mitteret illis alimonias. Et pa
rauit Triphon omnem equitatum. ut ue
niret illa nocte. Erat enim nix multa
ualde. et non uenit in Galaaditim. Et
cum appropinquasset Bascaman occi
dit Ionathan et filios eius illic. Et con
uertit Triphon. et abiit in terram suã.
Et misit Simon & accepit ossa Ionathę
fratris sui et sepelliunt eum in Modin
ciuitate patrum eius. Et planxerunt
eum omnis Israel planctu magno. et luxe
runt eum dies multos. Et ędificauit Si
mon super sepulchrum patris sui et fra
trum suorum ędificium altum uisu la
pide polito retro et ante. & statuit
septem pyramidas unam contra unam
patri et matri. & quattuor fratribus. Et
his circumposuit columnas magnas. su
per columnas arma. ad memoriam
ęternam. & iuxta arma naues sculptas
quę uiderentur ab hominibus nauigan
tibus mare. Hoc est sepulchrum quod
fecit in Modin usq; in hunc diem. Tri
phon autem cum iter faceret cum An
tiocho rege adolescente dolo occidit
eum et regnauit in loco eius. Et impo
suit sibi diadema Asię. & fecit plagã
magnam in terra. Et ędificauit Simõ

presidia judee. muniens eam turribus
excelsis. et muris magnis et portis et se
ris. et posuit alimenta in munitionibus.
Et elegit Simon viros et misit ad Deme
trium regem ut faceret remissionem
regioni quia actus omnes Tryphonis p
direptionem fuerant gesti. Et Deme
trius rex ad verba ista respondit ei
et scripsit epistolam talem. Rex De
metrius Simoni summo sacerdoti et a
mico regum et senioribus et genti jude
orum salutem. Coronam auream et
baben quam misistis suscepimus. et pa
rati sumus facere vobiscum pacem ma
gnam et scribere prepositis regis remit
tere vobis que indulsimus. Quecumque
enim constituimus vobis constant. Mu
nitiones quas edificastis vobis sint.
Remittimus quoque ignorantias et pecca
ta. usque in hodiernum diem et coronam
quam debebatis. Et siquid aliud erat
tributarium in Hierusalem iam non sit tri
butarium. et siqui ex vobis apti sunt
scribi inter nostros. conscribantur et sit
inter nos pax. Anno centesimo septuage
simo ablatum est iugum gentium ab Israhel.
Et cepit populus Israel scribere in tabulis
et gestis publicis. anno primo sub Simo
ne summo sacerdote magno duce et prin
cipe judeorum. In diebus illis applicuit
Simon ad Gazam et circumdedit eam castris
et fecit machinas et applicuit ad civita
tem et percussit turrim unam. et com
prehendit eam et qui eruperant erant in
tra machinam et civitatem. et factus est
motus magnus in civitate. Et ascen
derunt qui erant in civitate cum uxori

bus et filiis supra murum scissis tunicis
suis. et clamaverunt voce magna po
stulantes a Simone dexteras sibi dari et
dixerunt. Non nobis reddas secundum
malitias nostras. sed secundum misericor
dias tuas. et serviemus tibi. Et flexus
Simon non debellavit eos. eiecit tamen
eos de civitate et emundavit edes in
quibus fuerant simulacra. et tunc intra
vit in eam cum hymnis benedicens do
minum. Et eiecta ab ea omni immundi
tia collocavit in ea viros qui legem facerent. et
munivit eam et fecit sibi habitationem.
Qui autem erant in arce Hierusalem prohi
bebantur egredi et ingredi regionem. et
emere ac vendere. et esurierunt val
de. et multi ex eis fame perierunt.
Et clamaverunt ad Simonem ut dex
tras acciperent et dedit illis. Et eie
cit eos inde et mundavit arcem a con
taminationibus. Et intraverunt in eam
tertia et vicesima die secundi mensis anno
centesimo septuagesimo primo cum laude
et ramis palmarum et cinyris et cym
balis et nablis et hymnis et canticis.
quia contritus est inimicus magnus ex
Israhel. Et constituit ut omnibus annis
agerentur dies hi cum letitia. Et mu
nivit montem templi qui erat secus ar
cem et habitavit ibi ipse et qui cum eo
erant. Et vidit Simon Johannem fili
um suum quod fortis prelii vir esset. et
posuit eum ducem virtutum univer
sarum et habitavit in Gazaris.

N no centesimo septua
gesimo secundo congre
gauit rex Demetrius i
exercitum suum et abyt
in Mediam ad contrahenda sibi auxilia
ut expugnaret Triphonem. Et audiuit
Arsaces rex persidis et Medie qa intra
uit Demetrius confines suos. & misit u
num de principibus suis ut comprehe
deret eum uiuum. & adduceret eum ad
se. Et abyt & percussit castra Deme
try. & comprehendit eum & adduxit
eum ad Arsacem. & posuit eum in cu
stodiam Et siluit omnis terra iuda
omnibus diebus Simonis et quesiuit bo
na genti sue & placuit illis potestas
eius & gloria eius omnibus diebus.
Et cum omni gloria sua accepit Joppen
in portum. et fecit introitum in insulis
maris. Et dilatauit fines gentis sue et
obtinuit regionem Et congregauit i
captiuitatem multam. & dominatus est
Gazare et Bethsure & arci et abstulit
immunditias ex ea. et non erat q resi
steret ei. & unusquisque colebat terram
suam cum pace & terra iuda dabat i
fructus suos et ligna camporum fruc
tum suum. Seniores in plateis sedebant
omnes & de bonis terre tractabant
et iuuenes induebant se gloriam et sto
las belli & ciuitatibus tribuebant alimo
nias et constituebant eas ut essent ua
sa munitionis quoadusque nominatum
est nomen glorie eius usque ad extremum
terre. Fecit pacem super terram et le
tatus est Israel Letitia magna Et sedit
unusquisque sub uite sua et sub ficulnea

sua et non erat q eos terreret. Defecit
impugnans eos super terram reges con
triti sunt in diebus illis. Et confirmauit
omnes humiles populi sui et legem ex
quisiuit. & abstulit omnem iniquum et
malum. Sancta glorificauit & multi
plicauit uasa sanctorum. Et auditum
est Rome qa defunctus esset Ionathas
et usque in spartiatas & contristati sunt
ualde. Ut audierunt autem q Simon
frater eius factus esset summus sacerdos
loco eius. & ipse obtineret omnem regi
onem et ciuitates in ea. scripserunt ad
eum tabulis ereis. ut renouarent ami
citias et societatem quam fecerant cum
iuda & cum Jonatha fratribus eius. Et
lecte sunt in conspectu ecclesie in Hie
rusalem. Et hoc exemplum epistolarum
quas spartiate miserunt. Spartianorum
principes et ciuitates Simoni sacerdoti
magno & senioribus et sacerdotibus et re
liquo populo iudeorum fratribus salutem.
Legati q missi sunt ad populum nostrum
nuntiauerunt nobis de uestra gloria
et honore et letitia & gauisi sumus
in introitu eorum Et scripsimus que
ab eis erant dicta in conciliis populi
sic Numenius Antiochi & Antipater
Jasonis filius legati iudeorum uene
runt ad nos renouantes nobiscum ami
citiam pristinam Et placuit populo
excipere uiros gloriose & ponere exem
plum sermonum eorum in segregatis
populi libris ut sit ad memoriam po
pulo spartiatarum. Exemplum autem
horum scripsimus Simoni magno sa
cerdoti. Post hec autem misit Simon

N umenium romam habentem clypeum
aureum magnum pondo minarum mil
le: ad statuendam cum eis societatem.
C um autem audisset populus romanus ser
mones istos. dixerunt. Quam gratiarum
actionem reddemus Simoni et filiis eius?
R estituit enim ipse fratres suos et expu
gnauit inimicos isrl ab eis. et statuerunt
ei libertatem & descripserunt in tabu
lis ereis & posuerunt in titulis in mon
te syon. Et hec est exemplum scriptu
re. Octaua decima die mensis elul an
no centesimo septuagesimo secundo an
no tertio sub Simone sacerdote magno
in Assaramel in conuentu magno sacer
dotum et populi et principum et gen
tis et seniorum regionis nota facta sunt
hec quoniam frequenter facta sunt pre
lia in regione nostra. Simon autem fi
Mathathie filius ex filiis Jarib et fratres
eius dederunt se periculo & restiterunt
aduersariis gentis sue ut starent sca ipso
rum et lex et gloria magna glorifica
uerunt gentem suam. Et congregauit
J onathas gentem suam et factus est il
lis sacerdos magnus & appositus est ad
populum suum. Et uoluerunt inimici
eorum calcare sancta. et atterere regi
onem ipsorum. et extendere manus in
sancta sanctorum. Tunc restitit Simon
et pugnauit pro gente sua et erogauit
pecunias multas et armauit uiros uirtu
tis gentis sue: & dedit illis stipendia &
muniuit ciuitates judee & Bethsuram
que erat in finibus judee ubi erant ar
ma hostium antea. et posuit illic pre
sidium uiros judeos. Et Joppen mu
niuit que erat ad mare: & Gazaram que
est in finibus Azoti in qua hostes antea
habitabant. et collocauit illic judeos et
quecumque apta erant ad correptionem eo
rum posuit in eis. Et uidit populus ac
tum Simonis et gloriam quam cogita
bat facere genti sue & posuerunt eum
ducem suum et principem sacerdotum. eo
quod ipse fecerit hec omnia. et iustitiam.
et fidem quam conseruauit genti sue &
exquisiuit omni modo exaltare populum
suum. Et in diebus eius prosperatum est
in manibus eius ut tollerentur gentes de
regione ipsorum. et que in ciuitate Da
uid erant in hierlm in arce de qua proce
debant et contaminabant omnia que
in circuitu sanctorum sunt. & inferebant
plagam magnam castitati. Et colloca
uit in ea uiros iudeos ad tutamentum
regionis et ciuitatis. & exaltauit muros
in hierlm. Et rex Demetrius statuit
illi summum sacerdotium secundum hec
fecit eum amicum suum. & glorifica
uit eum gloria magna. Audiuit enim
quod appellati sunt judei a romanis ami
ci et socii & fratres. & quia susceperunt
legatos Simonis gloriose & quia ju
dei et sacerdotes eorum consenserunt
eum esse ducem suum et summum sa
cerdotem in eternum donec surgat pro
pheta fidelis. & ut sit super eos dux
& ut cura esset illi pro scis. & ut con
stitueret prepositos super opera eorum
& super regionem et super arma et su
per presidia & cura sit illi de scis et
ut audiatur ab omnibus. et scribantur
in nomine eius omnes conscriptiones in

regioē. & ut operiatur purpura et auro
et ne liceat ulli ex populo et ex sacer-
dotib; irritum facere aliquid horum. et
contradicere his que ab eo dicuntur aut
conuocare conuentum in regioē sine ipo
& uestiri purpura et uti fibula aurea.
Q autem fecerit extra hec aut irritum fe-
cerit aliquid horum. reus erit. Et cō
placuit omni populo statuere Simonē
& facere secundum uerba ista. Et susce-
pit Simon & placuit ei ut summo sace-
dotio fungeretur & esset dux et prin-
ceps gentis judæorum & sacerdotum. et
preesset omnib;. Et scripturam istam de-
creuit ponere in tabulis æreis et ponere
eas in pibolo sanctorum in loco celebri.
E xemplum autem eorum ponere in ærario
ut habeat Simon et filij eius.

T misit rex Antiochus
filius Demetrij epistolas
ab insulis maris Simoni
sacerdoti et principi gen-
tis judæorum et uniuerse genti. erat cō
tinēte hunc modum. Rex Antiochus,
S imoni sacerdoti magno et genti judeo-
rum salutem. Qm̄ quidem pestilentes ob-
tinuerunt regnum patrum nostrorum.
uolo autem uendicare regnum et resti-
tuere illud sicut erat ante. & lectam
feci multitudinem exercitus. et feci na-
ues bellicas. Volo autem procedere per
regionem ut ulciscar in eos q corrupe-
runt regionem nostram. et qui desola-
uerunt ciuitates multas in regno meo.
N unc ergo statuo tibi omnes oblationes
quas remiserunt tibi ante me omnes re-
ges & quecumq; alia dona remiserunt
tibi. et permitto tibi facere percussurā
proprij numminsmatis in regioē tua. Hie-
rusalem autem sanctam esse et liberam.
et omnia arma que fabricata sunt & p̄-
sidia que construxisti que tenes mane-
ant tibi. Et omne debitum regis & q̄
futura sunt regi ex hoc et in totum tē-
pus remittuntur tibi. Cum autem obti-
nuerimus regnum nostrum. glorificabiī
te et gentem tuam. et templum gloria
magna. ita ut manifestetur gloria urā.
in uniuersa terra. Anno centesimo septu-
agesimo quarto. exijt Antiochus in ter-
ram patrum suorum. et conuenerunt ad
eum omnes exercitus. ita ut pauci relicti
essent cum Triphone. Et insecutus est
eum ANTIOCHUS rex. & uenit Doram
fugiens per maritimam. Sciebat enim
q congregata sunt mala in eum. et re-
liqt eum exercitus. Et applicuit An-
tiochus super Doram cum centum uigin-
ti milib; virorum belligeratorum &
octo milib; equitum. Et circuiuit ciuita-
tem & naues a mari accesserunt. & uexa-
bant ciuitatem a terra et mari et nemi-
nem sinebāt ingredi ut egredi. Venit i
autem Numenius et q cum eo fuerant
ab urbe roma. habentes epistolas regib;
et regionib; scriptas. in qbus contine-
bantur hec. Lucius consul romanorū
Ptolemæo regi salutem. Legati judę-
orum uenerunt ad nos amici nostri re-
nouantes pristinam amicitiam et socie-
tatem missi a Simone principe sacer-
dotum et populo judęorum. Attule-
runt autem et clypeum aureum mnaru

mille. Placuit itaq; nobis scribere regi
bus et regionib; ut non inferant illis
mala. neq; inpugnent eos et ciuitates e
orum. & regiones eorum. & ut non ferant
auxilium pugnantib; aduersus eos. Vi
sum autem est nobis accipere ab eis cly
peum. Siq; ergo pestilentes fugerunt de
regione ipsorum ad uos. tradite eos Simo
ni principi sacerdotum. ut uindicet in eos
secundum legem suam. Hec eadem scripta
sunt Demetrio regi & Attalo & Arabe et Arsaci &
in omnes regiones & Samsame & Sparta
nis et Delo & Mido & Sicione et Caria et Samum
& pamphyliam et litiam & Alicarnasum
et rhodum & faselida et choo & si
den et arado & Gortinam et Gnydum
& cyprum et cyrenen. Exemplum autem
eorum scripserunt Simoni principi sa
cerdotum et populo judeorum. Anti
ochus autem rex applicuit castra in do
ram secundo admouens ei super manus
et machinas faciens. et conclusit Tri
phonem ne procederet. Et misit ad eum
S imon duo milia uirorum electorum in
auxilium. et argentum & aurum et
uasa copiosa. & noluit eam accipere.
sed rupit omnia que pactus est cum
eo antea. et alienauit se ab eo. Et mi
sit ad eum Athenobium unum de ami
cis suis ut tractaret cum ipso dicens.
V os tenetis Joppen & Gazaram et Ar
cem. que sunt in hierusalem ciuitates regni
mei. fines earum desolastis. & fecistis
plagam magnam in terra et dominati
estis per loca multa in regno meo.
N unc ergo tradite ciuitates quas occu
pastis. & tributa locorum in quibus

dominati estis extra fines judee. Sin
autem date pro illis quingenta talenta
argenti. & exterminii quod exterminastis.
et tributorum ciuitatum. alia talen
ta quingenta. Sin autem ueniemus et
expugnabimus uos. Et uenit Athe
nobius amicus regis in hierusalem. uidit
gloriam Simonis et claritatem in au
ro et argento & apparatum copiosum.
& obstupuit. et retulit ei uerba re
gis. Et respondit ei Simon et dixit
ei. Neq; alienam terram sumpsimus.
neq; alienam detinemus. sed heredita
tem patrum nostrorum que iniuste ab
inimicis nostris aliquo tempore possessa
est. Nos uero tempus habentes uendi
camus hereditatem patrum nostrorum.
Nam de joppe & Gazara que expostu
las. ipsi faciebant in populo plagam
magnam. et in regione nostra. horum
damus talenta centum. Et non respon
dit ei Athenobius uerbum. Reuersus
autem cum ira ad regem renuntiauit
ei uerba ista. et gloriam Simonis. et
uniuersa que uidit. & iratus est rex
ira magna. Triphon autem fugit naui
in orthosaida. Et constituit rex Cen
debeum ducem maritimum. et exer
citum peditum et equitum dedit illi.
Et mandauit illi mouere castra con
tra faciem judee. & mandauit ei edi
ficare cedronem. et obstruere por
tas ciuitatis et debellare populum.
Rex autem persequebatur Triphonem.
Et peruenit Cendebeus jamniam. &
cepit irritare plebem & conculcare
judeam. & captiuare populum et in

terficere et edificare cedronem. Et
collocauit illic eqtes & exercitum ut
egressi perambularent uiam judee si
cut constituit ei rex

T ascendit Iohannes de
Gazaris et nuntiauit Si
moni patri suo que fecit
C endebeus in populo i
psorum. Et uocauit Simon duos filios
suos seniores judam et Iohannem. & ait
illis. Ego et fratres mei & domus pa
tris mei expugnauimus hostes israel ab
adolescentia usq; in hunc diem et pro
speratum est in manib; nostris liberare
israel aliquotiens. Nunc autem senui.
sed estote loco meo et fratris mei. &
egressi pugnate pro gente nostra. a
A uxilium uero de celo uobiscum sit.
E t elegit de regione uiginti milia uiror
belligeratorum. et eqtes & profecti st
ad cendebeum & dormierunt in Mo
din. Et surrexerunt mane et abierut
in campum. Et ecce exercitus copio
sus in obuiam illis peditum et eqtum & fluuius
torrens erat inter medium ipsorum. i
E t admouit castra contra faciem eorum
ipse & populus eius & uidit populu
trepidantem ad transfretandum tor
rentem et transfretauit primus. Et
uiderunt eum uiri & transierunt i
post eum. Et diuisit populum et e
qtes in medio peditum. Erat autem
equitatus aduersariorum copiosus nimis.
E t exclamauerunt sacris tubis. & in
fugam conuersus est Cendebeus & i
castra eius. et ceciderunt ex eis multi

uulnerati residui autem in munitionem i
fugerunt. Tunc uulneratus est judas i
frater Iohannis. Iohannes autem insecu
tus est eos donec uenit Cedronem qua
edificauit et fugerunt ad turres que
erat in agris azoti & succendit eas i
igni. Et ceciderunt ex illis duo milia
uirorum et reuersus est in judeam in
pace. Et Ptolemeus filius Abobi con
stitutus erat Dux in campo hierico et
habebat argentum et aurum multum.
E rat enim gener summi sacerdotis. Et
exaltatum est cor eius. et uolebat ob
tinere regionem et cogitabat dolum ad
uersus Simonem et filios eius ut tolle
rent eos. Simon autem perambulans ci
uitates que erant in regione judee & sol
licitudinem gerens earum descendit in
hierico ipse & Mathathias filius eius et
judas anno centesimo septuagesimosepti
mo mense undecimo. hic est mensis sa
bath. Et suscepit eos filius Abobi in
municiunculam que uocatur Doch cu
dolo quam edificauit et fecit eis con
uiuium magnum et abscondit illic ui
ros. Et cum inebriatus esset Simon &
filii eius surrexit Ptolemeus cum suis
et sumpserunt arma sua et intrauerut
in conuiuium et occiderunt eum et du
os filius eius & quosdam pueros eius.
E t fecit deceptionem magnam in isrl
& reddidit mala pro bonis. Et scripsit
hec Ptolemeus & misit regi ut mitte
ret ei exercitum in auxilium et trade
ret ei regionem. sed et ciuitates eorum
& tributa. & misit alios in Gazaram i
tollere Iohannem et tribunis misit e

epistolas ut uenirent ad se. & darer eis
argentum et aurum & dona. Et alios
misit occupare hierlin et montem tem
pli. Et precurrens quidam nuntiauit
Johanni in Gazara qa periit pater eius
et fratres eius. & quia misit te quoque
interfici. Vt audiuit autem uehemen
ter expauit. & comprehendit uiros qui
uenerant perdere eum. & occidit eos.
Cognouit enim qa querebant perdere e
um. Et caetera sermonum Johannis et
bellorum eius. & bonorum uirtutum q
bus fortiter gessit et edificii murorum
quos extruxit. & rerum gestarum eius
ecce hec scripta sunt in libro dierum sa
cerdotii eius. ex quo factus est princeps
sacerdotum post patrem suum.

FRATRIBUS
qui sunt per egyp
tum judeis. salu
tem dicunt fra
tres q sunt in hie
rosolymis judei e
q in regione judea. & pacem bonam. Be
nefaciat uobis deus et meminerit testa
menti sui quod locutus est ad Abraam
et Isaac & Iacob seruorum suorum fide
lium. et det uobis cor omnibus ut cola
tis eum. & faciatis eius uoluntatem cor
de magno et animo uolenti. Adaperi
at cor uestrae in lege sua et in preceptis
suis. & faciat pacem. Exaudiat oratio
nes uestras et reconcilietur uobis. nec
uos deserat in tempore malo. Et nunc
hic sumus orantes pro uobis. Regnan
te Demetrio anno centesimo sexagesimo
nono nos judei scripsimus uobis in tri
bulatione & impetu q superuenit nobis i
istis annis ex quo recessit Iason a sca ter
ra & a regno. Portam succenderunt et
effuderunt sanguinem innocentem. Et
orauimus ad dominum et exauditi su
mus. & obtulimus sacrificium et simila
ginem et accendimus lucernam & propo
suimus panes. Et nunc frequentate dies
scenophegie mensis casleu. Anno centesi
mo octogesimooctauo populus q est hie
rosolymis et in judea. senatusq. et judas
Aristobolo magistro Ptolemei regis q
est de genere christorum sacerdotum
& his q in egypto sunt judeis. salutem
et sanitatem. De magnis periculis a deo
liberati magnifice gratias agimus ipsi ut
pote q aduersus talem regem dimicaui
mus. Ipse enim ebullire fecit de perside
eos q pugnauerunt contra nos & sanc
tam ciuitatem. Nam cum in perside esset
dux ipse & cum ipso immensus exercitus
cecidit in templo Naneę consilio decep
tus sacerdotum Naneę. Etenim cum ea
habitaturus uenit ad locum Antiochus
et amici eius. et ut acciperet pecunias
multas dotis nomine. Cumq. proposuis
sent eas sacerdotes Naneę ipse cum pa
ucis ingressus esset intra ambitum phani
clauserunt templum. Cum autem in
trasset Antiochus apertoq. occulto adi
tu templi mittentes lapides percusserunt
ducem et eos q cum eo erant. & diuise

runt membratim. & capitibꝫ amputatis
foras proiecerunt. Per omnia benedictꝰ
deus q tradidit impios. Facturi igitur
quinta & uicesima die mensis casleu,
purificationem templi necessarium duxi
mus significare uobis. ut & uos quoque agatis di
em igni q datꝰ scenophegie. et diem ignis,
q datus est quando Neemias edificato
templo & altari obtulit sacrificia. Nā
cum in persidem ducerentur patres nr̄i
sacerdotes q tunc cultores dei erant. ac
ceptum ignem de altari occulte abscon
derunt in ualle ubi erat puteus altus &
siccus. & in eo conutati sunt eum. ita
ut omnibus ignotus esset locus. Cum
autem preterissent anni multi et placu
it deo ut mitteretur Neemias a rege
persidis. nepotes sacerdotū illorum qui
absconderant misit ad requirendum ignē.
& sicut narrauerunt nobis non inuene
runt ignem. sed aquam crassam. Et ius
sit eos haurire & afferre sibi. & sacrifi
cia que imposita erant iussit sacerdotes
Neemias aspergi ipsa aqua. et ligna q
erant supposita. Vtq; hoc factum est
& tempus affuit quo sol refulsit qui p̄
us erat in nubilo. accensus est ignis ma
gnus ita ut omnes mirarentur. Oratio
nem autem faciebant omnes sacerdotes
dum consumaretur sacrificium Ionatha
incoante. ceteris autem respondentibus.
Et Neemie erat oratio hunc habens modum.
Domine deus omnium creator terribilis
et fortis iustus et misericors q solus e
bonus rex. solus prestans. solus iustus &
omnipotens et eternus q liberas israel
de omni malo. q fecisti patres electos.

& sanctificasti eos. accipe sacrificium pro
uniuerso populo israel & custodi partem
tuam & sanctifica. Congrega dispsionem
nostram. libera eos q seruiunt gentibus.
& contemptos & abominatos respice. ut
sciant gentes qa tu es deus noster. Affli
ge opprimentes nos. & contumeliam fa
cientes in supbia. Constitue populum
tuum in loco sancto. sicut dixit Moyses.
Sacerdotes autem psallebant hymnos.
usquequo consumptum esset sacrificiū.
Cum autem consumptum esset sacrificium.
ex residua aqua Neemias iussit lapide
maiores perfundi. Quod ut factum est.
ex eis flamma accensa est. sed ex lumine
quod refulsit ab altari consumpta est.
Vt uero manifestata ē res. renuntiatum
est regi persarum q in loco in quo ignē
absconderant hi qui translati fuerant
sacerdotes aqua apparuit de qua Ne
emias et q cum eo erant purificauerunt
sacrificia. Considerans autem Rex &
rem diligenter examinans. fecit ei tem
plum ut probaret quod factum erat. Et
cum probasset. sacerdotibus donauit
multa bona. & alia atq; alia munera. &
accipiens manu sua tribuebat eis. Appel
lauit autem Neemias hunc locum Nep
thar. qd interpretatur purificatio. Voca
tur autem apud plures Nephi.

IN uenitur autem in de
scriptionibꝫ hieremie pphē
te q iussit eos ignem accipe
re q transmigrabantur ut
significatum est. & ut mandauit transmi
grantis. Et dedit illis legem ne obliuisce

retur precepta domini. & ut non exerra
rent mentibus uidentes simulacra aurea et
argentea & ornamenta eorum. Et alia hu
iusmodi dicens hortabatur ne legem amo
uerent a corde suo. Erat autem in ipsa
scriptura. quomodo tabernaculum et ar
cam iussit propheta diuino responso ad se
facto comitari secum usq. quo exijt in mon
tem in quo Moyses ascendit et uidit dei
hereditatem. Et ueniens ibi hieremias in
uenit locum spelunce & tabernaculum et
arcam et altare incensi intulit illuc. &
ostium obstruxit. Et accesserunt quidam
simul qui sequebantur ut notarent sibi lo
cum. & non potuerunt inuenire. Ut autem
cognouit Hieremias culpans illos dixit. q.
ignotus erit locus donec congreget deus
congregationem populi. & propitius fiat.
E t tunc dominus ostendet hec. & appare
bit maiestas domini. & nubes erit sicut &
Moysi manifestabatur. et sicut cum Salo
mon petijt ut locutus sanctificaretur ma
gno deo manifestabat hec. Magnifice ete
nim sapientiam tractabat. & ut sapientiam
habens obtulit sacrificium dedicationis et
consumationis templi. Sicut & Moyses o
rabat ad dominum. & descendit ignis de
celo & consumpsit holocaustum. et dixit
M oyses eo q. non sit comestum quod erat pro
peccato et consumptum est. Similiter &
S alomon octo diebus celebrauit dedicatio
nem. Inferebantur autem in descriptionibus
& commentarijs Neemie hec eadem. &
qualiter construens bibliothecam congre
gauit de regionibus libros & propheta
rum & Dauid. et epistolas regum et de
donarijs. Similiter autem & iudas ea que

didicerat per bellum quod nobis accide
rat congregauit omnia. & sunt apud nos.
Si ergo desideratis hec. mittite q. perferant
uobis. Acturi itaq. purificationem scripsimus
uobis. Bene ergo facietis. si egeritis hos
dies. Deus autem qui liberauit populum
suum & reddidit hereditatem omnibus
et regnum et sacerdotium et sanctificatio
nem sicut promisit in lege. speramus q. ci
to nostri miserebitur. et congregabit de
sub celo in locum sanctum. Eripuit enim
nos de magnis periculis & locum pur
gauit. De iuda uero machabeo et fratribus
eius. & de templi magni purificatione
et de are dedicatione. sed & de prelijs
que pertinent ad Antiochum nobilem et
filium eius eupatorem. et de illuminatio
nibus que de celo facte sunt ad eos qui pro
iudeis fortiter fecerunt ita ut uniuersam
regionem cum pauci essent uindicarent
& barbaram multitudinem fugarent. &
famosissimum in toto orbe templum re
cuperarent. et ciuitatem liberarent. ut
leges que abolite erant restituerent do
mino cum omni tranquillitate propitio fac
to illis. Itemq. ab Iasone cyreneo quinque
libris comprehensa. temtauimus nos uno
uolumine breuiare. Considerantes enim
multitudinem librorum et difficultatem
uolentibus aggredi narrationes historiarum
propter multitudinem rerum curauimus
uolentibus quidem legere ut esset animi oblecta
tio. studiosis uero ut facilius possint me
morie commendare. omnibus autem le
gentibus utilitas conferatur. Et nobis
quidem ipsis qui hoc opus breuiandi cau
sa suscepimus non facilem laborem. immo

[illegible] et Salomon orauit [illegible] descendit ignis de [illegible] et consumpsit holocaustum

uero negotium plenum uigiliarum et su
doris assumpsimus. Sicut hi qui praeparant
conuiuium et quaerunt aliorum uolun
tati parere propter multorum gratiam
libenter laborem sustinemus. ueritatem
quidem de singulis auctoribus conceden
tes. ipsi autem secundum datam formam
breuitatem studentes. Sicut enim nouae
domus architecto de uniuersa structu
ra curandum est. ei uero qui pingere cu
rat quae apta sunt ad ornatum exquiren
da sunt: ita estimandum est et in no
bis. Etenim intellectu colligere & or
dinare sermonem & curiosius partes sin
gulas quasque disquirere historiae con
gruit auctori. breuitatem uero dictio
nis sectari & executiones rerum uitare
breuitati concedendum est. Hinc er
go narrationem incipiemus de praefatio
ne tantum dixisse sufficiat. Stultum
etenim est ante historiam effluere. in
ipsa autem historia succingi.

IGitur cum sancta ciui
tas habitaretur in omni
pace. leges autem adhuc
optime custodirentur prop
ter Oniae pontificis dispositionem & pietatem
et animos odio habentes mala. fiebat ut
ipsi reges & principes locum summo
honore dignum ducerent & templum
maximis muneribus illustrarent. ita ut
Seleucus Asiae Rex de redditibus suis praesta
ret omnes sumptus ad ministerium sa
crificiorum pertinentes. Simon autem
de tribu Beniamin praepositus templi
constitutus contendebat obsistente sibi
principe sacerdotum iniquum aliquid in
ciuitate moliri. Sed cum uincere Oniam
non posset uenit ad Apollonium Thar
seae filium qui illo tempore erat dux Cele
syriae & Phoenicis & nuntiauit ei pecuni
is innumerabilibus plenum esse erarium hie
rosolymis & communes copias immensas
esse quae non pertinent ad rationem sacrifici
orum esse autem possibile sub potestate re
gis cadere uniuersa. Cumque rettulisset ad
Regem Apollonius de pecuniis quae de
latae erant. Ille acitum Heliodorum qui e
rat super negotia eius misit cum mandatis
ut praedictam pecuniam transportaret. Con
Statimque Heliodorus iter est aggressus
specie quidem quasi per Celesyriam & Phe
nicen ciuitates esset peragraturus. reuera
autem regis propositum perfecturus. Sed
cum uenisset Hierosolymam et benigne a
summo sacerdote in ciuitate esset excep
tus narrauit de dato indicio pecuniarum
& cuius rei gratia adesset aperuit. Inter
rogabat autem si uere haec ita essent. Tunc
summus sacerdos ostendit deposita esse
haec ad uictualia uiduarum et pupillorum.
quaedam uero esse Hircani Thobiae uiri
ualde eminentis in his quae detulerat im
pius Simon. uniuersa autem argenti ta
lenta esse quadringenta. et auri ducen
ta. decipi uero eos qui credidissent loco &
templo quod per uniuersum mundum ho
noratur pro sui ueneratione et sanctitate
omnino impossibile esse. At ille pro his
quae habebat in mandatis a rege dicebat
omni genere regi ea esse deferenda. Con
stituta autem die intrabat de his Helio
dorus ordinaturus. Non modica uero

per universam civitatem erat trepidatio.
Sacerdotes autem ante altare cum stolis sa-
cerdotalibus iactaverunt se, et invocabant
de celo eum qui de depositis legem posuit,
ut his qui deposuerant ea salva custodiret.
Ita vero qui videret summi sacerdotis vul-
tum mente vulnerabatur. facies enim et co-
lor inmutatus declarabat internum ani-
mi dolorem. Circumfusa enim erat moestitia
quedam viro et horror corporis, per quem
manifestus aspicientibus dolor cordis eius
efficiebatur. Alii etiam congregati de /
domibus confluebant publica supplicatione
obsecrantes, pro eo quod in contemptu locus es-
set venturus. Accinctaeque mulieres cili-
ciis pectus per plateas confluebant. sed et
virgines que concluse erant percurrebant
ad oniam. alie autem ad muros quedam
vero per fenestras aspiciebant. universe /
autem protendentes manus in celum de-
precabantur. Erat enim misera commix-
te multitudinis et magni sacerdotis in
agone constituti expectatio. Et hi quidem
invocabant omnipotentem deum ut cre-
dita sibi his qui crediderant cum omni in-
tegritate conservarentur. Heliodorus /
autem quod decreverat perficiebat. eodem
loco ipse cum satellitibus circa erarium
presens. Sed spiritus omnipotentis dei
magnam fecit sue ostensionis evidentiam.
ita ut omnes qui ausi fuerant parere ei,
ruentes dei virtute in desolationem et
formidinem converterentur. Apparuit enim
illis quidam equus terribilem habens sesso-
rem optimis operimentis adornatus, isque
cum impetu Heliodoro priores calces eli-
sit. Qui autem ei sedebat videbatur ar-

ma habere aurea. Alii etiam apparuerunt
duo iuvenes virtute decori optimi gloria
speciosique amictu, qui circumsteterunt eum et
ex utraque parte flagellabant sine intermis-
sione multis plagis verberantes. Subito au-
tem Heliodorus concidit in terram, eumque
multa caligine circumfusum rapuerunt atque
in sella gestatoria positum eiecerunt. Et
is qui cum multis cursoribus et satellitibus
predictum ingressus est erarium, porta-
batur nullo sibi auxilium ferente, mani-
festa dei cognita virtute. Et ille quidem
per divinam virtutem iacebat mutus atque
omni spe et salute privatus. Hi autem do-
minum benedicebant quia magnificabat
locum suum. et templum quod pauloante /
timore ac tumultu erat plenum, apparen-
te omnipotente domino gaudio et leti-
tia impletum est. Tunc vero ex amicis ex
Heliodori quidam rogabant confestim Oni-
am ut invocaret altissimum. ut vitam do-
naret ei qui in supremo spiritu erat constitu-
tus. Considerans autem summus sacerdos
ne forte rex suspicaretur malitiam aliquam
ex iudeis circa Heliodorum consumatam.
obtulit pro salute viri hostiam salutarem.
Cumque summus sacerdos exoraret, iidem
iuvenes eisdem vestibus amicti astantes /
Heliodoro dixerunt. Oniae sacerdoti /
gratias age. Nam propter eum dominus
tibi vitam donavit. Tu autem a deo fla-
gellatus nuntia omnibus magnalia dei et
potestatem. Et his dictis non compa-
ruerunt. Heliodorus autem hostia deo
oblata et votis magnis promissis ei qui
vivere illi concessit, et Oniae gratias a-
gens, recepto exercitu repedabat ad regem.

gem. Testabatur autem omnibus ea que
sub oculis suis viderat opera magna dei.
C um autem Rex interrogasset heliodo
rum quis esset aptus adhuc semel hieroso
lymam mitti ait. Si quem habes hostem
aut regni tui insidiatorem. mitte illuc.
et flagellatum eum recipies. si tamen eva
serit. eo quod in loco sit vere dei quedam
virtus. Nam ipse qui habet in celis habita
tionem. visitator et adiutor est loci illi
us. et venientes ad malefaciendum per
cutit ac perdit. Igitur de Heliodoro et
erarii custodia res se habet.

imon autem predictus
pecuniarum et patrie de
lator male loquebatur
de Onia. tamquam ipse helio
dorum instigasset ad hec et ipse fuisset
inceptor malorum. provisoremque civitatis
ac defensorem gentis sue. et emulatorem
legis dei audebat insidiatorem regni di
cere. Sed cum inimicitie in tantum proce
derent ut etiam per quosdam Simonis ne
cessarios homicidia fierent. considerans
Onias periculum contentionis et Apol
lonium insanire ut pote ducem celesy
rie et phenicis ad augendam malitiam
Simonis. ad regem se contulit. ut non
civium accusator. sed communem uti
litatem apud semetipsum universe
multitudinis considerans. Videbat enim
sine regali providentia. impossibile es
se pacem rebus dari. nec Simonem posse
cessare a stultitia sua. Sed post Sele
uci vite excessum. cum suscepisset re
gnum Antiochus qui nobilis appellabatur

ambiebat Iason frater Onie summum sa
cerdotium. adito rege. promittens ei argen
ti talenta trecenta sexaginta. et ex reddi
tibus aliis talenta octoginta. Super hec pro
mittebat et alia centum quinquaginta. si
potestati eius concederetur gymnasium
et ephebiam sibi constituere. et eos qui in
hierosolymis erant antiochenos scribere.
Quod cum Rex annuisset et obtinuisset
principatum statim ad gentile ritum
contribules suos transferre coepit. et amo
tis his que humanitatis causa iudeis a
regibus fuerant constituta. per Iohannem
patrem eupolemi. qui apud romanos de
amicitia et societate functus est legatio
ne legitima civium iura destituens pra
va instituta sanciebat. Etenim ausus est
sub ipsa arce gymnasium constituere. et
optimos quosque epheborum in lupanaribus
ponere. Erat autem hoc non initium sed
incrementum quoddam et profectus
gentilis et alienigene conversationis propter
impii et non sacerdotis Iasonis nefarium
et inauditum scelus. ita ut sacerdotes iam
non circa altaris officia dediti essent. sed
contempto templo et sacrificiis neglec
tis festinarent participes fieri palestre
et prebitionis eius iniuste. et in exerci
tiis disci. et patrios quidem honores nihil
habentes grecas glorias optimas arbitra
bantur. Quarum gratia periculosa eos
contentio habebat. et eorum instituta
emulabantur. ac per omnia his consimi
les esse cupiebant. quos hostes et perempto
res habuerant. In leges enim divinas impie
agere impune non cedit. sed hoc tempus
sequens declarabit. Cum autem quinquen

nalis Agon Tyro celebraretur. & rex pre
sens esset. misit Iason facinorosos ab hie
rosolymis uiros peccatores portantes ar
genti didrachmas trecentas in sacrificiū
herculis quas postulauerunt hi q asporta
tauerant ne in sacrificiis erogarentur q
non oporteret. sed in alios sumptus eas i
deputari. Sed hec oblata sunt quidem
ab eo q miserat in sacrificium Herculis pp
presentes autem date sunt in fabricam
nauium triremium. Misso autem in
egyptum Apollonio Nesthei filio pp
primates Ptolemei philometoris regis
cum cognouisset Antiochus alienum se
a negociis regni effectum. propriis uti
litatibus consulens. profectus inde uenit
Ioppen & inde hierosolymam. Et ma
gnifice a Iasone & ciuitate susceptus, i
cum facularum luminibus et laudibus in
gressus est. & inde in phenicen exercitū
conuertit. Et post triennii tempus mi
sit Iason Menelaum supradicti Simonis
fratrem portantem pecunias regi. & i
de negociis necessariis responsa platurę.
At ille commendatus regi cum magnifi
casset faciem potestatis eius. in semetip
sum retorsit summum sacerdotium. sup
ponens Iasoni talenta argenti trecenta.
Acceptisq a rege mandatis uenit nihil q
dem habens dignum sacerdotio. animos
uero crudelis tyranni. & fere belue irā
gerens. Et Iason quidem qui proprium
fratrem captiuauerat. ipse deceptus, i
profugus in Amanitem expulsus est re
gionem. Menelaus autem principatū
quidem obtinuit. de pecuniis uero re
gi promissis nihil agebat. cum exac

tionem faceret Sostratus q arci erat pre
positus. Nam ad hunc exactio uectigaliū
pertinebat. quam ob causam utriq ad re
gem sunt euocati. Et Menelaus amotu
est a sacerdotio succedente Lysimacho i
fratre suo. Sostratus autem prelatus ē
cipriis. Et cum hec agerentur contigit i
Tharsenses & Mallotas seditionem mo
uere. eo q Antiochi regis concubine do
no essent dati. Festinanter itaq Rex i
uenit sedare illos. relicto suffecto uno
ex comitibus suis Andronico. Ratus
autem Menelaus accepisse se tempus i
oportunum. aurea quedam uasa e tem
plo furatus donauit Andronico. & alia
uendiderat Tyro et per uicinas ciuita
tes. Quod cum certissime cognouisset
Onias arguebat eum. ipse in loco tuto i
se continens Antiochie secus Daphnez.
Vnde Menelaus accedens ad Andro
nicum rogabat ut Oniam interficeret
Qui cum uenisset ad Oniam & datis
dextris cum iureiurando q̄uis esset ei
suspectus suasisset de asylo procedere.
statim eum peremit non ueritus iustitiā.
Ob quam causam non solum Iudei. sed i
etiam alie quoq nationes indignabantur
et moleste ferebant de nece tanti uiri
iniusta. Sed regressum Regem de cili
cie locis adierunt Iudei apud Antiochiā
simul & greci. conquerentes de iniquā
nece Onie. Contristatus itaq est ani
mo Antiochus propter Oniam. & flexꝰ
ad misericordiam lachrymas fudit. re
cordatus defuncti sobrietatem et mo
destiam. Accensusq animis Androni
cum purpura exutum p totam ciuita.

tem iubet circumduci & in eo loco in quo
in Oniam impietatem commiserat sacri
legium uita priuari. domino illi condi
gnam retribuente poenam. Multis autem
sacrilegiis in templo a Lysimacho commis
sis Menelai consilio et diuulgata fama.
congregata est multitudo aduersum
Lysimachum. multo iam auro expor
tato. Turbis autem insurgentibus et animis
ira repletis Lysimachus armatis ferme tri
bus milibus iniquis manibus uti coepit. duce
quodam Tyranno. etate pariter & demen
tia prouecto. Sed ut intellexerunt conatum
tum Lysimachi. alii lapides. alii fustes ua
lidos arripuere. Quidam uero cinerem
in Lysimachum iecere. Et multi quidem
uulnerati. quidam autem et prostrati. om
nes uero in fugam conuersi sunt. Ipsum
etiam sacrilegum secus erarium interfe
cerunt. De his ergo coepit iudicium ad
uersus Menelaum agitari. Et cum ue
nisset rex Tyrum ad ipsum negocium
detulerunt missi tres uiri a senioribus.
Et cum superaretur Menelaus. promisit
Ptolemeo multas pecunias dare ad sua
dendum regi. Itaque Ptolemeus in quo
dam atrio positum quasi refrigerandi gratia
Regem adiit et deduxit a sententia. &
Menelaum quidem uniuerse malitie reum
criminibus absoluit. miseros autem qui etiam
si apud scitas causam dixissent innocen
tes iudicarentur hos morte dampnauit.
Cito ergo iniustam poenam dederunt qui pro
ciuitate et populo & sacris uasis causam
prosecuti sunt. Quamobrem Tyrii quoque
indignati erga sepulturam eorum libera
lissimi extiterunt. Menelaus autem propter
eorum qui in potentia erant auaritiam per
manebant in potestate. crescens in malitia
ad insidias ciuium.

V Eodem tempore Antiochus
secundam profectionem pa
rauit in egyptum. Conti
git autem per uniuersam
hierosolymorum ciuitatem uideri diebus
quadraginta. per aera equites discurrentes
auratas stolas habentes et hastas quasi
cohortes armatas. & cursus equorum per
ordines digestos et congressiones fieri co
minus & scutorum motus et galeatorum
multitudinem gladiis districtis et telo
rum iactus & aureorum armorum splen
dorem. omnisque generis loricarum. Qua
propter omnes rogabant in bonum mon
stra conuerti. Sed cum falsus rumor exis
set tamquam uita excessisset Antiochus assump
tis Jason non minus mille uiris aggressus
est ciuitatem repente. & ciuibus ad mu
rum conuolantibus ad ultimum apprehen
sa ciuitate Menelaus fugit in arcem. Ia
son uero non parcebat in cede ciuibus su
is. nec cogitabat prosperitatem aduersus co
gnatos malum esse maximum. arbitrans
hostium et non ciuium se tropheum captu
rum. Et principatum quidem non obtinuit.
finem uero insidiarum suarum confusionem
accepit. & profugus iterum abiit in Ammani
tem. Ad ultimum in exitum sui conclu
sus ab Aretha Arabum tyranno fugiens
de ciuitate in ciuitatem omnibus odiosus
ut refuga legum & execrabilis ut patrie
& ciuium hostis in Egyptum extrusus est
et qui multos de patria sua expulerat peregre

perijt Lacedemonas profectus quasi pro
cognationem ibi refugium habiturus & q
insepultos multos abiecerat ipse & illame
tatus et insepultus abijcitur sepultura ne
que peregrina usus. neq. patrio sepulchro
participans. his itaq. gestis suspicatus est
rex societatem deserturos iudeos & ob
hoc profectus ex egypto efferatis animis ci
uitatem quidem armis cepit. Jussit autem
militibus interficere nec parcere occursan
tibus & per domos ascendentes trucidare.
F iebant ergo cedes iuuenum ac seniorum
mulierum & natorum exterminia uir
ginumq. & paruulorum neces. E rant au
tem toto triduo octoginta milia interfec
ti quadraginta milia uincti. non minus
autem uenundati. Sed nec ista sufficiunt.
A usus est etiam intrare templum uniuer
sa terra sanctius. Menelao ductore qui
legum et patrie fuit proditor & scelestis
manibus sumens sancta uasa que ab alijs
regibus et ciuitatibus erant posita ad orna
tum loci & gloriam. contrectabat indigne
& contaminabat. Ita alienatus mente An
tiochus non considerabat quod propter pec
cata habitantium ciuitatem modicum
deus fuerat iratus propter quod & accidit
circa locum despectio. A lioquin nisi con
tigisset eos multis peccatis esse inuolutos
sicut heliodorus qui missus est a Seleuco
rege ad expoliandum erarium. & hic
statim adueniens flagellatus & repulsus
utiq. fuisset ab audacia. Verum non
propter locum gentem. sed propter gen
tem locum deus elegit. Ideoq. et ipse locus
particeps factus est populi malorum
postea autem fiet socius bonorum & qui

derelictus in ira dei omnipotentis est ite
rum in magni domini reconciliatione cum
summa gloria exaltabitur. Igitur Antiochus
mille & octingentis ablatis de templo ta
lentis uelociter Antiochiam regressus est
existimans se pre superbia terram ad na
uigandum pelagus uero ad iter agendum
deducturum propter mentis elationem.
R eliquit autem prepositos ad affligen
dam gentem hierosolymis quidem philip
pum genere phrygem. moribus crudelio
rem eo ipso a quo constitutus est. In
Garizim autem Andronicum & Me
nelaum qui grauius quam ceteri imminebant
ciuibus. Cumq. appositus esset & contra iu
deos misit odiosum principem Apollo
nium cum exercitu uiginti et duobus milibus
precipiens ei omnes perfecte etatis inter
ficere. mulieres ac iuuenes uendere. Q ui
cum uenisset hierosolymam pacem simu
lans quieuit usq. ad diem sanctum sab
bati. & tunc feriatis iudeis arma capere
suis precepit. Omnesq. simul qui ad specta
culum processerant trucidauit. & ciuita
tem cum armatis discurrens ingentem
multitudinem peremit. Judas autem ma
chabeus qui decimus fuerat secesserat in
desertum locum. ibiq. inter feras uitam
in montibus cum suis agebat & foeni cibo
uescentes demorabantur ne participes
essent coinquinationis.

S ed non post multum
tempus misit rex senem
quendam Antiochenum
qui compelleret iudeos ut
se transferrent a patrijs & dei legibus

contaminare etiam qd in hierosolymis e
rat templum. & cognominare iouis oly
pii. & in garizim prout erant hi q loca
inhabitabant iouis hospitalis. Pessima
autem & uniuersis grauis erat malorum
incursio. Nam templum luxuria & com
messationibus erat plenum. & scortantium
cum meretricibus. sacratisq; edibus mulie
res se ultro ingerebant. introferentes ea
que non licebant. Altare etiam plenum
erat illicitis. que legibus prohibebantur.
N eq; autem sabbata custodiebantur. neq;
dies solemnes patrii seruabantur. nec sim
pliciter se quisq; iudeorum confitebatur.
D ucebantur autem cum amara necessita
te in die natalis regis ad sacrificia. & i
cum liberi sacra celebrarentur. cogebant
hedera coronati libero circuire. Decre
tum autem exiit in proximas ciuitates. i
gentilium suggerentibus ptolemeis. ut
pari modo & ipsi aduersus iudeos age
rent ut sacrificarent. eos autem q nollent
transire ad instituta gentilium interfice
rent. Erat ergo uidere miseriam. Due
enim mulieres delate sunt natos suos ci
rcumcidisse. quas ad ubera infantibus suspen
sis cum publice per ciuitatem circumduxis
sent per muros precipitauerunt. Alii ue
ro ad proximas coeuntes speluncas & la
tenter sabbati diem celebrantes cum in
dicati essent philippo flammis succensi
si sunt eo q uerebantur propter religio
nem & obseruantiam. manu sibimet au
xilium ferre. Obsecro autem eos qui hunc
librum lecturi sunt ne abhorrescant propter
aduersos casus. sed reputent ea que ac
ciderunt non ad interitum sed ad cor
reptionem esse generis nostri. Etenim mul
to tempore non sine re peccatoribus ex sen
tentia agere. sed statim ultiones adhibere.
magni beneficii est indicium. N on enim
sicut in aliis nationibus. dominus patienter
expectat. ut eas cum iudicii dies aduene
rit in plenitudine peccatorum puniat. ita
et in nobis statuit. ut peccatis nostris in fi
nem deuolutis ita demum in nos uindicet.
propter qd numquam quidem a nobis misericor
diam suam amouet. corripiens uero in ad
uersis populum suum non dereliquit. Sed
hec nobis ad commonitionem legentium
dicta sint paucis. Iam autem ueniendum est
ad narrationem. Igitur E leazarus unus
de primoribus scribarum uir etate prouec
tus. & uultu decorus. aperto ore hians. i
compellabatur carnem porcinam mandu
care. at ille gloriosissimam mortem ma
gisq; odibilem uitam complectens uolun
tarie preibat ad supplicium. Intuens autem
quemadmodum oporteret accidere patienter
sustinens destinauit non admittere illici
ta propter uite amorem. Hi autem q asta
bant iniqua miseratione commoti propter
antiquam uiri amicitiam tollentes eum se
creto rogabant efferri carnes quibus uesci
ei licebat. ut simularetur manducasse sicut
rex imperauerat de sacrificii carnibus. ut
hoc facto a morte liberaretur. & propter
ueterem uiri amicitiam hanc in eo facie
bant humanitatem. At ille cogitare coe
pit. etatis ac senectutis sue eminentiam
dignam. & ingenuam nobilitatis canitiem.
atq; a puero optime conuersationis actus
& secundum sancte & a deo condite le
ges constituta. respondit cito dicens pre

mutti se uelle in infernum. Non enim e
tati nostre dignum est inquit fugere. i
ut multi adolescentes arbitrantes Clea
zarum nonaginta annorum transisse ad ui
tam alienigenarum & ipsi propter meam
simulationem & propter modicum corrup
tibilis uite tempus decipiantur. & per hoc
maculam atq; execrationem mee senectuti i
congram. Nam etsi in presenti tempore o
suppliciis hominum eripiar. sed manum
omnipotentis nec uiuus nec defunctus ef
fugiam. Quamobrem fortiter uitam exce
dendo senectute quidem dignus apparebo.
adolescentibus autem exemplum forte reli
quam si prompto animo ac fortiter pro i
grauissimis ac sanctissimis legibus honesta
morte perfungar. His dictis confestim
ad supplicium trahebatur. Hi autem q.
eum ducebant & paulo ante fuerant mi
tiores. in iram conuersi sunt propter ser
mones ab eo dictos quos illi per arrogan
tiam platos arbitrabantur. Sed cum pla
gis perimeretur. ingemuit & dixit. Domi
ne qui habes sanctam scientiam. manifeste
tu scis. quia cum a morte possem liberari.
duros corporis sustineo dolores secun
dum animam uero propter timorem tu
um libenter hec patior. & iste quidem hoc
modo uita decessit. non solum iuuenibus
sed et uniuerse genti memoriam mortis
sue ad exemplum uirtutis & fortitudinis
derelinquens.

Contigit autem septem fra
tres una cum matre apprehen
sos compelli a rege edere
contra fas carnes porcinas

flagris et taureis cruciatos. Vnus autem
ex illis qui erat primus sic ait. Quid que
ris et quid uis discere a nobis. Parati i
sumus mori magis quam patrias dei leges pre
uaricari. Iratus itaq; rex iussit sartagi
nes & ollas eneas succendi. quibus statim
succensis iussit ei qui prior fuerat locutus
amputari linguam. & cute capitis abstrac
ta summas quoq; manus & pedes ei pre
cidi. ceteris eius fratribus et matre inspi
cientibus. Et cum iam per omnia inutilis
factus esset. iussit ignem admoueri. &
adhuc spirantem torreri in sartagine. in
qua cum diu cruciaretur. ceteri una cum
matre inuicem se hortabantur mori forti
ter dicentes. Dominus deus aspiciet ue
ritatem. & consolabitur in nobis quem
admodum in protestatione cantici decla
rauit Moyses. Et in seruis suis consola
bitur. Mortuo itaq; illo primo hoc modo
sequentem deducebant ad illudendum.
et cute capitis eius cum capillis abstrac
ta. interrogabant si manducarent prius
quam toto corpore membra singula puniret.
At ille respondens patria uoce dixit. i
Non faciam. Propter quod & iste seque
ti loco primi tormenta suscepit. & in ul
timo spiritu constitutus sic ait. Tu quidem
scelestissime in presenti uita nos perdis.
sed rex mundi defunctos nos pro suis i
legibus eterne uite resurrectione suscita
bit. Post hunc tertius illuditur. & lin
guam postulatus cito protulit. & manus
constanter extendit. & cum fiducia ait
E celo ista possideo sed propter dei le
ges nunc hec ipsa despicio quoniam ab i
ipso me ea recepturum spero. ita ut rex

& q cum ipso erant mirarentur adolesce
tis animum. q tamq nihil duceret crucia
tus. Et hoc ita defuncto. quartum uexa
bant similiter torquentes. Et cum iam
esset ad mortem sic ait. Potius est ab ho
minibus morti datos spem expectare a deo
iterum ab ipso resuscitandos. Tibi autem
resurrectio ad uitam non erit. Et cum
admonuissent quintum uexabant eum. at
ille respiciens in eum dixit. Potestatem
inter homines habens cum sis corruptibi
lis facis quod uis. Noli autem putare ge
nus nostrum a deo esse derelictum. Tu
autem patienter sustine. & uidebis ma
gnam potestatem ipsius qualiter te & i
semen tuum torquebit. Post hunc du
cebant sextum. & is mori incipiens sic i
ait. Noli frustra errare. Nos enim propter
nosmetipsos hoc patimur peccantes in
deum nostrum. & digna admiratione
facta sunt in nobis. Tu autem ne existi
mes tibi impune futurum quod contra deum
pugnare temptaueris. Supra modum autem
mater mirabilis & bonorum memoria digna.
que pereuntes septem filios sub unius di
ei tempore conspiciens bono animo fere
bat propter spem quam in deo habebat. si
gulos illorum hortabatur uoce patria forti
ter repleta sapientia. & feminee cogita
tioni masculinum animum inserens dixit
ad eos. Nescio qualiter in utero meo i
apparuistis. Neque enim ego spiritum & i
animam donaui uobis & uitam et singu
lorum membra non ego ipsa compegi. i
S ed enim mundi creator qui formauit ho
minis natiuitatem. quique omnium inue
nit originem & spiritum uobis iterum
cum misericordia reddet et uitam. sicut nunc i
uos uosmetipsos despicitis propter legem
eius. Antiochus autem contemni se ar
bitratus simul et exprobrantis uoce de
specta. cum adhuc adolescentior superesset
non solum uerbis hortabatur sed & cum iu
ramento affirmabat diuitem se & beatum
facturum & translatum a patriis legibus
amicum habiturum. & res necessarias ei p
biturum. Sed ad hec cum adolescens neq
quam inclinaretur. uocauit rex matrem
& suadebat ei ut adolescenti fieret in i
salutem. Cum autem multis eam uer
bis esset hortatus. promisit suasuram se fi
lio suo. Itaque inclinata ad illum irridens
crudelem tyrannum. ait patria uoce. fi
li mi miserere mei que te in utero nouem
mensibus portaui & lac triennio dedi et
alui & in etatem istam perduxi. Peto na
te. ut aspicias ad celum & terram. et ad
omnia que in eis sunt. et intellegas quia ex
nihilo fecit illa deus & hominum genus
ita fiet. ut non timeas carnificem istum
sed dignus fratribus tuis effectus particeps
suscipe mortem. ut in illa miseratione cum
fratribus tuis te recipiam. Cum hec illa
adhuc diceret. ait adolescens. Quem su
stinetis. Non obedio precepto regis. sed
precepto legis que data est nobis per
Moysen. Tu uero qui inuentor omnis ma
litie factus es in hebreos. non effugies
manum dei. Nos enim pro peccatis nostris
hec patimur. Et si nobis propter increpatio
nem & correptionem dominus deus noster
modicum iratus est. sed iterum reconcilia
bitur seruis suis. Tu autem o scelestissime
omnium hominum flagitiosissime. noli fru

ſtra extolli uanis ſpebꝰ in ſeruos eiuſ in-
flammatus. N ondum enim omnipoten
tiſ dei & omnia inſpicientiſ iudicium effu
giſti. Nam fr̄es mei modico nunc dolore
ſuſtentato ſub teſtamento eterne uite eſ
fecti ſunt. Tu uero iudicio dei iuſtaſ ſu
perbie tue poenas exſolues. E go autem
& ſicut & fratres mei animam & corpuſ
meum trado pro patriſ legibꝰ inuocans de
um maturius genti noſtre propitium fieri
teq cum tormentiſ et uerberibꝰ confiteri
qđ ipſe eſt dſ̄ soluſ. In me uero & in fra
tribuſ meis deſinet omnipotentis ira que
ſup omne genus noſtre iuſte ſupducta ē.
T unc Rex accenſuſ ira in hunc ſup omneſ cru
deliuſ deſeuit indigne ferens ſe deriſum.
E t hic itaq mundus obyt. p omnia in domino
confidens. Nouiſſime autem poſt filioſ et
mater conſumpta eſt. Igit de ſacrificys &
de nimys crudelitatibꝰ ſatis dictum eſt.

I Vdas uero Machabeus & q
cum illo erant introibant la
tenter in caſtella. & conuo
cantes cognatos et amicoſ e
coſ q permanſerant in iudaiſmo aſſumentes
eduxerunt ad ſe ſex milia uiroſ. & inuoca
bant dn̄m. ut reſpiceret in populum q ab
omnibus calcabat et miſeretur templo qđ
contaminabat ab impys. Miſereretur et
exterminio ciuitatis que eſſet illico com
planande. & uocem ſanguinis ad ſe clamā
tiſ audiret. memoraretur quoq iniqſſimas
morteſ paruulorum innocentum. et blaſphe
mias nomini ſuo illatas. & indignaretur
ſup his. At Machabeus congregata multi
tudine intolerabilis gentibꝰ efficiebatur.

Ira enim dn̄i in miſericordiam conuerſa ē.
& ſuperueniens caſtellis et ciuitatibꝰ improui
ſis ſuccendebat eas. & oportuna loca occu
pans non paucaſ hominum strageſ dabat.
maxime autem noctibꝰs ad huiuſcemodi ex
curſus ferebatur et fama uirtutis eiuſ ubi
cumq diffundebatur. Videns autem Philippus
paulatim uirum ad pfectum uenire. ac fre
quentius reſ ei cedere pſpere. ad Ptolemeum
ducem celeſſyrie & phenicis ſcripſit. ut
auxilium ferret regis negotys. At ille ue
lociter miſit Nicanorem patrocli de primo
ribꝰ amicum. datis ei de pmixtiſ gentibus ar
matiſ non minuſ uiginti milibꝰ. ut uniuer
ſorum iudeorum genus deleret. adiuncto
ei & gorgia uiro militari. & in bellicis rebꝰ ex
pientiſſimo. C onſtituit autem Nicanor re
gi ut tributum quod Romanis erat dan
dum duomilia talentorum de captiuitate
judeorum ſuppleret. Statimq ad mariti
mas ciuitateſ miſit conuocanſ ad coemptio
nem iudaicorum mancipiorum pmittens ſe
nonaginta mancipia talento diſtracturum
non reſpiciens ad uindictam que eum ab
omnipotente eſſet conſecutura. Judas autem
ubi comperit indicauit his q ſecum erant
judeis Nicanoriſ aduentum. E x qbus qdam
formidanteſ. & non credentes dei iuſtitie
in fugam uertebantur. Aly uero ſiq de his
ſuperant ueniebant ſimulq dn̄m depreca
bantur ut eriperet eoſ ab impio N icano
re q eos priuſq in cominus ueniret uen
diderat. Et ſi non pp eoſ. propter teſtamē
tum quod erat ad patres eorum. et propter
inuocationem ſancti & magnifici nominiſ eius
ſuper ipſos. Conuocatis autem Machabeus
ſeptem milibꝰ q cum ipſo erant. rogabat ne

hostibus reconciliarentur. neque metuerent
iniquę uenientium aduersum se hostium
multitudinem. sed fortiter contenderent
ante oculos habentes contumeliam quę loco
sancto ab his iniuste essæt illata. itemque
ludibrio habite ciuitatis iniuriam. adhuc
etiam ueterum instituta conuulsa. Nam
illi quidem armis confidunt ait simul et
audacia. nos autem in omnipotente domino
qui potest et uenientes aduersum nos. et
uniuersum mundum uno nutu delere con
fidimus. Admonuit autem eos et de auxi
lii dei quę facta sunt erga parentes et quod
sub sennacherib centum octoginta quinque
milia perierunt. et de proelio quod eis aduer
sus galathas fuit in Babylonia. ut omnes
ubi ad rem uentum est macedonibus sociis
hesitantibus ipsi sex milia soli peremerunt
centum uiginti milia propter auxilium illis
datum de celo et beneficia pro his plurima
consecuti sunt. His uerbis constantes effec
ti sunt. et pro legibus et patria mori para
ti. Constituit itaque fratres suos duces utriusque
ordini Simonem et Josephum et Ionatham
subiectis unicuique millenis et quingen
tenis. ad hoc etiam ab Esdra lecto illis sanc
to libro. et dato signo adiutorii dei in
prima acie ipse dux commisit cum Nica
nore. Et facto sibi adiutore omnipoten
te interfecerunt super nouem milia homi
num. maiorem autem partem exercitus
Nicanoris uulneribus debilem factam fugere
compulerunt. Pecuniis uero eorum qui ad
emptionem ipsorum uenerant sublatis ipsos
usquequaque persecuti sunt. sed reuersi sunt o
ra conclusi. Nam erat ante sabbatum quam
ob causam non perseuerauerunt insequentes.

Arma autem ipsorum et spolia congregan
tes sabbatum agebant benedicentes dominum
qui liberauit eos in isto die. misericordię ini
tium stillans in eos. Post sabbatum uero in
debilibus et orphanis et uiduis diuiserunt
spolia et residua ipsi cum suis habuere. In
His itaque gestis et comiter ab omnibus fac
ta obsecratione misericordem dominum postu
labant. ut in finem seruis suis reconciliare
tur. Et ex his qui cum Thimoteo et Bachi
de erant contra se contendentes super
uiginti milia interfecerunt. et munitio
nes excelsas obtinuerunt et plures pre
das diuiserunt. equam portionem debi
libus pupillis et uiduis sed et senioribus fa
cientes. Et cum arma eorum diligenter
collegissent omnia composuerunt in locis
oportunis. Residua uero spolia hierosoly
mam detulerunt. et Philarchem qui cum Ti
motheo erat interfecerunt uirum scelestum
qui in multis judeos afflixerat. et cum
epinicia agerent in hierosolymis. eos qui
sacras ianuas incenderunt. idest calisthe
nem cum in quoddam domicilium refu
gissæt incenderunt. digna eis mercede
pro impietatibus suis reddita. Facinorosis
simus autem Nicanor qui mille negotian
tes ad iudeorum uenditionem adduxerat
humiliatus auxilio domini ab his quos nullos
existimauerat deposita ueste glorię per
mediterranea fugiens solus uenit Antio
chiam summam infoelicitatem de interitu
sui exercitus consecutus. Et qui promiserat
Romanis se tributum restituere de cap
tiuitate hierosolymorum. predicabat nunc
protecttorem deum habere judeos et ob
ipsum inuulnerabiles esse. eo quod sequerent

leges ab ipso constitutas.

Odem tempore Antiochus
inhoneste reuertebatur de
perside. Intrauerat enim i
eam que dicitur persipolis
& temtauit expoliare templum et ciuita
tem opprimere: sed multitudine ad arm
concurrente in fugam reuersi sunt. & ita
contigit ut Antiochus post fugam turpi
ter rediret. Et cum uenisset circa egba
thanan: recognouit que erga Nichanorē
et Thimotheum gesta sunt. Elatus autem
in ira arbitrabatur se iniuriam illorum qui
se fugauerant posse in iudeos retorquere:
ideoq. iussit agitari currum suum sine in
termissiōe agens iter: celesti eum iudicio
perurgente eo qđ ita superbe locutus est
se uenturum hierosolimam & congeriē
sepulchri iudeorum eam facturum. Sed
q uniuersa conspicit dns ds israel pcussit
eum insanabili et inuisibili plaga. ut re
finiuit hunc ipsum sermonem apprehen
dit eum dolor dirus uiscerum et amara in
teriorum tormenta. Et qdem satis iuste:
quippe q multis & nouis cruciatibus ali
orum torserat uiscera licet ille nullo mo
do a sua malitia cessaret. Sup hec autem
supbia repletus ignem spirans animo in
judeos et precipiens accelerari negotium
contigit illum impetu euntem de curru
cadere: & graui corporis collisione mem
bra uexari. Isq. q sibi uidebatur etiam
fluctibus maris imperare supra humanū
modum supbia repletus. & montium al
titudines in statera appendere: nunc hu
miliatus ad terram in gestatorio porta

batur manifestam dei uirtutem in seme
tipso contestans. ita ut de corpore impii
uermes scaturirent: ac uiuentes in dolori
bus carnes eius effluerent: odore etiam illi
& foetore exercitus grauaretur: et qui
pauloante sidera celi contingere se ar
bitrabatur: eum nemo poterat propter in
tolerantiam foetoris portare. Hinc igitur
coepit ex graui superbia deductus ad a
gnitionem sui uenire diuina admonitu
plaga p momenta singula doloribus suis
augmenta capientibus. Et cum nec ipse
iam foetorem suum ferre posset ita ait:
Justum est subditum eē deo. & morta
les non paria deo sentire. Orabat autē
hic scelestus dnm a quo non esset mise
ricordiam consecuturus. & ciuitatem ad
quam festinans ueniebat: ut eam ad so
lum deduceret ac sepulchrum congesto
rum faceret: nunc optat liberam redde
re: & iudeos quos nec sepultura qdem
se dignos habiturum: sed auibus ac feris di
ripiendos traditurum et cum paruulis
exterminaturum dixerat: equales nunc
athenensibus facturum pollicetur tem
plum etiam sanctum quod prius expo
liauerat: optimis donis ornaturum et
sancta uasa multiplicaturum. et ptinentes
ad sacrificia sumptus de redditibus suis
prestaturum: sup hec & judeum se futu
rum et omnem locum terre perambula
turum & predicaturum dei potestatem.
Sed non cessantibus doloribus superuene
rat enī in eum iustum dei iudicium: de
sperans scripsit ad judeos in hunc modū
deprecationis epistolam hec continen
tem. Optimis ciuibus judeis plurimam

salutem & bene ualere & esse foelices rex
et princeps Antiocus. Si bene ualetis et
filij uestri. et ex sententia uobis cuncta
sunt: maximas agimus gratias. Et ego
in infirmitate constitutus. uestri autem
memor benigne reuersus de psidis locis
& infirmitate graui apprehensus necessa
rium duxi p communi utilitate curam ha
bere non desperans memetipsum. sed spem
multam habens effugiendi infirmitatem.
R espiciens autem q & pr meus qbus te
poribus in locis supioribus ducebat exer
citum ostendit q post se suscipere prin
cipatum ut siqd contrarium accideret l
aut difficile nuntiaret. scientes hi q in re
gionibus erant. cui esset rerum summa. dere
licta non turbarentur. ad hec considerans
de pximo potentes quosq et uicinos tem
poribus insidiantes et euentum expectan
tes designaui filium meum Antiochum re
gem quem sepe recurrens in supiora regna
multis uestrum commendabam & scripsi
ad eum que subiecta sunt. Oro itaq uos
& peto memores beneficiorum publice et
priuatim. ut unusquisq conseruet fidem
ad me et ad filium meum. Confido enim
eum modeste & humane acturum et sequen
tem ppositum meum communem uobis fo
re. Igitur homicida et blasphemus pessime
percussus. & ut ipse alios tractauerat pe
regre in montibus miserabili obitu uita
functus est. Transferebat autem cor
pus Philippus collactaneus eius. q me
tuens filium Antiochi ad Ptolemeum
philometorem in egyptum abijt.

A chabeus autem et q cum
eo erant dno se protegente
templum qdem & ciuitatem
recepit. Aras autem quas
alienigene per plateas extruxerant. itemq
delubra demolitus est. Et purgato tem
plo aliud altare fecerunt. et de ignitis
lapidibus igne concepto sacrificia obtu
lerunt post biennium. & incensum & lu
cernas et panes propositionis posuerunt.
Qbus gestis rogabant dnm prostrati in ter
ram. ne amplius talibus malis inciderent.
Sed etsi qn peccassent ut ab ipso mitius
corriperentur. & non barbaris ac blasphemis
hominibus traderentur. Qua die autem
templum ab alienigenis pollutum fuerat
contigit eadem die purificationem fieri
uicesima et qnta mensis q fuit casleu.
Et cum letitia diebus octo egerunt in
modum tabernaculorum recordantes q an
te modicum temporis diem solemnem
tabernaculorum in montibus et in speluncis
more bestiarum egerant. pp qd tyrsos
& ramos uirides & palmas preferebant
ei. q psperauit mundare locum suum. et
decreuerunt communi precepto et decre
to uniuerse genti iudeorum omnibus annis
agere dies istos. Et Antiochi qdem qui
appellatus est nobilis uite excessus ita se
habuit. Nunc autem de eupatore An
tiochi impij filio que gesta sunt narra
bimus breuiantes mala que in bellis ge
sta sunt. hic enim suscepto regno con
stituit sup negotia regni Lysiam quen
dam phenicis et Syrie militie principem.
Nam ptolemeus q dicebatur macer iusti te
nax erga iudeos esse constituit & preci

puit pp iniqtatem q facta erat in eos. et
pacifice agere cum eis. Sed ob hoc accusa
tus ab amicis apud Eupatorem. cum fre
quenter pditor audiret eo qd cyprum
creditam sibi a philometore deseruisset. e
ad Antiochum nobilem translatus. etiam
ab eo recessisset ueneno uitam finiuit. a
G orgias autem cum esset dux locorum assu
ptis aduenis fre frequenter iudeos debel
labat. Iudei uero q tenebant oportunas
munitiones fugatos ab hierosolymis susci
piebant et bellare temptabant. hi uero q
erant cum Machabeo p orationes dnm ro
gantes ut esset sibi adiutor. impetum
fecerunt in munitiones idumeorum. multaq
ui insistentes loca obtinuerunt. occur
rentes interemerunt. et omnes simul no
minus uiginti quinque milibus trucidauerunt.
Q. dam autem cum confugissent in duas tur
res ualde munitas omnem apparatum ad
repugnandum habentes. Machabeus ad e
orum expugnationem relicto Simone et
Josepho itemq zacheo. eisq q cum ipsis erant
satis multis. ipse ad eas que amplius per
urgebant pugnas conuersus est. hi uero
q cum Simone erant cupiditate ducti
a qbusdam q in turribus erant suasi sunt
pecunia. et septuaginta milibus drachmis
acceptis dimiserunt quosdam effugere.
C um autem Machabeo nuntiatum esset qd
factum est principibus populi congrega
tis. accusauit qd pecunia fres uendidis
sent aduersariis eorum dimissis. Hos igitur
proditores factos interfecit. et confestim
duas turres occupauit. Armis autem ac
manibus omnia psperc agendo in duabus
munitionibus plusquam uiginti milia peremit.

Et Timotheus q prius a iudeis fuerat
superatus conuocato exercitu peregrinorum
multitudinis et congregato equatu asi
ano aduenit quasi armis iudeam captu
rus. Machabeus autem et q cum ipso e
rant appropinquante illo deprecabantur
dnm caput terra aspergentes lumbosq
ciliciis precincti ad altaris crepidinem p
uoluti ut sibi ppitius inimicis aut eorum
esset inimicus et aduersariis aduersa
retur sicut lex dicit. Et ita post ora
tionem sumptis armis longius de ciuitate
procedentes et pximi hostibus effecti re
sederunt. Prius autem solis ortu utriq
commiserunt. isti qdem uictorie et psp
ritatis sponsorem cum uirtute dnm ha
bentes. illi autem ducem belli animum
habebant. Sed cum uehemens pugna es
set apparuerunt aduersariis de celo
uiri qnq in equis frenis aureis decori
ducatum iudeis prestantes. ex qbus a
duo Machabeum medium habentes ar
mis suis circumspectum incolumem conse
ruabant. in aduersarios autem tela et
fulmina iaciebant ex quo et cecitate con
fusi et repleti perturbatione cadebant. In
terfecti sunt autem uiginti milia qngen
ti peditum et equites sexcenti. Timotheus
uero confugit in Gazaram presidium mu
nitum cui preerat cereas. Machabeus au
tem et q cum eo erant letantes obsederunt
presidium diebus quattuor. At hi q in
tus erant loci firmitate confisi supra mo
dum maledicebant et sermones nephan
dos iactabant. Sed cum dies qnta illu
cesceret uiginti iuuenes ex his q cum
Machabeo erant accensi animis pp blasph

mniam uiriliter accesserunt ad murum & fe
roci animo incendentes ascendebant. sed et
alii similiter ascendentes turresq; portasq;
succendere aggressi sunt atq; ipsos maledicos
uiuos concremare. Per continuum autem
biduum presidio uastato Timotheum
occultantem se in quodam repertum lo
cum et fratrem illius Ceream & Apollo
phanem occiderunt. Quibus gestis in hym
nis et confessionib; benedicebant dñm
qui magna fecit in Israhel et uictoriam de
dit illis.

Sed paruo post tempore
Lysias procurator regis &
propinquus ac negotiorum
prepositus grauiter ferens
de his que acciderant congregatis octo
ginta milib; & equitatu uniuerso ueniebat
aduersum iudeos existimans se ciuitatem
quidem captam gentib; habitaculum fac
turum. templum uero in pecunie questum
sicut cetera delubra gentium habiturum.
et per singulos annos uenale sacerdotium
nusquam recogitans dei potestatem sed men
te effrenatus in multitudine peditum
et in milib; equitum et in octoginta elephan
tis confidebat. Ingressus autem iudeam
et appropians Bethsure que erat in angu
sto loco ab hierosolyma interuallo quinque
stadiorum illud presidium expugna
bat. Ut autem Machabeus & qui cum eo
erant cognouerunt expugnari presidia
cum fletu et lachrymis rogabant dñm et
omnis turba simul. ut bonum angelum
mitteret ad salutem Israhel. Et ipse primus
Machabeus sumptis armis ceteros adhor

tatus est simul secum periculum subire
& ferre auxilium fratrib; suis. Cumq; pa
riter prompto animo procederent hie
rosolymis apparuit precedens eos eques
in ueste candida armis aureis hastam ui
brans. Tunc omnes simul benedixerunt
misericordem dñm. et conualuerunt ani
mis non solum homines sed & bestias fero
cissimas & muros ferreos parati penetra
re. Ibant igitur prompti de celo habentes
adiutorem. & miserantem super eos dñm.
Leonum autem more impetu irruentes
in hostes prostrauerunt ex eis undeci
milia peditum. et equitum mille sexcen
tos. Uniuersos autem in fugam uerte
runt. Plures autem ex eis uulnerati in
nudi euaserunt. Sed et ipse Lysias tur
piter fugiens euasit. Et quia non insen
satus erat secum ipse reputans factam
erga se diminutionem et intelligens inui
ctos esse hebreos omnipotentis dei auxilio
nitentes. misit ad eos promisitq; se consen
surum omnib; que iusta sunt. & regem
compulsurum amicum fieri. Annuit i
autem Machabeus precibus Lysie in
omnib; utilitati consulens. Et quecumq;
Machabeus scripsit Lysie de iudeis ea
Rex concessit. Nam erant scripte iude
is epistole a Lysia siquidem hunc modum con
tinentes. Lysias populo iudeorum salu
tem. Iohannes & Abessalon qui missi sunt
a uobis tradentes scripta postulabant.
ut ea que per illos significabantur imple
rem. Quecumq; igitur regi potuerunt per
ferri exposui. & que res permittebat con
cessit. Si igitur in negotiis fidem conserua
ueritis & deinceps bonorum uobis causa esse

tentabo. de ceteris autem p singula ue
ba mandaui et istis & his q a me missi
sunt colloq uobiscum. Bene ualete. Año
centesimo quadragesimo octauo mensis
dioscori die uicesima et quarta. Regis
autem epla ista continebat. Rex Anti
ochus Lysiæ fratri salutem. Patre nro
inter deos translato nos uolentes eos q
sunt in regno nro sine tumultu agere et
rebus suis adhibere diligentiam. audi
uimus judeos non consensisse pri meo u
transferrentur ad ritum grecorum. sed te
nere uelle suum institutum. ac propte
rea postulare a nobis concedi sibi legiti
ma sua. Volentes igitur hanc quoq gen
tem q̄etam ee. statuentes iudicauimus
templum restitui illis. ut agerent secu
dum suorum maiorum consuetudinem.
B ene igitur feceris si miseris ad eos & de
xteram dederis. ut cognita nra uolun
tate bono animo sint. & utilitatibus pro
priis deseruiant. Ad judeos uero regis
epla talis erat. Rex Antiochus sena
tui iudeorum. et ceteris judeis salutem.
S i ualetis sic est ut uolumus. sed et ipsi be
ne ualemus. Adiit nos Menelaus dicens
uos uelle descendere ad uros q sunt ap
nos. his igit qui commeant usq ad diem
tricesimum mensis xandici damus dex
tras securitatis. ut judei utant cibis &
legibus suis sicut & prius. et nemo eorum
ullo modo molestiam patiat de his que
p ignorantiam gesta sunt. Misimus aut
et Menelaum q uos alloquat. Valete.
A nno centesimo quadragesimo octauo xan
dici mensis q̄nta decima die. Miserunt
autem etiam romani eplam ita se habente.

Quintus Memmius et Titus manlius legati
Romanorum populo judeorum salutem.
De his que Lysias cognatus regis conces
sit uobis & nos concessimus. de qbus aut
ad regem iudicauit referendum. confe
stim aliquem mittite diligentius inter
uos conferentes. ut decernamus sicut si
cut congruit uobis. Nos enim Antioch
iam accedimus. ideoq festinate rescribere.
ut nos quoq sciamus cuius estis uolun
tatis. Bene ualete. Anno centesimo qua
dragesimo octauo q̄ntadecima die men
sis xandici.

His factis pactionibus Lysias
pergebat ad Regem. judei
autem agriculture operam
dabant. Sed hi q resede
rant Timotheus et Apollonius Gennei
filius, sed et hieronymus et Demopho
superbus et Nicanor cypriarches non
sinebant eos in silentio agere & quiete.
Ioppite uero tale quoddam flagitium pe
petrarunt. Rogauerunt judeos cum q
bus habitabant ascendere scaphas quas
parauerant cum uxoribus et filiis quasi
nullis inimicitiis inter eos subiacentibus.
Secundum commune itaq decretum ciui
tatis & ipsis acq̄escentibus pacisq causa nihil
suspectum habentibus cum in altum proces
sissent submerserunt non minus ducen
tos. Quam crudelitatem judas in sue gen
tis homines factam ut cognouit precce
pit uiris q erant cum ipso et inuocato iu
sto judice deo uenit aduersus interr
fectores fratrum & portum qdem noc
te succendit. scaphas exussit. eos aut

q. ab igne refugerant: gladio peremit. Et
cum hec ita egisset discessit quasi iter
reuersurus. & uniuersos Joppitas eradica
turus. Sed cum cognouisset et eos q eiam
Jamnie uelle pari modo facere habitanti
bus secum judeis. Jamnitis quoq. nocte
superuenit. & portum cum nauib. succen
dit. ita ut lumen ignis appareret ab sta
dys ducentis quadraginta. Inde cum iam
abissent nouem stadiis. et iter facerent
ad Timotheum. commiserunt cum eo
Arabes qnq. milia uiri. & eqtes qngen
ti. Cumq. pugna ualida fieret et auxi
lio dei psperere cessisset. residui Arabes
uicti petebant a juda dextras sibi dari
promittentes se pascua daturos & in ce
teris pfuturos. Iudas autem arbitratus
uere in multis eos utiles. pmisit pacem.
dextrisq. acceptis discessere a tabernacu
la sua. Aggressus est autem et ciuita
tem firmam pontib. murisq. circumseptam
que a turbis habitabat gentium pmiscu
rum. cui nomen Casphi. Hi uero q intus
erant confidentes in stabilitate murorum
& apparatu alimoniarum remissius age
bant maledictis lacessentes judam et
blasphemantes et loquentes que fas non
est. Machabeus autem inuocato magno
mundi principe q sine arietib. et ma
chinis temporibus Jesu precipitauit hie
rico. irruit ferociter muris & capta
ciuitate p domini uoluntatem innume
rabiles cedes fecit. ita ut adiacens sta
gnum stadiorum duorum latitudinis san
guine interfectorum fluere uideretur.
Inde discesserunt stadia septingenta
qnquaginta. & uenerunt in Tharacha.
ad eos. q dicunt Tubianei judeos et Ti
motheum qdem in illis locis non com
prehenderunt. nulloq. negotio pfecto
regressus est. relicto in quodam loco fir
missimo presidio. Dositheus autem &
Sosipater q. erant duces cum Machabeo
peremerunt a Timotheo relictos in presi
dio decem milia uiros. At Machabeus
ordinatis circum se sex milib. & consti
tutis p cohortes. aduersus Timotheum
pcessit. habentem secum centum uiginti
milia peditum. equitumq. duo milia qn
gentos. Cognito autem jude aduentu Ti
motheus premisit mulieres et filios &
reliquum apparatum in presidium qd Car
nion dicitur. Erat enim inexpugnabile
& accessu difficile pp locorum angustias.
Cumq. cohors jude prima apparuisset
timor hostib. incussus est ex presentia
dei q uniuersa conspicit. & in fugam u
si sunt alius ab alio ita ut magis a suis
deicerentur et gladiorum suorum ictibus
debilitarentur. Judas autem uehementer
instabat puniens pphanos & pstrauit
ex eis triginta milia uirorum. Ipse uero
Timotheus incidit in partes Dosithei et
Sosipatris. & multis precib. postulabat
ut uiuus dimitteret. eo qd multorum ex ju
deis parentes haberet ac fres. quos morte eius
decipi eueniret. et cum fidem dedisset
restituturum se eos secundum constitu
tum illesum. eum dimiserunt pp fratrum
salutem. Judas autem regressus est a Car
nion interfectis uigintiqnq. milib. Post
horum fugam et necem. mouit exer
citum ad Ephron. ciuitatem munitam in
qua multitudo diuersarum gentium

habitabat & robusti iuuenes pro mu-
ris consistentes fortiter pugnabant. In
hac autem machine multe et telorum
erat apparatus. Sed cum omnipotentem in-
uocassent qui potestate sua uires hostium
confringit ceperunt ciuitatem et ex eis
qui intus erant uigintiquinque milia prostraue-
runt. Inde ad ciuitatem scytharum abie-
runt que ab hierosolymis sexcentis sta-
dys aberat. contestantibus autem his qui
apud scythopolitas erant iudeis quod be-
nigne ab eis haberentur & temporibus
infelicitatis quam modeste secum egerint. i
gratias agentes eis & exortati etiam de ce-
tero erga genus suum benignos esse ue-
nerunt hierosolymam die solemni septi
manarum instante. Et post pentecosten abi
erunt contra Gorgiam prepositum idumee.
E xiuit autem cum peditibus tribus milibus
& equitibus quadringentis. Quibus congres-
sis contigit paucos ruere iudeorum. i
D ositheus uero quidem de Bachenoris equs. i
uir fortis Gorgiam tenebat. & cum o
uellet illum cape uiuum eques quidam
de thracibus irruit in eum humerumque
eius amputauit. atque ita Gorgias effugit
in Maresa. At illis qui cum Esdrin erant diuti
us pugnantibus et fatigatis inuocauit iu-
das dominum adiutorem et ducem belli fieri
incipiens uoce patria et cum hymnis cla-
morem extollens fugam Gorgie militi
bus incussit. Judas autem collecto exer-
citu uenit in ciuitatem odollam. Et cum
septima dies superueniret secundum con
suetudinem purificati in eodem loco sab
batum egerunt. Et sequenti die uenit
cum suis judas ut corpora prostratorum
tolleret. et cum parentibus poneret in se-
pulchris paternis. inuenerunt autem sub
tunicis interfectorum de donariis idolorum
que apud iamniam fuerunt a quibus lex pro
hibet iudeos. Omnibus ergo manifestum
factum est ob hanc causam eos corruisse.
Omnes itaque benedixerunt iustum iudi
cium domini qui occulta fecerat manifesta.
Atque ita ad preces conuersi rogauerunt
ut id quod factum erat delictum obliui
oni traderetur. At uero fortissimus iu-
das hortabatur populum conseruare se
sine peccato sub oculis uidentes que fac-
ta sunt pro peccatis eorum qui prostrati sunt.
Et facta collatione duodecim milia dra
chmas argenti misit hierosolymam offer
ri pro peccatis mortuorum sacrificium be-
ne & religiose de resurrectione cogitans.
Nisi enim eos qui ceciderant resurrectu
ros speraret superfluum uideretur & ua-
num orare pro mortuis. Et quia conside-
rabat quod hi qui cum pietate dormitionem
acceperant optimam haberent repositam
gratiam. Sancta ergo & salubris pro de
functis exorare ut a peccatis soluantur.

A nno centesimo quadra-
gesimonono cognouit iu-
das Antiochum eupato
rem uenire cum multitu
dine aduersus iudeam & cum eo Ly-
siam procuratorem et prepositum negoti
orum secum habentem peditum centu
decem milia. et equitum quinque milia. &
elephantes uigintiduo currus cum fal
cibus trecentos. Commiscuit autem se
illis et Menelaus & cum multa falla-

eia deprecabatur Antiochum non pro pa
trie salute: sed sperans se constitui in prin
cipatum. Sed Rex regum suscitauit animos
Antiochi in peccatorem. & suggerente
Lysia hunc esse causam omnium malorum
iussit ut eis est consuetudo apprehensum
in eodem loco necari. Erat autem in eodem
loco turris quinquaginta cubitorum aggestum
undique habens cineris. hec prospectum habe
bat in preceps. Inde in cinerem deici ius
sit sacrilegum omnibus eum propellentibus
ad interitum. Et tali lege preuaricatorem
legis contigit mori. nec terre dari Me
nelaum. Et quidem satis iuste. nam quia
multa erga aram dei delicta commisit in
cuius ignis et cinis erat sanctus. ipse in
cineris morte damnatus est. Sed Rex
mente effrenatus ueniebat neqiorem se
patre suo iudeis ostensurus. Quibus iudas
cognitis precepit populo ut die ac noc
te dominum inuocarent. qui sicut semper et nunc
adiuuaret eos quippe qui lege & patria
sanctoque templo priuari uererentur
ac populum qui nuper paululum respiras
set. ne sineret blasphemis rursus natio
nibus subdi. Omnibus itaque simul id facien
tibus et petentibus a domino misericordiam in
cum fletu et ieiuniis per triduum continu
um prostratis hortatus est eos iudas ut
se prepararent. Ipse uero cum senioribus
cogitauit prius quam rex admoueret exer
citum ad iudeam et obtineret ciuitatem
exire & domini iudicio committere exitum
rei. dans itaque potestatem omnium deo
mundi creatori et hortatus suos ut for
titer dimicharent & usque ad mortem pro
legibus templo ciuitate patria et ciuibus sta

rent. circa Modin exercitum constituit.
Et dato signo suis dei uictorie iuueni
bus fortissimis electis nocte aggressus au
lam regiam in castris interfecit uiros qua
tuordecim milia. et maximum elephan
torum cum his suppositi fuerant. Summo
que metu ac perturbatione hostium castra re
plentes rebusque prospere gestis abierunt. id
hoc autem factum est die illucescente.
adiuuante eum domini protectione. Sed rex
accepto gustu audacie iudeorum arte dif
ficultates locorum temptabat. & Bethsure
que erat iudeorum presidium munitum
castra admouebat. sed fugabatur impi
gebatur minorabatur. His autem qui intus
erant iudas necessaria mittebat. Et nun
tiauit autem mysteria hostibus Rodoch
quidam de iudaico exercitu. qui requisitus et
comprehensus est & conclusus. Iterum
Rex sermonem habuit ad eos qui erant
in Bethsuris. dextram dedit accepit. et
abiit. commisit cum iuda superatus est.
Ut autem cognouit rebellasse Philippum
Antiochie qui relictus erat super negotia
mente consternatus iudeos deprecans
subditusque eis iurat de omnibus quibus iu
stum uisum est. & reconciliatus obtu
lit sacrificium honorauit templum. &
munera posuit. Machabeum amplexatus
est & fecit eum a ptolemaide usque ad
Gerrenos ducem et principem. Ut autem
uenit ptolemaidam grauiter ferebant
ptolemenses amicitie conuentionem qui in
dignantes ne forte foedus irrumperet.
Tunc ascendit Lysias tribunal & expo
suit rationem et populum sedauit regres
susque est antiochiam. Et hoc modo regis

profectio et reditus processit

Ed post triennij tempus co
gnouit judas et q cum eo
erant Demetrium Seleuci
cum multitudine ualida
& nauib9 p portum Tripol ascendisse, i
ad loca oportuna et tenuisse regiões ad
uersus Antiochum & eius ducem Lysias.
A lchimus autem qdam q summus sacer
dos fuerat; sed uoluntarie coingnatus
est temporib9 commistionis considerãs
nullo modo sibi esse salutem. neq acces
sum ad altare uenit ad Regem Deme
trium centesimo qnquagesimo anno of
ferens ei coronam auream et palmam
sup hec & talos q templi esse uidebant.
E t ipsa qdem die siluit. Tempus autem
oportunum dementie sue nactus con
uocatus a Demetrio ad consilium. et in
terrogatus qb9 rebus et consilijs judeis
niterent respondit. Ipsi q dicuntur
Assidei iudeorum qb9 preest judas ma
chabeus bella nutriunt et seditiones i
mouent; nec patiunt regnum ẽẽ qetũ.
N am et ego defraudatus parentum gtia
dico autem summo sacerdotio huc ueni.
primo qdem utilitatib9 regis fidem ser
uans. secundo autem etiam ciuibus con
sulens Nam illorum prauitate uniuersum
genus nrm non minime uexatur. Sed
oro his singulis o rex cognitis & regiõi
& generi secundum humanitatem tuam
pmulgatam omnibus pspice. Nam qdiu
supest judas impossibile est pacem esse
negotijs. Talib9 autem ab hoc dictis & ce
teri amici hostiliter se habentes aduersus

judam inflammauerunt Demetrium.
Q statim Nicanorem prepositum elephã
torum ducem misit in judeam. datis
mandatis ut ipsum judam qdem cape
ret uiuum. eos uero q cum illo erant
dispgeret et constitueret Alchimum
maximi templi summum sacerdotem.
Tunc gentes que de judea fugerant ju
dam. segregatim se Nicanori miscebãt
miserias. et clades judeorum prosperi
tates rerum suarum existimantes. Audit'
itaq judei Nicanoris aduentu et con
uentu nationum conspersi terra roga
bant eum q populum suum constituit
in eternum custodire. quiq suam po
tiõem signis euidentib9 ptegit. Impe
rante autem duce statim inde moue
runt. conueneruntq ad castellum dess'.
Simon uero frater jude commiserat cũ
Nicanore; sed conterritus est repentin'
aduentu aduersariorum. Nicanor tñ
audiens uirtutem comitum Iude & i
animi magnitudinẽ quam pro priẽ cer
taminib9 habebant sanguinem iudiciu
facere metuebat. Quamobrem premi
sit Possidonium & Theodotium & i
Mathiam. et ut darent dextras atque
accipent. Et cum diu de his consilium
agerent. et ipse dux ad multitudinem r
retulisset omnium una fuit sententia.
amicitijs annuere. Itaq diem constitu
runt qua secreto inter se agerent & si
gulis selle plate sunt & posite. Prece
pit autem judas armatos esse locis oppo
tunis ne forte ab hostibus repente ma
li aliqd oriretur. et congruum colloq
um fecerunt. Morabatur autem Ni

canor hierosolymis nihilq; iniq agebat.
gregesq; turbarum que congregate fu
erant dimisit. Habebat autem judam
semp carū ex animo et erat uiro incli
natus. Rogauitq; eum ducere uxorē,
filiosq; procreare. Nuptias fecit quiete egit
communiterq; uiuebant. Alchimus autem
uidens charitatem illorū adinuicem et
conuentiones uenit ad Demetrium. & di
cebat Nicanorem rebus alienis assen
tire. Judamq; regni insidiatorem succes
sorem sibi destinasse. Itaq; Rex exaspera
tus & pessimis huius criminationibꝰ irri
tatus scripsit Nichanori dicens grauiter
qdem se ferre de amicitię conuentione
iubere tamen Machabeum citius uinctum
mittere Antiochiam. Quibus cognitis Ni
canor consternabatur et grauiter ferebat
si ea quę conuenerant irrita faceret. o
nihil lesus uiro. sed qa Regi resistere
non poterat opportunitatem obserua
bat q̄ preceptum pficeret. At Ma
chabeus uidens secum austerius agere
Nicanorem et consuetum occursum fe
rocius exhibentem. intelligens non ex
bono esse austeritatem istam. paucis su
orum congregatis occultauit se a Nica
nore. Quod cum ille cognouit fortiter
se a uiro preuentum. uenit ad maximū
& sanctissimum templum & sacerdotib
solitas offerentibꝰ iussit sibi tradi uirū.
Quibus cum iuramento dicentibꝰ nescire
se ubi esset q quereretur. & extendens
manum ad templum iurauit dicens. nisi
Iudam mihi uinctum tradideritis istud
dei phanum in planitiem deducam. &
altare effodiam & templum hoc libe
ro patri consecrabo. Et his dictis abiit. Sa
cerdotes autem protendentes manus in
celum inuocabant eum q semper propu
gnator esset gentis ipsorum hec dicentes.
Tu domine uniuersorū q nullius indi
ges uoluisti templum habitationis tuę
fieri in nobis. Et nunc sancte sanctorū
omnium domine conserua in ęternum
impollutam domum istam que nuper
mundata est. Razias autem qdam de
senioribꝰ ab hierosolymis delatus est Ni
canori uir amator ciuitatis & bene audi
ens q pro affectu pater judeorū appella
batur. Hic multis temporibꝰ continen
tię ppositum tenuit in iudaismo corpus
q; & animam tradere contentus pro p
seuerantia. Volens autem Nicanor mani
festare odium qd habebat in judeos mi
sit milites qngentos ut eum comprehen
derent. Putabat enim si illum decepis
set sese cladem judeis maximam illa
turum. Turbis autem irruere in domū
eius & ianuam disrumpere atq; ignem
admouere cupientibꝰ. cum iam compre
henderetur gladio se petiit. eligens se
nobiliter mori potius q̄ subditus fieri
peccatoribꝰ. et contra natales suos indi
gnis iniuriis agi. Sed cum p festinatio
nem non certo ictu plagam dedisset. et
turbę inter hostia irrumperent. recur
rens audacter ad murū precipitauit se
metipsum uiriliter in turbas. qbꝰ uelociter
locum dantibꝰ casui eius. uenit p mediā
ceruicem. Et cum adhuc spiraret accensus
animo surrexit et cum sanguis eius ma
gno fluxu deflueret. et grauissimis uul
neribꝰ esset saucius. cursu turba ptran

sit. & stans supra quendam petram preruptam et iam exanguis effectus complexus intestina sua utrisque manibus proiecit super turbam inuocans dominatorem uite ac spiritus. ut hec illi iterum redderet. atque ita uita defunctus est.

icanor autem. ut comperit Judam esse in locis Samarie cogitauit cum omni impetu die sabbati committere bellum. Judeis uero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus. ne ita ferociter et barbare feceris. sed honorem tribue diei sanctificationis et honora eum qui uniuersa conspicit. At ille infelix interrogauit si est potens in celo qui imperauit agi diem sabbatorum. & respondentibus illis. est dominus uiuus ipse in celo potens qui iussit agi septimam diem. At ille ait. Et ego potens sum super terram qui impero sumi arma et negotia regis impleri. Tamen non obtinuit ut consilium perficeret. Et Nicanor quidem cum summa superbia erectus cogitauerat commune tropheum statuere de Juda. Machabeus autem semper confidebat cum omni spe auxilium sibi a domino affuturum. et hortabatur suos ne formidarent aduentum nationum. sed in mente haberent adiutoria sibi facta de celo. & nunc sperarent ab omnipotente sibi affuturam uictoriam. Et allocutus eos de lege & prophetis admonens etiam certamina que fecerant prius promptiores constituit eos. Et ita animis eorum erectis simul ostendebat gentium fallaciam. & iuramentorum preuaricationem. Singulos autem illorum armauit non clypei et haste munitione. sed sermonibus optimis & exhortationibus exposito digno fide somnio. per quod uniuersos letificauit. Erat autem huiusmodi uisus. Oniam qui fuerat summus sacerdos uirum bonum et benignum uerecundum. uisu modestum. moribus et eloquio decorum. & qui puero in uirtutibus exercitatus sit manus protendentem orare pro omni populo iudeorum. Post hoc apparuisse & alium uirum etate & gloria mirabilem et magni decoris habitudinem circa illum. Respondentem uero Oniam dixisse. hic est fratrum amator et populi israhel. hic est qui multum orat pro populo. & uniuersa sancta ciuitate hieremias propheta dei. Extendisse autem hieremiam dextram et dedisse jude gladium aureum dicentem. Accipe sanctum gladium munus a deo in quo deicies aduersarios populi mei israel. Exhortati itaque Jude sermonibus bonis ualde de quibus extolli posset impetus. & animi iuuenum confortari statuerunt dimicare & confligere fortiter ut uirtus de negotiis iudicaret. eo quod ciuitas sancta & templum periclitarentur. Erat enim pro uxoribus et filiis itemque pro fratribus & cognatis minor sollicitudo. maximus uero & primus pro sanctitate timor erat templi. sed et eos qui in ciuitate erant non minima sollicitudo habebat pro his qui congressuri erant. Et iam cum omnes sperarent iudicium futurum hostesque adessent atque exercitus esset ordinatus. bestie equitesque opportuno loco compositi. considerans Machabeus aduentum multitu

dinis & apparatum uarium armorum. ac
ferocitatem bestiarum. extendens manus in
celum prodigia facientem dominum inuocauit
qui non secundum armorum potentiam sed prout
ipsi placet dat dignis uictoriam. Dixit
autem inuocans hoc modo Tu domine qui
misisti angelum tuum sub Ezechia rege
Juda & interfecisti de castris Senna-
cherib centum octoginta quinque milia. &
nunc dominator celorum mitte angelum
tuum bonum ante nos in timore et tre-
more magnitudinis brachii tui. ut me-
tuant qui cum blasphemia ueniunt aduer-
sus populum tuum. Et hic quidem ita pe-
rorauit. Nicanor autem & qui cum ipso
erant cum tubis & canticis admouebant.
J udas uero et qui cum eo erant inuocato
deo per orationes congressi sunt. manu quidem
pugnantes sed & dominum cordibus orantes
prostrauerunt non minus triginta quinque
milia presentia dei magnifice delectati.
C umque cessassent et cum gaudio redirent
cognouerunt Nichanorem ruisse cum
armis suis. Facto itaque clamore & per-
turbatione suscitata patria uoce omnipo-
tentem dominum benedicebant. Precepit igitur
autem judas qui per omnia corpore et a-
nimo mori pro ciuibus paratus erat. caput
Nicanoris et manum cum humero ab-
scisam hierosolymam proferri. Quo cum
peruenisset conuocatis contribulibus et
sacerdotibus ad altare. accersiit et eos i
qui in arce erant. Et ostenso capite Nica-
noris et manu nepharia quam exten-
derat contra domum sanctam omnipo-
tentis dei magnifice gloriatus est. Lin-
guam impii etiam Nicanoris precisam

iussit particulatim auibus dari. manum
autem dementis contra templum suspen-
di. Omnes igitur celi benedixerunt dominum
dicentes. Benedictus qui locum suum in-
contaminatum seruauit. Suspendit autem
Nicanoris caput in summa arce. ut eui-
dens esset et manifestum signum auxi-
lii dei. Itaque omnes communi consilio decre-
uerunt nullo modo diem festum absque
celebritate preterire. habere autem ce-
lebritatem tertia decima die mensis Adar
que dicitur uoce syriaca pridie Mardo-
chei die. Igitur his erga Nicanorem gestis
& ex illis temporibus ab hebreis ciuitate
possessa. ego quoque in his faciam finem
sermonis. Et siquidem bene. ut historie
competit hoc & ipse uelim. si autem minus
digne concedendum est mihi. Sicut enim
uinum semper bibere. aut semper aquam
contrarium est. alternis autem uti delec-
tabile. ita legentibus si semper exactus sit
sermo non erit gratus. hic ergo erit
consumatus.

201776

[illegible]

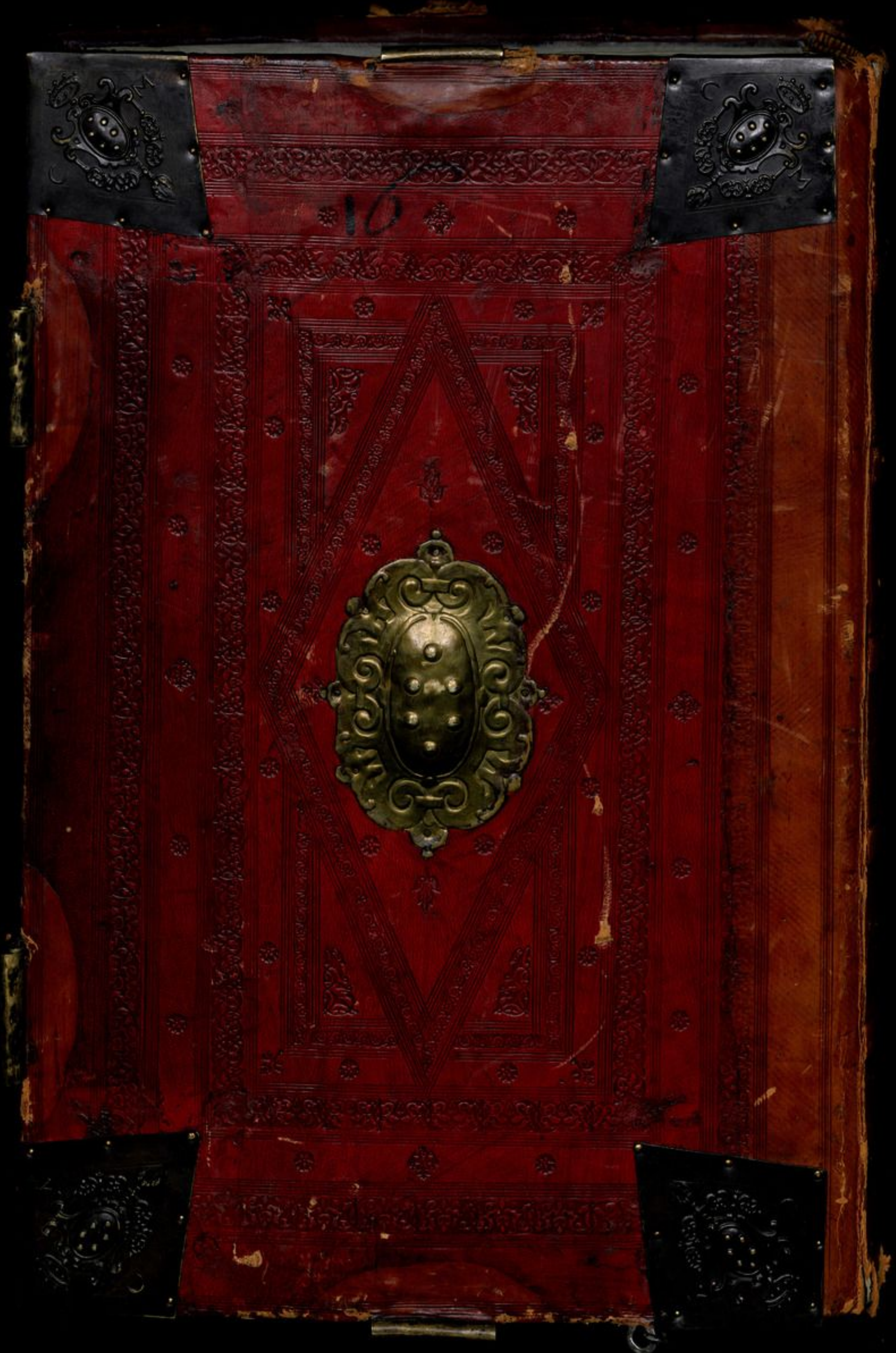
10